Stadsfullmäktiges

i

Västerås

Protokoll och Handlingar

för år 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

År 1912.

REGISTER.

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Afkortning af utskylder för A. V. Lindstedt	4	27	57
„ af utskylder C. B. Beskow	17	82	338
„ af utskylder för C. A. R. Ljungdahls sterbhus	4	27	58
„ af utskylder för G. J. F. Sterneman . . .	9	53	178
„ af utskylder för L. G. Vimans sterbhus . .	8	46	139
Aflopps- m. fl. ledningar i delar af Kasern- (Karls-) och Östermalmsgatorna	2	16	25
Afloppsledning från Jakobsberg N:o 62	3	18	30
„ mellan Allm. Sv. El. A.-B:s mekaniska verkstad och Svartån	2	15	17
Afloppsledningarne, reserverande af medel för undvikande af olägenheter af nya kulvertens utmynnande i Svartån	9	53	153
Afloppsledningarne, stat för år 1913		117	418, 512
Afståndständare för gaslyktorna	21	117	421
Afsägelse af ledamotskap i Stadsfullmäktige, E. Dürango		5	
„ af ledamotskap i Stadsfullmäktige, L. G. Brodin		82	
Afträde å Elba, anläggande af	22	118	462
Afträdens anläggande under markytan	7	37	82
Akademivreten, ledningar till	5	31	66
Allmänna läroverket, tillhandahållande af läroverkshus samt bostad eller hyresersättning åt rektor . . .		61	
Allmänna läroverket, uppförande af ny annexbyggnad .	10	19, 25, 60	33, 189
Allmänna Svenska Elektr. A.-B., afloppsledning mellan mekaniska verkstaden och Svartån	2	15	17
Allmänna Svenska Elektr. A.-B., arbetarebostadsbyggnadsföretag	14	54, 78	305
Allmänna Svenska Elektr. A.-B., besvär öfver dess taxering	17	89	
Allmänna Svenska Elektr. A.-B., försäljning till bolaget af kv. Josef	14	78	305
Allmänna Svenska Elektr. A.-B., leverans af elektrisk ström från elektricitetsverket till Allm. Sv. El A.-B.	3	18	30
Allmänna Svenska Elektr. A.-B., sugledning mellan mekaniska verkstaden och hamnen	2	15	17

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Ambulansvagn, anskaffande af		82	
Andersson, G., stadsfullmäktig		12	
Annedal, öfvertagande af gatumark inom området	9	40, 43, 53	98
Anslag till anordningar vid konungens besök	3	17	
„ till fattiggårdskommitterades utredning	4	21	
„ till matlagningskurser	1	10	10
Anstånd med försäljning af tomter inom kvarteren Ivar och Kåre	6	35	78
Ansvariga byggmästare, bestämmelser om		7	5
Arbetare, stadens, sjuk- och läkarevård	22	120	463
Arbetarebostadsbyggnadsföretag, understödjande af	14	54, 78	305
Arbetareinstitutets biblioteks- och föreläsningsverksamhet, anslag till	17	82, 88	
Arbetsberättelse, byggnadschefens		62	207
Arbetsförmedlingen, anslag och decharge	22	120	435, 463
Arbetslöshet, yttrande ang. åtgärder mot		100	
Arbetsordning, ny, för Rådstufvurätten och Magistraten	2	12, 58	15, 180
Arbetsstugan, anslag till	23	80, 121	437, 464
Arkitekt, stads-, instruktion för	1	7	7
Arvodestaxa för stadsingeniören och stadsarkitekten	1	9, 48	9
Badhuset, inlösen af gamla varmbadhuset med inventarier	5	21, 32	73
Badhuset, kall-, reparation	3	19	44
Badhusstyrelsens berättelse för år 1911		48, 51	147
Bandage, anslag till bandage åt obemedlade barnförlamade personer	5	33	
Barnbespisning, anslag till	4	28	60
Barnförlamning, anslag till bandage åt obemedlade barnförlamade personer	5	33	
Barnhemmet "Sparfboet", anslag till	23	121	464
Barnhemmet, Västerås', anslag till	23	100, 121	437, 464
Barnkrubban, anslag till	23	92, 121	437, 464
Befrielse från mantalspenningar		11, 17	
„ från utskylder för A. V. Lindstedt	4	27	57
„ från utskylder för C. A. R. Ljungdahls sterbhus	4	27	58
„ från utskylder för C. B. Beskow	17	82	338
„ från utskylder för G. J. F. Sterneman	9	53	178
„ från utskylder för L. G. Vimans sterbhus	8	46	139
Beklädnadsersättning åt poliskommissarien	19	112	400, 456, 473
Belysningen vid hamnen, ändrad vid pråmån	24	127	
Beredningsutskott, val af	1	4	
Berättelse, Badhusstyrelsens för år 1911		48, 51	147
„ brandchefens för år 1911		40, 44	101

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Berättelse, byggnadschefens		62	207
„ Drätselkammarens för år 1911			239
„ Fattigvårdsstyrelsens för år 1911		71	270
„ Hälsovårdsnämndens för år 1911		44	105
„ revisions-, öfver stadens räkenskaper för år 1911	12	54, 71	233
„ Vatten- och Gasverksstyrelsens för år 1911		53	153
Beskow, C. B., befrielse från utskylder	17	82	338
Bespisning af fattiga folkskolebarn, anslag till	4	28	60
Bestämmelser ang. afträdens anläggande under markytan	7	37	82
„ ang. ansvariga byggmästare		7	5
Bestämmelser ang. gårdsrenhållningen, nya		85	317
„ ang. ordnande af byggnadsverksamheten utom stadsplanen	1	6, 96	1, 354
Bibliotek i Folkets hus, andelsteckning		93	
Biblioteksverksamhet, arbetareinstitutets, anslag till	17	82, 88	
Bidrag till ledningarne till tuberkulossjukhuset	6	26, 35	53, 79
„ till matlagningskurser	1	10	10
Biskopsbron, körbro öfver Svartån vid Biskopsgatan	11	62	205
Bokföring, utredning från Svenska Stadsförbundet ang.		55	
Borgmästarevreten, försäljning af tomter	7	33, 44, 103	134, 478
Bostadsbrist, anslag till komitterade för utredning om åtgärder mot	7	35, 44	
Bostadsbrist, åtgärder mot	6, 7	33, 35, 44, 103	78, 134, 478
Brandchef, vice, val af		112	
Brandchefen, ökad semestertid	12	72	283
Brandchefens årsberättelse för 1911		40, 44	101
Brandkåren, ny vice korpralsbefattning	20	113	408, 458, 474
Brandordningen, tillämpning utom stadsplanen		95	352
Brandväsendet, stat för 1913	20	113	408, 458, 474, 490, 508
Brobyggnad, körbro öfver Svartån vid Biskopsgatan	11	62	205
Brodins, L. G., afsägelse af ledamotskap i Stadsfullmäktige		82	
Brännvin, yttrande ang. »Sällskapets» utskänkningsrätt	16	87	
„ försäljningstider m. m.	7	26, 39, 41	56, 85
Brännvinsmedlen, yttrande ang. kommunernas m. fl. frigörelse från ekonomiskt beroende af dessa medel	12	26, 63	215
Budget för 1913, Beredningsutskottets förslag			473
„ för 1913, Drätselkammarens förslag			455
„ för 1913, fattigvårdens		121	438, 465, 475, 517

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Budget för 1913, folkskolans	23, 24	88, 122—126	381, 440, 465, 475, 519
„ för 1913, hamnens	24	126	453
„ för 1913, kyrkans			527
„ för 1913, Magistratens förslag			398, 471
„ för 1913, stadens	19	112 —127	367, 473, 485
„ för 1913, Vatten-, gas- och elektricitetsverkens	21	1 5, 127	418, 460, 470, 474, 475, 512,
Byggande af magasin å hamnplanen	2	16	20
„ af nytt annex för högre allm. läroverket	10	19, 25, 60	33, 189
„ af nytt folkskolehus		80	
Byggmästare, ansvariga, bestämmelser om		7	5
Byggnadsbestämmelser, särskilda, för vissa kvarter	17	81, 90	341
Byggnadschefen, arvodestaxa	1	9, 48	9
Byggnadschefens arbetsberättelse		62	207
Byggnadsföretag för arbetarebostäder, understödjande af	14	54, 78	305
Byggnadsnämnden, stat för 1913		114, 126	412,458,469 474, 475, 492, 508
Byggnadsområdena utom stadsplanen, utredning om lättnader vid deras bebyggande	16	82, 87	333
Byggnadsordningen, tillägg rörande ansvariga byggmästare		7	5
Byggnadsordningen, undantag för visst fall från bestämmelser om inredning af bostadsrum å vind	5	34	77
Byggnadstomter utom stadsplanen, försäljning af	7	33, 44, 103	134, 478
Byggnadsverksamhetens ordnande utom stadsplanen, föreskrifter härom	1	6, 96	1, 354
Byte af mark för gränsreglering mellan Borgmästarevreten och lägenheten Bernsborg	13	73, 103	285, 478
Byte af mark för reglering af lägenheten Hoffsta	15	79	314
„ af mark med C. J. Johansson för vissa regleringar inom kvarteret Gude	3	20	46
„ af mark vid Folkets park för vidgning af Stockholmsvägen	18	97	363
„ och köp af mark för reglering af lägenheten Liljedal.	17	90	
Centralslöjdskolan, anslag till	13	70, 74	
Dansbana å Djäkneberget, reparation	22	118	432
„ å Elba, anläggande af	22	118	462, 474
Djäkneberget, reparation af dansbanan	22	118	432
Donation, Eleonora Sundvalls	9, 10, 14	54, 59, 76	298

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Donatorer, hugfästande af deras minne		96	
Drätselkammarens berättelse för år 1911			239
Dürangos, E., afsägelse af ledamotskap i Stadsfullmäktige		5	
Dyrtidstillägg åt ålskilliga af stadens befattningshafvare	19	112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 121, 123, 125	446, 455, 573
Elba, anläggande af afträde	22	118	462
„ anläggande af dansbana	22	118	462, 474
„ rödjnings- och planteringsarbeten	22	118	432
Elektricitets- och gasverken, utställning	7	37	81
Elektrisk ström, leverans till Allm. Sv. El. A.-B.	3	18	30
„ „ till Hammarby stadshage	16	78, 88	
„ „ *och gas*, prisnedsättning			303, 337
Epidemisjukhuset, fortsatt anskaffning och underhåll af sjukhuskläder	20	114	420
Epidemisjukhuset, löneförhöjning åt personalen	20	114	412
„ madrasser till sjuksängarne och korkmattor i gamla paviljongen	20	114	412, 459 412, 459
Epidemisjukhuset, nybyggnader		97	
„ värmeledning i nya paviljongen		39	
Fastighetsregister i stad, yttrande öfver förslag till förordning härom	4	10, 22	13
Fastställelse af en del stadsfullmäktigebeslut		22	
Fattiggårdskommitterade, anslag till utredning	4	21	
Fattigvårdare, val af	1, 9	11, 48	
Fattigvården, stat för 1913		121	438, 465, 475, 517
Fattigvårdsstyrelsens berättelse för år 1911		71	270
Fjärrtändare för gaslyktorna	21	117	421
Flickskolan, anslag till	15, 22	81, 120	477
Folkets hus, andelsteckning för en föreläsningssalong jämte bibliotekslokaler		93	
Folkmarknaden, uthyrning af tivoliplatsen	8	47	
Folkskolan, anslag till simundervisning	24	125	
„ budget för 1913	23, 24	88, 122—126	381, 440, 465, 474, 519
„ höjdt anslag till skolkökets driftkostnader	24	125	467
„ nya anslag till städning	24	125	448, 467
„ nya läraretjänster, förhyrande af undervisningslokaler	8, 23	47, 72, 123, 124	446, 448, 465, 466
„ ordinarie lärare i skomakerislöjd	23	123	446, 447
„ pension åt f. städerskan Edla Froberg	24	125	447, 467

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Folkskolan, tjänsteårsberäkning för vissa lärare och lärarinnor		122	446, 447, 465
„ utvidgning af skolbarnens tandvård	24	125	446, 447, 449, 467
„ utvidgning af slöjdundervisningen	23	123	449, 466
„ utvidgning af undervisningen i huslig ekonomi	23	123	449, 466
Folkskolehus, nytt, uppförande af		80	
Fredholm, *J.*, befrielse från ledamotskap i Vatten- och Gasverksstyrelsen		88	
Fyren vid hamnen, omändring	24	126	453
Föreläsningssalong i Folkets hus, andelsteckning		93	
Föreläsningsverksamhet, arbetareinstitutets, anslag till	17	82, 88	
Föreskrifter angående afträdens anläggande under markytan	7	37	82
„ om ansvariga byggmästare		7	5
„ ang. byggnadsverksamhetens ordande utom stadsplanen	1	6, 96	1, 354
„ för gårdsrenhållningen, nya		85	317
Förhyrande af lokaler för folkskoleundervisningen	8	47	
Förgård i kvarteret Oden		20, 25	47
Förordning om fastighetsregister i stad, yttrande öfver förslag härtill		10	13
Förklaring till en del tidigare beslut	9	49	
„ öfver P. J Karlssons i Kumla besvär öfver utmätning af utskylder till staden	12	72	
Försäljning af byggnadstomter utom stadsplanen	7	33, 44, 103	134, 478
„ af en del af kvarteret Oden		20, 25	47
„ af ett område af Östra utmarken till byggnadsföreningen Haga	12	69, 92, 96	228, 359
„ af kvarteret Josef till Allm. Sv. El. A.-B.	14	78	305
„ af mark att läggas till lägenheten Amandaro	8	48	
„ af mark för reglerrng af tomten N:o 70 b norra kvarteret	6	37	80
„ af mark för regleringar inom kvarteret Gude	14	75	296
„ af tomten N:o 111 södra kvarteret till Västerås teateraktiebolag	16	70, 74, 85	290
„ af tomter inom kvarteren Högne, Hupert, Josef, Ivar, Konrad, Kåre och Lothar	2	16	25
„ af tomter inom kvarteren Ivar och Kåre, anstånd med	6	35	78
„ af obligationer af 1910 års lån	5	32, 80	71
„ af vissa delar af tomterna N:ris 14, 15 och 16 Katrinelund	11	62	210
„ och köp af mark, aftal med C. J. Johansson för vissa regleringar inom kvarteret Gude	3	20	46

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Försäljning och köp af mark för gränsreglering mellan Borgmästarevreten och lägenheten Bernsborg .	13	73, 103	285, 478
„ och köp af mark för reglering af lägenheten Liljedal	17	90	
Försäljningstiderna för brännvin, vin och öl, inskränkningar ang.	7,12, 16	26, 39, 41 43, 67, 87	56, 85, 94 227, 335
Förtroendemän, kommunala, val af		106—112	
Förvaltningsberättelse, Vatten- och Gasverksstyrelsens för år 1911		53	153
Gamla varmbadhuset, inlösen af	5	21, 32	73
Gas- m. fl. ledningar i delar af Kasern- (Karls) och Östermalmsgatorna	2	16	25
Gas- och elektricitetsverken, utställning	7	37	81
Gas och elektrisk ström, prisnedsättning.			420
Gas- och vattenledningar inom byggnadsområdet Viktoria	7	44	133
Gaslyktor, nya	21	117	421, 461
Gator, lättnader i afseende å deras anläggning och underhåll utom stadsplanen, utredning härom	16	82, 87	333
Gator och vägar, skyldigheten att nyanlägga och underhålla		46	140
Gatuarbeten i Kaserngatan (Karlsgatan) och Östermalmsgatan	2	16	25
Gatubelysningen, fjärrtändare för gaslyktorna	21	117	421
„ å Blåsbo.		117	461
Gatulyktornas bokföring		115	418
Gatuläggning, sättet för ordnande af Munkgatan mellan Vasagatan och Kaserngatan	9	52	151
Gatuläggningsarbeten för 1913	20	115	417, 459, 474
Gatumark inom Annedal, öfvertagande af	9	40, 43, 53	98
Gatusopning genom renhållningsverket		117	461
Gårdarne N:o 98, 99, 101 och 102 norra kv. samt N:o 14 västra kv., inlösen af	6	36	79
„ N:o 73 norra kv. och N:o 57 västra kv., inlösen af	10	59	188
Gården N:o 100 B norra kv., lösningsrätt	3	20	45
Gårdsrenhållningen, ny stadga ang.		85	317
Haga byggnadsförening, försäljning till föreningen af ett område af Östra utmarken	12	69, 92, 96	228, 359
Hammarby stadshage, elektrisk ström till	16	78, 88	303, 337
Hamnanläggningen, nya, öfverlämnad till Hamnstyrelsen	1	6	3
Hamnbyggnadskommitterades uppdrag afslutadt . . .	1	6	3
Hamnen, anslag till nya kranar	3	21	49
„ inträde i Svenska hamnförbundet	24	127	

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Hamnen, malmlossnings- och lastningsanordningar	4	21	50
„ omändring af hamnfyren	24	126	453
„ stat för 1913	24	126	453
„ sugledning mellan Allm. Sv. El. A.-B:s mek. verkstad och hamnen	2	15	17
„ tullhusets öfverflyttande från hamnen till staden		9	9
„ uppförande af ett skärmtak	24	126	453
„ ändrad belysning vid pråmån	24	127	
Hamnplanen, byggande af magasin	2	16	20
Hesslö, upplåtelse från egendomen för vattenledningsverket		73	284
Huslig ekonomi, utvidgning af undervisningen häri vid folkskolan	23	123	449, 466
Hälsovården, stat för 1913	20	114, 126	412, 458, 469, 474, 475, 492, 508
Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1911		44	105
Hälsovårdsstadgan, undantag från förbud mot afträdens anläggande under markytan	7	37	82
Högre allmänna läroverket, tillhandhållande af läroverkshus samt bostad eller hyresersättning åt rektor		61	
Högre allmänna läroverket, uppförande af ny annexbyggnad	10	19, 25, 60	33, 189
Höjer, F. O., brandsoldat, rättegång mot staden		10	
Inlösen af fastigheterna N:o 73 norra kv och N:o 57 västra kv.	10	59	188
„ af gamla varmbadhuset med inventarier	5	21, 32	73
„ af gårdarne N:o 98, 99, 101 och 102 norra kv. samt n:o 14 västra kv.	6	36	79
„ af gården n:o 100 B norra kvarteret	3	20	45
Inkomst- och utgiftsstat för 1913, Beredningsutskottets förslag			473
Inkomst- och utgiftsstat för 1913, Drätselkammarens förslag			455
Inkomst- och utgiftsstat för 1913, fattigvårdens		121	438, 465, 475, 517
„ „ „ för 1913, folkskolans	23, 24	88, 122—126	381, 440, 465, 475, 519
„ „ „ för 1913, Magistratens förslag			398, 471
„ „ „ för 1913, hamnen	24	126	453
„ „ „ för 1913, kyrkans			527
„ „ „ för 1913, stadens	19	112—127	367, 473, 485

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Inkomst- och utgiftsstat för 1913, vatten-, gas- och elektricitetsverken	21	115, 127	418, 460, 470, 474, 475, 512
Inkorporering, S:t Ilians socken, meddelande från utredningskommitterade		57	179
Inköp af en byggnad	13	75	
„ af gamla varmbadhuset med inventarier	5	21, 32	73
„ af lägenheten Fridsborg	11	63	213
„ af mark af lägenheten Almelund N:o 1	11	63	214
„ af mark af lägenheten Andersberg	11	63	212
„ af mark för regleringar inom kv. Gnde	14	75	296
„ af planteringslandet N:o 68 B norra kv.	4	28	59
„ af tomten N:o 68 A och del af N:o 119 norra kv.	13	73	286
„ af tomten N:o 14 Katrinelund	11	62	210
„ och försäljning af mark för reglering af lägenheten Liljedal	17	90	
Inskränkningar i försäljningstiderna för brännvin, vin och öl	7, 12, 16	26, 39, 41, 43, 67, 87	56, 85, 94, 227, 335
Instruktion för stadsarkitekten	1	7	7
„ för tillsyningsmannen öfver handeln med brännvin m. m.	4	28	61
Inventarier och mätare för vatten- gas- och elektricitetsverken	9	53	153
Jakobsberg N:o 62, afloppsledning	3	18	30
Järnvägsförbindelse, ny, norrut, utredning om	9	49, 51	150
Järnvägskommittén, anslag till utredning	12	66	
„ val af suppleanter	12	66	
Kallbadhuset, reparation	3	19	44
Karlsgatans (Kaserngatan) ordnande mellan Timmermansgatan och Kopparbergsvägen	2	16	25
Kommunal svingård, anläggande af		85	317
Kommunala förtroendemän, val af		106—112	
Kommunalutskylder, afkortning för A. V. Lindstedt	4	27	57
„ befrielse för C. A. R. Ljungdahls sterbhus	4	27	58
Kommunalutskylder, befrielse för C. B. Beskow	17	82	338
„ befrielse för G. J. F. Sterneman	9	53	178
„ befrielse för L. G. Vimans sterbhus	8	46	139
Kommunernas m. fl. frigörelse från ekonomiskt beroende af rusdrycksmedlen, yttrande ang	12	26, 63	215
Kranar vid hamnen, nya	3	21	49
Kronouppbördskassörens semester	19	112	398, 455
Kungabesök, anslag till anordningar	3	17	
Kurser i matlagning, bidrag till	1	10	10

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Kyrkans budget för 1913			527
Köp af en byggnad vid Stenby	13	75	
„ af lägenheten Fridsborg	11	63	213
„ af gamla varmbadhuset med inventarier	5	21, 32	73
„ af mark af lägenheten Almelund N:o 1	11	63	214
„ af mark af lägenheten Andersberg	11	63	212
„ af mark för regleringar inom kv. Gude	14	75	296
„ af planteringslandet N:o 68 B norra kvarteret . .	4	28	59
„ af tomten N:o 14 Katrinelund	11	62	210
„ af tomten N:o 68 A och del af N:o 119 norra kv.	13	73	286
„ och försäljning af mark, aftal med C. J. Johansson för vissa regleringar inom kvarteret Gude . .	3	20	46
„ och försälining af mark för gränsreglering mellan Borgmästarevreten och lägenheten Bernsborg . . .	13	73, 103	285, 478
„ och försäljning af mark för reglering af lägenheten Liljedal	17	90	
Köttbesiktningsbyrån, personligt lönetillägg åt föreståndaren M. Jonsson.	20	114	412
Lange, J. V., yttrande ang. mantalsskrifning . . .	4, 10	15, 28, 57	
Lastnings- och lossningsanordningar för malm vid hamnen	4	21	50
Lefnadskostnadsundersökning, anslag till och anordnande af	19	95, 104, 127	349
Ledamot, ny, af Stadsfullmäktige, G. Andersson . . .		12	
„ ny, af Stadsfullmäktige, J A. Lind		84	
„ ny, af Stadsfullmäktige, K. Romé		94	
Ledamotskap i Stadsfullmäktige, afsägelse af E. Dürango		5	
„ i Stadsfullmäktige, afsägelse af L. G. Brodin		82	
Ledningar för vatten-, aflopps-, gas och elektrisk ström i delar af Kasern- (Karls-) och Östermalmsgatorna	2	16	25
Ledningar till och å den s. k. Akademivreten	5	31	66
„ till tuberkulossjukhuset, bidrag till . . .	6	26, 35	53, 79
„ utredning om lättnader för deras utsträckning utom stadsplanen	16	82, 87	333
Ledningar utom stadsplanen, utredning om sätt för framtida godtgörelse för af staden ensamt nedlagda kostnader för viss del af ledningarne till Akademivreten	5	31	66
Ledningar, vatten- och gas- inom byggnadsområdet Viktoria	7	44	133
Leverans af elektrisk ström till Allm. Sv El. A.-B. . . .	3	18	30
Lifsmedelshandeln, yttrande ang.	14	69, 77	300
Lind, J. A., stadsfullmäktig		84	
Lindstedt, A. V., befrielse från utskylder	4	27	57
Ljungdahls, C. A. R. sterbhus, befrielse från utskylder	4	27	58

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Lokaler för folkskoleundervisningen, förhyrande af . .	8	47	
Lossnings- och lastningsanordningar för malm vid hamnen	4	21	50
Lungsjuka, vård af, höjdt anslag	20	114	412
Lån, försäljning af obligationer af 1910 års lån . . .	5	32, 80	71
Läkare- och sjukvård åt stadens arbetare	22	120	463
Läraretjänster, nya, vid folkskolan	8, 23	47, 72, 123, 124	446, 448, 465, 466
Läroverket, högre allm., uppförande af ny annexbyggnad	10	19, 25, 60	33, 189
Läroverkshus, tillhandahållande af		61	
Löneförhöjning, personalen vid epidemisjukhuset . . .	20	114	412, 459
Lönestat för tillsyningsmannen öfver handeln med brännvin m. m.	4	28	61
Lönetillägg, personliga åt föreståndaren G. Gustafsson och kamreraren C. Fogelberg vid vatten-, gas- och elektricitetsverken	21	115	419, 460
Lönetillägg, personligt, åt föreståndaren för köttbesiktningsbyrån M. Jonsson	20	114	412
Lönetillägg, personligt, åt stadens ombudsman Öberg .	15	80	315
Lösningsrätt till gården N:o 100 B norra kvarteret . .	3	20	45
„ till fastigheter på stadens grund, N:ris 98, 99, 101 och 102 norra kvarteret samt N:o 14 västra kvarteret	6	36	79
Lösningsrätt till fastigheter på stadens grund, N:ris 73 norra kvarteret och N:o 57 västra kvarteret . . .	10	59	188
Magasins byggande å hamnplanen	2	16	20
Magistraten och Rådstufvurätten, omorganisation . .	2	12, 58	15, 180
Malmlossnings- och lastningsanordningar vid hamnen .	4	21	50
Mantalspenningar, befrielse från		11, 17	
Mantalsskrifning, kronofogden J. V. Langes, yttrande ang.	4, 10	15, 28, 57	
„ vissa personers, K. B:s utslag . . .		90	
Markbyte för gränsreglering mellan Borgmästarevreten och lägenheten Bernsborg	13	73, 103	285, 478
Markbyte för reglering af lägenheten Hoffsta	15	79	314
„ och köp för reglering af lägenheten Liljedal	17	90	
„ vid Folkets park för vidgning af Stockholmsvägen	18	97	363
Markförsäljning för reglering af lägenheten Amandaro	8	48	
Markförvärf, köp af en del af lägenheten Andersberg .	11	63	212
„ köp af lägenheten Fridsborg	11	63	213
„ köp af mark af lägenheten Almelund N:o 1	11	63	214
„ köp af tomten N:o 14 Katrinelund . . .	11	62	210
Markförsäljning, vissa delar af tomterna N:ris 14, 15 och 16 Katrinelund	11	62	210
Matlagningskurser, anslag och upplåtande af lokal till	1	10	10

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Mekaniska verkstaden, Allm Sv. El. A. B:s, afloppsledning mellan verkstaden och Svartån	2	15	17
Mekaniska verkstaden, Allm. Sv. El. A.-B:s, sugledning mellan verkstaden och hamnen	2	15	17
Mobiliseringsnämnden, val af ledamöter	10	60	
Munkgatan, sättet för ordnande af gatan mellan Vasagatan och Kaserngatan	9	52	151
Mätare och inventarier för vatten-, gas- och elektricitetsverken	9	53	153
Mönstringskommissionen, val af ledamot	10	60	
Natthärberget, anslag till	23	121	437, 464
Naturaförmåners upptagande i staten		116, 117, 124	460, 466
Naturskyddade områden, utredning ang. sådanas afsättande i stadens omgifningar		127	
Nybyggnader vid epidemisjukhuset		97	
Nykterhetskurs i Köping, anslag till	18	93, 97	360
„ i Köping, stipendier till lärare	17	95	353
Obligationslån, försäljning af obligationer af 1910 års lån	5	32, 80	71
Ordförande, val af	1	3	
„ *vice,* val af	1	3	
Ordnande af byggnadsverksamheten utom stadsplanen, föreskrifter härom	1	6, 96	1, 354
Orströmska fonden, understödstagare		39	
Parker och planteringar, stat för 1913		118	432, 462
Paviljongen i Stadsparken, målning af	22	120	463
Pension, epidemisjuksköterskan fru C Thunell	20	113	414, 458, 474
„ f. städerskan vid folkskolorna E. Froberg	24	125	447, 467, 475, 476
Pensionsfond, systrarne Sundvalls	9, 10, 14	54, 59, 76	298
Pensionskassa, svenska städers, anslutning till	17	77, 89	339
Polis, ridande, för landsbygden, anslag till	17, 18	92, 98	346, 364
„ ridande, för staden, anslag till	20	113	399, 457, 473
Poliskommissariens beklädnadsersättning	19	112	400, 456, 473
Reglementet för fasta brandkåren, ändring, ökad semester för brandchefen	12	72	283
Reglering af gränsen mellan Borgmästarevreten och lägenheten Bernsborg	13	73, 103	285, 478
Reglering af lägenheten Amandaro, markförsäljning härför	8	48	

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Reglering af lägenheten Hoffsta, markbyte	15	79	314
„ af lägenheten Liljedal, köp och byte af mark	17	90	
„ af Stockholmsvägen vid Folkets park genom markbyte.	18	97	363
„ af Stora gatans fortsättning västerut, köp af delar af lägenheterna Andersberg och Almedal N:o 1 samt af lägenheten Fridsborg	11	63	212, 213, 214
„ af tomten n:o 70 B norra kvarteret, försäljning af mark för ändamålet	6	37	80
„ af Vasagatan, köp af tomten N:o 68 A och del af N:o 109 norra kvarteret	13	73	286
„ inom Katrinelund	11	62	210
„ inom kv. Gude, köp och försäljning af mark	14	75	296
Rekonstruktion af Sala—Gysinge Gäfle järnvägsaktiebolag	18	100, 104	479
Renhållningsarbetare, ny	21	117	461
Renhållningsstadga, ny för gårdarne		85	317
Renhållningsväsandets omordnande		85	317
Reparation af kallbadhuset	3	19	44
Reparationer i Stadshotellet och Sundinska huset . . .	22	120	462, 463
Representationsanslag	23	121	464
Revision af arbetsförmedlingens räkenskaper för år 1911	22	120	435
„ af Centralslöjdskolans och Tekniska skolans räkenskaper för år 1911	14	76	
„ af stadens räkenskaper för år 1911	12	54, 71	233
„ af stadsplanen	17	81, 90	341
Ridande polis för landsbygden, anslag till	17, 18	92, 98	346, 364
„ „ för staden, anslag till	20	113	399, 457, 473
Romé, K., stadsfullmäktig		94	
Rusdrycksinspektör, tillsättande, lön, instruktion . . .	4	28	61
Rusdrycksmedlen, yttrande ang. kommunernas m. fl. frigörelse från ekonomiskt beroende af dessa medel	12	26, 63	215
Rådstufvurätten och Maistraten, omorganisation . . .	2	12, 58	15, 180
Rättegång mot staden, f. brandsoldat Höjer		10	
Rödjnings- och planteringsarbeten å Elba	22	118	432
Sala--Gysinge--Gäfle järnvägsaktiebolags rekonstruktion	18	100, 104	479
Semester för kronouppbördskassören	19	112	398, 455
Separationssystemets införande vid gårdsrenhållningen .		85	317
Sifferrevision, arvode för		113, 116	458
Simundervisning vid folkskolan, anslag till	24	125	467
Sjuk- och läkarevård åt stadens arbetare	22	120	463
Sjukkassornas i Västerås centralförening, anslag . . .	23	120	464
Skolköket vid folkskolan, höjdt anslag till driftkostnaderna	24	125	467
Skolkökskurser, anslag och upplåtande af lokal till . .	1	10	10
Skomakerislöjd vid folkskolan, ordinarie lärare . . .	23	123	446, 447

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Skridskoklubben, anslag till	23	121	464
Skrifbiträde å stadskamrerarekontoret	20	113	457
Skyttefäst, anslag till anordningar	8	46	
Skärmtak vid hamnen, uppförande af	24	126	453
Slöjdskolan, anslag till.	13	70, 74	
Slöjdundervisningens vid folkskolan utvidgning . . .	23	123	449, 466
"Sparfboet", anslag till	23	121	464
S:t Ilians sockens inkorporering, meddelande från utredningskommitterade		57	179
Stadsarkitekten, instruktion för	1	7	7
„ *och stadsingeniören*, arvodestaxa . .	1	9, 48	9
Stadens arbetare, sjuk- och läkarevård	22	120	463
Stadsfullmäktigeledamot, ny, G. Andersson		12	
„ ny, J. A. Lind		84	
„ ny, K. Romé		94	
Stadsfullmäktiges antal, ökning		100	
Stadga för gårdsrenhållningen, ny		85	317
„ för Rådstufvurätten och Magistraten i Västerås		58	180
Stadshotellet, reparationer	22	120	462
„ upptagagande i staten af de inflytande särskilda hyresbeloppen.		126	
Stadsingeniören och stadsarkitekten, arvodestaxa . . .	1	9, 48	9
Stadsparkspaviljongen, målning af.	22	120	463
Stadsplanekommittén, anslag till	23	121	464
Stadsplanen, förgård i kvarteret Oden		20, 25	47
„ utredning om utvidgningar.	16	82, 87	333
„ *-s* revision.	17	81, 90	341
Sterneman, G. J. F., befrielse från utskylder	9	53	178
Städning i folkskolelokalerna, nya anslag	24	125	448, 467
Stämning å staden, f. brandsoldat Höjer		10	
Sugledning mellan Allm. Sv. El. A.-B:s mekaniska verkstad och hamnen	2	15	17
Sundinska donationsfondens öfverskottsmedel	23	121	437, 464
„ *huset*, reparationer	22	120	463
„ *understödsfonderna*, antal understöd för 1912		17	
„ „ understödstagare . . .		39	
Sundvalls, Elonora donation.	{9, 10, 14	54, 59, 76	298
Svartån, ordnande af viken mellan slottsträdgården och järnvägsbanken.	21	115	459
Svenska hamnförbundet, ledamotskap	24	127	
„ *städers pensionskassa*, anslutning till . . .	17	77, 89	339
Svingård, anläggande af		85	317
Systrarne Sundvalls pensionsfond	{9, 10, 14	54, 59, 76	298

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
"Sällskapets" rätt att utskänka brännvin, yttrande angående	16	87	
Tandvård för folkskolebarnen, utvidgning	24	125	446, 447, 449, 467
Taxa å arvoden för förrättningar af stadsingeniören och stadsarkitekten	1	9, 48	9
Taxering, Allm. Sv. El. A.-B:s, besvär öfver	17	89	
Teater, aktieteckning i och försäljning af tomt till	16	70, 74, 85	290
Tekniska skolan, anslag till	13	70, 74	
Tekniska undervisningens (den lägre) ordnande, yttrande angående		78, 105	
Tillsyningsman öfver handeln med brännvin m. m. tillsättande, lön, instruktion	4	28	61
Tillsyningsmannens öfver handeln med brännvin m. m. lön		113	400, 457
Tivoliplatsen, uthyrning under folkmarknaden	8	47	
Tjänsteårsberäkning för vissa lärare och lärarinnor vid folkskolan		122	446, 447, 465
Tomter, försäljning inom kvarteret Högne, Hupert, Josef, Ivar, Konrad, Kåre och Lothar	2	16	25
Tomtförsäljning inom kvarteren Ivar och Kåre, anstånd med	6	35	78
Tomtförsäljning, kvarteret Josef till Allm. Sv. El. A.-B.	14	78	305
,, N:o 111 södra kvarteret till Västerås Teateraktiebolag	16	70, 74, 85	290
Tomtköp, N:o 68 A och del af N:o 119 norra kvarteret	13	73	286
Tomtreglering, försäljning af en del af kvarteret Oden		20, 25	47
,, försäljning af mark att läggas till tomten N:o 70 B norra kvarteret	6	37	80
Tomtregleringar inom kvarteret Gude, aftal med C. J. Johansson	3	20	46
Tredelningssystemets införande vid gårdsrenhållningen		85	317
Trädgårdsdirektören, personligt lönetillägg	21	118	432, 462
Trädgårdsutställning, anslag och upplåtande af område	13	70, 74	287
Trädplanteringssällskapet, stat för 1913		118	432, 462
Tuberkulossjukhuset, bidrag till ledningarne till sjukhuset	6	26, 35	53, 79
Tullhusets öfvertagande af staden från hamnen		9	9
Undantag från hälsovårdsstadgans förbud mot afträdens anläggande under markytan	7	37	82
Undantag i visst fall från bestämmelsen i byggnadsordningen om inredning af bostadsrum å vind	5	34	77
Understödstagare ur Sundinska och Orströmska fonderna		39	
Undervisningslokaler, för folkskolan, förhyrande af	8	47	

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Utgifts- och inkomststat för 1913, Beredningsutskottets förslag			473
Utgifts- och inkomststat för 1913, Drätselkammarens förslag			455
Utgifts- och inkomststat för 1913, fattigvårdens . . .		121	438, 465, 475, 517
„ „ „ för 1913, folkskolans	23, 24	88, 122—126	381, 440, 465, 475, 519
„ „ „ för 1913, hamnen	24	126	453
„ „ „ för 1913, kyrkans			527
„ „ „ för 1913, Magistratens förslag			398, 471
„ „ „ för 1913, stadens	19	112—127	367, 473, 485
„ „ „ för 1913, vatten- gas- och elektricitetsverken	21	115, 127	418, 460, 470, 474, 475, 512
Uthyrning af tivoliplatsen under folkmarknaden . . .	8	47	
Utredning ang. ny järnvägsförbindelse norrut	9	49, 51	150
„ fattiggårdskommittérades, anslag till	4	21	
Utskylder till staden, afkortning för A. V. Lindstedt. .	4	27	57
„ till staden, befrielse för C. A. R. Ljungdahls sterbhus	4	27	58
„ till staden, befrielse för C. B. Beskow . . .	17	82	338
„ till staden, befrielse för G. J. F. Sterndman .	9	53	178
„ till staden, befrielse för L. G. Wimans sterbhus	8	46	139
Utställning för gas- och elektricitetsverken	7	37	81
„ trädgårds-, anslag och upplåtande af område	13	70, 74	287
Val af beredningsutskott	1	4	
„ af fattigvårdare	1, 9	11, 48	
„ af ledamot i yrkesskolekommittén	3	20	
„ af ledamöter i mobiliseringsnämnden och mönstringskommissionen	10	60	
„ af ordförande	1	3	
„ af suppleanter i järnvägskommittén	12	66	
„ af vice brandchef		112	
„ af vice ordförande	1	3	
„ af åtskilliga kommunala förtroendemän		106—112	
Varmbadhuset, gamla, inlösen af	5	21, 32	73
„ stat för 1913		120	433, 463
Vatten-, gas- och elektricitetsverken, nyanläggningar och nyanskaffningar för år 1913	21	117	421, 461
Vatten-, gas- och elektricitetsverken, personliga lönetillägg åt föreståndaren G. Gustafsson och kamreraren C. Fogelberg	21	115	419, 460

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Vatten- gas- och elektricitetsverken, stat för 1913 . .	21	115, 127	418, 460, 470, 474, 475, 512
Vatten- m. fl. ledningar i delar af Kasern-, (Karls-) och Östermalmsgatorna	2	16	25
Vatten- och gasledningar inom byggnadsområdet Viktoria	7	44	133
Vatten- och Gasverkstyrelsen, J. Fredholms befrielse från ledamotskap		88	
Vatten-, och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1911 .		53	153
Vattenklosetter inom fastigheterna N:o 16 Vasa och N:o 4 i kvarteret Njord	10	58	184
Vattenklosetter inom lägenheten Pilbo, tomten N:o 2 i kvarteret Pamela och tomten N:o 7 i kvarteret Hugo	7	38	
Vattenledningsverket, upplåtelse från egendomen Hesslö		73	284
Verkställighet af ett stadsfullmäktigebeslut, vägrad . .		92, 96	359
Vice brandchef, val af		112	
Vice ordförande, val af	1	3	
Vimans, L. G., sterbhus, befrielse från utskylder till staden	8	46	139
Vin, inskränkning i försäljningstiderna	12, 16	26, 39, 43, 67, 87	56, 94, 227, 335
Vårdare i fattigvårdsstyrelsen, val af	1, 9	11, 48	
Vägar, lättnader i afseende å deras anläggning och underhåll af bebyggare utom stadsplanen, utredning härom	16	82, 87	333
Vägar och gator, skyldighet att nyanlägga och underhålla		46	140
Väglagning, iståndsättande af vägen genom Lustigkulla mellan Skarpskyttebron och Skerikevägen	11	31, 62	203
Vägmark inom Annedal, öfvertagande af	9	40, 43, 53	98
Vägunderhåll för 1913		115	459, 474
Värmeledning i nya paviljongen vid epidemisjukhuset .		39	
Västerås arbetareinstituts biblioteks- och föreläsningsverksamhet	17	82, 88	
Västerås arbetsstuga, anslag till	23	80, 121	437, 464
„ *barnhem,* anslag till	23	100, 121	437, 464
„ *barnkrubba,* anslag till	23	92, 121	437, 464
„ *högre allmänna läroverk,* tillhandahållande af läroverhshus samt bostad eller hyresersättning åt rektor		61	
Västerås högre allmänna läroverk, uppförande af ny annexbyggnad	10	19, 25, 60	33, 189
Västerås högre allmänna läroverk för flickor, anslag .	15, 22	81, 120	477
„ *natthärberge,* anslag till	23	121	437, 464
„ *sjukkassors centralförening,* anslag	23	120	464

	Redo-görelsen sid.	Protokollet sid	Handlingarne sid.
Västerås skridskoklubb, anslag till	23	121	464
„ *stads kommunala historia,* utarbetande af . .	10	59	187
„ *Teateraktiebolag,* aktieteckning och tomtförsäljning	16	70, 74, 85	290
Västmanlands läns arbetsförmedling, anslag och decharge	22	120	435, 463
Västra förstaden (Hammarby stadshage) elektrisk ström till	16	78, 88	303, 337
Yrkesskolekommittén, anslag till	15	80	
„ val af ledamot	3	20	
Yttrande ang. handeln med lifsmedel	14	69, 77	300
„ ang. kommunernas m. fl. frigörelse från ekonomiskt beroende af rusdrycksmedlen	12	26, 63	215
„ ang. kronofogden J. V. Langes mantalsskrifning	4, 10	15, 28, 57	
„ ang. lägre tekniska undervisningens ordnande		78, 105	
„ ang »Sällskapets» rätt att utskänka brännvin .	16	87	
„ ang. åtgärder mot arbetslöshet		100	
„ i anledning af besvär öfver beslut om inskränkning i försäljningstiderna för vin och öl	16	87	335
„ i anledning af besvär öfver stadsfullmäktigebeslut ang. anslag till ridande polis	18	98	364
„ öfver förslag till förordning om fastighetsregister i stad		10	13
Ångbåtsbrygga vid Östra holmen	22	118	474, 476
Årsberättelse, Badhusstyrelsens för 1911		48, 51	147
„ brandchefens för 1911		40, 44	101
„ Drätselkammarens för 1911		71	239
„ Fattigvårdsstyrelsens för 1911			270
„ Hälsovårdsnämndens för 1911		44	105
„ Vatten- och Gasverksstyrelsens för 1911 . .		53	153
Öfvertagande af gatumark inom Annedal	9	40, 43, 53	98
Öl, inskränkning i försäljningstiderna	12, 16	{ 26, 39, 43 67, 87	{ 56, 94, 227 335
Östermalmsgatans ordnande mellan Kopparbergsvägen och Allégatan	2	16	25
Östra holmen, anläggande af ångbåtsbrygga	22	118	474, 476

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri 1913.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

Redogörelse

för de beslut Stadsfullmäktige i Västerås under år 1912 fattat.

Under året hafva hållits 13 sammanträden.

Stadsfullmäktige hafva därvid beslutat:

Dag och § i protokollet.	
2/1 §§ 2—4	ang. *val af ordförande, vice ordförande och beredningsutskott;*
25/1 § 8	ang. *byggnadsverksamheten utom stadsplanen*, att antaga vissa bestämmelser för ordnande af denna verksamhet;
25/1 § 9	ang. *nya hamnbyggnaden* att dels till Hamnstyrelsen öfverlåta dispositionen af den nya hamnanläggningen med uppdrag åt Hamnstyrelsen att utföra erforderliga kompletteringsarbeten, dels ock förklara hamnbyggnadskommitterades uppdrag fullgjordt;
25/1 § 12	att antaga *instruktion för stadsarkitekten i Västerås;*
25/1 § 13	att för sin del antaga *arvodestaxa för förrättningar af stadsingeniören och stadsarkitekten i Västerås;*
25/1 § 15	ang. *matlagningskurser*, att såsom bidrag till anordnande af matlagningskurser för arbeterskor och mindre bemedlade husmödrar för år 1912 af anslaget till diverse utgifter och oförutsedda behof anvisa ett belopp af 500 kronor äfvensom kostnadsfritt för ändamålet upplåta köket med tillhörande lokaler i Sundinska huset under de tider matlagningskurserna komme att fortgå;
25/1 § 20	ang. *val af en fattigvårdare;*

Dag och § i protokollet.	
$^{29}/_{2}$ § 23	ang. *Rådstufvurättens och Magistratens omorganisation* att för sin del antaga definitivt förslag till ny arbetsordning för Rådstufvurätten och magistraten i Västerås;
$^{29}/_{2}$ § 25	ang. *afloppsledning mellan Allm. Svenska Elektriska A.-B:s mekaniska verkstad och Svartån samt sugledning mellan samma verkstad och hamnen, att* godkänna Drätselkammarens åtgärd att hafva låtit utföra berörda afloppsledning för en kostnad af 4,850 kronor, *att* denna kostnad skulle fördelas mellan staden och bolaget så, att staden däraf betalade 3,550 kronor och bolaget 1,300 kronor, *att* af stadens andel i kostnaden, 900 kronor skulle gäldas af anslaget till nya hamnbyggnaden, *att* af lånemedel bevilja 2,650 kronor för bestridande af stadens återstående andel i ifrågavarande kostnad *samt att* tillåta Allmänna Svenska Elektriska A.-B. att tillsvidare hafva sugledning nedlagd i stadens mark mellan mekaniska verkstaden och hamnen, under villkor att bolaget ersatte de eventuellt vid gatu- och andra stadens eller hamnens arbeten uppkommande särskilda kostnader i följd af sugledningens förefintlighet samt vidtoge de åtgärder med ledningen, som för sådana arbetens utförande erfordrades och af stadens vederbörande myndigheter påkallades;
$^{29}/_{2}$ § 26	ang. *magasinsbyggnader,* att dels uppdraga åt Drätselkammaren att å hamnplanen vid nya kajen utföra tre för uthyrning afsedda magasinsbyggnader af armerad beton och tegel med en ungefärlig ytstorlek af 45 × 15 meter och med inre trappor och mellanväggar samt träbanor för godstransport i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af stadens byggnadschef uppgjorda ritningar och kostnadsförslag, dels ock för detta ändamål af lånemedel anslå ett belopp af 230,000 kronor;
$^{29}/_{2}$ § 27	ang. *gatu- och ledningsarbeten inom området mellan Kopparbergsvägen och Allégatan, samt försäljning af tomter inom samma område,* att *dels* för ordnande af Kaserngatan mellan Timmermansgatan och Kopparbergsvägen samt Östermalmsgatan mellan Kopparbergsvägen och Allégatan samt för nedläggande af vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar i berörda gatudelar äfvensom i Kaserngatans sträckning mellan Stora gatan och Timmermansgatan, allt enligt af stadens byggnadschef och föreståndaren för vatten-, gas- och elektricitetsverken upppgjorda kostnadsförslag af lånemedel anslå ett belopp af 38,300 kronor, däraf 16,400 kronor för gatuarbetena och 21,900 kronor för ledningarne, *dels ock* bemyndiga Drätselkammaren att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af byggnadschefen uppgjordt tomtindelningsförslag försälja staden tillhöriga tomter inom kvarteren Högne, Hupert, Josef, Ivar, Konrad, Kåre och Lothar;

Dag och § i protokollet.	
29/2 § 30	ang. *kungabesök,* att godkänna Drätselkammarens åtgärd att på framställning af en i anledning af Hans Maj:t Konungens besök i Västerås den 21 februari 1912 bildad kommitté hafva i och för anordningar för Konungens emottagande anvisat ett belopp af intill 2,000 kronor af 1912 års förslagsanslag;
29/2 § 31	ang. *leverans af elektrisk ström till Allm. Svenska Elektr. A.-B.,* att tillåta Vatten- och Gasverksstyrelsen att mot i föregående kontrakt med bolaget öfverenskommet pris af 8 öre pr kvt. utlämna öfverskottskraft i form af växelström till bolaget äfven å andra tider än de kontraherade;
29/2 § 32	ang. *afledande af spillvatten från lägenheten N:o 62 Jakobsberg* att godkänna ett mellan Vatten- och Gasverksstyrelsen och lägenhetens ägare härutinnan upprättadt preliminärt kontrakt;
29/2 § 34	ang. *reparation af kallbadhuset,* att af 1912 års förslagsanslag anvisa ett belopp af 1,500 kronor för detta ändamål;
29/2 § 35	ang. *lösningsrätt till fastighet på stadens grund,* att icke göra stadens lösningsrätt gällande på grund af lagfaren öfverlåtelse af gården och tomten N:o 100 B i norra kvarteret;
29/2 § 36	ang. *byte af mark för tomtreglering inom kvarteret Gude,* att under förbehåll däraf, att den af Stadsfullmäktige senast antagna stadsplanen blefve af Kungl. Maj:t fastställd, i hvad densamma afsåge ändring af Allégatan, bemyndiga Drätselkammaren att med byggmästaren C. J. Johansson såsom ägare af fastigheterna Sigridsdal N:ris 2 och 3 afsluta bytes- och köpeaftal i enlighet med ett af stadens byggnadschef uppgjordt tomtindelningsförslag, enligt hvilket förslag staden skulle afstå till Johansson mark af Allégatan, utgörande cirka 936 kvm.; hvaremot Johansson skulle öfverlämna till staden dels af Sigridsdal N:o 2 cirka 146,7 kvm. och dels af Sigridsdal N:o 3 cirka 757,7 kvm. eller tillhopa cirka 909,4 kvm. äfvensom ersätta staden den uppkommande arealskillnaden, utgörande cirka 31,6 kvm. efter ett pris af 3 kronor 50 öre pr kvm.
29/2 § 37	ang. *val af en ledamot i yrkesskolekommittén;*
29/2 § 40	ang. *kranar vid hamnen,* att af lånemedel anslå dels 8,400 kronor för uppförande af en kran å nya kajens västra ände för underlättande af varutransporter mellan kajen och magasinen, dels ock 11,000 kronor för utläggande af ett 100 meter långt järnvägsspår och uppsättande af en flyttbar svängkran å af Hamnstyrelsen föreslagen plats;

Dag och § i protokollet.	
$^{29}/_{2}$ § 41	ang. *malmlossnings- och lastningsanordningar,* att bemyndiga Hamnstyrelsen att för en kostnad af 25,000 kronor att utgå af lånemedel utföra malmlossnings- och lastningsanordningar å östra kajen af den s. k. Pråmån;
$^{29}/_{2}$ § 42	ang. *anslag till fattiggårdskommittén,* att för bestridande af de med kommitterades utredningsuppdrag förenade utgifter till kommitterades förfogande ställa ett förslagsanslag å 2,000 kronor att utgå af i 1912 års stat afsatta medel till diverse utgifter och oförutsedda behof;
$^{29}/_{2}$ § 44	ang. *yttrande öfver förslag till förordning om fastighetsregister i stad m. m.;*
$^{28}/_{3}$ § 51	ang. *afkortning af utskylder,* att medgifva Adolf Vilhelm Lindstedt afkortning af dennes utskylder till staden för år 1911 med ett belopp af 33 kronor 75 öre;
$^{28}/_{3}$ § 52	ang. *befrielse från utskylder,* att befria läroverksadjunkten C. A. R. Ljungdahls sterbhusdelägare från dem påförda utskylder till staden för år 1911, utgörande enligt verkställd debitering 337 kronor 32 öre;
$^{28}/_{3}$ § 53	ang. *yttrande om kronofogden J. V. Langes mantalsskrifningsort för år 1912;*
$^{28}/_{3}$ § 54	ang. *köp af fastighet,* att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa planteringslandet N:o 68 B i stadens norra kvarter för en summa af 1,500 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel;
$^{23}/_{3}$ § 55	ang. *barnbespisning,* att af 1912 års förslagsanslag för samma år bevilja Folkskolestyrelsen ett ytterligare anslag af 700 kronor till barnbespisning;
$^{28}/_{3}$ § 56	ang. *tillsyningsman öfver handeln med brännvin m. m., att* en tillsynings man för all handel inom staden med brännvin, vin och öl samt tillagade alkoholfria drycker och svagdricka skulle af Magistraten tillsättas, *att* för denna tjänstebefattning skulle gälla följande lönestat: Kontant aflöning . . . . kr. 1,800: — Beklädnadsersättning, kontant . . . . » 150: — Kronor 1,950: —

Dag och § i protokollet.	
	två ålderstillägg à 150 kronor efter respektive 3 och 6 års tjänstgöring såsom ordinarie inom stadens poliskår, skolande de vid den af Stadsfullmäktige år 1908 antagna allmänna lönestaten för stadens befattningshafvare fogade villkor och bestämmelser i tillämpliga delar gälla äfven för nu ifrågavarande lönestat, *samt att* antaga instruktion för ifrågavarande tillsyningsmannabefattning;
28/3 § 58	ang. *ledningar till och å den s. k. Akademivreten,* att till gäldande af stadens andel i kostnaden för anläggande af vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar till och å den s. k. Akademivreten enligt af Vatten- och Gasverksstyrelsen uppgjordt förslag af lånemedel anvisa ett belopp af 30,100 kronor, under förbehåll att hela anläggningen utfördes i ett sammanhang och att af Stadsfullmäktige fastställda grunder för ledningars utsträckning utom stadsplanen iakttoges samt att lämna Vatten- och Gasverksstyrelsen i uppdrag att till Stadsfullmäktige inkomma med utredning och förslag till åtgärder i syfte att vid framtida anslutningar till ofvan omförmälda ledningssystem staden måtte erhålla godtgörelse för två tredjedelar af den af staden ensamt vidkända kostnaden för ledningarne mellan stadsplanens gräns och den nordligaste tomten i Borgmästarevreten eller 10,600 kronor jämte den ränta därå, som kunde böra ifrågakomma;
28/3 § 59	ang. *försäljning af obligationer,* att bemyndiga Drätselkammaren att hos Kungl. Maj:t göra framställning om rätt för Drätselkammaren att af 1910 års obligationslån till täckande af vissa af Stadsfullmäktige beslutade utgifter försälja obligationer till ytterligare ett belopp af 791,000 kronor;
28/3 § 60	ang. *inlösen af gamla varmbadhuset,* att för en summa af 7,000 kronor att utgå af tillgängliga medel tillösa sig Västerås varmbadshus aktiebolags badhus med inventarier;
28/3 § 61	ang. *bandage åt barnförlamade,* att af i 1912 års stat afsatta medel till diverse utgifter och oförutsedda behof till Hälsovårdsnämndens förfogande ställa ett förslagsanslag af högst 1,000 kronor att användas såsom bidrag till anskaffande af bandage åt obemedlade, af kvarstående barnförlamning lidande personer;
25/4 § 64	ang. *undantag från stadens byggnadsordning,* att i fråga om en nybyggnad å tomten N:o 7 i kvarteret Hugo under visst villkor för sin del medgifva undantag från bestämmelsen i 38 § 4 mom. af byggnadsordningen för Västerås rörande inredning af boningsrum å vinden;

Dag och § i protokollet.	
25/4 § 65	ang. *försäljning af tomter inom kvarteren Ivar och Kåre,* att med sådana tomtförsäljningar skulle anstå, till dess eventuellt förslag från Bostadsbristkommittérade på grund af en ifrågasatt utredning rörande nämnda kvarters bebyggande med arbetarebostadshus blifvit af Stadsfullmäktige pröfvadt eller kommittérade meddelat, att något dylikt förslag icke vore från kommittérade att införvänta;
25/4 § 67	ang. *bidrag till ledningarne till tuberkulossjukhuset, att* till täckande af kostnaderna för ökade dimensioner å en del af de för landstingets räkning utförda ledningarne till tuberkulossjukhuset bidraga med 2,391 kronor 80 öre att bestridas dels af anslaget till utsträckning af ledningar å stadens icke planlagda område, dels af den ersättning för diverse expenser, ränteförluster etc., som Vatten- och Gasverksstyrelsen till ett belopp af 1,000 kronor inräknat i anläggningskostkostnaden för ledningarne, *att* staden skulle med full äganderätt öfvertaga samtliga ledningar i den sträckning, desamma ej låge inom sjukhusets område, men att dessförinnan samtliga öfverlåtelsehandlingar rörande för ledningarnes framdragning erforderlig mark öfveröfverlätes på Drätselkammaren, *att* staden skulle i samband med öfvertagandet af äganderätten äfven öfvertaga underhållet af ledningarne i omnämnda sträckning, *att* staden medgåfve sjukhuset rätt att genom dessa ledningar utfå gas och elektrisk ström från stadens verk till reglementeradt pris, men vatten jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 21 juni 1910 tills vidare till ett nedsatt pris af 16 öre pr kubikmeter samt därjämte tillförsäkrade sjukhuset rätt att genom afloppsledningen tillföra stadens allmänna aflopp spillvattnet från sjukhuset, skolande såsom villkor för dessa rättigheter sjukhuset vara skyldigt ställa sig gällande reglementen för de under Vatten- och Gasverksstyrelsen lydande verk till efterrättelse, *samt att* afslå tuberkulossjukhuskommittérades framställning om ett ytterligare bidrag från staden med 5,432 kronor 61 öre;
25/4 § 68	ang. *lösningsrätt till fastigheter på stadens grund,* att icke göra stadens lösningsrätt gällande på grund af lagfarna öfverlåtelser af dels gården, omfattande tomten N:o 98 samt tomten N:ris 99, 101 och 102 i Norra kvarteret, dels ock gården och tomten N:o 14 i Västra kvarteret;
25/4 § 69	ang. *försäljning af mark för reglering af tomten N:o 70 b norra kvarteret,* att bemyndiga Drätselkammaren att till Aug. Nederman försälja ett markområde om cirka 7 kvm. areal af Rektorsgatans nuvarande område i och för reglering af tomten N:o 70 b i Norra kvarteret i öfverensstämmelse med den nyantagna reviderade stadsplanen till ett pris af tre kronor pr kvm., detta likväl under förut-

Dag och § i protokollet.	
	sättning att den nya stadsplanen blefve i nu ifrågavarande del af Kungl. Maj:t fastställd;
25/4 § 70	ang. *utställning,* att till en af Vatten- och Gasverksstyrelsen anordnad utställning af inom gas- och elektriska branschen förekommande apparater och belysningsartiklar af gas- och elektricitetsverkens vinstmedel för år 1912 anvisa ett belopp af förslagsvis 2,000 kronor;
25/4 § 71	ang. *afträden under markens yta,* att ingå till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan, att stadens hälsovårdsnämnd måtte bemyndigas att under vissa förbehåll och villkor i särskilda fall meddela undantag från det i 2:dra och 3:dje mom. i 17 § hälsovårdsstadgan för riket gifna förbud mot afträdens anläggande under angränsande markens yta;
25/4 § 72	ang. *vattenklosetter,* att i anledning af särskilda ansökningar om tillstånd att inrätta vattenklosetter, nämligen från A. Pers angående 2 st. inom lägenheten Pilbo, G. Enhörning angående 2 st. inom tomten N:o 2 i kvarteret Pamela och A. Hammer angående 9 st. inom tomten N:o 7 i kvarteret Hugo för ifrågavarande fall medgifva undantag från bestämmelsen om garderobklosetter i 1 § af ordningsföreskrifterna i afseende å den allmänna hälsovården i Västerås samt tills vidare tillåta anordnande i begärd utsträckning af vattenklosetter inom ofvan omförmälda fastigheter med direkt anslutning till stadens afloppsledningar, under villkor att sökandena ställde sig till efterrättelse de föreskrifter rörande klosetternas anordning och användning, som Hälsovårdsnämnden kunde finna skäligt meddela;
30/5 § 80	ang. *detaljhandeln med brännvin,* att hemställa om vissa ändringar i de af Konungens Befallningshafvande i länet genom resolution den 22 februari 1912 fastställda ordningsföreskrifter angående detaljhandeln med brännvin i Västerås;
30/5 § 85	ang. *anslag till bostadsbristkommittérade,* att till kommittérades förfogande af det i 1912 års budget upptagna anslaget till diverse utgifter och oförutsedda behof ställa ett förslagsanslag af 2,000 kronor till bestridande af de utgifter, som för utförande af kommittérades uppdrag kunde blifva nödiga;
30/5 § 86	ang. *nya vatten- och gasledningar inom byggnadsområdet Viktoria,* att ett härutinnan af Vatten- och Gasverksstyrelsen framställt förslag icke skulle föranleda till någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd;
30/5 § 87	ang. *försälning af tomter utom stadsplanen,* att låta försälja tomter inom de å en af stadsingeniören för bostadsbristkommittérades räkning

Dag och § i protokollet.	
	upprättad kartskiss öfver västra stadsområdet med B, D och E betecknade områdena samt de å samma kartskiss upptagna tomterna nordväst om Ragvalds backe äfvensom inom den s. k. Borgmästarevreten med iakttagande af stadsplanekommitterades förslag beträffande områdenas indelning, att bemyndiga Drätselkammaren att låta upprätta definitiv tomtindelning af ifrågavarande områden i anslutning till den af stadsplanekommitterade föreslagna planläggningen af desamma och att därefter för stadens räkning försälja tomter inom samma områden till priser och på öfriga försäljningsvillkor, som Drätselkammaren i hvarje särskildt fall kunde finna skäligt bestämma;
30/5 § 88	ang. *befrielse från utskylder,* att å lägenhetsägaren L. G. Wimans sterbhus påförda utskylder för år 1911 till staden medgifva afkortning med hvad som af utskyldsbeloppet belöpte å 300 kronors inkomst af kapital och arbete eller 20 kronor 28 öre;
30/5 § 90	ang. *anordningar vid en skyttefäst,* att till Drätselkammarens förfogande ställa ett förslagsanslag af 300 kronor att utgå af i 1912 års budget afsatta medel till diverse utgifter och oförutsedda behof till bestridande af kostnaden för de anordningar, som från stadens sida kunde finnas lämpliga för högtidlighållande af en af Västerås frivilliga skarpskytteförening anordnad skyttefäst till firande af 50-årsminnet af föreningens bildande och emottagande af de främlingar, som vid detta tillfälle väntades komma att besöka staden;
30/5 § 91	ang. *nya läraretjänster vid folkskolan och förhyrande af undervisningslokaler,* att från och med den 1 juli 1912 skulle inrättas en ny e. o. folkskolelärare- och en ny e. o. folkskolelärarinne- samt två nya småskolelärarinnetjänster vid härvarande folkskolor samt att lämna Folkskolestyrelsen ett anslag af 700 kronor till förhyrande för höstterminen 1912 af lokaler för två nya folkskoleklasser och två nya småskoleklasser, hvilket anslag jämte de till aflöning af ofvanberörda befattningar skulle efter afdrag af hvad, som af statsmedel komme att återbäras till aflöningarne, upptagas till uttaxering i 1913 års stat;
30/5 § 92	ang. *uthyrning af tivoliplatsen,* att, för den händelse en ifrågasatt förening för ordnande af nöjeslifvet under den s. k. folkmarknaden komme till stånd, till densamma upplåta tivoliplatsen med ensamrätt under folkmarknadsdagarne innevarande år och tiden strax före densamma mot en hyresersättning af 1,000 kronor;
30/5 § 93	ang. *försäljning af mark att läggas till lägenheten Amandaro,* att bemyndiga Drätselkammaren att till lägenhetsägaren L. A. Johansson

Dag och § i protokollet.	
	försälja ett område om 170 kvm. af stadens västra utmark att läggas till lägenheten Amandaro enligt en af stadsingeniören Gösta Smitt i maj 1912 upprättad karta mot en köpeskilling af 1 krona 50 öre pr kvm. eller för hela området 255 kronor under villkor, att Johansson bekostade erforderlig flyttning af den väg, som delvis inginge i området;
30/5 § 94	ang. *val af en fattigvårdare;*
30/5 § 98	ang. *förklaring till en del stadsfullmäktigebeslut,* att vitsorda, att åtskilliga af Stadsfullmäktige under åren 1910 och 1911 fattade beslut afgjorts, utan att omröstning begärts eller anställts;
21/6 § 101	ang. *utredning om järnvägsförbindelse norrut,* att tillsätta en kommitté af nio personer för verkställande af denna utredning;
21/6 § 102	ang. *ordnande af Munkgatan,* att Munkgatan mellan Vasagatan och Kaserngatan skulle ordnas med två körbanor med trottoarer och en trädrad i midten, dock att för närvarande endast den södra körbanan med trottoarer skulle utläggas, under det att den norra delen af gatan skulle provisoriskt ordnas som gräsmatta med erforderliga utfartsvägar;
21/6 § 103	ang. *mätare och inventarier för vatten-, gas- och elektricitetsverken,* att godkänna Vatten- och Gasverksstyrelsens åtgärd att i räkenskaperna upptaga kostnaderna för nyanskaffning af mätare och inventarier såsom utgående af lånemedel äfven till den del vinstmedel blifvit för ändamålet i budgeten anslagna;
21/6 § 103	ang. *nya kulvertens utmynnande i Svartån,* att det uppkomna öfverskottet å anslaget till den i Svartån utmynnande nya kulverten, 5,000 kronor, skulle reserveras till bekostande af åtgärder för undvikande och aflägsnande af olägenheter i följd af afloppsvattnets utsläppande så högt uppe i Svartån, som här skett;
21/6 § 104	ang. *befrielse från utskylder,* att å de klockaren G J. F. Sterneman påförda utskylderna till staden för år 1911 medgifva afkortning med 41 kronor 75 öre;
21/6 § 105	ang. *öfvertagande af gatorna inom byggnadsområdet Annedal,* att afslå en hos Stadsfullmäktige väckt motion om öfvertagande af dessa gator på vissa i motionen närmare angifna villkor;
21/6 § 106	ang. *Systrarne Sundvalls pensionsfond,* att med tacksamhet mottaga en enligt Fröken Eleonora Sundvalls testamente till Stadsfullmäktiges förvaltning öfverlämnad donation å omkring 25,000 kronor;

Dag och § i protokollet.	
29/8 § 112	ang. *yttrande i anledning af besvär öfver Konungens Befallningshafvandes utslag rörande Kronofogden J. V. Langes mantalsskrifning för år 1912;*
29/8 § 114	ang. *vattenklosetter,* att i anledning af särskilda ansökningar om tillstånd att inrätta vattenklosetter, nämligen från Fabrikören C. A. Palmén angående 2 st. i gården N:o 16 Vasa och från Gårdsägaren J. A. Nordenborg angående ett icke uppgifvet antal i gården N:o 4 kvarteret Njord för ifrågavarande fall medgifna undantag från bestämmelsen om garderobklosetter i 1 § af ordningsföreskrifterna i afseende å den allmänna hälsovården i Västerås samt tillsvidare för sin del tillåta anordnande af vattenklosetter i begärd utsträckning uti ifrågavarande fastigheter med direkt anslutning till stadens aflopps-ledningar, dock under villkor att vid anordnande och användning af klosetterna fastigheternas ägare ställde sig till efterrättelse de föreskrifter, som Hälsovårdsnämnden kunde finna skäligt meddela äfvensom underkastade sig de vattenklosettafgifter, som kunde blifva i vederbörlig ordning fastställda;
29/8 § 115	ang. *Systrarne Sundvalls pensionsfond,* att uppdraga åt Drätselkammaren att förvalta fondens medel;
29/8 § 116	ang. *Västerås stads kommunala historia,* att för utarbetande af stadens kommunala historia bevilja ett förslagsanslag af 2,500 kronor att upptagas till uttaxering i 1913 års budget, samt att lämna stadens ombudsman i uppdrag att redigera arbetet i enlighet med de riktlinjer rörande arbetets närmare art och omfattning, som Stadsfullmäktige sedermera efter förslag af Beredningsutskottet komme att fastställa;
29/8 § 117	ang. *lösningsrätt till fastigheter på stadens grund,* att icke göra stadens lösningsrätt på grund af lagfarna öfverlåtelser af gården och tomten N:o 73 norra kvarteret och gården och tomten N:o 57 västra kvarteret gällande;
29/8 § 118	ang. *val af ledamöter i mobiliseringsnämnden och mönstringskommissionen;*
29/8 § 120	ang. *ny annexbyggnad för Västerås högre allmänna läroverk, att* till en ny annexbyggnad för Västerås högre allmänna läroverk af lånemedel anslå ett belopp af 150,000 kronor, *att* ifrågavarande byggnad skulle uppföras i östra delen af läroverksområdet mellan den nuvarande annexbyggnaden och Domkyrkan i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af Arkitekten Erik Hahr uppgjorda skisser alt. II b, dock med iakttagande, så vidt ske kunde, af de af Arkitekten Ragnar

Dag och § i protokollet.	
	Östberg i dennes i ärendet afgifna utlåtande uttalade önskemål beträffande byggnadssättet och byggnadens förläggande längre österut än enligt det Hahrska förslaget, *samt att* uppdraga åt Drätselkammaren att vidtaga alla verkställighetsåtgärder för byggnadens uppförande;
29/8 § 123	ang. *iståndsättande af vägen genom Lustigkulla mellan Skarpskyttebron och Skerikesvägen,* att bemyndiga Drätselkammaren att för detta ändamål använda ett belopp af förslagsvis 650 kronor att utgå af förut till vägförbättringar inom stadens område reserverade medel;
29/8 § 124	ang. *ny bro vid Biskopsgatan,* att till utförande af körbro öfver Svartån vid Biskopsgatan af armerad beton af lånemedel anslå ett belopp af 25,000 kronor;
29/8 § 126	ang. *köp och försäljning af tomtmark inom byggnadsområdet Katrinelund,* att bemyndiga Drätselkammaren dels att af J. V. Eriksson för stadens räkning inköpa tomten N:o 14 Katrinelund efter ett pris af 2 kronor 52 öre pr kvm eller för hela tomten 2,871 kronor 79 öre att utgå af reserverade köpeskillingsmedel, dels och att försälja den del af nämnda tomt samt de delar af staden förut tillhöriga tomterna N:ris 15 och 16 Katrinelund, som komme att återstå efter afskiljande af för gator erforderiig mark, till pris Drätselkammaren ägde bestämma;
29/8 § 127	ang. *köp af mark af lägenheten Andersberg,* att bemyndiga Drätselkamkammaren att för en summa af 3,000 kronor att utgå af lånemedel inköpa ett område af cirka 468 kvm. af lägenheten Andersberg att utläggas till fortsättningen västerut af Stora gatans norra gren enligt af stadsplanekommittérade uppgjordt förslag till indelning af området väster om stadsplanen;
29/8 § 128	ang. *köp af lägenheten Fridsborg,* att uppdraga åt Drätselkammaren att för en köpeskilling af 20,000 kronor att utgå med 10,000 kronor af lånemedel och 10,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel inköpa lägenheten Fridsborg å stadens västra område;
29/8 § 129	ang. *köp af mark af lägenheten Almelund N:o 1,* att uppdraga åt Drätselkammaren att inköpa den del af lägenheten Almelund N:o 1, utgörande 123 kvm., som erfordrades för utläggande af fortsättningen västerut af Stora gatans norra gren med en bredd af 10 meter enligt ett af stadsplanekommittérade uppgjordt förslag till planläggning af stadens område väster om stadsplanen, för ett belopp af 600 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel;

Dag och § i protokollet.	
29/8 § 130	ang. *afgifvande af yttrande i fråga om kommunernas m. fl:s frigörande från ekonomiskt beroende af rusdrycksmedlen;*
29/8 § 131	ang. *val af tre suppleanter i den s. k. järnvägskommittén;*
29/8 § 132	ang. *anslag till Järnvägskommittén,* att till den af Stadsfullmäktige den 21 juni 1912 tillsatta kommittén för ny utredning om järnvägsförbindelse från staden norrut för dess utredningsarbete lämna den behållning å 2,692 kronor 52 öre, som uppstått å de anslag, som Stadsfullmäktige beviljat till den numera upplösta kommittén för undersökning angående åstadkommande af järnvägar dels till Rosshyttan och dels till Ängsösund:
29/8 § 133	ang. *inskränkning i tiderna för försäljning af vin och öl,* att genom Magistraten ingå till Konungens Befallningshafvande i länet med hemställan om fastställande af vissa bestämmelser härutinnan;
29/8 § 134	ang. *försäljning af ett område af Östra utmarken,* att bemyndiga Drätselkammaren att till byggnadsföreningen Haga utan personlig ansvarighet för en köpesumma af 3,000 kronor försälja en intill den s. k. Urhagen gränsande och i nordväst om densamma belägen del af stadens östra utmark, innehållande i areal 16,525 kvm., dock att, då östra utmarken vore af donationsjords natur, Drätselkammaren skulle, innan försäljningen ägde rum, hos Kungl. Maj:t söka nådigt tillstånd därtill, äfvensom att bemyndiga Drätselkammaren att låta byggnadsföreningen genast tillträda ifrågavarande markområde samt att i händelse tillstånd till detsammas försäljning förvägrades, upplåta detsamma åt föreningen mot tomträtt för en årlig afgift, motsvarande räntan å den bestämda köpeskillingen, räknadt från tillträdesdagen;
26/9 § 140	ang. *revision af stadens räkenskaper,* att i anledning af inkommen revisonsberättelse öfver Drätselkammarens, Vatten- och Gasverksstyrelsens, Hamnstyrelsens, Hamnstyrelsens för Strömsholms våg, Folkskolestyrelsens och Fattigvårdsstyrelsens räkenskaper för år 1911 bevilja samtliga vederbörande ansvarsfrihet för den tid vevisionen omfattat;
26/9 § 142	ang. *förklaring öfver P. J. Carlssons i Kumla besvär öfver utmätning af utskylder till staden;*
26/9 § 144	ang. *antagande af ändring af 2 § 1:sta stycket i reglementet för fasta brandkåren i Västerås, afseende ökad semester för brandchefen;*

Dag och § i protokollet.	
26/9 § 146	ang. *gränsreglering mellan Bernsborg och Borgmästarevreten,* att bemyndiga Drätselkammaren att för reglering af den f. d. förste provinsialläkaren E. Björkman tillhöriga lägenheten Bernsborgs gräns mot den staden tillhöriga Borgmästarevreten med D:r Björkman ingå bytes- och köpeaftal, hvarigenom dels staden afstode till D:r Björkman ett område af 310 kvm att läggas till Bernsborg och dels D:r Björkman afstode till staden 96 kvm och utläggas till gata inom Borgmästarevreten, allt enligt en af stadens byggnadschef uppgjord karta mot det att D:r Björkman ersatte staden för arealskillnaden, 214 kvm., med 2 kronor 50 öre pr kvm., eller sammanlagdt 535 kronor;
26/9 § 147	ang. *köp af tomten N:o 68 a och del af tomten N:o 119 norra kvarteret,* att dels uppdraga åt Drätselkammaren att vidtaga erforderliga åtgärder för förvärfvande åt staden på för staden förmånligaste villkor af tomten N:o 68 a norra kvarteret, anslagen på lön åt domprosten i Västerås, och den på lön åt domkyrkosysslomannen härstädes anslagna delen af tomten N:o 119 norra kvarteret, dels ock bestämma, att blifvande köpeskillingar för ifrågavarande fastigheter skulle utgå af reserverade köpeskillingsmedel;
26/9 § 148	ang. *anslag till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan,* att för år 1913 dels bevilja Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes ett anslag af 3,000 kronor ur Zimmermanska fonden, dels anslå af uttaxerade medel i 1913 års stat ett belopp af äfvenledes 3,000 kronor till främjande af undervisningen i Tekniska skolan, samt att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Tekniska skolan måtte för samma år tilldelas ett belopp af 4,800 kronor af det af riksdagen beviljade anslaget till lägre tekniska yrkesskolor:
26/9 § 150	ang. *trädgårdsutställning,* att dels anslå ett belopp af 1,000 kronor att upptagas till uttaxering i 1913 års budget såsom bidrag till anordnande af en trädgårdsutställning i Västerås år 1913, dels afgiftsfritt för utställningen upplåta idrottsplatsen vid Kopparbergsvägen samt angränsande östra delen af Vasaparken, dels ock utse två ledamöter i utställningsbestyrelsen jämte en suppleant;
26/9 § 152	ang. *inköp af en byggnad vid Stenby,* att godkänna Drätselkammarens åtgärd att af förre ägaren af egendomen Nordanby inköpa en å egendomen befintlig vid stadens köp af egendomen undantagen gammal stugubyggnad, belägen vid Stenby för ett belopp af 500 kronor, som gäldats af det af Stadsfullmäktige förut beviljade anslaget till reparationer af hus och inköp af inventarier vid Nordanby;

Dag och § i protokollet.	
26/9 § 153	ang. *köp och försäljning af mark för vissa regleringar inom kvarteret Gude,* att godkänna ett mellan Drätselkammaren å ena, och Ingeniören E. Otto Eriksson såsom ägare af lägenheten Sigridsdal N:o 1 och Jakobslund å andra sidan, enligt en af Stadsingeniören Gösta Smitt den 15 april 1912 upprättad karta ingånget bytes- och köpeaftal, hvarigenom dels Västerås stad till Ingeniör Eriksson, under förutsättning af Kungl. Maj:ts fastställelse å den af Stadsfullmäktige beslutade nya stadsplanen, i hvad densamma afsåge förändring af Allégatan, försålde fyra särskilda med C, D, E och F betecknade markområden om tillsammans cirka 1,368 kvm. till ett pris af 3 kronor 50 öre pr kvm. och på öfriga i aftalet närmare angifna villkor, dels ock Eriksson försålde till staden tre särskilda med A, B och G utmärkta områden om tillhopa cirka 297 kvm., likaledes efter ett pris af 3 kronor 50 öre pr kvm. och på öfriga i kontraktet närmare angifna villkor;
26/9 § 154	ang. *revision af Centralslöjdskolans och Tekniska skolans räknnskaper för år 1911,* att bevilja vederbörande ansvarsfrihet för den tid, revisionen omfattat;
26/9 § 155	ang. *Systrarne Sundvalls pensionsfond,* att antaga stadgar för sagda pensionsfond;
26/9 § 156	ang. *afgifvande af yttrande i fråga om undanröjande af i gällande författningar förefintliga hinder för producenter af lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter att i hutu små partier som hälst direkt till konsumenterna försälja sina alster;*
26/9 § 160	ang. *ekonomiskt understödjande af ett arbetarebostadsbyggnadsföretag samt försäljning af kvarteret Josef till Allm. Svenska Elektriska Aktiebolaget,* att *dels* afslå en framställning från Allm. Svenska Elektriska Aktiebolaget samt en del enskilda personer inom samhället, hvilka jämte bolaget tagit initiativ till bildande af ett aktiebolag för uppförande af arbetarebostäder å vissa delar af egendomen Emaus, med anhållan att staden ville understödja det planerade företaget dels genom kostnadsfritt framdragande af vatten- och afloppsledningar samt eventuellt äfven gas- och elektriska ledningar till och genom byggnadsområdet, dels ock genom borgen å för företaget erforderligt obligationslån, *dels ock* bemyndiga Drätselkammaren att till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget försälja hela kvarteret Josef mot en köpeskilling, beräknad efter ett pris af 2 kronor 50 öre pr kvm. med tillägg af 5 % årlig ränta därå, räknad från den dag, staden erlagt likvid vid inköpet af samma kvarter från bolaget och till dess köpeskillingen för kvarteret nu af bolaget gäldades, samt under villkor, utöfver de vid försäljning

Dag och § i protokollet.	
	af stadens mark eljes vanliga, att å hela kvarteret på en gång uppfördes byggnader till högst tre våningars höjd för arbetarebostadslägenheter, hufvudsakligen om ett rum och kök, att arbetet med dessa byggnaders uppförande påbörjades senast under år 1913 och att köpebref å kvarteret utfärdades först så snart grunden till dessa byggnader blifvit lagd;
$^{26}/_{9}$ § 161	ang. *byte af mark för reglering af lägenheten Hoffsta,* att bemyndiga Drätselkammaren att med ägarne af lägenheten Hoffsta J. E. Jonsson och E. Pettersson ingå bytesaftal enligt ett å en af Stadsingeniören Gösta Smitt i april 1912 upprättad karta tecknadt förslag, alternativ II, hvarigenom staden afstode till Jonsson och Pettersson 209 kvm. att läggas till tomten N:o 9, 485 kvm. att läggas till tomten N:o 10 och 56 kvm. utgörande en del af den mark, de såsom ägare af tomten N:o 10 vore skyldiga att ersätta för Kristiansborgsvägens utvidgning, samt Jonsson och Pettersson afstodo till staden 530 kvm. att utläggas till en öppen plats intill stadens mark, två mindre områden om respektive 62 och 80 kvm. att utläggas till vidgning af Kristiansborgsvägen samt 65 kvm. att ingå i tomtmarken söder om nämnda väg, allt utan mellangift å någondera sidan;
$^{26}/_{9}$ § 162	ang. *lönetillägg åt stadens ombudsman,* att utöfver i den fastställda lönestaten upptagna löneförmåner bevilja stadens ombudsman Theofil Öberg ett personligt lönetillägg af 1,000 kronor om året från och med den 1 januari 1913 att utgå för hvarje år af uttaxerade medel;
$^{26}/_{9}$ § 163	ang. *anslag till yrkesskolekommittén,* att för kommitténs utredningsarbete till kommitténs förfogande af Zimmermanska fondens medel ställa ett belopp af intill 2,000 kronor;
$^{26}/_{9}$ § 167	ang. *anslag till Västerås högre elementarläroverk för flickor,* dels att de förmåner läroverket af Västerås stad skulle åtnjuta för skolans uppehållande under treårsperioden 1913—1915 skulle värderas som förut efter en beräkningsgrund af 5 $^1/_2$ % om året å nedanstående belopp:

Stadens utgifter (1902) för skolhusbygget	kr.	115,000; —
Värdet af den staden tillhöriga skolhustomten.....	„	15,400: —
Värdet af den staden tillhöriga gymnastikhustomten..	„	5,000: —
således 5 $^1/_2$ % af summan	kr.	135,400: —

eller 7,447 kronor, samt att staden för åren 1913—1915 skulle afstå från räntan, beräknad efter 5 $^1/_2$ % om året å sin fordran

Dag och § i protokollet.	
	30,000 kronor hos skolan och således utgörande 1,650 kronor, dels ock att Västerås stad skulle till de vid skolan anställda lärarinnornas ålderstillägg under åren 1913—1915 bidraga med hälften af det belopp, staten därtill lämnade, samt att förestående bidrag jämte de bidrag till lärarinnornas pensionering, som Stadsfullmäktige den 31 mars 1910 åtagit sig gälda i enlighet med de grunder, som sedermera bestämts genom Kungl. Kungörelsen den 23 December 1910, skulle i första hand utgå af den af staden efterskänkta räntan 1,650 kronor men att, i den mån samma ränta möjligen ej försloge till bidragens gäldande, bristen skulle utgå af uttaxerade medel;
31/10 § 178	ang. *tecknande af aktier m. m. för en teater i Västerås,* dels att för stadens räkning teckna aktier i Västerås Teateraktiebolag, i händelse detsamma komme till stånd med ett kapital af minst 95,000 kronor för ett belopp af 55,000 kronor, under villkor att i den blifvande teatern anordnades åskådareplatser för minst 570 och om möjligt 600 personer samt att teatern inrättades så, att konserter och föreläsningar där lämpligen kunde äga rum, och äfven för sådana ändamål komme att upplåtas, dels att till samma bolag försälja tomten N:o 111 i södra kvarteret för en köpeskilling af 15,000 kronor, dels ock att erforderliga medel till ofvanberörda aktieteckning skulle gäldas till ett belopp af 15,000 kronor af köpeskillingen för den till bolaget försålda tomten och till återstående belopp af lånemedel;
31/10 § 179	ang. *utvigdning af stadsplanen samt beredande af vissa lättnader för byggnadsområdena utom nuvarande stadsplanen,* att uppdraga dels åt stadsplanekommitterade att inkomma med yttrande och förslag angående intill stadsplanegränsen liggande tätare bebyggda områdens intagande i stadsplanen, dels ock åt Vatten- och Gasverksstyrelsen, samt Drätselkammaren att utreda i hvad mån lättnader kunde beredas byggnadsföreningar och andra som byggde och bodde å stadens områden, i hvad det gällde kostnaderna för framdragande af vatten-, gas- och afloppsledningar, underhåll af gator och vägar samt anordnande af belysning samt snarast möjligt uppgöra och till Stadsfullmäktige inkomma med bestämmelser härom;
31/10 § 180	ang. *afgifvande af yttrande i anledning af anförda besvär öfver Stadsfullmäktiges beslut den 29 augusti 1912 rörande inskränkning i tiderna för försäljning af vin och öl ;*
31/10 § 181	ang. *afgifvande af yttrande öfver »Sällskapets» ansökan om rätt att under år 1913 till ledamöter och inbjudna gäster utskänka brännvin.*
31/10 § 184	ang. *utlämnande af elektrisk ström till Hammarby stadshage,* att afslå en af Vatten- och Gasverksstyrelsen härom gjord framställning;

Dag och § i protokollet.	
$^{31}/_{10}$ § 185	ang. *anslag till Västerås arbetareinstitut,* att bevilja institutet dels 1,600 kronor för anordnande af populärvetenskapliga föreläsningar i folkbildningssyfte, dels ock 1,500 kronor till institutets biblioteksverksamhet, hvilka anslag skulle upptagas till uttaxering i 1913 års budget;
$^{31}/_{10}$ § 186	ang. *befrielse från kommunalutskylder,* att afslå en framställning härutinnan från Carl Bernhard Beskow;
$^{31}/_{10}$ § 187	ang. *Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets taxering,* att bemyndiga Drätselkammaren att hos Kungl. Kammarrätten och eventuellt hos Kungl. Maj:t öfverklaga pröfningsnämndens beslut i fråga om bolagets inkomsttaxering enligt bevillningsförordningen år 1912;
$^{31}/_{10}$ § 188	ang. *Svenska städers pensionskassa,* att förklara sig för närvarande icke kunna besluta sig för inträde i en blifvande Svenska städers pensionskassa;
$^{31}/_{10}$ § 190	ang. *försäljning och köp af mark för reglering af lägenheten Liljedal,* att bemyndiga Drätselkammaren att med ägaren af lägenheten Liljedal å stadens västra område E. Pettersson ingå bytes- och köpeaftal af sådant innehåll, att staden afstode till Pettersson ett område om cirka 878 kvm. af Ragvalds backe att läggas till ifrågavarande lägenhet samt att Pettersson afstode till staden två mindre områden, det ena om cirka 85 kvm. intill Köpingsvägen att användas till framtida utvidgning af samma väg enligt af stadsplanekommitterade uppgjordt förslag till planläggning af västra stadsområdet och det andra om cirka 38 kvm. af lägenhetens södra del, allt enligt en af stadsingeniören Gösta Smitt den 10 oktober 1912 upprättad karta, hvarjämte Pettersson skulle till staden för arealskillnaden utgifva ett belopp af 1,000 kronor;
$^{31}/_{10}$ § 191	ang. *revision af stadsplanen,* att antaga vissa ändringar i förut fattade beslut rörande särskilda föreskrifter angående användande af byggnadstomterna i vissa byggnadskvarter;
$^{31}/_{10}$ § 192	ang. *bidrag till ridande polis för landsbygden,* att afslå en härom af magistraten gjord framställning:
$^{28}/_{11}$ § 202	ang. *stipendier till folkskolans lärarepersonal för bevistande af en nykterhetskurs,* att bemyndiga Folkskolestyrelsen att af det i folkskolans stat för år 1912 upptagna anslaget för oförutsedda utgifter tilldela en hvar af tretton medlemmar i folkskolans lärarekår, hvilka därom gjort framställning, ett stipendium af 25 kronor att användas för bevistandet af en nykterhetskurs i Köping den 4—8 december 1912;

Dag och § i protokollet.	
28/11 § 206	ang. *anslag till en nykterhetskurs,* att af det i 1912 års stat upptagna förslagsanslaget till diverse utgifter och oförutsedda behof lämna ett bidrag af 200 kronor till en nykterhetskurs i Köping;
28/11 § 207	ang. *markbyte med föreningen Folkets hus och park,* att bemyndiga Drätselkammaren med föreningen Folkets hus och park utan personlig ansvarighet i Västerås, med iakttagande af de lagliga åtgärder, som i förevarande fall kunde finnas lämpliga, ingå slutligt aftal om markutbyte i öfverensstämmelse med en mellan Drätselkammaren och föreningen gjord preliminär öfverenskommelse, enligt hvilken staden skulle af den föreningen tillhöriga s. k. Folkets park förvärfva en markremsa utmed Stockholmsvägen af 450 kvm. areal och i utbyte däremot utan mellangift å någondera sidan lämna ett område af stadens intill Folkets park gränsande och öster därom belägna mark af 900 kvm. areal att läggas till Folkets park, allt i öfverensstämmelse med en särskild öfver det ifrågasatta bytet upprättad karta;
28/11 § 209	ang. *afgifvande af yttrande i anledning af besvär öfver Stadsfullmäkmäktiges beslut den 31 oktober 1912 i fråga om bidrag till ridande polis för landsbygden;*
18/12 § 216	ang. *Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolags rekonstruktion,* att för Västerås stads vidkommande lämna sin medverkan till ett af bolaget framställdt förslag om dess rekonstruktion och i sådant hänseende *dels* i det under bildning varande Sala—Gysinge—Gefle Nya järnvägsaktiebolag teckna 250 stamaktier à 50 kronor att gäldas genom aflämnande af ett lika antal stamaktier i Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolag och 332 preferensaktiar af serien B à 50 kronor att gäldas genom kvittering af fordran hos Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolag till motsvarande belopp, *dels* sedan Sala—Gysinge—Gefle Nya järnvägsaktiebolag öfvertagit betalningsskyldigheten för Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolags obligationslån, ikläda sig garanti för riktiga gäldandet af de ränte- och amorteringsbelopp å samma lån, som återstode efter den 1 januari 1913, i hvad de belöpte å den del af ursprungligen 20,000 kronor, hvarför staden genom Stadsfullmäktiges beslut den 28 februari 1901 åtagit sig borgen, dock under förbehåll, att hvad staden på grund af detta åtagande till äfventyrs kunde komma att utgifva, icke komme att användas för annat ändamål än ränta och amortering å den del af bolagets obligationslån, hvarom här vore fråga, *dels ock* bestämma, att af stadens utgifter på grund af sin borgen för Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolags obligationslån ett belopp af 16,600 kronor, motsvarande stadens teckning af preferensaktier af serien B i Sala—Gysinge—Gefle Nya järnvägsaktiebolag, skulle täckas af lånemedel;

Dag och § i protokollet.	
$^{18}/_{12}$ § 217	ang. *lefnadskostnadsundersökning*, att, under förutsättning af Kungl. Kommrskollegii medverkan och under villkor att Kollegium utan afgift tillhandahölle nödig materiel, uppdraga åt en särskild kommitté af tre ledamöter med tre suppleanter att anordna en lefnadskostnadsundersökning här i staden, att lämna kommittén bemyndigande att, på sätt den funne lämpligast utöfver en utdelning af 25 kronor för hvarje godkänd hushållsbok utdela extra belöningar samt att för ändamålet anvisa ett förslagsanslag af 2,000 kronor att utgå af uttaxerade medel;
$^{18}/_{12}$ § 219 —256	ang. *val af en del kommunala förtroendemän;*
$^{18}/_{12}$ § 257	ang. *val af vice brandchef för år 1913;*
$^{18}/_{12}$ § 258 och $^{19}/_{12}$ § 259	ang. *utgifts- och inkomststat*, att fastställa sådan för år 1913 med en en uttaxering af 6,75 % af upptaxerade inkomstbeloppet (6 kr. 75 öre pr bevillningskrona);
$^{18}/_{12}$ § 258	ang. *kronouppbördskassörens semester*, att åt kronouppbördskassören bevilja arvode åt vikarie under en månads semester med 150 kronor under villkor, att kronouppbördskassören skulle vara skyldig att på af Magistraten bestämd, för honom ej förut tillkännagifven tid begagna sig af semester;
$^{18}/_{12}$ § 258 och $^{19}/_{12}$ § 259	ang. *dyrtidstillägg*, att bevilja nedannämnda befattningshafvare dyrtidstillägg för år 1913 med följande belopp: *150 kronor* till en hvar af stadsvaktmästaren, exekutionsbetjänterna, polisöfverkonstapeln, detektiv- och inspektionskonstaplarne, ordinarie och extra poliskonstapstaplarne, arbetsförmannen, rådhusvaktmästaren, brandmästaren, det öfriga underbefälet vid brandkåren och brandsoldaterna, hälsopoliserna, materialvakten vid vatten-, gas- och elektricitetsverken, maskinmästaren och maskinisten vid vattenverket, rörnätsförmannen, vårdaren af vattenborgen, gasmästaren, maskinmästaren och de två maskinisterna vid elektricitetsverket, förste montören, mätarejusteraren, montören och de två maskinisterna i turbinhuset, renhållningsverkets ordinarie arbetarepersonal, skogvaktaren, körkarlarne, sysslomannen och portvakten vid fattiggården, folkskolelärarne, småskolelärarinnorna, lärarne och lärarinnorna i slöjd vid stadens folkskolor samt vaktmästare och eldare vid folkskolorna samt *100 kronor* till en hvar af folkskolelärarinnorna och lärarinnorna i huslig ekonomi;
$^{18}/_{12}$ § 258	ang. *beklädnadsersättning åt poliskommissarien*, att afslå en af Magistraten gjord framställning härutinnan;

Dag och § i protokollet	
18/12 § 258	ang. *ridande polis*, att afslå af Magistraten framställd begäran om anslag för att göra två af stadens poliser beridna;
18/12 § 258	ang. *skrifbiträde å stadskamrerarekontoret*, att för sådant biträde för år 1913 anvisa förslagsvis 1,000 kronor;
18/12 § 258	ang. *pension*, att bevilja epidemisjuksköterskan fru Carolina Thunell från hennes afskedstagande den 1 november 1912 en årlig pension af 500 kronor att utgå af uttaxerade medel;
18/12 § 258	ang. *ny vice korpral vid brandkåren*, att en brandsoldatsbefattning skulle indragas och i stället inrättas en ny vice korpralsbefattning;
18/12 § 258	ang. *anslag för vård af lungsjuka*, att för år 1913 höja anslaget till detta ändamål från 1,500 till 2,000 kronor;
18/12 § 258	ang. *aflöning af epidemisjuksköterskor och köksföreståndarinna vid epidemisjukhuset*, att höja dessa aflöningar från 450 resp. 300 kronor till 500 resp. 350 kronor;
18/12 § 258	ang. *aflöning af epidemisjukhusvaktmästaren*, att höja dennes kontanta lön från 400 till 500 kronor;
18/12 § 258	ang. *sjukhuskläder*, att till fortsatt anskaffning och underhåll af sjukhuskläder åt patienterna vid epidemisjukhuset anslå 1,100 kronor;
18/12 § 258	ang. *madrasser och korkmattor vid epidemisjukhuset*, att anslå, dels 1,800 kronor för inköp af madrasser till patienternas sängar å epidemisjukhuset dels ock 1,000 kronor till inköp och påläggning af korkmattor i fyra sjuksalar och korridorer i gamla paviljongen vid sjukhuset;
18/12 § 258	ang. *aflöning af föreståndaren för köttbesiktningsbyrån*, att bevilja föreståndaren Veterinären M. Jonsson ett personligt lönetillägg af 500 kronor;
18/12 § 258	ang. *gatuläggningar*, att för år 1913 anslå *dels* af *uttaxerade medel* till mindre ej specificerade gatuarbeten samt afgäld för nubbstensbrott .... 6,000: — till makadamslagning .... 4,000: — till arbeten i Nygatan .... 2,000: — „ „ i Herrgärdsgatan .... 350: — „ „ i Biskopsgatan .... 2,580: — „ „ i Västmannagatan .... 2,700: — „ „ i Villagatan .... 1,000: — „ „ i Karlsgatan .... 3,000: — Kronor 21,630: —

Dag och § i protokollet	
	dels ock af *lånemedel* för omläggning af Västgötegatan från Slottsgatan till Hållgatan .... 13,170: — för omläggning af Gåsmyregatan från den nuvarande tuktade stensättningen till Domkyrkoesplanadens norra gren... 6,600: — Kronor 19,770: —
18/12 § 258	ang. *ordnande af viken i Svartån mellan slottsträdgården och järnvägsbanken,* att af uttaxerade medel i 1913 års stat anvisa ett belopp af 3,250 kronor att jämte ett af Västmanlands läns landsting beviljadt anslag af samma storlek användas till ordnande af sagda vik enligt ett af stadens byggnadschef uppgjordt förslag samt att hos landshöfdingen i Västmanlands län i dennes egenskap af ståthållare på Västerås slott göra framställning om medgifvande till ordnande af viken i fråga på berörda sätt:
18/12 § 258	ang. *aflöning af föreståndaren G. Gustafsson och kamreraren C. Fågelberg vid vatten-, gas- och elektricitetsverken,* att bevilja nämnda tjänstemän hvardera ett personligt lönetillägg af 1,000 kronor pr år;
18/12 § 258	ang. *nyanläggningar och nyanskaffningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken,* att af lånemedel auslå dels till mätare för vatten, gas och elektrisk ström jämte inventnrier för verken samt afloppsledningarne 18,000 kronor, dels till serviser och utsträckningar af allmänna ledningar inom stadsplanen 12,000 kronor och utom stadsplanen 8,000 kronor eller tillhopa 20,000 kronor, dels ock till gasledning i Biskopsgatan mellan Östra Ågatan och Källgatan, 1,800 kronor, utgörande berörda anslag sålunda sammanlagdt 39,800 kronor;
18/12 § 258	ang. *fjärrtändare,* att godkänna Vatten- och Gasverksstyrelsens åtgärd att för anordnande af fjärrtändare i stadens gaslyktor disponera ett belopp af 6,500 kronor att gäldas af gasverkets vinstmedel med 1/3 under hvart och ett af åren 1913—1915;
18/12 § 258	ang. *nya gaslyktor,* att anslå 550 kronor till tre nya gaslyktor i Karlsgatan;
18/12 § 258	ang. *ny renhållningsarbetare,* att bevilja anslag för anställande af en ny ordinarie arbetare vid renhållningsverket;
18/12 § 258	ang. *aflöning af trädgårdsdirektören,* att bevilja trädgårdsdirektören C. A. Forsberg ett personligt lönetillägg af 400 kronor pr år;

Dag och § i protokollet.	
18/12 § 258	ang. *rödjnings- och planteringsarbeten å Elba,* att för fortsatta arbeten härmed för år 1913 anslå 500 kronor;
18/12 § 258	ang. *reparation af dansbanan å Djäkneberget,* att härför anvisa ett belopp af 1,000 kronor;
18/12 § 258	ang. *svanor och änder,* att anslå 100 kronor för tillsyn och vård af svanorna och änderna i Svartån;
18/12 § 258	ang. *dansbana å Elba,* att för uppförande af sådan dansbana anslå 2,500 kronor att uttaxeras på två år;
18/12 § 258	ang. *afträde å Elba,* att för uppförande af ett sådant anslå 500 kronor att uttaxeras under två år;
18/12 § 258	ang. *ångbåtsbrygga vid Östra holmen,* att för anordnande af en sådan brygga bland utgifterna i 1913 års stat upptaga ett belopp af 2,000 kronor;
19/12 § 259	ang. *reparation af Stadshotellet,* att härför i 1913 års stat anslå 3,500 kronor;
19/12 § 259	ang. *reparation af Sundinska huset,* att för detta ändamål i 1913 års stat uppföra ett anslag af 3,000 kronor;
19/12 § 259	ang. *målning af paviljongen i Stadsparken,* att härför i 1913 års budget anslå 1,000 kronor;
19/12 § 259	ang. *läkare och sjukvård åt stadens arbetare,* att i 1913 års budget upptaga ett anslag af 400 kronor för beredande af fri läkare- och lasarettsvård dels vid olycksfall för alla de stadens arbetare, som vore sysselsatta vid de af byggnadschefen ledda arbetena och dels vid öfriga sjukdomsfall för dem af dessa arbetare jämte deras familjer, som året om vore anställda vid stadens ifrågavarande arbeten och sålunda kunde betraktas som fast anställda;
19/12 § 259	ang. *bidrag till flickläroverkets lärarinnors ålderstillägg och pensionering,* att för ändamålet, utöfver den efterskänkta räntan å läroverkets lån ur stadskassan, hvilken ränta i staten skulle föras inom linien, i stadens budget för år 1913 upptaga ett belopp af 700 kronor;
19/12 § 259	ang. *Västmanlands läns arbetsförmedling,* att bevilja arbetsförmedlingen ett bidrag för år 1913 af 2,000 kronor samt att bevilja anstaltens styrelse ansvarsfrihet för 1911 års förvaltning;

Dag och § i protokollet.	
$^{19}/_{12}$ § 259	ang. *bidrag till Västerås sjukkassors Centralförsamlings fortsättningsförening,* att bevilja sådant bidrag för år 1913 efter samma grunder och under samma villkor, som Stadsfullmäktige den 23 december 1909 bestämt för anslag till föreningen, samt att för ändamålet i 1913 års stat upptaga ett förslagsanslag af 2,500 kronor;
$^{19}/_{12}$ § 259	ang. *anslag till stadsplanekommittén,* att till kommitténs arbeten under år 1913 anslå 3,500 kronor;
$^{19}/_{12}$ § 259	ang. *bidrag till Västerås skridskoklubb,* att för instundande vintersäsong bevilja klubben ett belopp af 400 kronor att utgå under samma villkor som förut gällt;
$^{19}/_{12}$ § 259	ang. *bidrag till »Sparfboet»,* att för uppehållande af verksamheten vid föreningen Hvita bandets barnhem »Sparfboet», för år 1913 anslå ett bidrag af 300 kronor;
$^{19}/_{12}$ § 259	ang. *anslag till vissa filantropiska ändamål,* att anslå för år 1913 till Västerås arbetsstuga 2,500 kronor, till Västerås barnkrubba 1,000 kronor, till Västerås barnhem 500 kronor och till nattherberget 300 kronor, eller tillhopa 4,300 kronor, hvaraf 3,300 kronor skulle utgå af Sundinska fondens öfverskottsmedel och 1,000 kronor upptagas till uttaxering i 1913 års budget;
$^{19}/_{12}$ § 259	ang. *representationsanslag,* att till Drätselkammarens förfogande för år 1913 ställa ett representationsanslag å förslagsvis 1,000 kronor;
$^{19}/_{12}$ § 259	ang. *nya lärare- och lärarinnebefattningar vid stadens folkskolor,* att från och med den 1 juli 1913 skulle inrättas en ny ordinarie och en ny extra ordinarie folkskollärarebefattning samt två nya ordinarie folkskollärarinnebefattningar;
$^{19}/_{12}$ § 259	ang. *lärare i skomakerislöjd,* att nuvarande t. f. läraren i skomakerislöjd vid folkskolorna skulle erhålla fast anställning med bestämd lön pr år, dock med skyldighet att ställa sig en särskild instruktion till efterrättelse;
$^{19}/_{12}$ § 259	ang. *slöjdundervisningen vid folkskolorna,* att för utvidgning af denna undervisning tillägga ett belopp af förslagsvis 700 kronor för år 1913 till det i folkskolans stat uppförda anslaget »diverse folkskollärare, förslagsanslag 1,600»;
$^{19}/_{12}$ § 259	ang. *undervisning i huslig ekonomi vid folkskolorna,* att för utvidgning af denna undervisning för år 1913 anslå 450 kronor samt tillsvidare afgiftsfritt upplåta skolkökslokalen i Sundinska huset;

Dag och § i protokollet.	
19/12 § 259	ang. *städning i Herrgårdsskolan,* att till aflöning för en nyinrättad städerskeplats för år 1913 anslå 325 kronor;
19/12 § 259	ang. *pension,* att bevilja f. städerskan vid folkskolorna Edla Froberg en årlig pension af 300 kronor att utgå af uttaxerade medel;
19/12 § 259	ang. *skolkökets driftkostnader,* att höja anslaget härtill från 1,000 till 1,500 kronor;
19/12 § 259	ang. *folkskolebarnens tandvård,* att såsom arfvode till skoltandläkaren under år 1913 anslå 1,250 kronor äfvensom förslagsvis 500 kronor till förbrukningsartiklar m. m. för denna tandvårds utöfvande;
19/12 § 259	ang. *hamnfyren,* att anvisa 3,425 kronor att utgå af hamninkomsterna under två år för omändring af gamla hamnfyren;
19/12 § 259	ang. *skärmtak å hamnplanen,* att för uppförande af ett sådant i stället för förutvarande paviljongbyggnad anvisa 4,000 kronor att utgå af hamninkomsterna under två år;
19/12 § 259	ang. *Svenska hamnförbundet,* att för Västerås hamn ingå som ledamot i förbundet och att utbetala 1912 års afgift med 50 kronor att utgå af hamnens öfverskottsmedel;
19/12 § 259	ang. *belysning vid hamnen,* att anslå 575 kronor af hamnens öfverskottsmedel för att medelst 3 st. elektriska 200-ljus lampor ersätta förutvarande gasbelysning omkring den s. k. pråmån;

Västerås i januari 1913.

Theofil Öberg.
Stadens ombudsman.

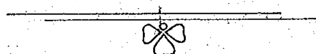
Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri 1913.

PROTOKOLL

Stadsfullmäktiges i Västerås

Protokoll

år 1912.

Västerås, 1912. Fredr. Anderssons Boktryckeri.

Den 2 Januari 1912.

Närvarande: Herrar Läroverksadjunkten B. Fjellman, Häradshöfdingen O. L M. Schenström, Bandirektören J. Plantin, Direktören H. Larsson, Häradshöfdingen C. Uggla, Fabrikören C. A. Palmén, Trädgårdsdirektören F. Johansson, Bankdirektören A. Sundström, Byggmästaren Edv. Karlsson, f. Folkskoleläraren J. P. Malmberg, Handlanden A. Öhman, Apotekaren O. Oest, Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin, Fabrikören A. Danielsson, Grosshandlaren E. Andersson, Skomakaremästaren J. Svensson, Fabrikören J. Keijser, v. Häradshöfdingen G. Enhörning, Byggmästaren A. Andersson, Grosshandlaren D. Johansson, Ingeniören J. Fredholm, Domprosten Fr. Fåhræus, Riksdagsmannen V. Larsson, Handelsföreståndaren J. A. Zander, Redaktören E. Dürango, Maskinisten C. F. Huggare, Järnsvarfvaren C. Bäckman, Lägenhetsägaren J. V. Råberg, Handelsföreståndaren L. G. Brodin och Handlanden E. A. Thunholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar f. d. Förste provinsialläkaren E. Björkman, Majoren P. Tersmeden, Kronofogden Th. Kalén, Biträdande provinsialläkaren G. Holm, Direktören J. S. Edström och Förmannen S. G. Hedin.

§ 1.

Sedan Herr Fjellman, hvilken de flesta år oafbrutet varit ledamot af Stadsfullmäktige, enligt arbetsordningens föreskrift sammankallat Stadsfullmäktige för att bland sig utse dels ordförande och vice ordförande för det ingångna året, dels ock ledamöter och suppleanter i Beredningsutskottet för samma år, öppnades nu sammanträdet af Herr Fjellman.

§ 2.

Val af ordförande.

Företogs med slutna sedlar val af ordförande hos Stadsfullmäktige för innevarande år; och befanns vid röstsedlarnes öppnande, att till detta uppdrag blifvit utsedd Herr Häradshöfdingen Max. Schenström med 29 röster.

En röst tillföll Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman.

§ 3.

Val af vice ordförande.

Sedan den sålunda utsedde ordföranden öfvertagit förhandlingarnes ledning, skreds till val af vice ordförande hos Stadsfullmäktige för innevarande år, hvilket val jämväl förrättades med slutna sedlar och utföll så, att till vice ordförande utsågs Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman med 29 röster.

En röst tillföll Herr Domprosten Fr. Fåhræus.

§ 4.

Val af Beredningsutskott.

I fråga om val af ledamöter och suppleanter i Beredningsutskottet för år 1912 beslöto Stadsfullmäktige till en början på förslag af Herr vice ordföranden att liksom förra året utse sju ordinarie ledamöter och tre suppleanter i utskottet.

Vid härefter företaget val med slutna sedlar af sju ledamöter i Beredningsutskottet utsågos härtill Läroverksadjunkten B. Fjellman och Bankdirektören A. Sundström, hvardera med 28 röster, Riksdagsmannen V. Larsson med 26 röster, Domprosten Fr. Fåhræus med 20 röster, Trädgårdsdirektören F. Johansson och Häradshöfdingen C. Uggla, hvardera med 19 röster samt Majoren P. Tersmeden med 18 röster.

Närmast i röstetal kom Byggmästaren Albert Andersson med 10 röster, hvarjämte 8 röster tillföllo en hvar af Maskinisten C. F. Huggare, Handelsföreståndaren J. A. Zander och Fabrikören A. Danielsson, 3 röster Fabrikören C. A. Palmén, 2 röster Kronofogden Th. Kalén samt 1 röst en hvar af Järnsvarfvaren C. Bäckman, Handelsföreståndaren L. G. Brodin, Grosshandlaren E. Andersson, Handlanden E. A. Thunholm, Direktören H. Larsson och Apotekaren O. Oest.

En blank röstsedel aflämnades.

Slutligen företogs likaledes med slutna sedlar val af tre suppleanter i Beredningsutskottet; och utsågos härtill Fabrikören C. A. Palmén med 21 röster, Maskinisten C. F. Huggare med 19 röster och Byggmästaren Albert Andersson med 18 röster.

Närmast i röstetal kom Kronofogden Th. Kalén med 6 röster, hvarjämte 5 röster tillföllo Apotekaren O. Oest, 4 röster Grosshandlaren E. Andersson, 3 röster en hvar af Byggmästaren Edv. Karlsson, Handlanden E. A. Thunholm och Handelsföreståndaren J. A. Zander, 2 röster Fabrikören A. Danielsson samt en röst en hvar af Grosshandlaren D. Johansson, Lägenhetsägaren J. V. Råberg och Handelsföreståndaren L. G. Brodin.

En blank röstsedel aflämnades.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 25 Januari 1912.

Max. Schenström.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 25 Januari 1912.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström vice Ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Plantin, H. Larsson, Uggla, Palmén, Björkman, F. Johansson, Sundström, Karlsson, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Svensson, Keijser, Enhörning, Edström, Hedin, Alb. Andersson, D. Johansson, Fredholm, Fåhræus, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg och Brodin.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Malmberg, Kalén, Holm, V. Larsson och Thunholm.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 5.

Redaktören E. Dürangos afsägelse af ledamotskap i Stadsfullmäktige.

I skrifvelse den 18 innevarande Januari, som nu föredrogs, hade Redaktören E. Dürango på grund af förestående afflyttning från staden anhållit om befrielse från uppdraget att vara ledamot af Stadsfullmäktige.

Med anledning häraf beslöto Stadsfullmäktige bifalla den sålunda gjorda framställningen och skulle Magistraten härom genom utdrag af Stadsfullmäktiges protokoll underrättas i och för ny röstsammanräkning för utseende af ny Stadsfullmäktigeledamot i Herr Dürangos ställe.

§ 6.

Justering.

Upplästes och justerades protokollet vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 2 innevarande Januari.

§ 7.

Justeringsmän.

Utsågos Herrar Fåhræus och Fredholm att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 8.

Ang. byggnadsverksamhetens ordnande utom stadsplanen.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 30 November 1911 hade Byggnadsnämnden i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 6 December samma år, intagen under N:o 1 af de tryckta handlingarne för dagen, hemställt, att Stadsfullmäktige ville besluta, att inom ett å särskild karta utmärkt område utom stadsplanen, omfattande största delen af de områden, som hittills varit eller kunde tänkas inom närmare tid blifva föremål för byggnadsverksamhet, stadens vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar ej finge införas i sådana efter i 1911 års ingång uppförd byggnad, som icke uppförts i enlighet med de föreskrifter, som innehölles i Stadsfullmäktiges beslut af den 28 April 1910 angående byggnadsverksamhetens ordnande utom stadsplanen; varande dessa föreskrifter af följande lydelse:

1:o) Byggnadsritning skall upprättas och af Byggnadsnämnden eller den, denna därtill förordnar, granskas och godkännas; och skall byggnaden till utrönande af, att godkänd ritning följts, af därtill förordnad person afsynas och godkännas, innan den för sitt afsedda ändamål begagnas.

2:o) Med byggnadsritning skall följa karta, utvisande byggnadens läge i förhållande till angränsande hus, vägar och inhägnader.

3:o) Byggnad skall, hvad byggnadssättet beträffar, uppföras i enlighet med föreskrifterna i den för riket gällande byggnadsstadgan samt den för staden antagna byggnadsordningen; och skulle enligt Nämndens förslag ifrågavarande beslut gälla tillsvidare och intill dess förenämnda område komme att inläggas i stadsplanen, eller annorlunda beslutades.

Sedan Stadsfullmäktige den 19 nästlidne December bordlagt ifrågavarande ärende, företogs detsamma nu till förnyad behandling, hvarvid och efter det Herrar Hedin, Nordin, Fredholm och Edv. Karlsson yrkat bifall till Beredningsutskottets förslag, samma förslag af Stadsfullmäktige till alla delas godkändes.

§ 9.

Ang. afslutande af Hamnbyggnadskommitterades uppdrag.

Föredrogs Hamnbyggnadskommitterades vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 19 nästlidne December bordlagda, under N:o 2 i de tryckta handlingarne för dagen intagna skrifvelse med redogörelse öfver kommitterades arbete, däri kommitterade jämväl hemställt, att Stadsfullmäktige ville dels besluta att till Hamnstyrelsen öfverlåta dispositionen af den nya hamnanläggningen med uppdrag åt Hamnstyrelsen att utföra erforderliga kompletteringsarbeten dels ock förklara hamnbyggnadskommitterades uppdrag fullgjordt.

Stadsfullmäktige bifvöllo kommitterades berörda hemställan.

§ 10.

Ang. meddelande från Drätselkammaren om val af ordförande m. m.

Föredrogs och lades till handlingarna från Drätselkammaren ankommet meddelande angående förrättadt val af ordförande och vice ordförande såväl för Kammaren i dess helhet som ock för de särskilda afdelningarna äfvensom angående tiden för Drätselkammarens sammanträden och göromålens fördelning mellan ledamöterna under året.

§ 11.

Beslöto Stadsfullmäktige lägga till handlingarna Konungens Befallningshafvandes i länet till Stadsfullmäktige öfverlämnade, under N:o 3 af de tryckta handlingarna för dagen intagna resolution den 30 November 1911 angående fastställelse af Stadsfullmäktiges beslut den 31 Augusti samma år om tillägg i stadens byggnadsordning, innefattande bestämmelser om ansvariga byggmästare.

Ang. bestämmelser om ansvariga byggmästare.

§ 12.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 Oktober 1911 vid behandling af fråga om fast anställande af en Stadsarkitekt och instruktion för denne, jämte det Stadsfullmäktige till aflöning åt en af Byggnadsnämnden tillförordnad stadsarkitekt för år 1912 anslagit ett belopp af 2,000 kronor, till Byggnadsnämnden för yttrande remitterat ett af kommitterade för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter uppgjordt förslag till instruktion för stadsarkitekten, öfver hvilket förslag Drätselkammaren afgifvit yttrande, med uppdrag för Nämnden att särskildt föreslå de ändringar i instruktionsförslaget, som föranleddes af Stadsfullmäktiges berörda beslut om anställande af stadsarkitekt, hade Byggnadsnämnden i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 3 innevarande Januari afgifvit nytt i vissa delar ändradt förslag till instruktion.

Ang. instruktion för stadsarkitekten.

Vid föredragning af detta ärende, som fanns intaget bland Stadsfullmäktiges tryckta handlingar dels under N:o 67 för år 1911 och dels under N:o 4 för innevarande år, fattade Stadsfullmäktige beslut till alla delar i öfverensstämmelse med Byggnadsnämndens förslag; och hade Stadsfullmäktige alltså för tillförordnade stadsarkitekten i Västerås antagit följande instruktion:

§ 1.

Stadsarkitekten förordnas af Byggnadsnämnden för ett år i sänder och åtnjuter i arvode för uppdraget det belopp, Stadsfullmäktige för ändamålet anslå.

Stadsarkitekten lyder i sin tjänstgöring under Byggnadsnämnden.

§ 2.

Förordnande såsom stadsarkitekt må endast meddelas den, som äger såväl arkitektutbildning som ock väl vitsordad praktisk erfarenhet rörande frågor, som falla inom området för hans blifvande verksamhet.

§ 3.

Stadsarkitekten åligger:

att minst två dagar i veckan å tid, som af Byggnadsnämnden närmare bestämmes och allmänneligen kungöres, vara att träffa i sitt tjänsterum;

att vårda och ansvara för fullständigheten af det arkiv, som omfattar till Byggnadsnämnden inlämnade ritningar samt häröfver föra register äfvensom föra diarium öfver de ärenden, som tillhöra hans handläggning;

att förbereda och inför Byggnadsnämnden föredraga alla byggnadsfrågor å första sammanträdet, som inträffar en vecka efter det handlingar och ritningar

till honom inkommit. Om till en byggnadsfrågas fullständiga utredande behöfvas hållfasthetsberäkningar och speciella konstruktioner, som ej kunna af stadsarkitekten handläggas, skall han därom göra anmälan till såväl Byggnadsnämnden som stadens byggnadschef;

att deltaga i de besiktningar och sammanträden, hvartill han af Byggnadsnämnden anmodas, äfvensom afgifva de skriftliga yttranden, som för utredningar kunna erfordras;

att på anmodan tillhandagå enskilda inom stadens jurisdiktion med råd och upplysningar i byggnadsfrågor; och är stadsarkitekten ej berättigad till ersättning för råd och upplysningar af sådan beskaffenhet, att de kunna utan vidare utredning lämnas under kontorstid;

att förrätta de i byggnadsordningen föreskrifna besiktningar å byggnadsföretag och att uttaga samt till stadskassan redovisa de ersättningar, som enligt taxa skola för samma besiktningar utgå, samt

att hålla noggrann tillsyn däröfver, att tillåtna byggnadsföretag utföras i fullständig öfverensstämmelse med af Byggnadsnämnden till efterrättelse fastställda ritningar och gällande föreskrifter, äfvensom att, om någon befinnes hafva härutinnan brustit och icke på tillsägelse genast afhjälper felaktigheten, eller om någon beträdes med att utan Byggnadsnämndens tillåtelse utföra byggnadsföretag, där sådan tillåtelse erfordrats, ofördröjligen göra skriftlig anmälan om förhållandet till Byggnadsnämnden.

§ 4.

Stadsarkitekten skall utan särskild ersättning i samråd med byggnadschefen biträda vid utarbetandet och granskning af förslag rörande stadens husbyggnader äfvensom uppgöra ritningar och kostnadsförslag för reparationer af staden tillhörande hus.

Stadsarkitekten är äfven på kallelse skyldig att utan särskild ersättning biträda stadens olika styrelser och kommittéer, äfvensom Magistraten och Kyrkorådet med upplysningar och utredningar rörande de byggnader, som af desamma omhänderhafvas.

§ 5.

Stadsarkitekten är oförhindrad att i den utsträckning hans tjänstegöromål medgifva, åtaga sig enskilda uppdrag.

§ 6.

Stadsarkitekten är berättigad till sammanlagdt fyra veckors semester hvarje år å tid, som af Byggnadsnämnden bestämmes. Annan ledighet må jämväl kunna honom beviljas af Byggnadsnämnden.

Vikarie för stadsarkitekten skall af Byggnadsnämnden förordnas och vikariens aflöning bekostas vid semester af staden till belopp motsvarande stadsarkitekten för ifrågavarande tid tillkommande löneförmåner, men eljes af stadsarkitekten.

§ 13.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 Oktober 1911 till Byggnadsnämnden för yttrande remitterat förslag angående arvodestaxa för stadsingeniören och stadsarkitekten i Västerås, intagen jämte Drätselkammarens utlåtande däröfver under N:o 68 af de tryckta handlingarne för nästlidet år, hade Byggnadsnämnden i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 3 innevarande Januari afgifvit sålunda infordradt yttrande i ärendet, intaget under N:o 5 af de tryckta handlingarne för dagen.

Ang. arvodestaxa för stadsingeniören och stadsarkitekten.

Vid föredragning af detta ärende fattade Stadsfullmäktige beslut i öfverensstämmelse med Byggnadsnämndens förslag.

Stadsfullmäktige hade alltså för sin del antagit följande taxa å arvoden för förrättningar af stadsingeniören och stadsarkitekten i Västerås.

1:o) *För mätning,*	då ytan icke öfverstiger 500 kvm.	Kr.	10: —
»	då ytan öfverstiger 500 men ej 1000 kvm.	»	15: —
»	då ytan uppgår till större areal, utöfver sistnämnda belopp, för hvarje påbörjadt hundratal kvm.	»	1: —
2:o) *För karta,*	då ytan icke öfverskrider 500 kvm.	»	5: —
»	då ytan öfverstiger 500, men ej 1,000 kvm.	»	10: —
»	då ytan uppgår till större areal utöfver sistnämnda belopp, för hvarje påbörjadt hundratal kvm.	»	1: —
3:o) *För renovation eller kopia af karta:*	hälften mot afgiften för ny karta.		
4:o) *Förslag till tomtindelning eller tomtreglering*	skall innefatta jämväl tomtkartor; och betalas härför 50 % högre än afgifterna för tomtmätning resp. tomtkarta.		
5:o) *För utstakning*	af tomtgräns då sådant ej sker i och för nybyggnad	»	10: —
6:o) *För afvägning*	kr. 5: — till	»	10: —
7:o) För en hvar af de i byggnadsordningen föreskrifna *besiktningar*	kr. 5: — till	»	15: —
8:o) För *öfriga*	under ofvanstående ej hänförliga mätnings- och kartarbeten m. fl. förrättningar: utgår arvodet efter tid och beräknas enligt gängse ingeniörs- eller arkitekttaxa.		
9:o) För *beskrifning, attest* och *bevis:*	ingen afgift.		
10:o) För kopia (ljuskopia)	af byggnadsritning, pr blad	»	5: —

Då förrättning afser uthus eller annan ej till bostadshus hänförlig mindre byggnad, tillhörande å samma tomt förut uppförd större byggnad, utgår arvodet endast med hälften af ofvan angifna belopp.

Handtlangningskostnader ingå i förestående afgifter.

I händelse sökande ej åtnöjes med det af vederbörande förrättningsman debiterade arvode, skall detsamma bestämmas af Byggnadsnämnden, hvilken, så vidt ske kan, bör vid lämnande af byggnadslof bestämma, med hvad belopp en hvar af de i byggnadsordningen föreskrifna besiktningar skall ersättas.

§ 14.

Ang. tullhusets öfverlagande af staden från hamnen.

Föredrogs och lades till handlingarna till Stadsfullmäktige öfverlämnad, under N:o 6 af de tryckta handlingarne för dagen intagen afskrift af Kungl.

Maj:ts nådiga bref den 15 December 1911 med fastställelse af Stadsfullmäktiges beslut den 31 Augusti samma år angående tullhusbyggnadens öfvertagande af staden från hamnkassan.

§ 15.

Ang. anslag till matlagningskurser.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 innevarande Januari, intagen under N:o 7 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren i anledning af en framställning från Fru Ruth Randall Edström m. fl. föreslagit, att Stadsfullmäktige ville såsom bidrag till anordnande af matlagningskurser för arbeterskor och mindre bemedlade husmödrar för år 1912 af anslaget till diverse utgifter och oförutsedda behof anvisa ett belopp af 500 kronor äfvensom för ändamålet kostnadsfritt upplåta köket med tillhörande lokaler i Sundinska huset under de tider matlagningskurserna komme att fortgå.

Stadsfullmäktige bifölle på yrkande af Herr vice ordföranden, hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 16.

Ang. stämning å staden.

Meddelade Herr ordföranden, att han den 5 innevarande Januari blifvit delgifven en af f. d. brandsoldaten F. O. Höjer å staden utverkad stämning till inställelse inför Rådstufvurätten härstädes den 11 nästkommande Mars med yrkande om ersättning, för det han blifvit utan laglig orsak afskedad från sin anställning i brandkåren.

På yrkande af Herr Uggla beslöto Stadsfullmäktige öfverlämna åt Drätselkammaren att vidtaga erforderliga åtgärder för utförande och bevakande af stadens talan i målet.

§ 17.

Ang. meddelande från Vatten- och Gasverksstyrelsen om val af ordförande och vice ordförande.

Föredrogs och lades till handlingarna från Vatten- och Gasverksstyrelsen ankommet meddelande angående förrättadt val af ordförande och vice ordförande i styrelsen för innevarande år.

§ 18.

Ang. yttrande öfver förslag till förordning om fastighetsregister i stad.

Sedan Magistraten genom resolution den 20 November 1911 till Stadsfullmäktige öfverlämnat ett exemplar af betänkande med förslag till förordning angående fastighetsregister i stad m. m. för yttrande, därest Stadsfullmäktige önskade afgifva sådant samt Stadsfullmäktige den 30 samma månad och år i anledning häraf beslutat anhålla hos Magistraten, att Magistraten ville afgifva förberedande yttrande i ärendet och därmed inkomma till Stadsfullmäktige, hade Magistraten i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 23 innevarande Januari, intagen under N:o 8 af de tryckta handlingarne för dagen, angifvit en del synpunkter rörande ifrågavarande författningsförslag.

Efter föredragning häraf föreslog Herr Edv. Karlsson, med hvilken Herr Uggla förenade sig, att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt en särskild kommitté af fem personer att till ett kommande sammanträde utarbeta och till Stadsfullmäktige öfverlämna förslag till yttrande i förevarande fråga.

Stadsfullmäktige biföllo, hvad Herr Edv. Karlsson sålunda föreslagit; och utsågos med acklamation till ledamöter i ifrågavarande kommitté Herrar Borgmästaren John Karlsson med uppprag att sammankalla kommitterade, Häradshöfdingen C. Uggla, Byggmästaren Edv. Karlsson, Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin och förste Landtmätaren N. Th. Schönström.

§ 19.

Ang. befrielse från mantalspenningar.

En från Fattigvårdsstyrelsen inkommen förteckning å de personer, som ansetts på grund af fattigdom eller sjuklighet böra befrias från mantalspenningars utgörande för år 1912, remitterades på yrkande af Herr Uggla till Drätselkammaren för yttrande.

§ 20.

Ang. val af en fattigvårdare.

Meddelade Herr vice ordföranden, att Fröken Fanny Månsson, hvilken den 19 nästlidne December af Stadsfullmäktige valts till vårdare i stadens andra fattigvårdsdistrikt anhållit att blifva från berörda uppdrag befriad; och beslöto Stadsfullmäktige i anledning häraf med entledigande af Fröken Månsson till vårdare i berörda fattigvårdsdistrikt utse Fru Maria Kumlin.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 30 Januari 1912.

Max. Schenström. *Fredr. Fåhræus.* *John Fredholm.*

Offentligen uppläst den 1 Februari 1912; betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 29 Februari 1912.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Plantin, H. Larsson, Uggla, Palmén, Frans Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Malmberg, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Kalén, Svensson, Holm, Keijser, Enhörning, Edström, Hedin, Albert Andersson, D. Johansson, Fredholm, Fåhræus, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Brodin, Thunholm och G. Andersson.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Björkman, och Viktor Larsson.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 21.

Ang. ny ledamot af Stadsfullmäktige.

Föredrogs ett till Stadsfullmäktige öfverlämnadt utdrag af Magistratens protokoll för den 16 innevarande Februari, utvisande att vid nämnda dag företagen röstsammanräkning för utseende af efterträdare åt Redaktören Elfrid Dürango, hvilken afgått såsom ledamot af Stadsfullmäktige, Ingeniören Gust. Andersson förklarats hafva blifvit vald till Stadsfullmäktig i Dürangos ställe för tiden till den 1 Januari 1915.

§ 22.

Justeringsmän.

Utsågos Herrar Daniel Johansson och Alb. Andersson att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 23.

Ang. Magistratens och Rådstufvurättens omorganisation.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 November 1911 godkänt af Magistraten föreslagna grunder till ny organisation af Rådstufvurätten och Magistraten i Västerås samt anhållit att Magistraten ville till Stadsfullmäktige inkomma med

fullständigt förslag till ny arbetsordning för Rådstufvurätten och Magistraten, hade Magistraten i skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 9 af de tryckta handlingarne för dagen föreslagit, att Stadsfullmäktige ville för sin del besluta:

att Rådstufvu-Rätten och Magistraten i Västerås skulle bestå af borgmästare och två lagfarna rådmän äfvensom en lagfaren stadsnotarie, hvilken tillika skulle vara extra bisittare i Rådstufvu-Rätten och Magistraten vid förfall för någon af dess ledamöter, där annan icke vore till vikarie förordnad;

att borgmästaren skulle, utom de göromål, hvilka enligt lag och särskilda författningar ålåge honom såsom borgmästare, hafva tillsyn öfver ärendenas skyndsamma och ordentliga handläggning såväl vid Rådstufvu-Rätten som Magistraten; utöfva högsta tillsyn öfver stadens polis samt chefskapet för densamma; föra lagfarts- och intecknings- samt tomträttsprotokollen äfvensom fastighetsböckerna, samt utfärda å dessa protokoll och böcker grundade bevis och verkställa den expedition, som därtill hörde, upprätta de årliga uppgifter, hvilka skulle för ärenden rörande lagfarts- och inteckningsprotokollen till Kungl. Justitiedepartementet ingifvas; uppsätta, underteckna och expediera utlåtanden och kungörelser som af Magistraten afgåfves och utfärdades; samt granska och underteckna alla öfriga skrifvelser, som från Magistraten utginge; utfärda stämningar i civila mål och brottmål; hvarje år uppgöra generalförslag för stadens inkomster och utgifter; samt utfärda de bevis, hvarom i lag eller här nedan ej annorlunda stadgades;

att civilrådmannen skulle föra dombok i civila mål och ärenden samt protokoll angående bouppteckningar, testamenten och afhandlingar, äktenskapsförord och förmynderskap, äfvensom förmyndareroteln samt ombesörja därmed sammanhängande expeditioner och utfärda därpå grundade bevis; granska godemännens för tillsyn å förmynderskap afgifna berättelser och anmäla därvid anmärkta förhållanden, som kunde till någon Rättens åtgärd föranleda; utfärda offentliga stämningar samt kallelser i konkurs- och årsstämningsmål samt föra konkurs- och boskilnadsdiarier äfvensom utfärda därpå grundade bevis; föra protokollet och handhafva expeditionen hos Magistraten såsom öfverexekutor; äfvensom upprätta statistiska uppgifter angående civila domboksärenden samt de årliga uppgifter, som angående den honom åliggande protokollsföring i öfrigt skulle till Kungl. Justitiedepartementet ingifvas.

Vid sådant tillfälligt förhinder för borgmästaren, som omförmäldes i Kungl. Reg. den 9 dec. 1766, skulle civilrådmannen hans tjänst uppehålla;

att brottmålsrådmannen, hvilken tillika vore notarius publicus och såsom sådan hade att föra notarii publici protokoll och fullgöra hvad honom i denna egenskap i öfrigt ålåge, skulle föra dombok i brottmål samt ombesörja därmed sammanhängande expeditioner och utfärda därpå grundade bevis; upprätta de årliga uppgifter, hvilka skulle rörande brottmål till Kungl. Justitiedepartementet ingifvas; föra protokoll vid de Magistraten åliggande syner och besiktningar samt hålla de besiktningar och värderingar och andra ej särskildt nämnda förrättningar, som utom Rådstufvu-Rättens och Magistratens sammanträden skulle verkställas, samt inför Rådstufvu-Rätten och Magistraten föredraga dessa ären-

den. Vid sådant tillfälligt förfall för borgmästaren, som ofvan vore sagdt och då civilrådmannen vore hindrad, skulle brottmålsrådmannen förestå borgmästarebefattningen;

att stadsnotarien skulle föra protokoll öfver magistratsärenden samt såsom kontrasignant åt borgmästaren ombesörja all den Magistraten åliggande expeditionsskyldighet och brefväxling, som icke, enligt hvad ofvan vore sagdt, ålåge borgmästaren eller någon af rådmännen; upprätta och expediera föreskrifna uppgifter angående markegången; föra handels- och sjukkasseregister och ombesörja hvad därmed ägde sammanhang; äfvensom meddela bevis som afsåge upplysningar enligt samma register; upprätta de statistiska uppgifter, som skulle till Kommerskollegium ingifvas; hafva närmaste tillsyn öfver kontrollstämpling af metallarbeten och afgifva föreskrifna rapporter därom; samt vara kontrollant vid kronouppbörden;

att såväl borgmästaren som rådmännen skulle vara skyldige att uti brandfria hvalf eller kassaskåp förvara stadens fastighetsböcker äfvensom alla af dem å tjänstens vägnar mottagna värdehandlingar, hvilka under den tid, de vore i deras vård och icke vore föremål för protokolls uppsättning, ej finge å annat ställe förvaras. Fastighetsböckerna finge icke från ämbetslokalen bortföras;

att såväl borgmästaren som rådmännen och stadsnotarien skulle alla helgfria dagar å tider, som af Magistraten bestämdes och kungjordes utom Rådstufvu-Rättens ordinarie sessionsdagar vara i tjänsteärenden att träffa å de till dem upplåtna tjänstelokaler;

att de åligganden, som enligt redan gifna eller framdeles blifvande författningar tillhörde Rådstufvu-Rätten och Magistraten, men icke blifvit härofvan någon särskild dess ledamot tillagda, skulle af Rådstufvu-Rätten eller Magistraten mellan dess ledamöter fördelas;

hvarjämte Magistraten med afseende å sättet för genomförande af ofvan föreslagna arbetsordning, hvilken vore upprättad i fullständig öfverenstämmelse med Stadsfullmäktiges ofvanberörda beslut den 30 November 1911, under anmälan, att densamma beträffande innehafvarne af borgmästareämbetet samt civil- och brottmålsrådmanstjänsterna äfvensom tillförordnade stadsnotarien redan trädt i verkställighet, föreslagit, att Stadsfullmäktige likaledes i öfverensstämmelse med samma beslut den 30 November 1911 ville i afseende å den icke lagfarne rådmannen F. C. Hennichs besluta;

att denne skulle så länge han i tjänsten kvarstode och annan öfverenskommelse ej träffades, tjänstgöra såsom ledamot i Magistraten vid dess särskilda ordinarie sessionsdag, för närvarande torsdagen, men i öfrigt endast då hans närvaro påkallades, samt såsom ledamot i Rådstufvu-Rätten endast vid förfall för någon ledamot och då i dylikt fall ingen hade särskildt förordnande att uppehålla den tjänstlediges befattning; hvarjämte det skulle åligga rådmannen Hennichs att handhafva kontrollstämplingen, hålla de syner och besiktningar, som eljest enligt denna arbetsordning ålåge brottmålsrådmannen, men hittills förrättats af illiterate rådmannen och att i tur med stadsnotarien tjänstgöra såsom kontrollant vid kronouppbörden.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige till alla delar godkänna, hvad Magistraten sålunda föreslagit.

§ 24.

Ang. yttrande i fråga om Kronofogden J. V. Langes mantalsskrifning.

Föredrogs och remitterades för yttrande till Drätselkammaren Magistratens resolution den 10 innevarande Februari med anmodan till Stadsfullmäktige att inkomma med yttrande i fråga om Kronofogden J. V. Langes mantalsskrifningsort för år 1912.

§ 25.

Ang. afloppsledning mellan Allm. Sv. El. A.-Bol:s mekaniska verkstad och Svartån samt sugledning mellan samma verkstad och hamnen.

Sedan Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 November 1911 föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta: *att* godkänna Drätselkammarens åtgärd att låta utföra ny afloppsledning mellan Allm. Sv. El. A.-Bol. mekaniska verkstad och Svartån, att likaledes godkänna Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag till fördelning af kostnaderna för samma ledning, dock att af stadens andel 2,975 kronor, 900 kronor skulle gäldas af anslaget till nya hamnbyggnaden, att af lånemedel bevilja ett anslag å 2,075 kronor för bestridande af stadens återstående andel i ifrågavarande kostnader samt att tillåta Allm. Sv. El. A:-Bol. att tillsvidare hafva sugledning nedlagd i stadens mark mellan mekaniska verkstaden och hamnen, under villkor att bolaget ersatte de eventuellt vid gatu- eller andra stadens eller hamnens arbeten uppkommande särskilda kostnader i följd af sugledningens förefintlighet samt vidtoge de åtgärder med ledningen, som för sådana arbetens utförande erfodrades och af stadens vederbörande myndigheter påkallades, samt Stadsfullmäktige den 30 samma månad och år återremitterat frågan till Drätselkammaren för underhandling med bolaget rörande den summa, hvarmed bolaget borde deltaga i kostnaden för afloppsledningen och för förnyadt yttrande i ärendet, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 10 af de tryckta handlingarne för dagen, med öfverlämnande af Vatten- och Gasverksstyrelsens på Drätselkammarens begäran afgifna ytterligare utlåtande, med ändring af sitt förra förslag, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att godkänna Drätselkammarens åtgärd att låta utföra afloppsledning mellan Allm. Sv. El. A.-Bol:s mekaniska verkstad och Svartån för en uppkommen kostnad af 4850 kronor, att likaledes godkänna den af Drätselkammaren nu föreslagna fördelningen af berörda kostnad mellan staden och nämnda bolag eller så att staden däraf betalade 3,550 kronor och bolaget 1,300 kronor, att af stadens andel i kostnaden, 900 kronor skulle gäldas af anslaget till nya hamnbyggnaden, att af lånemedel bevilja 2,650 kronor för bestridande af stadens återstående andel i ifrågavarande kostnader samt att tillåta Allm. Sv. El. A.-Bol. att tillsvidare hafva sugledning nedlagd, i stadens mark mellan mekaniska verkstaden och hamnen, under villkor att bolaget ersatte de eventuelt vid gatu- och andra stadens eller hamnens arbeten uppkommande särskilda kostnader i följd af sugledningens förefintlighet samt vidtoge de åtgärder med ledningen, som för sådana arbetens utförande erfordrades och af stadens vederbörande myndigheter påkallades.

Härjämte hade Drätselkammaren anmält, att vid frågans senaste behandling inom kammaren Herr Grandinson anmält sin reservation emot Drätselkammarens nu afgifna förslag och yrkat bifall till Drätselkammarens förra förslag.

Efter föredragning af ärendet yrkade dels Herrar Enhörning och Edström bifall till det af Drätselkammaren nu senast i ärendet framställda förslaget, dels ock Herr Oest bifall till Drätselkammarens föregående förslag i ämnet och Herr Grandinsons reservation.

Vid framställning af proposition å desse yrkanden blef Herrar Enhörnings och Edströms yrkande utan votering af Stadsfullmäktige bifallet.

§ 26.

Ang. byggande af magasin å hamnplanen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 11 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt att Stadsfullmäktige måtte dels uppdraga åt Drätselkammaren att å hamnplanen vid nya kajen utföra tre för uthyrning afsedda magasinsbyggnader af armerad beton och tegel med en ytstorlek af 45×15 meter och med inre trappor och mellanväggar samt träbanor för godstransport i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af stadens byggnadschef uppgjorda ritningar och kostnadsförslag, dels ock för detta ändamål af lånemedel anslå ett belopp af 230,000 kronor.

Efter föredragning häraf yrkade dels Herr Sundström, med hvilken Herrar Enhörning, Nordin och Edström instämde, bifall till Drätselkammarens förslag, dock med den ändringen att i fråga om magasinens storlek den bestämdes till ungefär 45×15 meter, dels ock Herr Zander, med hvilken Herrar Plantin, Oest och Bäckman instämde, att Stadsfullmäktige för närvarande endast måtte besluta att låta bygga två magasin och för ändamålet anslå en summa motsvarande $^2/_3$ af det af Drätselkammaren begärda beloppet, ökad med 10,000 kronor.

Efter slutad öfverläggning framställdes proposition å de sålunda gjorda yrkandena och blef härvid det af Herr Sundström under öfverläggningen framställda förslaget af Stadsfullmäktige utan votering bifallet.

Stadsfullmäktige hade alltså beslutat, att dels uppdraga åt Drätselkammaren att å hamnplanen å nya kajen utföra tre för uthyrning afsedda magasinsbyggnader af armerad beton och tegel med en ungefärlig ytstorlek af 45×15 meter och med inre trappor och mellanväggar samt träbanor för godstransport i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af stadens byggnadschef uppgjorda ritningar och kostnadsförslag, dels ock för detta ändamål af lånemedel anslå ett belopp af 230,000 kronor.

Förestående beslut förklarades genast justeradt.

§ 27.

Ang. gatu- o ledningsarbeten inom området mellan Kopparbergsvägen och Allégatan.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 12 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drärselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville, dels för ordnande af Kaserngatan mellan Timmermansgatan och Kopparbergsvägen och Östermalmsgatan mellan Kopparbergsvägen och Allégatan samt för nedläggande af vatten-, aflopps-, gas- och elektriska led-

ningar i berörda gatudelar äfvensom i Kaserngatans sträckning mellan Stora gatan och Timmermansgatan, allt enligt af stadens byggnadschef och föreståndaren för vatten-, gas- och elektricitetsverken uppgjorda kostnadsförslag af lånemedel anslå ett belopp af 38,300 kronor, däraf 16,400 kronor för gatuarbetena och 21,900 kronor för ledningarne, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af byggnadschefen uppgjordt tomtindelningsförslag försälja staden tillhöriga tomter inom kvarteren Högne, Hupert, Josef, Justus, Ivar, Konrad, Kåre och Lothar.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Uggla med instämmande af Herrar Enhörning, Sundström, Hans Larsson, Oest, Danielsson, Nordin och Plantin bifall till Drätselkammarens hemställan, dock att kvarteret Justus måtte undantagas från de kvarter, inom hvilka Drätselkammaren skulle erhålla uppdrag att försälja byggnadstomter, enär berörda kvarter Justus lämpligen åtminstone tillsvidare borde reserveras för allmänt behof, dels ock Herrar Huggare och Bäckman, att Drätselkammarens framställning för närvarande måtte afslås.

Efter slutad öfverläggning framställdes proposition å ofvan berörda yrkanden och beslöto Stadsfullmäktige härvid utan omröstning bifalla Drätselkammarens hemställan med den af Herr Uggla föreslagna ändringen.

§ 28.

Ang. antalet understöd från Sundinska fonden.

Jämlikt Drätselkammarens i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande Februari framställda förslag bestämde Stadsfullmäktige antalet understöd för innevarande år från Sundinska understödsfonderna för dels pauvres honteux och medelklassen dels arbetsklassen, hvilka understöd skulle utgå med 150 kronor för personer tillhörande pauvres honteux och medelklassen samt med 75 kronor till personer ur arbetsklassen samt utdelas den 8 Maj, till 10 för hvardera klassen.

§ 29.

Ang. vissa personers befrielse från mantalspenningars utgörande.

Sedan Stadsfullmäktige den 25 nästlidne Januari för yttrande till Drätselkammaren remitterat en från fattigvårdsstyrelsen inkommen förteckning å de personer, som ansetts på grund af fattigdom eller sjuklighet böra befrias från mantalspenningars utgörande för år 1912, beslöto Stadsfullmäktige jämlikt Drätselkammarens tillstyrkan nu för sin del godkänna den sålunda uppgjorda förteckningen.

§ 30.

Ang. anslag till anordningar vid Konungens besök i Västerås.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande Februari hade Drätselkammaren, som på framställning af en i anledning af Hans Maj:t Konungens besök i Västerås den 21 innevarande Februari bildad kommitté förklarat sig vilja af innevarande års förslagsanslag i och för anordningar för Konungens emottagande till kommitterades förfogande ställa ett belopp af intill 2,000 kronor hemställa om Stadsfullmäktiges godkännande af Drätselkammarens berörda åtgärd.

Efter föredragning häraf yrkade Herr Enhörning bifall till Drätselkammarens framställning, hvarjämte Herr Zander, med hvilken Herrar Bäckman, Brodin, Huggare och Råberg instämde, utan att vilja göra anmärkning i fråga om det ändamål, hvartill anslaget utgått, anhöll få till protokollet anteckna sitt ogillande af Drätselkammarens åtgärd att utanordna ifrågavarande anslag, innan Stadsfullmäktiges beslut därom inhämtats.

Härefter beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning bifalla Drätselkammarens framställning.

§ 31.

Ang. leverans af elektrisk ström till Allm. Sv. El. A.-Bol.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 13 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Vatten- och Gasverksssyrelsen under hänvisning till ett mellan Västerås stad och Allm. Sv. El. A.-Bol. upprättadt kontrakt rörande rätt för Vatten- och Gasverksstyrelsen att under vissa i kontraktet närmare angifna tider utlämna växelström till bolaget mot en afgift af 8 öre pr kwt., mätt i elektricitetsverket, på anförda skäl anhållit om Stadsfullmäktiges tillstånd att mot i kontraktet öfverenskommet pris få utlämna öfverskottskraft i form af växelström till bolaget äfven å andra tider än de kontraherade.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Fredholm utan omröstning bifalla Vatten- och Gasverksstyrelsens ifrågavarande anhållan.

§ 32.

Ang. afledande af spillvatten från lägenheten N:o 62 Jakobsberg.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 14 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Vatten- och Gasverksstyrelsen på anförda skäl hemställt om Stadsfullmäktiges godkännande af ett med innehafvaren af lägenheten Jakobsberg N:o 62 i S:t Ilians socken upprättadt kontrakt rörande rätt för bemälde lägenhetsinnehafvare att förmedelst en inom lägenheten anlagd afloppsbrunn med ledning i förbindelse med stadens afloppsledningar afleda spill- och dagvatten från lägenheten, varande ofvanberörda kontrakt af följande lydelse:

»Vatten- och Gasverksstyrelsen i Västerås medgifver härigenom Herr John Eriksson såsom ägare af lägenheten Jakobsberg N:o 62 i S:t Ilians socken rätt att förmedelst en å lägenheten anlagd afloppsbrunn med ledning i förbindelse med Västerås stads allmänna afloppsledningar från lägenheten afleda spill- och dagvatten på följande villkor:

1) Rättigheten gäller från och med den 1 Januari 1912 och intill tre månader efter det detta kontrakt blifvit å någondera sidan uppsagt.

2) Såsom ersättning för ifrågavarande rättighet erlägger jag, Eriksson, till styrelsen en årlig afgift af 100 kronor, som gäldas kvartalsvis i efterskott.

3) Till ifrågavarande afloppsbrunn med ledning får icke utan styrelsens medgifvande inkopplas aflopp från annan fastighet.

4) Jag, Eriksson, förbinder mig att ställa mig till noggrann efterrättelse gällande reglemente för stadens afloppsledningar i tillämpliga delar samt de föreskrifter rörande afloppet från min lägenhet, som af styrelsen eller dess tjänsteman kunna meddelas, och förklarar jag mig skyldig utan anspråk på ersättning eller afdrag i ofvanberörda afgift tåla sådan afstängning af ledningen som förnedanliggande ledningars reparation eller omläggning eller eljes blifva nödiga

5) Därest i detta kontrakt bestämda afgift ej skulle ordentligen af mig erläggas eller om jag på annat sätt icke skulle ställa mig kontraktets bestämmelser, gällande reglemente, eller styrelsens föreskrifter till noggrann efterrättelse äger styrelsen rätt att omedelbart och utan föregående tillsägelse frånkoppla min ledning från stadens ledningar.

6) Till säkerhet för kontraktsvillkorens fullgörande från min sida medgifver jag, Eriksson, styrelsen rätt att utan mitt vidare hörande söka och vinna inteckning i min ifrågavarande fastighet lägenheten N:o 62 Jakobsberg i S:t Ilians socken.

Med förestående i två exemplar upprättade kontrakt förklara vi oss å ömse sidor till alla delar nöjda».

På yrkande af Herr Fredholm biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning, hvad Vatten- och Gasverksstyrelsens sålunda hemställt.

§ 33.

Ang. ny annexbyggnad för Allm. läroverket.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 Oktober 1908 till utlåtande af Drätselkammaren remitterat en till Stadsfullmäktige inkommen skrifvelse från Rektorn vid härvarande Högre Allm. Läroverk med anmälan om behofvet af en ny annexbyggnad för läroverket, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 15 af de tryckta handlingarne för dagen, under åberopande af verkställd utredning och läroverkskollegiets yttrande på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta: dels att till en ny annexbyggnad för Västerås högre allmänna läroverk i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af Arkitekten Erik Hahr uppgjorda skisser, alternativ II af lånemedel anslå ett belopp af 142,000 kronor, dels ock att uppdraga åt Drätselkammaren att låta uppföra ifrågavarande byggnad äfvensom hos vederbörande göra framställning om förvärfvande af det omkring 30 kvm. stora området af domkyrkoplanen, som erfordrades för byggnadens förläggande å föreslagen plats.

Efter en längre öfverläggning i ärendet enade sig Stadsfullmäktige om att bordlägga ärendet till nästkommande ordinarie sammanträde samt uppdraga åt Drätselkammaren att under tiden anskaffa fullständigare byggnadsskisser än de nu föreliggande, af hvilka den nya annexbyggnadens och den tilltänkta biblioteksbyggnadens utseende i förhållande till domkyrkan från olika synpunkter framginge, att söka inskaffa utlåtanden från personer om ifrågavarande byggnaders estetiska berättigande med hänsyn till domkyrkan, att på marken utstaka de föreslagna byggnadernas lägen samt att genom hänvändelse till Domkapitlet och Domkyrkokommissionen förvissa sig om nämnda myndigheters medverkan till den ifrågavarande byggnadsplanens genomförande på i Drätselkammarens utlåtande angifvet sätt.

§ 34.

Ang. reparation af kallbadhuset.

Föredrogs och bifölls på yrkande af Herr Tersmeden utan votering Drätselkammarens under N:o 16 af de tryckta handlingarne för dagen intagna hemställan, att Stadsfullmäktige ville af innevarande års förslagsanslag anvisa ett belopp af 1,500 kronor för reparation af stadens kallbadhus.

§ 35.

Ang. lösningsrätt till fastighet N:o 100 B Norra kv.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 17 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren med öfverlämnande af en förteckning öfver vid Rådstufvurätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter på stadens grund, upptagande gården och tomten N:o 100 B i norra kvarteret, som A. F. Eriksson köpt för 8,000 kronor hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke göra stadens lösningsrätt gällande på grund af den nu lagfarna öfverlåtelsen af ifrågavarande fastighet.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan votering Drätselkammarens sålunda gjorda hemställan.

§ 36.

Ang. byte af mark inom kvarteret Gude.

Med öfverlämnande af en skriftlig anhållan från Byggmästaren C. J. Johansson såsom ägare af fastigheterna Sigridsdal N:ris 2 och 3 att för reglering af dessa tomter få göra markutbyte med staden i enlighet med ett af stadens byggnadschef uppgjort tomtindelningsförslag af kvarteret Gude, enligt hvilket förslag staden skulle afstå till Johansson mark af Allégatan utgörande cirka 936 kvm., hvaremot Johansson skulle öfverlämna till staden dels af Sigrigsdal N:o 2 cirka 146,7 kvm. och dels af Sigridsdal N:o 3 cirka 757,7 kvm. eller tillhopa 904,4 kvm. hvarjämte Johansson erbjudit sig ersätta den uppkommande arealskillnaden, utgörande cirka 31,6 kvm. efter ett pris af 3 kronor 50 öre pr kvm., hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 18 af de tryckta handlingarne för dagen, hemställt om Stadsfullmäktiges bemyndigande att å stadens vägnar med byggmästaren C. J. Johansson afsluta bytes- och köpeaftal på ofvan angifna grunder.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Uggla och Enhörning, hvilka upptogo ett af Herr Borgmästaren framställdt ändringsförslag, bifalla Drätselkammarens hemställan, dock under förbehåll däraf att den af Stadsfullmäktige senast antagna stadsplanen blefve af Kungl. Maj:t fastställd i hvad densamma afsåge ändring af Allégatan.

§ 37.

Val af en ny ledamot i yrkesskolekommittén.

Med bifall till en af kommitterade för utredning af fråga om inrättande i Västerås af en yrkesskola för elektrotekniker och mekaniker i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 2 innevarande Februari framställd anhållan beslöto Stadsfullmäktige såsom ytterligare ledamot af ifrågavarande kommitté utse Riksdagsmannen Viktor Larsson.

§ 38.

Ang. förgård af kvarteret Oden och försäljning af en del af samma kvarter.

Föredrogs och bordlades på yrkande af Herrar Enhörning och Uggla Drätselkammarens, under N:o 19 af de tryckta handlingarne för dagen intagna förslag angående bestämmelse om förgård i en del af kvarteret Oden samt om försäljning af en del af samma kvarter.

§ 39.

Ang. inlösen af Gamla varmbadhuset

Föredrogs och remitterades på yrkande af Herr Tersmeden till utlåtande af Drätselkammaren en från badhusstyrelsen inkommen skrifvelse af den 20 innevarande Februari med hemställan, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för en summa af 7,000 kronor tillösa sig Västerås Varmbadhusaktiebolags badhus med inventarier.

§ 40.

Ang. kranar vid hamnen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande Februari, intagen under N:o 20 af de tryckta handlingarne för dagen hade Hamnstyrelsen på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville besluta att dels anslå 8,400 kronor för uppförande af kran å nya kajens västra ända för underlättande af varutransporter mellan kajen och magasinen, dels ock anslå 11,000 kronor för utläggande 100 meter långt spår och uppsättande af flyttbar svängkran å af styrelsen föreslagen plats.

Efter föredragning häraf yrkade Herr Enhörning, med hvilken Herrar Plantin, Nordin och Edström instämde, bifall till Hamnstyrelsen hemställan äfvensom att ifrågavarande anslag tillhopa 19,400 kronor måtte beslutas att utgå af lånemedel.

Stadsfullmäktige beslöto efter öfverläggningens slut utan omröstning bifalla, hvad Hamnstyrelsen sålunda hemställt och Herr Enhörning yrkat.

Detta beslut skulle anses genast justeradt.

§ 41.

Ang. malmlossnings- och lastningsanordningar vid hamnen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 27 innevarande Februari, likaledes intagen under N:o 20 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Hamnstyrelsen på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Hamnstyrelsen att för en kostnad af 25,000 kronor utföra malmlossnings- och lastningsannordningar å östra kajen af den s. k. Pråmån.

På yrkande af Herr Enhörning med hvilken Herr Nordin instämde, beslöto Stadsfullmäktige efter föredragning häraf utan omröstning med bifall till hamnstyrelsens ifrågavarande hemställan bevilja det sålunda begärda anslaget att utgå af lånemedel.

Detta beslut förklarades genast justeradt.

§ 42.

Ang anslag till fattiggårdskommitterade.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande Februari hade Fattiggårdskommitterade hemställt, att Stadsfullmäktige ville för bestridande af de med kommitterades utredningsuppdrag förenade utgifter till kommitterades förfogande ställa ett förslagsanslag å 2,000 kronor.

På yrkande af Herr Oest beslöto Stadsfullmäktige bifalla kommitterades berörda hemställan, hvarjämte bestämdes, att anslaget skulle utgå af i 1912 års stat afsatta medel till diverse utgifter och oförutsedda behof.

§ 43.

Ang. fastställelse af en del Stadsfullmäktige beslut.

Föredrogs och lades till handlingarne Konungens Befallningshafvande i länet till Stadsfullmäktige öfverlämnade resolution den 22 innevarande Februari med fastställelse å en del af de af Stadsfullmäktige vid upprättande af 1912 års budget fattade beslut.

§ 44.

Ang. yttrande öfver förslag till förordning om fastighetsregister i stad m. fl. författningar.

Sedan Stadsfullmäktige den 25 nästlidne Januari uppdragit åt en särskild kommitté att utarbeta och till Stadsfullmäktige öfverlämna förslag till yttrande öfver af därtill utsedda personer utarbetade förslag till förordning angående fastighetsregister för stad äfvensom till andra därmed sammanhängande författningar hade komitterade nu till Stadsfullmäktige inkommit med en så lydande skrifvelse:

»*Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.*

Sedan Stadsfullmäktige vid sitt sammanträde den 25 nästlidne Januari uppdragit åt särskilda kommitterade att utarbeta och till Stadsfullmäktige öfverlämna förslag till yttrande öfver af därtill utsedda personer utarbetadt förslag till förordning angående fastighetsregister för stad äfvensem till andra därmed sammanhängande författningar få kommitterade härmed afgifva följande yttrande.

För de af stadens myndigheter, som syssla med lagfarts- och intecknings-frågor rörande fast egendom eller dylik egendoms taxering eller eljest ordnande af rättsförhållanden, som beröra fast egendom i stad, torde det vara oomtvistligt, att det är i hög grad af behofvet påkalladt, att fastighetsregister uppläggas öfver våra städer.

Kommitterade anses därför synnerligen fördelaktigt om en lagstiftning såsom den föreslagna kunde komma till stånd.

Kostnaderna för erhållande af dylika fastighetsregister komma dock att uppgå till synnerligen höga belopp. Ensamt för Västerås beräkna kommitterade kostnaderna härför sålunda.

Västerås stad innehåller tillsammans i rundt tal 1500 hektar, däraf i stadsplanen ingående 181 hektar.

Hela det i stadsplanen ingående området 181 hektar jämte områden utom stadsplanen till minst dubbelt så stor areal torde böra triangelmätas eller tillsammans områden af cirka 600 hektar.

Kostnaden härför inbegripet handräckning, torde icke kunna beräknas till lägre belopp än 100 kronor per hektar eller i sin helhet till 60,000 kronor. Härtill kommer mätning m. m. efter grafiska metoden af områden till en areal af cirka 400 hektar. Kostnaden härför torde uppgå till ett belopp af 25 kronor per hektar eller tillsammans till 10,000 kronor. För återstående 500 hektar eller stadens utmark hafva kommitterade icke beräknat några kostnader, då någon ny uppmätning af dessa områden icke torde vara erforderlig.

Kostnaderna, i hvilka dock ej inberäknats de afsevärda utgifter, som staden för all framtid får vidkännas för det upprättade siffer- och kartematerialets användande, bearbetande och kompletterande uppgå i alla fall till så stort belopp, att ifrågasättas bör,

huruvida icke staten på grund af det intresse, densamma gifvetvis måste hafva af, att ett fullt tillförlitligt fastighetsregister kommer till stånd, bör deltaga i kostnaderna därför eller åtminstone bereda städerna lättnader i sättet att utgöra samma kostnader.

Enligt den för staden gällande byggnadsordning åligger det stadsingeniören att verkställa uppmätningar och kartläggningar af tomter inom staden.

Då denna byggnadsordning emellertid endast gäller för stadens planlagda område, hafva hittills mätningar utom stadsplanen i regel ej verkställts af stadsingeniören, utan af landmätare, som af staden eller enskilde för ändamålet tillkallats utan att dock särskildt förordnande härför utfärdats.

Emot de af stadsingeniören i Västerås verkställda mätningar har hittills i regel ej varit något att anmäka.

Kommitterade hålla därför före, att icke någon risk utan tvärtom afsevärda fördelar för ett fullt noggrannt fastighetsregisters åstadkommande förefinnas, äfven om staden tillåtes att verkställa för fastighetsregistret nödiga mätningar genom egna tjänstemän, där desse pröfvats hafva därför erforderlig skicklighet, utredd på sätt genom särskilda bestämmelser fastställes.

Några vidare detaljanmäkningar äro kommitterade ej i tillfälle anföra, men anse sig dock böra framhålla, att det synes kommitterade särdeles beaktansvärdt, hvad stadsingeniören i Örebro Karl Davidson i en till Drätselkammaren därstädes ingifven, till kommitterade öfverlämnad skrifvelse, som här bifogas, anfört, beträffande dels att i förslaget stadsplanen ej blifvit vid registreringen iaktagen dels ock att kvarteret inom stadsplanen såsom upplägg är synnerligen lämpligt.

Västerås den 27 Februari 1912.

På Kommitterades vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg."

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden såsom eget yttrande i frågan åberopa kommitterades ofvan intagna skrifvelse.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 8 Mars 1912.

Max. Schenström. *Daniel Johansson.* *Albert Andersson.*

Offentligen uppläst den 12 Mars 1912, betygar;

Ex officio:

Theofil Öberg.

Västerås 1912. Fredr. Anderssons Boktryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 28 Mars 1912.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström vice Ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar H. Larsson, Palmén, Björkman, F. Johansson, Sundström, Karlsson, Malmberg, Öhman, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Kalén, Svensson, Keijser, Edström, Hedin, A. Andersson, D. Johansson, Fredholm, Fåhræus, V. Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Brodin och G. Andersson.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Plantin, Uggla, Oest, Nordin, Holm, Enhörning och Thunholm.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 45.

Justeringsmän.

Uppdrogs åt herrar Edström och Hedin att jämte Herr Ordföranden justera dagens protokoll.

§ 46.

Ang. förgård af kvart. Oden och försäljning af en del af samma kvarter.

Vid föredragning till förnyad behandling af det vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 29 nästlidne Februari bordlagda, under N:o 19 af de tryckta handlingarne för nämnda dag intagna ärendet angående bestämmelse om förgård i en del af kvarteret Oden samt försäljning af ett område i samma kvarter beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström att återremittera ärendet för ytterligare utredning till Drätselkammaren.

§ 47.

Ang. ny annexbyggnad för Allm. läroverket.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne Februari beslutat bordlägga Drätselkammarens under N:o 15 af de tryckta handlingarne för sagda dag intagna förslag angående uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås högre allmänna läroverk, äfvensom uppdragit åt Drätselkammaren att verkställa utred-

ning af frågan, hade Drätselkammaren nu i skrifvelse till Stadsfullmäktige denna dag anmält, att kammaren ännu icke hunnit fullborda ifrågavarande utredning samt på grund häraf hemställt, att frågan ännu en gång måtte bordläggas.

Efter föredragning af berörda skrifvelse yrkade dels Herr vice Ordföranden, med hvilken hr Sundström instämde, att frågan måtte återremitteras till Drätselkammaren för verkställande af den af Stadsfullmäktige beslutade ytterligare utredningen, dels ock Herr Viktor Larsson likaledes att frågan måtte återremitteras till Drätselkammaren, men att Stadsfullmäktige måtte vid remissen foga det uttalandet, att frågan borde ånyo föreläggas Stadsfullmäktige först i samband med utredning och förslag angående nybyggnad för folkskolan, så att Stadsfullmäktige kunde blifva i tillfälle att samtidigt pröfva dessa byggnadsfrågor.

Vid efter öfverläggningen framställd proposition å berörda olika yrkanden fattade Stadsfullmäktige genom begärd och anställd votering med 18 ja mot 11 nej, enligt bifogade voteringslista sitt beslut i enlighet med Herr vice Ordförandens yrkande.

§ 48.

Ang. bidrag till ledningarne till tuberkolossjukhuset.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 21 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Vatten- och Gasverksstyrelsen till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämnat en framställning från kommitterade för uppförande af landstingets tuberkulossjukhus rörande bidrag från staden till en del af kostnaden för ledningarne till samma sjukhus, hvarjämte Vatten- och Gasverksstyrelsen afgifvet eget yttrande i ärendet.

På yrkande af Herr Fredholm beslöt Stadsfullmäktige remittera frågan till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 49.

Ang. yttranden om Kommunernas m. fl. frigörande fr. ekonomiskt ber. af rusdrycksmedlen.

Genom resolution den 13 innevarande Mars hade Magistraten anmodat Stadsfullmäktige att afgifva yttrande öfver ett vid resolutionen fogadt underdånigt betänkande angående kommunernas, landstingens m. fl. frigörande från ekonomiskt beroende af rysdrycksmedlen.

Efter det dels Herr vice Ordföranden yrkat remiss af frågan till Drätselkammaren, dels ock Herr Sundström att ärendet måtte remitteras till Beredningsutskottet, beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med sistberörda yrkande att för utredning och förslag remittera frågan till Beredningsutskottet.

§ 50.

Ang. inskr. i försäljn.-tiderna för vin o. öl.

I skrifvelse den 22 innevarande Mars, intagen under N:o 22 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Stadsfullmäktiges nykterhetskommitté afgifvit förslag angående vissa inskränkningar i försäljningstiderna för vin och öl.

Efter föredragning af berörda förslag anmäldes, att Magistraten med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 26 innevarande Mars till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämnat en framställning från ledamöterna i Västerås Spritbolag rö-

rande vissa ändringar i de bestämmelser, som på grund af Stadsfullmäktiges beslut den 19 December 1911 af Konungens Befallningshafvande meddelats rörande försäljningstiderna för brännvin.

Sedan jämväl sistberörda ärende föredragits yrkade dels Hr Fåhræus att Stadsfullmäktige måtte denna dag bifalla nykterhetskommitterades förslag rörande försäljningstiderna för vin och öl, samt att framställningen från Spritbolaget måtte remitteras till yttrande af nykterhetskommitterade, dels Herr Tersmeden att Spritbolagets framställning måtte remitteras till nykterhetskommitterade och Beredningsutskottet, dels Herr Edv. Karlsson att Spritbolagets framställning måtte remitteras till nykterhetskommitterade samt att, därest Stadsfullmäktige komme att denna dag företaga frågan om inskränkning i försäljningstiderna för vin och öl till afgörande, kommitterades förslag måtte af Stadsfullmäktige bifallas med de ändringar Herr Danielsson i sina afgifna reservationer yrkat, dels Herr Viktor Larsson, hvilken anhöll få till protokollet antecknadt, att han icke närvarit vid behandlingen inom nykterhetskommittén af frågan om försäljningstiderna för vin och öl, att såväl denna fråga som ock Spritbolagets framställning måtte remitteras till nykterhetskommitterade, i hvilket yrkande Herr Danielsson instämde, dels ock Herr Sundström att båda ifrågavarande ärenden måtte remitteras till nykterhetskommitterade och Beredningsutskottet.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad, beslöto Stadsfullmäktige vid framställda propositioner å de sålunda gjorda yrkandena, dels beträffande nykterhetskommitterades förslag angående inskränkning i försäljningstiderna för vin och öl att för ytterligare utredning återremittera denna fråga till nykterhetskommitterade, dels ock beträffande Spritbolagets framställning genom begärd och anställd votering enligt bifogade voteringslista med 17 ja emot 12 nej, afgifna för förslaget att denna framställning måtte remitteras såväl till nykterhetskommitterade som ock till Beredningsutskottet, att remittera jämväl denna framställningen till utlåtande af nykterhetskommitterade.

§ 51.

Ang. afkortning af utskylder för A. V. Lindstedt.

Med bifall till Drätselkammarens, under N:o 23 af de tryckta handlingarne för dagen intagna framställning beslöto Stadsfullmäktige medgifva Adolf Vilh. Lindstedt afkortning af dennes utskylder till staden för år 1911 med ett belopp af 33 kronor 75 öre.

§ 52.

Ang. befrielse från utskylder för C. A. R. Ljungdahls sterbhus.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 24 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte med bifall till en framställning från Änkefru Alma Ljungdahl, befria Läroverksadjunkten C. A. R. Ljungdahls sterbhusdelägare från dem påförda utskylder till staden för år 1911, utgörande enligt verkställd debitering 337 kronor 32 öre.

På yrkande af Herr vice Ordföranden bifölls utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 53.

Ang. yttrande om Kronof. J. V. Langes mantalsskrifningsort.

Sedan Stadsfullmäktige genom Magistratens resolution den 10 nästlidne Februari anmodats afgifva yttrande i fråga om Kronofogden J. V. Langes rätta mantalsskrifningsort för innevarande år, samt Stadsfullmäktige den 29 nästlidne Februari beslutat inhämta Drätselkammarens utlåtande i ärendet, beslöto Stadsfullmäktige nu i öfverensstämmelse med Drätselkammarens i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande Mars afgifna förslag, att under framhållande däraf, att Kronofogden Lange sökt och erhållit Kungl. Maj:ts tillstånd att vara bosatt i Västerås och att, äfven om han och hans familj tilläfventyrs under tiden för barnens sommarferier komme att uppehålla sig inom Väster Våla socken och ehuru Kronofogden Lange själf i tjänstgöromål tillfälligtvis dessutom vistades inom sagda kommun, hans egentliga boningsort likväl måste anses vara Västerås, uttala sig för, att Kronofogden Lange borde vara här i staden mantalsskrifven för år 1912.

§ 54.

Ang. inköp af planteringslandet N:o 68 B. norra kvarteret.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 25 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren hemställt om bemyndigande att för stadens räkning inköpa planteringslandet N:o 68 B. i stadens norra kvarter för en summa af 1,500 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

På yrkande af Herr Sundström bifölló Stadsfullmäktige utan omröstning, hvad Drätselkammaren sålunda hemställt.

§ 55.

Ang. anslag till barnbespisning.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 26 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren öfverlämnat en framställning från Folkskolestyrelsen med anhållan om ett ytterligare anslag till barnbespisning för år 1912 af 700 kronor och för egen del tillstyrkt ifrågavarande framställning samt föreslagit att anslaget måtte gäldas af innevarande års förslagsanslag.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning, hvad Folkskolestyrelsen och Drätselkammaren i denna fråga hemställt och föreslagit.

§ 56.

Ang. tillsättning, löneförmåner m. m. för en tillsyningsman öfver handeln med brännvin m. m.

I anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 20 December 1911 hade Beredningsutskottet i skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 27 af de tryckta handlingarne för dagen, med öfverlämnande af Magistratens skrifvelse jämte ett därvid fogadt yttrande af Spritbolaget samt nykterhetskommitterades protokoll i ärendet, framlagt förslag rörande tillsättning, löneförmåner och tjänsteåligganden m. m. för en s. k. rusdrycksinspektör, till hvars aflöning Stadsfullmäktige i 1912 års budget anvisat ett förslagsanslag af 1,950 kronor.

Vid föredragning af detta ärende och sedan af Spritbolagets skrifvelse inhämtats, att Spritbolaget beslutat att såsom bidrag till ifrågavarande befatt-

ningshafvares aflöning för år 1912 anslå ett belopp af 500 kronor, beslöto Stadsfullmäktige till en början på yrkande af Herr vice Ordföranden jämlikt Beredningsutskottets förslag, att en tillsyningsman för all handel inom staden med brännvin, vin och öl samt tillagade alkoholfria drycker och svagdricka skulle af Magistraten tillsättas och att för denna tjänstebefattning skulle gälla följande lönestat:

Kontant aflöning kronor	1,800: —
Beklädnadsersättning kontant	150: —
Kronor	1,950: —

Två ålderstillägg à 150 kronor efter respektive 3 och 6 års tjänstgöring såsom ordinarie inom poliskåren. De vid den af Stadsfullmäktige år 1908 antagna allmänna lönestaten för stadens befattningshafvare fogade villkor och bestämmelser gälla i tillämpliga delar äfven för nu ifrågavarande lönestat.

Beträffande tillsyningsmannens tjänsteåligganden hade Magistraten i sitt förslag upprättat förslag till en särskild instruktion så lydande:

"För tillsyn öfver de ställen, där detaljhandel med brännvin eller försäljning af vin eller öl eller tillagade alkoholfria drycker samt svagdricka äger rum, tillsättes af Magistraten en polisman.

Denne polisman, som jämställes med öfverkonstapel i poliskåren och på samma sätt antages eller skiljes från tjänsten, åligger:

att äga noggrann kännedom om, hvad gällande allmänna förordningar och särskilda föreskrifter för staden eller olika försäljningsställen innehålla angående rätt till handel med ifrågavarande drycker, samt tillse, det dessa förordningar och föreskrifter obrottsligen efterlefvas;

att beträffande detaljhandeln med brännvin vara inom staden upprättadt spritbolag behjälplig vid öfvervakande af efterlefvandet af ej mindre de utaf bolaget meddelade särskilda föreskrifter och ordningsregler än äfven upprättade kontrakt med innehafvare af rättigheter, som af bolaget öfverlåtits, samt till spritbolaget meddela de afvikelser, som härifrån kunna äga rum;

att öfvervaka, det god ordning råder ej allenast å utskänkningsställena för brännvin än äfven å de ställen, där försäljning af vin eller öl eller tillagade alkoholfria drycker samt svagdricka äger rum; samt

att föra noggranna anteckningar öfver fylleriförseelser inom staden och personer som härtill göra sig skyldiga.

För fullgörande af dessa åligganden skall tillsyningsmannen genom *oupphörliga och noggranna undersökningar på platsen* inhämta upplysningar om det sätt, hvarpå hvarje särskild försäljning af ifrågavarande drycker bedrifves och huruvida oordningar i något afseende ifrågakomma. Därest oordningar förekomma å något af spritbolagets försäljningsställen eller å försäljningsställe, hvartill rättigheten af spritbolaget öfverlåtits, skall anmälan härom ovillkorligen till spritbolaget göras. I hvarje fall skall dock tillsyningsmannen genast söka åstadkomma rättelse samt i fall, där förseelse sker mot gällande allmänna föreskrifter eller särskilda föreskrifter för staden eller särskildt försäljningsställe, göra anmälan till allmänna åklagaren.

Vidare skall tillsyningsmannen öfvervaka, att jämväl i öfrigt olofiig försäljning af de drycker, hvarom i denna instruktion omförmäles, icke äger rum,

samt att hvad stadgadt finnes angående försäljning till afhämtning eller genomkringföring af vin eller öl noga iakttages.

Öfver alla i staden och på dess område belägna utskänknings- och försäljningsställen skall tillsyningsmannen upplägga och föra rulla samt i dagbok anteckna hvarje besök och hvad därvid iakttagits.

De anteckningar öfver fylleriförseelser inom staden och personer, som härtill göra sig skyldiga, hvilka det åligger tillsyningmannen föra, skola omfatta:

a) statistik öfver alla de fall, då personer här i staden eller å dess område anhållits eller blifvit fällda till ansvar för fylleri, vare sig ensamt eller i förening med annan förseelse, ägande tillsyningsmannen att till denna statitik hämta material ur de å polisstationen förda dag- och rapportböckerna;

b) särskild förteckning öfver personer, hvilka, kända för sitt begär efter alkoholhaltiga drycker, på grund häraf blifvit upprepade gånger anhållna eller åtalade.

Icke under några förevändningar äger tillsyningsmannen att utan tillstånd af polischefen gifva utom polismyndigheten stående personer del af de anteckningar, som det åligger honom att föra, eller af de rapporter, som af honom afgifvas.

Då ej särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, skall tillsyningsmannen i tjensteutöfning vara iklädd uniform samt eljest bära tjästetecken, som vid behof kan af honom framvisas.

Å försäljningsställe må ej tillsyningsman under någon som hälst förevändning intaga förtäring af brännvin, eller af vin eller öl.

Då tillsyningsmannens tjänstetid ej upptages af den tjänstgöring, som honom såsom tillsyningsman åligger, skall han anmäla sig hos vederbörande polisbefäl till polistjänst och är i denna egenskap underkastad gällande instruktion för öfriga polismän."

I sammanhang med det i instruktionen föreslagna stadgandet, att tillsyningsmannen skulle i dagbok anteckna hvarje sitt besök och hvad därvid iakttagits, hade nykterhetskommitterade och Beredningsutskottet föreslagit, att tillsyningsmannen skulle hvarje dag genom utdrag af denna dagbok afgifva rapport till polisbefälet för föregående dag.

På yrkande af Herr Bäckman, godkände Stadsfullmäktige förevarande punkt med det af kommitterade och Beredningsutskottet sålunda föreslagna tillägget.

I detta sammanhang hade kommitterade vidare föreslagit, att å hvarje försäljningsställe med af spritbolaget utöfvad eller öfverlåten rättighet skulle finnas dagbok, däri tillsyningsmannen skulle vara skyldig anteckna hvarje sitt besök och tiden därför samt vara berättigad införa de anmärkningar, han funne lämpliga.

Jämväl detta förslag, som af Beredningsutskottet tillstyrkts, blef af Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Danielsson och Fåhræus godkändt.

Härjämte hade kommitterade i fråga om de öfriga ställen, som stode under tillsyningsmannens inspektion, föreslagit en hemställan hos Magistraten om vidtagande af sådan åtgärd, att äfven å dessa ställen skulle finnas liknande dagböcker, och att i händelse sådana infördes, samma skyldighet och

rättighet borde stadgas rörande anteckning i desamma af tillsyningsmannen, som beträffande spritbolagets försäljningsställen.

I detta förslag hade Beredningsutskottet instämt, allenast med det förtydligande tillägget, att ifrågavarande dagböcker skulle af staden tillhandahållas.

I denna del af frågan yrkade dels Hrr Danielsson och Fåhræus bifall till kommitterades och Beredningsutskottets förslag, dels ock Herr Sundström afslag å detsamma.

Stadsfullmäktige fattade sitt beslut härutinnan i enlighet med Herrar Danielssons och Fåhræus yrkande.

Beträffande sista punkten af instruktionsförslaget yrkade Herr Malmberg den ändringen att orden "anmäla sig hos vederbörande polisbefäl till polistjänst", måtte utgå och ersättas med orden: "af vederbörande polisbefäl åläggas lämplig polistjänstgöring."

Stadsfullmäktige godkände emellertid denna punkt i instruktionsförslaget i enlighet med Magistratens af Beredningsutskottet tillstyrkta förslag.

Rörande sistberörda punkt beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Viktor Larsson i enlighet med kommitterades uttalande, att densamma skulle gälla endast tillsvidare.

Såsom tillägg till instruktionen hade kommitterade föreslagit, att tillsyningsmannen icke skulle få utan särskildt tillstånd hafva sin bostad utom staden.

I detta förslag hade Beredningsutskottet instämt med den ändringen, att orden "utan särskildt tillstånd" måtte utgå.

Stadsfullmäktige godkände härutinnan Beredningsutskottets förslag.

Slutligen antogo Stadsfullmäktige med ofvan omförmälda tillägg det föreliggande instruktionsförslaget till alla delar.

§ 57.

Ang. iståndsättande af vägen mellan Skarpskyttebron och Skerikesvägen.

Genom resolution den 20 innevarande Mars, hade Magistraten till Stadsfullmäktige för besluts fattande öfverlämnat en framställning från fastighetsägare inom byggnadsområdet Lustigkulla om iståndsättande genom stadens försorg af vägen mellan Skarpskyttebron och Skerikesvägen.

På yrkande af Herr vice ordföranden remitterades ärendet till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 58.

Ang. ledningar till och å den s. k. Akademivreten.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 28 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en framställning från Byggmästaren A. Hammer och Sågverksägaren A. R. Rudén jämte Vatten- och Gasverksstyrelsens däröfver afgifna yttrande, föreslagit, att Stadsfullmäktige ville till gäldande af stadens andel i kostnaden för anläggande af vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar till och å den s. k. Akademivreten enligt af Vatten- och Gasverksstyrelsen uppgjordt kostnadsförslag af lånemedel anvisa ett belopp af 30,100 kronor, under förbehåll att hela anlägg-

ningen utfördes i ett sammanhang och att af Stadsfullmäkte fastställda grunder för ledningars utsträckning utom Stadsplanen iakttoges.

På yrkande af Herr Sundström biföllo stadsfullmäktige enhälligt, hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

Härjämte bifölls likaledes ett af Drätselkammaren i samma skrifvelse framställdt förslag, att Stadsfullmäktige ville lämna Vatten- och Gasverksstyrelsen i uppdrag att till Stadsfullmäktige inkomma med utredning och förslag till åtgärder i syfte att vid framtida anslutningar till ofvan omförmälda ledningssystem erhålla godtgörelse för två tredjedelar af den af staden ensamt vidkända kostnaden för ledningarna mellan stadsplanens gräns och den nordligaste tomten i Borgmästarevreten eller 10,600 kronor jämte den ränta därå, som kunde böra ifrågakomma.

§ 59.

Ang försäljning af obligationer af 1910 års lån.

Sedan Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 20 November 1909 i anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 22 Juni samma år på underdånig ansökan af Drätselkammaren medgifvit staden rätt att mot tryckta eller graverade obligationer upplägga ett lån å tre miljoner kronor att genom årlig amortering återbetalas inom en tid af högst 40 år från det någon del af de till lånet hörande obligationer blifvit afyttrad samt att af detta lån afyttra obligationer till ett belopp af en miljon tvåhundrafjorton tusen kronor till bestridande af beslutade i Kungl. brefvet omförmälda utgifter å ett sammanlagdt belopp af en miljon tvåhundratretton tusen trehundra trettioåtta kronor 89 öre, hvaremot å återstående beloppet eller en miljon sjuhundraåttiosex tusen kronor icke finge afyttras obligationer, med mindre därom i behörig ordning fattadt beslut blefve efter underställning af Kungl. Maj:t fastställdt, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 29 af de tryckta handlingarne för dagen, under erinran, att Stadsfullmäktige sedan den 22 Juni 1909, enligt hvad en vid skrifvelsen fogad förteckning utvisade, fattat beslut om utgifter, afsedda att täckas genom lån, uppgående till ett sammanlagdt belopp af 791,877 kronor 30 öre, hos Stadsfullmäktige hemställt om bemyndigande att hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om rätt för Drätselkammaren att af ofvan omförmälda obligationslån till täckande af de i förteckningen upptagna utgifterna försälja obligationer till ytterligare ett belopp af sjuhundranittioett tusen kronor.

På yrkande af Herr Sundström beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning bifalla Drätselkammarens ifrågavarande hemställan.

§ 60.

Ang. inlösen af Gamla varmbadhuset.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne Februari till Drätselkammaren remitterat en från Badhusstyrelsen inkommen hemställan, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för en summa af 7,000 kronor tillösa sig Västerås varmbadhus aktiebolags badhus med inventarier, hade Drätselkammaren i afgifvet utlåtande, intagit under N:o 30 af de tryckta handlingarna för dagen, tillstyrkt Badhusstyrelsens framställning samt föreslagit, att lösesumman måtte utgå af tillgängliga medel.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige, på yrkande af Herrar Tersmeden, Sundström och Viktor Larsson, enhälligt bifalla hvad Badhusstyrelsen och Drätselkammaren i detta ärende hemställt och föreslagit.

§ 61.

Ang. anslag till bandage åt obemedlade af kvarstående barnförlamning lidande personer.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande Mars hade Hälsovårdsnämnden på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville till Hälsovårdsnämndens förfogande ställa ett förslagsanslag af högst 1,000 kronor att användas såsom bidrag till anskaffande af bandage åt obemedlade af kvarstående barnförlamning lidande personer.

På yrkande af Herr vice Ordföranden beslöto Stadsfullmäktige bifalla berörda hemställan, hvarjämte bestämdes att anslaget skulle utgå af i innevarande års stat afsatta medel till diverse utgifter och oförutsedda behof.

§ 62.

Ang. försäljning af byggnadstomter utom stadsplanen

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 22 innevarande mars hade kommitterade för utredning rörande eventuela åtgärder från stadens sida till afhjälpande och förekommande af brist på mindre bostadslägenheter framlagt förslag angående försäljning af byggnadstomter inom staden tillhöriga markområden dels väster om stadsplanen, dels ock i den s. k. Borgmästarevreten norr om stadsplanen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med vid skrifvelsen fogade kartskisser.

Efter föredragning häraf yrkades dels af Herr Hedin bordläggning af ärendet, dels ock af Herr Edström, med hvilken Herrar Viktor Larsson, Huggare och Danielsson instämde, att frågan måtte remitteras till utlåtande af stadsplanekommitterade och Drätselkammaren.

Vid framställning af proposition af dessa yrkanden beslöto Stadsfullmäktige jämlikt Herr Edströms förslag att remittera ärendet till Stadsplanekommitterade och Drätselkammaren.

In fidem
Theofil Öberg.

Justeradt den 6 April 1912

Max. Schenström.

J. S. Edström. *S. G. Hedin.*

Offentligen uppläst den 9 April 1912, betygar

Ex officio:
Theofil Öberg.

Västerås, Fredr. Anderssons Boktryckeri, 1912.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 25 April 1912.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar H. Larsson, Björkman, Sundström, Karlsson, Malmberg, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Svensson, Enhörning, Hedin, A. Andersson, D. Johansson, Fredholm, Fåhræus, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Brodin, Thunholm och G. Andersson.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Plantin, Uggla, Palmén, F. Johansson, Kalén, Holm, Keijser, Edström och V. Larsson.

Närvarande på Magistratens vägnar: Herr Rådmannen J. V. Ödman.

§ 63.

Justeringsmän.

Uppdrogs åt Herrar Enhörning och Svensson att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 64.

Ang. undantag för visst fall från bestämmelse i stadens byggnadsordning.

I skrifvelse, intagen under N:o 31 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Byggnadsnämnden i anledning af en ansökning från byggmästaren Axel Hammer, hvilken hade under uppförande ett boningshus å tomten N:o 7 i kvarteret Hugo enligt af Byggnadsnämnden fastställda ritningar, om tillstånd att med ändring af berörda ritningar, i hvad desamma afsåge husets vindsvåning, enligt särskild till Byggnadsnämnden ingifven ritning utnyttja något mer af vindsplanets yta såsom boningsrum, än som enligt stadens byggnadsordning vore medgifvet, föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte för nu förevarande fall, för sin del medgifva undantag från bestämmelsen i 38 § 4 mom. i stadens byggnadsordning och tillåta sökanden att inreda vindsvåningen enligt den upprättade ändringsritningen, dock under vilkor att en dörr upptoges mellan hörn-

våningen och vinden i den del af byggnaden, som låge mot Herrgärdsgatan, på det att hvarje lägenhet å vinden komme att stå i förbindelse med alla de till vinden ledande trapporna, samt att Stadsfullmäktige i händelse af bifall till berörda förslag måtte hos Konungens Befallningshafvande i länet söka fastställelse å sitt beslut i frågan.

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige till alla delar, hvad Byggnadsnämnden sålunda föreslagit.

§ 65.

Ang. anstånd med tomtförsäljning inom kvarteren Ivar och Kåre.

I skrifvelse, intagen under N:o 32 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Bostadsbristkommitterade på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville besluta att med försäljning af tomter inom kvarteren Ivar och Kåre skulle anstå, till dess eventuelt förslag från kommitterade på grund af en ifrågasatt utredning rörande nämnda kvarters bebyggande med arbetarebostadshus blifvit af Stadsfullmäktige pröfvadt eller kommitterade meddelat, att något dylikt förslag icke vore från kommitterade att införvänta.

På yrkande af Herr Nordin om bifall till kommitterades berörda förslag blef samma förslag af Stadsfullmäktige godkändt.

§ 66.

Ang. anslag till bostadsbrist-kommittén.

Föredrogs och remitterades på yrkande af Herr vice ordföranden till utlåtande, af Drätselkammaren en från Bostadsbristkommitterade inkommen anhållan, att Stadsfullmäktige ville till kommitterades förfogande ställa ett förslagsanslag å 2,000 kronor till bestridande af de utgifter, som för utförandet af kommitterades uppdrag kunde blifva nödiga.

§ 67.

Ang. bidrag till ledningar för landstingets tuberkulossjukhus.

Företogs till behandling det under N:ris 21 och 33 af de tryckta handlingarna för året intagna ärendet angående bidrag till de för landstingets räkning af stadens Vatten- och Gasverksstyrelse utförda ledningarna till tuberkulossjukhuset härstädes, i hvilket ärende infordradt yttrande nu från Drätselkammaren inkommit.

Under öfverläggning härom yrkade dels Herr Enhörning, med hvilken Herrar Fredholm, Sundström och vice ordföranden instämde, bifall till hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen och Drätselkammaren i ärendet föreslagit, dels Herr Björkman, med instämmande af Herrar Huggare, Hans Larsson och Oest, att Stadsfullmäktige jämväl måtte bifalla landstingets tuberkulossjukhuskommitterades framställning om bidrag från staden med det i handlingarne omförmälda beloppet af 5,432 kronor 61 öre, i hvilket afseende framställningen af Vatten- och Gasverksstyrelsen och Drätselkammaren blifvit afstyrkt, och att berörda belopp måtte utgå af lånemedel, dels ock Herr Nordin ifråga om sist omförmälda del af framställningen, att Stadsfullmäktige måtte åtaga sig att, därest beloppet af landstinget erlades, till landstinget återbetala detsamma under loppet af år 1913.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad godkändes till en början enhälligt, hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen och Drätselkammaren föreslagit i fråga om de delar af Tuberkulossjukhuskommitterades framställning, som af Styrelsen och Drätselkammaren blifvit tillstyrkta, hvarefter genom begärd och anstäld votering, enligt bifogade voteringslista Stadsfullmäktige med 15 ja emot 12 nej, afgifna för Herr Björkmans till kontraproposition antagna yrkande, jämlikt Drätselkammarens och Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag afslogo kommitterades framställning om bidrag från staden med 5,432 kronor 61 öre.

Stadsfullmäktige hade alltså beslutat, *att* till täckande af kostnaderna för ökade dimensioner å en del af de för landstingets räkning utförda ledningarna till tuberkulossjukhuset bidraga med 2,391 kronor 80 öre att bestridas dels af anslaget till utsträckning af ledningar å stadens icke planlagda område, dels af den ersättning för diverse expenser ränteförluster etc., som Vatten- och Gasverksstyrelsen till ett belopp af 1,000 kronor inräknat i anläggningskostnaden för ledningarna;

att staden skulle med full äganderätt öfvertaga samtliga ledningar i den sträckning, desamma ej låge inom sjukhusets område, men att dessförinnan samtliga öfverlåtelsehandlingar rörande för ledningarnes framdragning erforderlig mark öfverlätes på Drätselkammaren,

att staden skulle i samband med öfvertagandet af äganderätten äfven öfvertaga underhållet af ledningarna i omnämnda sträckning,

att staden medgåfve sjukhuset rätt att genom dessa ledningar utfå gas och elektrisk ström från stadens verk till reglementeradt pris, men vatten jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 21 Juni 1910 tillsvidare till ett nedsatt pris af 16 öre pr kubikmeter, samt därjämte tillförsäkrade sjukhuset rätt att genom afloppsledningen tillföra stadens allmänna aflopp spillvattnet från sjukhuset; skolande såsom vilkor för dessa rättigheter sjukhuset vara skyldigt ställa sig gällande reglementen för de under styrelsen lydande verk till efterrättelse,

samt att afslå tuberkulossjukhuskommitterades framställning om ett ytterligare bidrag från staden med 5,432 kronor 61 öre.

§ 68.

Ang. lösningsrätt till fastigheter på stadens grund.

I skrifvelse, intagen under N:o 34 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en förteckning öfver vid Rådstufvurätten beviljade lagfarter å fastigheter på stadens grund, upptagande dels gården, omfattande tomten N:o 98 samt tomten N:ris 99, 101 och 102 i Norra kvarteret, som P. F. Nilsson köpt för 32,000 kronor, dels ock gården och tomten N:o 14 Västra kvarteret, som E. Edv. Karlsson köpt för 10,000 kronor, på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke på grund af de nu lagfarna öfverlåtelserna göra stadens lösningsrätt till ifrågavarande fastigheter gällande.

På yrkande af Herr Enhörning bifölls Drätselkammarens berörda förslag.

§ 69.

Jämlikt Drätselkammarens, under N:o 35 af de tryckta handlingarna för dagen intagna framställning, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning utan votering lämna Drätselkammaren bemyndigande att till Aug. Nederman försälja ett markområde om cirka sju kvm. areal af Rektorsgatans nuvarande område i och för reglering af tomten N:o 70 b norra kvarteret i öfverensstämmelse med den nyantagna reviderade stadsplanen till ett pris af tre kronor pr kvm., detta likväl under förutsättning att den nya stadsplanen blefve i nu ifrågavarande del af Kungl. Maj:t fastställd.

Ang. försäljning af mark för reglering af tomten N:o 70 b norra kvarteret.

§ 70.

I skrifvelse, intagen under N:o 36 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren i anledning af en framställning från Vatten- och Gasverksstyrelsen om anslag till anordnande af en utställning af inom gas- och elektriska branchen förekommande apparater och belysningsartiklar föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte för ifrågavarande ändamål af gas- och elektricitetsverkens vinstmedel för innevarande år anvisa ett belopp af förslagsvis 2,000 kronor.

Ang. anslag till en af Vatten- och Gasverks-styrelsen anordnad utställning.

På yrkande af Herrar Fredholm och Hans Larsson bifölllo Stadsfullmäktige utan votering Drätselkammarens berörda förslag.

§ 71.

Med bifall till Hälsovårdsnämndens, under N:o 37 af de tryckta handlingarne för dagen intagna framställning, beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning ingå till Kungl. Maj:t med underdånig ansökan och därvid, under framhållande däraf, att anläggande af afträden i källarvåningarna här i staden i många förekommande fall föreslagits och begärts, men, ehuru sanitära eller andra olägenheter i de flesta fall icke ansetts kunna uppkomma af de ifrågasatta anordningarne, på grund af gällande föreskrifter icke kunnat medgifvas, samt att hela stadens planlagda område och stora delar af de bebyggda stadsområdena utom stadsplanen vore försedda med fullständigt underjordiskt dränerings- och afloppssystem, anhålla, att Västerås stads hälsovårdsnämnd måtte bemyndigas att under förbehåll, som 17 § 4 mom. hälsovårdsstadgan för riket omförmälde, i särskilda fall meddelade undantag från det i 2:a och 3:e mom. i samma § gifna förbud mot afträdens anläggande under angränsande markens yta, dock med iakttagande af hvad i 2:a mom. funnes föreskrifvet om täta och lätt flyttbarara kärl samt under vilkor att afträdena

Ang. bestämmelser om afträdens anläggande under angränsande markens yta.

a) förses med nedgångar, som icke hade förbindelse med bostäder och ej heller med förstugor, gångar eller trappor till boninghus;

b) genom murade väggar afskildes från matkällare och andra källarrum;

c) förses med vattentäta golf af asfalt, cement eller annan lika tjänligt ämne samt med lämpliga anordningar för afträdenas spolning med vatten;

d) genom tät underjordisk ledning sattes i förbindelse med allmän afloppstrumma för spolvattnets och urinens afledande;

e) oljemålades till tak och väggar där de låge under boningshus;

f) erhölle tillfredställande luftväxling och belysning, samt

g) i sin helhet så anordnades, att renhållningen lätt kunde öfvervakas.

§ 72.

Ang. tillstånd till införande af vattenklosetter i en del fastigheter

Med skrifvelse den 17 innevarande April hade Hälsovårdsnämnden till Stadsfullmäktiges pröfning och afgörande öfverlämnadt tre särskilda till Nämnden inkomna ansökningar om tillstånd att inrätta vattenklosetter, nämligen dels från Boktryckaren And. Pers rörande två vattenklosetter inom lägenheten Pilbo, dels från vice Häradshöfdingen Georg Enhörning om två vattenklosetter inom tomten N:o 2 i kvarteret Pamela, dels ock från Byggmästaren Axel Hammer om nio vattenklosetter inom tomten N:o 7 i kvarteret Hugo, äfvensom Vatten- och Gasverksstyrelsens öfver dessa ansökningar afgifna särskilda yttranden, och hade Hälsovårdsnämnden såsom eget utlåtande och förslag i ärendet — under erinran, att Stadsfullmäktige hittills i åtskilliga fall på Hälsovårdsnämndens förslag tillsvidare och på vissa villkor medgifvit anläggande af vattenklosetter inom staden, att ingen dylik till Stadsfullmäktige inkommen framställning hittills afslagits, att Hälsovårdsnämnden däremot i en del fall, oftast efter afstyrkande yttrande af Vatten- och Gasverksstyrelsen, lämnat sådana ansökningar utan afseende och sålunda icke underställt desamma Stadsfullmäktiges pröfning, att senast då Stadsfullmäktige beviljat ansökningar af ifrågavarande slag eller den 26 Oktober 1911 Stadsfullmäktiges bifall synts hafva lämnats med någon tvekan, i det att yrkanden då inom Stadsfullmäktige framställts därom, att behandlingen af de då föreliggande ansökningarne skulle uppskjutas tillsvidare i afbidan på en ifrågasatt utredning af vattenklosettfrågan, att Stadsfullmäktige dock, som nämndt, beviljat ansökningarne men samtidigt anbefallt Hälsovårdsnämnden samt Vatten- och Gasverksstyrelsen att uppgöra och till Stadsfullmäktige inkomma med allsidig utredning rörande vattenklosettförhållandena i staden, äfvensom rörande afloppssystemets utlopp i Mälaren, att i fråga om detta uppdrag Hälsovårdsnämnden hemställt hos Vatten- och Gasverksstyrelsen, att Styrelsen först ville för sin del verkställa den tekniska utredningen och att Hälsovårdsnämnden hade sig bekant, att detta utredningsarbete ännu påginge, att, då beträffande de nu föreliggande ansökningarne tekniska hinder för deras beviljande, enligt hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen förklarat, ej förefunnes och några sanitära olägenheter af den därigenom uppkommande ökningen af vattenklosetter i staden knappast torde vara att befara, Hälsovårdsnämnden ansåge sig, jämväl med hänsyn till skyldig rättvisa emot dem, som nu önskade erhålla fördelen i hygieniskt m. fl. afseenden af vattenklosetternas införande i deras fastigheter, i förhållande till dem som förut erhållit sådant tillstånd, ej kunna underlåta tillstyrka, att de begärda rättigheterna beviljades tillsvidare och på förut i liknande fall bestämda villkor — hemställt, att Stadsfullmäktige ville för nu ifrågavarande fall medgifva undantag från bestämmelsen om garderobklosetter i 1 § af ordningsföreskrifterna i afseende å den allmänna hälsovården i Västerås samt tillsvidare tillåta anordnande af begärd utsträckning af vattenklosetter inom ofvan omförmälda fastigheter med direkt anslutning till stadens afloppsledningar under villkor, att sökandena ställde sig till efterrättelser de föreskrifter rörande klosetternas anordning och användning, som Hälsovårdsnämnden kunde finna skäligt meddela.

På yrkande af Herrar Björkman och Fredholm biföllo Stadsfullmäktige, hvad Hälsovårdsnämden sålunda föreslagit.

§ 73.

Föredrogs och remitterades på yrkande af Herr vice ordföranden till utlåtande af Drätselkammaren en från Hälsovårdsnämnden inkommen framställning om ett anslag af 8,500 kronor till utförande af centraluppvärmning jämte ventilationsanordningar i den senast byggda paviljongen vid stadens epidemisjukhus.

Ang. värmeledning i nya paviljongen vid epidemisjukhuset.

§ 74.

Genom utdrag af sitt protokoll för den 19 innevarande April hade Nämnden öfver Sundinska understödsfonderna för pauvres honteux och medelklassen samt arbetsklassen meddelat, att till understödstagare för innevarande år blifvit utsedda: *dels* ur de Sundinska understödsfonderna, ur fonden för pauvres honteux och medelklassen änkefruarna Emilia Eriksson och Johanna Ulrika Bergström, fröknarna Lydia Dillman och Laura Humble, f. kassören Olof Olsson, f. handlanden Johan Fredrik Lindgren, f. Åkaren Gustaf Eriksson, skräddaren Anders Larsson, bildhuggaren Karl Erik Berglund och f. kontorsskrifvaren Osvald Holmin, ur fonden för arbetsklassen f. snickaren C. G. Jonsson, änkorna Carolina Johansson, Anna Britta Skoglund, Maria Charlotta Vallin och Anna Sofia Andersson, f. hushållerskan Karolina Pettersson, ogifta Charlotta Fröding, Maria Sofia Kollin och Albertina Kristina Svedling samt f. stenhuggaren Jan Erik Johansson, *dels och* ur Orströms donationsfond stenarbetarne P. G. Gustafsson och Svante Larsson-Bohman, hvilket skulle i protokollet antecknas.

Ang. understödstagare ur Sundinska och Orströmska fonderna.

§ 75.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 nästlidne Mars till utlåtande af nykterhetskommitterade remitterat en med skrifvelse från Magistraten den 26 i samma månad för besluts fattande till Stadsfullmäktige öfverlämnad framställning från medlemmarna af Västerås Spritbolag angående förändringar i de af Konungens Befallningshafvande i länet genom resolution den 22 Februari 1912 fastställda ordningsföreskrifter angående detaljhandeln med brännvin, hade nykterhetskommitterade i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 15 innevarande April inkommit med yttrande och förslag i ämnet.

På yrkande af Herr vice ordföranden beslöto Stadsfullmäktige för tryckning af handlingarne bordlägga ärendet.

Ang. ändringar i bestämmelserna om detaljhandeln med brännvin i staden.

§ 76.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 nästlidne Mars beslutat till nykterhetskommitterade för ytterliggare utredning återremittera nykterhetskommitterades förslag angående inskränkning i tiderna för försäljning af vin och öl inom staden, hade nu förnyadt yttrande af den 22 innevarande April från kommitterade inkommit.

På yrkande af Herr vice ordföranden beslöto Stadsfullmäktige för tryckning af handlingarne bordlägga ärendet.

Ang. inskränkning i tiderna för försäljning af vin och öl.

§ 77.

Ang. öfvertagande af gatumark inom byggnadsföreningen Annedal.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 Maj 1909 till yttrande af stadsplanekommitterade remitterat en skrifvelse från lägenhets- och tomtägarne å byggnadsområdet Annedal, upptagen såsom motion af Herr Frans Johansson, med erbjudande att under vissa vilkor kostnadsfritt till staden öfverlämna inom området befintliga gator, hade stadsplanekommitterade nu inkommit med yttrande i ärendet.

På yrkande af Herr vice ordföranden beslöto Stadsfullmäktige bordlägga ärendet.

§ 78.

Ang. brandchefens berättelse för 1911.

En med skrifvelse från Brandstyrelsen den 30 nästlidne Mars öfverlämnad berättelse öfver brandkårens verksamhet under år 1911 skulle intagas i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 7 Maj 1912.

Max. Schenström. *Georg Enhörning.* *Johan Svensson.*

Offentligen uppläst den 8 Maj 1912, betygar;

Ex officio:

Theofil Öberg.

Västerås. 1912. Fredr. Anderssons Boktryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 30 Maj 1912.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Plantin, H. Larsson, Uggla, Palmén, Björkman, F. Johansson, Sundström, Karlsson, Malmberg, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, Kalén, Svensson, Holm, Keijser, Enhörning, Edström Hedin, A. Andersson, D. Johansson, Fredholm, V. Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Brodin, Thunholm och Gust. Andersson.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar E. Andersson och Fåhræus.

Närvarande på Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 79.

Justeringsmän.

Uppdrogs åt Herrar Holm och Keijser att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 80.

Ang. ändringar i ordningsföreskrifterna ang. detaljhandeln med brännvinn.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 sistlidne Mars till utlåtande af nykterhetshetskommitterade remitterat en med skrifvelse från Magistraten den 26 i samma månad för besluts fattande till Stadsfullmäktige öfverlämnad framställning från medlemmarne af Västerås Spritbolag angående vissa ändringar i de af Konungens Befallningshafvande i länet genom resolution den 22 Februari 1912 fastställda ordningsföreskrifter angående detaljhandeln med brännvin i Västerås, hade nykterhetskommitterade genom skrifvelse den 15 nästlidne April inkommit med infordradt yttrande i ärendet.

Handlingarne i ärendet, hvilket vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 25 nästlidne April bordlagts, funnos nu intagna under N:o 38 af de tryckta handlingarne för dagen.

Stadsfullmäktiges beslöto till en början att överlägga om och fatta beslut i hvarje särskild del af ifrågavarande ärende för fig.

Beträffande först Spritbolagets förslag om utsträckning af utminuteringstiden å lördagar och helgdagsaftnar till kl. 1 e. m., hvilket förslag af nykterhetskommitterade afstyrkts, yrkades dels af Herr Tersmeden, med hvilken Herrar Sundström, Enhörning, Nordin, Oest och Holm instämde, att Stadsfullmäktige ville besluta att hos Konungens Befallningshafvande i länet anhålla om sådan ändring af 1 § af de genom Konungens Befallningshafvandes resolution den 22 Februari 1912 fastställda ordningsföreskrifter rörande detaljhandeln med brännvin i Västerås stad, att utminutering af brännvin måtte vara tillåten å lördag och dag näst före helgdag från kl. 9 f. m. till kl. 1 e. m., dels ock af Herrar Bäckman, Viktor Larsson, Danielsson, Frans Johansson och Edv. Karlsson bifall till kommitterades hemställan att framställningen i ifrågavarande del icke måtte till någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd föranleda.

Sedan öfverläggningen i denna del af ärendet förklarats afslutad, beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd votering enligt bifogade voteringslista (Bil. § 80 a) med 19 ja emot 15 nej, afgifna för kommitterades hemställan att bifalla Herr Tersmedens under öfverläggningen framställda yrkande.

I fråga om Spritbolagets framställning, i hvad densamma afsåg medgifvande för Spritbolaget att genom aflämmande i hemmen efter respektive stängningstider expediera spritvaror, som rekvirerats under laga försäljningstider till välkända i staden boende personer, yrkade dels Herr Tersmeden, med hvilken Herrar Edström, Nordin, Enhörning och Sundström instämde, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att hos Konungens Befallningshafvande anhålla om införande af ett tillägg till 1 § af ifrågavarande ordningsföreskrifter af sådant innehåll, att stadens spritbolag, medgåfves rätt att genom aflämnande i hemmen efter resp. för staden gällande stängningstider, men före de i 29 § 1 mom. af Kungl. Förordningen den 9 Juni 1905 angående försäljning af brännvin bestämda stängningstiderna expediera spritvaror, som rekvirerats under för staden fastställd utminuteringstid, till i staden boende personer, dels ock Herrar Viktor Larsson, Danielsson och Malmberg, att Stadsfullmäktige måtte jämlikt nykterhetskommitterades hemställan lämna framställningen i nu förevarande del utan afseende.

Efter öfverläggningens slut i denna del af ärendet fattade Stadsfullmäktige genom begärd och anställd votering enlikt bifogade voteringslista (Bil. § 80 b) med 17 ja jämte ordförandens utslagsröst emot 17 nej, afgifna för bifall till Herr Tersmedens under öfverläggningen gjorda yrkande, sitt beslut i enlighet med nykterhetskommitterades hemställan.

Vidkommande härefter Spritbolagets hemställan om sådan ändring i 2 § af här ifrågavarande ordningsföreskrifter, att å de i samma paragraf omförmälda särskilda tiderna i stället för en sup egentligt brännvin till maten finge serveras ett glas konjak eller punsch till kaffet efter maten, yrkade dels Herr Tersmeden att Stadsfullmäktige måtte hos Konungens Befallningshafvande anhålla om den ändring af nyssnämnda paragraf, att i sista stycket orden "en sup egentligt brännvin" ersattes med orden "ett glas brännvin", dels ock Herrar Uggla och Viktor Larsson, att Stadsfullmäktige ville i enlighet med nykterhetskommitterades förslag afslå denna del af spritbolagets framställning.

Med 18 ja emot 16 nej, afgifna för Herr Tersmedens yrkande, beslöto Stadsfullmäktige genom efter öfverläggningens slut i denna del anställd om-

röstning enligt bifogade voteringslista (Bil. § 80 c) godkänna kommitterades förslag och sålunda lämna framställningen från spritbolaget utan afseende.

Hvad slutligen beträffade spritbolagets hemställan om sådan ändring i merberörda bestämmelser, att hinder ej mötte för servering af mat å Vasarestauranten och Stadshotellets andra-klass lokaler å förut tillåtna och brukliga tider, beslöto Stadsfullmäktige efter yrkande af Herr Tersmeden jämlikt nykterhetskommitterades förslag att genom Magistraten hos Konungens Befallningshafvande i länet hemställa därom, att 3 § af ordningsföreskrifterna angående dataljhandeln med brännvin i Västerås antingen måtte utgå eller gifvas sådant ändradt innehåll, att hinder ej mötte för innehafvarne af stadens utskänkningsställen att å lämpliga tider hvarje dag hålla desamma öppna för matservering utöfver de för utskänkning tillåtna tiderna.

§ 81.

Ang. inskränkning i tiderna för försäljning af vin och öl.

Företogs till förnyad behandling det vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 25 nästlidne April bordlagda, under N:o 39 af de tryckta handlingarne för dagen intagna ärendet angående nykterhetskommitterades förnyade betänkande rörande inkränkning i tiderna för försäljning af vin och öl inom staden.

Under öfverläggningen yrkade dels Herrar Danielsson, Zander, Edv. Karlssons och Hedin bifall till kommitterades förslag, dels Herr Huggare bifall till samma förslag, dock att, automatrestauranten i öfverensstämmelse med Herr Danielsson inom kommittén afgifna reservation, måtte likställas med öfriga utskänkningsställen, dels Herr Björkman, att Stadsfullmäktige måtte ånyo bordlägga förevarande ärende samt uppdraga åt nykterhetskommitterade att efter verkställd utredning inkomma till Stadsfullmäktige med utlåtande rörande bestämmelser om försäljning af öl genom kringföring, i hvilket yrkande Herrar Thunholm, Nordin, Edström, Tersmeden och Uggla instämde, dels ock Herr Viktor Larsson, med instämmande af Herr Bäckman bifall till nykterhetskommitterades förslag med den ändringen rörande försäljning till afhämtning af vin, att orden "till billigare pris än en krona 50 öre pr helbutelj ($^2/_3$ liter)" måtte utgå.

Vid efter öfverläggningens slut först framställd proposition å Herr Björkmans ofvan berörda yrkande samt frågan om Stadsfullmäktige denna dag ville företaga ärendet till slutligt afgörande, blef Herr Björkmans yrkande af Stadsfullmäktige utan omröstning bifallet.

§ 82.

Ang. öfvertagande af gatorna inom Annedal.

Vid företagande till förnyad behandling af stadsplanekommitterades vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 25 nästlidne April bordlagda, under N:o 40 af de tryckta handlingarne för dagen, nu intagna yttrande angående stadens öfvertagande af gatorna inom byggnadsområdet Annedal beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Frans Johansson att remittera ärendet till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 83.

Brandchefens årsberättelse.

Antecknades, att brandchefens berättelse för år 1911 jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 25 nästlidne April nu fanns intagen under N:o 41 af de tryckta handlingarne för dagen.

§ 84.

Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

Lades till handlingarne Hälsovärdsnämndens, under N:o 42 af de tryckta handlingarne för dagen intagna årsberättelse för 1911.

§ 85.

Ang. anslag till bostadsbristkommitterade.

Sedan Stadsfullmäktige den 25 nästlidne April till utlåtande af Drätselkammaren remitterat en framställning från bostadsbristkommitterade att Stadsfullmäktige ville till kommitterades förfogande ställa ett förslagsanslag å 2000 kronor till bestridande af de utgifter, som för utförande af kommitterades uppdrag kunde blifva nödiga, hade Drätselkammaren i afgifvet utlåtande den 9 innevarande Maj tillstyrkt bifall till ifrågavarande framställning samt föreslagit, att det begärda anslaget måtte beviljas att utgå af det i innevarande års budget upptagna anslaget till diverse utgifter och oförutsedda behof.

På yrkande af Herrar Danielsson, Edström, Huggare, Viktor Larsson, Nordin, Malmberg och Hedin biföllo Stadsfullmäktige enhälligt hvad kommitterade och Drätselkammaren i förevarande ärende hemställt och föreslagit.

§ 86.

Ang. nya vatten- och gasledningar inom byggnadsområdet Viktoria.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 September 1911 för yttrande till Brandstyrelsen och Drätselkammaren remitterat ett af Vatten- och Gasverksstyrelsen i sammanhang med den vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 31 Augusti samma år afgjorda frågan om stadens öfvertagande af byggnadsföreningen Viktorias vatten- och afloppsledningar väckt förslag om anläggande af en ny vattenledning och en ny gasledning genom föreningens område, hade infordrade yttranden inkommit från Brandstyrelsen och Drätselkammaren; och funnos desamma intagna under N:o 43 af de tryckta handlingarne för dagen.

Under öfverläggningen i ärendet yrkade dels Herr Enhörning bifall till Drätselkammarens hemställan, att nu ifrågavarande förslag icke måtte föranleda till någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd, dels ock Herr Råberg att förslaget måtte återremitteras till Vatten- och Gasverksstyrelsen för vidare utredning.

Sedan Stadsfullmäktige vid först framställd proposition å Herr Råbergs remissyrkande och frågan om ärendet skulle denna dag företagas till slutligt afgörande, beslutat afgöra frågan, fattade Stadsfullmäktige utan omröstning beslut i ärendet i enlighet med Drätselkammarens hemställan.

§ 87.

Ang. försäljning af tomter inom en del staden tillhöriga markområden utom stadsplanen.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 nästlidne Mars till utlåtande af stadsplanekommitterade och Drätselkammaren remitterat ett af kommitterade för utredning rörande eventuela åtgärder från stadens sida till afhjälpande och före-

kommande af brist på mindre bostadslägenheter framlagt förslag angående försäljning af byggnadstomter inom staden tillhöriga markområden, dels väster om stadsplanen, dels ock i den s. k. Borgmästarevreten norr om stadsplanen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med vid skrifvelsen fogade kartskisser, hade nu de infordrade yttrandena till Stadsfullmäktige inkommit och funnos desamma intagna under N:o 44 af de tryckta handlingarne för dagen.

Stadsplanekommitterade hade förklarat sig ej hafva något att erinra emot förslaget om försäljning af tomter inom de å den till ärendet hörande kartskissen öfver västra stadsområdet utmärkta, med B, D och E betecknade områdena samt de å samma kartskiss upptagna tomterna nordväst om Ragvalds backe äfvensom inom Borgmästarevreten under förbehåll, att stadsplanekommitterades något ändrade förslag i fråga om områdenas indelning därvid iakttoges.

Drätselkammaren hade så till vida tillstyrkt Bostadsbristkommitterades förslag, att Drätselkammaren hemställt, att Stadsfullmäktige måtte för närvarande besluta låta försälja tomter inom nyssberörda i stadsplanekommitterades utlåtande omförmälda områden med iakttagande af stadsplanekommitterades något ändrade förslag beträffande områdenas indelning, hvarjämte Drätselkammaren föreslagit, att Drätselkammaren måtte bemyndigas att låta upprätta definitiv tomtindelning af ifrågavarande områden i anslutning till den af stadsplanekommitterade föreslagna planläggningen af desamma och att därefter för stadens räkning försälja tomter inom samma område till priser och på öfriga försäljningsvillkor, som Drätselkammaren i hvarje särskildt fall kunde finna skäligt bestämma.

Under öfverläggningen i ärendet yrkade *dels* Herr Viktor Larsson att ärendet måtte återremitteras till Bostadsbristkommitterade för utredning angående upplåtelse af tomter inom ifrågavarande områden med tomträtt, utom hvad beträffa le Drätselkammarens förslag om bemyndigande för Drätselkammaren att låta upprätta definitiv tomtindelning af områdena, i fråga hvarom Herr Larsson hemställde om bifall till Drätselkammarens förslag, samt alternativt, därest Stadsfullmäktige beslöte att denna dag slutligen afgöra ärendet och Drätselkammarens förslag bifölls, det tillägg till samma förslag, att vid tomtförsäljningarne måtte uppsättas såsom villkor, att tomterna skulle bebyggas inom två år från tillträdet och att å tomterna uppförda bostadshus endast finge innehålla lägenheter om ett eller högst två rum jämte kök, *dels ock* Herrar Nordin, Sundström, Edv. Karlsson, Enhörning Hedin, Frans Johansson och Danielsson bifall till hvad Drätselkammaren i ärendet hemställt och föreslagit.

Efter öfverläggningens slut framställdes till en början proposition å Herr Viktor Larssons yrkande om återremiss och frågan om Stadsfullmäktige ville denna dag slutligen afgöra ärendet; och beslöto Stadsfullmäktige härvid genom begärd och anställd votering enligt bifogade voteringslista (Bil. § 87 a) med 23 ja emot 6 nej, afgifna för bifall till Herr Larssons yrkande, att i dag företaga ärendet till afgörande.

Härefter framställdes proposition å bifall och afslag till Drätselkammarens förslag beträffande försäljning af tomter inom B, D och E-områdena väster om stadsplanen, hvarvid Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning enligt bifogade voteringslista (Bil. § 87 b) med 23 ja emot 6 nej, afgifna för afslag, godkände Drätselkammarens förslag.

Beträffande försäljning af tomter nordväst om Ragvalds backe och i Borgmästarevreten antogs enhälligt Drätselkammarens förslag, hvarjämte Drätselkammarens förslag om att vid tomtförsäljningarne stadsplanekommitterades något ändrade förslag rörande områdenas indelning skulle iakttagas, af Stadsfullmäktige utan votering godkändes.

Slutligen framställdes proposition å den återstående delen af Drätselkammarens förslag eller om bemyndigande för Drätselkammaren att låta upprätta definitiv tomtindelning och att verkställa tomtförsäljningen till priser och på öfriga försäljningsvillkor, som Drätselkammaren i hvarje särskildt fall kunde finna skäligt bestämma, samt å Herr Viktor Larssons ändringsyrkande; och fattade Stadsfullmäktige sitt beslut härutinnan utan omröstning i öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag.

Stadsfullmäktige hade alltså i förevarande ärende till alla delar bifallit hvad Drätselkammaren hemställt och föreslagit.

§ 88.

Ang. befrielse från kommunalutskylder för L. G. Vimans sterbhus.

Jämligt Drätselkammarens, under N:o 45 af de tryckta handlingarne för dagen intagna förslag beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning på yrkande af Herr Enhörning å lägenhetsägaren Lars Gust. Vimans Sterbhus enligt debetsedel N:o 5462 för år 1911 påförda utskylder till staden medgifva afkortning med hvad som af utskyldsbeloppet belöpte å 300 kronors inkomst af kapital och arbete, eller 20 kronor 28 öre.

§ 89.

Ang. skyldigheten att utföra eller bekosta underhåll och utvidgning af stadens vägar och gator.

I skrifvelse intagen under N:o 46 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Magistraten anmodat Stadsfullmäktige att efter nödig utredning af ärendet vidtaga åtgärder för lösande af frågan om, hvilka det för framtiden skulle åligga att utföra eller bekosta utförandet af arbeten för utvidgning och underhåll af stadens väg- och gatunät.

På yrkande af Herr Uggla beslöto Stadsfullmäktige remittera ärendet till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 90.

Ang. anordningar vid en skyttefäst.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 28 innevarande Maj hade Drätselkammaren, under förmälan att Västerås frivilliga Skarpskytteförening förberedde en större skyttefäst den 15 och 16 nästkommande Juni till firande af 50-årsminnet af föreningens bildande, samt att det väntades, att ej mindre än omkring 700 främmande skyttar skulle komma att deltaga i fästen, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte till Drätselkammarens förfogande ställa ett förslagsanslag af 300 kronor att utgå af i innevarande års budget afsatta medel till diverse utgifter och oförutsedda behof till bestridande af kostnaden för de anordningar, som från stadens sida kunde finnas lämpliga för högtidlighållande af ifrågavarande tillfälle och emottagande af de många främlingar, som då komme att besöka staden.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herrar Enhörning och Nordin bifall till Drätselkammarens hemställan, dels ock Herr Viktor Larsson afslag å densamma.

Sedan efter öfverläggningens slut fråga först uppstått huruvida för bifall till framställningen såsom afseende anslag till ett nytt ändamål erfordrades $^{2}/_{3}$ majoritet och Herr ordföranden förklarat sig vilja hänskjuta denna fråga till Stadsfullmäktiges afgörande, beslöto Stadsfullmäktige med 17 ja emot 11 nej enligt bifogade voteringslista (Bil. § 90 a) förklara, att ifrågavarande anslag icke afsåge något nytt ändamål.

Vid härefter framställd proposition å de under öfverläggningen gjorda yrkanden beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning enligt bifogade voteringslista (Bil. § 90 b) med 21 ja emot 7 nej, afgifna för afslagsyrkandet, bifalla Drätselkammarens ifrågavarande hemställan.

§ 91.

Ang. inrättande af nya läraretjänster vid folkskolan samt anslag till förhyrande af klassrum.

Sedan Folkskolestyrelsen i skrifvelse den 21 innevarande Maj och genom utdrag af sitt protokoll för den 18 i samma månad hos Stadsfullmäktige anhållit dels om inrättande af en ny e. o. folkskolelärare-, en ny e. o. folkskolelärarinne- samt två nya småskolelärarinnetjänster vid härvarande folkskolor från och med den 1 nästkommande Juli, dels ock om ett anslag af 700 kronor till förhyrande för höstterminen 1912 af lokaler för två nya folkskoleklasser och två nya småskoleklasser, hade Drätselkammaren, som af Folkskolestyrelsen anmodats yttra sig öfver ifrågavarande framställning, under uttalande af önskvärdheten af att dylika framställningar för framtiden endast måtte göras i sammanhang med upprättandet af folkskolans stat, tillstyrkt framställningen samt föreslagit att de till aflöningar af ifrågavarande befattningar och förhyrning af de nya skollokalerna erforderliga medel måtte, efter afdrag af hvad, som af statsmedel komme att återbäras till aflöningarne, upptagas till uttaxering i 1913 års stat.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning hvad Folkskolestyrelsen och Drätselkammaren sålunda hemställt och föreslagit.

Stadsfullmäktiges beslut i ärendet förklarades genast justeradt.

§ 92.

Ang. uthyrning af tivoliplatsen under folkmarknaden.

Sedan en inom staden bildad kommitté med ändamål att söka förbättra nöjeslifvet under den s. k. folkmarknaden i Västerås och att genom omhändertagandet af de nöjestillställningar, som lämpligen borde ifrågakomma vid dessa tillfällen, anskaffa medel till behjärtansvärda ändamål, hvilka medel det första året vore afsedda att användas till idrottens främjande inom samhället, i en till Stadsfullmäktige ställd skrifvelse, som öfverlämnats till Drätselkammaren, anhållit, att, för den händelse en ifrågasatt förening för realiserandet af ofvan omförmälda förslag komme till stånd, till densamma upplåta den s. k. tivoliplatsen med ensamrätt under de s. k. folkmarknadsdagarna innevarande år och tiden strax före desamma för ordnande af ofvan omförmälda folkfäst mot en hyresersättning af 1.000 kronor, hade Drätselkammaren med skrifvelse den 28 innevarande Maj öfverlämnat berörda framställning till Stadsfullmäktiges pröfning och därvid för egen del tillstyrkt bifall till densamma.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herrar Enhörning och Viktor Larsson bifall till Drätselkammarens förslag, dels ock Herr Uggla likaledes bifall till samma förslag, men med uttryckligt uttalande däraf, att upplåtelsen nu afsåge endast innevarande års folkmarknad.

Efter slutad öfverläggning biföllo Stadsfullmäktige vid framställd proposition å berörda yrkanden utan omröstning Drätselkammarens förslag.

Herr Uggla anmälde mot detta beslut sin reservation.

§ 93.

Ang. försäljning af mark att läggas till lägenheten Amandaro.

I skrifvelse den 28 innevarande Maj hade Drätselkammaren i anledning af en af ägaren till lägenheten Amandaro L. A. Johansson hos Drätselkammaren gjord framställning att för reglering af lägenhetens östra gräns få inköpa ett mindre jordområde af stadens västra utmark, föreslagit, att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att till lägenhetsägaren L. A. Johansson försälja ett område 170 kvm. af stadens västra utmark att läggas till lägenheten Amandaro enligt en af stadsingeniören Gösta Smitt i Maj 1912 upprättad karta mot en köpesskilling af en krona 50 öre pr kvm. eller för hela området 255 kronor samt under vilkor att Johansson bekostade erfoderlig flyttning af den väg, som delvis inginge i det till försäljning föreslagna området.

På yrkande af Herrar Enhörning och Frans Johansson biföllo Stadsfullmäktige enhälligt hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 94.

Ang. val af en fattigvårdare.

På framställning af fattigvårdstyrelsen genom utdrag af dess protokoll för den 30 nästlidne April utsågo Stadsfullmäktige, med entledigande af fanjunkaren A. Svensson från uppdraget att vara vårdare inom fjärde fattigvårdsdistriktet till vårdare i Herr Svenssons ställe till och med utgången af år 1913 lägenhetsägaren J. V. Råberg.

§ 95.

Badhusstyrelsens årsberättelse.

Badhusstyrelsens till Stadsfullmäktige nu inkomna årsberättelse för år 1911 skulle intagas i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar.

§ 96.

Ang. arvodestaxa för stadsingeniören och stadsarkitekten.

Anmäldes, att Konungens Befallningshafvande i länet enligt till Stadsfullmäktige öfverlämnad resolution den 30 nästlidne April till efterrättelse tills vidare fastställt den af Stadsfullmäktige vid sammanträdet den 25 Januari

1912 antagna taxa, efter hvilken stadsingeniören och stadsarkitekten i Västerås ägde uppbära arvoden för af dem inom staden verkställda förrättningar.

§ 97.

Ang. utredning om ny järnvägsförbindelse norrut.

En af Stadsfullmäktiges ordförande Herr Schenström vid sammanträdet inlämnad motion rörande utredning om ny järnvägsförbindelse från staden norr ut, i hvilken motions syfte Herrar Viktor Larsson, Huggare, Råberg, Brodin, Björkman, Thunholm, Gust. Andersson, Tersmeden, Svensson, Bäckman, Edv. Karlsson och Danielsson instämt, föredrogs och bordlades till nästkommande sammanträde.

§ 98.

Ang. förklaring till en del tidigare Stadsfullmäktigebeslut.

Beslöto Stadsfullmäktige på förekommen anledning enhälligt vitsorda, att nedan omförmälda af Stadsfullmäktige förut fattade beslut afgjorts utan att omröstning begärts eller anställts nämligen:

Den 31 Mars 1910, § 49, att för år 1910 bevilja ett anslag af lånemedel å 11,275 kronor för utsträckning af stadens vatten-, aflopps- och gasledningar i Pilgatan från Malmabergsgatan till Korsängsgatan;

Den 31 Mars 1910, § 55, att af lånemedel bevilja ett anslag af 18,260 kronor att användas för nedläggning under år 1910 af en del nya gasledningar i stadens gator;

Den 31 Mars 1910, § 59, att af lånemedel bevilja ett anslag af 7,000 kronor till byggande af en vaktmästarebostad vid Djäknebergsskolan;

Den 21 Juni, 1910, § 113, att af lånemedel anslå *dels* 12,500 kronor till elektriskt pumpmaskineri vid stadens nya vattenledningsverk jämte ledningar, *dels ock* 19,500 kronor till elektrisk utrustning för högspänning i nya elektricitetsverket, eller tillhopa 32,000 kronor;

Den 25 Augusti 1910, § 123, att af lånemedel bevilja utöfver förut för år 1910 anslagna 5,000 kronor, 3,000 kronor till ledningar inom stadsplanen;

Den 29 September 1910, § 144, att af lånemedel bevilja ett anslag å 3,850 kronor för framdragande af gasledning i Munk- och Kaserngatorna mellan gasverket och Stora gatan;

Den 22 December 1910, § 246, att af lånemedel anslå, dels 28,500 kronor för beläggning af Vasagatan mellan Stora gatan och Smedjegatan samt Smedjegatan mellan Sturegatan och Kopparbergsvägen med tuktad sten, dels ock 57,875 kronor till nyanläggningar och nyanskaffningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken, samt

Den 27 April 1911, § 57, att af lånemedel bevilja 7,500 kronor för år 1911 till ledningar utom stadsplanen.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 7 Juni 1912, af mig Holm dock endast hvad beträffar § § 79—81, enär jag ej närvarit vid de öfriga ärendenas behandling.

Max. Schenström. *Gustav Holm.* *J. R. Keijser.*

Offentligen uppläst den 8 Juni 1912, betygar;

Ex officio:

Theofil Öberg.

Västerås. 1912. Fredr. Anderssons Boktryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 21 Juni 1912.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström samt Herrar Plantin, Uggla, Palmén, Frans Johansson, Sundström, Malmberg, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Erik Andersson, Kalén, Keijser, Enhörning, Edström, Albert Andersson, Daniel Johansson, Fredholm, Viktor Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Brodin, Thunholm och Gust. Andersson.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Fjellman, Hans Larsson, Björkman, Edv. Karlsson, Tersmeden, Svensson, Holm, Hedin och Fåhræus.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 99.

Justering.

Uppdrogs åt Herrar Kalén och Erik Andersson att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 100.

Badhusstyrelsens årsberättelse.

Antecknades, att Badhusstyrelsens berättelse för år 1911, jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 30 nästlidne Maj nu fanns intagen i de tryckta handlingarne för dagen under N:o 46.

§ 101.

Ang. utredning om järnvägsförbindelse norrut.

Företogs till förnyad behandling Herr ordförandens vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 30 nästlidne Maj bordlagda, under N:o 47 af de tryckta handlingarne för dagen nu intagna motion angående utredning om ny järnvägsförbindelse från staden norrut; och yrkade under öfverläggningen härom dels Herr Uggla, med instämmande af Herr Plantin, remiss af motionen till Drätselkammaren för yttrande, dels ock Herr Danielsson med hvilken Herrar Nordin, Vik-

tor Larsson, Frans Johansson och Edström instämde, att Stadsfullmäktige redan i dag måtte slutligen behandla motionen och därvid tillsätta en kommitté för utredning af den i motionen omförmälda frågan.

Vid efter öfverläggningens slut först framställd proposition å Herr Ugglas remissyrkande och frågan om ärendet skulle denna dag afgöras beslöto Stadsfullmäktige utan votering att nu företaga frågan till slutligt afgörande.

Härefter beslöto Stadsfullmäktige likaledes utan omröstning att den i motionen ifrågasatta kommittén skulle tillsättas och att val af ledamöter i kommittén jämväl skulle äga rum vid dagens sammanträde, hvarjämte antalet ledamöter i kommittén bestämdes till nio.

Till ledamöter i kommittén utsågos vid sammanträdets slut genom med slutna sedlar förrättadt val Herrar Häradshöfdingen Max. Schenström och Borgmästaren John Karlsson, hvardera med 26 röster, Grosshandlaren Erik Andersson och Riksdagsmannen Viktor Larsson, hvardera med 25 röster, Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin med 23 röster, Kaptenen V. Grandinson med 20 röster, Ingeniören P. Hierseman med 18 röster, vice Häradshöfdingen G. Enhörning med 16 röster och Redaktören A. Pers med 15 röster.

Närmast i röstetal kom Direktören E. Falk med 13 röster hvarjämte 11 röster tillföllo Fabrikören A. Danielsson, 6 röster Ingeniören G. Andersson, 4 röster Bankdirektören A. Sundström, 3 röster Expeditören K. Kättström och Bandirektören J. Plantin hvardera, 2 röster en hvar af Direktören J. S. Edström, Häradshöfdingen C. Uggla och Maskinisten C. F. Huggare samt 1 röst en hvar af Ingeniören J. Fredholm, Handelsföreståndaren J. A. Zander och Byggmästaren K. J. Karlsson.

Det uppdrogs åt Herr Häradshöfdingen Schenström att sammankalla kommitterade.

§ 102.

Ang. sättet för ordnande af Munkgatan mellan Vasagatan och Kaserngatan.

Sedan Stadsfullmäktige den 20 December 1911, jämte det af Stadsfullmäktige beviljats af Drätselkammaren begärdt anslag till ordnande af Munkgatan mellan Vasagatan och Kaserngatan, till Stadsplanekommitterade och Byggnadsnämnden remitterat frågan om sättet för gatans ordnande, i hvilken fråga dels Drätselkammaren föreslagit, att gatan i södra delen skulle förses med en 6 meter bred körbana af tjärmakadam med två stycken 2 meter breda grusade gångbanor å hvardera sidan med rännstenar af fältsten samt att återstående norra delen af gatan närmast byggnaderna skulle ordnas till gräsmatta, dels ock Beredningsutskottet föreslagit, att ifrågavarande gatudel skulle ordnas med två körbanor med trottoarer och en trädrad i midten, dock att för närvarande endast den södra trottoaren med körbanan skulle utläggas, under det att den norra delen af gatan provisoriskt ordnades som gräsmatta med erforderliga utfartsvägar, hade nu de infordrade yttrandena till Stadsfullmäktige inkommit och funnos desamma intagna under N:o 48 af de tryckta handlingarne för dagen.

Stadsplanekommitterade hade föreslagit och Byggnadsnämnden tillstyrkt, att ifrågavarande gatudel skulle förses med en 6 meter bred körbana af tjär-

makadam i gatans norra del med en 2 meters bred gångbana närmast norra byggnadslinien samt en 8 meter bred gräsmatta i södra delen med en 2 meter bred trottoar närmast södra byggnadslinien och att i gräsmattan anordnas erforderliga genomfartsvägar.

Efter föredragning af detta ärende yrkade dels Herr Plantin med hvilken Herr Nordin instämde, bifall till Stadsplanekommitterades förslag, dels ock Herr Frans Johansson, med instämmande af Herrar Viktor Larsson och Bäckman, bifall till Beredningsutskottets förslag.

Vid framställning af proposition å berörda yrkanden beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd votering enligt bifogade voteringslista med 17 ja emot 10 nej, afgifna för bifall till Stadsplanekommitterades förslag, att godkänna Beredningsutskottets förslag.

§ 103.

Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse. Anslag till mätare och inventarier. Öfverskott å anslag till afloppsledning.

Företogs till behandling det under N:o 49 af de tryckta handlingarne för dagen intagna ärendet angående Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse för år 1911 jämte därtill hörande skrifvelser från Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren; och beslöto Stadsfullmäktige härvid jämlikt Drätselkammarens förslag utan omröstning dels godkänna styrelsens åtgärd att i räkenskaperna upptaga kostnaderna för nyanskaffning af mätare och inventarier såsom utgående af lånemedel äfven till den del vinstmedel blifvit för ändamålet i budgeten anslagna, dels ock att det uppkomna öfverskottet å anslaget till den i Svartån utmynnande nya kulverten, 5,000 kronor, skulle reserveras till bekostande af åtgärder för undvikande och aflägsnande af olägenheter i följd af afloppsvattnets utsläppande så högt uppe i Svartån, som här skett.

§ 104.

Ang. afkortning af utskylder för G. J. F. Sterneman.

Beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning och Uggla utan omröstning bifalla Drätselkammarens, under N:o 50 af de tryckta handlingarne för dagen intagna förslag att Stadsfullmäktige måtte å de Klockaren G. J. F. Sterneman enligt debetsedel N:o 3206 påförda utskylder till staden för år 1911 medgifva afkortning med 41 kronor 75 öre.

§ 105.

Ang. fråga om öfvertagande af gatorna inom Annedal.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 nästlidne Maj till utlåtande af Drätselkammaren remitterat Herr Frans Johanssons motion angående stadens öfvertagande af gatorna inom byggnadsområdet Annedal hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 innevarande Juni på de skäl, Stadsplanekommitte-

rade i sitt öfver motionen förut afgifna, under N:o 40 af de tryckta handlingarne för den 30 Maj 1912 intagna yttrande anfört, afstyrkt bifall till motionen.

Efter häraf tagen del beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning afslå ifrågavarande motion.

§ 106.

Ang. mottagande af donation efter Fröken Eleonora Sundvall

I skrifvelse den 14 innevarande Juni hade Bankkamreraren Ernst Öjermark, såsom utredningsman i dödsboet efter fröken Eleonora Sundvall, jämlikt bestämmelse i Fröken Sundvalls testamente, som i transsumt fanns bifogadt berörda skrifvelse, meddelat, att ett öfverskott i boet, efter det en del andra donationer utgått, funnes å omkring 25,000 kronor samt hemställt, att Stadsfullmäktige ville besluta att på villkor och sätt, testamentet närmare bestämde mottaga ifrågavarande medel.

Sedan Stadsfullmäktige först beslutat att med tacksamhet mottaga det till förvaltning af Stadsfullmäktige afsedda öfverskottet i Fröken Sundvalls dödsbo, yrkade dels Herr Uggla, med hvilken Herrar Sundström instämde, att frågan om sättet för donationens förvaltning m. m. måtte remitteras till utlåtande af Drätselkammaren, dels ock Herrar Enhörning och Edström att berörda fråga måtte remitteras till Beredningsutskottet.

Vid framställning af proposition å dessa yrkanden biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Herr Ugglas förslag.

§ 107.

Ang. fråga om understödjande af ett företag för åstadkommande af en egnahemskoloni.

Föredrogs och remitterades på yrkande af Herr Edström till utlåtande af Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren en till dagens sammanträde inkommen motion af Herrar Edström, Enhörning, Fredholm och Bäckman därom, att staden måtte understödja ett planeradt företag, afseende byggande af egna hem för arbetare, i främsta rummet sådana med anställning hos Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget, å vissa delar af egendomen Emaus, tillhöriga nämnda bolag, dels genom kostnadsfritt framdragande af vatten- och afloppsledningar samt eventuelt äfven af gas- och elektriska ledningar till och genom området, dels ock genom borgen å för företaget erfoderligt obligationslån.

§ 108.

Ang. stadens revisorers berättelse för 1911.

Genom resolution denna dag hade Magistraten till Stadsfullmäktige öfverlämnat revisorernas af Drätselkammarens m. fl. räkenskaper berättelse för år 1911.

Stadsfullmäktige beslöto efter häraf tagen del infordra Folkskolestyrelsens, Fattigvårdsstyrelsens och Drätselkammarens förklaringar öfver i revisionsberättelsen framställda erinringar i hvad på vederbörande kunde ankomma.

§ 109.

En från Svenska stadsförbundet ankommen tryckt utredning angående bokföringen af städernas räkenskaper beslöto Stadsfullmäktige öfverlämna till Drätselkammaren. *Ang. bokföring i stad.*

In fidem:
Theofil Öberg.

Justeradt den 26 Juni 1912,

Max. Schenström.

Thorsten Kalén. *G. Andersson.*

Offentligen uppläst den 27 Juni 1912, betygar;

Ex officio:
Theofil Öberg.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 29 Augusti 1912.

Närvarande vid uppropet: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Plantin, H. Larsson, Uggla, Palmén, Frans Johansson, Sundström, Karlsson, Malmberg, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Kalén, Svensson, Enhörning, Edström, Hedin, A. Andersson, Daniel Johansson, Fredholm, Fåhræus, V. Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Brodin, Thunholm och Gust. Andersson.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Björkman, Holm och Keijser.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Rådmannen Victor Åsberg.

§ 110.

Justeringsmän.

Att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll utsågos Herrar Tersmeden och Danielsson.

§ 111.

Ang. meddelande från S:t Ilians-kommittén.

Anmäldes, att från kommittén för utredning af fråga om S:t Ilians sockens inkorporering med Västerås stad inkommit ett meddelande rörande kommitterades utredningsarbete, hvilket fanns intaget under N:o 51 af de tryckta handlingarna för dagen.

§ 112.

Ang. yttrande i fråga om Kronofogden J. V. Langes mantalsskrifning för år 1912.

Genom särskilda resolutioner den 19 nästlidne Juli hade Magistraten infordrat Stadsfullmäktiges yttrande öfver de besvär dels Väster Våla kommun och dels Kronofogden J. V. Lange anfört öfver Konungens Befallningshafvan-

des utslag den 6 Juni 1912, hvarigenom Konungens Befallningshafvande förklarat Lange hafva blifvit för innevarande år rätteligen uppförd i Västerås stads mantalslängd; och beslöto Stadsfullmäktige i anledning häraf, under åberopande af sitt yttrande i frågan den 28 Mars 1912, yrka besvärens ogillande.

§ 113.

Ang. stadga för Rådstufvurätten och Magistraten.

Anmäldes, att Magistraten med skrifvelse den 7 innevarande Augusti till Stadsfullmäktiges kännedom, och för att i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar intagas, öfverlämnat afskrift af Kungl. Maj:ts nådiga bref den 18 Juli 1912 angående fastställelse af stadga för Rådstufvurätten och Magistraten i Västerås, äfvensom att berörda handlingar funnos intagna i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen under N:o 52.

§ 114.

Ang. vattenklosetter i gården N:o 16 Vasa och N:o 4 Njord.

I skrifvelse den 16 innevarande Augusti, intagen under N:o 53 af de tryckta handlingarna för dagen, hade Hälsovårdsnämnden, med öfverlämnande af ansökningar dels från Fabrikören C. A. Palmén om tillstånd att inrätta två vattenklosetter i gården N:o 16 Vasa och dels från gårdsägaren J. A. Nordenborg om inrättande af ett icke uppgifvet antal vattenklosetter i gården N:o 4 kvarteret Njord jämte Vatten- och Gasverksstyrelsens af Hälsovårdsnämnden infordrade yttranden öfver samma ansökningar, föreslagit, att Stadsfullmäktige ville för ifrågavarande fall medgifva undantag från bestämmelsen om garderobklosetter i 1 § af ordningsföreskrifterna i afseende å den allmänna hälsovården i Västerås samt tillsvidare för sin del tillåta anordnande af vattenklosetter i begärd utsträckning uti ifrågavarande fastigheter med direkt anslutning till stadens afloppsledningar, dock under villkor, att vid anordnande och användning af klosetterna fastigheternas ägare ställde sig till efterrättelse de föreskrifter, som Hälsovårdsnämnden kunde finna skäligt meddela, äfvensom underkastade sig de vattenklosettafgifter, som kunde blifva i vederbörlig ordning fastställda.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Uggla, med instämmande af Herrar Sundström, Hans Larsson och Fredholm bifall till hvad Hälsovårdsnämnden sålunda föreslagit, dels ock Herr vice ordföranden, med instämmande af Herr Bäckman, att Stadsfullmäktige måtte uppskjuta ärendets afgörande, till dess den utredning rörande vattenklosettförhållandena i staden och afloppssystemets utlopp i Mälaren, som Stadsfullmäktige den 26 Oktober 1911 uppdragit åt Hälsovårdsnämnden och Vatten- och Gasverksstyrelsen att verkställa, till Stadsfullmäktige inkommit och Stadsfullmäktige i anledning däraf fattat beslut.

Sedan Stadsfullmäktige vid efter öfverläggningens slut först framställd proposition å Herr vice ordförandens uppskofsyrkande samt frågan om Stadsfullmäktige ville denna dag företaga ärendet till afgörande genom begärd och anställd votering enligt bifogade voteringslista med 22 ja emot 10 nej beslutat att denna dag afgöra ärendet, blef Hälsovårdsnämndens förslag af Stadsfullmäktige utan omröstning bifallet.

§ 115.

Ang. förvaltning m. m. af Eleonora Sundvalls donationsfond.

Med anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 21 sistlidne Juni att till Drätselkammaren för utlåtande remittera frågan om sättet för förvaltningen af Fröken Eleonora Sundvalls donationsfond m. m., hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 23 nästlidne Juli på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att förvalta donationsfonden samt uppdraga åt Beredningsutskottet att utarbeta och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till stadgar rörande användande af donationsfondens räntemedel i öfverensstämmelse med de föreskrifter, som därutinnan gifvits i Fröken Eleonora Sundvalls testamente.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 116.

Ang. utarbetande af Västerås stads kommunala historia.

I skrifvelse den 23 nästlidne Juli, intagen under N:o 54 af de tryckta handlingarna för dagen, hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville för utarbetande af Västerås stads kommunala historia bevilja ett förslagsanslag af 2,500 kronor att upptagas till uttaxering i 1913 års budget samt lämna stadens ombudsman i uppdrag att redigera arbetet.

Efter föredragning häraf yrkade dels Herr Enhörning bifall till Drätselkammarens förslag, dels Herr Fåhræus, med hvilken Herrar Sundström, Viktor Larsson och vice ordföranden instämde, bifall till samma förslag, men med det tillägg, att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Beredningsutskottet, att, innan ifrågavarande arbete påbörjades, upprätta och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till riktlinier rörande arbetets närmare art och omfattning, dels ock Herr Edström med instämmande af Herr Uggla äfvenledes bifall till Drätselkammarens förslag, men med det tillägg, att Stadsfullmäktige måtte utse några personer med hvilka ombudsmannen under arbetets gång kunde rådgöra rörande detsamma, samt att Beredningsutskottet måtte erhålla i uppdrag att till Stadsfullmäktige inkomma med förslag å sådana personer.

Efter öfverläggningens slut framställdes propositioner å de ofvan berörda olika yrkandena och biföllo Stadsfullmäktige härvid utan omröstning Herr Fåhræus' yrkande.

§ 117.

Ang. lösningsrätt till fastigheter på stadens grund (N:o 73 norra kv. och N:o 57 västra kv.)

I skrifvelse den 23 nästlidne Juli, intagen under N:o 55 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren med öfverlämnande af förteckning öfver vid Rådstufvurätten, beviljade lagfarter å fastigheter på stadens grund under Maj månad 1912, upptagande dels gården och tomten N:o 73 norra kvarteret, som C. O. Andersson köpt för 10,000 kronor ock dels gården och tomten N:o 57 västra kvarteret, som O. F. Vijkman köpt för 5,000 kronor, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige icke måtte på grund af de sålunda lagfarna öfverlåtelserna göra stadens lösningsrätt till fastigheterna ifråga gällande.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 118.

Ang. ledamöter i mobiliseringsnämnden och mönstringskommissionen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande Augusti hade Grosshandlaren Claes Flodin anhållit om befrielse från uppdraget att vara ledamot i mobiliseringsnämnden och mönstringskommissionen.

Härjämte hade Läroverksadjunkten B. Fjellman i skrifvelse till Stadsfullmäktige denna dag anhållit om befrielse från uppdraget att vara medlem af mobiliseringsnämnden.

Sedan Stadsfullmäktige efter föredragning af berörda ansökningar utan omröstning bifallit desamma, valde Stadsfullmäktige med acklamation för tiden till innevarande års slut till ledamöter i mobiliseringsnämnden efter Herrar Flodin och Fjellman, Veterinären M. Jonsson och Grosshandlaren Aug. Nissén, hvarjämte Herr Jonsson utsågs att efter Herr Fjellman vara mobiliseringsnämndens ordförande.

Till ledamot i mönstringskommissionen efter Herr Flodin utsågs för återstoden af innevarande år Grosshandlaren Aug. Nissen.

§ 119.

Ankom Herr Holm till sammanträdet.

§ 120.

Ang. ny annexbyggnad för V:ås högre allmänna läroverk.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 Februari 1912 i anledning af ett af Drätselkammaren framställdt förslag om uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås högre allmänna läroverk i enlighet med af arkitekten Erik Hahr uppgjorda skisser alt. II beslutat bordlägga frågan och uppdraga åt Drätselkammaren att emellertid i vissa afseenden ytterligare utreda ärendet samt därefter den 28 Mars 1912, då ärendet ånyo inför Stadsfullmäktige föredragits, i anledning af anmälan från Drätselkammaren, att den åt Drätselkammaren anbefallda utredningen ännu icke hunnit verkställas, återremitterat frågan till Drätselkammaren för verkställande af berörda utredning, hade Drätselkammaren nu i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande Augusti, intagen under N:o 56 af de tryckta handlingarne för dagen, med öfverlämnande af den utredning Stadsfullmäktige lämnat Drätselkammaren i uppdrag att verkställa, samt ett af Ingeniören A. Grane uppgjort ytterliggare förslag till annexbyggnad jämte ett af stadens byggnadsschef däröfver afgifvet utlåtande, samt under vidhållande i hufvudsak af sitt förut hos Stadsfullmäktige afgifna förslag, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta, *att* till en ny annexbyggnad för Västerås högre allmänna läroverk af lånemedel anslå ett belopp af 150,000 kronor, *att* ifrågavarande byggnad skulle uppföras i östra delen läroverksområdet mellan den nuvarande annexbyggnaden och Domkyrkan i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af arkitekten Erik Hahr uppgjorda skisser alt. II b, dock med iakttagande, så vidt ske kunde, af de af arkitekten Ragnar Östberg i dennes i ärendet afgifna utlåtande uttalade önskemål beträffande byggnadssättet och byggnadens förläggande längre öster ut än enligt det Hahrska förslaget, *samt att* uppdraga åt Drätselkammaren att vidtaga alla verkställighetsåtgärder för byggnadens uppförande.

Efter föredragning häraf uppstod en långvarig öfverläggning, hvarunder yrkades, dels af Herr Enhörning, med hvilken Herrar vice ordföranden, Uggla,

Svensson, Edv. Karlsson, Fåhræus, Edström och Nordin instämde, bifall till Drätselkammarens förslag, dels Herr Malmberg i så måtto bifall till Drätselkammarens förslag, att Stadsfullmäktige måtte till den föreslagna annexbyggnaden lämna det af Drätselkammaren begärda anslaget samt bestämma, att byggnaden skulle förläggas i östra delen af läroverksområdet mellan den nuvarande annexbyggnaden och domkyrkan, men att Stadsfullmäktige därjämte ville uppdraga åt Drätselkammaren att låta upprätta fullständiga byggnadsritningar till ifrågavarande byggnad med iakttagande af arkitekten Östbergs önskemål och därefter underställa berörda ritningar Stadsfullmäktiges pröfning, dels ock Herr Danielsson, med instämmande af Herrar Viktor Larsson, Thunholm, Bäckman, Hans Larsson, Huggare och Daniel Johansson, att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Drätselkammaren att inhämta utlåtande af ytterligare två sakkunniga arkitekter öfver det af ingeniören Grane uppgjorda förslaget och de förslag arkitekten Hahr på Drätselkammarens uppdrag utfört samt under tiden uppskjuta frågans slutliga afgörande.

Efter öfverläggningens slut framställdes till en början proposition å Herr Danielssons ofvan berörda yrkande samt frågan om Stadsfullmäktige ville denna dag företaga ärendet till afgörande; och beslöto Stadsfullmäktige härvid genom begärd och anställd omröstning enligt bifogade voteringslista med 19 nej emot 15 ja, att denna dag slutligen afgöra ärendet.

Vid därefter framställd särskilda propositioner i ärendets olika delar å Drätselkammarens förslag och Herr Malmbergs under öfverläggningen gjorda yrkande biföllo Stadsfullmäktige utan votering till alla delar hvad Drätselkammaren föreslagit.

Herrar Danielsson, Alb. Andersson, Daniel Johansson, Viktor Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Brodin och Thunholm anmälde sin reservation emot Stadsfullmäktiges beslut att utan ytterliggare utredning slutligt afgöra ifrågavarande ärende.

§ 121.

Aflägsnade sig Herr Uggla från sammanträdet.

§ 122.

Ang. tillhandahållande af läroverkshus m. m.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande Augusti hade Kungl. Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk på anförda skäl anhållit, att Stadsfullmäktige ville snarast möjligt till Öfverstyrelsen insända upplysning, huruvida staden åtagit sig att tillhandahålla läroverkshus samt bostad eller i vederbörlig ordning bestämd hyresersättning åt rektor vid härvarande högre allmänna läroverk eller i annat fall vore villig ikläda sig dessa skyldigheter.

Med anledning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden åberopa sitt den 26 November 1908, § 165, fattade beslut i anledning af en liknande skrifvelse från Öfverstyrelsen af den 25 September 1908, hvilket beslut genom utdrag af Stadsfullmäktiges protokoll blifvit till Öfverstyrelsen den 12 December 1908 öfversändt samt tillika meddela det beslut Stadsfullmäktige förut denna dag fattat i fråga om uppförande af en ny annexbyggnad för läroverket.

§ 123.

Ang. iståndsättande af vägen genom Lustigkulla.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 Mars innevarande år till utlåtande af Drätselkammaren remitterat en genom Magistratens resolution den 20 i samma månad till Stadsfullmäktige för besluts fattande öfverlämnad framställning från fastighetsägare inom byggnadsområdet Lustigkulla om iståndsättande genom stadens försorg af vägen mellan Skarpskyttebron och Skerikesvägen, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande Augusti, intagen under N:o 57 af de tryckta handlingarne för dagen, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att för iståndsättande af ifrågavarande väg använda ett belopp af förslagsvis 650 kronor att utgå af förut till vägförbättringar inom stadens område reserverade medel.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 124.

Ang. ny bro öfver Svartån vid Biskopsgatan.

Sedan Stadsfullmäktige i anledning af Drätselkammarens i sammanhang med budgeten för innevarande år framlagda förslag om uppförande af en ny körbro af armerad beton öfver Svartån vid Biskopsgatan för en kostnad af 25,000 kronor den 20 December 1911 beslutat uppskjuta nämnda frågas afgörande och uppdragit åt Drätselkammaren att emellertid förebringa ytterligare utredning i ärendet, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande Augusti, intagen under N:o 58 af de tryckta handlingarne för dagen, med åberopande af en af stadens byggnadschef verkställd utredning och på anförda skäl ånyo hemställt, att Stadsfullmäktige ville till utförande af en körbro öfver Svartån vid Biskopsgatan af armerad beton af lånemedel anslå ett belopp af 25,000 kronor.

På yrkande af Herrar Enhörning, Plantin och Bäckman biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 125.

Ang. byggnadschefens arbetsberättelse.

Anmäldes, att Drätselkammaren med skrifvelse den 12 innevarande Augusti till Stadsfullmäktiges kännedom öfverlämnat af stadens byggnadschef, afgifven berättelse öfver af honom och under hans ledning utförda arbeten jämte därtill hörande ritningar, äfvensom att handlingarne i ärendet funnos intagna under N:o 59 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen.

§ 126.

Ang. inköp af N:o 14 Katrinelund m. m.

I skrifvelse den 12 innevarande Augusti, intagen under N:o 60 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren, dels att af J. V Eriksson för stadens räkning inköpa tomten N:o 14 Katrinelund efter ett pris af 2 kronor 52 öre pr kvm. eller för hela tomten 2,871 kronor 79 öre att utgå af reserverade köpeskillingsmedel dels ock, att försälja den del af nämnda tomt

samt de delar af staden förut tillhöriga tomterna N:ris 15 och 16 Katrinelund, som komme att återstå efter afskiljande af för gator erforderlig mark till pris Drätselkammaren ägde bestämma.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige till alla delar utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 127.

Ang. inköp af mark af lägenheten Andersberg.

I skrifvelse den 12 innevarande Augusti, intagen under N:o 61 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att för en summa af 3,000 kronor att utgå af lånemedel inköpa ett område af c:a 468 kvm. af lägenheten Andersberg att utläggas till fortsättningen västerut af Stora gatans norra gren enligt af Stadsplanekommitterade uppgjordt förslag till indelning af området väster om stadsplanen.

Stadsfullmäktige biföllo på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda hemställt.

§ 128.

Ang. inköp af lägenheten Fridsborg.

I skrifvelse den 20 innevarande Augusti, intagen under N:o 62 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att för en köpeskilling af 20,000 kronor att utgå med 10,000 kronor af lånemedel och 10,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel inköpa lägenheten Fridsborg å stadens västra område.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 129.

Ang. inköp af en del af lägenheten Almelund N:o 1.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande Augusti, intagen under N:o 63 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren på anförda skäl anhållit att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att inköpa den del af lägenheten Almelund N:o 1 utgörande 123 kvm., som erfordrades för utläggande af fortsättningen väster ut af Stora gatans norra gren med en bredd af 10 meter enligt ett af stadsplanekommitterade uppgjordt förslag till planläggning af stadens område väster om stadsplanen för ett belopp af 600 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens ifrågavarande förslag.

§ 130.

Ang. yttrande i fråga om kommunernas m. fl:s frigörande från ekonomiskt beroende af rusdrycksmedlen.

Sedan Magistraten genom resolution den 13 Mars innevarande år anmodat Stadsfullmäktige att afgifva yttrande öfver ett af särskilda kommitterade afgifvet underdånigt betänkande rörande kommunernas, landstingens m. fl:s fri-

görande från ekomiskt beroende af rusdrycksmedlen samt Stadsfullmäktige den 28 samma månad för utredning och förslag remitterat frågan till Beredningsutskottet, hade Beredningsutskottet i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 21 innevarande Augusti, intagen under N:o 64 af de tryckta handlingarne för dagen, afgifvit förslag till yttrande i ärendet så lydande:

"Såsom infordradt yttrande öfver af kommittén för verkställande af utredning rörande statens, kommunernas, landstingens och hushållningssällskapens frigörelse från ekonomiskt beroende af rusdrycksmedlen den 29 december 1911 afgifvet underdånigt betänkande, få stadsfullmäktige anföra följande:

Västerås stads inkomster af brännvinsförsäljningsmedlen för nedannämnde år (kommunaldelarne icke medräknade) äro enligt hufvudboken:

för år 1908 ($^1/_{10}$ 1907—$^{31}/_{12}$ 1908) efter reduktion med $^1/_5$	kr.	96,043: 72
„ „ 1909	„	90,382: 78
„ „ 1910	„	121,546: 69
„ „ 1911	„	133,540: 30
	S:ma kronor	441,513: 49

Medeltalet häraf är 110,378,37 eller afrundadt 110,300 kronor. Under dessa ofvannämnda år hafva stadens andelar af spritförsäljningsvinsten varit 48, 46, 44 och 42 hundradedelar.

Under de närmast föregående 6 åren ha stadens inkomster från spritbolaget varit enligt hufvudboken:

för år 1902	kr.	82,628: —
„ „ 1903	„	73,557: —
„ „ 1904	„	88,625: —
„ „ 1905	„	88,043: —
„ „ 1906	„	83,842: —
„ „ 1907	„	86,345: —
	S:a kronor	503,040: —

och i medeltal alltså 83,840 eller afrundadt 83,800 kronor. Under sistnämnda år har stadens andel i vinsten varit 50/100.

Medeltalet af vinstmedlens belopp har sålunda under de sista 4 åren stigit med 26,500 kronor, oaktadt utdelningsprocenten under dessa år varit endast 48, 46, 44 och 42 mot 50 under de 6 föregående åren. Häraf torde man kunna draga den slutsatsen, att vinstmedlen icke heller under den närmaste framtiden komma att minska. Ett stöd för detta antagande har man äfven i kommittébetänkandet. Kommittémajoriteten anser nämligen, att inkomsten af brännvinsförsäljningsmedlen, som under tioårsperioden 1900—1910 i medeltal varit 13,603,341 kronor, bör kunna beräknas till omkring 15,000,000 kronor.

Antager man nu på ofvan angifna skäl, att stadens vinst af brännvinsförsäljningen år 1921 skulle blifva densamma som ofvannämnda medeltal 110,300 kr. och härtill lägger skatten från spritbolaget, som för år 1911 utgjorde 22,088: 30 kr. och utan tvifvel bortfaller, om försäljningsmedlen indragas till statsverket, skulle staden enligt nu gällande brännvinsförordning för år 1921 kunna påräkna en inkomst från Spritbolaget af kr. 132,388: 30, under det att enligt kommittébetänkandet staden från och med nämnda år skulle komma

att uppbära en ersättning af endast 54,781 kronor. Skilnaden, kr. 77,607: 30, skulle sålunda beteckna det belopp, hvarmed stadens direkta inkomster af brännvinsförsäljningsmedlen skulle minskas från och med nämnda år.

Detta gäller naturligtvis endast under den förutsättning, att konsumtionen blir ungefär densamma. Emellertid finnas anledningar att antaga, det stadens inkomster af brännvinsmedel vid nämnda tid skall blifva ännu större utan ökning af konsumtionen, för den händelse varuprisen framdeles komma att ökas, och äfven en ganska obetydlig höjning af dessa medför en afsevärd ökning af vinsten.

Hvad beträffar den Västerås stad tillkommande kommunandelen, så har denna under de 4 sista åren varit, efter reduktion med en femtedel för försäljningsåret $^{1}/_{10}$ 1907—$^{31}/_{12}$ 1908:

för år 1908	9,214: 20	kr.
„ „ 1909	8,892: 37	„
„ „ 1910	13,594: 37	„
„ „ 1911	17,208: 81	„

Häraf synes, att detta belopp med resp. 4,702 och 3,614 kronor ökats de 2 sista åren, detta delvis beroende på minskningen med 2 % pr år af städernas direkta inkomster från spritbolaget. Då denna minskning skall fortfara med 2 % till och med år 1915 och sedan med 1 % till och med 1919, torde den s. k. kommunandelen 1920 kunna beräknas uppgå till minst 25,000 kr.

Som ersättning för denna inkomst skulle staten åtaga sig en höjning af anslaget till folkskolan. Detta anslag utgår till Västerås stad för år 1912 med 34,609 kr. 91 öre och skulle enligt kommitténs förslag utgå med 45,151 kr. Höjningen blefve alltså 10,541 kronor, hvilket belopp med omkring 15,000 kr. understiger den beräknade kommunandelen för 1920. Visserligen framhåller kommittén, att statsbidraget till folkskolan kommer att ökas med åren, men denna ökning kan gifvetvis ej motsvara den starka ökningen af kommunandelen och det kan vidare med skäl sättas ifråga, huruvida ej staten under alla förhållanden komme att åtaga sig ifrågavarande ökning. Det vill sålunda synas, som skulle den s. k. kommunalandelens ersättning med höjdt anslag till folkskolan äfvenledes blifva ofördelaktigt för städerna och särskildt för sådana, där folkmängden är i starkare tillväxt.

Å sid. 108 i betänkandet säges, "att någon tvekan icke bör råda därom, att vid en indragning till statsverket af brännvinsmedlen kommuner och de institutioner, som hittills åtnjutit dessa medel, erhålla en ersättning, *hvilken synes böra så nära som möjligt anpassas efter hvad de hittills uppburit*".

Af det ofvan anförda torde emellertid framgå, att detta kommitterades syftemål ingalunda skulle vinnas hvad Västerås stad beträffar och säkert icke heller hvad angår de allra flesta andra städer och stadsliknande samhällen.

På grund af hvad ofvan anförts, få Stadsfullmäktige, som icke hafva något att erinra mot brännvinsförsäljningsmedlens indragning till statsverket mot lagstadgad ersättning till kommuner och institutioner, som hittills erhållit dessa medel, såsom sin mening uttala, att den af kommittén föreslagna direkta ersättningen till städerna åtminstone hvad Västerås beträffar, icke är, såsom kommittén själf med sitt förslag synes åsyfta, anpassad efter hvad städerna

hittills erhållit, samt att denna ersättning bör utgå efter den beräknade medelinkomsten under åren 1908—1911, under hvilka år den nu gällande brännvinsförsäljningsförordningen ägt tillämpning, på det att städerna, som naturligen för en tid framåt beräknat sin ekonomi efter den nuvarande storleken af brännvinsmedlen, icke måtte få sin ekonomiska bärkraft i betänklig grad försvagad till men för de mångahanda stora uppgifter, de hafva sig förelagda."

hvarjämte utskottet hade förmält, att en af utskottets ledamöter Herr Viktor Larsson därjämte för sin del yrkat, att till ofvanstående yttrande måtte fogas följande tillägg:

"Slutligen vilja Stadsfullmäktige tillika uttala önskvärdheten af, att åtgärder efter lämplig öfvergångstid vidtagas för möjliggörande af successiv minskning och eventuellt upphörande af de till städer och köpingar utgående direkta ersättningsbeloppen. Sådan minskning bör dock, enligt Stadsfullmäktiges mening, ske samtidigt med och i den mån staten befinnes villig öfvertaga motsvarande utgifter för polis- och rättsväsende, fattigvård och andra dylika utgifter, hvilka mer eller mindre röna inverkan af rusdryckskomsumtionen samt jämväl i den mån inskränkningar i denna komsumtion kunna anses medföra minskning i vederbörande samhällens utgifter."

Efter föredragning häraf yrkade dels Herrar vice ordföranden, Sundström och Frans Johansson bifall till Beredningsutskottets förslag, dels ock Herr Viktor Larsson bifall till samma förslag, samt att till utlåtandet måtte fogas det af Herr Larsson inom Beredningsutskottet föreslagna tillägget.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å berörda yrkanden beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning enligt bifogade voteringslista med 23 ja emot 10 nej, afgifna för bifall till Herr Viktor Larssons yrkande, godkänna Beredningsutskottets förslag.

§ 131.

Ang. val af suppleanter i Järnvägskommittén.

I skrifvelse den 22 innevarande Augusti hade af Stadsfullmäktige utsedda kommitterade för utredning af fråga om järnvägsförbindelse norr ut anhållit, att Stadsfullmäktige ville utse tre suppleanter i kommittén.

Med bifall till berörda anhållan valde Stadsfullmäktige med acklamation till suppleanter i ifrågavarande kommitté Herrar Direktören E. Falk, Fabrikören A. Danielsson och Ingeniören Gust. Andersson.

§ 132.

Ang. anslag till järnvägskommittén.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 22 innevarande Augusti hade af Stadsfullmäktige den 21 Juni innevarande år utsedda kommitterade för ny utredning af fråga om järnvägsförbindelse från staden norr ut, med förmälan att å de anslag, som Stadsfullmäktige beviljat till den numera upplösta kommittén för undersökning angående åstadkommande af järnvägar dels till Rosshyttan och dels till Ängsösund uppstått en behållning å 2,692 kronor 52 öre, hvilket belopp funnes reserveradt hos Drätselkammaren, anhållit, att Stadsfullmäktige ville till kommitterades utredningsarbete ställa ofvanberörda anslagsmedel till kommitterades förfogande.

På yrkande af Herr Plantin biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning hvad kommitterade sålunda föreslagit.

§ 133.

Företogs till förnyad behandling det under § 81 af Stadsfullmäktiges protokoll för den 30 Maj innevarande år senaste antecknade ärendet angående inskränkning i tiderna för försäljning af vin och öl inom staden.

Ang. inskränkning i tiderna för försäljning af vin och öl.

Handlingarne i detta ärende funnos intagna i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar under N:o 22 för den 28 Mars och under N:o 39 för den 30 Maj innevarande år samt under N:o 65 för denna dag.

Af Stadsfullmäktige utsedda kommitterade hade härutinnan föreslagit först beträffande utskänkningen af öl, att sådan utskänkning, där utskänkning af brännvin icke vore å andra tider tillåten, finge äga rum endast å samma tider som utminutering af brännvin, eller å hvardagar i allmänhet kl. 9 f. m.—6 e. m., å dag näst efter sön- eller hälgdag kl. 1—6 e. m., å fredagar kl. 9 f. m.—5 e. m. samt å dag före sön- eller hälgdag kl. 9 f. m.—12 middagen, dock att intill kl. 6 e. m. fredagar och dag näst före sön- eller hälgdag samt intill kl. 9 e. m. öfriga hvardagar det skulle vara tillåtet att servera $^{2}/_{3}$ l. öl åt person, som samtidigt förtärde lagad mat till ett pris af minst 30 öre, därvid dock icke åt samma person finge å samma lokal och afton serveras mer än hvad ofvan vore bestämdt, samt med det ytterliggare undantag beträffande Nya A.-Bol. Västerås-Automatens restaurant att å samma utskänkningslokal därjämte utskänkning af öl finge äga rum å dag efter sön- eller hälgdag redan från kl. 11 f. m. och å alla söckendagar intill kl. 10 e. m. samt å sön- och hälgdagar kl. 9—11 f. m., 1—5 e. m. och 7—10 e. m. på sådant sätt, att till hvarje person, som rekvirerade och på stället intoge spisning till värde af minst 30 öre genom personalens försorg finge tillhandahållas högst $^{1}/_{3}$ liter öl, äfvensom att dessa tidsbegränsningar icke måtte utgöra hinder för utskänkningslokalernas öppethållande för matservering å öfriga lämpliga tider.

Emot detta kommitterades förslag hade Herr Danielsson reserverat sig i fråga om automatrestauranten och uttalat sig för, att denna restaurant borde likställas med öfriga ölutskänkningsställen.

Under öfverläggningen i förevarande del af ärendet yrkade dels Herr Fåhræus, med hvilken Herr Viktor Larsson instämde, bifall till kommitterades förslag, dock med den ändringen, att, sedan utminuteringstiden för brännvin å dag före sön- eller hälgdag utsträckts till kl. 1 e. m., samma tid eller från kl. 9 f. m. till kl. 1 e. m. måtte bestämmas för utskänkningen af öl, dels ock Herr Danielsson, med instämmande af Herr Bäckman bifall till Herr Fåhræus' förslag, dock att, det föreslagna undantaget rörande automatrestauranten måtte utgå.

Efter öfverläggningens slut framställdes proposition å ofvanberörda yrkanden samt kommitterades förslag oförändradt; och beslöto Stadsfullmäktige härvid sedan Herr ordföranden förklarat frågan om bifall till Herr Fåhræus' yrkande vara med öfvervägande ja besvarad och votering därvid begärts samt till kontraproposition utan särskild omröstning antagits Herr Danielssons förslag genom begärd och verkställd votering med 20 ja emot 12 nej enligt bifogade voteringslista bifalla Herr Fåhræus' under öfverläggningen gjorda yrkande.

Nykterhetskommitterade hade vidare föreslagit, att försäljning till afhämtning af vin till billigare pris än 1 krona 50 öre pr helbutelj ($^2/_3$ liter) icke måtte vara tillåten å andra tider än då utminutering af brännvin finge äga rum.

Inom kommittén hade Herrar Danielsson och Idar reserverat sig emot detta kommitterades förslag, i det de hållit före, att försäljning af vin borde undantagslöst vara tillåten endast å samma tider som utminutering af brännvin, hvarjämte Herr Sundström inom kommittén yrkat afslag å kommitterades förslag.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Fåhræus bifall till kommitterades förslag, dels Herr Viktor Larsson, med instämmande af Herrar Malmberg, Bäckman, Danielsson och Frans Johansson bifall till Herrar Danielssons och Idars reservation, dels ock Herr Sundström, med hvilken Herr Tersmeden instämde, afslag å kommitterades förslag.

Då efter öfverläggningens slut proposition framställdes å ofvanberörda yrkanden och Herr ordföranden därvid förklarade frågan om bifall till Herr Viktor Larssons förslag vara med öfvervägande ja besvarad, begärdes votering.

Sedan härefter genom särskild omröstning enligt bifogade voteringslista till kontraproposition emot Herr Viktor Larssons yrkande med 18 nej emot 14 ja, afgifna för Herr Sundströms afslagsyrkande, antagits kommitterades förslag, anställdes hufvudvoteringen; och beslöto Stadsfullmäktige härvid med 16 nej och Herr ordförandens utslagsröst emot 16 ja enligt bifogade voteringslista godkänna kommitterades förslag.

Slutligen hade kommitterade hemställt, att försäljning af öl till afhämtning eller genom försändning på rekvisition från afhämtningsställe finge ske endast å de tider, då utminutering af brännvin vore tillåten.

Emot detta kommitténs förslag, hade Herrar Uggla, Oest och Kumlin reserverat sig utan angifvande af något särskildt förslag samt Herr Sundström med yrkande om afslag å kommitterades förslag.

Under öfverläggningen i denna del yrkade dels Herr Fåhræus bifall till kommitterades förslag, dels Herr Enhörning, att Stadsfullmäktige vid den af kommitterade föreslagna bestämmelsen måtte foga följande tillägg "denna inskränkning afser dock ej försäljning af öl från tillverkningsställe", dels ock Herr Sundström afslag å kommitterades förslag.

Vid framställning å proposition å dessa yrkanden biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning kommitterades förslag med det af Herr Enhörning under öfverläggningen föreslagna tillägget.

Slutligen beslöto Stadsfullmäktige jämlikt nykterhetskommitterades hemställan att genom Magistraten ingå till Konungens Befallningshafvande i länet med anhållan om förändrade bestämmelser rörande tiderna för försäljning af öl och vin inom staden i enlighet med Stadsfullmäktiges ofvan antecknade beslut.

Stadsfullmäktige hade alltså i förevarande ärende beslutat genom Magistraten ingå till Konungens Befallningshafvande i länet med hemställan om förändrade bestämmelser rörande tiderna för försäljning af öl och vin inom samhället af sådant innehåll:

att utskänkning af öl, där utskänkning af brännvin ej vore å andra tider tillåten, finge äga rum endast å samma tider, som utminutering af brännvin, eller å hvardagar i allmänhet kl. 9 f. m.—6 e. m., å dag näst efter sön- eller hälgdag kl. 1—6 e. m., å fredagar kl. 9 f. m.—5 e. m. samt å dag näst före sön-

eller hälgdag kl. 9 f. m.—1 e. m., dock att intill kl. 6 e. m. fredagar och dag näst före sön- eller hälgdag samt intill kl. 9 e. m. öfriga hvardagar det vore tillåtet att servera $^2/_3$ liter öl åt person, som samtidigt förtärde lagad mat till ett pris af minst 30 öre, därvid dock icke åt samma person finge å samma lokal och afton serveras mer än hvad ofvan vore bestämt, samt med det ytterligare undantag beträffande Nya A.-Bol. Västerås-Automatens restaurant att å samma utskänkningslokal därjämte utskänkning af öl finge äga rum å dag efter sön- eller hälgdag redan från kl. 11. f. m. och å alla söckendagar intill kl. 10 e. m. samt å sön- och hälgdagar kl. 9--11 f. m., 1—5 e. m. och 7—10 e. m. på sådant sätt, att till hvarje person, som rekvirerade och på stället intoge spisning till värde af minst 30 öre finge genom personalens försorg tillhandahållas högst $^1/_3$ liter öl, äfvensom att dessa tidsbegränsningar icke skulle utgöra hinder för utskänkningslokalernas öppethållande för matservering å öfriga lämpliga tider;

att försäljning till afhämtning af vin till billigare pris än en krona 50 öre pr helbutelj ($^2/_3$ liter) icke måtte vara tillåten å andra tider än då utminutering af brännvin finge äga rum;

samt att försäljning af öl till afhämtning eller genom försändning på rekvisition från afhämtningsställe finge ske endast å de tider, då utminutering af brännvin vore tillåten, dock att denna inskränkning icke afsåge försäljning af öl från tillverkningsställe.

§ 134.

Ang. försäljning af ett område å östra utmarken.

I skrifvelse den 20 innevarande Augusti, intagen under N:o 66 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att till byggnadsföreningen Haga utan personlig ansvarighet för en köpesumma af 3,000 kronor försälja en intill den s. k. Urhagen gränsande och i nordväst om densamma belägen del af stadens östra utmark, innehållande i areal 16,525 kvm.

Efter föredragning häraf yrkade dels Herr Enhörning bifall till Drätselkammarens förslag, med tillägg, att Stadsfullmäktige, då östra utmarken vore af donationsjordsnatur, ville uppdraga åt Drätselkammaren, att innan försäljningen ägde rum, hos Kungl. Maj:t söka nådigt tillstånd till ifrågarande markområdes försäljning, dels ock Herr Viktor Larsson, med instämmande i Herr Enhörnings förslag, att Drätselkammaren måtte bemyndigas, att låta byggnadsföreningen genast tillträda ifrågavarande markområde samt att, i händelse tillstånd till det sammas försäljning förvägrades, upplåta detsamma åt föreningen mot tomträtt för en årlig afgift motsvarande räntan å den föreslagna köpeskillingen, räknadt från tillträdesdagen.

Stadsfullmäktige biföllo utan omröstning Drätselkammarens förslag med de af Herrar Enhörning och Viktor Larsson under öfverläggningen föreslagna tilläggen.

§ 135.

Ang. yttrande öfver en riksdagsskrifvelse

Genom resolution denna dag hade Magistraten anmodat Stadsfullmäktige att före den 1 nästkommande November afgifva yttrande öfver Riksdagens underdåniga skrifvelse den 28 Maj 1912 angående undanröjande af i gällande för-

fattningar förefintliga förhinder för producenter af lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter, att i hur små partier som hälst direkt till konsumenterna försälja sina alster.

Stadsfullmäktige beslöto efter häraf tagen del remittera ärendet till Beredningsutskottet för afgifvande af förslag till yttrande i detsamma.

§ 136.

Ang. anslag till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan.

Föredrogs och remitterades på yrkande af Herr vice ordföranden till utlåtande af Drätselkammaren en af Herrar Björkman och Hans Larsson väckt motion om anslag till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes.

§ 137.

Ang. anslag till en trädgårdsutställning.

Inlämnades af Herr Frans Johansson en skriftlig motion med anhållan om anslag till en trädgårdsutställning i Västerås år 1913 m. m.

På yrkande af motionären remitterades motionen till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 138.

Ang. tecknande af aktier och försäljning af tomt till en teater.

I en till Stadsfullmäktige ingifven skrifvelse den 28 innevarande Augusti, upptagen såsom egen motion af Herrar Enhörning, Svensson och Uggla, och i hvilken motion Herr Edv. Karlsson instämt, hade stiftarne af Västerås teateraktiebolag anhållit, att Stadsfullmäktige måtte teckna aktier i bolaget och till bolaget försälja byggnadstomt.

På yrkande af Herr Enhörning remitterades motionen till yttrande af Drätselkammaren.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 6 September 1912.

Max. Schenström. Petrus Tersmeden. A. Danielsson.

Offentligen uppläst den 7 September 1912, betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Fredr. Anderssons Boktryckeri, Västerås, 1912.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 26 September 1912.

Närvarande vid uppropet: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Plantin, Uggla, Palmén, Björkman, F. Johansson, Sundström, Malmberg, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Kalén, Svensson, Holm, Keijser, Enhörning, Edström, Hedin, Alb. Andersson, Daniel Johansson, Fredholm, Fåhræus, V. Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Brodin och Gust. Andersson.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar H. Larsson, Edv. Karlsson och Thunholm.

Närvarande på Magistratens vägnar: Herr Rådmannen J. V. Ödman.

§ 139.

Justeringsmän.

Uppdrogs åt Herrar Oest och Nordin att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 140.

Ang. revisionsberättelse öfver stadens räkenskaper för år 1911.

Företogs till förnyad behandling det under N:o 67 i de tryckta handlingarne för dagen intagna ärendet angående vederbörande revisorers berättelse öfver granskningen af stadens räkenskaper för år 1911 jämte på grund af Stadsfullmäktiges beslut den 21 sistlidne Juni inkomna förklaringar från Drätselkammaren, Folkskolestyrelsen och Fattigvårdsstyrelsen äfvensom Drätselkammarens förvaltningsberättelse för nämnda år.

Sedan Stadsfullmäktige jämlikt revisorernas tillstyrkan för alla vederbörande beviljat ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattat, lades ärendet till handlingarne.

§ 141.

Fattigvårdsstyrelsens berättelse för år 1911.

Anmäldes att berättelse om Västerås stads fattigvård under år 1911 till Stadsfullmäktige inkommit från Fattigvårdsstyrelsen och fanns intagen under N:o 68 af de tryckta handlingarne för dagen.

§ 142.

Ang. förklaring öfver P. J. Carlssons i Kumla besvär öfver utmätning af utskylder.

Genom resolution den 7 innevarande September hade Magistraten infordrat Stadsfullmäktiges förklaring i anledning af P. J. Carlssons i Kumla hos Konungens Befallningshafvande i Örebro län anförda besvär öfver hos Carlsson den 29 Augusti 1912 verkställd utmätning för gäldande af utskylder till Västerås stad för år 1910.

Stadsfullmäktige beslöto med godkännande af ett af stadens ombudsman uppsatt förslag afgifva förklaring i målet af följande lydelse:

"Till Konungens Befallningshafvande i Örebro län.

Såsom infordrad förklaring i anledning af Grosshandlaren P. J. Carlssons i Kumla besvär öfver af kronolänsmannen A. Welin den 29 Augusti 1912 hos Carlsson verkställd utmätning för gäldande af utskylder till Västerås stad för år 1910 få Stadsfullmäktige i Västerås — under framhållande af, *att* de utskylder, för hvilka utmätningen verkställts afse blott fastigheterna Eriksholm N:ris 6 och 7 (för Eriksholm N:o 7 Kronor 71: 09 och för Eriksholm N:o 6 Kronor 70: 63 eller tillhopa det i utmätningsprotokollet angifna beloppet Kronor 141: 72), *att* dessa utskylder enligt hvad närlagda intyg gifver vid handen, förfallit till betalning först efter det dessa fastigheter den 7 April 1911 inropades af Carlsson, *att* bestämmelsen i 114 § utsökningslagen sålunda icke kan befria Carlsson från skyldigheten att utgifva ifrågavarande utskyldsbelopp, *att* köpesumman vid den exekutiva auktionen icke, enligt hvad af Magistratens i Västerås såsom öfverexekutor protokoll inhämtats, ens förslog till gäldande af all i fastigheterna intecknad gäld samt att Aktiebolaget Svenska Kompositionslinnefabrikens, hvars styrelse icke har sitt säte i Västerås, konkurs varit Stadsfullmäktige och Drätselkammaren obekant — yrka ogillande af besvären."

§ 143.

Ang. fastställelse af Stadsfullmäktiges beslut om inrättandet af nya lärarebefattningar vid folkskolan.

Föredrogs och lades till handlingarne Konungens Befallningshafvandes i Västmanlands län resolution den 19 Augusti innevarande år, hvarigenom Konungens Befallningshafvande fastställt af Stadsfullmäktige den 30 Maj 1912 fattadt beslut om inrättande af en ny e. o. folkskolelärare-, en ny e. o. folkskolelärarinne- samt två nya småskolelärarinnetjänster vid stadens folkskolor från och med den 1 Juli 1912.

§ 144.

Ang. ändring i reglementet för brandkåren (ökad semester för brandchefen).

I skrifvelse den 16 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 69) hade Brandstyrelsen tillstyrkt, att Stadsfullmäktige ville antaga ett vid skrifvelsen fogadt af stadens brandchef framställdt förslag till sådan ändring af 2 § af reglementet för fasta brandkåren i Västerås, att dess 1:sta stycke måtte erhålla följande lydelse:

"Brandchefen äger att efter anmälan hos Brandstyrelsen utan afdrag i sina löneförmåner årligen åtnjuta en månads semester."

Stadsfullmäktige beslöto efter föredragning häraf på yrkande af Herr Tersmeden utan omröstning godkänna ifrågavarande förslag.

§ 145.

Ang. upplåtelse af mark från egendomen Hesslö för vattenledningsverket.

Med skrifvelse den 12 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 70) hade Drätselkammaren till Stadsfullmäktiges kännedom öfverlämnat Kungl. Maj:ts nådiga resolution den 5 Juli 1912 i anledning af Drätselkammarens underdåniga besvär öfver Kungl. Domänstyrelsens beslut i fråga om upplåtelse af mark från Hesslö egendom för stadens vattenledningsverk.

På yrkande af Herr Enhörning beslöto Stadsfullmäktige att ifrågavarande nådiga resolution skulle delgifvas Vatten- och Gasverksstyrelsen.

§ 146.

Ang. gränsreglering mellan Bernsborg och Borgmästarevret n.

I skrifvelse den 12 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 71) hade Drätselkammaren efter träffad preliminär öfverenskommelse med ägaren af lägenheten Bernsborg f. d. Förste Provinsialläkaren E. Björkman hemställt, att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att för reglering af nämnda lägenhets gräns mot den staden tillhöriga Borgmästarevreten med Doktor Björkman ingå bytes- och köpeaftal, hvarigenom dels staden afstode till Doktor Björkman ett område af 310 kvm. att läggas till Bernsborg och dels Doktor Björkman afstode till staden 96 kvm. att utläggas till gata inom Borgmästarvreten allt enligt en framställningen bifogad af stadens byggnadschef uppgjord karta mot det att Doktor Björkman ersatte staden för arealskillnaden, 214 kvm., med 2 kronor 50 öre pr kvm. eller sammanlagdt 535 kronor.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 147.

Ang. inköp af tomten N:o 68 a och del af tomten N:o 119 norra kv. för Vasagatans utläggande.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 72) hade Drätselkammaren på anförda skäl anhållit, att Stadsfullmäktige måtte dels uppdraga åt Drätselkammaren att vidtaga erforderliga åtgärder för förvärfvande åt staden på för staden förmånligaste villkor af tomten N:o 68 a norra kvarteret, anslagen på lön åt domprosten i Västerås och den på lön åt domkyrkosysslomannen härstädes anslagna delen af tomten N:o 119 norra kvarteret, dels ock bestämma, att blifvande köpeskillingar för ifrågavarande fastigheter skulle utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning till alla delar hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 148.

Ang. anslag till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne Augusti till utlåtande af Drätselkammaren remitterat en af Herrar Björkman och Hans Larsson nämnda dag väckt motion med förslag, att Stadsfullmäktige ville besluta att för år 1913 dels bevilja Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes ett anslag af 3,000 kronor ur Zimmermanska fonden, dels anslå ur stadskassan ett belopp af äfvenledes 3,000 kronor till främjande af undervisningen i Tekniska skolan samt hos Kungl. Maj:t anhålla, att Tekniska skolan måtte för samma år tilldelas ett belopp af 4,800 kronor från det af riksdagen beviljade anslaget till lägre tekniska yrkesskolor, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande September tillstyrkt bifall till motionen samt hemställt, att anslaget å 3,000 kronor till Tekniska skolan måtte upptagas till uttaxering i 1913 års budget.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning till alla delar bifalla hvad motionärerna och Drätselkammaren i förevarande ärende föreslagit och hemställt, hvarjämte uppdrogs åt Herr ordföranden att å Stadsfullmäktiges vägnar underteckna den underdåniga skrifvelsen om statsbidrag för Tekniska skolan.

§ 149.

Ankom Herr Thunholm till sammanträdet.

§ 150.

Ang. anslag till en trädgårdsutställning.

Företogs till behandling det under N:o 73 i de tryckta handlingarne för dagen intagna ärendet angående Herr Frans Johanssons motion om anslag till en trädgårdsutställning, och beslöto Stadsfullmäktige härvid på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning i enlighet med Drätselkammarens tillstyrkan att dels anslå ett belopp af 1,000 kronor att upptagas till uttaxering i 1913 års budget såsom bidrag till anordnande af en trädgårdsutställning i Västerås år 1913, dels ock afgiftsfritt för utställningen upplåta idrottsplatsen vid Kopparbergsvägen samt angränsande östra delen af Vasaparken.

På förslag af Herrar Frans Johansson, Enhörning och Uggla beslöto Stadsfullmäktige vidare utse två ledamöter i utställningsbestyrelsen jämte en suppleant, och valdes med acklamation till ledamöter i bestyrelsen Herrar Borgmästaren John Karlsson och Häradshöfdingen C. Uggla samt till suppleant lektorn M. Floderus.

§ 151.

Ang. aktieteckning i Västerås teater-akt.-bol. och försäljning af tomt till bolaget.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne Augusti till yttrande af Drätselkammaren remitterat en såsom egen motion af Herr Enhörning m. fl. upptagen skrifvelse från stiftarne af Västerås Teater-A.-B. med anhållan att Stadsfullmäktige måtte besluta att för stadens räkning teckna aktier i bolaget i händelse detsamma komme till stånd, samt till bolaget försälja stadens tomt

N:o 111 i södra kvarteret, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 74) föreslagit, att Stadsfullmäktige ville besluta dels att för stadens räkning teckna aktier i nämnda bolag, i händelse detsamma komme till stånd, för ett belopp af 55,000 kronor, dels att till samma bolag försälja tomten N:o 111 i södra kvarteret för en köpeskilling af 15,000 kronor, dels ock bestämma att erforderliga medel till ofvanberörda aktieteckning skulle gäldas till ett belopp af 15,000 kronor af köpeskillingen för den till bolaget försålda tomten och till återstående belopp af lånemedel, hvarjämte Drätselkammaren förmält att af Drätselkammarens ledamöter Herrar Viktor Larsson och Danielsson reserverat sig emot förestående förslag, den förstnämnde under yrkande om afslag å detsamma och den sistnämnde med hänvisning till ett utlåtandet närlagdt särskildt yttrande.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Viktor Larsson, med hvilken Herrar Thunholm, Bäckman, Huggare och Daniel Johansson instämde, afslag å förevarande framställning, dels ock Herr Enhörning, med instämmande af Herrar Oest, Fredholm, Sundström och Fåhræus, att ärendet måtte bordläggas.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å Herr Enhörnings bordläggningsyrkande och frågan om Stadsfullmäktige ville nu företaga ärendet till slutligt afgörande beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning bordlägga ärendet.

§ 152.

Ang. inköp af en byggnad vid Stenby.

I skrifvelse den 12 innevarande September hade Drätselkammaren, med förmälan att Drätselkammaren af förre ägaren af egendomen Nordanby, R. Drotty, inköpt en å egendomen befintlig, vid stadens köp af densamma undantagen gammal stugubyggnad, belägen vid Stenby för ett belopp af 500 kronor, som gäldats af det af Stadsfullmäktige förut beviljade anslaget till reparationer af hus och inköp af inventarier vid Nordanby, anhållit om godkännande af berörda åtgärd.

Stadsfullmäktige beslöto utan omröstning bifalla Drätselkammarens anhållan.

§ 153.

Ang. regleringar inom kv. Gude.

I skrifvelse den 12 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 75) hade Drätselkammaren på anförda skäl anhållit om godkännande af ett mellan Drätselkammaren, å ena, och Ingeniören E. Otto Eriksson såsom ägare af lägenheterna Sigridsdal N:o 1 och Jakobslund, å andra sidan, under förbehåll af Stadsfullmäktiges godkännande i och för vissa regleringar af byggnadskvarteret Gude enligt en af Stadsingeniören Gösta Smitt den 15 April 1912 upprättad karta ingånget bytes- och köpeaftal, hvarigenom dels Västerås stad till Ingeniör Eriksson, under förutsättning af Kungl. Maj:ts fastställelse å den af Stadsfullmäktige beslutade nya stadsplanen, i hvad densamma afsåge förändring af Allégatan, försålde fyra särskilda med C, D, E och F betecknade markområden om tillsammans c:a 1,368 kvm. till ett pris af 3 kronor 50 öre

pr kvm. och på öfriga i aftalet närmare angifna villkor, dels ock Eriksson försålde till staden tre särskilda med A, B och G utmärkta områden om tillhopa cirka 297 kvm. likaledes efter ett pris af 3 kronor 50 öre pr kvm. och på öfriga i kontraktet närmare angifna villkor.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning bifalla Drätselkammarens ifrågavarande anhållan.

§ 154.

Ang. revision af Centralslöjdskolans och Tekniska skolans räkenskaper för år 1911.

Sedan till Stadsfullmäktige öfverlämnats utdrag af Centralslöjdskolans och Tekniska skolans i Västerås samt Västmanlands läns hemslöjdsmagasins räkenskaper för år 1911 äfvensom afskrift af berättelse öfver verkställd revision af samma räkenskasper, beslöto Stadsfullmäktige vid föredragning häraf jämlikt revisorernas tillstyrkan bevilja vederbörande ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattat.

§ 155.

Ang. stadgar för systrarna Sundvalls pensionsfond.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne Augusti, jämte det Stadsfullmäktige uppdragit åt Drätselkammaren att förvalta en genom testamente af Fröken Eleonora Sundvall till Stadsfullmäktige öfverlämnad fond, uppdragit åt Beredningsutskottet att utarbeta och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till stadgar rörande användandet af fondens räntemedel i öfverensstämmelse med de föreskrifter. som därutinnan gifvits i Fröken Sundvalls testamente, hade Beredningsutskottet i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 17 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 76) afgifvit följande förslag till

"Stadgar för systrarna Sundvalls pensionsfond.

§ 1.

Denna fond, som är grundad af Fröken Eleonora Sundvall enligt härefter införda 13:de punkten af hennes den 22 September 1903 upprättade testamente jämte tillägg af den 18 Oktober 1904, skall förvaltas af Drätselkammaren. Utdelning af understöd från fonden beslutas af Nämnden öfver Adolf Mobergs och hans hustrus guldbröllopsfond.

§ 2.

Fondens räntemedel skola, sedan ersättning af desamma utgått till skötsel och vård af systrarna Sundvalls å nya kyrkogården inköpta och upplagda familjegraf, årligen utdelas såsom pensioner à 200 kronor till välfrejdade fattiga fruntimmer af medelklassen, hvilka minst 10 år oafbrutet varit bosatta i Västerås och där äga hemortsrätt i fattigvårdshänseende.

§ 3.

Hvad som återstår af räntemedlen, sedan ersättning för grafskötsel och pensioner à 200 kronor äro utbetalda, skall läggas till kapitalet och förräntas.

§ 4.

Före den 1 December hvarje år skall Nämnden göra på lämpligt sätt kunnigt, inom hvilken tid ansökningar om lediga pensionsrum skola vara till Nämnden inlämnade, de villkor, som erfordras för åtnjutande af understöd samt af hvilka handlingar ansökningarne skola vara åtföljda.

§ 5.

Understöden utdelas för ett år i sänder, hälften den 15 Januari och hälften den 15 Juli.

Den som en gång fått sig understöd tilldeladt, bör företrädesvis därvid bibehållas, så länge de villkor, hvarunder understödet erhållits, fortfarande äga giltighet; dock bör anmälan till Nämnden om förnyadt understöd årligen göras.

Skulle sökanden förut vara i åtnjutande af någon sorts understöd, skall sådant vid ansökningen meddelas."

Efter föredragning häraf godkände Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden till alla delar hvad Beredningsutskottet föreslagit.

§ 156.

Ang. yttrande i fråga om undanröjande af hinder för producenter af lifsförnödenheter m. m. att sälja sina alster direkt till konsumenterna.

Sedan Magistraten genom resolution den 29 nästlidne Augusti anmodat Stadsfullmäktige att afgifva yttrande öfver Riksdagens underdåniga skrifvelse den 28 Maj 1912 angående undanröjande af i gällande författningar förefintliga hinder för producenter af lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter att i huru små partier som hälst direkt till konsumenterna försälja sina alster, samt Stadsfullmäktige förstnämnda dag remitterat ärendet till Beredningsutskottet för afgifvande af förslag till yttrande i detsamma, hade Beredningsutskottet i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 17 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 77) föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte uttala, att, då här i staden hinder icke mötte för försäljning af sådana alster, som i den underdåniga skrifvelsen omförmäldes, i huru små partier som hälst direkt från producenterna till konsumenterna, men vederbörande producenter tyvärr det oaktadt icke begagnade sig af denna rättighet, särskildt i fråga om handeln med kött och fisk, åtgärder i sådan riktning, som i Riksdagens skrifvelse afsåges, icke, åtminstone för Västerås stads vidkommande, torde medföra det med dem afsedda syftemålet.

På yrkande af Herr vice ordföranden, med hvilken Herrar Plantin, Sundström, Viktor Larsson och Huggare instämde, godkände Stadsfullmäktige utan omröstning Beredningsutskottets ofvanberörda förslag.

§ 157.

Ang. anslutning till Svenska städers pensionskassa.

Föredrogs och remitterades på yrkande af Herr vice ordföranden till yttrande af pensionskommittén en till Stadsfullmäktiges ordförande inkommen skrifvelse rörande stadens anslutning till en ifrågasatt Svenska städers pensionskassa jämte ett vid skrifvelsen fogadt förslag till reglemente för en sådan pensionskassa.

§ 158.

Ang. elektrisk ström till Hammarby stadshage.

Föredrogs och remitterades på yrkande af Herr Fredholm till utlåtande af Drätselkammaren en från Vatten- och Gasverksstyrelsen inkommen skrifvelse (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 78) med förslag angående utlämnande af elektrisk ström till Hammarby stadshage.

§ 159.

Ang. yttrande öfver K. Kommittens för den lägre tekniska undervisningens ordnande betänkande.

Genom resolution den 20 innevarande September hade Magistraten, med öfverlämnande af Kungl. kommitterades för den lägre tekniska undervisningens ordnande utlåtande och förslag, anmodat Stadsfullmäktge att senast före den 15 nästkommande December till Magistraten inkomma med yttrande öfver samma utlåtande och förslag.

Stadsfullmäktige beslöto efter föredragning häraf på yrkande af Herr vice ordföranden remittera ärendet till Stadsfullmäktiges yrkesskolekommitté för upprättande af förslag till det infordrade utlåtandet.

§ 160.

Ang. ekonomiskt understödjande af ett arbetarebostadsbyggnadsföretag samt försäljning af kv. Josef till A. S. E. A.

Sedan Stadsfullmäktige den 21 sistlidne Juni till utlåtande af Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren remitterat en såsom egen motion af Herr Edström m. fl. upptagen skrifvelse till Stadsfullmäktige från Allmänna Svenska Elektriska A.-B. samt en del enskilda personer inom samhället, hvilka jämte bolaget tagit initiativ till bildande af ett aktiebolag för uppförande af arbetarebostäder å vissa delar af egendomen Emaus, tillhöriga Allmänna Svenska Elektriska A.-B. och Nordiska Metall A.-B., med anhållan att staden ville understödja det planerade företaget dels genom kostnadsfritt framdragande af vatten- och afloppsledningar samt eventuelt äfven gas- och elektriska ledningar till och genom området, dels ock genom borgen å för företaget erforderligt obligationslån, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 79), med öfverlämnande af Vatten- och Gasverksstyrelsens utlåtande, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige icke måtte bifalla ifrågavarande framställning.

Härjämte hade Drätselkammaren i samma skrifvelse, med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af en till Drätselkammaren inkommen skrifvelse från Allmänna Svenska Elektriska A.-B. med anhållan, att, för den händelse ofvanberörda framställning till Stadsfullmäktige icke skulle af Drätselkammaren kunna tillstyrkas, slstnämnda bolag måtte få återköpa kvarteren Hubert och Josef till ett pris af 2 kronor 50 öre pr kvm. eller på enahanda villkor några andra likbelägna tomter så stora, att därå kunde uppföras bostäder för cirka 200 arbetarefamiljer, föreslagit, att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att till Allmänna Svenska Elektriska A.-B. försälja hela byggnadskvarteret Josef mot en köpeskilling, beräknad efter ett pris af 2 kronor 50 öre pr kvm. med tillägg af 5 % årlig ränta därå, räknad från den dag, staden erlagt likvid vid inköpet af samma kvarter från bolaget, och till dess köpe-

skillingen för kvarteret nu af bolaget gäldades, samt under villkor, utöfver de vid försäljning af stadens mark eljest vanliga, att å hela kvarteret på en gång uppfördes byggnader för arbetarebostadslägenheter, hufvudsakligen om ett rum och kök, att arbetet med dessa byggnaders uppförande påbörjades senast under år 1913 och att köpebref å kvarteret utfärdades först så snart grunden till dessa byggnader blifvit lagd.

Slutligen hade Drätselkammaren förmält, att emot sistberörda förslag Drätselkammarens ledamöter Herrar Jonsson och Viktor Larsson reserverat sig så till vida, att de ansett det föreslagna priset vara för lågt.

Efter föredragning af detta ärende yrkade först i fråga om framställningen rörande ekonomiskt understöd för det tilltänkta arbetarebostadsbyggnadsföretaget å egendomen Emaus' område Herrar Sundström och Enhörning jämlikt Drätselkammarens hemställan afslag å ifrågavarande framställning; och fattade Stadsfullmäktige jämväl vid öfverläggningens slut i denna del utan omröstning sitt beslut i enlighet med detta yrkande.

Vidkommande åter Drätselkammarens förslag angående försäljning af kvarteret Josef till Allmänna Svenska Elektriska A.-B. yrkade dels Herr Enhörning, med hvilken Herrar Edström, Fredholm, Nordin och Hedin instämde, bifall till Drätselkammarens förslag, dels Herr Sundström likaledes bifall till Drätselkammarens förslag men med tillägg af det ytterligare villkoret, att byggnaderna å kvarteret ej finge uppföras till mer än tre våningars höjd, dels ock Herr Viktor Larsson äfvenledes bifall Drätselkammarens förslag, dock att priset å fastigheten måtte bestämmas till 3 kronor 50 öre pr kvm.

Vid efter öfverläggningens slut framställda propositioner å ofvanberörda yrkanden i förslagets olika delar beslöto Stadsfullmäktige dels enhälligt bemyndiga Drätselkammaren att till Allmänna Svenska Elektriska A.-B. försälja hela byggnadskvarteret Josef dels ock utan omröstning i öfriga delar bifalla hvad Drätselkammaren i ärendet föreslagit med tillägg af det af Herr Sundström under öfverläggningen föreslagna ytterligare villkoret.

§ 161.

Ang. reglering af lägenheten Hoffsta.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 80) hade Drätselkammaren anhållit om bemyndigande, att med ägarne af lägenheten Hoffsta J. E. Jonsson och E. Pettersson ingå bytesaftal för reglering af området och stadens därintill gränsande mark enligt ett å en af Stadsingeniören Gösta Smitt i April 1912 upprättad karta tecknadt förslag, alternativ II, hvarigenom staden afstode till Jonsson och Pettersson 209 kvm. att läggas till tomten N:o 9, 485 kvm. att läggas till tomten N:o 10 och 56 kvm., utgörande en del af den mark de såsom ägare af tomten N:o 10 vore skyldiga att ersätta för Kristiansborgsvägens utvidgning samt Jonsson och Pettersson afstode till staden 530 kvm. att utläggas till en öppen plats intill stadens mark, två mindre områden om respektive 62 och 80 kvm. att utläggas till vidgning af Kristiansborgsvägen samt 65 kvm. att ingå i tomtmarken söder om nämnda väg, allt utan någon mellangift å någondera sidan.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning bifalla Drätselkammarens berörda anhållan.

§ 162.

Ang. personligt lönetillägg åt stadens ombudsman T. Öberg.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 81), hade Drätselkammaren föreslagit, att Stadsfullmäktige ville, utöfver i den fastställda lönestaten upptagna löneförmåner, bevilja stadens ombudsman Theofil Öberg ett personligt lönetillägg af 1,000 kronor om året från och med den 1 Januari 1913 att utgå för hvarje år af uttaxerade medel.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 163.

Ang. anslag till yrkesskolekommittén.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 21 innevarande September hade kommitterade med uppdrag att utreda frågan om en yrkesskola för elektrotekniker och mekaniker borde inrättas i Västerås samt om densamma borde förenas med den nuvarande tekniska skolan härstädes, hemställt, att Stadsfullmäktige ville för kommitterades utredningsarbete till kommitterades förfogande af Zimmermanska fondens medel ställa ett belopp af intill 2,000 kronor.

På yrkande af Herr vice ordföranden biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning kommitterades hemställan.

§ 164.

Ang. anslag till arbetsstugan.

Föredrogs och remitterades på yrkande af Herr vice ordföranden till utlåtande af Drätselkammaren en inkommen motion af Herrar Fjellman och Oest med anhållan om anslag för år 1913 till Västerås arbetsstuga.

§ 165.

Ang. uppförande af ett nytt folkskolehus.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande September hade Folkskolestyrelsen framlagt förslag om uppförande af ett nytt folkskolehus.

På yrkande af Herr Fåhræus remitterades frågan till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 166.

Ang. försäljning af obligationer af 1910 års lån.

Anmäldes att från Konungens Befallningshafvande i länet inkommit afskrift af Kungl. Maj:ts nådiga bref den 23 nästlidne Augusti med medgifvande för staden att för bestridande så långt det försloge af i Kungl. brefvet omförmälda utgifter af 1910 års obligationslån afyttra obligationer till ett belopp af ytterligare högst 791,000 kronor.

Berörda Kungl. bref skulle öfverlämnas till Drätselkammaren för kännedom.

§ 167.

Med bifall till en af Drätselkammaren med skrifvelse den 25 innevarande September till Stadsfullmäktige öfverlämnad och af Drätselkammaren tillstyrkt framställning från rektorn vid härvarande Högre Elementar-Läroverk för flickor, beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning, dels att de förmåner läroverket af Västerås stad skulle åtnjuta för skolans uppehållande under treårsperioden 1913—1915 skulle värderas som förut efter en beräkningsgrund af 5 1/2 % om året å nedannämnda belopp: *Ang. anslag till Västerås högre elementarläroverk för flickor.*

Stadens utgifter (1902) för skolhusbygget	Kr.	115,000: —
Värdet af staden tillhöriga skolhustomten	„	15,400: —
Värdet af staden tillhöriga gymnastikhustomten	„	5,000: —
Således 5 1/2 % af summan	Kr.	135,400: —

eller 7,447 kronor, samt att staden för åren 1913—1915 skulle afstå från räntan, beräknad efter 5 1/2 % för år å sin fordran 30,000 kronor hos skolan och således utgörande 1,650 kronor, dels ock att Västerås stad skulle till de vid skolan anställda lärarinnornas ålderstillägg under åren 1913—1915 bidraga med hälften af det belopp staten därtill lämnade, samt att förestående bidrag, jämte de bidrag till lärarinnornas pensionering, som Stadsfullmäktige den 31 Mars 1910 åtagit sig gälda i enlighet med de grunder som sedermere bestämts genom Kungl. kungörelsen den 23 December 1910, skulle i första hand utgå af den af staden efterskänkta räntan 1,650 kronor, men att, i den mån samma ränta möjligen ej försloge till bidragens gäldande, bristen skulle utgå af uttaxerade medel.

§ 168.

Sedan Kungl. Maj:t i skrifvelse till Konungens Befallningshafvande i länet den 18 innevarande September anmodat Konungens Befallningshafvande att lämna Stadsfullmäktige tillfälle att med anledning af hvad Kungl. Öfverintendents-Ämbetet i afgifvet underdånigt utlåtande anfört ifråga om fastställelse af Stadsfullmäktiges beslut angående revision af stadsplanen taga det föreliggande förslaget till särskilda bestämmelser med afseende å sättet för användande af vissa byggnadstomter i Västerås under förnyad pröfning i af Ämbetet anmärkta hänseenden samt Konungens Befallningshafvande genom resolution den 24 innevarande September för ändamålet remitterat handlingarne i förevarande ärende till Magistraten, hade Magistraten den 25 innevarande September öfverlämnat samma handlingar till Stadsfullmäktige. *Ang. revision af stadsplanen.*

Efter meddelande häraf beslöto Stadsfullmäktige remittera ärendet till yttrande af stadsplanekommitterade och byggnadsnämnden.

§ 169.

Ang. anslag till arbetare-institutets föreläsnings- och biblioteks-verksamhet.

Föredrogs och remitterades till utlåtande af Drätselkammaren en af Herr Malmberg vid dagens sammanträde väckt motion om anslag för år 1913 till Västerås arbetareinstitut för dess föreläsnings- och biblioteksverksamhet.

§ 170.

Ang. anskaffande af en ambulans-vagn.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 25 innevarande September, upptagen såsom motion af Herr Malmberg, hade Västerås sjukkassors centralförsamling genom sin styrelse anhållit, att Stadsfullmäktige måtte låta inköpa en ambulansvagn att vid behof af stadens innevånare kostnadsfritt användas.

På yrkande af Herr Malmberg remitterades motionen till yttrande af Hälsovårdsnämnden och Drätselkammaren.

§ 171.

Ang. afskrifning af ut-skylder för C. B. Beskow.

I en såsom egen motion af Herr Hedin upptagen skrifvelse till Stadsfullmäktige hade Carl Bernhard Beskow anhållit om afskrifning af kommunalutskylderna för år 1911.

På yrkande af Herrar Enhörning och Huggare remitterades framställningen till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 172.

Ang. intagande af ytterligare områden i stads-planen m. m.

Framlämnades en af Herrar Viktor Larsson, Huggare, Bäckman, Zander, Råberg och Brodin undertecknad motion med hemställan att Stadsfullmäktige ville besluta, dels att uppdraga åt stadsplanekommitterade att inkomma med yttrande och förslag angående intill stadsplanegränsen liggande tätare bebyggda områdens intagande i stadsplanen, dels ock att uppdraga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren att utreda i hvad mån lättnader kunde beredas byggnadsföreningar och andra, som byggde och bodde å stadens område, i hvad det gällde kostnaderna för framdragande af vatten-, gas- och elektriska ledningar, underhåll af gator och vägar samt anordnande af belysning, samt snarast möjligt uppgöra och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till bestämmelser härom.

På yrkande af Herr Viktor Larsson bordlades motionen till nästkommande sammanträde för intagande i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar.

§ 173.

Ang. L. G. Brodins afsägelse af ledamotskap af Stfm.

Inlämnade handelsföreståndaren L. G. Brodin en till Stadsfullmäktige ställd skrifvelse, däri han på grund af förestående afflyttning från staden anhöll om befrielse från uppdraget att vara ledamot af Stadsfullmäktige.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige bifalla den sålunda gjorda framställningen; och skulle Magistraten härom genom utdrag af Stadsfullmäktiges protokoll underrättas i och för ny röstsammanräkning för utseende af stadsfullmäktigeledamot i Herr Brodins ställe.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 4 Oktober 1912.

Max. Schenström.

Otto Oest. *Axel Wilh. Nordin.*

Offentligen uppläst den 5 Oktober 1912, betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Fredr. Anderssons Boktryckeri, Västerås, 1912.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 31 Oktober 1912.

Närvarande vid uppropet: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Palmén, Björkman, Frans Johansson, Sundström, Malmberg, Öhman, Oest, Nordin, Tersmeden, Kalén, Svensson, Holm, Keijser, Enhörning, Hedin, A. Andersson, D. Johansson, Fredholm, V. Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Thunholm, Gust. Andersson och Lind.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Plantin, H. Larsson, Edv. Karlsson, Danielsson, E. Andersson, Edström och Fåhræus.

Närvarande på Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 174.

Ang. ny Stadsfullmäktigeledamot.

Föredrogs till Stadsfullmäktige öfverlämnadt utdrag af Magistratens i Västerås protokoll för den 25 innevarande Oktober, utvisande, att sedan Stadsfullmäktige till Magistraten anmält, att ur Stadsfullmäktige afgått handelsföreståndaren L. G. Brodin, som den 14 December 1910 valts till stadsfullmäktig för en tid af fyra år, räknadt från den 1 Januari 1911, Magistraten, ofvan förstnämnda dag företagit ny röstsammanräkning för utseende af efterträdare åt Brodin och att härvid Järnsvarfvaren J. A. Lind utsetts till stadsfullmäktigeledamot i Brodins ställe för tiden till den 1 Januari 1915.

Härefter företogs upprop hvarvid närvarande och frånvarande stadsfullmäktigeledamöter antecknades enligt ofvanstående förteckning.

§ 175.

Justeringsmän.

Utsågos Herrar Malmberg och Öhman att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 176.

I afgifvet betänkande den 25 nästlidne September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 82) hade renhållningskommitterade öfverlämnat förslag till ny renhållningsstadga äfvensom angående inrättande af en stadens svingård. *Ang. renhållningsväsendets ordnande.*

På yrkande af Herr Oest remitterades ärendet till utlåtande af Hälsovårdsnämnden och Drätselkammaren.

§ 177.

Ankom Herr Edv. Karlsson till sammanträdet. Herr Holm aflägsnade sig under öfverläggningen i det i nästa § antecknade ärendet.

§ 178.

Företogs till förnyad behandling det vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 26 nästlidne September bordlagda ärendet om tecknande af aktier m. m. för åstadkommande af en teater i Västerås (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 74), i hvilket ärende Drätselkammaren föreslagit, att Stadsfullmäktige ville besluta, dels att för stadens räkning teckna aktier i Västerås Teater A.-B., i händelse detsamma komme till stånd, för ett belopp af 55,000 kronor, dels att till samma bolag försälja tomten N:o 111 i södra kvarteret för en köpeskilling af 15,000 kronor, dels ock bestämma att erforderliga medel för ofvanberörda aktieteckning skulle gäldas till ett belopp af 15,000 kronor af köpeskillingen för den till bolaget försålda tomten och till återstående belopp af lånemedel, hvarjämte Drätselkammaren anmält, att Herrar Viktor Larsson och Danielsson inom Drätselkammaren reserverat sig mot berörda förslag, den förstnämnde under yrkande om afslag å detsamma och den sistnämnde med hänvisning till ett Drätselkammarens utlåtande närlagdt särskildt yttrande. *Ang. tecknande af aktier m. m. för en teater i Västerås.*

Under öfverläggningen i detta ärende yrkade dels Herr Enhörning, med hvilken Herrar Edv. Karlsson, Nordin, vice ordföranden, Sundström, Frans Johansson, Malmberg och Svensson instämde, bifall till Drätselkammarens förslag, dock med det tillägg till första punkten, att stadens aktieteckning skedde under villkor, att i den blifvande teatern anordnades åskådareplatser för minst 570 och om möjligt 600 personer samt att teatern inrättades så, att konserter och föreläsningar där lämpligen kunde äga rum, och äfven för sådana ändamål komme att upplåtas, dels Herr Fredholm, med instämmande i öfrigt i Herr Enhörnings berörda yrkande, det ytterligare tillägg i Drätselkammarens förslag, att efter orden "i händelse detsamma komme till stånd" insattes orden "med ett kapital af minst 95,000 kronor", dels ock Herr Viktor Larsson, med hvilken Herrar Bäckman, Thunholm, Huggare och Daniel Johansson instämde, afslag å det föreliggande förslaget, hvarjämte Herr Bäckman hemställde att, därest förslaget om försäljning till teateraktiebolaget af ifrågavarande tomt bifölles, priset å tomten likväl måtte sättas till 25,000 kronor.

Vid efter öfverläggningens slut först framställd proposition å de föreliggande yrkandena beträffande första punkten i Drätselkammarens förslag och

sedan Herr ordföranden därvid förklarat sig finna frågan om bifall till afslagsyrkandet vara med öfvervägande ja besvarad samt votering i anledning häraf begärts och till kontraproposition emot afslagsyrkandet utan omröstning antagits Herr Fredholms under öfverläggningen framställda förslag, beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning enligt bifogade voteringslista med 20 nej emot 9 ja bifalla Herr Fredholms förslag.

Herrar Thunholm och Daniel Johansson anmälde emot detta beslut sin reservation med förmälan att de ville vid protokollets justering skriftligen motivera sin mening; och blef sedermera i anledning häraf såsom bilaga till protokollet fogadt följande från nämnda reservanter inkomna och af dem undertecknade skriftliga yttrande:

"Då motion med begäran om att staden skulle teckna aktier i det under bildning varande teaterbolaget inkom till Stadsfullmäktige tilläto sig undertecknade uttala en afvikande mening gent emot motionens syfte. Då Stadsfullmäktige vid sammanträde den 31 Okt. d. å. dock beslutat bifalla motionen få vi härmed mot detta beslut afgifva vår reservation på följande grunder:

Vi anse att det ej faller inom Stadsfullmäktiges befogenhet att anslå medel (och därtill upplånade) till dylikt ändamål.

Att staden under den närmaste framtiden har *stora* och *oundgängligt nödvändiga byggnadsföretag* och anläggningar som komma att kräfva betydande utgifter ur stadskassan, och anse vi därför det synnerligt olämpligt att anslå så betydande belopp för tillfredsställande af nöjeslystnaden hos *en del* af stadens innevånare. Därtill kommer att detta anslag för framtiden kommer att bringa staden årliga ränteförluster då ej utsikt finnes att företaget blir ekonomiskt bärigt.

Ur principiel synpunkt anse vi detta beslut synnerligt betänkligt genom de konsekvenser det kan tänkas medföra."

Härefter framställdes proposition på frågan, huruvida Stadsfullmäktige ville i enlighet med Drätselkammarens förslag till teateraktiebolaget försälja tomten N:o 111 södra kvarteret och å det härutinnan gjorda afslagsyrkandet; och beslöto Stadsfullmäktige härvid genom begärd och anställd omröstning enligt bifogade voteringslista med 20 ja emot 9 nej, bifalla Drätselkammarens förslag.

I fråga om priset å tomten beslöto Stadsfullmäktige härefter likaledes genom begärd och anställd votering enligt bifogade voteringslista med 20 ja emot 9 nej afgifna för bifall till det af Herr Bäckman under öfverläggningen gjorda yrkandet, att bifalla Drätselkammarens förslag.

Herrar Viktor Larsson, Råberg, Huggare, Bäckman och Lind anmälde sin reservation emot samtliga de tre beslut Stadsfullmäktige i förevarande ärende sålunda fattat.

Slutligen biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning tredje punkten af Drätselkammarens förslag.

Stadsfullmäktige hade alltså beslutat, dels att för stadens räkning teckna aktier i Västerås Teater A.-B., i händelse detsamma komme till stånd med ett kapital af minst 95,000 kronor, för ett belopp af 55,000 kronor under villkor, att i den blifvande teatern anordnades åskådareplatser för minst 570 och om

möjligt 600 personer samt att teatern inrättades så, att konserter och föreläsningar där lämpligen kunde äga rum, och äfven för sådana ändamål komme att upplåtas, dels att till samma bolag försälja tomten N:o 111 i södra kvarteret för en köpeskilling af 15,000 kronor, dels ock bestämma att erforderliga medel till ofvanberörda aktieteckning skulle gäldas till ett belopp af 15,000 kronor af köpeskillingen för den till bolaget försålda tomten och till återstående belopp af lånemedel.

§ 179.

Ang. utvidgning af stadsplanen samt beredande af vissa lättnader för byggnadsområdena utom nuvarande stadsplanen.

Företogs till förnyad behandling Herrar Viktor Larssons, Huggares, Bäckmans, Zanders, Råbergs och Brodins vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 26 nästlidne September bordlagda motionen (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 83) med förslag att Stadsfullmäktige ville besluta, dels att uppdraga åt stadsplanekommitterade att inkomma med yttrande och förslag angående intill stadsplanegränsen liggande tätare bebyggda områdens intagande i stadsplanen, dels ock att uppdraga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren att utreda i hvad mån lättnader kunde beredas byggnadsföreningar och andra, som byggde och bodde å stadens område, i hvad det gällde kostnaderna för framdragande af vatten-, gas- och afloppsledningar, underhåll af gator och vägar samt anordnande af belysning samt att snarast möjligt uppgöra och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till bestämmelser härom.

Under öfverläggningen i ärendet yrkade dels Herr Viktor Larsson, med hvilken Herrar Uggla och Nordin instämde, bifall till motionen, dels ock Herr Sundström remiss af densamma till stadsplanekommitterade.

Vid framställning af proposition å berörda yrkanden beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning bifalla den föreliggande motionen.

§ 180.

Ang. yttrande i anledning af anförda besvär öfver Stadsfullmäktiges beslut den 29.8.1912 ang. inskränkning i tiderna för försäljning af vin och öl.

Genom resolution den 3 innevarande Oktober (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 84) hade Magistraten infordrat Stadsfullmäktiges yttrande öfver af åtskilliga personer anförda besvär öfver Stadsfullmäktiges beslut den 29 Augusti 1912 angående inskränkning i tiderna för försäljning af öl och vin inom staden.

Efter föredragning af detta ärende beslöto Stadsfullmäktige på förslag af Herr vice ordföranden, med hvilken Herr Bäckman instämde, uttala, att Stadsfullmäktige saknade anledning frångå sitt i ärendet förut fattade beslut samt yrka, att besvären måtte lämnas utan afseende.

§ 181.

Ang. yttrande öfver Sällskape's anhållan om rätt att utskänka brännvin.

Genom resolution den 3 innevarande Oktober hade Magistraten infordrat Stadsfullmäktiges yttrande öfver en af "Sällskapet" i Västerås hos Konungens Befallningshafvande gjord framställning om tillstånd för Sällskapet att under år 1913 uti dess lokal i Västerås stadshotell till ledamöter och inbjudna gäster utskänka bränvin.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Huggare, med hvilken Herrar Bäckman och Frans Johansson instämde, att Stadsfullmäktige måtte afstyrka ifrågavarande framställning, dels ock Herr Sundström, med instämmande af Herr Nordin, att framställningen måtte af Stadsfullmäktige tillstyrkas.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å dessa yrkanden beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning enligt bifogade voteringslista med 16 ja emot 11 nej, afgifna för bifall till Herr Huggares yrkande, att i enlighet med Herr Sundströms förslag tillstyrka bifall till "Sällskapets" ifrågavarande framställning.

§ 182.

Ang. Ingeniören J. Fredholms befrielse från ledamotskap i Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Föredrogs och bifölls en af Ingeniören John Fredholm i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande Oktober gjord anhållan att i och med utgången af innevarande år blifva befriad från honom meddeladt uppdrag att vara ledamot af Vatten- och Gasverksstyrelsen.

§ 183.

Ang. folkskolans utgifts- och inkomststat för år 1913.

Med skrifvelse den 15 innevarande Oktober hade Folkskolestyrelsen till Stadsfullmäktige öfverlämnat förslag till utgifts- och inkomststat för Västerås folkskolor för år 1913; och beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Bäckman och Malmberg remittera ärendet till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 184.

Ang. utlämnande af elektrisk ström till Hammarby stadshage.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne September till utlåtande af Drätselkammaren remitterat Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning angående utlämnande af elektrisk ström till Hammarby stadshage (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 78), hade Drätselkammaren i afgifvet yttrande den 15 innevarande Oktober (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 85) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte afslå Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning i enlighet med Drätselkammarens förslag afslå den föreliggande framställningen.

§ 185.

Ang. anslag till Västerås arbetareinstituts föreläsnings- och biblioteksverksamhet.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne September till Drätselkammaren remitterat en af Herr Malmberg väckt motion med förslag att Stadsfullmäktige måtte för år 1913 bevilja Västerås arbetareinstitut dels 1,600 kronor för anordnande härstädes af populärvetenskapliga föreläsningar i folkbildningssyfte, dels ock 1,500 kronor till institutets biblioteksverksamhet, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 15 innevarande Oktober tillstyrkt

bifall till motionen samt föreslagit, att anslaget måtte upptagas till uttaxering i nästkommande års budget.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens berörda förslag.

§ 186.

Ang. C. B. Beskows anhållan om befrielse från kommunalutskylder.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne September till utlåtande af Drätselkammaren remitterat en såsom egen motion af Herr Hedin upptagen anhållan från Carl Bernhard Beskow om befrielse från Beskow påförda utskylder till staden för år 1912, hade Drätselkammaren i afgifvet utlåtande (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 86) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte lämna motionen utan vidare afseende.

Stadsfullmäktige biföllo på yrkande af Herr Enhörning Drätselkammarens hemställan.

§ 187.

Ang. anförande af besvär öfver Allm. Sv. El. A.-B.:s taxering.

I skrifvelse den 15 innevarande Oktober hade Drätselkammaren, med förmälan, att, sedan innevarande års taxeringsnämnd för staden taxerat Allmänna Svenska Elektriska A.-B. för inkomst enligt bevillningsförordningen bland annat för ett belopp, utgörande inkomst af aktier i svenskt aktiebolag, pröfningsnämnden på bolagets besvär upphäft taxeringen i nämnda del och att Drätselkammaren i likhet med taxeringsnämnden vore af den uppfattningen, att ifrågavarande aktieinkomst på grund af innehållet af Allmänna Svenska Elektriska A.-B.:s bolagsordning måste betraktas såsom inkomst af bolagets rörelse och fördenskull ingå i bolagets bevillningstaxering, anhållit om bemyndigande att hos Kungl. Kammarrätten och eventuelt hos Kungl. Maj:t öfverklaga pröfningsnämndens ifrågavarande beslut.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens berörda anhållan.

§ 188.

Ang. anslutning till "Svenska städers pensionskassa".

Sedan af ombud för svenska städer utsedda särskilda kommitterade med uppdrag att vidtaga de åtgärder, som kunde finnas lämpliga för åstadkommande af en "Svenska städers pensionskassa" i skrifvelse till Stadsfullmäktiges ordförande, med öfverlämnande af reglementsförslag anhållit, att Stadsfullmäktige måtte, dels till afgörande företaga frågan om bildande af och anslutning till en sådan kassa äfvensom, i händelse af anslutning från Västerås stads sida, senast före den 1 nästkommande November meddela för hvilka befattningshafvare och med hvilka pensionsbelopp för hvar och en af dem, staden skulle i kassan ingå, dels ock om anslutning beslutades, företaga val af ombud med fullmakt att å stadens vägnar deltaga i kassans bildande och besluta i dess angelägenheter, hade Stadsfullmäktige den 26 nästlidne September remitterat ärendet till yttrande af Stadsfullmäktiges pensionskommitté.

Med anledning af ifrågavarande remiss hade pensionskommittén i afgifvet utlåtande den 9 innevarande Oktober (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 87) på-

anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att såsom svar å den föreliggande framställningen meddela, att Stadsfullmäktige, som tidigare tillsatt en kommitté för utredning bland annat om upprättande af en pensionsstat för stadens tjänstemän och betjänte, vid det förhållandet, att sagda kommitté förklarat sig icke vara i stånd att till den 1 November 1912 slutföra sitt utredningsarbete i berörda fråga, icke för närvarande kunde besluta sig för inträde i en blifvande Svenska Städers pensionskassa.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar vice ordföranden, Viktor Larsson och Huggare pensionskommitterades nyssberörda hemställan; och skulle under sådana förhållanden öfriga i den föreliggande framställningen upptagna frågor icke föranleda till någon vidare åtgärd eller yttrande från Stadsfullmäktiges sida.

§ 189.

Ang. vissa personers rätta mantalsskrifningsort.

Föredrogs och lades till handlingarna Konungens Befallningshafvandes i Västmanland län genom Magistratens resolution den 22 innevarande Oktober till Stadsfullmäktige öfverlämnade utslag den 23 September 1912 angående vissa personers rätta mantalsskrifningsort.

§ 190.

Ang. försäljning och köp af mark för reglering af lägenheten Liljedal.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 10 innevarande Oktober hade Drätselkammaren anhållit om bemyndigande att med ägaren af lägenheten Liljedal å stadens västra område E. Pettersson ingå bytes- och köpeaftal af sådant innehåll, att staden afstode till Pettersson ett område om cirka 878 kvm. af Ragvalds backe att läggas till ifrågavarande lägenhet samt att Pettersson afstode till staden två mindre områden, det ena om cirka 85 kvm. intill Köpingsvägen att användas till framtida utvidgning af samma väg enligt af stadsplankommitterade uppgjordt förslag till planläggning af västra stadsområdet, och det andra om cirka 38 kvm. af lägenhetens södra del, allt enligt en af stadsingeniören Gösta Smitt den 10 Oktober 1912 upprättad karta, hvarjämte Pettersson skulle till staden för arealskillnaden utgifva ett belopp af 1,000 kronor.

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning häraf på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 191.

Ang. revision af stadsplanen.

Sedan Stadsfullmäktige, som lämnats tillfälle att med anledning af hvad Kungl. Öfverintendentsämbetet i afgifvet underdånigt utlåtande anfört i fråga om fastställelse af Stadsfullmäktiges beslut den 20 Juni och den 15 December 1910 samt den 27 April och den 26 Maj 1911 angående revision af stadsplanen för Västerås taga det föreliggande förslaget till särskilda bestämmelser med afseende å sättet för användande af vissa byggnadstomter i Västerås under förnyad pröfning i af Ämbetet anmärkta hänseenden, den 26 nästlidne September

remitterat ärendet till utlåtande af Byggnadsnämnden och Stadsplanekommitterade, hade Nämnden och Kommitterade, som haft ärendet under gemensam behandling, med öfverlämnande af en till Byggnadsnämnden inkommen skrifvelse från Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg, nu inkommit med infordradt yttrande, hvilket fanns intaget i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen, N:o 88.

Efter föredragning af berörda yttrande beslöto Stadsfullmäktige till en början utan omröstning i enlighet med Byggnadsnämndens och Stadsplanekommitterades förslag, *dels* att hos Kungl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kungl. Maj:t, på sätt Öfverintendentsämbetet föreslagit, ville vid nådigt fastställande af för kvarteren *Gertrud* och *Greta* samt kvarteren *Malin*, *Malvina*, *Maria*, *Martina*, *Nancy*, *Nella* och *Neta* föreslagna särskilda bestämmelser lämna nådigt medgifvande, att inom nämnda kvarter, utan hinder af hvad som funnes föreskrifvet i § 23 mom. 2 af Byggnadsstadgan för rikets städer, finge anordnas fönster till boningsrum, vättande mot granntomt på mindre afstånd än hvad i nämnda paragraf vore stadgadt, *dels* att förklara sig icke hafva något att anmärka rörande Öfverintendentsämbetets förslag, att vid nådigt fastställande af för kvarteren *Ida* och *Kata* föreslagna särskilda bestämmelser borde erinras, att stadgandet rörande minsta afstånd af 4,5 meter mellan byggnad och grannes tomtgräns icke innebure ett upphäfvande af hvad i § 23 mom. 2 af Byggnadsstadgan för rikets städer stadgades rörande fönster till boningsrum mot granntomt, *dels* att den af Stadsfullmäktige förut föreslagna bestämmelsen angående byggnadshöjd i kvarteren *Gertrud* och *Greta* samt *Malin*, *Malvina*, *Maria*, *Martina*, *Nancy*, *Nella* och *Neta* äfvensom i kvarteren *Olga*, *Palma*, *Pamela*, *Paulina*, *Petra* samt *Finn*, *Fingal*, *Fabian*, *Ferdinand*, *Frans*, *Gabriel*, *Galle*, *Gagne*, *Gad*, *Gerhard* och *Georg* af innehåll, att Byggnadsnämnden skulle förbehållas rätt att efter pröfning af omständigheterna i hvarje fall lämna andra föreskrifter rörande byggnads höjd, skulle ur förslaget utgå, och *dels* att mom. 2 i de förut föreslagna bestämmelserna för kvarteren *Finn*, *Fingal*, *Fabian*, *Ferdinand*, *Frans*, *Gabriel*, *Galle*, *Gagne*, *Gad*, *Gerhard* och *Georg* skulle såsom obehöfligt utgå.

Vidare beslöto Stadsfullmäktige med bifall till ett af Herr Viktor Larsson under öfverläggningen framställdt ändringsförslag, i hvilket Herrar Oest, Huggare och Sundström instämde, likaledes utan votering att med ändring af Stadsfullmäktiges förra beslut rörande förslag till särskilda bestämmelser för det s. k. *järnvägsverkstadsområdet*, för sin del härutinnan godkänna följande förslag:

1:o) Inom området må icke uppföras byggnad till större höjd än 9 meter, räknadt från omgifvande markens medelhöjd till takåsen, dock med undantag för eventuell om- eller nybyggnad af erforderliga vattentorn.

2:o) Byggnad må inom området förläggas utan iakttagande af å stadsplanen utmärkta gatulinier.

3:o) För öfrigt må utan hinder af föreskrifterna i stadens byggnadsordning, men allenast med iakttagande — utom beträffande i mom. 2 här ofvan angifna undantag — af bestämmelserna i Byggnadsstadgan för rikets städer byggnader inom området uppföras.

Slutligen beslöto Stadsfullmäktige bemyndiga Byggnadsnämnden att, efter vederbörande markägares hörande i föreskrifven ordning, bringa Stadsfullmäktiges ofvan berörda beslut till verkställighet.

§ 192.

Ang. bidrag till ridande polis för landsbygden.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 25 innevarande Oktober (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 89) hade Magistraten på anförda skäl hemställt att Stadsfullmäktige måtte, därest den för landsbygden i staden stationerade ridande polisafdelningen komme att bibehållas, därför bevilja ett årligt anslag af 1,000 kronor under tre år från och med år 1913.

Efter föredragning häraf yrkade dels Herr Sundström bifall, dels ock Herr Viktor Larsson afslag å förevarande framställning.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å berörda yrkanden och då Herr ordföranden förklarade sig anse frågan om bifall till Herr Sundströms yrkande vara med öfvervägande ja, besvarad, begärdes votering, hvilken ock verkställdes och utföll så, att för ja-propositionen och för Herr Sundströms yrkande afgåfvos 18 röster, hvaremot för nej-propositionen och Herr Viktor Larssons yrkande afgåfvos 10 röster, allt enligt bifogade voteringslista.

Vid denna utgång af voteringen förklarade Herr ordföranden, som ansåg, att för bifall till framställningen såsom afseende anslag till nytt ändamål eller behof, erfordrades $^2/_3$ af de i beslutet deltagandes röster, att Stadsfullmäktige afslagit Magistratens framställning.

Herr Uggla lät till protokollet anteckna sin reservation såväl emot beslutet som ock emot Herr ordförandens uttalade uppfattning, att $^2/_3$ pluralitet vore erforderlig för bifall till framställningen.

§ 193.

Ang. vägrad verkställighet af ett Stadsfullmäktiges beslut.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 28 innevarande Oktober hade Magistraten meddelat, att Magistraten vägrat handräckning till verkställighet af Stadsfullmäktiges beslut den 29 sistlidne Augusti angående försäljning af en del af stadens östra utmark till byggnadsföreningen Haga utan personlig ansvarighet, i hvad beslutet afsåge bemyndigande för Drätselkammaren att låta köparen genast tillträda ifrågavarande markområde samt att, i händelse tillstånd till detsammas försäljning förvägrades, upplåta detsamma åt föreningen mot tomträtt.

Stadsfullmäktige beslöto efter föredragning häraf remittera skrifvelsen till yttrande af Drätselkammaren.

§ 194.

Ang. anslag till barnkrubban.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 28 innevarande Oktober hade Styrelsen för Västerås barnkrubba anhållit om ett anslag af staden för år 1913 å 1,000 kronor.

Sedan Herr vice ordföranden förklarat sig upptaga framställningen som sin motion, remitterade Stadsfullmäktige densamma till yttrande af Drätselkammaren.

§ 195.

Ang. anslag till en nykterhetskurs i Köping.

Inlämnades en af Herrar Danielsson, Alb. Andersson, Edv. Karlsson och Bäckman undertecknad motion med förslag, att Stadsfullmäktige ville till en nykterhetskurs i Köping anslå ett belopp af 300 kronor.

På yrkande af Herr Alb. Andersson remitterades motionen till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 196.

Ang. andelsteckning i föreningen Folkets hus och park för anordnande af en föreläsningssalong.

Inlämnade Herr Viktor Larsson en skriftlig motion med förslag, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för ett belopp af 50,000 kronor teckna andelar i Föreningen folkets hus och park utan personlig ansvarighet i Västerås, under villkor att föreningen förbunde sig att anskaffa en tidsenlig föreläsningssalong jämte biblioteks- och läsrum.

Stadsfullmäktige beslöto på yrkande af Herrar Viktor Larsson och Enhörning remittera motionen till utlåtande af Drätselkammaren.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 5 November 1912.

Max. Schenström.

J. P. Malmberg. Albert Öhman.

Offentligen uppläst den 7 November 1912, betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Fredr. Anderssons Boktryckeri, Västerås, 1912.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 28 November 1912.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Palmén, Björkman, F. Johansson, Edv. Karlsson, Malmberg, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Keijser, Enhörning, Edström, Hedin, D. Johansson, V. Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Thunholm, Lind och Romé.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Sundström, Kalén, Svensson, Holm, A. Andersson, Fredholm, Fåhræus och Gust. Andersson.

Närvarande på Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 197.

Meddelade Herr ordföranden, att sedan Stadsfullmäktiges senaste sammanträde två af Stadsfullmäktiges ledamöter Direktörerna Joh. Plantin och Hans Larsson aflidit samt uttryckte Stadsfullmäktiges djupa saknad i anledning af deras bortgång.

§ 198.

Ny stadsfullmäktigeledamot.

Föredrogs till Stadsfullmäktige öfverlämnadt utdrag af Magistratens i Västerås protokoll för den 21 innevarande November, utvisande, att, sedan Stadsfullmäktiges ordförande till Magistraten anmält, att Direktören Hans Larsson, hvilken den 14 December 1910 valts till stadsfullmäktig för en tid af fyra år från den 1 Januari 1911, aflidit, ofvan förstnämnda dag företagit ny röstsammanräkning för utseende af efterträdare åt Larsson och att härvid Fanjunkaren Konrad Romé utsetts till stadsfullmäktigeledamot i Larssons ställe för tiden till den 1 Januari 1915.

Härefter företogs upprop, hvarvid närvarande och frånvarande stadsfullmäktigeledamöter antecknades enligt ofvanstående förteckning.

§ 199.

Utsågos Herrar Edv. Karlsson och Frans Johansson att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll. *Justeringsmän.*

§ 200.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 30 nästlidne Oktober (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 90), hade Kungl. Kommerskollegium framställt en förfrågan, huruvida Stadsfullmäktige ville, under förutsättning af kollegii medverkan, för Västerås stads vidkommande låta verkställa en lefnadskostnadsundersökning afseende i främsta rummet de mindre bemedlade klasserna, om möjligt redan under år 1913. *Ang. lefnadskostnadsundersökning.*

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Viktor Larsson, med hvilken Herrar Björkman och vice ordföranden instämde, att remittera framställningen till yttrande af den af Stadsfullmäktige tillsatta kommittén för utredning och förslag angående ordnande af torghandeln och uppförande af en saluhall med anhållan, att kommitterade ville till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande i ärendet till Stadsfullmäktiges nästkommande sammanträde.

§ 201.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 November 1911 till Brandstyrelsen återremitterat ett af Magistraten i anledning af framställning från Brandstyrelsen gjordt förslag angående tillämpning af stadens brandordning för vissa områden utom stadsplanen, hade Magistraten nu i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 7 innevarande November, med öfverlämnande af Brandstyrelsens förnyade yttrande, inkommit med nytt förslag i ämnet. *Ang. brandordningens tillämpning utom stadsplanen.*

Efter föredragning af berörda handlingar, som funnos intagna i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar, dels under N:o 84 för år 1911 och dels för dagen under N:o 91, yrkade dels Herr Danielsson, med hvilken Herr vice ordföranden instämde, bifall till den föreliggande framställningen, dels Herr Hedin, med instämmande af Herr Råberg, remiss af ärendet till Drätselkammaren, dels ock Herr Enhörning att frågan måtte ånyo återremitteras till Brandstyrelsen särskildt för utredning rörande de kostnader, som den föreslagna åtgärden kunde medföra.

Sedan Stadsfullmäktige efter öfverläggningens slut först förklarat sig icke vilja utan ytterligare utredning slutligen afgöra ärendet, blef frågan enligt Herr Hedins yrkande remitterad till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 202.

Med bifall till Folkskolestyrelsens, under N:o 92 i de tryckta handlingarne för dagen intagna framställning, beslöto Stadsfullmäktige enhälligt bemyndiga Folkskolestyrelsen att af det i Folkskolestyrelsens stat för innevarande år upptagna anslaget för oförutsedda utgifter tilldela en hvar af tretton medlemmar *Ang. stipendier till folkskolelärare m. fl. för bevistande af en nykterhetskurs.*

i stadens folkskolelärarekår, hvilka därom gjort framställning, ett stipendium à 25 kronor att användas för bevistandet af en nykterhetskurs i Köping den 4—8 nästkommande December.

§ 203.

Ang. hugfästande af minnet af stadens donatorer.

I skriftlig motion den 12 innevarande November hade Herr Tersmeden föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte anslå ett belopp af 500 kronor för att på i motionen närmare angifvet sätt hugfästa minnet af stadens donatorer.

Efter föredragning af motionen yrkade dels Herr Tersmeden remiss af densamma till Drätselkammaren, dels ock Herr Uggla, att motionen måtte remitteras till Beredningsutskottet och Drätselkammaren.

Med bifall till Herr Ugglas ofvanberörda yrkande beslöto Stadsfullmäktige efter öfverläggningens slut remittera motionen till utlåtande af Beredningsutskottet och Drätselkammaren.

§ 204.

Ang. bestämmelser om byggnadsverksamheten utom stadsplanen.

Med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 7 innevarande November (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 93) hade Byggnadsnämnden öfverlämnat af Nämnden utarbetadt förslag till särskilda föreskrifter med afseende å byggnadsverksamhetens ordnande utom stadsplanen.

Under öfverläggningen i detta ärende yrkade dels Herr Viktor Larsson remiss af detsamma till Beredningsutskottet, dels ock Herr Uggla att ärendet måtte remitteras till stadsplanekommitterade.

Vid framställning af proposition å dessa yrkanden beslöto Stadsfullmäktige jämlikt Herr Viktor Larssons yrkande remittera ärendet till yttrande af Beredningsutskottet.

§ 205.

Ang. vägrad verkställighet af ett Stadsfullmäktiges beslut.

Sedan Stadsfullmäktige den 31 nästlidne Oktober till yttrande af Drätselkammaren remitterat en skrifvelse från Magistraten, däri Magistraten meddelat, att Magistraten vägrat handräckning till verkställighet af Stadsfullmäktiges beslut den 29 Augusti 1912 angående försäljning af en del af stadens östra utmark till byggnadsföreningen Haga utan personlig ansvarighet, i hvad beslutet afsåge bemyndigande för Drätselkammaren att låta köparen genast tillträda ifrågavarande markområde samt att, i händelse tillstånd till detsammas försäljning af Kungl. Maj:t förvägrades, upplåta detsamma åt föreningen mot tomträtt, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande November (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 94) på anförda skäl hemställt att Stadsfullmäktige måtte för närvarande låta bero vid hvad Magistraten i fråga om verkställigheten af Stadsfullmäktiges förevarande beslut vidtagit.

Stadsfullmäktige fattade utan omröstning beslut i ärendet i enlighet med Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 206.

Sedan Stadsfullmäktige den 31 nästlidne Oktober till utlåtande af Drätselkammaren remitterat en af Herrar A. Danielsson m. fl. väckt motion med förslag, att Stadsfullmäktige måtte till en nykterhetskurs i Köping anslå ett belopp af 300 kronor, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande November (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 95) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville till ifrågavarande nykterhetskurs af det i innevarande års stat upptagna förslagsanslaget till diverse utgifter och oförutsedda behof lämna ett bidrag af 200 kronor. *Ang. anslag till en nykterhetskurs i Köping.*

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 207.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande November (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 96) hade Drätselkammaren på anförda skäl anhållit om Stadsfullmäktiges bemyndigande att med föreningen Folkets hus och park utan personlig ansvarighet i Västerås träffa slutligt aftal om markutbyte i öfverensstämmelse med en mellan Drätselkammaren och föreningen gjord preliminär öfverenskommelse, enligt hvilken staden skulle af den föreningen tillhöriga s. k. Folkets park förvärfva en markremsa utmed Stockholmsvägen af 450 kvadratmeters areal och i utbyte däremot utan mellangift å någondera sidan lämna ett område af stadens intill Folkets park gränsande och öster därom belägna mark af 900 kvadratmeters areal att läggas till Folkets park, allt i öfverensstämmelse med en särskild öfver det ifrågasatta bytet upprättad karta. *Ang. markbyte med föreningen Folkets hus och park.*

Sedan under öfverläggningen i detta ärende Herr Borgmästaren erinrat, att det område, staden genom bytet skulle afstå, till äfventyrs kunde vara donationsjord, yrkade dels Herrar Enhörning och Uggla, att Drätselkammaren måtte bemyndigas att med iakttagande af de lagliga åtgärder, som i förevarande fall kunde finnas lämpliga, genomföra den ifrågasatta öfverenskommelsen i enlighet med Drätselkammarens förslag, dels ock Herr Nordin, att i händelse markbytet komme att ordnas genom ägoutbyte enligt skiftesstadgan, i förväg måtte bestämmas, att den mark staden enligt bytet skulle förvärfva graderades med 1 och den mark staden skulle lämna med 2.

Vid framställning af proposition å ofvanberörda yrkanden fattade Stadsfullmäktige utan omröstning beslut i ärendet i enlighet med Herrar Enhörnings och Ugglas förslag.

§ 208.

Ett af Hälsovårdsnämnden i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 7 innevarande November framställdt förslag angående nybyggnader vid epidemisjukhuset remitterades på yrkande af Herr vice ordföranden till Drätselkammaren. *Ang. nybyggnader vid epidemisjukhuset.*

§ 209.

Ang. yttrande öfver besvär öfver Stadsfullmäktiges beslut om anslag till ridande polis.

Genom resolution den 15 innevarande November hade Magistraten infordrat Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af de besvär Borgmästaren John Karlsson och Stadsfiskalen Erhard Kumlin anfört öfver Stadsfullmäktiges beslut den 31 nästlidne Oktober i anledning af Magistratens framställning om anslag till en afdelning i Västerås stationerad ridande polis för länets landsbygd.

Efter föredragning af detta ärende, som fanns intaget under N:o 97 af de tryckta handlingarne för dagen, uppläste Herr ordföranden ett af honom upprättadt skriftligt utlåtande med yrkande om besvärens ogillande, hvarefter under den fortsatta öfverläggningen dels Herr Viktor Larsson föreslog, att Stadsfullmäktige måtte såsom sitt yttrande godkänna Herr ordförandens skrifvelse, dels ock Herr Uggla, med hvilken Herr Malmberg förenade sig, hemställde att Stadsfullmäktige måtte besluta instämma i de anförda besvären.

Vid efter slutad öfverläggning framställd proposition å ofvanberörda yrkanden fattade Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning med 15 nej emot 12 ja enligt bifogade voteringslista beslut i frågan i enlighet med Herr Ugglas yrkande.

Emot detta beslut anmälde Herrar ordföranden, Fjellman, Björkman, Edv. Karlsson, Danielsson, Viktor Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Lind och Romé sin reservation under åberopande af Herr ordförandens ofvanberörda skriftliga yttrande, hvilket skulle intagas i protokollet och var af följande lydelse:

"Till Konungens Befallningshafvande i Västmanlands län!

Med anledning af de besvär Borgmästaren John Karlsson och Stadsfiskalen Erhard Kumlin här i staden hos Konungens Befallningshafvande anfört öfver Stadsfullmäktiges i Västerås beslut den 31 Oktober innevarande år rörande årsunderhåll under viss tid till ridande polisbevakning här i länet, hvilka besvär blifvit utställda till delgifning med Stadsfullmäktige, får jag, med bifogande af närlagda tre bilagor vördsamt anföra:

Sedan Västmanlands läns landsting på framställning af Konungens Befallningshafvande i länet år 1909 beslutat, att för hvart och ett af åren 1910, 1911 och 1912 ställa till Konungens Befallningshafvandes förfogande ett anslag af högst 6,400 kronor, för att tillsammans med påräknadt statsmedels anslag användas till *årsunderhåll* för två stationer ridande polis, afsedda att utgöra en förstärkning af den å länets landsbygd förefintliga polisbevakningen och att förläggas, den ena till Västerås och den andra till Norbergs bergslag, hafva Stadsfullmäktige den 27 Januari 1910 efter skriftlig framställning den 8 December 1909 från Magistraten här i staden beviljat för *en gång* såsom bidrag till *uppsättningskostnaden* för en ridande polisstations förläggande i Västerås ett belopp af högst 2,000 kronor.

Innevarande års landsting här i länet afslog emellertid förnyad framställning af Konungens Befallningshafvande om *årsunderhåll* till ridande polis för åren 1913, 1914 samt 1915, och således slutar detta år den polisbevakning å

landsbygden, hvartill *landstinget* beviljat *årsunderhåll*, och Västerås stad lemnat bidrag till *uppsättningskostnad*.

Nu sökes genom två vid möten i höst uti länet bildade föreningar erhålla erforderliga medel, för att för landsbygdens behof fortfarande under tre års tid från och med år 1913 hafva att tillgå ridande polis, och Magistraten här i staden har i anledning af framställning från kommitterade för den ena af dessa föreningar till Stadsfullmäktige hemställt, "att Stadsfullmäktige måtte derest den för landsbygden stationerade ridande polisafdelning i staden komme att bibehållas derför bevilja ett årligt anslag af 1,000 kronor under tre år från och med år 1913", samt i sammanhang därmed förklarat, att, i fall berörda framställning bifölles, Magistratens på Stadsfullmäktiges pröfning beroende begäran om anordnande *här i staden af patrullerande ridande polis* skulle förfalla, oaktadt Magistraten ansåge för staden fördelaktigare, om staden ensam hade att förfoga öfver ridande polis.

Klagandena hafva nu besvärat sig öfver, att Magistratens från berörda förening gjorda framställning blifvit af Stadsfullmäktige afslagen i följd af att ordföranden af "misstag" ansett s. k. kvalificerad majoritet erforderlig, samt till stöd för sina besvär åberopat, att "Stadsfullmäktige redan före nu gällande kommunallagars införande bekostat polisskydd inom staden, och dessutom lemnat ofvanomförmälda anslag till uppsättningskostnad för ridande polis.

Ja, vore här fråga om att lemna anslag till anordnande af ridande polis för *allenast Västerås stad*, skulle nog vara alldeles klart, att för detsammas beviljande endast fordrades enkel pluralitet, men här är det fråga om, ej att *fortsätta* något rörande ridande polis, i följd af landstingets beslut, hvilket för öfrigt afsåg bidrag för *en gång* till *uppsättningskostnad*, utan att ingå förening med andra kommuner m. fl., för att gemensamt med dem söka åstadkomma ridande polisbevakning, samt för sådant ändamål lemna medel till *årsunderhåll*.

Detta måtte väl vara ett *nytt uppslag*, ett *nytt behof*, hvartill aldrig anslag förut af staden beviljats; och det för ett ändamål, hvaraf staden ej enligt mitt förmenande får någon motsvarande valuta för sitt bidrag, hvilket nu ej är möjligt i realiteten ådagalägga, och som skulle förhindra en stor del af Västerås stads innevånare, boende utom det planlagda å flera håll ända intill angränsande kommuner bebygda området, att erhålla patrullerande polisbevakning, som för rimlig kostnad endast genom ridande polis kan åstadkommas.

Till denna min uppfattning rörande stadens gagn af en för landsbygden afsedd ridande polisbevakning, som väl egentligen uppehölle sig här under det hästarna hvilade, sluter sig jemväl ett i Magistratens omförmälda skrifvelse den 8 December 1909 förekommande uttalande, att, enär "den ridande polisen såsom en förstärkning af den å länets landsbygd förefintliga polisbevakningen skulle sysselsättas med "oaflåtlig patrullering å landsbygden, "staden torde i vanliga fall endast för de till staden ledande landsvägarne hafva någon nytta af den ridande polisen."

På grund af hvad jag nu anfört, anser jag, att det anslag, hvarom nu är fråga, måste afse ett nytt ändamål eller behof, hvarå ju denna frågas afgörande uteslutande är beroende, och hvilken uppfattning Stadsfullmäktige äfven hade vid beviljande af ofvanberörda anslag till uppsättningskostnad för ridande polis,

enligt hvad bifogade protokoll för d. 27 Juli 1910 utvisar, samt att derför de svårtolkade och tänjbara föreskrifterna i 18 § 2 mom. uti den i sammanhang med kommunala rösträttsreformen ändrade Kungl. Förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862 här till skyddande af en minoritets uppfattning må tillämpas, så mycket mer som äfven torde kunna ifrågasättas om, med hänsyn till denna saks beskaffenhet, medel kan uttaxeras att användas till nu afsedda ändamål, hvadan jag yrkar ifrågavarande besvärs ogillande".

§ 210.

Ang. anslag till barnhemmet.

Genom resolution den 25 innevarande November hade Magistraten till Stadsfullmäktige för besluts fattande öfverlämnat en framställning från Styrelsen för barnhemmet i Västerås om ett understöd af 500 kronor för år 1913.

Sedan Herr Enhörning upplyst, att Drätselkammaren i sitt förslag till stadens utgifts- och inkomststat för nästkommande år redan upptagit det sålunda begärda anslaget, beslöto Stadsfullmäktige öfverlämna framställningen till Drätselkammaren.

§ 211.

Ang. rekonstruktion af Sala--Gysinge--Gefle järnvägsaktiebolag.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande November hade Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolag anhållit om stadens medverkan till bolagets rekonstruktion i enlighet med ett skrifvelsen bifogadt förslag.

På yrkande af Herr vice ordföranden remitterades ärendet till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 212.

Ang. yttrande öfver en riksdagsskrifvelse om åtgärder mot arbetslöshet.

Genom resolution denna dag hade Magistraten infordrat Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af nådig remiss af Riksdagens underdåniga skrifvelse den 29 Maj innevarande år angående sådan planläggning af statens och kommunernas arbeten, att största möjliga antal arbetare bereddes arbete under tider och perioder, då större arbetslöshet inträdde.

På yrkande af Herr vice ordföranden beslöto Stadsfullmäktige remittera ärendet till Drätselkammaren.

§ 213.

Ang. ökadt antal Stadsfullmäktigeledamöter.

I en vid dagens sammanträde inlämnad motion hade Herr Daniel Johansson föreslagit, att Stadsfullmäktige, enär stadens folkmängd, enligt hvad ett vid motionen fogadt intyg utvisade, den 25 innevarande November uppgick till 20,423 personer, ville ingå till Magistraten med anhållan om författningsenlig ökning i antalet Stadsfullmäktige för staden.

På yrkande af Herrar Viktor Larsson och Uggla beslöto Stadsfullmäktige bordlägga motionen till ordinarie sammanträdet under nästkommande Januari månad.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 6 December 1912.

Max. Schenström.

E. Edv. Karlsson. *Frans Johansson.*

Offentligen uppläst den 7 December 1912, betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Fredr. Anderssons Boktryckeri, Västerås, 1912.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 18 December 1912.

Närvarande vid uppropet: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Björkman, Frans Johansson, Sundström, Karlsson, Malmberg, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Kalén, Svensson, Keijser, Enhörning, Alb. Andersson, Daniel Johansson, V. Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Thunholm, Gust. Andersson, Lind och Romé, hvarjämte Herr Fredholm ankom till sammanträdet under behandlingen af det under § 258 angående antagande af stadens utgifts- och inkomststat antecknade ärendet.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Palmén, Öhman, Holm, Edström, Hedin och Fåhræus.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 214.

Justeringsmän.

Uppdrogs åt Herrar Björkman och Sundström att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 215.

Ang. upplåtelse af mark inom Borgmästarevreten.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 5 innevarande December (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 100) hade Drätselkammaren på anförda grunder hemställt om bemyndigande att å stadens vägnar ingå till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan om rätt för staden att försälja eller eljest mot vederlag afhända sig mark inom den till staden donerade s. k. Borgmästarevreten.

På yrkande af Herr Enhörning bifölло Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 216.

Ang. Sala—Gysinge-Gefle järnvägsaktiebolags rekonstruktion.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 nästlidne November till utlåtande af Drätselkammaren remitterat en framställning från Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolag om stadens medverkan till bolagets rekonstruktion i enlighet med ett framställningen bilagdt förslag, hade Drätselkammaren i afgifvet yttrande den 5 innevarande December (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 101) på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige ville besluta att för Västerås stads vidkommande lämna sin medverkan till det af Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolag framställda förslaget om bolagets rekonstruktion och i sådant hänseende *dels* i det under bildning varande Sala—Gysinge—Gefle Nya järnvägsaktiebolag teckna 250 stamaktier à 50 kronor att gäldas genom aflämnandet af ett lika antal stamaktier i Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolag och 332 preferansaktier af serien B à 50 kronor att gäldas genom kvittning af fordran hos Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolag till motsvarande belopp, *dels*, sedan Sala—Gysinge—Gefle Nya järnvägsaktiebolag öfvertagit betalningsskyldigheten för Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolags obligationslån ikläda sig garanti för riktiga gäldandet af de ränte- och amorteringsbelopp å samma lån, som återstode efter den 1 Januari 1913, i hvad de belöpte å den del af ursprungligen 20,000 kronor, hvarför staden genom Stadsfullmäktiges beslut den 28 Februari 1901 åtagit sig borgen, dock under förbehåll, att hvad staden på grund af detta åtagande till äfventyrs kunde komma att utgifva, icke komme att användas för annat ändamål än ränta och amortering å den del af bolagets obligationslån, hvarom här vore fråga, *dels ock* bestämma, att af stadens utgifter på grund af sin borgen för Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolags obligationslån, hvilka utgifter hittills tagits af tillfälligt tillgängliga medel, ett belopp af 16,600 kronor, motsvarande stadens teckning af preferansaktier af serien B. i Sala—Gysinge—Gefle Nya järnvägsaktiebolag, skulle täckas af lånemedel.

Under öfverläggningen i detta ärende yrkade dels Herr vice ordföranden bordläggning af detsamma, dels ock Herr Enhörning, med hvilken Herr Uggla instämde, att Stadsfullmäktige ville denna dag företaga ärendet till slutligt afgörande och därvid bifalla Drätselkammarens förslag.

Vid efter öfverläggningens slut först framställd proposition å bordläggningsyrkandet och frågan om ärendet skulle denna dag slutligt afgöras, beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning (voteringslista, Bil. § 216) med 25 nej emot 3 ja, afgifna för bordläggningsyrkandet, att i dag företaga ärendet till afgörande, hvarefter Drätselkammarens förslag vid särskild framställd proposition å bifall och afslag till detsamma i de olika punkterna blef till alla delar af Stadsfullmäktige utan omröstning godkändt.

Slutligen förklarade sig Stadsfullmäktige godkänna den af Drätselkammaren uttalade uppfattningen, att Kungl. Maj:ts tillstånd, för att gifva bindande kraft åt Stadsfullmäktiges beslut i fråga om den nya garantiförbindelsen, icke vore erforderligt.

§ 217.

Ang. lefnadskostnadsundersökning.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 nästlidne November uppdragit åt kommittén för utredning och förslag angående ordnande af torghandeln och uppförande af en saluhall, att till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande och

förslag i anledning af en skrifvelse till Stadsfullmäktige från Kungl. Kommerskollegium med förfrågan, huruvida Stadsfullmäktige ville under förutsättning af Kollegii medverkan för Västerås stads vidkommande låta verkställa en lefnadskostnadsundersökning afseende i främsta rummet de mindre bemedlade klasserna, om möjligt redan under år 1913, hade kommitterade i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande December — under framhållande, dels att, då lifsmedelspriserna i Västerås enligt erfarenhet från andra liknande industristäder torde på grund af den alltjämt växande industrien komma att allt mera höjas samt den ifrågavarande undersökningen möjligen kunde bidraga till en utredning af frågan om sättet för lefnadskostnadernas nedbringande, kommitterade ansett det gagneligt för Västerås, att en dylik undersökning komme till stånd inom staden, dels att kommitterade ansett lämpligt att i likhet med hvad i andra städer, där sådan undersökning anordnats, förekommit, ersättning utdelades med 25 kronor åt hvarje hushållsbokförare äfvensom att för väl förda böcker extra belöningar utdelades, men att storleken för de senare likväl borde bestämmas af dem, som komme att leda undersökningen, dels ock att kommitterade ansett sig själfva ej hafva tillfälle att organisera och utföra arbetet, utan funnit lämpligast, att en särskild kommitté finge i uppdrag att utföra undersökningen — hemställt, att Stadsfullmäktige måtte, under förutsättning af Kungl. Kommerskollegii medverkan och under villkor, att Kollegium utan afgift tillhandahölle nödig material, besluta att uppdraga åt en särskild kommitté, bestående af tre ledamöter med tre suppleanter att anordna en lefnadskostnadsundersökning här i staden, att lämna kommittén bemyndigande att, på sätt den funne lämpligast, utdela extra belöningar samt att för ändamålet anvisa ett förslagsanslag af 2,000 kronor att utgå af uttaxerade medel.

Sedan Stadsfullmäktige efter föredragning häraf på yrkande af Herr Uggla till alla delar utan omröstning bifallit kommitterades hemställan, utsågo Stadsfullmäktige med acklamation, likaledes jämlikt torghandels- och saluhallskommitterades afgifna förslag, till ledamöter i den nu beslutade kommittén ledamoten af Stadsfullmäktige för år 1913 Fru Nina Andersson, Filaren Axel Andersson och Ingeniören Harald Håkansson och till suppleanter för dem Fru Ida Grönberg, Bokföraren Emil Axell och ledamoten af Stadsfullmäktige för år 1913 Lägenhetsägaren G. Thunblad, hvarjämte uppdrogs åt Ingeniör Håkansson att sammankalla kommitterade.

§ 218.

Ang. yttrande öfver betänkande af Kungl. kommittén för den lägre tekniska undervisningens ordnande.

Föredrogs och lades till handlingarne en från yrkesskolekommitterade inkommen skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 17 innevarande December, däri kommitterade anmälde, att det utlåtande, som kommitterade med anledning af det af Stadsfullmäktige den 26 September 1912 till kommitterade remitterade ärendet angående upprättande af förslag till yttrande öfver Kungl. Kommitterades för den lägre tekniska undervisningens ordnande, utlåtande och förslag skolat till Stadsfullmäktige före den 15 innevarande December ingifvas, ännu ej af kommitterade till följd af ärendets synnerliga omfattning kunnat fullständigt affattas, men att kommitterade under nästkommande Februari eller Mars månader ämnade inkomma med det infordrade yttrandet.

§ 219.

Ang. val af kommunala förtroendemän.

Föredrogs Beredningsutskottets afgifna förslag till återbesättande af de kommunala uppdrag, som med innevarande år utlöpte eller eljes påkallade nya val; och fattade Stadsfullmähtige härvid nedan under §§ 220—255 antecknade beslut.

Valen företogos med undantag för valen af en suppleant i Vatten- och Gasverksstyrelsen och en ledamot i Folkskolestyrelsen med acklamation.

§ 220.

Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Till ledamot i Vatten- och Gasverksstyrelsen för åren 1913—1915 efter Ingeniören John Fredholm, som entledigats från detta uppdrag, utsågs Ingeniören C. Henning.

Till suppleant i styrelsen för år 1913 efter Herr Henning valdes med slutna sedlar Ingeniören Conrad Hamberg med 14 afgifna röster. Närmast i röstetal kom expeditören K. Kättström med 11 röster, hvarjämte 2 röster tillföllo Fabrikören A. Danielsson och 1 blank röstsedel aflämnades.

§ 221.

Hamnstyrelsen.

Omvaldes för åren 1913—1915 till ledamot i stadens Hamnstyrelse Ingeniören Gust. Andersson och till suppleant i styrelsen Grosshandlaren A. Norling.

§ 222.

Hamnstyrelsen för Strömsholms våg.

Återvaldes såsom ledamot i Hamnstyrelsen för Strömsholms våg för åren 1913—1915 Rådmannen J. W. Ödman och till suppleant i styrelsen för samma tid Rådmannen F. C. Hennichs.

§ 223.

Byggnadsnämnden.

Till ledamöter i Byggnadsnämnden för åren 1913 och 1914 efter aflidna ledamöterna Bandirektören Joh. Plantin och Direktören H. Larsson utsågos nuvarande suppleanten Ingeniören Carl Henning och Byggmästaren K. J. Karlsson samt till suppleant i Nämnden för samma tid efter Herr Henning Byggmästaren Alb. Andersson.

§ 224.

Hälsovårdsnämnden.

Valdes till ledamot i Hälsovårdsnämnden för åren 1913—1914 efter aflidne ledamoten Direktören H. Larsson nuvarande suppleanten Assistenten K. Hägvall samt till suppleant efter Herr Hägvall för samma tid Gosshandlaren Daniel Johansson.

§ 225.

Till suppleant i stadens Fosterbarnsnämnd efter Maskinisten C. F. Huggare, hvilken på begäran entledigades från berörda uppdrag, utsågs för åren 1913—1915 Fru Agnes Ahlénius. *Fosterbarnsnämnden.*

§ 226.

Sedan Fattigvårdsstyrelsen beslutat föreslå uppdelning af andra distriktet i två distrikt, hvaraf det ena skulle benämnas 8:de distriktet, utsågo Stadsfullmäktige, med bifall till detta förslag, till distriktschef i sistnämnda distrikt för åren 1913—1915 Handlanden Sigfrid Söderberg och till vice distriktschef i samma distrikt och för samma tid Fabrikören Sigfrid Jansson äfvensom till vårdare i distriktet för år 1913 Trädgårdsmästaren E. Berggren, Kakelugnsmakaren J. R. Eriksson, Trädgårdsmästaren G. Andersson och Gårdsägaren O. Ahlinder. *Fattigvårdsstyrelsen.*

Till vice distriktschef i 2:dra fattigvårdsdistriktet efter Handlanden Söderberg utsågs för år 1913 Fru Maria Kumlin och till vårdare efter Fru Kumlin i samma distrikt och för samma tid gårdsägaren Gustaf Karlsson.

Till vårdare inom sjätte fattigvårdsdistriktet för år 1913 efter Handlanden Aug. Pettersson, som afsagt sig detta uppdrag, utsågs Handlanden Alb. Hæppling.

Med bifall till Fattigvårdsstyrelsens begäran om tillsättande af en ny vårdare inom sjunde distriktet utsågs härtill för år 1913 Fru Ida Grönberg.

§ 227.

Företogs med slutna sedlar val af en ledamot i Folkskolestyrelsen för år 1913 efter aflidne Direktören H. Larsson; och befanns vid röstsedlarnes öppnande att 13 röster tillfallit Lektorn A. Falk och likaledes 13 röster Byggmästaren Edv. Karlsson, hvarjämte två blanka röstsedlar aflämnats. *Folkskolestyrelsen.*

Vid i anledning häraf företagen lottning mellan Herrar Falk och Karlsson utsågs Lektorn A. Falk till ledamot i Folkskolestyrelsen.

§ 228.

Jämlikt bestämmelsen för stadens Badhusstyrelse skulle nu efter inför Stadsfullmäktige verkställd lottning två af styrelsens ledamöter och en suppleant vid innevarande års slut afgå och nytt val i de afgåendes ställe förrättas för åren 1913—1916. *Badhusstyrelsen.*

Vid först verkställd utlottning i fråga om de ordinarie ledamöterna i styrelsen bestämdes, att Apotekaren O. Oest och Ingeniören C. Henning skulle ur styrelsen afgå.

Härefter utlottades af suppleanterna stadens ombudsman Th. Öberg.

Slutligen företogs val af två ledamöter och en suppleant i styrelsen och återvaldes härvid de afgående personerna i samma uppdrag.

§ 229.

Taxeringsnämnderna.

Sedan Konungens Befallningshafvande förordnat, att staden skulle indelas i två taxeringsdistrikt, det södra och det norra, beslöto Stadsfullmäktige för år 1913 utse fem ledamöter i hvardera distriktets taxeringsnämnd och lika antal suppleanter, hvarjämte bestämdes, att hvarje ledamot skulle hafva sin särskilda suppleant.

Till ledamöter i Nämnden för *södra distriktet* valdes härefter Byggmästaren Alb. Andersson, Urmakaren A. Ström, Handlanden N. G. Bergström, Löjtnanten E. Ahlin och Filaren Axel Andersson samt till suppleanter för en hvar af dem i den ordning de nu blifvit nämnda Byggmästaren K. J. Karlsson, Skomakaremästaren J. Svensson, Grosshandlaren E. Andersson, Kaptenen K. Alexanderson och Skräddaremästaren S. Eriksson.

Slutligen valdes i *norra distriktets* taxeringsnämnd till ledamöter Stadsfiskalen E. Kumlin, Handelsföreståndaren C. J. Svensson, Byggmästaren A. Hammer, Exekutionsbetjänten R. Pettersson och Målaremästaren C. Johansson samt till suppleanter för en hvar af dem i den ordning de nu blifvit nämnda Grosshandlaren J. Hygrell, Handlanden E. Nilsson, Byggmästaren J. A. Fredriksson, Exekutionsbetjänten G. Richtnér och Guldsmeden K. E. Tengström.

§ 230.

Ombud vid mantalsskrifningen.

Till stadens ombud vid mantalsskrifningen år 1913 återvaldes Kontrollören H. Tersmeden, Folkskoleläraren J. Valter och Exekutionsbetjänten R. Pettersson med Fabrikören F. Scherdin och Urmakaren A. Ström såsom suppleanter.

§ 231.

Brandstodskommittén.

Till ledamöter i Brandstodskommittén för fast egendom för år 1913 återvaldes Handlandena J. E. Björkstedt och J. E. Edling samt Bankdirektören Axel Sundström äfvensom till suppleanter Byggmästarne Edv. Karlsson och J. Alb. Fredriksson.

§ 232.

Gode män för tillsyn öfver förmynderskap.

Återvaldes såsom gode män för tillsyn öfver förmynderskap för åren 1913—1916 f. Landträntmästaren C. Hj. Rudberg och Länsagronomen R. Hahr.

§ 233.

Kontrollanter för rofdjurspremier.

Till kontrollanter vid utbetalande af rofdjurspremier för år 1913 återvaldes Jägmästaren I. Fåhræus ock Lektorn M. Floderus.

§ 234.

Terminsafgiftsnämnden.

Till suppleant i Terminsafgiftsnämnden efter Folkskoleläraren J. P. Malmberg, som på begäran entledigades från detta uppdrag, utsågs för år 1913 Folkskoleläraren I. Fröier.

§ 235.

Återvaldes till examensvittnen vid realskoleexamen år 1913 Häradshöfdingen C. Uggla, Direktören J. S. Edström, Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin, Ingeniören H. Håkanson, Fabrikören C. A. Palmén, Assistenten K. Hägvall och Majoren P. Tersmeden med Grosshandlaren E. Andersson och Direktören E. Falk såsom suppleanter. *Examensvittnen vid realskoleexamen.*

§ 236.

Utsågs till stadens ombud vid bolagsstämmor under år 1913 med Aktiebolaget Mälareprovinsernas Bank Auditören B. V. Schenström. *Ombud vid Mälarebankens bolagsstämmor.*

§ 237.

Återvaldes för åren 1913—1917 till ordförande i Mobiliseringsnämnden Veterinären M. Jonsson samt till ledamöter i samma nämnd Stensättaren J. A. Andersson, Fabrikören C. A. Palmén, Bankdirektören Axel Sundström och Grosshandlaren A. Nissen. *Mobiliseringsnämnden.*

§ 238.

Till ledamot i Mönstringskommissionen för åren 1913--1917 återvaldes Grosshandlaren A. Nissen. *Mönstringskommissionen.*

§ 239.

Med bifall till en af Folkskoleläraren J. P. Malmberg denna dag till Stadsfullmäktige ingifven skriftlig anhållan om entledigande från uppdraget att vara ledamot i Styrelsen för Västerås Sjukkassors Centralförsamlings Fortsättningsförening, utsågo Stadsfullmäktige till ledamot i sagda styrelse efter Herr Malmberg Handelsföreståndaren J. A. Zander. *Sjukkassornas i Västerås Centralförening.*

§ 240.

Till ledamöter i Nämnden öfver Sundinska understödsfonderna för pauvres honteux och medelklassen samt arbetsklassen i stället för Fabrikören C. A. Palmén, Folkskoleläraren J. P. Malmberg och Kronofogden Th. Kalén, hvilka på grund af sin afgång ur Stadsfullmäktige vid innevarande års slut ej längre kunde tillhöra Nämnden, utsågos för år 1913 Domprosten Fr. Fåhræus, Fabrikören A. Danielsson och Handelsföreståndaren J. A. Zander. *Nämnden öfver Sundinska understödsfonderna.*

§ 241.

Återvaldes till ledamöter i Nämnden öfver Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål för åren 1913—1914 f. d. Förste Pro- *Nämnden öfver Sundinska donationsfonden.*

vinsialläkaren E. Björkman, Trädgårdsdirektören F. Johansson och Skomakaremästaren Joh. Svensson, hvarjämte till ledamöter i samma Nämnd i stället för Folkskoleläraren J. P. Malmberg och Kronofogden Th. Kalén, hvilka på grund af sin afgång ur Stadsfullmäktige med innevarande års utgång ej längre kunde tillhöra Nämnden, för år 1913 utsågos Fabrikören A. Danielsson och Handelsföreståndaren J. A. Zander.

§ 242.

Nämnden öfver Mobergska fonden.

Till ledamöter i Nämnden öfver Adolf Mobergs och hans hustrus guldbröllopsfond för åren 1913—1914 återvaldes Fabrikören C. A. Palmén och Folkskoleläraren J. Valter.

§ 243.

Nämnden öfver Fryklundska fonden.

Till ledamöter i Nämnden öfver Fru Johanna Fryklunds donationsfond återvaldes för åren 1913—1914 Domkyrkosysslomannen A. Johansson, Fabrikören A. F. Scherdin, Fabrikören C. A. Palmén och Järnsvarfvaren C. O. Eng, hvarjämte till ledamot af Nämnden efter aflidne Direktören H. Larsson för år 1913 utsågs vice Häradshöfdingen G. Enhörning.

§ 244.

Nämnden öfver Vahlbeckska fonden.

Jämlikt stadgarne för Vahlbeckska välgörenhetsfonden utlottades af de af Stadsfullmäktige tillsatta ledamöterna i Nämnden öfver samma fond Skomakaremästaren Joh. Svensson och Änkefru Matilda Rasmusson, hvarefter Stadsfullmäktige till ledamöter i Nämnden för åren 1913--1914 återvalde de sålunda utlottade personerna.

§ 245.

Arbetareinstitutets styrelse.

Till ledamot i styrelsen för Västerås Arbetareinstituts förening för åren 1913—1914 efter aflidne ledamoten Direktören H. Larsson utsågs Läroverksadjunkten V. Hj. Thyresson.

§ 246.

Revisorer af stadens jämte fattigvårdens räkenskaper.

Till revisorer af stadens jämte fattigvårdens räkenskaper för år 1912 valdes Läroverksadjunkten O. A. Wetterling, Handlanden E. A. Thunholm, Kamreren J. Svensson, Läroverksadjunkten G. Johansson, Assistenten K. Hägvall, Bankkamreraren R. Reijnoff, Folkskoleläraren I. Fröier, Bankkamreraren J. Hult och Handlanden J. Öberg med Järnhandlaren A. Rosenlund, Teckningsläraren K. Malmberg, Folkskoleläraren I. Andrén, Löjtnanten G. Robsahm, Spritbolagsföreståndaren F. Barklund och Läroverksadjunkten V. Hj. Thyresson såsom suppleanter.

§ 247.

Revisorer af spritbolagets räkenskaper.

Till revisorer af spritbolagets räkenskaper för år 1912 valdes Öfverstelöjtnanten Friherre A. Ehrensvärd och Trädgårdsdirektören F. Johansson med Bankkamreraren R. Beijnoff såsom suppleant.

§ 248.

Valdes till revisor af Västerås arbetareinstituts räkenskaper för år 1912 Länsbokhållaren V. Lange med Ingeniören F. O. Berling såsom suppleant. *Revisor af Arbetareinstitutets räkenskaper.*

§ 249.

Utsågs till revisor af Centralslöjdskolans och Tekniska skolans i Västerås räkenskaper för år 1912 Banktjänstemannen Fr. Fröberg med Folkskoleläraren J. Valter såsom suppleant. *Revisor af Tekniska skolans räkenskaper.*

§ 250.

Till revisor af Högre Allmänna läroverkets byggnadsfonds räkenskaper för år 1912 valdes Statens Landtbruksingeniör A. V. Nordin. *Revisor af Allm. läroverkets byggnadsfonds räkenskaper.*

§ 251.

Till revisor af Västmanlands läns arbetsförmedlings räkenskaper för år 1912 valdes Folkskoleläraren P. V. Verkelin med Kamreraren J. Svensson såsom suppleant. *Revisor af Arbetsförmedlingens räkenskaper.*

§ 252.

Till ledamot i kommittén för utredning af fråga om nybyggnader inom polis- och brandstationen efter aflidne Bandirektören J. Plantin utsågs nuvarande suppleanten i kommittén Byggmästaren Edv. Karlsson och till suppleant efter Herr Karlsson Byggmästaren Alb. Andersson. *Kommittén för nybyggnader inom brand- och polisstationen.*

§ 253.

Valdes till ledamot i kommittén för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter efter aflidne Direktören H. Larsson Direktören E. Falk. *Kommittén för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter.*

§ 254.

Till ledamot i kommittén för utredning af fråga om inrättande i Västerås af en yrkesskola för elektrotekniker och mekaniker efter aflidne Direktören H. Larsson valdes Redaktören A. Pers. *Yrkesskolekommittén.*

§ 255.

Utsågo Stadsfullmäktige, som på begäran entledigade Häradshöfdingen C. Uggla från uppdraget att vara ledamot i kommittén för utredning af fråga om S:t Ilians sockens införlifvande med Västerås, till ledamot i sagda kommitté efter Herr Uggla Lokomotivföraren Karl Vennberg. *Kommittén för S:t Ilians inkorporering.*

§ 256.

Ombud vid bolagsstämmor med S. V. B. N. J. A.-B. och S. G. G. J. A.-B.

Uppdrogs åt Drätselkammaren att utse ombud för staden vid nästa års bolagsstämmor med delägarne i Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägs-A.-B. och Sala—Gysinge—Gefle Järnvägs-A.-B.

§ 257.

Val af vice brandchef.

Från Brandstyrelsen hade med styrelsens tillstyrkan öfverlämnats en från Fabrikören A. Danielsson inkommen ansökan till vice brandchefsbefattningen år 1913; och utsågo Stadsfullmäktige efter häraf tagen del till vice brandchef för nästkommande år Fabrikören A. Danielsson.

§ 258

Ang. utgifts- och inkomststat för år 1913.

Sedan Magistraten med eget yttrande till Stadsfullmäktige öfverlämnat af Drätselkammaren uppgjordt förslag till utgifts- och inkomststat för staden för år 1913 med därtill hörande bilagor och i sammanhang med budgetförslaget hos Stadsfullmäktige gjorda framställningar samt Beredningsutskottet däröfver afgifvit yttrande och Drätselkammaren till Stadsfullmäktige inkommit med framställningar rörande en del tillägg till ifrågavarande förslag, företogs nu till behandling detta ärende, däri handlingarne funnos intagna bland Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för denna dag under N:ris 98 och 99 och hvaraf ett exemplar skulle detta protokoll biläggas.

Vid föredragning af ärendet i särskilda delar fattade Stadsfullmäktige nedan antecknade beslut, nämligen:

Utgifterna:

Kronouppbördskassörens semester.

Bifölls Magistratens af Drätselkammaren tillstyrkta hemställan, att åt kronouppbördskassören måtte beviljas arvode åt vikarie under en månads semester med 150 kronor, hvarjämte såsom villkor för erhållande af detta arvode bestämdes, att kronouppbördskassören skulle vara skyldig att på af Magistraten bestämd för honom ej förut tillkännagifven tid begagna sig af semester.

Dyrtidstillägg för stadsvaktmästaren o. exekutionsbetjänterna.

Beviljades stadsvaktmästaren samt stadens tre exekutionsbetjänter jämlikt Drätselkammarens hemställan en hvar ett dyrtidstillägg för år 1913 af 150 kronor.

Poliskommissariens beklädnadsersättning.

Magistratens hemställan att åt poliskommissarien måtte utöfver fastställda löneförmåner beviljas ett belopp af 200 kronor såsom beklädnadsersättning blef i enlighet med Drätselkammarens förslag af Stadsfullmäktige afslagen.

Dyrtidstillägg för polispersonalen.

Med afslag å Magistratens förslag rörande höjning i grundlönerna och beviljande af ett nytt ålderstillägg för polispersonalen, beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med Drätselkammarens förslag bevilja öfverkonstapeln, detektiv- och inspektionskonstaplarne samt de ordinarie och extra poliskonstaplarne, utgörande sammanlagdt 34 befattningshafvare ett dyrtidstillägg för år 1913 à 150 kronor.

Afslogs Magistratens förslag angående höjning af grundlönen för tillsyningsmannen öfver handeln med brännvin m. m. med 200 kronor, och upptogos tillsyningsmannens löneförmåner på sätt Drätselkammaren föreslagit med sammanlagdt 2,250 kronor. *Tillsyningsmannens öfver handeln med brännvin m.m. aflöning.*

I fråga om Magistratens framställning om anslag å tillhopa 3,379 kronor 50 öre i ändamål att göra två af stadens poliser beridna hade dels Drätselkammaren ansett sig icke kunna tillstyrka framställningen och därför icke upptagit det äskade beloppet i sitt budgetförslag, dels ock Beredningsutskottet å samma framställning yrkat afslag. *Ridande polis.*

Sedan Herr Borgmästaren förklarat, att Magistraten numera afstode från sin ifrågavarande framställning samt Herr vice ordföranden yrkat bifall till Beredningsutskottets förslag, beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning afslå ifrågavarande framställning.

Upptogos kostnaderna för bränsle och lyse till polisstationen i enlighet med Drätselkammarens förslag till 1,400 kronor och för underhåll af fastigheten till 300 kronor. *Bränsle och lyse till polisstationen samt underhåll af fastigheten.*

Bifölls Drätselkammarens anhållan om ett till förslagsvis 1,000 kronor beräknadt belopp för skrifbiträde å stadskamrerarekontoret. *Skrifbiträde å stadskamrerarekontoret.*

Beviljades arbetsförmannen och rådhusvaktmästaren i enlighet med Drätselkammarens hemställan hvardera ett dyrtidstillägg för år 1913 af 150 kronor. *Dyrtidstillägg för arbetsförmannen o. rådhusvaktmästaren.*

Med bifall till Drätselkammarens härutinnan framställda förslag höjdes arvodet för sifferrevisionen af de å Drätselkammaren förda räkenskaperna från 500 till 600 kronor. *Arvode för sifferrevision.*

Beträffande Hälsovårdsnämndens förslag, att Stadsfullmäktige ville bevilja epidemisjuksköterskan Fru Carolina Thunell från hennes afskedstagande den 1 November 1912 en årlig pension af 500 kronor, hvilket förslag Drätselkammaren tillstyrkt, hvaremot Beredningsutskottet hemställt, att pensionen måtte bestämmas till 300 kronor, yrkade dels Herrar Björkman och Enhörning bifall till Hälsovårdsnämndens förslag, dels ock Herr vice ordföranden bifall till Beredningsutskottets hemställan. *Fru Thunells pension.*

Vid framställning af proposition å berörda yrkanden biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Hälsovårdsnämndens förslag. Pensionen skulle årligen utgå af uttaxerade medel.

Vidkommande Brandstyrelsens förslag angående höjning i grundlönerna för brandmästaren, det öfriga underbefälet vid brandkåren och brandmanskapet samt ändringar i ålderstilläggen för ifrågavarande personel beslöto Stadsfullmäktige jämlikt Drätselkammarens ändringsförslag bevilja en hvar af ifrågavarande befattningshafvare ett dyrtidstillägg för år 1913 af 150 kronor. *Dyrtidstillägg för brandpersonalen.*

Bifölls Brandstyrelsens förslag att en brandsoldatsbefattning skulle indragas och i stället inrättas en ny vice korpralsbefattning. *Ny vicekorpralsbefattning.*

Bränsle och lyse vid brandstationen samt underhåll af fastigheten. Upptogos utgifterna för kol, ved och lyse vid brandstationen samt underhåll af byggnaderna i enlighet med Drätselkammarens förslag till respektive 1,000 och 300 kronor.

Nyanskaffningar för brandväsendet. Beviljades af Brandstyrelsen begärda anslag till nyanskaffningar, nämligen dels till en åk- och transportvagn med 350 kronor och dels till omläggning af två serier brandtelefonnätet med 600 kronor.

Byggnadsnämnden. Godkändes Byggnadsnämndens förslag till utgiftsstat med det af Drätselkammaren gjorda tillägget af telefonafgift 50 kronor till stadsarkitektens tjänsterum.

Dyrtidstillägg för hälsopoliserna. Beviljades stadens två hälsopoliser i enlighet med Drätselkammarens förslag hvardera ett dyrtidstillägg för år 1913 à 150 kronor.

Vård af lungsjuka. Upptogs i enlighet med Hälsovårdsnämndens förslag anslaget för vård af medellösa lungsjuka med ett från 1,500 kronor till 2,000 kronor förhöjdt belopp.

Epidemisjuksköterskornas och köksföreståndarinnans lön. Biföllo Stadsfullmäktige Hälsovårdsnämndens hemställan om höjning af ordinarie epidemisjuksköterskornas löner från 450 till 500 kronor, äfvensom höjning af köksföreståndarinnans lön från 300 till 350 kronor.

Epidemisjukhusvaktmästarens lön. I fråga om vaktmästarens vid epidemisjukhuset aflöning, hvilken aflöning af Hälsovårdsnämnden uppförts med oförändradt belopp af 400 kronor, hade Drätselkammaren föreslagit och Beredningsutskottet tillstyrkt, att aflöningen måtte höjas till 500 kronor; och beslöto Stadsfullmäktige, efter det dels Herr Nordin yrkat afslag å den af Drätselkammaren föreslagna löneförhöjningen, dels ock Herrar Viktor Larsson, Enhörning, Bäckman, Björkman och Huggare yrkat bifall till Drätselkammarens hemställan, utan omröstning bifalla Drätselkammarens berörda förslag.

Sjukhuskläder. Beviljades Hälsovårdsnämnden för år 1913 till anskaffning och underhåll af sjukhuskläder åt patienterna ett belopp af 1,100 kronor.

Madrasser och korkmattor. Med bifall till Hälsovårdsnämndens af Drätselkammaren och Beredningsutskottet tillstyrkta förslag anslogo Stadsfullmäktige dels 1,800 kronor för inköp af madrasser till patienternas sängar å epidemisjukhuset, dels ock 1,000 kronor till inköp och påläggning af korkmattor i fyra sjuksalar och korridorer i gamla paviljongen vid sjukhuset, och skulle nämnda anslag, hvilka af Hälsovårdsnämnden föreslagits till fördelning på två år, jämlikt Drätselkammarens af Beredningsutskottet tillstyrkta hemställan i deras helhet upptagas till uttaxering i 1913 års stat.

Föreståndarens vid köttbesiktningsbyrån lön. Beviljades i enlighet med Hälsovårdsnämndens hemställan föreståndaren för köttbesiktningsbyrån ett lönetillägg af 500 kronor att i enlighet med hvad Beredningsutskottet föreslagit upptagas såsom personligt lönetillägg.

I öfriga delar biföllo Stadsfullmäktige utgifterna i Hälsovårdsnämndans budgetförslag.

Till gatuläggningsarbeten under år 1913 beviljade Stadsfullmäktige i enlighet med Drätselkammarens förslag, förutom till mindre ej specificerade gatuarbeten och afgäld för nubbstensbrott samt för makadamslagning tillhopa 10,000 kronor, följande anslag att utgå af uttaxerade medel i 1913 års stat: *Gatuläggning.*

Till arbeten i Nygatan	2,000: —
„ „ „ Herrgärdsgatan	350: —
„ „ „ Biskopsgatan	2,580: —
„ „ „ Västmannagatan	2,700: —
„ „ „ Villagatan	1,000: —
„ „ „ Karlsgatan	3,000: —
Kronor	11,630: —

I sammanhang med budgetförslaget hade Drätselkammaren hemställt, att Stadsfullmäktige ville af lånemedel bevilja dels för omläggning af Västgötegatan från Slottsgatan till Hållgatan 13,170 kronor och dels för omläggning af Gåsmyregatan från den nuvarande tuktade stensättningen till Domkyrkoesplanadens norra gren 6,600 kronor eller tillhopa 19,770 kronor.

I fråga härom yrkade dels Herr Björkman den ändring af Drätselkammarens förslag, att anslaget till Västgötegatans omläggning måtte beviljas af uttaxerade medel, dels ock Herr Sundström till alla delar bifall till Drätselkammarens förslag.

Vid framställning af proposition å dessa yrkanden beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning att af lånemedel bevilja anslag till ifrågavarande gatuarbeten å tillhopa 19,770 kronor.

I samband med frågan om gatuläggningsarbetena hade Drätselkammaren hemställt, att Stadsfullmäktige ville af uttaxerade medel i 1913 års stat anvisa ett belopp af 3,250 kronor att jämte ett af Västmanlands läns landsting beviljadt anslag af samma storlek användas till ordnande af viken i Svartån mellan slottsträdgården och järnvägsbanken enligt ett af stadens byggnadschef uppgjordt förslag samt att Stadsfullmäktige därjämte måtte besluta att hos landshöfdingen i Västmanlands län i dennes egenskap af ståthållare på Västerås slott göra framställning om medgifvande till ordnande af viken i fråga på sätt här föreslagits. *Ordnande af viken i Svartån mellan slottsträdgården och järnvägsbanken.*

Stadsfullmäktige biföllo till alla delar hvad Drätselkammaren sålunda hemställt.

Beviljades de af Drätselkammaren i dess förslag upptagna anslagen till vägunderhåll, nämligen dels 8,000 kronor för grusning och makadamisering af vägar samt erforderliga vägförbättringar närmast tullarne och dels 500 kronor till utlägggande af en gångbana i landsvägen vid Sommarro. *Vägunderhåll.*

Beträffande Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag till utgiftsstat för stadens vatten-, gas- och elektricitetsverk jämte afloppsledningar beslöto Stadsfullmäktige till en början godkänna Drätselkammarens och styrelsens åtgärd att öfverföra värdet å gatulyktor med tillbehör från styrelsens till Drätselkammarens räkenskaper. *Gatulyktornas bokföring.*

Gasverksföreståndarens o. kamrerarens lönetillägg.

Vidare beviljades föreståndaren för verken och kamreraren vid verkens kontor i enlighet med Vatten- och Gasverksstyrelsens af Drätselkammaren och Beredningsutskottet tillstyrkta hemställan hvardera ett personligt lönetillägg af 1,000 kronor pr år att utgå af verkens vinstmedel.

Dyrtidstillägg för materialvakten.

Beträffande Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag om en löneförhöjning af 300 kronor till materialvakten vid verken, hade Drätselkammaren hemställt och Beredningsutskottet tillstyrkt, att i stället för den sålunda af styrelsen föreslagna löneförhöjningen måtte åt materialvakten för år 1913 beviljas ett dyrtidstillägg å 150 kronor.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herrar Fredholm och Sundström bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag, dels ock Herrar Bäckman och Huggare bifall till Drätselkammarens förslag.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å berörda yrkanden beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning (voteringslista Bil. § 258 c) med 19 nej emot 10 ja, afgifna för Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag, godkänna Drätselkammarens hemställan.

Arvode för siffergranskning.

Höjdes siffergranskarens arvode i enlighet med Drätselkammarens förslag från 375 till 400 kronor.

Som utgifterna för verkens gemensamma förvaltning genom ofvan beslutade ändringar i Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag minskats med 125 kronor skulle sagda minskning i enlighet med hvad Drätselkammeren hemställt fördelas med 25 kronor på vattenverket samt 50 kronor på hvartdera af gas- och elektricitetsverken.

Dyrtidstillägg åt maskinmästaren och maskinisten vid vattenverket.

Beviljades i enlighet med Drätselkammarens af Beredningsutskottet tillstyrkta förslag såsom dyrtidstillägg för år 1913 åt maskinmästaren och maskinisten vid vattenverket hvardera 150 kronor i stället för 140 respektive 200 kronor enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag.

Naturaförmåner.

Bifölls Drätselkammarens hemställan att i staten inom linien skulle uppföras värdet af de naturförmåner, som åtnjötos af en del af verkens personal.

Dyrtidstillägg åt rörnätsförmannen och vårdaren af vattenborgen.

Beviljades i enlighet med Drätselkammarens ändringsförslag rörnätsförmannen vid verken, för hvilken i anledning af Drätselkammarens erinran, om att den nuvarande innehafvaren efter upprättandet af Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag afgått från befattningen, de i styrelsens statförslag upptagna två ålderstilläggen affördes, äfvensom vårdaren af vattenborgen hvardera ett dyrtidstillägg för år 1913 af 150 kronor.

Dyrtidstillägg åt gasmästaren.

Bifölls Vatten- och Gasverksstyrelsens hemställan om ett dyrtidstillägg för gasmästaren för år 1913 å 150 kronor.

Dyrtidstillägg åt elektricitetsverkets personal.

Bifölls Drätselkammarens förslag, att de af Vatten- och Gasverksstyrelsen upptagna dyrtidstilläggen för år 1913 för maskinmästaren och två maskinister vid elektricitetsverket å 160, respektive 200 kronor måtte bestämmas till 150 kronor äfvensom att förste montören, mätarejusteraren, montören och de två maskinisterna i turbinhuset måtte tilldelas dyrtidstillägg för år 1913 å enahanda belopp.

Beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning i enlighet med Vatten- och Gasverksstyrelsens af Drätselkammaren och Beredningsutskottet tillstyrkta framställning att af lånemedel anslå dels till mätare för vatten-, gas- och elektrisk ström jämte inventarier för vatten-, gas- och elektricitetsverken samt aflopps-ledningarne 18,000 kronor, dels till serviser för aflopp-, vatten-, gas- och elektrisk ström jämte oförutsedda utsträckningar af allmänna ledningar inom stadsplanen 12,000 kronor och utom stadsplanen 8,000 kronor eller tillhopa 20,000 kronor, dels ock till gasledning i Biskopsgatan mellan Östra Ågatan och Källgatan 1,800 kronor, utgörande berörda anslag sålunda sammanlagdt 39,800 kronor. *Nyanläggningar och nyanskaffningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken.*

Godkände Stadsfullmäktige Vatten- och Gasverksstyrelsens i dess framställning rörande budgetförslaget omförmälda åtgärd att för anordnande af fjärrtändare i stadens gaslyktor disponera ett belopp af 6,500 kronor; och bestämdes, att berörda kostnad skulle gäldas af gasverkets vinstmedel med $^1/_3$ under hvart och ett af åren 1913—1915. *Fjärrtändare.*

I öfriga delar godkändes de i Vatten- och Gasverksstyrelsens budgetförslag upptagna utgifterna.

I fråga om gatubelysningen beviljade Stadsfullmäktige ett anslag af 550 kronor till tre nya gatulyktor i Karlsgatan. *Nya gaslyktor.*

I samband med frågan om gatubelysningen hade Drätselkammaren omförmält, att en ansökning inkommit från tomtägare å Blåsbo om kostnadsfri gatubelysning å detta område, men att Drätselkammaren funnit sig icke för närvarande kunna tillstyrka denna framställning. *Gatubelysning å Blåsbo.*

I anledning häraf yrkade nu Herr Nordin, att Stadsfullmäktige måtte bifalla ifrågavarande framställning och sålunda för ändamålet bevilja ett anslag af 410 kronor eller det belopp, som i framställningen, hvilken fanns Drätselkammarens budgetförslag bifogad, angifvits utgöra den årliga kostnaden för denna belysning, hvaremot Herr Enhörning yrkade att framställningen i enlighet med Drätselkammarens förslag icke måtte af Stadsfullmäktige bifallas.

Stadsfullmäktige godkände härutinnan utan omröstning Drätselkammarens förslag.

På förslag af Herr Björkman beslöto Stadsfullmäktige, att de naturaförmåner, som enligt gällande lönestat tillkomme en del vid stadens renhållningsverk anställd personal, skulle uppföras i budgeten inom linien. *Renhållningsarbetarnes naturaförmåner.*

Beviljades i enlighet med Drätselkammarens förslag en hvar af samtliga på ordinarie stat uppförda arbetare vid renhållningsverket ett dyrtidstillägg för år 1913 å 150 kronor. *Dyrtidstillägg åt renhållningsarbetarne.*

Bifölls Drätselkammarens förslag om beviljande af anslag för anställande af en ny ordinarie arbetare vid renhållningsverket. *Nyarbetare vid renhållningsverket.*

Beviljades af Drätselkammaren begärda anslag å respektive 487 kronor till aflöning och 120 kronor till inköp af en sopkärra i ändamål att under sommartiden något utöka den ständiga sopningen genom renhållningsverkets försorg å en del centralt belägna och starkt trafikerade gator. *Gatusopning.*

Personligt lönetillägg åt trädgårdsdirektören.

Beviljades i enlighet med Trädplanteringssällskapets af Drätselkammaren och Beredningsutskottet tillstyrkta förslag Trädgårdsdirektören C. A. Forsberg ett personligt lönetillägg af 400 kronor.

Rödjnings- o. planteringsarbeten å Elba. Reparation af dansbanan på Djäkneberget.

Anvisade Stadsfullmäktige i enlighet med Trädplanteringssällskapets hemställan för år 1913 ett belopp af 500 kronor för fortsatta rödjnings- och planteringsarbeten å ön Elba, äfvensom 1,000 kronor för reparation af dansbanan å Djäkneberget.

Svanor och änder.

I öfrigt godkändes Trädplanteringssällskapets förslag med det af Drätselkammaren föreslagna tillägget, att under hufvudtiteln parker och planteringar skulle upptagas ett anslag af 100 kronor för tillsyn och vård af svanorna och änderna i Svartån.

Dansbana och afträde å Elba.

Godkände Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens förslag att bland utgifterna för Hästholmarne måtte upptagas anslag dels för uppförande af en dansbana å Elba 2,500 kronor och dels för inrättande af afträde med urinkurar därstädes 500 kronor eller tillhopa 3,000 kronor att uppdelas till uttaxering på åren 1913 och 1914.

Ångbåtsbrygga vid Östra holmen.

Efter budgetförslagets öfverlämnande hade Drätselkammaren, i anledning af Stadsfullmäktiges vid behandlingen af innevarande års budget den 21 December 1911 till Drätselkammaren lämnade uppdrag att inkomma med utredning och kostnadsförslag rörande anordnande af landningsplatser vid Östra och Västra holmarne, i särskild skrifvelse till Stadsfullmäktige hemställt, att Stadsfullmäktige ville bland utgifterna i 1913 års budget under titeln Hästholmarne upptaga ett anslag å 2,000 kronor för anordnande af en ångbåtsbrygga vid Östra holmen.

På yrkande af Herrar Bäckman och Enhörning biföllo Stadsfullmäktige Drätselkammarens berörda förslag.

Härefter beslöto Stadsfullmäktige i anseende till den långt framskridna tiden att uppskjuta sammanträdet för utgifts- och inkomststatens vidare behandling till nästföljande dag kl. 5,15 e. m.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 30 December 1912.

Max. Schenström.

Ernst Björkman. *Axel Sundström.*

Offentligen uppläst den 31 December 1912, betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 19 December 1912.

Närvarande vid uppropet: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Björkman, F. Johansson, Sundström, Karlsson, Malmberg, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Kalén, Svensson, Holm, Enhörning, A. Andersson, D. Johansson, Fåhræus, V. Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Thunholm, G. Andersson, Lind och Romé, hvarjämte Herr Fredholm ankom senare under sammanträdet.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Palmén, Öhman, Keijser, Edström och Hedin.

Närvarande på Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 259.

Ang. utgifts- och inkomststat för år 1913.

Jämlikt Stadsfullmäktiges beslut vid gårdagens sammanträde fortsattes nu behandlingen af stadens utgifts- och inkomststat för nästkommande år, därvid Stadsfullmäktige fattade nedan närmare omförmälda beslut:

Dyrtidstillägg åt skogvaktaren.

Beviljades i enlighet med Drätselkammarens förslag stadens skogvaktare ett dyrtidstillägg för år 1913 å 150 kronor.

Telefon till skogvaktaren.

I fråga om Drätselkammarens hemställan om anslag å 80 kronor för telefon till skogvaktarens bostad hade Beredningsutskottet föreslagit, att ifrågavarande anslag icke måtte af Stadsfullmäktige beviljas.

Sedan dels Herr vice ordföranden härutinnan yrkat bifall till Beredningsutskottet hemställan, dels ock Herrar Enhörning och Uggla yrkat bifall till Drätselkammarens förslag, beslöto Stadsfullmäktige vid framställning af proposition å berörda yrkanden godkänna Drätselkammarens förslag.

Reparationer i stadshotellet. Biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström Drätselkammarens hemställan om ett anslag å 3,500 kronor för år 1913 till diverse reparationer inom stadshotellet.

Reparation af Sundinska huset. Likaledes godkändes Drätselkammarens förslag, att bland Sundinska husets utgifter måtte upptagas ett anslag af 3,000 kronor till reparation och underhåll af byggnaden.

Varmbadhuset. Badhusstyrelsens förslag till utgifter för stadens varmbadhus, emot hvilket förslag ingen anmärkning förekommit, blef af Stadsfullmäktige till alla delar godkändt.

Dyrtidstillägg åt körkarlarna. Beviljade Stadsfullmäktige de vid sadens stall anställda två körkarlarne hvardera ett dyrtidstillägg för år 1913 af 150 kronor.

Inköp af en häst. Härefter bifölls Drätselkammarens framställning om ett anslag af 600 kronor för inköp af en häst för stallets räkning.

Målning af stadsparkspaviljongen. Anslogo Stadsfullmäktige i enlighet med Drätselkammarens förslag till målning af paviljongen i stadsparken ett belopp af 1,000 kronor.

Läkare- och sjukvård åt stadens arbetare. Drätselkammarens hemställan om ett anslag å 400 kronor för beredande af fri läkare- och lasarettsvård dels vid olycksfall för alla de stadens arbetare, som vore sysselsatta vid de af byggnadschefen ledda arbetena och dels vid öfriga sjukdomsfall för dem af dessa arbetare jämte deras familjer, som året om vore anställda vid stadens ifrågavarande arbeten och sålunda kunde betraktas såsom fast anställda, blef af Stadsfullmäktige utan omröstning bifallen.

Bidrag till flickskolans lärarinnors ålderstillägg och pensionering. Efter budgetförslagets aflämnande hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 5 innevarande December såsom tillägg till berörda förslag hemställt, att Stadsfullmäktige ville under titeln anslag för undervisningsändamål upptaga såsom bidrag till flickläroverkets lärarinnors ålderstillägg och pensionering utöfver den efterskänkta räntan å läroverkets lån ur stadskassan, hvilken ränta borde uppföras inom linien under nämnda utgiftstitel, ett belopp af 700 kronor.

Stadsfullmäktige biföllo utan omröstning berörda förslag.

Arbetsförmedlingen. Beviljade Stadsfullmäktige i enlighet med Drätselkammarens förslag ett anslag af 2,000 kronor såsom bidrag för år 1913 till Västmanlands läns arbetsförmedling.

I sammanhang härmed föredrogs en vid arbetsförmedlingens styrelses framställning om nyssberörda bidrag fogad berättelse öfver verkställd revision af arbetsförmedlingsanstaltens räkenskaper och förvaltning för år 1911; och beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med revisorernas tillstyrkan bevilja ansvarsfrihet åt vederbörande för den tid revisionen omfattat.

Sjukkassornas Centralförening. Biföllo Stadsfullmäktige Drätselkammarens hemställan, att Stadsfullmäktige måtte bevilja Västerås sjukkassors centralförsamlings fortsättningsförening bidrag för år 1913 efter samma grunder och under samma villkor, som Stadsfullmäktige den 23 December 1909 bestämt för anslag till föreningen, samt att

för ifrågavarande ändamål måtte i 1913 års stat upptagas ett förslagsanslag å 2,500 kronor.

Stadsplanekommittén. Anslogs i enlighet med Drätselkammarens förslag för stadsplanekommitterades arbeten under år 1913 ett belopp af 3,500 kronor.

Skridskoklubben. Såsom bidrag till Västerås skridskoklubb, hvilken nu till Stadsfullmäktige inkommit med anhållan om anslag för instundande vintersäsong å 600 kronor, beviljade Stadsfullmäktige på Herr vice ordförandens yrkande i enlighet med Drätselkammarens förslag ett belopp af 400 kronor att utgå under samma villkor, som hittills gällt.

Sparfboet. Biföllo Stadsfullmäktige en af Drätselkammaren tillstyrkt framställning från föreningen Hvita bandet om ett anslag ur stadskassan för år 1913 af 300 kronor för uppehållande af verksamheten vid föreningens barnhem Sparfboet.

Filantropiska ändamål (arbetsstugan, barnkrubban, barnhemmet och natthärberget) Sundinska donationsfondens öfverskottsmedel. Sedan Stadsfullmäktige genom särskilda beslut den 26 September och den 31 Oktober innevarande år till Drätselkammaren remitterat framställningar om bidrag ur stadskassan för år 1913 till arbetsstugan och till barnkrubban å respektive 2,500 och 1,000 kronor samt till Drätselkammaren från Sundinska Nämnden öfverlämnats en framställning från Styrelsen för natthärberget med begäran om ett bidrag för år 1913 å 300 kronor, hade Drätselkammaren tillstyrkt samtliga dessa framställningar och därjämte föreslagit, att såsom bidrag till Västerås barnhem i likhet med föregående år måtte anvisas ett belopp af 500 kronor, hvarjämte Drätselkammaren förmält, att Sundinska Nämnden i skrifvelse till Stadsfullmäktige, som öfverlämnats till Drätselkammaren, föreslagit, att till täckande af dessa anslag å tillhopa 4,300 kronor ett belopp af 3,300 kronor måtte af Sundinska fondens öfverskottsmedel ställas till stadskassans disposition; och hade Drätselkammaren med instämmande i detta förslag i budgetförslaget upptagit till uttaxering skillnaden mellan nämnda belopp, 1,000 kronor.

Stadsfullmäktige biföllo härutinnan hvad Sundinska Nämnden och Drätselkammaren föreslagit.

Representationsanslag. Beslöto Stadsfullmäktige, med bifall till Drätselkammarens härutinnan gjorda hemställan, att till Drätselkammarens förfogande för år 1913 ställa ett representationsanslag å förslagsvis 1,000 kronor.

Lefnadskostnadsundersökning. Skulle bland utgifterna för diverse särskilda ändamål upptagas det belopp af 2,000 kronor, som Stadsfullmäktige den 18 innevarande December under § 217 beviljat för anordnande af en lefnadskostnandsundersökning i Västerås.

Fattigvården. Dyrtidstillägg åt sysslomannen och portvakten vid fattiggården. Godkände Stadsfullmäktige Fattigvårdsstyrelsens förslag till stat för stadens fattigvård med de af Drätselkammaren föreslagna och af Beredningsutskottet tillstyrkta tilläggen, att sysslomannen och portvakten vid fattiggården beviljades hvardera ett dyrtidstillägg för år 1913 å 150 kronor samt att bland utgifterna i ifrågavarande stat upptogs ett belopp af 5,000 kronor, utgörande brist från år 1912.

Folkskoleväsendet.

På grund af Stadsfullmäktiges remiss den 31 nästlidne Oktober hade Drätselkammaren i sammanhang med budgetförslaget i öfrigt utlåtit sig rörande det af Folkskolestyrelsen uppgjorda förslaget till stat för stadens folkskoleväsende under nästkommande år.

Tjänsteår på grund af anställning i annat skoldistrikt.

Vidkommande Folkskolestyrelsens hemställan, att vid lärares och lärarinnors uppflyttning i högre lönegrad en väl vitsordad tjänstetid, högst fem år, i motsvarande anställning inom annat skoldistrikt skulle få af dem beräknas, hade Drätselkammaren på anförda skäl föreslagit, att frågan härom måtte återremitteras till Folkskolestyrelsen för ytterligare utredning samt att de ålderstillägg, Folkskolestyrelsen i sitt budgetförslag i enlighet med ifrågavarande hemställan upptagit för i stadens tjänst redan antagna lärare och lärarinnor, måtte ur folkskolans stat utgå.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige, hvad Drätselkammaren i förevarande fråga föreslagit, och skulle sålunda i enlighet med Drätselkammarens förslag följande i Folkskolestyrelsens budgetförslag upptagna ålderstillägg icke uppföras i folkskolans stat, nämligen: folkskoleläraren Næslund, ett ålderstillägg å 300 kronor, folkskolelärarinnorna Fröman, Boman och Köhlberg, ett ålderstillägg hvar å 200 kronor samt småskolelärarinnorna J. Johansson, O. Norling, A. Eriksson, E. Karlsson, A. Pettersson, E. Sewelin, T. Österberg, E. Svensson och G. Vahlberg, ett ålderstillägg hvar å 100 kronor.

Folkskoleläraren Strandbergs lön.

Drätselkammaren hade erinrat, att i Folkskolestyrelsens förslag upptagne folkskoleläraren Strandberg med ett lönebelopp af 2,300 kronor efter förslagets upprättande erhållit anställning å annan ort, hvarför Drätselkammaren i stället för sagda förslag i sitt förslag uppfört en ordinarie lärare, ej tillsatt, med ett lönebelopp af 1,700 kronor.

Stadsfullmäktige biföllo härutinnan Drätselkammarens förslag.

Nya folkskolelärartjänster.

Beträffande Folkskolestyrelsens framställning om inrättande från och med den 1 Juli 1913 af dels en ny ordinarie folkskolelärarebefattning och dels, med bibehållande under år 1913 af den nuvarande extra ordinarie folkskolelärarebefattningen, en ny befattning af sistnämnde slag hade Drätselkammaren föreslagit, att framställningen, i hvad den afsåge inrättande af en ny ordinarie tjänst icke måtte bifallas, men att däremot jämte den nuvarande extra ordinarie lärarebefattningen från och med den 1 Juli 1913 två nya extra ordinarie folkskolelärarebefattningar måtte inrättas.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herrar Fåhræus, Malmberg, Bäckman, Thunholm, Oest och Björkman bifall till Folkskolestyrelsens förslag, dels ock Herrar Edv. Karlsson, vice ordföranden, Sundström och Nordin bifall till Drätselkammarens förslag; och fattade Stadsfullmäktige vid framställning af proposition å berörda yrkanden genom begärd och anställd omröstning (voteringslista Bil. § 259 a) med 17 ja emot 12 nej, afgifna för bifall till Drätselkammarens förslag, beslut i denna fråga i enlighet med Folkskolestyrelsens framställning.

Det antecknades, att af detta beslut föranleddes en ökning å utgiftssidan i Drätselkammarens budgetförslag å 150 kronor.

Folkskolestyrelsen hade anhållit om inrättande från och med den 1 Juli 1913 af två nya extra ordinarie folkskolelärarinnebefattningar och två nya ordinarie folkskolelärarinnebefattningar, de två sistnämnde i stället för två af de tre nuvarande extra ordinarie lärarinnebefattningarne, hvilken anhållan Drätselkammaren tillstyrkt, att Stadsfullmäktige måtte bifalla, dock i sådan form, att Stadsfullmäktige måtte besluta att från och med den 1 Juli 1913 vid stadens folkskolor skulle inrättas två nya folkskolelärarinnebefattningar, med bibehållande af nuvarande antalet eller tre extra ordinarie folkskolelärarinnebefattningar. *Nya folkskolelärarinnetjänster.*

Sedan Herr Fåhræus härutinnan yrkat bifall till Drätselkammarens förslag, blef framställningen af Stadsfullmäktige bifallen på sätt Drätselkammaren tillstyrkt.

Biföllo Stadsfullmäktige Folkskolestyrelsens förslag, att nuvarande tillförordnade läraren i skomakerislöjd A. Hammarsten måtte erhålla fast anställning vid stadens folkskolor med bestämd lön per år, dock mot skyldighet för Hammarsten att ställa sig en särskild instruktion till efterrättelse. *Ordinarie lärare i skomakerislöjd.*

Vidkommande Folkskolestyrelsens framställning om ett anslag å 700 kronor till utvidgning af undervisningen i slöjd hade Drätselkammaren härå yrkat afslag. *Slöjdundervisning.*

Seden Herr Bäckman uppgifvit, att han icke, såsom Folkskolestyrelsens protokoll angåfve, reserverat sig mot styrelsens framställning i denna del, utan endast mot beslutet rörande utvidgning af undervisningen i huslig ekonomi, samt Herrar Björkman och Malmberg yrkat bifall till Folkskolestyrelsens nu förevarande förslag, den sistnämnde dock på det sätt att det begärda beloppet såsom ett förslagsanslag tillades det senare i budgetförslaget uppförda anslaget "diverse folkskolelärare, förslagsanslag 1,600", blef Folkskolestyrelsens framställning af Stadsfullmäktige bifallen i enlighet med Herr Malmbergs yrkande.

Å Folkskolestyrelsens framställning om ett anslag å 450 kronor till utvidgning af undervisningen i huslig ekonomi, hade Drätselkammaren likaledes yrkat afslag. *Undervisning i huslig ekonomi.*

I fråga härom yrkade nu dels Herr Nordin, med hvilken Herrar Björkman och Malmberg instämde, bifall till Folkskolestyrelsens framställning med det tillägg, att för den utvidgade undervisningen skulle tillsvidare afgiftsfritt upplåtas skolkökslokalen i Sundinska huset, dels ock Herr Bäckman i enlighet med Drätselkammarens förslag afslag å Folkskolestyrelsens framställning.

Vid framställning af proposition å dessa yrkanden fattade Stadsfullmäktige beslut i förevarande fråga i öfverensstämmelse med Herr Nordins under öfverläggningen framställda förslag.

Folkskolestyrelsen hade hemställt, att åt en hvar af samtliga lärare och lärarinnor i läse- och öfningsämnena måtte beviljas ett dyrtidstillägg för år 1913 af 200 kronor, hvaremot Drätselkammaren föreslagit, att dyrtidstillägg väl måtte beviljas nämnda lärarepersonal, men att beloppet måtte bestämmas till 150 kronor för lärare och 100 kronor för lärarinna. *Dyrtidstillägg åt lärare och lärarinnor vid folkskolan.*

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Fåhræus, med instämmande af Herrar Björkman och Malmberg, bifall till Folkskolestyrelsens förslag,

dels Herr Enhörning, med hvilken Herrar Viktor Larsson, Edv. Karlsson, Huggare och Nordin instämde, bifall till Drätselkammarens förslag, dels Herr Danielsson, att dyrtidstilläggen för såväl lärare som lärarinnor måtte bestämmas till 150 kronor, dels Herr Thunholm bifall till Folkskolestyrelsens förslag beträffande småskolelärarinnorna, men att dyrtidstilläggen i öfrigt måtte bestämmas till 10 % af begynnelselönerna, dels ock Herrar Uggla och Daniel Johansson bifall till Folkskolestyrelsens förslag beträffande småskolelärarinnorna men i öfrigt bifall till Drätselkammarens förslag.

Efter öfverläggningens slut framställdes först proposition å de sålunda gjorda yrkandena beträffande dyrtidstillägg för småskolelärarinnorna; och då Herr ordföranden därvid förklarade sig anse frågan om bifall till Herr Danielssons yrkande vara med öfvervägande ja besvarad, begärdes votering, hvarefter och sedan till kontraproposition i hufvudvoteringen genom särskild omröstning (voteringslista Bil. § 259 b) med 17 nej emot 12 ja, afgifna för bifall till Folkskolestyrelsens förslag, antagits Drätselkammarens förslag, Stadsfullmäktige genom anställd hufvudvotering (voteringslista Bil. § 259 c) med 15 ja emot 14 nej fattade beslut i nu förevarande fråga i enlighet med Herr Danielssons under öfverläggningen framställda förslag, enligt hvilket dyrtidstillägget skulle utgöra 150 kronor.

Det antecknades, att genom detta beslut föranleddes en utgiftsökning i Drätselkammarens budgetförslag af 1,300 kronor.

I fråga om dyrtidstillägg för folkskolelärarne och de manliga lärarne i slöjd, godkändes Drätselkammarens förslag om ett dyrtidstillägg å 150 kronor för dessa befattningshafvare utan omröstning.

Vid därefter framställd proposition å de under öfverläggningen gjorda yrkandena med afseende å dyrtidstillägg för folkskolelärarinnorna beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning (voteringslista Bil. § 259 d) med 16 ja emot 13 nej, afgifna för Herr Danielssons till kontraproposition utan omröstning antagna förslag, att godkänna Drätselkammarens förslag, hvadan alltså dyrtidstillägget för folkskolelärarinnorna skulle utgöra 100 kronor.

Beträffande lärarinnorna i slöjd antogo Stadsfullmäktige utan omröstning Herr Danielssons under öfverläggningen framställda förslag, och bestämdes dyrtidstillägget för dem sålunda till 150 kronor, hvarigenom en utgiftsökning i Drätselkammarens budgetförslag å 250 kronor uppkom.

Vidkommande slutligen dyrtidstillägg för lärarinnorna i huslig ekonomi antogo Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning (voteringslista Bil. § 259 e) med 15 nej emot 14 ja, afgifna för Herr Danielssons förslag, Drätselkammarens förslag, att dyrtidstillägget för dessa lärarinnor skulle bestämmas till 100 kronor.

På förslag af Herr Fåhræus beslöto Stadsfullmäktige härefter, att, då ordinarie lärare eller lärarinna åtnjöt tjänstledighet, det skulle bero på Folkskolestyrelsen att bestämma, huruvida dyrtidstillägget för den tid, under hvilken ledigheten varade, skulle åtnjutas af den ordinarie befattningshafvaren eller af vikarien.

Vaktmästares och eldares vid folkskolan naturaförmåner.

Godkändes Drätselkammarens förslag, att folkskolans vaktmästares och eldares naturaförmåner icke skulle inräknas i deras kontanta lön, utan uppföras inom linien i utgiftsstaten.

Biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Fåhræus Drätselkammarens förslag, att åt vaktmästarne och eldaren vid folkskolorna måtte tilldelas ett dyrtidstillägg för år 1913 af 150 kronor för hvarje befattningshafvare. *Dyrtidstillägg åt vaktmästare och eldare vid folkskolan.*

Drätselkammaren hade anmärkt, att Folkskolestyrelsen i sitt förslag utan någon motivering eller ens omnämnande i protokollet upptagit anslag till aflöning för en nyinrättad städerskeplats å 325 kronor och på denna grund afstyrkt anslaget. *Städning vid folkskolan.*

I fråga härom upplästes nu ett från Folkskolestyrelsen denna dag till Stadsfullmäktige inlämnadt utdrag af styrelsens protokoll för den 6 Juni 1912, utvisande, att Folkskolestyrelsen i anledning af en anhållan från vaktmästaren vid Herrgärdsskolan om att från och med höstterminen 1912 blifva befriad från de städningsgöromål, som enligt gällande kontrakt ålåge honom, beslutat dels bifalla denna anhållan för höstterminen 1912, hvarvid de ökade kostnader för städning, som af detta beslut blefve en följd, skulle bestridas ur anslaget till oförutsedda utgifter, dels ock att i samband med upprättandet af förslaget till budget för år 1913 hos Stadsfullmåktige anhålla om ett nytt fast anslag till städning af en våning i Herrgärdsskolan och att, om denna anhållan af Stadsfullmäktige bifölles, sedan äfven för framtiden befria vaktmästaren i Herrgärdsskolan från den honom hittills ålagda städningsskyldigheten.

Efter häraf tagen del beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Malmberg bifalla Folkskolestyrelsens i förevarande afseende gjorda framställning.

Till städning af nya lokaler anslogo Stadsfullmäktige enligt Folkskolestyrelsens af Drätselkammaren tillstyrkta hemställan 300 kronor.

Beviljades på yrkande af Herr vice ordföranden i enlighet med Folkskolestyrelsens framställning förra städerskan vid folkskolorna Edla Froberg en årlig pension af 300 kronor att utgå af uttaxerade medel. *Edla Frobergs pension*

Beträffande Folkskolestyrelsens begäran om höjning af anslaget till skolkökets driftkostnader från 1,000 till 1,500 kronor, hvilken begäran af Drätselkammaren afstyrkts, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Malmberg och Björkman att godkänna Folkskolestyrelsens förslag. *Skolköket.*

Folkskolestyrelsen hade i samband med sitt budgetförslag hemställt, att Stadsfullmäktige måtte dels anslå för tandvårdens uppehållande vid folkskolorna såsom hittills under nästa vårtermin 500 kronor, för en första uppsättning af instrument, möbler m. m. för en skoltandklinik 1,500 kronor, till inköp af förbrukningsartiklar för kliniken 100 kronor och till aflöning under nästa hösttermin af en tandläkare och biträde 750 kronor, dels ock kostnadsfritt från den 1 Oktober 1913 upplåta fyra rum i sydvästra delen af tredje våningen i Sundinska huset till tandklinik för stadens folkskolor. *Folkskolebarnens tandvård.*

Drätselkammaren hade härutinnan föreslagit och Beredningsutskottet tillstyrkt, att Stadsfullmäktige måtte såsom arvode åt skoltandläkare under nästkommande år anslå det af Folkskolestyrelsen begärda sammanlagda beloppet 1,250 kronor, men att i stället för anslag till inrättande af en tandklinik 1,600 kronor, anslå ett belopp af förslagsvis 500 kronor till förbrukningsartiklar m. m. för folkskolebarnens tandvård.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Malmberg bifall till Folkskolestyrelsens förslag, dels Herr Enhörning med instämmande af Herrar Sundström och Edv. Karlsson bifall till Drätselkammarens förslag med det tillägg, att frågan om lokal för utöfvande af ifrågavarande tandvård måtte återremitteras till Folkskolestyrelsen, dels ock Herr Nordin bifall till Drätselkammarens förslag beträffande anslag till arvode för skoltandläkare samt därjämte att det af Drätselkammaren föreslagna förslagsanslaget till förbrukningsartiklar m. m. måtte tilläggas Folkskolestyrelsens allmänna anslag till oförutsedda utgifter.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å berörda yrkanden biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Herr Enhörnings under öfverläggningen framställda förslag.

Simundervisning. Anslogo Stadsfullmäktige i enlighet med Folkskolestyrelsens efter dess statförslags upprättande framställda af Drätselkammaren tillstyrkta förslag såsom arvoden till simlärare och simlärarinna för folkskolebarnens simundervisning respektive 1,000 och 750 kronor.

Folkskolans statsbidrag och hyresinkomster. Skulle statsbidragen för folkskoleväsendet samt inkomsterna under titeln hyresmedel beräknas på sätt Drätselkammaren föreslagit.

I öfriga här ej omförmälda delar godkändes Folkskolestyrelsens statförslag.

Inkomsterna:

Hamnmagasinen. Vidkommande den af Drätselkammaren beräknade inkomsten af hyror för utrymmen i stadens nyuppförda hamnmagasin, 5,000 kronor, föreslog Herr Enhörning, med förmälan, att uthyrning redan ägt rum i afsevärdt större utsträckning, än hvad Drätselkammaren vid budgetförslagets upprättande beräknat, att ifrågavarande inkomstpost måtte uppföras med ett belopp af 10,000 kronor; och blef detta af Herr Enhörning framställda förslag af Stadsfullmäktige godkändt.

Byggnadsnämnden. Inkomsterna under Byggnadsnämndens stat skulle upptagas med det af Drätselkammaren föreslagna beloppet 4,000 kronor.

Köttbesiktningsbyrån. Köttbesiktningsbyråns inkomster skulle beräknas på sätt Drätselkammaren föreslagit med en höjning af 150 kronor i Hälsovårdsnämndens förslag.

Stadshotellet. I fråga om inkomsterna för stadshotellet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Frans Johansson, att de särskilda hyresbeloppen skulle i staten specificeras.

Hamnen, Fyren, Skärmtak. Godkändes till alla delar Hamnstyrelsens förslag till stat för stadens hamn och beviljades alltså utöfver de i samma förslag upptagna årliga utgiftsbeloppen dels 3,425 kronor för omändring af gamla hamnfyren och dels 4,000 kronor för uppförande af ett skärmtak å hamnplanen i stället för förutvarande paviljongbyggnad, af hvilka båda anslag, som skulle fördelas att gäldas af hamninkomsterna under två år, i förevarande stat skulle uppföras endast halfva beloppen.

I särskilda skrifvelser till Stadsfullmäktige den 10 innevarande December, hvilka skrifvelser inkommit efter budgetförslagets upprättande, hade Hamnstyrelsen dels hemställt, att Stadsfullmäktige ville besluta att för Västerås hamn ingå som ledamot i Svenska Hamnförbundet och att utbetala 1912 års afgift med 50 kronor, att utgå af hamnens öfverskottsmedel, dels ock föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte anslå 575 kronor af hamnens öfverskottsmedel för att medelst 3 st. elektriska 200-ljuslampor ersätta förutvarande gasbelysning omkring den s. k. pråmån. *Svenska hamnförbundet. Belysning vid hamnen.*

Stadsfullmäktige biföllo på yrkande af Herr Nordin utan omröstning hvad Hamnstyrelsen sålunda hemställt och föreslagit.

Inkomsterna af stadens vatten-, gas- och elektricitetsverk skulle upptagas i enlighet med Drätselkammarens förslag. *Vatten-, gas- och elektricitetsverken.*

I alla här förut ej omförmälda delar, med undantag af förslagsanslaget, godkändes härefter den föreliggande budgeten i öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag.

Med bifall till Drätselkammarens af Beredningsutskottet tillstyrkta förslag beslöto Stadsfullmäktige att till täckande af bristen i 1913 års utgifts- och inkomststat för Västerås stad jämlikt 57 § af Kungl. Förordningen om kommunalstyrelse i stad bestämma en uttaxering för år 1912 af 6,75 % å den enligt senaste af pröfningsnämnden fastställda taxering till bevillning upptaxerade inkomsten i staden. *Uttaxeringen.*

För utjämning af budgetens utgifts- och inkomstsidor i anledning af de af Stadsfullmäktige företagna ändringarne i Drätselkammarens förslag skulle det af Drätselkammaren upptagna förslagsanslaget till diverse utgifter och oförutsedda behof å 17,789 kronor 9 öre minskas med 3,375 kronor till 14,414 kronor 9 öre.

§ 260.

En från Kungl. Kommerskollegium inkommen skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 16 innevarande December rörande Kollegii förut hos Stadsfullmäktige gjorda framställning om anordnande i Västerås af en lefnadskostnadsundersökning beslöto Stadsfullmäktige öfverlämna till den af Stadsfullmäktige vid gårdagens sammanträde tillsatta kommittén för den då beslutade lefnadskostnadsundersökningens verkställande. *Ang. lefnadskostnadsundersökning.*

§ 261.

Frambars af Herr Frans Johansson en af honom undertecknad motion, i hvars syfte Herr Uggla instämt, med förslag om tillsättande af en kommitté med uppdrag att efter tagen noggrann kännedom om stadens omgifningar till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande och förslag angående områden, som icke allenast borde fritagas från bebyggande utan äfven för framtiden borde komma i åtnjutande af naturskydd. *Ang. naturskyddade områden i stadens omgifningar.*

På yrkande af motionären remitterades motionen till utlåtande af Beredningsutskottet med uppdrag för utskottet att, om motionen af detsamma tillstyrktes, jämväl afgifva förslag å ledamöter i kommittén.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 30 December 1912.

Max. Schenström.

Ernst Björkman. *Axel Sundström.*

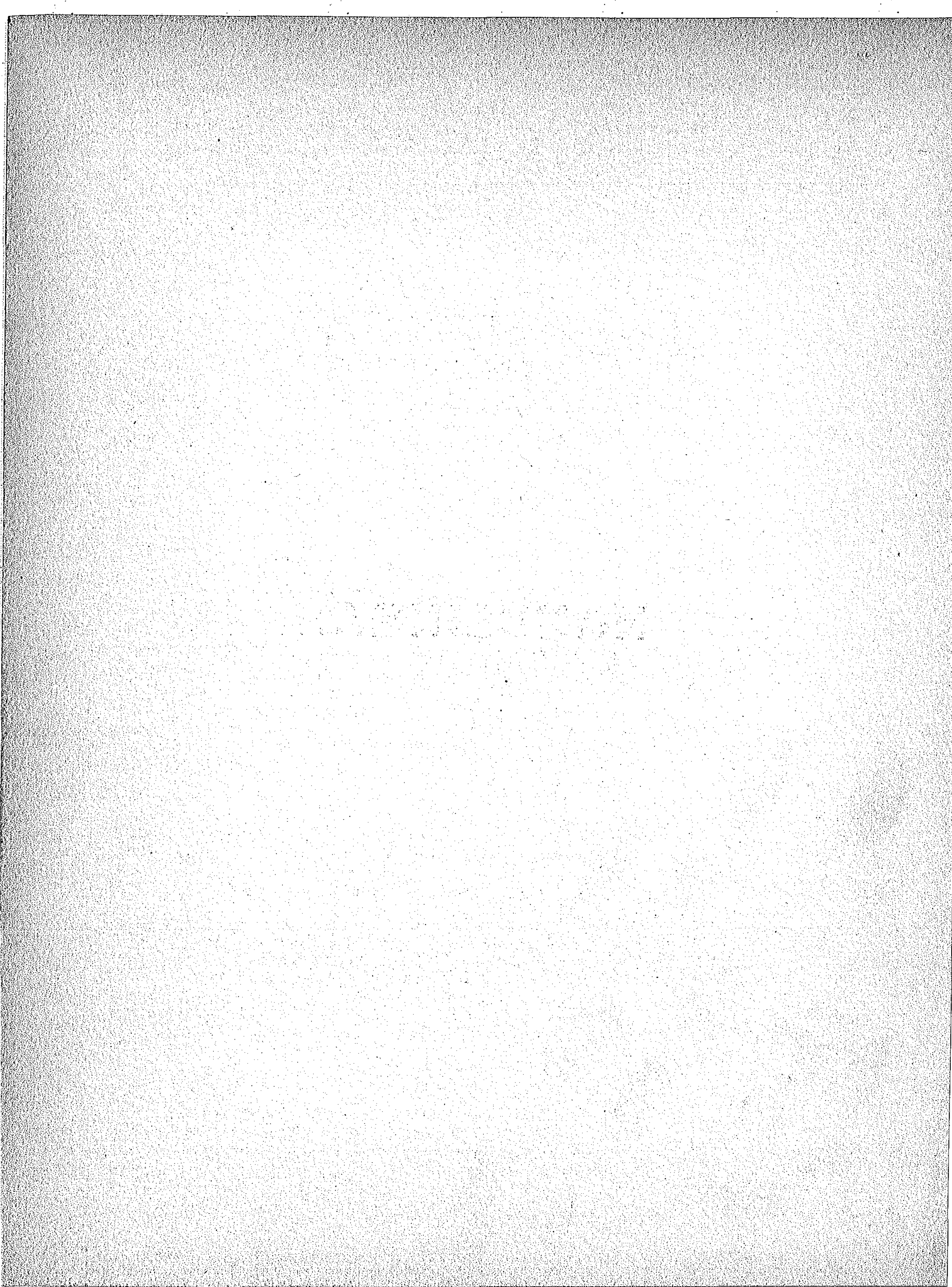
Offentligen uppläst den 31 December 1912, betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Fredr. Anderssons Boktryckeri, Västerås, 1913

HANDLINGAR

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 25 Januari. I

N:o 1.

Byggnadsnämndens förslag angående bestämmelser rörande byggnadsverksamheten utom stadsplanen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 28 April 1910 hafva Stadsfullmäktige beslutat att nedan angifna bestämmelser skulle äga tillämpning inom ett å särskild karta utmärkt område utom stadsplanen — omfattande största delen af de områden som hittills varit eller kunnat tänkas inom närmare tid blifva föremål för byggnadsverksamhet — nämligen:

1:o) Byggnadsritning skall upprättas och af Byggnadsnämnden eller den, denna därtill förordnar, granskas och godkännas; och skall byggnaden till utrönande af, att godkänd ritning följts, af därtill förordnad person afsynas och godkännas, innan den för sitt afsedda ändamål begagnas.

2:o) Med byggnadsritning skall följa karta, utvisande byggnadens läge i förhållande till angränsande hus, vägar och inhägnader.

3:o) Byggnad skall, hvad byggnadssättet beträffar, uppföras i enlighet med föreskrifterna i den för riket gällande byggnadsstadgan samt den för stadgan antagna byggnadsordningen.

Vidare hafva Stadsfullmäktige den 15 December 1910 i afbidan på fastställelse af nyssnämnda beslut bestämt, att stadens vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar icke må införas i sådan efter 1911 års ingång uppförd byggnad inom ofvanberörda område utom stadsplanen, som icke uppförts i enlighet med de föreskrifter, som innehållas i Stadsfullmäktiges ofvan omförmälda beslut den 28 april 1910.

Sedan Kungl. Maj:t enligt skrifvelse den 27 oktober från Kungl. Civildepartementet förklarat, att de af Stadsfullmäktige den 28 april 1910 föreslagna bestämmelserna icke kunde fastställas, har Magistraten till Stadsfullmäktige öfverlämnat samma skrifvelse.

Genom beslut deu 30 november 1911 hafva Stadsfullmäktige remitterat Kungl. Civildepartementets skrifvelse till Byggnadsnämnden för afgifvande af det förslag, hvartill handlingens innehåll syntes kunna föranleda, och får Byggnadsnämnden med anledning häraf hemställa,

att Stadsfullmäktige ville besluta att tills vidare och intill dess förenämnda område kan komma att inläggas i stadsplanen eller annorlunda beslutas, stadens vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar icke må införas i sådan efter 1911 års ingång uppförd byggnad

N:o 1
ang. byggnadsverksamheten utom stadsplanen.

inom samma område, som icke uppförts i enlighet med de föreskrifter, som innehållas i Stadsfullmäktiges ofvan omförmälta beslut den 28 april 1910.

Västerås den 6 December 1911.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Närslutna afskrift af bref från Kungl. Civildepartementet angående vägrad fastställelse af Stadsfullmäktige den 28 april 1910 antagna särskilda bestämmelser med afseende å byggnadsverksamhetens ordnande inom viss del af stadens icke planlagda område får Magistraten härmed för Stadsfullmäktiges kännedom öfverlämna.

Västerås rådhus den 27 November 1911.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Västmanlands län.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, af Eder med underdånig skrifvelse den 4 augusti 1910 jämte magistratens i Västerås underdåniga yttrande öfverlämnad skrift hafva stadsfullmäktige i nämnda stad i underdånighet anhållit om fastställelse å följande af byggnadsnämnden i staden utarbetade, af stadsfullmäktige vid sammanträde den 28 april 1910 antagna särskilda bestämmelser med afseende å byggnadsverksamhetens ordnande inom viss del af stadens icke planlagda område, nämligen:

»1) Byggnadsritning skall upprättas och af byggnadsnämnden eller den, denna därtill förordnar, granskas och godkännas; och skall byggnaden till utrönande af, att godkänd ritning följts, af därtill förordnad person afsynas och godkännas, innan den får för sitt afsedda ändamål begagnas.

2) Med byggnadsritning skall följa karta, utvisande byggnadens läge i förhållande till angränsande hus, vägar och inhägnader.

3) Byggnad skall, hvad byggnadssättet beträffar, uppföras i enlighet med föreskrifterna i den för riket gällande byggnadsstadgan samt den för staden antagna byggnadsordningen.

Till följd af nådig remiss har Kungl. öfverintendentsämbetet i ärendet afgifvit underdånigt utlåtande af den 11 oktober 1910.

Vid underdånig föredragning denna dag af detta ärende har Kungl. Maj:t, enär omförmälta bestämmelser, oaktadt deras alltför svätvande affattning, måste anses innebära

större inskränkning i byggnadsverksamheten, än som med afseende å område af ifrågavarande slag kan anses lämpligt, funnit de föreslagna bestämmelserna icke kunna fastställas. Hvilket jag, på nådigaste befallning, härigenom får Eder till kännedom och för vederbörandes underrättande meddela.

N:o 1 ang. byggnadsverksamheten utom stadsplanen

Stockholm den 27 oktober 1911.

Axel Schotte.

J. W. Wallin.

N:o 2.

Hamnbyggnadskommitterades skrifvelse med redogörelse öfver kommitterades arbete.

Till Herrar Stadsfullmäktige, Västerås.

Den 31 oktober 1907 hafva Herrar Stadsfullmäktige *dels* beslutat att låta utföra en utvidgning af härvarande hamn österut i hufvudsaklig öfversensstämmelse med Löjtnanten V. Fellenius förslag med träkaj för 4 meters vattendjup samt med en vågbrytare af dubbla pålrader med mellanliggande fyllning samt att till bestridande af kostnader härför anslå ett belopp af 226,000 kronor, *dels ock* uppdragit åt en kommitté bestående af Herrar Borgmästaren John Karlsson, Bandirektören J. Plantin och Direktören J. S. Edström samt 2 personer, som Hamnstyrelsen skulle äga utse, att vidtaga alla åtgärder, som erfordrades för hamnarbetets utförande.

Sedan Bandirektören Plantin afsagt sig ifrågavarande uppdrag, hafva Herrar Stadsfullmäktige i hans ställe utsett Byggmästaren K. J. Karlsson.

På grund af Stadsfullmäktiges beslut utsåg Hamnstyrelsen för sin del till ledamöter i kommittén Kaptenen W. Grandinson och Ingeniören Gustaf Andersson.

Genom beslut den 29 december 1910 hafva Herrar Stadsfullmäktige uppdragit åt samma kommitterade att verkställa den upprensning och strandskoning i Svartåns mynning nedom järnvägsbron, hvarom Hamnstyrelsen väckt förslag.

Då dessa uppdrag nu äro så till vida fullbordade, att endast en del mindre kompletteringsarbeten återstå, hvilka kunna utan olägenhet utföras, sedan den nya hamnen tagits i bruk, få Kommitterade härmed afgifva följande

Redogörelse.

Arbetena påbörjades omedelbart på nyåret 1908 medelst pålning och spåntning för den nya kajen jämte förankringar, och hafva sedan muddrings-, fyllnings- och vågbrytarearbetena följt efter hvarandra.

N:o 2 Hamnbyggnadskommitterades redogörelse.

Kostnaderna hafva tills dato uppgått till		217,140: 43
Återstående arbeten beräknas till		5,000: —
	S:ma	222,140: 43
Det beviljade anslaget, inberäknadt ett tidigare anslag å 3,000 kronor för undersökningskostnader, hvilka ingå i nyssnämnda utgiftssumma uppgick till		229,000: —
hvarför en besparing förefinnes af		6,859: 57
I byggnadskostnaden är dock då inberäknad, ej allenast den strandskoning utmed Svartåns västra strand och den uppmuddring af därvarande hamnbassäng, som enligt Stadsfullmäktiges ofvan berörda beslut utförts innevarande år, och som betingat en kostnad af		19,410: 01
utan äfven hela kostnaden för mudderverket, som väl rätteligen ej bör afskrifvas på detta enda arbete. Hade afskrifningen inskränkts till halfva värdet, hade besparingen ökats med		12,000: —
Kostnaderna hafva därför i självfva verket understigit de beräknade med	Kr.	38,269: 58
och den slutliga nybyggnadskostnaden sålunda blifvit	Kr.	190,730: 42

hvarvid är att märka, att den af Professor Fellenius föreslagna förankringen af kajen under arbetets gång visade sig för svag, hvarför utförts ej allenast en förstärkning af dessa förankringar utan äfven en träbrygga utanför kajen för att återvinna den genom förskjutning förlorade raka kajlinien, hvilket arbete dragit en kostnad af kr. 41,417: 96.

I afseende å de 19,410 kronor, som Svartåbassängens ordnande kostat, få Kommitterade erinra, att då detta arbete i första hand var en följd af den nya afloppskulvertens utledande i Svartån ofvanför järnvägsbron i stället för nedanför, af kostnaden borde läggas på afloppsledningen så stort belopp, som motsvarade den genom förkortningen uppkomna besparingen i kulvertanläggningens kostnad, hvilken besparing då beräknas till c:a 6,000 kronor.

De nu nedlagda kostnaderna skulle därför rätteligen redovisas sålunda:

Den egentliga hamnutvidgningen	Kr.	190,730: 42
däri inberäknadt 5,000 kr. för återstående kostnader.		
Mudderverkets inventarievärde	„	12,000: —
Svartåbassängens ordnande	„	13,410: 01
Afloppsledningarnes andel däri	„	6,000: —
	S:ma Kr.	222,140: 43

Genom Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolags försorg och enligt dess åtagande, har nytt hamnspår jämte sidospår utdragits till och utmed den nya kajen.

Sedan den med anledning af en förskjutning hos kajen företagna, ofvan berörda förstärkningen blifvit utförd, har någon vidare rörelse hos kajen ej kunnat förmärkas, ehuruväl belastning förefunnits med såväl grus- och virkesupplag äfvensom med lokomotiv och vagnar. Kommitterade våga därför uttala en förhoppning, att den nya anläggningen fortfarande skall visa sig beståndande.

På grund af hvad sålunda anförts få Kommitterade hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige ville

N:o 2 Hamnbyggnadskommitterades redogörelse.

dels besluta att till Hamnstyrelsen öfverlåta dispositionen af den nya hamnanläggningen, med uppdrag åt Hamnstyrelsen att utföra erforderliga kompletteringsarbeten,

dels ock förklara Hamnbyggnadskommitterades uppdrag fullgjordt.

Västerås den 15 December 1911.

Hamnbyggnadskommitterade

John Karlsson.

Wald. Grandinson.

N:o 3.

Konungens Befallningshafvandes resolution angående bestämmelser om ansvariga byggmästare.

Konungens befallningshafvandes i Västmanlands län resolution på en af magistraten i Västerås gjord framställning om fastställelse af ett utaf stadens byggnadsnämnd upprättadt samt af stadsfullmäktige i Västerås, med viss ändring, den 31 augusti 1911 antaget förslag till bestämmelser om ansvariga byggmästare, att gälla såsom tillägg till stadens byggnadsordning;

Gifven Västerås slott i landskansliet den 30 november 1911.

Konungens befallningshafvande har tagit detta ärende i öfvervägande och pröfvar, i stöd af Byggnadsstadgan för rikets städer den 8 maj 1874, skäligt att såsom tillägg till den för staden Västerås gällande byggnadsordning fastställa följande

"Bestämmelser om ansvariga byggmästare":

§ 1.

Uppförande eller till nybyggnad hänförlig ändring af stenhus af mer än en vånings höjd eller under hvilket källare skall anläggas, må, vid vite af 200 till 500 kronor, icke utföras af annan än den, som af Västerås stads byggnadsnämnd godkänts såsom ansvarig

N:o 3 ang. ansvariga byggmästare.

byggmästare; byggnadsnämnden dock obetaget att vid byggnadsföretag af mindre omfattning, eller då särskilda omständigheter kunna därtill föranleda, efter ansökan medgifva ägare af fastighet inom staden att själf öfvervaka eller utföra byggnadsarbete å denna.

§ 2.

För att kunna antagas såsom ansvarig byggmästare skall sökande hos byggnadsnämnden styrka, att han genomgått byggnadsyrkesskola eller annan af nämnden godkänd läroanstalt samt att han minst två år praktiserat såsom arbetsledare eller verkmästare vid uppförande af byggnad, som i § 1 afses, eller att han under minst fyra år med sakkunnighet utöfvat byggnadsyrket.

§ 3.

Tomtägare, som vill bygga, men ej är behörig själf utföra arbetet, vare vid vite från och med fem till och med femhundra kronor skyldig att, innan arbetet påbörjas, hos byggnadsnämnden anmäla, hvilken byggmästare ledningen af arbetet eller tillsynen därå kommer att anförtros, och till nämnden aflämna skriftligt förklarande af sagda byggmästare, att han under ansvarsförpliktelse åtagit sig bygget.

§ 4.

Ansvarig byggmästare, hvilken upprepade gånger bryter mot byggnadsstadgan eller stadens byggnadsordning, kan af byggnadsnämnden fråntagas sin rätt att vara ansvarig byggmästare inom samhället.

Förestående föreskrifter skola införas i Konungens befallningshafvandes allmänna kungörelser, hvarförutom det åligger magistraten i Västerås att låta intaga dem i den af stadens tidningar, där allmänna påbud för staden vanligen meddelas, och att fullständigt införa Konungens befallningshafvandes kungörelse i ämnet i en för sådant ändamål inrättad liggare äfvensom ombesörja, att på stadens bekostnad tryckta exemplar af kungörelsen finnas inom staden för köpare att tillgå, så länge föreskrifterna fortfara att gälla.

Den med denna resolution missnöjde äger att däröfver hos Kungl Maj:t i dess Civildepartement anföra underdåniga besvär sist inom klockan tolf å trettionde dagen, efter det denna resolution blifvit genom magistratens i Västerås försorg i Västerås stads domkyrka uppläst, den dagen, då sådant sker, oräknad; dock att menighet, som klagar, äger tillgodonjuta femton dagars längre besvärstid än här ofvan sägs.

Ort och tid som ofvan.

Claës Wersäll.

Herman Uddén.

Uppläst i Västerås Domkyrka den 10/12 1911.

Fr. Fåhræus.

N:o 4.

Byggnadsnämndens yttrande öfver förslag till instruktion för stadsarkitekten.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 sistlidne Oktober vid behandling af förslag till fast anställande af en stadsarkitekt och instruktion för denne, jämte det Stadsfullmäktige till aflöning åt en af Byggnadsnämnden tillförordnad stadsarkitekt för år 1912 anslagit ett belopp af 2,000 kronor, till Byggnadsnämnden för yttrande remitterat det af kommitterade för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter uppgjorda förslaget till instruktion för stadsarkitekten, öfver hvilket förslag Drätselkammaren afgifvit yttrande, med uppdrag för Nämnden att särskildt föreslå de ändringar i instruktionsförslaget, som föranleddes af Stadsfullmäktiges berörda beslut om anställande af stadsarkitekt, får Byggnadsnämnden i ärendet afgifva följande förslag:

§ 1. Denna § torde i anledning af Stadsfullmäktiges beslut erhålla följande lydelse:

Stadsarkitekten förordnas af Byggnadsnämnden för ett år i sänder och åtnjuter i arvode för uppdraget det belopp, Stadsfullmäktige för ändamålet anslå. Stadsarkitekten lyder i tjänstgöring under Byggnadsnämnden.

§ 2. Då Byggnadsnämnden torde böra äga frihet att äfven utan ansökan, särkildt vid förnyande af förutvarande förordnande, förordna stadsarkitekt, synes lydelsen af förevarande § böra ändras i anslutning härtill, och föreslår Nämnden för denna § följande lydelse:

Förordnande såsom stadsarkitekt må endast meddelas den, som ägnar såväl arkitektutbildning som ock väl vitsordad praktisk erfarenhet rörande de frågor, som falla inom området för hans blifvande verksamhet.

§ 3. Mot Drätselkammarens förslag, att förevarande § nedfyttas i ordningsföljden efter §§ 4, 5 och 6 har Byggnadsnämnden intet att erinra.

Likaledes tillstyrker Byggnadsnämnden bifall till den af Drätselkammaren föreslagna ändringen beträffande §:*ens* innehåll.

§ 4 mom. 1. Byggnadsnämnden ansluter sig till Herr Grandinsons emot Drätselkammarens förslag afgifna reservation, och hemställer sålunda, att momentet i början erhåller följande lydelse:

att minst två dagar i veckan etc.

Med det nu anslagna arvodet kan nämligen vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet svårligen åläggas stadsarkitekten.

§ 4 mom. 3. Byggnadsnämnden tillstyrker bifall till Drätselkammarens ändringsförslag.

§ 7. Då stadsarkitekten förordnas blott för ett år i sänder äro de föreslagna bestämmelserna i denna § enligt Byggnadsnämndens förmenande öfverflödiga, hvarför Byggnadsnämnden hemställer, att §:*en* måtte utgå.

För öfrigt tillstyrker Byggnadsnämnden bifall till kommitterades förslag.

Enligt Byggnadsnämndens förslag skulle instruktionen sålunda erhålla följande lydelse:

§. 1.

Stadsarkitekten förordnas af Byggnadsnämnden för ett år i sänder och åtnjuter i arvode för uppdraget det belopp, Stadsfullmäktige för ändamålet anslå.

Stadsarkitekten lyder i sin tjänstgöring under Byggnadsnämnden.

N:o 4
ang. instruktion för stadsarkitekten.

§ 2.

Förordnande såsom stadsarkitekt må endast meddelas den, som äger såväl arkitektutbildning som ock väl vitsordad praktisk erfarenhet rörande frågor, som falla inom området för hans blifvande verksamhet.

§ 3.

Stadsarkitekten åligger:

att minst två dagar i veckan å tid, som af Byggnadsnämnden närmare bestämmes och allmänneligen kungöres, vara att träffa i sitt tjänsterum;

att vårda och ansvara för fullständigheten af det arkiv, som omfattar till Byggnadsnämnden inlämnade ritningar samt häröfver föra register äfvensom föra diarium öfver de ärenden, som tillhöra hans handläggning;

att förbereda och inför Byggnadsnämnden föredraga alla byggnadsfrågor å första sammanträdet, som inträffar en vecka efter det handlingar och ritningar till honom inkommit. Om till en byggnadsfrågas fullständiga utredande behöfvas hållfasthetsberäkningar och speciella konstruktioner, som ej kunna af stadsarkitekten handläggas, skall han därom göra anmälan till såväl Byggnadsnämnden som stadens byggnadschef;

att deltaga i de besiktningar och sammanträden, hvartill han af Byggnadsnämnden anmodas, äfvensom afgifva de skriftliga yttranden, som för utredningar kunna erfordras;

att på anmodan tillhandagå enskilda inom stadens jurisdiktion med råd och upplysningar i byggnadsfrågor; och är stadsarkitekten ej berättigad till ersättning för råd och upplysningar af sådan beskaffenhet, att de kunna utan vidare utredning lämnas under kontorstid;

att förrätta de i byggnadsordningen föreskrifna besiktningar å byggnadsföretag och att uttaga samt till stadskassan redovisa de ersättningar, som enligt taxa skola för samma besiktningar utgå, samt

att hålla noggrann tillsyn däröfver, att tillåtna byggnadsföretag utföras i fullständig öfverenskommelse med af Byggnadsnämnden till efterrättelse fastställda ritningar och gällande föreskrifter, äfvensom att, om någon befinnes hafva härutinnan brustit och icke på tillsägelse genast afhjälper felaktigheten, eller om någon beträdes med att utan Byggnadsnämndens tillåtelse utföra byggnadsföretag, där sådan tillåtelse erfordrats, ofördröjligen göra skriftlig anmälan om förhållandet till Byggnadsnämnden.

§ 4.

Stadsarkitekten skall utan särskild ersättning i samråd med byggnadschefen biträda vid utarbetandet och granskning af förslag rörande stadens husbyggnader äfvensom uppgöra ritningar och kostnadsförslag för reparationer af staden tillhörande hus.

Stadsarkitekten är äfven på kallelse skyldig att utan särskild ersättning biträda stadens olika styrelser och kommittéer, äfvensom Magistraten och Kyrkorådet med upplysningar och utredningar rörande de byggnader, som af desamma omhänderhafvas.

§ 5.

Stadsarkitekten är oförhindrad att i den utsträckning hans tjänstegöromål medgifva, åtaga sig enskilda uppdrag.

§ 6.

Stadsarkitekten är berättigad till sammanlagdt fyra veckors semester hvarje år å tid, som af Byggnadsnämnden bestämmes. Annan ledighet må jämväl kunna honom beviljas af Byggnadsnämnden.

Vikarie för stadsarkitekten skall af Byggnadsnämnden förordnas och vikariens aflöning bekostas vid semester af staden till belopp motsvarande stadsarkitekten för ifrågavarande tid tillkommande löneförmåner, men eljes af stadsarkitekten.

N:o 4 ang. instruktion för stadsarkitekten.

Västerås den 3 Januari 1912.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

N:o 5.

Byggnadsnämndens utlåtande öfver förslag till taxa för stadsingeniörens och stadsarkitektens arvodesförrättningar.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 Oktober 1911 till Byggnadsnämnden för yttrande remitterat förslag angående arvodestaxa för stadsingeniören och stadsarkitekten i Västerås, får Byggnadsnämnden härmed tillstyrka samma förslag med de af Drätselkammaren föreslagna tillägg, dock att Byggnadsnämnden beträffande den af Drätselkammaren föreslagna punkt 10:o) hemställer, att densamma måtte erhålla följande ändrade lydelse:
10:o) För kopia (ljuskopia) af byggnadsritning, pr blad kronor 5; —

Västerås den 3 Januari 1912.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

N:o 6.

Kungl. brefvet ang. tullhusets öfvertagande af staden.

Gustaf etc. vår ynnest etc.

I sammanhang med fastställande af taxa å hamnafgifter i Västerås hafva Vi genom nådigt bref den 26 Maj 1911, i anledning af hvad kommerskollegium i sitt underdåniga utlåtande i ämnet anfört, i fråga om tullhusbyggnaden i Västerås, anbefallt Eder att förständiga vederbörande i nämnda stad att till Oss inkomma med förslag till fullständig ekonomisk uppgörelse mellan staden och hamnen, hvilken uppgörelse borde utgå därifrån, att staden från och med den 1 Januari 1908 skulle anses hafva öfvertagit omförmälda byggnad.

Med underdånig skrifvelse den 18 Oktober 1911 har Ni öfverlämnat en till Oss ställd, af Magistratens i Västerås underdåniga yttrande åtföljd skrift, däri Stadsfullmäktige

N:o 6 ang. tullhusets öfvertagande.

i nämnda stad underställt vår pröfning ett af Stadsfullmäktige å sammanträde den 31 Augusti 1911 antaget, i bifogadt protokollsutdrag inrymdt förslag till ekonomisk uppgörelse mellen staden och hamnen i omförmälda hänseende.

Sedan kommerskollegium den 7 nästlidna November afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, hafva Vi låtit detta ärende Oss föredragas och därvid funnit godt godkänna ifrågavarande förslag till uppgörelse.

Hvilket Vi Eder till kännedom och för vederbörandes förständigande härigenom meddela.

Stockholms slott den 15 December 1911.

GUSTAF.

Theodor Adelsvärd.

N:o 7.

Drätselkammarens framställning om anslag till matlagningskurser.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I en till Drätselkammaren inlämnad, till Stadfullmäktige ställd skrifvelse, som Drätselkammaren härmed öfverlämnar till Stadsfullmäktiges pröfning, hafva fru Ruth Randall Edström m. fl. härstädes anhållit om ett anslag af staden å minst 500 kronor till fortsättande af de matlagningskurser, för hvilka Stadsfullmäktige låtit iordningställa lokal i Sundinska huset.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 September 1910 anslagit 500 kronor till ifrågavarande undervisning — hvilken då anordnades af föreningen för kvinnans politiska rösträtt — att uttaxeras i 1911 års stat, afslogo Stadsfullmäktige på Drätselkammarens hemställan den 23 Februari 1911 en af samma förening ånyo framställd anhållan om ett ytterligare bidrag till samma undervisning. Det skäl hvarpå Drätselkammarens afslagsyrkande grundades, var, att det anslag, som beviljades den 29 September 1910 afsåg år 1911 och att något vidare bidrag för samma år ej borde ifrågakomma, hvarjämte Drätselkammaren uttalade betänkligheter mot att öfver hufvud något kommunalt understöd beviljades en politisk förening, äfven om det vore fråga om ett allmännyttigt ändamål.

Nu hafva enskilda personer ställt sig i spetsen för företaget, hvadan någon betänklighet mot detsammas beviljande i sistberörda hänseende ej vidare torde behöfva förekomma.

Hvad det begärda beloppet beträffar anser sig Drätselkammaren kunna med hänsyn till det goda ändamålet tillstyrka ett anslag för innevarande år af 500 kronor, men finner sig på grund af de ständigt ökade kraf på stadskassan, som måste tillgodoses, icke böra föreslå någon höjning i det anslag, som förut utgått till nu ifrågavarande ändamål.

Drätselkammaren får alltså föreslå, att Stadsfullmäktige ville såsom bidrag till anordnande af matlagningskurser för arbeterskor och mindre bemedlade husmödrar för år 1912 af anslaget till diverse utgifter och oförutsedda

behof anvisa ett belopp af 500 kronor äfvensom för ändamålet kostnadsfritt upplåta köket med tillhörande lokaler i Sundinska huset under de tider matlagningskurserna komma att fortgå. *N:o 7 ang. anslag till matlagningskurser.*

Västerås den 11 januari 1912

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning

Theofil Öberg

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknade få härmed hos Stadsfullmäktige vördsamt anhålla om ett anslag av minst 500 kronor till fortsättande av de kurser i matlagning för arbeterskor och mindre bemedlade husmödrar, för vilket ändamål Stadsfullmäktige 1909 iordningsställde lokal i Sundinska huset. Allmänna Svenska Elektriska Bolaget och Nordiska Metallbolaget ha ställt sina skolköksmaterialier till vårt förfogande, och då vi anse att kursernas fortsättande är högst behjärtansvärt och hitintills visat sig fylla ett behov, ämna vi, så snart den ekonomiska sidan av företaget är tryggad och tillräckligt antal elever anmälts, åter anordna matlagningskurser. Detta under förutsättning, att ofvannämnda loka ånyo hyresfritt upplåtes för ändamålet.

Västerås den 15 december 1911.

Ruth Randall Edström. ***Ester Falk.***

Anna Löfgren. ***Maja Strandberg.***

Charlotte Wersäll.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 25 Januari. II

N:o 8.

Magistratens yttrande öfver förslag till förordning angående fastighetsregister i stad.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige i och för det yttrande, som Stadsfullmäktige hafva att afgifva öfver af särskilda kommitterade utarbetadt förslag till förordning angående fastighetsregister för stad äfvensom till andra därmed sammanhängande författningar, infordrat utlåtande af Magistraten, får Magistraten meddela, att Magistraten i hufvudsak fäst sig vid följande.

För de af stadens myndigheter, som syssla med lagfarts- och inteckningsfrågor rörande fast egendom eller dylik egendoms taxering eller eljest ordnande af rättsförhållanden, som beröra fast egendom i stad, torde det vara oomtvistligt att det är i hög grad af behofvet påkalladt att fastighetsregister uppläggas öfver våra städer och Magistraten har därför med stort intresse tagit del af kommitterades i många fall synnerligen förtjänstfullt utarbetade förslag till förordning angående fastighetsregister för stad och därmed sammanhängande författningar.

Enligt den för staden gällande byggnadsordning åligger det stadsingeniören att verkställa uppmätningar och kartläggningar af tomter inom staden.

Då denna byggnadsordning emellertid endast gäller för stadens planlagda område hafva hittills mätningar utom stadsplanen i regel ej verkställts af stadsingeniören utan af landtmätare, som af staden eller enskilde för ändamålet tilllkallats utan att dock särskildt förordnande härför utfärdats.

Emot de af stadsingeniören i Västerås verkställda mätningar har hittills i regel ej varit något att anmärka, däremot hafva många befogade anmärkningar förekommit mot de mätningar, som utom stadsplanen verkställts af landtmätare.

De anmärkningar, som mot mätningar af landtmätare förekommit rikta sig i hufvudsak mot i sammanhang därmed eller med begagnande af äldre kartor verkställda afstyckningar eller tomtindelningar.

I afseende härå får Magistraten såsom sin åsigt uttala att mätningar af tomtområden och tomter eller jord, som blir föremål för bebyggande inom stads område, böra skötas af samma person, som har att föreslå och uppgöra förslag till tomtindelningar och stadsplaneutvidningar. En tomtindelning, liksom bebyggandets ordnande på ett nytt område, kräfver, för att blifva för samhället ändamålsenligt, att hänsyn tages till möjligheterna för gators billiga anläggande och framdragande af stadens ledningar för kloaker, vatten, gas och elektricitet. Själfva uppmätandet om ock i och för sig synnerligen viktigt bör ej tilläggas betydelse utöfver det värde ett inlägg i frågan från en skicklig arkitekt mången gång har.

Vid själfva mätningsarbetet inom en stads planlagda område spelar än så länge och säkerligen många år framåt öfverenskommelser af äldre dato, grundade på relativt felak-

N:o 8, ang. fastighetsregister.

tigt kartmateriel, en afgörande roll vid bestämmandet af äganderätten och vanligen är det för utredningens skull af största värde, att den mätande väl och i detalj känner till stadens förhållanden.

Den taxa, som gäller för tomtmätningar inom Västerås stad är relativt låg och svarar ingalunda mot den verkliga kostnad, staden får vidkännas för arbetets utförande och så måste förhållandet fortfarande blifva intill dess ett fullständigt kartmaterial skapats.

Då Västerås stad nu genom sin byggnadsnämnd och stadsplanekommitterade sedan flera år tillbaka under stadsingeniörens öfverinseende är sysselsatt med bildandet af ett sådant kartmateriel i och för hvilket, enligt hvad Magistraten haft tillfälle inhämta, mätningarne, om också endast verkställda efter grafisk metod, skett på ett tillfredsställande sätt, förefaller det Magistraten vara synnerligen hårdt, om staden skulle nödgas att för erhållande af en registerkarta hänvända sig till landtmätare och ej därför få använda sin egen stadsingeniör samt dennes biträden.

Västerås Rådhus den 23 januari 1912.

På Magistratens vägnar:

J. W. Ödman.

Helge Cranholm.

Till Magistraten i Västerås.

Till följd af nådig remiss den 10 november 1911, får Konungens befallningshafvande, med öfverlämnande af ett exemplar af «betänkande med förslag till förordning angående fastighetsregister i stad m. m.«, härigenom anmoda magistraten att lämna stadsfullmäktige i staden tillfälle att yttra sig öfver förslaget, samt att för egen del afgifva det yttrande, hvartill magistraten kan finna anledning; hvarefter magistraten bör med dessa yttranden hit inkomma före den 15 februari 1912.

Västerås slott i landskansliet den 18 november 1911.

Herman Uddén.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 29 Februari. III

N:o 9.

Magistratens förslag till ny arbetsordning för Rådstufvurätten och Magistraten.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige genom numera laga kraft vunnet beslut den 30 November sistlidet år godkänt de af Magistraten föreslagna grunder till ny organisation af Rådstufvu-Rätten och Magistraten i Västerås samt på förslag af Drätselkammaren anhållit, att Magistraten ville till Stadsfullmäktige inkomma med fullständigt förslag till ny arbetsordning för Rådstufvu-Rätten och Magistraten, får Magistraten till fullgörande häraf föreslå, att Stadsfullmäktige ville för sin del besluta:

att Rådstufvu-Rätten och Magistraten i Västerås skall bestå af borgmästare och två lagfarna rådmän äfvensom en lagfaren stadsnotarie, hvilken tillika skall vara extra bisittare i Rådstufvu-Rätten och Magistraten vid förfall för någon af dess ledamöter, där annan icke är till vikarie förordnad;

att borgmästaren skall, utom de göromål, hvilka enligt lag och särskilda författningar åligga honom såsom borgmästare, hafva tillsyn öfver ärendenas skyndsamma och ordentliga handläggning såväl vid Rådstufvu-Rätten som Magistraten; utöfva högsta tillsyn öfver stadens polis samt chefskapet för densamma; föra lagfarts- och intecknings- samt tomträttsprotokollen äfvensom fastighetsböckerna, samt utfärda å dessa protokoll och böcker grundade bevis och verkställa den expedition som därtill hörer; upprätta de årliga uppgifter, hvilka skola för ärenden rörande lagfarts- och inteckningsprotokollen till Kungl. Justitiedepartementet ingifvas; uppsätta, underteckna och expediera utlåtanden och kungörelser, som af Magistraten afgifvas eller utfärdas; samt granska och underteckna alla öfriga skrifvelser, som från Magistraten utgå; utfärda stämningar i civila mål och brottmål; hvarje år uppgöra generalförslag för stadens inkomster och utgifter; samt utfärda de bevis, hvarom i lag eller härnedan ej annorlunda stadgas;

att civilrådmannen skall föra dombok i civila mål och ärenden samt protokoll angående bouppteckningar, testamenten och afhandlingar, äktenskapsförord och förmynderskap; äfvensom förmyndareroteln samt ombesörja därmed sammanhängande expeditioner och utfärda därpå grundade bevis; granska godemännens för tillsyn å förmynderskap afgifna berättelser och anmäla därvid anmärkta förhållanden, som kunna till någon Rättens åtgärd föranleda; utfärda offentliga stämningar samt kallelser i konkurs- och årsstämningsmål samt föra konkurs- och boskillnadsdiarier äfvensom utfärda därpå grundade bevis; föra protokollet och handhafva expeditionen hos Magistraten såsom öfverexekutor; äfvensom upprätta statistiska uppgifter angående civila domboksärenden samt de årliga uppgifter, som angående den honom åliggande protokollsföring i öfrigt skall till Kungl. Justitiedepartementet ingifvas.

N:o 9 *ang. ny arbetsordning för Rådstufvurätten och Magistraten.*

Vid sådant tillfälligt förhinder för borgmästaren, som omförmäles i Kungl. Reg. den 9 dec. 1766, skall civilrådmannen hans tjänst uppehålla;

att brottmålsrådmannen, hvilken tillika är notarius publicus och såsom sådan har att föra notarii publici protokoll och fullgöra hvad honom i denna egenskap i öfrigt åligger, skall föra dombok i brottmål samt ombesörja därmed sammanhängande expeditioner och utfärda därpå grundade bevis; upprätta de årliga uppgifter, hvilka skola rörande brottmål till Kungl. Justitiedepartementet ingifvas; föra protokoll vid de Magistraten åliggande syner och besiktningar samt hålla de besiktningar och värderingar och andra ej särskildt nämnda förrättningar, som utom Rådstufvu-Rättens och Magistratens sammanträden skola verkställas, samt inför Rådstufvu-Rätten och Magistraten föredraga dessa ärenden. Vid sådant tillfälligt förfall för borgmästaren, som ofvan sägs och då civilrådmannen är hindrad, skall brottmålsrådmannen förestå borgmästarebefattningen;

att stadsnotarien skall föra protokoll öfver magistratsärenden samt såsom kontrasignant åt borgmästaren ombesörja all den Magistraten åliggande expeditionsskyldighet och brefväxling, som icke, enligt hvad ofvan sägs, åligger borgmästaren eller någon af rådmännen; upprätta och expediera föreskrifna uppgifter angående markegången; föra handels- och sjukkasseregister och ombesörja hvad därmed äger sammanhang; äfvensom meddela bevis som afser upplysningar enligt samma register; upprätta de statistiska uppgifter, som skola till Kommerskollegium ingifvas; hafva närmaste tillsyn öfver kontrollstämpling af metallarbeten och afgifva föreskrifna rapporter därom; samt vara kontrollant vid kronouppbörden;

att såväl borgmästaren som rådmännen skola vara skyldige att uti brandfria hvalf eller kassaskåp förvara stadens fastighetsböcker äfvensom alla af dem å tjänstens vägnar mottagna värdehandlingar, hvilka under den tid, de äro i deras vård och icke äro föremål för protokolls uppsättning, ej må å annat ställe förvaras. Fastighetsböckerna må icke från ämbetslokalen bortföras;

att såväl borgmästaren som rådmännen och stadsnotarien skola alla helgfria dagar å tider, som af Magistraten bestämmes och kungöres, utom Rådstufvu-Rättens ordinarie sessionsdagar vara i tjänsteärenden att träffa å de till dem upplåtna tjänstelokaler;

att de åligganden, som enligt redan gifna eller framdeles blifvande författningar tillhöra Rådstufvu-Rätten och Magistraten, men icke blifvit härofvan någon särskild dess ledamot tillagda, skola af Rådstufvu-Rätten eller Magistraten mellan dess ledamöter fördelas.

Med afseende å sättet för genomförande af här ofvan föreslagna arbetsordning, som är upprättad i fullständig öfverensstämmelse med Stadsfullmäktiges beslut den 30 November sistlidet år, får Magistraten anmäla, att densamma beträffande innehafvarne af borgmästareämbetet samt civil- och brottmålstjänsterna äfvensom tillförordnade stadsnotarien redan trädt i verkställighet.

Magistraten får följaktligen föreslå, att Stadsfullmäktige likaledes i öfverensstämmelse med dess laga kraft vunna beslut den 30 November sistlidet år ville i afseende å den icke lagfarna rådmannen Hennichs besluta:

att denne skall, så länge han i tjänsten kvarstår och annan öfverenskommelse ej träffas, tjänstgöra såsom ledamot i Magistraten vid dess särskilda ordinarie sessionsdag, för närvarande torsdagen, men i öfrigt endast då hans närvaro påkallas, samt såsom ledamot i Rådstufvu-Rätten endast vid förfall för någon ledamot och då i dylikt fall ingen har särskildt förordnande att uppehålla den tjänstlediges befattning; härjämte skall det åligga rådmannen Hennichs att handhafva kontrollstämplingen, hålla de syner och besiktningar, som eljest enligt denna arbetsord-

ning åligga brottmålsrådmannen, men hittills förrättats af illiterate rådmannen och att i tur med stadsnotarien tjänstgöra såsom kontrollant vid kronouppbörden.

N:o 9 ang. ny arbetsordning för Rådstufvurätten och Magistraten.

Västerås rådhus den 30 Januari 1912.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

N:o 10.

Drätselkammarens förnyade yttrande i fråga om anslag till afloppsledning mellan Mekaniska verkstaden och Svartån m. m.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 30 November 1911 i fråga om anslag till afloppsledning mellan Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets mekaniska verkstad och Svartån m. m. att återremittera frågan till Drätselkammaren för underhandling med nämnda bolag rörande den summa, hvarmed bolaget borde deltaga i kostnaden för afloppsledningen, och för förnyadt yttrande i ärendet får Drätselkammaren, med öfverlämnande af Vatten- och Gasverksstyrelsens på Drätselkammarens begäran afgifna ytterligare utlåtande, för egen del anföra följande:

Drätselkammaren hemställde i sin skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 November 1911 i hufvudsaklig anslutning till Vatten- och Gasverksstyrelsens förut afgifna förslag, att Stadsfullmäktige måtte besluta:

att godkänna Drätselkammarens åtgärd att låta utföra ifrågavarande nya afloppsledning mellan Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets mekaniska verkstad och Svartån,

att likaledes godkänna Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag till fördelning af kostnaderna för samma ledning, dock att af stadens andel, 2,975 kronor, 900 kronor skulle gäldas af anslaget till nya hamnbyggnaden,

att af lånemedel bevilja ett anslag å 2,075 kronor för bestridande af stadens återstående andel i ifrågavarande kostnader

samt att tillåta Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget att tillsvidare hafva sugledning nedlagd i stadens mark mellan mekaniska verkstaden och hamnen, under villkor att bolaget ersatte de eventullt vid gatu- eller andra stadens eller hamnens arbeten uppkommande särskilda kostnader i följd af sugledningens förefintlighet samt vidtoge de åtgärder med ledningen, som för sådana arbetens utförande erfordrades och af stadens vederbörande myndigheter påkallades.

Afloppsledningens anläggning tillkom på grund af en skrifvelse från bolaget till Drätselkammaren, däri bolaget förklarade sig villigt att, för den händelse staden ej skulle vara skyldig nedlägga ledningen, åtaga sig kostnaden för densamma, och ansåg sig Drätselkammaren därför oförhindrad att gå i författning om arbetets utförande utan att först inhämta Stadsfullmäktiges beslut, detta äfven af det skäl, att arbetet var synnerligen brådskande.

N:o 10
ang. afloppsledning mellan Mekaniska verkstaden och Svartån m. m.

Hela kostnaden för ledningen utgjorde 4,850 kronor och skulle enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens af Drätselkammaren förut tillstyrkta förslag fördelas sålunda:

Bolaget betalar:			
90 meter af afloppsledningen närmast Mekaniska verkstadens tomtområde	1,323: —		
Andel i gräfningskostnaden för de 130 meter, som bolagets sugledning är nedlagd i samma graf som afloppsledningen	552: —	1,875: —	
Staden betalar återstoden		2,975: —	
		Kronor	4,850: —

Vatten- och Gasverksstyrelsen har i sitt senaste yttrande på anförda skäl vidhållit sitt förut afgifna förslag.

Efter underhandling med bolaget har Drätselkammaren funnit sig böra något tillmötesgå bolagets anspråk och har i fråga om kostnadernas fördelning kommit till enighet med bolaget.

Vid den preliminära uppgörelse, som sålunda träffats, har Drätselkammaren utgått därifrån, att det måste anses billigt, att staden förser ifrågavarande verkstad, som är belägen inom stadsplanen, med nödigt aflopp, men att bolaget, då staden icke kunde hafva ansetts skyldig att på en för arbetets utförande ogynsam årstid omedelbart på bolagets begäran utföra arbetet, bör ersätta det belopp, hvarmed arbetet på grund häraf fördyrats, hvarjämte bolaget skulle betala å dess sugledning belöpande andel i gräfningskostnaden enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag, hvarvid dock borde frånräknas, hvad af denna andel kunde anses guldet genom betalandet af nyssberörda merkostnad. Ifrågavarande merkostnad utgör enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens utredning kronor 2: 75 pr meter och har vid uppgörelsen ansetts böra fördelas med kronor 1: 50 på afloppsledningen och kronor 1: 25 på sugledningen. Det belopp bolaget skulle betala skulle sålunda erhållas på följande sätt:

Merkostnad för hela afloppsledningens sträckning 330 meter à 2: 75		907: 50
Sugledning enligt förra förslaget 130 meter à 4: 25	552: —	
med afdrag af 1: 25 × 130	162: 50	389: 50
	Kronor	1,297: —

eller i rundt tal 1,300 kronor.

Då hela arbetet kostat 4,850 kronor skulle sålunda på staden stanna ett belopp af 3,550 kronor i stället för förut föreslagna 2,975 kronor.

På grund af det nu anförda får Drätselkammaren med frångående af sitt förra förslag, i hvad detsamma afser fördelning mellan staden och bolaget af kostnaden för ifrågavarande afloppsledning, hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta:

att godkänna Drätselkammarens åtgärd att låta utföra afloppsledning mellan Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets mekaniska verkstad och Svartån för en uppkommen kostnad af 4,850 kronor,

att likaledes godkänna den af Drätselkammaren nu föreslagna fördelningen af berörda kostnad mellan staden och nämnda bolag eller så att staden däraf betalar 3,550 kronor och bolaget 1,300 kronor,

att af stadens andel i kostnaden, 900 kronor skola gäldas af anslaget till nya hamnbyggnaden,

att af lånemedel bevilja 2,650 kronor för bestridande af stadens återstående andel i ifrågavarande kostnader,

samt att tillåta Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget att tillsvidare hafva sugledning nedlagd i stadens mark mellan mekaniska verkstaden och hamnen, under villkor att bolaget ersätter de eventuelt vid gatu- och andra stadens eller hamnens arbeten uppkommande särskilda kostnader i följd af sugledningens förefintlighet samt vidtager de åtgärder med ledningen, som för sådana arbetens utförande erfordras och af stadens vederbörande myndigheter påkallas.

N:o 10 ang. afloppsledning mellan Mekaniska verkstaden och Svartån m. m.

Herr Grandinson har vid frågans senaste behandling i Drätselkammaren anmält sin reservation emot Drätselkammarens förestående beslut och yrkat bifall till Drätselkammarens förra förslag.

Västerås den 8 Februari 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med anledning af Drätselkammarens remiss den 7 december 1911 med begäran om utredning särskildt ifråga om på hvilken grund Styrelsen afgifvit sitt förslag rörande fördelningen af kostnaden för afloppsledning mellan Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets mekaniska verkstad och Svartån, får Styrelsen meddela följande.

Som af Styrelsens protokoll för den 6 oktober 1911 framgår har Styrelsen på i protokollet anförda grunder påfört bolaget dels kostnaden för de närmast verkstadens tomt varande 90 meter af afloppet med 1,323 kronor, dels andel i kostnaden för gräfning och fyllning i den sträckning, bolagets sugledning nedlades i schakten för afloppet, med kronor 552 eller tillhopa 1,875 kronor. Återstående kostnaden för ifrågavarande afloppsledning har påförts staden med 2,975 kronor.

Beträffande fördelningen af kostnaden för afloppsledningen ansåg Styrelsen enhälligt, dels att öfvanberörda 90 meter-ledning, som icke följer utlagd gata, som delvis går öfver staden tillhörig tomt, och som ej heller i dräneringsändamål är för staden behöflig, bör af bolaget ensamt bekostas, dels att kostnaden för ledningens fortsättning 240 meter i Magasinsgatan och hamnplanen bör af staden bestridas, då ledningen under denna sin sträckning jämväl tjänar som välbehöflig dränering för kringliggande områden.

För staden finnes, enligt Styrelsens förmenande, ingen som helst skyldighet att inom icke planlagt område framdraga en så pass dyr ledning uteslutande för bolagets räkning, i synnerhet som ledningen i en snar framtid med sannolikhet delvis måste flyttas. Att bolaget desslikes skall deltaga i kostnaden för gräfning, fyllning och vattenläns-ning i schakten till den utsträckning, bolagets sugledning är nedlagd däri, är självfallet, då bolaget därigenom gjort en direkt besparing af motsvarande belopp. Kostnaden härför, c:a 10 kronor per sträckmeter, har fördelats med 4: 25 för bolaget och 5: 75 för staden, beroende därpå, att ledningarna befinna sig på olika djup. Då sugledningen är för bolaget nödvändig och staden utan ersättning medgifvit bolaget rätt att nedlägga densamma i staden tillhörig mark för upptagande af vatten från Mälaren, har staden gent-

N:o 10
ang. aflopps-ledning mellan Mekaniska verkstaden och Svartån m. m.

emot bolaget visat synnerligen stort tillmötesgående. Som ledningarnas framdragande för bolaget var af mycket brådskande art, visade staden ytterligare tillmötesgående genom att utföra arbetet vid en mycket ogynnsam tidpunkt, hvarigenom detsamma fördyrades, lågt beräknadt, med 2: 75 kronor per meter; och ifrågasättas kan, huruvida icke bolaget skulle anses skyldigt bidraga äfven med denna kostnad. Drätselkammarens uppdrag åt Vatten- och Gasverksstyrelsen att utföra ifrågavarande afloppsledning hvilar uppenbarligen på den förutsättningen, att bolaget, sin skrifvelse den 4 november 1910 likmätigt, skulle deltaga i kostnaden för anläggningen. Att bestrida detta är att ställa obefogade anspråk på stadens offervillighet till förmån för ett enskildt bolag.

Västerås den 18 januari 1912.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafson.

N:o 11

Drätselkammarens förslag ang. uppförande af magasinsbyggnader å hamnplanen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige beslöto den 26 Maj 1911 att ställa nödiga medel till Drätselkammarens förfogande för ordnande af hamnplanen och bemyndigade därvid äfven Drätselkammaren att å hamnplanen upplåta tomter för magasinsbyggnader och upplagsplatser.

I anledning häraf vidtog Drätselkammaren till en början åtgärder för utrönande af möjlig efterfrågan på dylika tomtplatser. Det visade sig härvid, att efterfrågan redan nu var så stor, att hamnplanen knappast skulle räcka till för att bereda alla önskadt utrymme, hvartill kom, att de bästa platserna — de närmast kajen belägna — voro synnerligen starkt efterfrågade. Inom den kommitté, som Drätselkammaren tillsatt för att närmast omhänderhafva verkställigheten af Stadfullmäktiges ofvanberörda beslut, har med anledning af nyssnämnda förhållanden uppkommit den tanken, att staden skulle till undvikande af svårigheten att bereda alla hamnens trafikanter önskade möjligheter till uppläggning och förvaring af gods och varor på sin bekostnad uppföra ett eller flere magasinsbyggnader, afsedda för uthyrning. På uppdrag af sagda kommitté har stadens byggnadschef uppgjort ritningar och kostnadsförslag till sådana magasin, och har sedan frågan framlagts i Drätselkammaren och där vid flere sammanträden varit föremål för behandling.

Detta byggnadschefens förslag afser tre intill hvarandra liggande och samtidigt uppförda magasinsbyggnader af armerad beton och tegel med en ytstorlek för hvar och en af 50 × 15 meter och har kostnaden för hvarje magasin beräknats till 75,000 kronor.

Drätselkammaren, som genast från början fann sig synnerligen tilltalad af detta uppslag och insåg dess stora fördelar för ordnandet af trafiken vid stadens hamn och den besparing i tomtutrymmen å hamnplanen, som genom förslagets realiserande skulle vinnas, ställde sig likväl till en början något tveksam inför den stora kostnaden och sökte därför erhålla någon utredning rörande företagets räntabilitet. För sådant ändamål anmodade Drätselkammaren genom annons i stadens tidningar dem, som kunde befinnas hågade att eventuelt förhyra utrymmen i de tilltänkta magasinen anmäla sig hos Drätselkammaren. Denna åtgärd resulterade i, att anmälningar inkommo rörande eventuelt för-

hyrande af utrymmen, sammanlagt motsvarande ungefär två af de planerade tre magasinen. Därjämte lät Drätselkammaren infordra anbud, såväl å nödiga pålar för grundläggningen som ock entreprenadanbud å byggnadernas uppförande. Det har därvid visat sig, att byggnadschefens kostnadsberäkningar, som för alla tre byggnaderna sluta med en summa af 225,000 kronor, torde komma att i det närmaste sammanfalla med den verkliga byggnadskostnaden. Skulle endast två magasin uppföras, ökas kostnaden med omkring 5,000 kronor pr magasin. N:o 11 ang. magasinsbyggnader å hamnplanen.

Då Drätselkammaren är öfvertygad, att om tre magasin nu byggas på en gång, de skola inom kort vara helt och hållet upptagna af hyresgäster, och då magasinen, i hvilka hyran för nyttjadt utrymme skall beräknas i förhållande till byggnadskostnaden, på sätt byggnadschefen i sin bilagda skrifvelse angifvit, under nämnda förutsättning komma att lämna tillräcklig afkastning för byggnadskostnadens förräntning och amortering samt härtill kommer, att en besparing i byggnadskostnaden å omkring 10,000 kronor uppkommer, om tre magasin på en gång byggas i stället för två, tvekar Drätselkammaren icke att nu göra framställning om nödigt anslag för byggande af tre magasin.

I sin skrifvelse till Drätselkammarens kommitterade har byggnadschefen med hänsyn till tomtplatsen på kommitterades begäran räknat med magasin af 45 × 15 meters ytstorlek, och beräknat kostnaden för tre sådana magasin till 215,966 kronor, och har Drätselkammaren jämväl ansett sistnämnda storlek vara den lämpligaste.

I byggnadschefens kostnadsberäkningar ingå ej inre mellanväggar och trappor, hvilka förut tänkts skola utföras af hyresgästerna själfva. De transport- och hissanordningar, bestående af traverser mellan byggnaderna m. m., som i byggnadschefens utredning finnas omförmälda och som af denne beräknats till 20- à 30,000 kronor, ingå ej heller i byggnadskostnaden. Emellertid har Drätselkammaren beträffande sistberörda anordningar tänkt sig dessa utförda på annat och enklare sätt, medförande mindre kostnader för staden. De skulle endast bestå af träbanor invid magasinen för framskjutande af magasinskärror, för de öfre våningarne upplagda å från byggnaderna utskjutande konsoler.

Kranarne vid kajen, som i alla händelser måste komma till stånd och bekostas af hamnens medel, skulle då anordnas så, att de kunde direkt öfverföra gods från fartygets lastrum till dessa träbanor.

Då Drätselkammaren är af den meningen, att såväl mellanväggar och inre trappor som transportanordningarne med konsoler och träbanor böra bekostas af staden och ingå i byggnadskostnaden, har Drätselkammaren ansett sig böra höja sitt anslagskraf utöfver den af byggnadschefen beräknade kostnaden 215,000 kronor med ytterligare 15,000 kronor, för hvilken sistnämnda summa de tillkommande arbetena beräknats kunna utföras.

På grund af det sålunda anförda får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte

dels uppdraga åt Drätselkammaren att å hamnplanen vid nya kajen utföra tre för uthyrning afsedda magasinsbyggnader af armerad beton och tegel med en ytstorlek af 45 × 15 meter och med inre trappor och mellanväggar samt träbanor för godstransport i hufvudsaklig öfverensstämmelse med bifogade af stadens byggnadschef uppgjorda ritningar och kostnadsförslag,

dels ock för detta ändamål af lånemedel anslå ett belopp af 230,000 kronor.

Västerås den 8 Februari 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 11 ang. magasinsbyggnader å hamnplanen.

Till Herrar kommitterade för utredande af frågan om hamnens ordnande.

Undertecknad får härmed öfverlämna skelettritningar till ett eldfast magasin, äfvensom en beräkning af kostnaderna för dess uppförande.

Magasinet har antagits böra förläggas å västra delen af det nu disponibla nya hamnområdet af det skäl att detsamma bör där minst besvära den öfriga trafiken å de nyanlagda spåren samt att vägen in till staden härigenom blifver möjligast kort. Förnekas kan ej, att ifrågavarande del af kajen ligger minst skyddad mot vind och vågor, men torde olägenheten till stor grad komma att afhjälpas genom den blifvande flytande vågbrytaren.

Att börja med föreslogs, att den disponibla tomten skulle bebyggas, så att tvänne magasin uppfördes bakom hvarandra och med långsidorna utmed kajen, sedan har ansetts, att det vore förmånligare vända dem med gaflarne mot kajen. Genom det senare byggnadssättet utnyttjas äfven tomten något bättre. Den afsedda tomten kan gifvas måtten 45×60 meter. I förra fallet komme byggnaderna att betäcka en yta af $60 \times 2 \times 15 = 1{,}800$ m² och i det senare $45 \times 3 \times 15 = 2{,}025$ m². Tomtens areal är 2,700 m², motsvarande ett beräknadt värde af 27,000 (tjugosjutusen) kr.

Ritningarne och kostnadsförslaget äro uppgjorda för en magasinsbyggnad af måtten 50×15 m., men är kostnaden pr m³ utnyttjad magasinsvolym densamma vare sig det ena eller andra alternativet kommer till utförande, synnerligast som den öfre våningen i det senare förslaget höjts 1 m. för att, om så önskas, medgifva möjlighet att där inreda ett mellanliggande bjälklag af trä.

Belastningen har antagits ej komma att öfverskrida 1,500 kg. pr m³ i bottenvåningen och 1,000 kg. pr m³ i våningen en trappa upp. Taket bär all last, som kan tänkas uppstå, och snöskottning torde ej behöfva förekomma. Anmärkas bör, att i den uppgifna summan endast inberäknats hvad kostnadsförslagen upptaga, sålunda ej de erforderliga inre mellanväggarne, hvilka tänkts utförda af trä, ej heller hissar och transportanordningar, för hvilkas begagnande vi tänkt oss att särskilda afgifter framdeles skulle bestämmas. Inredningen af magasinet är naturligen helt och hållet beroende af hyresgästerna, likaså hissars anbringande och placerande. I viss mån är så äfven fallet med trapporna, men hafva vi ansett, att i byggnadssumman kan inrymmas kostnaden för anbringande af en c:a 1,5 m. bred, rak froträppa för hvarje hyresgäst, som önskar en dylik.

Vid förslagets utarbetande har förutsatts att markens värde ej under närmaste framtiden skulle medgifva uppförandet af ett högre magasin än det nu föreslagna i 2:ne våningar, då grundens beskaffenhet är af det slag, att vid större belastning en synnerligen dyrbar förstärkning af densamma måste ske. Till undvikande af en dylik, dyrbarare grundförstärkning, och för att likvisst förhindra det magasinets vikt till någon del kunde komma att pressa ut kajens invidliggande förankringsbockar har föreslagits att undervåningens i marknivån liggande golf skulle hvila direkt å fyllningen, men att denna skulle instängas af det armerade betonramverk, som buret af snedpålning utgör grund för den öfre delen af magasinet med dess väggar och belastningar. Härigenom har kostnaden för grunden pr magasin af måtten 50×15 m. kunnat nedbringas till 18,000 kr.

Vid bedömandet af den hyra, som bör erläggas pr magasinsutrymme bör ihågkommas, att det ej finnes möjlighet för en enskild att uppföra ett brandfritt magasin för mindre kostnad än den nu beräknade, då han för hvarje fall måste underkasta sig utgiften för en grundförstärkning medelst pålning. För att en byggnad af denna art skall kunna betecknas såsom eldfast, fordras naturligen, att den ej blott icke själf brinner, utan äfven att den kan under brand i godset bära sina belastningar utan att sammanstörta eller skadas vare sig af elden eller det i eldsläckningssyfte påsprutade vattnet. Den nu föreslagna konstruktionen har dessa egenskaper och kan genom lämpliga anordningars

N:o 11 ang. magasinsbyggnader å hamnplanen.

vidtagande delas upp i afdelningar, så att godset i en afdelning kan fullständigt förtäras af elden, utan att magasinet eller dess innehåll i öfrigt skadas. Ett magasin af tegel med järnbjälklag är sålunda ej eldfast, ej heller kan det genom konstruktionernas inklädande med eldfast material fullt erhålla dessa egenskaper. Brandförsäkringen för ett magasin af trä eller oskyddad järnkonstruktion måste därför såväl för magasinet som för det inlagda godset och äfven i viss mån omgifningen komma att ställa sig vida högre än för det som uppföres i armerad betonkonstruktion.

Först och främst bör staden godtgöras sin kostnad för det upplånade kapitalet och kostnaderna för dettas erhållande med c:a 5 %, dessutom bör byggnaden amorteras och en viss summa årligen afsättas till erforderliga smärre reparationer och underhållskostnader med c:a 1 % af byggnadssumman. Vidare bör hyra erläggas för den mark magasinet upptager äfvensom för den del af tomten, som kan komma att inhägnas till detsamma. Härtill kommer en ersättning för utlagor, dem staden har att gälda med c:a 0,5 % å hela anläggningens värde samt en mindre summa för brandrisk. Vid ett bebyggande med 3:e magasin om måtten 45×15 meter samt med 3 meters höjd i bottenvåningen och 4,5 meters höjd i den öfre våningen ställer sig kalkylen därför sålunda:

Byggnadskostnad:		*Hyra*
grunden pr m² $^{18000}/_{750}$ = 24 kr. 3×45×15×24 = 48,600 kr. $^{5}/_{100}$ af 48.600	=	2,430: —
byggnaden ofvan jord 3×45×15×8,7×9,5 = 167,366 kr. $^{5}/_{100}$ af 167,366	=	8,368: —
markens värde: 27,000 kr. $^{5}/_{100}$ af 27,000	=	1,350: —
underhållskostnad o. amortering 1 % å 215,966 kr.	=	2,160: —
ersättning för utlagor 0,5 % å 215,966 kr.	=	1,080: —
brandförsäkringsrisk c:a 1 ‰ å 167,366 kr. . . .	=	167: —
	Summa årlig hyra	15,555: —

eller pr m² golfyta $\frac{15,555}{3\times45\times15\times2} = {}^{15555}/_{4050} = 3,_{81}$ kr.

För den händelse staden ej skulle fordra hyra för större markareal än den, som byggnaderna upptaga, eller 2025 m², minskas den årligen erforderliga hyran med motsvarande belopp, eller 5 % å 6,750 kr. = 337,50 kr. och om byggnadens höjd begränsas till de å ritningen angifna måtten i bottenvåningen 4 m., öfre våningen 3,5 meter, ställer sig kalkylen på följande sätt:

Byggnadskostnad:		*Hyra:*
grunden, såsom förut beräknats 48,600 kr. 5 % å 48,600 kr.	=	2,430: —
byggnaden ofvan jord 3×45×14×8×9,5 = 153,900 5 % å 153,900	=	7,695: —
markens värde = 20,250 kr. 5 % häraf	=	1,013: —
Underhållskostnad och amortering 2×0,5 % å 202,500 . . .	=	2,025: —
ersättning för utlagor 0,5 % å 202,500	=	1,013: —
brandförsäkringsrisk	=	150: —
	Summa årlig hyra	14,326: —

eller pr m² golfyta $\frac{14,326}{3\times45\times15\times2} = {}^{14326}/_{4050} = 3,_{54}$ kr. Om underhåll och amortering anses draga en kostnad af endast 0,5 % af byggnadskostnaden, sjunker hyresbeloppet till (14326—1013) : 4050, eller c:a 3,30 kr. pr m² golfyta och synes mig detta vara det lägsta belopp som bör ifrågakomma.

N:o 11 ang. magasinsbyggnader å hamnplanen.

Vid uthyrningen torde byggnaden böra uppdelas så, att en hyresgäst erhåller samma golfyta såväl i den nedre som i den öfre våningen. Hyran för ett magasin om 15 ×10 m. golfyta i hvardera våningen ställer sig då till: 2×150×3,30 = 990 eller i rundt tal 1,000 kr. årligen, ett belopp som ej förefaller mig oskäligt då detta är *all* utgift för magasinet. De fördelar staden kan vinna af magasinets uppförande och den härmed förenade affärsrisken ligga i ett ordnadt hamnområde, där de blifvande lossningsanordningarne kunna blifva fullt utnyttjade samt anläggningens värdestegring som efter något 10-tal år bör kunna visa sig i möjligheten att höja hyrorna där hyreskontrakt ej tillåfventyrs tecknats på längre tid. Transport- och hissanordningarne torde kunna beräknas till ett belopp af 20- à 30,000 kr., beroende på den effektivitet som fordras, de kunna användas för andra behof än magasinsinnehafvarnes och böra därför förräntas och amorteras genom afgifter enligt viss taxa. Slutligen vill jag endast tillägga, att jag anser staden bör bygga ifrågavarande magasin endast under den förutsättning, att staden på sätt här angifvits kan beräkna full ersättning för sitt utlägg, därför bör äfven, innan hyresaftal slutgiltigt ske entreprenadanbud införd ras å anläggningen i den utsträckning denna kan anses böra genomföras redan nu. Om tillräcklig anslutning ej vinnes emedan den ofvan beräknade hyran anses för hög, vore det af intresse att de enskilda spekulanterna å magasinsbyggen framlade sina förslag till frågans lösande.

Västerås i Januari 1912.

Gösta Smitt.

Magasinsbyggnad af armerad beton i tvänne afdelningar om måtten 50×15 meter, afsedd att uppföras vid hamnen i Västerås.

A. Grunden.				
Schaktning, incl. transport och återfyllning:	1600 m³	à 1: —	1,600: —	
Pålning med 15 m. långa pålar, incl. nedsl.	264 st.	à 20: —	5,280: —	
Betongjutning, incl. formbyggnad o. grusisol.	300 m³	à 25: —	7,500: —	
Järninlägg	13 ton	à 200: —	2,600: —	
Bestrykning med konstgjord asfalt m. m. .			1,020: —	18,000: —
B. Sockeln incl. ytbehandling	100 m²	à 2: —	200: —	
Betongjutning	30 m³	à 30: —	900: —	1,100: —
C. Pelarne i bottenvåningen.				
Beton	25 m³	à 30: —	750: —	
Formar	300 m²	à 3: —	900: —	
Järninlägg	9 ton	à 200: —	1,800: —	3,450: —
D. Bjälklaget i första våningen.				
Beton	200 m³	à 30: —	6,000: —	
Formar, beräknade incl. golfvets kv.-ytor	750 m²	à 2: —	1,500: —	anv. 2 ggr.
Järninlägg	33 ton	à 200: —	6,600: —	
Golf af trä 1½"	750 m²	à 3: 50	2,625: —	16,725: —
E. Pelarne i öfre våningen.				
Beton	22 m³	à 30: —	660: —	
Formar	250 m²	à 3: —	750: —	
Järninlägg	5 ton	à 200: —	1,000: —	2,410: —
			Transport	41,685: —

N:o 11 ang. magasinsbyggnader å hamnplanen.

		Transport	41,685: —
F. *Takkonstruktionen.*			
Beton	120 m³ à 30: —	3,600: —	
Formar, beräknas såsom förut c:a		1,200: —	
Järninlägg	16 ton à 200: —	3,200: —	
Taktäckn. af 4-dubbel asfaltpapp incl. isol.	550 m² à 3: —	1,650: —	
Skylight i järn	5 ton à 400: —	2,000: —	
" glas	250 m² à 6: —	1,500: —	13,150: —
G. *Golf i bottenvåningen af armerad beton*	750 m² à 6: —	4,500: —	4,500: —
H. *Ytterväggar,* murade såsom fyllningen i ramverket	180 m³ à 20: —	3,600: —	
Putsning af ytterväggarne	600 m² à 1:50	900: —	
I. *Ytterdörrar* af plåtklädd trästomme med beslag	6 st. à 200: —	1,200: —	
Snickerier med glas och ramar samt beslag c:a		4,000: —	9,700: —
J. *Diverse* och ej specificerade kostnader samt arvoden			5,965: —
		Summa kr.	75,000: —

Allt för ett magasin räknadt.

Kostnaden pr kvm. golfyta är sålunda: $\frac{75,000}{2 \times 75} = 50$ kr.

Afdrages kostnaden för grunden = 18,000 kr. återstår ett belopp af 57,000 kr. Den med andra uppgifter jämförbara kostnaden pr m³ är sålunda = $\frac{57,000}{50 \times 15 \times 8}$ = i rundt tal 9,50 kr, **ett lågt värde,** då ett trämagasin i flera bottnar beräknas kosta 8—15 kr. pr m³ och ett med stöd och bärbjälkar af järn 12—15 kr. pr m³, se. O. A. Busch: «Entreprenadboken 1911» sid. 286.

Västerås den 13 Januari 1912.

Gösta Smitt.

N:o 12

Drätselkammarens förslag ang. gatu- och ledningsarbeten samt försäljning af tomter inom området mellan Kopparbergsvägen och Allégatan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Som bekant har staden, hufvudsakligen genom aftal med Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget, blifvit ägare till större delen af det obebyggda området mellan Kopparbergsvägen och Allégatan, omfattande hela byggnadskvarteren Högne, Hupert, Josef, Ivar och Kåre samt till större eller mindre delar kvarteren Justus, Konrad och Lothar.

Drätselkammaren har ansett tiden nu vara inne att vidtaga åtgärder för att få detta område ordnadt och bebyggdt. Därvid har Drätselkammaren icke ansett det vara nog att uppgöra tomtindelning för kvarteren och därefter påbörja försäljning af

N:o 12 ang. gatu- och ledningsarbeten samt försäljning af tomter mellan Kopparbergsvägen och Allégatan.

tomter. Området är nämligen lågt liggande och enligt de beslutade gatuprofilerna skola de området genomkorsande gatorna ganska afsevärdt höjas öfver markens nuvarande nivå. Det torde därför vara nödvändigt att redan i förväg iordningställa gatorna, åtminstone så att de blifva kör- och gångbara, för att någon skall befinnas hågad att till antagligt pris köpa tomter inom området för bebyggande. Lämpligt är äfven att till undvikande af onödiga kostnader och uppgräfning af nyss utlagda gator, före gatornas iordningsställande däri nedlägga erforderliga ledningar. Det synes emellertid knappast behöfligt att redan nu på en gång företaga antydda gatu- och ledningsarbeten i alla de gator, som genomlöpa området, utan torde början böra göras med endast ett par gator, och har Drätselkammaren härvid närmast tänkt på Kaserngatan eller Karlsgatan, som benämningen lyder enligt nya stadsplanen, och Östermalmsgatan. Enligt bifogade kostnadsförslag skulle för ordnandet af berörda gator, på sätt af kostnadsberäkningen närmare framgår, erfordras 16,400 kronor samt för ledningars utläggande 21.900 kronor eller sammanlagdt 38,300 kronor.

Af byggnadschefen har uppgjorts ett preliminärt förslag till tomtindelning af kvarteren inom området, grundadt på den senast antagna af Kungl. Maj:t dock ännu ej fastställda stadsplanen. Denna stadsplan skiljer sig från den nu gällande, hvad nu ifrågavarande område beträffar endast däri, att Allégatan förflyttats något åt öster och förgårdarne invid densamma borttagits, hvarigenom ytterligare mark tillagts de invid nämnda gata belägna kvarteren. Någon anledning antaga, att berörda stadsplaneändring icke skulle fastställas, förefinnes ej; och torde därför det uppgjorda förslaget till tomtindelning kunna i hufvudsak följas. Kvarteret Kåre har i förslaget ej indelats i tomter, beroende därpå, att detta kvarter enligt en inom bostadsbristkommittén framkommen tanke möjligen skulle kunna upplåtas för bebyggande af arbetarebostäder, omslutande en stor gemensam gård. Skulle denna tanke ej anses vara realiserbar, kommer nu nämnda kvarter, för hvilket tomtindelning redan finnes uppgjord, att bilda fyra tomter.

På grund af det anförda och då de här föreslagna arbetena otvifvelaktigt äro ägnade att öka efterfrågan på tomter inom området i fråga, får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige ville

dels för ordnande af Kaserngatan mellan Timmermansgatan och Kopparbergsvägen och Östermalmsgatan mellan Kopparbergsvägen och Allégatan samt för nedläggande af vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar i berörda gatudelar äfvensom i Kaserngatans sträckning mellan Stora gatan och Timmermansgatan, allt enligt af stadens byggnadschef och föreståndaren för vatten-, gas- och elektricitetsverken uppgjorda kostnadsförslag af lånemedel anslå ett belopp af 38,300 kronor, däraf 16,400 kronor för gatuarbetena och 21,900 kronor för ledningarne,

dels ock bemyndiga drätselkammaren att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af byggnadschefen uppgjordt tomtindelningsförslag försälja staden tillhöriga tomter inom kvarteren Högne, Hupert, Josef, Justus, Ivar, Konrad, Kåre och Lothar.

Västerås den 8 Februari 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 12 *ang. gatu- och ledningsarbeten samt försäljning af tomter mellan Kopparbergsvägen och Allégatan.*

Kostnadsförslag.

***Karlsgatan*:** från Stora gatan till Kopparbergsvägen.

Afloppsledning: 12″ (30 cm.) 200 m. à 8: —	1,600: —		
9″ (23 „) 130 „ à 6: —	780: —		
Brunnar	250: —		
Kopplingar, oförutsedt	270: —	2,900. —	
Vattenledning: 6″ (15 cm.) 390 m. à 8: 75	3,412: 50		
Brandpost	120: —		
Kopplingar, oförutsedt	367: 50	3,900: —	
Gasledning: 7″ (17,5 cm.) 390 m. à 9: 50	3,705: —		
Sifoner, kopplingar, oförutsedt	495: —	4,200: —	
Elektriska jordkablar: 2×50, 1×20, 270 m. à 5: 20	1,405: —		
2×35, 1×16, 100 m à 4: 60	460: —		
Anslutning till kabellåda i Stora gatan	60: —		
3 st. kabellådor, 4×2 uttag à 550: —	1,650: —		
1 st. 2:pol. afgren.-muff med säkerhetsapp.	125: —		
Oförutsedt	300: —	4,000: —	15,000: —

***Östermalmsgatan*:** från Allégatan till Kopparbergsvägen.

Afloppsledning: 9″ (23 cm.) 130 m. à 7: —	910: —		
Spolbrunnar 2 st. à 40: —	80: —		
Oförutsedt	110: —	1,100: —	
Vattenledning: 7″ (17,5 cm.) 220 m. à 10: —	2,200: —		
Brandpost	120: —		
Kopplingar, oförutsedt	280: —	2,600: —	
Gasledning: 7″ (17,5 cm.) från Karlsgatan till Kopparbergsvägen 120 m. à 9: 50	1,140. —		
4″ (10 cm.) från Karlsgatan till Allégatan 100 m. à 6: 50	650: —		
Sifon	50: —		
Kopplingar, oförutsedt	260: —	2,100: —	
Elektriska jordkablar: 2×25, 1×16 240 m. à 4: —	960: —		
Ändmuffar 4 st. à 10: —	40: —		
Oförutsedt	100: —	1,100: —	6,900: —

***Timmermansgatan*:** från Allégatan till Kopparbergsvägen.

Afloppsledning: 9″ (23 cm.) 130 m. à 7: —	910: —		
Spolbrunnar 2 st. à 40: —	80: —		
Oförutsedt	110: —	1,100: —	
Vattenledning: 6″ (15 cm.) 220 m. à 9: —	1,980: —		
Brandpost	120: —		
Kopplingar, oförutsedt	200: —	2,300: —	
Gasledning: 3″ (7,5 cm.) 220 m. à 4: 75	1,045: —		
Sifon	40: —		
Kopplingar, oförutsedt	215: —	1,300: —	
	Transport	4,700: —	21,900: —

N:o 12 ang. gatu- och ledningsarbeten samt försäljning af tomter mellan Kopparbergsvägen och Allégatan.

Transport		4,700: —	21,900: —
Elektrisk jordkabel: 2×25, 1×16 240 m. à 4: —	960: —		
Ändmuffar 4 st, à 10: —	40: —		
Oförutsedt	100: —	1,100: —	5,800: —

Utanbygatan: från Allégatan till Kopparbergsvägen

Afloppsledning: 9" (23 cm.) 130 m. à 7: —	910: —		
Spolbrunnar 2 st. à 40: —	80: —		
Oförutsedt	110: —	1,100: —	
Vattenledning: 6" (15 cm.) 200 m. à 9: —	1,800: —		
Brandpost	120: —		
Kopplingar, oförutsedt	180: —	2,100: —	
Gasledning: 3" (7,5 cm.) 200 m. à 4: 75	950: —		
Sifon	40: —		
Kopplingar, oförutsedt	210: —	1,200: —	
Elektrisk jordkabel: 2×50, 1×20 140 m. à 5: 20	730: —		
2×35, 1×16 100 m à 4: 60	460: —		
Anslutning till kabellådan i Kopparbergsvägen	130: —		
Kabellåda för 4×2 uttag	500: —		
Oförutsedt	180: —	2,000: —	6,400: —

Nygatan: från Allégatan till Kopparbergsvägen.

Afloppsledning: 9" (23 cm.) 80 m. à 7: —	560: —		
Spolbrunnar 2 st. à 40: —	80: —		
Oförutsedt	60: —	700: —	
Vattenledning: 6" (15 cm.) 120 m. à 9: —	1,080: —		
Brandpost	120: —		
Kopplingar, oförutsedt	100: —	1,300: —	
Gasledning: 3" (7,5 cm.) 120 m. à 4: 75	570: —		
Kopplingar, oförutsedt	130: —	700: —	
Elektrisk jordkabel: 2×25, 1×16 140 m. à 4: —	560: —		
2-pol. afgren.-muff m. säkerhetsapp.	125: —		
Ändmuffar 2 st. à 10: —	20: —		
Oförutsedt	95: —	800: —	3,500: —

Allégatan: från Östermalmsgatan till Kopparbergsvägen.

Afloppsledning: 9" (23 cm.) 300 m. à 7: 50	2,250: —		
Spolbrunnar 3 st. à 40: —	120: —		
Kopplingar, oförutsedt	230: —	2.600: —	
Vattenledning: 6" (15 cm.) 300 m. à 9: 50	2,850: —		
Brandposter 2 st. à 120: —	240: —		
Kopplingar, oförutsedt	310: —	3,400: —	
Elektrisk jordkabel: 2×35, 1×16 220 m. à 4: 60	1,010: —		
2×25, 1×16 80 m. à 4: —	320: —		
Transport	1,330: —	6,000: —	37,600: —

Transport	1,330: —	6,000: —	37,600: —	
Skarfmuffar 2 st.	40: —			
Ändmuffar 2 st.	20: —			
Oförutsedt	110: —	1,500: —	7,500: —	
		Summa Kronor	45,100: —	

N:o 12 *ang. gatu- och ledningsarbeten samt försäljning af tomter mellan Kopparbergsvägen och Allégatan.*

Västerås den 10 oktober 1910.

Gerh. Gustafsson.

Kostnadsberäkning

för

utläggande af nedanstående gatudelar.

Kaserngatan utlägges från Timmermansgatan till Kopparbergsvägen.

628 kbmtr fyllning öfver rörledningen till $2^1/_2$ mtr medelbredd à 3: —	1,884: —	
1,850 kbmtr fyllning å resterande del af gatan, beräknas att erhållas från byggnadsplatser		
1,050 kbmtr pinnmofyllning till öfverlager å gatan à 3: —	3,150: —	
600 mtr fältstensättning i rännstenar à 3: 50	2,100: —	
540 kbmtr grus till öfvergrusning à 3: 50	1.890: —	9,024: —

Östermalmsgatan utlägges från Kopparbergsvägen till Allégatan.

620 kbmtr fyllning öfver rörledningen till $2^1/_2$ mtr medelbredd à 3: —	1,860: —	
1,830 kbmtr fyllning å resterande del af gatan, beräknas att erhållas från byggnadsplatser		
894 kbmtr pinnmofyllning till öfverlager å gatan à 3: —	2,682: —	
426 mtr fältstensättning i rännstenar à 3:50	1,491: —	
384 kbmtr grus à 3,50	1,344: —	7,377: —
	Kronor	16,401: —

Västerås den 10 januari 1912.

Gösta Smitt.

N:o 13.

Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning om rätt att leverera elektrisk ström till Allm. Svenska Elektr. A.-B. å andra tider än de förut kontraherade.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt ett mellan Västerås stad och Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget upprättadt kontrakt, som återfinnes å sidan 235 i Stadsfullmäktiges handlingar för 1910, äger styrelsen rätt att under vissa i kontraktet närmare angifna tider utlämna växelström till bolaget mot en afgift af 8 öre pr kilowattimme, mätt i Elektricitetsverket. Bolaget har i samma kontrakt förbundit sig att under de i kontraktet bestämda tiderna uttaga för minst 6,000 kronor ström om året. De tider, då strömleverans får ske, sammanfalla med den tid, då i allmänhet maskineri måste hållas i drift för alstrande af belysningsström.

Bolaget äger endast rätt uttaga af öfverskottskraften från maskinerna, d. v. s. den kraft, ett af maskinaggregaten förmår alstra utöfver hvad för tillfället åtgår för andra elektricitetsverkets abonnenter. Emellertid har det under senare tiden visat sig såväl för verket som för bolaget fördelaktigt, om leverans af ström finge ske äfven på andra tider än de kontraherade. Anslutningen till verket af kraftström är nämligen numera så pass omfattande, att ett maskineri måste hållas i drift dagen igenom. På grund häraf anser styrelsen det vara med verkets fördel förenadt, om verket äfven under annan tid än den kontraherade får mot i kontraktet öfverenskommet pris leverera af den öfverskottskraft, som kan alstras i verket, med iakttagande af att det ena af verkets maskinaggregat alltid står såsom reserv.

Med anledning af det här anförda anhåller styrelsen om Stadsfullmäktiges tillstånd att mot i kontraktet öfverenskommet pris få utlämna öfverskottskraft i form af växelström till bolaget äfven å andra tider än de kontraherade.

Västerås den 13 Februari 1912.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafson.

N:o 14.

Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning ang. afledande af spillvatten från lägenheten N:o 62 Jakobsberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed till Stadsfullmäktiges pröfning och ev. godkännande öfverlämna ett med ägaren till lägenheten 62 Jakobsberg i S:t Ilians socken, John Ericsson, upprättadt förslag till kontrakt rörande rätt för Ericsson att förmedelst en å lägenheten anlagd afloppsbrunn från lägenheten afleda dag- och spillvatten till stadens allmänna aflopp.

Vid föregående tillfällen har innehafvaren af denna lägenhet hos styrelsen anhållit om tillstånd att få med tillkoppling till stadens allmänna ledningar anordna vatten- och afloppsledningar inom lägenheten, och har innehafvaren såsom skäl för tillstyrkande af ansökningen därvid framhållit, att en från hans lägenhet anlagd afloppstrumma för spillvatten blifvit förstörd, då lägenheten Almelund uppfördes. Som styrelsen emellertid ansåg, att sökanden hade att efterfölja de sanitära föreskrifter, som afse lägenhet, hvilken saknar aflopp, och då därjämte sökandens lägenhet vore belägen inom annan kommun, afslog styrelsen ansökningen. Emellertid hafva på grund af afloppsvatten från ifrågavarande lägenhet, hvilken innehåller 34 rum, däraf 11 kök, sanitära missförhållanden uppstått äfven för de angränsande, inom stadens område belägna gårdarna Andersberg och Almelund. Att så är fallet framgår af följande skrifvelse:

N:o 14 ang. afledande af spillvatten från lägenheten N:o 62 Jakobsberg.

"*Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.*

Vid besök inom gårdarna Andersberg, ägare G. Lundin, och Almelund, Repslagaren Arv. Eriksson, befanns vid dessa tomters norra gränser en mängd i hög grad illaluktande vatten, som härleder sig från en å egendomen N:o 62 Jakobsberg med adressnummer 3 vid Hammarbygatan uppställd otät soplår, och dels regnvatten, hvilket saknar aflopp.

Gårdens ägare Herr E. J. Tjylander har upplyst, att hans afloppstrumma blifvit förstörd genom Arv. Erikssons å Almelund nyuppförda byggnader och vet sig ingen utväg att utdika vattnet, han har 2:ne gånger anhållit hos Vatten- och Gasverksstyrelsen i Västerås att få ingå i stadens vatten- o. afloppsledning, men erhållit nekande svar.

Västerås den 7 Juli 1910.

C. Holtz".

Med anledning af denna skrifvelse beslöt Hälsovårdsnämnden, dels till de åtgärder, som däraf kunde föranledas, göra anmälan om hvad sålunda förekommit till Första Provinsialläkaren och till kommunalnämnden i S:t Ilians socken, dels ock anhålla hos Vatten- och Gasverksstyrelsen, att styrelsen mätte efter tagen kännedom om förhållandena på platsen, till Hälsovårdsnämnden inkomma med yttrande och förslag till åtgärder, som styrelsen kunde finna lämpliga för ifrågavarande olägenheters afhjälpande. Styrelsen framlade då det förslag, som är sammanfattadt i det till Stadsfullmäktiges pröfning nu föreliggande kontraktet. Detta kontrakt innebär, att lägenhetens innehafvare mot en årlig ersättning till staden af 100 kronor äger rätt att med anslutning till stadens allmänna aflopp hafva afloppsbrunn inom lägenheten.

Då styrelsen förordar detta kontrakt till godkännande af Stadsfullmäktige, gör styrelsen det med tanke på afhjälpandet af de sanitära olägenheter, för hvilka inom stadens område bosatta personer utsättas.

Då Hälsovårdsnämnden förklarat, att Nämnden ej har något att erinra mot den anordning, kontraktet afser, hemställer styrelsen dels med anledning häraf och dels på grund af de i föregående anförda skäl

om Stadsfullmäktiges godkännande af det med innehafvaren till lägenheten Jakobsberg N:o 62 i S:t Ilians socken upprättade kontraktet rörande rätt för be-

N:o 14 ang. afledande af spillvatten från lägenheten N:o 62 Jakobsberg.

mälde lägenhetsinnehafvare att förmedelst en inom lägenheten anlagd afloppsbrunn afleda spill- och dagvatten från lägenheten.

Västerås den 17 Februari 1912.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

John Fredholm.

Gerh. Gustafson.

Mot ofvanstående beslut har ledamoten i styrelsen, byggmästaren K. J. Karlsson, anfört följande reservation:

Som Vatten- och Gasverksstyrelsen vid sitt sammanträde den 10 januari 1911, § 10, beslutat hos Hrr Stadsfullmäktige förorda till antagande en från ägaren af gården N:o 62 Jakobsberg, S:t Ilians socken, John Eriksson, inkommen begäran om rätt att få, från nämnda gård,[1] till stadens afloppsledningar, inkoppla en slaskbrunn, mot det villkor att Eriksson förbunde sig att till staden erlägga en årlig ersättning af skäligen ansedda 150 kronor.

Och som Eriksson sedan på våren 1911, utan att anmäla sig godkänna detta styrelsens förslag, och utan vare sig föreståndarens eller styrelsens vetskap tillkopplat nämnda brunn till stadens afloppsledning.

Och som han nu, då detta förfarande kommit till styrelsens vetskap och på uppmaning om uppgörelse förklarat sig ej betala mer än högst 100 kronor.

Och då de skäl, som föranledde styrelsens beslut den 10 januari ännu föreligga och de af Eriksson sedan företagna, här nämnda, åtgärderna ej synes mig vara af den beskaffenhet de bordt föranleda styrelsen frångå sitt förut fattade beslut.

Och som jag anser det vara oförenligt med stadens intressen att genom beviljande af förmåner underlätta och genom afhjälpande af olägenheter, uppkomna genom illa planlagda och dåligt utförda byggnadsföretag, understödja byggnadsverksamheten inom grannkommunerna.

Och som det nu fattade beslutet otvifvelaktigt kommer att menligt inverka på och förringa styrelsens anseende och auktoritet vid kommande dylika uppgörelser, så får jag mot beslutet anmäla min reservation och förorda till antagande det nu föreliggande kontraktsförslaget, med den ändring att årliga ersättningen bestämmes, i enlighet med styrelsens förut fattade beslut, till 150 kronor.

K. J. Karlsson.

KONTRAKT.

Vatten- och Gasverksstyrelsen i Västerås medgifver härigenom Herr John Eriksson såsom ägare af lägenheten Jakobsberg N:o 62 i S:t Ilians socken rätt att förmedelst en å lägenheten anlagd afloppsbrunn med ledning i förbindelse med Västerås stads allmänna afloppsledningar från lägenheten afleda spill- och dagvatten på följande villkor:

1) Rättigheten gäller från och med den 1 Januari 1912 och intill tre månader efter det detta kontrakt blifvit å någondera sidan uppsagdt.

2) Såsom ersättning för ifrågavarande rättighet erlägger jag, Eriksson, till styrelsen en årlig afgift af 100 kronor, som gäldas kvartalsvis i efterskott.

3) Till ifrågavarande afloppsbrunn med ledning får icke utan styrelsens medgifvande inkopplas aflopp från annan fastighet. N:o 14 ang. afledande af spillvatten från lägenheten N:o 62 Jakobsberg.

4) Jag, Eriksson, förbinder mig att ställa mig till noggrann efterrättelse gällande reglemente för stadens afloppsledningar i tillämpliga delar samt de föreskrifter rörande afloppet från min lägenhet, som af styrelsen eller dess tjänsteman kunna meddelas, och förklarar jag mig skyldig utan anspråk på ersättning eller afdrag i ofvanberörda afgift tåla sådan afstängning af ledningen som för nedanliggande ledningars reparation eller omläggning eller eljes blifva nödiga.

5) Därest i detta kontrakt bestämda afgift ej skulle ordentligen af mig erläggas eller om jag på annat sätt icke skulle ställa mig kontraktets bestämmelser, gällande reglemente, eller styrelsens föreskrifter till noggrann efterrättelse äger styrelsen rätt att omedelbart och utan föregående tillsägelse frånkoppla min ledning från stadens ledningar.

6) Till säkerhet för kontraktsvillkorens fullgörande från min sida medgifver jag, Eriksson, styrelsen rätt att utan mitt vidare hörande söka och vinna inteckning i min ifrågavarande fastighet lägenheten N:o 62 Jakobsberg i S:t Ilians socken.

Med förestående i två exemplar upprättade kontrakt förklara vi oss å ömse sidor till alla delar nöjda.

Västerås den

John Eriksson. På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Herr John Erikssons egenhändiga namnteckning bevittnas af:

C. Fogelberg. *John Johnsson.*

N:o 15.

Drätselkammarens skrifvelse ang. uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås högre allmänna läroverk.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 21 September 1908 anmälde Rektorn vid härvarande högre allmänna läroverk, under åberopande af Stadsfullmäktiges beslut den 21 juni 1901, behofvet af en ny annexbyggnad för läroverket.

Berörda skrifvelse remitterades af Stadsfullmäktige den 29 oktober samma år till utlåtande af Drätselkammaren.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 november 1908 såsom svar å en skrifvelse från Kungl. Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk beslutat förklara bland annat, att Stadsfullmäktige vore villiga att iklåda sig skyldigheten att för framtiden verkställa de ny- och tillbyggnader, som af Stadsfullmäktige pröfvades vara erforderliga för undervisningen vid läroverket, äfvensom att för framtiden underhålla till läroverket hörande byggnader, i den mån läroverkets byggnadsfond och andra för tillgodoseende af läroverkets byggnadsbehof afsedda kassor eller andra tillgångar ej därtill kunde lämna bidrag, beslöt Drätselkammaren den 14 januari 1909, att remittera läroverkets

N:o 15 *ang. uppförande af ny annexbyggnad för V:s h. allm. läroverk.*

ofvanberörda byggnadsfråga till läroverkskollegiets yttrande under anhållande om fullständig utredning rörande läroverkets nuvarande byggnadsbehof äfvensom uppgift, i hvad mån läroverkets byggnadsfond och andra för tillgodoseende af läroverkets byggnadsbehof afsedda kassor eller andra tillgångar därtill kunna lämna bidrag.

I anledning häraf inkom till Drätselkammaren bifogade skrifvelse från läroverkets rektor af den 25 september 1909 jämte utdrag af läroverkskollegiets protokoll i ärendet den 7 samma månad och år med bilagor, i hvilka handlingar läroverkskollegiets önksemål finnes i detalj angifna, och hvari uppgift lämnas därom, att stiftets byggnadskassa, som dock ej utan Kungl. Maj:ts tillstånd finge användas, då uppginge till 18,681 kronor 76 öre och att läroverkets byggnadsfond utgjorde 11,518 kronor 58 öre.

Stadens byggnadschef har därefter på Drätselkammarens uppdrag verkställt utredning i kostnadshänseende rörande uppförande af en ny annexbyggnad för tillgodoseende af de af läroverkskollegiet framställda önskemålen. Af denna utredning framgick, att byggnadskostnaden, om alla dessa behof skulle tillgodoses, skulle komma att uppgå till omkring 300,000 kronor samt att dessutom den tomtareal inom kvarteret Halfdan eller som eljes kunde disponeras, vore för liten för en sådan nybyggnad.

I anledning häraf hafva underhandlingar sedermera pågått mellan en af Drätselkammaren tillsatt kommitté för frågans vidare framförande och läroverkskollegiet, afseende att söka utreda, dels i hvad mån något eller några af läroverkets önskemål åtminstone för närvarande kunde stå tillbaka, dels ock på hvad sätt byggnadskostnaderna, antingen genom anordningar i gamla läroverksbyggnaden eller eljes, skulle kunna nedbringas. Härvid har bland andra sätt att lösa byggnadsfrågan diskuterats den äfven förut framkomna tanken att påbygga gamla läroverksbyggnaden med ännu en våning, men har denna tanke frångåtts, dels därför att därigenom knappast alla nödvändiga behof skulle kunna tillgodoses, dels emedan kostnaden icke skulle blifva afsevärdt mindre än för en särskild byggnad och dels slutligen då den gamla byggnaden med en sådan förändring skulle förlora i utseende.

Det återstod sålunda endast att lösa byggnadsfrågan genom en ny annexbyggnad. För att denna byggnad emellertid ej skulle blifva allt för stor, har förslag uppkommit att aptera det nuvarande biblioteksrummet i gamla läroverkshuset till undervisningslokaler och att en särskild biblioteksbyggnad skulle uppföras, hvartill staden likväl ej skulle behöfva tillsläppa några medel, då till denna skulle användas dels hela eller större delen af stiftets byggnadskassa och dels läroverkets byggnadsfond eller en afsevärd del däraf. Genom en sådan åtgärd skulle visserligen staden ej hafva att räkna med något bidrag från läroverkets byggnadsfond för annexbyggnaden, men komme i stället annexbyggnaden att blifva mindre och sålunda draga mindre kostnad.

I fråga om läroverkets byggnadsbehof hafva Drätselkammaren och läroverkskollegiet enat sig om följande.

Program.

Nuvarande annexbyggnaden:

Öfre våningen.

Biologiska lärosalen erhåller nuvarande geograficum och rektors ämbetsrum; träväggen mellan museet och gången borttages och fönstret i nuvarande geografiska lärosalen ändras till en dörr, som mynnar rätt ut i museet.

Geografiska undervisningen flyttas till nuvarande rum för teckningsundervisningen.

Öfre våningen erhåller sålunda salar för undervisningen i biologi och geografi.

Nedre våningen.

Fysiska undervisningen erhåller som laborationssal nuvarande kemicum.

Hufvudbyggnaden:

N:o 15 ang. uppförande af ny annexbyggnad för V:ås h. allm. läroverk.

Värmeledning införes i hela byggnaden.

Nedre våningen.

Rum N:o 6 blir läkarens mottagningsrum.
Rum N:o 2 apteras till toalettrum åt lärarne.
De återstående tio rummen förblifva lärosalar.

Öfre våningen.

Biblioteket flyttas till den blifvande biblioteksbyggnaden; dess nuvarande lokal inredes till tre lärosalar med samma ingång som till rum N:o 14, som förblir lärosal.
Rum N:o 15 blir materialrum.
Rum N:o 16 blir rektors expeditionsrum.
Rummen N:ris 18 och 19 hopslås till ett sång- och musikrum genom mellanväggens borttagande och ersättande med en järnpelare. Samlingssalen blir för sitt ändamål rymligare, då sång- och musikmaterialen flyttas till musikrummet och kakelugnarne rifvas.
Öfre våningen skulle sålunda inrymma: samlingssal, sång- och musikrum, kollegierum, materialrum, rektors expeditionsrum och fyra klassrum.

Den nya annexbyggnaden.

Kemisk lärosal med laborationssal och förrådsrum samt 9 klassrum, 5 med plats för 35 lärjungar och 4 med plats för 30 lärjungar samt slutligen 2 teckningssalar med skugg- och materialrum, hvilka lämpligen kunna förläggas å vinden.
När stadens tillgångar det medgåfve, skulle möjligen en större samlingssal inredas två trappor upp i hufvudbyggnaden och den nuvarande samlingssalen blifva skrifsal.

För den nya annexbyggnaden har uppgjorts af stadsarkitekten Hahr skisser och af stadens byggnadschef kostnadsberäkningar i två alternativ, hvilka här bifogas jämte en planritning. Alternativ I afser en annexbyggnad i samma stil, som den nuvarande, väster om hufvudbyggnaden och har beräknats kosta i uppförande 138,000 kronor. Alternativ II afser en byggnad invid Österlånggatan mellan förutvarande annexbyggnaden och Domkyrkan. Kostnaden för denna har beräknats till 136,000 kronor. Byggnaden har förlagts så, att en obetydlig del af det åt söder framskjutande gafvelpartiet med omkring 30 kvm. ligger utanför kvarteret Halfdan, hvarför, om detta alternativ kommer till stånd, Domkyrkokommissionens medgifvande härutinnan måste erhållas. Detta senarne alternativ har, utom den något lägre kostnaden flera fördelar framför alternativ I. För alternativ I måste tomtplats förvärfvas, hvilket icke är fallet med alternativ II annat än i afseende å nyss berörda obetydliga del. Byggnaden enligt alternativ II är vackrare än enligt alternativ I. Den skulle tillsammanas med den ifrågasatta nya biblioteksbyggaden strax öster den s. k. Sundénska gården samt en tilltänkt Rudbeckiusstaty mellan biblioteket och nya annexet jämte muranordningar bilda ett synnerligen tilltalande byggnadsparti invid Domkyrkan, i stil väl öfverensstämmande med denna.
Hvad som af ofvan anförda byggnadsprogram nu närmast skulle ankomma på staden att utföra, är den nya annexbyggnaden. Ändringarne i gamla annexet och hufvudbyggnaden måste gifvetvis anstå till efter nybyggnadens fullbordan och kunna tilläfventyrs uppskjutas något längre.

N:o 15 ang. uppförande af ny annexbyggnad för V:ås h. allm. läroverk.

Utöfver den beräknade byggnadssumman torde för arkitektarvode m. fl. ej i kostnadsförslaget upptagna och oförutsedda utgifter äfvensom för den, till 600 kronor beräknade muren vid byggnaden erfordras ett belopp af omkring 6,000 kronor.

Drätselkammaren får alltså hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

dels, att till en ny annexbyggnad för Västerås högre allmänna läroverk i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af Arkitekten Erik Hahr uppgjorda skisser, alternativ II, af lånemedel anslå ett belopp af 142,000 kronor,

dels ock att uppdraga åt Drätselkammaren att låta uppföra ifrågavarande byggnad äfvensom hos vederbörande göra framställning om förvärfvande af det omkring 30 kvm. stora området af domkyrkoplanen, som erfordras för byggnadens förläggande å föreslagen plats.

Västerås den 15 februari 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Då Kommunalstyrelsen i Västerås såväl genom sitt beslut den 21 juni 1901 som genom sitt svar på en den 6 juni 1901 daterad skrifvelse från Chefen för Kungl. Ecklesiastik-Departementet förbundit sig »att anskaffa och för framtiden underhålla de för utsträckning vid högre allmänna läroverket i Västerås t. o. m. sjunde realklasssn och för upprättandet af nödiga parallelafdelningar tillräckliga och ändamålsenliga lokaler», och då Västerås stad således åtagit sig byggnadsskyldighet, då det gäller allmänna läroverket, så får jag, jämlikt § 214 mom. 3 i gällande nådiga läroverksstadga af år 1905 »hos Kommunalstyrelsen anmäla behofvet af *en ny annexbyggnad*, innehållande en betydligt större samlingssal än den nuvarande, ett sång- och musikrum, sex klassrum, ett materialrum, mottagningsrum för läkare och — för den händelse att rektors ämbetsrum måste apteras till laborationsrum för biologi —, ett ämbetsrum åt rektor. Nuvarande samlingssalen måste användas till de dagliga skrifningarna för klasserna 4—6 och I—IV gymnasieringarne.

Då det enligt samma § i stadgan åligger Kommunalstyrelsen att före uppgörandet af ritningar och kostnadsförslag inhemta läroverkskollegiets yttrande, får jag vid det tillfället närmare precisera läroverkets behof och motivera hvarje särskild punkt.

Västerås den 21/9 1908.

Vördsamt

Peter Bagge.

N:o 15
ang. uppförande af ny annexbyggnad för V:ås h. allm. läroverk.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed får jag vördsamt insända läroverkskollegiets yttrande i byggnadsfrågan. I min skrifvelse till Herrar Stadsfullmäktige den 21 sept 1908 anhöll jag att »vid inhemtandet af kollegiets yttrande få närmare precisera läroverkets behof och motivera hvarje särskild punkt», såsom jag också sökt göra i hosföljande skrifvelse.

I stället för att jämte de sex klassrummen till nya annexbyggnaden förlägga material-, läkare-, rektors- och toalettrum för lärarne, anser jag i likhet med kollegiet det vara lämpligare att ändra fyra små, otidsenliga klassrum i gamla hufvudbyggnaden till sådana lokaler och förlägga tio klassrum till nya annexbyggnaden.

I kollegii yttrande finnes också förslag till en ny åtgärd, framkalladt af den undervisningsplan för gymnasierna, som af Kungl. Maj:t *fastställts den 30 sistlidne april,* hvarigenom tre ämnen -- fysik, biologi och teckning — hvardera fått sig anvisade ett större timantal i veckan, än att lektionerna kunna anordnas på en lärosal, hvartill särskildt för fysik och biologi komma laborationsöfningarna, som ytterligare kunna ökas för olika afdelningar med frivilliga sådana.

Fackmännen inom läroverket för de olika disciplinerna hafva i särskilda bilagor framlagt de olika ämnenas kraf.

F. n. äro två klasser inhysta — en i seminarium och en i vaktmästarens bostad; dessutom äro tre latinklasser stadda på vandring inom läroverkshuset, och nästa år blir ytterligare en klass utan klassrum — således tillsammans sex klasser utan klassrum.

Samtliga remisshandlingar bifogas.

Västerås den 25 sept. 1909.

Peter Bagge.

Utdrag ur protokoll, fördt i kollegium vid Västerås högre allmänna läroverk den 7 sept. 1909.

Närvarande: Samtliga ämneslärare utom Adjunkten Johansson, som anmält laga förfall, samt teckningsläraren.

§ 1.

Sedan Drätselkammaren den 14 januari 1909 remitterat Rektorns vid h. allm. läroverket skrifvelse "till Stadsfullmäktige med anmälan om behofvet af en ny annexbyggnad vid härvarande h. allm. läroverk" till läroverkskollegiets yttrande under anhållan om "fullständig utredning rörande läroverkets nuvarande byggnadsbehof äfvensom uppgift, i hvad mån läroverkets byggnadsfond och andra för tillgodoseende af läroverkets byggnadsbehof afsedda kassor eller andra tillgångar härtill kunna lämna bidrag", och sedan kollegiet för frågans utredande tillsatt en kommité, bestående jämte Rektor af Herrar Lektorerna Floderus och Mattson, Adjunkterna Fjellman och Wetterling, Teckningsläraren Malmberg och Skolläkaren D:r Tingvall, och sedan dessa inkommit till Kollegium med förslag i frågan, enade sig Kollegiet om följande:

Först framhölls med skärpa, att någon påbyggnad af gamla läroverkshuset ej kunde komma i fråga, enär för ingen del tillräckligt utrymme kunde vinnas med en påbyggd våning, hvartill komme, att gamla läroverksbyggnadens grund vore för svag

N:o 15 ang. uppförande af ny annexbyggnad för V:ås h. allm. läroverk.

för påbyggnad, *att* det vore för dyrbart att införa värmeledning i den gamla byggnaden och slutligen, *att* någon hopblandning mellan stadens och stiftets kassor ej vore lämplig.

Vidare framhölls följande byggnadsbehof:

1) En ny, tillräckligt stor *samlingssal* (med läktare), som kunde rymma 600 lärjungar och 400 åhörare. Oaktadt en lärjungeafdelning aldrig vore närvarande vid morgonbönerna, fyllde lärjungarna hela salen, så att plats för åhörare ej funnes. Härtill komme, att ingången vore så trång, att af de 15 minuter, som vore anslagna till morgonbön, 6 minuter åtginge för lärjungarnas in- och utmarsch. Den nya salen borde erhålla dubbla ingångar.

2) En särskild *sal för* de dagliga *skrifningarna*, såsom funnes anbefaldt i Kungl. Öfverstyrelsens Cirkulär den 14 sept. 1905 förande normalbestämmelser angående läroverksbyggnader. Till skrifsal användes för närvarande samlingssalen. Följden är, att f. n. bord och bänkar efter morgonbönen dagligen skola flyttas fram och tillbaka, att orgelns plats och öfriga musikplatser borttaga en stor del af utrymmet och att salen ej hinner vädras. Finge man en särskild skrifsal, då kunde bord och stolar en gång för alla ordnas och lärjungarna på förhand placeras, så att kontrollen vid skrifningarna kunde bli verkligt effektiv; f. n. försvåra salens 48 långbänkar i hög grad uppsikten öfver lärjungarna vid skrifningarna.

3) En särskild *musiksal*. Som läroverket f. n. saknar en sådan och samlingssalen användes till musikrum, blir följden den, att, då salen är upptagen, af skolans 15 sång- och musiklektioner i veckan antingen några måste inställas eller också förläggas till något möjligen ledigt klassrum, hvarigenom musikundervisningen störande inverkar på den öfriga undervisningen.

4) *Materielrum* för undervisningsmaterielen, t. ex. för läseböcker, historiska kartor m. m.

5) *Mottagningsrum för skolläkaren*, som lagenligt måste hafva mottagningar i läroverket hälst under pågående lektioner; samt i följd af 1905 års läroverksstadga — i enlighet med vederbörande hufvudlärares förslag — ökadt utrymme för den

6) *fysiska undervisningen*, som ökats från 14 till 39 timmar i veckan med ytterligare en lärosal.

7) *Biologiska undervisningen*, som ökats till 38 timmar i veckan, med ytterligare en lärosal och ett numera anbefaldt laborationsrum.

8) För *undervisningen i teckning* ytterligare en sal och ett materielrum, enär antalet teckningstimmar i veckan ökats till 42, ehuru genom hopslagningar af olika klasser antalet här vid läroverket måst nedbringas till 32, samt slutligen — såsom i det följande skall visas.

9) *Tio nya klassrum* med kapprum, ett rum för lärjungebiblioteket och ett *toilettrum* för lärarna.

Slutligen betonades, att detta byggnadsbehof kunde afhjälpas på följande sätt:

Genom ändringar

A) i *gamla läroverkshuset:*

a) samlingssalen skulle uteslutande apteras till skrifsal;

b) de små otidsenliga klassrummen på hvar sin sida om kollegierummet skulle ändras, det ena till rektors ämbetsrum, det andra till toilettrum åt lärarna;

c) det lilla klassrummet n:o 6 på nedre botten skulle ändras till mottagningsrum för läkaren.

d) rummet n:o 14 skulle användas till materielrum och lärjungebibliotek;

e) de återstående tretton rummen skulle förblifva klassrum.

B) i *annexbyggnaden:*

N:o 15 ang. uppförande af ny annexbyggnad för V:ås h. allm. läroverk.

a) teckningssalen med dess skuggrum skulle apteras till geografisk lärosal med kartrum;

b) nuvarande geografisalen skulle bli biologisk lärosal n:o 2 (bil. a);

c) rektors ämbetsrum skulle bli biologiskt laboratorium (bil. a);

d) kemiska lärosalen skulle bilda fysisk lärosal n:r 2 att användas för laborationsöfningar (bil. b);

e) vaktmästarebostaden skulle bli oförändrad.

Den *nya annexbyggnaden* borde sålunda inrymma;

a) i öfversta våningen: *två ritsalar* med materiel- och skuggrum samt takbelysning (bil. c)

b) mellersta våningen: *samlingssal* (för 600 lärjungar och 400 åhörare) med läktare; *sång- och musikrum* därintill, så att vid högtidliga tillfällen dörrarna kunde öppnas åt salen; *fyra klassrum.*

c) nedersta våningen: *kemisk lärosal* med *laborationsrum* och *förrådsrum* (bil. d) samt *sex klassrum.*

Till sist framhölls, att, då nuvarande *gymnastiksalen* vore alldeles för liten, väggen mellan salen och afklädningsrummet borde borttagas och tillräckligt antal afklädningsrum med duschrum förläggas i en tillbyggnad med utspringande flygel mot skolgatan.

§ 2.

Beträffande disponibla medel anmäldes, att stiftets byggnadskassa, som f. n. utgjorde 18,681: 76 kr., ej utan Kungl. Maj:ts tillstånd finge användas, och att läroverkets byggnadsfond f. n. uppginge till 11,518: 58 kronor.

§ 3.

Slutligen uttalade Kollegium den önskan, att Kollegiet måtte sättas i tillfälle att yttra sig om ritningarna, innan dessa afginge till Kungl. Öfverstyrelsen.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Justeras — In fidem

B. Fjellman. Aug. Wetterling. — **Peter Bagge.**

Rätt utdraget ur protokollet intygas

Peter Bagge.

Bilaga a.

Såsom redan vid konferens i naturlära, biologi och kemi den 25 januari 1907 framhållits, har den nuvarande biologiska lärosalen i annexbyggnaden i många afseenden visat sig olämplig såsom sådan. På grund af dess läge åt norr och den däraf förorsakade bristen på tillräckligt solljus har det visat sig så godt som omöjligt att där anställa de i de metodiska anvisningarna för realskolans undervisningsplan såsom lämpliga påpekade odlingar af krukväxter liksom andra odlingsförsök; likaså har det visat sig omöjligt att där anställa sådana växtfysiologiska försök, till hvilka fordras direkt solljus; äfven har det varit förenadt med svårigheter att erhålla tillräcklig belysning för förevisning af mikroskopiska preparat. Vidare är lärosalen på grund af sitt bristande utrymme och öfriga anordningar olämplig till laborationslokal, och i dess

N:o 15 ang. uppförande af ny annexbyggnad för V:ås h. allm. läroverk.

omedelbara närhet har ej annat lämpligt rum kunnat beredas, hvarför inga dylika öfningar hittills kunnat anordnas,

På grund häraf föreslås, att den nuvarande i annexet belägna geografiska lärosalen, som genom sitt läge åt söder och äfven i de flesta öfriga afseenden bättre skulle lämpa sig till biologisk lärosal omändras till sådan och vidare, att det i omedelbar förbindelse med densamma stående rektors expeditionsrum inredes till biologiskt laborationsrum, bl. a. genom inledande i detsamma liksom i lärosalen af gas och vattenledning. Då emellertid på grund af det stora timantalet i biologi — 38 timmar i veckan under förutsättning af 2 parallellafdelningar i hvar och en af realskolans klasser och realgymnasiets ringar — en lärosal för ämnet för framtiden torde visa sig otillräcklig, föreslås, att den nuvarande lärosalen jämte den nya bibehålles såsom sådan.

Beträffande muséet och närmast angränsande rum och gångar föreslås följande: Mellanväggarna af trä mellan muséet och sidogångarna borttagas, hvarigenom vinnes en ökad golfyta i muséet af omkring 22 kvm; fönstret mellan den nuvarande geografiska lärosalen och södra gången utvidgas till dörr, hvarigenom direkt förbindelse mellan lärosalen och muséet erhålles, något som är till stor fördel; dörrarna till mellangången igenmuras; nedre afdelningens skåp i muséet flyttas in till stenväggarna, på södra sidan efter utrymme och på norra sidan efter hela sin längd, hvarigenom fönstren till nuvarande biologiska lärosalen och till trappuppgången till vinden stängas; nödigt antal pelare insättas för att uppbära de förlängda gångbanorna till öfre afdelningens skåp, som förut hvilat på de nedre skåpen; det nuvarande toilettrummet anordnas till arbetsplats för lärarna i biologi.

O. M. Floderus. *K. P. Hägerström.*

Bilaga b.

Genom den nya undervisningsplanen för de allmänna läroverken har ämnet fysik erhållit en helt annan ställning i skolan än förr. Fysiken, som blifvit ett särskildt ämne äfven i 4:de och 5:te klasserna, har erhållit ökadt timantal, så att detta nu för ett läroverk utan parallellafdelningar utgör 24 timmar i veckan. Då vid en undersökning af behofvet af lokaler för Västerås läroverk utrymmet måste beräknas för undervisning i dubbla afdelningar i klasserna 4 och 5 samt å realgymnasiet, kommer antalet erforderliga fysiklektioner att blifva 39 i veckan — 14 veckotimmar före 1905. Men härtill kommer, att enligt undervisningsplanen frivilliga laborationer i fysik böra anordnas såväl i realskolan som å gymnasiet. Att de nuvarande lokalerna icke kunna vara tillräckliga torde sålunda vara tydligt.

Då lärosalen är upptagen så många timmar i veckan; måste rum beredas för laborationerna å annan lokal. Att hålla laborationerna i lärosalen, som för öfrigt har plats blott för ett fåtal laboranter, medför äfven i öfrigt flera olägenheter. De instrument och apparater, som skola stå till laborenternas förfogande, böra vara helt andra och af enklare slag än de apparater, som användas till demonstrationer och undervisningen, hvarjämte en hel mängd utensilier för laborationerna måste anskaffas i flera exemplar. Att bereda rum för dessa nya apparater i den gamla lärosalen med dess redan i hög grad upptagna utrymme skulle icke vara möjligt. Genom särskild laborationssals erhållande skulle vidare lärarens öfvervakande af laborationerna i hög grad underlättas särskildt därigenom, att det skulle bli lättare att tillse, att laboranterna under laborationerna icke använde andra instrument och verktyg, än för dem afsedda. Som lokal för laborationerna skulle särskildt lämpa sig den nuvarande lärosalen i kemi jämte det bredvid liggande rummet.

Den nuvarande lärosalen i fysik torde, oaktadt antalet fysiktimmar måste beräknas till 39 i veckan, dock för undervisningen vara tillräcklig därigenom, att i ringarna III och IV en timme i veckan anslås till räkneöfningar å klassrummet, samt därigenom, att undervisningen för någon klass å realskolan möjligen förlägges till laborationsafdelningen eller att det mindre rummet därstädes inredes så att en mindre klass å latinlinjen där kan få sin fysikundervisning meddelad.

N:o 15 ang. uppförande af ny annexbyggnad för V:s h. allm. läroverk.

Ruben Mattsson.

Godkändt af konferensen i fysik den 15 sept. 1909 enligt § 3 af det förda protokollet.

Ruben Mattsson.

Bilaga c.

Med anledning af kollegiets förslag till nybyggnad vid Västerås högre allmänna läroverk får undertecknad afgifva följande motivering i fråga om nya ritsalar:

I öfversta våningen 2 st. ritsalar 13×8 meter.

Mellan ritsalarna 1 materialrum.

Intill den ena ritsalen 1 skuggrum med 25 särskilda platser.

Ritsalen bör vara belägen mot norr eller öster. Fönsterna böra vara jämt fördelade utefter rummets ena långsida eller i taket, så att sidodagern från vänster erhålles.

Den nuvarande ritsalen är belägen mot väster och till följd däraf är den solbelyst större delen af lektionstiden, hvilket är mycket olämpligt vid lektionerna i frihandsteckning och målning, emedan det uppstår en massa solreflexer, hvilka äro mycket svåra att återgifva.

Hvarför skolan är i behof af 2 st. ritsalar torde framgå af följande:

Den ordinarie teckningslärarens tjänstgöringsskyldighet är 32 timmar i veckan och får ej enligt lag öfverskridas. Vid läroverket i Västerås äro nu flera klasser sammanslagna vid teckningstimmarna, hvilket är till stort förfång vid undervisningen.

Däraf följer att snart en biträdande teckningslärare bör anställas, och med det stora antal teckningstimmar, som då uppkomma, kunna ej lektionerna försiggå i en ritsal.

Västerås den 18 sept. 1909.

Carl Malmberg.

Bilaga d.

Anmodade att inkomma med förslag till nya lärosalen i kemi, vilja vi anföra följande:

Bristerna i den nuvarande lokalen äro, att laboratoriet är för litet och förrådsrum saknas. Golfytan i vårt laboratorium är 27,5 kvm. Läroverksrådet Moll*) anser, att laboratoriet bör vara lika stort som två klassrum; i Halmstad har det en golfyta af 60 kvm., vid Kungsholmens realskola är motsvarande golfyta 64 kvm. och å realläroverket vid Norrmalm 90 kvm.

Förrådsrummet skulle användas till förvaring af de kemiska utensilierna, glasvaror, förråd af mineralier och kemiska preparat o. s. v. samt till vågrum. För När-

*) Tom Moll; Om lärosalarna för undervisningen i naturvetenskap. (Nordstedt & Söner 1905).

N:o 15
ang. uppförande af ny annexbyggnad för V:ås h. allm. läroverk.

varande finnes ingen lämplig plats för en finare kemisk våg med orubblig uppställning och förråden bevaras i glasskåp i laboratoriet, hvarest utrymmet därigenom förminskas med 6 arbetsplatser för laboranter.

Om, såsom kollegiet föreslagit, kemiundervisningen skall flyttas till den planerade nybyggnaden, böra enligt vår mening där inrymmas ett laboratorium med 64 kvms golfyta, ett förrådsrum med 25-kvms golfyta och en lärosal med 50 kvms golfyta. Endast på detta sätt kan behofvet af tillräckligt utrymme anses tillfredsställdt.

Nils Coos. *O. M. Floderus.*

Såväl utdragets ur protokollet riktighet som afskrifternas likhet med originalen intygas,

Peter Bagge.

Utredning om kostnaderna för nybyggnader vid härvarande Högre Allm. Läroverk för gossar.

Tvänne alternativa förslag föreligga. Såsom alternativ 1 har betecknats förslaget att tillbygga läroverket med en fristående gafvelbyggnad väster om hufvudbyggnaden och i samma stil som denna, alternativet 2 afser ett lösande af frågan om lokalers erhållande för såväl läroverket som biblioteket i dess helhet och är därjämte ett uppslag innebärande skolgårdens enhetliga ordnande.

Den äldre, redan för några år sedan uppförda annexbyggnaden, har en volym af 5740 kubikmeter och har dragit nedanstående kostnader.

Grunden	14,000: —
Byggnaden	70,000: —
Inredning och diverse	19,000: —
S:a Kr.	103,000: —

Emellertid kan på grund af ökade arbets- och materialkostnader en motsvarande byggnad ej nu uppföras för samma belopp, utan torde detta böra beräknas sålunda:

Grunden	16,000: —
Byggnaden	90,000: —
Inredning och diverse	25,000: —
S:a Kr.	131,000: —

Fråndrages nu kostnad för grunden, eller 16,000 kr., återstår ett belopp stort 115,000 kr. hvilket motsvarar en genomsnittssumma af 20 kr. pr kubikmeter utnyttjad byggnadsvolym. I kostnaden är då inräknad jämväl inredningen.

Alternativ 1 är sålunda beräkningsbart enligt 20 kr. pr kubikmeter användt utrymme med tillägg för grundens kostnad. Då dess volym i det närmaste uppgår till 6,150 kubikmeter ställer sig kostnaden sålunda:

Grunden	15,000: —
Byggnaden	123,000: —
S:a Kr.	138,000: —

för hvilket belopp byggnaden sålunda borde kunna erhålles färdig med inredning, d. v. s. med ledningar för vatten, värme och ljus.

N:o 15 *ang. uppförande af ny annexbyggnad för V:ås h. allm. läroverk.*

Byggnaden enligt alternativ 2 har beräknats på nedanstående sätt:

Grunden:

Schaktning	1,000: —	
Betongjutning	10,000: —	
Järninlägg i grunden	1,000: —	
Grusisolering	200: —	
Betongjutningens bestrykande med goudron	300: —	13,000: —
Sockel med bakgjutning		3,600: —

Murarearbete:

Tegelmurar samt i byggnaden erf. fogstrykning och putsning	29,000: —
Bjälklag af beton emellan järnbjälkar eller arm. bet.	20,000: —
Golfbeläggning	8,000: —
Yttertak med bel. af glaseradt tegel samt stolar	10,000: —
Inredning af vindsutrymmena	5,000: —
Snickerier, glas m. m.	8,000: —
Målningsarbeten	6,000: —
Gas, vatten och elektriska ledningar	8,000: —
Värmeledning	10,000: —
Diverse och ej förutsedda kostnader samt sådana såom ej direkt specificerats	15,400: —
S:a Kr.	136,000: —

Fråndrages här kostnaden för grunden, eller 13,000 kr., återstår en summa stor 123,000, hvilket motsvarar en genomsnittlig byggnadssumma af kr. 20 pr kubikmeter utnyttjad byggnadsvolym, som synes samma summa som den i föregående utredningen angifna. Skillnaden ligger i den valda något enklare grundkonstruktionen, beroende af grundens beskaffenhet kan denna skillnad möjligen öka sig till fördel för det senare förslaget, men därom är svårt att yttra sig förrän gräfning verkställts å platsen.

I anordningarne enligt Alternativ 2 ingå emellertid äfven andra arbeten än själfva läroverkets tillbyggnad och hafva kostnaderna för desamma beräknats på följande sätt:

Mur invid den nya flygelbyggnaden uppförd å till frostfritt djup nedförd betongjutning	600: —
Grund och mur för Rudbeckiusbysten, minst	2,000: —
Byggnad för arkiv. Öfverslagsvis beräknad	20,000: —
Härtill hörande murar och staket	3,000: —
Reparation af den med ark. sammanbyggda gården	5,000: —

Gårdens ordnande med planteringar har ej här medräknats.

Västerås i Januari 1912.

Gösta Smitt.

N:o 16.

Drätselkammarens skrifvelse ang. reparation af kallbadhuset.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af bifogade till Stadsfullmäktige ställda skrifvelse från Lifräddningssällskapets styrelse samt af stadens byggnadschef uppgjorda kostnadsförslag får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige ville af innevarande års förslagsanslag anvisa ett belopp af 1,500 kronor för reparation af stadens kallbadhus.

Västerås den 15 Februari 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Af närlagde skrifvelse från stadens byggnadschef synes att stadens kallbadhus befinner sig i ganska bristfälligt skick, samt att för nödig reparation af detsamma erfordras en summa af *1,500 kronor*.

Visserligen kan det förefalla, som denna kostnad är rätt stor och då härtill kommer, att röster höjts för önskvärdheten af, att ett nytt, tidsenligt kallbadhus borde uppföras, så kunde man ju tycka att det vore mera praktiskt vänta till dess så sker, men dels har man ännu icke kunnat enas om ett lämpligt läge för detsamma, om det skulle flyttas från sin nuvarande plats, dels har man dragit sig för att framkomma med ytterligare utgiftsförslag till detta år, då budgeten ändock är hårdt belastad.

I afvaktande på att ett dylikt förslag förr eller senare framkommer har Lifräddningssällskapets styrelse dock ansett, för att badhuset skall ännu en tid framåt kunna användas, att en tillfyllestgörande reparation af detsamma omedelbart bör äga rum, då styrelsen i motsatt fall icke anser sig kunna taga på sitt ansvar låta öppna badhuset till begagnande under instundande sommar.

På grund häraf få vi hos Stadsfullmäktige anhålla om ett anslag af *1,500 kronor* i och för sagde reparation af Västerås stads kallbadhus.

Västerås den 5 Februari 1912.

Å Lifräddningssällskapets styrelse vägnar:

Petrus Tersmeden.

Till Svenska Lifräddningssällskapets Lokalkommitté, Västerås.

Enär sällskapet disponerar det Västerås stad tillhöriga kallbadhuset och då detta numera befinner sig i ganska förfallet skick, så får jag, sedan framställning därom

gjorts, öfverlämna närlagda uppgift om kostnaderna för badhusets nödtorftiga reparerande, samtidigt framhållande att jag ej anser detsamma kunna upplåtas för offentliga förevisningar med mindre än att sagda underhållsarbeten vidtagas redan innevarande vinter. *N:o 16 ang. reparation af kallbadhuset.*

Västerås som ofvan

Gösta Smitt.

Förstärkande af den pålade grunden under stadens kallbadhus (gjord borrundersökning visar 22 m. till fast botten).

Pålar incl. nedslagning 46 st.	22: —	1,012: —
Sparrar af 6″ × 6″ till förstärkning af öfverslagen 80 kbf. . . .	0: 70	56: —
Nedrifning af den öfverspringande delen af taket inåt bassinen och återuppsättning sedan pålningen utförts		225: —
Diverse arbeten samt spik och smide		207: —
	Summa kr.	1,500: —

Västerås den 26 Januari 1912.

Gösta Smitt.

N:o 17.

Drätselkammarens skrifvelse ang. lösningsrätt till fastighet på stadens grund.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af närlagda förteckning å lagfarter å fastigheter på stadens grund får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att icke göra stadens lösningsrätt gällande på grund af den nu lagfarna öfverlåtelsen till den i förteckningen upptagna fastigheten gården och tomten N:o 100 B i norra kvarteret, hvilken icke beröres af den nya stadsplanen.

Västerås den 15 Februari 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 17 ang. lösningsrätt till fastighet på stadens grund

Förteckning öfver vid Rådstufvu Rätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter belägna å stadens grund under oktober månad år 1911.

Den 16 oktober

å gården och tomten N:o 100 B i norra kvarteret, som arbetaren August Fredrik Eriksson, enligt köpebref den 2 oktober 1911, af Anton Wiman för 8,000 kronor tillhandlat sig.

Västerås Rådhus den 31 oktober 1911.

På Rådstufvu Rättens vägnar:

John Karlsson.

N:o 18.

Drätselkammarens förslag ang. byte af mark inom kvarteret Gude.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, som härmed bifogas, har Byggmästaren C. J. Johansson såsom ägare af Sigridsdal N:o 2 och 3 anhållit att för reglering af dessa tomter få göra markutbyte med staden enligt bifogade tomtindelningsförslag af kvarteret Gude samt erbjudit sig att ersätta uppkommande arealskillnad efter ett pris af tre kronor 50 öre pr kvadratmeter.

Enligt den sålunda gjorda framställningen skulle Johansson erhålla en del af det enligt 1902 års stadsplan i Allégatan ingående området, som enligt den nya på Kungl. Maj:ts stadsfästelse beroende stadsplanen skulle läggas till kvarteret Gude, hvilket område tillsammans med en del af Johanssons nuvarande mark skulle bilda två nya tomter. Till staden skulle Johansson i stället afstå återstående delen af lägenheterna Sigridsdal N:ris 2 och 3. Genom detta byte skulle staden blifva ägare — med undantag af ett obetydligt stycke — af hörntomten i kvarteret mot Kopparbergsvägen och Allégatan, samt dessutom erhålla ett par mindre områden, som vid blifvande reglering böra läggas till andra tomter inom kvarteret.

Enligt en ungefärlig arealuträkning enligt bifogade af byggnadschefen uppgjorda karta skulle staden sålunda afstå till Johansson

mark af Allègatan, utgörande cirka.			936 kvm.
hvaremot Johansson skulle öfverlämna till staden			
dels af Sigridsdal N:o 2	cirka	146,7 kvm.	
och dels af Sigridsdal N:o 3. . .	»	157,7 »	904,4 kvm.
och arealskillnaden sålunda utgöra		cirka	31,6 kvm.

Då berörda regleringsförslag måste anses vara för staden förmånligt, får Drätselkammaren hemställa om Stadsfullmäktiges bemyndigande att å stadens vägnar med Byggmästaren C. J. Johansson afsluta bytes- och köpeaftal på ofvan angifna grunder.

Västerås den 15 Februari 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

N:o 18 ang. byte af mark inom kvarteret Gude.

Undertecknad ägare af tomterna N:ris 2 och 3 Sigridsdal får härmed med öfverlämnande af närslutna förslag till tomtindelning vördsammast framställa en förfrågan huruvida Staden är villig för tomternas ordnande med mig byta mark så att jag för bebyggande kan få disponera de med A och B betecknade ägofigurerna mot det att jag till Staden öfverlämnar mig tillhörande del af tomten Sigridsdal N:o 3. Vid bytet har jag förutsatt att samtlig mark värderas till samma belopp samt att ev. blifvande arealdifferens af mig ersättes efter ett belopp af 3,50 kr. pr kvm. Den mark jag sålunda komme att lämna Staden ligger inom den med C. betecknade tomtdelen. Öfverblifvande del af Sigridsdal N:o 2 skall ingå i bytet.

Västerås den 10 jan. 1912.

C. J. Johansson,
Byggmästare.

N:o 19.

Drätselkammarens förslag ang. bestämmelse om förgård i en del af kvarteret Oden samt om försäljning af en del af samma kvarter jämte Byggnadsnämndens yttrande däröfver.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt den af Stadsfullmäktige antagna nya stadsplanen för Västerås skall till följd af Södra Esplanadens ändrade utseende närmast Hamngatan ett markområde läggas till tomten N:o 126 södra kvarteret.

Ägarne af nämnda tomt hafva under hand hos Drätselkammaren låtit efterhöra, om och till hvilket pris staden vore villig afyttra berörda område. Vid öfvervägande af denna fråga har Drätselkammaren uppmärksammat, att den uppgjorda stadsplanekartan upptager ett 3 meter bredt förgårdsområde af kvarteret Oden emot Södra Esplanaden samt vid afskärningen af kvarterets sydvästra hörn, men att däremot icke enligt hvad Stadfullmäktiges protokoll och handlingarne i stadsplanefrågan utvisa något beslut fattats eller förslag hos Stadsfullmäktige framställts om nämnda förgård. Af det markområde, som enligt nya stadsplanen bör förenas med tomten N:o 126 och som utgör i areal 513 kvadratmeter, utgöres omkring en tredjedel af mark, som ingår i den å stadsplanekarten inritade förgården. Det är visserligen uppenbart, att därest Stadsfullmäktige besluta att vid den nya stadsplanen foga bestämmelse om iakttagande af berörda förgård, priset på marken i fråga måste sättas lägre, än om byggnadslinien och gatulinien sammanfalla, då i senare fallet erhålles dels längre fasadlinie och dels större byggnadsyta, men å andra sidan synas starka skäl tala för förgårdsbestämmelsen, då därigenom åtminstone till en stor del kommer att undvikas en vanprydande brandgafvel åt öster vid nybyggnad å tomten samt Esplanaden då icke kommer att verka så hopträngd närmast Hamngatan i förhållande till den breda planen och Vasaparken vid järnvägsstationen. Sedan det blifvit bestämdt, om ifrågavarande

N:o 19 ang. förgård i kvarteret Oden samt om försäljning.

förgård skall komma till stånd eller icke, vore det önskvärdt, att Drätselkammaren ägde befogenhet att vid lägligt tillfälle afyttra ofvan merberörda markområde.

På grund af det ofvan anförda får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige ville

dels bemyndiga Drätselkammaren att till pris, hvarom Drätselkammaren kan med blifvande köpare öfverenskomma, försälja det markområde, som enligt den senaste af Stadsfullmäktige antagna stadsplanen skall läggas till tomten N:o 126 södra kvarteret, utgörande enligt bifogade skiss 513 kvadratmeter,

dels ock såsom tillägg till bestämmelserna rörande nya stadsplanen föreskrifva, att vid bebyggandet af kvarteret Oden emot Södra Espanaden och vid afskärningen af kvarterets sydvästra hörn skall lämnas förgård till 3 meters bredd.

Västerås den 7 December 1911

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Af Drätselkammaren anmodad att afgifva utlåtande öfver en af Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige gjord framställning om föreskrift, att vid bebyggande af kvarteret Oden emot Södra Esplanaden och vid afskärningen af kvarterets sydvästra hörn skulle lämnas förgård till 3 meters bredd, får Byggnadsnämnden, under åberopande af bifogade yttrande af byggnadschefen och stadsarkitekten, tillstyrka bifall till ifrågavarande förslag.

Västerås den 16 Februari 1912

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Till Byggnadsnämnden i Västerås.

Undertecknade få på grund af det oss lämnade uppdraget såsom vår åsikt framhålla att vi anse den framför Kv. Oden mot söder föreslagna förgården vara af stort värde för att ej Södra Esplanaden här skall komma att efter nu ifrågavarande tomts bebyggande verka sammanträngd i sin västra del invid Hamngatan. Äfvenså få vi erinra därom att genom förgårdens utläggande en framskjutande brandgafvel till stor del kan undvikas. En blifvande hörnbyggnad skulle säkerligen vinna afsevärdt i utseende genom att ett terrassartadt parti utbyggdes i i själfva hörnan och måhända kunde den del af gatumarken som nu föreslagits lagd till tomten genom någon liknande anordning bibehållas relativt öppen.

Västerås den 8 Febr. 1912.

Gösta Smitt. **Erik Hahr.**

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 29 Februari. IV

N:o 20

Hamnstyrelsens framställning om anslag till kranar m. m.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Under de senare åren hafva upprepade gånger framkommit klagomål öfver lastnings- och lossningsförhållandena i härvarande hamn. Under afvaktan på den nya hamnens i bruktagande har Hamnstyrelsen emellertid icke ansett sig böra föreslå några nya anläggningar för ifrågavarande brists afhjälpande, men då hamnutvidgningen nu är fullbordad, anser Styrelsen nödvändigt att något åtgöres saken, så mycket hällre som bekvämare lastnings- och lossningsanordningar torde vara ett oeftergifligt villkor för att kunna tillgodogöra sig den tendens till stegring i hamninkomster, som nu förefinnes, hvilket förhållande framgår af att

1908	uppgick inkomsterna	till	21300	kr.
1909	„	„	19900	„
1910	„	„	26500	„
1911	„	„	31000	„

Styrelsen har därför tagit i öfvervägande hvilka anordningar, som kunna vara lämpliga och därvid kommit till följande resultat.

1:o. Enär särskilt möjligheten för att öka malmtrafiken utan tvifvel förefinnes om därför lämpliga åtgärder vidtagas, har Styrelsen tänkt sig densamma koncentrerad vid den s. k. pråmåns östra kaj, såsom den för ändamålet lämpligaste. Den nya kajen anser Styrelsen nämligen åtminstone att börja med icke böra utsättas för så stora påkänningar som en dylik trafik skulle framkalla utan särskilda dyrbara anordningar. Förslaget om härför lämpliga lastnings- och lossningsanordningar har Styrelsen emellertid ännu ej fått färdigt, hvarför framställning i detta afseende måste anstå tills vidare.

2:o. Med hänsyn till de af Drätselkammaren föreslagna magasinsbyggnaderna invid nya hamnen, hvilket förslag styrelsen för sin del lifligt tillstyrker, har Styrelsen ansett lämpligt, att en derickkran uppställes omedelbart innanför kajspåren, att kranen sättes på sådan höjd öfver marken, att såväl järnvägsvagnar som körtrafiken går fria för kranarmen vid dess svängning, samt att kranen förses med en 21 $^1/_2$ m. lång arm, hvarigenom den når såväl utöfver invid kajen liggande fartygs lucka som äfven in till magasinens mot kajen vettande gaflar.

Enligt anbud från Holmens Gjuteri och Mek. Verkstad skulle en dylik kran betinga ett pris af . . . . 6,400: —
hvartill kommer grund af amerad betong . . . . 2,000: —

Summa Kronor 8,400: —

3:o. För öfrigt diverse gods anser Styrelsen att å den nya kajens midt bör anordnas en transportabel svängkran med c:a 100 m. långt spår, förlagt mellan järnvägsspåren och kajen.

En dylik kran med tillhörande motor m. m. skulle enligt anbud från Allm. Sv. Elektriska A.-B. kosta . . . . 9,100: —
hvartill kommer motvikt . . . . 400: —
och 100 m. spår . . . . 1,500: —
Summa Kronor 11,000: —

Samtliga kranar äro afsedda att drifvas med elektricitet.

Då staden gifvetvis icke är skyldig att tillhandahålla trafikanter dylika anordningar, skulle dessa ersätta staden dess kostnader enligt taxa, hvartill Styrelsen skulle uppgöra förslag för att underställas Stadsfullmäktiges pröfning.

Medel till anskaffandet af dylika kranar torde därför böra utgå af lånemedel, och desamma liksom äfven inkomsten af kranarne bokföras särskildt, för att underlätta eventuellt erforderlig revidering af taxan.

På grund af hvad sålunda anförts får Styrelsen hemställa att Stadsfullmäktige, under förbidan på Styrelsens förslag om malmlossningsanordningen, ville besluta att

dels anslå 8,400 kronor för uppförande af kran å nya kajens västra ända för underlättande af varutransporter mellan kajen och magasinen,

dels ock anslå 11,000 kronor för utläggande af 100 meter långt spår och uppsättande af flyttbar svängkran å af Styrelsen föreslagen plats.

Västerås den 19 Februari 1912.

Å Hamnstyrelsens vägnar:

Wald. Grandinson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anslutning till sin skrifvelse af den 19 dennes får Hamnstyrelsen härmed framlägga förslag till lastnings- och lossningsanordningar för malm i härvarande hamn, samt därom anföra följande.

Malmskeppningen omfattade förlidet år ej mindre än 26,000 ton, och från flera håll ingångna förfrågningar tyda på att denna kvantitet kan afsevärdt ökas, för så vidt ändamålsenliga anordningar vidtagas.

De anordningar, som styrelsen tänkt sig såsom de lämpligaste, innebära:

En stjälpningsapparat anordnas å det inre af de båda järnvägsspåren vid pråmåns östra kaj. Medelst denna stjälpas järnvägsvagnarne i 45° vinkel, så att lasten faller ned i fem i rad utmed vagnarna stående plåtskopor. Öfver spåren uppställes en bockställning vinkelrätt mot kajen, hvarå en travers kan åka ut öfver fartygets luckor. Denna travers fattar den ena skopan efter den andra, för ut den öfver fartyget och tömmer den där.

Dessa anordningar hafva med stöd af från olika verkstäder bekomna anbud beräknats till 25,000 kronor.

Beräknadt efter föregående års malmkvantitet torde nedsättningen i kostnaderna för en malmlasts transport från järnvägsvagn till fartyg kunna angifvas till minst 30 % af nuvarande, men blir nedsättningen än större i samma mån som malmskeppningen växer. Men förutom minskning i omkostnader, erhåller man äfven en afsevärd tidsvinst, som möjliggör en hastigare omsättning af vagnar och större rörelsefrihet på hamnspåren.

Styrelsen vill dock framhålla, att anordningarne möjligen kunna i detalj utarbetas ännu mer i ändamål att få dem så praktiska som möjligt.

Själfva stjälpningsanordningen för järnvägsvagnarne anser Styrelsen emellertid böra bero på, huruvida Järnvägsbolaget på därom gjord framställning kan åtaga sig att afsätta därför lämpliga vagnar för malmtrafiken på Västerås hamn. Om så ej är fallet bör stjälpningsanordningen, som betingar cirka 8,000 kronor, inbesparas, men öfriga anordningar komma till lika god användning ändå.

På grund af hvad som sålunda anförts får Styrelsen hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige ville besluta

att bemyndiga Hamnstyrelsen att för en kostnad af 25,000 kronor utföra malmlossnings- och lastningsanordningar å östra kajen af den s. k. Pråmån.

Västerås den 27 Februari 1912.

Å Hamnstyrelsens vägnar:

Wald. Grandinson.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

N:o 21.

Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse ang. bidrag till ledningarna till tuberkulossjukhuset.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 31 Mars 1910 beviljade Stadsfullmäktige ett anslag af 11,275 kronor för utsträckning af stadens allmänna ledningar för vatten, aflopp och gas i Pilgatan, mellan Malmbergs- och Korsängsgatorna. Anslaget beviljades under villkor bl. a. att Västmanlands Läns Landstings Tuberkuloskommitté läte på egen bekostnad anlägga ledningar af erforderliga dimensioner från slutpunkten för stadens ledningar i Pilgatan till tuberkulossjukhuset, för hvilka ledningar föreståndaren för vatten- och gasverken, på uppdrag af nyssnämnda kommitté, kalkylerat kostnaden till 30,850 kronor.

I skrifvelse, som här bifogas hemställa kommitterade, att staden måtte bidraga till kostnaden för ledningarne mellan Pilgatan och Tuberkulossjukhuset, hvilka ledningar på uppdrag af kommitterade genom styrelsens försorg utförts under åren 1910 och 1911, nämligen *dels* med 2,391 kr. 80 öre, motsvarande kostnaden för rör af gröfre dimensioner än som för enbart sjukhusets behof skulle hafva erfordrats, och *dels* med 5,432 kr 61 öre, motsvarande hälften af det belopp, hvarmed de verkliga kostnaderna, efter afdrag af förutnämnda summa, öfverskridit de beräknade Vidare hemställa kommitterade att staden ville utan ersättning öfvertaga från sjukhuset såväl äganderätten som ock underhållet af ledningarne i den sträckning, de ligga utom sjukhusets område samt ock i sammanhang härmed ville medgifva sjukhuset rätt att för framtiden uttaga sitt behof af vatten, gas och elektrisk ström genom dessa ledningar samt använda till ledningarna hörande aflopp.

Beträffande förut omnämnda gröfre rördimensioner, som ökat kostnaderna för ledningarna med 2,391 kr. 80 öre, vill styrelsen framhålla, att desamma visat sig nödvändiga dels på grund af ogynnsamma lutningsförhållanden, dels ock för att kunna tillgodose ett öster om Vargbo beläget för byggnadstomter afsedt område med fullständigt ledningssystem. Då emellertid ledningarna varit fullt tillräckliga för sjukhusets eget behof äfven om någon ökning i dimension ej skett, anser styrelsen att staden bör draga den ökade kostnaden härför, och föreslår att denna bestrides dels af anslaget för utsträckning af ledningar å stadens icke planlagda område, dels af den ersättning för div. expenser, ränteförluster etc., som styrelsen till ett belopp af 1,000 kr. inräknat i anläggningskostnaden för ledningarna.

Däremot anser sig styrelsen ej kunna förorda bifall till kommitterades framställning om bidrag af den anledning att kostnaden i öfrigt blifvit högre än den beräknade, beroende på omständigheter, som vid den förberedande undersökningen varit svåra att förutse, nämligen dels förekomsten af berg i mycket stor utsträck-

N:o 21. Angående ledningarna till tuberkulossjukhuset.

ning, hvarigenom dyrbara sprängnings- och fyllningsarbeten kräfdes, dels synnerligen ogynnsam väderlek. Staden är, såvidt styrelsen finner, utan hvarje ansvar för denna ökade kostnad och vill styrelsen vid detta sitt afstyrkande härutöfver framhålla de afsevärda förmåner staden redan lämnat Langstinget, bestående uti dels ledningars utdragande i Pilgatan, dels upplåtande af fri mark för sjukhuset, dels slutligen, på sätt kommitterade hemställt, ledningarnas till sjukhuset utförande till självkostnadspris

Till kommitterades öfriga framställningar rörande ledningarnas öfvertagande af staden, desammas underhåll genom stadens försorg och rätt för sjukhuset att använda ledningarna, förordar styrelsen bifall. I och för verkställande af tillkopplingar till ledningarna bör nämligen staden helt och hållet förfoga öfver dem. Detsamma gäller äfven ledningarnas underhåll, ty då här är fråga om hufvudledningar, bör tillträde till dem endast vara tillåtet för personal vid stadens verk

På angifna skäl får styrelsen sålunda hemställa

dels om Stadsfullmäktiges bifall till följande af kommitterade gjorda framställningar:

1. *att* staden till täckande af kostnaderna för ökade dimensioner å en del af ledningsrören bidrager med 2,391 kr. 80 öre att bestridas af medel på sätt styrelsen ofvan föreslagit,
2. *att* staden med full äganderätt öfvertager samtliga ledningar i den sträckning, desamma ej ligga inom sjukhusets område, men att dessförinnan samtliga öfverlåtelsehandlingar rörande för ledningarnes framdragning erforderlig mark öfverlåtas på Drätselkammaren,
3. *att* staden i samband med öfvertagandet af äganderätten äfven öfvertager underhållet af ledningarna i omnämnda sträckning,
4. *att* staden medgifver sjukhuset rätt att genom dessa ledningar utfå gas och elektrisk ström från stadens verk till reglementeradt pris, med vatten, jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 21 Juni 1910, tillsvidare till ett nedsatt pris af 16 öre pr kubikmeter, samt därjämte tillförsäkrar sjukhuset rätt att genom afloppsledningen tillföra stadens allmänna aflopp spillvattnet från sjukhuset, skolande såsom villkor för dessa rättigheter sjukhuset vara skyldigt ställa sig gällande reglementen för de under styrelsen lydande verk till efterrättelse,

dels om afslag å kommitterades framställning om bidrag från staden med 5,432 kronor 61 öre.

Västerås den 11 Mars 1912.

På Vatten och Gasverksstyrelsens vägnar:

John Fredholm.

Gerh. Gustafson.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan det visat sig, att kostnaderna för anbringande af vatten- och aflopps ledningar samt gas- och elektriska ledningar till Västmanlands Läns Landstings tuberkulossjukhus komme att betydligt öfverstiga det därför af kommitterade för sjukhusets uppförande beräknade och af Landstinget för ändamålet anslagna belopp, hade kommitterade hos sistlidet års Landsting gjort framställning om ett förhöjt anslag af 20,000 kr. för bekostande af de ökade kostnaderna för dessa ledningar.

N:o 21.

Ang. ledningarna till tuberkulossjukhuset.

I sin framställning till Landstinget upplyste kommitterade, att de hade för afsikt att, med afseende å den stora nytta, staden kunde beräknas erhålla af såväl sjukhuset som ock af vattenledningen för mark, som framdeles kunde blifva föremål för bebyggande, göra hemställning till vederbörande det staden ville deltaga med hälften i den kostnad, hvarmed anläggningarne öfverstigit beräknade belopp.

Då frågan till huru stor del Västerås stad borde deltaga i de ökade kostnaderna för dessa ledningar ännu ej vore utredd, beviljade Landstinget för dessa ökade kostnader ett belopp af endast 10,000 kronor under förutsättning dock att betryggande säkerhet erhålles för ledningarnes bibehållande.

Enligt räkning, som, efter det kommitterades framställning till Landstinget öfverlämnats, tillställts kommitterade hafva kostnaderna för

ledningarna i dess helhet uppgått till	kronor	44,107: 03
hvarifrån dock, enligt hvad föreståndaren för gasverket medgifvit, bör afgå för rör af gröfre dimensioner än hvad förslaget innehållit	„	2,391: 80
Återstår	kr.	41,715: 23

Kostnaden för samtliga ledningar hafva af föreståndaren för vatten- och gasverket beräknats till ett belopp af allenast 30,850 kronor. Det belopp hvarmed kostnadsberäkningen öfverskridits utgör således 10,865 kronor 23 öre.

Med afseende å den nytta, staden af sjukhuset erhåller — en nytta, som fullt torde motsvara de uppoffringar, staden förut gjordt och de ytterligare uppoffringar, hvarå hemställan nu göres — samt särskildt med hänsyn därtill att de af Landstinget bekostade ledningarna icke komma att tjäna endast sjukhuset utan äfven kunna tagas i anspråk för områden, som redan nu äro bebyggda eller i närmaste framtiden kunna blifva föremål för bebyggande, våga kommitterade hemställa att staden ville af billighetsskäl åtaga sig att bekosta förutom ofvannämnda 2,391 kronor 80 öre jämväl hälften af därutöfver ökade kostnader eller 5,432 kronor 61 öre.

Tillika och då samma ledningar i de delar, de falla utom sjukhusets område, vid det förhållande att de i dessa delar skola tjäna icke allenast sjukhuset utan äfven och detta i en framtid i ännu högre grad områden utom detsamma, hemställa kommitterade att staden ville, utan att någon ersättning härför af sjukhuset begäres och utan att staden skall å sjukhuset hafva några anspråk på ersättning för reparation utom sjukhusets område öfvertaga eganderätten till ledningarna utom sjukhusets område samt i sammanhang härmed förbinda sig att låta sjukhuset ej mindre från ledningarna, som utom sjukhusets område skola af staden underhållas, för framtiden taga vatten samt gas och elektricitet till det behof sjukhuset nu har eller kan komma att få, sedan detsamma utbyggts för ett antal af 105 sjuka än äfven för framtiden begagna de nu befintliga afloppsledningarna

Västerås den 1 Februari 1912.

Å kommitterades vägnar:

John Karlsson.

N:o 22.

Nykterhetskommitterades förslag ang. inskränkningar i försäljningstiderna för vin och öl.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktiges nykterhetskommitté får härmed till Stadsfullmäktiges pröfning framlägga förslag angående inskränkning i tiderna för utminutering och utskänkning af öl och vin inom staden. De tider, som här nedan föreslås stå i nära öfverensstämmelse med de redan fastställda och från den 1 innevarande Mars tilllämpade bestämmelserna rörande försäljningstiderna för brännvin.

I fråga först om *utskänkningen af öl å de s. k. ölstugorna* föreslå kommitterade, att sådan måtte få äga rum endast å samma tider, som utminutering af brännvin eller å måndagar kl 1—6 e. m., å tisdagar, onsdagar och torsdagar kl. 9 f. m.—6 e. m., å fredagar kl. 9 f. m.—5 e. m. samt å lördagar kl. 9 f m.—12 midd., dock att inltill kl. 6 e. m. fredagar och lördagar samt intill kl. 9 e m. öfriga hvardagar, det må vara tillåtet att servera $^{2}/_{3}$ liter öl åt person, som samtidigt förtär lagad mat till ett pris af minst 30 öre, därvid dock icke åt samma person får å samma lokal och afton serveras mer än hvad ofvan är bestämdt.

Emot detta förslag har Herr Danielsson anfört sin reservation, som här bifogas.

Beträffande vidare *försäljning af vin till afhämtning* hemställa kommitterade, att å de tider, då utminutering af brännvin icke är tillåten, men försäljning af vin eljes enligt lag medgifven, vin till billigare pris än 1 krona 50 öre pr helbutelj ($^{2}/_{3}$ liter) icke måtte få säljas till afhämtning.

Herrar Danielsson och Idar hafva reserverat sig emot kommitterades förslag i denna del, i det de för sin del hållit före, att försäljning af vin borde undantagslöst vara tillåten endast å samma tider som utminuteringen af brännvin.

Vidkommande slutligen *försäljningen af öl till afhämtning* föreslå kommitterade, att sådan får äga rum endast å de tider utminutering af brännvin är tillåten

I fråga om sistberörda förslag hafva Herrar Uggla, Oest och Kumlin uttalat sin emot kommitterades beslut afvikande mening.

Västerås den 11 Mars 1912.

På kommitterades vägnar:

Fredr. Fåhræus.

Theofil Öberg.

RESERVATION:

Då genom kommitterades beslut de s. k. bierstugornas stängningstid blifvit de samma som utskänkningsställenas, ehuru de enligt min mening bort hållas stängda under de tider som utminuteringen i staden icke är tillåten. Att Herrar Stadsfullmäktige på kommitterades förslag har beslutat att brännvinsutskänkningsställena eller krogarna skulle få öppethållas å andra tider än utminuteringen, torde bero därpå, att å krogarna serveras mat, dels till fasta spisgäster och dels till tillfälliga. Då å bierstugorna icke finnes några fasta spisgäster, och ytterst

sällan några tillfälliga, synes icke något som helst skäl föreligga, för dessas likställighet, ifråga om öppethållande, med krogarna. Jag yrkar därför att Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta, att för de s. k. bierstugorna samma tider för öppethållande skall gälla som för brännvinsutskänkningen i staden. *N:o 22. ang. inskränkningar i försäljningstiderna för vin o. öl.*

A. Danielsson.

N:o 23.

Drätselkammarens förslag angående afkortning af utskylder för A. V. Lindstedt.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af bifogade skrifvelse från Adolf Vilhelm Lindstedt får Drätselkammaren under hemställan om bifall till framställningen föreslå, att Stadsfullmäktige ville medgifva Lindstedt afkortning af hans utskylder till staden med ett belopp af 33 kronor 75 öre.

Västerås den 5 Mars 1912

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg

Till Drätselkammaren i Västerås.

På grund af här bifogade uppgift från Västmanlands läns nya Brandstodsbolag blef min fastighet Loviseberg 4 b, af taxeringsnämnden år 1911 upptagen till ett taxeringsvärde af 18,000 kronor. Tomten beräknades till 500 kr. och byggnaden till 17,500 kronor. Emellertid afser uppgiften felaktigt bolagets ansvarighetsbelopp eller det belopp, efter hvilket jag har att betala premier, och ej försäkringsvärdet, som enligt tillägget å uppgiften är 7,000 kr. Med tillämpning däraf skulle taxeringsvärdet blifvit 8,000 kronor. Å det nu bestämda taxeringsvärdet har jag att i år erlägga kommunalutskylder med enligt beräkning trettiotre (33) kr 75 öre högre belopp än om taxeringen skett i enlighet med rätta brandförsäkringsvärdet. Då jag erhållit kännedom om taxeringen så sent, att jag ej haft tillfälle öfverklaga taxeringsnämndens beslut nödgas jag härmed vördsamt anhålla, att Drätselkammaren ville vid utskrifvandet af kommunaldebetsedeln för året medgifva afdrag med ofvan angifvet belopp trettiotre (33) kronor 75 öre eller ock ingå till Stadsfullmäktige med begäran att nämnda belopp måtte blifva mig eftergifvet.

Västerås den 1 Mars 1912.

Adolf Vilhelm Lindstedt.

Riktigheten af uppgifterna rörande ifrågavarande taxeringsåtgärd bestyrkas.

Västerås som ofvan

Viktor Åsberg.

Ordförande i Västerås Stads Taxeringsnämnd för år 1911.

N:o 24.

Drätselkammarens förslag angående befrielse från utskylder för Läroverksadjunkten Ljungdahls sterbhus.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af närlagda till Stadsfullmäktige ställda skriftliga framställning från Änkefru Alma Ljungdahl får Drätselkammaren med hänsyn till den ringa behållningen i boet efter Läroverksadjunkten Ljungdahl hemställa, att Stadsfullmäktige måtte med bifall till framställningen befria Ljungdahls sterbhusdelägare från dem påförda utskylder till staden för år 1911, utgörande enligt verkställd debitering 337 kronor 32 öre.

Västerås den 14 Mars 1912

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning

Theofil Öberg

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I enlighet med 12 § 1 mom. i gällande bevillningsförordning samt 24 § 1 mom. i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt hade sistlidne års pröfningsnämnd kunnat medgifva mig befrielse från bevillning och inkomstskatt för den inkomst, som min den 29 juni 1911 aflidne make Läroverksadjunkten Carl Adolf Rudolf Ljungdahl åtnjutit under år 1910, om jag därom till pröfningsnämnden gjort framställning, och hade jag då icke heller behöft erlägga kommunalutskylder för 1911. Som jag emellertid af okunnighet om nämnda förordningar uraktlåtit göra en sådan framställning får jag härmed hos Herrar Stadsfullmäktige vördsamt anhålla om befrielse från att erlägga mig påförda 1911 års utskylder till Västerås stad.

Utdrag af protokollet vid bouppteckningen efter min aflidne make bifogas.

Västerås den 24 Februari 1912

Alma Ljungdahl.

Afskrift.

År 1911 den 15 September förrättades af undertecknade uppå anmodan, bouppteckning efter Läroverksadjunkten Carl Adolf Rudolf Ljungdahl som aflidit här i staden den 29 förlidne juni och såsom sterbhusdelägare efter sig lämnat: Änkefru Alma Maria Carolina Ljungdahl, född Ljungdahl och en myndig son, Kontoristen Carl Oskar Harry Ljungdahl i Västerås, båda vid förrättningen närvarande.

Boet uppgafs af Änkefru Ljungdahl samt antecknades och värderades som följer: *N:o 24. ang. läroverksadjunktens Ljungdahls sterbhus befrielse från utskylder.*

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Summa tillgångar Kronor 3,542: 90

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Skulder och afgående poster 790: 75

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Behållningen i boet blifver alltså Kronor 2,752: 15

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Sålunda uppgifvet antecknadt och värderadt, betyga

Västerås som ofvan

Gust. Schnell. *Henning Ericsson.*

Att boet med tillgångar och skulder är riktigt uppgifvet och att ej något med vilja och vetskap dolts eller utelämnats betygar; under edlig förpliktelse, som ofvan

Alma Ljungdahl.

§ 97. År 1911 den 2 oktober vid Rådstufvu-Rätten i Västerås blef denna bouppteckning ingifven uti två exemplar, hvaraf det ena lades till förvar bland Rättens handlingar; betygar

På Rådstufvu-Rättens vägnar:

John Karlsson,

Rätt afskrifvet betygar

S. Graan. *Linus Jansson.*

N:o 25.

Drätselkammarens förslag ang. inköp af planteringslandet N:o 68 b norra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af närlagda anbud från ägarne af planteringslandet N:o 68 b i stadens norra kvarter, hvilket innehåller i areal 501 kvadratmeter och hvaraf en del erfordras för reglering af Vasagatan enligt den senast antagna stadsplanen, får Drätselkammaren, som anser det begärda priset skäligt, hemställa om bemyndigande att för stadens räkning inköpa ifrågavarande fastighet för en summa af 1,500 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 14 Mars 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 25.
ang. inköp af planteringslandet N:o 68 b norra kvarteret.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed få vi erbjuda Västerås stad till inköp oss tillhöriga planteringslandet under N:o 68 b i stadens norra kvarter mot en köpeskilling af ettusenfemhundra (1,500) kronor.

Västerås den 14 Mars 1911.

Lovisa Danielsson. **Sofia Bergström.**

För egen del och som ombud, enligt fullmakt, för mina bröder Johan Wilh. och Carl Reinhold Danielsson.

N:o 26.

Drätselkammarens skrifvelse ang. ytterligare anslag till barnbespisning.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Anmodad att yttra sig öfver Folkskolestyrelsens närlagda framställning om ytterligare anslag af 700 kronor för innevarande år till barnbespisning får Drätselkammaren tillstyrka bifall till samma framställning samt föreslå, att anslaget måtte gäldas af innevarande års förslagsanslag.

Västerås den 14 Mars 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Västerås Stadsfullmäktige.

Hänvisande till medföljande afskrifter af: Barnbespisningskommitténs redogörelse inför Folkskolestyrelsen och Folkskolestyrelsens beslut med anledning af denna redogörelse får Folkskolestyrelsen härmed hos Stadsfullmäktige vördsamt anhålla om ett ytterligare anslag till barnbespisningen för år 1912 af 700 kronor.

Västerås den 13 Mars 1912.

Å Folkskolestyrelsens vägnar:

Fredr. Fåhræus.

Afskrift 1.

N:o 26.

Ang. ytterligare anslag till barnbespisning.

«Till Folkskolestyrelsen, Västerås.

Undertecknade, af Folkskolestyrelsen utsedda att vara kommitterade för barnbespisningen vid stadens folk- och småskolor under år 1912, anhålla härmed att för styrelsen få framlägga den plan för sagda bespisning, vi anse lämplig att under detta år följa. Efter noggrann granskning af de från lärare och lärarinnor inkomna förslagslistor å barn, som borde ifrågakomma att bespisas, ha vi från 29 jan.—29 febr. vid bespisningen låtit utdela 6,180 portioner åt i medeltal pr dag 228 barn. Kostnaden härför har utgjort 571 kronor och 8 öre (hvarje portion har betingat ett medelpris af 9,24 öre). Skulle samma antal barn bespisas under hela vårterminen, blefve kostnaden för terminen i det närmaste 2,000 kronor. Till höstterminens bespisning skulle i så fall af tillgängliga medel återstå 500 kronor. Äfven under antagande af att en gallring bland barnen kan ske framemot våren, då bättre arbetstillfällen torde vara att påräkna, är dock för kommitterade redan nu uppenbart, att de tillgängliga medlen komma att visa sig otillräckliga. Vi nödgas därför hos Folkskolestyrelsen vördsamt anhålla, att styrelsen ville besluta ingå till Stadsfullmäktige med begäran om ett ytterligare anslag till barnbespisningen för år 1912 å 700 (sjuhundra) kronor.

Västerås den 6 Mars 1912.

Axel Enblom. ***Albert Falk.*** ***J. W. Råberg.”***

Afskrift 2.

Folkskolestyrelsens i Västerås protokoll den 7 Mars 1912.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 49.

«Lämnade hr Enblom meddelanden om barnbespisningen intill den 1 mars och anhöll med stöd af denna redogörelse å Barnbespisningskommittéens vägnar, att Folkskolestyrelsen ville besluta ingå till Stadsfullmäktige med begäran om ett ytterligare anslag till barnbespisningen för år 1912 å 700 kronor.

Folkskolestyrelsen beslöt i enlighet med denna hemställan«.

Att ofvanstående två afskrifter äro rätt afskrifna efter originalhandlingarna betygar i tjänsten

Albert Falk.
t. f. Folkskoleinspektör.

N:o 27.

Beredningsutskottets förslag ang. tillsättning, löneförmåner m. m. för en tillsyningsman öfver handeln med brännvin m. m.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 20 December 1911 med uppdrag för Bedningsutskottet att efter hörande af Magistraten och Stadsfullmäktiges nykterhetskom-

N:o 27. *Ang. tillsyningsman öfver handeln med brännvin m. m.*

mitté inkomma till Stadsfullmäktige med förslag rörande tillsättning, löneförmåner och tjänsteåligganden m. m. för en s. k. rusdrycksinspektör, till hvars aflöning Stadsfullmäktige i 1912 års budget anvisat ett förslagsanslag å 1,950 kronor, får Beredningsutskottet, med öfverlämnande af Magistratens skrifvelse jämte yttrande af spritbolaget samt nykterhetskommitterades protokoll i förevarande ärende, för egen del anföra följande.

Beträffande Magistratens förslag rörande befattningens benämning, löneförmåner och tillsättande har Beredningsutskottet intet att erinra. I fråga om löneförmånerna vill utskottet likväl precisera förslaget sålunda, att lönestat för ifrågavarande befattningshafvare antages i full öfverensstämmelse med den för öfverkonstapeln i poliskåren gällande.

Utskottet föreslår alltså, att Stadsfullmäktige måtte besluta tillsättandet af en tillsyningsman för all handel inom staden med brännvin, vin och öl samt tillagade alkoholfria drycker och svagdricka, och att för denna tjänstebefattning, som tillsättes af Magistraten, skall gälla följande lönestat:

kontant aflöning	kronor	1,800: —
beklädnadsersättning, kontant	„	150: —
	Kronor	1,950: —

två ålderstillägg à 150 kronor efter respektive 3 och 6 års tjänstgöring såsom ordinarie inom poliskåren. De vid den af Stadsfullmäktige år 1908 antagna allmänna lönestaten för stadens befattningshafvare fogade villkor och bestämmelser gälla i tillämpliga delar äfven för nu ifrågavarande lönestat.

Vidkommande instruktionen vill Beredningsutskottet ansluta sig till de af nykterhetskommitterade framställda ändringsförslagen samt instämma i kommitterades hemställan hos Magistraten därom, att af staden tillhandahållna dagböcker måtte förefinnas äfven å de försäljningsställen, som ej höra under spritbolaget. Dock anser sig utskottet i anslutning till kommitterades förslag beträffande sista stycket i instruktionen böra uttala, att instruktionen i dess helhet torde böra anses som ett provisorium, enär det här är fråga om en helt och hållet ny institution, för hvilken detaljerade bestämmelser lämpligen ej böra slutligen fastställas, innan någon erfarenhet rörande denna nya institution vunnits.

I fråga om det af kommitterade föreslagna tillägget hemställer utskottet, som anser, att en stadens tjänsteman ej bör vara bosatt utom kommunen, att orden »utan särskildt tillstånd« måtte utgå.

Västerås den 18 Mars 1912.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, hållet vid Stadsfullmäktiges i Västerås nykterhetskommittés sammanträde den 4 Mars 1912.

§ 15.

Sedan Stadsfullmäktige den 20 December 1911 i anledning af kommitterades förslag om förordnande af en tillsyningsman öfver rusdryckshandteringen beslutat i 1912 års budget upptaga ett förslagsanslag af 1,950 kronor till aflöning åt en sådan rusdrycksinspektör, men att förevarande fråga i öfrigt skulle återremitteras till Beredningsutskottet med uppdrag för utskottet att efter hörande af Magistra-

ten och Stadsfullmäktiges nykterhetskommitté inkomma till Stadsfullmäktige med förslag rörande tillsättning, löneförmåner och tjänsteåligganden m. m. för rusdrycksinspektören, samt Beredningsutskottet i skrifvelse den 18 sistlidne Januari anhållit, att kommitterade ville till utskottet inkomma med yttrande i ärendet, så och efter det Magistraten i skrifvelse till Beredningsutskottet, med bifogande af ett yttrande i frågan från Västerås spritbolag, framlagt förslag till instruktion m. m. för ifrågavarande befattning och sistberörda handlingar blifvit till kommitterade öfverlämnade, företogs nu detta ärende till behandling; och fattade kommitterade därvid följande beslut:

N:o 27. Ang. tillsyningsman öfver handeln med brännvin m. m.

I fråga om Magistratens förslag rörande löneförmåner och befattningens tillsättande hade kommitterade intet att erinra.

I sammanhang med det föreslagna stadgandet, att tillsyningsmannen skulle i dagbok anteckna hvarje besök och hvad därvid iakttagits beslöto kommitterade föreslå det tillägg, att tillsyningsmannen skulle hvarje dag genom utdrag af denna dagbok afgifva rapport till polisbefälet för föregående dag.

Härjämte uttalade sig kommitterade för, att å hvarje försäljningsställe med af spritbolaget utöfvad eller öfverlåten rättighet borde finnas en dagbok, däri tillsyningsmannen skulle vara skyldig anteckna hvarje sitt besök och tiden därför samt vara berättigad införa de anmärkningar han funne lämpliga. I fråga om öfriga ställen, som stode under tillsyningsmannens inspektion, beslöto kommitterade hemställa hos Magistraten, att äfven därstädes skulle finnas liknande dagböcker; och borde, i händelse sådana infördes, samma skyldighet och rättighet stadgas rörande anteckningar i desamma af tillsyningsmannen som beträffande spritbolagets försäljningsställen. Emot i sist antecknade punkt omförmälda beslut anmälde Herr Kumlin sin reservation.

Vidkommande sista stycket af instruktionsförslaget eller om tillsyningsmannens skyldighet att äfven fullgöra polistjänst beslöto kommitterade, som ansågo, att det för närvarande vore för dem omöjligt bedöma, huruvida tillsyningsmannens hela skäligen beräknade tjänstetid komme att upptagas af hans egentliga göromål eller huru stor del däraf, som möjligen kunde blifva öfver för polistjänstgöring, enär ingen erfarenhet härutinnan förefanns här i staden, men som likväl icke hade något att erinra emot att tillsyningsmannen finge ägna sin öfverblifna tjänstetid åt polisgöromål, föreslå, att ifrågavarande sista punkt af instruktionen måtte gälla endast tillsvidare och att Stadsfullmäktige, sedan nödig erfarenhet vunnits, sattes i tillfälle att pröfva, huruvida polistjänstgöring lämpligen borde förenas med ifrågavarande tillsyningsmannabefattning.

Ett inom kommittén framställdt förslag, att såsom tillsyningsman endast finge tillsättas en absolutist, blef med 4 röster mot 3 afslaget.

Slutligen beslöto kommitterade föreslå det tillägg i instruktionen, att tillsyningsmannen icke skulle få utan särskildt tillstånd hafva sin bostad utom staden.

I öfrigt tillstyrktes Magistratens förslag.

Som ofvan
In fidem
Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktiges i Västerås Beredningsutskott.

Sedan Magistratens yttrande begärts rörande tillsättning, löneförmåner och tjänsteåligganden m. m. för en ifrågasatt rusdrycksinspektör, får Magistraten anföra följande:

N:o 27.
Ang. tillsyningsman öfver handeln med brännvin m. m.

Beträffande den föreslagna grundaflöningen 1,800 kronor jämte 150 kronor såsom beklädnadsersättning har Magistraten icke något att invända.

Magistraten får dock erinra, att stadens samtliga polismän till och med öfverkonstapels grad åtnjuta två ålderstillägg å hvardera 150 kronor efter respektive 3 och 6 års tjänstgöring. I afseende å denna förmån anser Magistraten den nye inspektören bör vara likställd med annan polisman.

Skulle till inspektör utses någon af de nuvarande polismännen i staden och denne person vara berättigad till ålderstillägg, anser Magistraten sålunda, att han bör få åtnjuta detta jämte den föreslagna lönen.

Då, enligt hvad bilagda yttrande från Västerås Spritbolag ger vid handeu, bolaget för innevarande år lämnat ett anslag af 500 kronor för den ifrågavarande befattningen och Stadsfullmäktige härför beviljat tillsammans 1,950 kronor, torde heller hinder icke möta att redan nu besluta, att innehafvaren af befattningen skall, under ofvannämnda förutsättning, vara berättigad till erhållande af ålderstillägg.

I afseende å tillsättandet af befattningen, hvilkens innehafvare Magistraten anser böra benämnas tillsyningsman, anser Magistraten tillsättandet böra, i likhet med hvad för öfrige polismän äger rum, tillkomma Magistraten.

Därest Stadsfullmäktige besluta tillsättande af en dylik tillsyningsman, som på samma gång skall vara polisman och vid tillfällen, då hans tid ej af hans åligganden såsom tillsyningsman är upptagen, skall tjänstgöra vid stadens polis, anser Magistraten att för honom bör gälla följande:

Instruktion.

För tillsyn öfver de ställen, där detaljhandel med brännvin eller försäljning af vin eller öl eller tillagade alkoholfria drycker samt svagdricka äger rum, tillsättes af Magistraten en polisman.

Denne polisman, som jämnställes med öfverkonstapel i poliskåren och på samma sätt antages eller skiljes från tjänsten, åligger:

att äga noggrann kännedom om hvad gällande allmänna förordningar och särskilda föreskrifter för staden eller olika försäljningsställen innehåller angående rätt till handel med ifrågavarande drycker samt tillse det dessa förordningar och föreskrifter obrottsligen efterlefvas;

att beträffande detaljhandeln med brännvin vara inom staden upprättadt spritbolag behjälplig vid öfvervakande af efterlefvandet af ej mindre de utaf bolaget meddelade särskilda föreskrifter och ordningsregler än äfven upprättade kontrakt med innehafvare af rättigheter, som af bolaget öfverlåtits, samt till spritbolaget meddela de afvikelser, som härifrån kunna äga rum;

att öfvervaka det god ordning råder ej allenast å utskänkningsställena för brännvin än äfven å de ställen, där försäljning af vin eller öl eller tillagade alkoholfria drycker samt svagdricka äger rum; samt

att föra noggranna anteckningar öfver fylleriförseelser inom staden och personer, som härtill göra sig skyldiga.

För fullgörande af dessa åligganden skall tillsyningsmannen genom *oupphörliga och noggranna undersökningar på platsen* inhämta upplysningar om det sätt, hvarpå hvarje särskild försäljning af ifrågavarande drycker bedrifves och huruvida oordningar i något afseende ifrågakomma. Därest oordningar förekomma å något af sptitbolagets försäljningsställen eller å försäljningsställe, hvartill rättigheten af spritbolaget öfverlåtits, skall anmälan härom ovillkorligen till spritbolaget göras. I hvarje fall skall dock tillsyningsmannen genast söka åstadkomma

rättelse samt i fall, där förseelse sker mot gällande allmänna föreskrifter eller särskilda föreskrifter för staden eller särskildt försäljningsställe, göra anmälan till allmänna åklagaren.

N:o 27. Ang. tillsyningsman öfver handeln med brännvin m. m.

Vidare skall tillsyningsmannen öfvervaka, att jämväl i öfrigt oloflig försäljning af de drycker, hvarom i denna instruktion omförmäles, icke äger rum, samt att hvad stadgadt finnes angående försäljning till afhämtning eller genom kringföring af vin eller öl noga iakttages.

Öfver alla i staden och på dess område belägna utskänknings- och försäljningsställen skall tillsyningsmannen upplägga och föra rulla samt i dagbok anteckna hvarje besök och hvad därvid iakttagits.

De anteckningar öfver fylleriförseelser inom staden och personer, som härtill göra sig skyldiga, hvilka det åligger tillsyningsmannen föra, skall omfatta:

a) statistik öfver alla de fall, då personer här i staden eller å dess område anhållits eller blifvit fällda till ansvar för fylleri, vare sig ensamt eller i förening med annan förseelse, ägande tillsyningsmannen att till denna statistik hämta material ur de å polisstationen förda dag- och rapportböckerna;

b) särskild förteckning öfver personer, hvilka, kända för sitt begär efter alkoholhaltiga drycker, på grund häraf blifvit upprepade gånger anhållna eller åtalade.

Icke under några förevändningar äger tillsyningsmannen att utan tillstånd af polischefen gifva utom polismyndigheten stående personer del af de anteckningar, som det åligger honom att föra eller af de rapporter, som af honom afgifvas.

Då ej särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, skall tillsyningsmannen i tjänsteutöfning vara iklädd uniform samt eljest bära tjänstetecken, som vid behof kan af honom framvisas.

Å försäljningsställe må ej tillsyningsman under någon som helst förevändning intaga förtäring af brännvin eller af vin eller öl.

Då tillsyningsmannens tjänstetid ej upptages af den tjänstgöring, som honom såsom tillsyningsman åligger, skall han anmäla sis hos vederbörande polisbefäl till polistjänst och är i denna egenskap underkastad gällande instruktion för öfriga polismän.

Västerås rådhus den 26 Februari 1912

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Till Magistraten i Västerås.

I Magistratens till Västerås Spritbolags styrelse öfverlämnade resolution af den 1 Februari 1912 framställdes förfrågan, huruvida bolagets styrelse har något att vidfoga till den instruktion, som kommer att uppgöras för en eventuellt blifvande stadens inspektör för härvarande utskänknings- och försäljningsställen af spirituosa och öl m. m. samt huruvida styrelsen äfven ville bidraga till sagde inspektörs aflöning. På grund häraf, då dels hela inspektörsfrågan synes sväfvande samt blott en ringa del af det uppdrag inspektören kommer att utöfva, nämligen tillsyn öfver de under bolaget sorterande 2:ne utskänkningsställen ägde något direkt intresse för bolaget och det för närvarande icke kunde beräknas, hur pass

N:o 27. Ang. tillsyningsman öfver handeln med brännvin m. m.

stör del af den tid som åtginge för hans arbete kommer att erfordras för tillsyn af sagde utskänkningsställen, och då styrelsen, som ansett sig icke kunna för bolaget utfästa bidrag för längre tid, än som kan vara behöflig för vinnande af erfarenhet rörande den ifrågavarande befattningens praktiska lämplighet, har styrelsen, efter att hafva inhämtat bolagsmännens yttrande i ärendet, beslutat att för innevarande år till samma befattning bevilja ett anslag af 500 kronor, i sammanhang hvarmed styrelsen äfven såsom helt naturligt önskat få i instruktionen för nämnde inspektör intagna följande i korthet antydda bestämmelser:

1. Att inspektören skall vara bolaget behjälplig öfvervaka, att föreskrifter och bestämmelser, som gälla mellan bolaget och respektive försäljningsföreståndare jämte öfriga i gällande förordning eller annorledes meddelade ordningsföreskrifter noggrant iakttagas, samt att han till föreståndaren för Spritbolaget meddelar de anmärkningar, han tilläfventyrs ansett sig befogad göra i och för felens afhjälpande.

2. Att inspektören, där ej särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, skall i tjänsteutöfning vara iklädd uniform.

3. Att inspektören är skyldig hörsamma de föreskrifter, som i berörda hänseende rörande bolagets utskänkningsställen styrelsen möjligen kommer att meddela.

Västerås den 22 Februari 1912.

Västerås Spritbolag.

Petrus Tersmeden.

N:o 28.

Drätselkammarens förslag angående ledningar till och å den s. k. Akademivreten.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af närlagda framställning från byggmästaren A. Hammer och sågverksägaren A. R. Rudén jämte Vatten- och Gasverksstyrelsens däröfver afgifna yttrande, får Drätselkammaren på grund af styrelsens utredning föreslå:

att stadsfullmäktige ville till gäldande af stadens andel i kostnaden för anläggande af vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar till och å den s. k. Akademivreten enligt bifogade kostnadsförslag af lånemedel anvisa ett belopp af 30,100 kronor, under förbehåll att hela anläggningen utföres i ett sammanhang och att af Stadsfullmäktige fastställda grunder för ledningars utsträckande utom stadsplanen iakttagas.

I sammanhang härmed och under erinran att enligt det nu framlagda förslaget staden skall ensam vidkännas kostnaden för ledningarne mellan stadsplanens gräns och den nordligaste tomten i Borgmästarevreten enligt det uppgjorda indelningsförslaget, hvilken kostnad är beräknad till 15,900 kronor, får Drätselkammaren hemställa att

Stadsfullmäktige ville lämna Vatten- och Gasverksstyrelsen i uppdrag att till Stadsfullmäktige inkomma med utredning och förslag till åtgärden i syfte att vid framtida anslutningar till det nu ifrågavarande ledningssystemet erhålla godtgörelse för två tredjedelar af nämnda kostnad eller 10,600 kronor jämte den ränta därå, som kan böra ifrågakomma.

N:o 28. ang. ledningar till och å den s. k. Akademivreten.

Västerås den 21 Mars 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med anledning af Drätselkammarens till Vatten- och Gasverksstyrelsen remitterade ärende rörande Axel Hammers och A. R. Rudéns anhållan om utdragande af ledningar för aflopp, vatten, gas och elektrisk ström till Akademivreten får styrelsen med bifogande af kostnadsförslag och återställande af sökandenas till Drätselkammaren ingifna skrift lämna följande utredning.

För erhållande af ett ordnadt ledningssystem i norra delen af Kyrkogatan och i Skultunavägen anser styrelsen att utsträckning af ledningar i dessa gator bör ske med utgångspunkt vid Skolgatan, där de större ledningarna sluta. Visserligen finnes i Kyrkogatan mellan Skolgatan och Norra Esplanaden en 4" ledning för vatten och en 1 à 1 $^1/_2$" ledning för gas, men äro dessa ledningar ej af tillräcklig storlek för kommande behof. Enligt en af Stadsfullmäktige antagen plan för utsträckning af hufvudledningar skall 7" ledning för vatten nedläggas i sistberörda sträckning. Genom afloppets utsträckning från Skolgatan vinnes en i sanitärt afseende mycket stor fördel. Ofvanför staden tillföres nämligen Svartån f. n. spillvatten från Norrmalm, Blåsbo och till dessa gränsande områden. Detta sker genom två större aflopp, af hvilka det ena utmynnar vid Skarpskyttebron och det andra mellan Västerås kvarn och Karlslund. Då spillvattnet från dessa aflopp kan tillföras det nya afloppet vinnes alltså den fördelen, att Svartån ofvanför staden befrias från en icke obetydlig mängd spillvatten.

Angående elektriska ledningarne äro dessa med utgångspunkt från en i Norra Esplanaden i närheten af Kyrkogatan befintlig öfverföringspelare utsträckta till fattiggården Karlslund, men blir det erforderligt att något förstärka dessa ledningar.

På grund af det här anförda är i bifogande kostnadsförslag räknadt med nya ledningar för aflopp, vatten och gas från det ställe, där Skolgatan träffar Kyrkogatan, samt med nya elektriska ledningar från fattiggården Karlslund.

Kostnaderna äro uppdelade på så sätt att staden ensam drager kostnaden för ledningarne mellan Skolgatan och den längst mot norr belägna tomten å den staden tillhöriga Borgmästarvreten samt för öfrig sträckning af ledningarne bidrager efter de allmänna villkoren för utsträckning af ledningar till stadens icke planlagda område eller alltså med en tredjedel af kostnaderna. Sökandena skola alltså för sistberörda del af ledningarna bidraga med två tredjedelar till anläggningskostnaden.

Enligt kostnadsförslaget blifva kostnaderna för staden 30,100 kr. och för sökandena 13,400 kronor.

Då sökandena förklarat sig villiga öfverlåta inom deras område planerade gator till staden samt därjämte vilja bidraga med två tredjedelar till verkliga kostnaden för de ledningar, som i kostnadsförslaget påförts dem med denna andel och då de i öfrigt

N:o 28. *ang. ledningar till och å den s. k. Akademivreten.*

vilja uppfylla allmänna bestämmelserna rörande utsträckning af ledningar till icke planlagdt område och framdragande af ledningar i Kyrkogatan och Skultunavägen kan, såsom af föregående framgår, anses erforderligt äfven för andra än sökandenas behof, får styrelsen förorda bifall till anläggning af ledningar i enlighet med kostnadsförslaget.

Västerås den 14 Mars 1912.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

John Fredholm.

Gerh. Gustafsson.

Kostnadsförslag

å aflopps-, vatten-, gas- och elektriska ledningars utsträckning till Akademivreten.

Inom planlagda området.

Afloppsledning.

Skultunavägen.

190 m 15" (375 m/m) ledning mellan Skolgatan och Norra Esplanaden à 12: 25	2,327: 50	
2 st. nedstigningsbrunnar à 150: —	300: —	
Kopplingar och oförutsedt	172: 50	2,800: —

Vattenledning.

Skultunavägen.

190 m. 7" (175 m/m) ledning mellan Skolgatan och Norra Esplanaden à 11: 50	2,185: —	
1 st. brandpost med sidoledning	125: —	
1 » 6", (150 m/m) afstängningsventil	135: —	
Kopplingar och oförutsedt	155: —	2,600: —

Gasledning.

Skultunavägen.

190 m. 6" (150 m/m) ledning mellan Skolgatan och Norra Esplanaden à 10: —	1,900: —	
1 st. 6" sifon	100: —	
Kopplingar och oförutsedt	100: —	2,100: —
	Kronor	7,500: —

Utom planlagda området; i Skultunavägen mellan Norra Esplanaden och den längst mot norr belägna tomten å Borgmästarevreten.

N:o 28. ang. ledningar till och å den s. k. Akademivreten.

Afloppsledning.

410 m. 15" (375 m/m) ledning à 12: 25		5,022: 50	
2 st nedstigningsbrunnar à 150: —		300: —	
1 » spolbrunn		40: —	
20 m. servisledningar à 4: 75		95: —	
Kopplingar och oförutsedt		342: 50	5,800: —

Vattenledning.

410 m. 6" (150 m/m) ledning à 10: —		4,100: —	
2 st. brandposter à 125: —		250: —	
20 m. servisledningar à 3: 25		65: —	
Kopplingar och oförutsedt		285: —	4,700: —

Gasledning.

150 m. 5" (125 m/m) ledning à 8: 75		1,312: 50	
260 » 4" (100 m/m) » » 7: —		1,820: —	
2 st. 4—5" sifoner à 90: —		180: —	
20 m. servisledningar à 2: 50		50: —	
Kopplingar och oförutsedt		137: 50	3,500: —

Elektriska ledningar.

Omsättning af 5 st. stolpar i nuvarande sträcka		120: —	
1 st. ny stolpe kompl.		25: —	
1,180 m. kopparkabel 95 m/m 2 à 144: —	1,699: 20		
500 » » 25 » » 38: —	224: 20		
	1,923: 40		
Frångår för 800 m. kopparkarkabel 35 m/m2 à 53: — 420: —			
» » 400 » koppartråd 14 » » 22: — 88: —	512: —	1,411: 40	
500 m. skyddstråd		10: —	
Montage af ofvanstående		150: —	
Omkoppling af befintliga serviser		20: —	
Småmaterial		15: —	14,000: —
Diverse och oförutsedt		148: 60	1,900: —
		Kronor	15,900: —

Utom planlagda området; norr om ofvanberörda tomt å Borgmästarevreten.

Afloppsledningar.

60 m. 15" (375 m/m) ledning i Skultunavägen mellan berörda tomt å Borgmästarevreten och södra gränsen af sökandenas område (Skerikesvägen) à 12: 25		735 —
160 m. 12" (300 m/m) ledning i Skultunavägens fortsättning, à 9: 50		1,520: —
250 m. 12" (300 m/m) ledning i den genom sökandens område gående hufvudgatan, à 9: 50		2,375: —
	Transport	4,630: —

N:o 28. ang. ledningar till och å den s. k. Akademivreten.

Transport	4,630: —	
140 m. 9" (225 m/m) ledning såsom fortsättning af föregående, à 7: 50	1,050: —	
2 st. nedstigningsbrunnar à 150: —	300: —	
6 « spolbrunnar à 40: —	240: —	
50 m. servisledningar à 4: 75	237: 50	
Kopplingar och oförutsedt	342: 50	6,800: —

Vattenledningar.

220 m. 6" (150 m/m) ledning i Skultunavägen med början vid berörda tomt å Borgmästarevreten, à 10: —	2,200: —	
250 m. 6" (150 m/m) ledning i den genom sökandenas område gående hufvudgatan, à 10: —	2,500: —	
140 m. 5" (125 m/m) ledning såsom fortsättning af föregående à 8: 75	1,225: —	
5 st. brandposter med sidoledningar à 125: —	625: —	
50 m. servisledningar à 3: 25	162: 50	
Kopplingar och oförutsedt	387: 50	7,100: —

Gasledningar.

220 m. 4" (100 m/m) ledning i Skultunavägen med början vid berörda tomt å Borgmästarevreten, à 7: —	1,540: —	
150 m. 4" (100 m/m) ledning i den genom sökandenas område gående hufvudgatan, à 7: —	1,050: —	
240 m. 3" (75 m/m) ledning såsom fortsättning af föregående à 5: 50	1,320: —	
3 st. 3—4" sifoner à 80: —	240: —	
50 m. servisledningar à 2: 50	125: —	
Kopplingar och oförutsedt	225: —	4,500: —

Elektriska ledningar

hvaraf i Skultunavägen 210 m. och i den genom sökandenas område gående hufvudgatan 400 m.

16 st. stolpar kompl.	400: —	
120 m. kopparkabel 95 m/m2 à 144: —	172: 80	
900 » » 35 » » 53: —	477: —	
60 » » 25 » » 38: —	22: 80	
800 » koppartråd 16 » » 22: —	176: —	
170 » » 10 » » 14: —	23: 80	
1,200 m. skyddstråd	24: —	
Småmaterial	25: —	
Montage	135: —	
Diverse och oförutsedt	243: 60	1,700: —
Kronor		20,100: —

Fördelning af kostnaderna.

Staden: Ledningarne i Kyrkogatan och Skultunavägen mellan Skolgatan och den längst mot norr belägna tomten å Borgmästarevreten	23,400: —
d:o $^1/_3$ af kostnaderna för öfriga ledningar, 20,100: — kr.	6,700: —
Kronor	30,100: —
Sökandena: $^2/_3$ af 20,100 kr. «	13,400: —

Eventuellt erforderlig bergsprängning är ej medräknad.

Västerås den 14 Mars 1912

Gerh. Gustafson.

Till Drätselkammaren i Västerås.

N:o 28 ang. ledningar till och å den s. k. Akademivreten.

Undertecknade, som af Upsala Akademi inköpt den s. k. Akademivreten å Västerås stads område, hafva låtit genom stadens byggnadschef uppgöra förslag till indelning af området i kvarter och tomter enligt närlagda karta. Detta förslag, som ligger under behandling af stadsplanekommitterade, omfattar jämväl indelning af stadens angränsande område den s. k. Borgmästarevreten.

Då vi hafva för afsikt att så snart frågan om områdets uppdelande blifvit klar påbörja försäljning af tomter för bebyggande, önska vi redan nu träda i underhandling med staden rörande utdragande af nödiga ledningar till området.

I detta hänseende våga vi därför hemställa att staden på egen bekostnad under detta år framdrager vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar i Skultunavägen till den punkt å den planerade i Norr — Söder gående 12 meters hufvudgatan där vårt område börjar, samt att staden vidare i mån af behof framdrager sådana ledningar genom vårt område af för detta område erforderliga dimensioner på af Stadsfullmäktige för ledningars utsträckande utom stadsplanen fastställda villkor.

I öfverensstämmelse med dessa villkor förklara vi oss å vår sida villiga att till staden utan ersättning öfverlåta samtliga gator och öppna platser inom området enligt det af stadens byggnadschef uppgjorda regleringsförslaget med de ändringar, som efter samråd med stadsplanekommitterade kunna komma att verkställas med undantag för de delar af den 18 meters breda gatan mot Aroslund och den i dess förlängning utmärkta öppna platsen, samt delar af öfriga gator och öppna platser, som öfverstiga den gatuareal hvars värde tomtägare enligt stadsplanelagen äro skyldiga ersätta.

Såsom skäl för vår framställning tillåta vi oss fästa uppmärksamheten på det förhållandet, att vi med uppoffring af värdefull mark gått med på det föreliggande inledningsförslaget, som upptager trafikleder till afsevärdt större bredd än som för vårt områdes vidkommande äro erforderliga.

Västerås den 6 Februari 1912.

Axel Hammer,
Byggmästare.

A. R. Rudén,
Sågverksägare.

N:o 29.

Drätselkammarens förslag ang. ytterligare försäljning af obligationer af 1910 års lån.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt nådigt bref den 20 November 1909 har Kungl. Maj:t i anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 22 juni samma år på underdånig ansökan af Drätselkammaren medgifvit staden rätt att mot tryckta eller graverade obligationer upplägga ett lån å tre miljoner kronor att genom årlig amortering återbetalas inom en tid af högst fyrtio år från det någon del af de till lånet hörande obligationer blifvit afyttrad samt att af detta lån afyttra obligationer till ett belopp af en miljon tvåhundrafjortontusen kronor till be-

N:o 29. ang. försäljning af obligationer.

stridande af beslutade i Kungl. brefvet omförmälda utgifter å ett sammanlagdt belopp af 1,213,338 kronor 89 öre, hvaremot å återstående beloppet eller en miljon sjuhundraåttiosex tusen kronor icke finge afyttras obligationer, med mindre därom i behörig ordning fattadt beslut blefve efter underställning af Kungl. Maj:t fastställdt.

Nu hafva Stadsfullmäktige sedan den 22 juni 1909 och under förutsättning att Drätselkammarens förslag om anslag till ledningar till och å s. k. Akademivreten å 30,100 kronor vinner Stadsfullmäktiges bifall, enligt hvad närlagda förteckning utvisar fattat beslut om utgifter, afsedda att gäldas genom lån, uppgående till ett sammanlagdt belopp af 791,877 kronor 30 öre.

Med anledning häraf får Drätselkammaren hemställa hos Stadsfullmäktige om bemyndigande att hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om rätt för Drätselkammaren att af ofvan omförmälda obligationslån till täckande af de i förteckningen upptagna utgifterna försälja obligationer till ytterligare ett belopp af sjuhundranittioettusen kr.

Västerås den 21 Mars 1912

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg

Förteckning

öfver af Stadsfullmäktige i Västerås beslutade utgifter, afsedda att täckas genom lån.

1909 Dec. 22.	Ledningar utom Stadsplanen	5.000: —
» » »	Nya mätare för vatten-, gas- och elektricitetsverken	14,000: —
1910 Mars 31.	Utsträckning af stadens vatten- och afloppsledningar i Pilgatan från Malmabergsgatan till Korsängsgatan	11,275: —
» » »	Nyanläggning af diverse gasledningar	18,260: —
» » »	Anläggande af elektriska ledningar till Kungl. Västmanlands regementes kasernetablissement	20,000: —
» » »	Uppförande af vaktmästarebostad vid Djäknebergsskolan	7,000: —
» Juni 21.	Elektrisk utrustning för högspänning i elektricitetsverket, ledningar till vattenledningsverket samt elektriskt pumpmaskineri därstädes	32,000: —
» Aug. 25.	Ledningar utom stadsplanen	3,000: —
» Sept. 29	Gasledning i Munk- och Karerngatorna	3.850: —
» Dec. 22.	Beläggning af Vasagatan mellan Stora gatan och Smedjegatan samt Smedjegatan mellan Sturegatan och Kopparbergsvägen med tuktad sten	28,500: —
» » »	Nyanläggningar och nyanskaffningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken	57,875: —
1911 April 27.	Till ledningar utom stadsplanen	7,500: —
» Maj 26.	» hamnplanens ordnande	111,000: —
	Transport	319,260: —

N:o 29. ang. försäljning af obligationer.

Datum			Text			Belopp
			Transport			319,260: —
1911	Juni	22.	Till del af köpeskillingen för tomterna N:ris 15, 16, 17 och 18 B. Katrinelund			6,000: —
»	»	»	» del af köpeskillingen för gården N:ris 46—47 norra kvart.			8,000: —
»	Sept.	28.	» inköp af mark för Kyrkogatans vidgning vid Domkapitelhuset			2,212: 50
»	»	»	» beläggning af en del af Kyrkogatan med tuktad sten			5,770: —
»	Dec.	20.	» ordnande och omläggning af Sturegatan mellan Stora gatan och nedre Trädgårdsgatan		12,000: —	
»	»	»	» ordnande af Munkgatan mellan Vasagatan och Kaserngatan	14,000: —		
			med afdrag af till detta gatuarbete förut anslagna men ej använda	3,696: 81	10,303: 19	
»	»	»	» beläggning af västra infarten till järnvägsstationen med tuktad sten		2,000: —	
»	»	»	» nyupplagande och anläggning Handtverkaregatan mellan Vasagatan och Sturegatan		6,000: —	
					30,303: 19	
			med afdrag af besparingar å lånemedelsanslag till redan utförda gatuarbeten		20,000: —	10,303: 19
»	»	21	» gäldande af en räkning från Vatten- och Gasverksstyrelsen å utförda arbeten för stadshotellsbyggnaden samt till täckande af jämväl i öfrigt uppkommen brist i byggnadsanslaget för stadshotellet			7,281: 61
»	Dec.	21.	Nyanläggningar och nyanskaffningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken			87,600: —
1912	Febr.	29.	Afloppsledning mellan Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets Mekaniska verkstad och Svartån			2,650: —
»	»	»	Uppförande af magasinsbyggnader å hamnplanen			230,000: —
»	»	»	Gatu- och ledningsarbeten i Kaserngatan och Östermalmsgatan			38,300: —
»	»	»	Kranar m. m. vid hamnen			19,400: —
»	»	»	Malmlossnings- och lastningsanordningar vid hamnen			25,000: —
»	Mars	29.	Vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar till och å den s. k. Akademivreten			30,100: —
						791,877: 30

N:o 30.

Drätselkammarens yttrande ang. inlösen af gamla varmbadhuset.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 26 nästlidne Februari af Badhusstyrelsens förslag angående inlösen af det s. k. gamla varmbadhuset får Drätselkammaren anföra följande.

N:o 30. *ang. inlösen af gamla varmbadhuset.*

Enligt hvad Drätselkammaren inhämtat, har Västerås Varmbadhusaktiebolag enligt bolagsstämmans beslut denna dag godkänt bolagsstyrelsens föregående beslut i frågan; och kan alltså numera ett fast anbud från bolaget anses föreligga.

Den nu afslutade räkenskapen för år 1911 utvisar, att inkomsterna vid stadens varmbadhus nämnda år med något öfver 3,000 kronor understigit driftkostnaderna; och kan det tagas för gifvet att detta förhållande till icke ringa del har sin grund i konkurrensen från gamla varmbadhuset. Det är därför mycket troligt att nedläggandet af gamla badhusets drift skall tillföra stadens varmbadhus en afseväird inkomstökning utan någon nämnvärd ökning i driftkostnaderna.

Med hänsyn till dessa omständigheter anser Drätselkammaren skäl nu föreligga att antaga det föreliggande förslaget.

Hvad det erforderliga anslagsbeloppets gäldande angår, så torde en icke ringa del af lösesumman kunna återfås genom realisation af det gamla badhuset och dess inventarier. Det synes därför vara lämpligt om nu endast bestämmes, att beloppet skall utgå af tillgängliga medel. Sedan det efter verkställd realisation af ifrågavarande tillgångar utrönts, hvad staden slutligen skall vidkännas i utgift i förevarande hänseende torde Drätselkammaren få återkomma till Stadsfullmäktige med förslag om denna utgifts täckande.

Drätselkammaren hemställer alltså, ati Stadsfullmäktige mätte besluta att för en summa af 7,000 kronor af tillgängliga medel tillösa sig Västerås Varmbadhus Aktiebolags badhus med inventarier.

Västerås den 23 Mars 1912

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 2 Maj 1911 föreslog Badhusstyreleen på anförda skäl, att Stadsfullmäktige mätte erbjuda sig att för en summa af 7,000 kronor tillösa sig det Västerås Varmbadhusaktiebolag tillhöriga s. k. gamla varmbadhuset med inventarier. Sagda skrifvelse jämte Drätselkammarens däröfver afgifna utlåtande återfinnes å sid. 132 och följande i Stadsfullmäktiges handlingar för 1911. Vid frågans behandling hos Stadsfullmäktige den 26 Maj 1911 afgåfvos 21 röster för förslaget om inlösen af ifrågavarande badhus, hvaremot 11 röster afgåfvos för afslag; och förklarades Stadsfullmäktiges beslut, enär $^2/_3$ majoritet för bifall till framställningen ansågs vara erforderlig, hafva utfallit i enlighet med afslagsyrkandet.

Nu har emellertid enligt meddelande till Badhusstyrelsen, styrelsen för Västerås Varmbadhusaktiebolag, under förutsättning af bolagsstämmans godkännande, förklarat sig villig afstå bolagets badhus med inventarier till staden för samma belopp, som

i Badhusstyrelsens förra skrifvelse föreslogs eller 7,000 kronor. Den af bolaget förra året begärda lösesumman var, som bekant, 12,000 kronor.

N:o 30. *ang. inlösen af gamla varmbadhuset.*

Med anledning häraf får Badhusstyrelsen nu under åberopande af innehållet i sin förra skrifvelse till Stadsfullmäktige förnya sin framställning och sålunda hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för en summa af 7,000 kronor tillösa sig Västerås Varmbadhusaktiebolags badhus med inventarier.

Västerås den 20 Februari 1912.

På Badhusstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

Västerås, A. F Berghs Boktryckeri, 1912.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

N:o 31.

Byggnadsnämndens förslag ang. undantag för visst fall från bestämmelse i stadens byggnadsordning.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Byggmästaren Axel Hammer, som har under uppförande ett boningshus å tomten N:o 7 i kvarteret Hugo enligt af Byggnadsnämnden fastställda ritningar, har hos Nämnden anhållit om tillstånd att med ändring af berörda ritningar, i hvad desamma afse husets vindsvåning, enligt särskild till Byggnadsnämnden ingifven ritning utnyttja något mer af vindsplanets yta, än som enligt stadens byggnadsordning är medgifvet.

Såsom skäl för ansökningen har Hammer bland annat framhållit, att ansökningen afsåge inredande till boningsrum af allenast omkring två femtedelar af hela vindsytan i stället för enligt byggnadsordningen högst en fjärdedel och att ej mindre än tre trappuppgångar, däraf en af sten ledde upp till vinden.

Byggnadsnämnden har emellertid icke emot stadgandet i 38 § 4 mom. af stadens byggnadsordning kunnat bifalla förevarande framställning, men har på grund af de skäl sökanden anfört och då, enligt hvad ritningen utmärker, vindsinredningen är afsedd att utföras på sådant sätt, att ett afsevärdt och synnerligen redigt utrymme af vinden lämnas alldeles fritt från inredning, ansett sig böra underställa frågan Stadsfullmäktiges pröfning, och får sålunda härmed föreslå,

att Stadsfullmäktige måtte för nu förevarande fall för sin del medgifva undantag från ofvanberörda bestämmelse i stadens byggnadsordning och tillåta sökanden att inreda vindsvåningen enligt den upprättade ändringsritningen, dock under villkor att en dörr upptages mellan hörnvåningen och vinden i den del af byggnaden, som ligger mot Herrgårdsgatan, på det att hvarje lägenhet å vinden kommer att stå i förbindelse med alla de till vinden ledande trapporna,

samt att Stadsfullmäktige, i händelse af bifall till berörda förslag måtte hos Konungens Befallningshafvande i länet söka fastställelse å sitt beslut i frågan.

Västerås den 3 April 1912.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

N:o 32.

Bostadsbristkommitterades förslag ang. anstånd med beslutad tomtförsäljning inom kvarteren Ivar och Kåre.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom beslut den 29 sistlidne Februari hafva Stadsfullmäktige på framställning af Drätselkammaren bemyndigat Drätselkammaren att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af stadens byggnadschef uppgjordt tomtindelningsförslag försälja staden tillhöriga tomter inom kvarteren Högne, Hupert, Josef, Ivar, Konrad, Kåre och Lothar.

I sin skriftliga framställning i ärendet (N:o 12 af Stadsfullmäktiges tryckta handlingar 1912) meddelar Drätselkammaren emellertid, att kvarteret Kåre i förslaget ej indelats i tomter, beroende därpå, att detta kvarter enligt en inom bostadsbristkommittén framkommen tanke möjligen skulle kunna upplåtas för bebyggande af arbetarebostäder, omslutande en stor gemensam gård, men att om denna tanke ej anses vara realiserbar nämnda kvarter, för hvilket tomtindelning redan finnes uppgjord, komme att bilda fyra tomter.

Ofvanberörda tanke har emellertid nu inom bostadsbristkommittén vunnit fastare form, i det att, i händelse Stadsfullmäktige komma att bifalla kommitterades samtidigt härmed gjorda framställning om anslag, kommitterade hafva för afsikt att närmare utreda förevarande fråga. Emellertid har det af kommitterade ansetts, dels att endast ett kvarter, ordnadt på sätt ofvan antydts till arbetarebostadshus, skulle vara för litet, dels ock att kvarteret Kåre, som delvis är upptaget af en äldre byggnad (Smedsbo) måhända icke så snart kan för ifrågavarande ändamål utnyttjas. Däremot torde kvarteret Ivar, hvilket äfven är synnerligen lämpligt för arbetarebostadshus af ifrågavarande slag, när som hälst kunna därtill upplåtas.

Kommitterade hafva tänkt sig den ifrågasatta utredningen afse bebyggande af kvarteren Ivar och Kåre, men i första hand kvarteret Ivar, och få med anledning häraf och på det att en eventuel tomtförsäljning icke må utgöra hinder för realiserandet af kommitterades tanke, hemställa,

> att Stadsfullmäktige ville besluta, att med försäljning af tomter inom kvarteren Ivar och Kåre må anstå, till dess eventuelt förslag från kommitterade på grund af ofvanberörda utredning blifvit af Stadsfullmäktige pröfvadt eller kommitterade meddelat, att något dylikt förslag icke är att från kommitterade införvänta.

Västerås den 4 April 1912.

På Bostadsbristkommitterades vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Theofil Öberg.

N:o 33.

Drätselkammarens yttrande ang. bidrag till ledningarne till tuberkulossjukhuset.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 28 Mars 1912 af Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning i fråga om bidrag från staden till en del af kostnaden för ledningarne till landstingets tuberkulossjukhus, får Drätselkammaren — under erinran att Stadsfullmäktige den 31 Mars 1910 beslutat att under villkor, bland andra, att landstingets tuberkuloskommitte läte på egen bekostnad anlägga vatten-, aflopps-, gas- och elektriska lndningar mellan Korsängsgatan och tuberkulossjukhuset samt så tillvida tillförsäkrade staden dispositionsrätt till dessa ledningar, att staden ägde rätt att till desamma allt framgent ansluta behöfliga ledningar för tillkommande abonnenter, medgifva Landstinget rätt att vid Korsängsgatan anknyta för tuberkulossjukhuset erforderliga ledningar för vatten-, aflopp-, gas- och elektrisk ström till stadens ledningar, och att sålunda arbetet med ledningarne mellan Korsängsgatan och tuberkulossjukhuset blifvit af stadens vatten- och gasverk utfördt helt och hållet för kommitterades räkning — på de skäl Vatten- och Gasverksstyrelsen anfört och då någon anledning att frångå den mellan staden och tuberkuloskommitterade genom Stadsfullmäktiges ofvanberörda beslut träffade uppgörelsen icke synes Drätselkammaren föreligga, hemställa om bifall till hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen i ärendet föreslagit.

Västerås den 11 April 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 34.

Drätselkammarens skrifvelse ang. lösningsrätt till fastigheter på stadens grund.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af närlagda förteckning öfver beviljade lagfarter af fastigheter på stadens grund, får Drätselkammaren, enär ingendera af de i förteckningen upptagna fastigheterna är för reglering eller annat stadens ändamål eljes behöflig,

N:o 34. Ang. lösningsrätt till fastigheter på stadens grund.

föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke på grund af de nu lagfarna öfverlåtelserna göra stadens lösningsrätt till ifrågavarande fastigheter gällande.

Västerås den 11 April 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg

Förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter, belägna helt eller delvis på stadens grund under Januari månad år 1912.

Den 2 Januari:

å gården omfattande tomten N:o 98 samt tomten N:ris 99, 101 och 102 i norra kvarteret, som fabrikören Per Fredrik Nilsson, enligt köpebref den 18 December 1911, af förre disponenten Gustaf Fredrik Lindroth för 32,000 kronor tillhandlat sig;

Den 22 Januari:

å gården och tomten N:o 14 i Västerås stads västra kvarter, som byggmästaren E. Edv. Karlsson, enligt köpebref den 1 Oktober 1911, af Västerås Godtemplareförening utan personlig ansvarighet för 10,000 kronor tillhandlat sig.

Västerås Rådhus den 31 Januari 1912.

På Rådstufvu-Rättens vägnar:

John Karlsson.

N:o 35.

Drätselkammarens förslag ang. försäljning af mark för reglering af tomten N:o 70 b norra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

På grund af bifogade framställning från Aug. Nederman om förvärfvande af cirka 7 kvadratmeters areal af Rektorsgatans nuvarande område i och för reglering af sökandens tomt N:o 70 b norra kvarteret i öfverensstämmelse med den nyantagna reviderade stadsplanen får Drätselkammaren, som inhämtat, att ifrågavarande förvärf är för sökanden erforderligt i och för erhållande af tillstånd att å tomten uppföra en mindre nybyggnad, föreslå, att Stadsfullmäktige ville lämna Drätselkammaren bemyndigande att till Nederman försälja ifrågavarande markområde till ett pris af tre

kronor pr kvadratmeter, detta likväl under förutsättning att den nya stadsplanen blir i nu ifrågavarande del af Kungl. Maj:t fastställd.

N:o 35. Ang. försäljning af mark för reglering af tomten N:o 70 b norra kv.

Västerås den 11 April 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härigenom får jag vördsamt anhålla, att i och för reglering af min tomt N:o 70 b norra kvarteret enligt den nyantagna stadsplanen för Västerås få af staden inköpa det mindre område — om cirka 7 kvadratmeters areal — som af Rektorsgatans förutvarande område skall tilläggas ifrågavarande tomt, enligt hvad närlagda karta närmare utvisar.

Jag anhåller tillika, att priset icke måtte sättas högre än tre kronor pr kvadratmeter.

Västerås den 10 April 1912.

Aug. Nederman.

N:o 36.

Drätselkammarens förslag ang. anslag till en af Vatten- och Gasverksstyrelsen anordnad utställning.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af bifogade framställning från Vatten- och Gasverksstyrelsen om anslag till anordnande af en utställning af inom gas- och elektriska branschen förekommande apparater och belysningsartiklar, får Drätselkammaren i öfverensstämmelse med berörda framställning föreslå, att Stadsfullmäktige måtte för ifrågavarande ändamål af gas- och elektricitetsverkens vinstmedel för innevarande år anvisa ett belopp af förslagsvis 2,000 kronor.

Västerås den 11 April 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

N:o 36.
Ang. anslag till en af Vatten- och Gasverksstyrelsen anordnad utställning.

På grund af de gynnsamma resultat, som med afseende på ökad anslutning till gas- och elektricitetsverken i flera svenska städer därigenom åstadkommits, att i dessa städer anordnats utställning af inom gas- och elektriska branschen förekommande apparater och belysningsartiklar, anser Vatten- och Gasverksstyrelsen, att äfven i Västerås dylik utställning bör genom styrelsens försorg anordnas.

Flera firmor inom berörda områden äro villiga att, om staden i öfrigt ombesörjer utställningen, utan ersättning ställa apparater och belysningsartiklar till styrelsens förfogande. Styrelsen har tänkt sig som lämplig utställningslokal spritbolagets f. d. lokal i gamla stadshuset, hvilken f. n. är ledig. Omkostnaderna för utställningen, räknadt till den 1 nästkommande Januari, äro beräknade till omkring 2,000 kronor, och vill styrelsen föreslå, att dessa medel få utgå af 1912 års vinstmedel från de under styrelsen lydande verken.

Huruvida utställningen bör fortsättas längre än till berörda tid torde först längre fram böra bestämmas, eller då resultatet af utställningen bättre kan bedömas.

I sammanhang härmed vill emellertid styrelsen erinra, att verken självfva ämna till stor del utföra de med utställningen förenade arbetena, hvadan utgifterna blifva af mera indirekt natur.

Då flera af de föremål, som skola utställas, under den varmare årstiden finna stor användning i hushållen, vore det önskvärdt, om utställningen snarast möjligt kunde komma till stånd. Styrelsen får därför anhålla, att Drätselkammaren ville, med bifogande af eget yttrande i ärendet, så snart som möjligt öfverlämna detsamma till Stadsfullmäktige för pröfning och ev. godkännande.

Västerås den 11 April 1912.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

John Fredholm.

Gerh. Gustafson.

N:o 37.

Hälsovårdsnämndens skrifvelse ang. bestämmelser om afträdens anläggande under angränsande markens yta.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Byggnadsnämnden anhållit, att Hälsovårdsnämnden måtte vidtaga åtgärder för att Hälsovårdsnämnden måtte erhålla rätt att i särskilda fall meddela undantag från förbudet i hälsovårdsstadgan för riket mot afträdens anläggande under angränsande markens yta och därvid åberopat ett Kungl. Bref i liknande fall rörande Gefle stad af den 11 Mars 1898, får Hälsovårdsnämnden, med öfverlämnande af renhållningskommitterades i ärendet afgifna yttrande, härmed föreslå, att Stadsfullmäktige ville, under framhållande däraf att anläggande af afträden i källarvåningarne i många

förekommande fall föreslagits och begärts, men, ehuru sanitära eller andra olägenheter i de flesta fall icke ansetts kunna uppkomma af de ifrågasatta anordningarne, på grund af gällande föreskrifter icke kunnat medgifvas, samt att hela stadens planlagda område och stora delar af de bebyggda stadsområdena utom stadsplanen äro försedda med fullständigt underjordiskt dränerings- och afloppssystem, ingå till Kungl. Maj:t med underdånig ansökan, att Västerås stads Hälsovårdsnämnd måtte bemyndigas att under förbehåll, som 17 § 4 mom. hälsovårdsstadgan för riket omförmäler, i särskilda fall meddela undantag från det i 2 och 3 momenten af samma § gifna förbud mot afträdens anläggande under angränsande markens yta, dock med iakttagande af hvad i 2 mom. föreskrifves om täta och lätt flyttbara kärl samt under villkor att afträdena

N:o 37. Ang. bestämmelser om afträdens anläggande.

a) förses med nedgångar, som icke hafva förbindelse med bostäder och ej heller med förstugor, gångar eller trappor till boningshus;

b) genom murade väggar afskiljas från matkällare och andra källarrum;

c) förses med vattentäta golf af asfalt, cement eller annat lika tjänligt ämne samt med lämpliga anordningar för afträdenas spolning med vatten;

d) genom tät underjordisk ledning sättas i förbindelse med allmän afloppstrumma för spolvattnets och urinens afledande;

e) oljemålas till tak och väggar, där de ligga under boningshus;

f) erhålla tillfredsställande luftväxling och belysning, samt

g) i sin helhet så anordnas, att renhållningen lätt kan öfvervakas.

Västerås den 17 April 1912.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, hållet vid Renhållningskommitterades i Västerås sammanträde den 22 Mars 1912.

§ 14.

Sedan Hälsovårdsnämnden enligt skrifvelse den 20 innevarande Mars anmodat kommitterade att till Nämnden inkomma med yttrande öfver ett förslag af Byggnadsnämnden rörande framställning till Kungl. Maj:t därom, att Hälsovårdsnämnden måtte medgifvas befogenhet att i särskilda fall och under vissa villkor meddela undantag från det i 2 och 3 momentet af 17 § hälsovårdsstadgan för riket gifna förbudet mot afträdens anläggande under angränsande markens yta, beslöto kommitterade, efter tagen del af Byggnadsnämndens ifrågavarande förslag, förklara, att, då de föreslagna bestämmelserna ej stode i strid mot det förslag till ny renhållningsstadga för staden, som kommitterade utarbetat, samt ur allmän renhållningssynpunkt i öfrigt hinder för dessa bestämmelsers tillämpning ej mötte, kommitterade för sin del icke hade något att emot ifrågavarande förslag erinra.

Som ofvan
In fidem:
Theofil Öberg.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 30 Maj. VII

N:o 38.

Nykterhetskommitterades yttrande rörande ifrågasatta ändringar i ordningsföreskrifterna angående detaljhandeln med brännvin i staden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås

Sedan Stadsfullmäktige den 28 nästlidne mars till utlåtande af nykterhetskommitterade remitterat en med skrifvelse från Magistraten den 26 i samma månad för besluts fattande till Stadsfullmäktige öfverlämnad framställning från medlemmarne af Västerås spritbolag angående förändringar i de af Konungens Befallningshafvande i länet genom resolution den 22 februari 1912 fastställda ordningsföreskrifter angående detaljhandel med bränvin, få nykterhetskommitterade i detta ärende anföra följande.

Ifrågavarande framställning afser till en början utsträckning af försäljningstiden till kl. 1 e m. å lördagar och hälgdagsaftnar samt medgifvande för spritbolaget att genom aflämnande i hemmen efter respektive stängningstider expediera spritvaror, som rekvirerats under laga försäljningstid, till välkända i staden boende personer.

Hvad då först angår förslaget om utsträckt försäljningstid å lördagar och hälgdagsaftnar, hafva kommitterade för sin del funnit de uppgifna olägenheterna af de nyinförda föreskrifterna ej så afsevärda och de i öfrigt anförda skälen ej tillräckligt vägande för att så snart efter föreskrifternas ikraftträdande vidtaga en så viktig ändring, som förslaget afser, hälst som något på erfarenhet grundadt giltigt omdöme om verkningarne af de nya tidsbestämmelserna efter denna korta tid omöjligen kan afgifvas; och få kommitterade på grund häraf hemställa, att framställningen härutinnan icke måtte föranleda till någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd

Beträffande vidare frågan om rätt för spritbolaget att aflämna spritvaror efter stängningstid till rekvirenter inom staden synes enligt kommitterades förmenande stadgandet i 30 § af brännvinsförsäljningsförordningen lägga hinder i vägen för lämnandet af ett dylikt medifvande; och hemställa kommitterade, att framställningen jämväl i denna punkt måtte af Stadsfullmäktige lämnas utan afseende.

Spritbolagets medlemmar hafva vidare i sin framställning hemställt om sådan ändring i bestämmelserna rörande handeln med brännvin i staden, att hinder ej mötte för servering af mat å Vasaresturanten och stadshotellets andra-klass lokaler å förut tillåtna och brukliga tider

I fråga härom anse sig kommitterade böra erinra om en del omständigheter rörande tillkomsten af den bestämmelse i den nya förordningen, som framkallat nyssberörda förslag. Nykterhetskommitterade blefvo af Stadsfullmäktige utsedda

N:o 38. Ang. ändringar i ordningsföreskrifter för detaljhandeln med brännvin

med uppdrag att förebringa utredning och framkomma med förslag angående inskränkning af tiderna för utminutering och utskänkning af brännvin m. fl. åtgärder till hämmande af rusdrycksmissbruket i samhället. Denna sin uppgift likmätigt hafva kommitterade i sitt af Stadsfullmäktige den 19 december 1911 antagna förslag af den 29 november 1911 (N:o 90 af Stadsfullmäktiges handlingar år 1911), endast hållit sig till de önskade inskränkningarna i försäljningstiderna, men däremot ansett sig sakna anledning ingå på frågan om bibehållande eller ändring af öfriga bestämmelser rörande restaurationslokalernas öppethållande, som i den allmänna ordningens intresse eller för annat ändamål funnos stadgade. Stadsfullmäktige hafva heller icke i sitt nyss omförmälda beslut vidrört annat än frågan om tiderna för försäljning af brännvin. Det är sålunda helt och hållet utan kommitterades eller Stadfullmäktiges förvållande, som den af spritbolagets medlemmar afsedda under § 3 af de nya ordningsföreskrifterna upptagna bestämmelsen tillkommit och gifvits en sådan formulering, att den anses betaga möjligheten för innehafvarne af ifrågavarande utskänkningsställen att hålla desamma öppna för matservering å lämpliga och förut vanliga tider utöfver de tider, utskänkning är medgifven. Då nu emellertid denna fråga genom Stadsfullmäktiges remiss kommit under kommitterades behandling, anse sig kommitterade böra framhålla, att enligt hvad kommitterade kunnat finna något lagligt hinder för utskänkningsställenas öppethållande för enbart matservering under andra tider, än då spritutskänkningen är medgifven, ej föreligger, och att sådana hinder ej heller synas böra förefinnas vare sig ur kontrollsynpunkt eller med hänsyn till nykterhetsintresset. Kommitterade anse det till och med önskvärdt och nödvändigt, att möjlighet beredes utskänkningsställenas innehafvare att å desamma servera mat alla tider på dagen exempelvis från lämplig tid på morgonen intill kl. 10 på aftonen, naturligtvis med undantag för gudstjänsttid å sön- och hälgdagar.

Kommitterade få sålunda i denna del af ärendet föreslå, att Stadsfullmäktige ville genom Magistraten hos Konungens Befallningshafvande i länet hemställa därom, att § 3 i de genom Konungens Befallningshafvandes resolution den 22 februari 1912 fastställda ordningsföreskrifterna angående detaljhandeln med brännvin i Västerås antingen måtte utgå eller gifvas sådant ändrat innehåll, att hinder ej möter för innehafvarne af stadens utskänkningsställen att å lämpliga tider hvarje dag hålla desamma öppna för matservering, utöfver de för utskänkning tillåtna tiderna.

Slutligen hafva spritbolagets medlemmar hemställt om sådan ändring i § 2 af de nyantagna ordningsföreskrifterna, att å de i samma § omförmälda särskilda tiderna i stället för 1 sup egentligt brännvin till maten får serveras 1 glas konjak eller punsch till kaffet efter maten.

Hvad denna fråga beträffar få kommitterade, ehuru ur ren nykterhetssynpunkt intet väsentligt kan vara att invända emot en ändring i den antydda riktningen, likväl med hänsyn till svårigheten att affatta en bestämmelse härutinnan, som tilllåter nödig kontroll vid tillämpningen, och då frågan synes vara alltför obetydlig för att redan nu påkalla en ändring i föreskrifterna, hemställa att framställningen i denna del måtte af Stadsfullmäktige lämnas utan afseende.

Västerås den 15 april 1912.

På kommitterades vägnas:

Fred. Fåhræus.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

N:o 38.
Ang. ändringar i ordningsföreskrifter för detaljhandeln med brännvin

Bilagda från Spritbolaget i Västerås gjorda framställning får Magistraten härhos till Stadsfullmäktige öfverlämna med anmodan till Stadsfullmäktige att i anledning af samma framställning fatta beslut.

De utaf Konungens Befallningshafvande utfärdade ordningsföreskrifter, som tillkommit i anledning af Stadsfullmäktiges på framställning af dess nykterhetskommitté den 19 december 1911 fattade beslut och Magistratens skrifvelse till Konungens Befallningshafvande den 8 sistlidne februari, skilja sig från Magistratens förslag *dels* beträffande innehafvarens af utminuteringsrättigheten frihet att till afnämare å ort utom stadssamhället afsända inköpta varor i den ordning, gällande för attning det tillåter, *dels* ock hvad angår tillträde till utskänkningsställe, under tid då utskänkning ej är tillåten, för dem som å sådant ställe intaga sin spisning, (se § 3 i ordningsföreskrifterna och § 4 i Magistratens förslag).

Ett exemplar af de utaf Konungens Befallningshafvande fastställda ordningsföreskrifterna och en afskrift af Magistratens skrifvelse till Konungens Befallningshafvande bifogas.

Västerås rådhus den 26 mars 1912.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Till Magistraten i Västerås.

Genom r. solution den 22 februari 1912 har Konungens Befallningshafvande i länet på vederbörandes framställning fastställt ordningsföreskrifter angående detaljhandeln med brännvin i Västerås stad att lända till efterrättelse från och med den 1 mars 1912.

Dessa föreskrifter hafva befunnits i vissa afseenden vara för såväl stadens spritbolag som dess kunder betungande och besvärande, utan att, såvidt vi kunna finna, syftet med desamma, nämligen nykterhetens och ordningens befrämjande, i någon mån befordrats.

Det kan synas, att, så kort tid efter föreskrifternas ikraftträdande, det vore för tidigt ifrågasätta en ändring af desamma. Men undertecknade, hvilka alla äro medlemmar af Västerås spritbolag och således haft godt tillfälle studera föreskrifternas verkningar, hafva redan kommit till full insikt om, att en snar rättelse är af nöden.

Det är hufvudsakligen i följande afseenden vi anse en sådan rättelse af behofvet påkallad.

Genom utminuteringsställets stängning kl. 12 lördagar och helgdagsaftnar har spritbolaget nödgats nämnda dagar anställa enda till tolf personer att expediera allmänheten. Oaktadt vidtomfattande förberedande arbeten för expeditionens underlättande, har det likväl ej kunnat undvikas, att folkmassor skockats såväl inne i försäljningslokalen som utanför densamma, där en afsevärd köbildning under

N:o 38. Ang. ändringar i ordningsföreskrifter för detaljhandeln med brännvin

polisbevakning förekommit under större delen af försäljningstiden. Genom ofvannämnda anordningar var det möjligt att i dag under de därtill anslagna tre timmarna expediera 1,400 personer. Vid försäljningstidens slut voro alla kunder, som personligen infunnit sig, expedierade. Däremot hann man ej expediera telefonorder från personer i staden.

Den tidiga stängningstiden har således verkat så, att de så kallade literköparna, hvilka icke underlåtit infinna sig, blifvit expedierade, hvaremot en hel del aktningsvärda persorer, hvilka icke missbruka spritdrycker och som stadsstyrelsen och myndigheterna icke velat träffa med ordningsföreskrifterna, måst förvägras den rekvirerade varan, därför att densamma icke kunnat skickas ut före kl. 12. Vidare har den långa, under ett par tre timmars tid befintliga kön framför brännvinsmagasinet icke varit uppbygglig att skåda, lika litet som det kunnat vara angenämt för kunderna att exponera sig i denna kö och sedan inne i försäljningslokalen utsättas för ytterligare obehag i där rådande trängsel.

För spritbolagets personal äro gifvetvis dessa dagar mycket ansträngande.

Dessa olägenheter skulle kunna undanröjas genom att stängningstiden bestämdes till kl. 1 på dagen lördagar och helgdagsaftnar samt genom ett medgifvande att spritvaror, som före stängningstid rekvirerats af väl kända, i stadssamhället boende personer, finge genom aflämnande i hemmen expedieras jämväl efter respektive stängningstider.

En annan olägenhet äro de nya tiderna för öppenhållandet af Vasaresturangens matsal och kafé, dess andraklasslokaler, d. v. s. serveringslokalerna å öfre botten.

Föreskrifterna hafva tolkats så, att dessa lokaler få hållas öppna å följande tider:

Söndagar: kl. 8—10 f. m., 1—3 och 7—8 e. m.

De flesta vilja om söndagarna intaga sin frukost mellan kl. 10 och 11, middag mellan 2,30—4, och ingen äter sitt kvällsmål före kl. 8

Förr voro tiderna: 9—11 f. m., 1—5 och 8—10 e. m.

Måndagar: 1—9 e. m:

Ej ens de dagliga kunderna få någon frukost nämnda dagar För en del personer, såsom ingeniörer, hvilka hafva middagsrast till kl. 1,30 blir knappt någon tid till middag

Förr var tiden: 8 f. m.—10 e m

Fredagar och lördagar: 9 f. m.—8 e. m.

Sålunda ingen tid för aftonmåltid.

Förr var tiden: 8 f. m.—10 e. m.

För andra klass matsal och kafé i stadshuset, där samma tider som för krogarna gälla, blifva bestämmelserna ännu hårdare.

Önskligt vore, att bestämmelserna blefve desamma för stadens båda andraklasssokaler, samt att de tider, som förr gällde för Vasarestaurantens andraklassservering därvid åter infördes.

Enligt § 2 i ordningsföreskrifterna är tillåtet att å andraklasslokalerna under tid, då utskänkning eljest är förbjuden, intill kl 6 e. m. fredag, lördag och dag näst före helgdag samt öfriga hvardagar till kl. 9 e m. servera en sup egentligt brännvin och 1/3 liter öl åt person som samtidigt förtär lagad mat till ett visst pris. Nu finns det en hel del personer, som icke förtära bränvinn till maten, men som i stället gärna dricka ett glas konjak eller punsch till kaffet efter maten. Detta är dem emellertid förvägradt.

Det synes oss, att äfven här en rättelse i föreskrifterna vore önskvärd.

Under förhoppning, att Magistraten skall inse det berättigade i de önskemål vi här framlagt, få vi vördsamt anhålla, att Magistraten ville söka åstadkomma en ändring i de senast fastställda ordningsföreskrifterna rörande detaljhandeln med brännvin här i staden uti af oss antydd riktning. **N:o 38.** *Ang. ändringar i ordningsföreskrifter för detaljhanden med brännvin*

Västerås den 23 mars 1912

Petrus Tersmeden.

Joh. Plantin. *Otto Oest.* *Albert Öhman.*
J. Lundin. *C. A. Palmén.* *Gustav Holm.*
Axel Sundström. *John Hygrell.* *Thor Richter.*

Afskrift.

Till Konungens Befallningshafvande i Västmanlands län.

Magistraten får härhos öfverlämna utdrag af Stadsfullmäktiges i Västerås protokoll den 19 december år 1911, § 205 enligt hvilket Stadsfullmäktige uti nykterhetens intresse för sin del beslutat vissa inskränkningar i försäljningstiderna för brännvin med mera inom staden.

Emot de af Stadsfullmäktige föreslagna inskränkningar i tiderna för försäljning af brännvin har Magistraten, som antar att Stadsfullmäktige afsett att de inskränkningar de särskildt för måndagar och lördagar beslutat, böra gälla äfven för annan dag näst efter eller näst före helgdag, icke något att erinra enär, enligt hvad Magistraten har skäl hoppas, dessa inskränkningar kunna antagas bidraga till minskning af fylleriförseelserna inom staden.

Vidkommande däremot de af Stadsfullmäktige för sin del antagna inskränkningar i rätten att då utminuteringsställe hålles stängdt därifrån på rekvisition utlämna brännvin för att till landsorten försändas finner Magistraten de af Stadsfullmäktige beslutade inskränkningar innebära ett försvårande af spritbolagets verksamhet utan motsvarande gagn för nykterheten inom staden. Magistraten anser nämligen att spritbolaget under de tider då utminutering af brännvin enligt Kungl. Förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 är tillåten, icke bör förmenas att till landsorten afsända brännvin som före den tid, då utminuteringsställe, enligt för Västerås särskildt gällande föreskrift skall hållas stängdt, blivit rekvireradt och betaldt.

Emot detta yttrande i hvad detsamma rör medgifvandet för spritbolaget att till landsorten expediera rekvirerade varor hafva Rådmännen Hennichs och Åsberg anmält afvikande mening samt förklarat skäl icke föreligga för Magistraten att i berörda hänseende tillstyrka vidsträcktare rätt för bolaget än hvad Stadsfullmäktige föreslagit.

De nu med stöd af 29 § 4 punkten uti Kungl. Förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 eller därförut gällande bestämmelser af likartadt innehåll beslutade särskilda ordningsföreskrifter äro att återfinna uti af Konungens Befallningshafvande utfärdade: *dels* den 14 april 1892 stadga rörande tiden för utskänkning af spirituösa drycker samt af vin- och maltdrycker i Väste-

N:o 38. *Ang. ändringar i ordningsföreskrifter för detaljhandeln med brännvin*

rås stad och på dess område, *dels* samma dag ordningsregler i afseende å utskänkning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker samt af vin och maltdrycker i Västerås stad och på dess område, *dels* den 24 januari 1902 föreskrifter rörande tiden för försäljning af spirituösa drycker samt vin och maltdrycker i staden Västerås och på dess område, *dels* den 11 februari 1907 särskilda föreskrifter rörande utskänkning å första klassens värdshus Stadshuset och Klippan, *dels* ock särskilda hvarje år meddelade föreskrifter angående utskänkning å ön Elba och paviljongen i Stadsparken.

Då svårigheter möter för de personer som skola tillse att ofvanberörda stadganden efterlefvas, får Magistraten härmed hemställa att Konungens Befallningshafvande ville utfärda en ny stadga i ämnet och får Magistraten för densamma föreslå följande lydelse:

§ 1.

Utminutering af brännvin må äga rum endast söckendagar under följande tider: å måndag samt dag näst efter helgdag från kl. 1 eftermiddagen till klockan 6 eftermiddagen, å tisdag, onsdag och torsdag från klockan 9 förmiddagen till klockan 6 eftermiddagen, å fredag från klockan 9 förmiddagen till klockan 5 eftermiddagen samt lördag eller dag näst före helgdag från kl. 9 förmiddagen till klockan 12 middagen.

§ 2.

Vid tider då utminutering af brännvin enligt nästföregående § ej är tillåten, vare allt utlämnande af brännvin från utminuteringsställe förbjuden.

Under de tider, då utminutering af brännvin enligt Kungl. Förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 i allmänhet får äga rum må dock till landsorten afsändas brännvin som under den tid, utminutering i Västerås enligt § 1 är tillåten blifvit rekvireradt och betaldt.

§ 3.

Utskänkning af brännvin å första klassens värdshus i Stadshotellet och Klippan äfvensom uti paviljongen i Stadsparken må såväl sön- och helgdag som söckendag begynna klockan nio förmiddagen och fortfara till klockan tolf på natten; dock att mellan klockan elfva eftermiddagen och klockan tolf på natten samt under sön- och helgdag före klockan sju eftermiddagen sådan utskänkning icke är tillåten annorledes än i matsal vid måltid till spisande gäster med iakttagande tillika, att utskänkningsställe under gudstjänst alltid skall hållas tillstängdt.

Å ön Elba må under sommarmånaderna utskänkning af brännvin äga rum i den å ön befintliga restaurationsbyggnaden med dithörande trädgård, terass kägelbanor och för sådant ändamål på västra sidan om restaurationsbyggnaden anordnade kiosker under samma tider, som äro gällande för öfriga första klassens värdshus, dock att sådan utskänkning ej är tillåten längre än till klockan 11 på aftonen samt att under sön- och helgdag utskänkning må äga rum äfven till icke spisande gäster från klockan 1 eftermiddagen.

Å öfriga utskänkningsställen må utskänkning af brännvin äga rum endast under sådana tider då utminutering är tillåten, dock att intill klockan 6 eftermiddagen fredag och lördag eller dag näst före helgdag samt öfriga hvardagar till till klockan 9 eftermiddagen det är tillåtet att servera en sup egentligt brännvin, innehållande högst fem cl. brännvin och, där så önskas, $^1/_3$ liter öl åt person, som samtidigt förtär lagad mat till ett pris af minst 30 öre, därvid dock icke åt samma person får å samma lokal och afton serveras mer än hvad ofvan bestämdt är.

N:o 38.

Ang. ändringar i ordningsföreskrifter för detaljhandeln med brännvin

§ 4.

Under den tid, då utskänkning af brännvin ej är tillåten, skall utskänkningsställe hållas stängdt; dock må söckendagar intill klockan åtta på aftonen samt sön- och helgdagar mellan åtta och tio förmiddagen samt ett till tre och sju till åtta eftermiddagen tillträde till utskänkningsställe, hvarest ordentlig mathållning finnes anordnad, ej vara förment för dem, som å sådant ställe pläga intaga sin spisning.

§ 5.

Å utskänkningsställe får gäst ej uppehålla sig under tid, då det enligt lag eller särskilda föreskrifter skall hållas stängdt. Och åligger det, den, som förestår utskänkningen att dels en fjärdedels timma före stängningstiden erinra då innevarande gäster att på den för stängningen utsatta tid sig aflägsna och, när artificiell belysning användes, i någon mån dämpa densamma, dels gifva gäst, som efter dylik tillsägelse inkommer, enahanda erinran, dels ock, där gäst ej vid stängningstiden på ytterligare tillsägelse lämnar lokalen, tillkalla polisbetjäning för sådan treskande gästs aflägsnande.

§ 6

Värd eller dennes betjäning, som ej iakttager föreskrifterna om utskänkningsställes stängning eller tillåter gäst att å förbjuden tid sig där uppehålla, böte, där ej ansvar enligt lag eller allmän författning därå följa bör, från och med fem till och femtio kronor.

§ 7.

Gäst, som ej efterkommer honom meddelad tillsägelse att vid stängningstid aflägsna sig från utskänkningslokal, plikte från och med två till och med tjugu kronor.

Västerås rådhus den 8 februari 1912.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Konungens befallningshafvandes i Västmanlands län resolution på en af magistraten i Västerås gjord framställning, att sedan stadsfullmäktige där i staden efter pröfning af ett utaf särskildt tillsatta kommitterade utarbetadt förslag i fråga om inskränkning af tiderna för utminutering och utskänkning af brännvin i Västerås, vid sammanträde den 19 december 1911 för sin del fattat beslut i ärendet, hvilket beslut magistraten hufvudsakligen biträdt, Konungens befallningshafvande måtte meddela fastställelse å ett af magistraten i öfverensstämmelse med de kommunala myndigheternas beslut utarbetadt förslag

N:o 38.

Ang. ändringar i ordningsföreskrifter för detaljhandeln med brännvin

till stadganden i ämnet, i hvilket förslag magistraten inrymt jämväl vissa af Konungens befallningshafvande i resolution den 14 april 1892 stadfästade ordningsregler i afseende på brännvinsutskänkningen i Västerås;

Gifven Västerås slott i landskansliet den 22 februari 1912.

Konungens befallningshafvande, som inhämtat att besvär öfver stadsfullmäktiges beslut i ämnet den 19 december 1911 icke anförts, har tagit handlingarnas innehåll i öfvervägande och finner till en början, att som stadsfullmäktiges befogenhet att göra framställning i fråga om begränsning af tiden för utminuteringsverksamheten icke kan anses gälla innehafvarens af utminuteringsrättigheten frihet att till afnämare å ort utom stadssamhället afsända inköpta varor i den ordning gällande författning det tillåter, kan förslaget härutinnan icke vinna stadfästelse, hvadan framställningen i denna del af Konungens befallningshafvande lämnas utan afseende.

Vidkommande förslaget i öfrigt pröfvar Konungens befallningshafvande — med ändring, såvidt angår detaljhandel med brännvin, af hvad Konungens befallningshafvandes resolutioner den 14 april 1892, den 24 januari 1902 och den 11 februari 1907 med flera beslut innehålla i fråga om försäljningstid och ordningsregler i öfrigt — skäligt att, i stöd af 20 § ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 och 29 § Kungl. förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, fastställa följande

Ordningsföreskrifter

angående detaljhandeln med brännvin i Västerås stad att lända till efterrättelse från och med den 1 mars 1912.

§ 1. Utminutering af brännvin må äga rum endast söckendagar under följande tider: å måndag samt dag näst efter helgdag från klockan 1 eftermiddagen till klockan 6 eftermiddagen,

å tisdag, onsdag och torsdag från klockan 9 förmiddagen till klockan 6 eftermiddagen,

å fredag från klockan 9 förmiddagen till klockan 5 eftermiddagen samt

å lördag eller dag näst före helgdag från klockan 9 förmiddagen till klockan 12 middagen.

§ 2. Utskänkning af brännvin å första klassens värdshus i Stadshotellet och Klippan äfvensom uti paviljongen i Stadsparken må såväl sön- och helgdag som söckendag begynna klockan 9 förmiddagen och fortfara till klockan 12 på natten;

dock att mellan klockan 11 eftermiddagen och klockan 12 på natten samt under sön- och helgdag före klockan 7 eftermiddagen sådan utskänkning icke är tillåten annorledes än i matsal vid måltid till spisande gäster, med iakttagande tillika att utskänkningsställe under gudstjänst alltid skall hållas tillstängdt.

Å ön Elba må under sommarmånaderna utskänkning af brännvin äga rum i den å ön befintliga restaurationsbyggnaden med dithörande trädgård, terras och kägelbanor och för sådant änadmål på västra sidan om restaurationsbyggnaden anordnade kiosker under samma tider, som äro gällande för öfriga första klassens värdshus, dock att sådan utskänkning ej är tillåten längre än till klockan 1 på aftonen samt att under sön- och helgdag utskänkning må äga rum äfven till spisande gäster från klockan 1 eftermiddagen.

Å öfriga utskänkningsställen må utskänkning af brännvin äga rum endast under sådana tider då utminutering är tillåten, *N:o 38. Ang. ändringar i ordningsföreskrifter för detaljhandeln med brännvin*

dock att intill klockan 6 eftermiddagen fredag, lördag och dag näst före helgdag, samt öfriga hvardagar till klockan 9 eftermiddagen det är tillåtet att servera en sup egentligt brännvin, innehållande högst fem centiliter, och, där så önskas, $^{1}/_{3}$ liter öl åt person, som samtidigt förtär lagad mat till ett pris af minst 30 öre, därvid dock icke åt samma person får å samma lokal och afton serveras mer än hvad ofvan bestämdt är.

§ 3. Under tid, då utskänkning af brännvin ej är tillåten, skall utskänkningsställe hållas stängt;

dock må å utskänkningsställe, hvarest ordentlig mathållning finnes anordnad, tillträde ej vara förmenadt dem, som å sådant ställe pläga intaga sin spisning, fredag, lördag och dag näst före helgdag intill klockan 8 på aftonen samt sön- och helgdagar klockan mellan 8 och 10 förmiddagen, mellan 1 och 3 samt mellan 7 och 8 eftermiddagen.

§ 4. Konungens befallningshafvande äger att för festligt samkväm, såsom bröllop, bal eller eljest, på skriftlig ansökning medgifva utskänkning af brännvin äfven under andra tider på dygnet än här ofvan blifvit bestämdt samt å sön- och helgdag jämväl annorledes än vid måltid åt spisande gäster. Sådant medgifvande utfärdas genom skriftlig resolution, hvilken bör före samkvämets början företes på polisvaktkontoret i staden och, där så ske kan, äfven för stadsfiskalen.

§ 5. Å utskänkningsställe får gäst ej uppehålla sig under tid, då det enligt lag eller särskilda föreskrifter skall hållas stängdt. Och åligger det den, som förestår utskänkningen, att en fjärdedels timma före stängningstiden dels erinra då innevarande gäster att på den för stängningen utsatta tid sig aflägsna, dels när artificiell belysning användes, i någon mån dämpa densamma, dels gifva gäst, som efter dylik tillsägelse inkommer, enahanda erinran, dels ock, där gäst ej vid stängningstiden på ytterligare tillsägelse lämnar lokalen, tillkalla polisbetjäning för sådan tredskande gästs aflägsnande.

§ 6. Värd eller dennes betjäning, som ej iakttager föreskrifterna om utskänkningsställes stängning eller tillåter gäst att å förbjuden tid sig där uppehålla, böte, där ej ansvar enligt lag eller allmän författning därå följa bör, från och med fem till och med femtio kronor.

§ 7. Gäst, som ej efterkommer honom meddelad tillsägelse att vid stängningstid aflägsna sig från utskänkningslokal, plikte från och med två till och med tjugu kronor.

Skolande dessa ordningsföreskrifter allmängöras genom intagande bland Konungens befallningshafvandes kungörelser samt införande genom magistratens försorg i den af stadens tidningar, där allmänna påbud för staden vanligen meddelas;

och åligger det magistraten att jämväl iakttaga hvad 20 § i ofvannämda nådiga Ordningsstadga för rikets städer i öfrigt föreskrifver.

Den med denna resolution missnöjde äger att däröfver hos Kungl. Maj:t i Dess Civildepartement anföra underdåniga besvär sist inom klockan tolf å trettionde dagen efter det denna resolution blifvit genom magistratens i Västerås försorg i Västerås stads domkyrka uppläst, den dagen, då sådant sker, oräknad; dock att menighet, som klagar, äger tillgodonjuta femton dagars längre besvärstid än här ofvan sägs.

Ort och tid som ofvan.

Claes Wersäll.

Herman Uddén.

N:o 39.

Nykterhetskommitterades förnyade betänkande ang. inskränkning i tiderna för försäljning af vin och öl inom staden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 28 Mars 1912 beslutat att till nykterhetskommitterade för ytterligare utredning återremittera komitterades till Stadsfullmäktige i skrifvelse den 11 sistlidne Mars (N:o 22 af Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för nämnda dag) framlagda förslag angående inskränkning i tiderna för försäljning af öl och vin inom staden.

I anledning häraf få kommitterade, med bifogande af närlagda, genom Magistratens resolution denna dag till kommitterade öfverlämnade handlingar afseende samma ärende, anföra följande

Förutom å de ställen, där utskänkning af brännvin får äga rum är utskänkning af öl för närvarande tillåten å två s. k. bierstugor, å Nya Aktiebolaget Västerås-Automatens restaurant samt å en matservering vid Hamngatan. Ölstugorna få utöfva sin utskänkningsrätt å hvardagar i allmänhet kl. 9 f. m.—9 e. m., å dag efter sön- eller hälgdag kl. 11 f. m.—9 e. m. samt å fredag och dag före sön- eller hälgdag kl. 9 f. m.—6 e. m. Å söndagar skola ölstugorna hållas stängda. För automaten gälla samma tidsbestämmelser, dock att utskänkning af öl därjämte får äga rum därstädes å söckendagar till kl. 10 e. m. samt å sön- och hälgdagar kl. 9—11 f. m, 1—5 e. m. och 7—10 e. m. på sådant sätt, att till hvarje person, som rekvirerar och på stället intager spisning till värde af minst 30 öre genom personalens försorg tillhandahålles $^1/_3$ liter öl. Å matserveringen vid Hamngatan är utskänkningen begränsad till iskällardricka och pilsnerdricka och får endast äga rum i förening med spisning.

Kommitterade hafva, hälst som det visat sig att ölkonsumtionen tilltagit å stadens ölstugor efter införandet af de nya bestämmelserna rörande brännvinsförsäljningen under de tider af dagen, då brännvinsutskänkningen är förbjuden, men ölstugorna få hållas öppna, ingen anledning att i allmänhet frångå sitt förra förslag beträffande ölutskänkningen, men hafva kommitterade i fråga om automatrestauranten, som anses skötas mycket väl och där oordningar veterligen icke förekommit samt där i motsats mot ölstugorna servering af mat alltid bör vara hufvudsaken, ansett sig böra föreslå det undantag, att ölutskänkning därstädes får äga rum utöfver de för ölutskänkningen i öfrigt föreslagna tiderna på sätt och under tid, som för närvarande är bestämdt om denna restaurant. Med de föreslagna nya tidsbestämmelserna önska kommitterade ej förmena innehafvarne af ölutskänkningsrättigheter att under andra tider, än då utskänkningen är tillåten, hålla utskänkningslokalerna öppna för servering af mat

Hvad angår kommitterades förra förslag rörande försäljning af vin och öl till afhämtning få kommitterade endast vidhålla detsamma.

På grund af det anförda få kommitterade nu föreslå, att Stadsfullmäktige ville, utan afseende å den vid Magistratens ofvan berörda resolution fogade framställningen, besluta genom Magistraten ingå till Konungens Befallningshafvande i länet med hemställan om förändrade bestämmelser rörande tiderna för försäljning af öl och vin inom samhället af sådant innehåll,

att utskänkning af öl, där utskänkning af brännvin ej är å andra tider tillåten, får äga rum endast å samma tider, som utminutering af brännvin, eller å hvardagar i allmänhet kl. 9 f. m.—6 e m, å dag näst efter sön- eller hälgdag kl. 1—6 e. m, å fredagar kl 9 f. m—5 e. m. samt å dag före sön- eller hälgdag kl. 9 f. m.—12 middagen, dock att intill kl. 6 e. m fredagar och dag näst före sön- eller helgdag samt intill kl. 9 e m. öfriga hvardagar det må vara tillåtet att servera $^2/_3$ liter öl åt person, som samtidigt förtär lagad mat till ett pris af minst 30 öre, därvid dock icke åt samma person får å samma lokal och afton serveras mer än hvad ofvan är bestämdt, samt med det ytterligare undantag beträffande Nya Aktiebolaget Västerås-Automatens restaurant att å samma utskänkningslokal därjämte utskänkning af öl får äga rum å dag efter sön- eller hälgdag redan från kl. 11 f. m. och å alla söckendagar intill kl 10 e. m. samt å sön- och hälgdagar kl 9—11 f m., 1—5 e. m. och 7—10 e. m. på sådant sätt, att till hvarje person, som rekvirerar och på stället intager spisning till värde af minst 30 öre genom personalens försorg får tillhandahållas högst $^1/_3$ liter öl, äfvensom att dessa tidsbegränsningar icke må utgöra hinder för utskänkningslokalernas öppethållande för matservering å öfriga lämpliga tider; *N:o 39. Ang. inskränkning i tiderna för försäljning af vin och öl*

att försäljning till afhämtning af vin till billigare pris än en krona 50 öre pr helbutelj ($^2/_3$ liter) ej må vara tillåten å andra tider, än då utminutering af brännvin får äga rum;

samt att försäljning af öl till afhämtning må ske endast å de tider, då utminutering af brännvin är tillåten.

Herr Danielsson har i fråga om automatreasturanten reserverat sig mot kommitterades förslag och uttalat sig för, att denna restaurant borde likställas med öfriga ölutskänkningsställen.

I sammanhang med förevarande ärendes behandling har Herr Viktor Larsson låtit till kommittens protokoll anteckna det uttalandet, att han ansåg, att kommitterade bort föreslå Stadsfullmäktige, att samma bestämmelser måtte införas med afseende å utskänkningen å 1:sta klass restauranterna, som blifvit genomförda för öfriga brännvinsutskänkningsställen.

Till detta uttalande hafva Herr Danielsson och Fru Strandberg anslutit sig.

Västerås den 22 April 1912.

På kommitterades vägnar, enligt uppdrag

Carl Idar. **Fred. Fåhræus.** **Erhard Kumlin.**

Theofil Öberg.

Till Magistraten i Västerås.

RESOLUTION.

Öfverlämnas jämte bilagda skrifvelser till Nykterhetskommitterade, som torde vid afgifvande af sitt af Stadsfullmäktige infordrade yttrande jämväl insända dessa handlingar till Stadsfullmäktige. Västerås Rådhus den 22 April 1912.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

N:o 39. *Ang. inskränkning i tiderna för försäljning af vin och öl.*

Härmed få vi vördsamt anhålla, att bilagda till Hrr Stadsfullmäktige i staden ställda skrifvelse, angående det under behandling varande förslaget till inskränkning af öl- och vinhandeln, måtte genom Magistratens försorg i god tid före näst-instundande stadsfullmäktigesammanträde till Herrar fullmäktige öfverlämnas.

Västerås den 10 April 1912.

För nya Bryggeri-Akt.-Bol. i Västerås.
F. O. Lundahl.

För Västerås Bryggeri-Akt.-Bol.
Carl Flodin.

Axel Nyberg. ***John Blommé.*** ***Eric Hentzell.***

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Till bemötande af den af Herrar Stadsfullmäktige tillsatta nykterhetskommittens förslag till inskränkningar i försäljningstiderna af öl och vin, få undertecknade yrkesidkare och försäljare af förenämnda varor vördsamt framhålla:

att då dessa Herrar kommitterade vid senaste stadsfullmäktigesammanträdet den 28 nästlidne Mars framhöllo, att de föreslagna bestämmelserna ingalunda kunde hämma spritbruket hos de s. k. vanedrinkare — »ty de gjorde alltid utvägar att förskaffa sig stimulerande drycker» —, är enligt vår mening ej af behofvet att inom vårt samhälle vidtaga ytterligare restriktiva åtgärder, som sålunda riktas mot den mest skötsamma arbetareklassen.

att om åtgärder skola vidtagas för att hämma missbruket af öl och vin, de skola gifvas en sådan form att rädda de fallne, d. v. s. vanedrinkare, och återföra dem till nyttiga, ordentliga och laglydiga medborgare.

att genom de föreslagna inskränkningarna yrkesidkare och försäljare beröfvas den handlings- och näringsfrihet som Kungl Maj:ts nådiga förordning angående försäljning af vin och öl den 9 Juni 1905 tillförsäkrar dem. Flera försäljningshafvare äro tillerkända sina försäljningsrättigheter på lifstid och kunna följaktligen ej åtnöjas med att utan vederlag blifva beröfvade sitt lefvebröd. Ingen försäljningshafvare har beträdts med några försummelser och ej heller finnas några särskilda omständigheter som föranleda behof af försäljningstidernas inskränkning. Ej heller har ölkonsumtionen tilltagit. Den tvärtom minskar för hvarje år, oaktadt samhällets befolkningssiffra är i ständig tillväxt. Hvad som närmast fört tanken på att ölkonsumtionen ökar, torde vara att utskänkningsställena äro för få, så att t. ex lördagar, då folk tillströmmar genom alla tullar, järnvägs- och sjöledes, den massa folk som då är i behof af öl, koncentreras allt för mycket på en plats och oftast förorsakar folkstockningar.

De s. k. hemtningsställena äro en invand och nödvändig bekvämlighetsåtgärd, såväl för den bofasta konsumenten som för tillverkarna och missbruk af öl genom hämtningsställena har ej försports, hvarföre vi yrkar på de nuvarande försäljningstidernas bibehållande.

Vinhandeln har under tidernas lopp haft en ringa uppmärksamhet riktad mot sig. Den har alltid betraktats såsom ofarlig och har ej förorsakat någon skada i samhället, ty vinet användes i ytterst ringa grad såsom berusningsmedel. Genom fortsatta inskränkningar i försäljningsrätten, beröfvas stadens vinhandlande sitt

lefvebröd, men främmande vinagenter vinner härigenom allt större terräng för sina varor.

N:o 39. Ang. inskränkning i tiderna för försäljning af öl och vin.

Den i staden befintliga automaten skötes så väl som det kan vara möjligt och är äfven behövlig för det stora antal medborgare som ej bildat eget hem. Under sådana förhållanden borde det vara stadens myndigheter angeläget att tillerkänna densamma sådana rättigheter att den fortfarande nöjaktigt kan tillgodose den publik med båda mat och dryck, som där intaga sina måltider.

Samma omdöme torde kunna lämnas om Vasarestaurenten, hvarjämte samma rättigheter för densammas öfre afdelning äro önskliga.

På det allmänna affärslifvet torde äfven de föreslagna inskränkningarna verka ofördelaktigt, om Västerås stad i större utsträckning än grannstäderna vidtager nykterhetslagstiftningar, ty ortsbefolkningen torde nog helst bedrifva sin handel där de få alla sina behof tillgodosedda.

Genom den åtgärd regeringen vidtagit genom tillsättandet af en kommitte för utredning af nykterhetsfrågan, få vi väl hoppas bästa resultat, att äfven de som bedrifvit tillverkning och handel med alkoholhaltiga drycker såsom en loflig näring, också i någon form bli tillgodosedda för nedlagt kapital och inskränkning i hittills loflig förvärfskälla.

Innan vi få en hela riket omfattande nykterhetslagstiftning, torde alla restriktiva åtgärder inom enskilda samhällen verka skadligt, än i den ena och än i den andra riktningen.

Då det sålunda för samhället torde vara till större skada än gagn och ej heller af behofvet påkalladt att Västerås stad vidtager några vidare restriktiva åtgärder till inskränkning af öl- och vinhandeln, få vi vördsamt hemställa att nykterhetskommittens förslag *icke* måtte af Herrar Stadsfullmäktige godkännas.

Västerås den 10 April 1912.

För Västerås Bryggeri-Akt.-Bol.
Carl Flodin.

För Nya Bryggeri-Akt.-Bol. i Västerås.
F. O. Lundahl.

Axel Nyberg. ***Erik Hentzell.*** ***B. Lundbergs Eftr.***

Augusta Nyberg.
gm. J. Nyberg.

Joh. Blommè.

Theresia Möller.
Klippan.

Joh. Edling.

För Nya Aktiebolaget Västerås Automaten.
Fritiof Sandberg.

Bröderne Jansson.

Ljungquist vinaffär.
Erik Ljungquist.

Amalia Hellsten.

Sigfrid Söderberg. ***Hj. Johnsson.*** ***John Rundgren.*** ***C. Sundberg.***

S. Ahlgren. ***Alb. Hallman.*** ***Otto Torsell.***

Firma Maria Werling.
Innehafvare, *Carl Bernh. Andersson.*

Augusta Jonsson. ***Erik Hansson.*** ***A. Broman.*** ***C. A. Norling.***

N:o 40.

Stadsplanekommitterade sbordlagda yttrande ang. stadens öfvertagande af gatorna inom byggnadsområdet Annedal.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 27 Maj 1909 till yttrande af stadsplanekommitterade remitterat en skrifvelse från lägenhets- och tomtägarne å byggnadsområdet Annedal, upptagen såsom motion af Trädgårdsdirektören Frans Johansson, med erbjudande att under vissa villkor kostnadsfritt till staden öfverlämna inom området befintliga gator.

I anledning häraf få kommiterade anföra följande:

Ehuru det kan anses ligga i stadens intresse att vara ägare af befintliga och planerade väg- och gatuområden såväl inom stadsplanen som ock å byggnadsområden utom densamma, kunna kommiterade likväl icke tillstyrka, att staden på de nu uppställda villkoren emottager den i förevarande fall erbjudna gatumarken.

Enligt gällande lag om stadsplan och tomtindelning, är staden visserligen, hvad beträffar förhållandena inom stadsplanen, skyldig inlösa för gators och allmänna platsers utläggande behöfliga markområden, men är å andra sidan berättigad utfå godtgörelse för markvärdet af vederbörande tomtägare, och detta utan skyldighet att bekosta vare sig anläggning eller underhåll af gatorna, i hvilka afseenden andra rättsgrundsatser äro gällande. Under sådana förhållanden är det så mycket mindre lämpligt, att staden, då det gäller ett område, som ännu så länge ligger utom stadsplanen, förvärfvar gatumarken mot åtaganden, hvilka, om man endast räknar med gatuunderhållet, delvis äfven vintertid, helt säkert medföra större årliga kostnader än räntan å markvärdet, detta i synnerhet som anspråken på gatuunderhållet utan tvifvel komma att stiga, om staden skulle åtaga sig detsamma. Härtill kommer den omständigheten, att ingen af Annedalföreningens vägar utgör utfarts- eller genomfartsväg för andra områden och sannolikt icke heller i framtiden kommer att användas såsom sådan af större betydelse.

Kommitterade vilja vidare erinra därom, att enligt de af Stadsfullmäktige antagna allmänna villkoren för ledningars framdragande utom stadsplanen gäller, att vederbörande fastighetsägare skola utöfver deltagandet med två tredjedelar i ledningarnes anläggningskostnad, till staden kostnadsfritt afstå de gatu- eller vägområden, hvari ledningarne skola framdragas. Tvifvelsutan är icke den tid aflägsen, då gårdsägarne inom nu ifrågavarande byggnadsområde äro i behof af nya eller utvidgade ledningar i förbindelse med stadens allmänna ledningssystem.

Dessutom är det enligt kommiterades förmenande lämpligt, om allmängiltiga grunder rörande gators och vägars anläggning och underhåll komma att fastställas för alla byggnadsområden utom stadsplanen, och synnerligen olämpligt vore det, om staden i ett särskilt fall som detta gjorde ett åtagarde, hvilket sedermera kunde åberopas för andra byggnadsområden och medföra alltför betungande utgifter för staden.

Frågan om hämtning af latrin och annan orenlighet bör under inga förhållanden sammankopplas med stadens förvärf af gatumark, då det är en fråga, som endast berör stadens renhållningsverk och utan vidare kan afgöras af Drätselkammaren.

På grund af det anförda och under meddelande, att stadsplan för ifrågavarande och angränsande områden är under utarbetande, hemställa stadsplanekommiterade

att motionen icke måtte föranleda till någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd.

N:o 40. *Ang. stadens öfvertagande af gatorna inom Annedal*

Västerås den 10 April 1912.

På Stadsplanekommitterades vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Underteknade lägenhets och tomtägare å byggnadsområdet Annedal å Västerås stads västra område vilja härmed till Västerås stad kostnadsfritt öfvelemna inom området befintliga gator enligt bifogad plankarta innehållande i areal 3,327,$_{2}$ kv.-meter.

Gatorna äro planlagda med kör- och gångbanor, samt kloakledning med terör inledda till hvarje tomt, hvilket tillsammans har kräft en kostnad af 6,022 kronor 69 öre.

Och vilja vi framställa såsom villkor att staden åtager sig allt underhåll af gatorna, snöplogning, jemte hämtning af latrin och spillning. Som ofvannämda område är ganska tätt bebyggt vilja vi äfven framställa, att inom en tid af 2 år erhålla något slag af gatubelysning inom området.

Som någon vattenbrist för närvararde ej är rådande våga vi ej såsom villkor uppställa någon begäran om att få vattenledning utdragen till området utan vilja vi öfverlemna det till herrar fullmäktiges öfvervägande.

Som området Annedal inom en snar framtid antagligen kommer inom stadsplanen vilja vi göra herrar fullmäktige uppmärksamma på bifogade paragraf N:o 8 i områdets stadgar, som har följande lydelse:

§ 8. Medlem, som vill bebygga sin tomt skall före byggandet för styrelsen förete ritningar och förslag, samt ställa sig styrelsens af föreningen godkända föreskrifter till efterrättelse ”dock att“ föreningsmedlem när han bebygger sin tomt ej får ställa sitt hus närmare gatan än tre och en half (3 $^{1}/_{2}$) meter. Ej bygga mindre hus än att de innehålla två (2) rum ej större än att de innehålla sju (7) rum dock kan föreningen i hvarje särskilt fall medgifva att större hus får byggas.

Ofvanstående paragraf har tillkommit på tillrådan af en ledamot i kommitten för ordnandet af Vesterås stads omgifningar.

Västerås i April 1909.

C. Svensson.	*K. J. Palm.*	*K. L. Reuter.*
C. J. Frändberg.	*Carl Olsson.*	*Wilh. Nyberg.*
J. B. Björklund.	*F. E. Pettersson.*	*K. Larsson.*
Oscar Blomkvist.	*C. W. Pettersson.*	*E. V. Norborg.*

K. A. Andersson. *F. C. Hennichs*

Albert Grönberg. *C. W. Pettersson.*

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 30 Maj. VIII

N:o 41.

Brandchefens årsberättelse för år 1911.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Brandstyrelsen får härmed öfverlämna en af stadens brandchef uppgjord berättelse öfver brandkårens verksamhet under 1911.

Västerås den 30 mars 1912.

På Brandstyrelsens vägnar:

Petr. Tersmeden.

Till Brandstyrelsen i Västerås.

Öfver brandkårens verksamhet och därmed sammanhängande förhållanden under det förflutna året får jag härmed vördsamt afgifva en kortfattad berättelse.

Personal:

Brandkårens personal och brandkårens reserv har utgjorts af samma antal som under föregående år.

Den 1 januari befordrades 1 brandsoldat till vice brandkorpral, hvilken befattning af Brandstyrelsen upptagits i brandverkets stat för år 1911 och blef äfven af Stadsfullmäktige bifallen.

Under året hafva 2 brandsoldater afgått, däraf en för att börja egen smidesverksamhet och en på grund af förseelse.

Ombyte af befälet eller det öfriga ordinarie manskapet har icke förekommit.

Hälsotillståndet har under året varit mycket godt, endast några få sjukdagar hafva inträffat.

Permission, dagordning och öfningar hafva varit i likhet med året förut.

Till vakthållning vid offentliga föreställningar, där särskild eldfara ansetts ifrågakomma, har erforderligt antal brandsoldater varit kommenderadt såsom brandvakt och hafva föreställningarnes antal under året uppgått till 49.

Under året hafva 2 man dagligen varit sysselsatta i stallet, 2 man med slöjd och snickeriarbetete, 4 man med smidesarbete, 2 man med skomakeriarbete, 1 man med skrädderiarbete och 3 man med ledningsarbete å brandtelegrafen, brandskåpsprofning, eldning, kokskörning, putsning af redskap, vedhuggning m. m.

N:o 41.
Ang. brandchefens årsberättelse

I verkstäderna hafva därvid arbeten utförts dels för brandkårens, dels för poliskårens, dels för Västerås stad och dels för renhållningsveskets räkning till ett sammanlagdt värde af kronor 3,752: 91.

Fördelning af arbetet å de olika verkstäderna är följande: Snickeriverkstaden 813: 05, Smedjan 1,510: 83, Skomakareverkstaden 679: 24, Skräddareverkstaden 424: 45, Brandtelegrafen 325: 34.

Stadens tidningar hafva, som förut varit fallet af dess respektive redaktioner godhetsfullt lämnats till manskapet

Underbefälets och manskapets besparade medel utgjorde vid årets slut kronor 2,686: 23.

Hästar:

Brandkårens samtliga 3 hästar hafva under året, såsom varande rätt gamla, och för tjänsten olämpliga försålts för tillhopa 1,650 kronor samt 3 yngre, lämpligare hästar inköpts för en sammanlagd summa af 2,450 kronor.

Skoningen har af såväl brandkårens, stadens, som renhållningsverkets hästar verkställts af vid brandkåren anställd i hofslageri utexaminerad personal.

Brandredskap:

Antalet brandfordon, som fullt utrustade å brandstationen stått färdiga till utryckning, hafva varit desamma som under föregående år.

Nyanskaffats har under årets lopp: 1 strålkastare med gaskök, 16 par idealkopplingar, 400 meter slang, linneslang, 100 st isolatorer, 15 st. element, 2 st. mek. strålrör, 1 sugslang till stora ångsprutan, 510 mtr hackethal isol. ledningstråd, huggyxor m. m.

Tisdagen den 11 juli kl. omkring 6 e. m. anhöll Guldsmedshyttans A.-B. pr telefon om biträde med släckningen af en därstädes timad eldsolycka, kl. 8,41 e. m. afgick pr järnväg stora ångsprutan, med 3 maskinister jämte erforderlig brandattiralj Samtliga slangar med kopplingar och strålrör, som medföljde voro af det gamla systemet, "Ögonblicks", blef vid tillfället delvis förstörd, hvarför denna attiralj af bolaget inköptes. Sammanlagda ersättningen för den skadade brandattiraljen, aflöning till maskinisterna, frakt m. m uppgick till 1,374 kronor 25 öre hvilket belopp sedermera användes till inköp af ny och modern brandredskap.

Vattenledningen:

Under året hafva 11 nya brandposter anbragts i Pilgatans förlängning från Sommarro till det nya Tuberkulossjukhuset samt Carlsdals området och utgöres hela antalet af 169 st. hvaraf 139 tillhöra staden och 30 enskilda.

Brandmanskapets bibliotekskassa:

Ingående behållning	228: 70	
Inkomster under året	17: 39	246: 09
Utgifter under året		7: 62
Utgående behållning		238: 47

Brandmanskapets bibliotek har under året ökats med 3 band och omfattar nu 338 st. och utgör det bokförda värdet för detsamma kronor 901: 15.

Brandkårens inkomster och utgifter under 1911:

N:o 41. Ang. brandchefens årsberättelse

Inkomster:

Anslag för brandväsendet	27,670: —
Beräknade inkomster från verkstäderna	2,500: —
Anslaget för stadens 2 hästar	1,200: —
Inlevererade medel, dels kontanter, dels enl. räkningar å Poliskåren, Västerås stad, Renhållningsverket, Varmbadhuset och Hamnutvidningen	6,379: 44
Summa kronor	37,749: 44

Utgifter:

Aflöningar	20,111: 39
Beklädnad	2,025: 29
Kol, ved och lyse	620: 47
Inventarier	2,194: 46
Underhåll af inventarier	135: 40
Underhåll af brandredskapen	504: 06
Stallet	2,878: 02
Skrif- och trycksaker	132: 12
Tvätt, skurning och städning	241: 43
Brandtelegraf och telefonafgift	830: 33
Brandkårens reserv	792: 75
Allmänna brandstyrkan	160: —
Diverse utgifter	2,209: 13
Olycksfall- och brandstodspremier	339: 54
Snickareverkstaden	824: 95
Smedjan	1,021: 94
Brandstationen	620: 03
Balans, brandkåren till favör	2,108: 13
Summa kronor	37,749: 44

Brandkårens verksamhet år 1911:

Antalet utryckningar under det gångna året uppgår till 14 st.

Brandkåren har varit alarmerad:

för eldsvåda eller eldsvådetillbud	7	gånger.
„ förmodad eldsvåda	1	„
„ soteld	5	„
„ inspektion	1	„

Eldsvådor hafva en gång varit af den betydenhet att 3 ledningar voro för släckningen behöfliga och en eldsvåda har släckts med en slangledning.

Vid öfriga eldsvådetillfällen hafva endast pytssprutor eller vattenpytsar kommit till användning.

Den 3 juli kl. 3,05 f. m. alarmerades brandkåren för en å Jakobsberg utbruten eldsvåda. Eldsolyckans bekämpande försvårades tillföljd af vattenbrist, hvarföre ångsprutans arbetstid inskränkte sig till endast cirka 1 timme, under hvilken tid 3 brunnar länspumpades. Brandkåren inrykte kl. 6 på morgonen, hvarefter eftersläckningen fick skötas af å Jakobsberg bosatt folk.

N:o 41.
Ang. brandchefens årsberättelse

Brandskadeersättningen, som blivit utbetald, uppgår till kronor 990: — och hänvisas för vidare detaljer till bil. I.

Ofvannämnda eldsvåda å Jakobsberg ersattes af Brandförsäkrings A.-B. Victoria med 7,500 kr. för fastigheten och 4,000 kr. för lösegendomen.

Alärmeringssättet har varit:

Signal från brandskåp	7	gånger,
telefonmeddelande	6	„
bud	1	„

Slanglängden som vid eldsvådor varit använd, utgör cirka 660 meter.

Samtliga brandskåp hafva profvats minst en gång i veckan.

Stationens elektriska belysnings- och ringledningar hafva profvats hvarje morgon och kväll.

Elektriska ringledningar till brandkårens reserv (50 man) ha en gång dagligen afprofvats.

Västerås den 31 mars 1912.

C. G. Sjöqvist.
Brandchef.

N:o 42.

Årsberättelse från hälsovårdsnämnden i Västerås för år 1911.

I. Hälsovårdsnämnden med därunder lydande inrättningar och personer.

1. Antal sammanträden under året.	20
2. Under året tillkomna förändringar beträffande nämndens befattning med den allmänna sjukvården, instruktionen för nämnden, särskilda föreskrifter tillkomma i enlighet med § 24 i hälsovårdsstadgan.	Ny stadga angående mjölkhandeln, fastställd af K. Bef.-hafvande den 8 Juni 1911. I öfrigt inga förändringar.
3. Tjänstebiträden för hälsovården: kemist, veterinär, antal tillsyningsmän och öfrig personal.	Kemist: Västerås Kemiska station. Köttbesiktningsbyrån: Föreståndare, Veterinär M. Jonsson, 2 Trikinmikroskopister, 1 vaktmästare. 2 Hälsovårdspoliser.

II. Befolkningen, nativiteten och dödligheten inom samhället.

Antal *kyrkoskrifna invånare* d. 31 december föregående år.	18,678 däraf 9,129 mk — 9,549 kv.-k.
Antal *födda* under redogörelseåret.	528 „ 265 „ — 263 „
Antal *döda* enligt dödsbevisen.	253 „ 127 „ — 126 „
Större dödlighet i någon viss stadsdel.	Har ej förekommit.

N:o 42. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

III. Hälsovården.

a. **Vattentillgång.**	
1. Behofvet af dricksvatten tillgodoses genom naturliga källor, gräfda brunnar, rörbrunnar (antal), vattenledning.	Vattenledning från sänkbrunnar i en grusås.
2. Vattnets beskaffenhet; vattentillgången tillräcklig eller otillräcklig.	Beskaffenhet utmärkt, tillgång riklig.
Från samhällen med vattenledning torde följande uppgifter lämnas:	
1. Ledningarnas *sammanlagda längd* inom rörnätet vid redogörelseårets slut.	Stadens ledningar: gj: 4"—14" 35,503 m. smidda 1"—2" 1,607 m. Enskilda „ gj: 4" 2,055 m. smidda 1"—2" 7,090 m. } 46,255 m.
2. Procent hus i hvilka vatten är inledt vid redogörelseårets slut.	100 % inom stadens planlagda område och 349 hus utom stadsplanen.
3. *Anläggningskostnaderna* till och med redogörelseåret.	610,504: 49 kr.
Vattenverkets utvidgning under redogörelseåret.	
4. Längden af *nya ledningar* inom rörnätet.	580 m.
5. *Antal egendomar,* i hvilka vatten under året blifvit inledt.	23, hvaraf 19 å stadens icke planlagda område.
6. Nya filter, pumphus etc.	Uppsättning af en centrifugalpump.
7. *Kostnaderna* för vattenverkets utvidgning.	17,015: 29 kr.
8. *Vattenförbrukning* för hushållsbehof.	625,524
9. „ „ allmänna „	25,000
10. „ „ industriella „	58,000 708,524 kbm.
11. Summa vattenförbrukning per individ och dygn.	107 liter för hushålls- och allmänna behof för 16,800 personer.

N:o 42. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

12.	*Vattenafgift* enl. mätare.	20 öre pr kubikmeter. Taxabestämmelserna oförändrade.
13.	„ „ annan grund (angifves).	2 kr. pr rum och år.
14.	Anmärkningar angående vattentillgången och vattnets beskaffenhet.	Inga.
15.	*Driftkostnader* under redogörelseåret.	Kr. 28,413: 24.
16.	*Inkomster.*	„ 62,573: 01.
b.	**Afledning af spill- och grundvatten.**	
1.	Sammanlagda längden af underjordiska afloppsledningar vid slutet af redogörelseåret.	Stadens ledningar 23,899 m. Enskilda „ 8,960 „ Summa 32,859 m.
2.	Kostnaderna för anläggning af underjordiska afloppsledningar intill redogörelseårets slut.	Kr. 253,504: 56.
3.	Procent egendomar med underjordiska aflopp vid redogörelseårets slut.	100 % å stadens planlagda område och 385 egendomar utom stadsplanen.
4.	Sammanlagda längden af under året utförda underjordiska afloppsledningar.	1,144 meter.
5.	Kostnaderna för dessa.	Kr. 15,479: 71.
6.	Under året utförda upprensningar af vattendrag, afdikningar af vattensjuka områden inom eller i närheten af samhället, åtgärder för rening af afloppsvatten etc.	Upprensning i Lillån och Svartån samt vid utloppet i Mälaren vid Fridnäs.
7.	Kostnaderna för dessa åtgärder.	Kostnaderna påförda årets drift.

N:o 42. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

8.	Antal egendomar, som under året erhållit underjordiska aflopp.	22 st, hvaraf 19 å stadens icke planlagda område.
9.	Anmärkta bristfälligheter i afloppsledningarna samt olägenheter i deras anordning.	Inga.
	***c.* Renhållning.**	
aa.	*Latrinrenhållning.*	
1.	Systemet för densamma.	Tunnsystem och Pudrettverk.
2.	Olägenheter och missbruk samt åtgärder med anledning däraf.	Pudrettverket för nära bebyggda platser, 3 åtal för försummad renhållning.
3.	Antalet egendomar med vattenklosetter.	22.
4.	Bortforsling genom gårdsägarnas försorg, entreprenör, stadens eget renhållningsverk.	Genom gårdsägarens försorg i 418 gårdar. Genom stadens renhållningsverk i 640 gårdar.
5.	Särskilda upplagsplatser; olägenheter af dessa; åtgärder med anledning däraf.	Lada vid pudrettverket; för nära staden.
6.	Latrinens tillgodogörande (försäljning till landtbrukare, pudrettberedning).	Pudrettberedning.
bb 1.	Uppsamling och bortforsling af *sopor, köksaffall, orenlighet från gård och gata.*	Genom gårdsägarnes försorg i 418 gårdar. Genom stadens renhållningsverk i 640 gårdar.
2.	Särskilda upplagsplatser; olägenheter af dessa och åtgärder med anledning däraf.	Sopor och köksaffall hopblandade komposteras c:a 2 kilom. utom staden. Inga olägenheter.

3.	Tillgodgörande eller oskadliggörande (bränning af sopor etc.)	Försäljas till gödsel.
cc.	För samhällen med *eget renhållningsverk* torde uppgifvas:	*Inkomster:*
1.	Inkomster under året genom försäljning af latrin, pudrett, sopor etc.	Torfmull . . . . 1,337: 10 Komposter . . . . 632: 50 Sopor . . . . 671: — Stallströ . . . . 640: 40 Pudrett . . . . 6,333: 30 Latrinhämtn. utom staden 1,155: 44 Diverse . . . . 2,966: 28 S:a Kr. 13,737: 02
2.	Tillskott för året utöfver inkomsterna.	Kr. 26,942: 54.
dd.	Antal inom den egentliga staden eller samhället befintliga	
1.	Svinhus.	Inom stadsplanen inga; utom 26.
2.	Fähus.	» » 1; » 12.
3.	Stall.	» » i 100 gårdar; utom i 33 gårdar.
4.	Olägenheter och missbruk vid dessa samt åtgärder med anledning häraf.	Inga nämnvärda.
5.	Svinhållning förbjuden.	Tillåten endast i stadens utkanter efter Hälsovårdsnämndens pröfning.

d. Begrafningsplats.

Under året vidtagna åtgärder beträffande densamma, samt andra med liks jordande sammanhang ägande omständigheter.	Intet att anmärka.

		Inom stadsplanen:	Utom stadsplanen:	Summa:
e.	**Bostäder, skolor** och **samlingslokaler** m. m. samt **fabriker** och **näringar.**			
1.	Antal hus *(egendomar)* vid årets slut.	485	573	1,058
2.	Antal under året tillkomna.	4	37	41
3.	» » » rifna.	2	0	2

4. Antal lägenheter, i hvilka *öfverbefolkning* anmärkts.	Inga.
5. Antal bostadslägenheter, mot hvilka anmärkning gjorts på grund af andra sanitära missförhållanden.	6. 1) Trång, osund och osnygg. 2) Fukt och mögel. 3) Utan eldstäder. 4) Beläget ofvanpå afträdeshus. 5) Beläget i källare, mörk och fuktig. 6) Fukt och dålig ventilation.
6. Sanitära missförhållanden inom *skolor* och *samlingslokaler* samt åtgärder med anledning däraf.	Ha ej förekommit.
7. Sanitära missförhållanden inom *fabriker* eller *verkstäder* samt åtgärder med anledning däraf.	Ha ej förekommit.
8. Uppgift angående minderåriga i industriellt yrke, äfvensom åtgärder med anledning af § 9 och 13 i lagen af den 17 okt. 1900.	306 minderåriga å 22 arbetsställen.
9. Anmälan om anläggande eller inrättande af *nya fabriker* enligt § 16 af hälsovårdsstadgan samt nämndens beslut i anledning däraf.	
10. Sanitära olägenheter af *fabriker*, *upplag* el. *näringar* samt åtgärder med anledning däraf.	Ej förekommit.
11. Under året tillkomna *badinrättningar*, särskildt *skol-* och *folkbad*.	
12. Genom kommunens eller enskildas försorg under året tillkomna *arbetarebostäder*.	

13. Under året tillkomna härbärgen, asyler.	Ej förekommit.

f. Tillsyn öfver födoämnen.

1 a. Öfversikt öfver under året beslagtagna födoämnen i slakterier och matvaruaffärer etc.

1 b. Berättelse öfver köttbesiktningsbyråns verksamhet: se särsk. bilaga.

	Antal beslag	Kassationsorsak			
		tuberkulos	trikiner	andra sjukliga förändringar	förskämning
Kött af nöt	5	1	—	2	2
„ „ svin	2	2	—	—	—
„ „ häst	—	—	—	—	—
Inälfvor	296	188	—	72	36
Korf	—	—	—	—	—
Andra födoämnen	4	—	—	—	4

2. Anm. missförhållanden beträffande slakterier, mejerier o. fabriker för konservering af födoämnen.	Förseelser mot slakteristadgan anmäldt till åtal i 5 fall. Förseelser mot mjölkförsäljningsstadgan: åtal i 1 fall.
3. Omkostnader för tillsyn öfver födoämnena.	Kr. 10,197: 42.

g. Åtgärder till förekommande af smittosamma sjukdomars spridning.

1. Under året vidtagna åtgärder till underlättande af isolering af smittosjuke.	Alla i difteri, skarlakansfeber och nervfeber insjuknade isolerade å Epidemisjukhuset, likaledes alla i barnförlamning insjuknade.
Kostnaderna härför.	Kostnaderna för staden Kr. 27,669: 67.
2. Under året anskaffade *desinfektionsapparater*, system, antal.	Inga.
Kostnaden.	
3. Antal utförda *bostadsdesinfektioner*.	411.
4. Särskildt för tuberkulos.	58.

N:o 42. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

5. Särskilda åtgärder med anledning af inom samhället eller dess närhet *utbruten farsort.*	I aug., sept. och okt. uppträdde en epidemi af s. k. barnförlamning, inalles 45 fall, spridda här och hvar i staden. Intogos å Epidemisjukhuset, där 3 extra sköterskor och 1 biträde måste anställas.
6. Åtgärder till *vaccinationens* befrämjande.	Anslag å 100 kr. till fri vaccin för ympning af medellösa och mindre bemedlades barn.

Till dessa uppgifter bifogas å särskilda i K. Med.-styr:s cirk. den 9 dec. 1901 föreskrifna blanketter:

1. Öfversikt öfver dödsorsakerna enligt dödsbevisen.
2. Öfversikt öfver några af de viktigaste dödsorsakerna med fördelning på månader.
3. Uppgift angående sinnessjuka.
4. Bilaga enligt särskildt formulär, angående uppgifter som lämnas efter hvart årtiondes slut.

Dessutom bifogas följande bilagor:

5. Årsberättelse från Västerås Epidemisjukhus.
6. " " " Köttbesiktningsbyrå.
7. Redogörelse angående Fosterbarnsvården.

Västerås den 1 Mars 1912.

Carl Thunström.

Bilaga 3.

Sammandrag af förteckningar öfver sinnessjuke och idioter inom Västerås stad år 1911.

	Antal	Från		Kön		Civilst.		Ålder			Vårdas inom				
		landsbygd	stad	män	kvinnor	ogift	gift	und. 20 år	20—40 år	öfver 40 år	ensk. rum	enskild anstalt	fattighus	läns-lasarett	hospital eller asyl
A. Sinnessjuke	40	–	40	15	25	27	13	1	17	22	7	3	11	—	19
R. Idioter......	8	—	8	4	4	8	—	5	1	2	7	1	—	—	—

Öfversikt af dödsorsakerna i Västerås stad under år 1911 enligt dödsbevisen.

Bilaga 1.

Dödsorsak (Enl. K. Med.-styr:s cirk. den 9 Dec. 1891)	Mankön: under 1 år	Mankön: 1—5 år[1]	Mankön: 5—10 år	Mankön: 10—15 år	Mankön: 15—20 år	Mankön: 20—40 år	Mankön: 40—60 år	Mankön: 60 år o. däröfver	Mankön: Okänd ålder	Summa mankön	Kvinnkön: under 1 år	Kvinnkön: 1—5 år	Kvinnkön: 5—10 år	Kvinnkön: 10—15 år	Kvinnkön: 15—20 år	Kvinnkön: 20—40 år	Kvinnkön: 40—60 år	Kvinnkön: 60 år o. däröfver	Kvinnkön: Okänd ålder	Summa kvinnkön	Summa summarum
Medfödd syfilis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra medfödda sjukdomar och bildningsfel	9	—	—	—	—	—	—	—	—	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6	15
Ålderdomssjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9	18
Smittkoppor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mässling	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Scharlakansfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fläcktyfus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarmtyfus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rödsot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Asiatisk kolera	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inhemsk kolera, barnkolera	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3
Epidemisk hjärnfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kikhosta	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Epidemisk influensa	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Difteri och strypsjuka	1	2	7	—	—	—	—	—	—	10	—	1	2	—	—	—	—	—	—	3	13
Varfeber	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Barnsängsfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ros	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Stelkramp	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra akuta infektionssjukdomar s. k. akut Barnförlamn.	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	1	2	1	—	—	—	—	—	4	6
Tuberkelsjukdom,																					
a) Lungsot	—	—	—	—	2	11	4	2	—	19	—	—	1	1	—	14	8	4	—	28	47
b) Hjärntuberkulos	1	3	—	1	—	—	—	—	—	5	—	3	1	1	—	—	1	—	—	6	11
c) Tuberkulos i andra organ och allmän tuberkulos	—	2	—	—	1	—	1	—	—	4	1	1	—	1	1	1	—	—	—	5	9
Syfilis, förvärfvad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spetälska	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Frossa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra kroniska infektionssjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Konstitutionella sjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kronisk alkoholsjukdom. Fylerigalenskap	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2
Andra kroniska förgiftningssjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sinnessjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hjärnslag	—	—	—	—	—	—	1	2	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	6
Sockersjuka	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	3
Andra sjukdomar i nervsystemet samt sinnesorganens sjukdomar	—	1	—	—	—	1	—	1	—	3	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2	5
Organiskt hjärtfel	—	—	2	—	1	—	3	10	—	16	—	—	—	2	—	—	—	7	—	9	25
Andra sjukdomar i cirkulationsorganen	—	—	—	—	—	1	—	3	—	4	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	6
Luftrörsinflammation, akut o. kronisk	1	1	—	—	—	—	—	2	—	4	1	—	—	—	—	—	—	3	—	4	8
Lunginflammation	—	1	—	—	—	—	1	2	—	4	—	1	—	—	—	1	1	8	—	11	15
Andra sjukdomar i andningsorganen	—	—	—	—	—		—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Akut inflammation i magen och tarmarna	7	1	—	—	—	1	—	—	—	9	5	1	—	—	—	—	1	2	—	9	18
Kronisk inflammation i magen och tarmarna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blindtarmsinflammation	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarmhinder och tarmbråck	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	2
Andra sjukdomar i matsmältningsorganen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	3	3
Urinorganens sjukdomar	—	—	—	—	—	1	—	1	1	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	4
Kräfta	—	—	—	—	—	1	2	5	1	9	—	—	—	—	—	1	1	9	—	11	20
Svulster af andra slag	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Olyckshändelse eller våda	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Själfmord	—	—	—	—	—	4	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Mord eller dråp	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan dödsorsak	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Okänd „	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	22	12	10	1	5	23	15	40	3	131	15	9	6	6	2	19	16	49		122	253

Öfversikt af några af de viktigaste dödsorsakerna i Västerås under år 1911, med fördelning på månader.

Dödsorsak	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Ålderdomssjukdomar	3	1	1	1	1	1	3	—	2	1	1	3	18
Mässling	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skarlakansfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarmtyfus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rödsot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inhemsk kolera, barnkolera	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	3
Kikhosta	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Epidemisk influensa	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Difteri och strypsjuka	2	3	4	1	—	—	—	—	—	1	2	—	13
Lungsot	4	2	3	4	8	6	7	1	4	4	1	3	47
Luftrörsinflammation, akut och kronisk	2	—	2	2	—	—	1	—	—	—	1	—	8
Lunginflammation	—	2	3	4	—	2	1	—	—	2	—	1	15
Akut inflammation i magen och tarmarna	1	2	1	1	—	2	3	4	1	—	1	2	18
Självmord	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	5
Barnförlamning	—	—	—	—	—	—	—	3	2	1	—	—	6

Bil. 4.

N:o 42. *Hälsovårds-nämndens årsberättelse.*

Bilaga till årsberättelsen för år 1911 från hälsovårdsnämnden i Västerås,

innehållande de uppgifter som endast hvart tionde års slut skola lämnas.

År, då *hälsovårdsstadgans* bestämmelser för stad började tillämpas inom samhället.	1875
År, då *byggnadsstadgan* för rikets städer började tillämpas inom samhället.	1875
År, då *ordningsstadgan* för rikets städer började tillämpas inom samhället.	1869
År, då de särskilda under hälsovårdsnämnden lydande *tjänstebefattningarna* för hälsovården inrättades samt då den nu gällanpe instruktionen för dessa befattningar fastställdes.	Sekreterare 1875. Befattningen öfvergick till stadens ombudsman 1907. 1:sta Hälsopolis 1883. 2:dra Hälsopolis 1907. Under sommarmånaderna 1877—1882 var en "Sundhetspolisuppsyningsman" anställd. Veterinär för undersökning af salubjudet kött 1883 tillika föreståndare för trikinbyrån 1883. Köttbesiktningstvång infördt 1907 och från den tiden särskild veterinär förordnad för besiktningsbyrån. 2:dra stadsläkaretjänst 1908. } Särsk. instr. bifogas. En stadsläkare fanns förut. } För veterinär o. hälsopoliser finnas inga instruktioner.
Uppgifter angående *hälsopolis* samt *tillsyn öfver födoämnen.*	Se bilagdt blad N:r I.
Uppgifter angående samhällets *vattenledningsverk.*	Se bilagda blad N:r II a och b.
Uppgifter angående *renhållningsväsendet* inom samhället.	Se bilagdt blad N:r III.
Uppgifter angående samhällets *afloppsledningar.*	Se bilagdt blad N:r IV.

N:o 42. *Hälsovårdsnämndens årsberättelse.*

Föreskrifter för *svinhållning* och dylikt.	Efter Hälsovårdsnämndens ompröfning får svin hållas endast i utkanterna af staden och under vissa villkor angående stians inre byggnad, afloppsledningar, gödselstad och skötsel.
År, då dessa föreskrifter utfärdades.	1891.
År, då *kommunal svingård* inrättades.	Finnes ej. Men kommittéförslag om inrättandet af en dylik kommer att i år (1912) framläggas i sammanhang med antagandet af ny renhållningsstadga för staden, baserad på s. k. 3-delningssystem.
Uppgifter angående *skol- och folkbad*. (Särskildt torde angifvas året för tillkomsten af dylika.	1878 infördes folkbad (finsk badstu) 2 ggr i veckan för 25 öre i ett privat varmbadhus. 1892 på samma ställe billighetsbad för lärjungar vid h. allmänt läroverk. 1897 obligatorisk badning (badstu, dusch och bassäng) hvar 14:de dag inom folkskolan och vid tillfälle äfven i småskolan i då nyuppfördt skolhus. 8 aug. 1910 uppläts stadens nybyggda varmbadhus till begagnande och ha här serverats från 8 aug. till 31 dec. 1910 s. k. billighetsbadstu med dusch och bassäng: 8,145 bad till vuxna. 965 „ „ gossar i Allm. läroverket 482 „ „ flickor i Elementarskolan 951 „ „ gossar i Folkskolan 912 „ „ flickor i „ 82 „ „ „ i Seminariet } till större delen med fri simundervisning
Uppgifter angående tillkomsten af särskilda *arbetarbostäder* inom samhället.	1875 uppbyggdes af ett privat byggnadsbolag 2 större trähus endast till arbetarebostäder på 1 rum och kök; sen dess ha flera dyl. privat uppförts. Under senaste 2 tiotalen år ha mer el. mindre nära utanför stadsplanen arbetarne uppfört egnahemskolonier rätt talrikt. 1898—99 uppförde Allm. Sv. Elektr. A.-B. omkr. ett 30-tal arbetarebostäder, rymmande 4 lägenheter om rum och kök i hvarje. Samma år uppförde likaledes Nordiska Metallbol. ett 20-tal byggnader med 6 lägenheter om rum och kök i hvarje.

N:o 42. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

År, då permament *epidemisjukhus (sjukstuga)* inrättades.	1876. Nuvarande sjukhusbyggnad N:o 1 år 1888. " " N:o 2 år 1902.
Atgärder för transport af sjuka till epidemisjukhus.	1878 anskaffades särskild droska och bår.
År då dessa åtgärder vidtogos.	1886 " i st. en s. k. sjuktransportvagn, desinficerbar.
Desinfektionsugnar, system och antal.	1 Desinfektionsugn af Atlas' system.
År då dessa anskaffades.	1888 (Ny ångpanna 1892).

Västerås den 1 Mars 1912.

Carl Thunström,
1:ste stadsläkare.

Blad N:r 1.

Uppgifter angående hälsopolis samt tillsyn öfv. födoämnen i Västerås stad år 1910.

År, då köttbesiktningstvång infördes	År, då fläskkontroll infördes	År, då kommunalt slakthus inrättades	Saluhallar: År, då den äldsta infördes	Saluhallar: Nuv. ant. (off. o. privata)	Antal: stall	Antal: fähus	Antal: svinhus	Antal: korffabriker	Antal: mejerier	Antal: mjölk- och matvarubutiker	Antal: bagerier	Antal: näringsställen	Hälsopolis: Inrättades år	Hälsopolis: Personalens numerär: Veterinärer	Hälsopolis: Personalens numerär: Tillsyningsmän	Kostn. und. året f. hälsopolis	År, då mjölkkontr. infördes	Beslag å födoämnen 1890: antal varor	Beslag å födoämnen 1890: vikt i kg.	Beslag å födoämnen 1900: antal varor	Beslag å födoämnen 1900: vikt i kg.	Beslag å födoämnen 1910: antal varor	Beslag å födoämnen 1910: vikt i kg.
1907	1883 friv. 1907 tvång	Finnes ej.	Finnes ej.	*	131	11	21	13	2	69+20=89	23	38	1883	1	**	***	1888 ånyo 1904 och 1910	105	1705	215	5880	241	1150

*) Kommitté därför tillsatt 1910. **) Intill 1907 endast 1, sedan 2. ***) Tillyningsmän kr. 3,600, veterinär kr. 3,100.

Blad N:r II: a.

Vattenledningsverk i Västerås stad år 1910.

Första anläggningsår	Vattentäkt (namn å vattendrag, där vattnet tages eller uppgift om grundvatten, då sådant användes.	Vattnet renas genom filtrering	Filteryta, täckt, m²	Ledn.-vattn temperatur: högst	Ledn.-vattn temperatur: lägst	Antal: brandposter	Antal: offentliga vattenkastare	Antal: urinkurar	Antal: vattenmätare	Hufvudledningarnes längd vid årets slut m.	Pumverkens största sammanl. eff. sek.-lit	Bokfördt värde vid årets slut å vattenledningsverkets fastigheter och inventarier	Vattenafgift: för hushållsförbrukning kr.	Vattenafgift: enl mätare pr kbm. kr.
1887	Grundv. fr. 6 st. sänkbr. däraf 2 st. i Badel.-åsen som nu ens. äro tillrl. för stadens vattenbehof.	"	330	10°	6°	163	2	21	372	33,887	72	593,489: 20	pr rum 2: —	0: 20

Ägare: Västerås stad. Vattnets beskaffenhet: god. Vattentillgången: riklig.

N:o 42. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

Blad N:r II: b.

Uppgifter beträffande vattenledningsverk för Västerås stad afseende år 1910.

Vattenledningsverkets utvidgningar under året			Vattenförbrukningen i kbm.						Utgifter			Inkomster kr.
			under året				för dag			däraf å anläggningen		
Ledningar m.	I öfrigt	Samtliga kostnader kr.	Hushållsbehof	Industriella behof	Allmänna behof	Summa	Maximum	Minimum	i allt	ränta	amortering	
1500	Ledningar	22,560:92	533,044	54,785	15,100	602,929	1,595	832	50,746: 17	18,932: 57	6,892:40	58,344:84

Uppgifter beträffande vattenledningsverket för 1910 och äldre år.

Till vattenledningsverket hörande fastigheters och inventariers bokförda värde vid slutet af år 1910	Hus med vattenledning i proc. af samtliga vid slutet af år						Vattenförbrukningen för dygn och person vid slutet af år					
	1:a året 1888	1890	1895	1900	1905	1910	1:a året 1888	1890	1895	1900	1905	1910
593,489: 20	64 %	90	97	99	100	100	32	35	57	64	80	96

Blad N:r III.

Uppgifter beträffande renhållningsväsendet för Västerås stad för år 1910.

Renhållningsverk		Till renhållningsverket hörande fastigheters och inventariers bokförda värde v. årets slut	Latrinrenhållning				Gaturenhållning		Gårdsrenhålln.		Gatu- o. gårdssopor användas till gödsel värde, kr.
inrättades år	äges af a) kommun b) bolag c) privat person		ordnad genom särsk. stadga, år	system: a) torrklosetter b) vattenklosett.	ombesörjes af a) renhållningsverk b) entreprenör c) privatperson (gårdsägare)	latrinen tillgodogöres genom försäljning a) direkt b) såsom pudrett o. s. v.	ordnad genom stadga, år	ombesörjes af a) renh.-verket b) entreprenör c) privatperson (gårdsägare)	ordn. gen. särsk. stadga, år	ombesörjes af a) renh.-verk b) entreprenör c) privatperson (gårdsägare)	
1892	a)	40,466: 62	1896	a) Hufvudsakl. torrkl. b) ett 30-tal vattenklosetter.	a) men äf. af gårdsäg., som så önska.	b)	1897 o. 1903	c)	1893	c) Hämtn. gen. renhållningsverket	1,658: 80

Ett färdigt kommittéförslag till ny renhållningsstadga, baserad på s. k. 3-delningssystem ännu ej antaget (1912).

Blad N:r IV.

N:o 42. *Hälsovårdsnämndens årsberättelse.*

Afloppsledningar i Västerås stad vid 1910 års slut.

Allmänna trummor och ledningar							
År, då anläggningen påbörjades	Nedlagda kostnader vid 1910 års slut	Hufvudledningarnes sammanlagda längd meter	Trumsystem a) kombineradt, b) duplikat, c) separat	Trumvätskan a) äger fritt fall, b) pumpas, c) renas	Ventilation af trumsystem genom a) inspektions- och spolbrunnar b) regnrör c) husets fallrör	Ledningarne utmynna i (namn å sjö, vattendrag etc.)	Biledningarne bekostas af a) samhället b) den enskilde
1887	238,024: 85	30,017 *	a)	a)	Spolbrunnar o. husets fallrör	Svartån och Mälaren	Af staden till tomtgränsen

Tomt och husledningar									
					Vattenklosetter		Reglemente		
							utfärdadt		
Ledningarne a) påbjudna b) frivilliga	Antal tomter med afloppsledningar i proc. af samtliga bebyggda tomter	Afloppsledningar utan vattenledning a) medgifna b) förbjudna	Vattenledning utan afloppsledning a) medgifven b) förbjuden	Samlingsbrunnar för spillvatten a) påbjudna b) tillåtna c) förbjudna	a) påbjudna b) tillåtna c) förbjudna	Tomter med vattenklosetter i proc. af samtliga bebyggda tomter	af	år	kompletteradt år
b)	100 %**	b)	b)	Förekomma ej	b) i särskilda fall	1,76 %	Stadsfullm. o. fastställt af K. Befde	1887	1906

Längden af underjordiska afloppsledningar utförda under åren					Hus med afloppsledningar i % af samtliga vid slutet af år					
1887—1890	1890—1895	1895—1900	1900—1905	1905—1910	1888	1890	1895	1900	1905	1910
8,640	1,153	4,311	1,647	5,306	64	90	97	99	100	100

Finnas vattensjuka områden inom samhället? Nej.
Finnas vattensjuka områden i samhällets närhet? Nej.

*) Inberäknadt 8,960 m. enskildas ledningar som utförts under årens lopp och inkopplats till stadens afloppssystem.
**) Dessutom till 366 egendomar utanför stadens planlagda område.

N:o 42. Hälsovårdsnämndens årsberättelse. Bilaga 5.

Årsberättelse från epidemisjukhuset i Västerås för år 1911.

Sjukhuset tillhör Västerås stad.

Under året hafva följande åtgärder vidtagits beträffande inventarier, utredningspersedlar o. instrument: anskaffats Mikroskop, Hetluftsterileringsapparater för böcker etc.

Följande förändringar hafva inträffat beträffande personalen: Under Barnförlamningsepidemien i aug., sept. och okt. anställdes 3 extra sköterskor och 1 biträde.

Följande viktigare åtgärder hafva hos direktionen blifvit föreslagna: Ny epidemivagn. Anskaffning af kläder för patienter, som förut saknats. Anställning af en 4:e sköterska. Anställning af en dräng.

I. Intagna, aflidna, underhållsdagar, antal sängar, dagafgiter.

Antal patienter *) intagna **	Antal patienter *) aflidna	Underhållsdagar ***)	Antal sängar	Högsta (ant. vårdade för dag)	Lägsta (ant. vårdade för dag)	Medellängd af sjukhusvistelsen
staden 415	19	13,680	68	134	31	26,8
landet 317	16	9,378	(15)			
S:a 732	35	23,058	68	134	31	26,8

	Dagafgift Kr.	Dagafgift öre	Intagna	Underhållsdagar
Å enskildt rum......	2	—	4	166
Å allmänt rum......	1	50	6	129

*) Kvarliggande från 1910 ej inberäknade från staden 114 från landet 13 summa 127.
**) Från föregående år kvarliggande ej medräknade.
***) Inräknas äfven underhållsdagarna för friska som åtföljt de sjuka uppgår antalet till från landet 9,397 från staden 13,680 summa 23,077.

II. Inkomster.

Patientafgifter (utdebiterade; ersättning af allmänna medel)	525: 50
Anslag af landsting *)	10,600: 71
Anslag af kommun **) staden	27,669: 67
S:a inkomster **)	38,795 88

*) Endast den del af anslaget som under året utanordnats.
**) Som öfverskott eller brist ej anföres i denna uppgift, behöfver utgifts- och inkomstsummor ej stämma med hvarandra.

III. Utgifter.

		Kronor	Kostn. pr und.-hållsdag öre
Aflöningar (i stat upptagna) och pensioner	extra sköterskor 2,550: — och biträden 4,725: 87	7,275: 87	32
Läkemedel (för inre och yttre behandling)		3,113, 98	13
Kläder, sängkläder och andra inventarier samt arbetsmateriel		3,024: 41	13
Patienters utspisning		16,238: 01	71
Värme och lyse jämte hithörande förbrukningsartiklar		3,529: 16	10
Tvätt, renhållning		955: —	4
Fastigheters (inkl. gårds, parks och vägars) underhåll, reparationer		3,142: 68	13
Diverse utgifter		1,516: 77	7
	Summa utgifter	38,795: 88	163

IV. Personalens storlek och förmåner.

3 sjuksköterskor 450 kr. pr år och fritt vivre. 3 biträden 300 kr. pr år och fritt vivre. 1 kokerska 300 kr. pr år och fritt vivre. 1 köksbiträde 300 kr. pr år, fri kost men ej bostad. 1 vaktmästare 400 kr. pr år och fritt vivre. 1 dräng 960 kr. pr år; inga andra förmåner. 2 tvätterskor 2 kr pr dag; inga andra förmåner.

V. Intagna sjukdomsfall äfvensom aflidna.

Sjukdom Enl. gällande sjukdomsnomenklatur	Intagna m.	Intagna kv.	Aflidna m.	Aflidna kv.	Sjukdom Enl. gällande sjukdomsnomenklatur	Intagna m.	Intagna kv.	Aflidna m.	Aflidna kv.
Scarlatina	85	70	—	–	Rheumatism. artic. acutus	1	—	—	—
Difteria	178	185	10	4	Osteo-myelitis ac.	1	—	–	—
Difteria + Scarlatina	12	13	2	—	Nihil (observation)	1	6	—	—
Typhus abdominalis	26	13	5	—					
Poliomyelitis acuta	60	50	6	8					
Augina catarrhalis	12	15	–	–					
Pseudocroup	2	2	—	–					

VI. Utförda operationer.

Operation	Patientens ålder under 15 år	15–55 år	öfver 55 år	Operation, utgång god	mindre god	dålig
Intubation	4	—	–	4	—	—
Incision af lymfomabscesser	3	—	—	3	–	—
„ „ andra abscesser	2	—	–	2	—	—

Västerås d. 15 Mars 1912.

Carl Thunström.

N:o 42.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

Bilaga 6.

Berättelse öfver Köttbesiktningsbyråns verksamhet under år 1911.

Tillförseln af kött har under 1911, byråns femte verksamhetsår, varit riklig och fullt tillräcklig att förse stadens behof däraf.

Det uppvisade köttet har i allmänhet varit af medelgod beskaffenhet och priset å detsamma relativt billigt. Nötkött har betingat 60—65 öre kg., fläsk 80—90 öre kg.; fårkött 75—80 öre kg. samt hästkött 15—20 öre kg. allt per helt kött räknadt. Anledning till anmärkning och kassation har förekommit i 446 fall; och vikten af det beslagtagna och oskadliggjorda köttet har utgjort 8,960 kg.

Sedan Stadsfullmäktige på framställning af Hälsovårdsnämnden beviljat ett anslag af 25,000 kronor för uppförandet af en nybyggnad af sten inrymmande vågrum, rum för köttsterilisator, vedbod, en Kon's förbränningsugn, vaktmästarebostad m. m. har nämnda byggnad under året blifvit uppförd. Genom uppförande af ifrågavarande byggnad, som blef färdig att tagas i bruk oktober har byråns verksamhet kunnat utvidgas och försiggår i mer öfverrensstämmelse med nutida kraf. En fast anställd vaktmästare med bostad vid byrån har blifvit antagen till fördel för trafikanter å byrån; som numera alla tider på dagen kunna inlämna kött till förvaring. Genom inrättandet af förbränningsugn har det beslagtagna köttet kunnat oskadliggöras under byråns kontroll. Förbränningsugnen har härför tagits i bruk 17 gånger och visat sig fungera väl Sterilisering af kött har ägt rum 2 gånger

Under året har följande antal färskt kött till byrån inlämnats för besiktning:

	Hela	Halfva	Fjärdedelar
Häst	96	118	74
Storboskap	2128	512	376
Kalf, större	2540	121	
Kalf, mindre	4905	117	
Får	1744	45	
Get	1		
Svin	2446	2170	150
Spädgris	75		
Summa	13,935	3,183	600

Tillförseln under de olika månaderna framgår af följande tabell:

	Häst			Storboskap			Kalf större		Kalf mindre		Get	Får		Svin			Spädgris
	1/1	1/2	1/4	1/1	1/2	1/4	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/1	1/2	1/1	1/2	1/4	1/1
Januari	7	9	6	148	41	22	145	5	390	5	1	68	4	170	143	6	1
Februari	5	9	5	162	36	31	175	11	372	5	—	48	—	187	163	6	—
Mars	8	11	4	182	50	36	233	4	408	11	—	72	1	291	182	10	—
April	7	12	9	161	45	35	243	13	469	6	—	86	2	225	227	23	1
Maj	6	8	6	146	30	23	211	6	379	10	—	35	3	154	143	5	—
Juni	8	7	5	161	27	30	267	13	360	10	—	95	2	157	128	8	2
Juli	3	8	6	158	42	31	299	16	404	7		116	3	142	112	4	1
Augusti	7	6	2	155	31	24	225	17	373	15	—	192	4	123	101	13	2
September	11	11	5	226	50	33	231	12	375	13	—	336	8	187	219	12	2
Oktober	12	10	8	214	49	29	179	8	417	11	—	312	7	228	201	15	9
November	13	11	9	207	50	35	154	9	402	5	—	270	4	229	266	11	9
December	9	16	9	208	63	47	178	7	556	19	—	114	7	353	285	37	48
Summa	96	118	74	2128	512	376	2540	121	4905	117	1	1744	45	2446	2170	150	75

Anledning till anmärkning och kassation har förekommit i nedanstående antal fall för kött af:

	Häst	Storboskap	Kalf	Får	Svin
Tuberkulos	—	118	—	—	34
Blodförgiftning	1	2	69	—	—
Varförgiftning	1	—	21	—	—
Ledinflammation	1	38	—	—	14
Gulsot	—	—	8	—	—
Njurinflammation	—	4	3	—	1
Omogenhet	—	—	8	—	—
Magerhet	—	5	—	—	—
Förskämning	—	1	6	—	—
Elak lukt	—	12	18	—	6
Dynt (Cysticereus termicollis)	—	—	—	4	—
Cystösa bildningar	—	2	—	—	—
Absessbildning	—	5	—	—	2
Svulstbildning	1	2	—	—	—
Självdöd	—	1	—	—	—
Grönt ister	—	—	—	—	3
Fläcknjure	—	—	30	—	—
Ödem	1	1	—	—	—
Blödningar	—	4	1	—	—
Yttre skador, olycksfall	2	11	1	—	5
Fargaltsvål	—	—	—	—	7
Ruehitis	—	—	—	—	1
Bukvattusot	—	—	—	1	—
Summa	7	206	155	5	73

Följande antal kött ha på grund af sjukliga förändringar helt eller delvis kasserats som människoföda:

	Antal	Kasseradt kött kg.
Häst	7	484
Storboskap	206	5780
Kalf	155	2469
Får	5	8
Svin	73	519
Summa	446	8960

Sekunda stämpling har åsatts följande antal mindrevärdt kött:

Häst	antal	1
Storboskap	„	67
Svin	„	11
Kalf	„	1
	Summa	80

N:o 42. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

Tvänne fläskposter tillhopa vägande 141 kg. ha under byråns kontroll nedsaltats då de i färskt tillstånd icke ansetts till människoföda tjänliga.

Inkomster vid byrån hafva under året varit:

i besiktningsafgifter	kronor	15,044: 40
i vågafgifter	„	350: 75
i förbränningsafgifter	„	10: —
i hyresmedel	„	37: 50
	Kronor	15,442: 65

Som utgifterna under samma tid uppgått till kr. 9,942: 09 har byrån under året lemnat en behållning af kr. 5,500: 56.

Då föregående års behållning är kr. 8,894: 11 utgjorde byråns reserverande medel den 31 december summa kr. 14,394: 67.

Västerås den 1 mars 1912.

Martin Jonsson.
Föreståndare för Köttbesiktningsbyrån.

Bilaga 7.

Redogörelse angående fosterbarnsvården i Västerås stad för år 1911.

A) I *enskild bostad* vårdade fosterbarn:
Antal vid årets början anmälda 55, tillkomna under året 10, summa 65
Aflidna under året: före fyllda 1 år —, efter fyllda 1 år —. Summa —.
Afgångna af annan anledning: före fyllda 7 år 7, efter fyllda 7 år 13 S:ma 20.
Hela antalet under året afgångna 20.
Antal vid årets slut vårdade: under 1 år gamla 0, mellan 1—7 år gamla 45. Summa 65.

B) I *särskild anstalt* vårdade:
Antal vid årets början anmälda 6, tillkomna under året 8. Summa 14.
Aflidna under året: före fyllda 1 år —, efter fyllda 1 år 1 Summa 1.
Afgångna af annan anledning: före fyllda 7 år 3, efter fyllda 7 år —. Summa 3.
Hela antalet under året afgångna 4
Antal vid årets slut vårdade: under 1 år gamla 1, 1—7 år gamla 9 = 10. Summa 14.

C) *Hela antalet inom kommunen vårdade fosterbarn* vid redogörelseårets slut 79.
D) *Fosterlegans storlek* pr månad:
i barnavårdsanstalt: högst 12, lägst 5. I enskild bostad: högst 25, lägst 6.
E) Hafva *förelägganden meddelats* enligt 7 § 1? Nej!
F) Hafva *förelägganden meddelats* enligt 7 § 2? Nej!
G) Hafva *försummelser beifrats* enligt 10 §? Nej!
H) Hafva *försummelser beifrats* enligt 11 §? Nej!
I) Finnes inom staden *särskild fosterbarnsnämnd?* Ja!

K) Äro *särskilda biträden* enligt 12 § förordnade och i så fall *huru många?* Nämndens ledamöter hafva sig emellan distriktvis fördelat den särskilda tillsynen öfver fosterbarnsvården.

N:o 42. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

L) Finnes inom staden *anstalt, hvarom i § 18 sägs,* och i sådant fall hvem är där anställd såsom *läkare?* Ingen sådan anstalt finnes.

Västerås den 1 mars 1912

H. Dahlberg.
Fosterbarnsnämndens ordförande.

Ämbetsberättelse från 1:ste stadsläkaren i Västerås för år 1911.

1:o.

a) Kyrkoskrifna invånares antal vid redovisningsårets början 18,678, däraf 9,129 mankön 9,549 kv. k. vid dess slut 19,726, däraf 9,656 mankön 10,070 kv. k.

b) Antalet födda under året:

lefvande födda:	511	däraf 256	mankön, 255	kv.-kön.
dödfödda:	17	„ 9	„ 8	„
Summa	528	„ 265	„ 263	„

Antalet döda under året: 253, däraf 127 mankön 126 kv.-kön. Dödligheten per 1000 invånare = 1,3.

c) Antal döda barn under 1 års ålder: 37, däraf 22 mannkön 15 kv.-kön.

2:o.

Allmännare förekomna sjukdomar:

Infektionssjukdomar:

Difteri.

Antalet fall under året utgjorde 250, hvaraf de flesta förekommo i början af året och mest i januari, hvilket som vanligt får tillskrifvas de den tiden gängse barnbjudningarnes konto. Hälsovårdsnämnden hade förut i December genom tillkännagifvande i ortstidningarne ansett sig ha skäl att varna för dylika bjudningar. Officiella dylika inställdes visserligen men privata förekommo ändock, och i flera fall kunde smittokällan spåras till en sådan barnfest. I augusti och september sjönk siffran till resp. 7 à 8 pr månad för att i november och december ånyo ökas till 18 pr månad.

I en af de vid början af året betydl. öfverbelagda scarlatina-afdelningarne å Epidemisjukhuset öfverfördes genom en sköterske-elev difteri, hvarvid inträffade bland de 30 scarlatinapatienterna 12 fall af difteri ungefär samtidigt. Bland dessa fall, som till största delen upptäcktes redan innan några beläggningar ens hunnit bildas, inträffade intet dödsfall.

Dödsfallsprocenten under året var emellertid rel. hög, 5,2 % beroende som vanligt på att dessa fall af en eller annan anledning inkommo till sjukhuset för sent; så t. ex. kan nämnas ett fall, där föräldrarne lära ha behandlat barnet med homöopatiska piller under de sex första dagarne.

N:o 42. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

Hvad utbredningen beträffar, så uppträdde fallen spridda här och hvar inom staden, dock företrädesvis inom de stadsdelar, där arbetarebostäderna ligga.

Alla difterifall, såvidt de kommit till läkarnes kännedom, ha intagits på epidemisjukhuset och smittrening af bostäderna har företagits som vanligt, hvarjämte skolpliktiga barn inom familjen hållits hemma i 8 dagar och familjemedlemmarne underrättats om nödvändigheten att undvika beröring med andra under denna tid i möjligaste mån.

Scarlatina.

Den scarlakans-epidemi som uppstod i slutet af 1910 genom mjölkinfektion, fortgick något in på nyåret 1911, hvarigenom antalet dylika fall utgjorde i januari 21 och i februari 16. Sedan sjönk siffran i mars, april och maj till resp. 7, 3, 1 för att under återstående delen af året variera mellan 6 och 11 per månad.

Inalles förekommo under året 108 fall, spridda här och hvar i staden och hufvudsakligast från arbetarehemmen.

Till sin karaktär voro fallen i allmänhet lindriga; intet dödsfall. Af följdsjukdomar förekomma endast i 3 fall otitis media, i 2 fall nefrit och i ett fall arthrit, hvilka alla inom 2 månader voro friska.

Af de kända och anmälda fallen vårdades alla utom ett på Epidemisjukhuset; detta fall vårdades i hemmet efter Hälsovårdsnämndens medgifvande sedan erforderliga isolerings- och försigtighetsåtgärder vidtagits.

Åtgärder mot sjukdomens utbredning de vanliga (se ofvan mot difteri).

Nervfeber.

Endast 7 fall under året och af dessa ett i januari, juni och juli och 2 i augusti och september. I 5 af dessa fall kunde smittan härledas från besök å andra orter.

Alla fallen rel. lindriga; intet dödsfall.

Kikhosta.

Enstaka fall uppträdde här och hvar under förra hälften af året och talrikare spec. mot slutet af året, sedan skolorna fått bidraga i viss mån till spridningen i hemmen. Epidemien dock temligen inskränkt och af rel. lindrig art.

Mässling.

Kikhostans rätt vanliga följeslagare förekom i några få fall i december.

Poliomyelitis anterior ac. s. k. Barnförlamning.

Sista dagarne af juli började denna hemska sjukdom visa sig inom staden i epidemiform och ungefär samtidigt i kringliggande socknar. I augusti förekommo 16 fall och i september 21; inalles 45 fall anmälda under året och alla vårdade å Epidemisjukhuset. Fallen uppträdde spridda öfverallt i staden, och någon beröring mellan dessa som medel för infektionens öfverförande har ej i något fall kunnat med säkerhet konstateras, lika litet som andra smittokällor kunnat upptäckas. Med inträdandet af något svalare väderlek syntes sjukdomen häfvas af sig själf, och i oktober förekommo således endast 3 fall, i november 2 och i december 2.

Antalet dödsfall utgjorde 6, således 13,3 % och syntes i alla fallen bero på sjukdomsprocessens lokalisering till andnings- och hjärt-centra.

I 16 fall aflöpte sjukdomen med fullständigt tillfrisknande inom en månad, (35,5 %). De öfriga 23 (51,1 %) fingo som märken mer eller mindre utbredda förlamningar. Af dessa torde dock några få kunna fullständigt gå tillbaka; men antagligen torde omkring 50 % få kvarstående men för lifvet. N:o 42. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

Åtgärderna mot sjukdomens utbredning ha varit de vanliga beträffande epidemiska sjukdomar, nämligen skyndsam isolering, decinfektioner etc Andra åtgärder ha ej kunnat vidtagas sålänge sjukdomens öfverföringssätt är i det närmaste hittills okändt.

Influensa.

Förekom temligen lindrig och fåtaligt under årets första 4—5 månader.

Påssjuka.

Uppträdde på hösten och utbredde sig ganska talrikt i nov. och dec., men med normalt förlopp och karaktär; syntes aftaga i frekvens mot jultiden.

Öfriga sjukdomar:

Tuberkulosen har under det gångna året som vanligt skördat många offer.

Antalet dödsfall utgjorde:

i lungtuberkulos 47 [= 18,6 % af hela antalet dödsfall]
i annan tuberkulos 20 [= 7,9 % „ „ „]

Hela antalet dödsfall i tuberkulos uppgick således till 26,5 % af samtliga dödsfall och beräknadt pr 1,000 invånare = 3,4 p. m.

Hvad som i min tanke mäst bidrager att hålla tuberkulosprocenten uppe inom samhället, torde vara den rel. stora mängd dåliga och osunda bostäder, som sedan århundraden kvarstå i staden, hvilka gifvetvis, om bostadsbrist ej stode för dörren, borde ha varit utdömda för länge sedan.

Äfven för det gångna året har Stadsfullmäktige anslagit 1,500 kr. till sanatorievård åt medellösa och dessutom beviljat 2,000 kr. åt lokalföreningen mot tuberkulos såsom bidrag till dess verksamhet. Föreningen har under året inrättat *fullständig* dispensärverksamhet, som ledes af 2:dre stadsläkaren med biträde af särskildt anställd diakonissa, och dessutom som vanligt anordnat ett sommarsanatorium för ett 40-tal lungsjuka, (15 vuxna och 25 barn).

Af öfriga sjukdomar synes Bronchiter. och Aseginor som vanligt vara de talrikaste. Under årets första hälft förekom ovanligt talrikt med lunginflammationer.

Öfversikt af gängse sjukdomar:

Särskild bilaga.

3:o.

Förhållandet i allmänhet med:
vaccination och revaccination.

Under året ha vacinerats 316 personer (barn); af dessa ha 11 vacinerats af läkare och de öfriga af 4 därtill berättigade barnmorskor. Alla ha ympats med animal vaccin och med framgång.

Angående *apoteks- och barnmorskeväsendet* inget särskildt att anföra.

N:o 42.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

4:o.

Ämbetsförättningar

på grund af vederbörligt förordnande.

För hälso- och sjukvården: Intetet särskildt att anföra.

För medicolegala ändamål:

På Magistratens förordnande:

Den 22 januari 1911.

Rättsmedicinsk besiktning och liköppning å skräddaren V. Hellström, Stenåsen. Protokoll och utlåtande häröfver insändt till vederbörande myndigheter den 29 juni.

Inom staden bosatt personal af:

a) *Läkare:* P. Andréhn 1:ste prov.-läkare. E. Björkman f. d. 1:e prov.-läkare. G. Holm biträdande prov.-läkare och fängelseläkare. J. P. Lundgren lasarettsläkare. P. A. Vickholm regementsläkare. S. R. Erhardt bataljonsläkare. Carl Idar 2:dre stadsläkare. Carl Thunström 1:ste stadsläkare. V. Sjögren sedan 1 juli läkare vid tuberkulossjukhuset.

b) *Veterinärer:* C. J. Jakobsson länsveterinär. M. Johnsson föreståndare för köttbesiktningbyrån. C. A. Öhrström f. d. länsveterinär.

c) *Tandläkare:* F. A Malmström. C. V. Luthman. Hilda Larsson. Ernst Adolphson.

d) *Sjukgymnaster:* major L Nauckhoff. Kapten G. Nordencreutz. Kapten K. Alexandersson. Fru Thora Wittbom, f. Sundeman.

Massörer: Fröken Fanny Kolmén (afflyttad i sept. till Amerika). Elert Falk.

e) *Fältskär:* J. A. Strömberg.

f. *Apoteksföreståndare, provisorer och elever:* Apoteket Hjorten, innehafvare A. H. Kronberg, tjänstledig. Föreståndare, J. O. Oest. Provisorer: T. V. Nyman exam apotekare. C. A. H. Rosenberg exam. apotekare. Ivan Norrlin exam. apotekare.

Apoteket Bäfvern, innehafvare Ivan Färnström. Provisorer: S. Julin exam. apotekare. O. E. Öhrberg f. $^1/_1$—$^{31}/_1$ pharm. kandidat. Elsa Anna Eriksson $^1/_1$—$^{30}/_9$ pharm. kandidat. Elever: O. G. Svensson $^1/_2$—$^{31}/_{12}$. Ruth Anna Forsgren $^1/_9$—$^{31}/_{12}$. E. A. Vickman.

g) *Barnmorskor:* 1:ste stadsbarnm. Anna Lovisa Lindström, lön 600 kr. + fri telefon. 2:dra stadsbarnm. Maria Amalia Larsson, lön 500 kr. + fri telefon. Privatpraktiserande: Augusta Björkegren, barnm. för Badelunda socken. Anna Math. Sandberg, barnm. för Skerikes och S:t Ilians socken. Anna Fredr. Berggren, barnm. för Hubbo socken. Hilda Maria Pihlgren. Anna Ottilia Ågren. Frida Svensson, afflyttad 1 april till Göteborg. Icke praktis. Carolina Närström, f. d. 1:sta stadsbarnm. pension 400 kr.

h) *Vaccinatörer:* Augusta Björkegren, Barnmorska. Maria Larsson, barnm. Hilda Pihlgren, barnm. Anna Ågren, barnm.

i) *Kvacksalvare.* Härstädes bosatte massören Elert Falk har under året af Rådhusrätten härstädes ådömts böter för olaga verksamhet som sjukgymnast.

En i Sala bosatt bondson från Norrland vid namn A. Wandery, som i ortstidningarne annonserar sig som »Homöopat», har under det gångna året gjort äfven Västerås

den äran att hålla annonserade mottagningar 2:dra och 4:de tisdagen i hvarje månad: därvid förkunnande att »bland de sjukdomar, som framgångsrikt behandlats kunna nämnas, mag- och tarm-katarr, nervös och reumatisk hufvudvärk, gikt och reumatism, eksem, astma, ägghvita, lungsjukdomar, skrofulösa sjukdomar, smärtsam menstraution, m. fl.» *N:o 42. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.*

Allmänna åklagaren har visserligen ingripit en gång, hvarigenom han bötfällts till de antika 12,50, men effekten var naturligtvis ingen. Geschäftet fortfar som förut och påstås vara lönande.

6:o.

Sinnessjuka och idioter.

Se Bilaga 3.

7:o. och 8:o. Intet att anföra.

2:dra stadsläkarens årsberättelse med tillhörande årsberättelse från Sjukhuset vid Fattiggården bifogas.

Västerås den 1 Mars 1912.

Carl Thunström.
1:ste Stadsläkare.

Summarisk förteckning upprättad med anledning af inkomna journaler öfver skyddskoppympningen inom Västerås stad år 1911.

Journalens N:r	Församl. namn.	Vaccinatörens namn	Antalet personer ympade med framgång	Anmärkningar
1	Västerås stad	D:r E. Björkman	2	Journalen på grund af underteckn. försum. ej inl. förra året, hvarf. d. fått öfverstå tills i år.
2	„	D:r C. Idar	3	
3	„	„	1	
4	„	D:r R. Erhardt	5	
5	„	Barnm. Maria Larsson	171	
6	„	„ Anna Lindeström	18	
7	„	„ A. Björkegren	18	
8	„	„ Hilda Pihlgren	98	
		Summa	316	

Insänd jämte journaler till Förste provinsialläkaren i Västmanlands län den 20 Mars 1912.

Carl Thunström,
1:e stadsläkare.
Adress: ***Västerås.***

N:o 42.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

Öfversikt af gängse sjuk-

Sjukdomar	Januari Insjuknade	Januari Döde	Februari Insjuknade	Februari Döde	Mars Insjuknade	Mars Döde	April Insjuknade	April Döde	Maj Insjuknade	Maj Döde
Smittkoppor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mässling	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skarlakansfeber	21	—	16	—	7	—	3	—	1	—
Fläcktyfus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarmtyfus	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rödsot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Asiatisk kolera	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inhemsk kolera, barnkolera	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Påssjuka	—	—	2	—	—	—	—	—	4	—
Epidemisk hjärnfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kikhosta	8	—	12	—	8	—	4	—	2	—
Influensa	44	—	74	—	74	—	22	-	4	1
Difteri och strypsjuka	41	2	30	3	29	4	30	1	15	—
Barnsängsfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Frossa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Smittosam ögonsjukdom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Akut lung- och lungsäcksinflammation	12	—	10	2	13	3	13	4	14	—
» katarr o. infl:tion i luftstrupe o. luftrör	40	2	90	—	98	2	48	2	36	—
» » » » i tarmarne, diarré	16	1	10	2	18	1	14	1	26	—
Barnförlamning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	183	5	244	7	247	10	134	8	102	1

Sammandrag af summariska utdrag ur dagböcker,

Barnmorskor: Antal	Barnaföderskor: Antal	Barnaföderskor: Gifta	Barnaföderskor: Ogifta	Barnaföderskor: Änkor	Barnaföderskor: Förstföderskor	Barnaföderskor: Omföderskor	Födda barn: Antal	Födda barn: Gossar	Födda barn: Flickor	Födda barn: Lefvande födda	Födda barn: Dödfödda	Födda barn: Fullgångna	Födda barn: Ofullgångna	Missfall	Barnsängskvinnan var 3 veckor efter förlossningen: Frisk	Barnsängskvinnan var 3 veckor efter förlossningen: Sängliggande sjuk	Barnsängskvinnan var 3 veckor efter förlossningen: Död
7	559	497	59	3	132	427	541*	286	263	527	22	524	25	17	555	2	2

*) 7 tvillingar.

domar i Västerås år 1911.

Juni		Juli		Augusti		September		Oktober		November		December		Summa	
Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	—	7	—	6	—	9	—	10	—	11	—	6	—	108	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	1	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	7	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	4	1	—	—	—	—	2	1	1	1	—	—	7	3
2	—	—	—	4	—	18	—	20	—	48	—	68	—	166	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	1	—	—	2	—	—	—	—	—	24	—	36	—	100	1
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	6	—	4	—	229	1
22	—	19	—	7	—	8	—	13	1	18	2	18	—	250	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	2	4	1	2	—	1	—	8	2	10	—	6	1	103	15
44	—	22	1	18	—	22	—	26	—	44	1	36	—	524	8
32	2	18	3	54	4	62	1	20	—	22	1	14	2	306	18
—	—	1	—	16	3	21	2	3	1	2	—	2	—	45	6
126	5	76	6	112	7	143	3	102	5	186	5	190	3	1,845	65

förda af barnmorskorna i Västerås stad under år 1911.

Vid förlossning använda operationer										Barnaföderskor, förlösta och vårdade i barnmorskans eget hem (Regl. § 22, första stycket)	Barnaföderskor, förlösta och vårdade å förlossningshem (Regl. § 22, andra och femte styckena)
Efterbördens uttagande medelst handens införande i lifmodern, utfördt af		Vändning, verkställd af		Tång, anlagd af		Krok, anlagd af		Skarpa instrument använda af			
Barnmorska	Läkare	Barnmorska	Läkare	Barnmorska	Läkare	Barnmorska	Läkare	Barnmorska	Läkare		
—	1	—	1	—	8	—	—	—	—	1	—

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri 1912.

N:o 43.

Drätselkammarens och Brandstyrelsens yttranden ang. fråga om anläggande af ny vattenledning och ny gasledning inom byggnadsföreningen Viktorias område.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid föredragning inför Stadsfullmäktige den 28 September 1911 af Vatten- och Gasverksstyrelsens, i sammanhang med den vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 31 Augusti samma år afgjorda frågan om stadens öfvertagande af byggnadsföreningen Viktorias vatten- och afloppsledningar väckta, förslag om anläggande af en ny vattenledning och en ny gasledning genom föreningens område beslöto Stadsfullmäktige remittera nu förevarande fråga för yttrande till Brandstyrelsen och Drätselkammaren.

Sedan Brandstyrelsen genom skrifvelse till Drätselkammaren den 9 November 1911, som här bifogas, utlåtit sig i ärendet och därvid tillstyrkt förslaget, beslöt Drätselkammaren samma dag remittera ärendet till byggnadsföreningen med förfrågan, huruvida föreningen önskade erhålla ifrågavarande ledningar samt vore villig bidraga till anläggningskostnaden för desamma enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag, därvid föreningens uppmärksamhet särskildt fästes därå, att fördel i brandhänseende af den ifrågasatta vattenledningen skulle vinnas jämväl för andra i närheten liggande byggnader såsom Myggbo såg, hvadan tillskott i föreningens eventuella andel i anläggningskostnaden tilläfventyrs kunde påräknas från dessa andra fastigheters ägare och hvarom föreningen anmodades med dem träda i underhandling.

Till svar å berörda förfrågan har Drätselkammaren nu emottagit bilagda skrifvelse från förentngen af den 14 nästlidne April.

Då af sistberörda svarsskrifvelse framgår, att föreningen icke anser sig kunna förbinda sig till ytterligare omkostnader för ledningar inom sitt område och då staden icke har någon skyldighet att på egen bekostnad anlägga dessa nu ifrågasatta ledningar och ej heller af en sådan anläggning kan hafva någon inkomst eller fördel, som uppväger den jämförelsevis stora kostnaden för anläggningen, får Drätselammaren för sin del hemställa,

att nu ifrågavarande förslag icke måtte föranleda till någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd.

Västerås den 9 Maj 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning

Theofil Öberg

N:o 43.
Ang. ny vatten- och gasledning inom byggnadsför. Viktoria.

Till Västerås stads Drätselkammare.

Å Byggnadsföreningen Viktorias ordinarie sammanträde denna dag har föredragits dels gasverksstyrelsens skrifvelse den 17 Augusti 1911, angående ny vattenledning för brandändamål samt gasledning i Mälargatan, dels utdrag af protokoll hållet vid Drätselkammarens i Västerås sammanträde den 9 November 1911 angående samma föreslagna ledningar, och har föreningen beslutat vördsamt afgifva följande svar:

Enär föreningen år 1904 genom anläggande af egen vatten- och afloppsledning å sitt område ådragit sig mycket betungande utgifter samt då nu, efter erhållet tillstånd, föreningen inkopplat nämnda ledning uti stadens nya ledning i Malmabergsgatan mot villkor att till staden, utan ersättning, med full äganderätt öfverlåta sina ledningar och, då genom sistnämnda åtgärd vattentillgången blifvit fullt tillräcklig för hushållsbehof, bör äfven den i korsningen af Mälare- och Viktoriagatan befintliga brandposten vara mera effektiv än hvad förut varit fallet samt då dessutom en brandpost finnes vid Malmabergsgatan i stadens nya ledning så torde nödtorftig vattentillgång vara att påräkna äfven vid möjligen inträffande eldfara, hvadan föreningen icke anser sig kunna förbinda sig till ytterligare stora omkostnader för nämnda ledningar.

I fråga om bidrag från Myggbo såg och närliggande gårdar, så torde ej något sådant vara att påräkna alldenstund en brandpost finnes i Pilgatan inom ungefär samma afstånd som om en sådan placerades vid Myggbogatan i föreningsområdets gräns.

Västerås den 14 April 1912.

För Byggnadsföreningen ”Viktoria”:

A. G. Boberg. **R. Ekblom.**

Till Drätselkammaren i Västerås.

Brandstyrelsen, som tagit del af bilagda Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag, får härmed, med godkännande af detsamma, återremmittera handlingarna till Drätselkammaren.

Västerås den 9 November 1911.

Å Brandstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

N:o 44.

Fråga om försäljning af byggnadstomter inom en del staden tillhöriga markområden utom stadsplanen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan kommitterade för utredning rörande eventuella åtgärder från stadens sida till afhjälpande och förekommande af brist på mindre bostadslägenheter framlagt förslag till

Stadsfullmäktige angående försäljning af byggnadstomter inom staden tillhöriga markområden, dels väster om stadsplanen, dels ock i den s. k. Borgmästarevreten norr om stadsplanen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med vid skrifvelsen fogade kartskisser, beslöto Stadsfullmäktige den 28 sistlidne Mars att remittera ärendet till utlåtande af stadsplanekommitterade och Drätselkammaren.

N:o 44. Ang. försäljning af byggnadstomter utom stadsplanen.

Stadsplanekommitterade hafva härefter till Drätselkammaren öfverlämnat sitt till Stadsfullmäktige ställda utlåtande i frågan; och får Drätselkammaren nu för egen del, under åberopende af stadsplanekommitterades utlåtande, så till vida tillstyrka bostadsbristkommitterades förslag, att Stadsfullmäktige för närvarande måtte besluta låta försälja tomter inom de å den till ärendet hörande kartskissen öfver västra stadsområdet utmärkta, med B, D och E betecknade områdena samt de å samma kartskiss upptagna tomterna nordväst om Ragvalds backe äfvensom inom Borgmästarevreten, med iakttagande at stadsplanekommitterades något ändrade förslag beträffande områdenas indelning, samt därjämte föreslå, att Drätselkammaren måtte bemyndigas att låta upprätta definitiv tomtindelning af ifrågavarande områden i anslutning till den af stadsplanekommitterade föreslagna planläggningen af desamma och att därefter för stadens räkning försälja tomter inom samma områden till priser och på öfriga försäljningsvillkor, som Drätselkammaren i hvarje särskildt fall kan finna skäligt bestämma.

Herr Grandinson har inom Drätselkammaren reserverat sig emot förestående förslag i hvad detsamma afser försäljning af tomter väster om stadsplanen under framhållande däraf, att han för sin del ansåg, att beslut om tomtförsäljning därstädes borde föregås af beslut rörande ordnande af afloppsförhållandena å dessa områden.

Västerås den 9 Maj 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning däraf att Stadsfullmäktige den 28 nästlidne Mars till stadsplanekommitterade och Drätselkammaren remitterat ett af Bostadsbristkommitterade framlagt förslag angående försäljning af tomter inom en del staden tillhöriga områden utom stadsplanen, få stadsplanekommitterade för sin del anföra följande.

De förslag till blifvande stadsplaneindelning för områdena väster om stadsplanen intill lägenheten Gustafsvik och egendomen Carlsberg samt för Borgmästarevreten, som stadsplanekommitterade i sinom tid hafva för afsikt att öfverlämna till Stadsfullmäktiges pröfning, äro efter förberedande arbeten i afseende å deras hufvudsakliga grunder nu af kommitterade uppgjorda, och öfverensstämma samma förslag, i hvad de angå de till omedelbar försäljning föreslagna B, D och E-områdena äfvensom tomterna nordväst om Ragvalds backe samt Borgmästarevreten, med undantag af en del smärre af stadsplanekommitterade å karta utmärkta ändringar med de skisser bostadsbristkommitterade åberopat.

Kommitterade hafva därför intet att erinra emot förslaget om försäljning af tomter

N:o 44.
Ang. försäljning af byggnadstomter utom stadsplanen.

inom nyssnämda områden under förbehåll, att stadsplanekommitterades något ändrade förslag i fråga om områdenas indelning därvid iakttages.

Västerås den 10 April 1912.

På Stadsplanekommitterades vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Kommitterade för utredning rörande eventuela åtgärder från stadens sida till afhjälpande och förekommande af brist på mindre bostadslägenheter få härmed, medan det åt kommitterade uppdragna utredningsarbetet ännu pågår, och under uttalande, att kommitterade hafva för afsikt att vidare, eventuelt under utredningens gång, och sedan densamma blifvit slutförd, inkomma till Stadsfullmäktige med det eller de ytterligare förslag, hvartill den blifvande utredningen kan gifva anledning, härmed till Stadsfullmäktiges pröfning framlägga nedan omförmälda förslag rörande försäljning af tomter inom en del staden tillhöriga markområden utom stadsplanen.

Med ledning af det utkast till planläggning af stadsområdena väster om nuvarande stadsplanen, som af stadens byggnadschef för stadsplanekommitténs räkning uppgjorts, men som ännu ej af sagda kommitté slutbehandlats, hafva bostadsbristkommitterade låtit byggnadschefen uppgöra tomtindelning öfver några staden tillhöriga delar af dessa områden, hvilka enligt kommitterades förmenande kunna omedelbart eller inom jämförelsevis kort tid blifva föremål för försäljning.

De å den här närlagda kartskissen med A och C betecknade områdena samt de i närheten af C-området söder om den nyanlagda vägen till Pistolhagen och norr om samma väg på sluttningen af Ragvalds backe utmärkta tomterna lämpa sig särdeles väl för uppförande af arbetarebostäder. Men innan upplåtelse af dem sker, böra ifrågavarande områden, som nu besväras af olägenheter i följd af de öppna afloppsdikena från närliggande redan bebyggda områden, på lämpligt sätt beredas nödigt och tjänligt vattenaflopp; och vilja kommitterade, under erinran, att inom Vatten- och Gasverksstyrelsens utredning rörande ordnande af afloppsförhållandena just för de redan bebyggda områdena i närheten och då gifvetvis jämväl för dessa områden pågår, uttala önskvärdheten af, att denna utredning påskyndas.

De med B, D och E betecknade områdena äfvensom de å kartan utlagda tomterna nordväst om Ragvalds backe, hvilka äfvenledes, möjligen med undantag af B-området, där efterfrågan på byggnadsplatser varit stor, äfven från bättre bemedlade, väl lämpa sig för bebyggande för mindre bostadslägenheter, kunna däremot enligt kommitterades förmenande genast blifva föremål för försäljning. På grund af deras belägenhet kan staden nämligen ej för närvarande vidtaga några särskilda anstalter för afloppsförhållandenas ordnande därstädes, utan få de särskilda lägenhetsägarne söka att, såsom hittills skett, på lämpligaste sätt ordna dessa förhållanden hvar för sig eller gemensamt.

Om alla dessa områden gemensamt torde böra i förväg utöfver det ofvan nämnda beträffande afloppsförhållandena utsägas, att staden upplåter tomter utan någon förpliktelse att förse lägenheterna med ledningar för vatten-, gas- och elektrisk ström, utan må eventuela frågor om sådana ledningars framdragande till områdena pröfvas, alldeles oberoende däraf, att staden varit säljare till tomterna.

Såsom villkor för bebyggande af ifrågavarande tomter bör stipuleras, att å hvarje tomt endast får uppföras ett boningshus, innehållande högst två eller tre kök. *N:o 44. Ang. försäljning af byggnadstomter utom stadsplanen.*

De med F och G utmärkta områdena, för hvilka tomtindelning dock ej föreslagits, torde äfven, så snart nödig gränsreglering uppgjorts med ägarne af lägenheten Valhalla, kunna försäljas för bebyggande.

Å en särskild kartskiss öfverlämnas jämväl ett förslag till indelning af den s. k. Borgmästarevreten, belägen intill och öster om Skultunavägen midt emot stadens fattiggård.

Under erinran, att till afgörande hos Stadsfullmäktige föreligger fråga om ledningars utdragande till Akademivreten, i sammanhang med hvilken just Borgmästarevreten blifvit indelad, och hvilka ledningar komma den närbelägna Borgmästarevreten till nytta, få kommitterare jämväl föreslå tomterna i Borgmästarevreten till försäljning. Dessa tomter torde mera lämpa sig för ett slutet byggnadssätt, då de ligga så nära inpå stadsplanen och det tätt bebyggda Norrmalm.

På grund af det anförda och under åberopande af bifogade af stadens byggnadschef på kommitterades uppdrag aflåtna skriftliga framställningar få kommitterade härmed föreslå, att Stadsfullmäktige måtte enligt ofvanstående grunder gå i författning om försäljning till lägsta möjliga pris af tomter inom staden tillhöriga markområden dels väster om stadsplanen, dels ock i den s. k. Borgmästarevreten norr om stadsplanen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med bifogade kartskisser.

Västerås den 22 Mars 1912.

På Kommitterades vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Theofil Öberg.

Till Herrar Kommitterade för bostadsfrågans utredande.

Af nu upprättad skiss till förslag för stadsplan öfver stadens västra område hvilken härmed bilägges synes att staden å detta område disponerar sju områden lämpliga till försäljning samt att å dessa områden torde kunna uttagas ett sextiotal tomter af en storlek varierande emellan 600 och 1,500 kvadratmeters yta. Stadens område är begränsadt af en streckad röd linie och de olika områdena finnas betecknade med olika färg samt bokstäfverna A, B, C, D, E, F och G. Marken har afvägts och äro nivåkurvor indragna med en meters eqvidistans.

A-området är genomskuret af ett större dike hvilket för närvarande upptager afloppsvatten från Jakobsberg m. fl. ställen, marken är relativt lågt belägen i förhållande till den omgifvande terrängen. Området kan uppdelas till 13 tomter af ungefär angifven storlek, men bör måhända ej exploateras förrän det nuvarande diket på ena eller andra sättet oskadliggjorts. Utredning af denna senare fråga är under behandling af Vatten- och Gasverksstyrelsen. Priset för marken måste ställas beroende af i hvad mån staden kan genom utfyllning ordna tomterna före försäljningen.

B-området ligger högt och med vacker utsikt öfver Mälaren, men är till sin natur stenigt och relativt dyrbart att ordna. Det lämpar sig säkerligen bäst för villabyggnader och torde i öfrigt kunna försäljas när hälst så önskas. Värdet har ansetts vara 2,00 à 3,00 kr. pr kvm.

N:o 44.
Ang. försäljning af byggnadstomter utom stadsplanen.

C-området består till större delen af åkerjord och kan försäljas såsom egnahemstomter för arbetare så snart aflopp ordnats fram genom Annedal ned till Mälaren. Sagda fråga torde böra hänskjutas till Vatten- och Gasverksstyrelsen för utredning. Värdet af marken beräknas till 2,00 à 3,00 kr. pr kvm.

D och E-områdena ligga relativt aflägset, de torde kunna säljas när så önskas men med påpekande att staden ej här på lång tid kan få tillfälle ordna afloppsförhållandena. Samma förbehåll anses böra göras beträffande all mark belägen väster om Ragvaldsbacke. Värdet af marken beräknas till 1,00 à 2,00 kr. pr kvm.

Ragvaldsbacke har ansetts böra så när som på de nu inritade tomterna utläggas till allmän plats och planteras. Marken här har förslagsvis ansetts böra värderas till 1,50 à 2,00 kr. pr kvm.

Gästgifvarevreten kan sannolikt komma att erfordras för anläggandet af ett nytt gasverk och har det, då denna fråga ligger under utredning, ej nu uppdelats i tomter.

Å kartan har enligt anvisningar af Arkitekt P. Hallman inlagts en ny esplanad af 20 meters bredd och försedd med 5 à 6 meter breda förgårdar. Denna esplanad har afsetts skola bilda en ny infart till staden hvadan sagda betydliga bredd bibehållits äfven utmed Kärringbergets västra sida. Ark. Hallman ansåg att infartsvägen skulle förses med spårvägslinie, men är det min åsikt att en sådan fördelaktigare lägges i nuvarande Köpingsvägen då den på så sätt framdeles kommer att passera mera midt genom den blifvande stadsdelen. På grund häraf föreslår jag att bredden utmed Kärringsbergets västra sida minskas till 12 à 15 meter dock med anordnande af lämpliga förgårdar. Härmed lämnade skizz till stadsplan öfver stadens västra område afser ej att vara definitiv, den behöfver säkerligen än ytterligare granskas och har ej än kunnat behandlas af Herrar Stadsplanekommitterade.

Vid försäljningen torde för vinnande af det afsedda ändamålet att erhålla egnahemskolonier böra stadgas att å hvarje tomt endast får uppföras ett boningshus och detta innehållande högst 2 à 3 kök.

Samtidigt och för frågans vidare utredande äfven å annat område lämnas en karta öfver den mark staden disponerar å den s. k. Borgmästarevreten väster om Norrmalm. För detta område har ej nu kunnat föreslås byggnadsbestämmelser men torde större byggnader här böra tillåtas.

Staden torde i den mån områdena försäljas böra åtaga sig att anlägga erforderliga tillfartsvägar, hvilkas underhåll likvisst bör tillkomma köparne.

Västerås den 22 Mars 1912.

Gösta Smitt.

Till Herrar Kommitterade för bostadsfrågans utredande.

Inom den fastställda stadsplanen gäller enligt stadens byggnadsordning § 10 den bestämmelsen att hörntomt ej må innehålla mindre yta än 900 kvadratmeter och mellantomt ej mindre yta än 700 kvadratmeter samt att hörntomts gränslinie ej må blifva mindre än 25 och mellantomts ej mindre än 18 meter.

Dessa bestämmelser synas tillkommit under antagande af ett visst byggnadssätt, nämligen det slutna, och kunna hafva ett visst berättigande för att därvid och inom stadsplanen åstadkomma tillräckligt stora gårdsutrymmen. Utanför stadsplanen, och sär-

skildt när för ett område stadgas fristående byggnader af egnahemstyp torde bestämmelserna emellertid ej vara berättigade eller lämpliga då mången kan önska att ej erhålla större och dyrbarare tomt än hvad ett enfamiljhus kan erfordra. Dessutom kan här möjligen hända framställas önskan att sammanbygga husen å visst område för att därigenom få gemensamma gårdar och på så sätt nedbringa tomtkostnaden för hvarje husägare.

N:o 44. Ang. försäljning af byggnadstomter utom stadsplanen.

Af dessa skäl har jag i det nu inlämnade förslaget till uppdelning af tomter å stadens västra område föreslagit tomter af vida mer varierande storlekar och gränslängder såsom det för det afsedda ändamålet lämpligaste och mera ekonomiskt tillfredsställande.

Västerås den 23 Mars 1912.

Gösta Smitt.

N:o 45.

Drätselkammarens förslag ang. befrielse från kommunalutskylder för L. G. Vimans sterbhus.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås

Med öfverlämnande till Stadfullmäktiges pröfning af närlagda framställning från änkan Anna Viman får Drätselkammaren på samma skäl, som förelågo, då Stadsfullmäktige den 28 sistlidne Mars medgåfvo befrielse för Läroverksadjunkten Ljungdahls sterbhus från 1911 års utskylder till staden och under uppgift att lägenhetsägaren Lars Gustaf Vimans sterbhus enligt debesedeln N:o 5462 för år 1911 är påfördt utskylder till staden för beräknad inkomst af fastighet 150 kronor och af kapital och arbete 300 kronor eller tillhopa 450 kronor med 30 kronor 43 öre, föreslå, att Stadsfullmäktige ville å ifrågavarande utskyldsbelopp medgifva afkortning med hvad som däraf belöper å 300 kronors inkomst af kapital och arbete eller 20 kronor 28 öre.

Västerås den 14 Maj 1912

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad, änka efter aflidne arbetaren Lars Gustaf Viman, hvilken varit anställd i stadens arbete, får härmed vördsamt anhålla om befrielse från honom påförda kommunalutskylder för 1911, i hvad de afse beräknad inkomst af kapital och arbete.

N:o 45. *Ang. befrielse från kommunalutskylder för L. G. Vimans sterbhus.*

Till stöd för ansökningen får jag meddela, att Viman under år 1911 före sin i september timade död endast hade arbete i 35 dagar, att han under samma år hade mycket stora utgifter för läkare- och lasarettsvård, att han efterlämnat en mindre lägenhet, taxerad till 3,000 kronor och intecknad för 1,000 kronor, hvilken lägenhet ej lämnar någon hyresinkomst, äfvensom en mindre summa penningar, hvars af afkomst dock icke uppgår till räntan på inteckningsskulden, samt att undertecknad, 58 år gammal på grund af sjuklighet är oförmögen att själf förskaffa mig mitt uppehälle och icke heller kan påräkna något bidrag af mina barn, hvilkas inkomster ej förslå mer än till deras eget behof.

Västerås den 25 April 1912.

Anna Viman.

N:o 46.

Magistratens skrifvelse ang. skyldigheten att utföra och bekosta arbeten för utvidning och underhåll af stadens väg- och gatunät.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Konungens Befallningshafvande i länet i anledning af nådig remiss den 28 juni 1911 uppå framställning från styrelsen för svenska komunal-tekniska föreningen af Magistraten infordrat upplysning rörande hvad för närvarande i Västerås stad gällde i fråga om skyldigheten att utföra eller bekosta utförandet af arbeten för utvidgning och underhåll af dess väg-, gatu- och ledningsnät, har Magistraten i afseende härå till Konungens Befallningshafvande lämnat de upplysningar, som återfinnas i bilagda skrifvelse till Konunungens Befallningshafvande.

Af samma skrifvelse framgår att staden, efter öfverenskommelse med ägarne af de tomter inom staden, å hvilka stadens östra utmark intill 1880-talet varit fördelad, har skyldighet att efter de för utgörande af kommunalutskylder i stad i allmänhet stadgade grunder underhålla ej allenast det vägstycke, som förut varit till underhåll indeladt på östra utmarken än äfven de gatudelar, hvilkas underhåll förut ålegat ägarne af samma tomter.

Vidkommande åter öfriga delar af stadens till allmänt underhåll indelade vägar samt de gatudelar, hvilka ej angränsa tomter, som haft utmarkslotter sig tilldelade, torde af åberopade skrifvelse framgå,

att det vägunderhåll, staden utöfver ofvannämnda på östra utmarken förut indelade vägstycke för närvarande utgör, enligt Stadsfullmäktiges beslut, endast tillsvidare af staden utöfvas samt

att, sedan stadganden beträffande gatuunderhållet ej vidare i stadens byggnadsordning finnas intagna, ovisshet kan vara rådande om hvilken detta gatuunderhåll lagligen åligger.

I anledning häraf och då fråga nu föreligger om ytterligare utsträckande af stadsplanen samt intagande i densamma af nya gator, får Magistraten härmed anmoda Stadsfullmäktige

N:o 46. *Ang. skyldigheten att utföra och bekosta arbeten för utvidgning och underhåll af stadens vägar och gator.*

att efter nödig utredning af ärendet vidtaga åtgärder för lösande af frågan om hvilka det förframtiden skall åligga att utföra eller bekosta utförandet af arbeten för utvidgning och underhåll af stadens väg- och gatunät.

Västerås rådhus den 21 maj 1912.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Till Konungens Befallningshafvande i Västmanlands län.

I anledning af Konungens Befallningshafvandes resolution den 18 juli sistlidet år 1911 får Magistraten meddela följande upplysning rörande hvad för närvarande i Västerås stad gäller i fråga om skyldigheten att utföra eller bekosta utförandet af arbeten för utvidgning och underhåll af dess väg-, gatu- och ledningsnät.

Beträffande *de allmänna vägarna* hafva stadens invånare efter de för utgörande af kommunalutskylder i stad i allmänhet stadgade grunder skyldighet att underhålla dels alla broar med undantag af den så kallade Kvarnbron, hvarom en särskild öfverenskommelse år 1802 träffats och dels såsom innehafvare af stadens östra utmark det på utmarkslotterna år 1819 indelade vägstycke 5584 längdfot å Bergslagsvägen, närmast Hubbo sockengräns. Underhållet af alla öfriga till staden hörande allmänna vägar med undantag af nyssnämnda på östra utmarken indelade vägstycke, åligger innehafvarne af den öfriga stadsjorden efter hvarje ägares eller innehafvares areala innehaf i åker och äng med undantag allenast för den ecklisiastikstaten på lön anslagna jord, som är från vägunderhåll fri.

Öfverenskommelsen angående Kvarnbron innehöll, att ägaren af Västerås norra kvarn »dädanefter såsom af fordno» skulle besörja och underhålla brokistorna och vasarne, allmogen eller brobyggnadsskyldige i Skerike, S:t Ilians, Lundy och Dingtuna socknar brotaket eller öfverbyggnaden samt Västerås stad ledstängerna. Därefter har brotaket å västra delen af bron ålegat samtliga hemman i S:t Ilians sockens västra del, hemmanen Bäckby, Tjur och Hellby inom Lundby socken samt Hallsta och Bälby inom Dingtuna socken. I underhållet af östra broöfverbyggnaden hafva till omkring midten af 1840-talet deltagit väghållningsskyldige inom Skerikes och S:t Ilians socknar, men denna underhållningsskyldighet har sedermera öfvergått på S:t Ilians socken ensam och därefter öfvertagits af Norrbo härads allmänningsstyrelse.

Sedan Konungens Befallningshafvande i länet genom resolution den 16 februari 1903 anmodat Magistraten inhämta Drätselkammarens och Stadsfullmäktiges yttranden öfver en af Norrbo härads vägstyrelse med flera hos Konungens Befallningshafvande gjord framställning om befrielse från underhållsskyldighet af Kvarnbron

N:o 46. *Ang. skyldigheten att utföra och bekosta arbeten för utvidgning och underhåll af stadens vägar och gator.*

eller, om detta ej kunde bifallas, att Västerås stad måtte åläggas iståndsätta den öfver Lustigkullaområdet af gammalt gående väg förbi bryggerierna och att bron sedan måtte få förläggas, hafva Stadsfullmäktige genom beslut den 29 maj 1908 förklarat, att staden vore villig att »tillsvidare» öfvertaga underhållet af bron.

Vidare hafva Stadsfullmäktige den 27 januari 1910 beslutat att »tillsvidare» från samtliga ägare eller innehafvare af jord utom stadens planlagda område, som vore eller blefve taxerad såsom »annan fastighet», med undantag för Kungl. Västmanlands regemente, öfvertaga dem åliggande underhåll af till allmänt underhåll indelade vägar inom stadens område samt efter de för utgörande af kommunalutskylder i stad i allmänhet gällande grunder, utgöra detta underhåll.

Dessförinnar har staden dock enligt beslut af Stadsfullmäktige den 25 maj 1905 öfvertagit underhållet af dels de vägar, som enligt 1902 års stadsplan fallit inom stadens planlagda område och dels de vägstysken utom planlagda området, som varit indelade på jord, som fallit inom stadsplanen eller i administrativt afseende öfverflyttats från staden till landsbygden (Trådarön samt Milenii tre vretar och Sandvreten)

Hvad Magistraten här förut upplyst angår endast de större hufvudvägarne, som från landsbygden leda in till staden. Utöfver dessa vägar finnas å stadens område utom stadsplanen ett antal vägar, som, ursprungligen ägo-vägar eller enskilda utfarsvägar, numera, sedan en ganska liflig byggnadsverksamhet å områdena utom stadsplanen uppstått, allmänt begagnas. Där denna byggnadsverksamhet tagits om hand af s. k. byggnadsföreningar, underhålla föreningarne en del af dessa vägar genom uttaxering å sina ledamöter Större delen af dessa vägar äro däremot icke föremål för något slags underhåll och befinna sig i ytterst dåligt skick.

Beträffande *stadens gatunät*, så har af ålder inom stadens planlagda område anläggning och underhåll af gata ålegat tomtägare.

Uti Kungl resolutionen den 25 februari 1642 förordnades att »eho som gård hafver uti staden skall vara förtänkt att hålla gatorna för gården stenlagda» och den af Konungens Befallningshafvande den 10 maj år 1875 fastställda Byggnadsordningen för staden innehåller i Kap II följande stadganden härom:

"§ 3.

Gata, torg eller annan allmän plats, må ej utläggas och planeras, innan med däröfver upprättad karta och beskrifning tillika med Byggnadsnämndens utlåtande blifvit hos Magistraten ådagalagdt, att vatten från angränsande tomter kan, med iakttagande af hvad i § 21 mom. 1 säges, få obehindradt aflopp till rännsten å gata, torg eller annan allmän plats; skolande sådan karta jämte beskrifning hos Byggnadsnämnden förvaras.

§ 4.

Gata, torg eller annan dylik allmän plats skall stensättas, där ej Magistraten, för särskilda omständigheter, beviljar uppskof därmed; dock kunna andra tjänliga gatuläggningsämnen få begagnas efter anmälan till och pröfning af Magistraten.

§ 5.

Rännsten skall anläggas vid gata, torg eller annan dylik allmän plats så, att vattnet obehindradt bortrinner. Där rännsten tvärsöfver gata ej kan undvikas, bör den helst vara öppen och lagd med huggen gråsten, eller ock, om den är täckt, så läggas, att betäckningen lätt kan öppnas.

Brandgata och annan smyg mellan hus skall likaledes med rännsten förses.

§ 6.

N:o 46.
Ang. skyldigheten att utföra och bekosta arbeten för utvidgning och underhåll af stadens vägar och gator.

Trottoar skall på sidorna läggas, då ny gata eller nytt torg anlägges, till bredd af minst 10 fot vid torg och större gata samt minst 6 fot vid mindre gata.

Vid omläggning af gammal gata eller gammalt torg bör ock trottoar utläggas efter Magistratens bepröfvande för hvarje särskildt fall under iakttagande däraf att körbanan ej blifver mindre än 24 fot å större och 14 fot å mindre gata.

Trottoar må, såvidt möjligt är, ej af portgång afbrytas, ej heller med afvisare belamras, utom i det fall hvarom i § 24 mom. 1 stadgas.

Å trottoar, som hädanefter anlägges, skola i förhållande till trottoarens bredd, en à två gångbanor med tuktad sten, eller plansten eller asfalt inläggas och vid nu befintlig trottoar sådana inläggas inom fem år, äfvensom där trottoar är af portgång afbruten, den, såvidt möjligt är, igenläggas inom samma tid, allt efter de föreskrifter, Magistraten för hvarje fall meddelar.

§ 7.

Ägare bekoste anläggning, underhåll och renhållning af den invid hans tomt liggande trottoar och rännsten samt af gata till halfva dess bredd, så ock af torg eller annan dylik allmän plats till 20 fots afstånd från tomtlinien, äfvensom af mur och staket vid ån.

Erfordras vid gatans anläggande eller äldre gatas planering, afgräfning eller påfyllning till mera än $1/_2$ fot, bestride stadskassan kostnaden för det öfverskjutande.

Grunddike inom ny stadsdel skall, där så tarfvas och Hälsovårdsnämnden pröfvar nödigt, under gata läggas; och fördelas kostnaden mellan staden och tomtägaren till hälften på hvardera.

§ 8.

Magistraten vake i allmänhet däröfver, att hvad i föregående paragrafer af detta kapital föreskrifvet är, ordentligen fullgöres och anställa särskildt allmän gatusyn två gånger årligen å kungjord tid. Vid den förra synen, som skall hållas om våren sedan kälen gått ur jorden, anmärkes bristfälligheter, hvilka af vederbörande underhållsskyldig skola, vid vite af 5 till 20 kronor, skyndsamligen och allra sist före den sednare synen afhjälpas.

Finnes det sålunda anmärkta ej vara vid sagda tid afhjälpt, låte då Magistraten arbetet, på den försumliges bekostnad, genom stadsingeniören verkställa och förskjute Drätselkammaren där så nödigt är, kostnaden.

Magistraten delgifver genom sina betjänte underhållskyldig de vid förättningen gifna föreskrifter.

§ 9.

Tarfvar någon för nedläggning eller omläggning af ledningsrör eller dylikt uppgräfva gata, torg eller annan allmän plats, göre därom anmälan hos Magistraten, som bestämmer viss tid, inom hvilken arbetet skall vara fullbordadt och stensättningen iståndsatt, vid vite af högst 20 kronor.

Den arbetet verkställa låter, foge därjämte anstalt att öppningen varder omhängnad och att, så vidt ske kan, hinder för allmänna rörelsen ej möter samt vare dessutom under 2 år ansvarig för den skada, som genom markens sättning kan uppkomma.

Gasledningsrör må ej nedläggas så, att af gasen allmän plantering skadas eller vatten i brunn förorenas.»

N:o 46.
Ang. skyldigheten att utföra och bekosta arbeten för utvidgning och underhåll af stadens vägar och gator.

Under åren 1805—1808 hade stadens östra utmark, till hvilken såsom varande af donationsjordsnatur, ständig besittningsrätt tillkomme staden, blifvit indelad i särskilda lotter på samtliga tomter inom staden med undantag allenast af de tomter, som tillhörde eller tillhört Domkyrkan eller varit använda för tullhusbyggnader.

Med samtlige tomtägare, som innehaft jordlotter i Östra utmarken, träffades sedermera enligt Stadsfullmäktiges beslut den 3 mars 1881 det aftal, att »lottinnehafvarne afträda den icke odlade utmarken den 1 oktober 1881 och den nu odlade marken den 14 mars 1887 allt med därvid varande, dem tillhörig hägnad mot det att stadskommunen från och med år 1882 öfvertager gård och tomt åliggande båtsmansvakans-afgift samt underhållskostnaden för den på utmarken fördelade vägen äfvensom underhållet medels stensättning och grusning af gård och tomt åbelöpande gata efter därå föregången besiktning och sedan gatan funnits i lagligt skick».

Genom detta aftal hafva de allra flesta tomtägare inom den år 1881 bebyggda staden friköpt sig från gatuunderhållet.

De tomter, som icke haft utmarkslotter sig tillagda utgöras af följande:

Inom södra kvarteret:

N:o 87 och 142 bebyggda med f. d. tullhus.

Inom västra kvarteret:

N:o 87 bebyggt med f. d. tullhus.

Inom norra kvarteret:

N:ris 18, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31 och 32 tillhörande eller förut ägda af Domkyrkan, N:o 37 f. d. Schenströmska barnhuset, N:o 57 f. d tullhus, del af N:o 68 anslagen till Domprosten, del af N:o 70 antagligen f. d. tullhus, N:o 89 antagligen f. d tullhus, N:o 107, förut tillhörig domkyrkan, nu Allmänna läroverket, N:o 113 Domkyrkans f. d boktryckerigård, samt N:o 118 förut tillhörig till en del Domkyrkan och till en del statsverket.

Att staden ej haft för afsikt att öfvertaga gatuunderhållet äfven från dessa tomter, å hvilka någon utmarkslott ej varit tillagd, framgår däraf, att Stadsfullmäktige, efter motion just af en utaf ägarna till en af de tomter, som ej haft sådan del i utmarken, nämligen ägaren till N:o 113 norra kvarteret, Stadsfullmäktiges dåvarande vice ordförande Öfverstelöjtnant Reuterskiöld, den 19 Oktober 1882 beslöto,

att de tomtägare i staden, hvilka icke haft sig tilldelade lotter i nämnda utmark, skulle förklaras berättigade att — sedan de gatudelar, hvilka det för närvarande ålåge dem att underhålla, blifvit satta i fullgodt stånd — friköpa nämnda tomter från den dem åliggande gatuhållningsskyldigheten sålunda, att sedan kostnaden för det årliga gatuunderhållet blifvit i penningar under nästföljande år uppskattat af tre personer, af hvilka staden och tomtägaren utsåge hvar sin samt den tredje valdes af de sålunda utsedda eller i händelse desse sig därom ej förenade, af Magistraten, tomtägaren till stadens kassa senast den 31 December 1883 erlade det kapital, som efter 5 procent ränta för ett år lämnade den summa, som motsvarade kostnaden för det uppskattade årsunderhållet, hvarefter staden från och med den 1 Januari 1884 öfvertoge gatuunderhållet för dessa tomter;

att, med afseende å uppskattningskostnadens bestridande, staden förbunde sig ansvara för densamma; men att — till förekommande däraf att uppskattningarna ej skulle föranleda till lösningsrättens begagnande utan allenast förorsaka staden kostnader, samt för befordrande af skyndsammare ordnande på en gång af denna fråga — vid den föreslagna lösningsrätten skulle fästas det villkor, att tomtägare skulle senast den 1 Juni 1883 anmäla sin önskan

att friköpa tomterna och sedan de sålunda anmält sig, vara ovillkorligen förbundna att erlägga den lösesumma, som därefter blefve bestämd, äfvensom att uppskattningen af alla de sålunda anmälda tomtägarnas gatuunderhållskostnad skulle ske på en gång under Augusti månad 1883, hvarförinnan tomtägarne haft tillfälle försätta gatorna i fullgodt stånd

N:o 46.
Ang. skyldigheten att utföra och bekosta arbeten för utvidgning och underhåll af stadens vägar och gator.

Såvidt af tillgängliga handlingar kunnat utrönas hafva inga af nu uppräknade tomtägare, som ej haft utmarkslotter sig tilldelad, anmält sig vilja friköpa sig från det dem åliggande gatuunderhållet; och man skulle följaktlfgen haft fullt skäl antaga att ägarne ej mindre af dessa tomter, än äfven af det stora antal tomter inom stadsplanen, som efter det fördelningen af utmarken skedde, tillkommit jämlikt åberopade stadgånden i stadens Byggnadsordning af år 1875. fortfarande skulle utgöra gatuunderhåll in natura

Så har emellertid hittills ej skett. Då under år 1891 i sammanhaug med fastställande af utgifts- och inkomststat för år 1892, fråga förevar därom att Västerlånggatan utanför gårdarna N:ris 24, 26 och 113 i stadens norra kvarter skulle omläggas, beslöto Stadsfullmäktige den 19 December 1891 att härför anslå nödiga medel och att den i sammanhang med förslaget om gatans omläggning uppkomna tvistiga frågan om ägarnes af dessa gårdar skyldighet att till g.tans underhåll bidraga skulle få hvila. Därefter har, utan att något särskildt beslut fattats om stadens öfvertagande af gatuunderhållet för samtliga tomter inom staden, på allmän bekostnad utförts alla gatuunderhållsarbeten äfvensom utvidgning af gatunätet inom de områden, som genom 1902 års stadsplan införlifvats inom det planlagda området.

I den år 1889 af Stadsfullmäktige antagna nya byggnadsordningen, som af Konungens Befallningshafvande blifvit fastställd den 23 September 1889, hafva också uteslutits hvad i § 7 af 1875 års byggnadsordning fanns stadgadt angående tomtägares skyldighet att bekosta anläggning och underhåll af gata samt denna § i stället erhållit följande lydelse:

"Ägare bekoste renhållning af gata till midten mellan tomtlinierna, så ock af torg eller annan dylik allmän plats till sex meters (6 m.) afstånd från tomtlinien; äfvenså bekoste ägare anläggning och underhåll af mur och staket vid ån i tomtlinien".

I fråga om *ledningsnätet* meddelas till en början, att staden numera ensam äger icke blott vattenledningsverket, hvilket från början anlagts genom stadens försorg och på dess bekostnad, utan äfven gas- och elektricitetsverk, hvilka före 1906 ägts af ett aktiebolag, hvari staden dock var ägare till halfva aktiebeloppet.

Enligt reglemente af år 1906 för vatten- och afloppslednings- samt gas- och elektricitetsverken, af hvilket ett exemplar här bifogas, gäller i hufvudsak beträffande stadsplaneområdet, att staden utför och bekostar anläggning, utvidgning, omläggning, reparation och underhåll af samtliga hufvudledningar samt serviser intill tomtgränserna, hvaremot samma arbeten inom tomterna bekostas af de enskilda abonnenterna och utföras genom af vatten- och gasverksstyrelsen godkända entreprenörer. De närmare bestämmelserna härutinnan återfinnas i reglementet under afd. B. Vattenledningen §§ 1, 2, 4 och 5 afd. C. Afloppsledningen §§ 1, 2, 4 och 5, afd. D. Gasverket §§ 1, 3, 4 och 7 samt afd. E. Elektricitetsverket §§ 1, 3, 4 och 7.

Vidkommande området utom stadsplanen stadgas i reglementet (se § 1 under afd. B. C. D. och E) endast, att vatten-, gas- och elektrisk ström må utlämnas efter Stadsfullmäktiges pröfning i hvarje fall samt att aflopp från sådant område i samma ordning kan indragas i stadens ledningsnät. Emellertid hafva Stadsfullmäktige den 28 November 1907 i fråga om ledningarne utom stadsplanen beslutat

N:o 46.

Ang. skyldigheten att utföra och bekosta arbeten för utvidgning och underhåll af stadens vägar och gator.

uppdraga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen att, i den mån af Stadsfullmäktige årligen lämnade anslag det medgifva, pröfva och afgöra frågor om utsträckande af stadens ledningar till byggnadnadsplatser utom stadsplanen under följande allmänna villkor och bestämmelser:

1:o) Arbetet skall kunna utföras utan särskilda olägenheter för staden:

2:o) Arbetet skall utföras i bästa anslutning till gällande planer för allmänna ledningars utsträckning och förbättring:

3:o) För ändamålet lämpligt vägområde eller annat markområde skall vara upplåtet åt staden genom dess drätselkammare;

4:o) Sökande skola hafva till styrelsen för stadens vatten- och belysningsverk erlagt $^1/_3$ af de för ifrågakommande arbeten beräknade kostnaderna och därjämte hafva ställt af styrelsen godkänd säkerhet för betalning af ytterliggare $^1/_3$ af kostnaden, så snart anläggningen fullbordats inom det till staden upplåtna väg- eller markområdet. Skulle verkliga kostnaden för anläggningen öfverstiga eller understiga den beräknade, ökas eller minskas i samma mån det sista bidraget, så att detta i sin helhet uppgår till $^2/_3$ af den verkliga kostnaden för staden.

5:o) Sökandena skola hafva uppgjort om förbrukning af vatten m. m. från verken i den omfattning, att Styrelsen kan finna detta tillfredställande och icke vållande ekonomisk förlust för staden.

Dessutom hafva Stadsfullmäktige beslutat och torde Stadsfullmäktige äfven i framtiden i en del förekommande fall, i öfverensstämmelse med ett uttalande i vatten- och gasverksstyrelsen motivering till förslaget om nyss oförmälda villkor och bestämmelser, på andra och lindrigare villkor besluta utsträckning af ledningar utom stadsplanen, så t. ex. då det gäller tätare bebyggda områden, från hvilka redan från början ifrågakommit afsevärdare förbrukning af vatten-, gas- och elektrisk ström eller då förhållandena kräfva afhjälpandet af allmänt skadliga föroreningar eller då andra för det allmänna viktiga omständigheter påkalla vissa ledningars anläggande helt och hållet eller till större del på stadens allmänna bekostnad.

Västerås Rådhus den 4 Maj 1912.

Å Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 21 Juni. X

N:o 46.

Badhusstyrelsens berättelse för år 1911.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Badhusstyrelsen har härmed äran öfverlämna årsberättelse öfver stadens varmbadhus verksamhet under år 1911.

Västerås den 24 Maj 1912.

På Badhusstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

Årsberättelse.

I enlighet med § 1 uti bestämmelser rörande styrelsen för Västerås stads varmbadhus får dess styrelse härmed afgifva följande redogörelse för verksamheten vid badhuset under år 1911.

Inkomster.

Badbiljetter	21,144: 31
Uthyrning till simklubbens uppvisningar	118: 50
Utgifter utöfver inkomsterna	3,331: 76
Summa Kronor	24,594: 57

Utgifter.

Aflöningar	7,442: 98
Provision å biljettförsäljningen till betjäningen	2,416: 55
Kol	7,212: 88
Ved	116: 75
Elektrisk belysning	1,609: 46
Transport Kronor	18,798: 62

N:o 46

Badhusstyr. berättelse för år 1911.

Transport Kronor	18,798: 62
Inventarier	308: 39
Underhåll af inventarier	118: 45
Underhåll af pannor och rörledningen	145: 86
Linne	8: 40
Tvätt	67: 50
Skrif- och trycksaker, annonsering m. m	556: 71
Telefon	91: 12
Badingredienser	389: 83
Förbrukningsartiklar	1,315: 14
Badhusets förbättringar	817: 63
Brandpremier	156: 50
Olycksfallspremier för personalen	103: 50
Städning och rengöring	186: 25
Skatter	91: 75
Diverse	438: 92
Summa Kronor	24,594: 57

Af förestående enligt Drätselkammarens räkenskaper uppgjorda sammandrag framgår, att utgifterna öfverstigit inkomsterna med ett ganska afsevärdt belopp. En närmare undersökning af utgiftsposterna ger dock vid handen, att de omkostnader, som afse redogörelseåret, ej uppgå till så stort belopp, som de i räkenskaperna upptagna utgifterna, i det att dessa utgifter i flera fall afse kostnader, som rätteligen borde belöpa sig på det nästföregående året (1910) och det nästföljande året (1912). Så är exempelvis förhållandet med den efter aflöningarne största utgiftsposten, utgifterna för kol. Af de under räkenskapsåret likviderade kolen hafva förbrukats under åren 1910 och 1912 sådana för ett belopp af cirka 2,000 kronor, hvadan verkliga omkostnaderna för kol under år 1911 utgöra kronor 5,212: 88. Kostnaden för elektrisk belysning är upptagen till kronor 1,609: 46 af hvilket belopp likväl kronor 506: 57 afser förbrukning under år 1910. Redogörelseårets verkliga utgifter i nämnda hänseende utgör alltså kronor 1,102: 89. Oafsedt en del andra fall, i afseende å hvilka förhållandet är enahanda, framgår af det ofvan sagda, att bristen under år 1911, enligt räkenskaperna kronor 3,331: 76, bör minskas med kronor 2,506: 57 och alltså utgöra kronor 825: 19.

Bland utgifterna återfinnes därjämte en post, till beloppet i det närmaste motsvarande den sistnämnda såsom verklig brist angifna summan: »badhusets förbättringar kronor 817: 63» Denna post afser under året vidtagna nödiga förbättringar och inredningar såsom insättande af en cistern för tallbarrskokning å vinden med rörledningar till karbadsafdelningarne, anordningar för tvål och gyttjemassagebad i 2 klassens karbadafdelning, inläggande af torfströfyllning och dubbel brädfodring i simhallstaket m. fl. åtgärder. Frånräknas nu denna utgiftspost, som strängt taget ej bör höra till badhusets drift, visar det sig att inkomsterna motsvarat de verkliga driftkostnaderna under året.

Härtill kommer slutligen, att bland utgifterna ingå arvoden till simlärare och simlärarinna under tiden 1 Januari—15 Maj 1911 med 500 kronor, en utgift, som icke heller torde höra till badhusets drift och som ej återkommer, då Stadsfullmäktige beviljat anslag för detta ändamål under folkskolans stat.

N:o 46. Badhusstyr. berättelse för år 1911.

Tablå

öfver antal bad inom de olika afdelningarne.

Badformer	Antal bad för män	Antal bad för kvinnor	Summa bad
I klassens karbad	1888	820	2708
» » » med tvålmassage	269	223	492
» » » Halfbad	88	48	136
II klassens karbad	1292	1307	2599
» » » med tvålmassage	601	585	1186
» » » Halfbad	145	110	255
I klassens badstu	2200	575	2773
» » » med borstning	1658	125	1783
» » » » tvålmassage	67	11	78
Simhall med värmestuga (vinter)	2869	402	3271
» » » för elementarskolorna	2269	1517	3786
Duscher i Badstuga och Simhall	202	93	295
Simhall med Solbad och Värmestuga (sommar)	3560	542	4102
Solbad med endast kalldusch	241	31	272
Elektriska ljusbad	158	101	286
» » med tvålmassage	11	—	11
Kolsyrebad II graden	3	—	3
» III »	17	—	17
Gyttjebad (svenska)	6	12	18
Fango bad	50	43	93
Sittbad	1	—	1
Billighetsbadstu (folkbad)	14391	4043	18434
Simhall, Elementarskolan (nedsatt pris)	1269	11	1280
Folkskolan » »	1039	2169	3208
Seminariets elever	—	249	249
Simklubben	615	6	621
Summa bad	34,936	13,021	47,957

Af förestående tabell synes, att kvinnorna afsevärdt mindre än männen begagna sig af baden, ett i sanning beklagansvärdt faktum.

Utom dessa här upptagna *bad* böra äfven omnämnas de bad af *Folkskolans III klass*, som i samband med simundervisningen tagits under december månad, och hvilka utgöra:

för gossar. . . .	299
» flickor. . . .	595
S:ma bad	894

Västerås den 24 Maj 1912.

Å Västerås stads Varmbadhus styrelses vägnar:

Petrus Tersmeden.

N:o 47.

Herr Schenströms motion om utredning rörande järnvägsförbindelse norrut.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås

Enligt öfverenskommelse vid ett i slutet af nästlidne månad hållet enskildt sammanträde, hvartill då i staden varande stadsfullmäktige erhållit kallelse, får jag nu åter upptaga frågan rörande järnvägsförbindelse härifrån norrut, hvarom Stadsfullmäktige för något år sedan låtit verkställa undersökning till Rosshyttans järnvägsstation å statens järnvägar i Vester Fernebo socken. För mig synes det ju alldeles gifvet, att Västerås stad, såsom många andra stadssamhällen, måste söka, att genom förbättrade kommunikationer draga till sig landtmannabygder, för att erhålla större tillförsel af allehanda slag samt utvidga sitt handelsområde. Så kringskurna af järnvägar vi blifvit här i staden, förekommer det mig såsom för oss i sådant hänseende ej återstår annat, än norr ut belägna trakter, och en grundlig utredning hvad som i fråga härom kan, med hänsyn till stadens ekonomiska bärkraft, åstadkommas, tyckes mig vara en fråga väl värd att af stadens fullmäktige omhändertagas.

Med anledning häraf tillåter jag mig, utan att nu vidare motivera denna förut så omdebatterade fråga, föreslå, att Stadsfullmäktige ville utse och öfverlämna åt komiterade, att, efter samråd med å andra orter intresserade, inkomma till Stadsfullmäktige med förslag och utlåtande i öfverensstämmelse med hvad realitetsförhållanden kunna gifva anledning till, och hemställer jag, att såsom utgångspunkt för en sådan utredning måtte tagas frågan om en smalspårig tre fots järnväg härifrån öfver Skultuna bruk, dit järnvägen jämväl skulle göras bredspårig, till trakten af Vester Fernebo församlings kyrka, hvarifrån i mån af resurser järnvägen kunde fortsätta till Kopparbergs län.

Västerås den 29 Maj 1912.

Max. Schenström.

I motionens syfte instämma:

Viktor Larsson.	*Petrus Tersmeden.*	*C. F. Huggare.*
Johan Svensson.	*J. W. Råberg.*	*Carl Bäckman.*
L. G. Brodin.	*E. Edv. Karlsson.*	*Ernst Björkman.*
E. A. Thunholm.	*A. Danielsson.*	*Gust. Anderson.*

N:o 48.

Stadsplanekommitterades och Byggnadsnämndens yttranden ang. sättet för ordnande af Munkgatan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva genom beslut den 20 December 1911, jämte det Stadsfullmäktige beviljat af Drätselkammaren begärdt anslag till ordnande af Munkgatan mellan Vasagatan och Kaserngatan, till stadsplanekommitterade och Byggnadsnämnden remitterat frågan om sättet för gatans ordnande, i hvilken fråga olika förslag afgifvits af Drätselkammaren och Beredningsutskottet.

Stadsplanekommitterade få nu för sin del i ärendet angifva följande:

Af de vid remissen fogade handlingarne hafva kommitterade inhämtat, dels att Drätselkammaren föreslagit, att gatan i södra delen skulle förses med 6 meter bred körbana af tjärmakadam med två stycken 2 meter breda grusade gångbanor å hvardera sidan med rännstenar af fältsten samt att återstående norra delen af gatan närmast byggnaderna skulle ordnas till gräsmatta, *dels ock* att Beredningsutskottet föreslagit att ifrågavarande gatudel skulle ordnas med två körbanor med trottoarer och en trädrad i midten, dock att för närvarande endast den södra körbanan med trottoarer skulle utläggas, under det att den norra delen af gatan provisoriskt ordnades som gräsmatta med erforderliga utfartsvägar.

Stadsplanekommitterade hafva låtit upprätta en ritning öfver gatan i fråga, upptagande äfven de däri nedlagda ledningarne. Af denna ritning synes, att en gasledning finnes framdragen i midten af gatan i en stor del af densammas sträckning. Det synes därför mycket olämpligt att förse gatan med en trädplantering i midten. För ordnande af två trädrader är gatan utan tvifvel allt för smal. Dess bredd är nämligen endast 18 meter eller densamma, som Kristinagatans. Kommitterade finna sålunda Drätselkammarens förslag vara att föredraga. Dock synes det lämpligare om körbanan förläggas i gatans norra del, då det på denna sida inom icke alltför aflägsen tid torde vara att emotse en betydande byggnadsverksamhet och då den redan ordnade delen af Munkgaten mellan Fiskartorget och Vasagatan har sin hufvudkörbana på norra sidan. Vidare torde det vara nog, åtminstone tillsvidare med två gångbanor, och enligt kommitterades förmenande lämpligast att förlägga en utmed norra gatulinien intill körbanan och en vid södra gatulinien vid gräsmattan.

Kommitterade hemställa alltså, att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att Munkgatan mellan Vasagatan och Kaserngatan förses med en 6 meter bred körbana af tjärmakadam i gatans norra del med en 2 meter bred gångbana närmast norra byggnadslinien samt en 8 meter bred gräsmatta i södra delen med en 2 meter bred trottoar närmast södra byggnadslinien och att i gräsmattan anordnas erforderliga genomfartsvägar.

Västerås den 29 April 1912.

På Stadsplanekommitterades vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

N:o 48
ang. sättet för ordnande af Munkgatan.

Utdrag ur protokoll, hållet vid Byggnadsnämndens i Västerås sammanträde den 5 Juni 1912.

§ 90.

Sedan Stadsfullmäktige den 20 December nästlidet år, jämte det Stadsfullmäktige anslagit medel till ordnande af Munkgatan melllan Vasagatan ock Kaserngatan, till Stadsplanekommitterade och Byggnadsnämnden remitterat frågan om sättet för gatans ordnande, hade Stadsplanekommitterade till Byggnadsnämnden öfverlämnat sitt till Stadsfullmäktige ställda yttrande i ärendet, enligt hvilket yttrande, som nu föredrogs, kommitterade på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att Munkgatan mellan Vasagatan och Kaserngatan skulle förses med en 6 meter bred körbana af tjärmakadam i gatans norra del med en 2 meter bred gångbana närmast norra byggnadslinien samt en 8 meter bred gräsmatta i södra delen med en 2 meter bred trottoar närmast södra byggnadslinien och att i gräsmattan skulle anordnas erforderliga genomfartsvägar.

Byggnadsnämnden beslöt efter häraf tagen del instämma i och hos Stadsfullmäktige tillstyrka bifall till Stadsplanekommitterades sålunda afgifna förslag.

Som ofvan.

In fidem:

Theofil Öberg.

N:o 49.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse för år 1911.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härjämte öfverlämna en till Stadsfullmäktige ställd skrifvelse från Vatten- och Gasverksstyrelsen jämte styrelsens därvid fogade förvaltningsberättelse för år 1911.

För egen del får Drätselkammaren i ärendet anföra följande:

Beträffande styrelsens åtgärd att i räkenskaperna upptaga kostnaderna för nyanskaffning af mätare och inventarier såsom utgående af lånemedel äfven till den del, vinstmedel blifvit för ändamålet i budgeten anslagna, vill Drätselkammaren, med förmälan, att berörda åtgärd vidtagits efter samråd med Drätselkammaren och under erinran, att sammanlagda summan af de lånemedelsanslag, som i berättelsen redovisats, ändock utvisar en afsevärd besparing, hemställa om Stadsfullmäktiges godkännande af berörda åtgärd.

I fråga om det uppkomna öfverskottet å anslaget till den i Svartån utmynnande nya kulverten, 5,000 kronor, föreslår Drätselkammaren, att detta belopp reserveras till bekostande af åtgärder för undvikande och aflägsnande af de olägenheter, som redan börjat visa sig i följd af afloppsvattnets utsläppande så högt uppe i Svartån, som här skett.

Vidkommande slutligen den uppkomna bristen i anslagt till turbinhusets omändring och reparation, får Drätselkammaren endast ånyo erinra om att å sammanlagda summan af de anslag af lånemedel, som omförmälas berättelsen, en afsevärd besparing uppstått, hvadan något nytt anslag till täckande af berörda brist ej erfordras.

Västerås den 11 Juni 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed öfverlämna 1911 års förvaltningsberättelse för stadens vatten- och afloppslednings- samt gas- och elektr. verk.

Vid fastställande af budgeten för år 1911 beslöto Stadsfullmäktige dels att af verkens vinstmedel skulle utgå ett belopp af 11,900 kronor till inköp af mätare för ersättande af förslitna sådana, dels att en del afskrifningar å inventarier skulle företagas. Då emellertid

N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

den för verken uppgjorda amorteringsplanen nu blifvit af Stadsfullmäktige godkänd och såväl resp. verk som äfven mätare och inventarier upptagits till de värden, som framgå af planen, har styrelsen ansett, att berörda anslag ej böra utgå af vinstmedel.

Med anledning häraf har Styrelaen, då anslagen af lånemedel till inköp af mätare ej varit tillräckliga för berörda behof, i 1911 års räkenskap äfven upptagit de härtill af vinstmedel anslagna beloppen såsom utgående af lånemedel för täckande af kostnaden för nyanskaffning af mätare och inventarier.

Då äfven å inventarierna årlig amortering kommer att göras, böra också här nyanskaffningar gäldas af lånemedel.

Elektricitetsverkets inkomst har understigit den beräknade med c:a 2,000 kronor, beroende hufvudsakligast därpå, att, i motsats till hvad som beräknades i budgeten, leverans af ström till vattenverket ej kunnat ske. På grund af svårigheter med erhållande af koncession för elektriska högspänningsledningen till Hesslö har nämligen först under innevarande år elektriska driften därstädes kunnat påbörjas. Emellertid har, såsom af berättelsen framgår, vinsten från såväl elektricitetsverket som ock från vatten- och gasverken ej obetydligt öfverstigit den beräknade. Sedan nämligen afdrag gjorts för ränta och amortering samt i enlighet med Stadsfullmäktiges beslut ersättning till fru L. Ekelund för rättegångsomkostnader jämte stadens egna kostnader i rättegången rörande elektricitetsverket, tillhopa 2,376 kronor, gäldats af elektr.-verkets vinst, utgör 1911 års öfverskott från verken 60,997: 07 kronor i stället för beräknade 33,455 kronor, (i sistnämnda summa ingår anslagen af vinstmedel till mätare kr. 11,900: — samt afskrifning af inventarier kr. 900: —.)

Anläggningskostnaden för kulvert från Svartån genom Hamgatan, Södra esplanaden och Kopparbergsvägen till Stora gatan har underskridit den beräknade med c:a 5,000 kr., beroende därpå, att kulverten, jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 29 september 1910, uttagits i Svartån norr om i stället för, såsom från början var beslutadt, söder om järnvägen, hvarigenom korsning med järnvägen undvikits.

Anläggningskostnaden för nya elektricitetsverket jämte i samband därmed beslutade elektriska ledningar samt omändring af turbinhuset har understigit den beräknade med c;a 18,000 kronor. Af dessa besparade medel måste emellertid en del tagas i anspråk för ännu ej utförda efterarbeten. Så t. ex. har jordkabel för hamnområdet ej kunnat framdragas i hela den sträckning som medräknats i förslaget, beroende dels på dåliga markförhållanden och dels på svårigheten att bestämma den sträckning, i hvilken kabeln lämpligast bör dragas, enär området ännu ej är ordnadt. I samband härmed får Styrelsen omnämna, att till elektriska ledningarna utefter Pilgatan mellan Kungsängs- och Malmabergsgatorna samt utefter Kungsängsgatan mellan Pilgatan och järnvägen användts luftledningar i stället för, som förslaget upptager, jordkablar. Här berörda sträckningar beröra nämligen glest bebyggda områden, där användandet af luftledningar var att föredraga framför jordkablar. Därtill kommer, att för dessa ledningar erforderlig koppartråd delvis erhölls från gamla luftledningsnätet.

Omändring och förbättring af turbinhusets maskineri jämte smärre reparationer af själfva byggnaden hade beräknats till 23,500 kronor. Emellertid visade det sig nödvändigt att företaga vidtomfattande reparationer vid dambyggnaderna, och äro kostnaderna härför påförda turbinhusets konto. Men äfven med afseende på själfva turbinhusbyggnaden tillkommo extra kostnader för förstärkning af husets grund och undre väggar, som visade sig vara i bristfälligt skick, och har på grund häraf samfällda kostnaden uppgått till c:a 30,000 kronor

Under redogörelseåret afslutades arbetena med anläggande af vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar till tuberkulossjukhuset.

Styrelsen har icke något vidare att erinra rörande 1911 års berättelse och anhåller om densammas godkännande. *N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.*

Västerås den 23 april 1912.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

John Fredholm.

Gerh. Gustafsson.

Styrelseberättelse.

Jämlikt föreskrifterna i § 10 af reglementet för vatten- och avloppslednings- samt gas- och elektricitetsverken i Västerås aflämnas härmed redogörelse för år 1911.

Utgifter för verkens gemensamma förvaltning.

Enl. budgeten.	Löner:			Verkl. kostn.
5,000: —	Föreståndaren		5,000: —	
500: —	ett ålderstillägg		500: —	5,500: —
2,400: —	Assistent		2,400: —	
600: —	två ålderstillägg		600: —	
300: —	personligt lönetillägg		300: —	3,300: —
3,600: —	Tekniska biträden åt föreståndaren samt extra hjälp på affärskontoret			3,574: 69
2,400: —	Kamrerare			2,400: —
1,500: —	Kassörska	1,500: —		
150: —	ett ålderstillägg	150: —	1,650: —	
	afgår för tjänstledighet		82: 50	1,567: 50
1,200: —	Kontorsbiträde	1,200: —		
150: —	ett ålderstillägg	150: —	1,350: —	
	tillägg för tjänstgöring som kassörska		15: —	1,365: —
375: —	Siffergranskare			375: —
1,300: —	Materialvakt			1,300: —
1,200: —	Mätarejusterare	1,200: —		
150: —	ett ålderstillägg	150: —	1,350: —	
	afgår för mätareafläsning		150: —	1,200: —
1,800: —	Mätareafläsare och inkasserare			1,592: 27
475: —	Springgosse, inkasserar äfven räkningar å mindre belopp			345: —
23.100: —			Kronor	22.519: 46
7,200: —	hvarav påföres vattenverket		7,020: —	
7.200: —	„ „ gasverket		7,020: —	
7,200: —	„ „ elektricitetsverket		7,020: —	
1,500: —	„ „ afloppsledningarna		1,459: 46	22,519: 46
23,100: —				

N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Enl. budg.	**Diverse årliga utgifter.**		Verkl. kostn.
800: —	Läkarearvode, sjukhjälp och medicin	556: 03	
500: —	Olycksfallsförsäkring	355: 20	
1,400: —	Böcker, skrif- och ritmaterial, postporto	1,508: 06	
850: —	Telefonafgifter	838: 98	
400: —	Annonser	478: 29	
1,300: —	Renhållning, eldning, städning och belysning . . .	1,799: 77	
150: —	Brandstodsafgifter för förvaltningsbyggnad och förråd	202: 37	
700: —	Underhåll af förvaltningsbyggnad och förråd . . .	850: —	
700: —	„ „ verktyg och diverse inventarier . . .	701: 63	
500: —	Allmänna omkostnader, såsom resor, föreningsafgifter m. m.	533: 50	
650: —	Ränta å lån i Västerås stads sparbank, lånet 13,000	223: 89	
535: 46	Sista årets amortering af kostnaden för kontorsbyggnadens omändring	535: 46	8,583: 18
8,485: 46			
	Varifrån afgår ränteinkomster (upp- och afskrifningsränta)		436: 26
		Kronor	8,146: 92
2,675: —	hvaraf påföres vattenverket	2,570: —	
2,675: —	„ „ gasverket	2,570: —	
2,675: —	„ „ elektricitetsverket	2,570: —	
460: 46	„ „ afloppsledningarna	436: 92	8,146: 92
8,485: 46			

Vattenverket.

Inkomster:

26,000: —	Vatten enligt kontrakt	26,248: 07		
25,000: —	D:o genom mätare 167,805 kbm . .	33,593: 76		
	D:o verkens egen förbrukning . . .	747: 60	60,589: 43	
1,250: —	Hyror för mätare		1,483: 58	
475: —	D:o för bostadslägenheter vid gamla vattenverket .		500: —	62,573: 01
52,725: —				

Utgifter:

Driften:

1,600: —	Antracit och andra kol jämte koks . .	4,508: 41		
6,500: —	Elektrisk ström	—		
700: —	Oljor, packning, trassel	797: 01		
100: —	Redskap, såsom kärror, rakor, nycklar till brandposter m. m.	34: 44		
200: —	Belysning inom verket	151: 50	5,491: 36	
9,100: —				
		Transport	5,491: 36	62,573: 01

Enl. budg.				Verkl. kostn.	
			Transport	5,491: 36	62,573: 01
	Underhåll:				
1,350: —	Fastigheterna		2.073: 60		
1,600: —	Maskiner		1,251: 80		
350: —	Sugbrunnar, sug- och tryckledningar .		113: —		
800: —	Vattenledningsnätet med tillhörande serviser, luckor, spol-, brand- och dricksposter		1,137: 05		
800: —	Vattenmätare		50: 60	4,626: 05	
4,900: —					
	Aflöningar:				
7,200: —	Verkens förvaltning, enligt ofvan			7,020: —	
1,400: —	Maskinmästare		1,400: —		
300: —	ett ålderstillägg		300: —	1,700: —	
1,000: —	En maskinist		1,000: —		
150: —	ett ålderstillägg		150: —	1,150: —	
1,000: —	En maskinist		1,000: —		
150: —	ett ålderstillägg		150: —	1,150: —	
1,300: —	Rörnätsförman	1,300: —			
150: —	ett ålderstillägg . . .	150: —	1,450: —		
1,000: —	Vårdaren af vattenborgen .	1,000: —			
300: —	två ålderstillägg . . .	300: —	1,300: —		
200: —	Skötsel och tillsyn af gamla verkets maskiner, brunnar och ledningar . .		51: 70		
700: —	Skurning, tvättning af sand, ombyte af filter, rengöring af reservoarer och regleringskammare		357: 65		
400: —	Spolning af ledningar, tillsyn af brandposter och ventiler		23[illegible]: 61		
	Extra aflöning för maskindriften vid Hesslö		310: 80	14,726: 76	
15,250: —					
	Diverse utgifter:				
2,675: —	Verkens förvaltning, enligt ofvan . . .		2,570: —		
200: —	Brandstodsafgifter		78: 15		
625: —	Utskylder		372: 68		
500: —	arrenden: hr Stephani, Hesslö	500: —			
150: —	A. Andersson, Hamre	150: —			
25: —	C. Pettersson, Vallby	25: —	675: —		
300: —	Bränsle till maskinisterna vid Hesslöverket		219: —		
150: —	Analyser, skjutsar m. m.		149: 35		
		Transport	4,064: 18	35,864: 17	62,573: 01

N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Enl. budg.				Verkl. kostn.	
	Transport		4,064: 18	35,864: 17	62,573: 01
300: —	Ändring af ledningar till följd af gatuomläggningar		—		
438: 59	Oförutsedda utgifter, rep. af telefonledningen till Hesslö		414: 89	4,479: 07	
5,363: 59					
	Ränta och amortering å obligationslånen:				
	1896 års lån	92,988: 24			
	Amortering	3,655: 24			
	1:sta halfårets ränta	1,673: 79			
	2:dra „ „	1,607: 99	6,937: 02		
	1902 års lån	31,645: 37			
	Amortering	508: 85			
	1 års ränta	1,265: 81	1,774: 66		
	1907 års lån	313,172: 99			
	Amortering	3,390: —			
	1 års ränta	14,092: 79	17,482: 79		
	1910 års lån	22,806: 50			
	Amortering	205: 26			
	1:sta halfårets ränta	513: 15			
27,421: 41	2:dra „ „	508: 53	1,226: 94	27,421: 41	
1,400: —	Nyanskaffning af mätare			—	
	Afskrifningar:				
300: —	Diverse inventarier			—	
200: —	Diverse fordringar			114: 94	
63,935: —				56,859: 59	
910: —	som minskas med afloppsledningarnes andel i aflöning till förmän			910: —	
63,025: —				55,949: 59	
	Årets vinst:				
	Till Drätselkammaren			6,623: 42	
10,300: —	Beräknad förlust				
			Kronor	62,573: 01	62,573: 01

Afloppsledningarna.

Utgifter:

	Driften:	
2,500: —	Elektr. ström till driften i pumpstationen i Södra Esplanaden	—
200: —	Oljor, packning, trassel	2: 25
2,700: —		
	Transport	2: 25

N:o 49. *Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.*

Enl. budg.		Verkl. kostn.	
	Transport		2: 25
	Underhåll:		
800: —	Ledningsnätet med tillhörande ränstens-, spol och rensbrunnar	1,038: 52	
100: —	Gårdsaflopp	78: 59	1,117: 11
900: —			
	Aflöningar:		
1,500: —	Förvaltningen, enligt ofvan	1,459: 46	
910: —	Andel i aflöning till förmän vid vattenverket	910: —	
400: —	Tillsyn af driften i pumpstation	—	
750: —	Resning af brunnar och spolning af ledningar	794: 98	3,164: 44
3,560: —			
	Diverse utgifter:		
460: 46	Förvaltningen, diverse årliga utgifter enligt ofvan		436: 92
40: —	Brandstodsafgifter		—
160: —	Ändring af ledningar till följd af gatuomläggningar		—
84: 75	Oförutsedda utgifter		—
745: 21			
7,905: 21	Kronor		4,720: 72

Ränta och amortering å afloppsledningarnas andel i obligationslånen betalas af Drätselkammaren och hafva för den skull icke här upptagits.

Gasverket.

Inkomster:

	Allmänna belysningen:		
22,940: —	För i medeltal 305 st. uppåtbrinnande lågor 621,071,5 lystim. à 3,6 öre	22,358: 57	
2,400: —	För 48 st. nedåtbrinnande lågor 88,571,5 lystimmar à 3 öre	2,657: 14	
250: —	För i medeltal 3 luxlampor	357: —	25,372: 71
25,590: —			
	Enskild gasförbrukning:		
55,000: —	Lys-, kok- och kraftgas 404,196 kbm	60,428: 47	
—	Verkens egen förbrukning	578: 90	
—	För en lampa vid Epidemisjukhuset	35: —	
—	För två lampor vid slottet	116: 12	
		61,158: 49	
	Afgår rabatter	1,863: 29	
		59,295: 20	
	Transport	59,295: 20	25,372: 71

N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Enl. budg.				Verkl. kostn.	
	Transport		59,295: 20	25,372: 71	
2,200: —	Hyror för gasmästare		2,695: 71	61,990: 91	
57,200: —					
	Vinst å biprodukter:				
18,350: —	Koks		21,378: 88		
1,300: —	Stenkolstjära		2,032: 73	23,411: 61	
19,650: —					
3,000: —	*Vinst å installationsarbeten*			2,981: —	113,756: 23
105,440: —					

Utgifter:

	Driften:				
33,000: —	Gaskol		32,520: 61		
200: —	Oljor och trassel		296: 67		
750: —	Reningsmassa		257: 73		
300: —	Kärror, hinkar, rakor m. fl. redskap .		215: 94		
1,500: —	Belysning inom verket jämte kraftstöm till motor		1,209: 11		
1000: —	Strumpor, brännare, glas m. m. till gatulyktorna		588: 60		
100: —	Fotogen, kolsyra, brännare och glas m. m. till luxlamporna . . .		167: 49		
150: —	Vatten		117: 60	35,373: 75	
37,000: —					
	Underhåll;				
1,000: —	Fastigheten		454: 20		
3,500: —	Ugnar och apparater		5,636: 28		
850: —	Ledningsnät med tillhörande serviser, luckor och sifoner		608: 29		
1,400: —	Gatulyktor		620: 49		
50: —	Luxlampor		19: 59		
1,000: —	Gasmätare		806: 72	8,145: 57	
7,800: —					
	Aflöningar:				
7,200: —	Verkens förvaltning, enligt ofvan . .		7,020: —		
1,500: —	Gasmästare	1,500: —			
300: —	ett ålderstillägg . . .	300: —	1,800: —		
3,360: —	Två ordinarie eldare		3,360: —		
2,500: —	Två extra eldare		2,921: 83		
14,860: —	Transport		15,101: 83	43.519; 32	113,756: 23

N:o 49. *Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.*

Enl. budg.				Verkl. kostn.	
14,860: —	Transport		15,101: 83	43,519: 32	113, 756: 23
1,200: —	För omläggning af reningskistor och tillfällig hjälp vid rengöring af apparater		1,712: 83		
250: —	För tillsyn af gasrörnätet jämte pumpning af sifoner		211: 35		
5,000: —	För gatulyktornas tändning, släckning och putsning		5,089: 44		
100: —	För luxlampornas tändning, släckning och putsning		172: 78		
240: —	För renhållning, bortkörning af aska och slagg, snöskottning m. m. .		34: 67	22,322, 90	
21,650: —					
	Diverse utgifter:				
2,675: —	Verkens förvaltning, div. årg. utg. enl. ofvan		2,570: —		
475: —	Brandstodsafgifter		304: —		
2,800: —	Utskylder		1,746: 78		
150: —	Ändring af ledningar till följd af gatuomläggningar		—		
200: —	Bränsle och lyse till gasmästaren . .		130: 89		
753: 86	Oförutsedda utgifter		21: 45	4,772: 12	
7,053: 86					
	Ränta och amortering å obligationslånen:				
	1907 års lån	110,113: 06			
	Amortering . . .	1,191: 19			
	1 års ränta	4,955: 09	6,146: 28		
	1910 års lån	14,868: —			
	Amortering . . .	133: 81			
	1:sta halfårets ränta	334: 53			
	2:dra „ „	331: 52	799: 86	6,946: 14	
2,500: —	Nyanskaffning af mätare			—	
	Afskrifningar:				
300: —	Inventarier			—	
200: —	Diverse fordringar			585: 82	
500: —				78,146: 30	
83,450: —					
	Årets vinst:				
21,990: —	Till Drätselkammaren			35,609: 93	
105,440: —			Kronor	113,756: 23	113,756: 23

N:o 49. *Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.*

Elektricitetsverket.

Inkomster:

Enl. budg.				Verkl. kostn.
	Allmänna belysningen:			
300: —	Norra Esplanaden 4 osramlampor 200 nlj., aftonbrinnare	157: 80		
360: —	Södra Esplanaden 2 osramlampor 600 nlj., aftonbrinnare	149: 34		
300: —	Å Norrmalm 10 glödlampor och i Sundinska parken 1 lampa . .	300: —		
—	I Västra Utstaden 7 osramlampor 200 nlj., aftonbrinnare	205: 21		
—	För Lindsborg och Ryttersborgs områden 2 osramlampor 200 nlj., aftonbrinnare	30: 20		
—	Vid Varmbadhuset	120: —	962: 55	
960: —				
	Enskild förbrukning:			
61,000: —	Belysningsström 192,598,$_4$ kwt. tim.	62,454: 65		
—	Verkens egen förbrukning 9,567,$_7$ „	977: 73		
—	Belysningsström enl. kontrakt à 12 kr. per lampa och år	189: 08		
35,500: —	Kraftström 238,416,$_7$ kwt. timmar .	30,619: 71		
—	Verkens egen förbrukning 9,504,$_6$ kwt. timmar	1,026: 42		
		95,267: 59		
	Avgår rabatter	2,337: 46		
		92,930: 13		
—	Gatubelysning å Blåsbo område . .	410: —		
3,130: —	Hyror för mätare	3,168: 83	96,508: 96	
100,590: —				
1,000: —	*Vinst å installationsarbeten*		1,902: 38	99,373: 89
101,590: —				

Utgifter:

Enl. budg.				Verkl. kostn.
	Driften:			
8,400: —	Brännolja	6,469: 43		
300: —	Koks	481: —		
1,700: —	Oljor, packning, trassel	492: 69		
100: —	Diverse redskap	264: 82		
325: —	Lampor till allmän belysning . . .	58: 12		
350: —	Belysning inom verket	608: 93		
550: —	Destilleradt vatten och svafvelsyra . .	864: 29		
600: —	Vatten	796: 16	10,035: 44	—
12,325: —		Transport	10,035: 44	99,373: 89

N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Enl. budg.			Verkl. Kostn.		
		Transport	10,035: 44		99,373: 89
	Underhåll:				
400: —	Fastigheten		154: 34		
800: —	Maskiner, ackumulatorbatteri och instrument		344: 83		
2,000: —	Ledningsnätet med tillhörande serviser, takfästen, och stolpar		2,736: 98		
600: —	Elektriska mätare		1,200: 50	4,436: 65	
3,800: —					
	Aflöningar:				
7,200: —	Verkens förvaltning, enligt ofvan		7,020: —		
1,600: —	Maskinmästaren	1,600: —			
300: —	ett ålderstillägg	300: —	1,900: —		
1,350: —	En maskinist för dieselmotorernas skötsel		1,350: —		
2,700: —	Öfriga maskinskötare (en)		1,350: —		
1,500: —	Hufvudmontören	1,500: —			
300: —	ett ålderstillägg	300: —	1,800: —		
1,200: —	En montör		849: 50		
225: —	Skötsel af allmänna belysningen		33: 37	14,302; 87	
16,375: —					
	Diverse utgifter:				
2,675: —	Verkens förvaltning, div. årl. utg. enl. ofvan		2,570: —		
600: —	Brandstodsafgifter		304: 40		
2,750: —	Utskylder		1,745: 74		
200: —	Ändring af ledningar till följd af gatuförändringar		—		
200: —	Hyror för takfästen		131: 08		
200: —	Bränsle och lyse till maskinmästaren		138: 86		
925: —	Oförutsedda utgifter		638: 89	5,528: 97	
7,550: —					
	Ränta och amortering å obligationslånen:				
	1902 års lån	11,422: 90			
	Amortering	183: 42			
	1 års ränta	456: 92	640: 34		
	1907 års lån	204,986: 07			
	Amortering	2,218: 93			
	1 års ränta	9,224: 37	11,443: 30		
	1910 års lån	451,000: —			
		Transport	12,083: 64	34,303: 93	99,373: 89

Enl. budg.				Verkl. kostn.	
	Transport		12,083: 64	34,303: 93	99,373: 89
	Amortering . . .	4,059: —			
	1:sta halfårets ränta	10,147: 49			
36,346: 31	2:dra „ „	10,056: 18	24,262: 67	36,346: 31	
8,000: —	Nyanskaffning af mätare			—	
44,346: 31					
	Afskrifningar:				
300: —	Inventarier			—	
200: —	Diverse fordringar			530: 31	
500: —				71,180: 55	
7,728: 69	*Turbindriften* se nedan			7,053: 62	
92,625: —				78,234: 17	
	Årets vinst:			21,139: 72	
	Häraf afgår enligt Stadsfullmäktiges beslut den 19/12 1911 ersättning till fru L. Ekelund för rättegångskostnader äfvensom staden egna kostnader i rättegången rörande elektr.-verket		2,376: —		
8,965: —	Till Drätselkammaren.		18,763: 72		
101,590: —			Kronor	99,373: 89	99,373: 89

Turbindriften.

Utgifter:

	Driften:		
75: —	Koks	86: —	
225: —	Oljor och trassel	70: 19	
150: —	Belysning	57: 85	214: 04
450: —			
	Underhåll:		
200: —	Fastigheten	37: 61	
200: —	Maskiner och ledningar	199: 81	237: 42
400: —			
	Aflöningar:		
2,700: —	Maskinskötare		2,700: —
		Transport	3,151: 46

N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Enl. budg.				Verkl. kostn.
			Transport	3,151: 46
	Diverse utgifter:			
60: —	Brandstodsafgifter		—	
216: 53	Oförutsedda utgifter		—	—
276: 53				
	Ränta och amortering å obligationslånen:			
	1892 års lån	39,339: 77		
	Amortering	1,085: 77		
	1:sta halfårets ränta	786: 80		
	2:dra „ „	765: 08	2,637: 65	
	1910 års lån	23,500: —		
	Amortering	211: 77		
	1:sta halfårets ränta	528: 75		
3,902: 16	2:dra „ „	523: 99	1,264: 51	3,902: 16
7,728: 69			Kronor	7,053: 62

Nyanläggningar.

Under året hafva dels utförts och dels fullbordats följande anläggningar.

Lånemedel:

Anslag.		Anslaget beviljat		Verkl. kostn.	
			Vattenledningar:		
	1,250: —	22/12 1910	Vattenledn. i Munkgatan	930: 50	
	1,375: —	„	„ i Sturegatan	932: 38	
4,375: —	1,750: —	„	Serviser och diverse mindre utvidgningar för vattenverket	1,571: 29	3,434; 17
			Afloppsledningar:		
	6,600: —	21/12 1908	Afloppsledn. i Södra Esplanaden	6,587: 16	
	40,000: —	„	Kulvert från Svartån till Storgatan	34,956: 14	
	700: —	22/12 1910	Afloppsledn. i Stora gatan	620: 89	
	1,700. —	„	„ i Kristinagatan till Svartån	2,270; 71	
50,750: —	1,750: —	„	Nya gårdsaflopp	903: 68	45,338: 58
			Gasledningar:		
	1,375: —	—	Gasledn. i Munkgatan	1,437: 56	
	725: —	—	„ i Slottsgatan	645: 17	
55,125: —	2,100: —		Transport	2,082: 73	48,772: 75

N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Anslag					Verkl. kostn.	
55,125: —	2,100: —		Transport		2,082: 73	48,772: 75
	3,000: —	—	Serviser och diverse mindre utvidgningar vid gasverket		1,660: 71	
5,100: —						3,743: 44
			Nya elektricitetsverket samt utvidgningar af elektriska ledningsnätet:			
			Utredning ang. uppför. af nytt elektr.-verk		4,904: 35	
			Beredande af plats för nytt verk . .		2,990: 35	
			Pålar		10,290: 14	
			Byggnaden med grund (inkl. förstärkning af grunden c:a 5,500 kr.)		104,593: 30	
			Dieselmotorer		118,445: 95	
			Elektr. maskiner och instrumentering		78,155: 10	
			Ackumulatorbatteri		25,951: 26	
			Cistern för brännolja		10,300: 02	
			Värme-, vatten-, aflopps- och gasledledningar		6,938: 96	
			Belysningsanläggning och åskledare .		2,099: 15	
			Inredning af gamla elektr.-verksbyggnaden till förråd, rivning af gamla kokshuset, samt uppförande af nytt sådant äfvensom uppförande af staket kring elektr.-verket . .		6,653: 77	
			Diverse utgifter		3,779: 36	
					375,101: 71	
			Nytt maskineri i turbinhuset jämte reparation af byggnaden		30,070: 21	
			Luftledningar:			
			För hamnområdet . . .	1,062: 17		
			I Kungsängsgatan . . .	567: 17		
			Till stadens östra område med slutpunkt vid Folkets Park	3,576: 53		
			I Knuts- och Johanneslundsgatorna	986: 66		
			Till Borgvalla i Jakobsberg	159: 71		
			Omändring af installationer och serviser	8,416: 80	14,769: 04	
			Jordkablar:			
			Till öfverföringspelaren i Kungsängsgatan . . .	8,334: 48		
			Till tryckpunkten vid Mek. Verkst.	2,851: 15		
60,225: —			Transport	11,185: 63	419,940: 96	52,515: 19

N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Anslag				Verkl. kostn.	
60,225: —		Transport	11,185: 63	419,490: 96	52,515: 19
		I Södra Esplanaden	599: 20		
		Till turbinhuset	1,011: 88		
		I Kopparbergsvägen mellan Utanby- och Knutsgat.	964: 48		
		Diverse mindre ledningar	551: 69		
		Öfverkoppling af kablarna från gamla till nya elektr.verket	3,813: 23	18,126: 11	
		Utbetalning för öfvertagande af en del kraftabonnenter från Allm. Svenska Elektr. A.-B.		18,500: —	456,567: 07
		Anslagen för uppförande af nytt elektr.-verk, utvidgning af elektr. ledningsnätet, samt ersättning till A. S. E.A. för öfvertagande af kraftabonnenter beviljades den $^{29}/_{4}$ 1909, utgörande:			
	395,000: —	för uppförande af elektr.-verket			
	61,000: —	för utvidgning af ledningsnätet			
474,500: —	18,500: —	för ersättning till A. S. E. A.			
		Enligt Stadsfullmäktiges beslut den $^{30}/_{3}$ 1911 skulle anslaget af lånemedel för uppförande af nya elektr.-verket minskas med de medel, som influtit för gamla elektr.-verkets maskiner och apparater. Då försäljningen inbragt 20,201: 52, utgör alltså anslaget af lånemedel kr. 454,298: 48.			

Förutom ofvannämnda utvidgningar af elektr.-ledningsnätet hafva följande utförts:

		Elektr. ledningar till Västm. Regemente		16,977: 99	
	17,500: —	Anslag till dessa ledningar beviljades den $^{31}/_{3}$ 1910 med 20,000: — kr. Härifrån afgår i enlighet med Stadsfullmäktiges beslut den $^{26}/_{5}$ 1911 för bestridande af en del af kostnaden för elektr. ledningar i Västra Utstaden kr. 2,500: —			
		Luftledning för Västra Utstaden		5,213: 76	
	6,068: 77	Kostnaden för ifrågavarande ledning skulle enl. Stadsfullmäktiges beslut den $^{26}/_{5}$ täckas af besparade medel dels å anslaget för ledn. till regementet kr. 2,500: — och dels å andra anslag kr. 3,568: 77			
534,725: 25	23,568: 77	Transport		22,191: 75	509,083: 26

N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Anslaget		Anslaget beviljadt		Verkl. kostn,	
534,725: —	23,568: 77		Transport	22,191: 75	509,083: 26
	11,500: —	22/12 1910	Ny tryckpunkt i hörnet af Blåsbogatan och Norra Esplanaden jämte matarekablar	9,443; 16	
	3,000: —	22/12 1910	Luftledning i Norra Esplanaden från Norrmalm till Engelbrektsgatan . . .	2,898: 96	
	2,400: —	22/12 1910	Luftledning mellan regementets ledning och Pilgatan	2,784: 06	
	4,000: —	„	Serviser för elektr.-verket .	4,000: —	
			Jordkabel till järnvägsverkstäderna	5,807: 94	
49,368: 77	4,900: —	„	Anslaget beviljat under benämningen «Div. ledningar inom stadens område»		47,124: 97

Anslaget för utsträckning af allmänna ledningarna utom stadsplanen:

		Luftledningar, diverse .	2,060: 71	
		Vattenledningar, „ .	1,268: 16	
		Afloppsledningar „ .	656: 75	
7,500: —	27/4 1911	Gasledningar, „ .	2,096: 61	6,082: 23

Nyanskaffningar:

	Lånemedel	Vinstmedel	Anslaget beviljat			
	1,600: —	1,400: —	22/12 1910	Våttenmätare .	3,606: 71	
	6,500: —	2,500: —	„	Gasmätare .	9,910: 08	
	7,000: —	8,000: —	„	Elektr. mätare	4,985: 83	
	—	—	—	Inventarier, diverse . . .	2,048: 59	20,550: 69
27,000: —	15,000: —	11,900 —				

Besparingar å följande anslag:

	Till vattenledningar	940: 83	
	„ afloppsledningar	5.411: 42	
	„ gasledningar	1,356: 56	
	„ ledningar utom planlagda området	1,417: 77	
	„ nya elektr.-verket och utvidgning af elektr. ledningsnätet	17,932: 93	
	„ div. jordkablar och luftledningar	2,243: 80	
	„ mätare	6,449: 31	35,752: 62
618,593: 77	Summa kronor		618,593: 77

N:o 49. *Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.*

Anslag			Verkl. kostn.	
		Uttaxerade medel:		
		Gaslyktor:		
	1,350: —	Uppsättning af 13 st. gutulyktor och anskaffning af 15 st. afståndständare, enl. Stadsfullmäktiges beslut den $^{22}/_{12}$ 1910		
	250: —	Uppsättning af 2 st. gatulyktor i Köpingsvägen i enlighet med Stadsfnllmäktiges beslut den $^{27}/_{10}$ 1910		
		Uppsättning af 2 st. gutulyktor i Pilgatan i stället för där förut befintliga luxlampor, som uppsatts i Stallhagen	2,177: 87	
		hvarifrån afgår för 3 st. luxlampor, som nedtagits	345: —	
			1,832: 87	
		Elektriska lampor:		
3,500: —	1,900: —	Uppsatt i enlighet med Stadsfullmäktiges beslut den $^{22}/_{12}$ 1910 4 st. osramlampor 200 nlj. i Norra Esplanaden samt 2 st. osramlampor 600 nlj. i Södra Esplanaden framför järnvägsstationen . . .	1,253: 17	3,086: 04
		Under året har med anledning af öfverlåtelse af gatumark till Allm. Svenska El. A.-B. anlagts i enlighet med Drätselkammarens beslut den $^{20}/_{4}$ 1911 erforderliga nya afloppsledningar kring bolagets område	7,196: 96	
	7,400: —	Beräknad kostnad.		

Utgående värden å fastigheter, rörnät, mätare och inventarier vid 1911 års slut.

Resp. verk med tillhörande ledningsnät och mätare hafva upptagits till de värden, som äro angifna i den af Stadsfullmäktige antagna amorteringsplanen. Härtill hafva lagts kostnaderna för under året utförda arbeten.

N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Verkens bokförda värden, verkställda nedskrifningar samt utgående värden vid 1911 års slut utgöra:

	Bokfördt värde	Nedskrifning	Utg. värden
Vattenverket	608,489: 39	190,850: 31	417,639: 08
Afloppsledningarna	244,356: 45	67,152: 82	177,203: 63
Gasverket	245,111: 75	40,236: 30	204,875: 45
Elektr.-verket med.	795,047: 33	101,716: —	661,437: 42
Kontors- och Förrådsbyggnader			31,893: 91
Turbinhuset	117,570: 21	58,075: 27	59,494: 91
Diverse inventarier	15,494: 03	4,370: 64	11,123: 39
Summa	2,026,069: 16	462,401: 34	1,563,667: 82

N:o 49.
Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

TEKNISKA UPPGIFTER.

Vattenverket:

Förbrukadt vatten	År 1909	År 1910	År 1911	Jämförelse mellan åren 1910 och 1911. Ökning i	
	kbm.	kbm.	kbm.	kbm.	%
För hushållsbehof	488033	533044	625524	92480	17,3
För industriella behof	46988	54785	58000	3215	5,9
För allmänna behof, såsom vattenkastare, urinoarer, dricks- och spolposter, gräsmattor, gatusopning m. m. . .	10920	15100	25000	9900	65,5
Summa vattenförbrukning	545941	602929	708524	105595	17,5

Af den under året uppfordrade vattenmängden erhölls

från nya vattenverket	706,124 kbm.
„ gamla „	2,400 „
Summa	708,524 kbm.

Största vattenförbrukningen under ett dygn inträffade den 27 maj och utgjorde	3,629 kbm.
Lägsta vattenförbrukningen under ett dygn inträffade den 6 januari och utgjorde	794 „
Medelförbrukningen pr dygn motsvarade	1,940 „
D:o „ „ för 1910 motsvarade	1,652 „
motsvarande en ökning pr dygn för 1911 af	228 kbm.

Då omkring 16,800 personer taga vatten från stadens ledning, motsvarade den vattenmängd, som åtgick till hushålls- och allmänna behof, 107 liter pr individ och dygn.

I januari och december skummades filtret.

I december rengjordes stora bassängen och filterbassängen.

Vattenmätare.

Antalet uppsatta mätare den 31 dec. 1910	372 st.
Ökning under år 1911	60 „
Antal uppsatta mätare den 31 dec. 1911	432 st.

N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Vattenledningarna.

Gjutjärnsledningar:

Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1910		33,887 m.
Under året lagda ledningar	1,702 m.	
Under samma år kasserade ledningar	86 „	1,616 „
Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1911		35,503 m.

Smidesjärnsledningar:

Sammanlagda längden den 31 dec. 1911 . . . . 1,607 m.

Afloppsledningarna:

Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1910		21,057 m.
Under året lagda ledningar	2,951 m.	
Under samma år kasserade ledningar	119 „	2,842 „
Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1911		23,899 m

Serviser för vatten och aflopp.

Under år 1911 utförda serviser: 4 inom stadens planlagda område.
19 å „ icke planlagda område.
Inom stadens planlagda område äga alla gårdar vattentag och gårdsaflopp.
A „ icke „ „ „ 349 „ „ „ 385 gårdar gårdsaflopp.

Följande utom kommunen belägna gårdar erhålla vatten från stadens ledning:

Västerås kvarn.
Tallbacka n:r 1, ägare A. Hedrén.
Hamre egendom, „ A. Andersson.
Jakobsberg n:r 1, „ A. Sundberg.
Jakobsberg n:r 39 b, „ E. A. Eriksson.

Vattenklosetter.

	Med septik tank st.	Utan septik tank st.	Utan septik tank men med silbrunn st.	Summa st.
Antal klosetter den 31 dec. 1910	8	48	2	58
Under år 1911 uppställda klosetter . . .		10		10
Antal klosetter den 31 dec. 1911	8	58	2	68

Nya vattenverkets maskiner arbetade sammanlagt 9,385 timmar och uppfordrade i medeltal 21 liter vatten i sekunden. Kolåtgången uppgick till 1,363 hl., motsvande 14,5 liter kol pr maskintimme.

Nya vattenverkets maskineri utvidgades med en elektromotor-högtryckspump för 40—46 liter vatten i sekunden. För detta ändamål anlades elektrisk högspänningsledning mellan stadens nya elektricitetsverk och vattenverket.

N:o 49.
Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Gasverket.

		Å — r				Jämförelse mellan åren 1910 och 1911	
		1908	1909	1910	1911	ökning + minskning —	i %
Förgasade kol	ton	1,311	1,426,5	1,812,5	1,950	+ 137,5	+ 7,6
Tillverkad gas	kbm.	370,610	430,540	520 830	590,900	+ 70,070	+ 13,5
Gasutbyte pr 1,000 kg kol ..		282,7	303,2	287,4	303	+ 15,6	+ 5,4
Koks från ugnarne	hl.	24,486	25,918	30,170	33,779,5	+ 3,609,5	+ 12,0
Till eldning af ugnarne	„	7,029	7,921	9,041	11,060,5	+ 2,019,5	+ 22,3
„ „ „ ångpannan .	„	204,5	301	122	175	+ 53	+ 43,5
„ försäljning öfverblifven .	„	17,252	17,696	21,007	22,544	+ 1,537	+ 7,3
Erhållen koks pr 1,000 kg. förgasade kol	„	18,7	18,2	16,7	17,3	+ 0,6	+ 3,6
Till eldning at ugnarna använd koks i % av förgasade kol	„	20,9	21,7	19,5	22,1	—	+ 1,6
Erhållen stenkolstjära........	liter	40,424	37,677	58,327	67,910	+ 9,583	+ 16,4
„ „ pr 1,000 kg. förgasade kol	„	30,8	26,4	32,2	34,8	+ 2,6	+ 8,1
Kolvikt pr retortladdning ...	kg.	168,8	169,6	183,6	177	— 6,6	— 3,6
Antal retortladdningar... ...	st.	7,768	8,410	9,874	11,012	+ 1,138	+ 11,5
Gasförbrukning pr år och invånare	kbm.	21,9	24,1	27,8	30,8	+ 3	+ 10,8

Antal gatulyktor den 31 dec. 1911.

Stående	297 st. med tillsammans	311	lågor, hvaraf	114	brunno hela natten.
Hängande	21 „ „ „	48	„ „	11	„ „ „
Summa	318	359		125	

Luxlampor: 2 st.

Gasmätare.

Antalet vanliga gasmätare den 31 dec. 1911		937 st.
„ automat- „ „ 31 dec. 1910	305 st.	
„ „ „ hafva under år 1911 ökats med	151 „	456 „
Sammanlagda antalet mätare den 31 dec. 1911		1,393 st.
Antalet vanliga mätare den 31 dec. 1910	939 st.	
„ automat- „ „ 31 dec. 1910	305 „	1,244 st.
hvadan sålunda antalet mätare under år 1911 ökats med		149 st.

N:o 49.
Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Fördelning af den tillverkade gasen.

	1908		1909		1910		1911		Jämförelse mellan åren 1910 och 1911	
	kbm.	%	kbm.	%	kbm.	%	kbm.	%	Ökning i	
	af årstillverkningen								kbm.	%
Offentlig belysning	82675	22,3	97470	22,5	98000	18,8	107354	18,2	9354	9,5
Enskild värme- och lysgas......	237584	64,1	290574	67,2	373400	71,7	406863	68,9	33463	9,0
Gasverkets eget behof	3272	0,9	4265	1,0	1623	0,3	3848	0,7	2225	137,0
Felmätning och förluster	47079	12,7	40231	9,3	47807	9,2	72835	12,2	25028	52,4
Summa	370610	100,0	432540	100,0	520830	100,0	590900	100,0	70070	13,4

Maximitillverkning pr dygn inträffade den 16 dec. och motsvarade . . . 2,645 kbm
D:o „ „ i % af årstillverkningen . . . . 0,44 %
Minimitillverkning „ „ inträffade den 25 juni och motsvarade . . . 705 kbm.
D:o „ „ i % af årstillverkningen . . . . 0,12 %

Gasledningarna.

Gjutjärnsledningar.

Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1910		19,139 meter
Under år 1911 lagda ledningar	2,294 meter	
„ „ 1911 kasserade ledningar	230 „	2,064 „
		21,203 meter

Smidesjärnsledningar:

Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1910	5,741 meter
(Dylika ledningar hafva ej lagts under år 1911)	
Gasledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1911	26,944 meter

Under år 1911 lagda serviser:

Inom planlagda området	18 st.
Utom „ „	38 „
Summa	56 st.

N:o 49. Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Elektricitetsverket.

	1910 kwtr	1911 kwtr	Ökning kwtr	Ökning %
Afgifven ström till offentlig belysning	1,000	3,350	2,350	235
„ „ „ enskilda: „	163,700	197,700	34,000	21
kraft, likström	42,623	167,531	124,908	294
„ växelström	—	77,535	77,535	—
Summa	207,323	446,116	238,793	115
Egen förbrukning: belysning	4,045	6,765	2,720	67
kraft	—	2,855	2,855	—
Summa	211,368	455,736	244,368	116

Under år 1911 alstrades 431,311 kwtr likström och 77,535 kwtr växelström.

I batteriet har under året förbrukats 32,090 kwt., och har alltså öfriga förluster i ledningar och elektricitetsmätare uppgått till 21,110 kwt., motsvarande 4,9 % af alstrad likström.

I turbinhuset har alstrats 199,059 kwt., motsvarande 46 % af alstrad likström.

Elektricitetsmätare.

Uppsatta mätare den 31 dec. 1910	859 st.
Ökning under år 1911	253 „
Antal uppsatta mätare den 31 dec. 1911	1,112 st.

Tabell, utvisande anslutningen till verket under redogörelseåret.

	Motorer m. m. st.	Motorer m. m. hkr.	Motorer m. m. kw.	Glödlampor st.	Glödlampor kw.	Båglampor st.	Båglampor kw.	S:a kw.
Anslutningen den 31 dec. 1910	120	295	272	13,080	585	29	18	875
Ökning resp. minskning under 1911	28	80	71	1,600	62	— 9	— 6	127
Anslutningen den 31 dec. 1911	148	375	343	14,680	647	20	12	1,002

För belysningen uppgick antalet förbrukningstimmar under året till 316 timmar pr lampa.

De till elektr.-verket den 31 dec. 1911 anslutna elektr. motorerna m. m. voro af följande storlekar:

N:o 49.
Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.

Motorer m. m. på 220 volt.

Storlek hkr.	0,1—0,9	1—1,9	2—2,9	3 3,9	4	5	Summa
Antal	26	34	23	6	3	4	96
Kapacitet summa hkr.	8,8	40,6	47,8	18,4	12	20	147,6
„ „ kw.	10,7	43,8	44,1	16,9	10,8	18	144,3

Motorer m. m. på 440 volt.

Storlek hkr.	1 1/2	2-2,9	3	4	5	6 1/2	7	10	12	18	24	Summa
Antal	10	13	8	5	6	4	1	1	2	1	1	52
Kapacitet summa hkr.	15	29,4	24	20	30	26	7	10	24	18	24	227,4
„ „ kw.	14,8	27	21,9	17,9	27	22,6	6	8,5	20,4	15,2	17,5	198,8

Kraft levereras till.

	Antal motorer	Summa hkr
Bagerier och konditorier	8	19,5
Biografer	1	4
Bryggerier	5	9,9
Filfabriker	1	7
Fläktar	6	0,7
Foderfabriker	2	5
Gasverk	2	3,5
Hissar	13	26,1
Kafferosterier	3	5
Kemisk-tekniska fabriker	2	3
Laboratorier	1	0,5
Lossningskranar	2	9
Manglar	2	3
Mejerier	2	7
Mekaniska verkstäder och smedjor	23	71,3
Metall- och guldsmedsfabriker	7	18,2
Murbruksfabriker	2	24,5
Orglar	1	1,5
Pumpar	5	9,2
Renhållningsverk	1	12
Repslagerier	5	5
Röntgenapparater	3	30
Slakterier och korffabriker	15	27,2
Snickerier	8	23,2
Tandläkare	4	0,4
Telegrafverk	3	5,1
Tryckerier	18	27,7
Vedsågerier	3	16,5
Summa	148	375

N:o 49. *Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse.*

Den af Stadsfullmäktige den 31 mars 1910 beslutade moderniseringen af turbinhusets maskinella utrustning, hvilket arbete under år 1910 påbörjades, fullbordades under det nu gångna året.

Den elektriska högspänningsgeneratorn, hvars anskaffande Stadsfullmäktige beslutade den 29 april 1909, monterades i början af året, hvarefter leverans af växelström till Allm. Svenska Elektr. A.-B. verkstäder genom en af nämnda bolag i Nedre Trädgårdsgatan nedlagd högspänningskabel omedelbart påbörjades.

Sedan Stadsfullmäktige den 21 juni 1910 beslutat anordnandet af elektrisk drift i stadens vattenverk vid Hesslö, framdrogs elektrisk högspänningsledning från stadens elektricitetsverk till vattenverket, hvarest en elektromotorpump med tillhörande instrumentering anordnades. Då emellertid anläggningen ifråga var färdig först vid slutet av året, kunde driften ej påbörjas under detsamma.

Under året hafva dessutom följande större ledningssträckor m. m. monterats:

Elektrisk luftledning från Folkets Park till Tuberkulossjukhuset.

Elektrisk luftledning (förbindelseledning) mellan ofvannämnda sträcka och Kungl. Västmanlands Regementes kasernetablissement.

Elektrisk jordkabel från elektr.-verket i Munkgatan, Vasagatan, Domkyrkoesplanaden, Österlånggatan, Skolgatan och Blåsbogatan till Norra Esplanaden.

Elektrisk luftledning från Blåsbogatan i Norra Esplanaden till Karlsgatan jämte montering af 4 st. elektriska ytterbelysningslampor i Norra Esplanaden.

Elektriskt luftledningsnät inom stadens västra område, hvarest 7 st. elektriska ytterbelysningslampor monterades.

Elektriska luftledningar från Norra Esplanaden till Lindsborg och Ryttersborg samt anordnande därstädes af 2 st. elektriska ytterbelysningslampor.

Elektrisk luftledning från Norra Esplanaden i Skultunavägen till Karlslund.

Elektriska jordkablar från elektr.-verket, genom Vasaparken, Södra Esplanaden, Hamngatan och utefter järnvägen till Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolags verkstäder.

Framför järnvägsstationen monterades 2 st. elektriska ytterbelysningslampor.

Under året hafva 16 st. jordkabel- och 90 st. luftledningsserviser samt 145 st. elektr. installationer monterats. Af dessa senare hafva 77 st. utförts af verkets entreprenörer och 68 st. genom verkets försorg.

Västerås den 23 april 1912.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

John Fredholm.

Gerh. Gustafson.

N:o 50.

Drätselkammarens skrifvelse ang. afkortning af utskylder för G. J. F. Sterneman.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Klockaren G. J. F. Sterneman här i staden har hos Drätselkammaren anhållit om afkortning å honom enligt debetsedel N:n 3,206 påförda utskylder till staden för år 1911 utgörande 124 kronor 38 öre med ett belopp af 41 kronor 57 öre.

Sökanden har till stöd för sin framställning, med företeende af bestyrkt afskrift af sin år 1911 afgifna deklaration, anfört, att han i deklarationen uppgifvit sin kontanta inkomst af klockaretjänsten jämte förmånen af fri bostad, men att taxeringsnämnden, troligen i följd däraf att han uppfört sist berörda inkomst å felaktigt ställe i deklarationsblanketten, af misstag jämte nyssnämnda två inkomstbelopp ånyo upptagit förmånen af fri bostad, hvadan alltså värdet af denna förmån två gånger ingår i uppskattade inkomstbeloppet; och har sökanden därjämte uppgifvit att, då han icke erhållit någon underrättelse om förhöjningen, han icke öfverklagat taxeringsnämndens beslut.

Drätselkammaren som vid uträkning funnit, att sökandens kommunalutskylder, därest vid taxeringen bostadsförmånerna såsom rätteligen bort ske, endast en gång beräknats, skulle hafva utgjort 82 kronor 81 öre i stället för 124 kronor 38 öre, får härmed på grund af de skäl sökanden anfört föreslå, att Stadsfullmäktige ville med bifall till sökandens begäran å ifrågavarande utskylder medgifva afkortning med skillnaden mellan nämnda belopp eller 41 kronor 57 öre.

Västerås den 11 Juni 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 29 Augusti. XI

N:o 51.

Meddelande från kommittén för utredning af fråga om S:t Ilians sockens inkorporering med Västerås stad.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 28 Februari 1907 beslöto Stadsfullmäktige med bifall till en skriftlig motion i ämnet af Kronofogden Th. Kalén att tillsätta en kommitté af tre personer för att i samarbete med af S:t Ilians sockens kommunalstämma utsedda personer samt med en Konungens Befallningshafvande i länet förordnad ordförande verkställa utredning af frågan om S:t Ilians sockens införlifvande med Västerås antingen i sin helhet eller till någon viss del samt om villkoren och kostnaderna härför m. m.

Till ledamöter i kommittén utsågo Stadsfullmäktige den 27 Mars samma år Borgmästaren John Karlsson, Häradshöfdingen C. Uggla och Kronofogden Th. Kalén.

Kommunalstämman i S:t Ilians socken hade redan den 26 Januari 1907 till ledamöter af kommittén utsett Nämndemannen C. J. Frändberg, Riksdagsmannen A. R. Lundblad och Landtbrukaren J. F. Olsson med Trädgårdsmästaren J. V. Larsson som suppleant.

På framställning af dessa kommitterade har Konungens Befallningshafvande i länet genom resolution den 18 Februari 1908 förordnat Landssekreteraren H. Uddén till ordförande i kommittén.

Kommitterade hafva därefter haft åtskilliga sammanträden och insamlat och sammanställt en del för utredningen erforderderligt statistiskt material äfvensom infordrat åtskilliga för utredningen nödiga uppgifter i öfrigt samt inhämtat yttranden från i frågan intresserade korporationer.

Bland andra intresserade, som sålunda blifvit hörda, äro tingshusbyggnadsskyldige och väghållningsskyldige i såväl Tuhundra som Norrbo härader, i hvilka härader S:t Ilians socken ingår med olika delar.

Definitivt svar har omsider inkommit från väghållningsskyldige inom Tuhundra härad, och detta allenast i den form att kommunalstämmorna inom Västerås-Barkarö, Dingtuna, Lillhärads och Lundby socknar under December månad 1911 enligt till kommitterade öfverlämnade protokollsutdrag — med bifall till ett af en särskildt tillsatt kommitté afgifvet förslag — beslutat fordra,

> att därest den ifrågasatta inkorporeringen komme till stånd, Västerås stad skulle till häradets vägkassa erlägga ett ersättningsbelopp för minskad vägskatt af 30,000 kronor.

N:o 51 ang. fråga om S:t Ilians s:ns inkorporering med Västerås.

Däremot har från Norrbo härads vägdistrikt, liksom från de tingshusbyggnadsskyldige i bägge häradena icke något yttrande inkommit i annan mån, än att Norrbo härads väghållningsskyldige tillkännagifvit sig icke nu vilja afgifva definitivt utlåtande i ämnet.

Kommitterade, som ämna att för Stadsfullmäktige om möjligt inom detta års utgång framlägga resultatet af sitt utredningsarbete, till den kraft och verkan det kan medföra, hafva emellertid ansett sig redan nu böra för Stadsfullmäktige tillkännagifva, att den kommitterade förelagda frågan synes icke vara mogen för en lösning. Till denna uppfattning hafva kommitterade kommit dels på grund af det *mycket* höga belopp, som i ofvannämnda hänseende fordrats, och dels af den anledning att frågan om såväl en allmän revision af väglagen som ock köpingars och andra mindre stadsliknande samhällens utbrytande från väghållningsdistrikten för närvarande äro föremål för statsmakternas särskilda uppmärksamhet och torde kunna förväntas inom kort tid blifva lösta. De väntade reformerna i berörda hänseende lära utan tvifvel komma att ställa frågan om stadens ersättningsskyldighet i nu förevarande fall i ett helt annat läge.

Västerås den 29 Juni 1912.

På kommitterades vägnar:

Herman Uddén.

Theofil Öberg.

N:o 52.

Magistratens skrifvelse med öfverlämnande af Kungl. brefvet den 18 Juli 1911 ang. fastställelse af stadga för Rådstufvurätten och Magistraten i Västerås.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Magistraten får härmed till Stadsfullmäktiges kännedom och för att i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar intagas öfverlämna bestyrkt afskrift af afskrift af Kungl. Maj:ts nådiga bref den 18 Juli 1912 angående nådig fastställelse af stadga för Rådstufvurätten och Magistraten i Västerås.

Västerås rådhus den 7 Augusti 1912.

På Magistratens vägnar:

J. W. Ödman.

Helge Cronholm.

Afskrift af Afskrift.

N:o 52
ang. stadga för rådstufvurätten och magistraten i Västerås.

GUSTAF etc. Vår ynnest etc.

Sedan Stadsfullmäktige i Västerås *dels* vid sammanträde den 30 november 1911, under förutsättning att sådan organisation af stadens rådstufvurätt och magistrat som öfverensstämde med vissa af fullmäktige godkända grunder blefve fastställd, antagit aflöningsstater för de ämbets- och tjänstemän, organisationen upptog, *dels ock* vid sammanträde den 29 februari 1912 godkänt ett af magistraten enligt nämnda grunder uppgjordt förslag till ny arbetsordning för rådstufvurätten och magistraten, har magistraten i underdånig skrifvelse den 20 mars 1912 underställt de sålunda fattade besluten Vår pröfning och fastställelse, hvarvid dock magistraten hemställt om någon höjning af den för ene rådmannen föreslagna aflöning.

Härefter har Ni med underdånig skrifvelse den 2 maj 1912 insändt handlingarna i ärendet för nådig pröfning af stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut; och har Ni därvid, med anmälan att besvär öfver besluten icke anförts, för egen del utlåtit Eder i ärendet.

Efter det Svea hofrätt afgifvit infordradt utlåtande, hafva vi låtit ärendet Oss föredragas, och hafva Vi, med upphäfvande af hvad i nådiga bref till Eder den 27 juni 1867 och den 21 februari 1868 bestämts i förevarande ämne, äfvensom andra nådiga beslut, som kunna stå i strid mot nedan upptagna stadganden, funnit godt att, i hufvudsaklig öfverenstämmelse med de underställda förslagen, fastställa följande

”Stadga för rådstufvurätten och magistraten i Västerås.

§ 1.

Rådstufvurätten och magistraten i Västerås skall bestå af borgmästare och två lagfarna rådmän, den ena civilrådman och den andra brottmålsrådman. En hos rådstufvurätten och magistraten anställd lagfaren stadsnotarie skall vara extra bisittare i rådstufvurätten och magistraten vid förfall för någon af dess ordinarie ledamöter, där annan icke är till vikarie förordnad.

§ 2.

Borgmästaren åligger — utom de göromål, hvilka enligt lag och särskillda författningar tillkomma honom såsom borgmästare —:

att hafva tillsyn öfver ärendenas skyndsamma och ordentliga handläggning såväl vid rådstufvurätten som hos magistraten;

att utfärda stämningar i civila mål och brottmål;

att föra lagfarts-, intecknings- och tomträttsprotokollen äfvensom fastighets- och tomträttsböckerna, utfärda å dessa protokoll och böcker grundade bevis, verkställa den expedition, som därtill hör, samt upprätta de statistiska uppgifter, hvilka i fråga om hithörande ärenden skola ingifvas till justitiedepartementet;

att uppsätta, underteckna och expediera utlåtande och kungörelser, som af magistraten afgifvas eller utfärdas;

att granska och underteckna alla öfriga expeditioner, som utgå från magistraten;

att utöfva chefskap för och tillsyn öfver stadens polis;

att hvarje år uppgöra generalförslag angående stadens inkomster och utgifter, samt

att utfärda de bevis, hvarom i lag eller härnadan ej annorlunda stadgas.

N:o 52 *ang. stadga för rådstufvurätten och magistraten i Västerås.*

§ 3.

Civilrådsmannen åligger:

att föra domboken i civila mål och ärenden samt protokollen öfver bouppteckningar, testamenten, afhandlingar, äktenskapsförord och förmynderskap äfvensom förmyndarroteln, utfärda å nämnda dombok och protokoll samt å förmyndarroteln grundade bevis, verkställa hithörande expedition samt beträffande dessa mål och ärenden upprätta de statistiska uppgifter, som skola insändas till justitiedepartementet;

att granska gode männens för tillsyn å förmynderskap afgifna berättelser och anmäla därvid anmärkta förhållanden, som kunna till någon rättens åtgärd föranleda;

att utfärda offentliga stämningar samt kallelser i konkurs- och årsstämningsmål samt föra konkurs- och boskillnadsdiarier äfvensom utfärda därpå grundade bevis; samt

att föra protokollet och handhafva expeditionen hos magistraten såsom öfverexekutor.

Vid tillfälligt förhinder för borgmästaren under högst fjorton dagar skall civilrådmannen uppehålla hans tjänst.

§ 4.

Brottmålsrådmannen, hvilken tillika är notarius publicus och såsom sådan har att föra notarii publici protokoll och fullgöra hvad i öfrigt tillkommer notarius publicus, åligger:

att föra domboken i brottmål, utfärda därå grundade bevis, verkställa därmed sammanhängande expedition och upprätta de statistiska uppgifter, hvilka skola rörande brottmål till justitiedepartementet insändas; samt

att föra protokoll vid de magistraten åliggande syner och besiktningar, hålla de besiktningar, värderingar och andra ej särskildt nämnda förrättningar, som utom rådstufvurättens och magistratens sammanträden skola verkställas, samt inför rådstufvurätten och magistraten föredraga dessa ärenden.

Vid sådant tillfälligt förfall för borgmästaren som ofvan är sagdt och då civilrådmannen är hindrad, skall brottmålsrådmannen förestå borgmästarebefattningen.

§ 5.

Stadsnotarien åligger:

att föra protokoll öfver magistratsärenden samt såsom kontrasignant åt borgmästaren ombesörja all den magistraten åliggande expedition och brefväxling, som icke, enligt hvad ofvan sagts, åligger borgmästaren eller någon af rådmännen;

att föra handels- och sjukkasseregistren och ombesörja hvad därmed äger sammanhang samt meddela bevis, som afse upplysningar enligt samma register;

att upprätta de statistiska uppgifter, som skola till kommerskollegiet ingifvas;

att hafva närmaste tillsyn öfver kontrollstämpling af metallarbeten och afgifva föreskrifna rapporter därom, samt

att vara kontrollant vid kronouppbörden.

§ 6.

Såväl borgmästaren som rådmännen skola vara skyldiga att uti till deras förfogande ställda brandfria hvalf eller kassaskåp förvara stadens fastighets- och dylika böcker äfvensom alla af dem å tjänstens vägnar mottagna värdehandlingar, hvilka under den tid, de äro i deras vård och icke måste vara tillgängliga för protokollsuppsättning, ej må å annat ställe förvaras. Nämnda böcker må icke från ämbetslokalen bortföras.

§ 7.

Såväl borgmästaren som rådmännen och stadsnotarien skola alla helgfria dagar, utom rådstufvurättens ordinarie seesionsdagar, vara i tjänsteärenden att träffa å de till dem upplåtna tjänstelokaler på tider, som af magistraten bestämmas och kungöras.

N:o 52 ang. stadga för rådstufvurätten och magistraten i Västerås.

§ 8.

De åligganden, som enligt redan gifna eller framdeles blifvande författningar tillhöra rådstufvurätten eller magistraten men icke blifvit härofvan någon särskild dess ledamot tillagda, skola af rådstufvurätten eller magistraten mellan dess ledamöter fördelas.

§ 9.

Beträffande aflöningen för ledamöterna i rådstufvurätten och magistraten skall gälla:

Borgmästaren erhåller en grundlön af 5,000 kronor med två ålderstillägg å 500 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring samt arvode till vikarie under en och en half månads semester 300 kronor.

Civilrådmannen erhåller en grundlön af 3,000 kronor med två ålderstillägg å 500 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring samt arfvode till vikarie under en månads semester 150 kronor.

Brottmålsrådmannen erhåller en grundlön af 2,500 kronor med två ålderstillägg å 500 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring samt arfvode till vikarie under en månads semester 150 kronor.

Stadsnotarien erhåller en grundlön af 2,500 kronor med två ålderstillägg å 500 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring samt arfvode till vikarie under en månads semester 100 kronor.

§ 10.

För åtnjutande af de i § 9 angifna aflöningsförmåner skola gälla följande villkor och bestämmelser:

1:o) Såväl grundlönen som ålderstilläggen uppdelas i 70 procent lön och 30 procent tjänstgöringspenningar, dock att ifråga om tjänstledighet för längre tid än ett år det må ankomma på stadsfullmäktige att efter magistratens hörande bestämma annan grund för fördelningen.

2:o) Tjänstår räknas från tiden för ordinarie anställning, i fråga om borgmästarebefattningen såsom borgmästare i staden och beträffande rådmansbefattningarna såsom rådman i staden, och uppflyttning i högre lönegrad inträder med ingången af kalenderåret närmast efter det, under hvilket erforderligt antal tjänstår uppnåtts.

3:o) Vikarie för borgmästare, rådman eller stadsnotarie under dennes semester äger icke uppbära af tjänsten härflytande behållna sportler.

4:o) De i aflöningsstaten upptagna ämbets- och tjänstemän äro skyldiga underkasta sig ej mindre de nya bestämmelser rörande deras tjänstgöring, som framdeles kunna blifva i vederbörlig ordning beslutade, än äfven bestämmelserna i det pensionsreglemente, som stadsfullmäktige framdeles kunna komma att fastställa.

Utom förenämnda två rådmanstjänster skall den vid rådstufvurätten och magistraten för närvarande inrättade illitterata rådmansbefattning fortfara, med årlig aflöning af 1,000 kronor, så länge dess nuvarande innehafvare rådmannen Frans Conrad Hennichs kvarstår i tjänst; och skall, med jämkning i hvad ofvan bestämts, under denna tid, därest ej annan öfverenskommelse träffas, Hennichs åligga:

N:o 52 ang. stadga för rådstufvurätten och magistraten i Västerås.

att tjänstgöra såsom ledamot i magistraten å dess särskilda ordinarie sessionsdag men eljest endast då hans närvaro påkallas;

att tjänstgöra såsom ledamot i rådstufvurätten vid förfall för någon ledamot och då i dylikt fall särskildt förordnande å befattningen ej meddelats; samt

att handhafva kontrollstämplingen, hålla de syner och besiktningar, som eljest skulle åligga brottmålsrådmannen och hittills förrättats af illitterate rådmannen, samt i tur med stadsnotarien tjänstgöra såsom kontrollant vid kronouppbörden."

Detta varder Eder till kännedom och vederbörandes förständigande meddeladt.

Stockholms slott den 18 juli 1912.

GUSTAF.

Gust. Sandström.

ang. stadga för rådstufvurätten och magistraten f Västerås.

Rätt afskrifvet, betygas.
Västerås slott i landskansliet den 2 augusti 1912.

Ex officio:
Georg Enhörning.

Rätt afskrifvet, betygas.
Västerås Rådhus den 5 augusti 1912.

Ex officio:
Helge Cronholm.

N:o 53.

Hälsovårdsnämndens förslag angående tillstånd att införa vattenklosetter i två fastigheter.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I särskilda ansökningar hafva nedannämnda personer anhållit om tillstånd att inrätta vattenklosetter i följande fastigheter, nämligen:

Fabrikören C. A. Palmén 2 vattenklosetter i gården N:o 16 Vasa, Gårdsägaren J. A. Nordenborg ett icke uppgifvet antal vattenklosetter i gården N:o 4, kvarteret Njord.

Sedan hälsovårdsnämnden remitterat berörda ansökningar till Vatten- och Gasverksstyrelsen, har styrelsen förklarat att med afseende å lutning och dimensioner å den afloppledning, till hvilken de ifrågasatta vattenklosetterna skulle anknytas, hinder ej mötte för samma vattenklosetters anläggande

Med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af ifrågavarande ansökningar jämte Vatten- och Gasverksstyrelsens yttranden, får Hälsovårdsnämnden med

stöd af samma yttranden föreslå att Stadsfullmäktige ville för här ofvan berörda fall medgifva undantag från den i § 1 af ordningsföreskrifterna i afseende å den allmänna hälsovården i Västerås stad gifna bestämmelsen om garderobklosetter samt tillsvidare för sin del tillåta anordnande af vattenklosetter i begärd utsträckning uti ifrågavarande fastigheter med direkt anslutning till stadens afloppsledningar, dock under villkor att vid anordnande och användning af klosetterna fastigheternas ägare ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som Hälsovårdsnämnden kan finna skäligt meddela äfvensom underkasta sig de vattenklosettafgifter, som eventuellt kunna blifva i vederbörlig ordning fastställda.

N:o 53 ang. tillstånd att införa vattenklosetter i två fastigheter.

Västerås den 16 Augusti 1912.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Carl Thunström,
v. ordförande.

Helge Cronholm.

Utdrag af protokoll, hållet vid Vatten- och Gasverksstyrelsens sammanträde den 14 maj 1912.

§ 83

Lästes följande från stadens ombudsman inkomna skrifvelse:

"Till Vatten- och Gasverksstyrelsen, Västerås.

Enligt uppdrag af Hälsovårdsnämnden får jag härmed anhålla, att styrelsen ville till Nämnden inkomma med yttrande öfver närlagda framställning, som därvid torde till Nämnden återställas.

Västerås stads ombudsmannaexpedition den 16 April 1912

Theofil Öberg".

Härtill vore fogad följande ansökan:

"Till Hälsovårdsnämnden i Västerås

Undertecknad får härmed vördsamt anhålla att i min gård N:o 16 Vasa med adressnummer 9 Floragatan få anordna tvenne vattenklosetter i förening med stadens vatten- och kloakledning.

Västerås den 16 April 1912.

C. A. Palmén".

Föreståndaren meddelade, att servisen från berörda byggnad vore ansluten till den afloppsledning, som ginge genom Svante- och Floragatorna, forsatte till Mälaren samt utmynnade vid Fridnäs Ledningen ägde god lutning, bestode af 12″ à 15″ rör, samt hade en lägd af 610 meter.

N:o 53 ang. tillstånd att införa vattenklosetter i två fastigheter.

Med anledning häraf beslöts meddela Hälsovårdsnämnden, att styrelsen icke ansåge tekniska hinder föreligga för bifall till framställningen.
Västerås som ofvan.

In fidem
C. Fogelberg.

Utdrag af protokoll, hållet vid Vatten- och Gasverkstyrelsens sammanträde den 14 maj 1912.

§ 82.

Lästes följande från Hälsovårdsnämnden inkomna protokollsutdrag:

"Utdrag af protokoll, hållet vid Hälsovårdsnämndens i Västerås sammanträde den 17 April 1912

§ 50.

Med utdrag af sitt protokoll för den 12 nästlidne mars hade Vatten- och Gasverksstyrelsen utan eget yttrande till hälsovårdsnämnden remitterat en till styrelsen inkommen framställning från J. A. Nordenborg om inrättande af vattenklosetter i fastigheten N:o 4 i kvarteret Njord.
Hälsovårdsnämnden beslöt efter föredragning häraf inhämta Vatten- och Gasverksstyrelsens utlåtande i ärendet.
Västerås som ofvan.

In fidem:
Theofil Öberg".

Härtill vore fogad följande från sökanden inkomna skrifvelse:

"Till Västerås stads Vatten- och Gasverksstyrelse

Härmed får jag äran meddela, att jag har för afsikt anordna vattenklosetter uti mitt hus Lilla Vestmannia, hörnhus af Kopparbergsvägen och Nedre Trädgårdsgatan i Västerås stad och anhåller om tillåtelse att med dessa anordningar ingå i stadens kloaknät
Västerås den 29 Februari 1912.

J. A. Nordenborg".

Föreståndaren meddelade, att servisen från ifrågavarande byggnad vore ansluten till kulverten i Kopparbergsvägen, hvilken ledning hade dimension af 1,0 resp. 1,2 meter samt utmynnade i Svartån norr om järnvägsbron, varande längden mellan berörda punkter 520 meter.
Med anledning häraf beslöts meddela Hälsovårdsnämnden, att styrelsen icke ansåge tekniska hinder föreligga för bifall till framställningen.
Västerås som ofvan.

In fidem
C. Fogelberg.

N:o 54.

Drätselkammarens framställning angående utarbetande af Västerås kommunla historia.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan fråga inom Drätselkammaren väckts därom, att på skäl, som i bifogade skrifvelse närmare omförmäles stadens kommunala historia borde utarbetas, har Drätselkammaren beslutat för sin del biträda förslaget och därvid tänkt sig, att frågan bäst skulle realiseras så, att stadens ombudsman finge i uppdrag att med erforderligt biträde af personer, som i ena eller andra afseendet ägde kännedom om de olika kommunala institutionerna, utarbeta och redigera arbetet och för den skull beviljades ledighet från sin tjänst under den tid, som fordrades för arbetets utförande.

I anledning häraf får Drätselkammaren hemställa,

att Stadsfullmäktige ville för utarbetandet af Västerås stads kommunala historia bevilja ett förslagsanslag af 2,500 kronor att upptagas i 1913 års budget samt lämna stadens ombudsman i uppdrag att redigera arbetet.

Västerås den 23 Juli 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Helge Cronholm.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Vid beredningen af kommunala frågor stöter man ofta på den svårigheten, att man ej utan ett synnerligen tidsödande arbete med visshet kan klargöra frågans ursprung eller de olika faser samma fråga genomgått inan den kommit i förfintligt läge. Bland dylika ständigt återkommande kommunala frågor må exempelvis nämnas: Väghållningsfrågan, gatuhållningsfrågan, donationsjordsfrågan m. fl.

Då det gifvetvis torde vara af betydelse, att hvar och en, som intresserar sig för kommunala angelägenheter, äger möjlighet att med mindre tidsuppoffringar bilda sig en föreställning om en viss frågas utvecklingslinje, synes det mig vara önskvärdt, att ett sammandrag utarbetades af de viktigare beslut, som under tidernas lopp blifvit fattade i angelägenheter rörande Västerås kommun. Det verkliga material, som hufvudsakligen i form af protokoll bevaras i stadens numera ordnade arkiv, skulle kunna blifva af synnerligen stort värde för såväl nuvarande som kommande generationer om en förfaren jurist, lämpligen stadens ombudsman, blefve satt i tillfälle att bearbeta detsamma.

N:o 54 ang. utarbetande af Västerås kommunala historia.

Resultatet af ett dylikt studium skulle, vederbörligen fördeladt i afhandlingen rörande stadens olika förvaltningsgrenar, eventuellt under medarbetarskap af andra stadens fack- eller förtroendemän kunna sammanföras i ett verk om *Västerås stads kommunala historia.*

I år har som bekant ett halfsekel förflutit, sedan tillkomsten af nu gällande stadsförfattning; i år kommer därjämte stadens innevånareantal att uppnå ett visst gränsmärke, nämligen det tjugonde tusendet. I båda dessa omständigheter ser jag en tillräcklig anledning till att en kortfattad historia öfver vår stads utveckling torde nnder innevarande år påbörjas.

Jag tillåter mig därför hemställa, att Drätselkammaren hehagade hos Stadsfullmäktige anhålla om ett förslagsanslag af kr. 2,500 för utgifvande af Västerås stads kommunala historia.

Västerås den 20 juni 1912.

Harald Håkansson.

N:o 55.

Drätselkammarens skrifvelse i fråga om lösningsrätt till två fastigheter på stadens grund.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af förteckning öfver vid Rådstufvurätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter belägna helt eller delvis på stadens grund under Maj månad år 1912 får Drätselkammaren, enär ifrågavarande fastigheter icke äro för regleringsändamål eller eljest för staden erforderliga, hemställa,

att Stadsfullmäktige icke måtte på grund af de sålunda lagfarna öfverlåtelser göra stadens lösningsrätt till fastigheterna ifråga gällande.

Västerås den 23 Juli 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Helge Cronholm.

Förteckning öfver vid Rådstufvurätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter belägna helt eller delvis på stadens grund under maj månad år 1912.

N:o 55 ang. lösningsrätt till två fastigheter på stadens grund.

Den 6 Maj.

å gården och tomten N;o 73 i Västerås stads norra kvarter, som handlanden J. A. Andersson, enligt köpebref den 1 oktober 1911 af plåtslagaren Johan Emil Svensson för 10,000 kronor tillhandlat sig;

å samma fastighet, som handlanden Clas Otto Andersson, enligt köpebref den 1 oktober 1911 med därå den 3 januari 1912 tecknad öfverlåtelse af handlanden J. A. Andersson för 9,500 kronor tillhandlat sig;

å gården och tomten N:o 57 i Västerås stads västra kvarter, som direktören och riddaren Oscar Fredrik Wijkman, enligt köpekontrakt den 27 april 1909 af Ingeborg Jansson för 5,000 kronor tillhandlat sig;

å hälften af samma fastighet, som änkefru Selma Wijkman, född Nyqvist, enligt bouppteckningsinstrument den 31 januari 1910 i giftorätt efter sin aflidne man direktören och riddaren Oscar Fredrik Wijkman bekommit;

en åttondel af samma fastighet, som Juris utriusque och filosofie kandidaten Olov Fredrik Wijkman, enligt bouppteckningsinstrument den 31 januari 1910 efter sin aflidne fader direktören och riddaren Oscar Fredrik Wijkman i arf bekommit;

å en åttondel af samma fastighet, som löjtnanten Sven Oscar Wijkman, enligt bouppteckningsinstrument den 31 januari 1910 efter sin aflidne fader direktören och riddaren Oscar Fredrik Wijkman i arf bekommit;

å en åttondel af samma fastighet, som civilingeniören Victor Ericssons hustru Eva Helena Ericsson, född Wijkman, enligt bouppteckningsinstrument den 31 januari 1910 efter sin aflidne fader direktören och riddaren Oscar Fredrik Wijkman i arf bekommit;

å en åttondel af samma fastighet, som teknologen Johan Erik Wijkman, enligt bouppteckningsinstrument den 31 januari 1910 efter sin aflidne fader direktören och riddaren Oscar Fredrik Wijkman i arf bekommit.

Västerås rådhus den 31 maj 1912.

På Rådstufvurättens vägnar:

John Karlsson.

N:o 56.

Drätselkammarens förnyade utlåtande i fråga om uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås högre allmänna läroverk.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 29 Februari 1912 beslöto Stadsfullmäktige i anledning af ett af Drätselkammaren efter verkställd utredning framställdt förslag om uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås högre allmänna läroverk i enlighet med af Arkitekten Erik Hahr uppgjorda skisser Alt II. att bordlägga frågan samt uppdraga åt Drätelkammaren att

N:o 56 ang. uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås h. allm. läroverk.

emellertid anskaffa fullständigare byggnadsskisser än de då föreliggande, af hvilka den nya annexbyggnadens och en tilltänkt biblioteksbyggnads utseende i förhållande till domkyrkan från olika synpunkter framginge, att söka inskaffa utlåtanden från sakkunniga personer om ifrågavarande byggnaders estetiska berättigande med hänsyn till domkyrkan, att på marken utstaka de föreslagna byggnadernas lägen samt genom hänvändelse till Domkapitlet och Domkyrkokommissionen förvissa sig om nämnda myndigheters medverkan till den ifrågavarande byggnadsplanens genomförande på i Drätselkammarens utlåtande angifvet sätt.

Den 28 Mars 1912, då berörda ärende ånyo inför Stadsfullmäktige föredrogs, beslöto Stadsfullmäktige i anledning af anmälan från Drätselkammaren att den åt Drätselkammaren anbefallda utredningen ännu icke hunnit verkställas att återremittera frågan till Drätselkammaren för verkställande af den af Stadsfullmäktige beslutade ytterligare utredningen.

Till fullgörande af Stadsfullmäktiges uppdrag har Drätselkammaren låtit genom Arkitekten Hahr upprätta dels en perspektivritning öfver den af Drätselkammaren föreslagna nybyggnaden äfvensom en modell öfver densamma, upptagande jämväl domkyrkan och de nuvarande läroverkshusen samt konsistoriehuset och den s. k. Sundénska gården jämte den tilltänkta nya biblioteksbyggnaden m. fl. närliggande hus. Vidare har Drätselkammaren låtit Arkitekten Hahr upprätta byggnadsskisser (Alt. III) till en annexbyggnad å den s. k. Sundénska tomten vid hörnet af Skolgatan och Kyrkogatan, innehållande samma och till storlek lika lokaler som annexbyggnaden enligt alt. II med frihet för arkitekten att göra sig obunden af de äldre läroverksbyggnadernas stil, och har Arkitekten Hahr äfven upplagt sistberörda alternativ i en liknande modell, som den nyss omförmälda.

Såsom sakkunnige för bedömande af ifrågavarande byggnadsföretag har Drätselkammaren tillkallat Arkitekterna Ragnar Östberg och Aron Johansson från Stockholm; och hafva dessa efter tagen del af de uppgjorda skisserna och modellerna samt besök på platsen afgifvit skriftliga utlåtanden och därvid särskildt upptagit till besvarande af Drätselkmmaren uppställda frågor.

Domkapitlet och Domkyrkokommissionen hafva på Drätselkammarens begäran aflämnadt skriftliga yttranden i de i Stadsfullmäktiges beslut omnämnda hänseendena.

Vidare har från läroverkets rektor till Drätselkammaren insändts en skrifvelse med ett därvid fogadt utdrag af läroverkskollegiets protokoll rörande ifrågavarande ärende, hvarjämte rektor på Drätselkammarens framställning skriftligen utlåtit sig rörande frågan, i hvilken utsträckning och från hvilka områden läroverket är lagligen skyldigt emottaga lärjungar.

Genom undersökning med ledning af läroverkets senaste katalog för höstterminen 1911 har Drätselkammaren inhämtat, att af läroverkets 414 lärjungar 220 äro från staden, 132 från länet i öfrigt och 62 från andra orter. Af de sistnämnda 62 lärjungarne äro 9 från Eskilstuna stad och 10 från trakten däromkring.

Under utredningens gång har från en del lärarehåll uttalats önskemål om ökad storlek af en del af lokalerna i den nya annexbyggnaden, och har i anledning häraf Arkitekt Hahr omarbetat sitt förslag Alt. II. Detta omarbatade förslag skiljer sig icke från det förra i afseende å husets utseende och läge, men är obetydligt större. Den ökade volymen drager dock alltid med sig ökad kostnad och måste anslaget, om lärarnes, såsom Drätsekammaren anser berättigade önskemål skola tillgodoses, och jämväl med hänsyn till den kostnad, som den ytterligare utredningen medfört, höjas från förut föreslagna 142,000 kronor till 150,000 kronor.

I fråga om Domkyrkokommissionens yttrande får Drätselkammaren erinra, att staden redan förhyr den s. k. Sundénska gården för det i yttrandet nämnda beloppet 800 kronor om året. Förslaget, att gäldandet af nämnda hyresafgift skulle öfvertagas

af läroverkets byggnadskassa innebär ingen reel fördel för staden, då ju stadens utgifter för tillhandahållandet af läroverkshus ökas i den mån tillgångarna i byggnadskassan minskas. Då Sundénska gården i hvarje fall torde vara behöflig för läroverkets och därmed sammanhängande institutioners behof, vill Drätselkammaren i nu förevarande sammanhang uttala som sin åsikt, att det är för staden fördelaktigast att med äganderätt förvärfva fastigheten. Domkyrkokommissionen har tidigare i skrifvelse till Drätselkammaren förklarat sig villig medverka till fastighetens försäljning till staden för en summa af 20,000 kronor.

N:o 56 ang. uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås h. allm. läroverk.

De tillkallade sakkunniges utlåtanden visa, att Arkitekten Hahrs förslag Alt. II innebär den estetiskt riktiga lösningen af förevarande byggnadsfråga. De mindre modifikationer i detta förslag beträffande byggnadssättet och byggnadens förläggande österut, som Arkitekten Östberg framhållit såsom önskvärda, finner Drätselkammaren äfven ur praktisk synpunkt beaktansvärda och skulle önska, att de vid byggnadsföretagets realiserande om möjligt iakttagas. Drätselkammaren har sålunda i det hela icke funnit någon som hälst anledning att frångå sitt förra förslag utan anser tvärtom nu ytterligare starka skäl föreligga för detsammas antagande.

På enskild väg har visserligen till Drätselkammaren inkommit ett ytterligare projekt, utarbetadt af Ingeniören A. Grane härstädes, med skisser och kostnadsförslag samt modell. Det Graneska förslaget innehåller utom de utrymmen, som inlagts i Hahrs förslag Alt. II äfven bibliotekslokaler. Från estetisk synpunkt måste det Graneska förslaget anses oantagligt och hvad kostnaden beträffar, hvilken kostnad enligt Ingeniör Granes beräkning visserligen skulle ställa sig lägre än det af Drätselkammaren förordade alternativet, så torde den, enligt hvad bifogade utlåtande af stadens byggnadschef utvisar, vid en beräkning på samma grunder som för det Hahrska förslaget ställa sig till och med högre än detta.

Med öfverlämnande af ofvan omförmälda utredning samt Ingeniör Granes förslag jämte byggnadschefens utlåtande däröfver får Drätselkammaren, under vidhållande i hufvudsak af sitt förut hos Stadsfullmäktige afgifna förslag, hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att till en annexbyggnad för Västerås högre allmänna läroverk af lånemedel anslå ett belopp af 150,000 kronor,

att ifrågavarande byggnad skall uppföras i östra delen af läroverksområdet mellan den nuvarande annexbyggnaden och domkyrkan i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af Arkitekten Erik Hahr uppgjorda skisser Alt. II b, dock med iakttagande så vidt ske kan, af de af Arkitekten Ragnar Östberg i dennes i ärendet afgifna utlåtande uttalade önskemål beträffande byggnadssättet och byggnadens förläggande längre österut än enligt det Hahrska förslaget,

samt att uppdraga åt Drätselkammaren att vidtaga alla verkställighetsåtgärder för byggnadens uppförande.

Västerås den 12 Augusti 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 56
ang. uppförandeaf en ny annexbyggnad för Västerås h. allm. läroverk.

Till Västerås stads Drätselkammare.

I skrifvelse af den 21 Maj 1912 behagade Ni gifva mig uppdraget att efter nedresa, studium af ritningar och modeller samt beskrifning å platsen, yttra mig om af Arkitekten Hahr uppgjorda förslag till annexbyggnader för Västerås högre allmänna läroverk, samt att därvid särskildt uttala mig rörande fyra af Eder uppställda frågor, hvilka här nedan närmare relateras. Efter att den 29 Maj nedrest och besiktigat byggnadsområdet m. m., får jag härnedan relatera den uppfattning i frågan jag kommit till, för att sedan som konsekvens häraf besvara de af Eder uppsatta fyra särskilda frågorna.

Byggnadsförslaget alternativ I, enligt hvilket nybyggnaden uppförts i bredd med och väster om de äldre läroverksbyggnaderna såsom en pendent till den senare uppförda flygelbyggnaden till skolan, ligger som lösning på frågan närmast till hands då den är en följdriktig utvidgning af Läroverket, som förut skett. I vanliga fall skulle mot denna lösning af frågan icke vara något att anmärka, då den uppbäres af den fullt riktiga stilkänslan att uppnå enhetlighet i Lärovorkets totala anläggning. Hänsynen till Domkyrkan och andra förhållanden i omgifningen gör emellertid att denna naturligt åstundade samhörighet mellan Läroverksbyggnadens olika delar måste *ernås på annat sätt* än lösningen enligt alternativ I innebär. Som konsekvens af denna lösning följer nämligen, att den vy man har af Domkyrkan i gatukorsningen mellan Kyrkogatan och Skolgatan fullständigt stänges, en förlust som jag anser betydande med hänsyn till den utomordentligt vackra stadsbild som härifrån ernås, bildad af den i grönska inbäddade Konsistoriegården som förgrund liggande vid foten af det sedan mäktigt däröfver växande domkyrkotornet. Näppeligen finnes i någon annan svensk stad bevarad en så vackert samverkande bild af rörande idyll och monumental kyrklig konst.

Ett annat mindre lyckligt förhållande i omgifningen, som med en rätt anlagd skoltillbyggnad kunde häfvas, är att den stora planen mellan Domkyrkan och Skolhuset ej finner någon afslutning mot öster utan åker ut öfver gatan i hop med den Botaniska trädgården, hvarigenom en oproportionerligt vid rymd erhålles, estetiskt ofördelaktig både för skolanläggningen och Domkyrkan.

Ur dessa båda synpunkter ställer sig en tillbyggnad af skolan kombinerad med den nuvarande östra skolbyggnaden och förlagd i hufvudsaklig riktning utmed den västra sidan af Gåsmyregatan, såsom den riktiga lösningen för tillbygget. Denna tillbyggnad hopföres med östra skolflygeln genom en öppen portik som naturligt sammanbinder de båda skolhusen hvilka på så sätt torde kunna enas utan att byggnadsstilen därföre behöfver vara fullkommligt densamma. Vid en ny affärgning af de två äldre skolhusen, hvilken väl innan kort är af nöden, vore då synnerligen förmånligt om en rödaktig färg användes. Härigenom ernås ett harmoniskt afrundadt gårdsplan begränsadt i norr och öster af skolkomplexet, i söder af Domkyrkans långa fasad. Den föreslagna muren i jämnhöjd med Konsistoriegårdens nuvarande mur, hvilken utan tvifvel med fördel utdrages, skulle då komma att löpa paralelt med Domkyrkans längdriktning. Detta tillbygge torde icke kunna göras så vidlyftigt att det i sig, förutom ritsalarne äfven inrymmer det ifrågasatta biblioteket. Naturligast ordnas detta i hop och i samklang med Konsistoriegården medels en mindre byggnad som i material och höjdförhållanden fullt öfverensstämmer med nuvarande byggnad, hvarigenom en god totalanordning bildas, begränsande äfven västra sidan af det stora gårdsplanet och utan att något behöfver förloras af det intressanta och säregna kvarter som bildas af Konsistorium, närliggande träbyggnader och därmed sammanhängande intima och förtjusande träd- och gårdsanläggning. I närslutna plancroquis (Bl. A.) har jag i linier sökt klargöra min här beskrifna mening.

Drätselkammaren framställer vidare till besvarande följande frågor: *N:o 56*

1:o) Kan en annexbyggnad i samma stil som de nuvarande Läroverkshusen och innehållande i hufvudsak samma utrymme som alternativ II — alternativ I saknar nämligen teckningssalar — med estetisk fördel läggas i bredd med och vester om de nuvarande byggnaderna? — *Nej.*

ang. uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås h. allm. läroverk.

2:o) Kan från estetisk synpunkt en sådan annexbyggnad som den nyss nämnda men äfven innehållande erfoderliga lokaler för bibliotek, hvilket enligt det Hahrska förslaget förlagts till en särskild byggnad, uppföras å den plats, som angifves i frågan N:o 1? — *Nej.*

3:o) Anses en annexbyggnad med utrymmen som omnämnas i frågorna N:o 1 eller 2 kunna på den i dessa frågor förutsatta platsen estetiskt fördelaktigt uppföras i en från de äldre byggnaderna afvikande stil? — *Nej.*

4:o) Anses det af Arkitekt Hahr förordade alternativ II ur estetisk synpunkt vara att föredraga framför annexbyggnaden enligt ofvanställda frågor N:o 1, 2 och 3? — *Ja.*

Härvid må märkas att det Hahrska förslaget något för mycket separerar det afsedda skoltillbygget från det öfriga skolkomplexet och att en modifikation i detta afseende af hans förslag, om det praktiskt låter sig göra, vore en fördel. Genom ett sammanbindande byggnadsparti, genom ett mildare förmedlande byggnadssätt, vägande mellan skolan och kyrkan, samt genom en i stort gemensam färgeffekt för kyrkan och skolbyggnaderna tror jag detta mål uppnås. Till samma mål syftar min mening, att hopföra i arkitektonisk stämmning biblioteket med konsistorium.

Af ofvanstående torde tydligt framgå att jag i allt väsentligt gillar de grundidéer som kommit till uttryck i Hahrs förslag, alternativ II. Jag gillar det alldeles särskildt ur den synpunkten att han sträfvat tillfredsställa ett nytt praktiskt behof på ett estetiskt tillfredsställande sätt, allt under stark känsla af betydelsen att icke samtidigt förlora något gammalt vackert. Det är på så sätt en stad växer i värde.

Stockholm den 7 Juni 1912.

Ragnar Östberg.

Till Västerås stads Drätselkammare.

I skrifvelse af den 21 sistl. maj har Drätselkammaren med anledning af uppkomna meningsskiljaktigheter beträffande uppförandet af en ny Annexbyggnad för Stadens högre allmänna läroverk, hvartill ritningar i tvenne alternativ uppgjorts af Arkitekten Erik Hahr, som förordar Alt. II, anmodat undertecknad att efter tagen del af uppgjorda ritningar och modeller samt besök å byggnadsplatsen afgifva skriftligt utlåtande öfver Alt. II, äfvensom därvid särskildt uttala mig rörande nedan uppställda frågor:

1:o) Kan en Annexbyggnad i samma stil som de nuvarande läroverkshusen och innehållande i hufvudsak samma utrymmen som Aternativ II (Alternativ I saknar nemligen teckningssalar) med estetisk fördel förläggas i bredd med och vester om de nuvarande byggnaderna?

2:o) Kan ur estetisk synpunkt en sådan Annexbyggnad, som den nyssnämnda, men äfven innehållande erforderliga lokaler för bibliotek, hvilket enligt det Hahrska för-

N:o 56 ang. uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås h. allm. läroverk.

slaget (Alt. II?) förlagts till särskild byggnad, uppföras å den plats, som angifves i frågan n:o 1?

3:o) Anses en Annexbyggnad med utrymmen, som omnämnas under frågorna 1 eller 2 kunna på den i dessa frågor förutsatta platsen estetiskt fördelaktigt uppföras i en från de äldre byggnaderna afvikande stil?

4:o) Anses det af Arkitekt Hahr förordade Alternativ II ur estetisk synpunkt vara att föredraga framför Annexbyggnaden enligt ofvanstående frågor n:o 1, 2 och 3;

Efter att den 4 dennes hafva tagit del af såväl ritningar, modeller som de lokala förhållandena får jag härmed afgifva följande uttalande.

Läroverkets hufvudbyggnad är uppförd i midten af 1800-talet och hållen i en nobel enkel s. k. renaissancestil. Det estetiska värdet af denna byggnad har betydligt sänkts genom den Annexbyggnad, som på senare tider uppförts å den östra sidan. Helhetsintrycket af denna komplex är icke tillfredsställande, då Annexbyggnaden icke erhållit den placering och form, byggnadsplatsen kräfver. Placeringen sida vid sida med hufvudbyggnaden har åstadkommit en bred front, som verkar mycket otillfredsställande, hvartill gifvetvis bidrager Annexbyggnadens Arkitektur, som visserligen i detaljer följer hufvudbyggnaden, men erhållit en för denna helt främmande gruppering.

Att genom en sidobyggnad i samma stil vester om hufvudbyggnaden öka denna frontutsträckning skulle enligt mitt förmenande ytterligare öka det intryck af kasern eller sjukhus, de nuvarande byggnaderna kunna sägas ingifva och torde icke böra rekommenderas äfven om den nya Annexbyggnaden skulle kunna gifvas samma dimensioner och utseende som den gamla östra. De anspråk på utrymmen i den tilltänkta Annexbyggnaden, som uppställts hafva emellertid till följd att denna Annexbyggnad måste erhålla betydligt större utsträckning och annan gruppering än den östra och således kan man icke med bibehållande af dessa fordringar på utrymmen, genom den ifrågasatta placeringen af en Annexbyggnad i vester i samma stil som öfriga byggnaderna erhålla någon symetrisk anläggning. Således enligt min mening ett ytterligare skäl att icke slå in på denna väg för frågans lösning. Enligt mitt förmenande är under sådana förhållanden lyckligare att åt en Annexbyggnad vester om hufvudbyggnaden, om en dylik skulle beslutas, gifva från de öfriga byggnaderna helt afvikande former.

En granskning af läroverkstomten torde emellertid bibringa den öfvertygelsen, att ingen byggnad bör förläggas vester om de nuvarande läroverksbyggnaderna. Den lilla idyll af herrlig grönska och gamla rödmålade stugor, som här under tidernas lopp bildats böra skonas så länge som möjligt. Detta icke blott för sin egen skull utan och i synnerhet af hänsyn till domkyrkan. En hög byggnad skulle förstöra denna enastående vackra vy af den gamla katedralen, som nog hvarje stadsbo liksom hvarje främling lärt sig värdera.

En sammanfattning af mina svar i frågorna 1, 2 och 3 blir således, att jag anser, det ingen byggnad kan med estetisk fördel uppföras vester om läroverkets hufvudbyggnad.

Återstår då svar å frågan n:o 4.

Arkitekten Hahrs lösning, Alternativ II, anser jag i alla afseenden lycklig i synnerhet med den ytterligare utveckling genom den gamla kyrkomurens framdragande m. m., som ställes i sigte. En byggnad å den föreslagna och med den föreslagna stilriktningen, den må nu uppföras i tegel eller behandlas å murytorna analogt med kapitelhuset, skulle vara till estetisk nytta såväl för domkyrkan som de tvenne befintliga läroverkshusen. Den ogynsamma inverkan af den östra byggnaden på hufvudbyggnaden skulle väsentligen mildras, i synnerhet om några träd planterades mellan hufvudbyggnadens östra fasadlinie och den nya Annexbyggnaden. Önskligt vore enligt mitt förmenande, om byggnaden kunde förflyttas något närmare kyrkan — men dette lär ju icke gå för sig. Bedömandet af den af Arkitekten Hahr föreslagna Annexbyggnaden Alt. II bör ske med tanke fästad

på den lilla komplexen af byggnader, som genom uppförande af en mindre biblioteksbyggnad i anslutning till kapitelhuset och gamla lektorsbostället skulle bildas å tomtens nordvestra hörn. Det är lätt att föreställa sig den fina stämning, som i detta hörn kan skapas, om icke Alt. 1 väljes.

N:o 56 ang. uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås h. allm. läroverk.

Af det föregående framgår, att jag till alla delar gillar det af Arkitekten Hahr förordade Alternativ II.

Stockholm den 17 juni 1912.

A. Johansson.
Arkitekt i Kungl. Öfr. Int. Ämbetet.

Utdrag ur protokollet i Västerås Domkapitel den 13 mars 1912.

§ 226.

Föredrogs en af Västerås stads drätselkammare den 5 i denna månad hit aflåten skrifvelse af hufvudsakligt innehåll, att stadsfullmäktige, som planerat uppförande af en ny annexbyggnad för härvarande högre allmänna läroverk, i samband hvarmed skulle uppföras en biblioteksbyggnad, på visst sätt förenad med hufvudbyggnaden å den s. k. lektorsgården n:o 26 i stadens norra kvarter, hvilken byggnad skulle restaureras och apteras till läsrum för biblioteket, uppdragit åt drätselkammaren att efterhöra, huruvida domkapitlet vore villigt att lämna sin medverkan till byggnadsplanens genomförande genom att hos Kungl. Maj:t göra framställning om rätt för domkapitlet att af stiftets byggnadskassa till den nya biblioteksbyggnaden och restaureringen af lektorsgården anvisa ett belopp af 20,000 kronor, införväntande drätselkammaren meddelande snarast möjligt om domkapitlets åtgörande i saken.

Vid föredragning häraf beslöt domkapitlet att hos Kungl. Maj:t göra sådan framställning, som stadsfullmäktige föreslagit, och för ändamålet aflåta följande underdåniga skrifvelse (se Bilagan).

Transumt af protokollet häröfver, hvilket förklarades genast justeradt, skulle meddelas drätselkammaren för kännedom.

År och dag som ofvan.

In fidem:

Frans Engelmark.

Till Drätselkammaren i Västerås.

I anledning af Drätselkammarens skrifvelse den 5 innevarande mars med anhållan om meddelande, huruvida Domkyrkokommissionen är villig att, i hvad på densamma ankommer, lämna sin medverkan till genomförande af den af stadsarkitekten E. Hahr uppgjorda byggnadsplan för uppförande af dels en ny annexbyggnad för härvarande högre allmänna läroverk och dels till följd af förutvarande bibliotekslokalernas i läroverkets nuvarande hufvudbyggnad inredande till lärorum nödvändig ny biblioteksbyggnad äfvensom utförandet i sammanhang härmed af en del muranordningar med en tilltänkt Rudbeckiusstaty får Domkyrkokommissionen härmed till svar meddela,

N:o 56

ang. uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås h. allm. läroverk.

Domkyrkokommissionen finner den nu ifrågavarande byggnadsplanen synnerligen tilltalande och anser densamma icke verka störande å Domkyrkan, helst som byggnaderna i stil väl öfverensstämma med denna. Kommissionen, som ej utan Kungl. Maj:ts tillstånd kan afhända äganderätt till Domkyrkans mark, är för byggnadsplanens genomförande villig med nyttjanderätt tillsvidare utan annan ersättning än här nedan förmäles upplåta det område af domkyrkans mark, som enligt planen behöfs för den nya annexbyggnaden. Ytinnehållet af detta område uppgifves af Drätselkammaren utgöra 30 kvadratmeter. Då den å företedda kartskissen upptagna södra gränslinien för kvarteret Halfdan icke är någon gräns mellan Domkyrkans ägor och skoltomten, utan samma gräns torde sammanfalla med gränslinien mot den af staden från Domkyrkan år 1893 inköpta lektorsgården n:o 29 norra kvarteret och därintill liggande materialgård, torde detta område, som af Domkyrkan upplåtes, böra närmare bestämmas.

Det område af tomten N:o 26 i stadens norra kvarter, som behöfs för den nya biblioteksbyggnaden är Domkyrkokommissionen jämväl villig med nyttjanderätt upplåta utan annan ersättning än här nedan sägs.

Hvad åter angår hufvudbyggnaden å lektorsgården N:o 26 i stadens norra kvarter och öfrig därtill hörande mark lämnar densamma Domkyrkan för närvarande en årlig hyresinkomst af 800 kronor och värdet af densamma har af Kommissionen enligt deras skrifvelse den 18 sistlidne december i anledning af Drätselkammarens skifvelse med begäran om det pris, till hvilket Kommissionen vore villig med äganderätt öfverlåta densamma till staden, beräknats till 20,000 kronor. Kommissionen vill i detta sammanhang erinra, att Kommissionen, förutom andra skulder till belopp af 9,200 kronor, i och för restaureringen af domkyrkan till statsverket häftar i skuld med 28,000 kronor samt att på grund häraf Kungl. Maj:ts tillstånd näppeligen torde erhållas att utan all ersättning upplåta nyttjanderätt till hela nu nämnda fastighet. Den ersättning, som Kommissionen anser skälig för upplåtande af tomten för nu ifrågavarande ändamål, torde med ledning af det förut sagda böra bestämmas till 800 kronor om året. Nämnda årliga ersättningsbelopp torde dock icke behöfva utgå från staden, utan har kommissionen förvissat sig om, att medel härtill kunna erhållas från läroverkets byggnadsfond.

Kommissionen är således villig upplåta nyttjanderätten till nämnda s. k. lektorsgård med därtill hörande tomt, från hvilken då skulle undantagas domkapitelshuset och det område af tomten, som komme att ligga söder om en linie dragen genom nuvarande södra gränslinien mot kvarteret Halfdan och nya biblioteksbyggnadens södra gafvel, mot en mellan Kommissionen och läroverkets byggnadsfond öfverenskommen årlig ersättning af tillsvidare 800 kronor, med skyldighet för staden att mottaga hufvudbyggnaden å tomten i det skick den nu befinns, utan föregående reparation, samt med rätt för Kommissionen att undanskaffa öfriga å tomten nu varande hus.

Kommissionen har icke något att erinra emot uppförande å Domkyrkans mark af de ifrågasatta muranorningarne med tilltänkt Rudbeckiusstaty, därest sådant kan finnas estetiskt nödigt.

Utdrag af delegerades för högre allmänna läroverkets Byggnadsfond protokoll rörande ifrågasatt bidrag från fonden till nu föreslagna byggnadsplans förverkligande får Kommissionen härmed öfverlämna.

Västerås den 14 mars 1912.

På Domkyrkokommissionens vägnar:

Nils Lövgren.

Viktor Åsberg.

***N:o 56** ang. uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås h. allm. läroverk.*

Protokoll vid Delegerades för högre allmänna läroverkets Byggnadsfond sammanträde den 13 mars 1912.

Närvarande: Herrar Auditör B. Schenström, Öfverstelöjtnanten Baron A. Ehrensvärd, Läroverksadjunkten A. Wetterling samt undertecknad Rektor.

§ 1.

Meddelade Rektor, att Domkyrkokommissionen under gårdagen varit sammankallad för att yttra sig om en framställning från stadens Drätselkammare, huruvida kommissionen vore villig att medverka till realiserandet af det af Arkitekten E. Hahr uppgjorda förslaget beträffande lösandet af läroverkets byggnadsfråga, hvarvid 30 kvadratmeter af Domkyrkans mark behöfdes för läroverkets nya annexbyggnad samt en mindre del af Domkyrkans mark för den tilltänkta biblioteksbyggnaden, hvartill komme den s. k. Sundénska gården, som skulle apteras till läsesalar, hufvudsakligen för ungdomen, och till rum för bibliotekarien, samt den öfriga delen af tomten fram till Skolgatan till skolgård.

Och ansåg Kommissionen, att den för det goda ändamålets skull borde på det sättet bifalla Drätselkammarens hemställan, att läroverkets byggnadsfond årligen lämnade i ett för allt 800 kronor till Domkyrkans kassor, och syntes detta belopp vara ganska lågt tilltaget, då Domkyrkan de sista åren blott i hyra för den Sundénska gården haft 800 kronor årligen.

Med anledning häraf beslöto nu Delegerade jämlikt § 219 i gällande läroverksstadga, att från den dag, då biblioteksbyggnaden vore uppförd och staden ej längre behöfde hyra den Sundénska gården såsom lärosal för allmänna läroverkets räkning, 800 kronor tillsvidare, så länge fondens medel det tillåte, årligen skulle få utgå ur läroverkets byggnadsfond såsom bidrag till stadens utgifter för de nya byggnaderna i och för undervisningens bedrifvande och befrämjande vid högre allmänna läroverket eller till bestridande af läroverkets blifvande "fastigheter åliggande utgifter", allt under förutsättning, att det Hahrska byggnadsförslaget blefve realiseradt.

In fidem

Peter Bagge.

Justeras.

Adolf Ehrensvärd Birger Schenström Aug. Wetterling.

Rätt afskrifvet, intygar

Peter Bagge.

Till Västerås stads Drätselkammare.

Härmed får jag vördsamt insända utdrag ur kollegiets protokoll för den 20 mars 1912 — bil. A. — rörande läroverkets byggnadsfråga, och på samma gång som jag instämmer i kollegii uttalande vördsamt anföra följande:

Genom det Hahrska förslaget vinnas följande fördelar för läroverket:

1. Byggandet af den nya annexbyggnaden kan ofördröjligen börja. Skulle däremot byggnaden förläggas till den Sundénska tomten, så skulle tiden för stadens förvärfvande af denna tomt utsträckas till 1916, alldenstund både riksdagen och kyrkomötet, som sam-

N:o 56 ang. uppförandet af en ny annexbyggnad för Västerås h. allm. läroverk.

manträder på hösten 1915, först måste höras, ifall de vilja lämna sitt bifall till tomtens försäljande: och så länge kan ej läroverket utan de största olägenheter vänta; det är ju otänkbart, att vederbörande myndigheter kunna blunda för, att läroverkets lärjungar år efter år undervisas på skilda håll i staden och i för små lokaler. Så t. ex. framhöll lärovkrksrådet T. Moll redan vårterminen 1907, då han inspekterade läroverket, »att några af de nuvarande klassrummen icke hafva utrymme för ett större lärjungeantal än det, som för närvarande i dessa rum undervisas, hvilket icke obetydligt understiger det, som läroverket enligt gällande författningar är skyldigt mottaga i ifrågavarande klassafdelningar. Det kan till och med sägas, åtminstone om ett par af de nämnda rummen, att antalet lärjungar för närvarande är större, än som i dessa rum kan placeras på fullt tillfredställlande sätt, om alla lärjungar, såsom sig bör skola erhålla tillräckligt afstånd från eldstaden samt dagsljusbelysning från riktigt håll». — Vidare torde priset på den Sundénska tomten ej komma att lämnas för det af Domkyrkokommissionen föreslagna beloppet, alldenstund Domkyrkan har ett räntefritt lån af staten, hvadan statens revisorer enligt mig lämnad uppgift noga beakta Domkyrkans räkenskaper.

2. Den tilltänkta annexbyggnaden skulle om den förlades till Sundénska tomten, för att kunna fylla läroverkets alla byggnadsbehof, bli kollossalt stor och för hög, så att den ej komme att harmoniera med de nuvarande läroverksbyggnaderna. Den takbelysning, som kräfves för lärosalarna i teckning, skulle ovillkorligen kräfva en tredje våning; blefve en sådan uppförd, då skulle fullständig disharmoni inträda mellan de tre läroverksbyggnaderna; droges åter den nya annexbyggnaden ut på längden, ja, då torde disharmonien blifva lika stor.

3. Enligt normalbestämmelserna angående läroverksbyggnader böra dessa läggas så, att »larmande grannskap — såsom fabriksanläggningar, starkt trafikerade gator o. dyl. — som stör undervisningen eller utöfvar menlig inverkan på lärares och lärjungars nervsystem, bör undvikas». Lades den tilltänkta annexbyggnaden på Sundénska tomten, blefve den ett hörnhus mellan tvenne gator, af hvilka den ena, som utmynnar i en tull, är starkt trafikerad. Enligt Hahrska förslaget kan undervisningen fortgå fullkomligt ostörd.

4. Enligt Hahrska förslaget blir skolgården *dels* skyddad mot de starka nordostliga vindar, som bruka rasa vintertiden, *dels* jämnare fördelad mellan de yngre och de äldre lärjungarne, då dessa senare, som sin ålder likmätigt ej finna nöje i de yngres lekar, under rasterna få ett lämpligt tillhåll i den nuvarande Sundénska trädgården. Med ett ord skolgården, som hittils haft ett visst ödsligt utseende åt nordost, blir genom det Hahrska förslaget så att säga »hemtrefligare».

5. Den nya byggnaden kommer på tillräckligt afstånd — 18,33 meter — från nuvarande annexbyggnaden, hvars öfre våning ej på minsta vis skymmes af den nya byggnadens sluttande tak, som börjar 9,5 meter från marken, och hvars nedre våning blir klassrum mot söder med mer än tillräckligt solljus, om man besinnar, att motsvarande klassrum i hufvudbyggnaden äro alldeles för soliga under maj och juni månader.

Afståndet från kyrkan är 36—37 meter för den delen af annexbyggnaden, som går vinkelrät mot gatan, så att alla rummen därstädes mot sydost få mer än tillräckligt solljus.

Genom att förlägga fysikum i nya byggnaden vinner man två fördelar: *dels* att det kommer nära kemikum, *dels* att det får tillräckligt med ljus.

Stödd på dessa här anförda skäl får jag vördsamt anhålla, det Drätselkammaren ville hos Herrar Stadsfullmäktige framhålla nödvändigheten af att den tilltänkta annexbyggnaden uppföres i enlighet med det Hahrska förslaget.

Västerås den 26 mars 1912.

Vördsamt
Peter Bagge.

Utdrag ur protokoll, fördt i kollegium vid Västerås h. allm. läroverk d. $^{20}/_{3}$ 1912. Närvarande: samtliga ämneslärare och teckningsläraren.

N:o 56 ang. uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås h. allm. läroverk.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 7.

Gjorde kollegiet följande uttalande i byggnadsfrågan: Kollegiet, som inser nödvändigheten af att byggnadsfrågan löses inom den allra närmaste tiden, och som finner, att de af kollegiet framställda byggnadskrafven i sina väsentligaste delar komma att genom det Hahrska förslaget realiseras, uttalar härmed sin tillfredsställelse öfver utsikten till frågans snara lösning, och har för sin del intet att erinra mot det af arkitekten E. Hahr uppgjorda förslaget.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

In fidem.
Peter Bagge.

Justeradt:
Ruben Mattson.
Otto Rohnström.

Rätt utdraget, intygar:
Peter Bagge.

Till Västerås stads Drätselkammare.

På tillfrågan, »i hvilken utsträckning och från hvilka områden» högre allmänna läroverket härstädes »vore lagligen skyldigt att emottaga lärjungar», får jag vördsamt nämna följande.

När Riksdagen på 1880-talet indrog härvarande läroverks reallinjes båda öfversta afdelningar, höll denna linje härstädes på att dö ut. Samhällets egna söner måste söka sig till angränsande läroverk — Upsala och Stockholm — för att aflägga studentexamen på reallinjen. Vid slutet af 1890-talet lyckades man emellertid att genomdrifva ett riksdagsbeslut att på extra stat här åter införa reallinjen fullständigt; först då staden åtog sig kostnaderna att anskaffa nödiga lokaler för undervisningens jämna bedrifvande såväl å reallinjen i dess helhet som i parallalklasser inom realskolan, beviljades medel till nödiga lärarekrafter, nämligen på ordinarie stat en lektors- och fyra adjunktsbefattningar samt f. n. på extra stat fyra extralärare- och tre timläraretjänster jämte ökadt antal undervisningstimmar i teckning, gymnastik och musik.

Följden häraf har blifvit, att läroverket f. n. har fullständig undervisning på alla områden, där lokalerna ej lägga hinder i vägen t. ex. i fråga om laborationsöfningar i biologi.

Läroverket är f. n. skyldigt att emottaga högst 35 elever i hvar och en af realskolans tio klassafdelningar, tillsammans högst 350 lärjungar, samt högst 30

N:o 56
ang. uppförandeafen ny annexbyggnad för Västerås h. allm. läroverk.

i hvar och en af gymnasiets åtta latin- och realafdelningar, tills. 240 lärjungar, hvartill kommer realskolans afslutningsklass, hvars lärjungeantal hittills varierat mellan 6—27, med ungefär 20 lärjungar, tillsammans omkring 600 lärj.

Så länge ej lärjungeantalet går upp till 35 eller 30 i de olika afdelningarne, är läroverket skyldigt att mottaga lärjungar från hvilket område som hälst; men skulle antalet öfverstiga denna siffra i någon afdelning, då är läroverket ej skyldigt att i denna afdelning mottaga andra lärjungar än dem, som tillhöra läroverksområdet d. v. s det område, som är beläget närmast intill den ort, där lärjungen har sitt egentliga hem, och som är närmast det läroverk, i hvilket undervisning meddelas af den art, lärjungen önskar åtnjuta. Lärjungeområdet har således för ingen del att göra med län eller stift, utan bestämmes i de flesta fall af det kilometerantal på järnväg, hvilket lärjungen har att tillryggalägga. Så t. ex. tillhöra Enköping — 44 kilom. till Upsala, 37 till Västerås—Sala, Köping, Arboga och Eskilstuna med motsvarande landsbygd Västerås läroverksområde Visserligen har Eskilstuna fått tillstånd att ofvanpå realskolan med egna medel bygga och bekosta ett realgymnasium, men däraf följer ej, 1) *att* dess gymnasium är skyldigt mottaga andra än stadens barn, ej heller *att* 2) Eskilstunalärjungarna ej äro lagligt berättigade att fortsätta sina studier på gymnasiet i Västerås, särskildt de, som önska fortsätta på latinlinjen.

Fördelen för ett samhälle att ha fullständig elementarundervisning på både latin- och reallinjen ligger i så öppen dag, att därom ej behöfver ordas; men skulle parallelklasserna här vid läroverket indragas, då blefve följden den, att, när lärjungeområdesprincipen skulle tillämpas, åtskilliga af stadens egna barn måste vägras tillträde. Går man igenom Västerås läroverks katalog för höstterminen 1911, finner man nämligen, att endast 8 lärjungar på gymnasium och 10 i realskolan ej tillhöra området; men att observera är, att flere af dessa, som bo hos anhöriga, ha låtit skrifva sig här i staden och äro således lagligen berättigade, äfven om spärrning ägde rum, hvilket nu ej är fallet.

Hade nu läroverket endast fem enkelklasser i realskolan, då skulle af läroverkets 226 lärjungar i dessa klasser endast 175 (5 gånger 35) kunna emottagas; de öfriga 51 skulle afvisas. Dock är dessutom att märka, att dessa 175 skulle utväljas ur hela läroverksområdet, så att det ej alls är gifvet, att stadens barn under sådana förhållanden finge tillträde; tvärtom är det ofta så, att de lärjungar, som komma utifrån för att fortsätta sina studier, äro de mest begåfvade och måste i sådant fall ha företräde.

Till sist anser jag mig böra tillägga, *att* de läroverk, som ha sitt lärjungeområde närmast Västerås, nämligen Örebro, Upsala och Stockholms, äro alldeles öfverfyllda, så att plats ej finnes för flere, och *att* Västerås h allm. läroverk i förhållande till stadens folkmängd har jämte Gäfle det lägsta lärjungeantalet i riket. Linköping, som är mindre stad än Västerås, har ett läroverk med öfver 700 lärjungar.

Västerås den 25 juni 1912.

Peter Bagge.

Till Drätselkammaren i Västerås.

N:o 56 ang. uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås h. allm. läroverk.

Sedan förslag till uppförande af nybyggnad för läroverkets behof uppgjorts och inlämnats af ritlärare Grane får jag anföra.

Byggnadens dimensioner och placering medföra ett förvanskande af stadsinteriören vid Domkyrkan, Konsistoriebyggnaden och Biskopshuset. Konsistoriebyggnadens mått äro relativt små och äfven Domkyrkan tål ej den jämförelse af byggnadsmassa som det nya läroverkshuset enligt detta förslag framtvingar. De arkitekter som på ett föregående stadium tillkallats för frågans bedömande hafva i sina yttranden framhållit en del synpunkter som böra beaktas, för min del kan jag ej finna annat än att nu ifrågavarande förslag innebär åtskilligt af hvad de förklarat böra undvikas, men däremot högst obetydligt följer de af dem angifna riktlinierna.

Beträffande byggnadens detaljer vill jag framhålla olägenheten af trappor emellan korridorer och lärosalar samt det olämpliga i att vid ett biblioteksrum placera fönsterna invid golfvet. På det sätt byggnadens facad mot gatan nu behandlats i och för bibliotekets inrymmande i densamma kommer denna sida ej att visa det prydliga utseende man med skäl kan önska vid en af stadens hufvudgator. Salarne å vinden torde knappast blifva tillräckligt belysta genom de föreslagna takfönstren och dessa komma alltid på grund af takets ringa lutning att vara en källa till förargelse vid häftiga regn, snöfall och större temperaturdifferenser.

De för kostnadsförslaget såsom grund lagda enhetspriserna synas mig vara i vissa fall för låga och anser jag på grund af omräkning af detsamma att kostnaden bör beräknas till 167,500 kr. och ej såsom uppgifvits 126,000 kr. Härtill kommer kostnaden för gas- vatten- och elektriska ledningar med 8,000 kr. samt värmeledning med 10,000 kr. Den erforderliga byggnadssumman är alltså 185,500 kr. eller om kostnaden för grunden frándrages med ett belopp af 16,000 kr. i rundt tal 20 kr. pr. kubikmeter utnyttjad byggnadsvolym. (byggnadsvolym 8,500 kubikm.)

Västerås den 21 aug. 1912.

Gösta Smitt.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

[illegible]

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 29 Augusti. XII

N:o 57.

Drätselkammarens utlåtande i fråga om iståndsättande af vägen genom Lustigkulla mellan Skarpskyttebron och Skerikesvägen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 Mars 1912 till utlåtande af Drätselkammaren remitterat en genom Magistratens resolution den 20 samma månad och år till Stadsfullmäktige för beslut fattande öfverlämnad framställning från fastighetsägare inom byggnadsområdet Lustigkulla om iståndsättande genom stadens försorg af vägen mellan Skarpskyttebron och Skerikesvägen, får Drätselkammaren anföra följande.

Efter det Drätselkammaren inhämtat, att ifrågavarande väg blifvit försämrad efter nedläggande därstädes af gasledning enligt en mellan staden och fastighetsägarne inom området förut träffad uppgörelse, uppdrog Drätselkammaren åt stadens byggnadschef att inkomma med uppgift om kostnaden för vägens iståndsättande i samma skick som före gasledningens nedläggande.

I bifogade skrifvelse till Drätselkammaren har byggnadschefen beräknat dessa kostnader till 650 kronor.

Ehuru dessa kostnader enligt Drätselkammarens förmenande rätteligen borde hafva ingått i kostnaden för gasledningsanläggningen och gårdsägarne sålunda skulle hafva däri deltagit med två tredjedelar, anser Drätselkammaren, att då denna anläggning för länge sedan är fullbordad, något ytterligare bidrag väl knappast torde af gårdsägarne kunna utkräfvas.

Drätselkammaren får därför — dock under bestämdt framhållande af sin mening, att den omständigheten, att äganderätt till gatumark öfverlåtits till staden, hvilket för öfrigt i förevarande fall ännu ej skett, icke föranleder skyldighet för staden att bekosta gatans anläggning och underhåll — hemställa,

att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att för iståndsättande af vägen genom Lustigkulla mellan Skarpskyttebron och Skerikesvägen använda ett belopp af förslagsvis 650 kronor att utgå af förut till vägförbättringar inom stadens område reserverade medel.

Västerås den 12 Augusti 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 57
ang. iståndsättande af vägen genom Lustigkulla mellan Skarpskyttebron och Skerikesvägen.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med anledning af uppdrag att beräkna kostnaden för reparerande af vägen genom Lustigkulla får jag nämna att denna väg äfven före ledningens nedläggande var gropig och ojämn, särskildt i backen.

Nu ligger där en del macadam lös på vägbanan hvilken på en del ställen sjunkit något i schakten. Själfva backen är så brant att grus knappast ligger kvar i densamma, den kan endast sättas i skick genom macadamisering och vältning, den öfriga delen af vägen torde böra grusas.

Kostnaden för vägens reparation, där ledningar nu nedlagts kan beräknas sålunda:

Macadam incl. körslor	20 cbm.	á 6 kr.	120	kr.
Vältning	10 dag	á 15 kr.	150	„
Aflöningar	4 man	10 dagar	140	„
Sand och grus	60 cbm.	á 4 kr.	240	„
		Summa	650	„

Och är då beräknadt att vägen ej särskildt upphugges, hvadan reparationen ej kan anses grundlig.

Västerås den 12 Juli 1912.

Gösta Smitt.

Till Stadsfullmäktige i Västerås stad.

RESOLUTION.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige i Västerås, som behagade i ärendet besluta.

Västerås Rådhus den 20 Mars 1912.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Undertecknade, gårds- och tomtägare i byggnadsområdet Lustigkulla, vilja härmed till Eder göra en vördsam hemställan, att staden måtte åtaga sig att iståndsätta den väg, som från uppfarten vid Skarpskyttebron leder ut till Skerikesvägen.

Denna väg är nämligen så allmänt befaren, att den kan anses som allmän trafikled, hvilket äfven synes vara erkändt af myndigheterna, enär allmänheten, vid reparationer af bron vid Karlslund, genom allmän kungörelse af magistraten hänvisats till nämnda väg såsom infartsväg till staden. Skulle förut funnits någon tvekan om denna uppfattnings riktighet, så lär den väl numera ha försvunnit, sedan staden invid denna väg förlagt sina koloniträdgårdar och dessas innehafvare äro hänvisade till denna infartsväg till staden, samt sedan staden numera förvärfvat äganderätten till gatumarken inom Lustigkullaområdet.

N:o 57 ang. istånd sättande a vägen genom Lustigkulla mellan Skar skyttebron och Skerikes vägen.

Under nyss förflutna år hafva vi, på föranledande af Gasverksstyrelsen förbundit oss att tillskjuta två tredjedelar af kostnaden för gasrörs nedläggande inom området, ehuru stadens gasrör redan gingo intill vårt områdes gräns. Fastän stadens inkomster från det tätt begyggda området för bestridande af stadens utgifter för dess förvaltning utan tvifvel bestiga sig till afsevärda summor, funno vi oss dock i denna för oss ganska betungade extra beskattning för att komma i åtnjutande af gatubelysning. Då nu arbetet med gasledningens framdragande afslutades först frampå vintern och stora mängder fyllning bortkördes, så visade sig vägen vid källossningen vara ofarbar, hvilket redan vållat oss stora obehag, arbeten och kostnader.

Under förhoppning, att Herrar Stadsfullmäktige skola behjärta det billiga och rättvisa i vår hemställan, påpeka vi ytterligare, att vägens underhåll så mycket mindre kan anses vara vår privata skyldighet, som vi numera äro förhindrade att betrakta vägen som vår enskilda egendom.

Västerås i Mars 1912.

Hilma Clefberg, Lustigkulla N:o 6. *Maria Bolander,* Lustigkulla N:o 7 & 8,
Birger Rollin, N:o 9. *John Widgren,* N:o 10 & 11.
P. F. Nilsson, N:o 12. *J. Ph. Nordenson,* N:o 13—18. *Alfr. Johansson,* N:o 23 & 24
Ernst Öjermark, N:o 19. *Fr. Olof Lundahl,* N:o 21 & 22.
H. Borgström, N:o 20. *C. E. Widegren,* N;o 36 & 37. *Kate Broberg,* N:o 25.
Joh. Andersson, N:o 27. *A. G. Paulson,* N:o 28.
J. F. Eriksson, N:o 29. *J. W. Barklund,* N:o 34. *Carl Joh. Jönsson,* N:o 33.
P. G. Andersson, N:o 30. *Otto Greijer,* N:o 31.
A. F. Eriksson, N:o 32. *Elise Nyberg,* N:o 38. *Ture Streng,* N:o 39.
Carl Johansson, N:o 40. *A. F. Malmberg,* N:o 41. *Maria Kraft,* N:o 42.

N:o 58.

Drätselkammarens förnyade utredning om byggande af en ny bro öfver Svartån vid Biskopsgatan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige i anledning af Drätselkammarens i sammanhang med budgeten för innevarande år framlagda förslag om uppförande af en ny körbro af armerad beton öfver Svartån vid Biskogsgatan för en kostnad af 25,000 kronor den 20 December 1911 beslutat uppskjuta nämnda frågas afgörande och uppdragit åt Drätselkammaren att emellertid förebringa utredning med kostnadsförslag angående anbringande af en äldre i stadens förråd befintlig järnbro såsom körbro vid Biskopsgatan äfvensom angående byggande af en ny enkel och billig gångbro därstädes, får Drätselkammaren, med öfverlämnande af bilagda af stadens byggnadschef i ärendet aflåtna skrifvelse

N:o 58 ang. byggande af en ny bro öfver Svartån vid Biskopsgatan

jämte därvid fogade ritningar och kostnadsförslag, för egen del framhålla, att den gamla järnbron, enligt hvad byggnadschefen påvisat, icke kan användas som körbro och såsom gångbro ställer sig dyrare än de af byggnadschefen uppgjorda alternativa förslagen till sådan bro, att en gångbro enligt byggnadschefens förslag äfven blir relativt dyrbar i förhållande till den ringa nytta i trafikhänseende, som däraf erhålles, och att en körbro vid Biskopsgatan är af behofvet synnerligen påkallad, samt på grund af dess skäl, med vidhållande af sitt förra förslag, hemställa,

att Stadsfullmäktige ville till utförande af en körbro öfver Svartån vid Biskopsgatan af armerad beton af lånemedel anslå ett belopp af 25,000 kronor.

Västerås den 12 Augusti 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Sedan utredning begärts dels om utförande af en enklare gångbro öfver Svartån i Biskopsgatan och dels om möjligheterna och kostnaderna för anbringandet af en i stadens förråd befintlig äldre järnvägsbro såsom körbro å samma plats har jag enligt uppdrag utfört tvänne alternativa förslag till gångbro jämte tillhörande kostnadsberäkningar, hvilka förslag och uppgifter här närslutas, dels ock undersökt förenämnda brobalkar.

Ritning öfver balkarna närslutes, densamma viser att konstruktionen är mindre väl funnen, särskildt vill jag påpeka att ändfacken äro af gjutgjärn fästa vid öfriga konstruktioner medelst bultar. Materialet har befunnits vara kallbräckt, ett par nitar hafva urtagits och gifva vid handen att nitningen ej är utförd på ett tillfredsställande sätt. Nitarne närslutas.

Spänningen i järnkonstruktionen stiger till öfver 2,000 atm. för den händelse att körbron gifves balkarnes spännvidd och en bredd af sex meter, hvilka dimensioner torde vara de minsta som böra ifrågakomma.

Balkarna kunna möjligen utnyttjas till en gångbro, men denna måste i så fall blifva dyrare än någon af de föreslagna enär större landfästen måste byggas och afsevärd utfyllnad ske.

Västerås den 13 Juli 1912.

Gösta Smitt.

Alt. I.

Förslag till gångspång öfver Svartån vid Biskopsgatan.

Kostnad:

Schaktning och pålning	1,000: —
Betongjutning	3,000: —
Transport	4,000: —

N:o 58 ang. byggande af en ny bro öfver Svartån vid Biskopsgatan

Transport	4,000: —
Järnkonstruktionen	4,500: —
Brobanan incl. räcken	600: —
Ordnande af slänter och tillfarter	500: —
Diverse och ej specifiserade utgifter	900: —
Summa	10,500: —

Alt. II.

Förslag till gångspång öfver Svartån vid Biskopsgatan.

Kostnad:

Schaktning och pålning	500: —
Betongjutning	1,000: —
Järnkonstruktionen	4,000: —
Brobanan incl. räcken	700: —
Ordnande af slänter och tillfarter	400: —
Diverse och ej specificerade utgifter	400: —
Summa	7,000

N:o 59.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af byggnadschefens arbetsberättelse.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktiges kännedom öfverlämna af stadens byggnadschef afgifven berättelse öfver af honom och under hans ledning utförda arbeten jämte därtill hörande ritningar.

Västerås den 12 Augusti 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Närslutet öfverlämnas uppgift om af mig utförda arbeten och har jag härvidlag särskildt sökt verkställa en utredning af sådan art att den kan blifva till nytta för framtida arbeten.

N:o 59
ang. byggnadschefens arbetsberättelse.

Hamnen.

Redan under byggnadstiden visade sig den nya kajen vara alltför svagt förankrad, det ras som senare inträffade var därför till en viss grad förutsett och den å närlagda ritning utförda grafiska beräkningen visar i viss mån dess orsaker samt tillika på hvad sätt förstärkning nu har skett. Rasets förlopp angifver tydligt hvilken friktionsvinkel man vid kajer å denna plats har att räkna med. Föstärkningen har till dato visat sig väl fylla sin uppgift så att kajen nu står orubbad ehuru den belastats såväl med gods som med ett af järnvägens tyngsta lokomotiv och gruslastade vagnar.

Hamnbassinen är i det närmaste färdigmurad och spåren hafva till större delen utlagts.

Då den nya hamnens inlopp är ganska öppet har en del af densamma stängts medelst flytande vågbrytare.

För närvarande pågår å hamnområdet uppförande af trenne större betonmagasin, grunden till ett af dem är nn färdigpålad.

Utmed Svartåns västra strand har å den på bifogade ritning med röd färg betecknade sträckan byggts en strandskoning bestående af en stagad spånt af mellan 5 och 6 meter långa plank och anmärkes särskildt att förankringen består af medelst rundvirke förbundna pålbockar, belastade genom en öfver faschiner utlagd grusbank, samt att mellanrummet mellan spånten och sagda grusbank fyllts med direkt insprutadt mudder.

I samband med strandskoningens utförande har Svartåns utlopp uppmuddrats till ett djup af 1,7 meter samt en provisorisk bro byggts öfver Svartån nedanom järnvägen.

Den å kartan med gul färg betecknade äldre kajen har fullständigt ombyggts och försetts med en betonskoning mot landsidan.

Gatorna.

Gatuarbetena hafva omfattat stensättning med primasten, och fältsten samt macadamisering allt till den utsträckning närlagda karta angifver. De för staden förut fastställda gatuprofilerna hafva gifvit anledning till rätt stora svårigheter och mången gång synas de äfven kunnat orsaka onödiga arbeten. De hafva därför, justerats i afsikt att möjligast följa markens verkliga höjder så att olägenheter af det slag som visat sig vid ex. stadens nya varmbadhus framdeles i möjligaste mån undvikas.

Vid gatuarbetena har i öfrigt ej något särskildt varit att anmärka annat än den afsevärdt djupa urschaktning som kräfves där bottnen består af lera samt att denna i hvarje fall måste stängas nere medelst guslager.

Ett par försök hafva i Södra Esplanaden gjorts med tjärmacadam, de visa att detta beläggningsämne fordrar ett fast underlag och att man om metoden skall lämna godt resultat måste anskaffa särskild tjärspridningsapparat i stånd att utsprida tjäran i hett tillstånd, finfördelad och med stor kraft så att den verkligen tränger ned i marken och ej förblifver liggande ofvanpå densamma.

I Vasa- och Kyrkogatorna hafva gångbanorna belagts med klinker lagd lös i sand och har beläggningsmaterialet visat sig vara något billigare än sekunda huggen sten samt gifva gatan ett tilltalande utseende. De asfaltplattor som på försök nedlagts i Slottsgatans gångbanor hafva visserligen stora fördelar så tillvida att de äro mjuka och behagliga att gå på, men slitningen synes ej vara så obetydlig och den mörka färgen gifver gatan ett dystrare utseende än hvad fallet är när klinker begagnats.

Tillfartsvägarna till staden hafva på grund af sin ursprungliga beskaffenhet och den allt mer ökade trafiken gifvit anledning till klagomål, särskildt i Pilgatan äro olägenheterna af vägdammet mycket stora och den här företagna sopningen har visat sig medföra att macadambeläggningen mycket snart blifver gropig. Macadambeläggning torge knappast under några förhållanden kunna visa sig hållbar på en så starkt och tungt trafikerad gata som denna, något bättre blifver det troligen sedan de bredare hjulringarne mera

allmänt kommit i bruk, till undvikande af dammet har man knappast annat medel än tjärbegjutning.

N:o 59 ang. byggnadschefens arbetsberättelse.

Utanför stadsplanegränsen är Stockholmsvägen under ombyggnad.

Byggnader.

Nybyggnad har uppförts för Köttbesiktningsbyråns räkning. Huset är af tegel och innehåller å nedre bottnen lokaler för byråns behof äfvensom en mindre brännugn enligt tyskt system. Grunden är utförd i armerad beton och beräknad så att trycket mot leran är möjligast konstant. Pålning har sålunda ej behöfts och det har visat sig att leran väl förmår bära den vid byggnaden ifråga förekommande belastningen, ett förhållande som vid framtida byggnadsföretag å denna plats möjligen kan vara af intresse att veta. Ritningar utvisande grundens konstruktion närslutas.

Nybyggnad har äfven utförts för stadens nya elektricitetsverk, likaså har för sagda verks räkning byggts en större oljebehållare inom betoncistern.

Domprostgården har genomgått en grundlig reparation i enlighet med därom fattadt beslut, så har i densamma inlagts centralvärmeledning för varmvatten samt alla rum och utrymmen målats och tapetserats. Byggnadens yttre har putsats, nya fönster och karmar insatts samt taken belagts med tegel. De till gården hörande uthusen hafva iordningställts.

Turbinstationen vid Slottsbron har ombyggts och i öfrigt till en del försetts med ny grund. Vid den besiktning som företogs före ombyggnaden af maskineriet märktes att betonen i den gamla grunden upplösts af vattnet så att murarne ej längre ägde erforderlig hållfasthet. Detta förhållande anses bero därpå att sagda beton på sin tid och enligt då tillämpade metoder stampats torrt och af allt för mager betonblandning så att cecemten delvis ursköljts och kommit att bilda ett lager i hvarje stampskifts yta under det att massan i öfrigt blifvit otät och cementfattig. På grund häraf måste väggarne i sumpen klädas med skifvor af armerad beton mellan järnbalkar hvilka i sin tur fastnitades vid bjälklagen. Under den del af turbinhuset som ligger utanför själfva sumpen fanns ej någon ordentlig grund, utan måste det här befintliga stenkumlet ingjutas i och förenas till en ny grund. Sedan sagda arbeten utförts hafva de förr ständigt återkommande sättningarne i byggnaden upphört.

Skifbordet under Slottsbron har brustit och är nu ersatt med ett nytt af kraftigare konstruktion. Samtidigt hafva de betonerade dammkrönen omgjutits, ett arbete som var nödvändigt enär den äldre betonen äfven här bortspolats af vattnet.

I öfrigt hafva i stadens fastigheter utförts smärre reparations- och underhållsarbeten i enlighet med mig af vederbörande lämnad anvisning och då sådana mindre arbeten visat sig nödvändiga för sagda fastigheters underhåll.

Samtliga arbeten hafva utförts för kostnader som ej öfverskridit de för desamma beviljade medlen.

Kartarbeten.

Alla i stadens ägo befintliga kartor hafva registrerats enligt kortsystem.

Kartmaterialet, såväl rörande staden som dess omgifningar har omarbetats eller är under omarbetning. Det äldre kartmaterialet är ofullständigt eller föråldradt.

Ny stadsplan har uppgjorts för staden hvarvid stadskartan granskats och renoverats. I stället för de förut enbart använda tomtkartorna har i den mån tomtförsäljningar och byggnadsföretag kommit till stånd kvarterskartor upprättats i afsikt att fastslå de nu befintliga tomtgränserna och åstadkomma ett detaljmaterial användbart vid utarbetande af en karta enligt triangelmätningsmetoden.

N:o 59 ang. byggnadschefens arbetsberättelse.

Nya kartor grundade på direkt mätning hafva upprättats öfver områdena väster och norr om staden och förslag till stadsplan har utarbetats för det västra och delvis äfven det norra området. Härjämte hafva en del smärre styckningar skett och i samband därmed stadsplanedetaljer för sådana områden föreslagits, så t. ex. för Sommarro, Johanneslund, Vargbo, Gåsmyrevreten, Fridnäs, Blåsbo, Västra Holmen m. fl.

Utredningar, ritningar och kostnadsförslag hafva upprättats för en hel del arbeten, dels sådana som blifvit utförda och dels åtskilliga som ännu befinna sig under behandling såsom: bro öfver Svartån vid Biskopsgatan, magasinsbyggnader vid hamnen, förslag till svingård, förslag till renhållningsverk, bekvämlighetsinrättning vid Stortorget m. fl.

Västerås den 10 juli 1912.

Gösta Smitt.

N:o 60.

Drätselkammarens skrifvelse angående inköp af tomten N:o 14 Katrinelund m. m.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Drätselkammaren, som härmed öfverlämnas har J. V. Eriksson erbjudit sig att till staden försälja honom tillhöriga tomten N:o 14 Katrinelund till ett pris, beräknadt efter 2 kronor 52 öre pr kvadratmeter.

Enligt en af byggnadschefen upprättad karta med arealbeskrifning utgör tomtens hela ytinnehåll 1,204,6 kvm. Af denna areal har staden emellertid vid en tidigare uppgörelse redan förvärfvat 65 kvadratmeter för Katrinelundsvägens utläggande. För återstående areal 1,139,6 kvm. skulle köpeskillingen alltså blifva 2,871 kronor 79 öre.

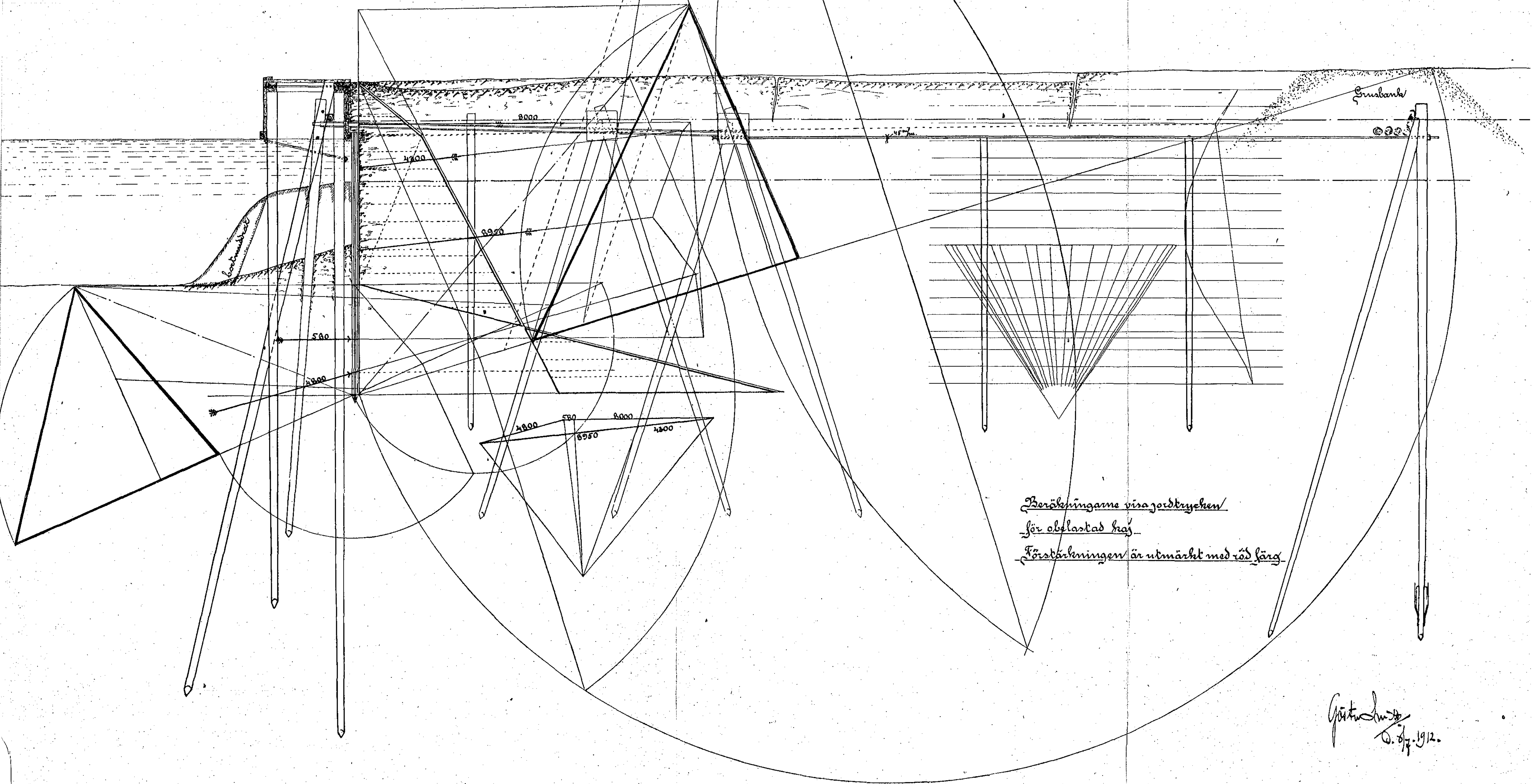
Staden har helt nyligen för reglering inom byggnadsområdet Katrinelund och sätskildt för framdragande af en föreslagen ny i norr och söder gående gata mellan Johanneslundsvägen och Katrinelundsvägen till samma grundpris inköpt tomterna N:o 15, 16, 17 och 18 b Katrinelund. För berörda nya gata erfordras af den nu ifrågavarande tomten ett område om cirka 210 kvm. Af tomten återstår därefter endast 929,6 kvm. Då detta återstående tomtområde är väl litet och får en mindre lämplig form för att bibehållas såsom egen byggnadstomt, är det lämpligt om staden förvärfvar hela tomten till det nu erbjudna skäliga priset, och detta äfven af det skäl, an den återstående tomtdelen med stor fördel kan sammanslås de delar af de staden förut tillhöriga tomterna N:ris 15 och 16, som återstå efter afskiljande af för gator erfoderlig mark, och däraf bildas en eller två lämpliga nya tomter, genom hvilkas försäljande staden torde kunna återfå större delen af sina utgifter för ifrågavarande reglering.

Hvad den i byggnedschefens bilagda skrifvelse i ärendet omnämnda tomten N:o 5 Karlsdal beträffar behöfs äfven en del däraf för här ofvan berörda reglering, men hafva de mellan Drätselkammaren och ägaren af tomten påbörjade underhandlingarne rörande denna tomt ännu icke slutförts.

Ritning utvisande ras å kajen vid Nya Hamnen i Västerås

samt dess orsaker och den senare utförda ombyggnaden och förstärkningen

Skala 1/50

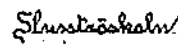
Strandskoning utmed Svartåns västra sida i båge ut mot Mälaren samt utanför järnvägsverkstaden

Skala 1/50

1 m 5 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 meter

Grusbank

Slusströskeln

Situationsplan över Västerås Hamn

Skala 1/2000

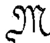
100 50 0 100 200 300 meter

SVB Järnvägs reparationsverkstad

Järnvägsverkstadsområdet

Strandvägen

Svartån

Kullbodhus

Mälaren

Gösta ...

9.4.1912.

KARTA
över
WÄSTERÅS STAD

Större gatuarbeten utförda i Västerås åren 1909, 1910, 1911.

= gator belagda med 1:a sten

= " " " fältsten

= " " " makadam

Västerås Byggnadschefskontor

Djäkneberget

Stortorget

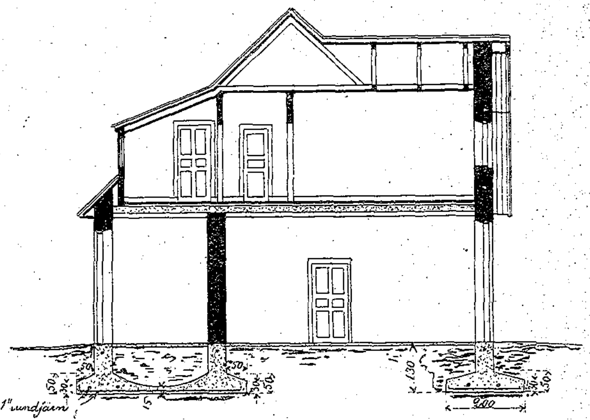
Vasaparken

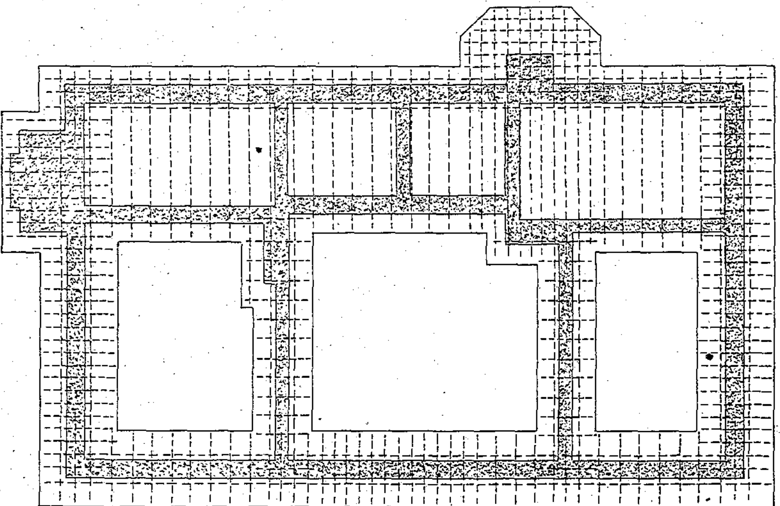
Länsträdgården

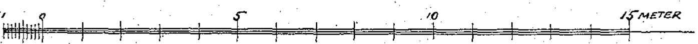
Stallhagsparken

Mälaren

NYBYGGNAD VID KÖTTBESIKTNINGSBYRÅN I VÄSTERÅS

Rörligt skibord för dammbyggnaden i Västerås

Skala 1/100

Mått i m/m

Underkant å brobalkar

V. Y.

Gamla balkar

20 m/m nit
110 m/m nitdelning

12 m/m livplåt

R. 1600

R. 1100

R. 4500

3800
9260
9620
1500
1110
1890
330
8700
1900
1000
1530
955
575
500
475
800
3170
3030
3980
3770
7 meter
8 meter

På grund af det ofvan anförda får Drätselkammaren hemställa,

N:o 60 *ang. inköp af tomten N:o 14 Katrinelund m. m.*

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren

dels att af J. V. Eriksson för stadens räkning inköpa tomten N:o 14 Katrinelund efter ett pris af 2 kronor 52 pr kvm. eller för hela tomten 2,871 kronor 79 öre att utgå af reserverade köpeskillingsmedel,

dels ock att försälja den del af nämnda tomt samt de delar af staden förut tillhöriga tomterna N:ris 15 och 16 Katrinelund, som komma att återstå efter afskiljande af för gator erforderlig mark till pris, Drätselkammaren äger bestämma.

Västerås den 12 Augusti 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Öfverlämnande närlagda karta med arealbeskrifning öfver tomter å Karlsdal får jag föreslå att af tomten N:o 14 inköpes för utläggning af gata erforderliga (minst) ytterligare 210 kvm. Omnämnda 65 kvm. äro redan i stadens ägo, likaså är öfverenskommelse redan träffad om en 3,5 meter bred förgård å Katrinelunsvägens södra sida. Såsom ägare af i kvarteret ingående delar af tomterna N:ris 15 och 16 kan det vara i stadens intresse att förvärfva hela tomten N:o 14 i tomtregleringssyfte och är det erbjudna priset ej att anse såsom oskäligt.

Enahanda är förhållandet med tomten N:o 5, där äger staden redan 32 kvm. de 210 kvm. som ytterligare erfordras böra förvärfvas. Tomtregleringen kan utföras nu eller senare och torde lämpligen böra ske sedan området intagits i stadsplanen.

Om gatan genom tomterna N:ris 16 och 17 ej utlägges förrän området kommit inom stadsplanen återfår staden en afsevärd del af sin kostnad för gatumark och det är därför i detta fall ej någon risk att expropriera densamma.

Västerås den 10 Juli 1912.

Gösta Smitt.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad ägare af tomten N:o 14 i Katrinelund får härmed, då jag erfarit att tomten är nödvändig till gatureglering, erbjuda staden att af mig inköpa sagda

N:o 60 ang. inköp af tomten N:o 14 Katrinelund m. m.

område till ett pris af kronor 2:52 pr kvadratmeter under förbehåll att jag är fri från alla omkostnader för köparens besittningsrätt.

Tomten innehåller i areal 1,139 kvadratmeter.

Västerås den 4 september 1911.

J. W. Eriksson.

Egenhändiga namnteckningen bevittna:

L. G. Brodin. *A. Vahlström.*

N:r 61.

Drätselkammarens skrifvelse angående inköp af ett markområde af lägenheten Andersberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom skriftlig handling, som här bifogas, har Gust. Lundin erbjudit staden till försäljning enligt en å handlingen verkställd teckning den del af lägenheten Andersberg, som behöfver tagas i anspråk för fortsättande af Stora gatans norra gren västerut med en bredd af 10 meter enligt af stadsplanekommitterade uppgjordt förslag till indelning af området väster om stadsplanen, utgörande det erbjudna området cirka 468 kvadratmeter för én summa af 3,000 kronor och på vissa i skrifvelsen närmare angifna villkor. Utöfver dessa villkor har Lundin muntligen meddelat Drätsalkammaren, att han ytterligare förbehöll sig, att han, som förut hade vatten- och afloppsledningar inledda till lägenheten, skulle vara fritagen från all kostnad för dessa ledningars eventuela omkoppling till de ledningar, staden kunde komma att anlägga i den nya gatan.

Då Drätselkammaren anser, att staden nu bör begagna tillfället att för en kostnad, som med hänsyn därtill, att lägenheten i fråga genom gatans framdragande midt igenom densamma lider synnerligt intrång, måste anses jämförelsevis ringa, hemställer Drätselkammaren,

att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att för en summa af 3,000 kronor att utgå af lånemedel inköpa ett område om cirka 468 kvm. af lägenheten Andersberg att utläggas till fortsättningen västerut af Stora gatans norra gren enligt af Stadsplanekommitterade uppgjordt förslag till indelning af området väster om stadsplanen.

Västerås den 12 Augusti 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 61 ang. inköp af ett markområde af lägenheten Andersberg

Undertecknad, ägare af lägenheten Andersberg å Oxbacksvreten försäljer härmed enligt närslutna karta till Västerås Stad den gatumark af Andersberg som staden behöfver för framdragande af Stora Gatans norra gren med en bredd af tio meter, för en summa stor 3,000 kr. (tretusenkr.) att af staden tillträdas den 1 april 1914, skolande sagda likvid till mig utbetalas så snart marken visas vara gravationsfri, förbindande jag mig att före afträdandet hafva bortflyttat å marken befintliga byggnader (med undantag som nedan säges), buskar och träd samt matjord intill ett djup af 30 centimeter, men förbehållande mig rätt att å återstående tomtdelar få uppföra byggnader samt att intill dess uthuslängan kan komma att rifvas få å den försålda gatumaken intill den 1 Okt. 1916 hafva kvarstående det hörn af uthusbyggnaden utmed tomtens södra gräns som å kartan belagts med röd färg.

Västerås den 10 Juli 1912.

Gust. Lundin.

Bevittnas:

Allfr. Hallström.

N:o 62.

Drätselkammarens skrifvelse angående inköp af lägenheten Fridsborg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse denna dag, som inlämnats till Drätselkammaren hafva ägarne af lägenheten Fridsborg erbjudit staden att få köpa lägenheten för en summa af 20,000 kronor.

Större delen af lägenhetens område är erforderligt för gaturegleringar, nämligen dels och i främsta rummet för utläggande af Västmannagatan och planteringen emellan Stora gatans bägge grenar samt dels för fortsättande af af Stora gatans norra gren västerut, för hvilket sistnämnda ändamål Drätselkammaren i skrifvelse den 12 innev. Augusti föreslagit Stadsfullmäktige att inköpa ett markområde af lägenheten Andersberg samt i en annan framställning denna dag föreslår till inköp ett mindre område af lägenheten Almelund N:o 1.

Det å lägenheten uppförda bostadshuset skjuter med en mindre del in på området för Västmannagatan men torde utan olägenhet kunna kvarstå åtskilliga år. Byggnaden innehåller 13 rum och bör kunna lämna en hyresinkomst, som motsvarar räntan på köpeskillingen.

Då fastigheten utan tvifvel ej kan erhållas till billigare pris än det nu erbjudna, får Drätselkammaren hemställa,

att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att för en köpeskilling af 20,000 kronor,

N:o 62
ang. inköp af lägenheten Fridsborg.

att utgå med 10,000 kronor af lånemedel och 10,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel, inköpa lägenheten Fridsborg å stadens västra område.

Västerås den 20 Augusti 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Undertecknad Erbjuder härmed Västerås stad att köpa gården "Fridsborg" för tjugutusen (20,000) kronor att tillträdas 1 oktober 1912 men förbehåller sig att bebo andra våningen hyresfritt till 1 oktober 1913.

Västerås den 20 Augusti 1912.

För Selins sterbhus:

Georg Selin.

N:o 63.

Drätselkammarens skrifvelse ang. inköp af mark af lägenheten Almelund N:o 1.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Som ägaren af lägenheten Almelund N:o 1 erbjudit sig att till staden försälja den del af lägenheten, utgörande 123 kvm., som erfordras för utläggande af fortsättningen västerut af Stora gatans norra gren med en bredd 10 meter enligt ett af stadsplanekommitterade uppgjordt förslag till planläggning af stadsområdet väster om stadsplanen för en summa af 600 kronor, får Drätselkammaren, under hänvisning till hvad Drätselkammaren anfört i de samtidigt föreliggande framställningarne om inköp af lägenheten Fridsborg och af mark från lägenheten Andersberg, anhålla,

att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att inköpa ifrågavarande markområde af lägenheten Almelund N:o 1 för ett belopp af 600 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 20 Augusti 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

N:o 63 ang. inköp af mark af lägenheten Almelund N:o 1.

Undertecknad, ägare af lägenheten Almelund N:o 1, erbjuder härmed Västerås stad till inköp den del af lägenheten, utgörande 123 kvm., som erfordras för utläggande af fortsättningen af Stora gatans norra gren västerut med 10 meters bredd enligt ett af stadsplanekommitterade uppgjordt förslag till planläggning af stadsområdet väster om stadsplanen för en summa af 600 kronor.

Västerås den 20 Augusti 1912.

C. Arvid Eriksson,
Repslagare.

N:o 64.

Beredningsutskottets förslag till yttrande ang. kommunernas m. fl. frigörande från ekonomiskt beroende af rusdrycksmedlen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Magistraten genom resolution den 13 Mars 1912 anmodat Stadsfullmäktige att afgifva yttrande öfver ett af särskilda kommitterade afgifvet underdånigt betänkande angående kommunernas, landstingens m. fl frigörande från ekonomiskt beroende af rusdrycksmedlen, hafva Stadsfullmäktige den 28 samma månad och år för utredning och förslag remitterat frågan till Beredningsutskottet.

I anledning häraf får utskottet, med öfverlämnande af en inom utskottet utarbetad öfversikt öfver det Kungl. Kommittébetänkandet föreslå, att stadsfullmäktige måtte afgifva följande yttrande i ärendet:

«Såsom infordradt yttrande öfver af kommittén för verkställande af utredning rörande statens, kommunernas, landstingens och hushållningssällskapens frigörelse från ekonomiskt beroende af rusdrycksmedlen den 29 december 1911 afgifvet underdånigt betänkande, få stadsfullmäktige anföra följande:

Västerås stads inkomster af brännvinsförsäljningsmedlen för nedannämnde år (kommunandelarna icke medräknade) äro enligt hufvudboken:

för år 1908 ($^1/_{10}$ 1907—$^{31}/_{12}$ 1908) efter reduktion med $^1/_5$	kr.	96,043: 72
„ „ 1909	„	90,382: 78
„ „ 1910	„	121,546: 69
„ „ 1911	„	133,540: 30
	S:a kronor	441,513: 49

Medeltalet häraf är 110,378,37 eller afrundadt 110,300 kronor. Under dessa ofvannämnda år hafva stadens andelar af spritförsäljningsvinsten varit 48, 46, 44 och 42 hundradedelar.

N:o 64 ang. kommunernas m. fl. frigörande från ekonomiskt beroende af rusdrycksmedlen

Under de närmast föregående 6 åren ha stadens inkomster från spritbolaget varit enligt hufvudboken:

för år 1902	kr.	82,628: —
„ „ 1903	„	73,557: —
„ „ 1904	„	88,625: —
„ „ 1905	„	88,043: —
„ „ 1906	„	83,842: —
„ „ 1907	„	86,345: —
S:a	kronor	503,040: —

och i medeltal alltså 83,840 eller afrundadt 83,800 kronor. Under sistnämnda år har stadens andel i vinsten varit 50/100.

Medeltalet af vinstmedlens belopp har sålunda under de sista 4 åren stigit med 26,500 kronor, oaktadt utdelningsprocenten under dessa år varit endast 48, 46, 44 och 42 mot 50 under de 6 föregående åren. Häraf torde man kunna draga den slutsatsen, att vinstmedlen icke heller under den närmaste framtiden komma att minska. Ett stöd för detta antagande har man äfven i kommittébetänkandet. Kommittémajoriteten anser nämligen, att inkomsten af brännvinsförsäljningsmedlen, som under tioårsperioden 1900—1910 i medeltal varit 13,603,341 kronor, bör kunna beräknas till omkring 15,000,000 kronor.

Antager man nu på ofvan angifna skäl, att stadens vinst af brännvinsförsäljningen år 1921 skulle blifva densamma som ofvannämnda medeltal 110,300 kr. och härtill lägger skatten från spritbolaget, som för år 1911 utgjorde 22,088: 30 kr. och utan tvifvel bortfaller, om försäljningsmedlen indragas till statsverket, skulle staden enligt nu gällande brännvinsförordning för år 1921 kunna påräkna en inkomst från spritbolaget af kr. 132,388: 30, under det att enligt kommittébetänkandet staden från och med nämnda år skulle komma att uppbära en ersättning af endast 54,781 kronor. Skillnaden, kr. 77,607: 30, skulle således beteckna det belopp, hvarmed stadens direkta inkomster af brännvinsförsäljningsmedlen skulle minskas från och med nämnda år.

Detta gäller naturligtvis endast under den förutsättning, att konsumtionen blir ungefär densamma. Emellertid finnas anledningar att antaga, det stadens inkomster af brännvinsmedel vid nämda tid skall blifva ännu större utan ökning af konsumtionen, för den händelse varuprisen framdeles komma att ökas, och äfven en ganska obetydlig höjning af dessa medför en afsevärd ökning af vinsten.

Hvad beträffar den Västerås stad tillkommande kommunandelen, så har denna under de 4 sista åren varit, efter rednktion med en femtedel för försäljningsåret $^1/_{10}$ 1907—$^{31}/_{12}$ 1908:

för år 1908	9,214: 20	kr.
„ „ 1909	8,892: 37	„
„ „ 1910	13,594: 37	„
„ „ 1911	17,208: 81	„

Häraf synes, att detta belopp med resp. 4,702 och 3,614 kronor ökats de 2 sista åren, detta delvis beroende på minskningen med 2 % pr år af städernas direkta inkomster från spritbolaget. Då denna minskning skall fortfara med 2 % till och med år 1915 och sedan med 1 % till och med 1919, torde den s. k. kommunandelen 1920 kunna beräknas uppgå till minst 25,000 kr.

Som ersättning för denna inkomst skulle staten åtaga sig en höjning af anslaget till folkskolan. Detta anslag utgår till Västerås stad för år 1912 med 34,609 kr 91 öre och skulle enligt kommitténs förslag utgå med 45,151 kr. Höj-

ningen blefve alltså 10,541 kronor, hvilket belopp med omkring 15,000 kr. understiger den beräknade kommunandelen för 1920. Visserligen framhåller kommittén, att statsbidraget till folkskolan kommer att ökas med åren, men denna ökning kan gifvetvis ej motsvara den starka ökningen af kommunandelen och det kan vidare med skäl sättas ifråga, huruvida ej staten under alla förhållanden komme att åtaga sig ifrågavarande ökning. Det vill sålunda synas, som skulle den s. k. kommunalandelens ersättning med höjdt anslag till folkskolan äfvenledes blifva ofördelaktigt för städerna och särskildt för sådana, där folkmängden är i starkare tillväxt.

N:o 64 ang. kommunernas m. fl. frigörande från ekonomiskt beroende af rusdrycksmedlen.

Å sid. 108 i betänkandet säges, «att någon tvekan icke bör råda därom, att vid en indragning till statsverket af brännvinsmedlen kommuner och de institutioner, som hittills åtnjutit dessa medel, erhålla en ersättning, *hvilken synes böra så nära som möjligt anpassas efter hvad de hittills uppburit«.*

Af det ofvan anförda torde emellertid framgå, att detta kommitterades syftemål ingalunda skulle vinnas hvad Västerås stad beträffar och säkert icke heller hvad angår de allra flesta andra städer och stadsliknande samhällen.

På grund af hvad ofvan anförts, få Stadsfullmäktige, som icke hafva något att erinra mot bränvinsförsäljningsmedlens indragning till statsverket mot lagstadgad ersättning till kommuner och institutioner, som hittills erhållit dessa medel, såsom sin mening uttala, att den af kommittén föreslagna direkta ersättningen till städerna, åtminstone hvad Västerås beträffar, icke är, såsom kommittén själf med sitt förslag synes åsyfta, anpassad efter hvad städerna hittills erhållit, samt att denna ersättning bör utgå efter den beräknade medelinkomsten under åren 1908—1911, under hvilka år den nu gällande brännvinsförsäljningsförordningen ägt tillämpning, på det att städerna, som naturligen för en tid framåt beräknat sin ekonomi efter den nuvarande storleken af brännvinsmedlen, icke måtte få sin ekonomiska bärkraft i betänklig grad försvagad till men för de mångahanda stora uppgifter, de hafva sig förelagda".

Herr Viktor Larsson har därjämte för sin del yrkat, att till ofvanstående yttrande måtte fogas följande tillägg:

"Slutligen vilja Stadsfullmäktige tillika uttala önskvärdheten af, att åtgärder efter lämplig öfvergångstid vidtages för möjliggörande af successiv minskning och eventuelt upphörande af de till städer och köpingar utgående direkta ersättningsbeloppen. Sådan minskning bör dock, enligt Stadsfullmäktiges mening, ske samtidigt med och i den mån staten befinnes villig öfvertaga motsvarande utgifter för polis- och rättsväsende, fattigvård och andra dylika utgifter, hvilka mer eller mindre röna inverkan af rusdryckskonsumtionen samt jämväl i den mån inskränkningar i denna konsumtion kunna anses medföra minskning i vederbörande samhällens utgifter".

Västerås den 21 Augusti 1912.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Underdånigt betänkande, afgifvet den 29 Dec. 1911 af kommittén för verkställande af utredning rörande statens, kommunernas, landstingens och hushållningssällskapens frigörande från ekonomiskt beroende af rusdrycksmedlen.

Betänkandet innehåller i hufvudsak följande:

Statsverkets direkta inkomster af tillverkning och försäljning af alkoholhaltiga drycker, uppgingo under 7-års-perioden 1904—1911 i medeltal till kr.	31,128,435: —
Försäljningsafgifter och vinstmedel, som fördelades mellan kommuner, landsting och hushållningssällskap, utgjorde för åren 1901—1910 i medeltal	13,603,341: —
Summa Kronor	44,731,776: —

Det allmännas direkta inkomster af brännvinshandteringen utgöra alltså i rundt tal 45 miljoner kronor årligen.

Det allmännas beroende af rusdrycksmedlen och svårigheten af dess frigörande från beroendet af desamma.

Härtill komma andra intäkter för stat och kommun genom tillverkningen af och handeln med rusdrycker, såsom skatter och utskylder ej blott från olika slag af ifrågavarande rörelse, utan äfven från deras innehafvare och hos dem anställda personer. Så t. ex utgöra försäljningsbolagens utskylder omkring 2 miljoner kr Af de uppgifter, kommittén förskaffat sig rörande dels de kapital, som nedlagts i industrier, hvilka hafva sammanhang med tillverkning och försäljning af alkoholhaltiga drycker, samt dels inkomsterna af dylik rörelse, framgår, att år 1909 sammanlagda taxeringsvärdet å fastigheter, använda för här ifrågararande slag af rörelse, utgjorde ej mindre än 68,364,720 kronor, hvartill komma inventarier med ett värde af 33,737,186 kronor. Den bevillningstaxerade inkomsten för dylik rörelse belöpte sig i medeltal för åren 1907—1909 till 25,151,961 kronor.

Häraf framgår, i huru hög grad stat, kommuner, landsting och hushållningssällskap äro för sin ekonomi beroende af rusdryckshandteringen och hvilka vidtgående och betänkliga följder denna inkomstkällas upphörande utan motsvarande ersättning skulle medföra för dem.

Anledningarna till Kommitténs tillsättning samt dess uppgift.

Då man emellertid i vår tid sträfvar att minska förbrukningen af spitdrycker en sträfvan, som i vida kretsar satt som sitt slutliga mål införande af rusdrycksförbud, och med denna sträfvan skulle följa en småningom skeende minskning af rusdrycksmedlen och kanske slutligen deras fullständiga upphörande, har helt

naturligt den tanken uppstått, att stat och kommun i tid borde så ordna sina ekonomiska förhållanden, att rusdrycksmedlen skulle kunna minskas eller upphöra, utan att allt för svåra olägenheter vore att befara.

Vid 1909 års riksdag framlades också en motion om verkställande af utredning rörande möjligheten af det allmännas frigörelse från beroendet af inkomsterna från rusdryckshandteringen. Denna motion föranledde till en riksdagens skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran, att Kungl Maj:t ville låtta verkställa en allsidig utredning rörande statens, kommunernas, landstingens och hushållningssällskapens frigörelse i större eller mindre omfattning från deras ekonomiska beroende af från rusdryckshandteringen härflytande medel. I denna skrifvelse förklarade sig dock riksdagen finna det föga antagligt, att det allmänna kunde helt frigöras från detta beroende. Genom nådigt bref den 20 Aug. 1909 blef en kommitté tillsatt för ifrågavarande utredning och för afgifvande af de utlåtanden och förslag, hvartill utredningen kunde gifva anledning.

Kommitténs ställning till frågan om allmänt rusdrycksförbud. Indragning till statsverket af brännvinsförsäljningsafg. och vinstmedel mot ersättning till kommunerna.

Kommitten har ej funnit sig kunna eller böra afgifva något förslag, byggt på förutsättningen af lagstadgadt allmänt rusdrycksförbud. Däremot anser kommitten en sådan förändring i bestämmelserna rörande rusdrycksmedlens användning och fördelning böra åstadkommas, att ordnandet af rusdrycksförsäljningen ur ordnings- och nykterhetssynpunkt icke motverkas af ekonomiska hänsyn. För vinnandet af detta syfte anser kommittén ingen annan fullt effektiv åtgärd kunna ifrågasättas än att samtliga brännvinsförsäljningsafgifter och vinstmedel indragas till statsverket och lämplig ersättning beredes kommunerna i en eller annan form.

Skäl för ersättningen.

Såsom skäl för en sådan ersättnings utgående till städer, kommuner, landsting och hushållningssällskap för mistade andelar i brännvinsförsäljningsmedlen anför kommittén ej mindre gällande lagstiftning än äfven historiska förhållanden samt rättvisans och billighetens fordringar Hvad särskildt städerna beträffar framhålles, att dessa i följd af brännvinsförsäljningen få vidkännas betydligt större kostnader för fattigvård, sjukvård och polisväsen m. m än landsbygden, hvarföre det synes rättvist att fortfarande låta städerna erhålla större andel i försäljningsmedlen än landsbygden, som dock under årens lopp fått sina inkomster från spríthandeln i väsentlig mån ökade. Vidare påpekas, att städerna vid ordnandet af sin ekonomi räknat med fortsatt inkomst från brännvinsmedlen. Under sådana förhållanden och då städerna genom nu gällande försäljningsförordning redan fått vidkännas en högst afsevärd minskning af ifrågavarande inkomster, vore det angeläget tillse, att icke sådana åtgärder vidtagas, hvarigenom städernas ekonomiska bärkraft, komme att väsentligt rubbas. Detta skulle. enligt kommitténs förmenande, blifva fallet, därest försäljningsmedlen indroges till statsverket, utan att ersättning bereddes städerna för hvad de därigenom komme att förlora

Ersättningen bör anpassas efter de hittills uppburna inkomsterna.

Då med den föreslagna indragningen af försäljningsmedlen till staten icke afses att bereda staten ökade inkomster af brännvinshandteringen, så följer däraf, att staten i utbyte mot omförmälda nya inkomster bör lämna kommuner och de institutioner, som hittills erhållit dessa medel, en ersättning, som i möjligaste måtto anpassas efter hvad de hittills uppburit. Kommittén anser vidare, dels att ersättningsbeloppen böra bestämmas i förhållande till de andelar, kommuner och öfriga institutioner äga att åtnjuta enligt 1905 års brännvinsförsäljningsförordning, dels att bestämmelserna om ersättning böra till vinnande af större trygghet mot ofta återkommende rubbningar i de fastställda ersättningsbeloppen, faststås i en af Kungl. Maj:t och riksdagen antagen förordning.

Olika sätt för ersättningens utgående.

Kommittén yttrar sig därefter öfver de olika sätt, hvarpå ersättningen kan tänkas utgå, nämligen antingen som ett direkt statsanslag eller såsom ett statens öfvertagande af någon kommuner eller öfriga institutioner åliggande utgift.

Sistnämnda sätt för ersättningens bestämmande medförde den stora fördelen, att förhållandena då blefve en gång för alla ordnade, så att frågor om förändringar af ersättningens storlek ej sedermera behöfde förekomma, och syntes därför vare att föredraga i de fall, då det kunde användas utan särskilda svårigheter. Kommittén anser, att denna form för ersättningen kan och bör användas för den del af brännvinsförsäljningsmedlen, som fördelas mellan landets samtliga kommuner efter folkmängden, och har framlagt förslag i sådant afseende. Däremot anser kommittén, att ersättning för städernas och vissa andra kommuners direkta andelar af brännvinsförsäljningsmedlen icke kan lämnas i annan form än kontanta anslag af statsmedel, då dessa ersättningar, enligt kommitténs förmenande, böra bestämmas i förhållande till de andelar, kommuner och öfriga institutioner äga åtnjuta enligt föreskrifterna i nu gällande brännvinsförsäljningsförordning och således icke komma att stå i förhållande till de särskilda kommunernas storlek eller till deras utgifter af olika slag.

Beträffande landstingens och hushållningssällskapens ersättning för indragning af andelar af ifrågavarande medel anser kommittén, att äfven denna bör utgå i direkta statsanslag, enär de förvaltningsuppgifter, som nu tillhöra dessa institutioner, fortfarande torde bäst handhafvas af dem själfva.

Kommunandelens indragning till statsverket bör ersättas genom höjning af statens bidrag till folkskolorna.

Hvad angår den städer och andra kommuner åliggande uppgift, som staten lämpligast borde öfvertaga i stället för kontant ersättning för den till staten indragna kommunandelen, föreslår kommittén, att den andel, som nu efter folkmängd fördelas mellan rikets samtliga kommuner, ersättes genom en höjning af statens bidrag till folkskollärares och småskollärares aflöning.

Det n. v. bidrag till folkskolorna samt den föreslagna höjningen.

Detta bidrag, som för år 1910 utgjorde för hela riket 10,891,374 kr. 53 öre och pr invånare kr. 1:97, utgår nu med $^2/_3$ af minimibegynnelselönen samt $^2/_3$ af ålderstilläggens minimibelopp, därest dessa utgå med lika belopp för manliga och kvinnliga lärare, hvarjämte staten ensam vidkännes den del af de manliga lärarnes ålderstillägg, hvarmed dessa öfverstiga de kvinnligas.

Kommittén har beräknat, att statens bidrag till lärares aflöning, för att kunna motsvara den nu utgående kommunandelen af brännvinsförsäljningsmedlen, bör höjas till $^9/_{10}$ af minimibegynnelselönen samt att staten bör åtaga sig hela kostnaden för minimiålderstilläggen.

Ökadt statsbidrag till folkskolan för framtiden fördelaktigare för kommunerna än kommunandelens bibehållande.

Enligt af kommittén verkställd beräkning skulle den ökning af statens utgifter för ifrågavarande ändamål för år 1910, motsvarande 90 proc. af minimibegynnelselönen samt alla minimiålderstilläggen, hafva uppgått till 3,811,981 kr. 9 öre. Då kommunandelen för samma år var 3,920,579 kr. 53 öre, visar sig således, att den var något mer än 100,000 kr. större än den beräknnde ökningen i statsutgifter. Då därjämte de till kommunen utgående brännvinsmedlen enligt grunderna för 1905 års förordning under de närmaste åren komme att växa utöfver de nu utgående, kunde det synas fördelaktigare för kommunerna att få behålla sina andelar af brännvinsmedlen än att få dem på ofvannämnda sätt ersatta af staten. Häremot framhåller kommittén, att kostnaderna för folkskollärarnes aflöning och följaktligen statens utgifter för detta ändamål äfven äro stadda i oupphörlig stegring, och enligt kommitténs förmenande, skulle ökadt statsbidrag för ändamålet ifråga för framtiden blifva för flertalet kommuner ekonomiskt fördelaktigare än den ökning af brännvinsmedlen, som skulle kunna komma kommunerna till del enligt nu gällande bestämmelser.

Grund för beräkn. af ersättningsbel. för den till statsv. indragna stadsandelen.

Till grund för beräkningen af ersättning till städerna för den till staten indragna stadsandelen har kommittén ansett sig böra lägga de sista 10 årens medeltal, dock att för de städer och köpingar. som ej haft försäljningsbolag alla dessa år, medeltal beräknats allenast å det antal år, bolag där funnits. Emellertid har

kommittén icke beräknat medeltal af de belopp, som under tioårsperioden 1900—1901 t. o. m. 1910 verkligen tillfallit hvarje särskild stad, hvilket legat närmast till hands, om försäljningsmedlens fördelning under hela nämnda tid skett efter samma grunder. Men så har ej varit förhållandet. Af de under försäljningsåren 1900—1901 t. o. m. 1906—1907 inflytande medel erhöllo de flesta städer $^{50}/_{100}$, men några, som icke öfverlåtit brännvinshandeln åt bolag — endast $^{40}/_{100}$ och de, som ej tillhörde landsting, $^{70}/_{100}$. Af de under 1907—1908 influtna medlen erhöllo städerna $^{48}/_{100}$ samt af de medel, som inflöto 1909 och 1910, resp. 46 och 44 hundradelar. Kommittén har därför ansett nödigt att för hvarje särskild stad och med stad i detta hänseende likställd kommun beräkna medeltal af de under de 10 senaste åren inom staden eller kommunen influtna försäljningsafgifter och vinstmedel samt härå tillämpa bestämmelsen, att staden däraf skall erhålla $^{29}/_{100}$ äfvensom under en öfvergångsperiod, hvaraf nu återstå 8 år, innevarande år inberäknadt, ytterligare vissa bråkdelar, lämpade i enlighet med öfvergångsbestämmelserna i 1905 års förordning.

Årliga ersättningsbeloppet till Västerås stad enligt kommitténs förslag.

I enlighet härmed skulle Västerås stads årliga ersättningsbelopp, tillägget under öfvergångstiden icke medräknadt, blifva $^{29}/_{100}$ af 188,900 = 54,781 kronor. Tillägget under öfvergångsperioden skulle belöpa sig till:

för år 1914 att utgå 1915	$^{7}/_{29}$	af 54,781	= 13,223	kronor.
„ „ 1915 „ „ 1916	$^{5}/_{29}$	„ „	= 9,445	„
„ „ 1916 „ „ 1917	$^{4}/_{29}$	„ „	= 7,556	„
„ „ 1917 „ „ 1918	$^{3}/_{29}$	„ „	= 5,667	„
„ „ 1918 „ „ 1919	$^{2}/_{29}$	„ „	= 3,778	„
„ „ 1919 „ „ 1920	$^{1}/_{29}$	„ „	= 1,889	„

Hvad Västerås stad alltså skulle hafva att uppbära såsom ersättningsbelopp för den indragna stadsandelen utgör:

för år 1915, då den föreslagna förordningen skulle träda i kraft	68,004	kronor
„ „ 1916	64,226	„
„ „ 1917	62,337	„
„ „ 1918	60,448	„
„ „ 1919	58,559	„
„ „ 1920	56,670	„
„ , 1921 och följande år	54,781	„

Sistnämnda belopp är således fixt och utgår, till dess annorlunda förordnas.

Ersättningsbelopp beträffande landsting och hushållningssällskap.

Vid beräkningen af de ersättningsbelopp, som böra fastslås för landsting och hushållningssällskap har kommittén af samma skäl, som anförts ifråga om ersättning till stadskommunerna, utgått från medeltalet af samtliga försäljningsmedel under åren 1900—1901 t. o. m. 1910 samt å detta medeltal beräknat för landstingen $^{1}/_{5}$ och för hushållningssällskapen $^{1}/_{8}$. Under omförmälda period uppgingo försäljningsmedlen, med iakttagande af reduktion med $^{1}/_{5}$ beträffande försäljningsåret 1907—1908, till sammanlagdt 132,155,815 kronor, hvarå medeltal blef 13,215,581 kronor. Häraf utgör $^{1}/_{5}$ 2,643,116 kronor, hvilket belopp afrundadt till 2,650,000 kronor, sålunda skulle blifva den ersättning, som skulle tillfalla landstingen jämte de fem städer, som icke deltaga i landsting, nämligen Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Gäfle. Till grund för fördelningen skall, såsom nu är fallet, läggas landstingsområdenas samt nämnda städers folkmängd.

Hvad angår hushållningssällskapen, skulle med iakttagande af nu omförmälda beräkningsgrund dessa erhålla en ersättning af 1,651,948 kronor eller i afrundadt tal 1,650,000 kronor, hvarjämte till grund för fördelningen skulle liksom för närvarande läggas hushållningssällskapsområdenas folkmängd.

Särskildt anslag i stället för den s. k. nykterhetsprocenten.

I stället för den s. k. nykterhetsprocenten, som nu årligen utgår till befrämjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder och som under de 3 första försäljningsåren, gällande förordning tillämpats, i medeltal utgjort 150,773 kr. 70 öre, föreslår kommittén, att för ifrågavarande ändamål anvisas särskildt anslag samt att detta anslag höjes till 170,000 kronor.

Anslag till ersättn. åt vissa ägare af gästgifveri, åt hvilken nu ersättning utgår af brännvinsförsäljningsmedel.

Då kommittén föreslagit brännvinsmedlens indragning till statsverket, anser kommittén ett särskildt anslag nödigt för beredande af ersättning till ägare af gästgifveri, som på grund af bestämmelsen i 10 § brännvinsförsäljningsförordningen varit berättigad att fortfarande den 1 nov. 1907 utskänka brännvin men afstått från denna rättighet. Denna ersättning, som från och med 1908 direkt utgått af brännvinsförsäljningsmedlen, torde, enligt kommitténs beräkning, kräfva ett statsanslag af 80,000 kronor.

Ändringar af vissa §§ i gällande brännvinsförsäljn.-förordning.

Kommittén har äfven utarbetat förslag till nödiga ändringar i 15, 21, 24 och 25 §§ i gällande brännvinsförsäljningsförordning samt föreslagit, att öfvergångsbestämmelserna upphöra att äga tillämpning samtidigt därmed, att de af kommitterade föreslagna förändringarna i brännvinsförsäljningsförordningen träda i kraft, hvilket ej lämpligen kan ske förr än den 1 januari 1914. Ersättningarna från staten skola utbetalas från och med år 1915.

En sammanfattning af dessa utvisar följande:

Ökadt bidrag till folkskollärares och småskollärares aflöning...	Kr.	3,900,000: —
Ersättning till städer och vissa köpingar för mistade direkta andelar af brännvinsförsäljningsmedlen...	„	4,600,584: —
Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting	„	2,650,000: —
Ersättning till hushållningssällskap	„	1,650 000: —
Anslag till nykterhetens befrämjande och motarbetande af dryckenskapens följder	„	170,000: —
Vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter	„	80,000: —
Summa kronor		13,030,584: —

Begränsning af de staten tillfallande rusdrycksmedlen.

Kommittén har äfven föreslagit en begränsning af de staten tillfallande rusdrycksmedlen och i detta syfte föreslagit att af brännvinstillverknings-, malt- och punschskatterna få för statsregleringens behof årligen användas	kr.	28,000,000: —
till hvilket belopp dessa skatter äro upptagna i riksstaten för 1912, samt af försäljningsmedel hvad som motsvarar ofvanstående ersättningar efter afdrag af utgifterna för nykterhetsändamål och nedlagda rättigheter eller	kr	12,800,000: —
Summa kronor		40,800,000: —

Öfverskottets användning.

Genom denna begränsning skulle, enligt kommitterades beräkning, tillföras staten ett årligt öfverskott af inkomster från bränvinsmedlen på omkring 2 millioner. Detta öfverskott har beräknats på följande sätt:

Försäljningsmedlen, som i medeltal under perioden 1900—1901 t. o. m. 1910 uppgingo till 13,603,341 kr. och för år 1910 till 16,828,744, anses af kommittén kunna beräknas till 15,000,000 kr. årligen och sålunda, då ofvanstående ersättningsbelopp är 13,050,584 lämna ett öfverskott af minst 1,500,000 kr. Vidare anser kommittén med stöd af de senare årens siffror den i 1912 års riksstat upptagna beräkningen af bränvins-, malt- och punschskatterna understiga de verkliga beloppen med omkring 500,000 kronor.

Kommittén anser, att öfverskottet bör fonderas utan att dock rörande de ändamål, för hvilka den föreslagna fonden eller dess afkastning skulle få användas

afgifva något annat förslag, än att det synes böra tillkomma Kungl. Maj:t och riksdagen att gemensamt däröfver besluta.

Kommittén hemställer slutligen, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att

1:o) dels besluta, att de i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin omförmälda försäljningsafgifter och vinstmedel skola ingå till statsverket;

dels antaga förslag (bil. A) till ändrad lydelse af 15, 21, 24 och 25 §§ nyssnämnda förordning jämte öfvergångsstadganden;

dels ock besluta, att de till 1905 års brännvinsförsäljningsförordning hörande öfvergångsstadgandena skola upphöra att äga tillämpning;

2:o) dels antaga förslag (bil. B.) till förordning angående ersättning till städer och vissa köpingar, landsting och hushållningssällskap för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel;

dels bevilja erforderliga medel till gäldande af de i förordningen bestämda ersättningsbelopp;

3:o) dels medgifva vidtagande af sådan ändring i gällande grunder rörande statsbidrag till aflönande af de i §§ 1 och 2 af gällande kungörelse angående aflöning åt lärare vid folkskolor och småskolor omnämnda lärare, att till gäldande af där fastställda aflöningsförmåner skoldistrikt må af statsmedel bekomma ett årligt bidrag, motsvarande $^9/_{10}$ af den kontant utgående minimibegynnelselönen jämte ersättningen för samtliga minimiålderstilläggen;

dels ock höja det under riksdagens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor med därför erforderligt belopp;

4:o) till beredande af ersättning för hvad jämlikt 25 § förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin skall afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, anvisa ett årligt anslag af 170,000 kronor;

5:o) till gäldande af de ersättningsbelopp, hvilka jämlikt kungörelsen den 12 juli 1907 angående ersättning till gästgifvare, som afstå från dem jämlikt 10 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljnig af brännvin tillkommande rätt till utskänkning af brännvin, skola utgå af brännvinsförsäljningsmedlen, årligen anvisa därför erforderligt belopp;

6:o) besluta, att till en särskild fond, som ställes under statskontorets förvaltning och öfver hvilkens användning Eders Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt besluta, skall afsättas den summa, hvar-

med sammanlagda beloppet af följande statsverkets inkomster öfverskjuter 40,800,000 kronor, nämligen:

a) brännvinstillverkningsskatt, efter restitution för denatureradt brännvin;

b) maltskatt, efter restitution för malt, som användts för tillverkning af svagdricka;

c) punschskatt;

d) brännvinsförsäljningsmedel efter afdrag af vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter och af riksdagen beslutade utgifter för främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder.

Reservationer.

Af reservationerna afviker endast en i väsentliga delar från kommittémajoritetens mening. Denna är afgifven af de 3 förbudsvänliga medlemmarna i kommittén och innehåller i hufvudsak följande:

Å sid 98—99 i betänkandet har kommittémajoriteten framhållit, att utom inkomster af de direkta rusdrycksmedlen det allmänna äfven erhåller betydande intäkter genom skatter och utskylder, ej allenast från de olika slagen af rusdryckshandtering, utan äfven från innehafvare af sådan handtering och från personer, som hafva anställning i densamma.

Häremot hafva reservanterna invändt, att i det stora hela samma kapital, som för närvarande är placeradt i rusdryckshandteringen, i en framtid vid minskning i eller upphörande af rusdrycksförbrukningen blir öfverfördt till andra näringar och sålunda fortfarande blir beskattningsbart. Samma förhållande gäller efter reservanternas mening äfven ifråga om beskattningen af den i rusdryckshandteringen anställda personalens arbetsförtjänst.

Reservanterna sätta för öfrigt i fråga, huruvida en sådan affärsverksamhet som spritbolagens öfver hufvud taget bör beskattas.

Å sid. 99--100 i betänkandet säger kommittén, att det är «gifvet«, att de besparingar, som skulle för det allmänna uppstå, om ingen rusdrycksförbrukning förekomme, «endast kunde motsvara en mindre del af de rusdrycksmedel, som nu tillföras det allmänna«. Reservanterna anse ej, att en sådan slutsats kan dragas ur resultatet af de undersökningar, kommittén låtit verkställa rörande det allmännas omkostnader iföljd af rusdrycksbruket. Reservanterna synas istället förmena, att de af rusdryckshandteringen vållade utgifterna för det allmänna motsvara en betydande del af inkomsterna af samma handtering.

Vidare ha reservanterna förklarat sig icke kunna godkänna majoritetens yttrande rörande fullständigt rusdrycksförbud, en fråga, hvars pröfning för öfrigt, enligt reservanternas förmenande, icke faller inom kommitténs uppdrag. Kommitténs uppgift synes reservanterna rätteligen hafva bestått däri, att utredning skulle verkställas och förslag framläggas till sådana ekonomiska anordningar, att såväl de lagstiftande som de verkställande myndigheterna vore oförhindrade att vidtaga de åtgärder, som de i hvarje särskildt fall funne lämpliga, utan att det inverkade störande på de allmänna institutionernas regelbundna verksamhet

Kommitténs förslag om ersättning till stadskommuner och vissa köpingar för de till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedlen hafva reservanterna ej kunnat biträda, utan ha reservanterna yrkat, att afskrifningen af de till städerna och vissa köpingar utgående bidragen skulle fortgå äfven från och med år 1922 med 2 % årligen, hvarigenom ersättningen skulle komma att upphöra år 1936.

Rörande begränsningen af till staten inflytande rusdrycksmedel, som få användas för statsregleringsändamål, föreslå reservanterna, att det af kommittémajoriteten föreslagna maximibeloppet, 40,800,000 kr., sättes till 37,000,000 kr. samt att, om rusdrycksmedlen under något år skulle komma att understiga sistnämnda belopp, denna mindre summa sedermera skall blifva det maximibelopp, som staten äger att använda för statsregleringsändamål, tills eventuellt åter en mindre inkomstsumma uppstår, då denna därefter i sin ordning blir maximibeloppet och så undan för undan.

Beträffande fonden föreslå reservanterna, att den skall benämnas «statsverkets fond af rusdrycksmedel« samt bildas på det sätt, att till densamma årligen afsättes det belopp, hvarmed statens inkomster af rusdrycksmedel öfverstiga det maximibelopp, som enligt reservanternas förslag hvarje år får användas för statsregleringsändamål. Ressrvanterna hafva äfven framlagt förslag till förordning angående denna fond.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 29 Augusti. XIII

N:o 65.

Nykterhetskommitterades skrifvelse i fråga om bestämmelser rörande försäljning af öl genom kringföring.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 Mars innevarande år (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 22) framlade nykterhetskommitterade förslag angående inskränkning i tiderna för utminutering och utskänkning af öl och vin inom staden. Sedan Stadsfullmäktige den 28 samma Mars månad för ytterligare utredning återremitterat berörda förslag till kommitterade inlämnade kommitterade nytt förslag i ämnet af den 22 April 1912 (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 39). Vid behandlingen af detta förslag den 30 sistlidne Maj beslöto Stadsfullmäktige bordlägga ärendet samt uppdraga åt kommitterade att efter verkställd utredning inkomma till Stadsfullmäktige med utlåtande rörande bestämmelser om försäljning af öl genom kringföring.

Med anledning af detta uppdrag få kommitterade anföra följande.

Om ordet »kringföring» tages i vidsträckt bemärkelse, som väl vid remissen torde hafva varit Stadsfullmäktiges mening, torde detsamma afse så väl det »försändande» efter rekvisition som enligt 14 § af förordningen om försäljning af vin och öl är medgifvet tillverkare och den som har tillstånd att till afhämtning försälja vin och öl, som ock den »kringföring», som enligt 15 § af förordningen tillverkare af vin och öl äger utöfva inom stadsplanen utan särskildt tillstånd och utom stadsplanen efter sådant tillstånd.

Hvad då först den egentliga kringföringen enligt 15 § beträffar äger den för Västerås vidkommande tillämpning endast på härvarande två bryggerier. Kringföringen inom stadsplanen kan enligt kommitterades uppfattning icke åtkommas med restriktiva bestämmelser af det slag, hvarom nu är fråga, men detta torde möjligen vara fallet beträffande kringföringen utom stadsplanen. Då det emellertid skulle verka synnerligen ojämnt och orättvist att inskränka tiderna för kringföringen i ena fallet men icke i det andra, anse sig kommitterade ej böra afgifva något förslag i nu förevarande hänseende.

Hvad angår försändningen af öl enligt 14 § kommer, hvad Västerås beträffar, i betraktande dels en s. k. öltappningsaffär, som för närvarande utöfvar rätten att försända varorna till köparne ungefär på samma sätt som bryggerierna, och dels alla de s. k. afhämtningsställena, hvilka dock icke veterligen för närvarande begagna sig af rätten att försända öl till kunder på rekvisition.

Då det emellertid synes vara skäl befara, att om tiden blir inskränkt för afhämtningen, på sätt kommitterade föreslagit, försäljarne skola börja begagna sig af nämnda rätt, särskildt under den tid afhämtning ej får äga rum, och missbruk härigenom torde kunna förekomma, samt då i fråga om öltappningsaffären något

N:o 65 ang. försäljning af öl genom kringföring.

behof af densamma, hvilken utöfvas för ett bryggeri i en främmande stad, ej kan anses föreligga, hafva kommitterade funnit sig böra till innehållet af sista punkten i sitt förra förslag foga ett tillägg af sådant innehåll, att försändning af öl på rekvisition från sådant ställe, där försäljning af öl till afhämtning är tillåten, ej heller får äga rum under andra tider, än utminuteringen af brännvin.

Kommitterade hemställa alltså,

att sista punkten i kommitterades förslag af den 22 April 1912 erhåller följande ändrade lydelse: »samt att försäljning af öl till afhämtning eller genom försändning på rekvisition från afhämtningsställe må ske endast å de tider, då utminutering af brännvin är tillåten.»

Herr Sundström har i samband med förevarande frågas behandling anhållit få antecknadt, att han, som icke närvarit vid kommitterades sammanträden den 11 Mars och den 22 April innevarande år, icke för sin del kan instämma i kommitterades förslag till restriktioner beträffande försäljning af vin till afhämtning samt af öl till afhämtning och genom afsändande på rekvisition, enär sagda restriktioner skulle allt för mycket inkräkta på enskildas rätt samt då samma restriktioner äro obehöfliga i nykterhetens intresse, särskildt sedan en inspektör anställts för öfvervakande af all försäljning af alkoholhaltiga drycker inom staden.

Västerås den 26 Augusti 1912.

På Kommitterades vägnar:

Fr. Fåhræus.

Theofil Öberg.

N:o 66.

Drätselkammarens skrifvelse ang. försäljning af ett område å utmarken till byggnadsföreningen Haga.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan byggnadsföreningen Haga härstädes, som inköpt den s. k. Urhagen å stadens område för styckning af densamma till egnahemstomter, hos Drätselkammaren gjort framställning om att få af staden förvärfva en nordväst om denna fastighet belägen del af stadens östra utmark, får Drätselkammaren härmed öfverlämna framställningen till Stadsfullmäktiges pröfning och därvid för egen del anföra följande.

Enligt verkställd uppmätning och kartläggning af det till försäljning ifrågasatta området innehåller detsamma 16,525 kvm., hvaraf dock 3,982 kvm. erfordras för en igenom byggnadsområdet i dess längdriktning gående hufvudgata. Drätselkammaren har infordrat byggnadsföreningens stadgar och synes genom dessa och framförallt genom ett af föreningen å sammanträde den 21 April 1912 fattadt

beslut, att ingen finge å sin tomt bygga större hus än innehållande sex rum, betryggande garanti hafva vunnits, för att området icke skall blifva föremål för tomt- eller hyresspekulation, utan verkligen komma att användas till upp'örande af arbetarebostäder En sådan garanti ligger äfven i områdets tämligen aflägsna belägenhet. Emellan Drätselkammaren och byggnadsföreningen har priset preliminärt bestämts till 3,000 kronor. Detta pris är visserligen relativt lägre än det föreningen betalt för Urhagen, men å andra sidan är dels stadens mark af sämre beskaffenhet för byggnadstomters utläggging än den i Urhagen och dels åtgår en afsevärd del af förstnämnda mark till gata. Planläggning och tomtindelning af bostadsområdet är verkställd af stadens byggnadschef. Med hänsyn till nämnda förhållanden anser Drätselkammaren framställningen böra bifallas och får sålunda föreslå,

N:o 66 ang. försäljning af ett område af västra utmarken.

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att till byggnadsföreningen Haga utan personlig ansvarighet för en köpesumma af 3,000 kronor försälja en intill den s. k Urhagen gränsande och i nordväst om densamma belägen del af stadens östra utmark, innehållande i areal 16,525 kvm.

Västerås den 20 Augusti 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Västerås stads Drätselkammare.

Undertecknad styrelse för byggnadsföreningan Haga utan personlig ansvarighet hemställa härmed vördsamt, om upplysning huruvida, och på vilka vilkor, nämnda förening må kunna från staden få förvärfva ett fyratio meter bredt jordområde efter västra sidan af föreningen tillhörig mark å stadens östra utmarker.

Västerås den 17 april 1912.

C. J. Svensson,
Handelsbiträde.

Aug. Lindström,
Gjutare.

E. H. Söderkvist,
Gjutare.

A. G Molin,
Träarbetare.

På grund af denna dag emellan mig och stadens byggnadschef förd underhandling får jag härmed hos Drätselkammaren vördsammast framställa en förfrågan huruvida ifrågavarande, å kartan utmärkta jordområde stort 16,525 kvm. af byggnadsföreningen kan få förvärfvas för ett belopp af 3,000 (tretusen) kr.

Västerås den $^{2}/_{7}$ 1912.

C. J. Svensson.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

N:o 67.

Vederbörande revisorers berättelse öfver granskning af stadens räkenskaper från år 1911 jämte däröfver inkomna förklaringar äfvensom Drätselkammarens förvaltningsberättelse.

Till Magistraten i Västerås.

Till oss af Stadsfullmäktige i staden utsedda revisorer har Ni den 6 maj 1911 öfverlämnat drätselkammarens i Västerås räkenskaper, däri inbegripna Västerås vatten-, gas- och elektricitetsverks, dess fattigvårdsstyrelses och dess folkskolestyrelses räkenskaper, samt räkenskapen för Strömsholms våg m. m. antecknadt i § 242 Edert protokoll för den 6 maj 1912.

Efter fullbordad revision af oss sålunda tillställda räkenskaper få vi med återställande till Eder af desamma afgifva följande

revisionsberättelse.

Siffergranskningen af samtliga räkenskaper har före revisionen verkställts af herr Herman Tersmeden, därvid några skrif-, räkne- och andra fel iakttagits, hvilka dock mestadels och alltid, när de varit staden till förlust, under året vederbörligen rättats.

Herr Tersmedens vid sifferrevisionen nedlagda synnerligen omsorgsfulla arbete är det äfven årets revisorer synnerligen angenämt att här få vitsorda och tacksamt erkänna, helst som äfven i år en ny afdelning räkenskap, nämligen fattigvårdens, tillkommit att granskas af stadsrevisionen.

Enär räkenskaperna äro förda med noggrannhet och samtliga poster verificerade, få vi för alla vederbörande tillstyrka ansvarsfrihet för den tid, revisionen omfattat.

På några saker vilja vi dock fästa Eder uppmärksamhet utan att vi anse dem vara af den vikt, att de bort föranleda till anmärkning här ofvan

Sålunda få vi erinra följande.

En del anslag hafva äfven i år öfverskridits, något som emellertid ej utan olägenhet kunnat undvikas. Bristerna balanseras vid bokslutet å respektiva anslags konto eller ha öfverförts till förslagsanslagets konto Vi anse dock, att så väl brist som besparing å ett årligt anslag bör vid bokslutet i stället öfverföras till ett särskildt regleringskonto, som sedan helst före revisionen må efter stadsfullmäktiges beslut ordnas, så att denna årligen återkommande erinringen angående brister och deras täckande för framtiden ej skall behöfva göras.

I 1911 års stat beräknad inkomst från auktionskammareföreståndaren har ej influtit ej heller har föreståndaren härför i räkenskaperna kunnat debiteras, då

han uraktlåtit att i vederbörlig tid inlämna någon redogörelse, som han för öfrigt ej den 5 juni ännu inlämnat.

Den generella inventarieförteckning, som ligger till grund för folkskolestyrelsens räkenskaps inventariekonto saknas i räkenskapen också för i år, ehuru folkskolestyrelsen som svar på en liknande erinring af fjorårets revisorer förklarat sig skola under 1911 låta upprätta sådan.

I folkskolans räkenskaper bör enligt vårt förmenande uppläggas ett fastighetskonto för både tillgångar och skulder.

Som vi iakttagit, att i folkskolans räkenskaper några räkningar betalts af medel, som därtill ej afsetts, få vi hemställa, att vid räkningarnas attesterande eller utanordnande till betalning tydligt må angifvas, hvilket anslag det utanordnade beloppet skall påföras.

I utgifts- och inkomststaten för folkskolorna förekomma för några lärares och lärarinnors aflöningar anslag under titel bostad in natura Vid bokföringen häraf bör likhet ske beträffande alla dem, som inneha denna förmån, hvilket ej skett.

I samma stat står upptagen en utgiftspost å 480 kronor under titel skolköket; sista årets amortering å kostnaden för ny uppsättning af skolköket. Någon utbetalning å denna titel har emellertid ej gjorts utan beloppet besparats till år 1912. Om anledningen härtill sakna revisorerna kännedom.

Staubska fonden bör i folkskolornas räkenskaper upptagas som tillgång och arrendeförhållandena för tillhörande jord å Trådarön ordnas.

Vi anse vidare, att § 28 gällande folkskolestadga angående laga af- och tillträdestider vid ordinarie folkskoleläraretjänster bör efterföljas. Så har emellertid enligt vår åsikt ej skett i ett fall I nämnda författningsrum stadgas, att laga af- och tillträdestider skola vara den 1 januari och 1 juli, där ej annorlunda öfverenskommes mellan läraren och skolråden i de distrikt, där tjänst af lärare afträdes och tillträdes. Emellertid har folkskolestyrelsen tillåtit en nyvald icke transportsökande lärare tillträda sin tjänst den 1 oktober, stödjande sig utan tvifvel på tillägget "där ej annorlunda etc". Vid betraktande af §:s ordalydelse ha vi kommit till den uppfattningen, att tillägget gäller endast, då en lärare fått transport från ett skoldistrikt till ett annat, då öfverenskommelse kan äga rum angående af- och tillträdesdagen mellan de båda skolråden jämte läraren. Vi hålla således före, att staden här åsamkats utgift till högre belopp, än nödigt varit.

Yttre omändring af vattenkastarna vid folkskolorna har ej skett beträffande alla.

Bland fattigvårdsstyrelsens värdehandlingar finnes en inteckning, som snart är tio år gammal utan att ännu blifvit förnyad. Det bör tillses, att den förnyas i laga tid.

En post å kronor 68,180 för 487 stycken aktier i förutvarande gasverksbolaget har väckt vår uppmärksamhet. Det synes nämligen, som om denna post borde utgå ur stadens räkenskaper, då det förefaller, som borde ifrågavarande aktier icke upptagas till något värde.

Bland renhållningsverkets räkenskaper ha vi märkt, att till byggmästaren Fredriksson utbetalts ersättning för uppgjord mindre ritning åt verket. Det torde åligga byggnadschefen, att utan särskild kostnad för staden uppgöra dylik ritning.

Den 12 januari 1911 beslöt drätselkammaren utanordna till en person i staden som ersättning för kostnaden för en rättegång emellan honom och domkyrkokommissionen rörande tomtören 132 kronor 47 öre. Ärendet är antecknadt under § 37 i drätselkammarens protokoll, men där nämnes intet annat skäl för utbetalningen, än att verifikationerna till de olika posterna voro i sin ordning. Hvarför staden skall betala rättegångskostnaderna eller delar däraf i en process emellan

en enskild person och domkyrkokommissionen, förstå vi icke. Att utbetalningen grundar sig, såsom väl är att förmoda, på någon förutgjord öfverenskommelse eller förut fattadt beslut, synes icke af drätselkammarens protokoll.

Af drätselkammarens protokoll § 93 och 131 med därvid fogade bilagor ha vi funnit, att anslaget till polisen utan tvifvel åsamkats utgifter genom att en af exekutionsbetjänterna under vissa tider af året varit befriad från sin tjänst för att kunna biträda å pastorsexpeditionen. En af poliskonstaplarne har under tiden vikarierat för honom och en reservpoliskonstapel varit vikarie för poliskonstapeln t. f. exekutionsbetjänten, och har reservpoliskonstapeln aflönats med delvis polismedel Förhållandet synes anmärkningsvärdt, då, så vidt vi kunna förstå, exekutionsbetjänten bort afstå af sin lön för den tid, han tjänstgjorde på pastorsexpeditionen, så mycket som åtginge till vikariens aflöning.

Till sist ha vi fäst oss vid, att drätselkammaren enligt § 176 dess protokoll anslagit medel till bestridande af kostnaderna för stadsombudsmannens resa till stadsförbundets kongress i Göteborg den 1 september 1911. I angifna § står ej omnämndt af hvilket anslag medel härtill skulle tagas utan endast "af stadens medel enligt reseräkning". Beviljandet synes oss ej falla inom ramen för drätselkammarens befogenhet enligt § 10 dess instruktion.

Vi hafva under vårt revisionsarbete, i hvilket samtliga revisorer och suppleanter deltagit, fördelat oss på sex afdelningar, nämligen för drätselkammaren Fröberg, Johansson, Öberg; för folkskoleväsendet Thunholm och Andrén; för fattigvården Beinoff, Hägvall och Malmberg; för gasverket Svensson, Rosenlund och Robsahm; för renhållningsverket, fonderna, skogen och hamnen Hult och Fröier; för sammandraget, protokollen, Strömsholms våg Wetterling och Barklund. Beslut i anledning af afdelningarnas granskning ha sedan fattats vid sammanträde in pleno, och ha besluten varit enhälliga. Undertecknad Wetterling har dock ej deltagit uti vare sig revisionen af folkskolestyrelsens räkenskaper eller ofvan anförda beslut, som rört densamma, liksom ej heller herr Hägvall i något, som berört gasverket. Vid justeringen af denna revisionsberättelse ha undertecknade närvarit

Drätselkammarens berättelse öfver räkenskaperna bifogas.

Västerås den 21 juni 1912.

Aug. Wetterling. *F. Fröberg.* *Isidor Fröier.*
E. A. Thunholm. *R. Beinoff.* *J. Hult.*
Carl Malmberg. *Joh. Öberg.* *Goorg Robsahm.*
Fr. Barklund.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan stadsfullmäktige den 21 nästlidne juni beslutat infordra drätselkammarens förklaring öfver af stadens revisorer i berättelsen öfver granskningen af 1911 års räkenskaper och förvaltning framställda erinringar, i hvad på drätselkammaren ankommer, får drätselkammaren anföra följande:

I fråga om önskemålet rörande förändrad bokföring och behandling af uppkommande brister och besparingar å anslag får drätselkammaren meddela, att kammaren med anledning af den genom Svenska Stadsförbundets försorg utarbe-

tade normalplanen för uppställningen af städernas räkenskaper och budget tillsatt en särskild kommitté med uppdrag att efter närmare tagen del af stadsförbundets utredning inkomma till drätselkammaren med de förslag rörande de förändringar af Västerås stads bokföring, som kunna finnas nödiga och lämpliga.

Auktionskammareföreståndaren har nu redovisat för 1911 års auktionsprovision och till drätselkammaren inlevererat den del af densamma, utgörande 179 kronor 53 öre, som tillkommer staden.

Drätselkammaren skall draga försorg om, att de i räkenskaperna ännu uppförda aktierna i förutvarande gaslysningsaktiebolaget komma att afföras.

Den af byggmästare Fredriksson uppgjorda mindre ritningen har utförts för renhållningskommitterades räkning och drätselkammaren har ingen del i dess tillkomst. Kostnaden för ritningen 10 kronor har påförts renhållningsverkets räkenskaper, enär kommitterade vid tiden för beloppets utbetalande ännu icke förfogade öfver något anslag.

Hvad beträffar den anmärkta utbetalningen till en enskild persons rättegångskostnader vill drätselkammaren erinra följande. För några år sedan beslöt domkyrkokommissionen att vidtaga en mycket afsevärd höjning af tomtörena för de tomter, som äro belägna på domkyrkans grund. Då samtliga tomtinnehafvare vägrade att betala de förhöjda afgifterna och domkyrkokommissionen till en början anhängiggjorde rättegång mot en af dem, öfverenskoms mellan samtliga tomtinnehafvare, att de gemensamt och i proportion till tomternas taxeringsvärden skulle svara för denne tomtinnehafvares rättegångskostnader. Sedan rättegången passerat alla instanser och, såsom det torde vara stadstullmäktige bekant, utfallit till domkyrkokommissionens nackdel, har drätselkammaren enligt berörda öfverenskommelse godtgjort merbemälde tomtinnehafvare den del af hans rättegångsomkostnader, som efter ofvan angifna grund belöpte å af staden innehafda tomter å domkyrkans grund, utgörande det i revisionsberättelsen omförmälda beloppet 132 kronor 47 öre.

Det anmärkta förhållandet om användningen af polismedel för aflöning af vikarie för en af exekutionsbetjänterna är riktigt, men hafva medlen icke utanordnats af drätselkammaren, utan har just — såsom revisorerna torde hafva funnit af drätselkammarens protokoll, ehuru de ej nämnt något därom i berättelsen — genom drätselkammarens påpekande af missförhållandet, rättelse i detsamma skett

Vid beviljande af medel för stadens ombudsmans resa för bevistandet af Svenska Stadsförbundets kongress ansåg drätselkammaren, att då ombudsmannens deltagande i kongressen måste vara af nytta för hans arbete i stadens tjänst, det borde vara självklart, att staden bekostade denna resa; och syntes det därför drätselkammaren som förut vid flera tillfällen i liknande fall, utan att det föranledt anmärkning af revisorerna, beviljat anslag, obehöfligt att för denna obetydliga fråga ingå med framställning till stadsfullmäktige.

Västerås den 12 september 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Folkskolestyrelsen i Västerås får härmed angifva infordrad förklaring öfver af stadens revisorer gjorda anmärkningar angående räkenskaperna för år 1911 och därvid anföra:

Inventarieförteckning håller på att upprättas; ett fastighetskonto skall upprättas genom öfverförandet af fastigheterna från drätselkammarens till folkskolans räkenskaper, likaledes kommer vederbörligt anslag att hädanefter vid räkningars attesterande eller utanordning till betalning noga angifvas.

Hvad åter bokföringen af anslag under titel bostad in natura angår, så torde få påpekas, att herr Krantz väl är i staten upptagen såsom ägande fri bostad, men betalar icke förty ett hyresbelopp af 300 kr. till skolkassan för en lärarebostad.

Med besparingen af 480 kr. till år 1912 under titel skolköket förhåller det sig sålunda: Skolköket kostade i uppsättning 2,400 kronor att uttaxeras på 5 år. Denna summa hade man ursprungligen tänkt att lyfta i förskott hos drätselkammaren. Summan togs emellertid på en gång ur skolkassan, men har enligt beslutet uttaxerats med 480 kr. under vart och ett af de 5 senaste åren och har sålunda sistnämnda belopp i staten måst upptagas såsom en utgift.

Att icke den Staubska fonden står upptagen i folkskolans räkenskaper såsom tillgång, beror därpå, att något värde ännu icke blifvit satt på den därtill hörande jorden; vid en eventuell bortarrendering af denna jord torde arrendesumman få bestämma värdet, och skall fonden då omedelbart blifva upptagen i vederbörliga räkenskaper.

Beträffande det anmärkta förhållandet, att en lärare fått tillträda ordinarie anställning den 1 oktober och att detta skulle strida mot § 28 i gällande folkskolestadga, så har folkskolestyrelsen genom meddelande från auktoritivt håll fått visshet om att revisorernas tolkning af nämnda paragraf är felaktig. Folkskolestyrelsen, som har att ombesörja att ledig ordinarie plats så fort ske kan besättes med ordinarie innehafvare, äger full rätt att öfverenskomma med äfven nytillträdande lärare om annan tillträdestid än de i paragrafen angifna tiderna. I det åsyftade fallet hade folkskolestyrelsen ett särskildt skäl att begagna sig af denna rätt Läraren valdes redan i april förlidet år och skulle enligt lag ha tillträtt platsen den 1 därpå följande juli, men valet öfverklagades dels af en medsökande, dels af en lärare vid stadens folkskolor, och tillträdet blef härigenom fördröjt. Valet fastställdes, men klagomålen vållade likväl den antagne läraren en afsevärd ekonomisk förlust. Folkskolestyrelsen ansåg sig icke böra öka denna förlust genom att afslå lärarens anhållan att få tillträda platsen, sedan valet vunnit laga kraft.

Och slutligen har en yttre omändring af alla vattenkastarna vid folkskolorna ej kunnat ske, emedan erforderliga apparater ej stått att få från gasverket

Gentemot styrelsens förklaring af anmärkta förhållandet att en lärare fått tillträda ordinarie anställning den 1 okt, ville hrr Vetterling och Fröier ha till protokollet antecknadt, att de ej kunde instämma i folkskolestyrelsens i denna punkt fattade beslut utan ansågo, att revisorerna ej saknat fog för sin i detta fall gjorda erinring.

Herr Andrén ville ha till protokollet antecknadt, att han ej deltagit i behandlingen af denna fråga.

Västerås i september 1912.

Å styrelsens vägnar:

Fredr. Fåhræus.

P. Emil Nohrman.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af infordrad förklaring öfver i revisionsberättelsen för år 1911 angående fattigvårdsstyrelsens räkenskaper för nämnda år gjord erinran därom att en inteckning, som snart vore tio år gammal, vid revisionstillfället ej vore förnyad, får fattigvårdsstyrelsen meddela att ifrågakomna inteckning i behörig tid förnyats.

Västerås den 10 september 1912.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson.

Helge Cronholm.

Berättelse

öfver

Västerås stads Drätselkammares räkenskaper för år 1911.

Sammandrag öfver allmänna utgifter och inkomster.

Utgifter:

Ränta och amortering å obligationslån:

Obligationslånet af den 1/6 1892	19,440: —	
d:o „ „ 15/6 1896	47,446: —	
d:o „ „ 1/8 1902	101,240: —	
d:o „ „ 1/8 1907	108,300: —	
d:o „ „ 1/4 1910	54,552: 37	
Provision	433: 93	331,412: 30

Intresse-Konto:

Ränteafgifter	17,305: 87	
Wallöfska lifräntan	1,100: —	18,405: 87

Magistraten och Rådhusrätten:

Aflöningar	28,341: 67	
Semesterarvoden	790: —	
Trycknings- och annonskostnader samt skrifmaterialier	2,005: 59	
Utbyte af en skrifmaskin	353: —	
Diverse	271: 20	
Exekutionsbetjänterna för hållande af velocipeder	75: —	
Olycksfallsförsäkring och läkarearvode för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna	76: —	31,912: 46
	Transport	381,730: 63

		Transport	381,730: 63
Poliskåren:			
Årskostnader		57,887: 86	
Af årets uttaxering reserveradt belopp		1,497: 14	59,385: —
Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner:			
Aflöningar		26,703: 85	
Semesterarvode		200: —	
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper		500: —	
Olycksfallsförsäkring och läkarearvode för rådhusvaktmästaren		19: —	
För skrifmaterialier, bokbinderiarbeten m. m.		937: 23	
Diverse		116: 35	
Tryck- och annonskostnader		3,736: 92	
		32,213: 35	
Däraf betalt af förslagsanslaget		694: 35	31,519: —
Pensioner:			
Pensionstagarne		9,050: —	
Anslag till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond enligt Kungl. brefven den 11/11 1850 och den 24/2 1868		360: —	9,410: —
Brandväsendet:			
Årskostnader		35,664: 69	
Däraf betalt af inkomster från verkstäderna		5,494: 69	30,170: —
Byggnadsnämnden:			
Utgifter för året		7,294: 89	
Afgår för stadsplanekommittén		2,294: 89	5,000: —
Hälsovården:			
Allmänna hälsovården		13,855: —	
Epid. sjukvården		16,050: —	
Drätselkammaren förskotteradt	20,411: 07		
Afgår inkomster utöver budgetförslaget	1,187: 71	19,223: 36	49,128: 36
Fosterbarnsnämnden:			
Kostnader under året			68: 50
Gatuläggningar:			
Årskostnader		77,842: 15	
Däraf betalt af lånemedel		68,842: 15	9,000: —
Afloppsledningar:			
Kostnader under året			4,720: 72
Gatubelysningen:			
(Efter afdrag af 12 gaslyktor, som bekostas af hamnen).			
Belysning med 327 gaslyktor		23,290: 79	
„ „ 4 luxlampor		464: —	
„ „ elektr. lampor		360: —	24,114: 79
		Transport	604,247: —

	Transport		604,247: —
Pudrettberedningsanstalten:			
Bidrag genom uttaxering till bestridande af renhållningsverkets utgifter för året		18,942: 54	
Drätselkammaren förskotterat till inventarier och reparationer vid Nordanby gård		8,000: —	26,942: 54
Stadens parker och planteringar:			
Årskostnader		13,445: 20	
Däraf betalt af förslagsanslaget		224: 44	13,220: 76
Hästholmarna:			
Utskylder och reparationer m. m.			225: 11
Skogarne:			
Skogvaktarens årslön		1,000: —	
För tillsyn af stadens skogar		100: —	
Skogvaktaränkan: vedbränsle såsom pension		50: —	
Skogsarbeten		2,409: 56	
Skogvaktarbostället: utskylder och reparationer m. m.		260: 35	3,819: 91
Rådhuset:			
Årskostnader		3,649: 84	
Däraf betalt af förslagsanslaget		278: 84	3,371: —
Stadshotellet:			
Krono- och kommunalutskylder		2,812: 50	
Brandstodsafgifter		519: 20	
Afgift för vatten och elektr. belysning		1,446: 43	
Skorstensfejning		102: 80	
Renhållning		126: 27	
Kostnad för uppvärmning		7,770: 50	
Hyra för Spritbolagets lägenhet		200: —	
Div. mindre reparationer och arbeten m. m.		959: 73	13,937: 43
Kallbadhuset:			
Diverse utgifter: såsom aflöningar och reparationer m. m.			530: 93
Varmbadhuset:			
Aflöningar		10,400: 78	
Kostnader för undervisning i simkonsten		590: —	
Kronoutskylder		91: 75	
Brandstodsafgift		156: 50	
Olycksfallsförsäkringsafgift		103: 50	
Telefonafgift och samtal		89: 02	
Två års afgift för två ångpannor		128: —	
	Transport	11,559: 55	666,294: 68

Transport	11,559: 55	666,294: 68
Tryck- och annonskostnader	492: 21	
Skrifmaterialier	79: 85	
Ångkol och ved	7,292: 13	
Elektr. ström och gasförbrukning	1,590: 21	
Förbrukningsartiklar	1,526: 94	
Inköp af diverse inventarier	858: 21	
Diverse kompletteringsarbeten m m.	759: 56	
Diverse	435: 91	24,594: 57

Stallet:

Aflöningar m. m.	2,091: 20	
Till Brandkåren för utfodring af 2 hästar	1,308: 80	3,400: —

Renhållning:

S. k. kapitelhjonen för sopning å div. gator och allm. platser	1,839: 50	
Vinterunderhåll	1,528: 52	
Sommarunderhåll	1,583: 74	
Sand och grus	331: 38	
Kvastar	54: —	
	5,337: 14	
Afgår skolornas andel i sopning år 1910	400: —	4,937: 14

Arrenden och afgälder:

Diverse arrenden och afgälder		1,423: 84

Årliga utgifter:

Fångars vård och förplägning å länsfängelset	251: 95	
Krono- och kommunalutskylder	990: 67	
Brandstodsafgifter för lösören	66: 36	
Telefonafgifter	771: 50	
Stadens andel i skarprättarens lön	75: —	
Paviljongen i stadsparken:		
Diverse utgifter under året	298: 75	
Klapphuset: tillsyn och diverse utgifter	171: 25	
Premier för olycksfallsförsäkring för stadens arbetare	603: —	
Arvode till ombuden vid mantalsskrifningen	120: —	
Kostnader vid brandsyn	438: —	
Årsafgift till Svenska stadsförbundet à 2 kr. för hvarje 100-tal innevånare	378: 46	4,164: 94

Anslag för undervisnings ändamål:

Enligt budgetförslaget		8,327: 04

Diverse särskilda ändamål:

Enligt budgetförslaget		9,300: —
	Transport	722,442: 21

Transport		722,442: 21

Stadsfullmäktige hafva beslutat följande utgifter, hvilka utgifter af Drätselkammaren bestridts att återgäldas medelst upptagande af lån för amortering på längre tid, nämligen:

Varmbadhuskommitténs konto:

För uppförande af ett varmbadhus	251,500: —	

Västerås Vatten- & Gasverks lånemedels konto:

Till gäldande af anslag å 1909 och 1910 årens obligationslån	102,500: —	354,000: —

Genom förskotterade medel verkställda likvider att gäldas genom lånemedel eller på annat sätt:

Anslaget till stadsplanekommitterade:

Kostnader utöfver anslaget	3,847: 77	

Reglering af Ängsgärdet:

Plantering å vägen öster om Emaus verkstäderna	38: 25	

Aktier i Sala-Gysinge-Gäfle Järnvägsaktiebol.:

Lån till ränta å bolagets obligationslån	1,201: 93	

Gården N:o 146 Västra kvarteret:

Kostnader för verkställda reparationer	1,447: 10	

Del af köpesumman för

Gården N:o 46 & 47 Norra kvarteret	8,000: —	
Lägenheten Katrinelund	6,000: —	20,535: 05

Förslagsanslaget:

Anslag till Hälsovårdsnämnden	3,000: —	
d:o „ reparationer och inventarier m. m. vid Nordanby gård	2,000: —	
d:o „ Svenska veckan	100: —	
d:o „ skogsindelning	641: 37	
d:o „ rågångsstakning	300: —	
Kostnader för arbetsförmedlingsanstalten år 1909	333: 33	
Kostnader för riksdagsmannavalet	655: 80	
Aflöning till simlärare och simlärarinna	350: —	
För en del ombudsmans göromål	200: —	
För uppehållande af kamreraretjänsten	175: —	
Provision m. m. å försålda obligationer	665: —	
Mälareregleringskommittén	251: 80	
Kostnader för botaniska trädgården	317: 63	
Handelsregister	104: —	
Transport	9,093: 93	1,096,977: 26

	Transport	9,093: 93	1,096,977: 26
Kostnader utöfver budgetförslaget:			
Stadsfullmäktiges & Drätselkammarens expeditioner	694: 35		
Trädplanteringssällskapet	224: 44		
Rådhusets omkostnader	278: 84		
Västerås sjukkassors centralförenings fortsättningsför.	50: —	1,247: 63	
Diverse utgifter enligt:			
Diverse allm. Utgifters konto		5,700: 95	16,042: 51
Afkortningsmedels konto:			
Å kommunalutskylder			28,981; 54
Kyrkokassamedel:			
Uttaxering år 1911			36,313: 09
Folkskolemedel:			
Uttaxering år 1911			132,963: —
Fattigmedel:			
Uttaxering år 1911			87,218: 84
Krono- och tertialtiondemedel:			
af prästerskapet i Västerås å lön anslagen jord inom stadsområde. Lösen för 29,86 hl. spannmål, medelmarkegångspris 8: 22,5 kr. pr hl.			2,713: 10
Saldo till år 1912:			
Behållning, motsvarighet i fordringar			90,713: 08
		Kronor	1,491,922: 42

Inkomster:

Saldo från år 1910:		
Behållning, motsvarighet i fordringar		74,078: 65
Andelar i ränta och amortering:		
Af Vatten- och Gasverksstyrelsen	74,616: 02	
„ Folkskolestyrelsen	19,612: 15	
„ Fattigvårdsstyrelsen	2,252: 69	
„ Kyrkorådet	1,025: 24	97,506: 10
	Transport	171,584: 75

		Transport	171,584: 75
Intressekonto:			
Ränteinkomster			21,084: 78
Arrenden för diverse jordlägenheter m. m.:			
Östra utmarken:			
För diverse jordlägenheter m. m.		4,669: —	
Västra utmarken:			
För diverse byggnadsplatser m. m.		515: 90	
Viksäng:			
För villatomter		250: —	
Diverse arrenden		538: —	
Stadskomministerns f. d. lönejord i Kopparbergsvreten . . .		50: —	
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön		7: —	
Fiskvattensarrenden		325: —	6,354: 90
Hyresmedels konto:			
Paviljongen i Stadsparken		500: —	
Restaurationsbyggnad samt villa med tomt å Elba		600: —	
Platshyror		310: —	
Remontstallarne:			
Nettobehållning genom uthyrning		591: 96	
Stadens andel i plats och hyresmedel från Strömsholms våg .		500: —	
Upplagsplatser å s. k. Sjöhatten		530: —	
Hyra för Rosenberg		100: —	
d:o „ köttbesiktningsbyrån		2,000: —	5,131: 96
Brandväsendet:			
Diverse inkomster från verkstäderna m. m.	7,579: 44		
Behållning från föregående år	971: 09	8,550: 53	
Däraf användt för utgifter	5,494: 69		
Reserveradt belopp	555: 84	6,050 53	2,500: —
Byggnadsnämnden:			
Influtna afgifter			2,181: 92
Hälsovårdsnämnden:			
Från Landstinget		11,187: 71	
Afgår, se utgifterna		1,187: 71	10,000: —
Stadens diverse mark och gårdar:			
Behållning för år 1911 af hyror och arrenden			15,265: 78
Stadshotellet:			
Hyresinkomster och värmeafgifter		39,981: 60	
d:o m. m. för fästvåningen		704: 36	40,685: 96
Skogarne:			
Skogsvårdsstyrelsens bidrag till skogvaktarens aflöning . . .		100: —	
Diverse skogsprodukter		3,396: 50	3,496: 50
		Transport	278,286: 55

Transport			278,286: 55

Gräs- och sjöslog:

Diverse grässlog			403: 50

Västerås Vatten- och Gasverks vinstmedels konto:

Reserverade vinstmedel från år 1910		27,187: 58	
Vinstmedel för år 1911	60,997: 07		
Däraf reserveradt till år 1912	40,827: 89	20,169: 18	47,356: 76

Hamnen:

Till ränta och amortering:			
För äldre hamnbyggnaden		5,945: 25	
„ nu pågående hamnbyggnad		15,514: 75	
„ tullhusbyggnaden		1,750: —	
Hamnens andel i stadens allmänna omkostnader: byggnadschef, polis, bokföring m. m.		1,500: —	
		24,710: —	
Afgår ett års ränta å ing. behållningen 16,391: 48 kr. à 5 %		819: 57	23,890: 43

Kallbadhuset:

Behållning af influtna badafgifter			238: 15

Varmbadhuset:

Influtna badafgifter			21,262: 81

Utdelning å aktier:

S.—V.—B:s Nya Järnvägsaktiebolag: 1910 års utdelning å stadens 10,747 st. aktier à 2 kronor			21,494: —

Bränvinsmedel:

Reserverade medel från år 1910		19,275: 15	
För år 1911	135,141: 06		
Däraf reserveradt till år 1912	26,148: 81	108,992: 25	128,267: 40

Diverse inkomster:

Källarfrihetsmedel		349: 05	
Hundskatt för 183 st. hundar		2,745: —	
Stadens andel:			
i bötesmedel		287: 75	
i auktionsprovision för 1910		228: 80	
i influtna medel för särsklida förmåner och rättigheter		788: 70	
Platshyra för karuseller, skjutbanor m. m.		1,879: —	
Hyra för bordplatser		264: —	
För sålda stadgar		6: 70	
„ resning af flaggstänger vid skarpskyttefästen		15: —	
„ apparat i Stadsparken för annonsering		25: —	
Transport		6,589: —	521,199: 60

Transport		6,589: —	521,199: 60
För lån af stadens vinsch		84: 40	
Ränta af Elementarläroverket för flickor, förskotterade medel .		309: 50	
Ränta af Fattigvårdsstyrelsen, förskotterade medel		100: —	
För extra polistjänstgöring å landsbygden		3,150: —	10,232: 90

Uttaxerade medel:

dels efter 1910 års bevillning och dels utskylder som för löpande året uttaxeras, nämligen:

Kommunalutskylder:			
efter 1910 års bevillning à 6: 75 kr. pr bevillningskrona		534,589: 85	
Tomtören för bebyggda och obebyggda tomter		198: 93	
Afgifter till prästerskapet à 2 öre pr bevillningskrona . . .		1,576: 35	
Tomtören för sjöbodar		360: 32	
Personella afgifter för år 1911; för prästerskapets aflöning à 1 kr. pr man och 50 öre pr kvinna		909: 50	
Krono- och tertialtionde:			
efter 1910 års medelmarkegång		2,713: 10	
Reserverade medel från år 1909		2,622: —	542,970: 05

Å 1910 års lån à 3,000,000 kr.:

är under året levereradt till Stadskassan			354,000: —

Af Drätselkammaren förskotterade medel:

(Att gäldas genom lånemedel eller på annat sätt).

Kostnader utöfver anslaget:			
Magistraten och Rådhusrätten	1,061: 46		
Rådhusets omkostnader	700: —		
Hälsovårdsnämnden	19,223: 36		
Stadsplanekommitterade	3,847: 77	24,832: 59	
Reglering af Ängsgärdet		38: 25	
Kostnader för verkställda reparationer i gården N:o 146 Västra kv.		1,447: 10	
Förskotterade medel:			
Kyrkokassamedel	6,000: —		
Fattigmedel	8,000: —		
Till inventarier och reparationer vid Nordanby gård	8,000: —	22,000: —	
Ränta å lån till Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolag. . .		1,201: 93	
Del af köpesumman för			
gården N:o 46 och 47 Norra kvarteret	8,000: —		
lägenheten Katrinelund	6,000: —	14,000: —	63,519: 87
		Kronor	1,491,922: 42

Debet. **Reserverade köpeskillingsmedel för**

1911
Dec. 31. An. **Utbetalningar:**

Diverse lagfarts- och fastemätningskostnader m. m.		586: 55
Inköpta fastigheter:		
C. W. Wahlenii sterbhus:		
Köpeskilling för 47 kv.-mtr af tomten N:o 109 Södra kvarteret	1,078: 70	
Byggmästaren C. J. Johansson:		
Enl. byte- och köpekontrakt den $^{25}/_{8}$ 1911 ang. reglering af Tegelvreten för Engelbrektsgatans framdragande	1,896: 60	
Åkaren Aug. Berggren:		
Omkostnader för gården N:o 94 Västra kvarteret	555: 67	
Gårdsägaren K. Pettersson:		
Omkostnader för gården N:o 73 B Södra kvarteret	1,050: —	
Änkan Augusta Johanna Olsson:		
12 dagars ränta å 3,900 kr. à 6 %	7: 80	
Köpesumman för gården N:o 94 Västra kvarteret	8,000: —	
„ „ „ N:o 73 B Södra kvarteret	4,500: —	
„ „ „ Nedre Backa	3,900: —	
Del af köpesumman för gården N:o 46 och 47 Norra kv.	27,000: —	
„ „ „ „ lägenheten Katrinelund	8,000: —	55,988: 77
Saldo till 1912:		
Hos stadskassan innestående		44,680: 90
	Kronor	101,256: 22

försåld diverse Mark och Byggnader. Kredit.

1911 Jan. 1.	Per. *Saldo från år 1910:*			
	Hos stadskassan innestående:			52,769: 77
Dec. 31.	**Inkomster:**			
	Stadsvaktmästaren W. Clefberg:			
	För en uthuslänga å tomten N:o 9 Norra kvarteret		175: —	
	J. E. Jansson, Valsborg:			
	För boningshuset å tomten N:o 9 Norra kvarteret		2,000: —	
	Föreningen Karlsson, Enhörning & Hygrell:			
	Ränta för året		690: 27	
	Byggmästaren A. V. Blomqvist:			
	Ett års ränta å 900 kr. à 5 %		45: —	
	Kassören Joh. Wahlin:			
	Ett års ränta å 1,700 kr. à 6 %		102: —	
	Åkaren A. E. Holmberg:			
	Ränta för året		63: 60	
	Allm. Svenska Elektriska Aktiebolaget:			
	Andel af köpeskillingen		38,171: 25	
	Byggmästaren E. V. Larsson:			
	Köpeskilling för tomten N:o 1 byggnadskvarteret Hilmer	7,000: —		
	Upplupen ränta	239: 33	7,239: 33	48,486: 45
			Kronor	101,256: 22

Debet. Hamnbyggnadens

1911				
Jan. 1.	An. *Balans från år 1910:*			
	Återstod af andel i stadens obligationslån vid 1910 års slut: för äldre hamnbyggnaden	58,905: —		
	för yngre hamnbyggnaden	217,500: —	276,405: —	
Dec. 31.	Ett års ränta å 58,905 kr. à 5 %	2,945: 25		
	Ett års ränta å 217,500 kr. à 4 ½ %.	9,789: 75	12,735: —	
		Kronor	289,140: —	

Debet. Hamnafgifters

1911.				
Dec. 31.	An. *Af motstående hamnafgifter ingår till stadskassan:*			
	Till ränta och amortering för äldre hamnbyggnaden	5,945: 25		
	„ „ „ „ för yngre hamnbyggnaden	15,514: 75		
	För tullhusbyggnaden	1,750: —		
	Hamnens andel i stadens allmänna omkostnader: byggnadschef, polis, bokföring m. m.	1,500: —		
		24,710: —		
	Afgår ett års ränta å ing. behållningen kr. 16,391: 48 à 5 %	819: 57	23,890: 43	
	Hamnens Underhålls- och Reparationsfond:			
	Öfverskott af hamnintraden		7,393: 30	
		Kronor	31,283: 73	

Debet. Hamnens Underhålls-

1911.					
Dec. 31.	An. **Utgifter**:				
	Hamnuppbördsman: lön.	1,200: —			
	Två ålderstillägg	600: —	1,800: —		
	Hamnordningsman: lön.		150: —		
	Arvode 6 % intraden å kr. 18,021: 03		1,081: 26		
	„ 6 % „ för småbåtar 123 kr. . . .		7: 38		
	„ 4 % „ å kr. 13.141: 74	525: 67			
	„ 5 % „ till styrmän å fartyg	657: 09	1,182: 76		
	Ersättning för skrifmaterialier		50: —	4,271: 40	
			Transport	4,271: 40	

Amorteringskonto — Kredit.

1911				
Dec. 31.	Per. *Ett års ränta och amortering:*			
	För äldre hamnbyggnaden	5,945: 25		
	För yngre hamnbyggnaden	15,514: 75	21,460: —	
	Balans till år 1912:			
	Återstod af andel i stadens obligationslån vid 1911 års slut: för äldre hamnbyggnaden	55,905: —		
	för yngre hamnbyggnaden	211,775: —	267,680: —	
	Kronor		289,140: —	

Konto. — Kredit.

1911		
Dec. 31.	Per. Enligt hamnuppbördsmans räkning	31,283: 73
	Kronor	31,283: 73

och Reparationsfond. — Kredit.

1911.			
Jan. 1.	Per. *Behållning från år 1910*		16,391: 48
Dec. 31.	**Inkomster:**		
	Hamnafgifters konto:		
	Öfverskott af hamnintraden	7,393: 30	
	Båtbryggornas konto:		
	Influtna afgifter	123: —	7,516: 30
	Transport		23,907: 78

	Transport	4,271: 40
Hamnunderhållskostnader:		
Diverse utgifter under året		2,733: 30
Tullhuset:		
Diverse utgifter under året		151: 50
Tullhusets inventarier.		
Inköpt inventarier		236: 60
Behållning till år 1912		16,514: 98
	Kronor	23,907: 78

Renhållnings-

Debet. **Sammandrag öfver Inkomster**

1911. Dec. 31.	An.	**Utgifter under året:**		
	Diverse utgifter			3,061: 94
	Stallet:			
	Utfodring m. m. för 10 hästar			6,945: 05
	Ökning å inventarievärdet:			
	Inköpt en häst		700: —	
	Inköpt en motor m. m.		659: 35	
	Stallets inventarier		240: 55	
	Jordbrukets inventarier		308: 02	
	Latrinkärls „		159: 75	
	Fordons „		547: 98	2,615: 65
	Arrenden och afgälder:			
	Arrende för del af Kungsängen		200: —	
	„ „ mark inköpt från Myggbo		100: —	
	„ „ utjord vid Nordanby		300: —	
	Drifkraft till blandningsmaskin		847: 26	1,447: 26
	Aflöningar:			
	Föreståndaren		3,200: —	
	Ordinarie arbetare		12,875: —	
	Extra arbetare		771: 70	
	Soparen		1,006: —	17,852: 70
			Transport	31,922: 60

Transport		23,907: 78
Kronor		23,907: 78

verket,

och Utgifter år 1911. **Kredit.**

1911. Jan. 1.	Per. *Saldo från år 1910:*		
	Behållning i fordringar		3,926: 42
Dec. 31.	**Inkomster under året:**		
	Försäljningar:		
	743 balar torfmull	1,337: 10	
	60 st. komposter	632: 50	
	671 lass sopor	671: —	
	332 lass stallströ	498: —	
	478 hl. stallströ	143: 40	
	17,453 hl. pudrett	6,333: 30	9,615: 30
	Diverse inkomster:		
	Återburen frakt	16: —	
	Platshyra för fotogénupplag (2 år)	300: —	
	Grässlog	810: 50	
	För krossning af hafre	37: 48	
	För hämtning af latrinkärl	1,155: 40	2,319: 38
	Nordanby gård:		
	Diverse inkomster	7,977: 40	
	Enl. Stadsfullmäktiges beslut den 23/2 1911 till reparationer och inventarier	2,000: —	9,977: 40
	Från Drätselkammaren levererade medel af årets uttaxering		26,942: 54
	Transport		52,781: 04

Torfmull:	Transport	31,922: 60
För under året använd torfmull		3,460: 95
Nordanby gård:		
Aflöningar, utsäde m. m.	6,148: 22	
Inköpt diverse inventarier	3,847: 95	
Reparationer under året	1,759: 62	12,755: 79
Kapitalkonto		2,216: 20
Saldo till år 1912:		
Behållning i fordringar		2,425: 50
	Kronor	52,781: 04

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

Anl. **Tillgångar:**

Fordringar			2,425: 50
Fastigheter:			
Fabrikens anläggningskostnader		10,039: 24	
Arbetarebyggnaden m. m.		10,540: 01	
Källare och magasinsbyggnader		3,085: 52	
Foderladan		522: 85	24,187: 62
Inventarier:			
9 st. hästar		5,400: —	
Pudrettfabrikens diverse inventarier		3,875: 65	
Stallets „ „		943: 50	
Jordbrukets „ „		1,046: 50	
Diverse inventarier		154: —	
Latrinkärl		879: —	
Målkärl		21: —	
Fordon		4,000: —	
Nordanby gårds inventarier		4,847: 95	21,167: 60
Förråden:			
200 balar torfmull		230: —	
7,000 hl. pudrett		2,100: —	
Nordanby gård:			
30 tunnor potatis	270: —		
9,320 kg. hafrehalm	466: —		
9,970 kg. råghalm	299: 10	1,035: 10	3,365: 10
		Kronor	51,145: 82

Transport	52,781: 04
Kronor	52,781: 04

Skulder den 31 December 1911. Kredit.

Per. **Skulder:**

Fabrikens Utgifters- och Inkomsters konto:

Motstående fordringar		2,425: 50
Kapital-Konto:		
Tillgångar i fastigheter	24,187: 62	
„ i inventarier	21,167: 60	
„ i förråder	3,365: 10	48,720: 32
Kronor		51,145: 82

Drätselkammarens

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

Tillgångar:

Kassabehållning			5,155: 60
Fordringar:			
Af enskilda personer		329,091: 12	
Restantier enligt restlängd		39,190: 62	368,281: 74
Att gäldas genom uttaxering.			
Anslaget för underhåll och reparation af brand- och polistation		420: 86	
Magistraten och Rådhusrätten: Brist från år 1910	1,032: 29		
Brist för året . .	1,061: 46	2,093: 75	
Trädplanteringssällskapet: Brist från år 1910		501: 95	
Rådhusets omkostnader:			
Brist från år 1910	715: 39		
För under året verkställda reparationer .	700: —	1,415: 39	
Hälsovårdsnämnden:			
Brist från år 1909 och 1910	12,437: 03		
Brist för året	19,223: 36	31,660: 39	
Anslaget till Stadsplanekommitterade:			
Brist från år 1910	628: 26		
Brist för året	3,847: 77	4,476: 03	
Gården N:o 146 Västra kvarteret:			
Kostnader för verkställda reparationer		1,447: 10	
Reglering af Ängsgärdet		1,442: 28	
Kyrkokassemedel		12,511: 40	
Fattigmedel		10,000: —	
Pudrettberedningsanstalten (Nordanby gård)		8,000: —	73,969: 15
Wallöfska inteckningarne			20,000: —
Inköpta diverse fastigheter: (Gäldadt af köpeskillingsmedel.)			
Gården N:o 11 och 12 Västra kvarteret		8,000: —	
„ „ 94 „ „		8,000: —	
„ „ 99 „ „		4,500: —	
„ „ 70 och 71 Södra kvarteret		13,000: —	
„ „ 73 B „ „		4,500: —	
„ „ 6 Norra kvarteret		7,474: 76	
„ „ 7 „ „		11,000: —	
„ „ 7 och 8 kvarteret Frej.		18,000: —	
Transport		74,474: 76	467,406: 49

Räkenskaper.

Skulder den 31 December 1911. Kredit.

Skulder:

Till enskilda personer		8,012: 55
Reserverade medel: (Att af Drätselkammaren tillhandahållas för bestämda ändamål).		
Räntemedel för badhusbygget	228: 93	
Räntemedel för järnvägsöfvergång till nya hamnen	321: 67	
För skogsindelning	245: 69	
Firman G. C. Faxe: Innestående medel för badhusbygget	3,610: 35	
Anslaget för upprättande af karta öfver alla under Västerås stads jurisdiktion hörande ägor 3,500 kr., återstod	600: —	
Domkapitlet i Västerås	655: —	
Förslagsanslaget 2,000 kr. för ordnande af byggnadskvarteret Maria, återstod	1,366: 40	
Anslaget för järnvägsundersökningen, Västerås—Färnebo —Rosshyttan	2,692: 52	
Anslaget för vård af lungsjuka, återstod af 1910 och 1911 årens anslag	2,292: 90	
Anslaget till koloniträdgårdar	404: 58	
„ „ arbetsförmedlingsanstalten	463: 32	
„ „ idrottsplats	146: 59	
„ „ skolköket	507: 83	
„ „ för undervisningsändamål	200: —	
„ „ för diverse särskilda ändamål	1,000: —	
Klapphusets reparation	1,353: 92	
Vägunderhåll	6,367: 86	
Reserverade köpeskillingsmedel	44,680: 90	
Inventarier för rådhuset	595: 25	
Poliskåren	1,497: 14	
Brandkåren	555: 84	
Bränvinsmedel	26,148: 81	
Lillåns igenfyllande	3,696: 81	
Donationsjordsmedel	136: —	
Hamnens underhålls- och reparationsfond	16,514: 98	
Ledningar i Munkgatan	7,400: —	
Järnvägsöfvergång till nya hamnen	20,000: —	
Västerås Vatten- och Gasverks vinstmedel	40,827: 89	
Hamnbyggnadskommitten	9,822: 50	
Krono- och tertialtiondemedel	1,082: 29	195,415: 97
Kapitalet för Wallöfska lifräntan		20,000: —
	Transport	223,428: 52

Transport	74,474: 76	467,406: 49
Gården N:o 35 Västermalm	7,000: —	
Lägenheten Adolfsberg	15,000: —	
„ Kristineberg	7,000: —	
„ Fridhem	9,000: —	
„ Katrinelund	8,000: —	
Gården Nedre Backa	3,900: —	
„ N:o 46 och 47 Norra kvarteret	27,000: —	
Jord i Gåsmyrevreten	10,800: —	
Jord i Västermalm, 1 tomt	1,000: —	
Andel af tomten N:o 76 Norra kvarteret	500: —	
Tomten N:o 84 B Västra kvarteret	2,500: —	
Andelar af tomten N:o 39 och 40 Södra kvarteret	8,000: —	174,174: 76
(Gäldadt af 1892 års lån)		
Lägenheten Sofielund		9,000: —
(Gäldadt af 1896 års lån)		
Paviljongen i Stadsparken	18,000: —	
Gården N:o 116 i Västra kvarteret	12,000: —	
Lägenheten Loviselund	5,000: —	35,000: —
(Gäldadt af 1902 års lån):		
Gården N:o 93 Västra kvarteret	25,000: —	
„ N:o 25 Södra kvarteret	18,000: —	
„ N:o 111 „ „	28,750: —	
„ N:o 112 „ „	55,000: —	
„ N:o 2 Norra kvarteret	50,000: —	
„ N:o 21 „ „	30,000: —	
„ N:o 43 „ „	14,400: —	
„ N:o 60 „ „	4,000: —	
„ N:o 59 och 120 Norra kvarteret	3,500: —	
Lägenheten Berget	50,000: —	
„ Smedsbo	20,000: —	
Andelar af tomten N:o 18 Norra kvarteret	8,000: —	
Hästholmarne	20,800: —	
Jord i Kyrkobacksgärdet	10,000: —	337,450: —
(Gäldadt af 1907 års lån):		
Gården N:o 119 Västra kvarteret	4,500: —	
„ N:o 70 B „ „	21,000: —	
„ N:o 109 „ „	42,000: —	
„ N:o 4 Norra kvarteret	55,000: —	
Lägenheten Nyby	6,000: —	
Byggnader vid Gustafsslätt	1,200: —	
Mark från Myggbo och Malmaberg	45,063: —	
Andel af tomten N:o 119 Norra kvarteret	655: —	175,418: —
Transport		1,198,449: 25

		Transport	223,428: 52
1:o) Ogulden köpeskilling:			
Ernfrid Johansson & Danielsson:			
Inteckning i gården N:o 46 och 47 Norra kvarteret		6,500: —	
Åkaren Aug. Berggren:			
Inteckning i gården N:o 94 Västra kvarteret		3,000: —	
Gårdsägaren K. Pettersson:			
Inteckning i gården N:o 73 B Södra kvarteret . . .		1,750: —	11,250: —
2:o) Tillfälliga lån:			
Sundinska donationsfonden:			
för pauvres honteux m. m.		45,000: —	325: —
för beklädnadsfonden		5,000: —	
Fonder stående under Drätsetkammaren		351,650: —	401,650: —
3:o) Utelöpande obligationer:			
Obligationslånet den 1/6 1892		282,000: —	
„ den 15/6 1896, Stockholms Handelsbank	472,000: —		
Fonder under Drätselkammaren	139,000: —	611,000: —	
Obligationslånet den 1/8 1902, Stockholms Handelsbank.	1,602,000: —		
Fonder under Drätselkammaren	145:000: —		
Domkapitlet i Västerås	30,000: —	1,777,000: —	
Obligationslånet den 1/8 1907, Aktiebolaget Mälareprovinsernas Bank		1,919,000: —	
Obligationslånet den 1/4 1910, Aktiebolaget Mälareprovinsernas Bank		1,208,000: —	5,797,000: —
Allm. Utgifters och Inkomsters Konto:			
Behållning, motsvarighet i fordringar			90,713: 08
		Transport	6,524,366: 60

		Transport	1,198,449: 25
(Gäldadt af 1910 års lån):			
Gården N:o 48 Norra kvarteret		23,500: —	
Egendomen Nordanby		55,000: —	
Lägenheten Rosenberg		7,000: —	
Tomten N:o 75 Södra kvarteret		3,500: —	
Tvenne tomter å Kungsängen		7,600: —	96,600: —
Bokföringsvärden:			
Mark af Mälarborg		7,500: —	
Jord i Herrgärdet		10,000: —	
Mark mellan Kopparbergsvägen och Allégatan		62,600: —	
En tomt i kvarteret Henrik		15,000: —	
Tomterna N:o 31 och 32 Norra kvarteret		12,800: —	
Diverse fastigheter		106,700: —	214,600: —
Kallbadhuset:			
Bokföringsvärdet motsvarande brandförsäkringsvärdet			8,000: —
Varmbadhuset			266,500: —
Allmänna byggnader			1,594,700: —
Brandstationens nybyggnad			130,000: —
Epid. Sjukhusets byggnader			126,300: —
Gamla hamnbyggnaden			127,700: —
Hamnbyggnadens Amorteringskonto:			
Återstod af andel i stadens obligationslån vid 1911 års slut:			
för äldre hamnbyggnaden		55,905: —	
för yngre hamnbyggnaden		211,775: —	267,680: —
Aktier:			
S.—V.—B:s Nya järnvägsaktiebolag		1,074,700: —	
Sala—Gysinge—Gäfle järnvägsaktiebolag:			
Aktier, åsatt värde	2,500: —		
Lån	12,009: 62		
Upplupen ränta	2,813: 41	17,323: 03	1,092,023: 03
Likvider genom tillfälliga lån:			
(Att gäldas genom obligationslån):			
Kommitterade för Stadshusbyggnaden		1,598: 61	
Obligationslånet af år 1910		4,366: —	
Gården N:o 46 och 47 Norra kvarteret		8,000: —	
Lägenheten Katrinelund		6,000: —	
Vaktmästarebostaden vid Djäknebergsskolan		6,700: —	
Lånemedel		28,608: 26	55,272: 87
		Transport	5,177,825: 15

Transport 6,524,366: 60

Transport 6,524,366, 60

Transport			5,177,825: 15
Kommitterade för Stadshusbyggnaden:			
Värde å byggnadstomten			80,000: —
Västerås Vatten- och Gasverks Konto:			
Stadens förut tillhörande 487 st. aktier		68,180: —	
Lån af Drätselkammaren		70,799: 15	138,979: 15
Västerås Vatten- och Gasverks Lånemedels Konto:			
Oguldet af 1910 års obligationslån			74,207: 12
Köttbesiktningsbyråns Konto:			
Byggnaderna . . . . , ...	38,635: —		
Inventarier	1,800: —	40,435: —	
Lån af Drätselkammaren		11,105: 73	51,540, 73
Jordfastigheter:			
Lägenheten Berget:			
Värde å tomterna N:o 72 - 80 Västra kvarteret upptagas här till		40,000: —	
Kungsängen:			
Expropriationsvärdet	54,495: —		
Afgår för såld mark t. o. m. år 1897	21,750: 45	32,744: 55	
Bokförda värdet å Stallhagen	4,866: 40		
å Munkängen	7,714: 05	12,580: 45	
I gamla Stohagsjorden:			
Återstod efter försäljning		10,000: —	95,325: —
Förråder:			
Diverse skogsprodukter		17: 50	
12 famnar barrved		84: —	
11 tjog stör		11: —	
44 stigar pinnar		570: —	
Inneliggande 400 hl. koks, Rådhuset		400: —	
Byggnadsmaterialier enl. arbetschefens uppgift		868: —	1,950: 50
Inventarier:			
Stadshotellet		21,029: 75	
Rådhuset		26,422: —	
Epidemiska sjukhuset		17,941: 30	
Brand- och poliskåren		40,554: 35	
Marknadsstånden		14: —	
Vågboden vid Stora torget		326: 88	
Skogsredskap		161: 45	
Trädplanteringen och trädgårdssoffor		2,043: 75	
Arbetsredskap och verktyg		12,592: 50	
	Transport	121,085: 98	5,619,827: 65

Transport 6,524,366: 60

Transport 6,524,366: 60

	Transport	121,085: 98		5,619,827: 65
Stallinventarier		86: —		
Hästars konto (2 st. hästar		1,200: —		
Tullhuset	1,431: 25			
Hamnen	581: —			
Järn- och metallvågen	200: —	2,212: 25		124,584: 23

Fordringar:
(För andelar i Stadens obligationslån vid 1911 års slut).

Af Vatten- och Gasverksstyrelsen	1,490,286: 88	
Af Folkskolestyrelsen	330,437: 50	
Af Fattigvårdsstyrelsen	36,579: 05	
Af Kyrkorådet	14,340: —	1,871,643: 43
	Kronor	7,616,055: 31

		Transport	6,524,366: 60
Kapital-Konto			1,091,688: 71
		Kronor	7,616,055: 31

Verkliga skulder:

Ogulden köpeskilling		11,250: —
Tillfälliga lån		401,650: —
Obligationslån		5,797,000: —
	Kronor	6,209,900: —

Fonder och donerade medel som stå under Drätselkammarens förvaltning.

Tillgångar den 31 December 1911.

		Kapital.	Ränta.
Sundinska donationsfonden för pauvres honteux m. m.:			
Västerås stad		45,000: —	
,, ,,	325: —		
Depositionsräkning	465: 61		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	1,168: 45		1,959: 06
Sundinska beklädnadsfonden:			
Västerås stad		5,000: —	
Curry Treffenbergs fond:			
Depositionsräkning		2,000: —	
Gustaf Wahlbecks gåfva:			
Västerås stad, mot obligationer	1,000: —		
Depositionsräkning	2,000: —	3,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			65: 98
Västerås Gilles donationsfond:			
Depositionsräkning		1,000: —	
Magistratens Ämbets- och Tjänstemäns reservfond:			
Västerås stad, mot obligationer	21,000: —		
,, ,, mot gällande depositionsränta	10,000: —		
Depositionsräkning	13,015: 15	44,015: 15	
Engvallska donationsfonden:			
Västerås stad, mot obligationer	25,000: —		
,, ,, mot gällande depositionsränta	5,000: —	30,000: —	
Depositionsräkning	1,369: 74		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	673: 17		2,042: 91
Altinska fonden:			
Västerås stad, mot obligationer	3,000: —		
Depositionsräkning	1,000: —	4,000: —	
Transport		134,015: 15	4,067: 95

Transport		134,015: 15	4,067: 95
Sundinska donationsfonden:			
Obligationet i S.—V.—B:s Nya järnvägsaktiebolag . . .		10,000: —	
Senare halfårets ränta $^{15}/_{7}$ 1911—$^{15}/_{1}$ 1912.			200: —
A. Engströms donationsfond:			
Västerås stad, mot obligationer	9,000: —		
Depositionsräkning	1,000: —	10,000: —	
Zimmermanska slöjdskolefonden:			
Västerås stad, mot obligationer.	116,000: —		
„ „ mot gällande depositionsränta .	62,000: —		
Depositionsräkning	62,371: 32		
Aktier i Atiebolaget Mälareprovinsernas Bank 95 st. aktier	85,500: —		
Fondens fastighet: gården N:o 1 Norra kvart.	44,750: —	370,621: 32	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			75: 62
Ol. Norelii testamentsfond:			
Västerås stad, mot obligationer	15,000: —		
„ „ mot gällande depositionsränta .	15,000: —	30,000: —	
Depositionsräkning			1,500: —
Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål:			
Västerås stad, mot obligationer	8,000: —		
„ „ mot gällande depositionsränta .	95,500: —		
Depositionsräkning	5,500: —		
Fordran och inteckning m. m.	6,000: —		
Fondens fastighet: gården N:o 146 Västra kv.	60,000: —	175,000: —	
Sundinska nämndens konto:			
Behållning			6,704: 26
Sundinska donationsfonden för Skarpskytteföreningen:			
Depositionsräkning		500: —	
Bilchierska testamentsfonden:			
Depositionsräkning		327: 34	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			27: 11
Natalia Anderssons stipendiefond:			
Depositionsräkning		1,000: —	
Wahlbeckska välgörenhetsfonden:			
Västerås stad, mot obligationer	60,000: —		
„ „ mot 4 ½ %	90,000: —	150,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			7,398: 06
Transport		881,463: 81	19,973: —

Transport			881,463: 81	19,973: —
Bergmanska donationsfonden för Arbetareföreningen:				
Västerås stad, mot obligationer.		2,000: —		
Fordran mot inteckning		8,000: —		
Depositionsräkning		1,000: —	11,000: —	
Bergmanska donationsfonden för nattherberget:				
Depositionsräkning			3,000: —	
Torngrenska fonden:				
Aktier:				
(Af Drätselkammaren åsatt värde).				
S.—V.—B. Nya järnvägsaktiebolag	5,850: —			
Allm. Svenska Elektriska Aktiebol.	4,500: —			
A.-B. Stockholms Handelsbank	67,500: —			
Byggnadsaktiebolaget Vestmannia	700: —			
Västerås Varmbadhus Aktiebolag	150: —			
Aktiebolaget Mölnbacka—Trysil .	600: —			
Aktiebol. Mälareprovinsernas Bank	31,500: —	110,800: —		
Teater-Obligationer:				
Af år 1889 100 st.	1,000: —			
Af år 1893 7 st.	35: —	1,035: —		
Västerås stad, mot obligationer		15,000: —		
„ „ mot gällande depositionsränta.		41,000: —		
Depositionsräkning		41,160: 15	208,995: 15	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning				459: 48
Ålderdomshemmets kapitalmedel:				
Fastigheten, bokföringsvärdet		14,900: —		
Västerås stad, mot obligationer		9,000: —	23,900: —	
Depositionsräkning		2,000: —		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning		246: 70		2,246: 70
Fru Carolina Hygrells donationsfond:				
Västerås stad, mot gällande depositionsränta .		13.000: —		
Depositionsräkning		2,521: 95	15,521: 95	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning				329: 53
Mark Modins minne:				
Depositionsräkning			500: —	
Doktor P. O. Linds fond:				
Västerås stad, mot gällande depositionsränta			10,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning				20: 35
Transport			1,154,380: 91	23,029: 06

	Transport	1,154,380: 91	23,029: 06
Katarina Molls fond:			
Depositionsräkning		1,210: 80	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			25: 72
Mobergska guldbröllopsfonden:			
Västerås stad, mot gällande depositionsränta .	10,150: —		
Fordran mot inteckning	19,850: —	30,000: —	
Depositionsräkning	1,162: 36		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	293: 53		1,455: 89
Änkefra Charlotta Fryklunds fond;			
Depositionsräkning		10,179: 56	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			11: 64
Orströms donationsfond;			
Depositionsräkning		6,295: 13	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			—: 72
Kamrer J. G. Berglunds testamentsfond;			
Depositionsräkning		105,920: 44	
	Kronor	1,307,986: 84	24,523: 03

Västerås den 31 Mars 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Bernh. Carlsson.

Berättelse

om

Västerås stads fattigvård

under år 1911.

Styrelse och tjänstemän.

Styrelsens ledamöter:	Första gången invald den	Senast invald den	Vald till utgången af år
Johansson, A., domkyrkosyssloman, ordf.	28/4 1892	23/12 1907	1911
Lange, W., länsbokhållare, vice ordf.	25/5 1905	13/12 1907	1911
Bergström, N. G., handlande	27/2 1896	25/5 1905	1909
Ström, A., handlande	22/12 1909	22/12 1909	1913
Svensson, J., skomakaremästare	22/12 1909	22/12 1909	1913
Norén, A., sågverksägare	21/12 1909	22/12 1909	1913
Kumlin, E., stadsfiskal	22/12 1909	22/12 1909	1913
Valter, J., folkskollärare	29/12 1894	13/12 1907	1911
Enblom, A., komminister	15/12 1910	15/12 1910	1913

Tjänstemän:

Eklundh, Axel, kamrerare .... sedan 1/8 1901
Stadens ombudsman, sekreterare .... „ 1/7 1907
Larsson, C. A., föreståndare vid fattiggården .... „ 1904
Vestling, V., predikant „ „ .... „ 1908

Utgifterna för året ha ökats med 12,351 kr. 82 öre. De uppgingo vid 1910 års slut till 68,598 kr. 28 öre, men ha nu sprungit upp till 80,950 kr. 10 öre. För ej längre tillbaka än 1906 utgjorde de 44,698 kr. 8 öre. Ökningen beror naturligtvis på folkmängdens tillväxt, men också på stegrade fordringar på samhället och icke minst på bristande ansvarskänsla. Vore denna större än den verkligen är, skulle fattigvården, för att nämna blott ett exempel, icke behöfva taga hand om så många barn som nu är fallet. Svårigheten, att icke säga omöjligheten att komma till rätta med pliktförgätna understödstagare och familjeförsörjare har icke heller minskats utan snarare tilltagit.

Såsom distriktschefer och vårdare hafva tjänstgjort.

Distrikt	Distriktschefer	Vårdare
I	Bergström, N. G., handlande	Lindhagen, A., pappershandlare, vice distriktschef
		Videgren, G., gårdsägare
		Hultkrantz, A., verkstadsarbetare
		Öhman, L. F., verkstadsförman
		Molin, J. O., gårdsägare
		Bolin, Ivar, folkskollärare
II	Ström, A., urmakare	Dahlberg, H., folkskollärare, vice distriktschef
		Berggren, E., trädgårdsmästare
		Eriksson, J. R., kakelugnsmakare
		Hammer, A., byggmästare
		Söderberg, S., handlande
		Jansson, S., fabrikör
III	Svensson, J., skomakaremästare	Forsstedt, E., ingeniör, vice distriktschef
		Norling, C. A., handlande
		Karlsson, C. E., rättare
		Sandvall, L. E., gårdsägare
IV	Norén, A., sågverksägare	Rudén, A. R., Sågverksägare, vice distriktschef
		Svensson, A. fanjunkare
		Larsson, J. A., sergeant
		Frössman, J. E.. skräddare
		Karlsson, V., slaktare
V	Kumlin, E., stadsfiskal	Svensson, A., slöjdlärare, vice distriktschef
		Johansson, A., fabrikör
		Bröske, F., handlande
		Johansson, G., konditor
		Tengström, E., guldsmed
VI	Enblom, A., domkyrkokomminister	Nordmark, C., häradsskrifvare, vice distriktschef
		Ödman, J. V., rådman
		Andersson, E., grosshandlare
		Pettersson, A., handlande
		Olsson, J., förman
		Nyander, C. A., gårdsägare

Distrikt	Distriktschefer	Vårdare
VII	Valter, J., folkskolärare	Nilsson, E., handlande, vice distriktschef Blom, E., fotograf Vallin, C. J., folkskollärare Andersson, A., byggmästare Huggare, C. F., maskinist Hedin, S. G., förman Eriksson, E. A., byggmästare Blomkvist, K., handlande

Tabell öfver inlagor i fattigvårdsmål.

a) Till Konungens Befallningshafvande i länet.

	1907	1908	1909	1910	1911
Ansökningar	28	32	31	43	30
Påminnelser	27	30	28	23	23
Förklaringar	48	43	36	29	36
Summa	103	105	95	95	89

b) Till Kungl. Kammarrätten.

	1907	1908	1909	1910	1911
Besvär	2	1	8	0	2
Förklaringar	5	6	4	13	10
Summa	7	7	12	13	12

Sammanlagda antalet utgångna skrifvelser har under året varit 169.

Antalet understödstagare har under årer utgjort 1,292 personer, hvilket utgör $6,_{85}$ proc. af stadens folkmängd. Af dessa 1,292 personer redovisas 956 eller $73,_{99}$ proc. å den öppna och 146 personer eller $11,_{30}$ proc. å den slutna fattigvården, hvarjämte 121 barn och äldre personer motsvarande $9,_{37}$ proc. af hela antalet understödstagare, varit vårdade genom utackordering samt 69 personer eller $5,_{34}$ proc. å sjukvårdsanstalter.

Understödstagare år 1911 voro enligt redogörelse till statistiska centralbyrån med afseende å

	Mankön	Kvinkön	Tillhörande barn	Summa
A) *Antalet:*				
a) Barn (under fyllda 15 år), för hvilka fattigunderstödet utgått direkt och ej till föräldrarne, nämligen:				
Föräldralösa, äkta barn	3	4		7
Moderlösa, oäkta barn	9	15		24
Andra barn	64	37		101
b) Äldre personer (öfver fyllda 15 år) utan minderåriga, oförsörjda barn, nämligen:				
Ogifta personer, utan barn	103	97		200
Gifta personer, utan barn	55	54		109
Änklingar, änkor och frånskilda, utan barn	23	104		127
c) Äldre personer (öfver fyllda 15 år) med minderåriga, oförsörjda barn, för hvilka senare fattigunderstödet utgått ej direkt, utan till föräldrarne, nämligen:				
Ogifta kvinnor, med barn		38	73	111
Gifta personer, med barn	68	91	296	455
Änklingar, änkor och frånskilda, med barn	3	46	109	158
Summa understödstagare	328	486	478	1,292
Däraf annat fattigvårdssamhälle tillhöriga	23	24	23	70
B) *Fattigpersonalens omsättning:*				
Under året aflidna understödstagare	11	14		25
På annat sätt afgångna understödstagare	118	141	182	441
Till nästa år kvarvarande understödstagare	199	331	296	826
Summa	328	486	478	1,292
C) *Understödets beskaffenhet:*				
I fattighus, fattiggård, arbetshus eller barnhem befintliga	74	51	21	146
I mindre fattigstugor boende				
Utackorderade: barn, direkt understödda	68	51		119
„ äldre personer, utan eller med tillhörande barn		2		2
Genom omgång (sockengång, rotegång eller dylikt) försörjda				
I sjukvårdsanstalt på kommunens bekostnad vårdade	31	34	4	69
I sina hem understödda	152	345	452	949
På annat sätt understödda	3	3	1	7
Summa	328	486	478	1,292
D) *Understödets varaktighet och storlek:*				
Personer med varaktigt understöd: fullt försörjda *)	138	112	21	271
„ „ „ „ delvis understödda	73	215	192	480
Personer med tillfälligt understöd	117	159	265	541
Summa	328	486	478	1,292

*) Det beräknade medelvärdet pr år af en understödstödstagares fulla försörjning utgjorde 244,55 kr.

Stadens fosterbarn.

Inspektören för stadens fosterbarn har aflämnat följande berättelse

Sedan undertecknad på grund af meddeladt förordnande under år 1911 utöfvat tillsyn öfver vården af Västerås fattigvårdssamhälle tillhöriga eller genom Fattigvårdsstyrelsens försorg utackorderade barn äfvensom enligt fastställd instruktion handhaft utackorderingen, lämnas härmed om denna verksamhet följande

Berättelse.

Den 31 Dec. 1910 utgjorde de ifrågavarande barnen 78 st., fördelade å 75 hem. Under året hafva afförts 14 barn, af hvilka 7 återtagits af målsmän eller öfverflyttats till annat fattigvårdssamhälle, hvarjämte 7 afgått efter fyllda 15 år. Under samma tid hafva tillkommit 19 barn, hvadan alltså de utackorderade barnens antal den 31 Dec. 1911 utgjorde 83, fördelade å 80 hem.

Af dessa hem äro 29 st. belägna inom Västerås stad eller på dess område, 2 i annat stadssamhälle samt 49 på landsbygden, företrädesvis i Västmanlands län.

Efter den kännedom, som vunnits dels genom upprepade personliga besök i hemmen och dels genom från trovärdigt håll inhämtade upplysningar kunna betecknas såsom

Mycket goda . . . . 52 hem
och *goda* . . . . 28 „

Omstående förändringar under året jämte öfriga förhållanden beträffande de ifrågavarande barnen framgå ytterligare af följande öfversikt:

	Födda inom äktenskapet		Födda utom äktenskapet		Summa
	gossar	flickor	gossar	flickor	
Den 31 dec. 1910 kvarvarande barn	9	4	28	36	78
Afgångna under året:					
a) återtagna af målsmän eller annat fattigvårdssamhälle	3	—	2	2	7
b) efter fyllda 15 år	—	1	2	4	7
Återstå	6	3	25	30	64
Tillkomna under året	6	3	7	3	19
Summa	12	6	32	33	83
Däraf till annat fattigvårdssamhälle hörande	3	1	2	1	7
Till Västerås hörande	9	5	30	32	76

Under år 1911 hafva tio år förflutit, sedan Fattigvårdsstyrelsen beslutade att genom särskild inspektör öfvervaka vården af de utackorderade barnen. Intill dess voro, som bekant, fosterföräldrarna förpliktigade att en gång årligen på kallelse inställa sig med barnen inför Styrelsen, som då bereddes tillfälle undersöka barnens tillstånd, huru de blifvit vårdade och hvad kunskaper de fått inhemta.

I samma mån, som barnantalet tillväxte, försvårades emellertid möjligheten för Fattigvårdsstyrelsen att på detta sätt erhålla en tillförlitlig kännedom om barnens vård,

hvarför år 1901 förordnades en inspektör att utöfva tillsyn å Styrelsens vägnar, och fastställdes sedermera den 15 nov. 1905, för denna en särskild instruktion.

Undertecknad, som alltsedan år 1901 haft fattigvårdsstyrelsens förtroende att tjänstgöra såsom barnavårdsinspektör, torde i egenskap däraf icke böra uttala något omdöme beträffande lämpligheten af det nu i tio år här pröfvade systemet, men då jag tillika haft äran att såsom ledamot af fattigvårsstyrelsen pröfva verkningarna däraf och att anställa jämförelser, tager jag mig härmed friheten förklara, att den enligt min mening väl fyllt de förväntningar, som man vid dess upprättande hyste.

Hvad som synes mig i främsta rummet utgöra barnavårdsinspektionens förtjänst är — förutom den ökade möjligheten af verksam kontroll — de tillfällen den lämnar till utöfvande af rent individuell och personlig vård. Min erfarenhet har under de gångna åren varit den att just genom den personliga beröringen med hemmet, fosterbarnsföräldrarna och barnen å ena sidan samt lokalmyndigheter, skolor m. m. å den andra rätt mycket för barnens fostran och framtid betydelsefullt kunnat uträttas.

Det behöfver icke här påpekas, huru välgörande det måste kännas för de små skyddslingarna att veta sig hafva någon, som med intresse följer deras väg och som kanske också en dag, när den kontraktsenliga försörjningsplikten upphör, med råd och hjälp kan stå dem och fosterbarnsföräldrarna bi. Stundom äro nämligen förhållandena sådana, att barnavårdsinspektörens ingripande påfordras äfven efter de fyllda 15 åren.

Endast i några undantagsfall under dessa tio år har jag nödgats göra sorgliga erfarenheter rörande de uppvuxna barnen, och då gällde det alltid sådana, som sent kommit under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde.

De allra flesta barnen hafva artat sig synnerligen väl, och man har all anledning att om deras framtid hysa de bästa förhoppningar.

Å hospital och asyler

intagna sinnessjuka, för hvilka fattigvården erlagt afgifter, utgjorde vid årets början 13 och vid dess slut 14, däraf 8 män och 6 kvinnor.

En gosse har varit intagen å Margaretahemmet och en gosse å Eugeniahemmet.

Dessutom har betalts afgift för 2 gossar och 2 flickor vid Sofielund sinnesslöanstalt.

Kostnaden för den öppna fattigvården ställer sig sålunda.

Utgifter.

Ordinarie understöd med penningar	23,800: 30
„ „ in natura	3,389: 59
Tillfälliga understöd med penningar	10,485; 36
Lasarettskostnader	1,027: 40
Hospitalsvård	3,810: 04
Utpensionerade barn	10,181: 90
„ fattighjon	172: 50
Bidrag till diakonissorna	800: —
Ersättning till främmande kommuner	1,524: 18
Aflöningar	1,100: —
Diverse utgifter	947: 74
Barnavårdsnämnden	1,800: —
Kronor	59,039: 01

Inkomster.

Diverse inkomster och återbetalningar	781: 17
Nettokostnad	58,257: 88
Kronor	59,039: 01

Sammandrag

af utgifterna för den öppna fattigvården under åren 1907—1911.

År	Bruttoutgift		Inkomst		Nettoutgift		Utgift fördelad pr invånare		
							Folkmängd	Netto	
1907	37,858	01	1,685	53	36,172	48	16,602	2	18
1908	37,682	88	970	14	36,712	74	16,843	2	18
1909	48,413	35	836	51	47,576	84	16,850	2	82
1910	52,414	53	1,400	20	51,014	33	17,799	2	86
1911	59,039	01	781	13	58,257	88	18,848	3	09

Fattiggården Karlslund.

De intagna hjonens antal år 1911.

Kvarvarande sedan år 1910	102	
Under året intagna	59	
„ „ å fattiggården födda	3	= 164
„ „ afgångna genom döden	19	
„ „ „ „ utskrifning	42	= 61
Vid årets slut kvarvarande		= 103

däraf 48 män och 38 kvinnor och 17 barn.

Af de under året intagna personer tillhörde 11 män, 5 kvinnor och 2 barn annat fattigvårdssamhälle.

De å försörjningsinrättningen intagna understödstagarne voro till ålder och civillstånd:

	Mankön			Kvinnkön			Summa
	Ogifta	Gifta	Änkl.	Ogifta	Gifta	Änkor	
Barn under 15 år	18	—	—	9	—	—	27
Hjon mellan 15 och 20 år	2	—	—	—	—	—	2
„ „ 20 „ 30 „	6	—	—	4	—	—	10
„ „ 30 „ 40 „	8	—	—	3	4	2	17
„ „ 40 „ 50 „	3	3	1	4	1	1	13
„ „ 50 „ 60 „	11	7	4	2	2	3	29
„ „ 60 „ 70 „	5	3	3	4	—	1	16
„ „ 70 „ 80 „	8	2	9	4	3	10	36
„ „ 80 „ 90 „	2	2	3	1	2	4	14
Summa	63	17	20	31	12	21	164

Den äldsta af under året vårdade män var ogifte Lars Petter Wretlund född 125 och bland kvinnor änkan Gustafva Hellkqvist född 1824.

Med afseende på hälsotillstånd och arbetsförmåga:

	Män	Kvinnor	Summa
Icke arbetsföra:			
Sinnessjuka eller idioter	6	6	12
Blinda eller litet seende	2	1	3
Lama eller ofärdiga	9	1	10
Ständigt sängliggande	21	19	40
Ålderstigna och sjukliga	20	7	27
Minderåriga barn	18	9	27
Mindre arbetsföra:			
Ålderstigna och sjukliga	20	16	36
Arbetsföra:	4	5	9
Summa	100	64	164

Hjonens sysselsättning vid fattiggården har bestått:

dels i arbeten för gårdens behof såsom syning, stickning, tvätt, skurning, skrädderi, skomakeri, vedsågning samt landtbruksgöromål;

dels i arbeten för andra personer såsom fjäderspritning, vedsågning, mangling, mattpiskning, säcklagning m. m.

Matordning vid fattiggården:

Dagar	Frukost	Middag	Aftonvard	Kväll
Söndag	Stekt eller spicken sill o. potatis, smör, bröd o. kaffe	Mjukt bröd, färskt kött, (varierande hvarannan söndag) af kalfstek, köttfärs o. oxbringa med potatis samt likaledes varierande, fruktsoppa, mannagrynsvälling o. köttsoppa	Kaffe	Rågmjölsgröt o. mjölk
Måndag	Sill och potatis margarin, bröd o. kaffe	Paltbröd o. fläsk, bröd samt korngrynsvälling	„	Hafregrynsgröt och mjölk
Tisdag	D:o	(Varierande hvarannan vecka) bröd, ärter o. fläsk eller bröd pankaka o. fläsk samt mjölk	„	Rågmjölsgröt o. mjölk
Onsdag	D:o	Bröd, kabiljo o. potatis samt ölsoppa	„	Hafregrynsgröt och mjölk
Torsdag	D:o	Bröd, ärter och fläsk	„	Korngrynsgröt o. mjölk
Fredag	D:o	Bröd, färskt oxkött o. potatis samt grynsoppa med rotsaker	„	Hafregrynsgröt mjölk
Lördag	D:o	Bröd, stekt bräck- eller hackkorf med rotmos samt ölsoppa	„	Korngrynsgröt o. mjölk

Helgdagar lämnas extra mat.

Sjuka och andra orkeslösa personor lämnas hafregrynsvälling i stället för sill och potatis till frukost äfven till andra måltider annan mat såsom smör, limpa, oskummad mjölk och ägg m. m. allt efter läkarens föreskrift.

Matportionerna till hvarje hjon beräknas sålunda:

Bröd, mjukt	gr.	200
Smör	„	20
Margarin	„	20
Kött: Oxbringa 150 gr., Kalfstek 200 gr. o. Köttfärs 100 gr.		
Fläsk	„	75
Sill	„	80
Kabiljo	„	115
Paltbröd	„	80
Ärter	„	125
Bräck- eller hackkorv	„	100
Korngryn till gröt	„	80
Korngryn till välling	gr.	25
Hafregryn till gröt	„	80
„ „ välling	„	25
Hvetemjöl till välling	„	20
„ „ ölsoppa	„	25
„ „ sås	„	10
Mannagryn	„	30
Rågmjöl	„	105
Potatis	1/2	liter
Kaffe	gr.	5
Socker	„	10
Mjölk	1/2	liter

Leveranspriser å matvaror:

Hvetemjöl . . .	pr kg.	$24\,^3/_4$ öre	Smör	pr kg.	$196\,^3/_4$ öre
Rågmjöl	„ „	$14\,^3/_4$ „	Margarin (***) .	„ „	105 „
Korngryn . . .	„ „	$20\,^1/_4$ „	Sill	„ tunna	20 kr.
Hafregryn . . .	„ „	$22\,^1/_4$ „	Kabiljo (Svensk)	„ kg.	41 öre
Kokärter . . .	„ „	$16\,^1/_4$ „	Salt	„ hektoliter	200 „
Färsk oxbringa .	„ „	73 „	Sirap	„ kg.	34 „
Gödkalfstek . .	„ „	100 „	Bitsocker . . .	„ „	$64\,^1/_4$ „
Köttfärs	„ „	100 „	Kaffe	„ „	140 „
Bräck- eller hackkorf	„ „	45 „	Arla intubikaffe	„ paket	20 „
Mjölk, oskummad	pr liter	$12\,^1/_{10}$	Fotogén W. W	„ kg	12 „
„ skummad	„ „	$3\,^3/_4$ „	Såpa	„ „	40 „
Grädde	„ „	70 „			

Angående fattiggården.

Rörande fattiggården må endast meddelas, att en kommitté är tillsatt för utredande af frågan om eventuel tillbyggnad af nuvarande fattiggården eller nybyggnad af en sådan

Sammandrag

af fattiggårdens ekonomi under de senaste fem åren.

	Hjon			Bruttokostnad		Inkomst		Nettokostnaden					
	antal	antal underhållsdagar	medeltal pr dag	för år				för år		för hjon pr år		för hjon pr dag	
År 1907	126	28,250	77	17,156	10	2,359	43	14,796	67	189	80	0	52
» 1908	112	26,103	71	17,849	52	2,414	72	15,434	80	215	35	0	59
» 1909	131	28,100	77	18,121	87	2,164	21	15,957	66	204	40	0	56
» 1910	149	33,334	91	21,435	21	3,851	26	17,583	95	189	80	0	52
» 1911	—	33,900	93	25,405	94	2,713	72	22,692	22	244	55	0	67

Tabell,

utvisande den sammanlagda kostnaden af såväl den inre som den yttre fattigvården.

	Brutto				Summa		Netto				Summa	
	inre		yttre				inre		yttre			
År 1907	17,156	10	37,858	01	55,014	11	14,796	67	36,172	48	50,969	15
» 1908	17,849	52	37,682	88	55,532	40	15,434	80	36,712	74	52,147	54
» 1909	18,121	87	48,413	35	66,535	22	15,957	65	47,576	84	63,534	50
» 1910	21,435	21	52,414	53	73,849	74	17,583	95	51,014	33	68,598	28
» 1911	25,405	94	59,039	01	84,444	95	22,692	22	58,257	88	80,950	10

Tabell,

som utvisar, huru hela utgiftssumman fördelas på invånare och bevillningskrona.

	På hvarje invånare			På hvarje bevillnings-krona		
	antal invånare	netto		antal bevill-ningskronor	netto	
År 1907 enligt 1906 års tax.-bevillning	16,602	3	07	53,460	0	95
» 1908 » 1907 » »	16,808	3	09	72,171	0	72
» 1909 » 1908 » »	16,850	3	77	79,271	0	80
» 1910 » 1909 » »	17,799	3	85	83,443	0	82
» 1911 » 1910 » »	18,848	4	28	79,198	1	02

Kommunens anslag till fattigvården

åren 1907—1911
(utan hänsyn till verkliga kostnaden)

	Kronor		fördelad på hvarje			
			mantals-skrifven in-vånare		bevillnings-kronor	
År 1907	50,591	31	3	—	0	94
» 1908	51,832	57	3	08	0	72
» 1909	62,640	22	3	71	0	79
» 1910	70,743	—	3	97	0	84
» 1911	79,218	84	4	20	1	00

Sammandrag
af räkenskaperna för fattigvården år 1911.

Debet:

Balans från år 1910:

Tillgångar:

Fastighet	79,000: —	
Utlämnade lån mot säkerhet af inteckningar .	37,575: —	
Fordringar af främmande kommuner . . .	3,583: 25	
Diverse fordringar	179: 70	
Deposition	2,500: —	
Inventarier	5,706: 81	128,544: 76

Skulder:

Donationer och testementerade medel	40,663: 14	
Transport	40,663: 14	

Transport	40,663: 14		
Obligationslånet af den 1/6 1892	14,499: 05		
„ „ „ 1/8 1902	22,845: 90		
Drätselkammaren: förskott för nybyggnad vid Karlslund	4,000: —		
Förskotterade medel för 1910	6,500: 28	88,508: —	
Öfverskjutande tillgångar			40,036: 39

Inkomster år 1911:

Diverse inkomster och återbetalningar		781: 13	
Anslag af kommunen		79,018: 84	79,999: 97
		Kronor	120,036: 36

Kredit:

Utgifter år 1911:

För den öppna fattigvården		59,039: 01	
„ „ slutna „		22,692: 22	81,731: 23

Balans till år 1912:

Tillgångar:

Fastighet	79,000: —		
Utlämnande lån mot säkerhet af inteckningar .	37,575: —		
Fordringar af främmande kommuner . . .	3,488: 48		
Diverse fordringar	71: 20		
Deposition	2,500: —		
Inventarier	5,536: 85		
Upp- och afskrifning	1,000: —	129,171: 53	

Skulder:

Donationer och testamenterade medel . . .	40,739: 32		
Obligationslånet af den 1/6 1892	14,099: 05		
„ „ 1/8 1902	22,479: 05		
Drätselkammaren: förskott för nybyggnad vid Karlslund	2,000: —		
Drätselkammaren: förskotterade medel till bestridande af 1911 års behof	11,311: 26		
Hedda Hoffmans m. fl. don. fonders räntebehålln.	237: 72	90,866: 40	
Öfverskjutande tillgångar			38,305: 13
		Kronor	120,036: 36

Under fattigvårdens förvaltning stående fonder.

	Vid årets början		Under året: Inkomster		Under året: Utgifter		Behållning d. 31 dec.	
Malmströmska fonden	10,000	—	500	—	500	—	10,000	—
Abr. Hülpher Abrahamssons fond	1,500	—	75	—	—	—	1,575	—
Beata Louise Vougts „	10,000	14	500	—	458	36	10,041	88
Anders Nordlöfs „	75	—	3	75	3	75	75	—
P. Bilchiers „	150	—	7	50	—	—	157	50
Hedda Hoffmans „	500	—	25	—	16	50	508	50
Sofia El. Sjöbergs „	4,000	—	183	32	122	22	4,061	10
Anna Sofia Sjöbergs „	100	—	5	—	—	—	105	—
Alex Mossbergs „	250	—	12	50	5	—	257	50
Ulrika Godenii „	1,500	—	75	—	50	—	1,525	—
Johanna Hellströms „	2,545	31	142	19	135	—	2,562	50
Anna Helena Almströms „	4,356	79	200	—	356	79	4,200	—
Regina Möllers „	5,175	—	250	—	275	—	5.150	—
Ulrika Kath. Anderssons graffond	510	60	20	83	15	—	516	73
Kronor	40,663	14	2000	09	1,927	52	40,735	71

Västerås i juni 1912.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. JOHANSSON,
Ordförande.

Helge Chronholm.
Sekreterare.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

N:o 69.

Brandstyrelsens skrifvelse ang. ändring i reglementet för brandkåren.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Brandstyrelsen, som tagit del af brandchefens till stadsfullmäktige gjorda anhållan om en ändring af § 2 i reglementet för fasta brandkåren, hvarigenom hans semestertermin skulle blifva en månad mot förut fastslagne 3 veckor, har häremot intet att invända, utan får stärelsen, sedan den inhämtat att alla brandchefer i med Västerås jämförda städer samt med fast brandkår åtnjuta en årlig semester af 1 månad intill 6 veckor för somliga, tillstyrka brandchefens gjorda framställning.

Västerås den 16 september 1912.

Å Brandstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknad får härmed vördsamt, med stöd af från brandstyrelsen närlagda skrifvilse, anhålla, att § 2 i reglemente för fasta brandkåren i Västerås ändras sålunda.

Brandchefen äger att efter anmälan hos brandstyrelsen, utan afdrag i sina löneförmåner årligen åtnjuta 1 månads semester.

Efter anmälan till etc., etc. — — — — — — — — — — — — —
— —

Såsom skäl för denna min anhållan, får jag anföra följande:

att brandchefer i andra, med Västerås storlek jämnförda städer, hafva sig beviljat 1 månads tjänstledighet och därutöfver, till och med underbefäl vid brandkärer åtnjuta denna förmån;

att såväl brandmästaren som i öfrigt den andra personalen vid härvarande brandkår åtnjuta sammanlagdt cirka 50 dagars ledighet pr år, då för mig, äfven om min här gjorda framställning skulle beviljas, sammanlagda tjänstledigheten kommer att utgöras af 46 dagar, samt

att ett flertal af här i staden anställda stadens tjänstemän åtnjuta en månads semester och dock äga desamma, att under alla sön- och helgdagar, rättighet

N:o 69 ang. ändring i reglementet för brandkåren.

få vistas hvar det dem behagar, hvilka förmåner aldrig kunna komma på en brandchefs lott.

Västerås den 9 september 1912

C. G. Sjöqvist.
Brandchef.

N:o 70.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af Kungl. Maj:ts resolution ang. upplåtelse af mark från egendomen Hesslö för stadens vattenledningsverk.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Kungl. Maj:ts nådiga resolution den 14 juni 1912 i anledning af drätselkammarens underdåniga besvär öfver Kungl. Domänstyrelsens beslut i fråga om upplåtelse från Hesslö egendom för stadens vattenledningsverk får drätselkammaren härmed till stadsfullmäktiges kännedom öfverlämna.

Västerås den 12 september 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

KUNGL. MAJ:TS

nådiga resolution på de besvär, drätselksmmaren i Västerås stad i underdånighet anfört öfver domänstyrelsens den 20 oktober 1911 meddelade beslut i fråga om anläggning å förra öfverstlöjtnantsbostället 4 mantal Hesslö n:r 1—4 i Badelunda socken af Västmanlands län af vattenuppfordringsverk med tillhörande ledningar;

i anledning af hvilka besvär domänstyrelsen inkommit med yttranden af egendomens arrendator samt domänintendenten och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet äfvensom eget underdånigt utlåtande af den 14 juni 1912;

gifven Stockholms slott den 5 juli 1912.

Kungl. Maj:t har låtit detta besvärsmål Sig föredragas och därvid af handlingarna inhämtat hufvudsakligen följande.

Genom en den 7 december 1904 dagtecknad handling hade arrendatorn af förberörda egendom R. Stephani förbundit sig att under sin återstående arrendetid eller för tiden till den 14 mars 1923 till Västerås stad afstå visst för anläggning af ett vattenuppfordringsverk med tillhörande ledningar för stadens behof erforderligt, å karta utmärkt område af egendomen äfvensom medgifvit staden dels att

på närmare angifvet sätt anlägga vattenledning från samma område fram till Hamre ägor, dels att vid Hesslö brygga vid sjön aflasta och för kortare tider upplägga för vattenuppfordringsverkets behof nödiga byggnadsmaterialier, kol eller andra förnödenheter, dels ock att nyttja befintliga, till området ledande vägar, allt under villkor, bland annat, att för marken i fråga och de åt staden upplåtna rättigheter äfvensom öfrigt intrång, som däraf föranledes, till Stephani erlades en årlig ersättning af 500 kronor. *N:o 70 ang. upplåtelse af mark från Hesslö till stadens vattenledn.-verk.*

Hos domänstyrelsen anhöll sedermera klaganden, att styrelsen måtte lämna sitt medgifvande till nyssberörda upplåtelse samt att i samma upplåtelse måtte jämväl inbegripas ytterligare ett närmare angifvet mindre område af egendomen.

Sedan domänstyrelsen inhämtat yttranden öfver ansökningen af vederbörande, förklarade styrelsen genom öfverklagade beslutet hinder från dess sida ej möta för staden Västerås att tillsvidare under nu löpande arrendeperiod för egendomen Hesslö begagna för ifrågavarande, redan anlagda vattenuppfordringsverk de områden af egendomen, som i ansökningen afsetts, dock under villkor att staden skulle för återstående delen af arrendeperioden, räknadt från den 14 mars 1911, till kronan erlägga en årlig ersättning af 500 kronor att till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet inbetalas i efterskott vid hvarje arrendeårs slut samt vara skyldig att, där sådant af domänstyrelsen å kronans vägnar påfordrades, borttaga anläggningen och återställa platsen i förut befintligt skick.

I de underdåniga besvären har klaganden hemställt, att Kungl. Maj:t måtte på det sätt ändra domänstyrelsens beslut, att medgifvandet från kronans sida till den af Stephani gjorda upplåtelsen måtte lämnas afgiftsfritt samt att i hvarje fall det af domänstyrelsen föreskrifna villkoret om skyldighet för staden att, där sådant af styrelsen å kronans vägnar påfordrades, borttaga anläggningen och återställa platsen i förut befintligt skick måtte helt och hållet bortfalla.

Detta med hvad mera handlingarna innehålla har Kungl. Maj:t tagit i öfvervägande och finner icke skäl att göra annan ändring i domänstyrelsens öfverklagade beslut, än att det skall ankomma på Kungl Maj:t att pröfva och förordna, huruvida af hänsyn till något allmänt ändamål Västerås stad må kännas skyldig att borttaga anläggningen ifråga. Hvilket vederbörande till underdånig efterrättelse länder.

GUSTAF.

Alfred Pettersson.

N:o 71.

Drätselkammarens förslag ang. markutbyte för gränsreglering mellan Borgmästarevreten och lägenheten Bernsborg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Efter träffad preliminär öfverenskommelse med ägaren af lägenheten Bernsborg f. d. Förste Provinsialläkaren E Björkman får drätselkammaren hemställa, att stadsfullmäktige ville bemyndiga drätselkammaren att för reglering af nämnda lägenhets gräns mot den staden tillhöriga Borgmästarevreten med Doktor Björk-

N:o 71 ang. markutbyte. man ingå bytes- och köpeaftal, hvarigenom dels staden afstår till Doktor Björkman ett område om 310 kvadratmeter att läggas till Bernsborg och dels Doktor Björkman afstår till staden 96 kvadratmeter att utläggas till gata inom Borgmästarevreten, allt enligt närlagda af stadens byggnadschef uppgjorda karta och mot det att Doktor Björkman ersätter staden för arealskillnaden, 214 kvadratmeter med 2 kronor 50 öre pr kvm. eller sammanlagdt 535 kronor.

Västerås den 12 september 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 72.

Drätselkammarens förslag ang. inköp af mark för Vasagatans utläggande mellan Skolgatan och stadsplanegränsen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

För framdragande af Vasagatan norr om Skolgatan enligt den af stadsfullmäktige senast antagna stadsplanen erfordras en del markförvärf af nu befintliga tomter och tomtdelar, hvilket närmare framgår af närlagda af stadsingeniören upprättade karta med arealbeskrifning. Bland de fastigheter, af hvilka mark för ifrågavarande gatas utläggande behöfver tagas i anspråk, äro två ecklesiastika löningsjordar, nämligen dels tomten N:o 68 a i norra kvarteret, benämnd Domprostens kålgård och anslagen på lön åt domprosten i Västerås och dels en mindre del af tomten N:o 119 norra kvarteret, anslagen på lön åt domkyrkosysslomannen härstädes. Af arealbeskrifningen å berörda karta synes, att af tomten N:o 68 a, som har en areal af 1,372 kvm., erfordras för Vasagatans utläggande 161 kvm. samt att af ofvanberörda del af tomten N:o 119 med en areal af 353 kvm. behöfver för samma ändamål tagas i anspråk 193,6 kvm. Efter regleringen skulle återstå af tomten N:o 68 a 1,211 kvm. och af tomtdelen af N:o 119 159 kvm. Hvad som sålunda skulle blifva kvar af tomten N:o 68 a utgör visserligen hvad ytinnehållet beträffar en hel byggnadstomt, men med hänsyn till tomtens figur och läge i förhållande till närliggande tomter och gator måste vid en blifvande tomtindelning af byggnadskvarteret Filip ytterligare regleringar af tomten vidtagas. Tomtdelen af N:o 119 utgör redan före gatumarkens frånskiljande icke en full byggnadstomt och blir det därefter så mycket mindre. Drätselkammaren anser det därför lämpligast, att staden förvärfvar båda ifrågavarande fastigheter i deras helhet.

På grund häraf får drätselkammaren sålunda anhålla, att stadsfullmäktige måtte

dels uppdraga åt drätselkammaren att vidtaga erforderliga åtgärder för förvärfvande åt staden på för staden förmånligaste villkor af tomten N:o 68 a

norra kvarteret, anslagen på lön åt domprosten i Västerås, och den på lön åt domkyrkosysslomannen härstädes anslagna delen af tomten N:o 119 norra kvarteret, *N:o 72 ang. inköp af mark.*

dels och bestämma, att blifvande köpeskillingar för ifrågavarande fastigheter skola utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 12 september 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Öfverlämnande karta med uppgift om den mark staden behöfver förvärfva för framdragande af Vasagatan från Skolgatan och ut till stadsplanegränsen samt Rudbecksgatan emellan Vasa- och Gåsmyregatorna får jag föreslå att sagda mark snarast möjligt inköpes. Trafiken i Gåsmyregatan har blifvit allt lifligare, men gatan är trång, på ett ställe är gatubredden ej mer än sex meter, och de vid densamma boende få därför vidkännas rätt stora obehag. Såväl i kvarteret Gere som i kvarteret Filip äro nybyggnadsföretag ej möjliga innan reglering skett och det är säkerligen i stadens intresse att här snarast möjligt skapa bebyggbara tomter.

Västerås den 10 augusti 1912.

Gösta Smitt.

N:o 73.

Drätselkammarens utlåtande ang. anslag till en trädgårdsutställning.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan stadsfullmäktige den 29 nästlidne augusti till utlåtande af drätselkammaren remitterat en af Trädgårdsdirektören Frans Johansson hos stadsfullmäktige väckt motion med hemställan att stadsfullmäktige måtte *dels* anslå ett belopp af 1,000 kronor som bidrag till anordnande af en trädgårdsutställning i Västerås år 1913, *dels* afgiftsfritt för utställningen upplåta idrottsplatsen vid Kopparbergsvägen samt angränsande östra delen af Vasaparken, *dels och* utse en eller flera ledamöter i utställningsbyrån att representera Västerås stad, får drätselkammaren tillstyrka bifall till motionen samt föreslå, att det begärda anslaget måtte upptagas till uttaxering i 1913 års budget äfvensom att stadsfullmäktige

N:o 73
ang. anslag till trädg.-utställning.

måtte utse två ledamöter i utställningsbestyrelsen, hvartill drätselkammaren föreslår Häradshöfdingen C Uggla och Lektorn M. Floderus

Västerås den 12 september 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Mälardalens trädgårdssällskaps gemensamma möte i Västerås den 1 oktober 1911 uttalade sin anslutning till ett då framlagt förslag att hädanefter anordna gemensamma utställningar och hafva sällskapen sedermera å gemensamt möte i Eskilstuna den 30 juni d. å. uttalat sig för en gemensam utställning i Västerås år 1913. Vid Västerås Gartnersällskaps sammanträde den 25 d:s beslöts också enhälligt att gå i författning om en sådan utställnings anordnande i september nästa år.

Utställningen skulle omfatta Stockholms-, Upsala-, Västmanlands- samt större delen af Södermanlands län med inom detta område verkande tio trädgårdssällskap och vore meningen att sådana gemensamma utställningar sedermera, med lämpliga mellantider skulle alternera i städerna Mälaren rundt.

Hittills hafva en eller flera smärre utställningar nästan årligen hållits i någon eller några af Mälarestäderna. Vid ett gemensamt uppträdande få utställningarne icke allenast ökad betydelse utan blifva i längden äfven billigare, då de ej så ofta behöfde återkomma.

Sällskapen hafva öfverenskommit att det sällskap, som anordnar utställning skall utföra arbetet för egen räkning och risk samt att anslag skola sökas endast inom det län där utställning hålles.

Samtliga intresserade sällskap lämna bidrag i mån af tillgång, men som deras tillgångar växla i hög grad kunna ej afsevärda belopp väntas från det hållet. Västerås Gartnersällskap har för sin del anslagit hela sin disponibla kassa, 500 kr.

Endast en trädgårdsutställning af någon betydelse har förut hållits i Västerås, nämligen hösten 1902 och omfattade då endast Västerås län. Till denna utställning lämnade Hushållningssällskapet 800, Västerås stad 500, Västerås Trädplanteringssällskap 200 och Västerås Gartnersällskap 50 kronor. Enskilda personer bidrogo dessutom frikostigt till priser.

Då ifrågavarande utställning får en flerdubbelt större omfattning måste den också draga betydligt större kostnader och har man tänkt sig möjlighet att uppbringa de nödiga medlen genom sökande af anslag från Hushållningssälskapet 1,500, Västerås stad 1,000, städerna Köping, Arboga och Sala hvardera 500, hvartill kommer af Gartnersällskapet redan beviljade 500 kronor. I betraktande af det fosterländska syfte en sådan utställning afser att främja och den afsevärda förmån som beredes särskildt den plats där utställningen hålles får undertecknad, under åberopande af hvad här ofvan anförts, härmed föreslå att herrar stadsfullmäktige måtte besluta att af stadens medel anslå ett

belopp af 1,000 kr. som bidrag till anordnande af en trädgårdsutställning i Västerås år 1913,

att idrottsplatsen vid Kopparbergsvägen samt angränsande östra delen af Vasaparken afgiftsfritt upplåtes för utställningen samt

att utse en eller flera ledamöter i utställningsbestyrelsen att representera Västerås stad.

N:o 73 ang. anslag till trädg.-utställning.

Västerås den 29 augusti 1912.

Frans Johansson.

Afskrift.

Utdrag af protokoll, hållet vid Västerås Gartnersällskaps sammanträde den 25 augusti 1912.

§ 2.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Sedan diskussionen förklrarats afslutad beslöts enhälligt och i enlighet med samtliga talares yrkande att anordna en för Mälardalens trädgårdssällskap gemensam utställning i Västerås år 1913.

Beslöts enhälligt att för ändamålet anslå sällskapets disponibla kontanta medel, 500 kronor.

Under diskussionen angående anskaffande af därutöfver nödiga medel yttrade sig:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Sällskapet beslöt enhälligt att söka anslag af:

Hushållningssällskapet	1,500: —
Västerås stad	1,000: —
Köping, Arboga och Sala hvardera	500: —

samt att hos de närslutna trädgårdssällskapen begära bidrag i mån af tillgång.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Beslöts att utställningsbestyrelse skulle sammansättas genom val af ledamöter från Hushållningssällskapet, Västerås stad och Västerås Gartnersällskap. För sin del beslöt sällskapet välja fem ledamöter i bestyrelsen. Valda blefvo:

Handelsträdgårdsmästare Frans Johansson	med 14	röster
Stadsträdgårdsmästare C. A. Forsberg	„ 14	„
Handelsträdgårdsmästare Axel Eriksson	„ 13	„
Fröhandlare Elov Eriksson	„ 12	„
Länsträdgårdsmästare Victor Larsson	„ 11	„

Rätt utdraget som ofvan betygar

A. Fransén,
Sekreterare.

N:o 74.

Drätselkammarens utlåtande ang. aktieteckning i Västerås Teateraktiebolag m. m.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 29 nästlidne augusti till yttrande af drätselkammaren remitterat en såsom egen motion af v. Häradshöfdingen G. Enhörning m. fl. upptagen skrifvelse från stiftarne af Västerås teateraktiebolag med anhållan, att stadsfullmäktige måtte besluta att för stadens räkning teckna aktier i bolaget, i händelse detsamma komme till stånd, för ett belopp af 55,000 kronor samt att till samma bolag försälja stadens tomt N:o 111 i södra kvarteret för en köpeskilling af 15,000 kronor.

I anledning häraf får drätselkammaren anföra följande.

Stadsfullmäktige torde sedan åtskilliga år tillbaka hafva gjort sig förtrogna med den tanken, att det för åstadkommande af en teaterbyggnad här i staden komme att ställas anspråk på stadskassan. Stadsfullmäktige hafva också tidigare visat, att stadsfullmäktige icke vore främmande för en dylik tanke, i det att stadsfullmäktige genom den utredning, som på stadsfullmäktiges initiativ verkställts för lösandet af teaterfrågan, så tydligt lagt sitt intresse för frågan i dagen, att däraf kan förmodas, att stadsfullmäktige ansett sig böra i afsevärd grad bidraga till ett dylikt företags realiserande. Redan år 1903 tillsatte nämligen Stadsfullmäktige en särskild kommitté med uppdrag att utreda frågan om inrättande af en föreläsnings- och musiksalong här i staden och då stadsfullmäktige år 1906 på kommitténs begäran lämnade anslag till dess utredning, skedde detta under uttryckligt villkor att utredningen jämväl måtte omfatta frågan om anordnande af en teater. Att den utredning, som af berörda kommitté sedermera till stadsfullmäktige aflämnades (Stadsfullmäktiges handlingar 1910 sid. 477), icke kom att leda till någon direkt åtgärd för lösande af den fråga, som utredningen afsåg, torde uteslutande hafva sin grund i det höga kostnadsbelopp, hvari utredningen resulterade.

Det teaterföretag, som nu på enskildt initiativ börjat igångsättas, synes ej vara af större omfattning, än att detsamma kan realiseras, förutsatt att staden bidrager därtill i den utsträckning, som i motionen föreslås. Det belopp, staden skulle tillskjuta, utgör 25 % af den beräknade byggnadskostnaden. Dessutom skulle staden tillhandahålla byggnadstomt. Förslaget förutsätter vidare att genom enskild aktieteckning skulle uppbringas lika stort belopp, som det staden skulle kontant tillskjuta.

Då det väl icke på allvar kan sättas i fråga, att ett teaterföretag som det nu ifrågasatta icke afsér att tillgodose ett allmänt och här i staden sedan länge kändt behof, för hvars tillgodoseende berättigade anspråk på stadskommunens offervillighet kunna framställas, synes det nu väckta förslaget, som ju är grundadt på förutsättningen af ett nästan lika stort tillskott som det af staden begärda genom ekonomiska uppoffringar af enskilda personer, vara värdt att af Stadsfullmäktige noga beaktas.

Den summa, som begäres, är visserligen i och för sig själf icke så liten och emot dess beviljande kommer utan tvifvel inom stadsfullmäktige att resas den invändningen, att stadsfullmäktige hafva andra stora kraf att fylla, hvilka staden *måste* tillgodose inom de närmaste åren, hvarför stadens ekonomi icke skulle medgifva anslag till det *icke nödvändiga* teaterföretaget. Men ehuru drätselkammaren är den sista att vilja förneka det i allmänhet berättigade i en dylik invändning, är drätselkammaren likväl ifråga om detta speciella fall af den uppfattningen, att det här är fråga om ett

kraf, som staden i längden icke kan undandraga sig att tillgodose, att staden äfven i framtiden alltid kommer att hafva stora ekonomiska frågor, som ovillkorligen kräfva sin lösning genom stadens försorg, att det tillfälle att bidraga till lösningen af teaterfrågan med så relativt ringa uppoffring, som nu erbjudes, knappast torde återkomma samt att, äfven om det i teaterföretaget insatta kapitalet för en tid åtminstone måste ligga räntelöst, en indirekt ekonomisk fördel för staden af dess realiserande måste anses ligga i den omständigheten, att möjligheten till det nöje, som teatern bereder, i icke ringa mån bidrager till att förmå ekonomiskt välsituerade personer, som äro i den ställningen, att de kunna välja sin vistelseort, att bosätta sig här i staden. **N:o 74** *ang. aktieteckn. i Västerås Teateraktiebol.*

Det torde vara stadsfullmäktige lika väl som drätselkammaren väl bekant, att ungefär samtidigt med den utredning, som ligger till grund för nu förevarande förslag, af föreningen Folkets hus och park härstädes planerats ett byggnadsföretag, som jämväl skulle vara afsedt att samtidigt lösa stadens teaterfråga. Det torde äfven vara kändt, att sagda förening icke ensam är mäktig att bringa byggnadsföretaget till stånd, utan att den genom hänvändelse till enskilda samhällsmedlemmar sökt förskaffa sig ekonomiskt stöd härför. Enligt hvad drätselkammaren erfarit skulle detta ske genom andelsteckningar i föreningen. I hvad mån nämnda förening lyckats erhålla ekonomiskt bidrag till realiserandet af sin omförmälda plan vet drätselkammaren icke, men det synes dock vara grundad anledning förmoda, att sådana svårligen kunna inflyta i tillräcklig myckenhet, då teaterfrågan enligt föreningens förslag sammankopplas med en byggnadsfråga, som afser att tillgodose ett politiskt partis behof af samlingslokaler. Att staden skulle anslå medel till ett sådant företag måste ju anses vara uteslutet och framställning härom har heller icke gjorts.

På grund af det ofvan anförda och då det här föreliggande teaterförslaget synes kunna såväl i afseende å teaterns belägenhet som i andra afseenden på ett lyckligt sätt lösa stadens teaterfråga, anser sig drätselkammaren böra tillstyrka bifall till den gjorda framställningen. Beträffande priset på den ifrågasatta tomten är detta samma belopp, som i stadens räkenskaper bokförts som värde å den intilliggande varmbadhustomten, hvilken har nära hälften större areal än den för teatern afsedda tomten, hvalför drätselkammaren för sin del icke har något att erinra emot den föreslagna köpeskillingen.

Drätselkammaren får alltså föreslå, att stadsfullmäktige ville besluta,

dels att för stadens räkning teckna aktier i Västerås teateraktiebolag, i händelse detsamma kommer till stånd, för ett belopp af 55,000 kronor,

dels att till samma bolag försälja tomten N:o 111 i södra kvarteret för en köpeskilling af 15,000 kr.,

dels ock bestämma att erforderliga medel till ofvanberörda aktieteckning skola gäldas till ett belopp af 15,000 kronor af köpeskillingen för den till bolaget försålda tomten och till återstående belopp af lånemedel.

Herrar Viktor Larsson och Danielsson hafva reserverat sig mot förestående beslut, den förstnämnde under yrkande om afslag å ifrågavarande förslag och den sistnämnde med hänvisning till närlagda särskilda yttrande.

Västerås den 12 september 1912.

På Drätselkammarens vägnar;

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 74 ang. aktieteckn. i Västerås Teateraktiebol.

Då jag i teaterbyggnadsfrågan har den uppfattningen, att staden icke bör teckna aktier för mer än högst 10 % af kostnaden eller 16,000 kr. samt att detta kan ske genom att staden öfverlåter gården och tomten N:o 111 södra kvarteret för ofvannämnda summa, ehuru jag anser gården vara värd omkring 20,000 kr.

Då emellertid drätselkammaren beslutat tillstyrka motionärernas förslag att staden skulle teckna ett belopp på 55,000 kr. och då jag anser detta belopp vara alltför stor uppoffring från stadens sida måste jag instämma i hr V. Larssons afslagsyrkande och har därför till protokollet låtit anteckna min afvikande mening.

Västerås den 12 september 1912.

A. Danielsson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Det är ju en allmänt känd sak, att Västerås stad icke har någon teaterbyggnad, ja, icke ens någon lokal, som med de enklaste anspråk kan upplåtas för teaterföreställningar. Detta förhållande torde vara enastående för en så stor stad, som Västerås numera blifvit.

För att afhjälpa detta missförhållande hafva undertecknade upprättat stiftelseurkund och utfärdat inbjudning till teckning af aktier i ett bolag, som har till ändamål att söka bringa frågan om teaterbristens afhjälpande till en lycklig lösning genom uppförande af en enkel men ändamålsenlig teaterbyggnad och densammas upplåtande till teaterföreställningar.

Det står dock för stiftarne klart, att företaget icke kan realiseras enbart genom insatser af enskilda personer inom samhället, men hafva stiftarna ansett sig kunna äga förhoppning om, att staden skulle vara villig lämna ett afsevärdt och tillräckligt bidrag härtill. Denna förhoppning hafva vi grundat på det intresse för frågan, som stadsfullmäktige tidigare lagt i dagen, i det att stadsfullmäktige tillsatt en särskild kommitté för frågans utredning och äfven för denna utredning beviljat medel. Den utredning, som genom stadsfullmäktiges teaterkommitté i slutet af år 1910 framlades, gick emellertid ut på en teaterbyggnad af sådan storlek och beskaffenhet, att icke ens kommitterade själfva med hänsyn till den stora byggnadskostnaden, — omkring 300,000 kronor utom tomt — som väl staden då måst ensam vidkännas, ansågo sig kunna påyrka förslagets realiserande.

Stiftarne till det nu startade teateraktiebolaget hafva den uppfattningen, att, för att en teaterbyggnad inom öfverskådlig tid skall komma till stånd, densamma måste hållas inom rätt blygsamma dimensioner, så att icke kostnaden skall öfverstiga hvad som kan offras på företaget af staden och enskilda stadsmedlemmar.

I fråga om den insats af staden, hvarom vi nu våga göra en vördsam framställning, hafva vi tänkt oss att staden skulle i första hand tillhandahålla en lämplig byggnadstomt. Den enda tomt vi för vår del ansett kunna komma ifråga är fastigheten N:o 111 södra kvarteret. Planskisser till en teaterbyggnad å denna tomt äro uppgjorda och kostnaderna för byggnaden beräknade till 160,000 kronor. Af detta belopp torde hälften eller 80,000 kronor, som företaget redan från början med säkerhet anses kunna förränta och amortera, kunna upplånas. Återstående 80,000 kronor skulle erhållas genom aktieteckning. På enskild väg hoppas vi få omkring 40,000 kronor tecknade. Härefter återstående 40,000 ktonor skulle vara den summa, hvarmed staden skulle, om vår framställning bifalles, ingå som delägare genom kontant aktieteckning.

Om tomten värderas till 15,000 kronor skulle staden sålunda inträda som delägare i bolaget med ett belopp af 55,000 kronor. *N:o 74 ang. aktieteckn. i Västerås Teateraktiebol.*

På grund af det anförda och med öfverlämnande af en kortfattad redogörelse för teaterföretaget, afskrifter af stiftelseurkund och teckningslista samt de uppgjorda förslagsskisserna, få vi vördsamt anhålla,

att stadsfullmäktige ville besluta att för stadens räkning teckna aktier i Västerås teateraktiebolag, i händelse detsamma kommer till stånd, för ett belopp af 55,000 kronor samt att till samma bolag försälja stadens tomt N:o 111 i södra kvarteret för en köpeskilling af 15,000 kronor.

Västerås den 28 augusti 1912.

Wald. Grandinson.	*Georg Enhörning.*	*Johan Svensson.*
Martin Jonsson.	*H. Håkanson.*	*Theofil Öberg.*
Gösta Smitt.	*Clas Sundin.*	*Aug. Nissen.*
Harald Holmin.	*Viktor Olsson.*	*Ivar Wennberg.*

Förestående framställning upptaga vi såsom vår motion.

Georg Enhörning. *Johan Svensson.* *Clas Uggla.*

I motionen instämmer:

E. Edv. Karlsson.

Västerås Teater.

I dagarne utsändes inbjudan till teckning af aktier i Västerås Teateraktiebolag. Detta bolag, hvars ändamål är att på ett lämpligt sätt söka bringa den segslitna frågan om teaterbristens afhjälpande till en lycklig lösning, hafva stiftarne tänkt sig grundadt på följande förutsättningar.

Bolaget skall, sedan dess bildande tryggats genom aktieteckning, i första hand uppgöra ritningar och kostnadsberäkningar för en teaterbyggnad, därefter utföra byggnaden samt sedermera ombesörja dess uthyrande.

Med hänsyn till det intresse Stadsfullmäktige visat sig äga för stadens teaterfråga i det de tidigare på stadens bekostnad låtit verkställa en vidlyftig utredning angående erhållande af en teater, hvilken utredning dock — väl uteslutande på grund af den mycket höga kostnad, som staden då tänktes skola ensam vidkännas — icke kom att leda till frågans slutliga lösning, torde grundad anledning finnas att förmoda, att staden skall möjliggöra det nu ifrågasatta företagets realiserande genom tillhandahållande af byggnadstomt och en afsevärd kontant aktieteckning.

Den teater, som här skall uppföras, bör lämpas efter de lokala förhållandena, på samma gång som den med afseende å kostnaden bör hållas inom sådana gränser, att dess räntabilitet icke äfventyras.

Med företagets räntabilitet afse stiftarne i första hand, att de medel, som nödvändigtvis måste upplånas för byggandet, må kunna förräntas och efter hand amorteras. Utdelning på aktierna torde däremot icke, åtminstone till en början, kunna sättas i utsigt,

N:o 74 ang. aktieteckn. i Västerås Teateraktiebol.

Med dessa förutsättningar som utgångspunkt har uppgjorts en första förslagsskizz, till hvars belysande följande torde få meddelas.

Såsom en lämplig tomt — och i öfrigt den enda i stadens ägo, som torde kunna ifrågakomma — har därvid tänkts gården N:o 111 i Södra kvarteret, d. v. s. den mellan f. d. Gaggeska huset och gamla flickläroverket vid Fiskartorget belägna gården.

Denna tomt erbjuder följande fördelar:

densamma är ej onödigt stor, men på samma gång tillräcklig;

den har endast en kort facad mot gata, hvarigenom utsigten att hålla byggnadskostnaden så låg som möjligt afsevärdt ökas; detta förhållande innebär ej heller någon olägenhet i det att en teaterbyggnads behof af dager är minimalt;

genom grannskapet till varmbadhusets tomt erhålles möjlighet att från baksidan såväl kunna bereda tillträde till teaterbyggnaden som äfven att anordna reservutgång. Då badhustomten redan är utbyggd till så stor del, som den får bebyggas, befarar man ej heller att denna möjlighet skall afskäras genom nybyggnader.

Å den sålunda föreslagna tomten hafva stiftarne tänkt sig en byggnad, uppförd i ungefärlig öfverensstämmelse med vidstående skizzer eller med parkett och en rad.

Från Fiskartorget inkommer man genom tre portöppningar och ett där innanför beläget vindfång i en vestibul, i hvars fond biljettkontoret är beläget. Å ömse sidor om biljettkontoret äro ingångarna till parkettens korridor och på de båda kortsidorna trappuppgångar till raden. I parkettens korridor är anordnad å ena långsidan en garderob, tillräcklig för publiken å parkettens fond och vänstra sida. På andra långsidan medgifver utrymmet ej mer än en mindre garderob i ena hörnet, afsedd för främre parkettens andra sida.

Parketten bereder sittplats för 260 personer, hvilket antal dock torde kunna något ökas, i synnerhet om det föreslagna, men måhända onödiga orkesterutrymmet slopas.

Till raden kommer man, såsom redan sagts, genom de båda trapporna på ömse sidor om vestibulen. Den vänstra trappan förmedlar dessutom direkt uppgång från parkett till radens korridor och den en trappa upp belägna foyern.

Raden, som genom att dragas ut öfver parkettens omfångsmurar kunnat gifvas ett afsevärdt djup utan att anlita pelare eller andra dyrbara konstruktioner för dess uppbärande, rymmer 160 personer. Salongen i sin helhet skulle således komma att rymma 420 personer, frånsedt den ökning, som möjligen kan göras vid förslagets genomarbetande.

Invid radens korridor och vettande utåt Fiskartorget är en foyer med serveringsrum belägen.

Scen och scenöppning hafva gifvits sådana dimensioner, som å andra nyare och med denna jämförliga landsortsteatrar kommit till användning och där befunnits lämpliga.

Inredningen bör hållas i enkel men smakfull, intimt verkande stil med undvikande af all onödig lyx.

Kostnaden för den färdiga teatern med inredning är beräknad till 160,000 kronor utom tomt.

De årliga inkomsterna beräknas uppgå till minst
80 teateraftnar à 75: — . . . . 6,000: —
10 konsertaftnar à 30: — . . . . 300: — 6,300: —,
hvilket belopp föreslås till gäldande af 5 % ränta å lånemedel upp till 80,000 kronor jämte amortering. Öfriga driftkostnader betalas af sällskapen direkt. *N:o 74 ang. aktieteckn. i Västerås Teateraktiebol.*

Teckningslista N:o 1.

*Undertecknade få härmed under hänvisning till nedan intagna stiftelseurkund inbjuda till teckning af aktier i **Västerås Teateraktiebolag**.*

Afskrift.

Stiftelseurkund.

Undertecknade, samtliga svenska undersåtar och bosatta i Västerås, hafva öfverenskommit att stifta ett aktiebolag, förslagsvis benämndt Västerås Teateraktiebolag, och hafva med afseende å detta aktiebolag förenat oss om följande bestämmelser:

1:o) Föremålet för bolagets verksamhet skall vara att i Västerås stad uppföra en teaterbyggnad för uthyrning, hufvudsakligen till teaterföreställningar och konserter;

2:o) aktiekapitalet skall vara minst åttiotusen (80,000) kronor och högst etthundrasextiotusen (160,000) kronor;

3:o) aktie skall lyda å femtio (50) kronor;

4:o) bolagets styrelse skall hafva sitt säte i Västerås;

5:o) bolagets styrelse skall bestå af fem ledamöter med två suppleanter samt vara beslutför, när minst tre ledamöter äro närvarande, men fordras i så fall, att dessa äro om beslutet ense;

6:o) kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till aktieegarnes kännedom genom kungörelse i en uti Västerås utkommande tidning; och skall kallelse till bolagsstämma införas i tidningen tre gånger, sista gången minst åtta dagar före stämman.

Västerås den 7 Juni 1912.

Wald. Grandinson.	*Georg Enhörning.*
Theofil Öberg.	*Martin Jonsson.*
Johan Svensson.	*H. Håkanson.*
Ivar Wennberg.	*Gösta Smitt.*
Harald Holmin.	*Viktor Olsson.*
Aug. Nissen.	*Clas Sundin.*

Att Herrar W. Grandinson, G. Enhörning, Th. Öberg, M. Jonsson, J. Svensson, H. Håkanson, I Wennberg, G. Smitt, H. Holmin, V. Olsson, A Nissen och C. Sundin egenhändigt underskrifvit sina namn intyga:

W Clefberg.	*O. Wallin.*
Stadsvaktm.	Rådhusvaktm.

År 1912 den 6 Juli blef denna stiftelseurkund i två exemplar till Konungens befallningshafvande ingifven; betygas. Västerås slott i landskansliet som ofvan

Ex officio
C. G. Ihrfors.

Afskriftens riktighet intyga:

Gustaf Hjort.	*Carl Henning.*

N:o 74 ang. Aktieteckning i Västerås Teateraktiebolag.

För tecknad aktie skall betalning erläggas med 50 proc. den 1 Aug. 1913 och 50 proc. den 1 December 1913.

I händelse af öfverteckning fördelas aktierna i förhållande till det antal aktier, en hvar tecknat.

Konstituerande stämma för pröfning af frågan om bolagets bildande skall hållas före den 1 Juli 1913.

För hvarje tecknad aktie skall betalas femtio kronor.

Undertecknade stiftare hafva tecknat:

Grandinson	2	Wennberg	2
Enhörning	5	Smitt	2
Öberg	2	Holmin	2
Jonsson	5	Olsson	3
Svensson	2	Nissen	5
Håkansson	2	Sundin	5

Västerås den 22 Aug. 1912.

Wald. Grandinson. *Georg Enhörning.*
Theofil Öberg. *Harald Holmin.*
Johan Svensson. *H. Håkanson.*
Ivar Wennberg. *Gösta Smitt.*
M. Jonsson. *Viktor Olsson.*
Aug. Nissen. *Clas Sundin.*

N:o 75.

Drätselkammarens förslag ang. köp och försäljning af mark för vissa regleringar inom kvarteret Gude.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I och för vissa regleringar af kvarteret Gude, som erfordras för genomförande af dels gällande stadsplan och dels af de förändringar i stadsplanen, som af Stadsfullmäktige i samband med den allmänna stadsplanerevisionen beslutats med afseende å Allégatan, men som ännu äro beroende på Kungl. Maj:ts fastställelse, har Drätselkammaren, under förutsättning af Stadsfullmäktiges godkännande med ägaren af lägenheterna Sigridsdal N:o 1 och Jakobslund träffat närlagda köpe- och bytesaftal; och får Drätselkammaren, under erinran att reglering af en annan del af samma kvarter redan af Stadsfullmäktige beslutats på ungefär samma villkor som de nu föreliggande, härmed anhålla om Stadsfullmäktiges godkännande af ifrågavarande aftal.

Västerås den 12 September 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Köpe- och Bytesaftal.

Emellan Västerås stads Drätselkammare, å ena, och Ingeniören E. Otto Eriksson såsom ägare af lägenheterna Sigridsdal N:o 1 och Jakobslund i Västerås är, under förbehåll af Stadsfullmäktiges godkännande, i och för vissa regleringar af byggnadskvarteret Gude enligt en af Stadsingeniören Gösta Smitt den 15 April 1912 upprättad karta följande aftal träffadt. *N:o 75 ang. köp och försäljning af mark inom kvarteret Gude.*

Under förutsättning af Kungl. Maj:ts fastställelse å den af Stadsfullmäktige beslutade nya stadsplanen, i hvad densamma afser förändring af Allégatan, *försäljer Västerås stad till Ingeniör Eriksson:*

området C med en areal af cirka	320	kvm.
„ D „ „ „ „ „	256	„
„ E „ „ „ „ „	576	„
„ F „ „ „ „ „	216	„
Tillsammans c:a	1,368	„

Köpeskillingen beräknas efter ett pris af tre kronor 50 öre pr kvm.

Tillträde sker så snart Stadsfullmäktiges beslut med godkännande af detta aftal vunnit laga kraft.

Köpeskillingen erlägges kontant, så snart staden tillhandahållit nödiga handlingar för vinnande af lagfart å fånget och mot aflämnande af kvitteradt köpebref.

Undertecknad Eriksson medgifver staden inteckningsrätt för ogulden köpeskilling i de försålda områdena.

Ingeniör Eriksson är skyldig att på egen bekostnad och efter af Drätselkammaren lämnade anvisningar bereda erforderlig ny fåra för den i norra Ringvägen framflytande bäcken i stället för den del af bäcken, som nu genomskär området C.

Lagfartskostnaderna bestridas af köparen ensam.

Undertecknad *Eriksson försäljer till Västerås stad:*

Området A med en areal af cirka	132	kvm.
„ B „ „ „ „ „	100	„
„ G „ „ „ „ „	65	„
Tillsammans c:a	297	„

Köpeskillingen beräknas efter ett pris af tre kronor 50 öre pr kvm.

Tillträde af områdena B och G sker så snart Stadsfullmäktiges beslut med godkännande af detta aftal vunnit laga kraft samt af området A den 1 oktober 1915.

Köpeskillingen erlägges kontant, så snart Ingeniör Eriksson visat, att de försålda områdena äro gravationsfria, mot aflämnande af kvitteradt köpebref och åtkomsthandlingar.

I ersättning för flyttning af de hus, som delvis äro belägna inom området A och hvilka Ingeniör Eriksson är skyldig bortföra senast till den 1 oktober 1915, lämnar staden ett belopp af 300 kronor, som kontant gäldas, så snart Ingeniör Eriksson visat, att husen äro borttagna från området.

Lagfartskostnaderna bestridas af staden ensam.

Med förestående i två exemplar upprättade aftal förklara vi oss å ömse sidor nöjda.

Västerås den 12 September 1912.

För Drätselkammaren:

Georg Enhörning. ***E. Otto Eriksson.***

På en gång närvarande köpevittnen:

Theofil Öberg. *E. Bergström.*

N:o 76.

Beredningsutskottets förslag till stadgar för Systrarna Sundvalls donationsfond.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne Augusti, jämte det Stadsfullmäktige uppdragit åt Drätselkammaren att förvalta den genom testamente af Fröken Eleonora Sundvall till Stadsfullmäktige öfverlämnade donationsfonden, uppdragit å Beredningsutskottet att utarbeta och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till stadgar rörande användandet af donationsfondens räntemedel i öfverensstämmelse med de föreskrifter, som därutinnan gifvits i Fröken Sundvalls testamente, får Beredningsutskottet härmed föreslå, att Stadsfullmäktige ville godkänna och antaga följande förslag till

"Stadgar för Systrarna Sundvalls Pensionsfond.

§ 1.

Denna fond, som är grundad af Fröken Eleonora Sundvall enligt härefter införda 13:de punkten af hennes den 22 September 1903 upprättade testamente jämte tillägg af den 18 Oktober 1904, skall förvaltas af Drätselkammaren Utdelning af understöd från fonden beslutas af Nämnden öfver Adolf Mobergs och hans hustrus guldbröllopsfond.

§ 2.

Fondens räntemedel skola, sedan ersättning af desamma utgått till skötsel och vård af Systrarna Sundvalls å nya kyrkogården inköpta och upplagda familjegraf, årligen utdelas såsom pensioner à 200 kronor till välfrejdade, fattiga fruntimmer af medelklassen, hvilka minst 10 år oafbrutet varit bosatta i Västerås och där äga hemortsrätt i fattigvårdshänseende.

§ 3.

Hvad som återstår af räntemedlen, sedan ersättning för grafskötsel och pensioner à 200 kronor äro utbetalda, skall läggas till kapitalet och förräntas.

§ 4.

Före den 1 December hvarje år skall nämnden göra på lämpligt sätt kunnigt, inom hvilken tid ansökningar om lediga pensionsrum skola vara till nämnden inlämnade, de villkor, som erfordras för åtnjutande af understöd samt af hvilka handlingar ansökningarne skola vara åtföljda.

§ 5.

Understöden utdelas för ett år i sänder, hälften den 15 Januari och hälften den 15 Juli.

Den som en gång fått sig understöd tilldeladt, bör företrädesvis därvid bibehållas, så länge de villkor, hvarunder understödet erhållits, fortfarande äga giltighet; dock bör anmälan till nämnden om förnyadt understöd årligen göras. *N:o 76 ang. Systrarna Sundvalls donationsfond.*

Skulle sökande förut vara i åtnjutande af någon sorts understöd, skall sådant vid ansökningen meddelas."

Västerås den 17 September 1912.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Utdrag.

Testamente.

Under tacksam och liflig hågkomst af hvad jag med mina älskade nu aflidna Systrar Carolina och Charlotta samrådit och öfverenskommit, i afseende å våra tillhörigheter, som vi dels hvar för sig och dels gemensamt förvärfvat, har jag med upphäfvande af ett af mig den 18 April 1893 upprättadt testamente härigenom beslutat att upprätta nedannämnde föreskrifter såsom innefattande mitt testamente och min yttersta vilja, att verkställas efter min död nemligen:

Sedan all egendom blifvit realiserad samt skulder, begrafnings- och boutredningskostnader guldne, skall från mitt bo utgå följande donationer:

— —

13:o) Allt hvad som efter det förestående donationer utgått, finnes kvar af boets tillgångar, anslås oeh gifves till en pensionsfond hvaraf upplöpande räntan, sedan nedannämnda utgift för grafskötsel utgått, bildas årliga pensioner om hvardera Tvåhundra (200) kronor som tilldelas välfrejdade fattiga behöfvande fruntimmer af medelklassen i Västerås stad boende och där vistande oafbrutet i 10 år. Skulle klädsömmerskan Fröken Matilda Forsberg och Fröken Amalia Redilius lefva efter mig så är min önskan att dessa tilldelas en lott hvardera. Denna pensionsfond ställes under förvaltning af Västerås Stadsfullmäktige eller af dem utsedda kommitterade, som utöfver hvad jag här stadgat, behagade uppgöra de närmare bestämmelser, som torde vara eller blifva erforderliga för denna pensionsfond, hvilken jag önskar måtte redovisas i särskildt räkning: Systrarna Sundvalls Pensionsfond. Ett villkor göres vid denna pensionsfond, att vår å nya kyrkogården inköpta och upplagda familjegraf allt framgent skötes och vårdas mot ersättning, som tages af fondens räntemedel — — —

Västerås den 22 September 1903.

Eleonora Sundvall.

Såsom tillägg till ett af mig den 22 September 1903 upprättadt testamente förklarar jag härmed min yttersta vilja vara, att, efter min död, Helena Öman, hvilken är i min tjänst, skall — — — — — — — — — — — — — — — —

— —

Därjämte önskar jag att nämnda Helena Öman måtte, utan ansökan, ur den af mig i testamentet af den 22 September 1903 donerade fonden, benämnd Systrarna Sundvalls Pensionsfond, tilldelas 2:ne lotter samt Hustru Wilhelmina Ekström född Lundin, likaledes utan ansökan, en lott.

Västerås den 18 Oktober 1904.

Nora Sundvall.

Rätt utdraget betygar:

E. Bjurling. *I. Lindbom.*

N:o 77.

Beredningsutskottets förslag till yttrande ang. åtgärder för undanröjande af hinder för producenter af lifsförnödenheter m. m. att direkt till konsumenterna försälja sina alster.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Magistraten genom resolution den 29 Augusti innevarande år anmodat Stadsfullmäktige att före den 1 nästkommande November afgifva yttrande öfver Riksdagens underdåniga skrifvelse den 28 Maj 1912 angående undanröjande af i gällande författningar förefintliga hinder för producenter af lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter att i huru små partier som hälst direkt till konsumenterna försälja sina alster, hafva Stadsfullmäktige förstnämnda dag remitterat ärendet till Beredningsutskotttet för afgifvande af förslag till yttrande i detsamma.

Med anledning häraf får Beredningsutskottet föreslå, att Stadsfullmäktige måtte uttala, att, då här i staden hinder icke möter för försäljning af sådana alster, som i den underdåninga skrifvelsen omförmälas, i huru små partier som hälst direkt från producenterna till konsumenterna, men vederbörande producenter tyvärr det oaktadt ej begagna sig af denna rättighet, särskildt i fråga om handeln med kött och fisk, åtgärder i sådan riktning, som i Riksdagens skrifvelse afses icke, åtminstone för Västerås stads vidkommande, torde medföra det med dem afsedda syftemålet.

Västerås den 17 September 1912.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Till Magistraten i Västerås.

Jämlikt föreskrift i hit aflåten nådig remiss den 29 sistlidne juni å Riksdagens bilagda underdåniga skrifvelse den 28 maj 1912 angående undanröjande af i gällande författningar förefintliga hinder för producenter af lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter, att i huru små partier som helst direkt till konsumenterna försälja sina alster, anmodar Konungens befallningshafvande Eder att häröfver höra stadsfullmäktige där i staden samt att med deras yttrande och eget utlåtande därefter hit inkomma för den 1 nästkommande december.

Västerås slott i landskansliet den 28 augusti 1912.

Ex officio:

Georg Enhörning.

Riksdagens skrifvelse ttill Konungen, angående undanröjande af i gällande författningar förefintliga hinder för producenter af lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter att i huru små partier som helst direkt ttll konsumenterna försälja sina alster.

N:o 77 *ang. åtgärder för undanröjande af hinder för producenter af lifsförnödenheter att sälja direkt till konsumenterna.*

TILL KONUNGEN.

Inom Riksdagen har gjorts framställning om vidtagande af erforderliga åtgärder för sådana ändringar i nu gällande stadganden och bestämmelser, att hinder icke måtte möta för producenter af lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter att direkt till konsumenterna försälja sina alster i huru små partier som helst.

Till stöd för denna framställning hafva motionärerna anfört, att ehuru 11 § i gällande förordning angående utvidgad uäringsfrihet medgåfve enhvar, vare sig i stad eller på landet, att utan anmälan eller tillstånd till salu kringföra lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter samt alster af inhemsk husslöjd, det dock inträffat, att inskränkning i denna frihet skett, i hvilket afseende i motionen anförts exempel från Göteborg, där särskildt stadgande tillkommit, hvarigenom i afseende å försäljningen af kött och fläsk den omkring staden boende befolkningen beröfvats sin forna rätt att å stadens torg och öppna platser till salu kringföra sådant i huru små partier som helst. Genom ett stadgande af nu angifna innebörd uppkomme emellertid lätt olägenheter dels för producenterna dels ock för konsumenterna genom den fördyrning af den salubjudna varan, som kunde förorsakas af svårigheten för dessa sistnämnda att, utan anlitande af mellanhänder, inköpa den kvantitet, de önskade bekomma.

Enligt hvad Riksdagen inhämtat åsyftas med det af motionären åberopade stadgande för staden Göteborg en bestämmelse i den af Eders Kungl Maj:ts befallningshafvande därstädes den 9 november 1908 utfärdade matvarustadga för sagda stad.

Äfven i matvarustadgan för Helsingborg, fastställd den 25 mars 1907, finnes en motsvarande bestämmelse och jämväl beträffande andra af rikets städer torde stadganden förekomma, hvilka inskränka rätten att å öppen saluplats försälja kött.

Omförmälda inskränkningar i fråga om rätten att sälja kött i mindre partier sammanhänga med införande af ett ordnadt saluhallsväsen. Ur hygienisk synpunkt har det nämligen ansetts olämpligt, att särskildt färskt kött försäljes under bar himmel å städernas salutorg och därför ha täckta saluhallar börjat uppföras. För att få kötthandeln förlagd inom dessa, hafva föreskrifter meddelats därom, att styckadt kött ej får å öppet torg försäljas. För att icke göra större inskränkningar i producenternas rätt till försäljning än nödigt är samt på samma gång betrygga tillförseln af färskt kött, har det emellertid i omförmälda fall medgifvits producenterna rätt att å salutorgen tillhandahålla hela, halfva och fjärdedels kroppar.

Ostridigt torde vara att föreskrifter af ofvan angifna innebörd kunna i vissa fall något höja priset för konsumenterna, ehuru detta visst icke alltid är fallet.

Flera skäl synas Riksdagen tala för vidtagande af åtgärder uti den i motionen ifrågassatta riktning. Särskildt har Riksdagen härvid haft i tanke behöfligheten att så långt som möjligt inskränka det i allt större utsträckning förekommande mellanhandssystemet, som otvifvelaktigt i hög grad bidrager att väsentligt fördyra lifsmedlen ej minst för de ekonomiskt mindre väl situerade konsumenterna. Å andra sidan har det för Riksdagen stått klart, att de hygieniska krafven ej få eftersättas, utan måste i möjligaste mån tillgodoses.

N:o 77

ang. åtgärder för undanröjande af hinder för producenter af lifsförnödenheter att sälja direkt till konsumenterna.

Såsom ett led i sträfvandena att dels på lämpligt sätt ordna lifsmedelsförsäljningen, dels fylla de sanitära behofven, äro de i några orter i vårt land uppförda saluhallarua att betrakta. Och då betydelsen åtminstone för de större städerna af ett ordnadt saluhallsväsende är stor, synes det ej önskvärdt, att åtgärder vidtagas, som kunna hindrande ingripa i städernas rätt att efter behof ordna dessa angelägenheter, äfven om ett eller annat tidigare tillgodosedt intresse tilläfventyrs därigenom skulle komma att lida något intrång.

Synnerligen önskligt vore det emellertid helt visst, om sådana anstalter kunde träffas, som åtminstone i någon mån tillfredsställde både producenters och konsumenters berättigade kraf.

Ehuru Riksdagen icke är i tillfälle framställa några bestämda förslag till frågans lösning, anser sig Riksdagen dock böra omnämna ett par synpunkter härutinnan, som under ärendets behandling inom Riksdagen gjort sig gällande. I sådant hänseende har framhållits möjligheten af att inom saluhallarna en särskild, enklare utrustad afdelning reserverades för mer tillfälliga försäljare af lifsförnödenheter, särskildt kött. Genom erläggande af en måttlig afgift, beräknad exempelvis för dag, skulle en landtman där kunna erhålla plats samt sättas i tillfälle att afyttra sina produkter på det sätt och i de kvantiteter, han önskade.

Därest en sådan anordning ej skulle anses utförbar, har inom Riksdagen såsom en annan möjlighet i förevarande hänseende framhållits, att särskilda saluhallar uppfördes för landtmän och dylika försäljare. Då de personer, för hvilka dessa saluhallar voro afsedda, skulle komma att taga desamma i anspråk vanligen blott för några timmar i sänder, behöfde tydligen för dem beräknas väsentligt mindre utrymme än för de nuvarande hallarnas häresgäster, hvarjämte åtskilliga mer eller mindre dyrbara anordningar gjordes öfverflödiga. Härigenom kunde anspråken på hallarnas yttre och inre utrustning väsentligt nedsättas och anläggningskostnaderna hållas inom måttligare gränser.

Med båda de nu föreslagna anordningarna skulle man dock kunna vinna direkt förbindelse mellan producent och konsument, samtidigt som rimliga hygieniska kraf tillgodosåges.

Riksdagen har dock ingalunda förbisett de stora svårigheter, som ligga i vägen för ett ordnande af denna angelägenhet på ett för båda parterna tillfredsställande sätt. På hvilken väg frågan än må lösas, torde emellertid vissa förändringar i hithörande författningar erfordras. Då härför tydligen kräfvas åtgärder från Eders Kungl. Maj:ts sida, får Riksdagen, på grund af hvad nu anförts, anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande huruvida och i hvad mån sådana ändringar i nu gällande stadganden och bestämmelser kunna vidtagas, att hinder icke möta för producenter af lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter, att direkt till konsumenterna försälja sina alster i huru små partier som helst.

Stockholm den 28 Maj 1912.

Med undersåtlig vördnad.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

N:o 78.

Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag ang. utlämnande af elektrisk ström till Hammarby stadshage.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse, som här bifogas, anhåller föreningen "Västra Förstaden" om tillstånd att i mån af behof på egen bekostnad, men genom stadens försorg, få utsträcka stadens elektriska ledningar till Stadshagen N:o 1 i Lundby socken.

Såsom af stadsfullmäktiges protokoll för den 23 december 1909 framgår, hafva stadsfullmäktige medgifvit Vatten- och Gasverksstyrelsen rätt att mot ett med 5 öre förhöjdt pris per kilowattimme utlämna elektrisk ström till i stadens närhet inom S:t Ilians socken bosatta personer, under förutsättning, att sådan upplåtelse kunde ske med tydlig ekonomisk fördel för staden.

Stadens elektriska ledningar, hvilka f. n. äro utsträckta till strax söder om sökandens område, äro af tillräckliga dimensioner för tillgodoseende äfven af detta område med ström.

Styrelsen har beräknat, att elektricitetsverkets nettoinkomst af inom berörda område försåld ström då området är fullt bebyggdt, kommer att uppgå till cirka 800 kronor om året. Med anledning häraf, och då områdets anslutning till stadens nät ej medför någon som hälst utgift för staden, förordar styrelsen bifall till framställningen. Häremot har ledamoten i styrelsen, Byggmästaren K. J. Karlsson samt stadens byggnadschef anmält sina afvikande meningar och såsom skäl härför anfört, att ifrågavarande område, såsom beläget inom annan kommun, ej bör gynnas genom erhållande af elektrisk ström från stadens verk, och att den inkomst, verket därigenom erhåller, ej uppväger de därmed för staden förenade nackdelar, bestående däri, att en hel del personer, som ha sin verksamhet inom staden, bosätta sig i annan kommun.

Då, såsom af föregående framgår, ett bifall till framställningen medför ökade inkomster för stadens elektricitetsverk utan att kostnader för ledningars utsträckning uppstå, och då verket utan olägenhet kan alstra för berörda område erforderlig ström samt tillstånd till erhållande af elektrisk ström från stadens verk under vissa villkor lämnats inom S:t Ilians socken bosatta personer, får styrelsen hemställa, att stadsfullmäktige ville tillsvidare

dels medgifva Vatten- och Gasverksstyrelsen rätt, att i den mån sökanden på egen bekostnad låter utbygga elektriska ledningar inom området Stadshagen N:o 1 utlämna elektrisk ström till inom detta område bosatta personer,

dels ock bestämma, att ersättningen för den elektriska ström, som sålunda kommer att utläm-

N:o 78
ang. elektrisk ström till Hammarby stadshage.

nas till bemälde personer, skall utgå med fem (5) öre högre belopp per kilowattimme än de pris, som gälla för elektricitetsverkets abonnenter inom staden.

Västerås den 19 september 1912.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

John Fredholm.

Gerh. Gustafson.

Västerås stads Vatten- och Gasverksstyrelse i Västerås.

Med vidfogande af karta öfver tomtområdet "Stadshagen N:o 1" i Lundby församling, få vi härmed vördsamt anhålla, att Gasverksstyrelsen behagade ingå till stadsfullmäktige med anhållan om tillstånd till elektriska belysningsledningars utdragande till berörda tomtområde i den mån resp. tomt- och villaägare inom området hafva behof.

Ledningarne komma att bekostas af villaägarne.

Som synes af åberopade karta äro redan nu 26 tomter bebyggda och komma antagligen inom ytterligare ett år minst ett lika stort antal byggnader att uppföras.

Tomtområdet, som för närvarande omfattar 93 tomter, kommer troligen att behöfva minst 5 × 93 lampor och blir sålunda en ganska afsevärd konsument.

För närvarande skulle event. ledningar behöfva framdragas till de tomter som äro begränsade af det å kartan med rödt förprickade området.

Af dessa tomter äro N:o 3, 7, 8 a, 11, 21 och 22 i behof af tillsammans minst 100 st. lampor.

Vi utbedja oss Gasverksstyrelsens ben. meddelanden om utdragande af ytterledningar kan komma att beviljas; samt förutsätta, att kostnaderna härför icke måtte blifva alltför betungade för tomtägarne.

Västerås den 21 augusti 1912.

Föreningen Västra Förstaden:

P. Hiersemann.

Ernst Löf.

N:o 79.

N:o 79 ang. arbetarebostadsbyggnadsföretag å Emaus samt försäljning af kvarteret Josef till A. S. E. A.

Drätselkammarens samt Vatten- och Gasverksstyrelsens yttranden ang. stadens understödjande af ett arbetarebostadsbyggnadsföretag å egendomen Emaus' område äfvensom Drätselkammarens förslag ang. försäljning af kvarteret Josef till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 Juni 1912 hafva Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget samt en del enskilda personer inom samhället, hvilka jämte bolaget tagit initiativ till bildande af ett aktiebolag för uppförande af arbetarebostäder å vissa delar af egendomen Emaus, tillhöriga Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget och Nordiska Metallaktiebolaget anhållit, att staden ville understödja det planerade företaget dels genom kostnadsfritt framdragande af vatten- och afloppsledningar samt eventuellt äfven gas- och elektriska ledningar till och genom området, dels ock genom borgen å för företaget erforderligt obligationslån. Berörda skrifvelse har upptagits såsom egen motton af Direktören J. S. Edström med flere af Stadsfullmäktiges Herrar ledamöter.

Vid föredragning af detta ärende den 21 sistlidne Juni beslöto Stadsfullmäktige remittera detsamma till utlåtande af Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren.

Med skriftligt utlåtande den 11 innevarande September jämte därtill hörande kostnadsberäkning i två alternativ samt en skrifvelse till styrelsen från det ifrågasatta bolagets stiftare har Vatten- och Gasverksstyrelsen öfverlämnat de remitterade handlingarna i ärendet till Drätselkammaren. I sitt utlåtande förordar Vatten- och Gasverksstyrelsen utförande af de ifrågasatta ledningarne för vatten, aflopp, gas och elektrisk ström enligt kostnadsförslaget alt. 1 för ett belopp af 154,800 kronor, men meddelar samtidigt, att styrelsen anser sig sakna befogenhet framkomma med förslag till annan uppdelning af kostnaderna än enligt de allmänna bestämmelserna för utdragandet af stadens ledningar utom stadsplanen.

Före slutbehandlingen af förevarande ärende inom Drätselkammaren har Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget i en till Drätselkammaren ställd skrifvelse anhållit, att, för den händelse ofvanberörda framställning till Stadsfullmäktige ej skulle af Drätselkammaren kunna tillstyrkas, sistnämnda bolag skulle af staden få återköpa kvarteren Hubert och Josef till ett pris af 2 kronor 50 öre pr kvm., eller på enahanda villkor några andra likbelägna lämpliga tomter så stora, att därå kunde uppföras bostäder för cirka 200 arbetarefamiljer, hvarvid bolaget ville förbinda sig att skyndsammast å sagda tomter låta uppföra bostadskomplex för arbetarelägenheter.

Med öfverlämnande af till ärendet hörande handlingarne får Drätselkammaren såsom infordradt utlåtande anföra följande:

Såsom af Vatten- och Gasverksstyrelsens utredning framgår kommer kostnaden för eventuella ledningar till det ifrågasatta bostadsområdet å Emaus att uppgå till ett mycket afsevärdt belopp. Därtill kommer ytterligare, att för anknytning af dessa ledningar till stadens ledningsnät vid stadsplanegränsen erfordras vidlyftiga ledningsarbeten inom stadsplanen. Dessa sistnämnda ledningsarbeten, som visserligen ingå i de uppgjorda planerna för ledningssystemets utvidgning, men hvilka likväl icke ännu äro behöfliga på många år, om de nu ifrågasatta ledningarna till Emaus ej komma till stånd, beräknas enligt af Vatten- och Gasverksstyrelsen till Drätselkammaren öfverlämnadt kostnadsförslag draga en

N:o 79 ang. arbetarebostadsbyggnadsföretag å Emaus samt försäljning af kvarteret Josef till A. S. E. A.

kostnad af 51,000 kronor. Ett bifall till bostadsbolagets framställning, i hvad densamma afser ledningar till bostadsområdet, skulle sålunda föranleda staden en utgift å ej mindre än 205,800 kronor, hvilket belopp inkomsterna för vatten, gas och elektrisk ström, som konsumeras inom bostadsområdet, gifvetvis ej kunna förränta, än mindre amortera.

På grund häraf och då dels det otvifvelaktigt föreliggande behofvet af arbetarebostäder kan tillfredsställas på annat sätt och dels den begärda borgensförbindelsen af staden för det å Emaus planerade bostadsbyggnadsföretaget är en affär, som staden enligt Drätselkammarens uppfattning icke bör inlåta sig på, får Drätselkammaren hemställa,

att Stadsfullmäktige icke måtte bifalla ifrågavarande till Drätselkammaren remitterade framställning om ekonomiskt understöd för det tilltänkta arbetarebostadsbyggnadsföretaget å egendomen Emaus' område.

Hvad återigen beträffar Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets ofvan omförmälda och härmed till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämnade framställning om inköp af kvarteren Hubert och Josef eller andra lämpliga tomter för uppförande af byggnader för arbetarebostäder ställer sig saken betydligt annorlunda. I hufvudsak kan Drätselkammaren icke hafva något att invända emot detta förslag, hvilket, utom det direkt därmed afsedda syftemålet — fyllandet af ett stort behof af mindre bostadslägenheter — bidrager att tillgodose ett för staden mycket betydelsefullt önskemål, nämligen fullbordandet af stadens bebyggande inom det planlagda området, där ännu stora delar ligga alldeles obebyggda och där nya kostnader för ledningar m. m. äro obehöfliga eller stanna vid jämförelsevis mindre betydande belopp. Vidkommande framställningens närmare detaljer finner sig Drätselkammaren dock böra göra en del anmärkningar. Byggnadskvarteret Hubert är icke till alla delar i stadens ägo, hvarför detsamma icke kan för det ifrågasatta ändamålet disponeras. Däremot är Drätselkammaren beredd att tillstyrka försäljning af kvarteret Josef. Några lämpliga tomter eller områden i stället för kvarteret Hubert har Drätselkammaren icke att föreslå till försäljning. De närliggande och i öfrigt lämpliga kvarteren Ivar och Kåre äro nämligen reserverade i afbidan på Bostadsbristkommmitterades utredning. Och dessutom torde det icke vara så svårt för Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget att inom egna områden uppleta en eller flere lämpliga och välbelägna tomter.

Hvad beträffar värdet af kvarteret Josef, som Drätselkammaren vill föreslå till försäljning, är det ju uppenbart, att det af bolaget föreslagna priset är mycket lågt. Visserligen har staden för icke så länge sedan inköpt denna mark af bolaget för samma pris, men detta köp har ju ingått som led i andra transaktioner med bolaget, hvarvid bolaget betingat sig stora fördelar af staden, och därtill kommer här i betraktande dels de kostnader, som staden redan beslutat nedlägga å gator och ledningar inom det af bolaget inköpta området, dels ock skälig ränta på inköpspriset. Markvärdet torde sålunda i verkligheten icke böra uppskattas till lägre belopp än 5 kronor pr kvm. Med hänsyn till hvad ofvan framhållits såsom skäl för bifall till framställningen i hufvudsak anser sig Drätselkammaren dock kunna för sin del gå med på att tillstyrka, att priset sättes till 2 kronor 50 öre pr kvm., dock med tillägg af 5 % ränta för år därå för den tid marken innehafts af staden.

Då en sådan försäljning af kvarteret Josef, såsom ofvan påvisats, innebär en ekonomisk uppoffring af staden till förmån för det ändamål, hvartill det upplåtna kvarteret skulle användas, anser sig Drätselkammaren vidare böra föreslå, att en del villkor fästas vid öfverlåtelsen just för att detta ändamål må på bästa sätt tillgodoses. Dessa villkor torde också i hufvudsak motsvaras af den utfästelse bolaget gjort i sin framställning, nämligen att skyndsammast där uppföra bostadkomplex för arbetarelägenheter. Drätselkammaren önskar sålunda, att som villkor vid en eventuell försäljning till bolaget af kvarteret Josef bestämmes, att hela kvarteret på en gång bebygges med hus innehållande arbetare-

bostäder, hufvudsakligen bestående af lägenheter om ett rum och kök, att arbetet med uppförandet af dessa byggnader påbörjas senast under år 1913 samt att köpebref å kvarteret utfärdas först sedan grunden till dessa byggnader blifvit lagd. *N:o 79 ang. arbetarebostadsbyggnadsföretag å Emaus samt försäljning af kvarteret Josef till A. S. E. A.*

Drätselkammaren får alltså föreslå,

att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget försälja hela byggnadskvarteret Josef mot en köpeskilling, beräknad efter ett pris af 2 kronor 50 öre pr kvm. med tillägg af 5 % årlig ränta därå, räknadt från den dag staden erlade likvid vid inköpet af samma kvarter från bolaget och till dess köpeskillingen för kvarteret nu af bolaget gäldas, samt under villkor, utöfver de vid försäljning af stadens mark eljest vanliga, att å hela kvarteret på en gång uppföras byggnader för arbetarebostadslägenheter, hufvudsakligen om ett rum och kök, att arbetet med dessa byggnaders uppförande påbörjas senast under år 1913 och att köpebref å kvarteret utfärdas först så snart grunden till dessa byggnader blifvit lagd.

Emot detta förslag hafva Drätselkammarens ledamöter Herrar Jonsson och Viktor Larsson reserverat sig så till vida att de ansett det föreslagna priset vara för lågt.

Västerås den 20 September 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med öfverlämnande af en från Stadsfullmäktige den 20 Juni d. å. till Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren remitterad skrifvelse jämte en från Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget till styrelsen ingifven dylik, i hvilka skrifvelser Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget m. fl. i egenskap af stiftare af ett bostadsbolag anhålla om kostnadsfri utdragning af vatten- och afloppsledningar samt eventuellt gas- och elektriska ledningar till Emausområdet, hvarest detta bostadsbolag har för afsikt att låta uppföra ett större antal arbetarebostäder, får Vatten- och Gasverksstyrelsen, med bifogande af ett sammandrag öfver kostnaderna för ledningarne, anföra följande.

Såsom bifogade karta och kostnadssammandrag angifva, skola ledningarne utgå från korsningen mellan Ringvägen och Kopparbergsvägen. Mellan utgångspunkten och Krutkällarbacken skola ledningarne läggas i den sträckning, som Bergslagsvägen framdeles torde få.

Enligt Alt. I korsa ledningarne berörda väg vid Krutkällarbacken för att sedermera följa detta öppna dike, som enligt bifogade kartskiss ligger i en blifvande gata. Genom att följa det dike, som utgör en naturlig sträckning för afloppsledningarne, kunna dessa utbyggas ända till Nordanby. Från dessa ledningar utgå två större afgreningar till Emaus-

N:o 79 ang. arbetarebostadsbyggnadsföretag å Emaus samt försäljning af kvarteret Josef till A. S. E. A.

området. Afloppsledningarnes dimensioner äro valda med hänsyn till att äfven regn- och dagvatten, som från ett betydande område tillströmmar berörda dike, skall kunna upptagas. Äfven vatten- och gasledningarnas dimensioner äro så valda att desamma äro tillräckliga ej blott för det område, sökandena nu skola bebygga, utan äfven för angränsande områden mot väster och norr.

Elektriska hufvudledningarne föreslås dragna i nära nog rak sträckning mellan Herrgärdsskolan och Emausområdet. Dessa ledningars dimensioner äro emellertid ej så valda, att de tillåta utsträckningar i samma omfång som förutnämnda ledningar Då nämligen en elektrisk luftledning utan svårighet kan, när behofvet så påkallar, utbytas mot en gröfre, är ej nödvändigt att redan nu upplägga grofva ledningar.

Kostnaderna för ledningarna äro uppdelade å tre olika rubriker, nämligen hufvudledningar, fördelningsledningar och serviser. Hufvudledningarne förbinda sökandenas område med stadens rörnät, fördelningsledningarne äro belägna uteslutande inom sökandenas område.

Som af kostnadssammandraget framgår, belöper sig totalkostnaden för ledningarne i Alt. I till kr. 154,800: —.

Såsom ofvan sagts äro emellertid dessa ledningar beräknade och förlagda för att tjänstgöra för en vida större anslutning än den, som kan påräknas från sökandenas område. Gifvetvis kan ej begäras att sökandena skola deltaga i de kostnader, som kunna hänföras till de gröfre dimensioner etc., som af nyssnämnda anledning af styrelsen föreslagits. För att utreda huru stor del af totalkostnaden, som kan anses komma på de ledningar, som för enbart sökandenas behof äro erforderliga, har styrelsen äfven låtit upprätta ett Alt. II, hvilket emellertid ej tar sådan hänsyn till framtida sannolika betydande utvidgningar af stadsområdet åt detta håll, att styrelsen har anledning förorda samma.

Detta Alt. II slutar på en summa af kr. 114,750: —. Enligt gällande allmänna bestämmelser skulle staden häraf bidraga med $^1/_3$ eller kr. 38,250: —, förutsatt att från området kan påräknas en inkomst, som svarar mot detta utlägg. Enligt gjorda kalkyler skulle från området vara att förvänta en sådan tillslutning, att nettoinkomsten, efter afdrag af driftkostnader samt ränta och amortering å verkets byggnader och maskiner, skulle uppgå till kr. 3,600: —, enligt gällande amorteringsplan svarande mot ett kapital af kr. 48,000: — eller kr. 9,750: — mera än ofvan angifna kostnad.

Styrelsen förordar sålunda bifall till ledningars i fråga utförande enligt Alt. I, men vill samtidigt meddela, att styrelsen anser sig sakna befogenhet framkomma med förslag till annan uppdelning af kostnaderna än enligt de allmänna bestämmelserna.

Västerås den 11 September 1912.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafsson.

Ledningar för aflopp-, vatten-, gas och elektrisk ström till samt aflopp från Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets bostadsområde vid Emaus.

ALT. I.

Med utgångspunkt från korsningen mellan Ringvägen och Kopparbergsvägen förläggas ledningarne utmed Bergslagsvägen på dess västra sida fram till Krutkällarebacken,

där ledningarne korsa berörda väg och därefter följa hufvuddiket genom Persbo hage för att möjliggöra anslutning från andra angränsande områden.

N:o 79 ang. arbetarebostadsbyggnadsföretag å Emaus samt försäljning af kvarteret Josef till A. S. E. A.

Med hänsyn till nämnda anslutning hafva rördimensionerna valts på följande sätt:

Rördimensioner:

för aflopp: 28″—12″
„ vatten: 9″— 6″
„ gas: 9″— 5″

Kostnader:

Aflopp:			
Hufvudledningar	Kr.	49,700: —	
Fördelningsledningar	„	17,500: —	
Servisledningar	„	3,450: —	70,650: —
Vatten:			
Hufvudledningar	„	25,100: —	
Fördelningsledningar	„	14,750: —	
Servisledningar	„	1,950: —	41,800: —
Gas:			
Hufvudledningar	„	19,900: —	
Fördelningsledningar	„	8,250: —	
Servisledningar	„	1,700: —	29,850: —
Elektrisk ström:			
Hnfvudledningar	„	9,000: —	
Fördelningsledningar	„	2,000: —	
Servisledningar	„	1,500: —	12,500: —
		Kronor	154,800: —

ALT. II.

Sträckningen af ledningarne från utgångspunkten till Krutkällarebacken blir densamma som Alt. I. Norr om Krutkällarebacken skola ledningarne förläggas invid nuvarande landsväg fram till området i fråga.

Hufvudledningar

för aflopp: 18″—12″
„ vatten: 7″— 6″
„ gas: 7″—5″

Kostnader:

Aflopp:			
Hufvudledningar	Kr.	25,450: —	
Fördelningsledningar	„	18,800: —	
Servisledningar	„	3,450: —	47,700: —
Vatten:			
Hufvudledningar	„	15,700: —	
Fördelningsledningar	„	15,550: —	
Servisledningar	„	1,950: —	33,200: —
		Transport	79,900: —

N:o 79 ang. arbetarebostadsbyggnadsföretag å Emaus samt försäljning af kvarteret Josef till A. S. E. A.

		Transport	79,900: —
Gas:			
Hufvudledningar	„	12 850: —	
Fördelningsledningar	„	9,300: —	
Servisledningar	„	1,700: —	23,850: —
Elektrisk ström:			
Hufvudledningar	„	6,000: —	
Fördelningsledningar	„	4,000: —	10,000: —
		Kronor	114,750: —

Västerås den 12 September 1912.

Gerh. Gustafsson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan flera år tillbaka har en ganska kännbar brist på mindre bostadslägenheter inom staden gjort sig gällande, hvilken bostadsbrist, som naturligt är, haft till följd dels ganska höga hyrespriser, dels svårighet för stadens industrier att erhålla arbetare.

För att i någon mån råda bot på dessa förhållanden hafva undertecknade tagit initiativ till bildande af ett byggnadsbolag, för hvilket stiftelseurkund bifogas. Afsikten är att detta bolag skulle på en gång låta uppföra ett 150-tal egnahem med tillsammans c:a 300 rum och 250 kök, och har ett synnerligen lämpligt område härför funnits å vissa delar af egendomen Emaus tillhörande Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget och Nordiska Metallaktiebolaget. Plan för området har upprättats och är godkänd af Stadsplanekommitterade.

Området bör naturligtvis förses med vatten och afloppsledningar för att de hygieniska förhållandena skola blifva tillfredställande. Som emellertid marken ifråga ej gränsar omedelbart intill stadens planlagda område blir kostnaden för dessa ledningar, som äfven torde komma andra områden till godo, alltför ansenliga om det ifrågasatta bolaget skulle på vanligt sätt bidraga till dessas anläggande, hvarför vi uttrycka den förhoppningen att staden i detta speciella fall ville taga hela kostnaden för dessa ledningar på sig. Vi hafva i särskild skrifvelse till Vatten- och Gasverksstyrelsen anhållit om utredning rörande kostnaden härför liksom äfven för ledningar för gas och elektricitet, förutsatt en tillfredställande afsättning härför kan vinnas, hvilket förefaller oss mycket sannolikt.

Det kapital som erfordras för företaget är emellertid ganska ansenligt, inemot en million kronor. En tredjedel är afsikten anskaffa genom aktieteckning, återstoden genom obligationslån, med säkerhet i inteckningarna i resp. fastigheter. Emellertid är ju af vikt att räntan å detta lån blir lägsta möjliga, och hafva vi förvissat oss om att denna kan blifva $^1/_2$ $^0/_0$ lägre om Västerås stad går i borgen för lånet.

Afsikten är visserligen att arbetare anställda vid Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget skulle i främsta rummet erhålla bostäder inom området i fråga, men då härigenom beredes möjligheter för ett större antal skattebetalande att bosätta sig i staden, och

då detta äfven indirekt torde gifva staden ökade inkomster genom ökad industriell verksamhet inom staden får frågan äfven en allmännare betydelse. *N:o 79 ang. arbetarebostadsbyggnadsföretag å Emaus samt försäljning af kvarteret Josef till A. S. E. A.*

Med anledning af hvad vi här ofvan framhållit hemställa vi härmed att staden ville understödja det planerade företaget,

dels genom kostnadsfritt framdragande af vatten- och afloppsledningar samt ev. äfven af gas- och elektriska ledningar till och genom området,

dels genom borgen å för företaget erforderligt obligationslån.

Vesterås den 20 juni 1912.

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget. *J. S. Edström.* *John Karlsson.*

Georg Enhörning. *J. S. Edström.*
John Fredholm. *I. L. la Cour.*
Arthur Lindén. *gen. J. F.* *Gustaf Adolf Thunblad.*
C. O. Eng. *H. Silfverstolpe.*
Carl Bäckman. *Axel Larsson.*
Axel Andersson.

Ofvanstående skrifvelse upptages som egen motion.

J. S. Edström. *Georg Enhörning.*
John Fredholm. *Carl Bäckman.*

Afskrift.

År 1912 den 8 juni blef denna Stiftelseurkund i två exemplar till konungens befallningshafvande ingifven; betygas Västerås Slott i landskansliet som ofvan.

Ex officio
Herman Uddén.

Stiftelseurkund.

Undertecknade, som beslutat att för här nedan nämnda ändamål stifta bolag å aktier med begränsad ansvarighet enligt bestämmelserna i 1910 års lag om aktiebolag, hafva för det tillärnade företaget uppgjort följande hufvudgrunder:

§ 1.

Bolagets verksamhet skall hafva till föremål att inköpa lämplig tomtmark samt därå uppföra egnahemsbostäder afsedda att i främsta rummet försäljas till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets arbetare.

N:o 79
ang. arbetarebostadsbyggnadsföretag å Emaus samt försäljning af kvarteret Josef till A. S. E. A.

§ 2.

Bolagets aktiekapital skall utgöra minst Tvåhundratusen (200,000) kronor och högst Sexhundratusen (600,000) kronor.

§ 3.

Aktie skall lyda å Etthundra (100) kronor.

§ 4.

Alla aktier medföra samma rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst.

§ 5.

Bolagets styrelse har sitt säte i Västerås.

§ 6.

Bolagets styrelse består af 5 ledamöter med 2 suppleanter för dem. Styrelsen är beslutför när 3 ledamöter äro tillstädes.

§ 7.

Kallelse till bolagsstämma äfvensom andra meddelanden till aktieägarna skall kungöras uti någon i Västerås utkommande tidning eller skriftligen tillställas hvarje aktieägare personligen, kallelse till bolagsstämma minst 14 dagar före stämman.

Västerås den 25 Maj 1912.

J. S. Edström. **John Karlsson.** **John Fredholm.**
I. L. la Cour. **Arthur Lindén.** **Georg Enhörning.**
Civilingeniör.

Gustaf Adolf Thunblad, Metallarbetare, Västerås.
Carl Oskar Eng, Svarfvare, Västerås.

H. Silverstolpe. **Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget.**
J. S. Edström.

Carl Bäckman. Svarfvare.
Axel Larsson. Maskinformare.
Axel Andersson. Filare.

Att Herrar Edström, Karlsson, Fredholm, la Cour, Lindén, Enhörning, Thunblad, Eng, Silverstolpe, Bäckman, Larsson och Andersson egenhändigt underskrifvit förestående stiftelseurkund bevittna:

B. Öfverbeck. Kontorschef, Västerås.
E. N. Dybeck. Kontorist, Västerås.

Afskriftens likhet med originalet intyga:

Ingrid Åkerman, Västerås.
Emy Zetterstrand, Västerås.

Till Västerås Stads Vatten- och Gasverksstyrelse, Västerås.

N:o 79 *ang. arbetarebostadsbyggnadsföretag å Emaus samt försäljning af kvarteret Josef till A. S. E. A.*

För att i någon mån fylla det mycket trängande behofvet af billiga, ändamålsenliga och hygieniska arbetarebostäder här i staden hafva vi tagit initiativ till bildandet af ett bostadsbolag, som skulle omhändertaga uppförandet af ett större antal bostäder inom den norra delen af Emaus område. För området i fråga hafva vi i noggrann öfverensstämmelse med stadsplanekommitténs önskemål låtit upprätta stadsplan, hvilken härmed bifogas. Det antal bostäder, som till en början inom detta område är afsedt uppföras uppgår till c:a 150, innehållande c:a 300 rum och 250 kök.

En förutsättning för det planerade företaget är emellertid att vatten- och afloppsledningar af staden framdragas till och genom området ifråga, så att de hygieniska förhållandena blifva ordnade på ett fullt tillfredsställande sätt, en sak som i Västerås och speciellt inom ett område af ifrågavarande art naturligtvis är af synnerlig vikt.

Vi anhålla därför om Edert v. meddelande, på hvilka villkor styrelsen är villig framdraga nämnda ledningar. Vid dessas ev. nedläggande framställer sig lätt äfven den frågan, huruvida ej lämpligen äfven gasledningar samtidigt böra nedläggas. Hvad elektriska ledningar beträffar kunna ju dessa framdragas oberoende af öfriga ledningar, så snart man fått utrönt intresset för användantet af elektriskt ljus inom lägenheterna ifråga.

Vi våga hoppas, att styrelsen finner anledning förorda framdragandet af ifrågavarande ledningar *på stadens bekostnad,* och vilja vi som skäl härtill framhålla:

dels förmånen för staden i dess helhet af en så kraftig ökning af befintliga smålägenheter, som förutnämnda företag innebär,

dels vikten af att byggnaderna i fråga helt och hållet komma att uppföras inom stadens område och ej inom närbelägna, i andra kommuner liggande samhällen,

dels att bostäderna ifråga uppföras på ett verkligen hygieniskt sätt, hvilket torde bespara staden icke oväsentliga indirekta kostnader,

dels slutligen den icke obetydliga intägt staden torde kunna påräkna för inom området försåldt vatten och eventuellt gas och elektricitet.

Vi vilja slutligen meddela, att för den händelse staden ställer sig välvilliggent emot våra ofvan berörda byggnadsplaner, vår afsikt är att redan under instundande sommar igångsätta dithörande arbeten.

Västerås den 8 Juni 1902.

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget.
J. S. Edström.

John Karlsson. ***J. S. Edström.*** ***I. L. la Cour***

Georg Enhörning. ***John Fredholm.***

Arthur Lindén. ***Gustaf Adolf Thunholm.*** ***C. O. Eng.***
gen. J. F.

Carl Bäckman. ***H. Silverstolpe.*** ***Axel Andersson.***

Axel Larsson.

N:o 79
ang. arbetarebostadsbyggnadsföretag å Emaus samt försäljning af kvarteret Josef till A. S. E. A.

Till Västerås stads Drätselkammare.

För den händelse att inbjudarnes till det planerade Egnahemsbolaget framställning om vissa medgifvanden från Stadens sida ej skulle af Drätselkammaren kunna tillstyrkas, få vi anhålla att af staden få återköpa kvarteren Hubert och Josef till ett pris af Kronor 2:50 pr m², eller på enahanda villkor några andra likbelägna lämpliga tomter så stora att därå kunna uppföras bostäder för c:a 200 arbetarefamiljer.

Vi bedja få framhålla, att det för industriens utveckling är fullkomligt nödvändigt att ett större antal arbetarebostäder snarast möjligt kommer till stånd, och förbinda vi oss att, därest vår ofvan framställda begäran bifalles, skyndsammast å sagda tomter låta uppföra bostadskomplex för arbetarelägenheter.

Vi anhålla vördsamt om ärendets omedelbara handläggande.

Västerås den 19 Sept. 1912.

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget
J. S. Edström.

N:o 80.

Drätselkammarens förslag till markutbyte för vissa regleringar vid lägenheten Hoffsta.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren få härmed anhålla om bemyndigande att med ägarne af lägenheten Hoffsta, som planlagts genom stadsingeniörskontorets försorg och i samråd med stadsplanekommitterade, J. E. Jonsson och E. Pettersson ingå bytesaftal för reglering af området och stadens därintill gränsande mark enligt å närlagda af stadsingeniören Gösta Smitt i April 1912 upprättade karta tecknade förslag, alternativ II, hvarigenom staden afstår till Jonsson och Pettersson 209 kvm. att läggas till tomten N:o 9, 485 kvm. att läggas till tomten N:o 10 och 56 kvm. utgörande en del af den mark de såsom ägare af tomten N:o 10 äro skyldiga att ersätta för Kristiansborgsvägens utvidgning enligt ofvanberörda plan, samt Jonsson och Pettersson afstå till staden 530 kvm. att utläggas till en öppen plats intill stadens mark, två mindre områden om respektive 62 och 80 kvm. att utläggas till vidgning af Kristiansborgsvägen samt 65 kvm. att ingå i tomtmarken söder om nämnda väg, allt utan någon mellangift å någondera sidan

Västerås den 20 September 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 81.

N:o 81 ang. lönetillägg åt stadens ombudsman.

Drätselkammarens förslag ang. personligt lönetillägg åt stadsombudsmannen T. Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadens ombudsman Theofil Öberg har hos Drätselkammaren anhållit, att Drätselkammaren ville taga under öfvervägande, huruvida någon höjning i hans löneförmåner — oafsedt det första ålderstillägget — kunde äga rum från och med nästkommade år och såsom skäl för denna sin framställning särskildt framhållit de i hög grad ökade tjänstegöromålen. Drätselkammaren kan icke finna denna framställning annat än befogad. Det torde vara äfven för Stadsfullmäktige väl kändt, att ombudsmannens arbetsbörda varit och är i ständig tillväxt. I synnerhet torde detta vara förhållandet med hans göromål för Drätselkammaren. Exempelvis kan härom nämnas, att antalet paragrafer i Drätselkammarens protokoll vid Augusti månads utgång i år är i det närmaste 50 % högre än vid motsvarande tid förlidet år. För Stadsfullmäktiges räkning hafva äfven ökade och i vissa fall nya göromål tillkommit under nuvarande ombudsmannens senare tjänstetid. Stadsfullmäktiges handlingar tryckas nu mera allmänt och i större utsträckning än förut. Tryckningen af Stadsfullmäktiges protokoll jämte upprättandet af det årliga sakregistret öfver protokoll och handlingar äro nytillkomna göromål. Och äfven inom de öfriga nämder och styrelser och framförallt kommittéer, hos hvilka ombudsmannen tjänstgör, förekommer, enligt hvad Drätselkammaren inhämtat, afsevärd ökning i göromålen; detta allt gifvetvis beroende på stadens snabba tillväxt i folkmängd och utveckling i öfrigt.

På grund af det anförda föreslår Drätselkammaren,

att Stadsfullmäktige ville utöfver i den fastställda lönestaten upptaga löneförmåner bevilja stadens ombudsman Theofil Öberg ett personligt lönetillägg af 1,000 kronor om året från och med den 1 Januari 1913 att utgå för hvarje år af uttaxerade medel.

Västerås den 20 September 1912

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 31 Oktober. XVII

N:o 82.

Renhållningskommitterades betänkande med förslag ang. ny renhållningsstadga samt inrättande af en kommunal svingård.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

På förslag af Hälsovårdsnämnden i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 15 Februari 1911, intagen jämte bilagor i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för samma år under N:o 9, tillsatte Stadsfullmäktige den 23 samma månad och år en kommitté med uppdrag att efter verkställd utredning till Stadsfullmäktige inkomma med förslag *dels* till stadga för renhållningen inom gårdarne i Västerås på grundvalen af det s. k. tredelningssystemet, *dels* angående inrättande af en stadens svingård, *dels ock* rörande tillfredsställande anordningar för hopsamlande och uppläggande af soporna från staden

Efter slutad utredning få kommitterade såsom resultat af densamma härmed framlägga nedan omförmälda förslag och därvid anföra följande.

Det nuvarande renhållningsväsendet i staden är till stor del redan ett kommunalt företag. Stadens renhållningsverk hämtar från alla fastigheter inom stadsplanen kostnadsfritt och från stora områden utom stadsplanen mot eller utan afgift såväl latrin som andra afskrädesämnen samt tillvaratager orenligheten: latrinen vid stadens pudrettfabrik å Kungsängen och öfriga afskräden genom kompostering å aflägsna platser, hvarifrån de komposterade ämnena såsom gödsel antingen försäljas eller användas för stadens eget, af renhållningsverket drifna jordbruk.

Emot nu gällande bestämmelser om afträdens anordnande och beskaffenhet samt hämtning af latrinen och anordningarne för dess tillvaratagande torde i hufvudsak ej vara så mycket att anmärka. Kommitterade hafva likväl i sammanhang med sitt förslag i öfrigt ansett sig böra föreslå en del ändrade bestämmelser i förevarande afseende dels för erhållande af likformighet med öfriga föreslagna nya stadganden och dels för att bringa denna del af stadsrenhållningen i mera öfverensstämmelse med modernare principer och för att bättre än hittills tillgodose hygieniska kraf.

Den stora bristen i nuvarande renhållningssystem är dock den sammanblandning, som nu redan inom gårdarne äger rum, af matrester och dylikt med andra afskräden såsom sopor, förbrukade husgerådsartiklar, skräp m. m. Olägenheterna af denna anordning ligga i öppen dag och äro säkert kända af en hvar. Den oftast öppna soplåren inom en en gård med sin vämjeliga blandning af all slags orenlighet sprider kring sig, särskildt under den varmare årstiden en vidrig stank samt är ett ständigt tillhåll för råttor och flugor. Hämtningen från soplårarna kan icke heller försiggå utan att stanken ytterligare förvärras och sprides Upplagsplatserna för dessa sopor måste ofta på grund af den tilltagande byggnadsverk-

N:o 82. Renhålln.-kommitténs betänkande.

samheten och klagomål från de närboende bytas om Det torde därför, om det nuvarande systemet skall fortgå, snart blifva för renhållningsverket omöjligt att utan alltför stora transportkostnader verkställa bortforslingen och finna erforderliga sopupplagsplatser. Därtill kommer att sopgödseln på grund af den stora mängd skräp och till gödning odugliga eller för jordbruket skadliga ämnen, som den innehåller, blir allt mindre efterfrågad.

Det är dessa och andra olägenheter som framtvingat förslaget att här, liksom redan skett i en del andra svenska städer och mångenstädes utomlands, införa det s. k. separationssystemet, hvilket innebär, att den orenlighet och det affall m. m., som nu sammanslås i soplårarne, redan inom hvarje fastighet, ja i hvarje särskild lägenhet uppdelas i två, tre eller flere särskilda kärl eller behållare och sedermera hvar för sig bortföres och på olika sätt användes.

Men ett införande af separationssystemet är icke allenast ägnadt att råda bot på olägenheterna af nuvarande förhållanden utan medför därjämte direkta fördelar icke blott för staden och dess ekonomi utan äfven nationalekonomiskt, då därigenom beredes möjlighet att praktiskt tillvaratagа de icke så små värden, som representeras af här ifrågavarande affallsämnen.

Det separationssystem kommitterade vilja föreslå till införande här i Västerås afser särskiljandet af affallsprodukterna från gårdarne — frånsedt latrinen — i tre och i vissa fall fyra olika delar, nämligen 1:o) *svinmat*, 2:o) *gödselsopor*, 3:o) *skräp* och 4:o), i de fastigheter där sådant kan förekomma, *fabriks- och butiksaffall*.

Till *svinmat* räknas matrester, köksafskräde och dylikt, som lämpligen kan användas till föda åt svin För sådana ämnens uppsamlande skall i hvarje kök finnas ett särskildt kärl, dit andra ämnen ej få slås Svinmaten för hela fastigheten uppsamlas sedan i ett å en särskild sopplats uppställdt plåtkärl, försedt med tätt tillslutande lock, så att innehållet dels blir oåtkomligt för råttor, och dels icke kan sprida elak lukt Detta och öfriga på sopplatsen uppställda kärl äro utmärkta med lätt synliga skyltar, angifvande innehållet. Svinmaten bortföres genom renhållningsverkets försorg och tillvaratages af detsamma. För användningen af svinmaten kunna egentligen blott två olika sätt komma i fråga, nämligen antingen att den försäljes till enskilda svinuppfödare eller, i den mån detta ej låter sig göra komposteras jämte andra tjänliga ämnen till gödsel, eller ock att den användes till utfordring af svin i en stadens egen svingård. Erfarenheten från andra städer har gifvit vid handen, att det senare sättet är att föredraga och detta af flere skäl, men framförallt därför att detsamma lämnar för staden det bästa ekonomiska resultatet och förorsakar minsta besvär och olägenheter Kommitterade hafva därför ansett sig böra föreslå inrättandet af en kommunal svingård, till hvilken fråga kommitterade här nedan återkomma.

Det andra slaget af affallsprodukter utgöres af *gödselsopor*, hvartill hänföras sopor från gata och gård, från kloakbrunn upptagen orenlighet, trädgårdsaffall och andra liknande ämnen, hvilka äro lämpliga till gödningsämnen, äfvensom kreatursspillning. Dessa ämnen härröra sålunda icke till någon del från bostadslägenheterna eller hushållen, hvarför något kärl för sådana ämnen ej behöfver finnas i köken, utan endast från gård, trädgård och gata samt häst- och kreatursstallar och dylikt. Det är gifvet att dessa ämnen äro mycket lämpligare som gödsel än de nuvarande s. k. soporna och skola vinna större efterfrågan och betala sig bättre än dessa. Därjämte är det klart att någon större olägenhet af stank från ifrågavarande ämnen icke bör förekomma vare sig i gårdarne eller vid upplagsplatserna. Härtill kommer att gödselsopornas myckenhet efter afskiljande af köksaffall och skräp kommer att afsevärdt nedgå, så att det kan ifrågasättas, om

så mycket däraf blir öfver efter tillvaratagandet af hvad som åtgår för renhållningsverkets eget jordbruk.

Till det tredje slaget affallsämnen eller *skräp* räknas allt slags torrt affall från gårdar och hushåll, som ej kan användas till svinmat eller gödsel, såsom förstörda husgeråd, förbrukade klädespersedlar, papper, blecksaker, glas och porslin och dylikt samt aska. För dessa ämnen torde särskilda behållare vara behöfliga äfven inom hemmen. Detta slag af affallsämnen lämpar sig, till den del desamma ej kunna lämpligen särskiljas och tillvaratagas (lump, skrot och dylikt), till fyllnad vid stadens hamn och å andra ställen.

Från skräpet har det befunnits lämpligt att i de fastigheter, där sådant kan förekomma särskilja ytterligare ett fjärde slags ämnen, nämligen *fabriks- och butiksaffall*, hvartill hänföres affall från fabriker, handtverkerier, andra näringar och butiker. Detta slags affall uppstår nämligen ofta i så stor myckenhet, att särskilda regler därför ansetts böra uppställas. Ifrågavarande affallsämnen skola hopsamlas och förvaras för sig inom hvarje gård där de förekomma och genom gårdsägarens försorg bortforslas.

Till det förslag till renhållningsstadga, som af kommitterade uppgjorts på grundvalen af ofvan omförmälda separationssystem och nu underställes Stadsfullmäktiges pröfning, torde, utöfver det ofvan anförda rörande förslagets allmänna principer, några förklarande anmärkningar vara erforderliga.

Bestämmelsen i § 2 mom. 2 därom, att afståndet mellan afträdeskärlets öfverkant och sittbrädan endast får vara 2 á 3 cm., afser att förhindra dels att råttor kunna bereda sig tillträde till kärlet och dels att orenligheten spilles utom detsamma.

I § 10 mom. 1 är stadgadt, att all bortforsling af latrin och svinmat skall verkställas uteslutande af renhållningsverket och — utom i vissa i det följande af momentet afgifna undantag — på stadens bekostnad. För hämtning utom stadsplanen skall enligt det första undantaget afgift erläggas, i den mån Stadsfullmäktige icke för vissa fastigheter eller byggnadsområden bestämma afgiftsfri hämtning. Vid införandet af sistnämnda stadgande hafva kommitterade tänkt på en del områden och fastigheter utom stadsplanen, för hvilka denna stadga kan blifva gällande. Förhållandet är nämligen, att hämtning *mot afgift* redan nu verkställes af renhållningsverket från en del sådana områden och fastigheter. Dessa afgifter, som i allmänhet äro mycket små, äro stadgade med hänsyn till de särskildt stora kostnader, som hämtningen från dessa områden och fastigheter medför. Det är för att icke afskära möjligheten för staden att fortfarande få uppbära en skälig ersättning i sådana fall, som ifrågavarande undantagsbestämmelse tillkommit.

Stadgandet i § 10 mom. 1 b) att gårdsägare skall för rensning af kloakbrunn, där sådant sker genom stadens försorg, erlägga särskild afgift, afser att rensning af kloakbrunn å gård skulle kunna ske genom stadens Vatten- och Gasverksstyrelse, hvilken styrelse nu verkställer rensning af kloakbruunnar i gatorna.

§ 10 mom. 2 bestämmer, att gödselsopor och skräp i regel skola bortforslas af renhållningsverket på stadens bekostnad men medgifver undantag för gårdsägare, som så önskar, att efter anmälan själf ombesörja detta arbete, i hvilket fall sådan anmälan dock ej får afse kortare tid än ett år. Denna sistnämnda bestämmelse, om att sådant undantag skall gälla för minst ett år har föreslagits till undvikande af det missförhållandet, att stallägare, såsom hittills skett, under den tid af året då stallspillningen är särskildt efterfrågad och betalas väl, själf tillvaratager och försäljer gödseln, men låter under återstående delen af året renhållningsverket hämta densamma. Meningen med stadgandets formulering är den, att en gårdsägare, som själf vill tillvaratagа sin hästspillning skall göra det hela året

N:o 82. *Renhålln.-kommitténs betänkande.*

om och i så fall äfven själf bortföra alla öfriga gödselsopor och skräp från sin gård.

Bestämmelsen i § 15 att svinhållning inom område, där den föreslagna stadgan skulle tillämpas, är förbjuden, hafva kommitterade upptagit i stadgan, enär kommitterade ansett, att, då så få svin numera finnas inom stadens bebyggda delar samt så stränga bestämmelser måste uppställas för svinhus, det vore bäst att helt och hållet förbjuda svinhållning inom stadgans tillämpningsområde, detta jämväl med hänsyn till förslaget om att staden skulle tillvarataga svinmaten.

Beträffande 18 §:*ens* bestämmelse om de områden utom stadsplanen, för hvilka den nya stadgan skulle kunna tillämpas, hafva kommitterade på grund af de åligganden och därmed förenade kostnader, som enligt densamma tillkomma staden, ansett bäst att icke nu fastslå annat än stadsplaneområdet såsom det, inom hvilket stadgan ovillkorligen skall tillämpas, samt hållit före, att frågan om bestämmandet om utvidgningar af stadgans tillämpningsområde bör kunna afgöras särskildt för sig, antingen samtidigt med stadgans införande eller sedermera, då förhållandena sådant påkalla. Vissa tätt bebyggda områden, från hvilka hämtning för närvarande äger rum, synas redan nu böra intagas i detta område, men kan ju detta ske i den ordning, kommitterade i stadgan föreslagit Åtskilliga byggnadsområden och fastigheter äro däremot så aflägset och enstaka belägna samt därjämte så dåligt försedda med vägar, att det skulle blifva alltför betungande för att icke säga, åtminstone i vissa fall, omöjligt att ålägga staden hämtningsskyldighet från dessa områden och fastigheter.

Det är klart att det nu föreslagna separationssystemet icke kan genomföras utan kostnader såväl för staden som för de enskilda gårdsägarne För latrinhämtningen torde omkring ett hundratal ombyteskärl med lock á 12 kronor behöfva af renhållningsverket anskaffas äfvensom i mån af behof latrinkärl utan lock á 8 kronor för att ersätta förslitna sådana inom gårdarne. Med hänsyn till den långa öfvergångstiden behöfver dock denna anskaffning ske endast så småningom. Kostnaden för svinmatskärl och hvad som hör till svinmatshämtningen ingår i kostnadsberäkningen för svingårdsanläggningen.

För de enskilda gårdsägarne kommer i fråga dels omändring af nuvarande afträden och nyanskaffning af latrinkärl och dels anordnande af sopplats med därtill hörande kärl, dock icke svinmatskärl Kommitterade hänvisa härutinnan till närlagda af Byggmästaren J. Alb Fredriksson på kommitterades uppdrag utförda beskrifningar och kostnadsberäkningar samt ritningar, omfattande äfven utredning för nyinrättade afträden. Om dessa beräkningar torde blott böra erinras, att de afse förhållanden i stora och medelstora gårdar, men att i fråga om mindre gårdar och särskildt i sådana gårdar där gårdsägaren själf kan utföra arbetet med anordningarne åtminstone delvis, kostnaderna torde ställa sig betydligt mindre. I hvarje fall synes den ökade trefnaden och de bättre hygieniska förhållandena mer än väl uppväga dessa kostnader.

Såsom ofvan nämnts hafva kommitterade i sammanhang med tredelningssystemets införande ansett sig böra föreslå inrättandet af en kommunal svingård. Denna del af frågan har förberedande utredts af två kommitténs ledamöter, hvilka i sitt till kommitterade afgifna utlåtande därom yttrat bland annat:

"På grund af erfarenhet från andra städer såväl i in- som utlandet torde få anses fastslaget, att köksaffallet, rätt behandladt i hög grad lämpar sig för uppfödning af svin och att fläsket blir af fullgod beskaffenhet.

Genom anställda försök och utredningar har man funnit, att hvarje invånare i genomsnitt per dag lämnar 120 gram köksaffall och att 6 kgm. köksaffall per dag är en lämplig utfordringsmängd för hvarje svin. Ett svin skulle så-

lunda kunna födas på hvar 50:de invånare och Västerås stad med 20 tusen invånare lämna köksaffall för utfordring af 400 svin

N:o 82. Renhålln.-kommitténs betänkande.

Antalet slaktdjur per år bör kunna uppgå till 500 st. med en slaktvikt af i genomsnitt 80 kgm. Efter ett försäljningspris af 80 öre kgm skulle en försäljningsumma af 32 000 kronor kunna ernås

Inkomster och utgifter kunna beräknas sålunda:

Inkomster.

Försäljning af fläsk	kronor	32,000: —

Utgifter.

Kraftfoderinköp	kronor	6,500: —
Inköp af mindre svin	„	7,500: —
Aflöningar	„	3,000: —
Hämtning af köksaffallet	„	2,000: —
Ränta och amortering	„	6,000: —
Ved, lyse diverse	„	2,000: —
	Kronor	27,000: —
Beräknadt öfverskott	„	5,000: —
	Summa Kronor	32,000: —

Några säregna förhållanden, som sknlle ställa en kommunal svingård för Västerås i ett sämre ekonomiskt läge än i andra städer af samma storlek, anse vi icke heller förefinnas. Visserligen förekomma ett stort antal arbetarehushåll från hvilka köksaffallet är relativt litet, men har hänsyn tagits därtill vid beräkningarnas uppgörande.

Frågan angåeende köksaffallets särskiljanda och användning som svinföda får emellertid icke uteslutande bedömas efter den större eller mindre direkta vinst, som därigenom kan tillskyndas samhället, utan bör ses med hänsyn till den betydelse i hygieniskt och nationalekonomiskt afseende en dylik anordning kan komma att medföra.

Om man åsätter ett kgm. köksaffall ett minimivärde af 1 $1/_2$ öre, och hela årsproduktionen är 800,000 kgm. skulle dess totalvärde blifva 12,000 kronor pr år. Enklast vore ju att sälja affallet men dels måste det förut sammanföras till ett ställe för sterilisering, något som ställer sig rätt dyrt, dels har det visat sig svårt att finna afnämare för så stora mängder.

Kommunala svingårdar finnas för närvarande anlagda i Uppsala, Eskilstuna, Örebro, Karlskrona och Helsingborg. Uppgifterna från dessa städer äro till favör för svingårdarna med undantag för Helsinborg, där sjukdomar bland svinkreaturen förorsakat försluster.

Bygges och skötes svingården så att man i tid kan blifva herre öfver eventuellt uppträdande farsoter, bör man på goda grunder kunna förutsäga den en god ekonomisk framtid.

Beträffande platsen föa svingårdsanläggningen anse vi att lämplig sådan kan erhållas ute vid staden tillhöriga egendomen Stenby dels på grund af dess fria läge i närhet med järnvägen, dels ock emedan bostad där kan beredas personalen i redan befintliga byggnader."

Enligt närlagda af stadens byggnadschef upprättade kostnadsförslag skulle inrättandet af en svingård för 300 svin, hvilket antal kommitterade för närvarande ansett tillräckligt medföra ett utgift på en gång af 100,000 kronor.

Under utredningens gång hafva kommitterade ansett sig böra på grund af de ofta förekommande klagomålen från personer som bo i närheten af nuvarande pu-

N:o 82. Renhålln.-kommitténs betänkande.

drettfabriken, öfver olägenheter af densamma, äfven undersöka frågan om uppförande af en ny pudrettfabrik å en mera aflägsen plats.

Såsom lämplig ny plats för pudrettfabriken hafva kommitterade utsett ett område af Stenby i närheten af den föreslagna svingården. Genom stadens byggnadschef har uppgjorts kostnadsförslag till en sådan pudrettfabrik slutande å ett belopp af 110,000 kronor. Såsom af denna beräkning framgår äro en del af anordningarne för svingården tänkta gemensamma för denna och pudrettfabriken.

En gifven förutsättning för pudrettfabrikens förläggande till Stenby är anordnandet af järnvägsspår för latrinens och pudrettens samt torfmullens forsling till och från fabriken eller ock utförande af en större väganläggning utmed järnvägens sträckning eventuellt med spåranordningar.

Enligt hvad närlagda utredning af baningeniören vid S. V. B järnväg Kaptenen V. Grandinsson ger vid handen erfordras växelbevakning med flere extra utgifter, som öka de årliga driftkostnaderna, därest anläggningen af järnvägsspår sker nu, men synes antagligt, att dessa extra utgifter i en framtid kunna till största delen eller alldeles försvinna, beroende på järnvägsdriftens utveckling.

En väganläggning till Stenby, som torde blifva mycket dyrbar, bör lämpligen anstå till dess äfven andra behof än det nya renhållningsverkets påfordra dess utförande.

På grund af dessa omständigheter och den höga anläggningskostnaden samt då, huru önskvärd pudrettfabrikens å Kungsängen förflyttningen än är, densamma likväl ännu några år torde kunna bibehållas utan allt för stora olägenheter, hafva kommitterade endast ansett sig böra framlägga resultatet af sin utredning i denna del utan att nu föreslå någon åtgärd i detta afseende. När omständigheterna det påfordra torde Drätselkammaren eller Hälsovårdsnämnden komma att hos Stadsfullmäktige framställa förslag i detta hänseende.

Hvad beträffar kommitterades uppdrag att föreslå tillfredställande anordningar för hopsamlande och uppläggande af soporna från staden torde utöfver det härofvan sagda endast behöfva tilläggas, att genom köksaffallets och skräpets afskiljande sopornas mängd komma att minskas med omkring 40 % och med just de ämnen, som vid komposteringen förorsaka det största obehaget på grund af sin vidriga lukt och sitt skräpiga utseende, samt att efter separationssystemets införande det därför icke bör vålla någon svårighet att finna lämpliga upplagsplatser.

På grund af det ofvan anförda och under hänsvisning till närlagda bilagor föreslå kommitterade, att Stadsfullmäktige ville besluta:

dels för sin del antaga närlagda förslag till renhållningsstadga, byggd på grundvalen af det s. k. separationssystemet.

dels ock gifva Drätselkammaren i uppdrag att vid Stenby uppföra en stadens svingård och verkställa för denna inrättning behöfliga anordningar och anskaffningar i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af stadens byggnadschef uppgjorda ritningar och kostnadsförslag samt för ändamålet anslå ett belopp af 100,000 kronor,

Västerås den 25 September 1912

På renhållningskommitterades vägnar:

Otto Oest.

Theofil Öberg.

N:o 82.
Renhålln.-kommitténs betänkande.

Förslag

till

Renhållningsstadga för gårdarne i Västerås stad och vissa i särskild ordning bestämda delar af stadens område.

§ 1.

Förvaltningen af stadens renhållningsväsen.

Förvaltningen af stadens renhållningsväsen, såvidt den afser den renhållning, hvaom i § 10 mom. 1 och 2 här nedan förmäles, tillkommer Drätselkammaren, som därvid biträdes af föreståndaren för renhållningsverket. Denne föreståndare, som antages af Drätselkammaren med tre månaders uppsägningstid och åtnjuter af Stadsfullmäktige bestämd aföning, har att i utöfningen af sin befattning ställa sig till efterrättelse, hvad gällande lag och denna stadga innehålla, samt de särskilda föreskrifter, som Drätselkammaren för honom utfärdar.

Föreståndaren är ansvarig för fullgörande af den renhållningsskyldighet, som staden enligt denna stadga sig åtagit.

§ 2.

Afträdes beskaffenhet.

Utöfver bestämmelserna i § 17 mom. 1, 2 och 3 af hälsovårdsstadgan för riket skall i afseende å afträde följande iakttagas.

1) Till behållare för latrin, jämväl till våningsklosetter, som ej äro uteslutande afsedda för tillfälligt begagnande, må endast användas kärl af stålplåt enligt af Hälsovårdsnämnden godkänd modell.

2) Kärl i afträde skall vara så uppställdt, att afståndet från dess öfverkant till sittbrädet utgör 2 à 3 cm., dock må samma afstånd i redan befintliga afträden uppgå till högst 5 cm.

I våningsklosetter må dock större afstånd mellan kärlet och sittbrädet kunna medgifvas, därest tillfredsställande anordningar för urinens afledande finnas.

3) Afledes urinen till kloakledningen, skall noga tillses, att urintrattar och rör alltid hållas fria från fördämningar.

4) Kring afträdeskärl skall finnas en med väl slutande lock försedd stomme, lämpad efter den för sådana kärl fastställda modellen, samt så anordnad, att detsamma ej kan på annat sätt däri inställas, än att den fasta eller flytande orenligheten, när den aflåtes, icke kan spillas utanför och att kärlet utan svårighet kan uttagas och besiktigas.

5) Där afträde icke är så anordnadt, att bakom kärlen finnes en tillräckligt bred öppen gång, från hvilken dessa kunna besiktigas och bekvämt uttagas, skall sitsen å den omslutande stomman vara så inrättad, att den utan svårighet kan slås upp så mycket, att hinder ej möter för ombyte eller besiktning af kärl.

6) Å afträde skall hela golfvet, jämväl innanför stommen, och där uttagningsgång bakom kärlet finnes, äfven golfvet i denna vara belagdt med asfalt, cement eller annat ämne, som icke genomsläpper eller insuger vätska.

7) Afträde skall vara försedt med ändamålsenlig anordning för luftväxling samt hållas i snyggt skick.

8) Hvarje gårdsafträde skall vara försedt med ett utvändigt anbragt, tydligt nummer, och skall inom hvarje egendom numreringen böja med 1 och fortsätta i oafbruten sifferföljd.

N:o 82.
Renhålln.-kommitténs betänkande.

§ 3.

Innan latrinkärl blifvit så fylldt, att innehållet når upp till öfverkanten, skall bud om hämtning ske. Hämtning skall dock i hvarje fall verkställas minst en gång i månaden.

Hämtning från afträde.

När lägenhetsinnehafvare flyttar eller eljes lämnar lägenheten för längre tid än en månad, skall afträdesorenligheten genast bortföras.

Därest Hälsovårdsnämnden till förekommande eller hämmande af smittosam sjukdom föreskrifver, att bortforsling af afträdesorenligheten skall ske oftare, än nu är sagdt, länder sådant till efterrättelse.

§ 4.

Ombyte af afträdeskärl.

Vid ombyte får endast rentvättadt kärl insättas och skall detsamma å bottnen till en höjd af 15—20 cm. vara fylldt med torfströ från renhållningsverkets förråd.

§ 5.

Urinkur.

Där inom gård finnes urinkur, skall den hafva direkt underjordiskt aflopp till kloak, om sådan finnes till tomten framdragen. Finnes ej kloak, skola för urinens mottagande användas täta och lätt flyttbara kärl, innehållande torfströ eller annat lämpligt af Hälsovårdsnämnden godkändt ämne. Dessa kärl skola tömmas och innehållet bortföras, så ofta behofvet det påkallar. Golfvet i urinkur skall vara belagdt med *asfalt*, *cement* eller annat ämne, som icke genomsläpper eller insuger vätska. Väggarne, därest de äro af trä, skola beckas eller asfalttjäras till minst en meters höjd från golfvet.

Urinkur med hvad därtill hör skall hållas i snyggt och vårdadt skick.

§ 6.

Sopning af gård.

Sopning af gårdar, smygar och portgångar skall ske minst en gång i veckan, dock ej när marken är af snö betäckt, Magistraten och Hälsovårdsnämnden obetaget, att, där anledning därtill förekommer, förordna, att sådan rengörtng skall oftare verkställas.

§ 7.

Separation.

1) *Svinmat,* hvartill räknas matrester, köksafskräde och dylikt, skall uppsamlas i täta och lätt flyttbara, på täta underlag stående kärl af stålplåt enligt af Hälsovårdsnämnden faställd modell.

Vid sådan påföljd för öfverträdelse, som i 17 § stadgas, är det förbjudet att sammanblanda svinmat med eller inlägga sådan i samma kärl som sopor eller annan orenlighet; åliggande det gårdsägaren att hålla noggrann tillsyn öfver efterlefnaden af denna bestämmelse.

2) *Gödselsopor,* hvartill räknas sopor från gata och gård, från kloakbrunn upptagen orenlighet, affall från trädgård och andra liknande ämnen, hvilka äro lämpliga till gödningsämne, äfvensom kreatursspillning, skola uppsamlas i täta och lätt flyttbara samt på täta underlag stående kärl af den form och storlek, Hälsovårdsnämnden bestämmer; dock må å gård, där häst- eller fäkreatur hållas, efter Hälsovårdsnämndens tillstånd fast gödselkammare för gödselsopornas uppsamlande få användas.

3) *Skräp,* hvarmed förstås affall, som ej kan användas till svinmat eller gödningsämne, såsom förstörda husgeråd, förbrukade klädespersedlar, papper, blecksaker, glas och porslin och dylikt samt aska uppsamlas och förvaras i särskilda behållare.

4) *Fabriks- och butiksaffall,* hvartill hänföres affall från fabriker, handtverkerier, andra näringar och butiker, hopsamlas och förvaras särskildt för sig.

5) *Flytande ämnen* få icke i ofvan uppräknade uppsamlingskärl utslås.

6) Kärlen för svinmat och gödselsopor skola vara försedda med lock, som för att underlätta afhämtningen, ej få vara fästade vid själfva kärlen, utan skola vara angjorda vid väggen eller vid en bakom kärlen löpande slå eller dylikt. *N:o 82. Renhålln.-kommitténs betänkande.*

7) Gårdsägare är skyldig att på gården anordna en tillräckligt stor sopplats för uppställande af omförmälda kärl för uppsamling af svinmat, gödselsopor och skräp samt eventuellt fabriks- och butiksaffall.

Sopplatsen, som hälst bör vara försedd med aflopp, skall vara anordnad med vattentätt golf af cement eller asfalt samt lämpligt tak.

Sopplatsen skall förläggas på lämpligt ställe och får ej vara inbygd eller ligga uti prång eller vara på annat sätt svåråtkomlig. Så kallade slaskhus äro ej tillåtna.

8) Gårdsägare är skyldig att invid hvarje af ofvan uppräknade uppsamlingskärl anbringa af renhållningsverket kostnadsfritt tillhandahållna skyltar, angifvande hvilka slag af affallsämnen, som skola i de olika kärlen utslås.

§ 8.

Huru ofta hämtning af svinmat och sopor m. m. skall ske.

Vid behof, dock minst 2 gånger i månaden den kallare och minst en gång i veckan den varmare årstiden skola uppsamlingskärlen för svinmat och gödselsopor tömmas och rengöras samt innehållet bortföras.

Skräp samt fabriks- och butiksaffall skola bortföras så ofta behofvet det påkallar.

Gårds- och slaskbrunn skall rensas minst hvarannan vecka och hälst omedelbart före sopornas bortförande.

Till förekommande eller hämmande af smittosam sjukdom äger Hälsovårdsnämnden meddela de särskilda föreskrifter rörande orenlighetens bortförande, som af förhållandena påkallas.

§ 9.

När hämtning af svinmat m. m. skall ske.

Bortforsling af orenlighet och af svinmat från gårdarne sker i den ordning, som af Drätselkammaren bsstämmes, men kan äfven verkställas efter budning af lägenhetsinnehafvare eller gårdsägare.

Har budning skett, skall hämtning verkställas inom följande söckendag eller, om detta icke kan medhinnas, hvarom besked i sådant fall skall lämnas vid budningen, sist inom därpå följande hälgfria dag.

Öfver verkställd budning och om tiden, då den ägt rum, skall anteckning ske å renhållningsverkets kontor.

§ 10.

Af hvem bortforslingen af svinmat och sopor m. m. skall verkställas.

1) Bortforsling af *latrin och svinmat* skall verkställas uteslutande af renhållningsverket och på stadens bekostnad med undantag i sistberörda afseeende:

a) för de områden och fastigheter utom stadsplanen, inom hvilka denna stadga jämlikt § 18 kan komma att tillämpas, i den mån Stadsfullmäktige icke bestämma afgiftsfri hämtning, och

b) för hämtning från våningsklosetter, där sådant sker direkt genom renhållningsverkets försorg, i hvilket fall af vederbörande lägenhetsinnehafvare skall erläggas särskild afgift per år, som bestämmes till visst belopp per klosett.

2) *Gödselsopor och skräp* bortforslas af renhållningsverket på stadens bekostnad, dock äger gårdsägare, som så önskar, att efter därom hos renhållningsverket gjord skriftlig anmälan själf ombesörja bortforslingen däraf; skolande sådan anmälan, som ej får afse kortare tid än ett år, af renhållningsverket meddelas Hälsovårdsnämnden i och för kontroll.

N:o 82. Renhålln.-kommitténs betänkande.

För rensning af kloakbrunn, där sådant sker genom stadens försorg, skall af gårdsägare erläggas särskild afgift per år, som bestämmes till visst belopp för hvarje brunn.

3) *Fabriks- och butiksaffall,* äfvensom snö, is, affall af byggnadsmaterialier, vid gräfning uppsamlad jord, sten, grus, andra fyllnadsämnen, döda djur, slaskvatten och andra sådana ämnen åligger det gårdsägare att på egen bekostnad och ansvar bortföra.

§ 11.

Gårdsägares skyldighet att hålla kärl m. m.

Gårdsägare är skyldig på egen bekostnad anordna och anskaffa behöfliga afträden, urinkurar och uppsamlingskärl för latrin och sopor i enlighet med de föreskrifter, som Hälsovårdsstadgan för riket och denna stadga innehålla, samt att med här nedan nämnda undantag desamma allt framgent i fullgodt och lagenligt skick underhålla.

Likaledes är gårdsägare skyldig att, om för renhållningsverkets drift sådant erfordras, efter Drätselkammarens bepröfvande inrätta nya eller ökadt antal afträden och anskaffa ökadt antal kärl för såväl latrin som sopor etc.

§ 12.

Renhållningsverkets skyldighet att hålla kärl m. m.

Renhållningsverket tillhandahåller mot ersättning kärl för latrinens uppsamlande å afträdena, äfvensom kostnadsfritt kärl för uppsamling af svinmat.

När afträde för första gången förses med kärl af den modell och storlek, som blifver fastställd, äger renhållningsverket för sålunda levererade kärl af gårdsägaren erhålla betalning efter kärlens inköpspris, hvaremot kärl till ombyte äfvensom erforderliga lock med skrufinrättning sedermera kostnadsfritt för gårdsägaren tillhandahållas af renhållningsverket.

§ 13.

Hämtningens verkställande.

Vid hämtning skall renhållningsverkets personal lämnas tillträde, och må personalen därvid icke hindras eller onödigtvis uppehållas.

Gårdsägare eller lägenhetsinnehafvare äger, där han så önskar, till renhållningsverket aflämna erforderliga nycklar för tillträde till den lokal, där hämtning skall ske.

Renhållningspersonalen skall utföra sitt arbete med omsorg och varsamhet samt på sådant sätt, att förorening därvid icke sker eller större olägenhet ej uppkommer, än som är oundgängligt.

§ 14.

Stall och fähus.

1) *Stall och fähus* skola vara ljusa och rymliga samt försedda med fullt vattentäta golf, förfärdigade af cement, asfalt eller annat af Hälsovårdsnämnden godkändt ämne. Golfvet kan till större eller mindre del täckas med pallar af plank.

2) Golfvet bör hafva sådan lutning, att den flytande orenligheten kan uppsamlas och afledas. Därest den ej afledes till kloakbrunn eller upptages i torfströ eller annat tjänligt ämne, skall den afledas genom glaserade lerrör till en utanför belägen vattentät behållare af beton eller glaseradt lergods. Sådan behållare skall tömmas vid behof, dock minst en gång i veckan.

3) Beträffande spiltor, anordnade under bar himmel eller i skjul för uppställande af kreatur, gälle i tillämpliga delar, hvad ofvan i afseende å stall och fähus är sagdt.

4) Undantag från eller lindring i ofvan gifna bestämmelser beträffande stall, som endast tillfälligtvis begagnas, kan af Hälsovårdsnämnden på särskild framställning beviljas.

§ 15.

Svinhållning.

Svins hållande är inom område, där denna stadga äger tillämpning, förbjudet.

§ 16.

N:o 82.
Renhålln.-kommitténs betänkande.

Allt affall, som i denna stadga afses, skall bortföras i väl slutna eller öfvertäckta vagnar eller kärl på sådant sätt att elak lukt ej utdunstar.

Sätt och tid på dygnet för hämtning.

Bortforslingen genom renhållningsverkets försorg må, därest Magistraten ej annorlunda bestämmer, kunna äga rum när som hälst på dygnet.

§ 17.

Ansvar.

Förseelse emot denna stadga, straffas med böter från och med två till och med etthundra kronor, där förseelse ej är i allmän lag med särkildt straff belagd.

§ 18.

Stadgans tillämpningsområde.

Denna stadga skall äga tillämpning å stadens planlagda område samt de områden och fastigheter utom stadsplanen, som Stadsfullmäktige bestämma; och skola nu gällande ordningsföreskrifter i afseende å den allmänna hälsovården i Västerås stad och vissa delar af dess område af den 8 Februari 1896 med nedan i § 19 angifna undantag upphöra att gälla för de områden och fastigheter, inom hvilka denna stadga skall tillämpas.

§ 19.

Stadgans ikraftträdande.

Denna stadga skall träda i kraft sex månader efter det den blifvit i vederbörlig ordning fastställd; dock skall angående förut befintliga afträden med hvad i denna stadga i §§ 2, 3 och 4 är föreskrifvet, anstå ytterligare fem år, och gälla under tiden i detta hänseende, hvad i § 1 af nuvarande ordningsföreskrifter af den 8 Februari 1896 stadgadt är.

Beskrifning till gårdsklosetter i Västerås enligt bifogade ritning.

För användandet af plåtkärl af Eskilstuna Stålpressnings-Aktiebolags tillverkning och för att undvika begagnandet af urintrattar måste, då plåtkärlet är 53 $^{1}/_{2}$ cm. högt, ett precis afstånd af 55 cm. sättas mellan cementgolfvet och klosettsätet.

För åstadkommandet af detta precisa mått är lämpligast att ofvanpå gamla cementgolfvet inlägga nytt sådant samt därjämte anbringa styrlister för kärlet så att detsamma stannar precis på sin plats.

Kostnaden för dessa ändringar torde belöpa sig till högst 5 kronor pr klosett. Härtill kommer inköp af plåtkärlet, men som dessa tillverkas utan handtag böra de beställas åtminstone med ett sådant, emedan man vid ansning af kärlen har svårt att sköta dem, om de äro utan handtag.

I sammanhang härmed vill jag nämna att det är fördelaktigast att göra afträdeshusen med särskild hämtningsgång och ej såsom i en del fall brukats, hämta genom själfva klosettrummet.

Västerås den 5 maj 1911.

J. Alb. Fredriksson.

N:o 82. Renhålln.-kommitténs betänkande.

Kostnadsförslag till skjul för soptunnor enl. ritning.

Gräfning till en half meters djup 1,8 kbm. á 1,30	2: 34
Stenfyllning i grunden fyra lass á 2,00	8: —
Stålslipad en dm. tjock betonplatta 3 1/4 kvm. à 3,00	9: 75
Insättning af 4 st. järndubbar i betonen för stolparna	0: 60
4 st. 5″×5″ stolpar á 2,80 m. samt 2 st. 5″×5″ öfverslag á 2,70 m. 8,6 kbf. á 0,65	5: 59
4 st. 2″×4″ taksparrar à 1,60 m., 2 st. 2″×4″ spikreglar à 1,9 samt 2 st. stötsor à 0,8 m. tillsammans 2 kbf. á 0,70	1: 40
50 m. 1″×6″ till taket och gaflarna à 0,10	5: —
En half rulle asfalttakpapp	2: 50
Diverse spik	1: 50
Arbetslön	10: —
2 st. soptunnor med lock och handtag á 5,00	10: —
1 lock till svinmatkärl	4: —
Kronor	60: 68

Västerås den 6 april 1911.

J. Alb. Fredriksson.

Beskrifning och kostnadsförslag till gårdsklosetter enligt bifogade ritning.

För grunden gräfves till 60 cm. djup i marken som fylles med småsten, hvarpå gjutes en betonplatta i blandning af en del cement fyra delar sand och sex delar makadam som stålslipas å öfversidan och kanterna.

Denna platta göres en decimeter tjock i den afdelningen där kärlet står samt 1,5 decimeter tjock i klosettrummet.

Stommen göres af 4″×4″ sparrar och stolparna ställas å i betonen ingjutna 1″ rundjärnsdubbar. Väggarna göras af 1″×4″ pärlspåntade bräder och påsättas hörnskärningar af 1″ planhyflade bräder.

Taket inbrädas äfven med 1″×4″ pärlbräder å 2:ne st. 2″×4″ taksparrar och täckes med asfalttakpapp som stryckes en gång med asfalttjära. Såväl till hämtningen som klosetten göras s. k. spjäljalusidörrar som inpassas och beslås.

Säte och lock till klosetten göras af 1″ slätspåntade bräder och fastskrufvas under sätet styrlister för kärlet, så att detsamma kommer precis på sin plats.

Kärl af Eskilstuna Stålpressnings-Aktiebolags tillverkning försedt med ett handtag insättes. (Detsamma utan lock.)

Utvändigt strykes huset 2:ne gånger med linoljefärg.

Sätet anbringas på sådan höjd så att då kärlet är insatt endast ett afstånd af högst 15 m/m. uppstår mellan sätet och kärlets öfverkant.

Ritningen utvisar särskildt hämtningsrum hvilket något fördyrar byggnaden men är betydligt fördelaktigare än att hämta genom själfva klosettrummet.

Olägenheterna med det senare sättet äro dels:

Vid skötsel af kärlen, isynnerhet vid en större gård där det förekommer flere kärl dels:

Vid hämtning då renhållningskarlarna måste söka upp klosettinnehafvare för erhållande af nyckel: samt dels det synnerligen otrefliga att draga med kärlen genom klosett-

rummet som äfven försenar arbetet med hämtningen, hvarför särskilt hämtningsrum förordas.

N:o 82. Renhålln.-kommitténs betänkande

Kostnadsförslag.

Gräfning	2: 25
Stenfyllning	4: 50
Betonplatta med stålslipning	7: 50
Uppsättning af väggar	32: —
Takpanel och papptäckning	9: —
2 st. dörrar med beslagning och inpassning	20: —
Säte med lock	3: —
Utvändig målning	8: —
Ett st. kärl	8: 50
Kronor	94: 75

Om hämtningsgången borttages torde kostnaden minska med 20: 50 kronor.

Västerås den 29 april 1911.

J. Alb. Fredriksson.

Utredning om kostnaden för anläggande af svingård för 300 svin vid egendomen Stenby, Västerås.

Byggnader uppföras för inrymmande af en ångpanneanläggning afsedd för svinmatens kokande, rengöring af kärlen samt svingårdens uppvärmning; äfvensom en större ladugård för svinen.

Planerings, schaktnings och dräneringskostnader	4,000 kr.
Grunder och golf af beton	12,500 „
Maskinhuset	12,800 „
Ladugården för svinen	22,200 „
Mindre byggnad för slakt samt kylrum	3,000 „
Byggnad för lackerugn incl. ugnen	2,000 „
Ångpanneanläggning samt maskinerier	19,500 „
Septik tank med tilhörande ledningar	4,500 „
Brunn med erforderliga ledningar	3,000 „
Reparation och tillbyggnad af äldre byggnad vid Stenby	2,000 „
100 st. nya plåtkärl med och 400 st. utan lock	4.000 „
Tvänne nya hästar och en vagn	2.000 „
Diverse och oförutsedda kostnader	8,500 „
Summa	100,000 kr.

Västerås den 5 September 1912.

Gösta Smitt.

N:o 82. Renhålln.-kommitténs betänkande.

Kostnadsberäkning för maskiner, rörledningar m. m. till Västerås stads nya svinhus vid Stenby.

En 25 kvm. ångpanna med matareapparater och inmurning	4,000: —
Skorsten	1,200: —
Kokapparat för svinmaten	1,500: —
Diskmaskin	900: —
Tryckledning och ventiler	1,500: —
Värmeledning och fläkt	1,700: —
Vattencistern med pump	1,000: —
Elektrisk motor (Ångmaskin, 1,000 kr.)	500: —
Element i varmkammaren	400: —
Transmissioner	300: —
Rörledningar	2,300: —
Transportanordningar	1,200: —
Diverse arbeten	3,000: —
Kronor	19,500: —

Utredning af kostnaden för anläggande af renhållningsverk vid egendomen Stenby, Västerås.

Renhållningsverkets förläggande till Stenby förutsätter anordnande af spårförbindelse med förbilöpande järnväg och har kostnaden härför beräknats till	10,500 kr.
Vidare måste brunn byggas, men har sådan redan upptagits i förslaget till svingård och där beräknats till 3,000 kr. incl. ledningar. Tillkommande ledningar beräknas kosta	1,000 „
Septik tank bör anläggas, kostnaden för en sådan är likaledes upptagen i utredningen om svingården till 4,500 kr. Tillkommande ledningar beräknas kosta	500 „
Lackerugn med tillhörande byggnad beräknas vid svingårdsförslaget kosta 2,000 kr. Upptages ej här	
Anslutning till stadens elektricitetsverk	11,000 „
Planerings-, schaktnings- och dräneringskostnader	2,000 „
Grunder och golf af beton	7,000 „
Maskinhuset	20,000 „
Pudrettladan	18,000 „
Lada för förvaring af torfströ	3,000 „
Maskinella anordningar enligt uppgift från Axel Johanssons Mek. Verkstad	17,700 „
Reparation och tillbyggnad af äldre byggnad vid Stenby för inrymmande af ett par bostadslägenheter och badrum	6,000 „
Belysningsanordningar inom byggnaden	500 „
Lastkaj samt decauvillespår	500 „
Nyanskaffning af vagnar och hästar	2,300 „
Diverse och oförutsedda kostnader	10,000 „
Summa	110,000 kr.

Västerås den 5 September 1912.

Gösta Smitt.

Kostnadsberäkning för maskiner, rörledningar m. m. till Västerås stads nya pudrettfabrik vid Stenby.

N:o 82. Renhålln.-kommitténs betänkande.

En 25 kvm. ångpanna med matareapparater och inmurning	4,000: —
Pudrettmaskin	1,500: —
Diskmaskin	900: —
Värmelement	800: —
Elektrisk motor	700: —
Vattencistern med pump	1,000: —
Uppfordringsverk för pudretten	600: —
Tansportanordningar	400: —
Transmissioner	700: —
Torfströhiss	500: —
Decauvillebana	800: —
2 st. tippvagnar för pudretten	300: —
Rörledningar	1,500: —
Montering samt rep. af äldre maskiner	1,000: —
Diverse arbeten	3,000: —
Kronor	17.700: —

På anmodan af Herr Apotekaren Otto Oest har jag tagit under öfvervägande möjligheten af att anordna spårförbindelse med ett tillämnadt renhållningsverk å stadens mark norr om Stenby, och får jag härmed öfverlämna plan- och profilritning för dylikt spår jämte kostnadsförslag, samt därom anföra följande:

Platsens aflägsna läge från staden gör att ett från Västerås station utgående sidospår blir allt för dyrbart, hvarför annan lösning måste sökas. Enligt mitt förmenande torde vara endast en tidsfråga när Stockholm—Västerås—Bergslagens Järnväg kan komma att erfordra en mötesstation mellan Tillberga och Västerås, och rätta stället för en dylik station är enligt min åsikt å det horizontalplan, som förefinnes strax söder om Finnslättens banvaktstuga, hvilket plan kan förlängas till erforderlig längd genom det nya spårets nedsänkning c:a 0,75 m. under det gamla spåret.

Från denna plats, är det endast 6 à 700 meter till den plats, där spår för renhållningsverket lämpligt bör utgå. Då denna mötesstation således kommer till stånd bör det alltså ej blifva några svårigheter att därifrån utdraga det behöfliga spåret. Skulle det emellertid dröja med stationens anläggning, synes mig det ej böra möta någon svårighet att genom spårets indragande provisoriskt i hufvudspåret möjliggöra sidospårets anläggning, under förutsättning att trafiksäkerheten tillgodoses genom anordnande af växel- och signalsäkerhetsanläggning enligt moderna principer.

Å bilagda planritning har jag med streckad röd linie antydt ofvanberörda mötesstation och det därifrån utgående sidospåret samt med heldragen röd linie sidospåret, sådant det skulle utläggas före stationens tillkomst.

I efterstående kostnadsberäkning är kostnaden beräknad för det senare alternativet.

Spårets läge är valt så att, på samma gång som det tillgodoser renhållningsverkets behof, detsamma lätt kan utnyttjas för andra behof, som ju ligger nära till hands antaga kunna uppstå, då såväl stadens egendom Nordanby som egendomen Gideonsberg ligga i spårets förlängning.

Spårets indragande med växel i hufvudspåret förutsätter emellertid ej allenast de växel- och signalsäkerhetsanordningar, som beräknats i kostnadsförslaget, utan äfven ständig bevakning, hvarför kostnaden gifvetvis kommer att drabba staden. Med den trafikintensitet, som förefinnes å ifrågavarande sträcka, kräfves för bevakningens fullgörande

N:o 82. Renhålln.-kommitténs betänkande.

två man. Beräknad efter en medelaflöning af 1,200 kr. pr år och man, skulle bevakningskostnaden således uppgå till 2,400 pr år, och således representera

ett kapital af	48,000 kronor
Lägges härtill anläggningskostnaden	10,500 „
blir totalkostnaden	58,500 kronor

Någon reducering häri torde kunna tänkas, för den händelse järnvägen kan i någod mån utnyttja bevakningspersonalen till annat arbete, men huru stor reduceringen kan blifva, kan endast järnvägsbolaget självt beräkna.

Skulle ofvan berörda mötesstation komma till stånd minskas kostnaden med växel-

och signalsäkerhetsanordningar	2,500 kronor
och bevakningskostnaden	48,000 „
	50,500 kronor
men i stället tillkommer anläggningen af c:a 700 m. spår	14,000 kronor
hvarför totala kostnaden i detta fall skulle blifva	22,000 kronor

Frågan om huru växlingskostnaderna för transporter till och från renhållningsverket kan komma att ställa sig, är beroende å de kvantiteter, som kunna komma att transporteras, hvarför jag icke för närvarande kan yttra mig därom.

Denna fråga torde lättast och bäst afgöras genom hänvändelse till järnvägsbolaget, hvarvid bör uppgifvas ungefärligt vagnantal pr dag, som kan ifrågakomma.

På järnvägsbolagets pröfning är för öfrigt hela frågan naturligtvis beroende, då förestående utredning är gjord endast ur järnvägsteknisk synpunkt.

Västerås den 4 Juli 1912.

Vald. Grandinsson.

Kostnadsförslag

för sidospår vid Stenby för Västerås stads renhållningsverk enligt ritning af den 4 Juli 1912.

Jordschaktning	300 kbm.	à 1: 50	450: —	
Terrassering för spår	120 m.	à 3: —	360: —	
Bankfyllning för lastkajsplan	750 kbm.	à 1: 50	1,125: —	1,935: —
Räler, stål begagnade, till 325 m. spår	20 ton	à 100: —	2,000: —	
Skarfjärn	180 st.	à 1: —	180: —	
Skarfbult	360 „	à 0: 25	90: —	
Rälsspik	2,200 „	à 0: 06	132: —	
Sliprar	440 „	à 1: 80	792: —	
Växel, 1896 års med korsning och tillbehör .	1 „		900: —	
Vagnstoppare	1 „		100: —	4,194: —
Rälsläggning	300 m.	à 0: 30	90: —	
Växelläggning	1 st.		50: —	
Ballastering	550 kbm.	à 1: 50	825: —	
Lyftning, putsning och justering	325 m.	à 0: 40	130: —	1,095: —
Växel- och signalsäkerhetsanordningar, bestående af 2 semaforer, försignaler, växelförregling, förslagsvis:				2,500: —
Diverse omkostnader				776: —
			Kronor	10,500: —

Västerås, A. F. Berglis Boktryckeri, 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 31 Oktober. XVIII

N:o 83.

Herr Viktor Larssons m. fl. motion ang. utvidgning af stadsplanen samt beredande af vissa lättnader för byggnadsområdena utom nuvarande stadsplanen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Under det senaste kvartsseklet har Västerås stad varit stadd i en ständig och kraftig utveckling. Från att vara en af landets mindre städer med ett ringa innevånareantal har nu staden nått upp till en folkmängd på 20,000 innevånare. Denna på jämförelsevis kort tid starka utveckling, som i och för sig är glädjande, har dock fört med sig en del olägenheter af olika slag. Så har, förutom hygieniska olägenheter, bland annat byggnadsverksamheten icke alltid kunnat hålla jämna steg med utvecklingen i övrigt. Detta har åter haft till följd stegrade hyror och tidvis äfven bostadsbrist. Dessa olägenheter ha emellertid af allt att döma blifvit ännu mera kännbara om icke rundt om stadens planlagda område, byggnads- eller egnahemsföreningar bildats, hufvudsakligast af arbetare och med dem jämställda, hvilka bedrifvit en liflig byggnadsverksamhet, som i hög grad bidragit till att motverka olägenheterna af stadens hastiga utveckling. Denna byggnadsverksamhet har ägt rum samtidigt med att obebyggda tomter inom stadsplanen tagits i anspråk för byggnadsändamål. Inom stadens planlagda område finnas f. n. ej heller mer än ett par större områden obebyggda, hvadan byggnadsverksamheten snart nog tvingas ut på det icke planlagda området. Nya byggnads- och egnahemsföreningar bildas också dess bättre allt fortfarande.

Dessa byggnads- och egnahemsföreningar å stadens icke planlagda område hafva emellertid icke från stadens sida rönt den uppmuntran, som de enligt vårt förmenande gjort sig förtjänta af. De hafva i stort sett fått reda sig på egen hand oaktadt deras verkverksamhet varit till stort gagn för staden i sin helhet. Själfva ha dessa föreningar i allmänhet fått bekosta anläggning och underhåll af vatten- och afloppsledningar, gator och belysning m. m. Härför ha dessa egnahemsbyggare måst göra stora för dem mycket kännbara uppoffringar, samtidigt som de till staden måste ikläda sig samma skyldigheter ifråga om skatter, som de hvilka äro boende inom stadsplaneområdet. Ett ganska starkt missnöje öfver dessa förhållanden gör sig också allt mer gällande. Härtill kommer, som vi förut framhållit, att förhållandena i en snar framtid blifva sådana att byggnadsverksamheten för åstadkommande af särskildt mindre bostadslägenheter, till hufvudsaklig del måste förläggas utom stadens planlagda område. Det bör därför vara i högsta grad önskvärdt att staden i den mån det låter sig göra söker att underlätta denna byggnadsverksamhet, samt att bereda de redan bebyggda områdena lättnader i villkoren för dess ordnande med vatten- och aflopp, gatu- och vägunderhåll samt belysning. Detta synes oss äfven vara öfverenstämmande med billighet och rättvisa.

N:o 83. *Ang. utvidgning af stadsplanen m. m.*

Under den senare tiden har staden visserligen vid framdragande av vatten- och afloppsledningar å vissa områden utom stadsplanen bidragit med en tredjedel af anläggningskostnaden, hvadan med afseende härpå en bestämd princip tillämpats. Men ifråga om gators och vägars underhåll samt belysningen å ifrågavarande områden finnas icke några som helst villkor eller bestämmelser fastställda. I vissa fall har staden bidragit till eller själf ombesörjt vägunderhållet under det att i andra fall intet bidrag lämnats. Ungefär enhanda är förhållandet ifråga om belysningen. Detta är emellertid en brist, som med snaraste bör afhjälpas.

För att kunna åstadkomma reda och ordning i nämnda avseenden och i största möjliga utsträckning likställa stadens alla innevånare ifråga om skyldigheter och rätttigheter, böra särskilda åtgärder från stadens sida vidtagas. Främst böra de invid stadsplanegränsen liggande tätt bebyggda områdena, såsom Norrmalm m. fl. snarast möjligt intagas i stadsplanen. Men till dess att detta kan ske bör för dessa och andra tätt bebyggda områden samt jämväl för sådana som garanteras bliva i större omfattning bebyggda och som planläggas i enlighet med av stadens myndigheter gifna föreskrifter, bestämmelser utarbetas, så att de som bygga och bo på dessa områden gifvas möjlighet att utan allt för stora uppoffringar kunna få sina intressen tillgodosedda.

Detta torde lämpligast kunna ske, beträffande framdragande af vatten- gas- och afloppsledningar till nämnda områden, därigenom att staden bidrager med större andel härtill, t. ex. med hälften eller två tredjedelar av hela kostnaden.

Hvad gatu- ock vägunderhållet beträffar vore det önskvärdt om staden kunde träffa öfverenskommelse med vederbörande byggnadsföreningar eller enskilda tomt- och gårdsägare om öfvertagande af underhållet af vissa gator och vägar mot en lägre afgift och under förutsättning att gatu- och vägmarken gratis öfverlämnas till staden. I de fall där sådan öfverenskommelse icke kunde träffas eller omständigheterna eljest lade hinder i vägen för en sådan, borde staden, efter därom från vederbörande gjord ansökan, bidraga med viss bestämd del af underhållskostnaden.

Hvad slutligen belysningen angår synes det oss såsom staden helt borde anlägga och ombesörja densamma å sådana områden, som äro till viss större del bebyggda och som äro belägna invid stadens planlagda område. För andra mera aflägset belägna områden borde vederbörande områdes bebyggare själfva bekosta belysningens anläggande under det att staden i öfrigt svarade för belysningskostnaderna.

Ett ordnande av förhållandet i ungefärlig riktning af hvad vi här ofvan angifvit skulle säkerligen i afsevärd mån undanrödja befintliga ojämnheter samtidigt som egnahemsbyggarna uppmuntrades och undestöddes, utan att därmed ett onödigt utvidgande af byggnadsverksamheten till aflägset liggande områden underlättades.

Då emellertid dessa frågor äfven äro af ekonomisk betydelse för staden, ha vi icke ansett lämpligt framställa några bestämda förslag, utan torde det hela böra göras till föremål för en närmare utredning.

Vi tillåta oss därför vördsamt hemställa att stadsfullmäktige ville besluta,

dels, att uppdraga åt stadsplanekommitterade att att inkomma med yttrande och förslag angående intill stadsplanegränsen liggande tätare bebyggda områdens intagande i stadsplanen,

dels ock, att uppdraga åt vatten- och gasverksstyrelsen samt drätselkammaren, att utreda i hvad mån lättnader kunna beredas byggnadsföreningar och andra, som bygga och bo å stadens områden, i hvad det gäller kostnaderna för framdragande af vatten- gas- och

afloppsledningar, underhåll av gator och vägar samt anordnande af belysning, samt att snarast möjligt uppgöra och till stadsfullmäktige inkomma med förslag till bestämmelser härom. *N:o 83. Ang. utvidgning af stadsplanen m. m.*

Västerås den 26 september 1912.

Viktor Larsson.

C. F. Huggare. *Carl Bäckman.* *J. A. Zander.*

J. W. Råberg. *L. G. Brodin.*

N:o 84.

Magistratens resolution med infordrande af Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af anförda besvär öfver Stadsfullmäktiges beslut den 29 Augusti 1912 ang. inskränkning i tiderna för försäljning af vin och öl.

RESOLUTION.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige i Västerås, som anmodas att med yttrande i ärendet hit inkomma och därvid remissakten återställa.

Västerås Rådhus den 3 oktober 1912.

På magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Till Konungens Befallningshafvande i Västmanlands län.

RESOLUTION.

Remitteras till magistraten i Västerås, hvilken anmodas häröfver höra stadsfullmäktige där i staden samt att med deras yttrande och eget utlåtande därefter hit inkomma och remisshandlingarna då tillika återställa.

Västerås slott i landskansliet den 27 septemper 1912.

Ex officio:

Herman Uddén.

N:o 84. Ang. tiderna för försäljning af vin och öl.

Öfver Västerås Stadsfullmäktiges i enlighet med bilagda protokoll fattade beslut, få undertecknade, som alla hvar för sig såsom idkare af handel med vin och öl eller enbart öl beröres af beslutet, härigenom vördsamt anföra besvär.

Det ifrågavarande beslutet kan icke, äfven om det hofsamt bedömes tolkas såsom någoting annat, än ett hänsynslöst angrepp mot det ifrågavarande näringsområdet.

Betecknande är ju också, att ordförandens utslagsröst varit afgörande, ty säkert är att hade nykterhetskommitténs förslag haft fog för sig, skulle icke hälften af Stadsfullmäktiges herrar ledamöter ställt sig afvisande mot detsamma.

Det är märkligt hvad nykteristerna ha svårt att bedöma en sak objektivt. För dem gäller det blott att få bort rusdryckshanteringen; om andra medborgare blifva oförvålladt lidande därpå, det är för nykteristerna sak samma.

Nu har emellertid saken mer än en sida och detta har oändligt många gånger i tal och skrift framhållits. Äfven vi anhålla dock att få något litet uppehålla oss därvid.

De nu existerande tillverkarne af rusdrycker samt försäljarna af sådana drycker hafva i allmänhet, utan att förutse de moderna nykterhetsströmningarna valt denna nu så omtvistade rusdryckshandtering till sitt näringsområde, och hafva de genom insättande af kapital och arbete blifvit beroende af detsamma för sitt uppehälle. Det kan ju påstås, att de enskilda intressena måste vika, om högre allmänna sådana fordra det, men då måste först nödvändigheten af ändringarna fastslås, och bör i öfrigt saken så ordnas, att den enskilde icke blir allt för mycket missgynnad.

Till utredande af, såväl om rusdryckernas fullständiga afskaffande kan låta sig göra, som huru då skulle därvid lämpligen tillgå, har ju sedan längre tid tillbaka utredning pågått hos regering och riksdag. Skulle det så småningom komma därhän, att denna eller andra utredningar kan komma att resultera i ny inskränkande eller helt förbjudande lagstiftning på området, få såväl vi som de af allmänheten, som icke hylla de absolutistiska idéerna, foga oss, men intill dess måste vi reagera emot, att oupphörligt blifva använda som försöksobjekt åt nykteristerna.

Vidkommande nykterhetskommitténs ifrågavarande förslag rörarande försäljningstiderna för vin och öl, så är detta fullkomligt omotiveradt. Det enda, som möjligen skulle kunnat anföras till stöd för detsamma torde väl för öfrigt vara, att ölstugorna vid ett eller annat tillfälle, då utskänkningen å andra utskänkningsställen varit förbjuden eller inskränkt lifligt frekventerats, och att en del mer eller mindre kända individer haft benägenhet för att å gårdar eller afsides belägna ställen utomhus förtära öl och vin, som inköpts å afhämtningställen i staden. Detta torde väl dock icke vara skäl nog för att, med åsidosättande af såväl undertecknades näringsintressen som den konsummerande allmänhetens bekvämlighet, gå i författning om till totalförbud gränsande restiktioner, hälst som det borde vara en lätt sak för polisen och den nytillsatta rusdrycksinspektören att afvärja olägenheterna af utomhussupning. I öfrigt är det alldeles visst, att högst få personer berusa sig af vin eller öl enbart. Det egentliga fylleriet nppkommer genom litersupning af brännvin och sådan bör för den skull stäfjas.

Ehuru vi äro öfvertygade därom att saken kommer att inför Konungens Befallningshafvande nogrannt pröfvas och fullt objektivt bedömas, tillåta vi oss, utan att eljest vilja gå händelserna i förväg, något beröra de lagliga grunderna för inskränkningarna ifråga om försäljning af vin och öl. Stadens tvänne ölstugor, som innehafvas den ena af undertecknad Augusta Nyberg och den andra af undertecknad Axel Nyberg, drifvas båda på grund af *burskapsrättigheter*. Det torde med fog kunna sättas ifråga om generella inskränkningar kunna lagligen göras i sådana rättigheter. Såsom stöd för an sådan förmodan åberopa vi öfvergångsstadgandena i Kungl. Förordningen angående försäljning at vin och öl den 9 juni 1905.

Det saknas heller icke skäl för det påståendet att äfven generella inskränkningar rörande försäljning af vin och öl i allmänhet sakna stöd af lagens mening. Bestämmel-

serna om inskränkningar af ifrågavarande slag torde nämligen vara afsedda att tillämpas på särskilda rättigheter och tillfällen. *N:o 84. Ang. tiderna för försäljning af vin och öl.*

På grund af hvad vi sålunda anfört, få vi härigenom vördsamt hemställa, att Konungens Befallningshafvande ville lämna Stadsfullmäktiges ifrågavarande framställning utan afseende.

Västerås den 24 September 1912.

För Västerås Bryggeri-Akt.-Bol.
Carl Flodin.

För Nya Bryggeri-Akt.-Bol. i Västerås
F. O. Lundahl.

Augusta Nyberg. *Ljungquists Vinaffär.* *John Blommé.*
Erik Ljungquist.

Axel Nyberg. *Joh. Edling.* *B. Lundbergs Eftr.*

Augusta Jonsson. *A. Broman.* *Bröderne Jansson.*

Firma Maria Werling.
Innehafvare, *Carl Bernh. Andersson.*

Christina Forsell. *S. Ahlgren.* *Cecilia Sundberg.*

Alb. Hallman. *John Rundgren.* *Sigfrid Söderberg.*

N:o 85.

Drätselkammarens utlåtande i fråga om utlämnande af elektrisk ström till Hammarby stadshage.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 26 nästlidne September af Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning angående utlämnande af elektrisk ström till Hammarby stadshage får Drätselkammaren anföra följande.

Hammarby stadshage utgör en från fideikomissegendomen Hammarby i Lundby socken afsöndrad del om cirka 50 tunnland, som genom ägarens försorg uppdelats i byggnadstomter. Ett stort antal af dessa tomter är redan försåldt och utöfvas inom det sålunda uppkomma byggnadsområdet en liflig byggnadsverksamhet. Området ligger, som kändt är, alldeles intill stadsområdet och närmare den egentliga staden än åtskilliga inom stadens jurisdiktion belägna byggnadsområden. Frågan om detta områdes inkorporering med staden är längesedan väckt och om också tillräckliga skäl icke finnas att för närvarande företaga åtgärder för en sådan inkorporering, torde denna fråga så småningom tränga sig fram. Det är enligt Drätselkammarens förmenande af yttersta vikt vid en sådan eventuel inkorporering, att det inkorporerade området och icke staden uteslutande eller till största delen kommer att hafva fördel af inkorporeringen. Af denna anledning synes det synnerligen oklokt af staden att nu bereda områdets bebyggare en förmån, hvars erbjudande ensam eller i förening med andra förmåner vid en eventuel inkorpore-

N:o 85.
Ang. elektrisk ström till Hammarby stadshage.

ring kan blifva af synnerlig fördel för staden. Härtill kommer den omständigheten, att ett bifall till den nu föreliggande ansökningen skulle vara ägnadt att bereda väg för andra och större anspråk från Hammarbyområdets bebyggares sida, såsom erhållande af elektrisk ström för gatubelysning eller för kraftöfverföring till fabriksanläggningar och andra ändamål, gas-, ja hvarför icke vatten- och afloppsledningar. Utom detta är att märka, att ännu stora byggnadsområden inom stadens jurisdiktion äro i saknad af den förmån, som ett bifall till framställningen skulle bereda en främmande kommuns invånare.

Vatten- och Gasverksstyrelsen synes hafva, då styrelsen såsom enda motiv för sitt tillstyrkande af den föreliggande ansökningen anfört den jämförelsevis obetydliga vinst för elektricitetsverket, som skulle uppstå, om alla fastigheter å det ifrågavarande området, sedan det blifvit fullbyggdt, skulle erhålla elektriskt ljus, nu såsom vid en del föregående tillfällen, sett saken uteslutande ur synpunkten af ekonomisk vinst eller förlust för de stadens verk styrelsen blifvit satt att förvalta, men förbisett, att dessa verk icke enbart äro till för att bereda staden ekonomisk vinst utan äfven och icke minst för att tillgodose viktiga och allmännyttiga samhällsändamål.

Då staden icke har någon som hälst skyldighet att medverka till Hammarbyområdets förseende med elektrisk belysningsström samt enligt Drätselkammarens bestämda uppfattning den ringa och måhända tillfälliga ekonomiska vinsten i förevarande fall saknar all betydelse i förhållande till de afgörande skäl Drätselkammaren ofvan framhållit emot ett bifall till framställningen, får Drätselkammaren hemställa

att Stadsfullmäktige måtte afslå Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning.

Västerås den 15 Oktoker 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Teofil Öberg.

N:o 86.

Drätselkammarens yttrande i fråga om C. B. Beskows anhållan om befrielse från kommunalutskylder.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 26 nästlidne September till utlåtande af Drätselkammaren remitterat en såsom egen motion af förmannen S. G. Hedin upptagen anhållan från Carl Bernhard Beskow om befrielse från Beskow påförda utskylder till staden för år 1911.

Med förmälan, att Drätselkammaren i åtskilliga fall, då liknande ansökningar gjorts hos Drätselkammaren utan att sökanden, såsom äfven i det nu föreliggande fallet är händelsen, ens uppgifvit att utskylderna skulle grunda sig på oriktig taxering eller annan felaktighet vid debiteringen, afslagit ansökningarne, men hänvisat sökandena att vända sig till vederbörande distriktschef inom Fattigvårdsstyrelsen för att, om så ske kunde, hos

denne erhålla intyg om medellöshet i ändamål att med stöd af sådant intyg undgå eventuela utmätningsåtgärder för utskyldernas uttagande, hemställa, att *N:o 86. Ang. befrielse från kommunalutskylder.*

Stadsfullmäktige måtte lämna motionen utan vidare afseende.

Västerås den 15 Oktober 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknad får härmed vördsamt anhålla om afskrifning af kommunalutskylderna för 1911 kr. 33: 80

Såsom stöd för min anhållan får jag anföra min långvariga sjukdom samt att jag under denna tid erhållit hjelp af fattigvården till min familj hustru och sex minderåriga barn

Högaktningsfullt

Carl Bernhard Beskow.

Elektron 31.

Ofvanstående framställning upptager jag som motion.

S. G. Hedin.

På begäran få vi härmed intyga att arbetaren Karl Bernhard Beskow på grund af sjukdom varit till arbete oförmögen tiden 26 sept.—5 nov. 1911 samt 23 januari—9 juni 1912. Har under denna tid från vår kassa uppburit sjukhjälpsersättning med kronor 187: 20 och har sjukdomen styrkts med intyg från läkare.

Västerås den 19 juli 1912

för Allm. Sv. Elektr. Abgts Tjänste- och Arb. personals Sjuk och Begrafn. kassa.

Knut Eriksson.

Kassör.

N:o 87.

Pensionskommitterades utlåtande i fråga om stadens anslutning till en ifrågasatt "svenska städers pensionskassa".

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Stadsfullmäktiges ordförande, som vid föredragning inför Stadsfullmäktige den 26 nästlidne September remitterats till yttrande af Stadsfullmäktiges pensionskommitté, hafva af ombud för svenska städer vid möte den 1 och 2 December 1911

N:o 87. *Ang. «svenska städers pensionskassa.»* utsedde särskilda kommitterade med uppdrag att vidtaga de åtgärder, som kunde finnas lämpliga för åstadkommande af en «Svenska städers pensionskassa«, med öfverlämnande af ett å sagda möte godkändt reglementsförslag, anhållit, att Stadsfullmäktige måtte dels till afgörande företaga frågan om bildande af och anslutning till en sådan kassa äfvensom, i händelse af anslutning från Västerås stads sida, medela, för hvilka befattningshafvare och med hvilka pensionsbelopp för hvar och en af dem staden skulle i kassan ingå, dels ock om anslutning beslutades företaga val af ombud med fullmakt att å stadens vägnar deltaga i kassans bildande och besluta i dess angelägenheter. Medelande om Stadsfullmäktiges beslut i anledning af berörda framställning hade begärts till den 1 nästkommande November.

Med anledning af ifrågavarande remiss får Stadsfullmäktiges pensionskommitté anföra följande.

Kommitterade, som tillsatts af Stadsfullmäktige för åstadkommande af utredning och förslag angående upprättande af löne- och pensionsstat för stadens tjänstemän och betjänte, hafva, sedan på grundvalen af kommitterades förslag lönereglering för stadens flesta befattningshafvare genomförts, vid flera sammanträden behandlat pensionsfrågan och igångsatt en utredning rörande kostnaderna för en eventuel pensionering af stadens fast anställda befattningshafvare. Denna utredning kan icke afslutas till den 1 november detta år. Än mindre äro kommitterade beredda att före nämnda tidpunkt taga ståndpunkt till de många spörsmål, som det för besvarandet af nu ifrågavarande framställning är nödvändigt att klargöra. I detta hänseende uppställer sig först till besvarande den frågan, huruvida det — förutsatt att staden skall pensionera sina tjänstemän och betjänte — blir ekonomiskt fördelaktigare, att göra detta genom inträde i städernas pensionskassa än om staden själf skulle ombesörja pensioneringen, eller om en kombination af båda dessa utvägar möjligen skulle vara att föredraga. Vidare måste det fastslås, hvilka befattningshafvare skola pensioneras, pensionernas storlek för hvar och en, huruvida befattningshafvarne själfva skola genom årliga afgifter bidraga till sin pensionering och i så fall med hvilka belopp. Allt detta är frågor, som enligt kommitterades mening måste af Stadsfullmäktige afgöras, innan Stadsfullmäktige kunna besluta om stadens inträde i den ifrågasatta pensionskassan eller ej.

På grund af det anförda hemställa kommitterade, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att såsom svar å den föreliggande framställningen meddela, att Stadsfullmäktige, som tidigare tillsatt en kommitté för utredning bland annat om upprättande af en pensionsstat för stadens tjänstemän och betjänte, vid det förhållandet, att sagda kommitté förklarat sig icke vara i stånd att till den 1 November 1912 slutföra sitt utredningsarbete i berörda fråga, icke för närvarande kunna besluta sig för inträde i en blifvande svenska städers pensionskassa.

Vinner detta kommitterades förslag Stadsfullmäktiges bifall, torde öfriga i den föreliggande framställningen upptagna frågor icke föranleda till någon vidare åtgärd eller yttrande från Stadsfullmäktiges sida.

Västerås den 9 Oktober 1912.

På Kommitterades vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktiges Ordförande, Västerås.

N:o 87. *Ang. »svenska städers pensionskassa.*

Å möte i Stockholm den 1 och 2 december 1911 godkände af svenska städer utsedde ombud ett förslag till »Reglemente för Svenska Städers Pensionskassa» och uttalade därjämte enhälligt önskvärdheten af, att en städernas gemensamma pensionskassa, byggd hufvudsakligen på de i sagda reglementförslag angifna grunderna, måtte komma till stånd. Åt undertecknade uppdrog mötet att för detta ändamål vidtaga de åtgärder, som kunde finnas lämpliga.

I sådant syfte få vi, med öfverlämnande af det å mötet godkända reglementförslaget jämte protokoll öfver mötets förhandlingar, härmed anhålla, att Ni ville dels i den form, Ni må finna lämplig, inom Stadsfullmäktige till slutlig behandling för Eder stads vidkommande upptaga frågan om bildande af och anslutning till en svenska städers pensionskassa på grundval af det föreliggande reglementförslaget med de jämkningar däri, hvilka må kunna af ett konstituerande möte finnas nödvändiga, äfvensom i händelse af anslutning från Eder stads sida, för hvilka befattningshafvare och med hvilka pensionsbelopp för hvar och en af dessa staden skall i kassan ingå; dels äfven, om anslutning beslutats, ombesörja val af ombud med fullmakt att å stadens vägnar deltaga i kassans bildande och besluta i alla dess angelägenheter. Stadsfullmäktiges beslut och, i händelse af anslutning, hvem som blifvit till ombud utsedd, behagade Ni snarast möjligt och senast före den 1 instundande november meddela undertecknad Lund, adress Västervik. Så fort underrättelse ingått om tillräckligt stor anslutning, skall tid och plats för konstituerande möte Eder meddelas.

Stockholm i maj 1912.

A. Axel W. Lund.
Ordförande.

Karl Mossberg.	*Axel Dahlman.*
Olof Mattson.	*L. E. Gezelius.*

N:o 88.

Byggnadsnämndens och Stadsplanekommitténs utlåtande i vissa frågor rörande revision af stadsplanen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige lämnats tillfälle att med anledning af hvad Kungl. Öfverintendentsämbetet i afgifvet underdånigt utlåtande anfört i fråga om fastställelse af Stadsfullmäktiges beslut den 20 Juni och den 15 December 1910 samt den 27 April och den 26 Maj 1911 angående revision af stadsplanen för Västerås taga det föreliggande förslaget till särskilda bestämmelser med afseende å sättet för användande af vissa byggnadstomter i Västerås under förnyad pröfning i af Ämbetet anmärkta hänseenden, få Byggnadsnämnden och Stadsplanekommitterade, hvilka på grund af Stadsfullmäktiges remiss den 26 nästlidne September haft förevarande ärende under ge-

N:o 88. Ang. revision af stadsplanen.

mensam behandling, med öfverlämnande af närlagda till Byggnadsnämnden inkomna skrifvelse från Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg, härmed föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta:

dels att hos Kungl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kungl. Maj:t, på sätt Öfverintendentsämbetet föreslagit, ville vid nådigt fastställande af för kvarteren *Gertrud* och *Greta* samt kvarteren *Malin, Malvina*, *Maria, Martina*, *Nancy, Nella* och *Neta* föreslagna särskilda bestämmelser lämna nådigt medgifvande, att inom nämnda kvarter utan hinder af hvad som föreskrifves i § 23 mom. 2 af Byggnadsstadgan för rikets städer, finge anordnas fönster till boningsrum, vättande mot granntomt på mindre afstånd än hvad i nämnda paragraf sägs;

dels att förklara sig icke hafva något att anmärka rörande Öfverintendentsämbetets förslag, att vid nådigt fastställande af för kvarteren *Ida* och *Kata* föreslagna särskilda bestämmelser borde erinras, att stadgandet rörande minsta afstånd af 4,5 meter mellan byggnad och grannes tomtgräns icke innebure ett upphäfvande af hvad i § 23 mom. 2 af Byggnadsstadgan för rikets städer stadgades rörande fönster till boningsrum mot granntomt;

dels att den af Stadsfullmäktige förut föreslagna bestämmelsen angående byggnads höjd i kvarteren *Gertrud* och *Greta* samt *Malin*, *Malvina, Maria*, *Martina*, *Nancy*, *Nella* och *Neta* äfvensom i kvarteren *Olga, Palma, Pamela*, *Paulina*, *Petra* samt *Finn*, *Fingal*, *Fabian*, *Ferdinand*, *Frans*, *Gabriel*, *Galle*, *Gagne*, *Gad, Gerhard* och *Georg* af innehåll, att Byggnadsnämnden skulle förbehållas rätt att efter pröfning af omständigheterna i hvarje fall lämna andra föreskrifter rörande byggnads höjd, skall ur förslaget utgå;

dels att mom. 2 i de förut föreslagna bestämmelserna för kvarteren *Finn*, *Fingal, Fabin*, *Ferdinand*, *Frans*, *Gabriel*, *Galle*, *Gagne*, *Gad*, *Gerhard* och *Georg* skall såsom obehöfligt utgå;

dels att med ändring af Stadsfullmäktiges förra beslut rörande förslag till särskilda bestämmelser för det s. k. *järnvägsverkstadsområdet*, för sin del härutinnan godkänna följande förslag;

1:o) Inom området må icke uppföras byggnad till större höjd än 10 meter, räknadt från omgifvande markens medelhöjd till korsningen af vägglif och takfall; dock med undantag för eventuell om- eller nybyggnad af erforderliga vattentorn.

2:o) Byggnad må inom området förläggas utan iakttagande af å stadsplanen utmärkta gatulinjer.

3:o) För öfrigt må utan hinder af föreskrifterna i stadens byggnadsordning, men allenast med iakttagande — utom beträffande i mom. 2 här ofvan

angifna undantag — af bestämmelserna i Byggnadsstadgan för rikets städer byggnader inom området uppföras; *N:o 88. Ang. revision af stadsplanen.*

dels ock att bemyndiga Byggnadsnämnden att, efter vederbörandes markägares hörande i föreskrifven ordning, bringa Stadsfullmäktiges beslut till verkställighet.

Västerås den 24 Oktober 1912.

På Byggnadsnämndens och Stadsplanekommitterades vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Till Byggnadsnämnden i Västerås.

Genom byggnadsnämndens tillmötesgående har Stockholm—Västerås—Bergslagens Järnvägsaktiebolag varit i tillfälle taga del af Kungl. Öfverintendents-Ämbetets utlåtande angående Västerås stadsplan i hvad detsamma rör det s. k. järnvägsverkstadsområdet.

Med anledning däraf får Järnvägsbolaget, som den 27 Februari 1911 uttalat sig i frågan, till förtydligande däraf ytterligare anföra följande:

Det ifrågavarande området är fullständigt fribeläget mellan järnvägen och sjön Mälaren Enda betingelsen för dess intagande i stadsplanen är att utanför området föreslagits framdragande af en strandväg, tillkommen mindre såsom erforderlig kommunikationsled, utan mer af andra hänsyn. Denna strandväg tillför ej verkstadsområdet någon fördel utan är tvärt om så till vida till olägenhet, att områdets nuvarande isolering mot sjön försvinner. Ej häller i öfrigt tillskyndas järnvägsbolaget någon fördel genom områdets intagande i stadsplanen, och bör järnvägsbolaget således ej häller behöfva vidkännas någon inskränkning i sin rätt att fritt disponera området i fråga.

Området är af järnvägsbolaget förvärfvadt genom expropriation, och vid densammas genomförande har järnvägsbolaget ej allenast löst marken, utan äfven ersatt alla de skador eller olägenheter, som kunde komma att uppstå genom järnvägsbolagets anläggningar. Det är således alldeles oförtydbart att genom att nu föreskrifva vissa inskränkande bestämmelser i afseende å områdets begagnande, kränkes den rätt, som järnvägsbolaget förvärfvat sig.

I sitt utlåtande nämner Kungl. Öfverintendents-Ämbetet som Byggnadsnämndens första uppgift: att vaka öfver byggnadsverksamheten så ordnas, att icke grannes rätt kränkes. Det synes egendomligt att för detta måls vinnande, tillgripa medel hvarigenom annan enskilds rätt kränkes, så mycket mer som å det ifrågavarande området någon granne ej finnes. Järnvägsbolaget äger nämligen all marken, så när som på en mindre del, hvilken järnvägsbolaget dock äfven begärt få förvärfva.

Byggnadsnämndens andra af Kungl. Öfverintendents-Ämbetet framhållna uppgift gäller det sanitära. Då hälsovårdsstadgan ju gäller äfven utom stadsplanen, synes någon vinst i detta afseende ej kunna ernås genom områdets intagande i stadsplanen.

Slutligen nämner Kungl. Öfverintendents-Ämbetet dels brandsäkerheten och dels rimliga estetiska anspråk. Dessa synpunkter torde kunna tillgodoses i önskvärd mån med afsevärdt lindrigare bestämmelser än vad som gäller inom stadsplanen. Huru

N:o 88. *Ang. revision af stadsplanen.*

dessa bestämmelser skola affattas, är järnvägsbolaget ej i tillfälle uppgifva, men de af Byggnadsnämnden föreslagna synes fullt tillräckliga, på samma gång som de icke äro för järnvägsbolaget allt för betungande.

Den byggnadsverksamhet, som på området i fråga förefunnits under de gångna åren, torde ej kunna sägas ha varit sådan, att saknaden af kontroll från byggnadsnämndens sida inverkat menligt vare sig i sannitärt eller annat hänseende. Ej häller finnes anledning antaga att byggnadsverksamheten för framtiden kan blifva annorlunda. För områdets utnyttjande till afsedt ändamål erfordras spår och upplagsplatser. Dessa spår måste först och främst utläggas och erforderliga byggnader och upplag sedan grupperas i förhållande därefter. Det finnes således ej någon möjlighet att för byggnader följa vissa byggnadslinier eller dylikt. Järnvägens upplag, särskildt af kol, äro också af sådan stor betydelse för driften, att de måste tålas, äfven om de ej äro så prydliga. Bostadshus har hittills ej ifrågakommit, och kan ej häller för framtiden komma ifråga, annat än möjligen en mindre grindvaktstuga i områdets västra ända. Hela järnvägsverkstaden och dess verksamhet är i öfrigt af sådan natur, att man måste hålla sig i banans plan, hvarför någon risk att höga byggnader skola uppföras, finnes ej.

Järnvägsbolaget får därför anhålla, att Byggnadsnämnden vid frågans behandling ville taga det ofvan anförda i betraktande och för sin del föreslå sådana bestämmelser, som kunna vara lämpliga utan att järnvägsbolagets rätt kränkes eller dess verksamhet förhindras.

Västerås den 3 Oktober 1912.

Stockholm—Västerås—Bergslagens Järnväg:

Joh. Plantin.

Till Konungen.

Vid sammanträden den 20 Juni och den 15 December 1910 samt den 27 April och den 26 Maj 1911 hafva Stadsfullmäktige i Västerås antagit och uti underdånig skrifvelse af den 1 November 1911 anhållit om Eders Kungl. Maj:ts nådiga fastställelse af åtskilliga förändringar i den för Västerås stad gällande regleringsplan, angifna dels på en af Stadsingeniören Gösta Smitt uppgjord stadsplanekarta, dels ock i en därtill hörande beskrifning, i hvilken jämväl finnas upptagna af Stadsfullmäktige antagna särskilda bestämmelser i fråga om byggnadtomternas användande inom vissa kvarter.

Genom nådig remiss af den 17 November 1911 har Öfverintendentsämbetet fått sig anbefalldt att i detta ärende afgifva underdånigt utlåtande; och får Ämbetet, till åtlydande häraf, i detta ärende underdånigast anföra följande:

Sedan vid inom Ämbetet företagen förberedande granskning — hvilken granskning, på uppdrag af Ämbetet, utförts af tjänstgörande Arkitekten hos Ämbetet Per Hallman — af handlingarna visat sig, att Stdsplanekartan i vissa delar vore ofullständig och i andra otydlig, har, sedan Ämbetet under hand meddelat sig med vederbörande å orten, densamma på anmodan af Ämbetet kompletteras och förtydligats, hvarjämte till handlingarna fogats en karta, utvisande den nu gällande stadsplanen,

Hvad vidare angår de *särkilda bestämmelserna* om byggnadssättet i en del byggnadskvarter torde åtskilligt vara att erinra. **N:o 88.** *Ang. revision af stadsplanen.*

I § 23 mom. 2 af Byggnadsstadgan för Rikets städer föreskrifves, att, om boningshus inne å tomt indrages från grannes tomt och det ditåt skall hafva fönster till boningsrum, då må afståndet till tomtgränsen icke vara mindre än 12 meter, för så vidt icke grannarna öfverenskomma att utlägga ett gemensamt gårdsrum af minst 12 meters bredd. Denna bestämmelse har, ehuru under annan form, bibehållits i det förslag till Byggnadsstadga för Riket, som afgifvits af den af Eders Kungl. Maj:t den 5 Juli 1907 tillsatta kommittén, dock med det undantag, att, om byggnaderna endast uppfördes till 6 meter eller därunder, minsta afståndet mellan motstående grannbyggnader finge vara 9 meter, om man mot grannes tomt ville anordna fönster till boningsrum.

Då det kommit till Ämbetets kännedom, att man på flere ställen uppfattadt en af Eders Kungl. Maj:t fastställd särskild bestämmelse rörande minsta tillåtna afstånd från byggnad till granntomt, såsom innebärande äfven rätt att, utan afseende på hvad i § 23 mom. 2 i Byggnadsstadgan föreskrifves, på det fastställda minimiafståndet (exempelvis 4, 5 meter) hafva fönster till boningsrum mot granntomt, torde vid nådigt fastställande af dylika bestämmelser, hvilka endast afse att förhindra uppförande af sammanbyggda hus, d. v s. faställa "öppet byggnadssätt", vissa erinringar beträffande fönsterrätten böra fogas.

På grund häraf och i öfverensstämmelse med hvad Byggnadstadgekommittén på sätt ofvan anförts föreslagit, torde *dels* beträffande kvarteren *Gertrud* och *Greta* samt kvarteren *Malin*, *Malvina*, *Maria*, *Martina*, *Nancy*, *Nella* och *Neta*, inom hvilka kvater byggnads höjd icke skulle få öfverstiga 6 meter, vid eventuellt nådigt faställande af för dem föreslagna särskilda bestämmelser äfven lämnas nådigt medgifvande, att, utan hinder af hvad som föreskrifves i § 23 mom. 2 af Byggnadsstadgan för Rikets städer, hafva fönster till boningsrum vättande mot granntomt på mindre afstånd än hvad i nämnda paragraf sägs, *dels* beträffande kvarteren *Ida* och *Kata* vid eventuellt nådigt faställande af för dem föreslagna särskilda bestämmelselser böra erinras. att stadgandet rörande ett minsta afstånd af 4, 5 meter mellan byggnad och grannes tomtgräns icke innebär ett upphäfvande af hvad i § 23 mom. 2 stadgas rörande fönster till boningsrum mot granntomt.

Med hänsyn till såväl den afgörande betydelse byggnads höjd har i nyss berörda afseenden som ock den alltför vidsträckta makt, som skulle tillmätas Byggnadsnämnden, anser sig Ämbetet icke kunna tillstyrka nådig fastställelse af den passus i bestämmelserna angående byggnads höjd i kvarteren *Gertrud* och *Greta* samt *Malin*, *Malvina*, *Maria*, *Martina*, *Nancy*, *Nella* och *Neta* äfvensom i kvarteren *Olga*, *Palma*, *Pamela*, *Paulina*, *Petra* samt *Finn*, *Finngal*, *Fabian*, *Ferdinand*, *Frans*, *Gabriel*, *Galle*, *Gagne*, *Gad*, *Gerhard* och *Georg*, som lyder sålunda:

"samt med Byggnadsnämnden förbehållen rätt att efter pröfning af omständigheterna i hvarje fall lämna andra föreskrifter rörande byggnads höjd".

Mom. 2 i bestämmelserna för de sistnämnda kvarteren Finn, Fingal, Fabian, Ferdinand, Frans, Gabriel, Galle, Gagne, Gad, Gerhard och Georg torde ej kunna betraktas såsom någon "särskild" bestämmelse då däri gifna föreskrifter fullständigt öfverenstämma med Byggnadsstadgans för rikets städer föreskrifter.

I fråga slutligen om det s. k. *Järnvägsverkstadsområdet* finner Ämbetet goda skäl förefinnas att beträffande dylika industriområden söka genom särskilda bestämmelser, fastställda i samband med stadsplanen, möjliggöra högst väsentligt friare byggnadssätt, än som för bostadskvarter genom byggnadsstadga och byggnadsordning måste stipuleras. Att gå så långt som i förevarande bestämmelser föreslagits: att ägare må på eget ansvar och utan *Byggnadsnämndens hörande* därstädes uppföra

N:o 88. Ang. revision af stadsplanen.

byggnader anser emellertid Ämbetet icke tillrådigt. Inom stadsplanelagdt område måste Byggnadsnämnden, utan annan inskränkning än den af Byggnadstadgan medgifna, vaka öfver att byggnadsverksamheten så ordnas att icke grannes rätt kränkes, hygieniska kraf åsidosättas, brandsäkerheten hotas samt att rimliga estetiska anspråk tillgodoses.

På grund af hvad sålunda anförts får öfverintendentsämbetet i underdånighet tillstyrka nådigt gillande af de föreslagna ändringarna i stadsplanen för Västerås äfvensom nådigt fastställande af de föreslagna särskilda bestämmelserna om byggnadssättet i en del kvarter, med det medgifvande, den erinran och de uteslutningar, som öfverintendentsämbetet i underdånighet ofvan föreslagit.

Remissakten återställes, hvarjämte öfriga till ärendet hörande handlingar bifogas.

På Öfverintendentsämbetet vägnar:

Underdånigst

I. Gust. Clason.

Fr. Richter.

N:o 89.

Magistratens framställning om anslag för bibehållande af den ridande polisstationen i staden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås,

En inom länet tillsatt kommitté med uppdrag att bland annat söka från kommuner, industriella verk och enskilda personer utverka erforderliga medel för bibehållande af den i Västerås nu förlagda ridande polisstationen om två ryttare och tre hästar under tre års tid från och med år 1913, har hos Magistraten hemställt att Magistraten ville hos Stadsfullmäktige i Västerås göra framställning om ett årligt anslag af 1,000 kronor till nämnda ändamål under sagda period.

Med tillkännagifvande att Magistraten i sitt till Drätselkammaren öfverlämnade förslag till inkomst- och utgiftsstat år 1913, under förutsättning att den för landsbygdens behof anordnade ridande polisafdelning i Västerås icke vidare behölles, begärt anslag dels för att göra två af stadens poliskonstaplar beridna af 2,379 kronor 50 öre dels ock för uppsättning af material härför 1,000 kronor, får Magistraten härmed hemställa

att Stadsfullmäktige måtte därest den för landsbygden stationerade ridande polisafdelning i staden kommer att bibehållas, därför bevilja ett årligt anslag af 1,000 kronor under tre år från och med år 1913.

Bifalles denna framställning förfaller därmed Magistratens begäran om anslag för öfvertagande för stadens räkning af nämnda afdelning.

Visserligen anser Magistraten att för staden vore fördelaktigare om staden ensam ägde att förfoga öfver den ridande polisafdelningen inom Västerås. Kostnaden därför blir dock större än om staden genom bidrag till den äfven för landsbygdens behof anordnade polisafdelningen köper sig rätt att äfven för staden få använda samma polisstyrka; och då densamma är förlagd inom staden med stadsfiskalen som chef, torde staden ej behöfva befara att densamma af kåren icke skall erhålla gagn, motsvarande det af staden nu begärda anslag.

N:o 89. *Ang. anslag till ridande polis.*

Västerås rådhus den 25 oktober 1912

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 28 November. XIX

N:o 90.

Kungl. Kommerskollegii skrifvelse ang. lefnadskostnadsundersökning.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I den förberedande utredning, afseende planläggning och kostnadsberäkning för en allmän budgetsundersökning i Sverige, som verkställts af Kungl Kommerskollegium genom dess afdelning för arbetsstatistik och som den 26 sistlidne september öfverlämnats till Kungl. Civildepartementet, har bland annat anförts följande:

»Vid planläggning af en hela riket omfattande budgetsundersökning och vid beräkningen af kostnaderna härför bör äfven tagas i betraktande möjligheten af samarbete med för saken intresserade kommuner.

Under förra hälften af innevarande år hafva stadsfullmäktige i tvänne af rikets städer, Malmö och Eskilstuna, fattat beslut om tillsättande af kommittéer med uppdrag att utreda frågan om anställande af lefnadskostnadsundersökningar å resp. orter. Därjämte har uppdragits åt den i Eskilstuna tillsatta kommittén att sätta sig i förbindelse med andra med denna stad jämförliga städer för att där samtidigt söka få till stånd likartade undersökningar.

Då det uppenbarligen, för vinnande af jämförliga resultat, är af den största betydelse, att dylika lokalundersökningar, därest de komma till stånd, utföras efter samma plan som den för hela riket afsedda undersökningen, synes det redan af denna anledning vara synnerligen önskvärdt, att ett systematiskt samarbete åstadkommes med de kommuner, som kunna befinnas villiga att för egen del företaga dylika undersökningar.

Från den i Malmö tillsatta kommittén har ock till Kollegium inkommit en framställning, att kommittén måtte få taga del af Kollegii preliminära förslag och i hvarje fall erhålla upplysning angående grunderna för den planerade riksundersökningen Vid ett sammanträde inom kommittén, däri en af den arbetsstatistiska afdelningens tjänstemän haft tillfälle deltaga, har planen för ett samarbete i anförda afseende preliminärt diskuterats och följande förslag vunnit anslutning.

Arbetet med uppgifternas insamlande öfvertages af vederbörande kommun, som ock bestrider kostnaderna härför, bestående förnämligast i ersättningar åt ombud och andra biträden vid hushållsböckernas införskaffande samt belöningar åt hushållsbokförarna. Själfva hushållsböckerna tillhandahållas kommunen från Kollegium, liksom Kollegium jämväl ombesörjer bearbetningen och publiceringen af det insamlade materialet».

* * *

Såsom häraf framgår, hafva stadsfullmäktige i Malmö och Eskilstuna vidtagit förberedande åtgärder för anordnande af lefnadskostnadsundersökningar, och torde, efter allt att döma, sådana undersökningar komma till stånd i nämnda stä-

N:o 90 Ang. lefnadskostnadsundersökning.

der redan under år 1913. Då det vill synas Kollegium antagligt, att jämväl andra kommuner i riket kunde befinnas intresserade af att företaga liknande undersökningar, därest kostnaderna härför ej ställde sig allt för betungande, får Kollegium härmed framställa en förfrågan, huruvida Ni, under förutsättning af Kollegii medverkan, på sätt ofvan angifvits ifråga om Malmö och Eskilstuna, vore villig att för Eder kommuns vidkommande låta verkställa en lefnadskostnadsundersökning, afseende i främsta rummet de mindre bemedlade klasserna, om möjligt redan under år 1913.

Till ytterligare belysning af huru en lefnadskostnadsundersökning i samverkan mellan Kollegium och vederbörande kommun, tänkts skola äga rum, bifogas härjämte en afskrift af det förslag, som i bemälta afseende förelagts stadsfullmäktige i Eskilstuna af därvarande kommunala lifsmedelskommitté. Detta förslag torde jämväl, med de modifikationer, som betingas af resp. kommuners olika storlek, kunna tjäna till ledning vid beräkning af de utgifter, som en dylik undersökning skulle komma att medföra för Eder kommun.

Om det från Eder sida skulle befinnas önskvärdt och lämpligt, att en lefnadskostnadsundersökning under ofvan angifna förutsättningar komme till stånd i Eder kommun under år 1913, torde Kollegium, så snart ske kan, få motse meddelande härom för att i tid kunna hos Kungl. Maj:t göra hemställan om härför nödiga medel samt i öfrigt vidtaga för ändamålet erforderliga anordningar.

Kollegium får slutligen förklara sig beredt att lämna alla de upplysningar i ämnet, som yttermera kunna befinnas nödiga, äfvensom att, därest en lefnadskostnadsundersökning af anförda slag skulle komma till utförande, meddela alla erforderliga anvisningar och råd med afseende på sättet för hushållsböckernas utdelande, förande och insamlande.

Alfr. Lagerheim.

Nils Bergsten.

Hugo Heyman.

Till Stadsfullmäktige.

I det uppdrag, som genom stadsfullmäktiges beslut den 11 april innevarande år gafs åt stadsfullmäktiges lifsmedelskommitté, ingick bl. a.:

»att taga i öfvervägande lämpligheten att i Eskilstuna undersöka lefnadskostnaderna och därom till stadsfullmäktige snarast afgifva yttrande med eventuell plan och kostnadsberäkning för en sådan undersökning».

Då Kommittén först tog denna fråga under öfvervägande, fästes dess uppmärksamhet på, att inom Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik pågick planerandet af en lefnadskostnadsundersökning, omfattande hela riket. För att utröna i hvad mån frågan om en lefnadskostnadsundersökning i Eskilstuna kunde influeras af den sålunda påtänkta riksundersökningen beslöt kommittén att införskaffa upplysningar i saken från Kommerskollegium. Vid de upprepade hänvändelserna, som i anledning däraf ägt rum, har kommittén inhämtat, att planen för riksundersökningen nu är i det närmaste färdig från den arbetsstatistiska afdelningens

sida*. Undersökningen är ämnad att utföras enl det s. k. hushållsboksystemet i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den undersökning, som under år 1907—1908 ägde rum i Stockholm på initiativ af Stockholms stadsfullmäktiges lifsmedelskommitté. Under förutsättning att bifall till undersökningens anordnande lämnas af statsmakterna och medel för densamma ställes till förfogande, kommer primärmaterialets införskaffande att kunna ske tidigast under år 1914 och bearbetningen då möjligen att vara verkställd under loppet af år 1916. Då undersökningen skall omfatta hela riket, torde fordringarna på antalet primäruppgifter från hvarje särskild plats icke komma att ställas allt för höga. Denna undersökning synes därför icke kunna bli tillräckligt vägledande rörande de åtgärder, som kunna i de särskilda kommunerna vara påkallade i och för lifsmedelsprisens nedbringande.

N:o 90. Ang. lefnadskostnadsundersökning.

Med hänsyn *dels* till den långa tid, som kommer att förflyta innan resultatet af riksundersökningen kan föreligga, *dels* till att riksundersökningen i hvarje fall icke kan bli tillräckligt vägledande rörande de åtgärder, som kunna påkallas i lifsmedelsfrågan i de olika kommunerna och *dels* till önskvärdheten af att mera ingående specialundersökningar blifva verkställda, hafva öfverläggningar under hand ägt rum mellan representanter för kommittén — samt kommitterade i Malmö för samma sak — och Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik rörande lämpligheten af anordnandet under Kommerskollegii medverkan af specialundersökningar i vissa städer, bl. a. Eskilstuna redan under år 1913. Från Kommerskollegii sida har därvid ställts i utsikt, att Kollegium under förutsättning af Kungl. Maj:ts bifall skulle snarast möjligt låta utarbeta och trycka hushållsboksformulär äfvensom gratis tillhandahålla vederbörande städer nödigt antal ex. däraf, hvarjämte Kollegium sedermera skulle ombesörja bearbetning och publicering af det sålunda införskaffade primärmaterialet, för så vidt detsamma befunnes vara för ändamålet fullt tillräckligt och i bearbetningsbart skick.

Kommittén är af den meningen, att en ingående statistisk utredning rörande lefnadskostnaderna och därmed sammanhängande förhållanden i Eskilstuna är synnerligen önskvärd och att en sådan utredning är en nödvändig förutsättning för att kunna bedöma hvilka åtgärder böra och kunna vidtagas i lifsmedelsfrågan i staden. De prisuppgifter, som genom den officiella arbetsstatistiken insamlas och publiceras, gifva icke tillfredställande upplysningar härutinnan, särskildt emedan genom dessa icke vinnes kännedom om hvilka varuslag och kvantiteter ingå i ett genomsnittshushåll.

På grund häraf, och då genom ett samarbete på ofvan skisserat sätt med Kommerskollegium kostnaderna för en lefnadskostnadsundersökning ställa sig högst väsentligt mindre än om undersökningen skulle i sin helhet bekostas af staden, vill kommittén föreslå stadsfullmäktige att låta verkställa en dylik undersökning. Denna undersökning bör så organiseras, att minst ett 60-tal hushållsböcker, fördelade bland olika kategorier af inkomsttagare och förda under ett helt år, införskaffas i fullt bearbetningsbart skick. För att få ett fullt tillfredställande material är det, efter hvad som visat sig vid företagna undersökningar, nödvändigt att *dels* utdela ett betydligt större antal hushållsböcker (i förevarande fall c:a 150) än det beräknade minimiantalet godkända, enär kassationsprocenten vid dylika undersökningar visat sig uppgå till omkring 60 % *dels* utbetala en ersättning för hvarje hushållsbok, som är riktigt och omsorgsfullt förd, så att den kan tjäna sitt ändamål. Vid undersökningen i Stockholm utbetalades 25: — kronor för hvarje godkänd bok, hvarjämte för de tre bäst förda böckerna utdelades extra belöningar å respektive 100: —, 50: —, och 25: — kronor. Kommittén anser att samma ersätt-

*) Ifrågavarande plan har den 2 okt. öfverlämnats till Finansdepartementet.

N:o 90.
Ang. lefnadskostnadsundersökning.

ning här bör utgå, men att de extra belöningarna må bestämmas till respektive 75: —, 50: —, och 25: — kronor. Med hänsyn tagen äfven till andra och oförutsedda utgifter skulle kostnaden alltså blifva:

För 60 hushållsböcker à 25: —	1,500: —
„ extra belöningar à resp. 75: —, 50: —, och 25: — kr.	150: —
Oförutsedda utgifter	250: —
S:a kr.	2,000: —

Undersökningens organiserande och utförande torde lämpligast böra öfverlämnas åt kommittén, som är villig utföra densamma.

Kommittén får alltså med åberopande af hvad ofvan anförts hemställa att stadsfullmäktige måtte besluta:

att uppdraga åt kommittén, att under förutsättning af samarbete med Kommerskollegium, i Eskilstuna anordna en lefnadskostnadsundersökning enligt den plan, som ofvan angifvits, samt

att för ändamålet anvisa ett förslagsanslag å 2,000: — kronor.

N:o 91.

Magistratens förnyade framställning ang. brandordningens tillämpning utom stadsplanen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås,

I anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 30 November sistlidet år, hvarigenom Stadsfullmäktige till Brandsyrelsens yttrande remitterat en af Magistraten den 30 Oktober samma år på föranledande af Brandstyrelsens anhållan om reglemerterad sotning jämväl utom stadens planlagda område hos Stadsfullmäktige gjord framställning därom, att Stadsfullmäktige ville besluta att stadens brandordning måtte utsträckas att gälla jämväl för samtliga de områden utom stadsplanen, som enligt särskilda af Konungens Befallningshafvande i länet meddelade beslut skulle i hälsovårdsafseende betraktas såsom stad, har Brandstyrelsen till Magistraten inkommit med en ytterligare skrift, däruti Brandstyrelsen med godkännande af Magistratens hos Stadsfullmäktige gjorda framställning uttalat som ett önskemål, att hvad Magistraten föreslagit äfven skulle gälla om Slottsvreten, Stallhagen med järnvägens reparationsverkstad samt Munkängen.

Under erinran att sistnämnda ägoområden, numera äro intagna i den stadsplan, hvarå underdånig fastställelse är begärd samt att den af Konungens Befallningshafvande den 12 Juni 1907 för staden fastställda brandordning jämlikt dess 1 § är gällande »inom den stadsplan, som är eller varder fastställd» får Magistraten härmed på så sätt förnya sin den 30 Oktober sistlidet år till Stadsfullmätige gjorda framställning, att Magistraten anhåller, det Stads-

fullmäktige ville jämlikt 20 § Brandstadgan för rikets städer den 8 Maj 1874 besluta:

N:o 91. Ang. brandordningens tillämpning utom stadsplanen.

att hos Konungens Befallningshafvande i länet göra framställning därom, att hvad i samma stadga är föreskrifvet om stad skall gälla om samtliga de områden, som äro upplåtna till bebyggande inom stadens ägoområde väster, norr och öster om stadens planlagda område med undantag allenast af byggnadsområdet Vega å Thunby statsgärde och Iggeby gärde.

Västerås rådhus den 7 November 1912.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Till Magistraten i Västerås.

Med anledning af Magistratens af Stadsfullmäktige remitterade skrifvelse angående Brandordningens tillämpning å utom stadsplan belägna områden, får Brandstyrelsen med godkännande häraf såsom önskemål framställa att äfven följande platser måtte intagas i Magistratens förslag nämligen N:o 61 Slottsvreten, Stallhagen med Järnvägens reparationsverkstäder samt N:o 8 Munkängen.

Västerås den 20 April 1912.

Å Brandstyretsens vägnar.

Petrus Tersmeden.

C. G. Sjöqvist.

N:o 92.

Folkskolestyrelsens framställning om anslag till stipendier för bevistande af en nykterhetskurs i Köping.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af att 13 medlemmar af lärarekåren vid Västerås folkskolor inkommit med ansökniogar om erhållandet af stipendier i och för bevistande af nykterhetskursen i Köping den 4—8 instundande december får Folkskosastyrelsen härmed hos stadsfullmäktige anhålla om rättighet att ur anslaget för oförutsedda

N:o 92. Ang. anslag för bevistande af en nykterhetskurs i Köping.

utgifter tilldela hvar och en af de sökande ett stipendium à kr. 25 att användas såsom ofvan är anfört.

Västerås den 12 november 1912.

Ernst Björkman.
v. ordf. i Folkskolestyrelsen.

P. Emil Nohrman.

N:o 93.

Byggnadsnämdens förslag ang. föreskrifter med afseende å byggnadsverksamhetens ordnande utom stadsplanen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 28 April 1910 beslöto Stadsfullmäktige ingå till Kungl. Maj:t med underdånig ansökan om fastställelse af vissa af byggnadsnämden föreslagna och af Stadsfullmäktige godkända bestämmelser rörande byggnadsverksamheten utom stadsplanen.

Enligt nådigt bref den 27 Oktober 1911, intaget å sid. 2 och 3 af Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för år 1912 har Kungl. Maj:t emellertid, enär omförmälta bestämmelser, oaktadt deras alltför sväfvande affattning, måste anses innebära större inskränkning i byggnadsverksamheten, än som med afseende å område af ifrågavarande slag kunde anses lämpligt, funnit de sålunda föreslagna bestämmelserna icke kunna fastställas.

Sagda bestämmelser hafva det oaktadt på grund af Stadsfullmäktiges särskilda beslut den 15 December 1910 och den 25 Januari 1912 på så sätt tillämpats, att det varit föreskrifvet, att stadens vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar ej finge införas i sådan efter 1911 års ingång uppförd byggnad utom stadsplanen, som icke uppförts i enlighet med ifrågavarande bestämmelser.

Denna föreskrift har dock gifvetvis, oaktadt den vid tillämpningen befunnits vara fullt tillfredsställande, endast varit afsedd att gälla tills vidare och intill dess af Kungl. Maj:t i behörig ordning fastställda bestämmelser kunnat komma att träda i tillämpning.

Byggnadsnämnden har därför med anledning af ofvanberörda Kungl. bref på grundvalen af ett af stadens ombudsman jämte byggnadschefen och stadsarkitekten utarbetadt preliminärt förslag uppgjort ett nytt förslag till sådana bestämmelser, som Nämnden härmed får till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämna.

Detta nya förslag ansluter sig i det stora hela till liknande bestämmelser för Nyköping och Borås, hvilka blifvit af Kungl Maj:t fastställda; och torde därför grundad anledning finnas att antaga, att förslaget nu skulle kunna fastställas.

Byggnadsnämnden får alltså hemställa, att Stadsfullmäktige ville

dels för sin del godkänna bilagda förslag till särskilda föreskrifter jämlikt 41 § i lagen angående

stadsplan och tomtindelning med afseende å byggnadsverksamheten å Västerås stads icke planlagda område, N:o 93. *Ang. byggnadsverksamhetens ordnande utom stadsplanen.*

dels och ingå till Kungl. Maj:t med underdånig ansökan om fastställelse å de särskilda föreskrifter i berörda hänseende, som Stadsfullmäktige då grund af det föreliggande förslaget kunna finna skäligt för sin del godkänna.

Västerås den 7 November 1912.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Särskilda föreskrifter,

jämlikt 41 § i lagen angående stadsplan och tomtindelning, med afseende å byggnadsverksamhetens ordnande inom nedan angifna delar af Västerås stads område.

§ 1.

Dessa föreskrifter afse de delar af Västerås stads område, som icke ingå i fastställd stadsplan.

§ 2

Inom dessa områden må ej nybyggnad uppföras utan att stadens byggnadsnämnd därtill gifvit lof.

§ 3.

Ansökan om byggnadslof' hvarom i § 2 säges, skall göras skriftligen hos Byggnadsnämnden och vara åtföljd af:
a) karta öfver tomtplatsen, utvisande dess form och areal samt byggnadens tilltänkta läge äfvensom till tomtplatsen gränsande allmän eller för gemensamt behof afsatt eller annan enskild väg;
b) bevis, att sökanden äger tomtplatsen eller ock eljes är till arbetets utförande berättigad;
c) plan-, fasad- och genomskärningsritningar i två exemplar öfver byggnadsföretaget, Byggnadsnämnden likväl obetaget att med afseende å mindre betydande byggnadsföretag efter pröfning af omständigheterna meddela byggnadslof, utan att ritningar alls eller af så fullständig beskaffenhet, som ofvan sagts, blifvit ingifna.

Af byggnadsritningarna, sådana de blifvit fastställda, skola, med påskrift om fastställelsen, ena exemplaret till sökanden återställas och det andra hos Byggnadsnämnden förvaras.

På enahanda sätt förfares vid ändring eller tillbyggnad af förut uppförd byggnad eller ändring af fastställd ritning.

N:o 93.

Ang. byggnadsverksamhetens ordnande utom stadsplanen.

§ 4.

Byggnadslof får ej meddelas, där arealen af tomtplatsen understiger trehundra kvadratmeter eller där tomtplatsens form är synnerligen olämplig; dock att, där fråga är om uppförande af i rader sammanbyggda mindre med brandmur skilda egna hem å flera tomtplatser och ansökan om byggande af en hel grupp sådana hus på en gång föreligger, Byggnadsnämnden äger meddela byggnadslof, äfven om hvarje tomtplats icke innehåller ofvan angifna minimiareal.

Innan byggnadslof meddelas, bör tillses, att tomtplats, som ej är belägen vid allmän eller för gemensamt behof afsatt enskild väg och som därjämte saknar egen utfartsväg, på betryggande sätt tillförsäkras rätt till sådan utfartsväg och att tomtplatsen blifvit torrlagd så fullständigt, omständigheterna det medgifva, eller, där Hälsovårdsnämnden så pröfvat nödigt, blifvit försedd med erforderlig kloakledning.

§ 5.

Af tomtplats skall minst hälften lämnas obebyggd

Gårdsrum skall hafva en medelbredd af minst nio meter och smyg eller dylikt minst fyra och en half meter. Som gårdsrums bredd räknas det djup, då tomtplatsens bredd understiger nio meter.

Gårdsrum å invid hvarandra liggande tomtplatser skola så vidt möjligt läggas i ett sammanhang.

§ 6.

Hus af trä må icke uppföras till större höjd än åtta meter eller med flere än två våningar och vindsvåning. hvarvid iakttages, att högst en fjärdedel af vinden får till boningsrum inredas.

Stenhus må icke hafva mer än två våningar och vindsvåning eller tre våningar, i hvilket fall vidsvåning ej får förekomma. Sådant hus får icke uppföras till större höjd än elfva meter.

Med byggnads höjd förstås dess medelhöjd, räknad från omgifvande gata, väg eller gårdsrum till korsningen af vägglif och takfall eller i fråga om brutet tak det nedre takfallet, dock med undantag för gaflar frontespisar, torn och dylikt

Hvad här ofvan är stadgadt om stenhns, gäller ej fabriksbyggnad eller byggnad för offentligt ändamål.

Boningshus af trä, som upptager större yta än fyrahundra kvadratmeter skall afdelas genom en eller flera fullt betryggande brandmurar, så att icke någon af de medels brandmur skilda delarna af byggnaden upptager större yta än fyrahundra kvadratmeter.

§ 7.

Byggnad af sten eller därmed jämförligt ämne må uppföras invid gränsen till grannens område, med iakttagande att i mur mot grannens område ej utan dennes och Byggnadsnämndens särskilda medgifvande må anbringas fönster eller annan öppning.

Byggnad af annat ämne må ej, med mindre den förses med brandmur, uppföras närmare grannens område än fyra och en half meter; dock att Byggnadsnämnden må för mindre betydande uthusbyggnader efter omständigheterna medgifva undantag från hvad här är stagadt äfvensom för byggnader i öfrigt medgifva anstånd med brandmurs uppförande till dess granne bygger emot. Utan byggnadsnämndens särkilda tillstånd och grannes medgifvande må ej i brandmur anbringas fönster eller annan öppning.

N:o 93.

Ang. byggnadsverksamhetens ordnande utom stadsplanen.

§ 8.

Byggnad skall uppföras af ändamålsenligt material och på ett betryggande sätt samt med iakttagande däraf,

att densamma är lämplig för den tomtplats, å hvilken den skall uppföras,

att densamma erhåller ett sådant läge samt så uppföres att den erbjuder tillfredställande säkerhet mot eldfara,

att byggnaden, om den är afsedd till boningshus eller för ändamål, som nödvändiggör, att människor större delen af dagen vistas inom densamma, erhåller sundt läge och en mot sundhetens fordringar svarande inredning,

att källarvåning under boningshus skall utföras af sten eller därmed jämförligt ämne samt, där fråga är om byggnad för flere än två hushåll, i dess helhet och eljest, om i källarvåningen inredes tvättstuga, till den del, som däraf upptages, förses med tak af enahanda beskaffenhet, samt

att byggnaden tillfredställer billiga anspråk på smak och prydlighet.

Vid byggnads uppförande skall därför alltid tillses,

att tillräcklig grund lägges under såväl väggar som skorstenspipor samt annat murverk,

att golfvet i boningsrum lägges minst 30 centimeter öfver angränsande jordyta,

att boningsrums höjd blir minst 2,40 meter,

att boningsrum göres tillräckligt ljust och lämnar tillfälle till nödig luftväxling,

att fabrikshus äfvensom byggnader, afsedda till samlingsrum för större antal människor, erhålla utgångar och trappor äfvensom förstugor, där sådana förekomma, lämpade efter den mängd personer, som å stället rymmes; och skola alla dörrar kunna öppnas utåt,

att boningshus såväl till förekommande af fara vid eldsvåda som till de i huset boendes säkerhet och trefnad förses med tillräckligt antal trappor och utgångar,

att eldstäder med därtill hörande rörande rör och pipor samt skorstenar icke anbringas närmare trävirke än 30 centimeter, och skall mellanrnmmet fyllas med sten eller annat eldsäkert ämne,

att skorstens- och eldrör samt murade eldstäder ej komma att hvila på trävirke samt

att byggnads tak icke må täckas med halm eller annat lättantändligt ämne.

§ 9.

Ej må byggnad till-, på- eller ombyggas eller inredas helt eller delvis till väsentligen annat ändamål än förut, ej heller i afseende å byggnads inredning vidtagas andra förändringar af den genomgripande beskaffenhet, att de kunna anses jämförliga med ombyggnad, med mindre Byggnadsnämnden till sådant byggnadsföretag gifvit lof.

§ 10.

Inom område, som från början indelats och i större utsträckning upplåtits till villatomter, må fabriksbyggnad icke uppföras.

§ 11.

Det åligger Byggnadsnämnden att öfvervaka efterlefnaden af de här ofvan gifna föreskrifter, och skall, till utrönande af att godkänd ritning och af Byggnadsnämnden i särskildt fall meddelade föreskrifter följts, utfördt byggnadsföretag,

N:o 93. Ang. byggnadsverksamhetens ordnande utom stadsplanen.

efter anmälan om dess fullbordande, af därtill af Byggnadsnämnden förordnad person afsynas och godkännas, innan byggnaden får för sitt afsedda ändamål begagnas.

§ 12.

Hvad här förut är sagdt skall ej tillämpas med afseende å statens under Kungl. Öfverintendentsämbetets vård ställda byggnader eller andra allmänna byggnader, hvartill ritningarne skola enligt gällande författningar af Kungl. Maj:t pröfvas, ej heller å byggnad, som å jordbruksfastighet erfordras för densammas brukande.

För byggnad af sistnämnda slag skall dock iakttagas:

att eldstäder med därtill hörande rör och pipor samt skorstenar icke anbringas närmare trävirke än 30 centimater; och skall mellanrummet fyllas med sten eller annat eldsäkert ämne,

att skorstens- och eldrör samt murade eldstäder ej komma att hvila på trävirke samt

att byggnads tak icke må täckas med halm eller annat lättantändligt ämne.

§ 13.

Företager någon byggnadsarbete utan byggnadsnämndens tillstånd, där sådant enligt dessa föreskrifter erfordrats, eller utför någon byggnadsarbete i strid mot fastställda ritningar eller Byggnadsnämndens föreskrifter, böte från och med fem till och med femhundra kr. och vare dessutom underkastad skyldighet att borttaga eller ändra det utförda arbetet, om Byggnadsnämnden finner nödigt sådant föreskrifva.

Byggnadsnämnden äger att genom utsättande af lämpligt vite vid meddelande af föreskrift enligt denna § göra sig hörsammad.

Till böter enligt dessa särskilda föreskrifter må icke dömas, om å förseelsen följer straff enligt allmän lag.

Ådömda böter och viten enligt dessa särskilda föreskrifter tillfalla stadens kassa och skola, där tillgång saknas till deras fulla gäldande, förvandlas enligt allmän lag.

§ 14.

Förseelser mot de här meddelade särskilda föreskrifterna åtalas af allmän åklagare, ägande Byggnadsnämnden ock att för särskildt fall förordna åklagare.

§ 15.

Den, som ej åtnöjes med Byggnadsnämdens beslut i ärende, hvarom här ofvan förmäles, må däröfver föra klagan hos Konungens Befallningshafvande i Västmanlands län inom trettio dagar efter erhållen del af beslutet.

§ 16.

Då till Byggnadsnämndens kännedom kommer, att ägare af jordområde står i begrepp att försälja detsamma helt eller delvis till byggnadstomter, bör nämnden låta sig angeläget vara att för jordägaren påpeka lämpligheten af, att dylik försäljning sker efter en viss från början uppgjord plan, vid hvilken hänsyn tages till områdets framtida upptagande i stadsplanen, och att sådan plan uppgöres i samråd med och efter anvisning af Byggnadsnämnden samt genom stadsingeniörens försorg.

N:o 94.

Drätselkammarens yttrande i anledning af Magistratens skrifvelse ang. vägrad verkställighet af ett stadsfullmäktigebeslut.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 31 nästlidne Oktober till yttrande af Drätselkammaren remitterat en skrifvelse från Magistraten, däri Magistraten meddelat, att Magistaten vägrat handräckning till verkställighet af Stadsfullmäktiges beslut den 29 Augusti 1912 angående försäljning af en del af stadens östra utmark till byggnadsföreningen Haga utan personlig ansvarighet, i hvad beslutet afsåge bemyndigande för Drätselkammaren att låta köparen genast tillträda ifrågavarande markområde samt att, i händelse tillstånd till detsammas försäljning af Kungl. Maj:t förvägrades, upplåta detsamma åt föreningen mot tomträtt.

Med anledning af denna remiss får Drätselkammaren, som af Magistraten fått Stadsfullmäktiges beslut i förevarande fråga i öfriga delar till sig för verkställighet öfverlämnadt och som på grund däraf beslutat aflåta underdånig skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om tillstånd till markområdets försäljning, hemställa, att Stadsfullmäktige måtte för närvarande låta bero vid hvad Magistraten i fråga om verkställigheten af Stadsfullmäktiges förevarande beslut vidtagit.

Västerås den 16 November 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Till Magistraten har öfverlämnats utdrag af Stadsfullmäktiges protokoll för den 29 sistlidne Augusti: § 134.

Enligt samma protokoll som den 6 September blifvit justeradt och påföljande dag offentligen uppläst, hafva Stadsfullmäktige,- jämte det beslut fattats om försäljning, under förbehåll af Kungl. Maj:ts medgifvande därtill, af en del af stadens östra utmark, hvilken staden innehar såsom donationsjord,- beslutat bemyndiga Drätselkammaren att låta köparen, byggnadsföreningen Haga utan personlig ansvarighet, genast tillträda ifrågavarande markområde samt att i händelse tillstånd till detsammas försäljning förvägrades upplåta detsamma åt föreningen mot tomträtt.

Enär Magistraten, enligt 47 § Kungl. Förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862 har att vaka däröfver att den åt staden donerade fasta egendom varder till sitt bestämda ändamål behörigen använd samt den af staden upprättade och jämlikt 75 § samma Kungl. Förordning af Konungens Befallningshafvande i länet godkända

N:o 94.
Ang. vägrad verkställighet af ett stadsfullmäktigebeslut.

plan för hushållningen med stadens donationsjord icke innehåller bestämmelse därom, att någon del af denna jord må mot tomträtt upplåtas; får Magistraten härmed tillkännagifva

att Magistraten vägrar handräckning till verkställighet af samma beslut.

I sammanhang härmed och därest Stadsfullmäktige skulle söka och vinna vederbörligt tillstånd att upplåta ifrågavarande jordområde eller annan del af stadens donationsjord mot tomträtt eller beslut att staden eljest tillhörig jord skall med tomträtt upplåtas enligt lag om nyttjanderätt till fast egendom den 14 Juni 1907 anser sig Magistraten böra erinra om iakttagande af föreskriften i 4 Kap. 1 § samma lag, enligt hvilken det är nödigt att område blifvit i den ordning lag angående stadsplan och tomtindelning stadgar, planlagdt, innan upplåtelse af tomträtt må äga rum. Då, såvidt visadt blifvit, området ifråga ej blifvit på sådant sätt planlagdt, har Magistraten äfven af detta skäl varit pligtig vägra handräckning till verkställighet af Stadsfullmäktiges ofvannämnda beslut.

Västerås Rådhus den 28 oktober 1912.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

N:o 95.

Drätselkammarens utlåtande ang. anslag till en nykterhetskurs i Köping.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 31 nästlidne Oktober till utlåtande af Drätselkammaren remitterade en af Herrar A. Danielsson m. fl. väckt motion med förslag, att Stadsfullmäktige måtte till en nykterhetskurs i Köping anslå ett belopp af 300 kronor, får Drätselkammaren, som anser, att det af Västerås stad sålunda begärda bidraget är oproportionerligt högt i förhållande till sammanlagda beloppet af de anslag, som enligt den i framställningen intagna ekonomiska tablån beräknats inflyta från länets städer, eller 600 kronor, hemställa, att Stadsfullmäktige ville till ifrågavarande nykterhetskurs af det i innevarande års stat upptagna förslagsanslaget till diverse utgifter och oförutsedda behof lämna ett bidrag af 200 kronor.

Västerås den 16 November 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt Kungl. Maj:t nådiga cirkulär af den 4 nov. 1892 skall i rikets skolor, inklusive folkskolor, meddelas undervisning om de rusgifvande ämnenas natur och verkningar. Ett allt lifligare intresse har under de senaste åren uppstått för denna undervisning, beroende på den allt mer vaknande allmänna önskan att skydda det uppväxande släktet för alkoholismens faror.

N:o 95. Ang. anslag till nykterhetskurs i Köping.

Tydligtvis är det af största vikt att de, som på ett eller annat sätt hafva ungdomens fostran om hand, blifva i tillfälle att under vetenskapligt bildade personers ledning studera och sätta sig in i saken, så att de kunna bibringa denna ungdom de nödiga upplysningarna härutinnan.

I detta syfte upprättade de stora nykterhetssällskapen i landet år 1901 en gemensam institution, Centralförbundet för Nykterhetsundervisning, hvilken söker främja denna undervisning genom spridande af lämplig åskådningsmateriel och litteratur, genom utbildningskursers hållande i olika delar af landet och genom utsändandet till skolor och föreningar af goda föreläsare och instruktörer.

Förbundet har för uppehållande af sin verksamhet varit hänvisadt till de medel, som influtit genom anslag från staten, nykterhetssällskap, landsting, stadsfullmäktige, komunalstämmor samt enskilda personer. På så sätt har förbundet kunnat anordna ett 60-tal populärvetenskapliga nykterhetskurser i skilda delar af landet med ett deltagareantal varierande mellan 200 och 1,000 personer, till stor del lärare och lärarinnor vid högre eller lägre skolor, hvarjämte många tusental deltagit i vissa delar af kurserna.

Öfver allt hafva dessa kurser omfattats med största sympati. Skolmyndigheterna hafva också flerstädes skyndat att tillgodogöra sig förbundets arbete genom att gifva lärarepersonalen ledighet från undervisningen för deltagande i förbundets kurser. Kommunerna hafva anslagit större eller mindre belopp till de direkta kursomkostnaderna, hvarjämte kommunerna genom att anslå reseunderstöd åt dem af lärarepersonalen, som önskat deltaga i kursen, för dem underlättas tillfället därtill.

För vidare bedömande af Centralförbundets verksamhet hänvisa vi till de uttalanden åtskilliga med förbundets arbete förtrogna personer gjort äfvensom till förbundets årsberättelse för 1910—1911.

Sedan någon tid tillbaka planeras nu i Köping en populärvetenskaplig kurs, i hvilken deltagare påräknas icke blott från Köpings stad med angränsande kommuner utan ock från hela Västmanlands län samt för öfrigt från orter utom länet i den mån omständigheterna kunna medgifva. Meningen är, att kursen skulle komma till stånd under arbetsåret 1912—1913 förslagsvis 4—8 december 1912.

Omkostnaderna för denna kurs hafva vi beräknadt på följande sätt:

Utgifter:

Arvoden åt föreläsare och lektionshållare . . .	Kr.	1,200: —
Resekostnad och vivre åt d:o	„	400: —
Lokalkostnad (hyra, värme och rengörning m. m.)	„	200: —
Byråkostnad (föreståndare m. fl.)	„	200: —
Trycksaker och annonser	„	200: —
Porton, telefon, utställningsomkostnader m. m. .	„	200: —
Musik och sång	„	100: —
	S:ma Kronor	2,500: —

N:o 95.
Ang. anslag till nykterhetskurs i Köping.

Inkomster.

Kursafgifter af deltagare	Kr.	500: —
Anslag af landstinget	»	500: —
» » stadsfullmäktige i länets städer	»	600: —
» » länets landskommuner	»	800: —
Extra inkomster	»	100: —
S:ma Kronor		2,500: —

Omstående beräkning är uppgjord i noga öfverensstämmelse med erfarenheten från de många redan hållna kurserna. Anmärkas må, att kurserna stundom visat någon ekonomisk brist, som då betäckts af Centralförbundet, stundom också något öfverskott, som kommit Centralförbundet till godo, och har det på sådant sätt varit möjligt att för hittills hållna kurser få utgifter och inkomster att gå ihop.

Af förestående framgår, att man för de nödiga medlens erhållande måste vädja till sådana myndigheter och institutioner, som kunna anses af hänsyn till sin uppgift vara benägna att understödja ett samhällsgagnande arbete äfven på ifrågavarande område. I flesta fall har en sådan vädjan icke heller lämnats obeaktad, utan anslag till kurserna hafva erhållits från såväl landsting som stadsfullmäktige och kommunalstämmor, där sådan hemställan blifvit gjord.

I Västmanlands län har förut en dylik kurs afhållits, nämligen i Västerås år 1907, till hvilken många af länets kommuner välvilligt lämnade större eller mindre anslag.

För undvikande af eventuella missuppfattningar i ett eller annat afseende, betona vi uttryckligen, att Centralförbundet så väl på grund af arten af dess arbete (ett vetenskapligt upplysningsarbete) som ock på grund af statens bestämmelser för statsanslagets utgående, står fullständigt neutralt i alla politiska och religiösa spörsmål.

På grund af hvad vi sålunda anfört, få vi vördsamt anhålla att Stadsfullmäktige i Västerås för kursen i Köping måtte anslå Trehundra (300) kronor.

Svar å denna skrifvelse torde benäget adresseras till bestyrelsens ordförande, Redaktör Alfred Stärner, Köping.

För Centralförbundet för nykterhetsundervisning:

S. H. Kvarnzelius, Ordförande.
Aug. Ljunggren, Centralförbundets ledare.

För kursbestyrelsen i Köping:

Alfred Stärner, Redaktör, Riksdagsman. *Bestyrelsens ordförande.*

O. W. Anderzon, Järnsvarvare.
Emelie Johansson, Fru, Stadsfullmäktig.
Seth Johansson, Charkuterist.
Alfred Kjellberg, Bokbindaremästare.
G. A. Karlsson, Stationskarl.
Hugo Larson, Handlande.
Carl Lantz, Postvaktmästare.
Gottfr. Persson, Folkskollärare.
Petr. Råberg, Handlande.
K. F. Sandin, Lasarettsvaktmästare.
Karl Östlund, Boktryckerifaktor, Landstingsman.

Förestående skrifvelse upptaga vi som vår motion.

Västerås den 31 Okt. 1912.

A. Danielsson. ***Albert Andersson.***
E. Edv. Karlsson. ***Carl Bäckman.***

N:o 96.

Drätselkammarens förslag ang. markbyte med föreningen Folkets hus och park.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

För att i den s. k. Sommaro backe å landsvägen till Stockholm, hvilken del af landsvägen sedan länge befunnit sig i ett dåligt skick och särskildt varit svårtrafikabel för det, i synnerhet efter turberkulossjukhusets färdigbyggande, stora antalet fotgängare, kunna bereda nödigt utrymme för en gångbana vid norra sidan af vägen har Drätselkammaren med föreningen Folkets hus och park utan personlig ansvarighet träffat preliminär öfverenskommelse om markutbyte, enligt hvilken öfverenskommelse staden skulle af den föreningen tillhöriga s. k. Folkets park förvärfva en markremsa utmed Stockholmsvägen af 450 kvm:s areal och i utbyte däremot utan mellangift å någondera sidan lämna ett område af stadens intill Folkets park gränsande och öster därom belägna mark af 900 kvm:s areal att läggas till Folkets park, allt i öfverrensstämmelse med en särskild öfver det ifrågasatta bytet upprättad karta; och får Drätselkammaren, med öfverlämnande af en skrifvelse i ärendet från föreningen Folkets hus och park, anhålla om Stadfullmäktiges bemyndigande att med sagda förening träffa slutligt aftal om ifrågavarande markbyte i öfverensstämmelse med ofvan berörda öfverenskommelse.

Västerås den 16 November 1912.

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

På grund af gjord framställning från byggnadschefen G. Smitt och därefter med honom förda underhandlingar ang. markutbyte mellan staden och föreningen Folkets hus och park få vi härmed förklara oss villiga att öfverlåta till staden begärda cirka 400 kvm. af parkens södra del enligt bifogad kartskiss.

I utbyte för detta önska vi erhålla af stadens öster om parken belägna område cirka 900 kvm. med å kartskissen utmarkerade gränser. Vi anse nämligen att den del som vi afstå från parken bör åsättas ungefär dubbelt så högt värde som den mark staden skulle lämna i utbyte. Den ifrågavarande marken å stadens område utgöres nämligen af uteslutande berg. Den mark som skulle afstås från parken är däremot f. n. både planerad och planterad hvadan vi få vidkännas väsentliga kostnader för att ställa den nya gränsen i ordnadt och prydligt skick.

Härtill kommer kostnaderna för flyttning af portalen samt cirka 180 meter af staketet, hvilka kostnader vi äro villiga att helt ikläda oss för den händelse drätselkammaren godkänner det af oss här ofvan framställda förslaget.

Västerås den 12 November 1912.

Föreningen Folkets hus och park i Västerås
utan personlig ansvarighet.
Georg Jansson.

N:o 97.

Magistratens resolution med infordrande af Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af besvär öfver Stadsfullmäktiges beslut den 31 Oktober 1912 ang. anslag till ridande polis.

RESOLUTION.

Remitteras till Stadsfullmäktige i Västerås för yttrande, som jämte remisshandligarna hitförväntas.

Västerås Rådhus den 15 november 1912

På Magistratens vägnar:

J. W. Ödman.

Helge Cronholm.

Till Konungens Befallningshafvande i Västmanlands län.

RESOLUTION.

Remitteras till magistraten i Västerås, som anmodas häröfver höra stadsfullmäktige där i staden samt att med deras yttrande och eget utlåtande därefter hit inkomma och remisshandlingarna då tillika återställda.

Västerås slott i landskansliet den 13 november 1912.

Ex. officio:

Georg Enhörning.

Öfver Stadsfullmäktiges i Västerås i bilagda utdrag af dess protokoll för den 31 sistlidne Oktober, § 192, omförmälta beslut, hvarigenom Stadfullmäktige förklarats hafva afslagit Magistratens i staden framställning, att Stadsfullmäktige måtte, därest den för landsbygden i staden stationerade ridande polisafdelning komme att bibehållas, därför bevilja ett årligt anslag af ett-tusen kronor under tre år från och med år 1913, få undertecknade härmed vördsamt anföra besvär.

Som af protokollet framgår, har detta beslut fattats med allenast 10 röster, hvaremot 18 röster afgifvits för bifall till Magistratens förslag. Stadsfullmäktiges ordförande har dock, enär han ansett det begärda anslaget afse ett nytt ändamål, förklarat att för bifall till framställningen erfordrats $^2/_3$ af de i beslutet deltagandes röster samt att Stadsfullmäktige förty afslagit Magistratens framställning

Denna af Stadsfullmäktiges ordförande uttalade åsigt har, så vidt vi kunna förstå, berott på ett misstag. Det begärda anslaget har så mycket mindre kunnat afse något nytt ändamål, enär det haft till föremål en förstärkning af det utaf Stadfullmäktige redan före nu gällande kommunallagars införande bekostade polisskyddet inom staden och dess synnerligen stora landsbyggd utom stadens planlagda omåde.

Att så är förhållandet torde med all önskvärd tydlighet framgå *dels* af Stadsfullmäktiges i jämväl bilagda protokollsutdrag omförmälta beslut den 27 Januari

1910, då Stadsfullmäktige, under villkor att den af länsstyrelsen förordnade förman för den inom staden stationerade ridande polisen skulle vara bosatt i Västerås och äga rätt, att där sådant för ordningens upprätthållande inom staden af Magistraten pröfvades nödigt, inställa eller återkalla polisens patrullering å landsbygden och öfverlämna chefskapet öfver den ridande polisen till stadens polischef, beviljat ett anslag för en gång till en ridande polisstations förläggning i staden af högst 2,000 kronor, *dels* ock af innehållet uti Magistratens framställning i ämnet (se bilagda tryckta handlingar sid 346.)

N:o 97. *Ang. anslag till ridande polis.*

I anledning häraf få vi vördsamt yrka, att Konungens Befallningshafvande måtte förklara, att för beviljande af det i Magistratens framställning begärda anslag icke erfordrats mer än enkel majoritet samt att Stadsfullmäktige följaktligen den 31 Oktober 1912 med 18 röster mot 10 bifallit Magistatens framställning, äfvensom att Konungens Befallningshafvande ville, — då Stadsfullmäktige med med den tolkning, som af dess ordförande gifvits åt fullmäktiges beslut, uraktlåtet besluta, angående af hvilka medel det begärda anslaget skulle gäldas — anbefalla Stadsfullmäktige att härom fatta beslut.

Västerås den 12 November 1912.

John Karlsson.
Borgmästare i Västerås.

Erhard Kumlin.
Västerås.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.
1912. Den 18 December. XX

N:o 98.

Förslag

till

Utgifts- och inkomststat för Västerås stad år 1913.

UTGIFTER:

A. Stadens allmänna drätsel:

Kapitalafbetalningar och räntor:

Kapitalafbetalningar:

Obligationslån:

1892 års 4 % lån å 400,000 kr., hvaraf återstår 273,000 kr.	9,000: —		
1896 års 3,6 % lån å 1,000,000 kr. hvaraf återstår 585.000 kr.	27,000: —		
1902 års 4 % lån å 2,000,000 kr., hvaraf återstår 1,747,000 kr.	31,000: —		
1907 års 4 1/2 % lån å 2,000,000 kr.. hvaraf återstår 1,897,000 kr.	23,000: —		
1910 års 4 1/2 % lån å 3,000,000 kr., hvaraf äro utelöpande obligationer till ett belopp 1,993,000 kr.	13,000: —	103,000: —	
Räntor:			
Ränta å 1892 års obligationslån	10,740: —		
„ å 1896 „ „	20,574: —		
„ å 1902 „ „	69,880: —		
„ å 1907 „ „	85,365: —		
„ å 1910 „ „	89,392: 50	275,951: 50	378,951: 50
		Transport	378,951: 50

N:o 98. Budgetsförslag 1913. Utgifter.

		Transport	378,951: 50
Tillfälliga lån:			
Å upplånta medel från fonder tillhopa 326:550 kr. (depositionsränta)	13,500: —		
Å upplånta medel från Sundinska fonden för pauvres honteux och Sundinska beklädnadsfonden tillhopa 50,000 kr. à 5 %	2,500: —	16,000: —	
Andra förbindelser:			
Ränteskillnad för i 1896 års lån ingående fonder 134,000 kr.	750: —		
Vallöfska donationen 20,000 kr. à 5 $^1/_2$	1,100: —	1,850: —	17,850: —

Aflöningar m. m.

a) *För Magistraten och Rådstufvurätten med underlydande tjänstemän och betjänte:*

(Bil. litt A, sid. 398)

Borgmästaren, lön	5,000: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	6,000: —	
Civilrådmannen, lön	3,000: —		
Två ålderstillägg	1.000: —	4,000: —	
Brottmålsrådmannen: lön	2.500: —		
Ett ålderstillägg	500: —	3,000: —	
Illit. rådmannen		1,000: —	
Stadsnotarien		2,500: —	
Reservationsanslag för tillfälliga biträden enligt Kungl. brefvet den 27 februari 1868		200: —	
Anslag för beredande af semester åt borgmästaren och de litterate rådmännen samt stadsnotarien		700: —	
Trycknings- och annonskostnader samt skrifmaterialier:			
Brist från år 1911	1,061: 46		
Årskostnader	2,500: —	3,561: 46	
Stadsfogden: lön	2,000: —		
Två ålderstillägg	600: —		
Ersättning för tjänstelokal	300: —		
Arvode åt vikarie under semester	150: —	3,050: —	
Kronouppbördskassören: lön	2,000: —		
Två ålderstillägg	600: —		
För extra skrifhjälp	600: —		
Arvode åt vikarie under semester	150: —	3,350: —	
Skrifbiträde å kronouppbördskontoret		1,000: —	
Stadsfiskalen: lön	2,200: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	3,200: —	
Dessutom fri bostad utan värme och belysning till beräknadt värde af 600 kronor.			
	Transport	31,561: 46	396,801: 50

N:o 98. *Budgetförslag 1913. Utgifter.*

		Transport	31,561: 46	396,801: 50
Stadsvaktmästarens lön		1,200: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Dyrtidstillägg		150: —	1,650: —	
En exekutionsbetjänt, Pettersson: lön		1,300: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Dyrtidstillägg		150: —	1,750: —	
En exekutionsbetjänt, Richtner: lön		1,300: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Dyrtidstillägg		150: —	1,750: —	
En exekutionsbetjänt, Steen: lön		1,300: —		
Dyrtidstillägg		150: —	1,450: —	
Anslag till exekutionsbetjänterna för hållande af velocipeder			75: —	
Olycksfallförsäkring för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna			60: —	
Läkarearvode för d:o, 4 personer à 4 kr.			16: —	
Telefonafgifter för ledningar till:				
Borgmästaren		70: —		
Civilrådmannen		50: —		
Brottmålsrådmannen		50: —		
Stadsfogden		50: —		
Kronouppbördskontoret		50: —		
Rådhuset, tamburen		50: —	320: —	38,632: 46

b) *för poliskåren:*

(Bilaga litt B. 1—6 sid 402—408)

Poliskommissarien: lön			2,400: —	
Dessutom fri bostad utan värme och belysning till beräknadt värde af 600 kronor.				
Öfverkonstapeln: lön		1,800: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Beklädnadsersättning		150: —	2,400: —	
Dyrtidstillägg		150: —		
1:ste Detektivkonstapeln: lön		1,600: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Beklädnadsersättning		150: —		
Dyrtidstillägg		150: —	2,200: —	
2:dra Detektivkonstapeln: lön		1,500: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Beklädnadsersättning		150: —		
Dyrtidstillägg		150: —	2,100: —	
Tre inspektionskonstaplar:				
Lön för hvar och en	1,500: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Dyrtidstillägg	150: —	1,950: —	5,850: —	
		Transport	14,950: —	435,433: 96

N:o 98. Budgetförslag 1913. Utgifter.

Transport			14,950:—	435,433: 96
Åtta ordinarie konstaplar:				
Lön för hvar och en	1,300: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Dyrtidstillägg	150: —	1,750: —	14,000: —	
Tre ordinarie konstaplar:				
Lön för hvar och en	1,300: —			
Ett ålderstillägg	150: —			
Dyrtidstillägg	150: —	1,600: —	4,800: —	
Fjorton ordinarie konstaplar:				
Lön för hvar och en . . .	1,300: —			
Dyrtidstillägg	150: —	1,450: —	20,300: —	
Tre extra konstaplar med bostad i logementen:				
Lön för hvar och en	1,000: —			
Dyrtidstillägg	150: —	1,150: —	3,450: —	
En tillsyningsman för handeln med bränvin m. m.:				
Lön		1,800: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Beklädnadsersättning		150: —	2,250: —	
Beklädnad in natura för 3 inspektionskonstaplar, 25 ordinarie och tre extra konstaplar = 31 man à		120: —	3,720: —	
Olycksfallsförsäkring åt polismännen			580: —	
Läkarearvode och medicin åt poliskårens medlemmar med familjer			282: —	
Telegram, telefonafgifter och telefonsamtal			450: —	
Trycksaker och skrifmaterial			600: —	
Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier m. m.			1,500: —	
Bränsle och lyse			1,400: —	
Ersättning åt brandkåren:				
för eldning af ugnarne		50: —		
„ snökörning från gården		50: —	100: —	
Skurning och städning			360: —	
Renhållning af gata och klosetter			70: —	
Brandstodsafgift			50: —	
Vattenafgift			55: —	
Krono- och kommunalutskylder			70: —	
Underhåll af fastigheten			300: —	
Oförutsedda utgifter			530: —	
Extra polisbevakning vid särskilda tillfällen och då en del af polispersonalen är enligt kontrakt beordrad att tjänstgöra å annan ort, beräknas till samma belopp, som ersättningar från statsverket för sådan tjänstgöring, eller			3,150: —	72,967: —
			Transport	508,400: 96

Transport			508,400: 96

c) *Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner.*

Byggnndschefen: lön		8,000: —	
Statens ombudsman: lön	4,500: —		
Ett ålderstillägg	500: —		
Personligt lönetillägg	1,000: —		
Arvode åt vikarie under semester	200: —	6,200: —	
Stadskamreraren, lön	3,500: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	4,500: —	
Räkenskapsföraren och kontrollanten: lön	1,800: —		
Två ålderstillägg	600: —	2,400: —	
Skrifbiträde å ombudsmannaexpeditionen		1,200: —	
„ å drätselkamrerarekontoret		1,000: —	
Stadsinspektoren: lön	2,500: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	3,500: —	
Arbetsförmannen: lön	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Dyrtidstillägg	150: —	1,750 —	
Rådhusvaktmästaren: lön	1,200: —		
Ett ålderstillägg	150: —		
Dyrtidstillägg	150: —	1,500: —	
Olycksfallförsäkring åt d:o		15: —	
Läkarearvde för d:o		4: —	
Till vaktmästaren Vallin för hållande af biträde vid städning		300: —	
Arvode vid sifferrevision af stadens räkenskaper utom Vatten- och Gasverkets samt Fattigvårdens		600: —	
Skrifmaterialier och bokbinderiarbeten m. m.		500: —	
Tryck- och annonskostnader		3,500: —	
Inventarier å stadsingenjörskontoret		200: —	
Telefonafgifter för ledningar till:			
Stadsfullmäktiges ordförande	50: —		
Drätselkammarens „	50: —		
Drätselkammarekontoret	50: —		
Ombudsmannens kontor och bostad	100: —		
Bäggnadschefens kontor och bostad	100: —		
Stadsinspektorens kontor och bostad	100: —		
Arbetsförmannens bostad	50: —	500: —	35,669: —

Pensioner:

Förre Stadsingeniören Fr. Gevalt		3,000: —	
„ Stadsfiskalen Aug. Vesterling		1,500: —	
„ Poliskonstapeln J. F. Asplund		600: —	
„ „ E. F. Kindblom		500: —	
„ Tornväktaren C. E. Eriksson		75: —	
„ Barnmorskan Carolina Närström		400: —	
Transport		6,075: —	544,069: 96

N:o 98
Budgetförslag 1913.
Utgifter.

Transport		6,075: —	544,069: 96
Förre Patrullkarlen S. E. Löfblad		100: —	
„ Sysslomannen J. E. Pettersson		800: —	
„ Städerskan vid rådhuset, Lovisa Almström:			
pension	300: —		
hyresersättning	150: —	450: —	
„ Sjuksköterskan Karolina Thunell		500: —	
Anslag till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond enligt kungl. brefven den 11/11 1850 och den 24/2 1868		360: —	8,285: —

Brandväsendet:

(Bilaga litt. C sid. 408)

Årskostnader enligt Brandstyrelsens förslag		35,000: —	
Enligt Drätselkammarens förslag:			
afgår:			
för brandmästaren	400: —		
„ stallkorpralen	200: —		
„ maskinisten	200: —		
„ två vice brandkorpraler	400: —		
„ verkstadsförman	100: —		
„ tio brandsoldater	1,200: —	2,500: —	
Kronor		32,500: —	
Tillkommer:			
Dyrtidstillägg för 16 man à 150 kr.	2,400: —		
För kol, ved och lyse	200: —		
„ underhåll af brandstationens byggnader	50: —	2,650: —	35,150: —

Byggnadsnämnden:

(Bilaga litt D sid. 412).

Arvode för uppehållande af stadsarkitektgöromålen		2,000: —	
Aflöning till ett ingenjörsbiträde		3,000: —	
Telefonafgift för stadsarkitekten		50: —	
Förslagsanslag till anskaffande och underhåll af materialier m. m.		700: —	5,750: —

Hälsovårdsnämnden:

(Bilaga litt. E sid. 412).

a) Allmänna hälsovården	14,755: —		
b) Epidemiska sjukhuset	27,910: —		
c) Köttbesiktningsbyrån	11,250: —	53,915: —	
Enligt Drätselkammarens förslag			
tillkommer:			
för hälsopolisen Berglund: dyrtidstillägg	150: —		
Transport	150: —	53,915: —	593,254: 96

N:o 98. Budgetförslag 1913. Utgifter.

Transport	150: —	53,915: —	593,254: 96
för vaktmästaren vid epidemiska sjukhuset	100: —		
„ madrasser och korkmattor i vissa lokaler i gamla paviljongen	1,400: —		
„ hälsopolisen Holtz: dyrtidstillägg	150: —	1,800: —	55,715: —

Fosterbarnsnämnden:

Annonsering, tryck och blanketter	100: —	
Skjutsar vid besiktningar och öfriga diverse utgifter	50: —	150: —

Gatuläggningen:

(Bilaga litt. F sid. 417).

Kostnader för mindre gatuarbeten samt afgäld för nubbstenbrott	6,000: —		
Kostnader för makadamslagning	4,000: —	10,000: —	
Särskilda mindre gatuarbeten m. m.:			
Nygatan från gamla Utanbygatan till Knutsgatan	2,000: —		
Herrgärdsgatan midt för byggmästare Hammers hus	350: —		
Biskopsgatan från Källgatan till Biskopsbron	2,580: —		
Västmannagatan från Stora gatan till Kristinagatan	2,700: —		
Villagatan från Svantegatan till Eriksgatan	1,000: —		
Karlsgatan från Stora gatan till Nedre Trädgårdsgatan	3,000: —		
Ordnande af viken i Svartån mellan slottsträdgården och järnvägsbanken	3,250: —	14,880: —	24,880: —

Vägunderhåll:

För grusning och makadamisering af vägar samt erforderliga vägförbättringar närmast tullarne	8,000: —	
En gångbana å landsvägen vid Sommarro	500: —	8,500: —

Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

(Bilaga litt. G sid. 418).

Utgifter för verkens gemensamma förvaltning:

Vattenverket	5,225: —	
Gasverket	7,700: —	
Elektricitetsverket	7,700: —	
Afloppsledningarna	2,250: —	
	22,875: —	
Transport	22,875: —	682,499: 96

N:o 98. *Budgetförslag 1913. Utgifter.*

	Transport	22,875: —		682,449: 96
Enligt Drätselkammarens förslag				
afgår:				
för materialvakt: lön		300: —		
		22,575: —		
Tillkommer:				
för siffergranskaren	25: —			
„ materialvakt, dyrtidstillägg . . .	150: —	175: —		
		22,750: —		
hvaraf påföres:				
vattenverket	5,200: —			
gasverket	7,650: —			
elektricitetsverket	7,650: —			
afloppsledningarna	2,250: —	22,750: —		
Vattenverket		68,400: —		
Gasverket		124,600: —		
Elektricitetsverket		129,400: —		
Afloppsledningarna		17,850: —	340,250: —	
Enligt Drätselkammarens förslag				
afgår:				
Vattenverket:				
för verkens förvaltning, enl. ofvan . .	25: —			
„ maskinisten: dyrtidstillägget . . .	50: —			
„ rörnätsförmannen: ålderstilläggen .	300: —	375: —		
Gasverket:				
för verkens förvaltning, enligt ofvan		50: —		
Elektricitetsverket:				
för verkens förvaltning, enl. ofvan . .	50: —			
„ maskinmästaren: à dyrtidstillägget	10: —			
„ 2 maskinister: à „	100: —	160: —	585: —	
		återstår	339,665: —	
Tillkommer:				
Vattenverket:				
för maskinmästaren: à ålderstillägget	10: —			
„ rörnätsförmannen: dyrtidstillägg .	150: —			
„ vårdaren af vattenborgen: dyrtidstillägg	150: —	310: —		
Elektricitetsverket:				
för förste montören: dyrtidstillägg . .	150: —			
„ mätarerejusterare: „ . .	150: —			
„ montören: „ . .	150: —			
„ 2 man vid turbindriften: dyrtidstillägg	300: —	750: —	1,060: —	340,725: —
			Transport	1,023,224: 96

N:o 98. Budgetförslag 1913. Utgifter.

			Transport	1,023,224: 96

Gatubelysningen:

(Bilaga litt. G sid. 418)

Gasbelysningen		27,560: —		
Elektrisk belysning		1,950: —		
		29,510: —		
Afgår för belysning å hamnen		1,300: —	28,210: —	
Anskaffning af 3 st. nya lyktor i Karlsgatans sträckning genom Kopparbergsvreten			550: —	28,760: —

Renhållningsverket:

Aflöningar:

Föreståndaren: lön	1,800: —			
Två ålderstillägg	600: —			
Ersättning för kontorslokal	400: —	2,800: —		
Kontorsbiträde		900: —		
Förman och fodermarsken:				
lön för hvardera	1,100: —			
Två ålderstillägg	200: —			
Dyrtidstillägg	150: —	2,900: —		
G. Malmén, G. Karlsson, Arvid Andersson och Sunesson:				
Lön för hvar och en	900: —			
Två ålderstillägg	200: —			
Dyrtidstillägg	150: —	5,000: —		
Emanuel Andersson: lön	900: —			
Två ålderstillägg	200: —			
Dyrtidstillägg	150: —			
Hyresersättning	175: —	1,425: —		
S. Lundin, Oskar Eriksson, Karl Forslund och Gust. Vestling:				
Lön för hvar och en	900: —			
Ett ålderstillägg	100: —			
Dyrtidstillägg	150: —			
Hyresersättning	175: —	5,300: —		
Henrik Isberg: lön	900: —			
Dyrtidstillägg	150: —			
Hyresersättning	175: —	1,225: —		
Extra arbetare		1,000: —		
En sopare: lön	900: —			
Dyrtidstillägg	150: —			
Hyresersättning	100: —	1,150: —		
En sopare för sommaren:				
150 dagar à 3: 25 kr.		487: —	22,187: —	
Extra körslor			100: —	
Inköp af torfmull			4,320: —	
		Transport	26,607: —	1,051,984: 96

N:o 98. Budgetförslag 1913. Utgifter.

		Transport	26,607: —	1,051,984: 96
Stallet:				
Från jordbruket:				
Hafre 18,550 kg.	2,226: —			
Hö 36,500 „	1,190: —			
Halm 26,000 „	1,040: —	5,456: —		
Hästskoning		300: —		
Underhåll af seldon, filtar och täcken m. m.		400: —		
Försäkring och brandpremier		150: —	6,306: —	
Diverse utgifter:				
Olycksfallsförsäkring		78: —		
Trycksaker och räkenskapsböcker		30: —		
Vattenafgift		50: —		
Sotning		30: —		
Upphämtning af sopor		325: —		
Brandstodsafgifter		60: —		
Komplettering och underhåll af latrinkärl		250: —		
Reparation och underhåll af fordon		700: —		
Beklädnadspersedlar		500: —		
Telefonafgifter		200: —		
Läkarearvode		50: —		
Medicin		200: —		
Drifkraft för blandningsmaskin		800: —		
Oförutsedda utgifter		500 —	3,773: —	
Nyanskaffning:				
En kärra för gatusopning			120: —	
			36,806: —	
Jordbruket:				
Arrenden:				
För del af Kungsängen	200: —			
„ stadens utjordar vid Nordanby (300 + 500)	800: —			
„ Nordanby gård	1,500: —	2,500: —		
Aflöningar:				
A. Berglind: lön	900: —			
K. Kihlgren: lön	800: —			
Extra arbetare och trösk	3,300: —	5,000: —		
Utsäde af egen skörd:				
Råg 600 kg.	84: —			
Hvete 800 „	144: —			
Transport	228: —	7,500: —	36,806: —	1,051,984: 96

Transport	228: —	7,500: —	36,806: —	1,051,984: 96
Hafre 7,000 kg.	980: —			
Frö 200 „	180: —			
Potatis 20 tunnor	100: —	1,488: —		
Stallet:				
Från jordbruket:				
Hafre 5,950 kg.	714: —			
Hö 15,000 „	900: —			
Halm 10,000 „	360: —	1,974: —		
Diverse utgifter:				
Komposter, stallströ, sopor och pudrett från renhållningsverket	500: —			
Hästskoning.	150: —			
Underhåll af fordon	200: —			
Underhåll af hus	500: —			
Krono- och kommunalutskylder . . .	450: —			
Oförutsedda utgifter.	200: —	2,000: —		
Nyanskaffning:				
En häst	900: —			
En själfbindare.	675: —			
En radsåningsmaskin.	200: —			
Anslag för reparationer och inventarier vid Nordanby kr. 10,000 att uttaxeras på 5 år, 1911—1915, 3:dje årets uttaxering	2,000: —	3,775: —	16,737: —	53,543: —

Parker och planteringar:

(Bilaga litt. H 1 och 2 sid. 432)

Årskostnaden enligt trädplanteringssällskapets förslag . . .		17,392: —	
Tillkommer;			
För tillsyn och vård af svanorna och änderna i Svartån . .		100: —	17,492: —

Hästholmarne:

Utskylder och reparationer			400: —	
Uppförande af en dansbana å Elba .	2,500: —			
„ af afträde med urinkurar å Elba	500: —	3,000: —		
att fördelas på 2 år — 1:sta årets uttaxering			1,500: —	1,900: —
			Transport	1,124,919: 96

N:o 98.
Budgetförslag 1913.
Utgifter.

Transport 1,124,919: 96

Skogarne:

Aflöning till skogvaktaren	1,000: —			
Dyrtidsstillägg till d:o	150: —		1,150: —	
För tillsyn af stadens skogar af jägmästare			100: —	
Telefonafgift			80: —	
Skogsarbeten			1,200: —	
Dikning			750: —	3,280: —

Rådhuset:

Kostnad för uppvärmning	1,400: —	
Belysning	800: —	
Brandstodsafgifter	131: —	
Skötsel af uren	40: —	
Diverse utgifter	500: —	2,871: —

Stadshotellet:

Andelar i obligationslån:				
ett års ränta	27,017: 29			
ett års amortering	11,631: —	38,648: 29		
Kostnad för uppvärmning och varmvatten			7,600: —	
Här ingår aflöning till eldaren		960: —		
Bostad för eldaren		250: —		
Hyra för spritbolagets lokal i gården N:o 21, Norra kvarteret			200: —	
Kostnad för elektrisk belysning i fästvåningen, trapporna och yttre belysning			1.200: —	
Krono- och kommunalutskylder			3,275: —	
Brandstodsafgifter för fastighet och lösegendom			519: 20	
Renhållning af gården			60: —	
Underhåll af fastigheten			1,000: —	
Diverse reparationer			3,500: —	17,354: 20

Sundinska huset:

Afgift till Sundinska fonden för fastighetens öfvertagande af staden	5,000: —	
Utskylder	500: —	
Brandstodsafgift	130: —	
Vattenafgift	70: —	
Sotning m. m.	55: —	
Reparationer och underhåll	3,000: —	8,755: —

Kallbadhuset:

Aflöningar och reparationer m. m.	500: —
Transport	1,157,680: 16

			Transport	1,157,680: 16

N:o 98. Budgetförslag 1913. Utgifter.

Varmbadhuset:

(Bilaga till I 1 och 2, sid. 433 - 434)

Årskostnader enligt Badhusstyrelsens förslag				24,550: —

Tullhuset:

Telefonafgift			50: —	
Vattenafgift			14: —	
Brandstodsafgift			20: —	
Sotning			6: —	
Reparationer m. m.			100: —	190: —

Stallet:

Utfodring, hästskoning och hästförsäkring af 2 hästar			1,200: —	
Diverse utgifter för stallet			200: —	
Aflöningar till två körkarlar à	1,000: —	2,000: —		
Dyrtidstillägg till d:o à	150: —	300: —	2,300: —	
Inköp af en häst			600: —	4,300: —

Renhållning:

Bortrensning af ogräs och renhållning (vinterunderhåll och spolning) å gator och allmänna platser			4,000: —	
S. k. kapitelhjon för sopning å allmänna platser, 13 kvinnor		130: —	1,690: —	
För sopning å söndagarna under Maj—September 24 dagar		7: —	168: —	5,858: —

Arrenden och afgälder:

Afgäld för s. k. gästgifvarejorden i gamla och nya Stohagsjorden efter medelmarkegångspris cirka			11: —	
Arrende för s. k. Falkenbergska tomten vid Kvarntullen			200: —	
Afgäld efter medelmarkegångspris för till staden upplåten mark:				
Af länslasarettets område		18: —		
Af straffängelsets „		10: —	28: —	
Afgäld för mark, afsöndrad från straffängelsets jordområde enligt Kungl. brefvet den 21/11 1873			100: —	
Afgäld för Vasaparken, lösen för 53,4 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris			440: —	
Ersättning enligt Kungl. brefvet den 21 sept. 1900 för upplåtande till staden af:				
1:o) Stadskomministerns förut anslagna löningsjordar i Kopparbergsvreten, Ängsgärdet och Herrgärdet, lösen för 20,91 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris		155: —		
Transport		155: —	779: —	1,192,578: 16

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Utgifter.

Transport	155: —	779: —	1,192,578: 16
2:o) Domkyrkosysslomannens förut anslagna löningsjord å Trådarön: lösen 97,2 liter spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	7: 50 —	162: 50	
10:de årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden		124: —	
7:de årets afgäld till S:t Ilians kommun för Klockartorps och Talltorps öfverflyttade till staden		160: 48	
Afgäld för två fattigvården förut tillhörande planteringsland		50: —	
Arrende för mark i Lustigkulls- och Skenvretarne		165: —	1,440: 98

Årliga utgifter:

Fångars vård och förplägning å straffängelset		250: —	
Krono- och kommunalutskylder:			
för de af staden exproprierade delarne af Kungsängen	200: —		
för Östra utmarken	320: —		
„ Viksängs villaområde	51: —		
„ diverse jordägor och annan fastighet	572: —	1,143: —	
Brandstodsafgifter för lösören		100: —	
Stadens andel i lön till skarprättaren $^{12}/_{82}$-delar af 200 kr.		75: —	
Paviljongen i Stadsparken:			
Brandstodsafgift, utskylder och underhåll	450: —		
Målning af paviljongen	1,000: —	1,450: —	
Klapphuset:			
Tillsyn däraf	125: —		
Diverse utgifter	100: —	225: —	
Premier för olycksfallsförsäkring af stadens arbetare	600: —		
Läkare- och sjukvård åt samma arbetare	400: —	1,000: —	
Arvode till ombud vid mantalsskrifningen		120: —	
Kostnader för brandsyn		450: —	
Årsafgift till svenska stadsförbundet à 2 kr. för hvarje 100-tal innevånare		400: —	
Prenumerationsafgift för Svenska statsförbundets tidskrift 45 ex.		150: —	5,363: —

Anslag för undervisningsändamål:

För undervisning i tekniska skolan	3,000: —	
„ Arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet	1,600: —	
„ „ bibliotek	1,500: —	
„ skötsel och vård af sockenbiblioteket	75: —	
Hyresbidrag till rektor vid högre allm. läroverket	1,200: —	
Brandstodsafgift för högre allm. läroverkets byggnader	252: 04	7,627: 04
Transport		1,207,009: 18

Transport 1,207,009: 18

N:o 98. Budgetförslag 1913. Utgifter.

Diverse särskilda ändamål:

(Bilaga litt. K 1—5 sid. 435—437)

Anslag för uppehållande af Arbetsförmedlingsanstaltens verksamhet		2.000: —	
Anslag till Västerås sjukkassors centralförsamlings fortsättningsförening, förslagsvis		2.500: —	
Anslag till stadsplanekommitterade		3,500: —	
„ „ skidskoklubben.		400: —	
„ „ sparfboet		300: —	
„ „ såsom bidrag till trädgårdsutställning år 1913		1,000: —	
„ „ för uppgörande af stadens kommunala historia		2.500: —	
Hyra för f. d. Sundénska huset		800: —	
Anslag för vissa filantropiska ändamål:			
Arbetsstugan	2,500: —		
Barnkrubban	1,000: —		
Barnhemmet	500: —		
Nattherberget	300: —		
	4,300: —		
med afdrag af det belopp som för dessa ändamål anses kunna af Sundinska fondens öfverskottsmedel utgå	3,300: —	1,000: —	
Representationsanslag		1,000: —	15,000: —

Afkortningar:

För debiterade men ej influtna utskylder	30,000: —

Förslagsanslaget:

För diverse utgifter och oförutsedda behof	17,789: 09

B. Fattigvården.

Enligt bilaga litt. L sid. 438		97,842: 48	
Tillkommer enligt Drätselkammarens förslag:			
Dyrtidstillägg åt sysslomannen	150: —		
„ „ portvakten	150: —		
Beräknad brist för år 1912	5,000: —	5,300: —	103,142: 48

C. Folkskoleväsendet.

(Folkskolestyrelsens förslag, se Bilaga litt. M 1—7 sid. 440—449) 174,769: 88

Drätselkammarens förslag:

Aflöning till folkskolelärare:

1 folkskoleinspektör lön . . 4,500: —

Transport 4,500: — 1,372,940: 72

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Utgifter.

		Transport		4,500: —		1,372,940: 72
1 ord. lärare	(Valter)	lön . .	1,700: —			
		Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —		
1 „ „	(Åhlm)	lön . .	1,700: —			
		Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —		
		incl. bostad in natura 300				
1 „ „	(Bohlin)	lön . .	1,700: —			
		Två och ett halft ålderstillägg . .	750: —	2,450: —		
1 „ „	(Fröier)	lön . .	1,700: —			
		Två och ett halft ålderstillägg . .	750: —	2,450: —		
		incl. bostad in natura 300				
1 „ „	(Dahlberg)	lön . .	1,700: —			
		Två ålderstillägg	600: —	2,300: —		
1 „ „	(Næslund)	lön . .	1,700: —			
		Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —		
1 „ „	(Andrén)	lön . .	1,700: —			
		Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —		
1 „ „	(Rudkvist)	lön . .	1,700: —			
		Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —		
1 „ „	(Krantz)	lön . .	1,700: —			
		Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —		
		incl. bostad in natura 300				
1 „ „	(Granér)	lön		1,700: —		
1 „ „	(J:son Varne)	lön		1,700: —		
1 „ „	(Leontein)	lön		1,700: —		
1 „ „	(Lindberg)	lön		1,700: —		
1 „ „	(Norman)	lön		1,700: —		
1 „ „	(Olsson)	lön		1,700: —		
1 „ „	(Sjöholm)	lön		1,700: —		
1 „ „	(ej tillsatt)	lön		1,700: —		
1 e. o. „	(Johansson)	lön		1,400: —		
2 „ „	(ej tillsatta)	lön pr 1/2 år 700 kr.		1,400: —	41,300: —	

Aflöning till folkskolelärinnor:

1 ord. lärarinna	(Stenström)	lön . .	1,500: —			
		Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —		
		incl. bostad in natura 200				
1 „ „	(Svanholm)	lön . .	1,500: —			
		Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —		
1 „ „	(Hammarskiöld)	lön . .	1,500: —			
		Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —		
1 „ „	(Fröman)	lön . .	1,500: —			
		Två ålderstillägg	400: —	1,900: —		
		incl. bostad in natura 200				
		Transport		8,200: —	41.300: —	1,372,940: 72

N:o 98. Budgetförslag 1913. Utskylder.

Transport			8,200: —	41,300: —	1,372,940: 72
1 „ „ (Bohman) lön . .		1,500: —			
Två ålderstillägg		400: —	1,900: —		
incl. bostad in natura 200					
1 „ „ (Fernqvist) lön . .		1,500: —			
Två ålderstillägg		400: —	1,900: —		
1 „ „ (Svanbom) lön . .		1,500: —			
Två ålderstillägg		400: —	1,900: —		
1 „ „ (Holmer) lön . .		1,500: —			
Två ålderstillägg		400: —	1,900: —		
1 „ „ (Kolmodin) lön . .		1,500: —			
Ett ålderstillägg		200: —	1,700: —		
1 „ „ (Köhlberg) lön . .		1,500: —			
Ett ålderstillägg		200: —	1,700: —		
1 „ „ (Månsson) lön . .		1,500: —			
Ett ålderstillägg		200: —	1,700: —		
1 „ „ (Hellman) lön . .		1,500: —			
Ett ålderstillägg		200: —	1,700: —		
1 „ „ (Maunsbach) lön			1,500: —		
1 „ „ (Häggroth-Pihl) lön			1,500: —		
1 „ „ (Bostrand) lön			1.500: —		
1 „ „ (Svensson) lön			1,500: —		
2 „ „ (ej tillsatta) lön pr 1/2 år 750: —			1,500: —		
1 e. o. „ (Arvedsson) lön			1,300: —		
1 „ „ (Norelius) lön			1,300: —		
1 „ „ (Zanders) lön			1,300: —	34,000: —	
Aflöning till småskollärarinnor:					
4 ord. lärarinnor (Törngren, Berg, Lennmalm och E. Eriksson) lön	900: —				
Tre ålderstillägg	300: —	1,200: —	4,800: —		
7 ord. lärarinnor (J. Johansson, O. Norling, E. Karlsson, A. Pettersson, E. Sewelin, Ahlström och A. S. Eriksson) lön	900: —				
Två ålderstillägg	200: —	1,100: —	7,700: —		
10 ord. lärarinnor (Österberg, E. Svensson, G. Vahlberg, Kjellin, M. Vahlberg, Fogelberg, Isacsson, Söderholm, Morberg och Boije) lön . . .	900: —				
Ett ålderstillägg	100: —	1,000: —	10,000: —		
2 ord. lärarinnor (Almberg och Lagrelius) lön	900: —				
Ett halft års ålderstillägg	50: —	950: —	1,900: —		
3 ord. lärarinnor (A. E. Pettersson, Vimnell o. Sara Eriksson) lön .	900: —		2,700: —	27,100: —	
Transport				102,400: —	1,372,940: 72

N:o 98. Budgetförslag 1913. Utgifter.

Transport			102,400: —	1,372,940: 72
Aflöning till lärare i slöjd och huslig ekonomi:				
1 lärare i slöjd (Brandt) lön	1,700: —			
Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —		
incl. bostad in natura 200				
1 „ (F. Ljung) lön.		1,800: —		
„ i skomakerislöjd lön.		1,500: —		
1 lärarinna i slöjd (Emma Vahlbäck) lön	1,000: —			
Tre ålderstillägg	300: —	1,300: —		
2 lärarinnor (Molander och Lindkvist) lön för hvardera	1,000: —			
Ett ålderstillägg	100: —	2,200: —		
2 „ (Vahlström och Hahr) lön för hvardera	1,000: —	2,000: —		
1 bitr lärarinna i slöjd (Schenström) lön för 740 timmar (ungefär) . . .		600: —		
1 lär. i huslig ekonomi (Tunell) lön .	1,200: —			
Ett ålderstillägg	100: —	1,300 : —		
1 „ „ „ (Granér) lön	1,200: —			
Ett ålderstillägg	100: —	1,300; —		
Diverse folkskollärare, förslagsanslag		1,600: —		
För slöjdlärarinnor för öfvertidsundervisning . .		375: —	16,575: —	
1 e o. lärare, 1 e. o. lärarinna och 2 småskollärarinnor under höstterminen 1912, lön 1,755: — (afgår såsom statsbidrag 733: 28 enligt Stadsfullmäktiges beslut att uttaxeras 1913.			1,021: 72	
Dyrtidstillägg:				
Till 19 folkskollärare.	à 150: —	2,850: —		
„ 20 folkskollärarinnor	à 100: —	2,000: —		
„ 26 småskollärarinnor	à 100: —	2,600: —		
„ 3 slöjdlärare	à 150; —	450: —		
„ 5 slöjdlärarinnor	à 100: —	500: —		
„ 2 skolkökslärarinnor	à 100: —	200: —	8,600: —	
Vikariehjälp:				
För sjuka lärare och lärarinnor.			2,000: —	
Fortsättningsskolan:				
Arvode till lärare och lärarinnor			3,000: —	
Privatläsning:				
Förslagsanslag			500: —	
Transport			134,096: 72	1,372,940: 72

Transport 134,096: 72 1,372,940 72

N:o 98. Budgetförslag 1913. Utgifter.

Aflöning till vaktmästare, eldare och städerskor:

Vaktmästaren vid Herrgårdsskolan (Ekman) lön	950: —			
Två ålderstillägg	300: —	1,250: —		
Bostad, ved och lyse in natura 250 kronor.				
Eldaren m. m. vid Herrgårdsskolan (Sahlqvist) lön	800: —			
Två ålderstillägg	200: —	1,000: —		
Bostad, ved och lyse in natura 200 kronor.				
Vaktmästaren vid Djäknebergsskolan (Andersson) lön	950: —			
Två ålderstillägg	300: —	1,250: —		
Bostad, ved och lyse in natura 250 kronor.				
Tilläggsarvode för vaktmästaren i Herrgårdsskolan		75: —		
Städerskan i Herrgårdsskolan (Maria Johansson) lön		525: —		
incl. bostad, ved och lyse in natura 75 kr.				
Städerskan i Herrgårdsskolan (Hulda Ekman) lön		325: —		
Städerskan i Norra slöjdskolan (Lovisa Andersson) lön		175: —		
incl. bostad, ved och lyse in natura 75 kr.				
Städerskan i Djäknebergsskolan (Märta Andersson) lön		400: —		
Städerskan i Norra slöjdskolan för flickslöjd (Augusta Sundell) lön		120: —		
Städerskan för lässalar (Emma Johansson) lön		450: —		
Hjälp vid fönsterinsättning		14: —		
Städerskan i Mariabergsskolan (Vilhelmina Torell) lön		300: —		
Hjälp vid fönsterinsättning		14: —		
Städning af nya lokaler		300: —	6,198: —	

Dyrtidstillägg:

till 2 vaktmästare och 1 eldare, 3 personer à 150: —			450: —	

Pensionsafgifter:

Till folkskollärares pensionsinrättning, cirka		3,500: —		
„ „ änke- och pupillkassa, „		850: —		
„ småskollärarnes m. fl. ålderdoms understödsanstalt		540: —	4,890: —	
		Transport	145,634: 72	1,372,940: 72

N:o 98. Budgetförslag 1913. Utgifter.

	Transport		145,634: 72	1,372,940: 72
Pensioner:				
Till f. folkskolläraren	C. L. Lindqvist. .	800: —		
„ „ „	S. V. Werkelin . .	800: —		
„ „ „	J. P. Malmberg. .	800: —		
„ „ småskollärarinnan	L. Melin	500: —		
„ „ „	M. Holm	100: —		
„ „ „	E. Hallin	390: —		
„ „ slöjdlärarinnan	E. Hellström. . .	910: —		
„ „ vaktmästaren	K. G. Lönnborgs änka	200: —		
„ „ städerskan	änkan Lovisa Pettersson	200: —		
„ „ „	Charlotta Svedin .	300: —		
„ „ „	Edla Froberg . .	300: —	5,300: —	
Skolträdgårdarna:				
Trädgården vid Västgötegatan: omkostnader . . . . 200: —				
arvode t. I. Fröier . 150: —		350: —		
„ „ Herrgårdsskolan: omkostnader. . . 500: —				
arvode till H. Dahlberg (bostad). . . 300: —		800: —	1,150: —	
Skolköket: driftkostnad			1,000: —	
Inventarier			1.500: —	
Skolmateriel			1,800: —	
Slöjdmateriel			2,500: —	
Arvoden:				
Arvode till skolläkaren		800: —		
„ „ skoltandläkaren		1,250: —		
„ „ simläraren (10 mån. à 100 kr.) .		1.000: —		
„ „ simlärarinnan (10 mån. à 75 kr.)		750: —		
„ för hämtning af skolbarn		200: —	4.000: —	
Trycknings- och annonskostnader			1,000: —	
Lärare- och lärjungebiblioteken:				
Lärarepersonalens bibliotek		300: —		
Lärjungebiblioteket		200: —	500: —	
	Transport		164,384: 72	1,372,940: 72

N:o 98. Budgetförslag 1913. Utgifter.

Transport		164,384: 72	1,372,940: 72
Stipendier:			
Bidrag till studieresor för lärarepersonalen .	500: —		
„ „ skolresor för lärjungarna.	250: —	750: —	
Skomakerislöjd och skolkängor: omkostnader		650: —	
Vatten, värme och belysning:			
Vattenafgifter	300: —		
Koks, förslagsvis 2,500 hl.	3,500: —		
Ved, förslagsvis 90 famnar	1,350: —		
Vedhuggning	300: —		
Kol och antracit till ångpannnor och kaminer	1,250: —		
Diverse utgifter för uppvärmningen. . . .	100: —		
Belysning, elektrisk och gas.	2,000: —		
Skolbad:			
Aflöning till baderskor	500: —		
Handdukstvätt och tvål	300: —	800: —	
Förbrukningsartiklar för tandvården; förslagsvis. . . .		500: —	
Reparationer:			
Årskostnader, förslagsvis, (häri kostnader för nya häckar m. m. inbegripna)		5,550: —	
Renhållning:			
Skurning och rengörning samt tvätt	2,500: —		
Renhållning af gårdar	155: —		
Sotning.	100: —	2,755: —	
Diverse utgifter:			
Hyra för lokaler under höstterminen 1912 enligt Stadsfullmäktiges beslut under år 1913	700: —		
Hyra för lokal i f. d. Sundinska huset . . .	300: —		
Brandstodsafgifter	400: —		
Telefonafgifter	270: —		
Hyra för 3 lokaler (2 lässalar, 1 skolkök) ungef .	1,000: —		
Skötsel af ur	30: —		
Smärre reparationer å materiell och inventarier m. m.	1,000: —		
Transport	3,700: —	175,389: 72	1,372,640: 72

N:o 98. *Budgetförslag 1913. Utgifter.*

Transport		3,700,—	175,389: 72	1,372,940: 72
Årsafgift till sjuk- och begrafningskassan för två lärarinnor		16: —		
Böcker till fattiga skolbarn		500: —		
Barnbespisning, förslagsanslag		1,200: —		
Oförutsedda utgifter		1,500: —	6,916: —	
Barnavårdsnämnden:				
För 10 barn vid Hall		1,500: —		
För utackordering i enskilda hem		1,600: —		
Diverse oförutsedda utgifter		500: —	3,600 —	
Ränta och amortering å obligationslån:				
a) *För andel i 1892 års obligationslån* kr. 100,000, hvaraf återstår d. 1/1 1913 kr. 68,750: —				
Ett års ränta	2,685: —			
Ett års amortering	2,250: —	4,935: —		
b) *För andel i 1902 års obligationslån* kr. 215,000, hvaraf återstår d. 1/1 1913 kr. 187,802: 50				
Ett års ränta	7,512: 10			
Ett år amortering	3,332: 50	10,844: 60		
c) *För andel i 1907 års obligationslån* kr. 44,500, hvaraf återstår d. 1/1 1913 kr. 42,000.				
Ett års ränta	1,890: —			
Ett års amortering	500: —	2,390: —		
d) *För andel i 1910 års obligationslån* kr. 26,650, hvaraf återstår den 1/1 1913 kr. 26,170				
Ett års ränta	1,171: 80			
Ett års amortering	260: —	1,431: 80	19,601: 40	
		Kronor	214,257: 12	

Härifrån afgå

Inkomsterna:

Statsbidrag:

Till folkskolan:

För 2 lärare	à kr. 950: —	1,900: —		
„ 5 lärarinnor	à „ 800: —	4,000: —		
„ 4 lärare	à „ 833: 33	3,333: 32		
	Transport	9,233: 32	214,257: 12	1,372,940: 72

N:o 98. Budgetförslag 1913. Utgifter.

Transport		9,233: 32		214,257: 12	1,372,940: 72
För 4 lärarinnor . à kr.	733: 33	2,933: 32			
„ 3 lärare . . . à „	716: 67	2,150: 01			
„ 3 lärarinnor . à „	666: 67	2,000: 01			
„ 10 lärare . . . à „	600: —	6,000: —			
„ 8 lärarinnor . à „	600: —	4,800: —	27,116: 66		
Till småskolan:					
För 12 lärarinnor . à kr.	453: 33	5,439: 96			
„ 3 lärarinnor . à „	413: 33	1,239: 99			
„ 8 lärarinnor . à „	373: 33	2,986: 64			
„ 3 lärarinnor . à „	333: 33	999: 99	10,666: 58		
Till fortsättningsskolan			375: —		
Till slöjdskolan:					
För gossar 34 grupper à kr.	81: —	2,754: —			
„ flickor 46 „ à „	40: 50	1,863: —	4,617: —		
Till undervisning i huslig ekonomi:					
8 kurser . . . . à kr.	100: —		800: —		
Arrendemedel:					
För jord i Iggebygärdet och äng å Trådarön (Staubska fonden)			37: —		
Hyresmedel:					
För lärare- och städerskebostäder			2,400: —		
Skolköket:					
Beräknade afgifter			500: —		
Barnavårdsnämnden:					
Af fattigvårdsstyrelsen för 10 barn vid Hall		1,000: —			
„ „ „ 12 utackorderade barn		1,200: —			
Stadsbidrag för 12 barn		300: —	2,500: —	49,012: 24	165,244: 88

D. ***Kyrkliga ändamål.***

Enligt kyrkostämmans beslut den 28 oktober 1912		31,836: 25
	Kronor	1,570,021: 85

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Inkomster.

INKOMSTER.

Stadens allmänna drätsel:

Behållning från föregående år				72,000: —

Räntor och kapitalafbetalningar:

Af Vatten- och Gasverksstyrelsen:

För vatten-, gas- och elektricitetsverken jämte afloppsledningarne

å 1892 års lån:				
Kapitalskuld den 1/1 1913 37,033 kr.)				
Ränta à 4 %	1,456: 90			
Amortering	1,221: —	2,677: 90		
å 1896 års lån:				
Kapitalskuld den 1/1 1913 124,199: 04 kr.)				
Ränta à 3,6 %	4,367: 98			
Amortering	5,732: 26	10,100: 24		
å 1902 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 70,679: 46 kr.)				
Ränta à 4 %	2,827: 18			
Amortering	1,254: 18	4,081: 36		
å 1907 års lån:				
(Kapitalskutd den 1/1 1913 654,616: 71 kr.)				
Ränta à 4 1/2 %	29,457: 75			
Amortering	7,936: 84	37,394: 59		
å 1910 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 683,468; 38 kr,)				
Ränta à 4 1/2 %	30,599: 42			
Amortering	6,962: 49	37,561: 91	91,816: —	
Enligt särskild amorteringsplan för vatten-, gas- och elektricitetsverken samt afloppsledningarna skall till Drätselkammaren inlevereras för att tillgodoföras verkens amorteringsfond	120,441: 61			
från denna fond skall enligt ofvan utbetalas	91,816: —			
återstår till afsättning	28,625: 61			
		Transport	91,816: —	72,000: —

N:o 98. *Budgetförslag 1913. Inkomster.*

Transport			91,816: —	72,000: —

Af Folkskolestyrelsen:

å 1892 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 68,250 kr.)				
Ränta à 4 %	2,685: —			
Amortering	2,250: —	4,935: —		
å 1902 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 187,802: 50 kr.)				
Ränta à 4 %	7,512: 10			
Amortering	3,332: 50	10,844: 60		
å 1907 års lån.				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 42,000 kr.)				
Ränta à 4 1/2 %	1,890: —			
Amortering	500: —	2,390: —		
å 1910 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 26,170 kr.)				
Ränta à 4 1/2 %	1,171: 80			
Amortering	260: —	1,431: 80	19,601: 40	

Af Fattigvårdsstyrelsen:

å 1892 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 13,650: — kr.)				
Ränta à 4 %	537: —			
Amortering	450: —	987: —		
å 1902 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 22,099: 55 kr.)				
Ränta à 4 %	883: 98			
Amortering	392: 15	1,276: 13	2,263: 13	

Af Kyrkorådet:

å 1896 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 13,820: — kr.)				
Ränta à 3,6 %		487: 80		
Amortering		540: —	1,027: 80	114,708: 33
			Transport	186,708: 33

N:o 98.
Budgetförslag 1913.
Inkomster.

Transport			186,708: 33
Ränta å Vatten- och Gasverksstyrelsens rörelsekapital, förslagsvis 80,000 kr. á $4^1/_2$ %			3,600: —
Depositions- och upp- och afskrifningsräntor			4,000: —
Tomtören:			
För åtskilliga tomter å stadens grund och för delar af Humlegården, som upplåtits till N:ris 113, 114 och 115 i södra kv.		122: 78	
För magasiner å hamnområdet		360. 32	483: 10
Arrenden för diverse jordlägenheter:			
Östra Utmarken:			
Lägenheten Lilla Stenby (C. A. Johansson)		360: —	
„ Gustafsslätt (F. Th. Larsson)		281: —	
„ Andersbo (Gustaf Andersson)		350: —	
Gården utmarken (Gust. Andersson)	272: —		
„ (C. J. Nyström)	192: —		
„ (G. Vallberg)	224: —		
„ (Kristina Pettersson)	40: —		
„ (Renhållningsverket)	300: —	1,028: —	
Lägenheten Enbacken, den till biskopen ej upplåtna delen (Ernst Nyberg)		160: —	
„ Grönbo (Myggbo sågbolag)		100: —	
Egendomen Nordanby (Renhållningsverket)		1,500: —	
Sundinska utmarken (Slaktare Johansson, Vargbo) . . .		200: —	
Utmarksjord invid Nordanby (Renhållningsverket)		500: —	
„ cirka $1^1/_2$ tunnland vid Malmaberg (J. A. Andersson)		25: —	
Jakträtten å utmarken (J. V. Ödman och Clas Sundin)		30: —	4,534: —
Västra utmarken:			
Byggnadsplatser å s. k. Käringberget.			
Er. Anderssson	35: —		
Doktor Holm	50: —		
Gust. Laurell	100: —		
G. V. Johansson	50: —		
Ahfeldts sterbhus	25: —		
Rich. Blohm	30: —		
Jenny Blohm	25: —	315: —	
Ett område intill lägenheten Karlsfrid (C. J. Carlsson) . .		3: —	
Byggnadsplatser å s. k. Ragvaldsbacke.			
J. A. Thelin	10: —		
A. R. Andersson	10: —		
Er. Eriksson	5: —		
Hj. Örtengren	15: —		
S. G. Hedin	10: —	50: —	
Transport		368: —	199,325: 43

N:o 98. Budgetförslag 1913. Inkomster.

Transport		368: —	199,325: 43
Ett till Hyttan på 50 år för rätt till framdragande af järnvägsspår upplåtet område, 14:de året		25: —	
Mark upplåten till Trångfors kraftaktiebolag		35: —	
Ett område intill Manneborg (Frans Johansson)		5: —	
„ „ „ Ljungstorp (C. A. Thörnblom)		3: —	
„ „ af s. k. Pistolvreten (J. A. Jansson)		20: —	
Af s. k. Gästgifvarevreten i gamla Stohagsjorden			
ägofig. N:o 544 och del af 545 (G. M. Vestman)	40: —		
„ „ 546 (Handl. Belinke)	30: —		
„ „ 512 (G. A. Andersson)	60: —		
Af nya Stohagsjorden:			
ägofig. N:o 570—573 (C. A. Thörnblom)	15: —	145: —	
Ett område vid Vallhalla (Th. Sundemans sterbhus)		10: —	611: —
Viksäng:			
Nio villatomter, utarrenderade till och med år 1944			360: —
Diverse arrenden:			
Förra stadskassörsjorden i			
Iggebygärdet (Kristiansborgs gård)	35: —		
Rigärdet (Svenska Metallverken)	18: —		
Trådarön (J. A. Hellman)	30: —	83: —	
Stadskomministerns f. d. lönejord i Kopparbergsvreten (Allm. Svenska Elektriska Akt.-bol.)		50: —	
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön (C. J. Fält)		7: —	
Två mindre områden utom Gåsmyretullen		30: —	
Mark af Persbo hage (Trångfors kraftaktiebolag)		6: 90	
En backe intill ån utom Kvarntullen (J. E. Jansson)		5: —	
Koloniträdgårdarne		250: —	
För mark af Kungsängen (Renhållningsverket)		200: —	
„ „ upplåten till Sv. Metallverken för kraftledning till Skultuna		10: —	
„ „ af Katrinelundsområdet		25: —	666: 90
Arrende för fiskvatten:			
Fiskvatten i västra Västeråsfjärden från Johannisberg till Gustafsvik samt vid Kattskär och Amundgrund		50: —	
„ fr. o. m. Gustafsvik till Stallhagen		25: —	
„ från Stallhagen till Lillån		25: —	
„ från Lillån till Viksäng		45: —	
„ vid Viksäng		15: —	
„ vid Hästholmarne jämte fiskarstugan med jord å Elba		150: —	310: —
Hyresmedel:			
Paviljongen i Stadsparken		500: —	
Transport		500: —	201,273: 33

N:o 98. Budgetförslag 1913. Inkomster.

Transport		500: —	201,273: 33
Platshyra för pumphus å Kungsängen	50: —		
„ „ två magasin å södra Skallberget	20: —		
„ „ en paviljong å Kreaturstorget	25: —		
„ „ ett magasin å tomten N:o 38 Västermalm	25: —		
„ „ ett magasin å tomten N:o 75 södra kvarteret	175: —		
Upplagsplats å tomten N:o 6 norra kvarteret	25: —		
„ å Kungs- och Munkängen	425: —		
Vattenkiosken i Vasaparken	10: —		
Fotografiatelier vid Viksäng	5: —		
„ å Kungsängen	25: —	785: —	
Nettobehållning genom uthyrning af remontstallarne, cirka		400: —	
Städens andel i plats- och hyresmedel från Strömsholms våg		500: —	
Hyra för lägenheten Rosenberg		300: —	
Afgäld för upplåten mark till tomten N:o 4 södra kvarteret	10: —		
„ „ 104 södra „	4: —		
„ „ 133 västra „	10: —		
„ „ 113 & 114 västra kvarteret	10: —	34: —	
Hyra för köttbesikningsbyrån		2,000: —	
„ „ vattenkraften i Svartån		3,000: —	
„ „ upplagsplatser å hamnområdet.			
Axel Hygrell & C:o	1,125: —		
Tegel- och Murbruksaktiebol.	1,515: —		
Grossh. Er. Andersson	650: —		
„ Axel Sundström	250: —		
öfriga upplåtna platser, förslagsvis	960: —	4,500: —	
„ „ Hamnmagasinen		5,000: —	17,019: —

Brandverket:

(Bilaga litt. C. sid. 408)

Diverse inkomster från verkstäderna m. m.	3,000: —

Byggnadsnämnden:

(Bilaga litt. D. sid. 412)

Afgifter för byggnadschefen och stadsarkitekten åt enskilde utförda förrättningar	4,000: —

Hälsovården:

(Bilaga litt. E. sid. 412)

a *Epidemiska sjukhuset:*

Beräknade inkomster från landstinget:

Fast årsafgift	2,775: —	
Underhållskostnader	11,000: —	
Extra afgift enligt af 1912 års landsting beslutadt tillägg i kontraktet, förslagsvis	2,300: —	
	16,075: —	
Transport	16,075: —	225,292: 33

Transport	16,075: —		225,292: 33
Afgifter af betalande patienter	225: —	16,300: —	
b Köttbesiktningsbyrån		11,400: —	27,700: —

Gårds- och tomtfastigheter:

(Bilaga litt. N. 1 och 2 sid. 451—452)

Behållning för år 1913 af hyror och arrenden för de i och för stadsplanens genomförande inköpta gårdar . . .	24,500: —	
och mark	500: —	25,000: —

Stadshotellet:

Hyror	34,600: —	
Afgifter för fästvåningens användande	700: —	
Hyresgästers andelar i kostnaden för uppvärmning	6,000: —	41,300: —

Sundinska huset:

Hyresinkomster	5,550: —

Hästholmarne:

Arrende för Östra holmen	100: —		
Hyra för restaurations- o. andra byggnader å Elba	850: —	950: —	
Nettobehållning af ångbåtstrafiken å Elba		1,500: —	2,450: —

Skogarne:

Försäljning af diverse skogsprodukter	1,650: —

Gräs- och sjöslog:

Å diverse ställen	100: —

Hamnen:

(Bilaga litt. O. 1 och 2 sid. 453—454)

Ränta och amortering:				
För äldre hamnbyggnader		5,645: 25		
„ nu pågående hamnbyggnad:				
Ett års ränta å 206,100 kr. à $4^1/_2$ %	9,274: 50			
Amortering	5,725: —	14,999: 50	20,644: 75	
Hamnens andel i stadens allmänna kostnader (byggnadschef, polis och bokföring)			1,500: —	
			22,144: 75	
Afgår ett års ränta å beräknad behållning från år 1912 . .			1,285: —	20,859: 75

Tullhuset:

Hyra till stadskassan för ett rum i tullhuset (hamnkontoret)	500: —
Transport	350,402: 08

N:o 98. Budgetförslag 1913. Inkomster.

Transport 350,402: 08

Vatten-, gas- och elektricitetsverken:

(Bilaga litt. G. sid. 418)

Vattenledningsverket	69,000: —	
Gasverket	141,000: —	
Elektricitetsverket	142,000: —	
	352,000: —	
Enligt Drätselkammarens förslag tillkommer:		
Belysningskostnad för 3 nya gaslyktor i Karlsgatans sträckning genom Kopparbergsvreten	360: —	352,360: —

Renhållningsverket:

Försäljning af komposter, stallströ och sopor	2,500: —	
„ „ torfmullspudrett	9,000: —	
„ „ torfmull	1,000: —	
Å auktion försåld slog	447: —	
Hämtning af latrinkärl	900: —	
„ „ „ från regementet	250: —	
Krossning af hafre	100: —	
Hyra för tomtplats för cisternstation, Krooks petr. och oljef. A.-B.	150: —	14,347: —

Jordbruket:

Nordanby:

Till utfodring af renhållningsverkets hästar:

Hafre, 18,550 kgr.	2,226: —				
Hö, 36,500 „	2.190: —				
Halm, 26,000 „	1,040: —	5,456: —			
Till utfodring af gårdens hästar:					
Hafre, 5,950 kgr.	714: —				
Hö, 15,000 „	900: —				
Halm 10,000 „	360: —	1,974: —			
Till utsäde:					
Hafre, 7,000 kgr.	980: —				
Råg, 600 „	84: —				
Hvete, 800 „	144: —				
Frö, 200 „	180: —				
Potatis, 20 tunnor	100: —	1,488: —			
Osåldt af årets skörd:					
Hvete, 6,500 kgr.	1,400: —				
Råg, 8,000 „	1,040: —				
Grönvicker 1,500 kgr.	240: —				
Hö och halm, cirka	3.000: —	5,680: —	14,598: —	28,945: —	

Transport 731,707: 08

N:o 98. Budgetförslag 1913. Inkomster.

Transport 731,707: 08

Kallbadhuset:

Badafgifter . . . . 500: —

Varmbadhuset:

(Bilaga litt. I. 1 och 2 sid. 433—434)

Badafgifter . . . . 24,550: —

Utdelning å aktier:

Järnvägsaktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg kronor 1,074,700: — à 3 % . . . . 32,241: —

Brännnvinsmedel:

$^{38}/_{100}$:delar af utminuterings- och utskänkningsafgifter för försäljningsåret 1913:

Västerås Spritbolag, Ångf. Västerås, Aros och Ragvald samt Sällskapet	800: —	
$^{40}/_{100}$-delar af vinsten å utminuteringen och utskänkningen under år 1912	115,000: —	
Stadens andel af till Statskontoret inlevererade medel . .	20,000: —	135,800: —

Diverse inkomster:

Källarfrihetsmedel	349: 05	
Bötesmedel	350: —	
Hundskattemedel, cirka 180 st. hundar à 15 kr.	2,700: —	
Auktionsprovision	100: —	
Behållning af influtna registreringsafgifter af handelsfirmor	10: —	
Ränta af Elementarläroverket för flickor å 7,000 kr. lån från stadskassan à 4 %	280: —	
3:dje årets amortering å af Drätselkammaren förskotterade kostnader 17,500 kr. för reparation af domprosthuset	3,488: 60	
Stadens andel $^{6}/_{10}$-delar af influtna bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	500: —	
Platshyror för karuseller m. m	1,500: —	
Spritbolagets bidrag till tillsyningsmannens för rusdrycks-handteringen aflöning	500: —	
För extra polisbevakning å landsbygden till samma belopp, som beräknats därför i utgifterna	3,150: —	12,927: 65

Att genom uttaxering fyllas: Utdebitering à 6,75 % å upptaxerade inkomstbeloppet 9,367,350 kronor 632,296: 12

Kronor 1,570,021: 85

Västerås den 16 November 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Bernh. Carlson.

N:o 98.
Budgetförslag 1913.
Magistratens förslag.

Bil. litt. A.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Vid uppgörande af inkomst- och utgiftsstat för Västerås stad för år 1913, som Magistraten anhåller Drätselkammaren ville utföra och hvaraf Magistraten förväntar ett exemplar för att med Magistratens yttrande underställas Stadsfullmäktiges pröfning får Magistraten anhålla, att Drätselkammaren ville iakttaga följande.

Magistraten o. Rådstufvu Rätten med underlydande tjänstemän och betjänte.

Jämväl under år 1911, då anslaget till trycknings- och annonskostnader samt skrifmateriel utgick med allenast 1,500 kronor, uppkom en brist å detta anslag.

Denna brist 1,061 kronor 46 öre bör med anslagsmedel under år 1913 fyllas. Årskostnaderna kunna icke beräknas till lägre belopp än för innevarande år eller till 2,500 kronor.

I följd häraf begäres för *Trycknings- och annonskostnader samt skrifmateriel.*

Brist från 1911	1,061: 46	
Årskostnader	2,500: —	3,561: 46

Kronouppbördskassören har hittills ej haft rätt till semester, då anslag åt vikarie under sådan ledighet icke af Stadsfullmäktige beviljats. På grund af den dagliga kontorstjänst, som åligger kronouppbördskassören, anser Magistraten att denne i likhet med stadens ö.rige tjänstemän bör vara berättigad till semester, som icke bör sättas till kortare tid än en månad. Härtill kommer att ingen effektivare kontroll öfver en uppbördsman kan utöfvas än genom hans afstängande från tjänstgöring, hälst å tid, hvarom han ej förut erhållit kännedom. Denna möjlighet till kontroll öfver kronouppbördskassören är emellertid betagen Magistraten, då något anslag för vikarie åt kronouppbördskassören ej finnes i stat uppfördt.

Magistraten anhåller i följd häraf att, i likhet med som för Stadsfogden äger rum, åt kronouppbördskassören måtte beviljas arvode åt vikarie under en månads semester med kronor . . . . 150: —
samt att såsom villkor för erhållande af detta arvode måtte bestämmas, att kronouppbördskassören skall vara skyldig att på af Magistraten bestämd för kronouppbördskassören ej tillkännagifven tid begagna sig af semester.

Stadsvaktmästaren har uti ingifven skrift anhållit om ett lönetillägg af 300 kronor att utgå från och med nästa års början.

Med afseende å Stadsvaktmästaren V. Clefbergs långvariga anställning i stadens tjänst anhåller Magistraten om ett årligt personligt lönetillägg för Clefberg af kronor . . . . 200: —

Uti ingifven skrift hafva exekutionsbetjänterna i staden anhållit om förbättrade löneförmåner sålunda att desamma från och med år 1913 skulle utgå med: grundlön kronor 1,500, två ålderstillägg à 150 kronor efter 3 och 6 års tjänstgöring samt ett ytterligare ålderstillägg af 200 kronor efter nio års tjänstgöring; hvarjämte de anhållit, att årliga anslaget till hållande af velociped måtte utgå med 50 kronor i stället för såsom hittills 25 kronor.

Visserligen uppbära exekutionsbetjänterna en del sportelinkomster, som af stadens lönereglerings- och pensionskommitté beräknats till i medeltal 200 kr. årligen. Den grundlön 1,300 kronor, som för exekutionsbetjänterna af samma kommité beräknats, torde dock med afseende å den grannlaga och maktpåliggande tjänst, exekutionsbetjänterna hafva att utöfva samt med hänsyn till de dryga lifsmedelspriserna inom staden numera kunna anses för låga.

Med erinran om att Pettersson antogs i stadens tjänst under år 1904, Richtnér under år 1905 och Steen såsom ordinarie exekutionsbetjänt den 1 januari 1911 anhåller Magistraten därför att exekutionsbetjänternas löneförmåner måtte i utgifts- och inkomststaten upptagas sålunda:

N:o 98. Budgetförslag 1913. Magistratens förslag.

En exekutionsbetjänt, Pettersson lön	1,500: —	
två ålderstillägg	300: —	1,800: —
En exekutionsbetjänt, Richtnér lön	1,500: —	
två ålderstillägg	300: —	1,800: —
En exekutionsbetjänt Steen lön		1,500: —

Exekutionsbetjänternas framställning om höjning af anslaget för hållande af velociped saknar Magistraten skäl tillstyrka; Och har ej heller i öfrigt några ytterligare framställningar om ändring i anslagen under denna hufvudtitel.

Poliskåren.

Med den utsträckning det bebyggda området och ökningen af folkmängden inom staden år efter år erhåller, är gifvet att Magistraten, som har att sörja för ordning och säkerhet inom staden, måste egna synnerlig uppmärksamhet åt, att antalet polismän är tillräckligt samt att löneförmåner utgå med sådant belopp, att ett effektivt arbete af dem kan fordras och rekryteringen på bästa sätt ske.

På framställning af Magistraten hafva Stadsfullmäktige genom beslut den 20 December år 1911 ökat polismännens antal med fyra ordinarie konstaplar, hvaremot vid samma tillfälle gjord hemställan om anslag för tillsättande af ytterligare en öfverkonstapel af Stadsfullmäktige afslagits.

Poliskåren består för närvarande, stadsfiskalen oberäknad, af en poliskommissarie, en öfverkonstapel, två detektivkonstaplar, tre inspektörskonstaplar, tjugufem ordinarie och tre extra konstaplar eller tillsammans 35 man, hvartilll kommer en enligt Stadsfullmäktiges beslut den 28 Mars 1912 förordnad tillsyningsman för handeln med brännvin, öl och vin m. m. inom staden.

Detta antal polismän är visserligen otillräckligt för anordnande af ständig polisbevakning inom samtliga byggnadsområden, belägna å stadens utkanter. Magistraten anser sig dock ej böra begära anslag för ökadt antal polismän, men finner nödigt, att åtgärder vidtagas såväl för att gifva största möjliga effektivitet åt poliskåren, där sådant utan för dryga kostnader kan ske, som ock för att öka polismännens löneförmåner.

Bästa sättet att få polisstyrkan med det antal konstaplar, den för närvarande innehåller, mer effektiv, synnerligt å stadens utkanter, har Magistraten funnit vara att göra en del af poliskåren beriden. Till följd af de dryga kostnader detta skulle medföra, har Magistraten dock tvekat att redan för nästkommande år framställa begäran härom.

Nu har emellertid tillfälle yppat sig att för jämförelsevis billiga kostnader nå detta ändamål, sedan landstinget beslutat indraga den i Västerås stationerade ridande poliskårsafdelningen.

På grund häraf och de skäl, som stadsfiskalen härför i skrifvelse till Magistraten andragit, kommer Magistraten att begära anslag

dels för att göra två af stadens poliskonstaplar beridna, af	2,379: —
dels ock för uppsättning af materiel härför, af	1,000: —

Till Magistraten har af poliskåren med undantag af poliskommissarien den 3 sistlidne September öfverlämnats en af ett protokollsutdrag, ett tidningsurklipp samt fem särskilda bilagor åtföljd till Stadsfullmäktige ställd skrift. Öfver innehållet i denna skrift har Magistraten infordrat Stadsfiskalens yttrande;

N:o 98. *Budgetförslag 1913. Magistratens förslag.* Och har därefter från denne inkommit ett af intyg från Stationsföreståndaren vid härvarande Telegrafstation samt trenne tabellbilagor åtföljdt utlåtande.

På de skäl poliskåren och stadsfiskalen anfört måste Magistraten göra framställning om ökande af aflöningsbeloppen åt samtliga polismän, hvarvid Magistraten dock finner att denna ökning kan inskränkas till de belopp som af Stadsfiskalen framhållits såsom nödiga.

I sammanhang härmed erinras dock, att den i Stadsfiskalens tabell upptagna så kallade rusdrycksinspektör eller, som hans benämning af Magistraten fastställts, »tillsyningsman» med öfverkonstapels rang och aflöning för handel med brännvin, vin och öl m m. inom staden icke finnes å ordinarie stat upptagen utan endast är förordnad tillsvidare under innevarande år samt att denne tillsyningsmans aflöning utgår dels af anslag af Spritbolaget och dels af staden.

Enligt Stadsfiskalens förslag, som Magistraten med nyssnämnda erinran om tillsyningsmannen upptar såsom sitt, bör följaktligen till aflöning åt en öfverkonstapel, 2 detektivkonstaplar, 3 inspektionskonstaplar, 25 ordinarie poliskonstaplar och 3 extra konstaplar utgå ett belopp af, ... 61,320: —
hvartill kommer för tillsyningsmannen, därest Stadsfullmäktige besluta, att denna tjänst skall bibehållas, ... 2,450: —
Summa Kr. 63,370: —
utgörande en ökning i aflöningsförmåner åt dessa polismän af tillsammans 7,800 kronor.

Beträffande tillsyningsmannen för handeln med rusdrycker m. m. får Magistraten meddela, att denne tjänstemans verksamhet otvifvelaktligen varit till gagn, och att Magistraten förty anser, att en sådan tjänsteman fortfarande bör inom staden finnas, men att ytterligare erfarenhet torde böra inhämtas, innan denne tjänsteman antages på ordinarie stat.

Magistraten har gjort framställning till Spritbolaget, att detsamma jämväl för nästkommande år måtte lämna bidrag till tjänstens uppehållande.

Slutligen har Stadsfiskalen i skrifvelse den 7 innevarande Oktober hemställt:

att jämväl åt poliskommissarien måtte beviljas anslag till beklädnad och hemställt, att härför måtte utgå ett belopp af kronor . . . . 200: —

att anslaget för olycksfallsförsäkring måtte höjas från 572 kr. till . . . 580: —

att anslaget till trycksaker och skrifmateriel för närvarande 400 kronor måtte utgå med . . . . 600: —

Magistraten upptar dessa förslag såsom sina, om ock med någon tvekan beträffande beklädnadsanslaget till poliskommissarien, enär denne först innevarande år tillträdt sin tjänst.

Vidare och då det visat sig att kostnaden för underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier m. m. icke kan hållas inom därför anslagna 748 kronor utan därför måste årligen användas det för de sista åren anvisade extra anslag 810 kronor, anhåller Magistraten att, därför måtte anvisas ett anslag af 1,500: —

I öfrigt anhåller Magistraten, att anslagen för poliskåren beräknas i likhet med föregående år.

Pensioner. Magistraten erinrar, att förre Poliskonstapeln Vestén, som af staden åtnjutit en årlig pension af 400 kronor, numera aflidit.

Brandväsendet. Från brandkåren har till Magistraten inlämnats en till Stadsfullmäktige ställd af två tabeller bifogad skrifvelse med begäran om löneförhöjning. Samtidigt har från Brandstyrelsen inkommit dess förslag till utgifts- och inkomststat för år 1913 med därvid fogadt utdrag af protokoll vid styrelsens sammanträde den 9 sistlidne September.

Enligt samma förslag beräknas brandstyrelsens utgifter till . . . . . 35,000: — *N:o 98.*
samt inkomster . . . . 3,000: — *Budgetförslag 1913. Magistratens förslag.*
hvadan till uttaxering föreslås . . . . 32,000: —

För byggnadsnämndens behof bör enligt bilagda protokollsutdrag beräknas utgifter till ett belopp af . . . . 5,700: — Byggnadsnämnden.
hvarifrån dock afgå inkomster beräknade till . . . . 2,000: —
hvadan till uttaxering föreslås . . . . 3,700: —

I sammanhang härmed erinrar Magistraten, att jämväl för år 1913 för stadsplanekommitterade bör beräknas utgifter till belopp af minst . . . . . 3,000: — Stadsplanekommitterade.

Enligt hälsovårdsnämndens bilagda protokoll bör för Hälsovården beräknas följande belopp: Hälsovårdsnämnden.

a) Allmänna hälsovården utgifter . . . . 14,755: —
b) Epidemiska sjukhuset:
utgifter . . . . 27,910: —
inkomster . . . . 16,300: — 11,610: —
c) Köttbesiktningsbyrån:
utgifter . . . . 11,250: —
inkomster . . . . 11,250: —

För fosterbarnsnämndens behof bör enligt bilagda protokollsutdrag uttaxeras . . . . 150: — Fosterbarnsnämnden.

Från Badhusstyrelsen har inkommet bilagda skrifvelse samt utgifts- och inkomststat. Badhusstyrelsen.

Enligt denna balansera inkomster och utgifter med . . . . 24,450: —

För fattigvården har fattigvårdsstyrelsen uppgjort förslag till stat slutande å ett belopp af kronor 97,842: 48 att genom taxering fyllas. Fattigvården.

Utdrag af styrelsens protokoll bifogas.

I afseende å utgifter och inkomster för hamnen hänvisar Magistraten till bilagda skrifvelse samt förslag från Hamnstyrelsen. Hamnen.

Från Vatten- och Gasverksstyrelsen har ännu ej till Magistraten inkommit något förslag beträffande utgifter och inkomster af de verk, som af samma styrelse omhänderhafvas; hvadan Magistraten anmodat samma styrelse att direkt till Drätselkammaren insända sitt förslag Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Likaledes kommer Trädplanplanteringssällskapet att anmodas direkt till Drätselkammaren insända sitt förslag. Trädplanteringssällskapet.

Beträffande utgifter och inkomster i öfriga delar, hvarom Magistraten ej haft tillfälle att yttra sig eller inhämta yttrande af särskilda styrelser, får Magistraten anhålla att Drätselkammaren ville under vanliga titlar beräkna vederbörliga belopp.

Västerås rådhus den 14 oktober 1912.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

N:o 98.
Budgetförslag 1913.
Polisen.

Bil. litt. B 1.

Till Magistraten i Västerås.

Af Magistraten anmodad afgifva yttrande i anledning af polispersonalens ansökan om ändrade löneförmåner, får jag härmed vördsamt anföra följande:

Den förhöjning af grundaflöningen, som är begärd, utgöres af följande belopp:

2 öfverkonstaplar	kr.	400: —
2 detektivkonstaplar	„	400: —
3 inspektionskonstaplar	„	600: —
25 ordinarie konstaplar	„	5000: —
3 extra „	„	300: —
S:ma kronor		6700: —

Emellertid har den ordinarie personalen äfven begärt ett nytt ålderstillägg å 200 kronor efter 9 års tjänstgöring.

Bifall till denna framställning jämte den ofvannämnda ökningen i grundlönen skulle med hänsyn tagen till de nuvarande befattningshafvarnes tjänsteålder medföra ännu större ökning i poliskårens stat 1913, nämligen:

för 2 öfverkonstaplar	kr.	600: —
„ 2 detektivkonstaplar	„	600: —
„ 3 inspektionskonstaplar	„	1200: —
„ 25 ordinarie konstaplar	„	6000: —
„ 3 extra „	„	300: —
S:ma kronor		8700: —

Slutligen har äfven begärts höjning af beklädnadsersättningen med 50 kronor för hvardera af två öfverkonstaplar och två detektivkonstaplar samt med 30 kronor för hvardera af de öfriga 31 polismännen. Då denna begäran skulle medföra en ytterligare ökning af kronor - - - - - - - - - - - - - 1130: —
skulle hela den sammanlagda ökningen, som begärts uppgå till - - - - - - - - - - - - - S:ma summarum kronor 9830: —

Det är sålunda en betydande förhöjning i stadens utgiftssida, som här ifrågasatts, och det torde icke förvåna om tvekan skulle hos vederbörande uppstå, i hvad mån den kan bifallas.

Emellertid hafva sökandena till stöd för sin framställning anfört en del skäl, hvilka synas mig väga tungt till förmån för ett bifall till framställningen i dess väsentliga delar.

Sålunda hafva de åberopat, att lifsmedels- och bostadspriserna betydligt stigit här i staden under de senare åren, så att Västerås stad numera hör till de städer i landet, hvarest lefnadskostnaderna äro mest uppskrufvade.

Detta torde äfven i det hela vara fullkomligt riktigt, och som ett bevis på, att Västerås bland annat af telegrafstyrelsen räknas som dyrort, hvarför dess tjänstemän under de senare åren fått åtnjuta så kalladt dyrortstillägg, bifogas ett intyg från t. f. telegrafkommissarien här i staden.

Vidare är det obestridligt, att en polisman, för att kunna uppträda självständigt i sin tjänst och icke ställa sig i beroende af andra, bör hafva en ordnad ekonomi,

N:o 98. Budgetförslag 1913. Polisen.

Såsom löneförhållandena nu äro ordnade här, föreligger emellertid fara för, att polismännen komma i större eller mindre ekonomiskt betryck.

Af den tablå öfver poliskårernas aflöningar i 15 olika städer, som finnes bifogad framställningen, framgår, att endast i två af dessa städer konstaplarne hafva så låg slutlön som i Västerås. I den ena af dessa städer, Örebro, föreligger emellertid nu ett af Magistraten därstädes förordadt förslag om höjning i lönen till 1900 kronor.

Att sålunda en förbättring i Västeråspolisens aflöningsförhållanden är af behofvet påkallad, torde vara ostridigt, och jag hemställer under sådana förhållanden, att förbättringen göres så effektiv som möjligt samt så långt sig göra låter gående personalens önskningar till mötes.

Hvad först beträffar öfverkonstapels-, detektiv-, inspektions- och ordinarie konstaplars *grundlöner* förordar jag därför bifall till personalens begäran i detta afseende, innefattande en ökning för dem hvardera med 200 kronor.

Vidkommande därpå de begärda *ålderstilläggen*, anser jag, att om grundlönerna så väsentligt ökas, som här föreslagits, bör personalens kraf på ålderstillägg vara fullt nöjaktigt tillgodosedt, om följande norm vid desammas bestämmande följes:

ordinarie konstaplar erhålla tre ålderstillägg om hvardera 150 kronor efter 3, 6 och 9 års tjänstgöring; samt

öfverkonstaplar, detektivkonstaplar och inspektionskonstaplar erhålla tre ålderstillägg efter lika långa tidsperioder, hvaraf de två första å 150 kronor hvardera och det sista å 100 kronor.

Orsaken, hvarför jag ansett mig böra föreslå det sista ålderstillägget till högre belopp för konstaplarne än för befälet är den, att aflöningsförhållandena inom de olika tjänstegraderna därigenom torde bli något rättvisare afvägda, än de varit förut. Hittills hafva nämligen konstaplarne varit jämförelsevis ännu sämre tillgodosedda i löneafseende än befälet.

Hvad de *extra konstaplarne* angår, är visserligen deras aflöning ringa. Men detta är till en viss grad motiveradt däraf, att deras tjänstetid afses att vara en pröfnings- och lärotid för vinnande af ordinarie anställning. Anställningen som extra konstapel är sålunda afsedd att räcka endast en jämförelsevis kort tid och sluta antingen med befordran till ordinarie eller väljande af annan bana. Utsikterna till befordran inom kåren hafva visat sig vara rätt goda, och endast undantagsvis har en extra konstapel, som befunnits lämplig för tjänsten, behöft vänta mer än ett år på befordran. Dessa förhållanden kunna ju dock tänkas undergå en försämring, och jag skulle därför vilja föreslå, att lönen för extra konstapel efter ett års tjänstgöring sättes till 1,100 kronor. Man bör vid bedömandet af extra konstaplarnes aflöningsförhållanden äfven ihågkomma, att de åtnjuta fri bostad i polishuset.

Beträffande därpå personalens begäran om ökning af *beklädnadsersättningen* med 50 kronor för hvardera af två öfverkonstaplar och två detektivkonstaplar och med 30 kronor för hvar och en af de öfriga 31 polismännen, vill jag ingalunda bestrida, att denna begäran är i viss mån befogad. Det har nämligen visat sig, att det för en del af personalen varit svårt att få beklädnadsanslaget att räcka till för en snygg uniformering. För andra åter synes anslaget hafva varit tillräckligt: tydligen beroende därpå, att de varit mera aktsamma om sina uniformer.

Särskildt i betraktande af, att de ökningar, som jag här ofvan förordat, om de af vederbörande beviljas, ändå komma att medföra en afsevärd ökning för staden i utgifter, anser jag mig — dock med tvekan — böra afstyrka den begärda höjningen i beklädnadsersättningen.

Med tillämpning af de sålunda af mig föreslagna bestämmelserna skulle begynnelselönen för ordinarie konstapel i Västerås bli högre än i 11 af de 15 städer, hvar-

N:o 98. Budgetförslag 1913. Polisen.

ifrån uppgifter inlämnats och lika med i 4, slutaflöningen högre än i 14 och endast 50 kronor lägre än i en af nämnda städer (det långt större Malmö).

Hänsyn har härigenom utan tvifvel vederbörligen tagits därtill, att lefnadskostnaderna här i staden äro högre än i många andra städer.

Totala ökningen i poliskårens stat för 1913 genom bifall till mitt förslag blir:

för 2 öfverkonstaplar	kr.	500: —
„ 2 detektivkonstaplar	„	500: —
„ 3 inspektionskonstaplar	„	900: —
„ 25 ordinarie konstaplar	„	5750: —
„ 3 extra konstaplar, reservationsvis	„	150: —
Summa kronor		7800: —

Äfven denna siffra kan ju synas rätt dryg, men jag tvekar icke att hemställa om, att Magistraten måtte biträda detta mitt förslag, som enligt hvad man torde kunna vänta, verkligen skall tillfredställa polispersonalens berättigade anspråk på förbättrade löneförmåner, och detta icke blott för tillfället utan äfven för en afsevärd tid framåt.

Västerås i stadsfiskalskontoret den 27 september 1912.

Erhard Kumlin.

Bil. litt. B 2.

Till Magistraten i Västerås.

Härmed har jag äran öfverlämna specifik uppgift å de löner för polispersonalen, som enligt af mig föreslagen lönestat beräknats skola utgå under år 1913.

Hvad de öfriga anslagen för polisen beträffar, torde någon höjning i desamma för år 1913 icke vara behöflig med undantag af anslaget till olycksfallsförsäkring, som behöfver höjas till 580 kronor och anslaget till trycksaker och skrifmateriel, hvartill numera kräfves ett belopp å 600 kronor per år.

Det extra tillägget för 1912 af 810 kronor till underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar m. m., anhållen jag, att Magistraten måtte upptaga i staten äfven för år 1913.

Vidare får jag hemställa, att Magistraten måtte begära ett anslag å 200 kronor per år att utgå i beklädnadsersättning åt poliskommissarien. Samtliga de öfriga polismännen, såväl befäl som manskap, åtnjuta antingen fri uniformsbeklädnad in natura eller ersättning härför i kontanter, och jag anser det därför icke rättvist, att poliskommissarien, hvars tjänst fordrar, att han dagligen bär uniform, icke skall åtnjuta samma förmån. Poliskommissariens uniform ställer sig dyrare än de öfriga polismännens, och har jag därför föreslagit beklädnadsersättningen till något högre belopp för honom, än hvad det öfriga befälet åtnjuter.

Jag har vid efterhörande i andra städer, huru det förhåller sig med denna sak, fått till svar, att poliskommissarierna där allmänt åtnjuta beklädnadsersättning med 200 kronor per år.

N:o 98. Budgetförslag 1913. Polisen.

Västerås i Stadsfiskalskontoret den 7 okt. 1912.

Erhard Kumlin.

Bil. litt. B 3.

Beräkning af lönestat för Västerås poliskår enligt Stadsfiskalens förslag.

En öfverkonstapel:			
Lön	2,000: —		
3:ne ålderstillägg	400: —	2,400: —	
Beklädnadsersättning		150: —	2,550: —
En rusdrycksinspektör med öfverkonstapels rang:			
Lön	2,000: —		
2:ne ålderstillägg	300: —	2,300: —	
Beklädnadsersättning		150: —	2,450: —
En 1:ste detektivkonstapel:			
Lön	1,800: —		
3:ne ålderstillägg	400: —	2,200: —	
Beklädnadsersättning		150: —	2,350: —
En 2:dre detektivkonstapel:			
Lön	1,700: —		
2:ne ålderstillägg	300: —	2,000: —	
Beklädnadsersättning		150: —	2,150: —
Tre inspektionskonstaplar:			
Lön	1,700: —		
3:ne ålderstillägg	400: —	2,100: —	6,300: —
Fem konstaplar:			
Lön	1,500: —		
3:ne ålderstillägg	450: —	1,950: —	9,750 :—
Tre konstaplar:			
Lön	1,500: —		
2:ne ålderstillägg	300: —	1,800: —	5,400: —
Tre konstaplar:			
Lön	1,500: —		
1 ålderstillägg	150: —	1,650: —	4,950: —
Fjorton konstaplar:			
Lön		1,500: —	21,000: —
		Transport	21,000: —

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Polisen.

		Transport	21,000: —	
Tre extra konstaplar:				
Lön	1,000: —			
Lönetillägg, reservationsvis . .	50: —	1,050: —	3,150: —	
Beklädnadsersättning för 3 inspektions-, 25 ordinarie- och 3 extra konstaplar		120: —	3,720: —	63,770: —
			S:ma kronor	63,770: —

Bil. litt. B. 4

Beräkning af lönestat för Västerås poliskår enligt nuvarande löner.

En öfverkonstapel:				
Lön	1,800: —			
2:ne ålderstillägg	300: —	2,100: —		
Beklädnadsersättning		150: —	2,250: —	
En rusdryksinspektör med öfverkonstapels rang:				
Lön	1,800: —			
2:ne ålderstillägg	300: —	2,100: —		
Beklädnadsersättning		150: —	2,250: —	
En 1:ste detektivkonstapel:				
Lön	1,600: —			
2:ne ålderstillägg	300: —	1,900: —		
Beklädnadsersättning		150: —	2,050: —	
En 2:dre detektivkonstapel:				
Lön	1,500: —			
2:ne ålderstillägg	300: —	1,800: —		
Beklädnadsersättning		150: —	1,950: —	
Tre inspektionskonstaplar:				
Lön för hvar och en	1,500: —			
2:ne ålderstillägg	300: —	1,800: —	5,400: —	
Åtta ordinarie konstaplar:				
Lön	1,300: —			
2:ne ålderstillägg	300: —	1,600: —	12,800: —	
Tre ordinarie konstaplar:				
Lön	1,300: —			
1 ålderstillägg	150: —	1,450: —	4,350: —	
Fjorton ordinarie konstaplar:				
Lön		1,300: —	18,200: —	
Tre extra konstaplar		1,000: —	3,000: —	
Beklädnad för 3 inspektionskonstaplar 25 ordinare- och 3 extra konstaplar . .		120: —	3,720: —	55,970: —
			S:ma kronor	55,970: —

Bil. litt. B. 5

N:o 98. Budgetförslag 1913. Polisen.

På begäran får jag härmed intyga att Telegrafverkets såväl ordinarie som extra tjänstemän i Västerås uppbära dyrortstillägg med 10 % å aflöning eller arfvode sedan sedan den 1 jannuari 1910.

Västerås telegrafstation den 26 September 1912.

E. C. Hellberg.
t. f. stationsföreståndare.

Bil. litt. B. 6

Till Magistraten i Västerås.

Då, som bekant, vid innevarande års landsting beslut fattats angående indragning af länets ridande polis, och tillfälle sålunda nu yppar sig att — säkerligen på billiga villkor — få öfvertaga det lefvande och döda material, som hittills användts för ifrågavarande polisinstitutions räkning, ber jag härmed vördsamt få fästa Magistratens uppmärksamhet härå och hemställa, att Magistraten måtte taga i öfvervägande, huruvida det icke skulle vara med Västerås stads fördel förenligt att efter öfvertagandet af materialet uppsätta en ryttarpatrull om 2 man och 3 hästar i och för tjänstgöring inom staden och möjligen inom de närmast intill staden befintliga tätt bebyggda samhällena — detta senare under villkor dock, att dessa ekonomiskt bidraga till kostnaderna för institutionens underhåll.

Fördelarna af en ridande polispatrull inom ett samhälle med Västerås storlek i afseende på såväl folkmängd som ytinnehåll, äro mångahanda.

Genom sin lättrörlighet kan en sådan patrull snabbt infinna sig å en plats, där polishandräckning af någon anledning skyndsamt behöfves.

Den är vidare i stånd att effektivt bevaka ett långt större område än en gående patrull kan öfvervaka. Särskildt skulle ridande polis af detta skäl blifva till stor fördel för stadens omgifningar, där effektiv polisbevakning på grund af stadens stora utsträckning ännu ej kunnat införas i brist på tillräckligt manskap.

Vid tillfällen, då af någon anledning folksamling uppstår, är fördelen af ridande polis synnerligen stor. En man till häst gör då minst samma nytta som tre á fyra konstaplar till fots.

Som en lämplig patrulleringslinje för en ryttarpatrull skulle jag vilja föreslå följande vägsträckor inom staden och dess område:

Stallhagen, Hyttan, Annedalsområdet, landsvägen till smedjan, tillbaka till Västra Esplanaden, denna till Kristinagatan, öfre Djäknebergsvägen, Djäkneberget rundt, Lustigkulla, Skerikesvägen öfver bron, Skultunavägen till stadens norra gräns, tvärs öfver Aroslundsområdet till Apalbyvägen, denna till Kristiansborgsvägen, denna förbi Kristiansborg till Kopparbergsvägen, denna till Korsängsgatan, vidare Emausgatan till Pilgatan samt denna till Stadens östra gräns, hvarefter patrullen vänder samma väg tillbaka. Under sagda patrullering böra dock vissa områden och i synnerhet Pilgatan passeras flera gånger fram och tillbaka.

Om en sådan patrulleringslinje med ridande polis komme till stånd kunde en del af de nuvarande bevakningslinjerna gifvetvis läggas om, så att de öfriga polismännens arbete mera kunde koncentreras på bevakning af stadens inre delar.

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Brandväsendet.

Ser man på de kostnader, som införandet här i staden af en ridande polispatrull om 2 man och 3 hästar skulle medföra torde dessa ej ställa sig alltför afskräckande.

Härvid får jag först anmärka, att några extra kostnader för ryttarnes aflöning, beklädnad och beväpning icke behöfva beräknas, då man utan olägenhet kunde indraga två af de nuvarande konstaplarna under förutsättning, att de ersättas med två polisryttare. Poliskåren skulle härigenom, såsom det torde framgå af hvad jag ofvan anfört icke förlora i styrka utan tvärtom.

De årliga kostnader, som däremot tillkomma äro:

Fourage för 3 hästar à kr. 1,30 pr dag	1,424: 50
Stallrum	250: —
Försäkringspremier för hästarna	65: —
Remonteringskostnader	300: —
Veterinärarfvode och medicin	30: —
Skoning af hästarna	100: —
Brandförsäkringsafgift	10: —
Underhåll och nyanskaffning af persedlar	150: —
Oförutsedda utgifter	50: —
S:ma kronor	2,379: 50

Vid beräkning af förestående poster har jag utgått ifrån, att konstaplarna själfva skulle helt och hållet sköta hästarna. Det kan dock ifrågasättas, huruvida det icke vore af ekonomiska och andra skäl klokare att anställa en särskild person som hästskötare. Därigenom skulle man kunna ålägga polisryttarna full polistjänstgöring i likhet med andra konstaplar.

Genom anställande af en särskild hästskötare skulle emellertid utgifterna öka med c:a 400 kronor.

Å andra sidan torde en nettobesparing i utgifterna på omkring 300 kr. pr år kunna göras genom att under sommartid utackordera hästarna på bete och låta konstaplarna tjänstgöra per velociped.

Vid beräkning af de kostnader, som öfvertagandet af materilen skulle medföra för Västerås stad, bör observeras att staden vid ridande polisens uppsättning år 1910 bidrog med 2,000 kronor. Detta belopp bör vid afyttrande af materielen gifvetvis komma staden tillgodo, hvarför uppsättandet af patrullen torde belöpa sig till högst 1,000 kronor.

Västerås i Stadsfiskalskontoret den 3 Oktober 1912.

Erhard Kumlin.

Bil. litt. C.

Utdrag ur protokollet öfver Brandstyrelsens sammanträde den 9 September 1912.

— —

— —

§ 6.

Förelåg till behandling uppgörandet af brandverkets stat för år 1913.

Anslagens ökning motiverade styrelsen sålunda:

Sedan Brandmanskapet i likhet med polispersonalen till Stadsfullmäktige ingått med framställning om löneförhöjning, att utgå från och med år 1913, ansåg styrelsen lämpligt vara upptaga i nästa års budgetsförslag, utom föregående års löner, äfven dessa löneförhöjningsbelopp. Beträffande ålderstilläggen för brandmästaren, hade han anhållit om 4 ålderstillägg à 150 kr. efter 3, 6, 10 och 15 år; som styrelsen fann detta oegentligt, i strid med hur ålderstilläggen utgå för öfriga stadens befattningsinnehafvare, beslöt densamma för honom i staten upptaga endast 2:ne ålderstillägg à 300 kr. efter 5 och 10 år. *N:o 98. Budgetförslag 1913. Brandväsendet.*

Ålderstilläggen för allt öfrigt brandmanskap skulle utgöra 100 kr. för hvar och en efter respektive 2, 4, 6 och 8 år, hvaraf tilläggen för 6 och 8 år äro nu tillkomna.

Staten upptager äfven en uppflyttning i lönegrad för maskinisten och en af brandmanskapet. Styrelsen anser nämligen detta fullt billigt och rättvist, då maskinistbefattningar vid brandverken i alla andra städer äro vida högre aflönade än hvad till och med här föreslås i detta fall. Skälet till att styrelsen föreslår en andra vice korpralsbefattning är, att den visat sig vara behöflig vid inträffande tjänstledighet för den nuvarande korpralen och vice korpralen samt äfven vid andra tillfällen, som äfven framgår af förhållandet vid de flesta brandkårer, med Västerås jämförliga. Härigenom kommer brandsoldaternas antal att minskas med en man, men en ökning af 100 kr. tillkommer i budgetsförslaget.

Under rubriken nyanskaffning har upptagits en ny vagn till 350 kr. för transport af manskap vid eldsvådetillfällen och af materialier för verkstädernas behof m. m., enär den nuvarande är utsliten samt ett anslag à 600 kr. i och för omläggning af de återstående 2:ne serier af brandtelegrafnätet.

En minskning à 300 kr. i föregående års utgiftsposter har kunnat göras beträffande »stallet» till följd af gynnsammare foderpriser.

Uppgjordes följande

Förslag
till utgifts- och inkomststat för Västerås Brandkår år 1913.

Utgifter.

Aflöningar:

Brandchefen: Lön	2,000: —	
2:ne ålderstillägg à 300: —	600: —	
Beklädnad	200: —	2,800: —
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 600: —).		
Vice brandchefen: Lön		500: —
Brandmästaren: Lön	1,500: —	
2:ne ålderstillägg à 300: — efter 5—10 år	600: —	
Beklädnad	120: —	2,220: —
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 150: —)		
	Transport	5,520: —

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Brandväsendet.

Transport		5,520: —	
Stallkorpralen: Lön - - - - - - - - - - -	1,200: —		
3:ne ålderstillägg à 100 efter 2—4 —6 år - - - - - - - - - - - -	300: —	1,500: —	
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 150: —).			
Maskinisten: Lön - - - - - - - - - - - -	1,200: —		
1 ålderstillägg à 100: — efter 2 år	100: —	1,300: —	
(Bostad utan värme och belysning 150: —)			
Två vice brandkorpraler: Lön à 1,100: — - -	2,200: —		
3:ne ålderstillägg hvard. 100: — efter 2—4—6 år - - - - - - - - - - -	600: -	2,800: —	
(Bostad i brandstationen utan värme och belysning 150: —)			
Verkstadsförmannen: Lön - - - - - - - - - - - - -		1,100: —	
(Bostad utan värme och belysning 150: —).			
Tio brandsoldater: Lön à 1,000 - - - - - - - - -		10,000: —	
3:ne ålderstillägg till 2 brandsold. à 100 kr. efter 2—4—6 år - - - - - - - - - - - - -		600: —	
2:ne ålderstillägg till 2 brandsold. à 100: — efter 2—4 år - - - - - - - - - - - - -		400: —	
1 ålderstillägg till 4 brandsold à 100: — efter 2 år - - - - - - - - - - - - - - - - -		400: —	
(hvaraf de gifta fri bostad utan värme och belysning à 150: — pr man och de ogifta fri bostad i brandstationens logement.)			
Reservanslag för sjukdomsfall - - - - - - - - - -		200: —	
Skorstensfejaren: Lön - - - - - - - - - - - - - -		25: —	23,845: —

Beklädnad:

Femton man à 120: — - - - - - - - - - - - - - - - - -	1,800: —

Kol, ved och lyse:	800: —

Stallet:

Utfodring och skoning af 3 hästar à 500: — - - - - - - - - - -	1,500: —

Diverse utgifter:

Olycksfallförsäkr. för brandchefen och vice brandchefen 25 kr. hvardera - - - - - - - - - - - - -	50: —	
Kollektiv olycksfallförsäkring för brandmästare och 15 man	205: —	
Trycksaker och skrifmaterialier - - - - - - - - -	300: —	
Tvätt, skurning och städning - - - - - - - - - -	250: —	
Underhåll af brandtelegrafen och ringledningar till reservkåren - - - - - - - - - - - - - - - - -	300: —	
Underhåll af brandredskapen - - - - - - - - - -	500: —	
Underhåll af invent. i brandstationen och verkstäderna -	400: —	
Telefonafgifter och samtal - - - - - - - - - - - -	170: —	
Transport	2,175: —	27,945: —

N:o 98. *Budgetförslag 1913. Brandväsendet.*

	Transport	2,175: —	27,945: —
Brandstodsafgifter för inventarier och fastigheter - - -		100: —	
Läkarearvode och medicin - - - - - - - - - - - -		150: —	
Krono- och kommunalutskylder, vattenafgifter m. m. - -		200: —	
Hyresersättning för 5 gifta brandsoldater - - - - - - -		750: —	
Underhåll af brandstationens byggnader - - - - - - -		250: —	
Oförutsedda utgifter - - - - - - - - - - - - - - -		500: —	4,125: —

Brandkårens reserv:

Ångsprutan: 1:ste sprutchefen (vice brandchefen).		
2:dre sprutchefen: Lön - - - - - - - - - -	20: —	
1:ste maskinisten, tillika extra brandsoldat: Lön	120: —	
2:dre d:o Lön - - - - - - - - - -	50: —	
30 man à 10 kr. - - - - - - - - - - - -	300: —	
Kol, tomthyra m. m. - - - - - - - - - -	150: —	
2:ne slangkärror: 2 förmän à 20 kr- - - - - - - - -	40: —	
20 man à 10 kr. - - - - - - - - - - - -	200: —	
Öfningar med manskapet - - - - - - - - -	350: —	1,230: —

Allmänna brandstyrkan:

Hyra för spruthus - - - - - - - - - - - - - - - -	200: —	
Gratifikationer vid eldsvådor och sprutmönstringar - - -	250: —	
Diverse utgifter vid eldsvådor - - - - - - - - - - -	300: —	750: —

Nyanskaffning.

En åk- och transportvagn - - - - - - - - - - - -	350: —	
Omläggning af 2:ne serier å brandtelegrafnätet med cirka 4,000 mtr Hackethaltråd - - - - - - - - - - -	600: —	950: —
	Kronor	35,000: —

Inkomster.

Beräknade inkomster från verkstäderna m. m.	3,000: —	
Att genom uttaxering fyllas - - - - - - -	32,000: —	
Summa Kronor	35,000: —	35,000: —

Västerås den 9 Sept 1912.

På Brandstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

C. G. Sjöqvist.

N:o 98. Budgetförslag 1913. Byggnadsnämnden.

Bil. litt. D.

Utdrag af protokoll, hållet vid Byggnadsnämndens i Västerås sammanträde den 4 September 1912.

§ 135.

Företogs till behandling frågan om Byggnadsnämndens budget för nästkommande år och uppsattes härvid följande förslag:

Utgifter.

Arvode för uppehållande af stadsarkitektgöromålen	2,000: —
Aflöning till ett ingeniörsbiträde	3,000: —
Förslagsanslag till anskaffande och underhåll af materialier m. m.	700: —
Kronor	5,700: —

Inkomster.

Afgifter för af byggnadschefen och stadsarkitekten åt enskilda utförda förrättningar	2,000: —

I fråga om förestående förslag skulle anmärkas, att förslagsanslaget till materialer m .m. begärts höjdt med 100 kronor, enär det nuvarande anslaget i följd af en del omkostnader för tryckning af tomtregleringsförslag m. m. för i år visat sig väl knappt, samt att inkomsterna för i år, beräknade till 1,000 kronor, torde komma att uppgå till omkring 3,000 kronor, hvarför de med säkerhet ansågos för år 1913 kunna beräknas till ofvan upptagna 2,000 kronor.

Som ofvan

In fidem:

Theofil Öberg.

Bil. litt. E.

Utdrag af protokoll, hållet vid Hälsovårdsnämndens i Västerås sammanträde den 18 September 1912.

§ 129.

Företogs till behandling frågan om upprättande af förslag till utgifts- och inkomststat för hälsovården år 1913 och antecknades härvid följande särskilda beslut:

Då hälsopolisen P. Berglund med slutet af innevarande år innehaft sin nuvarande anställning i 6 år, var han berättigad att från och med år 1913 åtnjuta två ålderstillägg, hvilket skulle vid statens uppgörande iakttagas.

Som 2:dre stadsläkaren vid ombyte af bostad vore i behof af en anknytningsledning till sin telefon skulle anslaget till telefonafgifter föreslås höjdt till 350 kronor från 324 kronor i 1912 års stat.

På grund af ökadt behof beslöt Hälsovårdsnämnden anhålla, att anslaget för vård af medellösa lungsjuka, som under de senaste åren utgått med 1,500 kronor skulle höjas till 2,000 kronor.

N:o 98. Budgetförslag 1913. Hälsovårdsnämnden.

I fråga om sjuksköterskorna vid epidemisjukhuset hade det visat sig vid nyanställning af en ordinarie sjuksköterska, att en duglig sådan icke kunde erhållas under en lön af 500 kronor. På grund häraf och då de kvarstående ordinarie sjuksköterskorna icke kunde gifvas mindre lön, skulle lönen för de tre ordinarie sjuksköterskorna föreslås till 500 kronor om året för dem hvar i stället för i 1912 års stat upptagna 450 kronor. I stället för i 1912 års stat uppförda en extra sjuksköterska 400 kronor och två sköterskebiträden à 300 kronor skulle nu såsom en lämpligare anordning upptagas tre sjuksköterskebiträden à 300 kronor.

Aflöningen till köksföreståndarinnan skulle på hennes begäran höjas från 300 till 350 kronor.

På grund af de ökade priserna på kol och ved skulle anslaget härtill uppföras med 3,000 kronor i stället för 2,500 kronor i 1912 års stat.

Genom de anslag till anskaffning af sjukhuskläder till patienterna som Stadsfullmäktige under de två senaste åren beviljat med 1,100 kronor pr år hade sådana kläder anskaffats för en afdelning. För fortsatt anskaffning af sådana kläder samt för underhåll af desamma skulle nu begäras samma anslag eller 1,100 kronor.

På förslag af Förste stadsläkaren beslöt Hälsovårdsnämnden hos Stadsfullmäktige anhålla om ett anslag af 1,800 kronor för inköp af madrasser till patienternas sängar å epidemisjukhuset. Såsom skäl för denna framställning skulle framhållas de klagomål, som af kringboende anförts öfver den elaka lukt, som uppstod vid förbränningen af sänghalmen, hvilket esomoftast nu måste ske och icke kunde verkställas annat än inom sjukhusets område, äfvensom att samma olägenhet i än högre grad förefunnes för de personer, som måste vistas å sjukhuset, dit röken vid halmförbränningen trängde in.

Vidare beslöt Hälsovårdsnämnden likaledes på förslag af 1:ste stadsläkaren, att, då målningen å en del golf i gamla paviljongen ofta måste förnyas, hvilket vållade en del obehag och olägenheter, anhålla om ett anslag å 1,000 kronor till korkmattor i 4 sjuksalar och korridorer i gamla paviljongen.

De båda sistnämnda anslagen skulle föreslås till uttaxering på två år, hvarför af deras sammanlagda belopp 2,800 kronor i budgeten nu skulle upptagas hälften eller 1,400 kronor.

Från föreståndaren för köttbesiktningsbyrån hade inkommit en så lydande skrifvelse:

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Som sex år förflutit sedan jag tillträdde föreståndarebefattningen vid köttbesigtningsbyrån härstädes, och inkomsterna vid byrån under tiden ökats med omkring 5,000 kronor och göromålen gifvetvis ökats därefter, får jag härmed anhålla om en löneförhöjning af 500 kronor, hvarigenom lönen bringas i närmare öfverensstämmelse med löneförmånerna för liknande befattningar i andra stadssamhällen.

Då desslikes ifrågavarande tjänstebefattning icke, såsom i andra städer är förhållandet, är upptagen i allmänna lönestaten och sålunda icke är förenad med pension, torde framställningen få anses som skäligen billig.

Västerås den 18 September 1912.

Martin Jonsson.»

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Hälsovårdsnämnden.

Med bifall till den däri gjorda framställningen beslöt Hälsovårdsnämnden föreslå och i staten upptaga en löneförhöjning af 500 kronor såsom ålderstillägg för köttbesiktningsbyråns föreståndare.

Det i innevarande års stat upptagna beloppet af 500 kronor för nyanskaffning af inventarier och diverse reparationer vid köttbesiktningsbyrån ansågs ej behöfva begäras förnyadt för nästkommande år.

De af landstinget gäldade underhållskostnaderna för under år 1911 å epidemisjukhuset intagna patienterna, hvilka inbetalats till staden under år 1912 och i sistnämnda års stat beräknats till 9,000 kronor, hade uppgått till något öfver 12,000 kronor. Samma inkomster för 1912 ansågos efter verkställd beräkning med ledning af hittillsvarande patientantalet under året och patientantalet för senare delen af förra året kunna i 1913 års stat uppföras med ett belopp af 11,000 kronor.

Sedan 1912 års landsting på framställning af Hälsovårdsnämnden enligt Stadsfullmäktiges uppdrag vid fastställandet af detta års stat beslutat att för återstående giltighetstiden af det mellan staden och landstinget uppgjorda kontraktet rörande emottagandet af patienter från landsbygden å epidemisjukhuset eller från och med år 1912 medgifva sådant tillägg i kontraktet att en extra dagafgift med 75 öre erlades för hvarje det nu kontrakterade antalet eller 15 öfverskjutande patient, beslöt Hälsovårdsnämnden att bland inkomsterna för epidemisjukhuset i sådant hänseende uppföra ett beräknadt belopp af 2,300 kronor.

I skrifvelse till Hälsovårdsnämnden denna dag hade hälsopoliserna anhållit att från och med nästkommande år erhålla ett ålderstillägg å 200 kronor årligen efter 10 års tjänstgöring. Efter antecknande af att hälsopolisen C. A. Holtz tjänstgjort i sin befattning från år 1885 och hälsopolisen P. Berglund från och med år 1907 samt att det vore Hälsovårdsnämnden bekant, att stadens ordningspoliser nyligen ingått till Magistraten med anhållan om förbättrade löneförmåner från och med nästkommande år, beslöt Hälsovårdsnämnden, som för sin del icke fann skäligt i Hälsovårdsnämndens budgetförslag upptaga någon löneförhöjning för hälsopoliserna, uttala, att därest Stadsfullmäktige komme att besluta någon löneförbättring åt ordningspoliserna, sådan i motsvarande grad äfven borde tillkomma hälsopoliserna, hvilka sistnämndes tjänstgöring vore lika maktpåliggande som de förstnämndes.

I sammanhang med budgeten företogs till förnyad behandling det vid Hälsovårdsnämndens sammanträde den 22 sistlidne Februari senast bordlagda ärendet angående beredande af pension åt sjuksköterskan vid epidemisjukhuset, fru Carolina Tunell. Efter antecknade af, att fru Tunell sagt upp sin tjänst till den 1 nästkommande november, att hon innehaft sin ifrågavarande anställning sedan den 1 Oktober 1897, att hon uppnått en ålder af 56 år, att hon under de första åren af sin anställning och intill dess det gemensamma köket för sex år sedan inrättades, under hvilken tid hon haft att tillaga mat för sin afdelning, åtnjutit en aflöning af 450 kronor om året jämte något kost, att därefter hennes lön utgått först med 350 kronor om året jämte full bespisning, men sedermera höjts två gånger, så att den för närvarande uppginge till 450 kronor jämte kost, att kosthållet vid epidemisjukhuset för där anställda personer vore beräknadt till 250 kronor pr person och år samt att fru Thunell, enligt hvad Förste stadsläkaren vitsordat, haft en ovanligt ansträngande tjänstgöring och att hon nu hade så nedsatta krafter, att hon icke vidare förmådde nöjaktigt uppehålla tjänsten, beslöt Hälsovårdsnämnden göra

framställning hos Stadsfullmäktige därom, att fru Thunell måtte från och med den 1 November 1912 under sin återstående lifstid beviljas en årlig pension af 500 kronor. *N:o 98. Budgetsförslag 1913. Hälsovårdsnämnden.*

Härefter antog och godkände Hälsovårdsnämnden för sin del följande

Förslag

till utgifts- och inkomststat för hälsovården år 1913.

Utgifter:

A) Allmänna hälsovården:

Aflöningar:

1:ste stadsläkaren: aflöning	3,000: —		
Arvode åt vikarie under semester	250: —	3,250: —	
2:dre stadsläkaren: aflöning	2,000: —		
Arvode åt vikarie under semester	250: —	2,250: —	
1:sta barnmorskan: lön		600: —	
2:dre barnmorskan: lön		500: —	
En ordinarie sjuksköterska (Anna Ekström) lön		600: —	
En ordinarie sjuksköterska (Maria Hellström) lön		500: —	
En hälsopolis (Berglund) lön	1,500: —		
2 ålderstillägg à 150: —	300: —	1,800: —	
Anslag till hälsopolisen Berglund för hållande af velociped		25: —	

Öfriga utgifter.

Animalvaccin för skyddkoppsympning	100: —		
Bidrag till stadsbarnmorskans pension	30: —		
Telefonafgifter	350: —		
Desinfektionskostnader	400: —		
Tryck- och annonskostnader	150: —		
Diverse	200: —	1,230: —	
Anslag för vård af medellösa lungsjuka		2,000: —	
Anslag till Västerås stads förening mot tuberkulos för uppehållande af föreningens dispensärverksamhet		2,000: —	14,755: —

B) Epidemiska sjukhuset:

Aflöningar:

Stadsläkaren för landsbygdens sjuka	1,000: —		
Tre ordinarie sjuksköterskor à 500: —	1,500: —		
Tre sjuksköterskebiträden à 300: —	900: —		
Extra sjuksköterskehjälp, förslagsvis	1,000: —		
En vaktmästare	400: —		
En gårdsdräng utan kost och bostad	960: —		
En köksföreståndarinna	350: —		
Till biträde i köket	350: —	6,460: —	
Transport		6,460: —	14,755: —

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Hälsovårdsnämnden.

Transport		6,460: —		14,755: —
Mathållning				
Fri kost för 3 sjuksköterskor, 3 sjuksköterskebiträden, 1 vaktmästare, 1 köksföreståndarinna och 1 köksbiträde: 9 personer à 350: —		2,250: —		
Utspisning för patienterna		10,000: —	12,250: —	

Öfriga utgifter:

Medicin, förslagsvis		1,500: —		
Ved, kol och lyse		3,000: —		
Brandstods- vatten- och telefonafgifter		400: —		
Anskaffning och underhåll af sjukhuskläder till patienterna		1,100: —		
Anskaffning af madrasser	1,800: —			
» och påläggning af korkmattor i vissa lokaler i gamla paviljongen	1,000: —			
	2,800: —			
till fördelning på två år		1,400: —		
Tvätt och rengöring		800: —		
Diverse utgifter		1,000: —	9,200: —	27,910: —

C) **Köttbesiktningsbyrån:**

Aflöningar:

Föreståndaren: lön		2,500: —		
Ett ålderstillägg		500: —	3,000: —	
En hälsopolis (Holtz) aflöning	1,500: —			
Två ålderstillägg	300: —	1,800: —		
Bokförare och kassör		600: —		
Vaktmästare		900: —		
Biträden vid trikinundersökningen		1,020: —		
Extra biträde, förslagsvis		600: —	7,920: —	

Öfriga utgifter:

Värme, belysning och vatten		550: —		
Telefonafgift		80: —		
Tvätt		150: —		
Beräknad hyra		2,000: —		
Diverse oförutsedda utgifter		550: —	3,330: —	11,250: —
			Kronor	53,915: —

N:o 98. Budgetförslag 1913. Hälsovårdsnämnden.

Inkomster.

A) **Epidemiska sjukhuset:**

Beräknade inkomster från landstinget:

Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader, förslagsvis	11,000: —		
Extra afgift enligt af 1912 års landsting beslutadt tillägg i kontraktet, förslagsvis	2,300: —	16,075: —	
Afgifter af betalande patienter		225: —	16,300: —

B) **Köttbesiktningsbyrån:**

Beräknade inkomster		11,250: —
	Kronor	27,550: —

Som ofvan

In fidem:

Theofil Öberg.

Bil. litt. F.

Kostnadsberäkning

för utförande af nedanstående gatuarbeten.

Västgötegatan från Slottsgatan till Hållgatan förses å södra sidan med trottoarkant af huggen sten och å norra sidan med trottoarkant af fältsten, samt körbana af fältsten:

1,260 kvm. schaktning à 1: 50	1,890: —	
490 „ grus à 3: 50	1,715: —	
280 „ kant- och sidsten med läggning à 11: —	3,080: —	
760 „ fältstensättning à 3: —	2,280: —	
1,260 „ fältsten i körbanan à 3: —	3,780: —	
Fyllning af trottoarer m. m.	425: —	13,170: —

Nygatan från Gamla Utanbygatan till Knutsgatan förses med trottoarkanter af fältsten:

280 kvm. fältstensrännstenar à 3: 50	980: —	
150 „ grus till afgrusning af trottoarer och körbanor à 3: 50	525: —	
3:ne dagvattenbrunnar	300: —	
Planering m. m.	195: —	2,000: —

Herrgårdsgatan midt för byggmästare Hammers nya hus förses östra trottoaren med fältstensrännsten och körbanan fylles med pinmo och grusas		350: —
Biskopsgatan från Källgatan till blifvande biskopsbron: Fältstensrännstenar och körbana af tjärmakadam		2,580: —
	Transport	18,100: —

N:o 98.

Budgetförslag 1913. Gatuläggningen. Gasverksstyrelsen.

	Transport		18,100: —
Gåsmyregatan från den nuvarande tuktade stensättningen till Domkyrkoesplanadens norra gren förses med tuktad sten:			
330 kvm. schaktning à 1: 50		495: —	
265 „ grus à 3: 50		927: 50	
100 mtr. omhuggning af kant- och sidosten à 5: —		500: —	
40 „ ny d:o à 10: —		400: —	
Läggning af d:o		140: —	
300 kvm. tuktad sten till körbanan à 8: —		2,400: —	
245 „ „ „ „ gångbanor à 6: 20		1,519: —	
Diverse		218: 50	6,600: —
Västmannagatan från Stora gatan till Kristinagatan förses med rännstenar af fältsten och körbanan grusas			
460 kvm. fältstensrännstenar à 3: 50		1,610: —	
3:ne dagvattnnbrunnar		400: —	
Grusning af trottoarer och körbana		690: —	2,700: —
Villagatan från Svantegatan till Eriksgatan förses med rännstenar af fältsten			1,000: —
Karlsgatans omsättande från Stora gatan till Munkgatan samt reparation af densamma till Nedre Trädgårdsgatan:			
80 mtr. kant- och sidosten till östra trottoaren à 11: —		880: —	
640 kvm. fältstensättning med material à 3: —		1,920: —	
Dagvattenbrunnar m. m.		200: —	3,000: —
	Kronor		31,400: —

Västerås den 16 nov. 1912.

Gösta Smitt.

Bil. litt. G.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed får Vatten- och Gasverksstyrelsen öfverlämna förslag dels till utgifts- och inkomststat för år 1913, dels till nyanskaffningar och nyanläggningar för samma år.

Räkenskaperna.

Då gaslyktorna med tillhörande servisrör till största delen gäldats af uttaxerade medel, anser styrelsen, att samma icke böra amorteras enligt den för verken antagna amorteringsplanen, då genom sådan amortering eventuellt fondering av uttaxerade medel uppstår.

På grund häraf har styrelsen, efter inhämtande af Drätselkammarens utlåtande, affört värdet af gaslyktorna med tillbehör från verkens räkenskaper till Drätselkammarens räkenskaper.

Som af förslaget framgår är nettovinsten för år 1913 beräknad till:

för vattenverket		kr.	600: —	*N:o 98.* *Budgetförslag 1913. Gasverksstyrelsen.*
„ gasverket		„	16,400: —	
„ ektr.-verket		„	12,600: —	
	Summa	kr.	29,600: —	
hvarifrån afgår omkostnaderna för afloppsledningarna		„	17,850: —	
	Återstår	„	11,750: —	

Motsvarande för innevarande år beräknade värden utgöra:

för vattenverket		kr.	—
„ gasverket		„	16,775: —
„ elektr.-verket		„	6,200: —
	Summa	kr.	22,975: —
afgår afloppsledningarna		„	18,800: —
	Återstår	kr.	4,175: —

I skrifvelse, som här bifogas, har verkens föreståndare hemställt om förbättrade löneförmåner. Då föreståndaren med flit och omtanke till styrelsens belåtenhet utöfvar sin befattning, hemställer styrelsen dels på grund häraf, dels på grund af de skäl, föreståndaren i sin skrifvelse anfört, och dels med ledning av en till skrifvelsen fogad sammanställning öfver löneförmåner vid motsvarande verk i en del andra sveska städer, om ett personligt lönetillägg af 1,000 kronor åt honom. Löner. Föreståndaren

Äfven åt kamreraren hemställer styrelsen om ett personligt lönetillägg av 1,000 kronor. Kamrerarens nuvarande lön motsvarar ej det arbete, som är med befattningen förenadt. Härtill kommer, att nuvarande innehafvaren visat sig äga förmåga att på ett tillfredsställande sätt ombesörja verkens merkantila angelägenheter, hvarjämte han beträffande räkenskaperna nedlagt ett omfattande organisationsarbete, som visat sig mycket värdefullt för verken. Kamreraren.

Denna befattning inrättades med 1911 års ingång. Till densamma föreslog styrelsen då en lön af 1,600 kronor, som tillstyrktes af Drätselkammaren, men afstyrkes af Beredningsutskottet, som föreslog 1,300 kronor, enär lönerna till rörnätsförmannen och Drätselkammarens förman utgingo med detta belopp. Rörnätsförmannens lön är 1,300 kronor med 2 ålderstillägg om 150 kr. hvartdera efter resp. 3 och 6 år. Beredningsutskottets förslag blef af stadsfullmäktige antaget. Befattningen ifråga är ej upptagen i lönestaten, hvadan några ålderstillägg ej kunna tillgodoräknas. Styrelsen upprepar sin anhållan, att lönen för denna befattning bestämmes till 1,600 kronor. Materialvakten.

Då mätarejusteraren uteslutande sysslar med elektricitetsmätare, har hans lön numera helt och hållet påförts elektricitetsverkets konto. Mätarejusteraren.

Maskinmästarna vid samtliga verken samt maskinisterna vid vatten- och elektricitetsverken hafva på grund af fördyrade lefnadsomkostnader hemställt om ökade löneförmåner. Därvid hafva maskinmästarna anhållit om 20 % förhöjning af grundlönen. Såsom af lönestaten framgår uppnår maskinmästaren vid vattenverket efter 6 års tjänstgöring en högsta aflöning af 2,300 kronor., Maskinpersonalen.

däri inberäknadt 300 kr. för fri bostad om 2 rum och kök med vedbrand.

gasmästaren efter samma tid - - - - - - - - - - - - - - - - - 2,500 kr.

däri inberäknadt 400 kr för fri bostad om 2 rum och kök med värme och belysning.

N:o 98. Budgetförslag 1913. Gasverksstyrelsen.

maskinmästaren vid elektricitetsverket efter samma tid - - - - - - 2,600 kr.
äfven för honom inberäknadt 400 kr. för naturaförmåner lika med gasmästarens.

I betraktande af lefnadsomkostnadernas betydande stegring har styrelsen i form af dyrtidstillägg ökat löneförmånerna med 10 % af grundlönerna, eller för
maskinmästaren vid vattenverket med - - - - - - - - 140 kr.
för gasmästaren med - - - - - - - - - - - - - - - - 150 kr.
och för maskinmästaren vid elektricitetsverket med - - - - 160 kr.

Vattenverkets maskinister, af hvilka den ena numera öfverflyttats till elektricitetsverket, anhålla, att lönen ökas med 20 kr. per månad. Maskinist vid vattenverket åtnjuter en högsta lön af 1,600 kronor, däri inberäknadt 300 kr. för bostad med vedbrand samt 2 ålderstillägg à 150 kr. efter resp. 3 och 6 års tjänstgöring.

Två af elektricitetsverkets maskinister, nämligen de, som sköta dieselmotorerna, hafva hemställt om 200 kr. förhöjning af lönerna per år samt höjning af ålderstilläggen från 150 till 200 kr. Högsta lönen för dessa maskinister uppgår till 1,500 kr., däri inberäknadt 2 ålderstillägg à 150 kr. hvartdera efter resp. 3 och 6 års tjänstgöring.

Maskinskötarna i turbinhuset, hvilka äfven få tjänstgöra såsom tafvelvakter i elektricitetsverket, hafva anhållit att äfven utfå det andra lönetillägget à 150 kr. Som emellertid den tjänst, hvilken åligger sistnämnda två maskinskötare, är tämligen lättskött och ej fordrar fullt maskinkunnig personal, har styrelsen ej kunnat bifalla denna senare framställning. För hvar och en af öfriga här omnämnda fyra st. maskinskötare har styrelsen på av. sökandena anförda skäl i form af dyrtidstillägg förslagsvis insatt ett lönetilllägg af 200 kr., men vill härvid ej underlåta framhålla lämpligheten af att detta dyrtidstillägg blir slutligt fixerat i proportion till ev. ifrågakommande dylika lönetillägg till andra stadens likartade befattningshafvare. Däremot har styrelsen ej velat förorda dieselmaskinisternas i elektricitetsverket framställning om höjning af ålderstilläggen.

Elektricitets- och vattenverkens drift

För innevarande år har styrelsen medräknat lön för 3 maskinister i elektricitetsverket. Under sommartid torde emellertid endast två maskinister erfordras, och har styrelsen på grund häraf i stället för full lön för en tredje maskinist endast insatt 1,000 kr. för extra maskinhjälp vintertid. För vattenverket har emellertid styrelsen, sedan den ena af maskinisterna borttagits måst för extra maskinhjälp under sommartid, då äfven nattdrift är erforderlig, insätta 700 kronor.

Pris.

Styrelsen är på grund af oerhördt (med c:a 40 %) stegrade priser å brännmaterial icke i tillfälle föreslå någon prissänkning på vare sig gas eller elektrisk ström.

Jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 25 oktober 1906 skola alla nytillkommande afnämare, som äro bosatta å stadens icke planlagda område, utfå vatten endast genom mätare. Afnämare, som redan före denna tid uttogo vatten från staden, betala alltså sitt vatten efter antalet rum, hvaremot de förstnämnda afnämarna betala efter mätare. Styrelsen är betänkt att, så snart utredning blifvit verkställd, framlägga förslag rörande enhetligt betalningssystem för samtliga afnämare.

Arrenden.

I utgiftsposten arrenden för mark har styrelsen inberäknat de 500 kronor, staten fordrar såsom arrendeafgift för marken vid vattenverket i Hesslö.

Kloaksystemet.

Af skäl, som anfördes i förslaget till innevarande års budget, har pumpstationen i Södra Esplanaden ej uppförts, och har alltså kostnaden för

uppfordring af afloppsvätska ej behöft medräknas. Utredning rörande kloakpumpverk och reningsverk hoppas styrelsen kunna framlägga under loppet af nästa år.

N:o 98. Budgetförslag 1913. Gasverksstyrelsen.

Gasverket.

Styrelsen ämnar inom kort framlägga utredning rörande plats för nytt gasverk och i samband därmed hemställa om medel till vissa nödvändiga utvidgningar för gasverket.

Nya ledningar.

Styrelsen har, förutom i skrifvelse af den 18 september innevarande år föreslagen utsträckning af kulverten i Kopparbergsvägen endast i den mån, omständigheterna nödvändigtvis fordra, föreslagit nya ledningar och beräknar, att till nya serviser och utsträckningar inom stadens område erfordras ett gemensamt belopp af 20,000 kr., hvaraf för c:a 12,000 kr. torde komma att användas inom planlagda och för c:a 8,000 kr. å icke planlagda området.

Ny gasledning i Biskopsgatan mellan Östra Ågatan och Källgatan bör nedläggas, om beslut fattas om Biskopsgatans iordningsställande på sagda sträcka. Kostnaden för denna ledning är beräknad till 1,800 kr.

Nyanskaffningar.

Af samma orsak, som styrelsen förra året anförde, har äfven i nuvarande förslag insatts ett gemensamt belopp för inköp af nya vatten-, gas- och elektriska mätare samt inventarier. På grund af liflig anslutning till verken har emellertid detta belopp måst höjas från 12 till 18 tusen kronor.

Gatubelysningen: Fjärrtändare.

De försök, som hittills gjorts med s. k. fjärrtändare, hafva utfallit till belåtenhet. F. n. tändas och släckas 50 st. lyktor med dylika tändare. Af öfriga 286 lyktor kunna tändare anbringas i 261 stycken. Då denna åtgärd medför en årlig besparing af 2,400 kr. — kostnaderna för gatulyktornas skötsel nedbringas från 5,800 till 3,400 kr. — har styrelsen ansett sig böra vidtaga åtgärder för fjärrtändares anordnande äfven i sistnämnda lyktor. Anläggningskostnaden härför belöper sig till 6,500 kronor. Styrelsen anser, att denna kostnad bör bestridas af gasverkets vinstmedel med c:a $1/_3$ under hvartdera af de 3 nästföljande åren. Gasverkets årliga utgift för detta ändamål kommer då att i det närmaste motsvara årliga besparingen med fjärrtändarna.

Nya lyktor.

Tillökning i gatubelysningen har styrelsen endast föreslagit med 3 lyktor i Karlsgatans sträckning genom Kopparbergsvreten, därvid

1 st. lykta i Karlsgatans korsning med Östermalmsgatan,
1 st. lykta i Karlsgatans korsning med Utanbygatan och
1 st. lykta mellan Utanbygatan och Kopparbergsvägen.

Då afståndet mellan dessa lyktor är tämligen stort, ända upp till 90 meter, är hvarje lykta afsedd för två nedåtbrinnande lågor. Anläggningskostnaden är beräknad till 550 kronor. Fattas beslut om dessa lyktors uppsättande, måste den af styrelsen insatta summan för gatubelysning ökas med 360 kr.

Med anledning af de förklaringar och motiveringar, styrelsen här lämnat, hemställer styrelsen, att Drätselkammaren ville med förordande af bifall till här gjorda framställningar öfverlämna dessa handlingar till Stadsfullmäktige och därvid hemställa, att Stadsfullmäktige på af styrelsen anförda skäl

dels ville godkänna Drätselkammarens och styrelsens åtgärd rörande överförande från styrelsens till Drätselkammarens räkenskaper av värdet å gatulyktor med tillbehör,

dels ville bevilja föreståndaren för verken ett personligt lönetillägg av 1000 kr. pr år,

N:o 98. Budgetförslag 1913. Gasverksstyrelsen.

dels ville bevilja verkens kamrerare ett personligt lönetillägg af 1000 kr. pr år,

dels ville besluta, att materialvaktens lön skall utgå med 1600 kr.,

dels ville bevilja maskinmästaren vid verken följande dyrtidstillägg, nämligen
maskinmästaren vid vattenverket 140 kr.
gasmästaren . . . . 150 „
och maskinmästaren vid elektr. verket . . . . 160 „

dels ville bevilja hvardera af de i föregående omnämnda fyra maskinister ett dyrtidstillägg af 200 kr.,

dels ville bevilja i efterföljande förslag upptagna 18000 kr. till nya mätare och inventarier samt 20000 kr. för serviser och oförutsedda utsträckningar,

dels ville godkänna styrelsens åtgärd rörande fjärrtändarens införande,

dels ville bevilja 550 kr. till anordnande af belysning i Karlsgatan i enlighet med styrelsens förslag,

dels ville, för det fall Biskopsgatan iordningställes, bevilja det i punkt 4 begärda anslaget av 1800 kr. till ny gasledning i Biskopsgatan,

dels ock slutligen ville antaga följande

Utgifts- och inkomststat

för Vatten-, Gas- och Elektricitetsverken år 1913.

Utgifter för verkens gemensamma förvaltning:

Löner:

Föreståndaren		5,000: —	
ett ålderstillägg		500: —	
personligt lönetillägg		1,000: —	6,500: —
Assistent			3,000: —
Kamrerare		2,400: —	
ett ålderstillägg		300: —	
personligt lönetillägg		1,000: —	3,700: —
Kassörska	1,500: —		
två ålderstillägg à 150: —	300: —	1,800: —	
Kontorsbiträde		1,200: —	
två ålderstillägg à 150: —		300: —	1,500: —
		Transport	14,700: —

N:o 98. Budgetförslag 1913. Gasverksstyrelsen.

		Transport	14,700: —
Siffergranskare			375: —
Tekniskt biträde			1,800: —
Materialvakt			1,600: —
Mätareafläsare och inkasserare			2,450: —
Springgosse			275: —
		Kronor	23,000: —
Hvaraf påföres vattenverket		5,250: —	
gasverket		7,750: —	
elektricitetsverket		7,750: —	
afloppsledningarna		2,250: —	23,000: —

Diverse årliga utgifter:

Läkarearvode, sjukhjälp, medicin och olycksfallsförsäkring			1,200: —
Böcker, skrif- och ritmaterial, postporto, annonser m. m.			2,200: —
Telefonafgifter			1,000: —
Renhållning, eldning, städning och belysning			1,900: —
Brandstodsafgifter, underhåll af förvaltnings- och förrådsbyggnader samt inventarier			1,800: —
Allmänna omkostnader, såsom resor, föreningsafgifter m. m.			500: —
		Kronor	8,600: —
hvaraf påföres vattenverket		2,200: —	
gasverket		2,600: —	
elektricitetsverket		2,600: —	
afloppsledningarna		1,200: —	8,600: —

Vattenverket.

Inkomster:

Afgifter för vatten samt hyror för mätare		68,425: —	
Hyra för lägenheter vid gamla vattenverket		575: —	69,000: —

Utgifter:

Driftkostnader		11,500: —		
Underhåll af fastigheter, maskiner o. ledningar		4,800: —	16,300: —	

Aflöningar och pensioner:

Verkens förvaltning, enligt ofvan		5,250: —		
Maskinmästaren	1,400: —			
två ålderstillägg	600: —			
dyrtidstillägg	140: —	2 140: —		
En maskinist	1,000: —			
två ålderstillägg	300: —			
dyrtidstillägg	200: —	1,500: —		
Extra maskinhjälp sommartid då nattdrift erforderlig		700: —		
Transport		25,890: —	16,300: —	69,000: —

N:o 98. Budgetförslag 1913 Gasverksstyrelsen.

Transport		25,890: —	16,300: —	69,600: —
Rörnätsförman	1,300: —			
två ålderstillägg	300: —	1,600: —		
vårdaren af vattenborgen	1,000: —			
två ålderstillägg	300: —	1,300: —		
Skurning och tvättning af sand, ombyte af filter, spolning af ledningar m. m		1,000: —		
Pension till förre assistenten F. G. Lönnquist		2,500: —	15,990: —	
Diverse utgifter:				
Verkens förvaltning, enligt ofvan		2,200: —		
Brandstodsafgifter och utskylder		825: —		
Arrenden för mark		1,175: —		
Bränsle till maskinisterna vid Hesslöverket, analyser, skjutsar m. m utjämning		964: 71		
Afskrifning af diverse fordringar		150: —	5,314: 71	
Ränta och amortering:				
Enligt särskild plan, se bil A.				
Ränta		18.868: 84		
Amortering		12,926: 45	31,795: 29	
			69,400: —	
som minskas med afloppsledningarnas andel i aflöning till förmän			1,000: —	
			68,400: —	
Inkomster utöfver utgifter			600: —	
Kronor			69,000: —	69,000: —

Afloppsledningarna.

Utgifter:

Underhåll af ledningsnätet, utjämning		1,358: 96	
Aflöningar:			
Förvaltning, enligt ofvan	2,250: —		
Andel i aflöning till förmän vid vattenverket	1,000: —		
Spolning af ledningar och rensning af brunnar m. m.	1,000: —	4,250: —	
Diverse utgifter:			
Förvaltningen, enligt ofvan	1,200: —		
Andel i ränta å rörelsekapitalet	450: —	1,650: —	7,258: 96
Transport			7,258: 96

N:o 98. Budgetförslag 1913. Gasverksstyrelsen.

			Transport	7,258: 96
Ränta och amortering:				
å andelarna i obligationslånen.				
1896 års lån:				
Kapitalskuld den 1/1 1913 kr. 38,677: 74.				
1:sta halfårets ränta		696: —		
2:dra „ „		663: 89		
Amortering		1,784: 65	3,144: 54	
1902 års lån:				
Kapitalskuld den 1/1 1913 kr. 29,018: 87.				
Ränta		1,160: 75		
Amortering		514: 93	1,675: 68	
1907 års lån:				
Kapitalskuld den 1/1 1913 kr. 40,269: 45.				
Ränta		1,812: 13		
Amortering		488: 24	2,300: 37	
1910 års lån:				
Kapitalskuld den 1/1 1913 kr. 64,967: 68.				
1:sta halfårets ränta		1,461; 77		
2:dra „ „		1,446: 88		
Amortering		661: 80	3,570: 45	10,691: 04
som minskas med afgiften för en afloppsbrunn vid egendomen n:r 62 Jakobsberg i S:t Ilians socken				100: —
			Kronor	17,850: —

Gasverket.

Inkomster:

Allmänna belysningen			27,200: —	
Enskild gasförbrukning samt hyror för mätare			82,800: —	
Stenkolstjära och koks m. m.			31,000: —	141,000: —

Utgifter:

Driftkostnader:				
Gaskol		59,000: —		
Öfriga kostnader		4,500: —	63,500: —	
Underhåll:				
af fastigheter, ugnar, apparater och ledningar m. m.			7,500: —	
Aflöningar och pensioner:				
Verkens förvaltning, enligt ofvan		7,750: —		
Gasmästaren	1,500: —			
två ålderstillägg	600: —			
dyrtidstillägg	150: —	2,250: —		
Transport		10,000: —	71,000: —	141,000: —

N:o 98. Budgetförslag. 1913. Gasverksstyrelsen.

Transport	10,000: —	71,000: —	141,000: —
Två ordinarie samt extra eldare - - - - -	7,500: —		
Gatulytornas tändning, släckning och skötsel	3,400: —		
Omläggning af reningskistor m. m. - - - -	1,800: —		
Pension till fröken Anna Gedda - - - - -	1,000: —	23,700: —	
Diverse utgifter:			
Verkens förvaltning, enligt ofvan - - - -	2,600: —		
Brandstodsafgifter och utskylder - - - - -	3,100: —		
Bränsle och lyse åt gasmästaren samt oförutsedt, utjämning - - - - - - - - - - -	717, 40		
Afskrifning af diverse fordringar - - - - - -	350: —		
2:dra årets amortering af beslutad reparation af gasverket - - - - - - - - - - - -	2,900: —		
1/8 af anskaffningsfonden för fjärrtändare - -	2,100: —	11,767: 40	
Ränta och amortering:			
Enl. särskild plan, se bil. A.			
Ränta - - - - - - - - - - - - - - - - -	9,299: 65		
Amortering - - - - - - - - - - - - - - -	8,832: 95	18,132: 60	
		124,600: —	
Inkomster utöfver utgifter - - - - - - - - - - - -		16,400: —	
Kronor		141,000: —	141,000: —

Elektricitetsverket.

Inkomster:

Allmänna belysningen - - - - - - - - - - - -	1,950: —	
Enskild belysnings- och kraftström samt hyror för mätare	140,050: —	142,000: —

Utgifter:

Drifmaterial:				
Brännolja - - - - - - - - - - - - - - - -		25,500: —		
Öfriga kostnader för driften - - - - - - -		4,700: —	30,200: —	
Underhåll:				
af fastigheter, maskiner, ledningar m. m - - - - - -			4,000: —	
Aflöningar:				
Verkens förvaltning, enligt ofvan - - - - - - -		7,750: —		
Maskinmästaren - - - - - - -	1,600: —			
två ålderstillägg - - -	600: —			
dyrtidstillägg - - - -	160: —	2,360: —		
Transport		10,110: —	34,200: —	142,000: —

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Gasverksstyrelsen.

Transport		10,110: —	34,200: —	142,000: —
En maskinist	1,200: —			
två ålderstillägg	300: —			
dyrtidstillägg	200: —	1,700: —		
En maskinist	1,350. —			
dyrtidstillägg	200: —	1,550: —		
Extra maskinhjälp, vintertid		1,000: —		
Förste montören	1,500: —			
två ålderstillägg	600: —	2,100: —		
Mätarejusterare	1,200: —			
två ålderstillägg	300: —	1,500: —		
En montör		1,200: —	19,160: —	
Turbinhusdriften:				
Hyra för vattenfallet i Svartån		3,000: —		
Aflöningar för tillsyn af maskiner och reglering af luckor		2,700: —		
Öfriga kostnader för drift och underhåll		600: —	6,300: —	
Diverse utgifter:				
Verkens förvaltning, enligt ofvan		2,600: —		
Branstodsafgifter och utskylder		3,100: —		
Bränsle och lyse åt maskinmästaren, hyror för takfästen m. m, utjämning		717, 32		
Afskrifning af diverse fordringar		350; —	6,767; 32	
Ränta och amortering:				
Enl. särskild plan, se bil. A.				
Elektr.-verket:				
Ränta	30,214: 81			
Amortering	28,345: 14	58,559: 95		
Turbinhuset:				
Ränta	2,648: 83			
Amortering	1,763: 90	4,412: 73	62,972: 68	
			129,400: —	
Inkomster utöfver utgifter			12,600: —	
		Kronor	142,000: —	142,000: —

Västerås den 10 oktober 1912.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

John Fredholm.

Gerh. Gustafsson.

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Gasverksstyrelsen.

Bilaga A.

Beräknande af ränta och amortering enligt särskild plan för vatten-, gas- och elektricitetsverken år 1913.

I nedanstående summor ingå icke af enskilda personer lämnade bidrag till utom stadsplanen gjorda utsträckningar.

Vattenverket.

	Värde enl. amorter.-planen o. tillökn. under år 1911	Amorterings %	Summa amortering	Summa ränta à $4^1/_2$ %
Tomter	5,647: —			
Maskin- och boningshus	37,471: 28	2	749: 43	
Pumpverk	32,966: 10	5	1,648: 30	
Filter och reservoarer	42,992: 60	2	859: 85	
Kol- och materialbodar samt stängsel	908: 20	5	45: 41	
Rörnät	265,539: 61	3	7,966: 19	
Vattenmätare	11,505: 39	10	1,150: 54	
$^1/_8$ för kontors- och förrådsbyggnader samt inventarier			506: 73	626: 82
Ränta à rörelsekapital				900: —
Kronor	397,030: 18			
Afgår för ränteberäkningen 1912 års amortering	11,651: 88			
Kronor	385,378: 30			17,342: 02
		Kronor	12,926: 45	18,868: 84

Gasverket.

	Värde enl. amorter.-planen o. tillökn. under år 1911	Amorterings %	Summa amortering	Summa ränta à $4^1/_2$ %
Tomter	6,500: —			
Byggnader utom retorthus	6,018: 85	3	180: 57	
Retorthus, kol- och reningshus, renings kistor, tjärcistern, kylare och scrubbers	23,249: 18	5	1,162: 46	
Retortugnar	8,299: 80	10	829: 98	
Gasklocka med tillbehör	19,968: —	4	798: 72	
Rörnät	82,632: 04	3	2,478: 96	
Gasmätare	28,755: 18	10	2,875: 52	
Transport	175,423: 05		8,326: 21	

N:o 98. Budgetsförslag 1913. Gasverksstyrelsen.

	Värde enl. amorter.-planen o. tillökn. under år 1911	Amorterings %	Summa amortering	Summa ränta à $4^1/_2$%
Transport	175,423: 05		8,326: 21	
$^1/_3$ för kontors- och förrådsbyggnader samt inventarier			506: 74	626: 82
Ränta å rörelsekapital				1,125: —
Kronor	175,423: 05			
Afgår för ränteberäkningen 1912 års amortering	7,693: 39			
Kronor	167,729: 66			7,547: 83
		Kronor	8,832: 95	9,299: 65

Elektricitetsverket.

	Värde enl. amorter.-planen o. tillökn. under år 1911	Amorterings %	Summa amortering	Summa ränta à $4^1/_2$ %
Tomter	6,500: —			
Byggnader	134,698: 08	2	2,693: 96	
Värmeledning	3,081: 07	3	92: 44	
Dieselmotorer och elektr.-maskiner	164,253: 56	4	6,570: 14	
Ackumulatorbatteri	37,303: 72	8	2,984: 30	
Instrumentering	29,275: 91	6	1,756: 55	
Jordkabelnät	153.338: 62	4	6,133: 54	
Luftledningsnät	79,173: 40	5	3,958: 67	
Elektr. mätare	31,978: 63	10	3.197: 86	
Utbetaln. för öfvertagande af en del kraftabonnenter	18,037: 50	$2^1/_2$	450: 94	
$^1/_3$ för kontors- och förrådsbyggnader samt inventarier			506: 74	626: 83
Ränta å rörelsekapital				1,125: —
Kronor	657,640: 49			
Afgår för ränteberäkningen 1912 års amortering	25,129: 84			
Kronor	632,510: 65			28,462: 98
		Kronor	28,345: 14	30,214: 81

Turbinhuset.

	Värde enl. amorter.-planen o. tillökn- under år 1911	Amorterings %	Summa amortering	Summa ränta à $4^1/_2$ %
Byggnad och dammbyggnad	35,994: 94	2	719: 90	
Turbiner	6,600: —	5	330: —	
Transport	42,594: 94		1,049: 90	

N:o 98. Budgetförslag 1913. Gasverksstyrelsen.

	Värde enl. amorter.-planen o. tillökn. under år 1911	Amorterings %	Summa amortering	Summa ränta à $4^1/_2$ %
Transport	42,594: 94		1,049: 90	
Elektr. maskiner	15,000: —	4	600: —	
Instrumentering	1,900: —	6	114: —	
Kr.	59,494: 94			
Afgår för ränteberäkningen 1912 års amortering	632: 12			
Kr.	58,862: 82			2,648: 83
		Kronor	1,763: 90	2,648: 83

Kontors- och Förrådsbyggnader samt inventarier.

	Värde enl. amorter.-planen o. tillökn. under år 1911	Amorterings %	Summa amortering	Summa ränta à $4^1/_2$ %
Tomter	11,500: —			
Byggnader	20,393: 91	2	407: 87	
Inventarier, diverse	11,123: 39	10	1,112: 34	
Kr.	43,017: 30			
Afgår för ränteberäkningen 1912 års amortering	1,229: —			
Kr.	41,788: 30			1,880: 47
		Kronor	1,520: 21	1,880: 47
som fördelas:				
Vattenverket			506: 73	626: 82
Gasverket			506: 74	626: 82
Elektr.verket			506: 74	626: 83

Rörelsekapitalet.

Kapitalet förslagsvis			80,000: —
Ränta à $4^1/_2$ %			3,600: —
som fördelas:			
Vattenverket	20,000: —	à $4^1/_2$ %	900: —
Aflloppsledningarna	10,000: —	„ „ „	450: —
Gasverket	25,000: —	„ „ „	1,125: —
Elektr.verket	25,000: —	„ „ „	1,125: —

Sammandrag.

	Summa amortering	Summa ränta	Summa ränta och amortering
Vattenverket	12,926: 45	18,868: 84	31,795: 29
Gasverket	8,832: 95	9,299: 65	18,132: 60
Transport	21,759: 40	28,168: 49	49,927: 89

N:o 98. Budgetförslag 1913. Gasverksstyrelsen.

	Summa amortering	Summa ränta	Summa ränta och amortering
Transport	21,759: 40	28,168: 49	49,927: 89
Elektr.verket	28,345: 14	30,214: 81	58,559: 95
Turbinhuset	1,763: 90	2,648: 83	4,412: 73
	51,868: 44	61,032: 13	112,900: 57
Avloppsledningarna:			
Ränta och amortering å andelarna i obligationslånen	3,449: 62	7,241: 42	10,691: 04
Ränta å rörelsekapital		450: —	450: —
Summa kronor	55,318: 06	68,723: 55	124,041: 61

Nyanskaffningar och nyanläggningar.

1. Mätare för vatten, gas och elektrisk ström jämte inventarier - - - - - 18,000: —
2. Serviser för aflopp, vatten, gas och elektrisk ström jämte oförutsedda utsträckningar af allmänna ledningar såväl inom stadens planlagda som icke planlagda område - - - - - 20,000: —
3. Gaslyktor i Karlsgatans sträckning getom Kopparbergsvreten, hvaraf
   1 st. lykta i Karlsgatans korsning med Östermalmsgatan,
   1 st. » i » » » Utanbygatan och
   1 st. « mellan Utanbygatan och Kopparbergsvägen.

3 st. stolpar à 55: —	165: —	
3 st. lyktor à 55: —	165: —	
3 st. serviser à 30: —	90: —	
Transport och uppsättning af lyktorna	30: —	
3 st. fjärrtändare à 25: —	75: —	
Oförutsedt	25: —	550: —

Ofvanstående lyktor öka årliga kostnaden för belysningen med

5 × 1,500 × 3 (aftonbrinnare)	180: —
2 × 3,000 × 3 (morgonbrinnare)	180: —
Kronor	360: —

4. Gasledning i Biskopsgatan mellan Östra Ågatan och Källgatan:

110 m. 6 ″ rör à 12: —	1.320: —	
1 st. 6″ sifon	100: —	
Extra anordningar vid ledningens förläggande under bron	200: —	
Kopplingar	80: —	
Oförutsedt c:a 6 %	100: —	1,800: —
	Kronor	40,350: —

Västerås den 10 oktober 1912.

Gerh. Gustafsson.

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Parker och planteringar.

Bil. litt. H 1.

Protokoll hållet vid Västerås Trädplanteringssällskaps styrelsesammanträde den 7 Oktober 1912.

Närvarande: —

§ 1.

Föredrogs ett af trädgårdsdirektören Forsberg uppgjordt utgiftsförslag för år 1913. Sedan direktör Forsberg gjort hemställan om någon löneförhöjning, beslöt styrelsen med vitsordande af det utmärkta sätt hvarpå och det nit hvarmed Forsberg under en lång följd af år fullgjort sina göromål, föreslå att Forsberg måtte tilldelas ett personligt lönetillägg af 400 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1913.

Som det af stadsfullmäktige för år 1912 anvisade anslag, 500 kr. för rödjnings- och planteringsarbeten å ön Elba under året i sin helhet tagits i anspråk, beslöt styrelsen, med erinran att nyssnämnda arbeten företagits på omkring en fjärdedel af ön och att därstädes inplanterats olika slag af löfträd samt gran och tall för en summa af 170 kronor, hemställa, att stadsfullmäktige ville jämväl för år 1913 anvisa ett belopp af 500 kr, för fortsatta arbeten på nämnda ö.

Enär dansbanan å Djäkneberget för närvarande befinner sig i så dåligt skick att den icke längre kunde användas, ansåg sig styrelsen böra hemställa om ett anslag af 1,000 kr. för dansbanans ombyggnad och reparation. Utgiftsförslaget blef af styrelsen godkändt.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

In fidem
Thorsten Kalén.

Justeras
Claes Uggla.

Rätt transsumeradt betygas
Ex officio
Thorsten Kalén.

Bil. litt. H 2.

Förslag

till utgiftsstat för stadens parker och planteringar för år 1913:

Aflöningar:

C. A. Forsberg, Lön	1,800: —	
Två ålderstillägg	600: —	
Personligt lönetillägg	400: —	2,800: —
Transport		2,800; —

N:o 98. Budgetförslag 1913. Parker och planteringar. Varmbadhuset.

Transport		2,800: —	
En elev		960: —	
Telefonafgift	53: —		
Brandförsäkringar	37: —	90: —	3,850: —

För skötsel och underhåll:

Vasa-parken och parken emellan Kopparbergsvägen och Kaserngatan samt trädplanteringar utom stadens tullar	2,500: —	
Stadsparkens vård och underhåll	1,000: —	
Planteringen utmed Hamngatan	800: —	
Planteringar vid Esplanader och öfriga gator samt vid Elementärläroverket för gossar	1,100: —	
Planteringen framför Stadshuset och parken vid Komministergården	500: —	
Djäknebergets vård och underhåll samt reparation af tempel, flaggstänger och flaggor	1,500: —	
Stallhagen, Mariaberget och s. k. Käringberget	500: —	
För skötseln af planteringarne vid Folkskolehusen	600: —	
För vård af den naturliga parken Elba	200: —	
330 hektoliter koks till växthuset	450: —	
För skötsel och vård af Västerås h. allm. lärov. botaniska trädgård	400: —	
Grus till alla planteringar	1,000: —	
Oförutsedda utgifter	500: —	11,050: —

Tillfälliga utgifter:

2 st. gräsklippningsmaskiner	100: —	
Reparation af redskap	200: —	
2 st. svenska flaggor till Djäkneberget	132: —	
Reparation, delvis ombyggnad af dansbanan på Djäkneberget	1,000: —	
Målning af musiktemplet i Vasaparken	60: —	
För gallring och trädplantering på Elba	500: —	
För omläggning af gräsmattorna utmed Hamngatan samt påfyllning af omkring 300 lass jord på desamma	500: —	2,492: —
	Kronor	17,392: —

Västerås den 7 Okt. 1912.

Claes Uggla.

E. A. Forsberg.

Bil. till 1 1.

Till Magistraten i Västerås.

Badhusstyrelsen har härmed äran öfversända varmbadhusets utgifts- och inkomststat för år 1913.

Orkaken till, att ingen vinstsumma, som styrelsen haft berättigad förhoppning kunna upptaga i staten för nästa år, då badfrekvensen ökat mot förlidet år, är angifven å för-

N:o 98. Budgetförslag 1913. Varmbadhuset.

slaget, är den, att kolpriserna af hvilka badhusets ekonomi särskildt är beroende för närvarande mycket höga, antagligen komma att stiga i ännu högre grad hvarigenom utsikten till vinst minskats; styrelsen har på grund häraf icke ansett sig med fog kunna utsätta något vinstbelopp å nästkommande års budgetförslag.

Västerås den 27 september 1912.

P. Tersmeden.

Bil. Litt. I. 2.

Förslag
till utgifts- och inkomststat för Västerås stads varmbadhus år 1913.

Utgifter.

Aflöningar:	Föreståndaren, utom bostad, 2 rum o. kök jämte värme	1,200: —	
	Maskinisten, » » 1 » o. » » »	1,200: —	
	Eldaren	1,000: —	
	Biljettförsäljerskan	720: —	
	Badbiträdet i simhallen	720: —	
	3 baderskor	1,080: —	
	2 vakter i folkbad och simhall	1,200: —	
	2 tvätterskor	1,440: —	
	1 extra hjälp till badning vid behof	240: —	8,800: —
Provision å badbiljetter			2,500: —
Skrif- och trycksaker, annonser m. m.			300: —
Badingredienser			400: —
Förbrukningsartiklar			1,300: —
Kol			7,500: —
Elektrisk belysning			1,000: —
Ved			75: —
Telefon			75: —
Kronoutskylder			250: —
Kommunalutskylder			845: —
Läkarearvode för personalen à 4 kr. person			48: —
Olycksfallspremie			103: 50
Brandförsäkring			150: —
Underhåll af pannor m. m.			300: —
» » inventarier och hus			600: —
Oförutsedda utgifter			303: 50
		Summa kronor	24,550: —

Inkomster.

Karbad	7,000	7,000: —
Badstu 1 klass	5,000	4,700: —
Simhall med värmestuga (sommaren)	4,400	1,200: —
» » » (vintern)	7,600	2,700: —
Medicinska bad	2,200	3,650: —
Folkbad	20,000	4,600: —
Skolbad	5,400	700: —
Summa bad	51,600	Summa kronor 24,550: —

Västerås den 27 september 1912.

Å Badhusstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

Bil. Litt. K. 1.

N:o 98. *Budgetförslag 1913. Diverse ändamål,*

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I enlighet med "Instruktion för Västmanlands läns arbetsförmedling" öfverlämnas härmed stat för arbetsförmedlingsanstalten för år 1913, och anhålles vördsamt att Herrar Stadsfullmäktige måtte bevilja anstalten det belopp af 2,000 kronor, hvilket såsom bidrag från Västerås stad i staten upptagits.

Afskrift af revisionsberättelsen öfver anstaltens verksamhet för år 1911 bifogas.

Västerås den 31 oktober 1912.

Å arbetsförmedlingsstyrelsens vägnar:

Claes Uggla.

Bil. Litt. K. 2.

Utdrag af Protokoll vid Styrelsens för Västmanlands läns arbetsförmedling sammanträde den 21 augusti 1912.

§ 4.

Upprättades följande inkomst- och utgiftsstat vid Västmanlands läns arbetsförmedling för år 1913.

Inkomster.

Behållning från år 1911	1,398: 42
Anslag af Västerås stad	2,000: —
D:o » Arboga »	300: —
D:o » Köpings »	200: —
D:o » Västmanlands läns landsting:	
a) för hufvudkontoret i Västerås	4,000: —
b) » afdelningskontoren i Arboga och Köping	600: —
Kronor	8,498: 42

Utgifter.

a) För hufvudkontoret:		
Föreståndaren, lön	2,000: —	
Assistenten, »	1,200: —	
Hyra för lokal	1,500: —	
Städning och bränsle	500: —	
Annonser	300: —	
Extra biträden å kontoret	500: —	
Diverse omkostnader	498: 42	6,498: 82
b) För afdelningskontor i länets öfriga delar (förslagsvis)		1,700: —
c) För förskotterande af resekostnader för medellösa arbetssökande		300: —
Kronor		8,498: 42

N:o 98. Budgetförslag 1913. Diverse ändamål.

Anm. Utgifter för telefoner, postporton och trycksaker hafva icke upptagits i förestående tablå, enär de täckas af statsmedel.

Rätt utdraget betygar
e. o.
J. P. Malmberg.

Bil. Litt. K. 3.

Afskrift.

Enligt uppdrag hafva undertecknade denna dag verkställt granskning af arbetsförmedlingsanstaltens i Västerås räkenskaper och förvaltning för år 1911 och få däröfver afgifva följande

Revisionsberättelse.

Af räkenskapernas vinst- och förlustkonto framgår:

Inkomster.

Behållning från föregående år	939: 58
Landstingets anslag	4,225: —
Västerås stads »	2,000: —
Arboga stads »	150: —
Köpings stads »	50: —
Statsbidrag för år 1910	792: 94
Räntor	22: 83
Summa kronor	8,180: 35

Utgifter.

Aflöning till föreståndare och assistent	2,900: —	
D:o till extra biträden	204: 50	3,104: 50
Lokalhyra	1,500: —	
Städning och uppvärmning	498: 19	1,998: 19
Trycksaker och annonser		578: 58
Post- och telefonafgifter		472: 09
Bidrag till Arboga afd.-kontor	300: —	
D:o » Köpings »	125: —	425: —
Diverse utgifter		203: 57
Behållning till 1912:		
å sparkasseräkning	937: 29	
Kontant i Kassan	461: 13	1,398: 42
Summa kronor		8,180: 35

Ansökan om statsunderstöd för 1911 har i vederbörlig ordning inlämnats af styrelsen.

Värdet af till anstalten inköpta inventarier är angifvet till kronor 1,036: 68.

Räkenskaperna äro förda med noggrann ordning och reda, alla utgiftsposter vederbörligen verificerade, och då förvaltningen ådagalagt erkännansvärdt nit och intresse

för anstaltens viktiga uppgift, få vi tillstyrka full och tacksam ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar. *N:o 98. Budgetförslag 1913. Diverse ändamål.*

Västerås den 2 april 1912.

För landstinget: *I. A. Zander.* För hushållningssällskapet: *Aug. Ericsson.* För Västerås stad: *P. W. Werkelin.*

Rätt afskrifvet betygar:

e. o.

J. P. Malmberg.

Bil. Litt. K. 4.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt hvad bilagda räkenskapsutdrag visar, hade Nämnden öfver Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål till sitt förfogande den 22 nästlidne oktober ett belopp af 9,947 kronor 96 öre. Om ytterligare utgifter till årets slut för vedutdelning m. m. beräknas till 2,947 kronor 96 öre, synes en behållning af 7,000 kronor vid årets slut vara att påräkna. Då härifrån såsom nödiga förlagsmedel för nämndens verksamhet under nästa år afräknas 3,700 kronor, så återstår ett disponibelt belopp af 3,300 kronor. Nämnden hemställer att sistnämnda belopp, såsom för innevarande år ägt rum, öfverlämnas till stadskassan såsom bidrag till täckande af de anslag till arbetsstugan, barnkrubban, barnhemmet och natthärberget, som staden under de senare åren öfvertagit från fonden.

Västerås den 11 november 1912.

På Nämndens vägnar:

J. P. Malmberg.

Theofil Öberg.

Bilaga litt. K 5

Utdrag
ur Sundinska nämndens konto för 1912.

Tillgångar:

Behållning från år 1911		6,704: 26
Ränta å 109,000: — kr.	à 4 %	4,360: —
Ränta å 6,000: — kr	à 5 %	300: —
Hyresinkomst, Västerås stad		5,000: —
	Kronor	16,364: 26

N:o 98. Budgetförslag 1913. Diverse ändamål. Fattigvården.

Utgifter:

Hospitalskostnader		
för Emma Erika Bergström	109: 80	
„ Alfrida Lovisa Svensson	300: —	
Annonskostnader	40: 50	
Ett halft års arvode till skrifbiträde	62: 50	
254 mått ved	2,603: 50	
Andel i årets anslag för vissa filantropiska ändamål	3,300: —	6,416: 30
Behållning den 22 oktober 1912		9,947: 96
	Kronor	16,364: 26

Bil. Litt. L.

Utdrag af protokoll, hållet vid Fattigvårdsstyrelsens i Västerås sammanträde den 24 september 1912.

§ 187.

Företogs till behandling fråga om fattigvårdens inkomst- och utgiftsstat för år 1913 och upprättades därvid följande förslag:

Utgifts- och inkomststat för Västerås fattigvård år 1913.

Inkomster:

För allmänna fattigvården:			
Afgäld för tvänne planteringsland		50: —	
Tillfälliga inkomster och återbetalningar		500: —	
Andelar i böter		50: —	600: —
För fattiggården Carlslund:			
För verkställda arbeten		700: —	
För tillfälliga inkomster		1,500: —	2,200: —
Att genom uttaxering fyllas			97,842: 48
		Summa kronor	100,642: 48

Utgifter:

För allmänna fattigvården:		
Brist för år 1911, 8,000 kronor, hvaraf 1912 uttaxerat 5,000 kronor, återstå		3,000: —
Ränta och amortering å 1892 års lån		987: —
» » » » 1902 » »		1,276: 13
Ordinarie understöd med penningar		28,000: —
Ordinarie understöd in natura:		
Hvetemjöl	700: —	
200 famnar ved à 14,50	2,900: —	3,600: —
Tillfälliga understöd med penningar		12,000: —
Underhåll och tillsyn af utpensionerade barn		11,000: —
	Transport	59,863: 13

N:o 98. Budgetförslag 1913. Fattigvården.

			Transport	59,863: 13		
Utpensionerade fattighjon				400: —		
Diakonissan, årsanslag				1,000: —		
Hospitalskostnader				4,500: —		
Lasarettskostnader				1,500: —		
Återbetalning till främmande kommuner				2,000: —		
Medikamenter				600: —		
Bidrag till kostnaden för af barnavårdsnämnden utackorderade barn				2,200: —		
Diverse utgifter				1,000: —		
Aflöningar, kamreraren			1,000: —			
» vaktmästaren			100: —			
» sekreteraren			500: —	1,600: —	74,663: 13	

För fattiggården Carlslund:

Rågmjöl	8,000	kg.	à kr. 0: 18 1/2		1,480: —
Hvetemjöl	1,800	»	» » 0: 26		468: —
Korngryn	1,000	»	» » 0: 24		240: —
Hafregryn	1,200	»	» » 0: 30		360: —
» (prässade) (krossade)	400	»	» » 0: 30		120: —
Ärter	750	»	» » 0: 20		150: —
Kött, oxbringa	1,200	»	» » 0: 90		1,080: —
» gödkalfstek	350	»	» » 1: 25		437: 50
» köttfärs	200	»	» » 1: 15		230: —
Korf	450	»	» » 0: 50		225: —
Skummad mjölk	27,000	lit.	» » 0: 04		1,080: —
Oskummad »	13,200	»	» » 0: 13		1,716: —
Grädde	250	»	» » 0: 70		175: —
Smör	150	kg.	» » 2: 15		322: 50
Margarin	650	»	» » 1: 15		747: 50
Ägg	75	tjog	» » 1. 40		105: —
Sill	15	t:nor	» » 22: —		330: —
Kabeljo	500	kg.	» » 0: 40		200: —
Salt	9	hl.	» » 2: 25		20: 25
Sirup	200	kg.	» » 0: 34		68: —
Kaffe	250	»	» » 1: 60		400: —
Intubikaffe	300	pkt	» » 0: 20		60: —
Bitsocker	720	»	» » 0: 68		489: 60
Strösocker	100	»	» » 0: 68		68: —
Limpor	10,000	st.	» » 0: 10		1,000: —
Snus	14	fjärd.	» » 16: —		224: —
Såpa	1,000	kg.	» » 0: 40		400: —
Fotogén	400	lit.	» » 0: 15		60: —
Elektrisk belysning					500: —
Barrved	180	famnar	à kr. 14: 50		2,610: —
Koks, krossad	250	hl.	» » 1: 30		325: —
Grisar	12	st.	» » 20: —		240: —
Torfmull	60	balar	» » 1: 80		108: —
Beklädnadskostnader					1,000: —
Sjukvårdsartiklar och medicin					400: —
Begrafningskostnader					350: —
Reparationer					1,000: —
Diverse utgifter såsom underhåll af sängkläder, linne och materialier					1,800: —
Extra mat till tjänstepersonalen					600: —
Aflöningar: Sysslomannen, lön				1,500: —	
2 ålderstillägg				300: —	1,800: —
» portvakten, lön				900: —	
2 ålderstillägg				200: —	1,100: —
» föreståndarinnan					450: —
kokerskan					360: —
sjuksköterskan					450: —

Transport	25,349: 35	74,663: 13

N:o 98.
Budgetförslag 1913.
Fattigvården.
Folkskolan.

	Transport	25,349: 35	74,663: 13
2 pigor à 240 kronor		480: —	
Predikanten		150: —	25,979: 35
		Summa kronor	100,642: 48

I fråga om förestående förslag skulle antecknas, att samtliga i förslaget upptagna höjningar af förutvarande årligen återkommande utgiftsposter orsakats af det med stadens tillväxt alltjämt ökade behofvet af fattigvård samt de höjda priserna på alla lifsförnödenheter, äfvensom af den omständigheten, att erfarenheten visat det vara mycket svårt att få hittillsvarande anslag att räcka till. Beträffande två nya utgiftsposter för fattiggården Carlslund, ett å 600 kronor till extra mat åt tjänstepersonalen och ett å 1,000 kronor till reparationer, skulle rörande den förstnämnda posten antecknas, att anledning till densammas upptagande vore den, att husföreståndarinnan och sjuksköterskan ansågos behöfva bättre kost än hjonen och den öfriga personalen, samt angående den sistnämnda posten, att denna upptagits, enär en reparation af husen vore nödvändig, synnerligast med hänsyn till beskaffenheten af yttertaken, som behöfde både lagas och strykas.

Som ofvan

In fidem:

Helge Cronholm.

Bil. litt. M 1.

Förslag till

Utgifts- och Inkomststat för Västerås folkskolor för år 1913.

Utgifter:

Avlöning till folkskollärare:

1 folkskoleinspektör	lön		4,500: —
1 ord. lärare (Valter)	lön		2,600: —
1 „ „ (Ahlm):	lön incl. bostad in natura 300		2,600: —
1 „ „ (Bohlin):	lön pr 1/2 år ...	... 1,150: —	
	lön pr 1/2 år ...	... 1,300: —	2,450: —
1 „ „ (Fröier):	lön pr 1/2 år ...	... 1,150: —	
	lön pr 1/2 år ...	... 1,300: —	2,450: —
	lön incl. bostad in natura 300		
1 „ „ (Dahlberg):	lön		2,300: —
1 „ „ (Næslund):	lön		2,300: —
1 „ „ (Andrén):	lön		2,000: —
1 „ „ (Rudkvist):	lön		2,000: —
1 „ „ (Strandberg)	lön		2,300: —
1 „ „ (Krantz):	lön incl. bostad in natura 300		2,000: —
1 „ „ (Granér):	lön		1,700: —
1 „ „ (J:son Varne)	lön		1,700: —
		Transport	30,900: —

N:o 98. *Budgetförslag 1913: Folkskolan.*

			Transport		30,900: —	
1 ”	”	(Leontein):	lön		1,700: —	
1 ”	”	(Lindberg):	lön		1,700: —	
1 ”	”	(Norman):	lön		1,700: —	
1 ”	”	(Olsson):	lön		1,700: —	
1 ”	”	(Sjöholm):	lön		1,700: —	
1 e. o.	”	(Johansson):	lön pr $^1/_2$ år	700: —		
1 ord.	”	ej tillsatt	lön pr $^1/_2$ år	850: —	1,550: —	
2 e. o.	”	ej tillsatta	lön lön pr $^1/_2$ år 700 kr.		1,400: —	42,350: —

Aflöning till folkskollärarinnor:

1 ord	lärarinna	(Stenström):	lön incl. bostad in natura 200		2,100: —	
1 ”	”	(Svanholm):	lön		2,100: —	
1 ”	”	(Hammarskiöld):	... ...		2,100: —	
1 ”	”	(Fröman):	lön incl. bostad in natura 200		2,100: —	
1 ”	”	(Bohman):	lön incl. bostad in natura 200		2,100: —	
1 ”	”	(Fernqvist):	lön		1,900: —	
1 ”	”	(Svanbom):	lön		1,900: —	
1 ”	”	(Holmer):	lön		1,900: —	
1 ”	”	(Kolmodin):	lön		1,700: —	
1 ”	”	(Köhlberg):	lön		1,900: —	
1 ord.	lärarinna	(Månsson):	lön		1,700: —	
1 ”	”	(Hellman):	lön		1,700: —	
1 ”	”	(Maunsbach):	lön		1,500: —	
1 ”	”	(Bostrand):	lön		1,500: —	
1 ”	”	(Häggroth-Pihl):	... ...		1,500: —	
1 ”	”	(Svensson):	lön		1,500: —	
1 e. o.	”	(Arvedsson):	lön pr $^1/_2$ år	650: —		
1 ord.	”	ej tillsatt	lön pr $^1/_2$ år	750: —	1,400: —	
1 e. o.	”	(Norelius):	lön pr $^1/_2$ år	650: —		
1 ord.	”	ej tillsatt	lön pr $^1/_2$ år	750: —	1,400: —	
1 e. o.	”	(Zanders):	lön		1,300: —	
2 ”	”	ej tillsatta	lön pr $^1/_2$ år	650: —	1,300: —	34,600: —

Avlöning till småskollärarinnor:

10 ord.	lärarinnor	(Törngren, Bergh, Lennmalm, E. Eriksson, J. Johansson, O. Norling, E. Karlsson, A. Pettersson E. Sewelin och A. S. Eriksson) lön à 1,200 kr.		12,000: —	
4 ”	”	(Ahlström, Österberg, E. Svensson och G. Vahlberg) lön à 1,100 kr.		4,400: —	
7 ”	”	(Kjellin, M Vahlberg, Fogelberg, Isacsson, Söderholm, Morberg, och Boije) lön 1,000 kr.		7,000: —	
2 ”	”	(Almberg och Lagrelius) lön pr $^1/_2$ år 450 kr.	900: —		
		pr $^1/_2$ år 500 kr.	1,000: —	1.900: —	
3 ”	”	(E. Pettersson, Vimnell och Sara Eriksson) lön à 900 kr.		2,700: —	28,000: —
				Transport	104,950: —

N:o 98. Budgetförslag 1913. Folkskolan.

	Transport	104,950: —
Avlöning till lärare i slöjd och huslig ekonomi:		
1 lärare i slöjd (Brandt) lön	2,600: —	
1 „ „ (F. Ljung) lön	1,800: —	
1 „ „ ej tillsatt pr $1/2$ år	700: —	
Lärare i skomakerislöjd	1,500: —	
1 lärarin. i slöjd (Emma Vahlbäck) lön	1,300: —	
2 „ „ (Molander och Lindkvist) lön à 1,100 kr. ...	2,200: —	
2 „ „ (Vahlström och Hahr) lön à 1,000 kr. ...	2,000: —	
1 bitr. lär. i slöjd (Schenström) lön för 740 tim. (ung.)	600: —	
1 lär. i huslig ekonomi (Tunell) lön	1,300: —	
1 „ „ „ (Granér) lön	1,300: —	
1 „ „ „ (ej tillsatt) pr $1/2$ år	450: —	
Diverse folkskollärare, förslagsanslag	1,600: —	
För slöjdlärarinnor för övertidsundervisning	375: —	17,725: —
1 e. o. lärare, 1 e. o. lärarinna och 2 småskollärarinnor under höstterminen 1912 lön: 1,755: — (avgår såsom statsbidrag 733: 28 enligt Stadsfullmäktiges beslut att uttaxera 1913		1,021: 72
Dyrtidstillägg:		
pr år och lärare 200 kr.		15,200: —
Vikariehjälp:		
För sjuka lärare och lärarinnor		2,000: —
Fortsättningsskolan:		
Arvode till lärare och lärarinnor		3,000: —
Privatläsning:		
Förslagsanslag		500: —
Avlöning till vaktmästare, eldare och städerskor:		
Vaktmästaren vid Herrgårdsskolan (Ekman): lön	1,500: —	
Eldaren m. m. i d:o (Sahlqvist): lön	1,200: —	
Vaktmästaren i Djäknebergsskolan (Andersson): lön	1,500: —	
Tilläggsarvode för vaktmästare i Herrgårdsskolan	75: —	
Städerskan i Herrgårdsskolan (Maria Johansson): lön	525: —	
„ (Hulda Ekman): lön	325: —	
Nyinrättad städerskeplats: lön	325: —	
Städerskan i Norra slöjdskolan (Lovisa Andersson): lön	175: —	
„ i Djäknebergsskolan (Märta Andersson): lön ...	400: —	
„ i Skepparbacksskol. för flickslöjd (Augusta Sundell):	120: —	
„ „ för lässalar (Emma Johansson): lön	450: —	
Hjälp vid fönsterinsättning	14: —	
„ i Mariebergsskolan (Vilhelmina Torell): lön	300: —	
Hjälp vid fönsterinsättning	14: —	
Städning af nya lokaler	300: —	7,223: —
	Transport	151,619: 72

No 98. Budgetförslag 1913. Folkskolan.

	Transport		151,619: 72
Pensionsavgifter:			
Till folkskollärarnes pensionsinrättning, cirka		3,500: —	
„ „ änke- och pupillkassa, cirka		850: —	
Till småskollärarnes m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt		540: —	4,890: —
Pensioner:			
Till f. folkskolläraren	C. L. Lindqvist	800: —	
„ „ „	P. W. Werkelin	800: —	
„ „ „	J. P. Malmberg	800: —	
„ „ småskollärarinnan	L. Melin	500: —	
„ „ „	M. Holm	100: —	
„ „ „	E. Hallin	390: —	
„ „ slöjdlärarinnan	E. Hellström	910: —	
„ „ vaktmästaren	K. G. Lönnborgs änka	200: —	
„ „ städerskan	Änkan Lovisa Pettersson	200: —	
„ „ „	Charlotta Svedin	300: —	
„ „ „	Edla Froberg	300: —	5,300: —
Skolträdgårdarna:			
Trädgården vid Västgötegatan: omkostnader		200: —	
„ „ „ arvode till F. Fröier		150: —	
„ „ Herrgårdsskolan: omkostnader		500: —	
„ „ „ arvode till H. Dahlberg		300: —	1,150: —
Skolköket, driftkostnad			1,500: —
Inventarier			1,500: —
Skolmateriell			1,800: —
Slöjdmateriell			2,500: —
Arvoden:			
Arvoden till skolläkarne		800: —	
„ „ skoltandläkaren		1,250: —	
„ för hämtning af skolbarn		200: —	2,250: —
Trycknings- och annonskostnader			1,000: —
Lärare- och lärjungebiblioteken:			
Lärarepersonalens bibliotek		300: —	
Lärjungebiblioteket		200: —	500: —
Stipendier:			
Bidrag till studieresor för lärarepersonalen		500: —	
„ „ skolresor för lärjungarna		250: —	750: —
Skomakerislöjd och skolkängor omkostn.			650: —
Vatten, värme och belysning:			
Vattenafgifter		300: —	
Koks, förslagsvis 2,500 hl		3,500: —	
Ved, förslagsvis 90 famnar		1,350: —	
	Transport	5,150: —	175,409: 72

N:o 98.
Budgetförslag 1913.
Folkskolan.

Transport	5,150: —	175,409: 72
Vedhuggning	300: —	
Kol och antracit till ångpannor och kaminer...	1,250: —	
Diverse utgifter för uppvärmningen...	100: —	
Belysning, elektrisk och gas	2,000: —	8,800: —
Skolbad:		
Aflöning till baderskor...	500: —	
Handdukstvätt och tvål	300: —	800: —
Tandklinik		1,600: —
Reparationer:		
Årskostnader, förslagsvis (häri kostnaderna för nya häckar m. m. inbegripna)		5,500: —
Renhållning:		
Skurning och rengörning samt tvätt	2,500: —	
Renhållning af gårdar...	155: —	
Sotning	100: —	2,755: —
Diverse utgifter:		
Hyra för lokaler under höstterminen 1912 enl. Stadsfullmäktiges beslut utaxeras under år 1913...	700: —	
Hyra för lokal i f. d Sundinska huset	300: —	
Brandstodsafgifter	400: —	
Telefonafgifter...	270: —	
Hyra för 3 lokaler (2 lässalar, 1 skolkök) ungef....	1,000: —	
Skötsel af ur	30: —	
Smärre reparationer å materiell och inventarier m. m ...	1,000: —	
Årsafgift till sjuk- och begrafningskassan för 2 lärarinnor	16: —	
Böcker till fattiga skolbarn	500: —	
Barnbespisning, förslagsanslag	1,200: —	
Oförutsedda utgifter	1,500: —	6,916: —
Barnavårdsnämnden:		
För 10 barn vid Hall	1,500: —	
För utackordering i enskilda hem	1,600: —	
Diverse oförutsedda utgifter	500: —	3,600: —

Ränta och amortering å obligationslån:

a) *För andel i 1892 års obligationslån kr. 100,000: —,* hvaraf återstår den 1/1 1913 kr 68,750: —			
Ett års ränta	2,685: —		
Et års amortering	2,250: —	4,935: —	
b) *För andel i 1902 års obligationslån kr. 215,000: —* hvaraf återstår den 1/1 1913 kr. 187,802: 50:			
Ett års ränta	7,512: 10		
Ett års amortering	3,332: 50	10,844: 60	
Transport		15,779: 60	205,380: 72

N:o 98. Budgetförslag 1913. Folkskolan.

Transport	15,779: 60		205,380: 72
c) *För andel i 1907 års obligationslån kr. 44,500:* —, hvaraf återstår den $^1/_1$ 1913 kr. 42,000: —:			
Ett års ränta	1,890: —		
Ett års amortering	500: —	2,390: —	
d) *För andel i 1910 års obligationslån kr. 26,650:* —, hvaraf återstår den $^1/_1$ 1913 kr. 26,170: —:			
Ett års ränta	1,171: 80		
Ett års amortering	260: —	1,431: 80	19,601: 40
		Summa Kronor	224,982: 12

Inkomster.

Statsbidrag:

Till folkskolan:

För 2 lärare...	à kr.	950: —	1,900: —	
„ 5 lärarinnor	„	800: —	4,000: —	
„ 5 lärare...	„	833: 33	4,166: 65	
„ 4 lärarinnor	„	733: 33	2,933: 32	
„ 4 lärare...	„	716: 67	2,866: 68	
„ 3 lärarinnor	„	666: 67	2,000: 01	
För 10 lärare	„	600: —	4,800: —	
„ 8 lärarinnor	„	600: —	4,800: —	27,466: 66

Till småskolan:

För 12 lärarinnor	à kr.	453: 33	5,439: 96	
„ 3 „	„	413: 33	1,239: 99	
„ 8 „	„	373: 33	2,986: 64	
„ 3 „	„	333: 33	999: 99	10,666: 58
Till fortsättningsskolan				375: —

Till slöjdskolan:

För gossar 34 grupper...	à kr.	81: —	2 754: —	
„ flickor 46 „	„	40: 50	1,863: —	4,617: —

Till undervisning i huslig ekonomi:

8 kurser	à kr.	100: —	800: —

Arrendemedel:

För jord i Iggebygärdet och äng å Trådarön (Staubska fonden)... ...	37: —

Hyresmedel:

För lärare- och vaktmästarebostäder .... ·	3,250: —

Skolköket:

Beräknade afgifter	500: —
Transport	47,712: 24

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Folkskolan.

			Transport	47,712: 24
Barnavårdsnämnden:				
Af fattigvårdsstyrelsen för 10 barn vid Hall	1,000: —			
„ „ „ 12 utackorderade barn	1,200: —			
Statsbidrag för 12 barn	300: —			2,500: —
Att genom uttaxering fyllas:				
För folk- och småskolor	154,068: 48			
„ barnavårdsnämnden	1,100: —			
„ ränta och amortering...	19,601: 40			174,769: 88
			Summa Kronor	224,982: 12

Bil. Litt. M. 2.

Till Herrar Stadsfullmäktige.

Med öfverlämnandet af vederbörande protokollsutdrag, så ock ett förslag till utgifts- och inkomststat för Västerås folkskolor för år 1913, får folkskolestyrelsen härmed anhålla, att Stadsfullmäktige måtte besluta:

att låta tandvården vid Västerås folkskolor få den anordning, som tandvårdskommittén föreslår;

att låta A. Hammarsten få fast anställning vid Västerås folkskolor såsom lärare i skomakerislöjd;

att låta lärare och lärarinnor vid uppflyttning i högre lönegrad få tillgodoräkna sig högst 5 år af den tid, de haft motsvarande anställning inom annat skoldistrikt;

att såsom dyrorts- och dyrtidstillägg på extra stat för 1913 upptaga 200 kr. för hvarje enskild medlem af lärarekåren vid Västerås folk- och småskolor;

att låta nödiga medel utgå till en ny manlig och två nya kvinnliga folkskollärarebefattningar på ordinarie stat från 1 Juli 1913; samt att i övrigt godkänna medföljande förslag till utgifts- och inkomststat för Västerås folkskolor.

Västerås den 15 okt. 1912.

Å folkskolestyrelsens vägnar:

Fred. Fåhræus.

P. Emil Nohrman.

Bil. Litt. M. 3.

Afskrift.

Protokoll vid folkskolestyrelsens i Västerås sammanträde den 5 sept. 1912.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 150.

Beslöt styrelsen att inför Stadsfullmäktige till alla delar förorda Edla Frobergs ansökan (bil.7) om afsked med pension. Till att efterträda henne i tjänsten utsågs fröken Augusta Sundell. *N:o 98. Budgetförslag 1913. Folkskolan.*

Rätt utdraget betygar i tjänsten.

P. Emil Nohrman.

Afskrift.

Bil. Litt. M. 4.

Protokoll vid folkskolestyrelsens i Västerås sammanträde den 3 oktober 1912.

— —

§ 161.

Togs till behandling tandvårdskommitténs förslag (bil. 1.) till ordnandet af tandvården vid Västerås folkskolor, och beslöt styrelsen tillstyrka bifall till detsamma.

Inköpet af lämpliga tandborstar skulle ordnas af undertecknad.

§ 162.

Hade från läraren i skomakerislöjd, Hammarsten, inkommit en anhållan (bil. 2.) om att hans löneförhållande måtte ordnas på ett för honom mera lämpligt sätt än hvad nu är fallet. Då styrelsen ansåg, att skomakerislöjden är af synnerligen stor betydelse för barnen, och att Hammarsten visat sig såsom en både nitisk och intresserad lärare, beslöt styrelsen att förorda Hammarstens anhållan att få fast anställning vid Västerås folkskolor med bestämd lön pr. år, detta dock mot skyldighet för Hammarsten att ställa sig en särskild instruktion till efterrättelse.

— —

§ 172.

Togs förslaget till utgifts och inkomststat för Västerås folkskolor för år 1913 under behandling och uppgjordes det i enlighet med bifogad bilaga 9 för att i vederbörlig ordning ingifvas till stadsfullmäktige. Såsom förklaring till de ökade anslagskrafven ville styrelsen anföra följande:

Efter pröfning af inkomna ansökningar (bil. 10-15) fann styrelsen följande lärare och lärarinnor, näml. I. Fröijer, I. Bohlin, A. Krantz, Emilia Eriksson, Märta Lagrelius och Greta Ahnberg, enligt gällande bestämmelser berättigade att till eller under nästa år blifva uppflyttade i högre lönegrad; och beslöt styrelsen att förklara ofvannämnda lärare berättigade till sådan uppflyttning i lönegrad och å tid, som för hvar och en öfverenstämmer med gällande föreskrifter.

En liknande ansökan (bil. 16.) af vaktmästaren V. Ekman ville styrelsen såsom enligt gällande bestämmelser berättigad äfvenledes godkänna.

Från en del lärare och lärarinnor, som tjänstgjort såsom ordinarie före sin anställning vid Västerås skolväsen, hade inkommit en ansökan (bil. 17) om rätt för dem att för uppflyttning i högre lönegrad få tillgodoräkna sig högst 5 år af den tid, de sålunda tjänstgjort i andra församlingar, och åberopades härför dels rättvisan och billigheten af

N:o 98. Budgetförslag 1913. Folkskolan.

en sådan beräkning, dels det sakförhållande, att i så godt som alla med Västerås jämförliga städer en sådan förmån vore lärarepersonalen medgifven, och beslöt skolstyrelsen under behjärtande af dessa skäl och med tanke på den fördel härvarande skolväsen måste hämta af äfven annorledes förvärfvad erfarenhet och af utsikten att härigenom också framstående lärarekrafter från annat håll kunde åt staden förvärfvas, att hos stadfullmäktige hemställa att vid uppflyttning i högre lönegrad en väl vitsordad tjänstetid, högst fem år i motsvarande anställning inom annat skoldistrikt skulle få af lärare och lärarinnor beräknas; och skulle, under förutsättning af att denna framställning beviljas, folkskollärarna Næslund och Strandberg, folkskollärarinnorna E. Fröman, U. Bohman och E Köhlberg samt småskollärarinnorna J. Johansson, O. Norling, A. Eriksson, E. Karlsson, A. Pettersson, E. Sevelin, T. Österberg, E. Svensson och G. Vahlberg anmälas till uppflyttning i högre lönegrad från eller under nästkommande år.

Från samtliga lärare och lärarinnor hade till styrelsen inkommit ansökningar (bil. 18-21), hvari med åberopande af den synnerliga stegring af lefnadskostnaderna, som under de senare åren inträdt i staden, och framhållande af det numer otillräckliga i de lönebelopp, som för sex år sedan för lärarepersonalen bestämdes, gjordes en framställning om att under afvaktande af en ny lönereglering ett dyrtids- och dyrortstillägg af 200 kr. för hvarje lärare och lärarinna måtte för nästa år i staten upptagas. Folkskolestyrelsen, som först behandlade frågan om ett sådant lönetillägg för småskolans lärarinnor, fann den af dem gjorda ansökan i hög grad berättigad och ville, under erinran om, att lönegraderna för dessa lärarinnor f. n. endast upptagas till 900—1200 kronor och att efter senaste lönereglering statsbidraget till samma lärarinnors aflöning blivit väsentligen höjdt, lifigt förorda deras ansökan om att för nästa år erhålla ett dyrtidstillägg på extraat st af 200 kr. för hvarje lärarinna.

Men äfven ansökningarna från den öfriga lärarepersonalen fann skolstyrelsen vara fullt befogade, helst äfven dessas lön måste under rådande förhållanden anses knapp, och enligt företedda uppgifter de flesta mer betydande stadskommuner härtill anslagit högre belopp, hvarför styrelsen äfven ville förorda ett dyrtidstillägg af samma belopp som det ofvannämnda åt folkskolans lärare och lärarinnor i läse — och öfningsämnena.

Hrr. Bagge och Thunholm ville ha till protokollet antecknadt, att dyrtidstillägget till folkskolans lärarepersonal borde utgå med 10% af begynnelselönen.

Efter beräkning af det sannolika lärjungeantalet under nästkommande läsår fann styrelsen, att åtminstone fyra nya lärarekrafter behöfdes; och beslöt styrelsen därför anhålla, att från den 1 Juli 1913 ytterligare två manliga och två kvinnliga extra ordinarie folkskollärarebefattningar måtte få tillsättas.

I sammanhang härmed ville styrelsen hemställa att i likhet med hvad som skett under en följd af år äfven nästa år några nya lärarebefattningar måtte upptagas på ordinarie stat; och anhölle därför att fr. o. m. den 1 juli 1913 en manlig och två kvinnliga folkskollärarebefattningar måtte tillsättas såsom ordinarie i stället för motsvarande antal nu befintliga extra ordinarie befattningar. Äfven ansåge styrelsen efter inkomna uppgifter nödigt att undervisningen i slöjd och huslig ekonomi för nästa år utvidgades, varför styrelsen beslöt att för den förra undervisningen äska ett nytt anslag af 700 kr. och för den senare 450 kr.

En ansökan (bil. 22.) af städerskan vid Herrgårdsskolan, Maria Johansson om en löneförhöjning från 375 till 450 kr. ville styrelsen förorda.

Då det visat sig nödvändigt att under den närmaste tiden väsentligt komplettera blankettförrådet, ville skolstyrelsen föreslå en ökning af 200 kr. i anslaget för trycknings-kostnader.

Likaledes ville skolstyrelsen föreslå en ökning af 250 kr. i anslaget för bidrag till studieresor för lärarepersonalen.

Med anledning af den starka prisstegring på kol och koks samt ökadt behof af ved ansåg sig styrelsen böra i sitt utgiftsförslag under rubriken »värme» upptaga ett belopp af 775 kr. mer än förra året. Även för skurning och rengöring har det visat sig nödvändigt att öka summan.

N:o 98. Budgetförslag 1913. Folkskolan.

För de nya skolklasserna måste naturligen utrymme beredas, men då styrelsen, som redan för denna termin måst förhyra tvänne lokaler i staden, erfarit omöjligheten att f. n. kunna förskaffa ytterligare lämpliga lokaler utom skolorna, har styrelsen icke ansett sig kunna upptaga mer än 1000 kr. i hyra för sådana lokaler — hvilken summa närmast är afsedd för de redan förhyrda — utan måste för ändamålet vara betänkt på att i större utsträckning än hittills anlita duplikation.

Då kommitterade för barnbespisningen efter inkommen utredning meddelat, att prisen för de födoämnen, som här måste uppköpas i regel ökats med cirka 20 %, och styrelsen icke velat påyrka en väsentlig reduktion af det antal barn, som bör komma i åtnjutande af ifrågavarande förmån, beslöt styrelsen, som förutsatte att fortfarande 2,000 kr. af Vahlbäckska fonden skulle för ändamålet få disponeras, att föreslå en höjning af anslaget till barnbespisningen med 500 kr. eller från 700 till 1,200 kr.

Då äfven barnavårdsnämndens utgifter blifvit större genom att flera barn måst intagas å uppfostringsanstalt eller utackorderas, föreslås en höjning af utgiftsstaten också i denna del.

§ 173.

En från vederbörande besiktningsmän af Västerås folkskolor inkommen skrifvelse (bil. 23) med förslag till reparationer å nämnda skolor beslöt styrelsen godkänna.

Rätt ur protokollet betygar i tjänsten

P. Emil Nohrman.

Bil. litt. M. 5.

Utdrag ur Folkskolestyrelsens protokoll den 10 Oktober 1912.

§ 175.

Upplästes och godkändes protokollet vid sammanträdet den 3 Okt. med de ändringar och tillägg, som synes. Härvid bad hr Bäckman att till protokollet få antecknadt, att han yrkat afslag på kråfvet på anslag till ny lärare i slöjd och ny lärarinna i huslig ekonomi . . . .

Rätt utdraget betygar i tjänsten:

P. Emil Nohrman.

Bil. litt. M. 6.

Till Folkskolestyrelsen i Västerås.

På grund af oss af Folkskolestyrelsen lämnadt uppdrag få vi härmed afgifva följande utredning och förslag angående förbättrad tandvård vid stadens folkskolor.

N:o 98.
Budgetförslag 1913 Folkskolan.

Den tandvård, som hittills lämnats, har bestått i:

1) Undersökning af samtliga barnens tänder;

2) Kostnadsfri behandling af akuta tandåkommor och

3) Konserverande behandling af skadade tänder hos ett mindre antal barn mot hälften af vanlig afgift.

Erfarenheten har emellertid ådagalagt, att verksamheten, särskildt beträffande 3:dje punkten, måste betydligt utvidgas, om den skall bli till afsevärd nytta. Det anslag af 900 kr., som f. n. lämnas för tandvården, har varit för litet och därigenom den tid, som kunnat ägnas åt behandlingen otillräcklig. En betydande olägenhet har ock varit saknaden af särskild kliniklokal. Vidare har äfven afgiften, fastän blott hälften af den vanliga uppenbarligen varit för hög för det stora flertalet barn, alldenstund endast ett fåtal begagnat sig af den förmån anordningen dock inneburit. Slutligen har tandvården af just här angifna orsaker icke kunnat bedrifvas med nödig planmässighet.

Med påpekandet af dessa brister hafva vi antydt hvad som behöfver åtgöras i förevarande angelägenhet.

Hvad först tiden för klinikens öppethållande angår, torde, efter hvad erfarenheten från andra städer ger vid handen, 10 timmar i veckan under 40 veckor årligen vara det minsta, som kan komma ifråga, om ett något så när tillfredsställande resultat skall ernås.

Som lämplig lokal f. n. icke finnes i skolhusen och då det i hvarje fall blefve jämförelsevis dyrt att anordna sådan i ett skolhus, hafva vi tänkt oss, att kliniken skulle kunna förläggas i någon af stadens centralt belägna gårdar. Några härför synnerligen passande rum hafva vi funnit i västra delen af 3:dje våningen i det s. k. Sundinska huset, hvilka med ringa kostnad kunna iordningställas för ändamålet och hvilka nu lämna obetydlig hyresinkomst.

Kostnader:

a) Inredningsomkostnader:

1:sta uppsättning af instrument (Bil. II)	873: 83
„ „ af förbrukningsartiklar (Bil. II)	97; 37
Möbler, inledning af elektriskt ljus m. m.	600: —
S:a kronor	1,571,20

b) Årliga omkostnader:

Tandläkarens arvode	2,000: —
Biträdets „	400: —
Förbrukningsartiklar och underhåll	100: —
S:a kronor	2,500: —

Tandläkarens lön har bestämts efter å andra orter allmänt gängse taxa, nämligen 5 kr. pr timme, och biträdets arvode efter 1 kr. pr timme.

Hyra, bränsle och städning anse vi oss icke böra särskildt beräkna, enär dessa kostnader lämpligen torde inräknas i motsvarande utgiftspost för skolans behof i allmänhet.

Beträffande barnens afgifter för tandvården böra alla undersökningar samt behandlingar af akuta tandåkommor ske kostnadsfritt för alla. Däremot synes det oss, att flertalet barn böra kunna betala en lägre afgift, exempelvis 1 krona i terminen för den konserverande behandlingen af tänderna, en afgift, som sålunda skulle bli lika för alla betalande utan afseende på det större eller mindre antal tänder, de fingo behandlade.

Att medellösa skola få äfven sådan behandling utan afgift är självklart, och torde härvid samma grnnder böra följas som vid utdelandet af fri skolmaterial.

Förslag till arbetsplan och ordningsregler för verksamheten bifogas.

Lämpligaste tiden, då den nya ordningen skulle vidtaga, vore början af nästa års hösttermin, men då den föreslagna lokalen möjligen ej kan bli ledig förr än 1 okt. 1913,

torde början med anordnandet böra uppskjutas till nämnda dag. Tills dess skulle alltså tandvården fortgå som hittills.

N:o 98. Budgetförslag 1913. Folkskolan. Gårdar.

Slutligen vilja kommitterade påpeka, att undersökningarna hittills hafva visat, att omkring 989 af folkskolebarnen hafva mer eller mindre skadade täuder och då det är en allmänt erkänd sak, att tandrötan medför stora faror för folkhälsan, så våga vi antaga, att den höjning i anslaget för skolbarnens tandvård, som vi påyrka, må anses fullt berättigad.

På grund af hvad vi sålunda anfört få vi hemställa, att Folkskolestyrelsen måtte besluta att hos Stadsfullmäktige begära:

1) för tandvårdens uppehållande vid folkskolorna såsom hittills under nästa vårtermin ett anslag af 500 kr.;

2) för en första uppsättning af instrument, möbler m. m. för en skoltandklinik 1,500 kr.;

3) till inköp af förbrukningsartiklar för kliniken 100 kr.;

4) till aflöning under 12 veckor under nästa hösttermin af en tandläkare och biträde 750 kr.;

5) upplåtande kostnadsfritt från 1 okt. 1913 af 4 rum i sydvästra delen af 3:dje våningen i Sundinska huset till tandklinik för stadens folkskolor.

Västerås den 3 September 1912.

Th. Malmström. Anna Stenström.
Carl Idar. Carl Thunström. J. P. Malmberg.
P. Emil Nohrman.

Bil. litt. M. 7.

Till Drätselkammaren i Västerås.

På det att simundervisningen vid Västerås folkskolor måtte kunna fortsättas under år 1913 såsom hittills, får Folkskolestyrelsen härmed anhålla att Drätselkammaren ville å ordinarie utgifts- och inkomststat för Västerås folkskolor upptaga ett anslag till nämnda simundervisning å samma belopp som under år 1912.

Västerås den 12 November 1912.

Ernst Björkman.
vice ordf. i Folkskolestyrelsen.

P. Emil Nohrman.

Bilaga litt. N 1.

Gårdar och diverse mark

som staden inköpt för stadsplanens genomförande samt förslagsvis beräknade inkomster och utgifter för år 1913.

	Inkomster	Utgifter	Behållning
Västra kvarteret Gården N:o 70 b	900: —	200: —	700: —
„ „ „ „ 93	1,700: —	400: —	1,300: —
Transport	2,600: —	600: —	2,000: —

N:o 98.
Budgetförslag 1913.
Gårdar.

					Transport	2,600: —	600: —	2,000: —
Västra	„	„	„	94		440: —	150: —	290: —
„	„	„	„	99		220: —	75: —	145: —
„	„	„	„	109		2,025: —	450: —	1,575: —
„	„	„	„	116		1,256: —	376: —	880: —
„	„	„	„	119		345: —	70:	275: —
Södra	„	„	„	25	(1/4 år)	315:	55: —	260: —
„	„	„	„	70	och 71	400: —	100: —	300: —
„	„	„	„	73	b	410: —	135: —	275: —
„	„	„	„	111		2,050: —	575: —	1,475: —
„	„	„	„	112		2,170: —	600: —	1,570: —
„	„	„	„	5	Njord	2,800: —	600: —	2,200: —
Norra	„	„	„	2		2,935: —	685: —	2,250: —
„	„	„	„	4		3,149: —	649: —	2,500: —
„	„	„	„	6		920: —	300: —	620: —
„	„	„	„	7		600: —	150: —	450: —
„	„	„	„	21		1,900: —	475: —	1,425: —
„	„	„	„	43		950: —	200: —	750: —
„	„	„	„	48		1,800: —	550: —	1,250: —
Västermalm				35		300: —	150: —	150: —
Lägenheten	Berget					1,500: —	300: —	1,200: —
„	Loviselund					625: —	225: —	400: —
„	Smedsbo					500: —	150: —	350: —
„	Adolfsberg					1,035: —	400: —	635: —
„	Kristineberg					680: —	180: —	500: —
„	Fridsborg					625: —	225: —	400: —
„	Nyby					300: —	100: —	200: —
„	Fridhem					150: —	75: —	75: —
„	Nedre Backa					254: —	154: —	100: —
					Kronor	33,254: —	8,754: —	24,500: —

Bilaga litt. N 2.

Diverse utarrenderad mark inom stadsplanen.

	Hyresbelopp
Planteringsland litt. b af tomten N:o 119 Norra kvarteret	3: —
Gatumark mellan kvarteren Sigvald och Sigurd	50: —
Tärdgårdarne vid Sofilund och Adolfsberg	20: —
Mark af Stora gatan inlagd till tomten N:o 1, kvarteret Måns	5: —
Mark af Norra esplanaden (Gust. Johansson i Gustafsberg)	15: —
„ „ „ „ (A. Hallström)	10: —
„ „ „ „ (S. A. Blommé)	20: —
Planteringsland å tomten N:o 143, Södra kvarteret (Änkan Math. Carlsson)	16: —
„ „ „ „ „ (Svante Eriksson)	16. —
Lotterna N:o 8, 21, 25 och 27 „ „	38: —
Mark, afsöndrad från Sigridsdal (T. Jakobsson)	25: —
„ „ „ (Carl Pettersson)	7; —
Del af Sundalska tomten (L. M, Ströms sterbhus)	10: —
„ „ „ (C. A. Fredriksson)	40: —
Mark af Smedsbo (Fredrika Andersson)	40: —
Ett område vid Knutsgatan å Herrgårdet	45: —
Mark af tomten N:o 119, Norra kvarteret (A. G. Lindgren)	30: —
Del af Gustafsbergsjorden	35: —
Tomten N:o 23 i Norra kvarteret	40: —
Lotten N:o 7 af tomten N:o 143 i Södra kvarteret	16: —
Transport	481; —

	Transport	481: —
Mark mellan Svartån och Nya bryggeriets tomter		10: —
Ett område af Svantegatan (Bandir. J. Plantin)		15: —
„ „ „ (Kapten Schenström)		15: —
Tomten N:o 84 b i Västra kvarteret		10: —
Ett område af Domkyrkoesplananden inlagdt till tomten N:o 33 i Norra kvarteret		5: —
Planteringslandet N:o 68 i Norra kvaret (Nederman)		20: —
Del af tomten N:o 76 i Södra kvarteret (Hygrell & C:o)		25: —
	Kronor	581: —

N:o 98. Budgetförslag 1913. Gårdar. Hamnen.

Bil. Litt. O 1.

Till Magistraten i Västerås.

Härmed får Hamnstyrelsen öfverlämna förslag till utgifts- och inkomststat för år 1913.

I afseende därå får Styrelsen särskildt anföra följande:

För nya hamnen kommer att erfordras vissa fyrbelysningsanordningar, hvartill förslag uppgjorts af Fyringeniören Löjtnant Lundeberg. I samband med dessa anordningar, som böra bekostas af anslaget för den nya hamnbyggnaden, har föreslagits att den gamla fyren skulle göras om och ändras till att bättre motsvara sitt ändamål. Kostnaden för en dylik ändring har beräknats till kr. 3,425. Genom anordningens genomförande ernås ej allenast ett bättre resultat, utan äfven att årskostnaden för dess underhåll afsevärdt reduceras.

Klagomål förekomma ofta öfver de olägenheter, som vållas godsemottagaren genom att lämplig upplagsplats saknas för gods, som ej omedelbart afhämtas, i följd hvaraf mycket förstöres årligen. Den gamla hamnpaviljongen är nämligen särdeles oändamålsenlig och kan ej i nämnvärd mån användas. Lämpligaste anordningen torde vara att uppsätta ett skärmtak, uppställdt å en förhöjning i stenläggningen, hvarigenom väta kan undvikas både från ofvan och nedan. Styrelsen har därför gjort upp ett förslag till sådant skärmtak, och betingar detsamma inberäknadt stensättnings- och dräneringsarbeten en kostnad af 4,000 kronor. Styrelsen anser sig böra tillstyrka Stadsfullmäktige att tillmötesgå allmänhetens kraf i detta afseende, men för att hamnkassan ej skall betungas allt för mycket, föreslår Styrelsen att såväl sistnämnda kostnad som äfven ofvannämnda kostnad för fyren fördelas på två år, hvarför i staten upptagits endast hälften af nämnda summor.

Västerås den 6 Oktober 1912.

Å hamnstyrelsens vägnar:

Wald. Grandinson.

N:o 98.
Budgetförslag 1913. Hamnen.

Bil. litt. O. 2.

Förslag
till utgifts- och inkomststat för Västerås hamn år 1913.

Utgifter:

Såsom ränta och amortering å kostnaden för hamnbyggnaden ingår till stadskassan af inkomsterna för hamnen:			
Enligt af Stadsfullmäktige den 21 November 1900 godkänd plan:			
Ett års ränta å ingående balans den 1 Januari 1913: kr. 52,905 à 5 %	2,645: 25		
Amortering för året	3,000: —	5,645: 25	
För nu pågående hamnbyggnad, hvarför kostnaden beräknats till 229,000 utgör ingående balansen den 1 Januari 1913 206,100 kr, hvarför till stadskassan ingår:			
ett års ränta å 206,100 à 4 $^1/_2$ %	9,274: 50		
5:te årets amortering	5,725: —	14,999: 50	20,644: 75
Hamnens andel i stadens allmänna omkostnader (Byggnadschef, polis, bokföring m. m.)		1,500: —	
Hamnuppbördsmannen:			
lön	1,200: —		
första ålderstillägg	300: —		
andra d:o	300: —		
arvode: 4 % af beräknad inkomst för varor med fartyg i regelbunden trafik	280: —		
6 % af beräknad inkomst af öfrig trafik	1,360: —	3,460. —	
Hamnordningsmannens lön		150: —	
Ersättning till befäl å fartyg i regelbunden trafik för af dem förrättad uppbörd och redovisning af broafgift för varor:			
5 % af uppbörden	350: —		
Skrifmateriel för hamnkontoret	50: —		
Telefonafgifter	85: —	485: —	
Diverse årskostnader:			
Hyra för hamnkontoret	500: —		
Underhåll af kajer, delvis ny brobeläggning, förstärkning af pålning, dykdalber, renhållning och grusning af hamnen och skötsel af fyren samt städning å hamnkontoret	2,800: —		
Belysning å hamnen medelst 12 lyktor	800: —		
Belysning å nya hamnområdet medelst elektriskt ljus förslagsvis	500: —		
Halfva kostnaden för omändring af gamla hamnfyren för begagnande af acetylengasbelysning, beräknad till 3,425: —	1,712. 50		
Transport	6,312: 50	5,595: —	20,644: 75

N:o 98. *Budgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.*

Transport	6,312: 50	5,595: —	20,644: 75	
Halfva kostnaden för uppförande af skärmtak å hamnplanen i stället för förutvarande paviljongbyggnad, hvilket beräknats till 4,000 kr.	2,000: —			
Olycksfallersättning för F. Svanström enl. S. F. s. beslut af den 26 mars 1909	48: —	8,360: 50		
Hamnbyggnadens komplettering förslagsvis		5,000: —	18,955: 50	
		Summa Kronor	39,600: 25	

Inkomster:

Beräknad behållning från år 1912	25,700: —	
Ett års ränta å förestående behållning	1,285: —	
Hamn- och broafgifter, förslagsvis	30,000: —	56,985: —
Summa Kronor		56,985: —

Västerås den 6 Oktober 1912.

Å Hamnstyrelsens vägnar:

Wald. Grandinson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämna af kammaren med ledning af stadens räkenskaper samt från Magistraten inkomna specialförslag uppgjordt förslag till Västerås stads utgifts- och inkomststat för år 1913; och får Drätselkammaren i samband därmed göra en del erinringar, ändringsförslag och framställningar, hvarom nedan närmare förmäles.

Utgifterna.

Ränta och amortering å obligationslån. Räntor å tillfälliga lån.

Utgifterna för ränta och amortering å stadens utelöpande obligationer belöpa sig för år 1913 till sammanlagdt kronor 378,951: 50. Ökningen mot föregående år, omkring 41,700 kronor, beror därpå, att utelöpande obligationer af 1910 års lån ökats med det belopp 791,000 kronor, som staden under år 1912 erhållit Kungl. Maj:ts tillstånd att försälja. Emellertid torde icke hela detta nya lånebelopp behöfva under år 1913 användas, helst som Drätselkammaren beräknat upplåning från en del stadens fonder i likhet med innevarande år, hvarför å inkomstsidan upptagits en post å 4,000 kronor för inflytande räntor å medel, som innestå å deposition eller upp- och afskrifning.

Magistraten och Rådstufvurätten. Trycknings- och annonskostnader.

Emot Magistratens hemställan, att under titeln trycknings- och annonskostnader samt skrifmaterialier uppföres en uppkommen brist från år 1911 å 1,061 kronor 46 öre har Drätselkammaren intet att erinra.

Semester åt kronouppbördskassören

Likaledes vill Drätselkammaren tillstyrka Magistratens framställning om beviljandet af 150 kronor för beredande af semester under en månad åt kronouppbördskassören på de villkor, Magistraten föreslagit.

Dyrtidstillägg åt åtskilliga befatt.-hafvare

I de särskilda specialförslagen till den föreliggande budgeten förekomma en mängd framställningar om löneförbättringar för befattningshafvare i olika ställningar, för hvilka framställningar såsom främsta motiv anförts de afse-

N:o 98. Budgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.

värdt fördyrade lefnadskostnaderna i samhället. Dessa framställningar variera åtskilligt såväl med afseende å formen för löneförbättringarne, som ock beträffande dessas belopp. I en del fall hafva begärts och föreslagits ökadt antal ålderstillägg och i åtskilliga af dessa fall därjämte dyrtidstillägg. I andra fall begäras personliga lönetillägg o. s. v. Beträffande de s. k. betjänte och med dem i lönehänseende ungefärligen jämställde befattningshafvarne har Drätselkammaren ansett sig böra i princip behandla dem i ett sammanhang.

Då Drätselkammaren är af den uppfattningen, att den för icke så länge sedan (år 1909) efter ett vidlyftigt utredningsarbete genomförda allmänna löneregleringen bör så vidt ske kan fortfarande iakttagas och att tilläfventyrs behöfliga jämkningar i denna lönereglering helst icke böra afgöras i samband med budgetens upprättande, har Drätselkammaren funnit den lämpligaste formen för en löneförbättring, som utan tvifvel nu är för de fleste af här ifrågavarande befattningshafvare af behofvet påkallad, vara ett dyrtidstillägg. Hvad dettas storlek beträffar har Drätselkammaren ansett ett belopp af 150 kronor vara i detta hänseende tillräckligt för åtskilliga år framåt, och förutser Drätselkammaren, då den år 1909 genomförda löneregleringen synes i det stora hela vara för stadens förhållanden väl afvägd, att om det dyrtidstillägg, som Drätselkammaren nu vill förorda, af Stadsfullmäktige beviljas, de befattningshafvare, som däraf komma i åtnjutande, några år låta sig nöja med denna löneförbättring. Beträffande de särskilda befattningshafvare, som böra tilldelas dyrtidstillägg, äfvensom de undantag i fråga om beloppets storlek, som Drätselkammaren för en del af dem vill föreslå, kommer Drätselkammaren att framställa förslag vid hvarje särskild del af budgetförslaget. Rörande denna fråga har ledamoten af Drätselkammaren kaptenen Grandinson låtit anteckna, att han yrkat och röstat för, att dyrtidstillägget måtte i regel bestämmas till 120 kronor, ett belopp, som vore fastställdt som dyrortstillägg för de järnvägsbetjänte, som bodde i Västerås.

Stadsvaktmästarens dyrtidstillägg.

För stadsvaktmästaren har Magistraten föreslagit ett personligt lönetillägg af 200 kronor. Drätselkammaren hemställer, att i stället för honom uppföres ett dyrtidstillägg af 150 kronor.

Exekutionsbetjänternas dyrtidstillägg.

Magistraten har vidare förordat en höjning i grundlönen för exekutionsbetjänterna à 200 kronor. Drätselkammaren föreslår jämväl härutinnan i stället ett dyrtidstillägg à 150 kronor för en hvar af de tre exekutionsbetjänterna.

Telefonafgifter.

Hittills hafva större delen af de telefonafgifter, staden har att utbetala, i budgeten uppförts under hufvudtiteln »årliga utgifter» och endast en del af dessa utgifter påförts de särskilda stater, till hvilka de egentligen höra. Drätselkammaren har i det föreliggande budgetförslaget vidtagit den ändringen beträffande dessa utgifter, att desamma uppdelats och insatts under vederbörliga hafvudtitlar. Å Magistratens stat har sålunda i detta hänseende upptagits ett belopp af 320 kronor.

Poliskåren.

Poliskommissariens beklädnadsersättning.

Af det skäl, som föranledt Magistraten att endast med tvekan föreslå, att åt poliskommissarien utöfver fastställda löneförmåner beviljades ett belopp af 200 kronor såsom beklädnadsersättning, eller att den nuvarande innehafvaren först under innevarande år tillträdt sin tjänst, och af det ytterligare skäl, att denne befattningshafvares aflöningsförhållanden och tjänsteställning enligt Drätselkammarens förmenande äro sådana, att han af egna medel bör hålla sig uniformspersedlar, afstyrker Drätselkammaren Magistratens ifrågavarande förslag.

Polispersonalens dyrtidstillägg.

Magistraten har för sin del tillstyrkt ett af stadsfiskalen i anledning af polispersonalens begäran om ökade löneförmåner framställdt förslag, gående

ut på en höjning i grundlönerna af 200 kronor samt beviljande af ett nytt ålderstillägg efter nio års tjänstgöring för öfverkonstaplar, detektivkonstaplar och inspektionskonstaplar å 100 kronor och för ordinarie konstaplar å 150 kronor, äfvensom ett lönetillägg å 100 kronor, för extrakonstaplarne efter ett års tjänstgöring. Af de skäl Drätselkammaren ofvan anfört och särskildt det skälet, att någon jämkning i den fastställda lönestaten ej bör beslutas i sammanhang med budgetbehandlingen, då den stora mängden af förekommande frågor ej tillåta den grundliga pröfning, som en sådan jämkning synes kräfva, hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte med afslag å Magistratens ifrågavarande förslag bevilja polispersonalen eller närmare bestämdt öfverkonstapeln, detektiv- och inspektionskonstaplarne samt de ordinarie och extra poliskonstaplarne, utgörande sammanlagdt trettiofyra befattningshafvare, ett dyrtidstillägg af 150 kronor för hvar och en af dem. Enligt detta Drätselkammarens förslag skulle en utgiftsökning af 5,100 kronor uppstå.

N:o 98. Bndgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.

Hvad däremot tillsyningsmannen för handeln med brännvin m. m. angår, anser Drätselkammaren, då denne tjänsteman ännu ej blifvit uppförd på ordinarie stat och då tjänsten så nyligen som under innevarande år inrättats samt enär i denna befattning insatts en obefordrad ordinarie poliskonstapel, hvilken på grund af föregående tjänstgöring genast kommit i åtnjutande af två ålderstillägg, ej tillräckliga skäl föreligga att bevilja honom något dyrtidstillägg eller annan löneförbättring, hvarför Drätselkammaren föreslår, att aflöningen för tillsyningsmannen upptages med sammanlagdt 2,250 kronor i stället för af Magistraten föreslagna 2,450 kronor.

Ridande polis.

Beträffande Magistratens framställning om anslag å tillhopa 3,379 kronor 50 öre i ändamål att göra två af stadens poliser beridna erinrar Drätselkammaren därom, att en alternativt med detta förslag af Magistraten hos Stadsfullmäktige framställd begäran om anslag af 1,000 kronor för nästkommande år för uppehållande af den nuvarande ridande länspolisafdelningen med station i Västerås äfven efter innevarande års slut, sedan landstingets anslag till den ridande länspolisen indragits, den 31 nästlidne Oktober varit föremål för Stadsfullmäktiges behandling och att därvid, då förslaget väl samlat enkel, men icke, såsom ansetts erforderligt, två tredjedelars pluralitet inom Stadsfullmäktige, samma förslag förklarats vara af Stadsfullmäktige afslaget, samt att detta Stadsfullmäktiges beslut blifvit i behörig ordning öfverklagadt. Då vid sådant förhållande berörda fråga ännu är oafgjord, anser sig Drätselkammaren utan att för närvarande inlåta sig på frågan om behöfligheten af ridande polis här i staden, icke kunna tillstyrka Magistratens ofvanberörda i sammanhang med budgeten gjorda framställning om anslag för att göra två af stadens poliser beridna; och har Drätselkammaren därför icke i sitt budgetförslag upptagit det begärda anslaget.

Diverse anslag för poliskåren.

Utgifterna för olycksfallsförsäkring, trycksaker och skrifmateriel samt underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar har Drätselkammaren uppfört med af Magistraten äskade belopp. Därjämte har Drätselkammaren i följd af ökade priser m. m. höjt anslagen för bränsle och lyse från 1,200 till 1,400 kronor och för underhåll af fastigheten från 250 till 300 kronor.

Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner.

Stadens ombudsman.

För stadens ombudsman har i föreliggande budget tillkommit dels första ålderstillägget enligt gällande lönestat och dels det personliga lönetillägget å 1,000 kr., som Stadsfullmäktige den 26 September innevarande år beviljat.

Skrifbiträde åt stadskamrerarekontoret.

Stadskamreraren har under de senare åren under vissa tider af året, då göromålen särskildt anhopats, nödgats anlita ett eller flere biträden, som han hittills själf aflönat. Då stadskamreraren ägnar all sin tid åt stadens ar-

N:o 98. Budgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.

bete och hans aflöning icke är större, än att den bör oafkortad komma kamreraren till godo, har Drätselkammaren i staten upptagit ett till 1,000 kronor förslagsvis beräknadt belopp för skrifbiträde å stadskamrerarekontoret.

Dyrtidstillägg åt arbetsförmannen och rådhusvaktmästaren.

För arbetsförmannen och rådhusvaktmästaren har Drätselkammaren föreslagit ett dyrtidstillägg af 150 kronor.

Städning å rådhuset.

Anslaget till vaktmästaren Vallin för hållande af biträde vid städning å rådhuset har Drätselkammaren ansett sig böra öfverflytta från rådhusets stat till nu förevarande hufvudtitel.

Sifferrevision.

På grund af det ökade arbetet med sifferrevisionen af de å Drätselkammaren förda räkenskaperna har Drätselkammaren föreslagit en höjning i arvodet härför från 500 till 600 kronor.

Telefonafgifter.

Bland utgifterna för telefoner hvilka, i enlighet med hvad ofvan nämnts, i förevarande stat hitförts från annan hufvudtitel, har upptagits en ny post, nämligen telefon till arbetsförmannens bostad.

Pensioner.

Sedan f. poliskonstapeln E. A. Vestén, såsom Magistraten äfven erinrat, aflidit, har hans pension, 400 kronor, afförts från pensionsstaten.

Fru Thunells pension.

Enligt Hälsovårdsnämndens protokoll vid upprättande af Nämndens statförslag har Hälsovårdsnämnden beslutat hos Stadsfullmäktige hemställa, att epidemisjuksköterskan fru Carolina Thunell måtte från sitt afskedstagande den 1 November 1912 tilldelas en årlig pension af 500 kronor. Drätselkammaren, som tillstyrker denna framställning, har i staten uppfört detta pensionsbelopp för år 1913.

Brandväsendet.

Personalens aflöning.

Beträffande aflöningen för personalen vid stadens brandkår har Brandstyrelsen föreslagit dels en höjning i samtliga grundlönerna för brandmästaren, det öfriga underbefälet och brandmanskapet af 100 kronor för hvarje befattningshafvare, dels ock sådan ändring af ålderstilläggen, att brandmästaren skulle erhålla i stället för enligt gällande lönestat två ålderstillägg om 150 kronor efter 3 och 6 år, två ålderstillägg om 300 kronor efter 5 och 10 år samt öfrigt underbefäl och manskap, i stället för två ålderstillägg à 100 efter 2 och 4 år, fyra ålderstillägg om samma belopp efter 2, 4, 6 och 8 år. Drätselkammaren som här liksom i alla öfriga fall i detta hänseende, för närvarande afstyrker hvarje förändring i den fastställda lönestaten, föreslår i stället ett dyrtidstillägg för hvar och en af ifrågavarande befattningshafvare à 150 kr.

Ny vice korpral.

Brandstyrelsens förslag om indragning af en brandsoldatsbefattning och inrättande i stället af en ny vicekorpralsbefattning tillstyrkes af Drätselkammaren.

Kol, ved och lyse.

Utgifterna för kol, ved och lyse hafva af Brandstyrelsen upptagits med oförändradt belopp 800 kronor. I följd af stegrade kol och vedpriser har Drätselkammaren i sitt förslag ansett sig böra höja denna summa till 1,000 kr.

Underhåll af byggnaden.

Likaledes har Drätselkammaren på sätt som skett vid poliskårens stat höjt anslaget för underhåll af byggnaderna från 250 till 300 kronor.

I öfrigt har Drätselkammaren intet att erinra emot Brandstyrelsens förslag.

Byggnadsnämnden.

I fråga om Byggnadsnämndens utgiftsstat har Drätselkammaren endast gjort det tillägg, att Drätselkammaren här infört afgiften för telefon till stadsarkitektens tjänsterum med 50 kronor.

Hälsovårdsnämnden.

Hälsopolisernas dyrtidstillägg.

Hälsovårdsnämnden har i protokollet vid uppgörande af sitt specialförslag till stat omförmält, att de två hälsopoliserna gjort framställning om ökade löneförmåner samt, utan att upptaga något lönetillägg i sitt förslag, uttalat, att löneförbättring borde beviljas hälsopoliserna i samma grad som ordningspoliserna, därest sådan komme de senare till godo. Drätselkammaren får med

anledning häraf föreslå, att hälsopoliserna beviljas ett dyrtidstillägg af 150 kronor hvardera. *N:o 98. Budgetförslag 1913. Drätselkammarens förslag.*

Med hänsyn särskildt till den höjning, som skett i epidemisjuksköterskornas lön, hemställer Drätselkammaren att aflöningen för vaktmästaren vid epidemisjukhuset, som af Hälsovårdsnämnden upptagits med oförändradt belopp af 400 kronor, höjdes till 500 kronor. Epidemisjukhusvaktmästarens lön.

De anslag, till anskaffning af madrasser samt till anskaffning och påläggning af korkmattor i gamla paviljongen vid epidemisjukhuset om respektive 1,800 och 1,000 kronor, och hvilka anslag af Hälsovårdsnämnden föreslagits till uttaxering på två år, vill Drätselkammaren tillstyrka, men hemställer, att sammanlagda beloppet, 2,800 kronor, upptages på en gång till uttaxering i 1913 års stat. Madrasser och korkmattor i epidemisjukhuset.

I öfriga delar tillstyrker Drätselkammaren de af Hälsovårdsnämnden föreslagna utgifterna.

Kostnaderna för diverse ej specificerade mindre gatuarbeten och afgäld för nubbstensbrott samt för makadamslagning hafva upptagits till samma belopp som för innevarande år. *Gatuläggningen.*

Beträffande särskilda gatuarbeten hemställer Drätselkammaren, att sådana komma till utförande i enlighet med byggnadschefens, budgetförslaget bilagda kostnadsförslag, upptagande de arbeten, Drätselkammaren funnit närmast behöfliga, att för ändamålet beviljas erforderliga anslag af 31,400 kronor, samt att af dessa anslag beviljas dels att utgå af lånemedel:

Till omläggning af Västgötegatan - - - - - - - -	13,170: —	
„ „ „ Gåsmyregatan från nuvarande tuktade stensättningen till Domkyrkoesplanadens norra gren	6,600: —	19,770: —
dels ock att utgå af uttaxerade medel i 1913 års budget:		
Till arbeten i Nygatan - - - - - - - - - - - - - -	2,000: —	
„ „ Herrgårdsgatan - - - - - - - - - - - -	350: —	
„ „ Biskopsgatan - - - - - - - - - - - - -	2,580: —	
„ „ Västmannagatan - - - - - - - - - - -	2,700: —	
„ „ Villagatan - - - - - - - - - - - - -	1,000: —	
„ „ Karlsgatan - - - - - - - - - - - - -	3,000: —	11,630: —
	Kronor	31,400: —

I samband med anslagen till gatuläggningsarbeten har Drätselkammaren upptagit ett belopp af 3,250 kronor till ordnande af viken i Svartån mellan Slottsträdgården och järnvägsbanken. Hela kostnaden för detta arbete, som skulle utföras i enlighet med stadens byggnadschef skisseradt förslag, afseende utfyllnad af viken samt uppförande af stenmur, mot ån är af byggnadschefen beräknad att uppgå till 6,500 kronor. Af denna summa har Landstinget på förslag af direktionen för Västerås lasarett anslagit halfva beloppet, och det är den andra hälften af den erforderliga summan, som Drätselkammaren nu anhåller, att Stadsfullmäktige måtte bevilja. Behofvet af denna viks ordnande på ett tillfredsställande sätt torde ligga i öppen dag. Emellertid synes, då viken lärer höra till slottets område, staden böra försäkra sig om tillstånd af ståthållaren på Västerås slott för ifrågavarande arbetes utförande. Drätselkammaren hemställer alltså, att Stadsfullmäktige ville af uttaxerade medel i 1913 års stat anvisa ett belopp af 3,250 kronor, att jämte ett af Västmanlands läns landsting beviljadt anslag af samma storlek användas Ordnande af viken i Svartån mellan Slottsträdgården och järnvägsbanken.

N:o 98. *Budgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.* till ordnande af viken i Svartån mellan Slottsträdgården och järnvägsbanken enligt ett af stadens byggnadschef uppgjordt förslag, samt att Stadsfullmäktige därjämte måtte besluta att hos landshöfdingen i Västmanlands län i dennes egenskap af ståthållare på Västerås slott göra framställning om medgifvande till ordnandet af ifrågavarande vik på sätt här föreslagits.

Vägunderhåll. Till erforderliga vägförbättringsarbeten utom stadens tullar har Drätselkammaren hittills användt af 1910 års anslag till detta ändamål reserverade medel. Sedan nu dessa medel åtgått, men ytterligare vägförbättringsarbeten äro synnerligen behöfliga, har Drätselkammaren för detta ändamål höjt det sedvanliga beloppet 3,000 kr. för vägunderhållet till 8,000 kronor. Härjämte har Drätselkammaren särskildt för anordnande af en gångbana i landsvägen vid Sommarro upptagit ett belopp af 500 kronor.

Vatten- gas- och Elektricitetsverken. Personliga lönetillägg åt föreståndaren o. kamreraren De af Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagna personliga lönetilläggen åt föreståndaren och kamreraren à 1,000 kronor till hvardera får Drätselkammaren för sin del tillstyrka.

Siffergranskarens arvode har af Vatten- och Gasverksstyrelsen uppförts till oförändradt belopp af 375 kronor. Drätselkammaren hemställer, att detsamma höjes till 400 kronor.

Materialvaktens dyrtidstillägg. För materialvakten har Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagit en löneförhöjning af 300 kronor. Då befattningen funnits endast i två år, anser Drätselkammaren, att någon ändring i den egentliga lönen icke för närvarande bör äga rum, men föreslår, att i stället åt materialvakten beviljas ett dyrtidstillägg af 150 kronor.

Herrar Sundström och Jonson hafva låtit anteckna som sin särskilda mening, att Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag beträffande löneförhöjning åt materialvakten bort af Drätselkammaren tillstyrkas, enär befattningen vore af sådan art, att den af styrelsen föreslagna lönen vore lämplig.

Genom nyssberörda ändringsförslag skulle utgifterna för verkens gemensamma förvaltning minskas med 125 kronor, som Drätselkammaren hemställer måtte fördelas med 25 kronor på vattenverket samt 50 kronor på hvartdera af gas- och elektricitetsverken.

Dyrtidstillägg för en del personal i verken. I stället för de löne- och dyrtidstillägg, som Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagit för en del af verkens personal till olika belopp, vill Drätselkammaren föreslå ett dyrtidstillägg à 150 kronor; och anser Drätselkammaren att ännu några ytterligare befattningshafvare vid verken böra komma i åtnjutande af detta dyrtidstillägg. Drätselkammaren vill vid hvarje särskild befattningshafvare framställa sitt förslag härutinnan.

Maskinmästarens och maskinistens vid vattenverket dyrtidstillägg. Såsom dyrtidstillägg åt maskinmästaren och maskinisten vid vattenverket föreslår Drätselkammaren 150 kronor i stället för 140 kronor respektive 200 kronor enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag.

Naturaförmåner. Drätselkammaren hemställer, att i staten inom linjen uppföres värdet af de naturaförmåner, som åtnjutas af en del af verkens personal, liksom förhållandet är med stadens öfriga befattningshafvare, hvilka hafva sådana förmåner.

Rörnätsförmannens dyrtidstillägg. Under erinran, att innehafvaren af rörnätsförmansbefattningen efter upprättandet af Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag afgått från befattningen, föreslår Drätselkammaren, att de af styrelsen upptagna två ålderstilläggen utgå, och att i stället för denna befattningshafvare uppföres ett dyrtidstillägg à 150 kronor.

Vårdarens af vattenborgen dyrtidstillägg. Drätselkammaren hemställer jämväl, att vårdaren af vattenborgen tilldelas ett dyrtidstillägg à 150 kronor.

De af Vatten- och Gasverksstyrelsen upptagna dyrtidstilläggen för maskinmästaren och två maskinister vid elektricitetsverket à 160 kronor, respektive 200 kronor, föreslår Drätselkammaren måtte bestämmas till 150 kronor. Härjämte hemställer Drätselkammaren, att första montören, mätarejusteraren, montören och de två maskinisterna i turbinhuset måtte tilldelas dyrtidstillägg å enahanda belopp eller 150 kronor.

N:o 98. Budgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.

Maskinmästarens vid elektricitetsverket dyrtidstillägg.

I öfriga delar tillstyrker Drätselkammaren de af Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagna utgiftsbeloppen.

Af de af Vatten- och Gasverksstyrelsen i samband med budgetförslaget begärda anslagen till nyanskaffningar och nyanläggningar föreslår Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte af lånemedel anslå:

Nyanskaffningar och nyanläggningar.

Till mätare för vatten, gas och elektrisk ström jämte inventarier för verken		18,000: —
Till serviser för aflopp, vatten, gas och elektrisk ström jämte oförutsedda utsträckningar af allm ledningar		
inom stadsplanen	12,000: —	
utom „	8,000: —	20,000: —
Till gasledning i Biskopsgatan mellan Östra Ågatan och Källgatan		1,800: —
eller sammanlagt kronor		39,800: —

Utgifterna för gatubelysningen hafva af Drätselkammaren, som tillstyrker inrättandet af de tre af Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagna nya gaslyktorna för en kostnad af 550 kronor, upptagits i öfverensstämmelse med Vatten- och Gasverksstyrelsens beräkningar.

Gatubelysningen.

I sammanhang härmed får Drätselkammaren omförmäla, att en ansökning inkommit från tomtägare å Blåsbo om kostnadsfri gatubelysning å detta område, men att Drätselkammaren, särskildt med hänsyn till den utredning, Stadsfullmäktige den 31 nästlidne Oktober beslutat i anledning af Herr Viktor Larssons m. fl:s motion funnit sig icke för närvarande böra tillstyrka denna framställning.

För samtliga på ordinarie stat uppförda arbetare vid stadens renhållningsverk, hvilka hos Drätselkammaren gjort framställning om löneförbättring, har Drätselkammaren i renhållningsverkets stat upptagit ett dyrtidstillägg à 150 kr.

Renhållningsverket.

Arbetarnes dyrtidstillägg.

Arbetaren Gustaf Vestling är på grund af fastställd lönestat från och med år 1913 berättigad till det första ålderstillägget, hvilket vid statens uppgörande iakttagits.

Stadens tillväxt och det därmed ökade arbetet äfven för renhållningsverket har föranledt, att Drätselkammaren nödgats i nu föreliggande stat upptaga en ny ordinarie arbetare (Isberg). I stället har emellertid kostnaden för extra arbetare kunnat beräknas till endast 1,000 kr. mot 1,500 kr. i 1912 års budget.

Ny ordinarie renhållningsarbetare.

Då Drätselkammaren ansett behöfligt att åtminstone under sommartiden något utöka den ständiga soppningen genom renhållningsverkets försorg å en del centrala och starkt trafikerade gator, har Drätselkammaren nu upptagit anslag för detta ändamål dels å 487 kronor till aflöning och dels under nyanskaffning 120 kronor till inköp af en sopkärra.

Gatusopning.

I öfrigt förekomma en del smärre förändringar å renhållningsverkets utgiftsstat, beroende på ändrade inköpspriser för foder och andra artiklar m. fl. förhållanden.

För renhållningsverkets jordbruk har tillkommit utgift för arrenden af ytterligare en del utmarksjord vid Nordanby, som ökat denna post från 300

Jordbruket.

N:o 98. *Budgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.*

till 800 kronor. I anledning däraf har äfven kostnaden för extra arbetare m. m. måst höjas från 1,500 till 3,300 kronor. Likaså har åtminstone delvis i följd af samma förhållande föranledts behofvet af de i budgetförslaget upptagna nyanskaffningarne för jordbruket, nämligen 900 kronor till en häst: 675 kronor till en s. k. självbindare och 200 kr. till en radsåningsmaskin.

Parker och planteringar. Personligt lönetillägg åt trädgårdsdirektören.

Till det af Trädplanteringssällskapet föreslagna personliga lönetillägg å 400 kronor till Trädgårdsdirektören Forsberg får Drätselkammaren tillstyrka bifall.

Jämväl i öfrigt tillstyrker Drätselkammaren bifall till det af sällskapet uppgjorda förslaget till utgiftsstat för stadens parker och planteringar.

Svanor och änder.

Med förmälan, att staden genom Drätselkammaren under innevarande år såsom gåfva af Ingeniören H. Håkansson emottagit fem stycken unga svanor, som utsläppts i Svartån och för hvilka Drätselkammaren låtit anordna ett mindre hus, får Drätselkammaren föreslå, att såsom tillägg till Trädplanteringssällskapets förslag under förevarande hufvudtitel upptages ett anslag å 100 kronor för tillsyn och vård af svanorna och änderna i Svartån.

Hästholmarne.

Anslaget till utskylder för Hästholmarne och reparation af byggnaderna å Elba har upptagits till samma belopp, som för innevarande år.

Dansbana å Elba.

Det torde vara bekant, att förut å Elba funnits en dansbana, som dock numera helt och hållet förfallit. Drätselkammaren anser det önskvärdt, att en ny dansbana anordnas därstädes för att bereda den stora mängd ungdom, som under sommartiden besöker ön, en lämplig och oskyldig förströelse. Såsom plats för en ny dansbana har Drätselkammaren tänkt sig slätten strax öster om restaurationsbyggnaderna, hvilken plats synes vara vida lämpligare än den, å hvilken den förra dansbanan var belägen. Dansbanan skulle anordnas med tak, så att den vid regnig väderlek kunde användas såsom tillflyktsort för dem som besöka ön. Kostnaden för en dylik dansbana har beräknats till 2,500 kronor, hvilket belopp Drätselkammaren för ändamålet upptagit i den föreliggande budgeten.

Afträde och urinkurar å Elba.

Behofvet af ett tillräckligt och ändamålsenligt afträde jämte erforderliga urinkurar å Elba har länge gjort sig kännbart. Drätselkammaren begär för detta ändamål ett anslag å 500 kronor.

Båda nyssnämnda anslag å tillhopa 3,000 kronor synas kunna täckas af nettoinkomsterna af ångbåtstrafiken till Elba under de två närmaste åren, hvarför Drätselkammaren föreslår, att dessa båda anslag fördelas på två år och att nu i budgeten för 1913 uppföres halfva beloppet 1,500 kronor.

Skogarna. Skogvaktarens dyrtidstillägg.

För stadens skogvaktare, som hos Drätselkammaren gjort framställning om löneförhöjning, föreslår Drätselkammaren ett dyrtidstillägg å 150 kronor.

Sedan skogvaktarens uppdrag för skogsvårdsstyrelsen, hvilken styrelse hittills bekostat telefonafgiften för skogvaktaren, numera upphört, har i stadens budget tillkommit afgift för telefon till skogvaktarens bostad, 80 kronor.

Anslagen till skogsarbeten och dikning äro något höjda i förhållande till de i 1912 års stat upptagna beloppen.

Rådhuset.

Från rådhusets stat har såsom ofvan nämnts afförts ett anslag å 300 kronor för städning, som i stället påförts Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner.

Stadshotellet.

Kostnaden för uppvärmning och varmvatten för stadshotellet har i följd af de ökade priserna å kol och koks måst upptagas med ett från 7,000 till 7,600 kronor förhöjdt belopp.

Under innevarande år har Drätselkammaren varit nödsakad låta verkställa reparation af resanderummen i stadshotellet för en kostnad af 1,300 kronor, hvaraf

endast 500 kronor kunnat gäldas af det i 1912 års stat upptagna anslaget å 1,000 kronor till byggnadens underhåll. Återstående 800 kronor torde alltså böra beräknas i 1913 års budget. Härjämte är en reparation af den af sällskapet förhyrda våningen behöflig och har kostnaden härför beräknats till 2,700 kronor. Drätselkammaren hemställer alltså om ett sammanlagdt anslag till berörda reparationer i stadshotellet å 3,500 kronor. *N:o 98. Budgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.*

Drätselkammaren har under innevarande år på grund af takets å Sundinska huset ytterst bristfälliga beskaffenhet låtit verkställa en grundlig reparation af detsamma, omfattande äfven omläggning af en stor del af taket. För täckande af denna kostnad och de utgifter, som ytterligare behöfvas för reparation och underhåll af denna fastighet, har Drätselkammaren i Sundinska husets stat insatt ett belopp af 3,000 kronor. *Sundinska huset.*

Utgifterna för kallbadhuset hafva upptagits till oförändradt belopp. *Kallbadhuset.*

Emot Badhusstyrelsens förslag till utgiftsstat för stadens varmbadhus har Drätselkammaren intet att erinra. *Varmaadhuset.*

Utgifterna för tullhuset äro med undantag för det i 1912 års stat upptagna anslaget för tullhusets öfverflyttande från hamnens till stadens räkenskap desamma som enligt nämnda stat. *Tullhuset.*

För de två vid stadens stall anställda körkarlarne föreslår Drätselkammaren ett dyrtidstillägg af 150 kronor. Till inköp af en ny häst erfordras utöfver det belopp, som erhållits vid försäljning af en af de äldre hästarne, ett anslag å 600 kronor. *Stallet.*

Kostnaderna för den renhållning af en del gator och öppna platser, som åligger staden, har beräknats till oförändradt belopp. *Renhållning.*

Utgifterna under denna hufvudtitel äro med undantag för arrendet för mark i Lustikulls- och Skenvretarne, som höjts med 15 kronor, desamma som för innevarande år. *Arrenden och afgälder.*

Såsom ofvan omnämnts hafva de under rubriken årliga utgifter förut upptagna telefonafgifterna i det föreliggande budgetförslaget uppdelats på de särskilda titlar, hvartill de rätteligen höra. *Årliga utgifter.* Telefonafgifter

Till målning af paviljongen i stadsparken har Drätselkammaren upptagit ett anslagsbelopp å 1,000 kronor. Paviljongen i stadsparken.

Jämte det belopp af 600 kronor, som hittills årligen utgått till olycksfallförsäkring af stadens arbetare, hemställer Drätselkammaren om ett anslag å 400 kronor för beredande af fri läkare- och lasarettsvård dels vid olycksfall för alla de stadens arbetare, som äro sysselsatta vid de af byggnadscheten ledda arbetena och dels vid öfriga sjukdomsfall för dem af dessa arbetare jämte deras familjer, som året om äro anställda vid stadens arbeten och sålunda kunna betraktas som fast anställda. Herr Grandinson har inom Drätselkammaren reserverat sig emot detta förslag, i hvad detsamma afser fri läkare- och sjukvård åt arbetarne vid andra sjukdomsfall än olycksfall. Läkare och sjukvård åt stadens arbetare.

Kostnaderna för brandsyn hafva ökats från 350 till 450 kronor. *Brandsyn.*

Anslagen under denna hufvudtitel äro desamma som för innevarande år. *Anslag för undervisningsändamål.*

I en till Stadsfullmäktige ställd till Drätselkammaren ingifven skrifvelse, hvilken jämte bilagor är bifogad bugetförslaget, har styrelsen för Västmanlands läns arbetsförmedling anhållit, att Stadsfullmäktige måtte bevilja anstalten ett bidrag för år 1913 å 2,000 kronor. Då beloppet är detsamma, som hittills årligen utgått, tillstyrker Drätselkammaren bifall till framställningen. *Diverse särskilda ändamål.* Arbetsförmedlingen.

N:o 98. *Budgetsförslag 1913.* *Drätselkammarens förslag.*

Sjukkassornas Centralförsamling. Från Västerås sjukkassors centralförsamlings, forsättningsförening har äfven i år till Drätselkammaren inkommit ansökan om bidrag af staden för år 1913 efter samma grund och under samma villkor, som Stadsfullmäktige den 23 December 1909 bestämt för anslag till föreningen. Drätselkammaren hemställer, att för ifrågavarande ändamål i 1913 års budget upptages ett förslagsanslag till samma belopp, som för innevarande år, eller 2,500 kronor.

Stadsplanekommittén. För stadsplanekommitténs arbeten under år 1913 har med ledning af byggnadschefens uppgifter uppförts ett belopp af 3,500 kronor.

Skridskoklubben. Såsom bidrag till Västerås skridskoklubb att utgå under samma villkor, som hittills gällt, har Drätselkammaren i staten uppfört samma belopp som i 1912 års budget eller 400 kronor.

Sparfboet. I skrifvelse till Drätselkammaren har styrelsen för föreningen Hvita bandets barnhem Sparfboet anhållit, att i likhet med innevarande år äfven för år 1913 utfå ett bidrag å 300 kronor för uppehållande af verksamheten vid barnhemmet. Med behjärtande af denna framställning har Drätselkammaren i det föreliggande budgetförslaget upptagit det begärda anslaget.

Jämlikt Stadsfullmäktiges särskilda förut under året fattade beslut har Drätselkammaren här upptagit anslag till en trädgårdsutställning och för utarbetande af stadens kommunala historia.

Filantropiska ändamål. Genom särskilda beslut den 26 September och den 31 Oktober innevarande år hafva Stadsfullmäktige remitterat till Drätselkammaren framställningar om bidrag af stadskassan för år 1913 till arbetsstugan och till barnkrubban å respektive 2,500 kronor och 1,000 kronor eller samma belopp, som utgått under innevarande år.

Härjämte har från Sundinska nämnden till Drätselkammaren öfverlämnats en framställning från styrelsen för natthärberget med begäran om samma bidrag för år 1913 som för innevarande år, eller 300 kronor. Drätselkammaren tillstyrker samtliga dessa framställningar samt föreslår därjämte, att såsom bidrag till barnhemmet i likhet med föregående år anvisas ett belopp af 500 kronor. Till täckande af dessa anslag å tillhopa 4,300 kronor har emellertid Sundinska nämnden i skrifvelse till Stadsfullmäktige föreslagit, att ett belopp af 3,300 kronor af Sundinska fondens öfverskottsmedel måtte ställas till stadskassans disposition. Med instämmende i detta förslag har Drätselkammaren till uttaxering i budgeten utfört endast skillnaden 1.000 kronor.

Representationsanslag. Vid åtskilliga tillfällen då högtidligheter af mera allmän natur förekommit i staden eller då Drätselkammaren eller andra stadens myndigheter haft att officielt mottaga personer från främmande ort såsom t. ex. af staden tillkallade sakkunnige, har det visat sig behöfligt att på ett eller annat sätt representera staden; och har sådant gifvetvis icke kunnat ske utan kostnader. Behöfliga medel i dylika fall hafva hittills någon gång anslagits af Stadsfullmäktige, men oftast har Drätselkammaren antingen på grund af den korta tid som stått till buds eller med hänsyn till det erforderliga beloppets ringhet ansett sig, ehuruväl detta varit mindre egentligt, kunna utanordna erforderliga medel. Då det dock i hvarje fall synes riktigare att medel till detta ändamål anvisas af Stadsfullmäktige och sådant lämpligast torde ske på en gång för hvarje år, hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige ville till Drätselkammarens förfogande för år 1913 ställa ett representationsanslag å försagsvis 1,000 kronor, hvilket belopp Drätselkammaren uppfört i det föreliggande budgetförslaget.

Afkortningar. Afkortningarne äro beräknade till samma belopp som för innevarande år eller 30,000 kronor.

Förslagsanslaget. Anslaget till diverse utgifter och oförutsedda behof har af Drätselkammaren beräknats till ungefär samma belopp som för innevarande år. För utjämning af budgetens utgifts- och inkomstsidor har anslaget utförts till kronor 17,789: 06.

Fattigvårdsstyrelsens förslag till stat för stadens fattigvård får Drätselkammaren tillstyrka med tillägg, att sysslomannen och portvakten vid fattiggården beviljas hvardera ett dyrtidstillägg à 150 kronor samt att, sedan Drätselkammaren nödgats för innevarande års behof utanordna till Fattigvårdsstyrelsen ett belopp af 5,000 kronor utöfver den fastställda staten, i 1913 års budget uppföres såsom brist från år 1912 samma belopp 5,000 kronor. *N:o 98. Budgetförslag 1913. Drätselkammarens förslag. Fattigvården.*

Stadsfullmäktige hafva den 31 nästlidne Oktober till utlåtande af Drätselkammaren remitterat af Folkskolrstyrelsen framlagdt förslag till utgifts- och inkomsstat för Västerås folkskolor för år 1913. I anledning häraf får Drätselkammaren anföra följande. *Folkskoleväsendet.*

Med hänsyn till önskvärdheten af, att folkskolans stat med afseende å uppställningen öfverensstämmer med stadens budget i öfrigt, har Drätselkammaren i sitt förslag helt och hållet omskrifvit förstnämnda stat med iakttagande af de ändringar och tillägg Drätselkammaren, på sätt nedan närmare förmäles, velat föreslå. Drätselkammaren har nedan omnämnt de särskilda hithörande frågorna i den ordning de olika posterna i staten därtill gifva anledning. Statens uppställning.

Folkskolestyrelsen har hemställt, att vid lärares och lärarinnors uppflyttning i högre lönegrad en väl vitsordad tjänstetid, högst fem år, i motsvarande anställning inom annat skoldistrikt skulle få af dem beräknas. Detta förslag synes Drätselkammaren vara så viktigt och värdt att bedömas från olika sidor, att det synes böra åtföljas af en något grundligare utredning, än den Folkskolestyrelsen förebringat, och i hvarje fall ej afgöras i sammanhang med de många frågor, som måste vara före vid budgetens fastställande. Hvad som dock synes Drätselkammaren alldeles klart, är, att den föreslagna tjänsteårsberäkningen icke bör tillämpas å de lärare och lärarinnor, som anställts vid stadens folkskolor före förslagets antagande och tillämpning, då dessa lärare och lärarinnor sökt och erhållit sina platser med full kännedom om de härutinnan gällande förhållandena härstädes. Det enda skäl, som möjligen skulle kunna åberopas för Folkskolestyrelsens förslag i detta hänseende, torde vara den omständigheten, att staden erhåller statsbidrag med beräkning af lärarepersonalens föregående anställning, men häremot kan med skäl invändas, att statsbidraget är en angelägenhet uteslutande mellan skoldistriktet och staten samt att statsbidragen för ålderstilläggen utgöra endast en ringa del af desamma. Drätselkammaren hemställer alltså, att förevarande fråga återremitteras till Folkskolestyrelsen för ytterligare utredning samt att de ålderstillägg, Folkskolestyrelsen i sitt budgetförslag på grund af denna framställning upptagit, måtte ur folkskolans stat utgå. Tjänsteår på grund af anställning i annat skoldistrikt

Folkskoleläraren Naeslunds lön har med anledning af Drätselkammarens ofvanberörda förslag af Drätselkammaren föreslagits nedsatt till 2,000 kronor från 2,300 kronor enligt Folkskolestyrelsens förslag. Næslunds ålderstillägg.

Som i Folkskolestyrelsens förslag upptagne folkskoleläraren Strandberg med ett lönebelopp af 2,300 kronor numera erhållit anställning å annan ort, har Drätselkammaren i stället i sitt förslag uppfört en ordinarie lärare, ej tillsatt med ett lönebelopp af 1,700 kronor. Strandberg.

Folkskolestyrelsen har anhållit om inrättande från och med den 1 Juli 1913 af dels en ny ordinarie folkskolelärarebefattning och dels en e. o. folkskolelärarebefattning så att antalet e. o. lärarebefattningar efter den 1 Juli 1913 skulle blifva två. Då nu en ordinarie läraretjänst genom Herr Strandbergs afgång blifvit ledig och innehafvaren af den nuvarande e. o. lärarebefattningen endast en del af innevarande år innehaft tjänsten samt enär det synes lämpligt, att Folkskolestyrelsen har några e. o. lärareplatser, hvilkas innehafvare kunna meritera sig för erhållande af ordinarie tjänst, föreslår Drätselkammaren, att i stället för Folkskolestyrelsens förslag upptages anslag till två nya e. o. lärarebefattningar från och med den 1 Juli 1913, så att efter nämnda dag de ordinare lärarnes antal blir oförändradt, men i stället för nu en del bli tre e. o. lärarebefattuingar, Nya läraretjänster.

N:o 98. *Budgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.*

Frömans, Bomans och Köhlbergs ålderstillägg.

Enär enligt Folkskolestyrelsens förslag folkskolelärarinnorna Fröman, Boman och Köhlberg nu skulle erhålla ett ålderstillägg på grund af tjänstgöring i annat skoldistrikt, har Drätselkammaren i sitt förslag, i enlighet med hvad ofvan anförts, afdragit detta ålderstillägg för nämnda lärarinnor, hvilkas löner sålunda minskats med 200 kr. för hvarje.

Nya lärarinnetjänster.

I fråga om nya lärarinnetjänster har Folkskolestyrelsen anhållit om inrättande från och med den 1 Juli 1913 af två nya e. o. lärarinnebefattningar och två nya ordinarie lärarinnebefattningar, de två sistnämnda i stället för två af de tre nuvarande e. o. lärarinnebefattningarne. Drätselkammaren tillstyrker denna framställning, hvilken dock torde beviljas i sådan form, att Stadsfullmäktige besluta att från och med den 1 Juli 1913 vid stadens folkskolor inrättas två nya ordinarie folkskolelärarinnebefattningar, med bibehållande af nuvarande antalet eller tre e. o. folkskolelärarinnebefattningar. I anslutning till denna uppfattning har Drätselkammaren ändrat Folkskolestyrelsens uppställning af staten i denna del, då af Folkskolestyrelsens förslag kan synas framgå, som om två af de nuvarande e. o. lärarinnorna skulle vara i förväg gifna att erhålla de nya ordinarie befattningarne.

J. Johanssons m. fl:s ålderstillägg.

Småskolelärarinnorna J. Johansson, O. Norling, A. Eriksson, E. Karlsson, A. Pettersson, E. Sewelin, T. Österberg, E. Svensson och G. Vahlberg hafva enligt Folkskolestyrelsens förslag tilldelats ett ålderstillägg à 100 kronor till följd af föregående tjänstgöring i annat skoldistrikt.

Drätselkammaren har i sitt förslag fråndragit dessa ålderstillägg.

Slöjd och huslig ekonomi.

Å folkskolestyrelsens framställning om anslag till utvidgning af undervisningen i slöjd och huslig ekonomi med respektive 700 och 450 kronor får Drätselkammaren, då någon vidare motivering för dessa anslagskraf ej förebragts och då reservationer härutinnan anförts inom folkskolestyrelsen, yrka afslag.

Dyrtidstillägg.

Beträffande Folkskolestyrelsens förslag om beviljande af ett dyrtidstillägg à 200 kronor åt samtliga lärare och lärarinnor i läse- och öfningsämnena är äfven Drätselkammaren af den uppfattningen, att folkskolans lärarepersonal likaväl som stadens öfriga befattningshafvare i ungefär motsvarande ställning i lönehänseende, bör komma i åtnjutande af dyrtidstillägg. Hvad storleken af detta dyrtidstillägg däremot angår, anser sig Drätselkammaren först vidkommande folkskolelärarne icke kunna föreslå högre belopp, än som för andra stadens befattningshafvare föreslagits, eller 150 kronor. För lärarinnorna återigen, hvilka icke, såsom med lärarne i de flesta fall är förhållandet, äro familjeförsörjare, anser Drätselkammaren ett belopp af 100 kronor fullt tillräckligt. Med hänsyn till den ojämförligt mycket bättre ställning, som folkskolelärarinnorna innehafva i löneafseende, än småskolelärarinnorna, hvilket förhållande äfven framgår af Folkskolestyrelsens protokoll, kunde någon tvekan råda, huruvida folkskolelärarinnorna öfver hufvud borde tilldelas någon dyrtidstillägg, men då Drätselkammaren äfven i denna fråga är af den uppfattningen att dyrtidstilläggen icke böra lämnas såsom någon slags lönereglering, utan att sådan bör ske i annat sammanhang, och då småskolelärarinnornas kraf på dyrtidstillägg utan tvifvel måste tillgodoses, tvekar Drätselkammaren icke att tillstyrka sådant till samma belopp äfven för folkskolelärarinnorna.

Drätselkammaren hemställer alltså, att ordinarie och e. o. lärare och lärarinnor i läse- och öfningsämnen vid stadens folk- och småskolor med i staten upptagen årslön tilldelas för år 1913 ett dyrtidstillägg à 150 kronor för lärare och 100 kronor för lärarinnor.

Vaktmästares och eldares naturaförmåner.

I vaktmästarnes och eldarens aflöningar har af Folkskolestyrelsen inräknats värdet af dem tillkommande naturaförmåner. Då i dessa naturaförmåner i motsats till hvad som är förhållandet med en del lärare och lärarinnor, som bebo staden tillhöriga bostadslägenheter, ingå i den för vaktmästarne och eldaren fastställda lönestaten, har Drätselkammaren i sitt förslag utfört endast den kontanta lönen, och upptagit värdet af naturaför-

månerna inom linien; detta i öfverensstämmelse med hvad som sker för öfriga stadens befattningshafvare, för hvilka naturaförmåner ingå i fastställd lönestat.

N:o 98. Budgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.

Drätselkammaren, som anser äfven vaktmästarne och eldaren vid folkskolorna vara i behof af dyrtidstillägg, föreslår, att dessa befattningshafvare tilldelas ett sådant till ett belopp af 150 kronor.

Vaktmästares och eldares dyrtidstillägg.

Folkskolestyrelsen har i sitt förslag, men utan någon motivering eller ens omnämnande i protokollet, upptagit två nya anslag till städning nämligen dels till aflöning för en nyinrättad städerskeplats å 325 kronor och dels ett för städning af nya lokaler å 300 kronor. Drätselkammaren, som har sig bekant, att genom förhyrning tillkommit nya folkskolelokaler, vill tillstyrka det sistnämnda beloppet, hvaremot det förstnämnda såsom icke motiveradt af Drätselkammaren afstyrkes.

Städning.

Drätselkammarens uppmärksamhet har fästs vid det förhållandet, att i Folkskolestyrelsens förslag bland pensionerna uppförts sådan för f. städerskan Edla Froberg till ett belopp af 300 kronor, en summa, som högst betydligt öfverstiger hennes förutvarande lön, hvilken utgjorde endast 120 kronor. I Folkskolestyrelsens protokoll i denna fråga nämnes icke ens pensionsbeloppet, än mindre lämnas där något skäl för det egendomliga förhållandet mellan lönen och pensionen. Då likväl särskilda skäl utan tvifvel måste hafva förelegat för detta förslag, har Drätselkammaren icke velat eller kunnat föreslå någon ändring däri, men ändock ansett sig böra, på sätt som här skett, påpeka förhållandet.

Edla Frobergs pension.

Då Folkskolestyrelsen utan motivering höjt anslaget till skolkökets driftkostnader från 1,000 till 1,500 kronor, får Drätselkammaren, under erinran om sitt afstyrkande af styrelsens begäran om höjdt anslag till undervisning i huslig ekonomi, föreslå, att förevarande anslag upptages med samma belopp som för innevarande år eller 1,000 kronor.

Skolköket.

Vidkommande Folkskolestyrelsens förslag angående förbättrad tandvård för folkskolans barn anser Drätselkammaren, att denna angelägenhet kan ordnas på ett enklare och framförallt för staden billigare sätt, än det af styrelsen föreslagna. Det är alldeles uppenbart, att kostnaderna för den af styrelsen föreslagna kliniken icke stanna vid det af kommitterade beräknade årliga beloppet. Till dessa kostnader måste nämligen läggas dels en skälig hyra för lokalerna och dels utgifter för dessas städning, uppvärmning och belysning m. m. hvilket allt icke torde kunna beräknas under 1,000 kronor om året. Det synes därför bättre om denna sak ordnas genom öfverenskommelse mellan Folkskolestyrelsen och någon i staden praktiserande tandläkare, som hos sig emottager och behandlar barnen, och är Drätselkammaren öfvertygad, att en sådan uppgörelse utan svårighet kan träffas inom ramen af de för skoltandläkaren och dennes biträde beräknade årliga arvodena, möjligen med tillägg af en mindra summa för förbrukningsartiklar och dylikt. Drätselkammaren föreslår alltså, med ändring af Folkskolestyrelsens förslag, att Stadsfullmäktige måtte såsom arvode åt skoltandläkaren bevilja det af styrelsen begärda beloppet 1,250 kronor, men i stället för anslag till inrättande af en tandklinik, 1,600 kronor, anslå ett belopp af förslagsvis 500 kronor till förbrukningsartiklar m. m. för folkskolebarnens tandvård.

Tandvård.

I sammanhang härmed vill Drätselkammaren erinra, att Folkskolestyrelsen, som förutsatt, att barnen skulle betala en viss afgift för en del af tandvården, härför icke beräknat något belopp å inkomstsidan.

På grund af Folkskolestyrelsens till Drätselkammaren inkomna framställning har Drätselkammaren i folkskolans stat upptagit arvoden till simlärare och simlärarinna med samma belopp som för innevarande år, hvilka belopp icke förekomma i Folkskolestyrelsens ursprungliga statförslag.

Simundervisning.

I fråga om statsbidragen har Drätselkammaren verkställt nödig ändring i anledning af folkskoleläraren Strandbergs afgång samt rättat en del i Folkskolestyrelsens förslag förekommande felaktigheter.

Statsbidrag.

N:o 98.
Budgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.

Hyresmedel. Hyresmedlen hafva af Folkskolestyrelen upptagits till ett belopp af 3,250 kronor. Efter afdrag af en felräkning å 150 kronor samt värdena å de naturaförmåner å tillhopa 700 kronor som ingå i vaktmästarnes och eldarens lönestat och som af Drätselkammaren förts inom linien å utgiftssidan, har Drätselkammaren i sitt förslag uppfört ifrågavarande inkomstpost med 2,400 kronor.

Kyrkliga ändamål. Enligt uppgift från kyrkorådet belöper sig uttaxeringen för kyrkliga ändamål enligt kyrkostämmans beslut den 28 Oktober 1912 till 31, 836 kronor 25 öre emot 30,518 kronor 5 öre enligt innevarande års stat.

Inkomsterna.

Behållning från föregående år. Liksom under de senaste åren varit fallet, är äfven för den nu föreliggande budgeten att räkna med en afsevärd behållning från föregående år. Behållningen enligt innevarande års budget beräknades till 40,000 kronor, men visade sig efter verkställdt bokslut för år 1911 uppgå till omkring 67,000 kronor. Utöfver det sålunda nu disponibla beloppet från år 1911 å 27,000 kronor kommer 1912 års bokslut enligt af Drätselkammaren verkställda beräkningar att utvisa en behållning för sistnämnda år å ej mindre än omkring 60,000 kronor. Den sammanlagda för 1913 års budget disponibla behållningen skulle sålunda utgöra i rundt tal 87,000 kronor. För säkerhetens skull har emellertid Drätselhammaren ansett sig böra sänka detta belopp med 15,000 kronor och sålunda uppfört behållningen från föregående år med 72,000 kronor.

Räntor och kapitalafbetalningar. Inom linien har bland räntor och kapitalafbetalningar insatts det belopp, Vatten- och Gasverksstyrelsen enligt den antagna amorteringsplanen för verken har att till Drätselkammaren inbetala, med afdrag för räntan å styrelsens förlagskapital, hvilken ränta införts bland inkomsterna såsom en särskild post och utgör 3,600 kronor. Nu ifrågavarande ränte- och amorteringsbelopp utgöra (124,041: 61—3,600) 120,441 kronor 61 öre. Efter afdrag af de ränte- och amorteringsbelopp, som belöpa å verkens jämte aflopps-ledningarnes andelar i obligationslånen 91,816 kr., återstår till afsättning 28,625 kr. 61 öre.

Depositions- och upp- och afskrifningsräntor. Såsom ofvan i sammanhang med utgifterna för kapitalafbetalningar och räntor omnämnts, har Drätselkammaren beräknat ett inkomstbelopp af 4,000 kronor för å deposition och upp- och afskrifningsräkning i bank insatta medel.

Tomtören. Då varmbadhustomten numera användes för en stadens egen institution, har från inkomsterna för tomtören afdragits, hvad som däraf belöpte å samma tomt.

Arrenden för diverse jordlägenheter. I fråga om inkomsterna för upplåtelser å västra utmarken har tillkommit en ny post å 100 kronor för ett område af Käringberget, det s. k. Stenbo, som tillsvidare utarrenderats till Grosshandlaren G. Laurell. Däremot har utgått arrendet för en del af den s. k. Käringbrinken, hvilket upphört, då området behöft tagas i anspråk för reglering i anledning af Stadsfullmäktige beslutat om tomtförsäljning å Käringbrinken, hvarjämte arrendet för ägofig. N:o 571—573 nedsatts från 25 till 15 kronor.

Å Viksäng har Drätselkammaren träffat aftal om upplåtelser af två nya tomter, hvarigenom inkomsten af tomtarrendena därstädes ökats med 150 kronor.

Den under titeln diverse arrenden hittills upptagna inkomsten för utarrendering af Östra holmen har jämte hyresinkomsterna för restaurationsbyggnaden och andra därtill hörande hus å Elba, förut införda under rubriken hyresmedel, insatts under en ny inkomsttitel Hästholmarne.

Bland inkomsterna för diverse arrenden har tillkommit 25 kronor för tomtmark inom byggnadsområdet Katrinelund, som af staden inköpts, hvaremot arrendet för mark inom Myggboområdet, som hittills brukats af renhållningsverket mot en årlig afgift af 100 kronor, ej vidare upptagits, då förslag nu väckts att därstädes uppföra den planerade nya folkskolebyggnaden.

Beträffande inkomsterna under rubriken hyresmedel förekomma en del förändringar. Den af staden uthyrda platsen för en källare vid Loviseberg har af innehafvaren uppsagts, hvarför hyresafgiften 10 kronor nu ej upptagits i staten. Hyresafgiften för plats för ett pumphus å Kungsängen 50 kronor är en nytillkommen post. Upplåtelsen af denna plats till Nordiska Metallaktiebolaget skedde för flere år sedan, men har till följd af något förbiseende hyresafgiften ej kommit att bestämmas förr än under innevarande år, då Drätselkammarens uppmärksamhet blifvit fäst på förhållandet. Afgifterna för de förflutna åren af upplåtelsetiden hafva af innehafvaren inbetalts. Diverse upplagsplatser å Kungs- och Munkängen komma till följd af höjda afgifter och nya upplåtelser att under nästa år gifva en inkomst af 425 kronor mot 210 kronor enligt innevarande års stat. Lägenheten Rosenberg, som på grund af vilkor vid stadens köp af lägenheten till den 1 Januari 1913 inbringat i hyra endast 100 kronor om året, har af Drätselkammaren beräknats för år 1913 kunna lämna 300 kronor. — Sedan det nya hamnområdet nu börjat ordnas och de gamla aftalen af Drätselkammaren uppsagts hafva en del nya upplagsplatser därstädes redan af Drätselkammaren utarrenderats. För de sålunda redan upplåtna platserna och ytterligare ifrågasatta upplåtelser har Drätselkammaren beräknat ett inkomstbelopp af 4,500 kronor. Stadens nya hamnmagasin hinna icke blifva fullt färdiga för uthyrning till nästkommande års början. Vid sådant förhållande och då utförandet af de beslutade lossnings- och lastningsanordningar vid nya hamnen äfvensom ordnandet i öfrigt af planen mellan magasinen och kajen samt gatorna till och vid magasinen ej kan fullbordas förr än under nästkommande år, har Drätselkammaren icke ansett sig kunna beräkna högre hyresinkomst af magasinen under år 1913 än 5,000 kronor. Som en del af de under nu ifrågavarande rubrik uppförda hyresinkomsterna äro allt för låga, har Drätselkammaren för afsikt att vidtaga åtgärder för höjning af desamma.

N:o 98. Budgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.

Inkomsterna för brandväsendet hafva upptagits enligt Brandstyrelsens förslag med oförändradt belopp af 3,000 kronor.

Brandväsendet.

Drätselkammaren har i anledning af upplysning af stadens byggnadschef ansett sig böra höja den af Byggnadsnämnden beräknade inkomstsumman för af stadsingenjören och stadsarkitekten utförda förrättningar åt enskilda från 2,000 till 4,000 kronor. Sistnämnda belopp understiger ändock de inkomster i berörda hänseende, som influtit och komma att inflyta för innevarande år, för hvilket desamma äro beräknade till allenast 1,000 kr.

Byggnadsnämnden.

Inkomsterna från köttbesiktningsbyrån hafva af Drätselkammaren beräknats till 150 kronor högre belopp än enligt Hälsovårdsnämndens förslag. Denna höjning motsvarar det af Drätselkammaren föreslagna dyrtidstillägget åt hälsopolisen Holtz, som är upptaget bland utgifterna för köttbesiktningsbyrån. I öfrigt äro inkomsterna å Hälsovårdsnämdens stat upptagna i öfverensstämmelse med Nämndens förslag.

Hälsovårdsnämnden.

Enligt bilaga 1 och 2 hafva inkomsterna af stadens gårdar och inköpt mark för stadsplanens genomförande beräknats till 25,000 kronor. Motsvarande belopp i 1912 års budget är 24,000 kronor.

Gårds- och tomtfastigheter.

Då två af butikerna i stadshotellet, af hvilka den ena användes som undervisningslokal för högre allmänna läroverket och den andra för närvarande står oanvänd, icke lämna någon hyresinkomst, har Drätselkammaren nödgats nedsätta inkomsten för hyror i stadshotellet från 35,750 kronor enligt innevarande års stat till 34,600 kronor. Hyresgästernas andelar i kostnaden för uppvärmning hafva däremot, sedan enligt nytt hyreskontrakt »Sällskapet» äfven deltager i denna kostnad, och till följd af de ökade utgifterna för uppvärmningen, kunnat beräknas till 6,000 kronor, eller 1,000 kronor mer än i 1912 års budget.

Stadshotellet.

Enligt gällande hyresaftal belöpa sig inkomsterna för hyror i Sundinska huset till 5,550 kronor.

Sundinska huset.

Som ofvan nämnts, har i budgetförslaget nu införts en ny hufvudtitel å inkomstsidan: Hästholmarne. Till denna titel hafva, såsom jämväl ofvan omförmälts, öfverförts

Hästholmarne.

N:o 98. Budgetsförslag 1913. Drätselkammarens förslag.

arrendet för Östra holmen och hyra för restaurations- och öfriga därtill hörande byggnader å Elba. Sistnämnda belopp har efter öfverenskommelse med källarmästaren Hentzell höjts med 250 kronor, detta likväl under förutsättning, att den af Drätselkammaren föreslagna dansbanan kommer till stånd. Slutligen har under denna titel uppförts en ny inkomstpost, nämligen nettobehållning af den af staden från och med innevarande år öfvertagna ångbåtstrafiken till Elba, hvilken behållning med ledning af årets resultat beräknats till 1,500 kronor.

Skogarna. Inkomsten för försäljning af skogsprodukter har beräknats till 150 kronor högre belopp än för innevarande år.

Då skogsvårdsstyrelsen uppsagt den förutvarande öfverenskommelsen med staden, har sagda styrelses bidrag, 100 kronor, till skogvaktarens aflöning icke vidare kunnat upptagas.

Gvåls och sjöslog. Inkomsten häraf har beräknats till samma belopp som i senaste budget.

Hamnen. Emot hamnstyrelsens förslag till stat för stadens hamn har Drätselkammaren intet att erinra.

Tullhuset. Hyresinkomsten för hamnkontoret i tullhuset är densamma som för innevarande år.

Vatten- Gas- och Elektricitetsverken. I Vatten- och Gasverkstyrelsens beräkning af inkomsterna för verken har Drätselkammaren ej gjort annan ändring, än att till gasverkets inkomster lagts det belopp, hvartill belysningskostnaden för de af styrelsen föreslagna och af Drätselkammaren tillstyrkta nya gatulyktorna uppgår, eller 360 kronor.

Renhållningsverket. Inkomsterna för renhållningsverket hafva beräknats i hufvudsak lika med föregående år. Inkomsterna af renhållningsverkets jordbruk hafva däremot kunnat höjas med omkring 2,000 kronor.

Kallbadhuset. Kallbadhusets inkomster hafva beräknats till samma belopp som i innevarande års stat.

Varmbadhuset. Drätselkammaren har intet att erinra emot Badhusstyrelsens beräkning af inkomsterna vid stadens varmbadhus.

Utdelning af aktier. Utdelningen å stadens aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag beräknades i 1912 års stat till 2 %. Den utdelning, staden under innevarande år uppburit, uppgick emellertid till 3 %. Drätselkammaren har i det nu föreliggande förslaget beräknat förevarande inkomst efter 3 % med 32,241 kronor.

Brännvinsmedel. Stadens andel i utminuterings- och utskänkningsafgifterna har beräknats till 800 kronor mot 808 kronor 40 öre i 1912 års stat. Hvad stadens direkta andel af vinsten å utminuteringen och utskänkningen beträffar, beräknades densamma i 1912 års stat till 126,000 kronor, men uppgick till omkring 133,500 kronor. Enligt uppgift från spritbolaget torde emellertid den andel, staden under år 1913 kommer att uppbära, dels i följd af minskad vinst för spritbolaget och dels på drund af den lägre andelsprocenten kunna beräknas endast till 115,000 kronor. Stadens andel i de bränvinsmedel, som utdelas genom statskontoret beräknades i innevarande års stat till 14,000 kronor men uppgick till omkring 17,200 kronor. Då denna inkomst helt säkert kan väntas komma att ytterligare ökas för nästkommande år dels i följd af stadens starka tillväxt i folkmängd och dels på grund af den ökade andelsprocenten för de vinstmedel, som genom statskontoret fördelas, har Drätselkammaren beräknat sistberörda inkomst till 20,000 kronor.

Diverse inkomster. Sedan elementarläroverket för flickor å sin skuld till staden afbetalat ytterligare 500 kronor, har ränteinkomsten å läroverkets lån nedsatts från 300 till 280 kronor.

Spritbolaget har äfven för år 1913 utfäst sig att såsom bidrag till aflöning af tillsyningsmannen för handeln med brännvin m. m. lämna ett belopp af 500 kronor, och har detta belopp därför uppförts i budgeten.

Uttaxeringen. Till täckande af den uppkomna skillnaden emellan det föreliggande budgetförslagets utgifter och inkomster, hvilken skillnad utgör 632,296 kronor 12 öre erfordras en uttaxering af 6,75 % å det enligt bevillningsförordningen upptaxerade inkomstbeloppet, som enligt pröfningsnämndens beslut för staden utgör 9,367,350 kronor. Inkomstsumman

förra året utgjorde nära nog samma belopp eller 9,281,050 kronor, och uttaxeringen var då densamma, som Drätselkammaren nu vill föreslå.

N:o 98. Budgetförslag 1913. Drätselkammarens förslag.

Drätselkammaren hemställer alltså, att Stadsfullmäktige ville till täckande af bristen i 1913 års utgifts- och inkomststat för Västerås stad jämlikt 57 § af Kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad, besluta en uttaxering för år 1912 af 6,75 % å den enligt senaste af pröfningsnämden fastställda taxering till bevillning upptaxerade inkomsten i staden.

Västerås den 16 November 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Under åberopande af 60 § Kungl. Förordningen om Kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862 får Magistraten härhos öfverlämna bilagda af Drätselkammaren efter Magistratens anhållan upprättade förslag till utgifts- och inkomststat för staden för år 1913 med därtill hörande bilagor, som Drätselkammarens protokoll i ärendet.

Som af handlingarne synes har Drätselkammaren i vissa delar afvikit från Magistratens i skrifvelse till Drätselkammaren den 14 sistlidne Oktober omförmälta framställningar, hvilka Magistraten härmed underställer Stadsfullmäktiges pröfning och afgörande.

Västerås Rådhus den 29 November 1912.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1912.

N:o 99.

Beredningsutskottets betänkande till 1913 års budgetförslag äfvensom Drätselkammarens särskilda förslag ang. tillägg till samma budgetförslag rörande upptagande af anslag, dels till en ångbåtsbrygga vid Östra holmen och dels till bidrag för lärarinnornas vid flickskolan ålderstillägg och pensionering.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Beredningsutskottet, som jämlikt arbetsordningen granskat det uppgjorda förslaget till utgifts- och inkomststat för Västerås stad år 1913 får med anledning däraf afgifva följande utlåtande.

Utgifterna.

Dyrtidstillägg åt åtskilliga befattningshafvare.

Beträffande hvad Drätselkammaren föreslagit i fråga om dyrtidstillägg åt större delen af stadens lägre befattningshafvare i stället för i de särskilda specialförslagen förekommande framställningarna om löneförbättringar, vill Beredningsutskottet instämma i Drätselkammarens förslag. Utskottet tar då för gifvet, att dyrtidstillägget är afsedt att nu beviljas endast för år 1913, så att detsamma icke är att betrakta såsom ett stadigvarande lönetillägg.

Stadsvaktmäs tarens och exekutionsbe tjänternas dy tidstillägg.

I fråga om stadsvaktmästarens och exekutionsbetjänternas dyrtidstillägg ansluter sig Beredningsutskottet sålunda till Drätselkammarens förslag.

Poliskommts- sariens be- klädnadser- sättning.

Vidkommande Magistratens förslag rörande beklädnadsersättning åt poliskommissarien får utskottet i likhet med Drätselkammaren afstyrka detsamma.

Polisperso- nalens dyrtids- tillägg.

I fråga om löneförbättring åt polispersonalen i öfrigt tillstyrker Beredningsutskottet Drätselkammarens förslag, att åt befattningshafvare vid poliskåren med undantag för tillsyningsmannen öfver handeln med brännvin m. m. lämnas ett dyrtidstillägg af 150 kronor.

Beredningsutskottet hemställer, att vid den framställda statens uppställande, anslagen till polispersonalens beklädnad in natura upptages å de särskilda befattningshafvarne.

Ridande poli

Å Magistratens framställning om anslag i ändamål att göra två af stadens poliser beridna får Beredningsutskottet på de skäl Drätselkammaren anfört yrka afslag.

N:o 99. *Beredningsutskottets betänkande till 1913 års budgetförslag.*

Drätselkammarens förslag om höjning i anslagen till bränsle och lyse för polisstationen och till underhåll af byggnaden tillstyrkes af Beredningsutskottet.

Diverse anslag till poliskåren.

Fru Thunells pension.

Beträffande Hälsovårdsnämndens af Drätselkammaren tillstyrkta förslag om pension åt f. epedemisjuksköterskan fru Carolina Thunell får Beredningsutskottet med hänsyn till fru Thunells korta tjänstetid af endast 15 år och då hennes löneförmåner sammanlagdt ej uppgått till mer än 700 kronor om året, hemställa, att pensionsbeloppet bestämmes till 300 kronor om året i stället för 500 kronor enligt Hälsovårdsnämndens och Drätselkammarens förslag.

Brandväsendet.

Beredningsutskottet tillstyrker det föreliggande förslaget till stat för stadens brandväsen med de ändringar och tillägg Drätselkammaren föreslagit.

Byggnadsnämnden.

Byggnadsnämndens förslag till utgiftsstat tillstyrkes af Beredningsutskottet med det af Drätselskammaren föreslagna tillägget.

Hälsovårdsnämnden.

Till Hälsovårdsnämndens utgiftsförslag, däri inbegripet löneförhöjningar för sjuksköterskorna och köksföreståndarinnan vid epidemisjuksjukhuset förordar Beredningsutskottet bifall med de af Drätselkammaren föreslagna ändringarna och tilläggen, dock att utskottet hemställer att det föreslagna ålderstillägget för köttbesiktningsbyråns föreståndare benämnes personligt lönetillägg.

Gatuläggning och vägunderhåll.

I sammanhang med utgifterna för gatuläggning och vägunderhåll, hvarutinnan Beredningsutskottet tillstyrker, att de af Drätselkammaren begärda anslagen mätte beviljas, har Beredningsutskottet ansett sig böra påpeka, att planmässigheten vid dithörande arbetens utförande ej varit fullt tillfredställande.

Så t. ex. har vid den ännu pågående afschaktningen af köpingsvägen närmast utom västra tullen helt nyligen nedlagda ledningar måst omläggas för att komma på erforderligt djup. I Kopparbergsvägen närmast norr om Stora gatan nedlades först kloakledningen, hvarefter körbanan, som sig bör, ordnades medelst bortforslande af otjänlig fyllning och afplanerades med ett stadigt lager ditfördt präktigt grus — för att omedelbart därefter ånyo uppgräfvas för nedläggande af gasledning. Arbetena med Munkgatans ordnande afstannade helt och hållet sedan rännstenar af fälsten blifvit satta, hvilka under väntetiden och genom då pågående gatutrafik afsevärdt rubbades. Först i början af innevarande december månad började påläggning af makadam. Makadamiseringsarbeten hafva äfven i andra fall utförts vid allt för sen årstid, hvilket naturligtvis inverkar i hög grad menligt på hållbarheten...

I betraktande af den förstärkning af stadens tekniska hjälpkrafter, som under senare tid ägt rum, hade man välgrundad anledning hoppas på ett intimare samband mellan de olikartade arbetena och större planmässighet vid deras utförande. Genom de anförda exemplen har utskottet endast velat påvisa, att dessa förhoppningar icke alltid gått i uppfyllelse.

Herr Uggla har i fråga om förestående uttalande förklarat sig för sin del ej kunna yttra sig om däri omförmälta förhållanden.

Vatten-, gas- elektricitetsverken.

Till Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag till utgiftsstat för de under styrelsen lydande verken får Beredningsutskottet tillstyrka bifall med de ändringar och tillägg, som af Drätselkammaren föreslagits.

Dansbana å Elba.

[Å]ngbåtsbrygga vid Östra holmen.

Till Drätselkammarens framställning om anslag till en dansbana å Elba får Beredningsutskottet förorda bifall. I sammanhang härmed erinrar utskottet om Stads-

fullmäktiges beslut vid behandlingen af budgeten för innevarande år att uppdraga åt Drätselkammaren att till Stadsfullmäktige inkomma med utredning och förslag angående anordnande af ångbåtsbryggor vid Östra och Västra holmarna och får Beredningsutskottet framhålla önskvärdheten af att en sådan brygga kommer till stånd vid Östra holmen om möjligt under innevarande vinter, då arbetet kan utföras lättare och billigare än under sommartiden. *N:o 99. Beredningsutskottets betänkande till 1913 års budgetförslag.*

Bland anslagen till stadens skogar förekommer en ny post å 80 kronor för telefon till skogvaktarens bostad. Då denna telefon till skogvaktaren inrättades, skedde det uteslutande för skogsvårdsstyrelsens räkning. Som Beredningsutskottet icke kan finna någon anledning för staden att hålla telefon åt skogvaktaren hemställer utskottet, att ifrågavarande anslag icke måtte af Stadsfullmäktige beviljas. Skogarne.

I fråga om anslagen till stadens fattigvård tillstyrker Beredningsutskottet det af Fattigvårdsstyrelsen upprättade förslaget med de af Drätselkammaren föreslagna tilläggen. Fattigvården.

Beträffande folkskolans stat finner sig Beredningsutskottet böra till alla delar förena sig i de af Drätselkammaren framställda ändringsförslagen. I fråga särskildt om den af Folkskolestyrelsen föreslagna pensionen för f. d. städerskan Edla Froberg får Beredningsutskottet under hänvisning till bilagda skrifvelse från folkskoleinspektören tillstyrka, att Edla Froberg jämlikt styrelsens förslag beviljas en årlig pension af 300 kronor. Folkskolan.

Inkomsterna:

Beredningsutskottet hemställer, att inkomsterna å Byggnadsnämndens stat beräknas på sätt Drätselkammaren föreslagit. Byggnadsnämnden.

Likaledes tillstyrker utskottet den mindre ändring Drätselkammaren föreslagit i fråga om beräkningen af inkomsterna från köttbesiktntngsbyrån. Hälsovårdsnämnden.

Vidkommande inkomsterna af stadens gasverk förordar Beredningsutskottet bifall till den af Drätselkammaren föreslagna mindre ändringen. Vatten-, gas o. elektricitetsverken.

I öfriga här ofvan ej omförmälta delar af det föreliggande budgetförslaget tillstyrker Beredningsutskottet bifall till detsamma, dock att den af de af utskottet ofvan föreslagna mindre ändringarne beträffande fru Thunells pension och telefon till stadens skogvaktare föranledda minskningen i utgifterna å 280 kronor, därest dessa förslag vinna Stadsfullmäktiges bifall, i stället påföres som en ökning å förslagsanslaget; och föreslår alltså Beredningsutskottet i likhet med Drätselkammaren att Stadsfullmäktige ville till täckande af utgifterna i 1913 års stat till den del, de ej kunna af ordinarie inkomster gäldas, besluta en uttaxering af 6,75 % af upptaxerade inkomstbeloppet.

Västerås den 4 December 1912.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

N:o 99. Beredningsutskottets betänkande till 1913 års budgetförslag.

H. Herr D:r Fjellman.

Undertecknad får härmed underrätta om, att Edla Froberg, född den 29 okt. 1850, varit anställd vid Västerås folkskolor sedan den 1 okt. 1894 och därvid åtnjutit en lön å 120 kronor pr år. Vid sidan häraf har Edla Froberg vid arbetsstugan haft anställning med en lön af 160 kronor pr år + 10 kronor i städselafgift, husrum, ved samt lyse. Härtill kommer för extra städning 30 kr., 1 kr. dagl. under tiden för frukostbespisning och ungefär 70 kronor årligen såsom kokerska vid barnkoloni.

Västerås den 4 dec. 1912.

P. Emil Nohrman.
Folkskoleinspektör.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid behandling af innevarande års budget den 21 december 1911 beslöto Stadsfullmäktige i sammanhang med frågan om inköp af ångslupen Märta lämna Drätselkammaren i uppdrag att veskställa utredning och kostnadsförslag rörande anordnande af landningsplatser vid Östra och Västra holmarne och i anledning af denna utredning inkomma till Stadsfullmäktige med förslag.

Med anledning af detta beslut har Drätselkammaren låtit genom stadens byggnadschef verkställa utredning i berörda hänseende.

Med öfverlämnande af byggnadschefens skrifvelse i ämnet får Drätselkammaren anföra följande.

En ångbåtsbrygga vid Västra holmen finner Drätselkammaren, åtminstone för närvarande, mindre nödig, dels emedan denna holme är jämförelsevis liten, och dels då de personer, som önska begifva sig dit, lätt kunna med roddbåt taga sig öfver det smala sundet mellan denna holme och Elba. Drätselkammaren finner därför nu ej skäl framlägga något förslag till ångbåtsbrygga vid Västra holmen.

Däremot torde tillkomsten af en sådan brygga vid Östra holmen och anordnande af trafik till denna ö i samband med trafiken till Elba af en stor allmänhet hälsas med tillfredsställelse. Drätselkammaren vill därför nu göra framställning om anslag för detta ändamål. Såsom af byggnadschefens utredning framgår, kan ångbåtsbryggan utföras antingen på pålbockar för en kostnad af 850 kronor eller ock gifvas en solidare konstruktion (stenfylld bank och timrade stenfyllda kistor), i hvilket fall kostnaden beräknats till 2,000 kronor. Drätselkammaren anser den solidare konstruktionen vara att föredraga; då bryggan i så fall icke tar så stor skada vid isgång och därför och jämväl i öfrigt ej kräfver så stora kostnader för underhåll.

Det erforderliga kostnadsbeloppet torde lämpligen upptagas till uttaxering i 1913 års stat.

Drätselkammaren hemställer alltså,

att Stadsfullmäktige ville bland utgifterna i 1913 års budget under titeln Hästholmarne upptaga ett anslag å 2,000 kronor för anordnande af en ångbåtsbrygga vid Östra holmen.

Vinner detta förslag Stadsfullmäktiges bifall, torde förslagsanslaget minskas med motsvarande belopp. N:o 99. Beredningsutskottets betänkande till 1913 års budgetförslag.

Västerås den 5 december 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed får jag öfverlämna uppgift å kostnaderna för bryggor vid Östra och Västra holmarne samt tilläggsplats i Svartån för ångslupen Märta, hvilken afsetts skola förmedla trafiken emellan staden och öarne, samt i öfrigt lämna en del för frågans utredande erforderliga uppgifter

Bryggan i Svartån har tänkts förlagd å dess östra strand upp mot den nyligen byggda träbrons södra sida. Om den gifves en längd af 10 meter och en bredd af 6 m. samt bygges å pålar drager den en kostnad af 450 kr., men är då ej medräknat den smärre muddring som för platsens anordnande för afsedt ändamål måste företagas och hvilket muddringsarbete beräknas till 250 kr.

För min del anser jag det vara lämpligare att låta Märta lägga till vid den nybyggda strandskoningens södra del, ungefär där fyllningen nu slutar, man undgår härigenom de anförda kostnaderna och slipper den emellanåt säkerligen rätt besvärliga manövreringen i strömmen, hvilken medför hinder och möjligen äfven skador för de här förlagda småbåtarne. Vid flere tillfällen torde det dessutom vara fördelaktigt att för båtens trafikenter kunna disponera hela den nu å västra åstranden förefintliga utfyllningen.

Vid östra holmen måste bryggan, för att uppnå ett vattendjup af 2 meter förbindas med land genom en 40 meter lång bro och vid västra holmen genom en sådan af 20 meters längd. Om bryggorna byggas å pålar samt af måtten 3 $\times$ 6 m. och förbindas med land genom 3 meter breda broar lagda å pålbockar kosta de resp. 850 och 550 kr., gifvas de en solidare konstruktion (stenfylld bank ut till timrade och med sten fyllda kistor) blifver kostnaden resp. 1,500 och 2,000 kr.

Västerås den 10 April 1912.

Gösta Smitt.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 26 september innevarande år beslöto Stadsfullmäktige att till de vid Västerås högre elementarläroverk för flickor anställda lärarinnornas ålderstillägg under åren 1913—1915 bidraga med hälften af det belopp staten därtill lämnade samt att berörda bidrag, jämte de bidrag till lärarinnornas pensionering, som Stadsfullmäktige den 31 mars 1910 åtagit sig gälda i enlighet med de grunder, som sedermera bestämts genom Kungl. kungörelsen den 23 december 1910, skulle i första hand utgå af den af staden efterskänkta räntan 1,650 kronor å läroverkets lån å 30,000 kronor ur stadskassan, men att i den mån samma ränta möjligen ej försloge till bidragens gäldande, bristen skulle utgå af uttaxerade medel. Liknande beslut fattades af Stadsfullmäktige den 31 mars 1910 i fråga om treårsperioden 1910—1912,

N:o 99.
Beredningsutskottets betänkande till 1913 års budgetförslag.

Drätselkammaren har emellertid icke hittills vid uppgörande af förslagen till stadens utgifts- och inkomststater beräknat något belopp till uttaxering för ifrågavarande ändamål, enär någon framställning om bidrag utöfver det efterskänkta räntebeloppet icke inkommit från läroverkets styrelse.

Nu har dock efter upprättandet af budgetförslaget för 1913 en sådan framställning inkommit rörande bidrag för åren 1910—1912 enär räntebeloppet ej räckt till för de ifrågavarande bidragen. Drätselkammaren har utanordnat det sålunda begärda bidraget, 639 kronor 73 öre af innevarande års förslagsanslag. Med ledning af de uppgifter, som lämnats i nyssberörda framställning, har Drätselkammaren beräknat, att för nu ifrågavarande ändamål för år 1913 skulle erfordras ett belopp af omkring 700 kronor utöfver den efterskänkta räntan för samma år; och får Drätselkammaren på grund häraf såsom tillägg till sitt förut aflämnade budgetförslag hemställa, att Stadsfullmäktige ville under titeln anslag för undervisningsändamål upptaga såsom bidrag till flickläroverkets lärarinnors ålderstillägg och pensionering, utöfver den efterskänkta räntan å läroverkets lån ur stadskassan, hvilken ränta lämpligen torde uppföras inom linien under nämnda utgiftstitel, ett belopp af 700 kronor och att förslagsanslaget i bugetförslaget i stället minskas med motsvarande belopp.

Västerås den 5 december 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 100.

Drätselkammarens skrifvelse ang. anhållan hos Kungl. Maj:t om tillstånd för staden att afhända sig mark i Borgmästarevreten.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 26 September innevarande år beslöto Stadsfullmäktige bemyndiga Drätselkammaren att för reglering af den f. d. Förste provinsialläkaren E. Björkman tillhöriga lägenheten Bernsborgs gräns mot den staden tillhöriga Borgmästarevreten med Doktor Björkman ingå bytes- och köpeaftal, hvarigenom dels staden skulle afstå ett område af 310 kvm. af Borgmästarevreten att läggas till Bernsborg och dels Doktor Björkman skulle afstå 96 kvm. af Bernsborg att utläggas till gata inom Borgmästarevreten.

Stadsfullmäktiges i detta ärende förda protokoll har af Magistraten öfverlämnats till Drätselkammaren med af Magistraten återknad resolution den 30 nästlidne November af innehåll, att, enär den staden donerade så kallade Borgmästarevreten icke vore inbegripen bland de områden, inom hvilka Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 29 April 1904 förklarat, att hinder från det allmännas sida icke mötte för staden Västerås att försälja eller ock bekräfta redan skedda upplåtelser af donationsjord, samt icke visadt blifvit, att staden eljes fått rätt att afhända sig någon del af den staden donerade s. k. Borgmästarevreten, Magistraten, jämlikt 47 § i Kungl. Förordningen den 21 Mars 1862 funnit sig

pliktig vägra handräckning till verkställighet af Stadsfullmäktiges i detta protokollsutdrag omförmälda beslut, för så vidt det afsåge att afhända staden någon del af den åt densamma donerade jord.

N:o 100. Ang. försäljning af mark i Borgmästarevreten.

Stadsfullmäktige hafva emellertid tidigare, den 30 Maj 1912 beslutat bemyndiga Drätselkammaren att efter upprättande af tomtindelning i öfverensstämmelse med en af stadsplanekommitterade föreslagen planläggning af Borgmästarevreten försälja tomter inom Borgmästarevreten till priser och på öfriga försäljningsvillkor, som Drätselkammaren i hvarje särskildt fall kunde finna skäligt bestämma. Sistberörda beslut har utan någon som hälst erinran af Magistraten remitterats till Drätselkammaren för verkställighet. Drätselkammaren har dock ännu icke på grund af samma beslut försålt någon del af Borgmästarevreten.

På grund af hvad sålunda förekommit hemställer Drätselkammaren om bemyndigande att å stadens vägnar ingå till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan om rätt för staden att försälja eller eljes mot vederlag afhända sig mark inom den till staden donerade s. k. Borgmästarevreten.

Västerås den 5 December 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 101.

Drätselkammarens utlåtande ang. Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolags rekonstruktion.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 28 nästlidne November till utlåtande af Drätselkammaren remitterat en framställning från Sala-Gysinge-Gäfle Järnvägsaktiebolag om stadens medverkan till bolagets rekonstruktion i enlighet med ett framställningen bilagdt särskildt förslag.

Med anledning af denna remiss får Drätselkammaren anföra följande.

Såsom af handlingarna framgår, skulle rekonstruktionen i hufvudsak gå ut på, att järnvägen öfvertages af ett nytt bolag, i hvilket aktieägare och innehafvare af sväfvande fordringar i det nuvarande bolaget skulle ingå som delägare sålunda, att innehafvarne af stamaktier i det gamla bolaget erhölle sådana aktier i det nya bolaget till halfva beloppet, att innehafvarne af preferensaktier i gamla bolaget erhölle sådana af serien A i nya bolaget (med bättre rätt än stamaktierna i fråga om de årliga utdelningarne och tillgångarnes fördelning vid eventuel likvidation) till halfva beloppet och att ifrågavarande fordringsägare i likvid för sina fordringar till motsvarande belopp erhölle preferensaktier af serien B i nya bolaget (med bättre rätt än stamaktierna och preferensaktierna af serien A i ofvannämnda hänseenden). Garanterna å gamla bolagets obligationslån skulle därjämte, sedan nya

N:o 101. Ang. rekonstruktion af S. G. G. J. A.-B.

bolaget öfvertagit betalningsskyldigheten för dessa lån, i motsvarande grad garantera det nya bolagets ifrågavarande förbindelser.

Västerås stad är på grund af Stadsfullmäktiges beslut den 28 April 1898 ägare af nominellt 25,000 kronor i stamaktier i det gamla bolaget, hvarjämte staden jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 28 Februari 1901 iklädt sig garanti för riktiga gäldandet af ränta och amortering å ett belopp af 20,000 kronor af obligationslån, som bolaget upptagit mot säkerhet af inteckning i dess järnväg med förmånsrätt efter inteckning till säkerhet för bolaget lämnadt statslån. På grund af beröda garantiförbindelse har staden årligen måst göra utbetalning af ränta och amortering å bolagets obligationslån i förhållande till beloppet af den lämnade garantien och emot dessa utbetalningar emottagit bolagets förbindelser, löpande med 5 % ränta. Inberäknadt en af Drätselkammaren redan beslutad utbetalning under innevarande December månad uppgår stadens fordran hos bolaget i följd af dessa utlägg den 31 December 1912 till det i bolagets nu förevarande framställning angifna beloppet, 16,631 kronor 39 öre.

Det föreliggande rekonstruktionsförslaget skulle sålunda för Västerås stad innebära, att staden i utbyte mot sina stamaktier å 25,000 kronor i gamla bolaget erhölle sådana i nya bolaget å 12,500 kronor samt för sin reserverade fordran å 16,631 kronor 39 öre preferensaktier af serien B i nya bolaget å 16 600 kronor och kontant öfverskjutande 31 kronor 39 öre äfvensom att staden medgåfve, att stadens garanti för viss del af gamla bolagets obligationslån fortfarande finge blifva gällande i afseende å återstående amorterings- och räntebelopp, sedan nya bolaget öfvertagit betalningsansvaret för samma lån.

Ehuruväl den föreslagna rekonstruktionen icke är afsedd att tillföra järnvägsföretaget något nytt kapital, synes den dock i så måtto vara ägnad att stärka detsammas ställning, att företaget kommer att befrias från sin stora sväfvande skuld och att rätt stora afskrifningar samtidigt kunna ske De förslaget medföljande kalkylerna synas också vara ägnade att inge förhoppning om, att företaget så småningom skall kunna blifva ekonomiskt bärigt. Drätselkammaren finner därför ej skäl för staden att motsätta sig den ifrågasatta rekonstruktionen — äfven om någon mindre principell, ehuru praktiskt betydelselös anmärkning skulle kunna emot densamma framställas — då samma rekonstruktion synes för närvarande vara den enda utvägen att undvika en tvångslikvidation af bolaget. Då det af den af bolaget företedda utredningen, enligt hvilken skulderna till kommuner utgör något öfver 480,000 kronor men den balanserande förlusten endast 250,000 kronor, framgår, att de ränte- och amorteringsbelopp kommunerna på grund af sina garantiförbindelser fått gälda, användts delvis till andra ändamål än ränta och amortering, synes det dock Drätselkammaren nödvändigt att staden, om den beslutar lämna fortsatt garanti, gör detta med förbehåll, att nyssberörda missförhållande ej fortfar.

Drätselkammaren föreslår därför, att Stadsfullmäktige ville besluta

att för Västerås stads vidkommande lämna sin medverkan till det af Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolag framställda förslaget om bolagets rekonstruktion och i sådant hänseende

dels i det under bildning varande Sala—Gysinge—Gäfle Nya Järnvägsaktiebolag teckna 250 stamaktier à 50 kronor att gäldas genom aflämnande af ett lika antal stamaktier i Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolag och 332 preferensak-

tier af serien B à 50 kronor att gäldas genom kvittning af fordran hos Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolag till motsvarande belopp,

N:o 101. Ang. rekonstruktion af S. G. G. J. A.-B.

dels, sedan Sala—Gysinge—Gäfle Nya Järnvägsaktiebolag öfvertagit betalningsskyldighet för Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolags obligationslån ikläda sig garanti för riktiga gäldandet af de ränte- och amorteringsbelopp å samma lån, som återstå efter den 1 Januari 1913, i hvad de belöpa å den del af ursprungligen 20,000 kronor, hvarför staden genom Stadsfullmäktiges beslut den 28 Februari 1901 åtagit sig borgen, dock under förbehåll att hvad staden på grund af detta åtagande till äfventyrs kan komma att utgifva icke kommer att användas för annat ändamål än ränta och amortering å den del af bolagets obligationslån, hvarom här är fråga,

dels och bestämma, att af stadens utgifter på grund af sin borgen för Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolags obligationslån, hvilka utgifter hittills tagits af tillfälligt tillgängliga medel, ett belopp af 16,600 kronor, motsvarande stadens teckning af preferensaktier af serien B i Sala—Gysinge—Gäfle Nya Järnvägsaktiebolag må täckas af lånemedel.

Hvad den i den föreliggande framställningen omförmälda förutsättningen af Kungl. Maj:ts tillstånd till den nya garantiförbindelsen vidkommer, synes Drätselkammaren sådant tillstånd icke enligt gällande förordning om kommunalstyrelse i stad vara erforderligt för att gifva bindande kraft åt Stadsfullmäktiges beslut i denna del.

Västerås den 5 December 1912.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Efter mycket bekymmer för sin järnväg har styrelsen för Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolag nu uppgjort förslag till bolagets rekonstruktion. Rekonstruktionen går därpå ut, att det gamla bolaget säljer järnvägen till ett nytt bolag, i hvilket aktie-

N:o 101. Ang. rekonstruktion af S. G. G. J. A.-B.

ägarne i det gamla bolaget för sina aktier à 100 kronor taga aktier till motsvarande antal à 50 kronor. De gamla aktierna blifva således nedskrifna från 100 kronor till 50 kronor. Dessutom skola enligt förslaget fordringsägare hos det gamla bolaget taga aktier i det nya bolaget i likvid för vissa sina fordringar.

Till närmare upplysning om rekonstruktionsförslaget bifogas här ett tryckt exemplar af förslaget jämte en tryckt inbjudning till tecknande af aktier i det nya bolaget, som kommer att benämnas Sala—Gysinge—Gäfle Nya Järnvägsaktiebolag.

Då Västerås stad är stor aktieägare i och fordringsägare hos S. G. G. J. förutsätter rekonstruktionens genomförande kraftig medverkan af Västerås stad.

Enligt förslaget skall Västerås stad utbyta sina nu ägande 250 stamaktier à 100 kronor i det gamla bolaget mot 250 stamaktier à 50 kronor i det nya bolaget samt i det nya bolaget taga 332 preferensaktier af serien B à 50 kronor, för hvilka senare aktier likvid skall erläggas genom kvittning å stadens fordran hos S. G. G. J.

Vi bifoga härmed en uträkning å Västerås stads fordran hos S. G. G. J. per den 31 December 1912, upptagande af staden gjorda utlägg för af staden tecknad räntegaranti för ett S. G. G. J:s obligationslån jämte räntor å utläggen; och uppgår sammanlagda beloppet af dessa stadens fordringar till 16,631 kronor 39 öre, hvaraf 16,600 kronor, enligt förslaget, skola gäldas med preferensaktier af serien B i det nya bolaget samt 31 kronor 39 öre kontant betalas vid detta års utgång.

Rekonstruktionen, om den blir genomförd, kommer att för Västerås stad medföra den fördelen, att det nya bolaget, som skall öfvertaga betalningsansvar för det gamla bolagets alla öfriga skulder, hvilka icke komma att gäldas med preferensaktier af serien B, med tämligen stor visshet blir i tillfälle att säkert gälda ränta och amortering å dessa från det gamla bolaget öfvertagna skulder. Västerås stad kan således påräkna, att det nya bolaget skall efter detta års slut ordentligt inbetala annuiteterna å det obligationslån, för hvilket staden åtagit sig räntegaranti.

Med fästadt afseende härå och då, å ena sidan, om rekonstruktionen kommer till stånd Västerås stad kan påräkna att varda befriad från vidare utgifter på grund af sin räntegaranti för ett S. G. G. J:s obligationslån samt aktierna i det nya bolaget otvifvelaktigt från början få något värde, hvilket så småningom kommer att stiga, men, å andra sidan, om rekonstruktionsförslaget förfaller, stadens aktier i S. G. G. J. måste anses värdelösa och detsamma är förhållandet med de stadens fordringar, som äro afsedda att utbytas mot aktier, samt fära härjämte föreligger för staden att dess fordringar hos S. G. G. J. till följd af fortsatta utlägg på grund af räntegarantien skola ökas, utan utsikt för staden att återfå mera än en mindre del af dessa sina nya fordringar, få vi med åberopande jämväl af det tillmötesgående, som Västerås stad tillförene visat oss, äran härmed framställa, att Stadsfullmäktige må, med godkännande för sin del af ifrågavarande rekonstruktionsförslag, besluta att för Västerås stad i det under bildning varande Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolag teckna

250 stamaktier à 50 kronor att gäldas genom aflämnande af ett lika antal stamaktier i S. G. G. J. samt

332 preferensaktier af serien B à 50 kronor att gäldas genom kvittning af fordran hos S. G. G. J. till motsvarande belopp; äfvensom medgifva att, sedan S. G. G. Nya J. öfvertagit betalningsansvar för S. G. G. J:s nuvarande obligationslån, stadens räntegaranti för viss andel (20,000 kronor) å ett af dessa lån må fortfarande blifva gällande gent emot långifvaren.

N:o 101. Ang. rekonstruktion af S. G. G. J. A.-B.

Västerås stads medgifvande i sistberörda afseende torde förutsätta, att staden, sedan rekonstruktionen blifvvit genomförd, framdeles söker Kungl. Maj:ts tillstånd att få öfverflytta sin räntegaranti för viss andel i ett det gamla bolagets lån å ett det nya bolagets motsvarande lån.

Af rekonstruktionsförslaget framgår att rekonstruktionens genomförande likasom teckningen af de nya aktierna ej förutsätter någon som helst kontant utgift från Västerås stads sida.

Slutligen bifoga vi till kännedom om grunderna för det nya bolagets bildande och om sättet för aktieteckningen m. m. ett tryckt exemplar af inbjudningen till aktieteckningen i Sala—Gysinge—Gäfle Nya Järnvägsaktiebolag.

Sala den 20 November 1912.

För Sala—Gysinge—Gäfle järnvägsaktiebolag:

O. V. Lundberg.

Västerås, A. F. Berglis Boktryckeri, 1912.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1912. Den 19 December. XXII.

N:o 102.

Utgifts- och inkomststat för Västerås stad år 1913.

UTGIFTER:

A. Stadens allmänna drätsel:

Kapitalafbetalningar och räntor:

Kapitalafbetalningar:

Obligationslån;

1892 års 4 % lån å 400,000 kr., hvaraf återstår 273,000 kr.	9,000: —		
1896 års 3,6 % lån å 1,000,000 kr, hvaraf återstår 585,000 kr.	27,000: —		
1902 års 4 % lån å 2,000,000 kr., hvaraf återstår 1,747,000 kr.	31,000: —		
1907 års $4^1/_2$ % lån å 2,000,000 kr., hvaraf återstår 1,897,000 kr.	23.000: —		
1910 års $4^1/_2$ % lån å 3,000,000 kr., hvaraf äro utlöpande obligationer till ett belopp 1,993,000 kr.	13,000: —	103,000: —	

Räntor:

Ränta å 1892 års obligationslån	10.740: —		
„ å 1896 „ „	20,574: —		
„ å 1902 „ „	69,880: —		
„ å 1907 „ „	85,365: —		
„ å 1910 „ „	89,392: 50	275,951: 50	378,951: 50
		Transport	378,951: 50

N:o 102.
Budget för 1913.
Utgifter.

		Transport	378,951: 50
Tillfälliga lån:			
Å upplånta medel från fonder tillhopa 326,550 kr. (depositionsränta)	13,500: —		
Å upplånta medel från Sundinska fonden för pauvres honteux och Sundinska beklädnadsfonden tillhopa 50,000 kr. à 5 %	2,500: —	16.000: —	
Andra förbindelser:			
Ränteskillnad för i 1896 års lån ingående fonder 134,000 kr.	750: —		
Vallöfska donationen 20,000 kr. à 5 1/2 %	1,100: —	1,850: —	17,850: —

Aflöningar m. m.

a) *För Magistraten och Rådstufvurätten med underlydande tjänstemän och betjänte:*

Borgmästaren, lön	5,000: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	6,000: —	
Civilrådmannen, lön	3,000: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	4,000: —	
Brottmålsrådmannen, lön	2,500: —		
Ett ålderstillägg	500: —	3,000: —	
Illit. rådmannen, lön		1,000: —	
Stadsnotarien, lön		2,500: —	
Reservationsanslag för tillfälliga biträden enligt Kungl. brefvet den 27 februari 1868		200: —	
Anslag för beredande af semester åt borgmästaren och de litterate rådmännen samt stadsnotarien		700: —	
Trycknings och annonskostnader samt skrifmaterialier:			
Brist från år 1911	1,061: 46		
Årskostnader	2.500: —	3,561: 46	
Stadsfogden, lön	2,000: —		
Två ålderstillägg	600: —		
Ersättning för tjänstelokal	300: —		
Arvode åt vikarie under semester	150: —	3,050: —	
Kronouppbördskassören, lön	2,000: —		
Två ålderstillägg	600: —		
För extra skrifhjälp	600: —		
Arvode åt vikarie under semester	150: —	3,350: —	
Skrifbiträde å kronouppbördskontoret		1,000: —	
Stadsfiskalen, lön	2.200: —		
Två ålderstillägg	1.000: —	3,200: —	
Dessutom fri bostad utan värme och belysning till beräknadt värde af 600 kronor.			
	Transport	31,561: 46	396,801: 50

N:o 102.
Budget för 1913. Utgifter.

		Transport	31,561: 46	396,801: 50
Stadsvaktmästaren, lön		1,200: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Dyrtidstillägg för år 1913		150: —	1,650: —	
En exekutionsbetjänt, Pettersson: lön		1,300: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Dyrtidstillägg för år 1913		150: —	1,750: —	
En exekutionsbetjänt, Richtnér: lön		1,300: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Dyrtidstillägg för år 1913		150: —	1,750: —	
En exekutionsbetjänt, Steen: lön		1,300: —		
Dyrtidstillägg för år 1913		150: —	1,450: —	
Anslag till exekutionsbetjänterna för hållande af velocipeder			75: —	
Olycksfallsförsäkring för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna			60: —	
Läkarearvode för d:o, 4 personer à 4 kr.			16: —	
Telefonafgifter för ledningar till:				
Borgmästaren		70: —		
Civilrådmannen		50: —		
Brottmålsrådmannen		50: —		
Stadsfogden		50: —		
Kronouppbördskontoret		50: —		
Rådhuset, tamburen		50: —	320: —	38,632: 46

b) *för poliskåren:*

Poliskommissarien: lön			2,400: —	
Dessutom fri bostad utan värme och belysning till beräknadt värde af 600 kronor.				
Öfverkonstapeln: lön		1,800: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Beklädnadsersättning		150: —		
Dyrtidstillägg för år 1913		150: —	2,400: —	
1:ste Detektivkonstapeln: lön		1,600: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Beklädnadsersättning		150: —		
Dyrtidstillägg för år 1913		150: —	2,200: —	
2:dra Detektivkonstapeln: lön		1,500: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Beklädnadsersättning		150: —		
Dyrtidstillägg för år 1913		150: —	2,100: —	
Tre inspektionskonstaplar:				
Lön för hvar och en	1,500: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Beklädnad in natura	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —	2,070: —	6,210: —	
		Transport	15,310: —	435,433: 96

N:o 102.
Budget för 1913.
Utgifter.

		Transport	15,310: —	435,433: 96
Åtta ordinarie konstaplar:				
Lön för hvar och en	1,300: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Beklädnad in natura	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,870: —	14,960: —	
Tre ordinarie konstaplar:				
Lön för hvar och en	1,300: —			
Ett ålderstillägg	150: —			
Beklädnad in natura	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,720: —	5,160: —	
Fjorton ordinarie konstaplar:				
Lön för hvar och en	1,300: —			
Beklädnad in natura	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,570: —	21,980: —	
Tre extra konstaplar med bostad i logementen:				
Lön för hvar och en	1,000: —			
Beklädnad in natura	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,270: —	3,810: —	
En tillsyningsman för handeln med bränvin m. m.:				
Lön		1,800: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Beklädnadsersättning		150: —	2,250: —	
Olycksfallförsäkring åt polismännen			580: —	
Läkarearvode och medicin åt poliskårens medlemmar med familjer			282: —	
Telegram, telefonafgifter och telefonsamtal			450: —	
Trycksaker och skrifmateriel			600: —	
Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier m. m.			1,500: —	
Bränsle och lyse			1,400: —	
Ersättning åt brandkåren:				
för eldning af ugnarne		50: —		
„ snökörning från gården		50: —	100: —	
Skurning och städning			360: —	
Renhållning af gata och klosetter			70: —	
Brandstodsafgift			50: —	
Vattenafgift			55: —	
Krono- och kommunalutskylder			70: —	
Underhåll af fastigheten			300: —	
Oförutsedda utgifter			530: —	
Extra polisbevakning vid särskilda tillfällen och då en del af polispersonalen är enligt kontrakt beordrad att tjänstgöra å annan ort, beräknas till samma belopp, som ersättningen från statsverket för sådan tjänstgöring, eller			3,150: —	72,967: —
			Transport	508,400: 96

Transport 508,400: 96

N:o 102. Budget för 1913. Utgifter.

c) *Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner:*

Byggnadschefen: lön		8,000: —	
Statens ombudsman: lön	4,500: —		
Ett ålderstillägg	500: —		
Personligt lönetillägg	1,000: —		
Arvode åt vikarie under semester	200: —	6,200: —	
Stadskamreraren: lön	3,500: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	4,500: —	
Räkenskapsföraren och kontrollanten: lön	1,800: —		
Två ålderstillägg	600: —	2,400: —	
Skrifbiträde å ombudsmannaexpeditionen		1,200: —	
„ å drätselkamrerarekontoret		1,000: —	
Stadsinspektoren: lön	2,500: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	3,500: —	
Arbetsförmannen: lön	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,750: —	
Rådhusvaktmästaren: lön	1,200: —		
Ett ålderstillägg	150: —		
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,500: —	
Olycksfallförsäkring åt d:o		15: —	
Läkarearvode för d:o		4: —	
Till vaktmästaren Vallin för hållande af biträde vid städning		300: —	
Arvode vid sifferrevision af stadens räkenskaper utom Vatten- och Gasverkets samt Fattigvårdens		600: —	
Skrifmaterialier och bokbinderiarbeten m. m.		500: —	
Tryck- och annonskostnader		3,500: —	
Inventarier å byggnadschefskontoret		200: —	
Telefonafgifter för ledningar till:			
Stadsfullmäktiges ordförande	50: —		
Drätselkammarens „	50: —		
Drätselkammarekontoret	50: —		
Ombudsmannens kontor och bostad	100: —		
Byggnadschefens kontor och bostad	100: —		
Stadsinspektorens kontor och bostad	100: —		
Arbetsförmannens bostad	50: —	500: —	35,669: —

Pensioner:

Förre Stadsingeniören Fr. Gewalt	3,000: —	
„ Stadsfiskalen Aug. Vesterling	1,500: —	
„ Poliskonstapeln J. F. Asplund	600: —	
„ „ E. F. Kindblom	500: —	
„ Tornväktaren C. E. Eriksson	75: —	
„ Barnmorskan Carolina Närström	400: —	
Transport	6,075: —	544,069: 96

N:o 102. *Budget för 1913. Utgifter.*

Transport			6,075: —	544,069: 96
Förre Patrullkarlen S. E. Löfblad			100: —	
„ Sysslomannen J. E. Pettersson			800: —	
„ Städerskan vid rådhuset, Lovisa Almström:				
pension		300: —		
hyresersättning		150: —	450: —	
„ Sjuksköterskan Karolina Thunell			500: —	
Anslag till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond enligt kungl. brefven den $^{11}/_{11}$ 1850 och den $^{24}/_{2}$ 1868			360: —	8,285: —
Brandväsendet:				
Aflöningar:				
Brandchefen: lön	2,000: —			
Två ålderstillägg à 300: —	600: —			
Beklädnadsersättning	200: —	2,800: —		
(Bostad i brandstationen utan värme och belysning 600: —).				
Vice brandchefen: lön		500: —		
Brandmästaren: lön	1,400: —			
Två ålderstillägg à 150: —	300: —			
Beklädnadsersättning	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,970: —		
(Bostad i brandstationen utan värme och belysning 150: —).				
Stallkorpralen: lön	1,100: —			
Två ålderstillägg à 100: —	200: —			
Beklädnad in natura	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,570: —		
(Bostad i brandstationen utan värme och belysning 150: —).				
Maskinisten: lön	1,000: —			
Ett ålderstillägg	100: —			
Beklädnad in natura	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,370: —		
Två vice brandkorpraler: lön à 1,000: —	2,000: —			
Två ålderstillägg hvard. à 100: —	400: —			
Beklädnad in natura à 120: —	240: —			
Dyrtidstillägg för år 1913 à 150	300: —	2,940: —		
(Bostad i brandstationen utan värme och belysning 150).				
Verkstadsförmannen: lön	1,000: —			
Beklädnad in natura	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,270: —		
(Bostad utan värme och belysning 150: —).				
Tio brandsoldater: lön à 900: —	9,000: —			
Två ålderstillägg till 4 brandsoldater à 100: —	800: —			
Ett ålderstillägg till 4 brandsoldater à 100: —	400: —			
Transport	10,200: —	12,420: —		552,354: 96

N:o 102. Budget för 1913. Utgifter.

Transport	10,200: —	12,420: —		552,354: 96
Beklädnad in natura 10 man à 120:—	1,200: —			
Dyrtidstillägg för 1913 à 150: —	1,500: —	12,900: —		
(De gifta fri bostad utan värme och belysning à 150: — pr man och de ogifta fri bostad i brandstationens logement.)				
Reservanslag för sjukdomsfall		200: —		
Skorstensfejaren: lön		25: —	25,545: —	
Kol, ved och lyse:			1,000: —	
Stallet:				
Utfodring och skoning af 3 hästar à 500: —			1,500: —	
Diverse utgifter:				
Olycksfallsförsäkr. för brandchefen och vice brandchefen 25 kr. hvardera		50: —		
Kollektiv olycksfallsförsäkring för brandmästare och 15 man		205: —		
Trycksaker och skrifmaterialier		300: —		
Tvätt, skurning och städning		250: —		
Underhåll af brandtelegrafen och ringledningar till reservkåren		300: —		
Underhåll af brandredskapen		500: —		
Underhåll af invent. i brandstationen och verkstäderna		400: —		
Telefonafgifter och samtal		170: —		
Brandstodsafgifter för inventarier och fastigheter		100: —		
Läkarearvode och medicin		150: —		
Krono- och kommunalutskylder, vattenafgifter m. m.		200: —		
Hyresersätttning för 5 gifta brandsoldater		750: —		
Underhåll af brandstationens byggnader		300: —		
Oförutsedda utgifter		500: —	4,175: —	
Brandkårens reserv:				
Ångsprutan: 1:e sprutchefen (vice brandchefen).				
2:dre sprutchefen: lön		20: —		
1:ste maskinisten, tillika extra brandsoldat: lön		120: —		
2:dre maskinisten: lön		50: —		
30 man à 10 kr.		300: —		
Kol, tomthyra m. m.		150: —		
2 slangkärror: 2 förmän à 20 kr.		40: —		
20 man à 10 kr.		200: —		
Öfningar med manskapet		350: —	1,230: —	
Allmänna brandstyrkan:				
Hyra för spruthus		200: —		
Gratifikationer vid eldsvådor och sprutmönstringar		250: —		
Diverse utgifter vid eldsvådor		300: —	750: —	
Transport			34,200: —	552,354: 96

N:o 102. Budget för 1913. Utgifter.

Nyanskaffning:

	Transport	34,200: —	552,354: 96
En åk- och transportvagn	350: —		
Omläggning af 2:ne serier å brandtelegrafnätet med cirka 4,000 mtr Hackethaltråd	600: —	950: —	35,150: —

Byggnadsnämnden:

Arvode för uppehållande af stadsarkitektgöromålen	2,000: —	
Aflöning till ett ingenjörsbiträde	3,000: —	
Telefonafgift för stadsarkitekten	50: —	
Förslagsanslag till anskaffande och underhåll af materialier m. m.	700: —	5,750: —

Hälsovårdsnämnden:

A) *Allmänna hälsovården:*

Aflöningar:

1:ste stadsläkaren: aflöning	3,000: —		
Arvode åt vikarie under semester	250: —	3,250: —	
2:dre stadsläkaren: aflöning	2,000: —		
Arvode åt vikarie under semester	250: —	2,250: —	
1:sta barnmorskan: lön		600: —	
2:dra barnmorskan: lön		500: —	
En ordinarie sjuksköterska (Anna Ekström) lön		600: —	
En ordinarie sjuksköterska (Maria Hellström) lön		500: —	
En hälsopolis (Berglund) lön	1,500: —		
Två ålderstillägg à 150: —	300: —		
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,950: —	
Anslag till hälsopolisen Berglund för hållande af velociped		25: —	

Öfriga utgifter:

Animalvaccin för skyddkoppsympning	100: —		
Bidrag till stadsbarnmorskans pension	30: —		
Telefonafgifter	350: —		
Desinfektionskostnader	400: —		
Tryck- och annonskostnader	150: —		
Diverse	200: —	1,230: —	
Anslag för vård af meddellösa lungsjuka		2,000: —	
Anslag till Västerås stads förening mot tuberkulos för upprätthållande af föreningens dispensärverksamhet		2,000: —	14,905: —

B) *Epidemiska sjukhuset:*

Aflöningar:

Stadsläkaren för landsbygdens sjuka	1,000: —		
Tre ordinarie sjuksköterskor à 500: —	1,500: —		
Transport	2,500: —	14,905: —	593,254: 96

N:o 102. Budget för 1913. Utgifter.

Transport	2,500: —		14,905: —	593,254: 96
Tre sjuksköterskebiträden à 300: —	900: —			
Extra sjuksköterskehjälp, förslagsvis	1,000: —			
En vaktmästare	500: —			
En gårdsdräng utan kost och bostad	960: —			
En köksföreståndarinna	350: —			
Till biträde i köket	350: —	6,560: —		
Mathållning:				
Fri kost för 3 sjuksköterskor, 3 sjuksköterskebiträden, 1 vaktmästare, 1 köksföreståndarina och 1 köksbiträde: 9 personer à 350: —	2,250: —			
Utspisning för patienterna	10,000: —	12,250: —		
Öfriga utgifter:				
Medicin, förslagsvis	1,500: —			
Ved, kol och lyse	3,000: —			
Brandstods-, vatten- och telefonafgifter	400: —			
Anskaffning och underhåll af sjukhuskläder till patienterna	1,100: —			
Anskaffning af madrasser	1,800: —			
„ och påläggning af korkmattor i vissa lokaler i gämla paviljongen	1,000: —			
Tvätt och rengöring	800: —			
Diverse utgifter	1,000: —	10,600: —	29,410: —	
C) *Köttbesiktningsbyrån:*				
Aflöningar:				
Föreståndarens lön 2,500: —				
Personligt lönetillägg 500: —		3,000: —		
En hälsopolis (Holtz) aflöning 1,500: —				
Två ålderstillägg 300: —				
Dyrtidstillägg för 1913 150: —	1,950: —			
Bokförare och kassör	600: —			
Vaktmästare	900: —			
Biträden vid trikinundersökningen	1,020: —			
Extra biträde, förslagsvis	600: —	5,070: —		
Öfriga utgifter:				
Värme, belysning och vatten	550: —			
Telefonafgift	80: —			
Tvätt	150: —			
Beräknad hyra	2,000: —			
Diverse oförutsedda utgifter	550: —	3,330: —	11,400: —	55,715: —
			Transport	648,969: 96

N:o 102.
Budget för 1913.
Utgifter.

			Transport	648,969: 96

Fosterbarnsnämnden:

Annonsering, tryck och blanketter		100: —	
Skjutsar vid besiktningar och öfriga diverse utgifter		50: —	150: —

Gatuläggningen:

Kostnader för mindre gatuarbeten samt afgäld för nubbstenbrott	6,000: —		
Kostnader för makadamslagning	4,000: —	10,000: —	
Särskilda mindre gatuarbeten m. m.:			
Nygatan från gamla Utanbygatan till Knutsgatan	2,000: —		
Herrgärdsgatan midt för byggmästare Hammers hus	350: —		
Biskopsgatan från Källgatan till Biskopsbron	2,580: —		
Västmannagatan från Stora gatan till Kristinagatan	2,700: —		
Villagatan från Svantegatan till Eriksgatan	1,000: —		
Karlsgatan från Stora gatan till Nedre Trädgårdsgatan	3,000: —		
Ordnande af viken i Svartån mellan slottsträdträdgården och järnvägsbanken	3,250: —	14,880: —	24,880: —

Vägunderhåll:

För grusning och makadamisering af vägar samt erforderliga vägförbättringar närmast tullarne		8,000: —	
En gångbana å landsvägen vid Sommarro		500: —	8,500: —

Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

(Bil. litt. A. sid. 512).

Vattenverket		68,335: —	
Gasverket		124,550: —	
Elektricitetsverket		129,990; —	
Afloppsledningarna		17,850: —	340,725: —

Gatubelysningen:

Gasbelysningen	27,560: —		
Elektrisk belysning	1,950: —		
	29,510: —		
Afgår för belysning å hamnen	1,300: —	28,210: —	
Transport		28,210: —	1,023,224: 96

N:o 102. Budget för 1913. Utgifter.

Transport			28,210: —	1,023,224: 96
Anskaffning af 3 st. nya lyktor i Karlsgatans sträckning genom Kopparbergsvreten			550: —	28,760: —

Renhållningsverket:

Aflöningar:

Föreståndarens lön	1,800: —			
Två ålderstillägg	600: —			
Ersättning för kontorslokal	400: —	2,800: —		
Kontorsbiträde		900: —		
Förman och fodermarsken:				
Lön för hvardera	1,100: —			
Två ålderstillägg	200: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —			
(Bostad in natura 150: —)		2,900: —		
G. Malmén, G. Karlsson, Arvid Andersson och Sunesson:				
Lön för hvar och en	900: —			
Två ålderstillägg	200: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —			
(Bostad in natura 150: —)		5,000: —		
Emanuel Andersson: lön	900: —			
Två ålderstillägg	200: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —			
Hyresersättning	175: —	1,425: —		
S. Lundin, Oskar Eriksson, Karl Forslund och Gust. Vestling:				
Lön för hvar och en	900: —			
Ett ålderstillägg	100: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —			
Hyresersättning	175: —	5,300: —		
Henrik Isberg: lön	900: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —			
Hyresersättning	175: —	1,225: —		
Extra arbetare		1,000: —		
En sopare: lön	900: —			
Dyrtidstillägg för år 1913	150: —			
Hyresersättning	100: —	1,150: —		
En sopare för sommaren:				
150 dagar à kr. 3: 25		487: —	22,187: —	
Extra körslor			100: —	
Inköp af torfmull			4,320: —	
Transport			26,607: —	1,051,984: 96

N:o 102. Budget för 1913. Utgifter.

Transport			26,607: —	1,051,984: 96
Stallet:				
Från jordbruket:				
Hafre 18,550 kg.	2,226: —			
Hö 36,500 „	1,190: —			
Halm 26,000 „	1,040: —	5,456: —		
Hästskoning		300: —		
Underhåll af seldon, filtar och täcken m. m.		400: —		
Försäkring och brandpremier		150: —	6.306: —	
Diverse utgifter:				
Olycksfallsförsäkring		78: —		
Trycksaker och räkenskapsböcker		30: —		
Vattenafgift		50: —		
Sotning		30: —		
Upphämtning af sopor		325: —		
Brandstodsafgifter		60: —		
Komplettering och underhåll af latrinkärl		250: —		
Reparation och underhåll af fordon		700: —		
Beklädnadspersedlar		500: —		
Telefonafgifter		200: —		
Läkarearvode		50: —		
Medicin		200: —		
Drifkraft för blandningsmaskin		800: —		
Oförutsedda utgifter		500: —	3,773: —	
Nyanskaffning:				
En kärra för gatusopning			120: —	
			36,806: —	
Jordbruket:				
Arrenden:				
För del af Kungsängen	200: —			
„ stadens utjordar vid Nordanby (300 + 500)	800: —			
„ Nordanby gård	1,500: —	2,500: —		
Aflöningar:				
A. Berglind: lön	900: —			
K. Kihlgren: lön	800: —			
Extra arbetare och trösk	3.300: —	5,000: —		
Utsäde af egen skörd:				
Råg 600 kg.	84: —			
Hvete 800 „	144: —			
Transport	228: —	7,500: —	36,806: —	1.051.984: 96

N:o 102. *Budget för 1913. Utgifter.*

Transport	228: —	7,500: —	36,806: —	1,051,984: 96
Hafre 7,000 kg.	980: —			
Frö 200 „	180: —			
Potatis 20 tunnor	100: —	1,488: —		
Stallet:				
Från jordbruket:				
Hafre 5,950 kg.	714: —			
Hö 15,000 „	900: —			
Halm 10,000 „	360: —	1,974: —		
Diverse utgifter:				
Komposter, stallströ, sopor och pudrett från renhållningsverket	500: —			
Hästskoning	150: —			
Underhåll af fonden	200: —			
Underhåll af hus	500: —			
Krono- och kommunalutskylder	450: —			
Oförutsedda utgifter	200: —	2,000: —		
Nyanskaffning:				
En häst	900: —			
En självbindare	675: —			
En radsåningsmaskin	200: —			
Anslag för reparationer och inventarier vid Nordanby kr. 10,000 att uttaxeras på 5 år, 1911—1915, 3:dje årets uttaxering	2,000: —	3,775: —	16,737: —	53,543: —
Parker och planteringar:				
Aflöningar:				
C. A. Forsberg, lön	1,800: —			
Två ålderstillägg	600: —			
Personligt lönelillägg	400: —	2,800: —		
En elev		960: —		
Telefonafgift	53: —			
Brandförsäkringar	37: —	90: —	3,850: —	
För skötsel och underhåll:				
Vasaparken och parken emellan Kopparbergsvägen och Kaserngatan samt trädplanteringar utom stadens tullar		2,500: —		
Stadsparkens vård och underhåll		1,000: —		
Planteringen utmed Hamngatan		800: —		
Planteringar vid Esplanader och öfriga gator samt vid Elementarläroverket för gossar		1,100: —		
Planteringen framför Stadshuset och parken vid Komministergården		500: —		
Transport		5,900: —	3,850: —	1,105,527: 96

N:o 102. *Budget för 1913. Utgifter.*

Transport		5,900: —	3,850: —	1,105,527: 96
Djäknebergets vård och underhåll samt reparation af tempel, flaggstänger och flaggor		1,500: —		
Stallhagen, Mariaberget och s. k. Käringberget		500: —		
För skötseln af planteringarne vid Folkskolehusen		600: —		
För vård af den naturliga parken Elba		200: —		
330 kektoliter koks till växthuset		450: —		
För skötsel och vård af Västerås h. allm. lärov. botaniska trädgård		400: —		
Grus till alla planteringar		1,000: —		
Oförutsedda utgifter		500: —	11,050: —	
Tillfälliga utgifter:				
2 st. gräsklippningsmaskiner		100: —		
Reparation af redskap		200: —		
2 st. svenska flaggor till Djäkneberget		132: —		
Reparation, delvis ombyggnad af dansbanan på Djäkneberget		1,000: —		
Målning af musiktemplet i Vasaparken		60: —		
För gallring och trädplantering på Elba		500: —		
För omläggning af gräsmattorna utmed Hamngatan samt påfyllning af omkring 300 lass jord på desamma		500: —	2,492: —	
För tillsyn och vård af svanorna och änderna i Svartån			100: —	17,492: —
Hästholmarne:				
Utskylder och reparationer			400: —	
Uppförande af en dansbana å Elba	2,500: —			
„ af afträde med urinkurar å Elba	500: —	3,000: —		
att fördelas på 2 år — 1:sta årets uttaxering			1,500: —	
Anläggande af en ångbåtsbrygga vid Östra holmen			2,000: —	3,900: —
Skogarne:				
Aflöning till skogvaktaren		1,000: —		
Dyrtidstillägg till d:o för år 1913		150: —	1,150: —	
För tillsyn af stadens skogar af jägmästare			100: —	
Telefonafgift			80: —	
Skogsarbeten			1,200: —	
Dikning			750: —	3,280: —
Rådhuset:				
Kostnad för uppvärmning			1,400: —	
Belysning			800: —	
Brandstodsafgifter			131: —	
Skötsel af uren			40: —	
Diverse utgifter			500: —	2,871: —
			Transport	1,133,070: 96

		Transport		1,133,070: 96

N:o 102. Budget för 1913. Utgifter.

Stadshotellet:

Andelar i obligationslån:				
ett års ränta	27,017: 29			
ett års amortering	11,631: —	38,648: 29		
Kostnad för uppvärmning och varmvatten			7,600: —	
Häri ingår aflöning till eldaren		960: —		
Bostad för eldaren		250: —		
Hyra för spritbolagets lokal i gården N:o 21, Norra kvarteret			200: —	
Kostnad för elektrisk belysning i fästvåningen, trapporna och yttre belysning			1,200: —	
Krono- och kommunalutskylder			3,275: —	
Brandstodsafgifter för fastighet och lösegendom			519: 20	
Renhållning af gården			60: —	
Underhåll af fastigheten			1,000: —	
Diverse reparationer			3,500: —	17,354: 20

Sundinska huset:

Afgift till Sundinska fonden för fastighetens öfvertagande af staden	5,000: —	
Utskylder	500: —	
Brandstodsafgift	130: —	
Vattenafgift	70: —	
Sotning m. m.	55: —	
Reparationer och underhåll	3,000: —	8,755: —

Kallbadhuset:

Aflöningar och reparationer m. m.	500: —

Varmbadhuset:

Andelar i obligationslån:			
Årets ränta	11,088: 13		
„ amortering	2,515: —	13,603: 13	
Aflöningar: Föreståndaren, utom bostad, 2 rum och kök jämte värme		1,200: —	
Maskinisten, utom bostad, 1 rum och kök jämte värme		1,200: —	
Eldaren		1,000: —	
Biljettförsäljerskan		720: —	
Badbiträdet i simhallen		720: —	
3 baderskor		1,080: —	
2 vakter i folkbad och simhall		1,200: —	
2 tvätterskor		1,440: —	
1 extra hjälp till badning vid behof		240: —	8,800: —
Transport			8,800: —

Transport 8,800: — 1,159,680: 16

N:o 102. *Budget för 1913. Utgifter.*

	Transport	8,800: —	1,159,680: 16
Provision å badbiljetter		2,500: —	
Skrif- och trycksaker, annonser m. m.		300: —	
Badingredienser		400: —	
Förbrukningsartiklar		1,300: —	
Kol		7,500: —	
Elektrisk belysning		1,000: —	
Ved		75: —	
Telefon		75: —	
Kronoutskylder		250: —	
Kommunalutskylder		845: —	
Läkarearvode för personalen à 4 kr. person		48: —	
Olycksfallspremie		103: 50	
Brandförsäkring		150: —	
Underhåll af pannor m. m.		300: —	
„ „ inventarier och hus		600: —	
Oförutsedda utgifter		303: 50	24,550: —

Tullhuset:

Telefonafgift	50: —	
Vattenafgift	14: —	
Brandstodsafgift	20: —	
Sotning	6: —	
Reparationer m. m.	100: —	190: —

Stallet:

Utfodring, hästskoning och hästförsäkring af 2 hästar			1,200: —	
Diverse utgifter för stallet			200: —	
Aflöningar till två körkarlar à	1,000: —	2,000: —		
Dyrtidstillägg till två körkarlar för år 1913 à	150: —	300: —	2,300: —	
Inköp af en häst			600: —	4,300: —

Renhållning:

Bortrensning af ogräs och renhållning (vinterunderhåll och spolning) å gator och allmänna platser		4,000: —	
S. k. kapitelhjonen för sopning å allmänna platser, 13 kvinnor à	130: —	1,690: —	
För sopning å söndagarna under Maj—September 24 dagar	7: —	168: —	5,858: —

Arrenden och afgälder:

Afgäld för s. k. gästgifvarejorden i gamla och nya Stohagsjorden efter medelmarkegångspris cirka		11: —	
Arrende för s. k. Falkenbergska tomten vid Kvarntullen		200: —	
	Transport	211: —	1,194,578: 16

Transport		211: —	1,194,578: 16
Afgäld efter medelmarkegångspris för till staden upplåten mark:			
Af länslasarettets område	18: —		
Af straffängelsets „	10: —	28: —	
Afgäld för mark, afsöndrad från straffängelsets jordområde enligt Kungl. brefvet den $^{21}/_{11}$ 1873		100: —	
Afgäld af Vasaparken, lösen för 53,4 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris . . .		440: —	
Ersättning enligt Kungl. brefvet den 21 september 1900 för upplåtande till staden af:			
1:o) Stadskomministerns förut anslagna löningsjordar i Kopparbergsvreten, Ängsgärdet och Herrgärdet, lösen för 20,91 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris .	155: —		
2:o) Domkyrkosysslomannens förut anslagna löningsjord å Trådarön: lösen för 97,2 liter spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	7: 50	162: 50	
10:de årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden		124: —	
7:de årets afgäld till S:t Ilians kommun för Klockartorps och Talltorps öfverflyttande till staden . .		160: 48	
Afgäld för två fattigvården förut tillhörande planteringsland		50: —	
Arrende för mark i Lustigkulls- och Skenvretarne		165: —	1,440: 98

Årliga utgifter:

Fångars vård och förplägning å straffängelset		250: —	
Krono- och kommunalutskylder:			
för de af staden exproprierade delarne af Kungsängen	200: —		
för Östra utmarken	320: —		
„ Viksängs villaområde	51: —		
„ diverse jordägor och annan fastighet .	572: —	1,143: —	
Brandstodsafgifter för lösören		100: —	
Stadens andel i lön till skarprättaren $^{12}/_{32}$-delar af 200 kr.		75: —	
Paviljongen i Stadsparken:			
Brandstodsafgift, utskylder och underhåll .	450: —		
Målning af paviljongen	1,000: —	1,450: —	
Klapphuset:			
Tillsyn däraf	125: —		
Diverse utgifter	100: —	225: —	
Premier för olycksfallsförsäkring af stadens arbetare	600: —		
Läkare- och sjukvård åt samma arbetare . . .	400: —	1,000: —	
Arvode till ombud vid mantalsskrifningen		120: —	
Kostnader för brandsyn		450: —	
Transport		4,813: —	1,196,019: 14

N:o 102. Budget för 1913. Utgifter.

Transport		4,813: —	1,196,019: 14
Årsafgift till svenska stadsförbundet à 2 kr. för hvarje 100-tal innevånare		400: —	
Prenumerationsafgift för Svenska statsförbundets tidskrift 45 exemplar		150: —	5,363: —

Anslag för undervisningsändamål:

För undervisning i tekniska skolan		3,000: —	
„ Arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet		1,600: —	
„ „ bibliotek		1,500: —	
„ skötsel och vård af sockenbiblioteket		75: —	
Hyresbidrag till rektor vid högre allm. läroverket		1,200: —	
Brandstodsafgift för högre allm. läroverkets byggnader		252: 04	
Bidrag till lärarinnornas vid flickläroverket ålderstillägg och pensionering utöfver den enligt stadsfullmäktiges beslut den 26 sept. 1912 efterskänkta räntan å läroverkets lån från stadskassan, $5^1/_2$ % å 30,000 kronor eller 1,650 kronor, förslagsvis		700: —	8,327: 04

Diverse särskilda ändamål:

Anslag för uppehållande af Arbetsförmedlingsanstaltens verksamhet		2,000: —	
Anslag till Västerås sjukkassors centralförsamlings fortsättsättningsförening, förslagsvis		2,500: —	
Anslag till stadsplanekommitterade		3,500: —	
„ „ skridskoklubben		400: —	
„ „ barnhemmet Sparfboet		300: —	
„ „ såsom bidrag till trädgårdsutställning år 1913		1,000: —	
„ „ för utgifvande af stadens kommunala historia		2,500: —	
„ „ lefnadskostnadsundersökning		2,000: —	
Hyra för f. d. Sundénska huset		800: —	
Anslag för vissa filantropiska ändamål:			
Arbetsstugan	2,500: —		
Barnkrubban	1,000: —		
Barnhemmet	500: —		
Nattherberget	300: —		
	4,300: —		
med afdrag af det belopp, som för dessa ändamål skall af Sundinska fondens öfverskottsmedel utgå	3,300: —	1,000: —	
Representationsanslag		1,000: —	17,000: —

Afkortningar:

För debiterade men ej influtna utskylder	30,000: —

Förslagsanslaget:

För diverse utgifter och oförutsedda behof	14,414: 06
Transport	1,271,123: 24

Transport 1,271,123: 24

B. Fattigvården:

Enligt bilaga litt. B. sid. 517 . . . . 103,142: 48

C. Folkskoleväsendet:

Eligt bilaga litt. C. sid. 519 . . . . 168,919: 88

D. Kyrkliga ändamål:

Enligt kyrkostämmans beslut den 28 oktober 1912; bilaga litt. D. sid. 527 31,836: 25

Kronor 1,575,021: 85

Utgifter att täckas af lån

enligt af stadsfullmäktige under år 1912 fattade beslut

29/2	Till andel i kostnaden för afloppsledning mellan Allm. Svenska Elektriska Aktiebol. mekaniska verkstad och Svartån		2,650: —
„	Till uppförande af tre magasinsbyggnader å hamplanen		230,000: —
„	Till gatu- och ledningsarbeten i Kaserngatan mellan Timmermansgatan och Kopparbergsvägen samt Östermalmsgatan mellan Kopparbergsvägen och Allégatan		38,300: —
„	Till kranar vid hamnen		19,400: —
„	Till malmlossnings- och lastningsanordningar vid hamnen		25,400: —
28/3	Till ledningar till och å Akademivreten		30,100: —
29/8	Till en ny annexbyggnad för Västerås högre allm. läroverk . . .		150,000: —
„	Till en ny körbro öfver Svartån vid Biskopsgatan		25,000: —
„	Till inköp af gatumark från lägenheten Andersberg		3,000: —
„	Till andel af köpeskillingen för lägenheten Fridsborg		10,000: —
31/10	Till tecknande af aktier i Västerås Teateraktiebolag		40,000: —
18/12	Till täckande af utgifter på grund af borgen för Sala—Gysinge—Gefle Järnvägsaktiebolag		16,600: —
„	Till gatuläggningsarbeten:		
	Västgötegatan mellan Slottsgatan och Hällgatan . . .	13,170: —	
	Gåsmyregatan från nuvarande tuktade stensättningen till Domkyrkoesplanadens norra gren	6,600: —	19,770: —
„	Till nyanläggningar och nyanskaffningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken:		
	mätare och inventarier	18,000: —	
	serviser och div. ledningar inom och utom stadsplanen	20,000: —	
	gasledning i Biskopsgatan mellan Östra Ågatan och Källgatan	1,800: —	39,800: —
		Kronor	650,020: —

N:o 102.
Budget för 1913. Inkomster.

INKOMSTER.

Stadens allmänna drätsel:

Behållning från föregående år . . . . 72,000: —

Räntor och kapitalafbetalningar:

Af Vatten- och Gasverksstyrelsen:

För vatten-, gas- och elektricitetsverken jämte afloppsledningarne

Å 1892 års lån:

(Kapitalskuld den 1/1 1913 37,033 kr.)

Ränta à 4 %	1,456: 90			
Amortering	1,221: —	2,677: 90		

Å 1896 års lån:

(Kapitalskuld den 1/1 1913 124,199: 04 kr.)

Ränta à 3,6 %	4,367: 98			
Amortering	5,732: 26	10,100: 24		

Å 1902 års lån:

(Kapitalskuld den 1/1 1913 70,679: 46 kr.)

Ränta à 4 %	2,827: 18			
Amortering	1,254: 18	4,081: 36		

Å 1907 års lån:

(Kapitalskuld den 1/1 1913 654,616: 71 kr.)

Ränta à 4 1/2 %.	29,457: 75			
Amortering	7,936: 84	37,394: 59		

Å 1910 års lån:

(Kapitalskuld den 1/1 1913 683,468: 38 kr.)

Ränta à 4 1/2 %.	30,599: 42			
Amortering	6,962: 49	37,561: 91	91,816: —	
Enligt särskild amorteringsplan för vatten-, gas- och elektricitetsverken samt afloppsledningarna skall till Drätselkammaren inlevereras för att tillgodoföras verkens amorteringsfond	120,441: 61			
från denna fond skall enligt ofvan utbetalas.	91,816: —			
återstår till afsättning	28,625: 61			
		Transport	91,816: —	72,000: —

N:o 102. Budget för 1913. Inkomster.

Transport			91,816: —	72,000: —

Af Folkskolestyrelsen:

Å 1892 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 68,250 kr.)				
Ränta à 4 %	2,685: —			
Amortering	2,250: —	4,935: —		
Å 1902 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 187,802: 50 kr.)				
Ränta à 4 %	7,512: 10			
Amortering	3,332: 50	10,844: 60		
Å 1907 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 42,000 kr.)				
Ränta à 4 1/2 %.	1,890: —			
Amortering	500: —	2,390: —		
Å 1910 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 26,170 kr.)				
Ränta à 4 1/2 %.	1,171: 80			
Amortering	260: —	1,431: 80	19,601: 40	

Af Fattigvårdsstyrelsen:

Å 1892 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 13,650 kr.)				
Ränta à 4 %	537: —			
Amortering	450: —	987: —		
Å 1902 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 22,099: 55 kr.)				
Ränta à 4 %	883: 98			
Amortering	392: 15	1,276: 13	2,263: 13	

Af Kyrkorådet:

Å 1896 års lån:				
(Kapitalskuld den 1/1 1913 13,820 kr.)				
Ränta à 3,6 %		487: 80		
Amortering		540: —	1,027: 80	114,708: 33
			Transport	186,708: 33

N:o 192. Budget för 1913. Inkomster.

Transport			186,708: 33
Ränta å Vatten- och Gasverksstyrelsens rörelsekapital, förslagsvis 80,000 kr. à 4½ %			3,600: —
Depositions- och upp- och afskrifningsräntor			4,000: —

Tomtören:

För årskilliga tomter å stadens grund och för delar af Humlegården, som upplåtits till N:ris 113, 114 och 115 i södra kvarteret		122: 78	
För magasiner å hamnområdet		360: 32	483: 10

Arrenden för diverse jordlägenheter:

Östra Utmarken:

Lägenheten Lilla Stenby (C. A. Johansson)		360: —	
„ Gustafsslätt (F. Th. Larsson)		281: —	
„ Andersbo (Gustaf Andersson)		350: —	
Gården Utmarken (Gust. Andersson)	272: —		
„ (C. J. Nyström)	192: —		
„ (G. Vallberg)	224: —		
„ (Kristina Pettersson)	40: —		
„ (Renhållningsverket)	300: —	1,028: —	
Lägenheten Enbacken, den till biskopen ej upplåtna delen (Ernst Nyberg)		160: —	
„ Grönbo (Myggbo sågbolag)		100: —	
Egendomen Nordanby (Renhållningsverket)		1,500: —	
Sundinska utmarken (Slaktare Johansson, Vargbo)		200: —	
Utmarksjord invid Nordanby (Renhållningsverket)		500: —	
„ cirka 1 ½ tunnland vid Malmaberg (J. A. Andersson)		25: —	
Jakträtten å utmarken (J. V. Ödman och Clas Sundin)		30: —	4,534: —

Västra Utmarken:

Byggnadsplatser å s. k. Käringberget			
Er. Andersson	35: —		
Doktor Holm	50: —		
Gust. Laurell (med byggnader)	100: —		
G. V. Johansson	50: —		
Ahfeldts sterbhus	25: —		
Rich. Blom	30: —		
Jenny Blohm	25: —	315: —	
Ett område intill lägenheten Karlsfrid (C. J Carlsson)		3: —	
Byggnadsplatser å s. k. Ragvaldsbacke.			
J. A. Thelin	10: —		
A. R. Andersson	10: —		
Er. Eriksson	5: —		
Hj. Örtengren	15: —		
S. G. Hedin	10: —	50: —	
Transport		368: —	199,325: 43

N:o 102. Budget för 1913. Inkomster.

Transport		368: —	199,325: 43
Ett till Hyttan på 50 år för rätt till framdragande af järnvägsspår upplåtet område, 14:de året		25: —	
Mark upplåten till Trångfors kraftaktiebolag		35: —	
Ett område intill Manneborg (Frans Johansson)		5: —	
„ „ Ljungstorp (C. A. Thörnblom		3: —	
„ „ af s. k. Pistolvreten (J A. Jansson)		20: —	
Af s. k. Gästgifvarevreten i gamla Stohagsjorden			
ägofig. N:o 544 och del af 545 (G. M. Vestman)	40: —		
ägofig. N:o 546 (Handl. Belinke)	30: —		
ägofig. N:o 512 (G. A. Andersson)	60: —		
Af nya Stohagsjorden:			
ägofig. N:o 570—573 (C. A. Thörnblom)	15: —	145: —	
Ett område vid Vallhalla (Th. Sundemans sterbhus)		10: —	611: —
Viksäng:			
Nio villatomter, utarrenderade till och med år 1944			360: —
Diverse arrenden:			
Förra stadskassörsjorden i			
Iggebygärdet (Kristiansborgs gård)	35: —		
Rigärdet (Svenska Metallverken)	18: —		
Trådarön (J. A. Hellman)	30: —	83: —	
Stadskomministerns f. d lönejord i Kopparbergsvreten (Allm. Svenska Elektriska Akt.-Bol.)		50: —	
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön (C. J. Fält)		7: —	
Två mindre områden utom Gåsmyretullen		30: —	
Mark af Persbo hage (Trångfors kraftaktiebolag)		6: 90	
En backe intill ån utom Kvarntullen (J. E. Jansson)		5: —	
Koloniträdgårdarne		250: —	
För mark af Kungsängen (Renhållningsverket)		200: —	
„ „ upplåten till Sv. Metallverken för kraftledning till Skultuna		10: —	
„ „ af Katrinelundsområdet		25: —	666: 90
Arrende för fiskvatten:			
Fiskvatten i västra Västeråsfjärden från Johannisberg till Guatafsvik samt vid Kattskär och Amundgrund		50: —	
„ fr. o. m. Gustafsvik till Stallhagen		25: —	
„ från Stallhagen till Lillån		25: —	
„ från Lillån till Viksäng		45: —	
„ vid Viksäng		15: —	
„ vid Hästholmarne jämte fiskarstugan med jord å Elba		150: —	310: —
Hyresmedel:			
Paviljongen i Stadsparken		500: —	
Transport		500: —	201,273: 33

N:o 102.
Budget för 1913. Inkomster.

Transport	500: —		201,273: 33
Platshyra för pumphus å Kungsängen	50: —		
„ „ två magasin å södra Skallberget	20: —		
„ „ en paviljong å Kreaturstorget	25: —		
„ „ ett magasin å tomten N:o 38 Västermalm	25: —		
„ „ ett magasin å tomten N:o 75 södra kvarteret	175: —		
Upplagsplats å tomten N:o 6 norra kvarteret	25: —		
„ å Kungs- och Munkängen	425: —		
Vattenkiosken i Vasaparken	10: —		
Fotografiatelier vid Viksäng	5: —		
„ å Kungsängen	25: —	785: —	
Nettobehållning genom uthyrning af remontstallarne, cirka		400: —	
Stadens andel i plats- och hyresmedel från Strömsholms väg		500: —	
Hyra för lägenheten Rosenberg		300: —	
Afgäld för upplåten mark till tomten N:o 4 södra kvarteret	10: —		
„ „ 104 södra kvarteret	4: —		
„ „ 133 västra kvarteret	10: —		
„ „ 113 och 114 västra kvarteret	10: —	34: —	
Hyra för köttbesiktningsbyrån		2,000: —	
„ „ vattenkraften i Svartån		3,000: —	
„ „ upplagsplatser å hamnområdet, Axel Hygrell & C:o	1,125: —		
Tegel- och Murbruksaktiebolaget	1,515: —		
Grosshandl. Er. Andersson	650: —		
Grosshandl. Axel Sundström	250: —		
öfriga upplåtna platser, förslagsvis	960: —	4,500: —	
Hyra för hamnmagasinen		10,000: —	22,019: —

Brandverket:

Diverse inkomster från verkstäderna m. m. . . . 3,000: —

Byggnadsnämnden:

Afgifter för af byggnadschefen och stadsarkitekten åt enskilde utförda förrättningar . . . 4,000: —

Hälsovården:

a) *Epidemiska sjukhuset:*

Beräknade inkomster från landstinget:			
Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader	11,000: —		
Extra afgift enligt af 1912 års landsting beslutadt tillägg i kontraktet, förslagsvis	2,300: —		
Afgifter af betalande patienter	225: —	16,300: —	
b) Köttbesiktningsbyrån		11,400: —	27,700: —
		Transport	257,992: 33

N:o 102. Budget för 1913. Inkomster.

		Transport	257,992: 33

Gårds- och tomtfastigheter:

Behållning för år 1913 af hyror och arrenden för de i och för stadsplanens genomförande inköpta gårdar		24,500: —	
och mark		500: —	25,000: —

Stadshotellet:

Hyror:			
Källaremästare E. Hentzell	15,000: —		
Västerås spritbolag	14,000: —		
Sällskapet	2,000: —		
Uplands Enskilda Bank	2,800: —		
Krogföreståndaren för enskildt rum	200: —		
Barberarebutiken	600: —	34,600: —	
Afgifter för fästvåningens användande		700: —	
Hyresgästers andelar i kostnaden för uppvärmning		6,000: —	41,300: —

Sundinska huset:

Hyresinkomster			5.550: —

Hästholmarne:

Arrende för Östra holmen	100: —		
Hyra för restaurations- o. andra byggnader å Elba	850: —	950: —	
Nettobehållning af ångbåtstrafiken å Elba		1,500: —	2,450: —

Skogarne:

Försäljning af diverse skogsprodukter			1,650: —

Gräs- och sjöslog:

Å diverse ställen			100: —

Hamnen:

Ränta och amortering:				
För äldre hamnbyggnader		5,645: 25		
„ nu pågående hamnbyggnad:				
Ett års ränta å 206,100 kr. à $4^1/_2$ %	9,274: 50			
Amortering	5,725: —	14,999: 50	20,644: 75	
Hamnens andel i stadens allmänna kostnader (byggnadschef, polis och bokföring)			1,500: —	
			22,144: 75	
Afgår ett års ränta å beräknad behållning från år 1912			1,285: —	20,859: 75

Tullhuset:

Hyra till stadskassan för ett rum i tullhuset (hamnkontoret)			500: —
		Transport	355,402: 08

N:o 102. Budget för 1913. Inkomster.

Transport 355,402: 08

Vatten-, gas- och elekricitetsverken:

(Bilaga litt. A. sid. 512)

Vattenledningsverket	69,000: —	
Gasverket	141,360: —	
Elektricitetsverket	142,000: —	352,360: —

Renhållningsverket:

Försäljning af komposter, stallströ och sopor	2,500: —	
„ „ torfmullspudrett	9,000: —	
„ „ torfmull	1,000: —	
Å auktion försåld slog	447: —	
Hämtning af latrinkärl	900: —	
„ „ „ från regementet	250: —	
Krossning af hafre	100: —	
Hyra för tomtplats för cisternstation, Krooks petr. och oljef. A.-B.	150: —	14,347: —

Jordbruket:

Nordanby:

Till utfodring af renhållningsverkets hästar:

Hafre, 18,550 kg.	2,226: —	
Hö, 36,500 „	2,190: —	
Halm, 26,000 „	1,040: —	5,456: —

Till utfodring af gårdens hästar:

Hafre, 5,950 kg.	714: —	
Hö, 15,000 „	900: —	
Halm, 10,000 „	360: —	1,974: —

Till utsäde:

Hafre, 7,000 kg.	980: —	
Råg, 600 „	84: —	
Hvete, 800 „	144: —	
Frö, 200 „	180: —	
Potatis, 20 tunnor	100: —	1,488: —

Osåldt af årets skörd:

Hvete, 6,500 kg.	1,400: —			
Råg, 8,000 „	1,040: —			
Grönvicker, 1,500 kg.	240: —			
Hö och halm, cirka	3,000: —	5,680: —	14.598: —	28,945: —

Kallbadhuset:

Badafgifter	500: —

Transport 737,207: 08

		Transport	737,207: 08

N:o 102. *Budget för 1913. Inkomster.*

Varmbadhuset:

Afgifter för beräknade bad:		
Karbad — 7,000 st.	7,000: —	
Badstu, 1 klass — 5,000 st.	4,700: —	
Simhall med värmestuga (sommaren) 4,400 st.	1,200: —	
„ „ „ (vintern) 7,600 st.	2,700: —	
Medicinska bad — 2,200 st.	3,650: —	
Folkbad — 20,000 st.	4,600: —	
Skolbad — 5,400 st.	700: —	24,550: —

Utdelning å aktier:

Järnvägsaktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg kronor 1,074,700: — à 3 %		32,241: —

Brännvinsmedel:

38/100-delar af utminuterings- och utskänkningsafgifter för försäljningsåret 1913:		
Västerås Spritbolag, Ångf. Västerås, Aros och Ragvald samt Sällskapet	800: —	
40/100-delar af vinsten å utminuteringen och utskänkningen under år 1912	115,000: —	
Stadens andel af till Statskontoret inlevererade medel	20,000: —	135,800: —

Diverse inkomster:

Källarfrihetsmedel	349: 05	
Bötesmedel	350: —	
Hundskattemedel, cirka 180 hundar à 15 kr.	2,700: —	
Auktionsprovision	100: —	
Behållning af influtna registreringsafgifter af handelsfirmor	10: —	
Ränta af Elementarläroverket för flickor å 7,000 kr. lån från stadskassan à 4 %	280: —	
3:dje årets amortering å af Drätselkammaren förskotterade kostnader 17,500 kr. för reparation af domprosthuset	3,488: 60	
Stadens andel 6/10-delar af influtna bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	500: —	
Platshyror för karuseller m. m.	1,500: —	
Spritbolagets bidrag till tillsyningsmannens för rusdrycks-handteringen aflöning	500: —	
För extra polisbevakning å landsbygden till samma belopp, som beräknats därför i utgifterna	3,150: —	12,927: 65
Att genom uttaxering fyllas: Utdebitering à 6,75 % å upptaxerade inkomstbeloppet 9,367,350 kronor		632,296: 12
	Kronor	1,575,021: 85

N:o 102.
Budget för 1913.
Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Bil. litt. A.

Utgifts- och inkomststat

för Vatten-, Gas- och Elektricitetsverken jämte afloppsledningarne för år 1913.

Utgifter för verkens gemensamma förvaltning:

Löner:

Föreståndaren		5,000: —	
ett ålderstillägg		500: —	
personligt lönetillägg		1,000: —	6,500: —
Assistent			3,000: —
Kamrerare		2,400: —	
ett ålderstilläggg		300: —	
personligt lönetillägg		1,000: —	3,700: —
Kassörska	1,500: —		
två ålderstillägg à 150: —	300: —	1,800: —	
Kontorsbiträde		1,200: —	
två ålderstillägg à 150: —		300: —	1,500: —
Siffergranskare			400: —
Tekniskt biträde			1,800: —
Materialvakt: lön		1,300: —	
dyrtidstillägg för år 1913		150: —	1,450: —
Mätareafläsare och inkasserare			2,450: —
Springgosse			275: —
		Kronor	22,875: —
Hvaraf påföres vattenverket		5,225: —	
gasverket		7,700: —	
elektricitetsverket		7,700: —	
afloppsledningarna		2,250: —	22,875: —

Diverse årliga utgifter:

Läkarearvode, sjukhjälp, medicin och olycksfallsförsäkring		1,200: —
Böcker, skrif- och ritmaterial, postporto, annonser m. m.		2,200: —
Telefonafgifter		1,000: —
Renhållning, eldning, städning och belysning		1,900: —
Brandstodsafgifter, underhåll af förvaltnings- och förrådsbyggnader samt inventarier		1,800: —
Allmänna omkostnader, såsom resor, föreningsafgifter m. m.		500: —
	Kronor	8,600: —
hvaraf påföres vattenverket	2,200: —	
gasverket	2,600: —	
elektricitetsverket	2,600: —	
afloppsledningarna	1200: —	8,600: —

N:o 102. Budget för 1913. Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Vattenverket.

Inkomster:

Afgifter för vatten samt hyror för mätare			68,425: —	
Hyra för lägenheter vid gamla vattenverket			575: —	69,000: —

Utgifter:

Driftkostnader		11,500: —		
Underhåll af fastigheter, maskiner och ledningar		4,800: —	16,300: —	
Aftöningar och pensioner:				
Verkens förvaltning, enligt ofvan		5,225: —		
Maskinmästaren	1,400: —			
två ålderstillägg	600: —			
dyrtidstillägg för år 1913	150: —	2,150: —		
(Bostad med vedbrand in natura 300: —)				
En maskinist	1,000: —			
två ålderstillägg	300: —			
dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,450: —		
(Bostad med vedbrand in natura 300: —.)				
Extra maskinhjälp sommartid då nattdrift erforderlig		700: —		
Rörnätsförman	1,300: —			
dyrtildstillägg för år 1913	150: —	1,450: —		
vårdaren af vattenborgen	1,000: —			
två ålderstillägg	300: —			
dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,450: —		
Skurning och tvättning af sand, ombyte af filter, spolning af ledningar m. m.		1,000: —		
Pension till förre assistenten F. G. Lönnquist		2,500: —	15,925: —	
Diverse utgifter:				
Verkens förvaltning, enligt ofvan		2,200: —		
Brandstodsafgifter och utskylder		825: —		
Arrenden för mark		1,175: —		
Bränsle till maskinisterna vid Hässlöverket, analyser, skjutsar m. m. utjämning		964: 71		
Afskrifning af diverse fordringar		150: —	5,314: 71	
Ränta och amortering:				
Enligt särskild plan.				
Ränta		18,868: 84		
Amortering		12,926: 45	31,795: 29	
			69,335: —	
som minskas med afloppsledningarnas andel i aflöning till förmän			1,000: —	
			68,335: —	
Inkomster utöfver utgifter			665: —	
		Kronor	69,000: —	69,000: —

N:o 102. Budget för 1913. Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Afloppsledningarna.

Utgifter:

Underhåll af ledningsnätet, utjämning		1,358: 96	
Aflöningar:			
Förvaltning, enligt ofvan	2,250: —		
Andel i aflöning till förmän vid vattenverket	1,000: —		
Spolning af ledningar och rensning af brunnar m m.	1,000: —	4,250: —	
Diverse utgifter:			
Förvaltningen, enligt ofvan	1,200: —		
Andel i ränta å rörelsekapitalet	450: —	1,650: —	
Ränta och amortering:			
å andelarna i obligationslånen.			
1896 års lån:			
Kapitalskuld den $^1/_1$ 1913 kr. 38,677: 74.			
1:sta halfårets ränta	696: —		
2:dra „ „	663: 89		
Amortering	1,784: 65	3,144: 54	
1902 års lån:			
Kapitalskuld den $^1/_1$ 1913 kr 29,018: 87.			
Ränta	1,160: 75		
Amortering	514: 93	1,675: 68	
1907 års lån:			
Kapitalskuld den $^1/_1$ 1913 kr. 40,269: 45.			
Ränta	1,812: 13		
Amortering	488: 24	2,300: 37	
1910 års lån:			
Kapitalskuld den $^1/_1$ 1913 kr. 64,967: 68.			
1:sta halfårets ränta	1,461: 77		
2:dra „ „	1,446: 88		
Amortering	661: 70	3,570: 45	10,691: 04
		Kronor	17,950: —
som minskas med afgiften för en afloppsbrunn vid egendomen n:r 62 Jakobsberg i S:t Ilians socken			100: —
		Kronor	17,850: —

Gasverket.

Inkomster:

Allmänna belysningen	27,560: —	
Enskild gasförbrukning samt hyror för mätare	82,800: —	
Stenkolstjära och koks m m.	31,000: —	141,360: —
	Transport	141,360: —

N:o 102. Budget för 1913. Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

			Transport	141,360: —
Utgifter:				
Driftkostnader:				
Gaskol		59,000: —		
Öfriga kostnader		4,500: —	63,500: —	
Underhåll:				
af fastigheter, ugnar, apparater och ledningar m m.			7,500: —	
Aflöningar och pensioner:				
Verkens förvaltning, enligt ofvan		7,700: —		
Gasmästaren	1,500: —			
två åldertillägg	600: —			
dyrtidstillägg för år 1913	150: —	2,250: —		
(Bostad med värme och belysning in natura 400: —.)				
Två ordinarie samt extra eldare		7,500: —		
Gatulyktornas tändning, släckning och skötsel		3,400: —		
Omläggning af reningskistor m m		1,800: —		
Pension till fröken Anna Gedda		1,000: —	23,650: —	
Diverse utgifter:				
Verkens förvaltining, enligt ofvan		2,600: —		
Brandstodsafgifter och utskylder		3,100: —		
Bränsle och lyse åt gasmästaren samt oförutsedt, utjämning		717: 40		
Afskrifning af diverse fordringar		350: —		
2:dra årets amortering af beslutad reparation af gasverket		2,900: —		
$^1/_8$ af anskaffningsfonden för fjärrtändare		2,100: —	11,767: 40	
Ränta och amortering:				
Enl. särskild plan.				
Ränta		9,299: 65		
Amortering		8,832: 95	18,132: 60	
			124,550: —	
Inkomster utöfver utgifter			16,810: —	
		Kronor	141,360: —	141,360:

Elektricitetsverket.

Inkomster:

Allmänna belysningen	1,950: —	
Enskild belysnings- och kraftström samt hyror för mätare	140,050: —	142,000: —

Utgifter:

Driftmaterial:			
Brännolja	25,500: —		
Öfriga kostnader för driften	4,700: —	30,200: —	
Transport		30,200: —	142,000: —

N:o 102.
Budget för 1913. Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Transport			30,200: —	142,000: —
Underhåll;				
af fastigheter, maskiner, ledningar m m. - - - - - - - -			4,000: —	
Aflöningar;				
Verkens förvaltning, enligt ofvan - - - - - - -		7,700: —		
Maskinmästaren - - - - - - - - - -	1,600: —			
två ålderstillägg - - - - -	600: —			
dyrtidstillägg för år 1913 - -	150: —	2,350: —		
(Bostad med värme och belysning in natura 400: —.)				
En maskinist - - - - - - - - - -	1,200: —			
två ålderstillägg - - - - -	300: —			
dyrtidstillägg för år 1913 - -	150: —	1,650: —		
En maskinist - - - - - - - - - -	1,350: —			
dyrtidstillägg för år 1913 - -	150: —	1,500: —		
Extra maskinhjälp, vintertid - - - - - - - -		1,000: —		
Förste montören - - - - - - - - -	1,500: —			
två ålderstillägg - - - - -	600: —			
dyrtidstillägg för år 1913 - -	150: —	2,250: —		
Mätarejusterare - - - - - - - - -	1,200: —			
två ålderstillägg - - - - -	300: —			
dyrtidstillägg för år 1913 - -	150: —	1,650: —		
En montör - - - - - - - - - -	1,200: —			
dyrtidstillägg för år 1913 - -	150: —	1,350: —	19,450: —	
Turbinhusdriften:				
Hyra för vattenfallet i Svartån - - - - - - - -		3,000: —		
Aflöningar för tillsyn af maskiner och reglering af luckor - - - - - - - - - - - - -		2,700: —		
dyrtidstillägg för år 1913 för två man -		3,000: —		
Öfriga kostnader för drift och underhåll - - -		600: —	6,600: —	
Diverse utgifter;				
Verkens förvaltning, enligt ofvan - - - - - - -		2,600: —		
Brandstodsafgifter och utskylder - - - - - -		3,100: —		
Bränsle och lyse åt maskinmästaren, hyror för takfästen m. m., utjämning - - - - - - - -		717: 32		
Afskrifning af diverse fordringar - - - - - - -		350: —	6,767: 32	
Ränta och amortering;				
En särskild plan.				
Elektr.-verket:				
Ränta - - - - - - - - - - - -	20,214: 81			
Amortering - - - - - - - - - -	28,345: 14	58,559: 95		
Turbinhuset:				
Ränta - - - - - - - - - - - - -	2,648: 83			
Amortering - - - - - - - - - -	1,763: 90	4,412: 73	62,972: 68	
			129,990: —	
Inkomster utöfver utgifter - - - - - - - - - - - - - - -			12,010: —	
Kronor			142,000: —	142,000: —

Bil. litt. B.

N:o 102. *Budget för 1913. Fattigvården.*

Utgifts- och inkomststat för Västerås fattigvård år 1913.

Inkomster:

För allmänna fattigvården:

Afgäld för två planteringsland	50: —	
Tillfälliga inkomster och återbetalningar	500: —	
Andelar i böter	50: —	600: —

För fattiggården Carlslund:

För verkställda arbeten	700: —	
För tillfälliga inkomster	1,500: —	2,200: —
Att genom uttaxering fyllas		103,142: 48
	Summa kronor	105,942: 48

Utgifter:

För allmänna fattigvården:

Brist för år 1911, 8,000 kr, hvaraf 1912 uttaxerats 5,000 kr., återstå		3,000: —	
Beräknad brist för år 1912		5,000: —	
Ränta och amortering å 1892 års lån		987: —	
„ „ „ å 1902 „ „		1,276: 13	
Ordinarie understöd med penningar		28,000: —	
Ordinarie understöd in natura:			
Hvetemjöl	700: —		
200 famnar ved à 14,50	2,900: —	3,600: —	
Tillfälliga understöd med penningar		12,000: —	
Underhåll och tillsyn af utpensionerade barn		11,000: —	
Utpensionerade fattighjon		400: —	
Diakonissan, årsanslag		1,000: —	
Hospitalskostnader		4,500: —	
Lasarettskostnader		1,500: —	
Återbetalning till främmande kommuner		2,000: —	
Medikamenter		600: —	
Bidrag till kostnaden för af barnavårdsnämnden utackorderade barn		2,200: —	
Diverse utgifter		1,000: —	
Arvoden, kamreraren	1,000: —		
„ vaktmästaren	100: —		
„ sekreteraren	500: —	1,600: —	79,663: 13

För fattiggården Carlslund:

Rågmjöl	8,000 kg.	à kr.	0: $18^1/_2$	1,480: —	
Hvetemjöl	1,800 «	« «	0: 26	468: —	
Korngryn	1,000 «	« «	0: 24	240: —	
Hafregryn	1,200 «	« «	0: 30	360: —	
« (prässade) (krossade)	400 «	« «	0: 30	120: —	
Ärter	750 «	« «	0: 20	150: —	
			Transport	2,818: —	79,663: 13

N:o 102. *Budget för 1913. Fattiggården.*

		Transport	2,818: —	79,663: 13
Kött, oxbringa	1,200 kg.	à kr. 0: 90	1,080: —	
„ gödkalfstek	350 «	« « 1: 25	437: 50	
„ köttfärs	200 «	« « 1: 15	230: —	
Korf	450 «	« « 0: 50	225: —	
Skummad mjölk	27,000 lit.	« « 0: 04	1,080: —	
Oskummad „	13,200 «	« « 0: 13	1,716: —	
Grädde	250 «	« « 0: 70	175: —	
Smör	150 kg.	« « 2: 15	322: 50	
Margarin	650 «	« « 1: 15	747: 50	
Ägg	75 tjog	« « 1: 40	105: —	
Sill	15 t:nor	« « 22: —	330: —	
Kabeljo	500 kg.	« « 0: 40	200: —	
Salt	9 hl.	« « 2: 25	20: 25	
Sirup	200 kg.	« « 0: 34	68: —	
Kaffe	250 «	« « 1: 60	400: —	
Intubikaffe	300 pkt	« « 0: 20	60: —	
Bitsocker	720 kg.	« « 0: 68	489: 60	
Strösocker	100 «	« « 0: 68	68: —	
Limpor	10,000 st.	« « 0: 10	1,000: —	
Snus	14 fjärd.	« « 16: —	224: —	
Såpa	1,000 kg.	« « 0: 40	400: —	
Fotogén	400 lit.	« « 0: 15	60: —	
Elektrisk belysning			500: —	
Barrved	180 famnar	à kr. 14: 50	2,610: —	
Koks, krossad	250 hl.	« « 1: 30	325: —	
Grisar	12 st.	« « 20: —	240: —	
Torfmull	60 balar	« « 1: 80	108: —	
Beklädnadskostnader			1,000: —	
Sjukvårdsartiklar och medicin			400: —	
Begrafningskostnader			350: —	
Reparationer			1,000: —	
Div. utgifter såsom underhåll af sängkläder, linne o, materialier			1,800: —	
Extra mat till tjänstepersonalen			600: —	
Aföningar: Sysslomannen, lön		1,500: —		
2 ålderstilgg		300: —		
dyrtidstillägg för år 1913		150: —		
(Bostad med värme o. belysn. in natura 200: —			1,950: —	
portvakten, lön		900: —		
2 ålderstillägg		200: —		
dyrtidstillägg för år 1913		150: —		
(Bostad med värme o. belysn. in natura 200: —)			1,250: —	
föreståndatinnan			450: —	
kokerskan			360: —	
sjuksköterskan			450: —	
2 pigor à 240 kronor			480: —	
Predikanten			150: —	26,279: 35
			Summa kronor	105,942: 48

Bil. litt. C.

N:o 102.
Budget för 1913.
Folkskolan.

Utgifts- och Inkomststat för Västerås folkskolor för år 1913.

Utgifter:

Aflöning till folkskolelärare:

1 folkskoleinspektör	lön		4,500: —	
1 ord. lärare (Valter)	lön	1,700: —		
	Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —	
1 „ „ (Ahlm)	lön	1,700: —		
	Tre ålderstillägg	900: —	2.600: —	
	incl. bostad in natura	300: —		
1 „ „ (Bohlin)	lön	1,700: —		
	Två och ett halft ålderstillägg	750: —	2,450: —	
1 „ „ (Fröier)	lön	1,700: —		
	Två och ett halft ålderstillägg	750: —	2,450: —	
	incl. bostad in natura	300: —		
1 „ „ (Dahlberg)	lön	1,700: —		
	Två ålderstillägg	600: —	2,300: —	
1 „ „ (Næslund)	lön	1,700: —		
	Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —	
1 „ „ (Andrén)	lön	1,700: —		
	Ett ålderstilägg	300: —	2,000: —	
1 „ „ (Rudkvist)	lön	1,700: —		
	Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —	
1 „ „ (Krantz)	lön	1,700: —		
	Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —	
	incl. bostad in natura	300: —		
1 „ „ (Granér)	lön		1,700: —	
1 „ „ (J:son Varne)	lön		1,700: —	
1 „ „ (Leontein)	lön		1,700: —	
1 „ „ (Lindberg)	lön		1,700: —	
1 „ „ (Norman)	lön		1,700: —	
1 „ „ (Olsson)	lön		1,700: —	
1 „ „ (Sjöholm)	lön		1,700: —	
1 „ „ (ej tillsatt)	lön		1,700: —	
1 „ „ (ej tillsatt)	lön pr 1/2 år		800: —	
1 e. o. „ (Johansson)	lön		1,400: —	
1 „ „ (ej tillsatt)	lön pr 1/2 år		700: —	41,450: —

Aflöning till folkskolelärarinnor:

1 ord. lärarinna (Stenström)	lön	1,500: —		
	Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
	incl. bostad in natura	200: —		
	Transport		2,100: —	41,450: —

N:o 102.
Budget för 1913.
Folkskolan.

		Transport	2,100: —		41,450: —
1 ord. lärarinna (Svanholm) lön	1,500: —				
Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —			
1 „ „ (Hammarskiöld lön	1,500: —				
Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —			
1 „ „ (Fröman) lön	1,500: —				
Två ålderstillägg	400: —	1,900: —			
incl. bostad in natura	200: —				
1 „ „ (Bohman) lön	1,500: —				
Två ålderstillägg	400: —	1,900: —			
incl. bostad in natura	200: —				
1 „ „ (Fernqvist) lön	1,500: —				
Två ålderstillägg	400: —	1,900: —			
1 „ „ (Svanbom) lön	1,500: —				
Två ålderstillägg	400: —	1,900: —			
1 „ „ (Holmer) lön	1,500: —				
Två ålderstillägg	400: —	1,900: —			
1 „ „ (Kolmodin) lön	1,500: —				
Ett ålderstillägg	200: —	1,700: —			
1 „ „ (Köhlberg) lön	1,500: —				
Ett ålderstillägg	200: —	1,700: —			
1 „ „ (Månsson) lön	1,500: —				
Ett ålderstillägg	200: —	1,700: —			
1 „ „ (Hellman) lön	1,500: —				
Ett ålderstillägg	200: —	1,700: —			
1 „ „ (Maunsbach) lön		1,500: —			
1 „ „ (Häggroth-Pihl) lön		1,500: —			
1 „ „ (Boström) lön		1,500: —			
1 „ „ (Svensson) lön		1,500: —			
2 „ „ (ej tillsatta) lön pr 1/2 år 750: —		1,500: —			
1 e. o. „ (Arvedsson) lön		1,300: —			
1 „ „ (Norelius) lön		1,300: —			
1 „ „ (Zanders) lön		1,300: —			34,000: —

Aflöning till småskollärarinnor:

4 ord. lärarinnor (Törngren, Berg, Lennmalm och E. Eriksson) lön	900: —			
Tre ålderstillägg	300: —	1,200: —	4,800: —	
7 ord. lärarinnor (J. Johansson, O. Norling, E. Karlsson, A. Pettersson, E. Sewelin, Ahlström och A. S. Eriksson) lön	900: —			
Två ålderstillägg	200: —	1,100: —	7,700: —	
10 ord. lärarinnor (Österberg, E. Svensson, G. Vahlberg, Kjellin, M Vahlberg, Fogelberg, Isacsson, Söder-				
		Transport	12,500: —	75,450: —

N:o 102. *Budget för 1913. Folkskolan.*

Transport			12,500: —	75,450: —
holm, Morberg och Boije) lön . . .	900: —			
Ett ålderstillägg	100: —	1,000: —	10,000: —	
2 ord. lärarinnor (Almberg och Lagrelius) lön	900: —			
Ett halft års ålderstillägg	50: —	950: —	1,900: —	
3 ord. lärarinnor (A. E. Pettersson, Vimnell och Sara Eriksson) lön	900: —		2,700: —	27,100: —
Aföning till lärare i slöjd och huslig ekonomi:				
1 lärare i slöjd (Brandt) lön		1,700: —		
Tre ålderstillägg		900: —	2,600: —	
incl. bostad in natura . .		200: —		
1 „ (F. Ljung) lön			1,800: —	
1 „ i skomakerislöjd (Hammarsten) lön			1,500: —	
1 lärarinna i slöjd (Emma Vahlbäck) lön . . .		1,000: —		
Tre ålderstillägg		300: —	1,300: —	
2 lärarinnor (Molander och Lindkvist)				
lön för hvardera		1,000: —		
Ett ålderstillägg		100: —	2,200: —	
2 „ (Vahlström och Hahr)				
lön för hvardera		1,000: —	2,000: —	
1 bitr. lärarinna i slöjd (Schenström)				
lön för 740 timmar (ungefär)			600: —	
1 lärarinna i huslig ekonomi (Tunell) lön . . .		1,200: —		
Ett ålderstillägg		100: —	1,300: —	
1 „ „ „ Granér lön		1,200: —		
Ett ålderstillägg		100: —	1,300: —	
1 „ „ „ (ej tillsatt) pr $^1/_2$ år			450: —	
Diverse folkskollärare, förslagsanslag (däraf 700 kr. for utvidgning af undervisningen i slöjd)			2,300: —	
För slöjdlärarinnor för öfvertidsundervisning			375: —	17,725: —
1 e. o lärare, 1 e. o. lärarinna och 2 småskolelärarinnor under höstterminen 1912, lön 1,755: — (afgår såsom statsbidrag 733: 28 enligt Stadsfullmäktiges beslut att uttaxeras 1913)				1,021: 72
Dyrtidstillägg för år 1913:				
Til 19 folkskolelärare		à 150: —	2,850: —	
„ 20 folkskolelärarinnor		à 100: —	2,000: —	
„ 26 småskolelärarinnor		à 150: —	3,900: —	
„ 3 slöjdlärare		à 150: —	450: —	
„ 5 slöjdlärarinnor		à 150: —	750: —	
„ 2 skolkökslärarinnor		à 100: —	200: —	10,150: —
Vikariehjälp:				
För sjuka lärare och lärarinnor				2,000: —
Transport				133,446: 72

N:o 102.
Budg. för 1913. Folkskolan.

		Transport	133,446: 72
Fortsättningsskolan:			
Arvode till lärare och lärarinnor			3,000: —
Privatläsning:			
Förslagsanslag			500: —
Aflöning till vaktmästare, eldare, och städerskor:			
Vaktmästaren vid Herrgårdsskolan (Ekman) lön .	950: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,250: —	
Bostad, ved och lyse in natura 250 kronor.			
Eldaren m. m. vid Herrgårdsskolan (Sahlqvist) lön . . . . 800: —			
Två ålderstillägg	200: —	1,000: —	
Bostad, ved och lyse in natura 250 kronor.			
Vaktmästaren vid Djäknebergsskolan (Andersson) lön	950: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,250: —	
Bostad, ved och lyse in natura 250 kronor.			
Tilläggsarvode för vaktmästaren i Herrgårdsskolan		75: —	
Städerskan i Herrgårdsskolan (Maria Johansson) lön . . incl. bostad, ved och lyse in natura 75 kr.		525: —	
Städerskan i Herrgårdsskolan (Hulda Ekman) lön		325: —	
Nyinrättad städerskeplats, lön		325: —	
Städerskan i Norra slöjdskolan (Lovisa Andersson) lön . . incl. bostad, ved och lyse in natura 75 kr.		175: —	
Städerskan i Djäknebergsskolan (Märta Andersson) lön . .		400: —	
Städerskan i Norra slöjdskolan för flickslöjd (Augusta Sundell) lön		120: —	
Städerskan för lässalar (Emma Johansson) lön		450: —	
Hjälp vid fönsterinsättning		14: —	
Städerskan i Mariabergsskolan (Vilhelmina Torell) lön . . .		300: —	
Hjälp vid fönsterinsättning		14: —	
Städning af nya lokaler		300: —	6,523: —
Dyrtidstillägg för år 1913:			
till 2 vaktmästare och 1 eldare, 3 personer à 150			450: —
Pensionsafgifter:			
Till folkskolelärarnes pensionsinrättning, cirka		3,500: —	
„ „ änke- och pupillkassa, cirka		850: —	
„ småskolelärarnes m. fl. ålderdoms understödsanstalt . .		540: —	4,890: —
		Transport	148,809: 72

N:o 102. Budget för 1913. Folkskolan.

		Transport		148,809: 72

Pensioner:

Till f. folkskoleläraren	C. L. Lindqvist	800: —		
„ „ „	S. W. Werkelin	800: —		
„ „ „	J. P. Malmberg	800: —		
„ „ småskolelärarinnan	L. Melin	500: —		
„ „ „	M. Holm	100: —		
„ „ „	E. Hallin	390: —		
„ „ slöjdlärarinnan	E. Hellström	910: —		
„ „ vaktmästaren	K. G. Lönnborgs änka	200: —		
„ „ städerskan	änkan Lovisa Pettersson	200: —		
„ „ „	Charlotta Svedin	300: —		
„ „ „	Edla Froberg	300: —		5,300: —

Skolträdgårdarna:

Trädgården vid Västgötegatan: omkostnader	200: —			
arvode t. I. Fröier	150: —	350: —		
„ „ Herrgårdsskolan: omkostnader	500: —			
Arvode till H. Dahlberg (bostad)	300: —	800: —		1,150: —

Skolköket (driftkostnad)	1,500 : —
Inventarier	1,500: —
Skolmateriel	1,800: —
Slöjdmateriel	2,500: —

Arvoden:

Arvode till skolläkaren	800: —	
„ „ skoltandläkaren	1,250: —	
„ „ simläraren (10 mån. à 100 kr.)	1,000: —	
„ „ simlärarinnan (10 mån. à 75 kr.)	750: —	
„ för hämtning af skolbarn	200: —	4,000: —

Trycknings- och annonskostnader	1,000: —

Lärare- och lärjungebiblioteken:

Lärarepersonalens bibliotek	300: —	
Lärjungebiblioteket	200: —	500: —
Transport		168,059: 72

N:o 102.
Budget för 1913.
Folkskolan.

	Transport	168,059: 72
Stipendier:		
Bidrag till studieresor för lärarepersonalen	500: —	
„ „ skolresor för lärjungarna	250: —	750: —
Skomakerislöjd och skolkängor: omkostnader		650: —
Vattten, värme och belysning:		
Vattenafgifter	300: —	
Koks, förslagsvis 2,500 hl	3,500: —	
Ved, förslagsvis 90 famnar	1,350: —	
Vedhuggning	300: —	
Kol och antracit till ångpannor och kaminer	1,250: —	
Diverse utgifter för uppvärmningen	100: —	
Belysning, elektrisk och gas	2,000: —	8,800: —
Skolbad:		
Aflöning till baderskor	500: —	
Handdukstvätt och tvål	300: —	800: —
Förbrukningsartiklar för tandvården: förslagsvis		500: —
Reparationer:		
Årskostnader, fökslagsvis, (häri kostnader för nya häckar m. m. inbegripna)		5,500: —
Renhållning:		
Skurning och rengörning samt tvätt	2,500: —	
Renhållning af gårdar	155: —	
Sotning	100: —	2,755: —
Diverse utgifter:		
Hyra för lokaler under höstterminen 1912 enligt Stadsfullmäktiges beslut under år 1913	700: —	
Hyra för lokal i f. d Sundinska huset	300: —	
Brandstodsafgifter	400: —	
Telefonafgifter	270: —	
Hyra för 3 lokaler (2 lässalar, 1 skolkök) ungefär	1,000: —	
Skötsel af ur	30: —	
Smärre reparationer å materiel och inventarier m. m.	1,000: —	
Transport	3,700: —	187,814: 72

N:o 102. Budget för 1913. Folkskolan.

Transport		3,700: —	187,814: 92
Årsafgift till sjuk- och begrafningskassan för två lärarinnor		16: —	
Böcker till fattiga skolbarn		500: —	
Barnbespisning, förslagsanslag		1,200: —	
Oförutsedda utgifter		1,500: —	6,916: —
Barnavårdsnämnden:			
För 10 barn vid Hall		1,500: —	
För utackordering i enskilda hem		1,600: —	
Diverse oförutsedda utgifter		500: —	3,600: —
Ränta och amortering å obligationslån:			
a) *För andel i 1892 års obligationslån* kr. 100,000, hvaraf återstår d. 1/1 1913 kr. 68,750: —.			
Ett års ränta	2,685: —		
Ett års amortering	2,250: —	4,935: —	
b) *För andel i 1902 års obligationslån* kr. 215,000, hvaraf återstår d. 1/1 1913 kr. 187,802: 50.			
Ett års ränta	7,512: 10		
Ett års amortering	3,332: 50	10,844: 60	
c) *För andel i 1907 års obligationslån* kr. 44,500, hvaraf återstår d. 1/1 1913 kr. 42,000.			
Ett års ränta	1,890: —		
Ett års amortering	500: —	2,390: —	
d) *För andel i 1910 års obligationslån* kr. 26,650, hvaraf återstår den 1/1 1913 kr. 26,170.			
Ett års ränta	1,171: 80		
Ett års amortering	260: —	1,431: 80	19,601: 40
		Summa kronor	217,932: 12

Inkomster:

Statsbidrag:

Till folkskolan:

För 2 lärare	à kr.	950: —	1,900: —	
„ 5 lärarinnor	à „	800: —	4,000: —	
„ 4 lärare	à „	833: 33	3,333: 32	
„ 4 lärarinnor	à „	733: 33	2,933: 32	
„ 3 lärare	à „	716: 67	2,150: 01	
För 3 lärarinnor	à kr.	666: 67	2,000: 01	
„ 10 lärare	à „	600: —	6,000: —	
„ 8 lärarinnor	à „	600: —	4,800: —	27,116: 66
			Transport	27,116: 66

N:o 102.
Budget för 1913.
Folkskolan.

			Transport	27,116: 66
Till småskolan:				
För 12 lärarinnor	à kr. 453: 33	5,439: 96		
„ 3 lärarinnor	à „ 413: 33	1,239: 99		
„ 8 lärarinnor	à „ 373: 33	2,986: 64		
„ 3 lärarinnor	à „ 333: 33	999: 90	10,666: 58	
Till fortsättningsskolan			375: —	
Till slöjdskolan:				
För gossar 34 grupper	à kr. 81: —	2,754: —		
„ flickor 46 „	à „ 40: 50	1,863: —	4,617: —	
Till undervisning i huslig ekonomi:				
8 kurser	à kr. 100: —		800: —	43,575: 24
Arrendemedel;				
För jord i Iggebygärdet och äng å Trådarön (Staubska fonden)			37: —	
Hyresmedel:				
För lärare- och städerskebostäder			2,400: —	
Skolköket:				
Beräknade afgifter			500: —	
Barnavårdsnämnden:				
Af fattigvårdsstyrelsen för 10 barn vid Hall		1,000: —		
„ „ „ 12 utackorderade barn		1,200: —		
Stadsbidrag för 12 barn		300: —	2,500: —	5,437: —
Att genom uttaxering fyllas:				
För folk- och småskolor				148,218: 48
„ barnavårdsnämnden				1,100: —
„ ränta och amortering				19,601: 40
			Summa Kronor	217,932: 12

N:o 102.
Budget för 1913. Kyrkliga ändamål.

Bil. litt. D.

Inkomst- och utgiftsstat för kyrkan och kyrkliga ändamål i Västerås stad för år 1913.

(Godkänd å kyrkostämma den 28 oktober 1912.)

Utgifter:

Enl. Kungl. brefvet den $^{21}/_{10}$ 1896.			
Pastor: lön i kontant			425: —
Komminister: lön i kontant	700: —		
Ränteersättning från Drottn. Kristinas fond	125: —		
Lönetillägg enligt kyrkostämmobeslut den $^{26}/_{10}$ 1909 cirka	1,000: —		1,825: —
Domkyrkosysslomannen: lön i kontant	500: —		
Hyresmedel	277: 50		777: 50
Pastorsadjunkt: lön enligt kyrkostämmobeslut den $^{26}/_{10}$ 1909		3,000: —	
Domkyrkoorganist: lön	943: 29		
Lönetillägg enligt kyrkostämmobeslut den $^{25}/_{10}$ 1905 cirka	991: 71		
Från domkyrkan på församlingarne öfverflyttadt belopp eller lösen för 6,57 hl. (25,1 kb.-fot) spannmål $^{1}/_{2}$ råg och $^{1}/_{2}$ korn efter medelmarkegångspris med tillägg för forsellön och penningar cirka	65: —	2,000: —	
Domkyrkoklockaren: lön enligt kyrkostämmobeslut den $^{30}/_{10}$ 1888	750: —		
Lönetillägg enligt d:o den $^{31}/_{10}$ 1899	100: —		
Personligt lönetillägg enligt d:o den $^{26}/_{10}$ 1904 med skyldighet att biträda vid förskrifningen	250: —	1,100: —	
Kyrkovaktaren: lön i ett för allt äfven likvagnens skötsel inbegripen enl. kyrkostämmobeslut den $^{30}/_{10}$ 1911		1,300: —	
Extra kyrkovaktaren: lön enl. d:o den $^{31}/_{10}$ 1910		150: —	
Ringare: Aldermannen: lön enligt kyrkostämmobeslut 1888	38: —		
Enligt kyrkostämmostämmobeslut den $^{31}/_{10}$ 1910: 12 man à 100: — kr.	1,200: —		
Kostnadsfri begrafningsringning åt obemedlade	100: —		
Olycksfallsförsäkring för 12 man	46: 17	1,384: 17	
Dödgräfvaren: lön		250: —	
Änkefru Maria Bolander: pension		300: —	
Änkan Lovisa Pettersson: d:o		200: —	
Transport		9,684: 17	3,027: 50

N:o 102. *Budget för 1913. Kyrkliga ändamål.*

Transport		9,684: 17	3,027: 50
Prästgårdsbyggnadsmedel:			
För oförutsedda behof	700: —		
Brandstodsafgifter, cirka	100: —		
För reparation af domprostgården enl. laga syn enl. kyrkostämmobeslut den $^{30}/_{4}$ för år 1913	3,488: 60		4,288: 60
Pastorsexpedition:			
Hyra	600: —		
Bränsle och lyse	400: —		
Städning, eldning och skurning m. m.	300: —		
Blanketter m. m.	350: —	1,650: —	
Skrifbiträde särskildt vid för- och mantalsskrifning			1,400: —
Kyrkans behof:			
Elektrisk belysning samt kraft till orgelmotorn	750: —		
Underhåll af ledningar, lampor m. m.	100: —		
Stearinljusbelysning	30: —		
För reparation och tillsyn af orgeln	200: —		
För tillsyn af den elektriska motorn	150: —		
Bänkhyresersättning	1,600: —		
Klockor	400: —		
Tornurets skötsel	75: —		
Skurning i kyrkan	100: —		
Konsistorii cirkulär och prästänkemedel	2: 50		
Biblar m. m. till nattvardsbarn	200: —		
Trycknings- och annonskostnader	250: —		
Arvode för kyrkans räkenskaper	250: —		
För utdebitering af prästerskapets löner			250: —
Kyrkokören	500: —		
Kyrksalen			1,600: —
För tvätt och oblater	75: —		
Diverse utgifter	150: —	4,832: 50	
Kyrkans och sakristians uppvärmning:			
Koks, 1,500 hl. förslagsvis	2,000: —		
Sotning af värmeapparaten och skorsten	40: —		
Ved med sågning och späntning	30: —		
Lön till eldaren	400: —		
Diverse utgifter	50: —	2,520: —	
Kyrkogårdarna:			
Anslag till trädplanteringssällskapet	1,000: —		
Diverse såsom snöskottning, sprängning m. m.	200: —		
Sand	300: —		
Andra behof	100: —		
Anslag till utredning af frågan om kyrkogårdshägnad	500: —	2,100: —	
Transport		20,786: 67	10,566: 10

N:o 102. Budget för 1913. Kyrkliga ändamål.

Transport		20,786: 67	10,566: 10
För diakonissorna:			
Afgift till diakonissanstalten	700: —		
Kostpenningar	720: —		
Till biträde vid matlagning	180: —		
Hyresmedel	450: —		
För lyse, bränsle och tvätt	300: —		
Bidrag till hyra för lokal vid Eriksholm	300: —		
Diverse utgifter	230: —		2,880: —
Arrende:			
Årsafgäld för östra kyrkogården utom kvarntullen, lösen för 13,19 hl. (50,1 kub.-fot) spannmål, 1/2 råg 1/2 korn, efter medelmarkegångspris, cirka			100: —
Ränta och amortering å obligationslån:			
Andel i 1896 års obligationslån 20,000 kr. Kapitalskuld den 1/1 1913 13,820 kr.			
Ränta för året	487: 80		
Amortering för året	540: —	1,027: 80	
		21,814: 47	
Däraf stadens andel enl. K. förordningen den 31/5 1901			21,139: 98
		Kronor	34,686: 08

Inkomster:

Årets arrende för den inköpta jorden i Kopparbergsvreten, som icke är anordnad till begrafningsplats	163: 90		
Försäljning af grafplatser, förslagsvis	500: —		
Afgifter för likvagnens begagnande	100: —		
Afgifter för klockor	500: —		
	1,263: 90		
Däraf stadens andel enl. K. förordningen den 31/5 1901		1,224: 83	
Personella afgifter à 1 kr. pr man och 50 öre pr kvinna för prästerskapets aflöning		1,625: —	
Att genom uttaxering fyllas		31,836: 25	34,686: 08
		Kronor	34,686: 08

Västerås, A. F. Berglis Boktryckeri, 1913.